

DE
MAHATMA
BRIEVEN

aan
A.P. Sinnett

Samengesteld door A. Trevor Barker

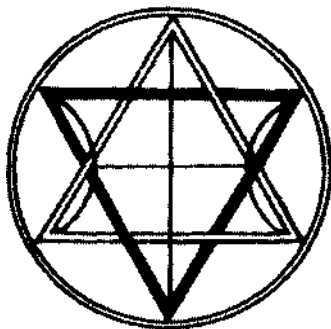
DE MAHATMA BRIEVEN

aan

A.P. SINNETT VAN DE MAHATMA'S M. & K.H.

samengesteld en ingeleid door

A. TREVOR BARKER

THEOSOPHICAL UNIVERSITY PRESS AGENCY
Den Haag

Oorspronkelijke titel:
THE MAHATMA LETTERS TO A.P. SINNETT
from
THE MAHATMAS M. & K.H.
First published December 1923

Samengesteld door A. Trevor Barker

De Mahatma Brieven aan A.P. Sinnett

ISBN 978-94-91433-04-7, E-boek

Nur 720

Trefwoorden: theosofie, esoterie

Dit boek waarop copyright bestaat, mag kosteloos worden gedownload om het off-line te lezen, maar mag in geen enkele vorm of op geen enkele manier – elektronisch, mechanisch, of door middel van fotokopieën, of opnames, of op een andere manier – voor commerciële of andere doeleinden worden gereproduceerd en/of gedistribueerd, zonder eerst toestemming aan Theosophical University Press Agency te vragen.

©2012 Theosophical University Press Agency
Daal en Bergselaan 68, 2565AG Den Haag
+31 (0)70 3231776
www.theosofie.net / info@theosofie.net

Zoals uit de Inhoudsopgave blijkt, zijn de brieven gegroepeerd in 7 Delen en een Aanhangsel. De eerste bevatten uitsluitend Mahatma brieven, terwijl in het laatste enkele brieven zijn opgenomen van drie leerlingen van de Mahatma's M. en K.H. —: H.P.Blavatsky, T. Subba Row en Damodar K. Mavalankar, niet alleen om de innerlijke waarde daarvan, maar omdat zij bijdragen tot opheldering van vragen, die opkomen in de hoofdinhoud van het boek en die anders duister zouden blijven.

De zeven Delen vormen een min of meer natuurlijke indeling, maar men moet wel bedenken dat, daar brieven in het ene deel vaak stof behandelen die ook op andere delen betrekking heeft, het onvermijdelijk is dat ze elkaar in belangrijke mate overlappen. Maar wij hebben een poging gedaan en meer kan er niet van worden gezegd.

Waar dit mogelijk was is de inhoud van elk Deel chronologisch gerangschikt, naar het tijdstip van ontvangst. De lezer moet wel bedenken dat, op een enkele uitzondering na, de brieven door de schrijvers niet zijn gedateerd. Op vele ervan werden echter de data en plaatsen van ontvangst in het handschrift van de heer Sinnett vermeld, en deze zijn in kleine letter direct onder de briefnummers opgenomen.

Wij wijzen er met nadruk op dat, *tenzij iets anders is vermeld*:

1. Elke brief rechtstreeks van het origineel is overgeschreven.
2. Elke brief aan A.P. Sinnett werd geschreven.
3. Alle voetnoten zijn overgenomen uit en behoren tot de brieven zelf, tenzij gemerkt met (Red.) in welk geval zij door de samensteller werden toegevoegd.*

Men vindt in het gehele boek een groot aantal woorden die tot de Boeddhistische, Hindoese en Theosofische terminologie behoren. Zij die met dergelijke termen niet vertrouwd zijn, worden verwezen naar de uitstekende woordenlijst in H.P.Blavatsky's *De Sleutel tot de Theosofie* en ook naar *The Theosophical Glossary*, een afzonderlijk werk van dezelfde schrijfster. De lezer zal hopelijk willen aannemen, dat aan het overschrijven de grootst mogelijke zorg is besteed; het gehele MS. werd woord voor woord met de originele

*Zie ook Toelichting van de vertaler inzake voetnoten.

documenten vergeleken en al het mogelijke werd gedaan om fouten te voorkomen. Men mag echter nauwelijks verwachten dat het gedrukte boek geen vergissingen bevat; die zijn bijna onvermijdelijk. Mocht de lezer eraan twijfelen of een bepaalde passage precies overeenkomt met het origineel, dan zou de samensteller hiervan gaarne op de hoogte worden gesteld; eventuele brieven kunnen hem door bemiddeling van de Uitgever worden toegezonden.

Tenslotte moet de samensteller nog zijn grote erkentelijkheid betuigen aan hen, die hem met hun hulp in staat hebben gesteld zijn taak te volbrengen.

A.T.B.

De lezer heeft recht op enige uitleg omtrent de reden waarom een herziene uitgave van dit boek noodzakelijk werd geacht, en ook omtrent de aard en omvang van de verbeteringen, die in de tekst van de oorspronkelijke uitgave werden aangebracht. Het boek werd het publiek te goeder trouw aangeboden als een nauwkeurige weergave van de oorspronkelijke documenten, en wel woordelijk en zonder weglatingen. De Samensteller, die onlangs in de gelegenheid was bepaalde brieven met de originele te vergelijken, kwam tot de ontdekking dat een te groot aantal vergissingen was ingeslopen, en wel zoveel dat een totale en grondige herziening van het hele werk van begin tot eind noodzakelijk was.

Het opnieuw controleren van de tekst met de originele brieven maakte het volgende duidelijk: —

I. De verschillen waren voor het grootste deel gering en onbetekenend en hadden in het geheel geen invloed op de betekenis van de betreffende passages – d.w.z. zij betroffen hoofdletters, interpunctie, enz. Afkortingen zijn soms voluit geschreven, bijv. “through” in plaats van “thro”; en woorden staan soms in de plaats van getallen, bijv. vierde in plaats van 4e. Ook zijn er vijf of zes gevallen van onjuist paragraferen.

II. Aan de andere kant is er een lange lijst van correcties die helaas de betekenis wel beïnvloeden; – (a) woorden die ten onrechte zijn gecursiveerd; (b) woorden die zijn weggelaten of verkeerd werden overgenomen en (c) wat het ernstigst van alles is, van Brief No. 13 werd één bladzijde van het origineel niet op de juiste plaats overgenomen, wat een herschikking van Antwoorden 4 en 6 noodzakelijk maakte.

De oorspronkelijke bedoeling was de brieven in druk aan te bieden, *prices* overeenkomstig de originele, en deze Uitgave is een poging die oorspronkelijke bedoeling, voor zover praktisch uitvoerbaar, te verwezenlijken. Maar men moet wel bedenken dat het materiaal persklaar gemaakt moest worden, waarvoor de oorspronkelijke brieven niet waren geschreven – en een minimum aan redigeerwerk was nodig om het werk leesbaar te maken. De correcties in de Herziene Uitgave ten opzichte van de eerste uitgave zijn daarom de volgende:

(a) *Interpunctie*. Waar de gedrukte tekst verschilt van de originelen, ten nadele van deze laatste, zijn verbeteringen aangebracht overeenkomstig de ori-

ginele brieven. In enkele zinnen, waarin interpunctie ontbrak, werd die toegevoegd om de passage begrijpelijker te maken.

Hoofdletters zijn overeenkomstig de originele brieven zoveel mogelijk gewijzigd, maar dikwijls is het moeilijk vast te stellen of een hoofdletter werd bedoeld of niet en de Samensteller heeft in die gevallen naar beste weten gehandeld.

Afkortingen. Waar deze woorden voluit zijn geschreven werd geen verandering aangebracht.

Getallen. Waar in de tekst het nauwkeurig equivalent in letters voorkomt, werd geen verandering aangebracht.

Paragraferingen werden op twee of drie plaatsen veranderd waar dat mogelijk was zonder de paginering te beïnvloeden.

Spelling. Waar een woord op juiste wijze is gespeld in de tekst, en kenmerkend in het origineel onjuist werd gespeld, is geen verandering aangebracht.

(b) *Weglatingen en Cursivering.* Alle eerder weggelaten woorden werden ingelast en alle fouten in de cursivering en verkeerd overgenomen woorden zijn gecorrigeerd.

Zo nu en dan is een woord in kleine vierkante haakjes geplaatst; dit betekent steeds dat het woord niet voorkomt in het origineel, maar noodzakelijk was tot goed begrip van de passage.

Aantekeningen. Als een aantekening op de envelop of omslag van een brief is weggelaten, is die opgenomen onder het nummer van de Brief, of als voetnoot.

Sanskriet. In de Brieven No. 1, 4, 132 en 87 komt een zin voor in Sanskriet of oosterse lettertekens onder de handtekeningen. Fotografische reproducties van de eerste drie komen voor op blz. xxix terwijl in de laatste brief de zin op de juiste plaats werd ingelast.

Op blz. 383 is het Sanskriet equivalent van de woorden "Mahakasha" en op blz. 384 "guna's" toegevoegd overeenkomstig het origineel en ook een woord op blz. 447.

Een fotografische reproductie van een strookje met K.H.'s handschrift dat in dezelfde envelop zat als Brief No. 92 is opgenomen op blz. xxix.

Brief No. 13. Antwoorden 4 en 6 kregen een andere plaats overeenkomstig het origineel.

Aanhangsel. Drie fragmenten in het handschrift van K.H. die onopzettelijk in de eerste uitgave waren weggelaten, zijn toegevoegd, en de behandeling van de Mars en Mercurius controversie onderging een kleine wijziging.

Index. Deze is herzien overeenkomstig de gecorrigeerde tekst.

De Samensteller betreurt het ten zeerste dat de onvolkomenheid van zijn

werk een herziene uitgave noodzakelijk heeft gemaakt, en als verzachtende omstandigheid kan slechts dienen dat de moeilijkheden, verbonden aan het overnemen van de brieven, bijzonder groot waren. Hij alleen is verantwoordelijk voor de gemaakte fouten en hij beschouwt de herziening van het gehele werk als het enige dat in overeenstemming is met zijn gevoel van plicht en verantwoordelijkheid.

A.T.B.

Januari 1926

Het is bestudeerders van de Theosofie en het Occultisme welbekend, dat de filosofische leringen en de ethiek, die door de Theosophical Society in de eerste 16 jaar na de oprichting ervan in 1875, aan de wereld werden gegeven, afkomstig waren van zekere Oosterse Leraren, die tot een Occulte Broederschap zouden behoren in de achter de Himalaja's gelegen gebieden van Tibet. H.P.Blavatsky, die samen met kolonel Olcott The Theosophical Society stichtte, beschouwde deze Oosterse Broeders als haar Leraren, en verklaarde niet alleen dat Zij bestonden, maar dat zij zelf van hen training en onderricht had ontvangen tijdens haar verblijf in Tibet, zodat zij in staat was met kennis van zaken en uit persoonlijke ervaring te spreken. Pas in 1880 kwamen andere bewijzen ter beschikking. In dat jaar werd wijlen A.P.Sinnett, die toen in India woonde, door tussenkomst van mevrouw Blavatsky in de gelegenheid gesteld in briefwisseling te treden met haar eigen Leraren, die zij afwisselend "De Broeders", "De Mahatma's" en later "De Meesters van Wijsheid" noemde. In de loop van deze correspondentie, die van 1880 tot 1884 duurde, ontving de heer Sinnett vele brieven van de Mahatma's M. en K.H., de Leraren in kwestie, en het zijn deze oorspronkelijke geschriften die in dit boek worden gepubliceerd onder de titel "De Mahatma Brieven". De omstandigheden waaronder ze werden ontvangen, zijn door de heer Sinnett uitvoerig besproken in zijn "Occult World" en behoeven hier dus niet te worden herhaald.

Zij worden nu gepubliceerd met toestemming van de Executrice van wijlen A.P.Sinnett, aan wie zij uitsluitend en onvoorwaardelijk werden vermaakt; zij heeft op haar beurt, op voorstel van de schrijver van deze Inleiding, hem het grote voorrecht verleend de hele verantwoordelijkheid voor het overschrijven, rangschikken en publiceren van de Brieven in boekvorm op zich te nemen.

De schrijver ondernam deze taak in het volle besef van de zware verantwoordelijkheid die dit meebracht, overtuigd dat de tijd was gekomen dat de hoogste belangen van The Theosophical Society de volledige publikatie van de Leringen van De Meesters aan de heer Sinnett gegeven, *noodzakelijk* maakten. Hij is zich te meer van de verantwoordelijkheid bewust, omdat in een van de brieven in dit boek een passage voorkomt, waarin Meester K.H. zegt, dat hij noch zijn broeder M. de publikatie ervan ooit zouden toestaan. Hoewel er niet aan kan worden getwijfeld dat deze brieven niet bestemd waren voor publika-

tie in de tijd waarin ze werden geschreven, mag men eveneens aannemen dat de huidige *impasse* in de zaken van de Society ook niet was voorzien. In een tijd waarin zoveel wordt getwist over de vraag wat de oorspronkelijke Leer van De Meesters was en wat niet, kan de publikatie van de woorden van de Leraren zelf, slechts ten goede komen aan de hoogste belangen van de grote beweging, die als haar motto heeft 'Er is geen godsdienst hoger dan de waarheid'. De Meesters zijn wat zij zijn; wat zij hebben geschreven – hebben zij geschreven, en zij noch hun leringen behoeven de goedkeuring of verdediging van beperkter intellecten.

Het is bijna onmogelijk de feiten vast te stellen, of zich een betrouwbare mening te vormen over een zo verstrekkend onderwerp, door een boek te bestuderen dat slechts uittreksels bevat. Het doel van de samensteller was daarom de leden van de Theosophical Society en de wereld in het algemeen in de gelegenheid te stellen de waarheid omtrent De Meesters en hun leringen, zoals die is uiteengezet in deze eigenhandig ondertekende brieven, zelf te onderzoeken. Voor dat doel zijn alle door de heer Sinnett nagelaten Mahatma Brieven *woordelijk* aan de hand van de originele en zonder weglatingen overgenomen.

De boeken van de heer Sinnett, *The Occult World* en *Esoteric Buddhism* waren bijna geheel gebaseerd op het materiaal dat is opgenomen in Deel I en II van dit boek. Een zorgvuldige studie van de leer, zoals die in die eerste werken en in die van modernere Theosofische schrijvers is uiteengezet, leidt tot enkele belangwekkende conclusies bij vergelijking met de oorspronkelijke leer, zoals die in deze brieven voorkomt. Heel wat theorieën, die geaccepteerde dogma's van moderne Theosofische leringen zijn geworden, blijken onjuist en misleidend te zijn, en het kan daarom misschien zijn nut hebben de lezer op de voornaamste verschilpunten attent te maken.

Toegegeven moet worden dat in de laatste twaalf jaar in de Society een groeiende neiging is ontstaan een te groot vertrouwen te stellen in ceremonieel, orden, Kerken, geloofsleringen, e.d., ten koste van de eigen inspanning en vrijheid van denken die in de eerste dagen van de beweging zo opvallend waren. De Meester K.H. schrijft over dit onderwerp in zeer duidelijke termen en het is misschien goed zijn eigen woorden aan te halen. "Rekening houdende met die vormen van kwaad die natuurlijk zijn en niet vermeden kunnen worden, . . . zal ik nu wijzen op de grootste, voornaamste oorzaak van bijna twee derde van alle kwaad dat de mensheid achtervolgt sinds die oorzaak een macht werd. Het is de godsdienst, in welke vorm of bij welk volk ook. Het zijn de priesterkaste, het priesterdom en de kerken; het is in die illusies die de mens als heilig beschouwt dat hij de bron moet zoeken van die vele vormen van kwaad die de grote vloek van de mensheid zijn en haar bijna overweldigen.

Onwetendheid schiep Goden en sluwheid maakte van de gelegenheid gebruik.”¹ En verder “De gedachte ooit een nieuwe hiërarchie te stichten voor de toekomstige onderdrukking van een door priesters beheerste wereld, zij verre van ons.”² De strekking en inhoud van deze woorden is in onze tijd duidelijk genoeg.

Ook bij afdelingen van de Society is duidelijk de neiging ontstaan zich in een richting te bewegen die Meester K.H. noemt “het krankzinnigste en noodlottigste bijgeloof – het Spiritisme.”³ In een andere brief zegt hij “er is een *psychische* Society in oprichting . . . , het zal groeien, zich ontwikkelen en uitbreiden, en tenslotte zal de Theos. Soc. van Londen erdoor worden overspoeld, en eerst haar invloed verliezen en dan – haar naam, totdat zelfs de naam Theosofie iets van het Verleden is geworden.”⁴ Het valt te betreuren dat deze woorden nu nog evenzeer van kracht zijn als toen ze werden geschreven. De hele kwestie wordt in deze brieven van alle kanten bekeken, zodat in de geest van de onpartijdige bestudeerder geen misverstand mogelijk is. Het kwaad ligt nu, zo goed als toen, in een verkeerd begrip van de *ware* aard van de spiritistische verschijnselen. Zij, die zich houden aan de methoden van het Spiritisme, zeggen dat zij in verbinding kunnen treden met de zielen en geesten van de overledenen door middel van bevoegde mediums. Dat communicatie van een *bepaalde* aard tussen levenden en doden mogelijk is, wordt in deze brieven als een bewezen feit geaccepteerd en wordt geenszins in twijfel getrokken. Maar communicatie met *wat*? Hier ligt de kern van het hele probleem. Meester K.H. zegt niet één keer, maar telkens opnieuw, dat communicatie met de *zielen* en *geesten* van de doden onmogelijk is. Bij de dood *trekt* het bewustzijn, dat tot het zevende, zesde en vijfde beginsel van de mens behoort (en daaronder vallen de ziel en de geest en alles wat de mens tot mens maakt) zich *terug* in een onbewuste kiemtoestand, die voorafgaat aan de wedergeboorte in Devachan of de hemelwereld. Wat achterblijft is het dode stoffelijke lichaam, de etherische tegenhanger of het dubbel, en tenslotte de emotionele en mentale schil die, zij het van fijnere stof, correspondeert met het stoffelijk lichaam, en dat het *voertuig* van het bewustzijn op zijn eigen gebied kan worden genoemd, zoals het stoffelijk lichaam het *voertuig* van het bewustzijn is in de stoffelijke wereld. Men moet echter goed begrijpen dat elk van deze lege schillen een zekere illusoire vorm van gewaarwording en bewustzijn van zichzelf bezit, dat het *collectieve* bewustzijn is van het totaal van de atomen en moleculen waaruit ze zijn samengesteld, en dat geheel los staat van het bewustzijn van het individu, of de werkelijke entiteit, die hen tijdens het leven bezielde. Het stoffelijk lichaam heeft een soortgelijk bewustzijn, dat zuiver dierlijk

1) Brief No. 10

2) Brief No. 87

3) Brief No. 49

4) Brief No. 45

en instinctief van aard is. Bij de dood verdwijnt zelfs het bewustzijn van de schil voor zekere tijd en keert pas terug als de terugtrekking van het 5e, 6e en 7e beginsel is *voltooid*. Pas als dat is gebeurd keert in de lege schil een zeker bewustzijn van het bestaan terug. Het zijn deze uiteenvallende lichamen, die tijdelijk tot werkzaamheid kunnen worden geprikkeld door de inspanningen van een medium; deze kunnen met ons in gemeenschap treden, maar uitsluitend als het ware op grond van de *herinnering* aan wat is geweest, en niet op grond van een zich bewust zijn van huidige feiten. Vandaar de vaak domme, zinloze, onspirituele boodschappen van de andere zijde van het graf, die de zoeker naar werkelijke kennis zoveel afkeer inboezemen. De hierboven gegeven korte analyse is de *regel* voor de gehele mensheid, met uitzondering van de slachtoffers van ongelukken en zelfmoord aan de ene kant, en aan de andere kant die zeldzame individuen (alleen een geoefende occultist weet *hoe* zeldzaam ze zijn) die zich de onsterfelijkheid hebben verworven.

Die bestudeerders van het “occultisme”, die menen te worden geleid door ontlichaamde entiteiten van verschillende graad, van overleden Theosofen tot “Adepten die het gebruik van een stoffelijk lichaam op aarde hebben opgegeven”*, door zich te bedienen van media, ouija tafels en dergelijke, zullen er goed aan doen hun houding in het licht van deze brieven te herzien. Communicatie met gestorven Theosofen (d.w.z. de wezenlijke entiteiten) is, zoals al aangetoond, een onmogelijkheid, want zij kunnen helaas! niet worden gerangschikt onder hen die onsterfelijkheid hebben verworven, daar de uitzonderingen op de algemene regel waardoor de mensheid wordt beheerst, zo bijzonder gering zijn; en wat de leiding betreft van ontlichaamde “Adept Geesten”, kan men zich afvragen hoe diegenen die niet in aanmerking komen voor onderricht door belichaamde Adepten, kunnen verwachten rechtstreekse hulp te ontvangen van *Hun* superieuren – de Planeetgeesten, de Dhyan Chohanische Schare? Het kan niet genoeg worden beklemtoond dat de onderzoeker, die op deze wijze de bron waaruit hij inspiratie hoopt te ontvangen *veruiterlijkt*, iedere mogelijkheid opoffert de grootse werkelijkheden te bereiken van geestelijke groei en rechtstreekse kennis. “Alleen het eeuwig onkenbaar en ondoorgrondelijk Karana, de Oorzaakloze Oorzaak van alle oorzaken, behoort zijn schrijn en altaar op de heilige en maagdelijke grond van ons hart te hebben – onzichtbaar, ontastbaar, niet genoemd, behalve door de ‘stille, zachte stem’ van ons geestelijk bewustzijn. Zij die het aanbidden, moeten dat doen in de stilte en heilige afzondering van hun Ziel, met hun Geest als enige middelaar tussen hen en De Universele Geest, hun goede bedoelingen hun enige priesters, en

*Esoteric Buddhism, blz. 128, Wizards Bookshelf, 1973.

hun zondige voornemens de enige zichtbare en objectieve zoenoffers aan de “*Tegenwoordigheid*”.

Van hoeveel belang een goed begrip van de leringen omtrent de toestanden na de dood is, leert ons de betekenisvolle uitspraak van Meester K.H. “dat hij die de sleutels tot de Geheimen van de Dood in handen heeft, de Sleutels van het Leven bezit.” De tweeledige betekenis en toepassing van de theosofische leringen omtrent de Dood schijnen over het hoofd gezien – verwaarloosd te zijn. De toegang tot de Mysteriën was altijd door de Poort van de Dood; en evenals in het Egyptische “Dodenboek” – ligt er onder de symboliek van de tocht van de Ziel van het leven en door de Dood naar Devachan, de onschatbare leer verborgen die, als ze juist wordt begrepen, de aspirant, die in het Leven de Doodstrijd heeft ervaren, tot een nieuwe geboorte leidt.

De brieven in het Deel getiteld Proeftijd en Chelaschap doen een ernstig beroep op het hart van de mysticus zowel als van de occultist. De wijsheid, het onderricht, de vele vertrouwelijke bijzonderheden, werken alle samen om een nieuw licht te werpen, niet alleen op de Meesters zelf, maar op de hele kwestie van het discipelschap. Als men deze bladzijden leest, die 40 jaar geleden werden geschreven, komt men tot de overtuiging dat de weg naar De Meesters nu evenzeer openstaat als toen. Maar de mogelijkheid dat iemand dat bereikt, ligt niet in het volgen van een persoonlijk leider of het afleggen van een gelofte van trouw aan hem, maar in onvoorwaardelijke toewijding aan de Idee, – aan beginselen. Meester K.H. schrijft over dit onderwerp: – “Er begint zich een duidelijke neiging tot heldenverering te vertonen, en U mijn vriend, bent er zelf ook niet helemaal vrij van. . . . Als U met Uw occulte studies en literair werk wilt doorgaan, leer dan eerder trouw te zijn aan de Idee dan aan mijn onbeduidend zelf. Wanneer er iets moet worden gedaan, vraag U dan nooit af, voor U het doet, of ik het wil;. . . ik ben verre van volmaakt, dus feilbaar in alles wat ik doe. . . . U hebt kunnen zien dat zelfs een Adept, wanneer hij in zijn lichaam werkzaam is, niet vrij is van fouten, die het gevolg zijn van menselijke zorgeloosheid.’

Ter verklaring van de vele verschillen die zijn ontstaan door de ongelukkige tegenstelling tussen de beginselen van de Theosophical Society, en de toepassing ervan door individuele leden, moet men bedenken dat, zoals in deze brieven nadrukkelijk wordt verklaard, de Meesters de daden van hun discipelen niet leiden, noch controleren. Krachtens de regels van de Broederschap moet aan de leerlingen “volledige en algehele vrijheid van handelen” worden gegeven “de vrijheid om *oorzaken te scheppen*, zelfs als die na verloop van tijd

hun gesel en openbare schandpaal werden.” “Onze chela’s worden alleen geholpen als zij geen schuld hebben aan de Oorzaken die hen in moeilijkheden brengen.’ Het pad van discipelschap leidt naar het hart van de Natuur zelf; de voorwaarde om het te betreden is – volle en onvoorwaardelijke gehoorzaamheid aan haar wetten. Voor die Onveranderlijke Wetten moet zelfs de hoogste Adept zich nederig buigen. De kandidaat voor het discipelschap is alles geoorloofd wat voor de Mens natuurlijk is. Een *natuurlijke* handeling op zichzelf kan geen bezoedeling zijn. Maar “de Occulte Wetenschap is een jaloerse meesteres en duldt zelfs niet de schaduw van toegeeflijkheid,” en wil de discipel hogere gebieden van geestelijk leven bereiken, dan moet hij bereid zijn de natuurlijke begeerten van het lichaam op te geven en te overwinnen, en een leven leiden dat, in de eigen woorden van Meester K.H. “niet alleen fataal is voor de normale gang van het huwelijksleven, maar zelfs voor het gebruik van vlees en wijn.”

Het is merkwaardig te zien hoe mevrouw Blavatsky, meer dan dertig jaar na haar dood, op bijna elk punt uit deze brieven wordt gerechtvaardigd. Weinigen werden meer ten onrechte beschimpt, en zelfs enkelen van hen die haar goed kenden, geloofden liever dat zij allerlei fouten had gemaakt, dan een ogenblik te erkennen dat zijzelf ongelijk konden hebben. In hoeverre zij ooit de bedriegster was, die de heer Sinnett in zijn nagelaten werk “The Early Days of Theosophy in Europe” beschrijft, kan door de lezer worden beoordeeld als hij de brief van Meester K.H. bestudeert, waarin hij zijn eigen mening geeft over haar schuld. Zij die de nagedachtenis van H.P. Blavatsky eren om haar werk en de weldaden die zij hun bewees, kunnen na lezing van die brief slechts bevestigd zien dat zij hun grote achting tenslotte volkomen waardig was; en zij die hebben getracht die nagedachtenis te bezoedelen en de waarde van het werk dat zij deed te bagatelliseren, zullen het ver hebben gebracht als hun nooit een krachtiger veroordeling ten deel valt.

In niets is mevrouw Blavatsky vollediger gerechtvaardigd dan in de verklaring en de bestrijding, die zij in de Geheime Leer gaf, van de onjuiste theorie met betrekking tot Mars en Mercurius, die oorspronkelijk in *Esoteric Buddhism* werd gepubliceerd. De bijzonderheden van dit oude geschil zijn Theosofen welbekend, en het is een reden tot voldoening dat door de publikatie in dit werk van de brief, die aanvankelijk door de heer Sinnett zo verkeerd werd begrepen, de beschuldigingen die tegen mevrouw Blavatsky werden ingebracht, afdoende worden weerlegd. Het is inderdaad verbazingwekkend dat Theosofen de gedachte blijven verbreiden dat Mars en Mercurius tot dezelfde planeet-

1) Brief No. 54

2) Brief No. 18

3) Brief No. 54

keten behoren als de Aarde, want het is onmiskenbaar dat dit niet zo is. Voor de Astroloog, zo niet voor bestudeerders van andere takken van de occulte wetenschap, moet het duidelijk zijn dat een dergelijke theorie elk systeem en schaal van overeenkomsten in het Zonnestelsel in de war stuurt, en dat feit is al voldoende om te bewijzen dat de theorie onjuist is.

Maar een uiteenzetting van de feiten alleen is niet genoeg en het is noodzakelijk het hele geschil vanaf het begin tot in bijzonderheden na te gaan. Zij die dieper op de zaak willen ingaan, worden verwezen naar het artikel dat in het Aanhangsel aan het einde van dit boek is opgenomen. Daarin heeft de schrijver alle feiten volledig behandeld en, naar hij meent, afdoende.

In het bestaan van The Theosophical Society loopt een cyclus ten einde en vóór de lezer dit boek opent, zal de onvermijdelijke voltooiing ervan een feit zijn geworden. Zij laat een erfenis achter van dingen die beter ongedaan hadden kunnen blijven, en een herinnering aan misplaatste ijver en verzuimde kansen, waarop weinigen trots kunnen zijn. Het krachtige nieuwe leven van de dagende cyclus, dat door de aderen van het oude lichaam begint te stromen, heeft noodzakelijkerwijs alles wat daarin strijdig was met ware vooruitgang, waarneembaar gemaakt en aan het licht gebracht. Al heeft Meester K.H. gezegd dat “de Society nooit zal ondergaan, ofschoon dit met afdelingen en personen daarin wel kan gebeuren,” moet men zich ook de woorden herinneren van die andere Leraar dat “men nieuwe wijn niet in oude zakken doet, en dat hij die zijn leven wil vinden, het eerst moet verliezen. Wacht U voor huichelarij, want er is niets bedekt, of het zal geopenbaard worden, en verborgen of het zal bekend worden; en al wat gij in het donker gesproken hebt, zal in het licht gehoord worden, en wat in de binnenkamer gezegd wordt, zal van de daken gepredikt worden. Er zullen dagen komen, waarin geen steen op de andere zal worden gelaten, die niet zal worden weggebroken. Ziet toe dat gij U niet laat verleiden. Want velen zullen komen onder mijn naam en zeggen, “Ik ben het, en de tijd is nabij” – gaat hen niet achterna. En wanneer gij hoort van oorlogen en onlusten, laat U niet beangstigen. Want die dingen moeten eerst geschieden, maar dat is nog niet terstond het einde. Want dit zijn de dagen der vergelding. En er zullen tekenen zijn aan zon en maan en sterren, en op de aarde radeloze angst onder de volken, vanwege het bulderen van zee en branding, terwijl de mensen bezwijmen van vrees en angst voor de dingen die over de wereld komen. Want de machten der hemelen zullen wankelen. En dan zullen zij de Zoon des mensen zien komen met grote macht en heerlijkheid. Wanneer deze dingen beginnen te geschieden, richt U op – want Uw verlossing is nabij.”

Uit de ontredde, die onvermijdelijk is, zal een gestalte oprijzen die mo-

gelijk de onsterfelijkheid waardig is. Laten zij, die de berg hebben beklommen en het visioen hebben gezien en in die heldere, zuivere lucht de grondtoon van de dagende cyclus hebben gehoord – standhouden – en zich in de dagen die komen – de lieflijkheid, de schoonheid en de waarheid herinneren, die zij hebben gezien.

A. TREVOR BARKER

Lid van The Theosophical Society.

Londen, september 1923.

door A. Trevor Barker

Het volgende artikel van A.Trevor Barker verscheen oorspronkelijk in het januari 1938 nummer van *The English Theosophical Forum*, Londen, Engeland. Het is hierin opgenomen vanwege de intrinsieke betekenis ervan voor bestudeerders van *De Mahatma Brieven*.

Ik heb een aantal verzoeken ontvangen om een antwoord te publiceren op twee vragen die telkens weer door bestudeerders worden gesteld, en deze vragen kunnen als volgt worden geformuleerd:

In Uw Inleiding tot *De Mahatma Brieven* zegt U dat de brieven door de Meesters eigenhandig zijn getekend. Het was misschien al dan niet Uw bedoeling dat dit letterlijk werd opgevat, maar een zorgvuldige studie van de brieven toont aan, naar de mening van vele intelligente lezers, dat sommige brieven niet voldoen aan de maatstaf die men zou willen aanleggen voor een bovenaardse of Mahatmische intelligentie. Wat is de verklaring daarvan als de Mahatma's M. en K.H. er werkelijk verantwoordelijk voor waren?

De enige bevredigende wijze waarop deze zeer belangrijke vragen kunnen worden beantwoord, is na te gaan wat H.P.B, en de Meesters zelf over dit onderwerp te zeggen hadden. Het is een feit dat de Mahatma's M. en K.H. geen gebruik maakten van hun hoge intelligentie voor het controleren van het gehele proces van het overbrengen van een tamelijk groot aantal van deze brieven. H.P.B, zegt dit duidelijk op blz. 535 van *De Mahatma Brieven* in deze woorden:

Heeft Meester K.H. al *Zijn* brieven zelf geschreven? Hoeveel chela's die hebben geprecipiteerd en geschreven – weet de hemel alleen.

De Meester zelf schrijft op blz. 256:

Toen U kennis nam van M.'s mening over U zoals die tot uitdrukking kwam in enkele van zijn brieven – (U moet er niet al te zeker van zijn dat ze, omdat ze in *zijn* handschrift zijn, ook door hemzelf zijn geschreven, al is natuurlijk ieder woord door hem gesanctioneerd, om een zeker doel te dienen). . .

Om het probleem goed te begrijpen moet de gehele Brief No. 140 (blz.532 - 536) zorgvuldig worden gelezen en daarnaast de blz. 523-25 en 469-74. Om ruimte te besparen drukken we hier alleen de meer belangrijke passages af, en we vestigen de aandacht van de lezer in het bijzonder op het volgende op blz. 469:

De brief in kwestie werd door mij opgesteld toen ik te paard op reis was. Hij werd mentaal gedicteerd in de richting van en "geprecipiteerd" door een jonge chela, die in deze tak van psychische scheikunde nog niet deskundig was en die hem uit de nauwelijks zichtbare afdruk moest overnemen. De helft ervan werd daardoor weggelaten en de andere helft door de "artiest" min of meer verminkt. Toen deze mij destijds vroeg of ik zijn werk wilde doorzien en corrigeren, antwoordde ik, wel wat onvoorzichtig, dat geef ik toe — "het zal wel goed zijn, mijn jongen — het is niet zo belangrijk als je een paar woorden overslaat." Ik was door een rit van 48 uur aan één stuk lichamelijk erg vermoeid en (alweer lichamelijk) — half in slaap. Bovendien moest ik me *psychisch* bezighouden met een heel belangrijke zaak en daarom bleef er weinig van mij over dat zich aan die brief kon wijden. Het moest zo zijn, veronderstel ik. Toen ik wakker werd bemerkte ik dat hij al was verzonden, en daar ik toen niet verwachtte dat hij zou worden gepubliceerd, heb ik er verder nooit meer aan gedacht.

Dan op blz. 470:

Om mentale telegrafie op een volmaakte manier en onmiddellijk te verwezenlijken zijn twee dingen nodig — een sterke concentratie bij de telegrafist en een volkomen ontvankelijke passiviteit bij het subject, de "lezer". Bij een verstoring van een van die toestanden zal het resultaat dienovereenkomstig minder volmaakt zijn. De "lezer" ziet het beeld niet zoals het in het brein van de "telegrafist" is, maar zoals het in zijn eigen brein verschijnt. Als de gedachten van laatstgenoemde afdwalen, wordt de psychische stroom onderbroken en de communicatie ontwricht en onsamenhangend. In een geval als het mijne, moest de chela als het ware uit de stroom die ik hem zond oppikken zoveel hij kon en, zoals hierboven opgemerkt, de losse gedeelten zo goed mogelijk in elkaar passen.

Wel, zodra ik van de beschuldiging hoorde — de opschudding onder mijn *verdedigers* bereikte mij aan gene zijde van de eeuwige sneeuw — gaf ik opdracht de oorspronkelijke stukjes van de afdruk te onderzoeken. Met één oogopslag zag ik dat ik de enige en grootste schuldige was, terwijl de arme jongen alleen had gedaan wat hem was gezegd.

— blz. 471

En later op blz. 472:

Ik schrijf ze deze keer zelf over, terwijl de brief die in Uw bezit is door de chela werd geschreven. Ik verzoek U ook dit handschrift te vergelijken met dat van enkele van de *vroegere brieven* die U van mij hebt ontvangen. Denk ook aan de nadrukkelijke ontkenning van de "O.D." in Simla, dat mijn *eerste* brief ooit *door mijzelf* was geschreven. Toen ergerde ik me over haar gebabbel en opmerkingen; maar *nu* kunnen ze hun nut hebben.

Deze passages uit *De Mahatma Brieven* bewijzen en bevestigen de uitspraak van H.P.B. in boven aangehaalde brief van blz. 535.

In een brief aan mij over dit onderwerp drukte Dr. de Purucker zich als volgt uit:

H.P.B. verklaarde duidelijk, en meer dan eens, dat het hoogst zelden voorkwam dat één van de Mahâtman, of zelfs een hoge chela, *persoonlijk* een brief *schreef*, d.w.z. eigenhandig enig bericht schreef. Er zijn heel, heel weinig, heel zeldzame uitzonderingen, één

of twee, of misschien drie gevallen van rechtstreekse precipitatie door de Meester of een hoge chela, en mogelijk één of twee korte briefjes, wellicht één of twee telegrammen, die eigenhandig door de Meester zijn geschreven. H.P.B. zegt duidelijk dat niet alleen het eigenhandig schrijven door de Meester zelf zelden voorkwam, maar dat hij in praktisch alle gevallen, op de enkele genoemde uitzonderingen na, mentaal op zijn chela of amanuensis, of chela's of amanuences *afdruckte* dit of dat te schrijven aan deze of gene persoon. De chela ontving dan, als het ontvangstvermogen goed was, een duidelijke boodschap uit het denken van de Meester langs de etherische stromen, en *als* het ontvangstvermogen volmaakt was, was het resultaat bij het opschrijven praktisch gelijk aan de woorden van de Meester zelf, en in feite in zijn eigen handschrift, het echte of overgenomen – van welke Meester het ook afkomstig was, K.H., of M., of iemand anders. Als het ontvangstvermogen van de zijde van de chela of amanuensis minder volmaakt was, dan traden onmiddellijk in de geest van de ontvangende chela een groter of kleiner, gewoonlijk kleiner aantal, mentale trekken, uitdrukkingswijzen van de chela zelf binnen, wat Hodgson en de gebroeders Hare Amerikanismen of Gallicismen, enz., enz. noemen.

Het schrijven van deze brieven was een mysterie en moet dat voor allen blijven behalve voor ingewijden. De laatste passage die we aanhalen kan nauwelijks duidelijker zijn:

Een van onze andere gebruiken is dat wij, wanneer wij met de buitenwereld corresponderen, een chela met het bezorgen van de brief of een ander bericht belasten; en tenzij het absoluut nodig is – er in het geheel niet meer aan denken. Heel vaak worden onze brieven – tenzij ze heel belangrijk of geheim zijn – door onze chela's in ons handschrift geschreven. Zo werden vorig jaar enkele van mijn brieven aan U *geprecipiteerd*, en toen aan deze aangename en gemakkelijke precipitatie een einde kwam – wel, ik behoefde slechts mijn gedachten te verzamelen, een gemakkelijke houding aan te nemen – en te denken, en mijn trouwe "Ontervde" behoefde niets anders te doen dan mijn gedachten over te schrijven, waarbij hij slechts nu en dan een fout maakte. –blz. 327

Als men tenslotte zegt dat het beter zou zijn geweest als ik in de Inleiding niet had verklaard dat de brieven eigenhandig door de Meesters werden geschreven, dan ben ik het daarmee eens. Toen ik die zin schreef had ik nog niet de tijd gehad de gehele inhoud van de brieven ten volle in mij op te nemen, en dat bepaalde aspect van de zaak had daarom in mijn bewustzijn nog niet een duidelijke vorm aangenomen. Als er binnenkort een nieuwe uitgave wordt gedrukt, kan dat worden gecorrigeerd.

De hierboven gegeven uiteenzetting moet voldoende zijn om het probleem op te lossen voor iedere ernstige bestudeerder die de moeite wil nemen aandachtig de bladzijden uit *De Mahatma Brieven* te lezen, waarnaar werd verwezen.

Deze tweede en herziene Nederlandse uitgave, die met toestemming van de 'Mahatma Letters Trust' verschijnt, is een vertaling van de tweede Engelse uitgave (negende druk) van de Theosophical University Press, Pasadena, Californië.

Met uitzondering van de uitgebreide inhoudsopgave, die in verkorte vorm werd overgenomen, is dit werk een volledige vertaling van de Engelse uitgave.

Uit de Engelse Third and Revised Edition' (The Theosophical Publishing House, Adyar) werd een aantal kleine correcties en wijzigingen in de spelling enz. overgenomen; ook werden de voetnoten uitgebreid. Voor zover deze werden ontleend aan genoemde 'Third Edition', werden ze tussen vierkante haakjes geplaatst.

Daar de theosofische organisaties, die uit de oorspronkelijke Theosophical Society zijn voortgekomen, in Nederlands sprekende landen niet geheel dezelfde naam voeren, hebben wij, evenals in de eerste Nederlandse uitgave, de Engelse naam gehandhaafd.

Tegelijk met deze uitgave verschijnt de Gecombineerde Chronologie, te gebruiken bij de 'Mahatma Brieven aan A.P.Sinnett' en 'The Letters of H.P. Blavatsky to A.P.Sinnett', welk laatste werk nog niet in de Nederlandse taal beschikbaar is. Deze Chronologie is een vertaling van de door Margaret Conger samengestelde 'Combined Chronology'. Het boekje bevat een lijst waarin de data (of vermoedelijke data) van ontvangst van de brieven in chronologische volgorde zijn geplaatst, zodat bestudeerders van de brieven deze desgewenst in de natuurlijke volgorde kunnen lezen. Het boekje bevat voorts nog twee belangrijke brieven, die in genoemde boeken niet zijn opgenomen, en wel de eerste brief van K.H. aan A.O. Hume, en een brief van de Chohan betreffende de Theosophical Society.

Den Haag, mei 1979

	blz.
WOORD VOORAF VAN DE SAMENSTELLER	v
VOORBERICHT BIJ DE TWEEDE (Engelse) UITGAVE	vii
INLEIDING	xi
HET SCHRIJVEN VAN DE MAHATMA BRIEVEN	xix
TOELICHTING VAN DE VERTALER	xxii
DEEL I, Brieven uit <i>The Occult World</i> , Brieven I t/m 8	I t/m 42
DEEL II, Filosofische en Theoretische Leringen, 1881-1883, Brieven 9 t/m 25	43 t/m 222
DEEL III, Proeftijd en Chelaschap, Brieven 26 t/m 76	223 t/m 418
DEEL IV, De “Phoenix” Onderneming, Brieven 77 t/m 83	419 t/m 441
DEEL V, De Londense Loge van de Theosophical Society, Brieven 84 t/m 87	442 t/m 455
DEEL VI, Spiritisme en Verschijnselen, Brieven 88 t/m 97	456 t/m 482
DEEL VII, Diverse Onderwerpen, Brieven 98 t/m 129	483 t/m 508
AANHANGSEL, Brieven 130 t/m 145	509 t/m 544
MARS EN MERCURIUS	545
INDEX	551

Mr Smith

Just.
cleaned out a
branch of "bad man's"
action M- After putting
Smashed a tree for
examining your shooting and
for specimens. - for the
birds. Look but well
there be for me
M

Een voorbeeld van het handschrift en de handtekening van "M" zoals dat in alle brieven voorkomt, geschreven met rode inkt of rood potlood.

Respectfully submitted to
the consideration of Mr. Srinett,
under the direct orders of
Brother Host Nomin

Damodar K. Mavalankar

With the exception of few—too
exaggerated—his views are quite
correct. Such is the impression
produced upon the native mind.
I trust, my dear friend, that you
add a paragraph showing the
Society in its true light. Listen
to your inner voice, and oblige
once more your's Ever faithfully
K.H.

Een voorbeeld van het handschrift van "K.H." geprecipiteerd in blauwe inkt, onder een briefje van Damodar K. Mavalankar. De meeste "K.H." Brieven zijn geschreven met blauwe inkt of potlood.

DE MAHATMA BRIEVEN

DEEL I

“*DE OCCULTE WERELD*” *

1880-1881

BRIEF No. I

Omstreeks 15 oktober 1880 in Simla ontvangen.

Geachte Broeder en Vriend,

Juist omdat de proef met de Londense krant de sceptici tot zwijgen zou brengen — valt er niet aan te denken. In welk licht U het ook wilt zien — de wereld is nog in haar eerste *stadium* van vrijmaking, zo niet ontwikkeling, en derhalve — onvoorbereid. Volkomen juist, wij werken met natuurlijke wetten en middelen, geen bovennatuurlijke. Maar daar enerzijds de Wetenschap (in haar huidige *staat*) niet bij machte zou zijn een verklaring te geven voor de wonderen in haar naam verricht, en anderzijds de onwetende massa het fenomeen toch als een wonder zal blijven beschouwen, zullen allen, die aldus van het gebeuren getuige zouden zijn, uit hun evenwicht raken, met alle betreurenswaardige gevolgen van dien. Geloof me, zo zou het gaan — speciaal voor Uzelf die op het idee kwam, en voor de toegewijde vrouw die, dwaas genoeg, door de wijdgeopende deur stormt die naar algemene bekendheid voert. Deze deur, hoewel geopend door een vriendelijke hand als de Uwe, zou al gauw een valdeur blijken te zijn — en voor haar inderdaad een noodlottige. En dat is toch zeker niet Uw bedoeling?

Dwaas zijn zij die, terwijl ze zich uitsluitend in de kansen van het heden verdiepen, moedwillig de ogen sluiten voor het verleden, terwijl zij van nature reeds blind zijn voor de toekomst! Het zij verre van mij U daartoe te rekenen — daarom zal ik trachten een uitleg te geven. Zouden wij aan Uw wensen gehoor geven, weet U dan werkelijk wat de consequenties van welslagen zouden

*Brieven uit *The Occult World* van A.P. Sinnett. —Vert.

zijn? De onverbiddelijke schaduw die volgt op alle menselijke vernieuwingen beweegt zich voort en toch zijn er slechts weinigen die zich ooit van haar nadering en gevaren bewust zijn. Wat staat hun dan te wachten die de wereld iets nieuws aanbieden, iets wat tengevolge van de menselijke onwetendheid, als er al geloof aan wordt gehecht, stellig zou worden toegeschreven aan die duistere machten, waarin twee derde van de mensheid gelooft en die men nog steeds vreest? U zegt – half Londen zou worden bekeerd als U ze een exemplaar van de *Pioneer* zou kunnen aanbieden op de dag van verschijnen. Sta mij toe te zeggen dat, als de mensen in de waarheid ervan geloofden, zij U zouden doden voordat U Hyde Park bent rondgelopen; geloofden zij het niet – dan zou het feit dat U zulke denkbeelden voorstond er op zijn minst toe leiden dat U Uw goede naam en reputatie verliest.

Het succes van een poging zoals U die voorstelt, moet worden berekend aan de hand van een grondige kennis van de mensen om U heen en daarop zijn gebaseerd. Het hangt geheel af van de maatschappelijke en morele toestand van de mensen met betrekking tot deze diepste en geheimzinnigste vragen die de menselijke geest kunnen bezighouden – de *goddelijke* vermogens in de mens en de mogelijkheden die in de natuur besloten liggen. Hoeveel mensen zijn er in Uw naaste omgeving, zelfs onder Uw beste vrienden, die meer dan oppervlakkig in deze abstracte problemen zijn geïnteresseerd? U kunt ze op de vingers van Uw rechterhand tellen. Uw ras beroemt zich erop dat het in zijn eeuw de geest heeft bevrijd, die zo lang was opgesloten in het keurslijf van dogmatisme en onverdraagzaamheid – de geest van kennis, wijsheid en vrijheid van denken. Het zegt dat in zijn tijd dom vooroordeel en godsdienstige onverdraagzaamheid, in een fles gevangen als de verdorven *Jin* van vroeger dagen, en verzegeld door de Salomo's der wetenschap, op de bodem van de zee rusten en, al zouden ze naar de oppervlakte ontsnappen, nooit meer zoals vroeger over de wereld kunnen heersen; kortom, dat het publiek in zijn denken geheel vrij is en bereid elke aangetoonde waarheid te aanvaarden. Jawel, maar is dat werkelijk wel zo, mijn geachte vriend? De experimentele kennis dateert nu niet precies van 1662, toen Bacon, Robert Boyle en de Bisschop van Rochester hun zogenaamde “Invisible College” met koninklijke goedkeuring omzetten in een Genootschap tot bevordering van experimentele wetenschap. Eeuwen voor de Royal Society werkelijkheid ging worden volgens de richtlijnen van het “Profetisch Schema,” had een ingeboren verlangen naar het verborgene en een hartstochtelijke liefde voor de natuur en de studie ervan, mensen in elke generatie ertoe geleid te proberen dieper in haar geheimen door te dringen dan hun naasten deden. *Roma ante Romulum fuit* – is een axioma dat ons op Uw Engelse scholen wordt onderwezen. Het abstracte onderzoek van de meest raadselach-

tige problemen kwam niet in het brein van Archimedes op als een spontaan en nog nooit aangeroerd onderwerp, maar veeleer als een weerspiegeling van vroegere onderzoeken in dezelfde richting en door mensen die een even lange periode – en nog veel langer – van zijn tijd waren gescheiden als U thans van de grote Syracuser. Het *vril* uit de “Coming Race” was gemeengoed van nu uitgestorven rassen. En daar het bestaan zelf van die gigantische voorouders van ons nu wordt betwijfeld – hoewel wij in de *Himavats*, en nog wel op het U toebehorende gebied, een grot vol met hun reusachtige skeletten hebben – en vonden van hun kolossale geraamtes onveranderlijk worden beschouwd als monsterachtige spelingen der natuur, zo wordt ook het *vril* of *Akas* – zoals wij het noemen – gezien als een onmogelijkheid, een mythe. Hoe kan de Wetenschap, zonder een grondige kennis van *Akas* met zijn verbindingen en eigenschappen, ooit hopen dergelijke verschijnselen te verklaren? We twifelen er niet aan dat Uw mannen van de wetenschap overtuigd kunnen worden; maar eerst moeten hun de feiten worden getoond, ze moeten eerst hun eigendom zijn geworden, zij moeten onderworpen kunnen worden aan hun eigen methoden van onderzoek voor ze bereid zijn ze *als feiten* te accepteren. Als U slechts het *Voorwoord* leest van de “Micrographia”, zult U zien dat Hooke suggereert dat in zijn ogen de innerlijke relaties van de dingen van minder belang zijn dan hun uiterlijke inwerking op de zintuigen – en Newtons schitterende ontdekkingen vonden dan ook in hem hun felste bestrijder. En mensen zoals Hooke zijn er thans veel. Evenals deze geleerde, maar onwetende man van vroeger, zijn Uw moderne wetenschapsmensen er minder op uit een fysiek verband tussen feiten in overweging te nemen, wat hun menige occulte natuurkracht zou onthullen, dan om een bruikbare “classificatie van wetenschappelijke experimenten” te produceren; zodat de voornaamste eigenschap van een hypothese niet is dat hij *waar* moet zijn doch slechts *aan-nemelijk* – naar hun mening.

Tot zover de Wetenschap – voor zover zij ons bekend is. Wat de menselijke natuur in het algemeen betreft, die is nog dezelfde als miljoenen jaren geleden: Vooroordeel gebaseerd op zelfzucht; algemene onwil om een gevestigde orde op te geven voor nieuwe wijzen van leven en denken – en dat alles en nog veel meer is voor occulte studie noodzakelijk—; trots en een halsstarrig afwijzen van de Waarheid als die hun vroegere ideeën omverwerpt – dit zijn de kenmerken van Uw tijd, in het bijzonder van de midden en lagere standen. Wat zouden de gevolgen dan wel zijn van zulke bijzonder verbazingwekkende verschijnselen, aangenomen dat we erin toestemden ze te laten tweegbrengen? Hoe goed ook volbracht, de gevaren zouden toenemen naar gelang van het succes. Er zou al gauw geen andere keus overblijven dan doorgaan, steeds

crescendo, of in dit eindeloos gevecht met vooroordeel en onwetendheid door Uw eigen wapenen worden geveeld. De ene proef na de andere zou worden ge-eist en moeten worden genomen; en ieder volgend verschijnsel zou nog opzienbarender moeten zijn dan het voorgaande. U maakt dagelijks de opmerking dat men van niemand kan verwachten dat hij gelooft, tenzij hij met eigen ogen heeft gezien. Zou een heel leven van een mens voldoende zijn om de hele wereld van sceptici te overtuigen? Het zou misschien gemakkelijk zijn het oorspronkelijke aantal gelovigen in Simla tot enige honderden en duizenden te doen toenemen. Maar hoe moet het dan met de honderden miljoenen mensen die niet tot ooggetuige kunnen worden gemaakt? De onwetenden – niet in staat om de onzichtbare bewerkers aan te pakken – zouden wel eens hun woede kunnen koelen op de zichtbare tussenpersonen; de hogere en beter ontwikkelde klassen zouden in hun ongeloof blijven volharden en evenals vroeger geen stuk aan U heel laten. Met vele anderen verwijt U ons onze grote stilzwijgendheid. Welnu, wij weten iets van de menselijke natuur, want de ervaring van lange eeuwen – ja aeonen – heeft ons iets geleerd. En wij weten dat, zolang de wetenschap nog iets te leren heeft en er in de harten van de massa nog een zweem religieus dogmatisme blijft hangen, de vooroordelen van de wereld stap voor stap moeten worden overwonnen en niet stormenderhand. Zoals de grijze oudheid meer dan één Socrates kende, zo zal de nevelige Toekomst meer dan één martelaar baren. De van haar boeien verlost wetenschap keerde zich met verachting af van de Copernicaanse gedachte, die de theorieën wilde doen herleven van Aristarchus Samius – die “verzekert dat de aarde zich in een kring om haar eigen centrum beweegt,” jaren voordat de Kerk Galilei poogde te offeren als een brandoffer aan de Bijbel. De knapste wiskundige aan het Hof van Edward VI – Robert Recorde – werd in de gevangenis aan de hongerdood prijsgegeven door zijn collega’s, die lachten om zijn *Castle of Knowledge*, en zijn ontdekkingen “ijdele fantasieën” noemden. Wm. Gilbert van Colchester – de lijfarts van koningin Elisabeth – werd vergiftigd, en wel alleen omdat deze ware grondlegger van de experimentele wetenschap in Engeland zo vermetel was Galilei vóór te zijn; en te wijzen op de dwaling van Copernicus ten aanzien van de “derde beweging”, die in alle ernst werd aangevoerd als verklaring voor het parallellisme van de draaiingsas van de aarde! De enorme kennis van de Paracelsi, de Agrippa’s en de Dee’s werd voortdurend in twijfel getrokken. Het was de wetenschap, die haar schennende hand legde op het grootse werk “De Magnete”, “The Heavenly White Virgin” (*Akās*) en andere werken. En het was de doorluchtige “Kanselier van Engeland en van de Natuur” – Lord Verulam-Bacon – die na zich de naam van de Vader der Inductieve Filosofie te hebben verworven, over mensen als bovengenoemde durfde

te spreken als de “Alchemisten van de Fantastische Filosofie.”

Dat is toch verleden tijd, zult U denken. Inderdaad; maar de kronieken van onze dagen verschillen niet wezenlijk van hun voorgangers. Hier behoeven wij slechts te denken aan de recente vervolging van mediums in Engeland, aan de verbranding van zogenaamde heksen en tovenaars in Zuid-Amerika, Rusland en de Spaanse grensstreken om ervan overtuigd te raken dat de enige redding voor de waarachtige kenners van de occulte wetenschappen is gelegen in de twijfelzucht van het publiek: de goochelaars en charlatans vormen de natuurlijke bescherming van de “adepten”. De openbare veiligheid is uitsluitend verzekerd, omdat wij de vreselijke wapens geheimhouden die anders tegen haar gebruikt zouden kunnen worden en die, zoals U werd gezegd, in de handen van de kwaden en zelfzuchtigen dodelijk zouden zijn.

Ik eindig met U eraan te herinneren dat zulke verschijnselen als die waarom U vraagt, altijd zijn achtergehouden als beloning voor diegenen die hun leven in dienst van de godin Saraswati – onze Arische *Isis* – hebben gesteld. Als ze aan de leken werden gegeven, wat zou er dan voor de getrouwen overblijven? Veel van Uw suggesties zijn erg redelijk en zullen aandacht krijgen. Ik luisterde aandachtig naar het gesprek dat plaatsvond ten huize van de heer Hume. Zijn argumenten zijn volmaakt, gezien vanuit het standpunt van de exoterische wijsheid. Als echter de tijd komt dat hem een blik in de *esoterische* wereld wordt vergund, met haar wetten die zijn gebaseerd op wiskundig juiste berekeningen van de toekomst – de noodzakelijke gevolgen van de oorzaken die wij te allen tijde naar geloven kunnen creëren en vormen, maar waarvan de consequenties geheel buiten onze macht liggen, die aldus onze meesters worden – dan alleen zullen zowel U als hij begrijpen, waarom voor de niet-in-gewijde onze daden soms onverstandig, zo niet werkelijk dwaas lijken.

Uw volgende brief zal ik niet volledig kunnen beantwoorden zonder het advies te hebben ingewonnen van hen, die zich gewoonlijk bezighouden met de Europese mystici. Bovendien zal deze brief U op vele punten tevreden stellen die U in Uw vorige beter omschreef; maar zonder twijfel zal hij U ook teleurstellen. Wat betreft het voortbrengen van nieuw-bedachte en nog opzienbarender verschijnselen die men van haar verlangt met onze hulp, zult U, als een man die goed bekend is met strategie, tevreden moeten blijven met de gedachte dat het weinig nut heeft nieuwe stellingen te betrekken voor de reeds bereikte veilig zijn gesteld en Uw vijanden zich van Uw bezitsrecht ten volle bewust zijn. Met andere woorden, er is voor U en Uw vrienden een grotere verscheidenheid aan verschijnselen teweeggebracht dan menig aangenomen neofiet in vele jaren te zien kreeg. Stel allereerst het publiek in kennis van het produceren van het briefje, het kopje en de diverse experimenten met het

sigarettenpapier en laat ze dit eerst verwerken. Laat ze naar een verklaring zoeken. En daar ze sommige ervan nooit zullen kunnen verklaren dan met een rechtstreekse en absurde beschuldiging van bedrog, terwijl de sceptici helemaal tevreden zijn met hun huidige hypothese over de produktie van de brochure — zult U de zaak van de waarheid en gerechtigheid een werkelijke dienst hebben bewezen ten aanzien van de vrouw die men eronder liet lijden. Het geval van de *Pioneer* zal, daar het op zichzelf staat, minder dan waardeloos worden — het is uitgesproken schadelijk voor U allen — voor Uzelf als Redacteur van dat blad zo goed als voor ieder ander, als U mij wilt vergeven dat ik dit zeg, wat op een advies lijkt. Het is niet billijk, noch tegenover U, noch tegenover haar dat, omdat het aantal ooggetuigen niet voldoende schijnt te zijn om publieke belangstelling te waarborgen, de getuigenis van U en Uw echtgenote niets zou betekenen. Daar verschillende gevallen te zamen Uw positie als waarheidlievende en intelligente getuige van de diverse gebeurtenissen versterken, geeft elk van deze U te meer het recht op te komen voor wat U weet. Het legt U de heilige plicht op het publiek voor te lichten, en het voor te bereiden op toekomstige mogelijkheden, door gaandeweg hun ogen voor de waarheid te openen. De gelegenheid mag niet verloren gaan doordat U minder vertrouwen hebt in Uw eigen recht van spreken dan in dat van Sir Donald Stewart. Eén goed aangeschreven getuige is meer waard dan het getuigenis van tien onbekenden; en als er iemand in India gerespecteerd wordt om zijn betrouwbaarheid is dat — de Redacteur van de *Pioneer*. Bedenk, dat er slechts één hysterische vrouw aanwezig zou zijn geweest bij de vermeende hemelvaart, en dat dit verschijnsel nooit door zich te herhalen werd bevestigd. Niettemin hebben ontelbare miljarden bijna 2.000 jaar lang onvoorwaardelijk hun vertrouwen gesteld in het getuigenis van deze ene vrouw — en zij was niet al te betrouwbaar.

PROBEER eerst met het materiaal te werken dat U hebt en dan zullen wij de eersten zijn om U aan verdere bewijzen te helpen. Tot dan, geloof mij, altijd Uw oprechte vriend,

KOOT' HOOMI LAL SINGH.

BRIEF No. 2

19 oktober 1880 in Simla ontvangen.

Zeer Geachte Heer en Broeder,

Wij blijven in onze correspondentie langs elkaar heen praten totdat het volkomen duidelijk is geworden, dat de occulte wetenschap haar eigen methoden

van onderzoek heeft, die even vast en absoluut zijn als de methoden van haar tegenpool, de natuurwetenschap, dit op hun wijze zijn. Zo goed als de laatste haar stelregels heeft, heeft ook de eerste die; en hij die de grens van de ongezienne wereld zou willen overschrijden, kan evenmin zelf bepalen hoe verder te gaan als de reiziger, die probeert door te dringen tot het inwendige van de onderaardse schuilplaatsen van L'Hassa – de gezegende, zijn gids de weg kan wijzen. De mysteriën konden en kunnen nooit binnen het bereik van het grote publiek worden gebracht, tenminste niet vóór die langverwachte dag waarop onze religieuze filosofie universeel is geworden. Nooit was meer dan een nauwelijks aanwijsbare minderheid in het bezit van de natuurgeheimen, hoewel zeer velen getuige waren van feitelijke bewijzen voor de mogelijkheid ze te bezitten. De adept is de zeldzame bloem van een generatie van onderzoekers; en om er een te worden moet hij de innerlijke impulsen van zijn ziel gehoorzamen, ongeacht de voorzichtige overwegingen van de wereldse wetenschap of van het verstand. U wenst rechtstreeks met een van ons in verbinding te treden zonder de tussenkomst van mevr. B. of van een medium. Als ik het goed begriip bedoelt U dat een dergelijke communicatie tot stand moet komen door middel van brieven – zoals deze – of door middel van hoorbare taal, om zo van een van ons leiding te ontvangen bij het besturen en bovenal het onderrichten van de Society. Dit alles wenst U en toch, zoals U zelf zegt, hebt U tot dusver geen “voldoende redenen” gezien om zelfs maar Uw “levenswijze” op te geven, die een dergelijke communicatie vierkant in de weg staat. Dat is nauwelijks redelijk te noemen. Wie de banier van het mysticisme hoog wil houden en haar heerschappij aanstaande noemt, moet een voorbeeld zijn voor anderen. Hij moet de eerste zijn om *zijn* levenswijze te veranderen; en wat de studie van de occulte mysteriën betreft, moet hij luid verkondigen dat zij de hoogste sport van de ladder van Kennis vertegenwoordigen, de exacte wetenschap en de tegenwerking van de maatschappij ten spijt. “Het Koninkrijk der Hemelen moet met geweld worden genomen” zeggen de Christelijke mystici. Het is dan ook slechts met de wapens in de hand en de bereidheid te overwinnen of onder te gaan, dat de moderne mysticus kan hopen zijn doel te bereiken.

Mijn eerste antwoord behandelde, geloof ik, de meeste vragen uit Uw tweede en zelfs derde brief. Daarin heb ik als mijn mening uitgesproken dat de wereld in het algemeen nog niet rijp was voor een al te verbluffend bewijs van occulte kracht, zodat nog slechts alleenstaande gevallen overblijven van personen die, zoals U, achter de sluier van de stof willen doordringen in de wereld van de primaire oorzaken, d.w.z., wij behoeven slechts te denken aan het geval van U en de heer Hume. Ook deze heer heeft mij de grote eer bewezen zich persoon-

lijk tot mij te richten, mij enkele vragen te stellen en de voorwaarden te noemen waarop hij bereid zou zijn serieus voor ons te werken. Maar daar Uw motieven en aspiraties van volkomen tegengesteld karakter zijn en daarom – tot verschillende resultaten zullen leiden, moet ik ieder van U wel afzonderlijk antwoorden.

De eerste en voornaamste overweging bij de beslissing of wij Uw aanbod zullen accepteren of afwijzen, ligt in de innerlijke drijfveren die U ertoe brengen van ons onderricht te willen ontvangen en in zekere zin – onze leiding. Het laatste in ieder geval onder voorbehoud – naar ik begrijp, en daarom blijft het een zaak die los staat van al het andere. Welnu, wat zijn Uw motieven? Ik wil proberen ze in het algemeen te definiëren, en de details later bekijken. Zij zijn (1) De wens om positieve en onweerlegbare bewijzen te ontvangen dat er werkelijk krachten in de natuur aanwezig zijn, waarvan de wetenschap niets weet; (2) De hoop ze eens in Uw bezit te krijgen – hoe eerder hoe liever, want U houdt er niet van te wachten – om U in staat te stellen – (a) het bestaan ervan aan een aantal uitverkoren westerlingen te demonstren; (b) het toekomstig leven te kunnen zien als een objectieve realiteit, gebaseerd op de rots van Kennis – niet van geloof; en (c) – misschien wel als het belangrijkste van al Uw motieven, hoewel het meest occulte en best bewaakte – tenslotte de gehele waarheid te leren kennen over onze Loges en onszelf; kortom, de absolute zekerheid te krijgen dat de “Broeders” – waarvan ieder zoveel hoort en zo weinig ziet – werkelijke wezens zijn, en geen waanvoorstellingen van een ziekelijke aan zinsbedrog lijdende geest. Dat schijnen mij, op hun best gezien, Uw “beweegredenen” om U tot ons te richten. En in dezelfde geest beantwoord ik ze, in de hoop dat mijn oprechtheid niet verkeerd zal worden uitgelegd of zal worden toegeschreven aan wat lijkt op een geest van onvriendelijkheid.

Welnu, voor ons lijken Uw motieven, die vanuit een wereldlijk standpunt oprecht en iedere ernstige overweging waard zijn, *zelfzuchtig*. (U moet mij het taalgebruik, wat U ruw zou kunnen toeschijnen, vergeven, als het werkelijk Uw wens is, zoals U verklaart – de waarheid te vernemen en onderricht te ontvangen van ons – die tot een totaal andere wereld behoren dan die waarin U zich beweegt). Ze zijn zelfzuchtig, omdat U moet beseffen dat het hoofddoel van de T.S. niet zozeer is gelegen in het bevredigen van individuele aspiraties dan wel in het dienen van onze medemensen; en de werkelijke inhoud van de term “zelfzuchtig”, die U onaangenaam in de oren moet klinken, heeft voor ons een bijzondere betekenis, die hij voor U niet kan hebben; daarom moet U, om te beginnen, hem niet anders opvatten dan in eerstgenoemde zin. Misschien kunt U onze bedoeling beter begrijpen als U hoort dat, naar onze mening, de hoogste aspiraties voor het welzijn van de mensheid worden besmet

door zelfzucht, indien er in de geest van de filantroop ook maar een greintje verlangen naar eigen voordeel schuilt of de neiging onrecht te doen, zelfs al is dat onbewust. Toch hebt U het steeds gehad over het laten vallen van de gedachte van Universele Broederschap, U hebt het nut ervan in twijfel getrokken en geadviseerd de T.S. te reorganiseren tot een college voor de speciale studie van occultisme. Dit, mijn gewaardeerde en geachte vriend en Broeder – zal nooit gaan!

Laten we, nu de “persoonlijke motieven” zijn afgehandeld, Uw “voorwaarden” eens nader bezien, waarop U ons in ons werk voor het algemeen welzijn wilt helpen. Globaal genomen zijn deze voorwaarden – *ten eerste*: dat door Uw vriendelijke bemiddeling een onafhankelijke Engels-Indische Theosophical Society zal worden gesticht, waarin geen van onze huidige vertegenwoordigers enige zeggenschap zal hebben; en *ten tweede*, dat één van ons van dit nieuwe lichaam “het beschermheerschap” op zich zal nemen en “in vrij en rechtstreeks contact zal staan met de leiders ervan,” en hun “rechtstreekse bewijzen zal verschaffen dat hij werkelijk in het bezit is van die superieure kennis van de natuurkrachten en de eigenschappen van de menselijke ziel, die hun terecht vertrouwen in zijn leiderschap zou geven.” Ik heb Uw eigen woorden hier overgenomen, om onnauwkeurigheden in het bepalen van het standpunt te vermijden.

Vanuit Uw gezichtspunt lijken deze voorwaarden misschien zo redelijk, dat ze geen verschil van mening kunnen doen ontstaan; en inderdaad, de meerderheid van Uw landgenoten – zo niet van de Europeanen – zal die mening wellicht delen. Wat, zult U zeggen, kan redelijker zijn dan te vragen dat de leraar – die verlangend is zijn kennis te verspreiden, en de leerling – die hem daarom vraagt, elkaar van aangezicht tot aangezicht ontmoeten en dat de een de ander proefondervindelijk bewijst dat zijn leringen juist zijn? Als man van de wereld, die er middenin en in volle sympathie mee leeft, hebt U ongetwijfeld gelijk. Maar de mannen van deze andere wereld van ons, ongeschoold in Uw denkwijzen, en die [het] bij tijden moeilijk vinden ze te volgen en te waarderen, kan het nauwelijks kwalijk worden genomen dat zij niet zo hartelijk op Uw suggesties reageren als deze volgens U verdienen. Het eerste en belangrijkste van onze bezwaren is te vinden in onze *Regels*. Toegegeven, wij hebben onze scholen en leraren, onze neofieten en shaberons (hogere adepten) en de deur wordt altijd geopend voor de juiste man die klopt. En wij verwelkomen onveranderlijk de nieuweling; maar in plaats van naar hem te gaan, moet hij naar ons komen. Sterker nog: tenzij hij dat punt op het pad van occultisme heeft bereikt, waarop terugkeer niet mogelijk is, doordat hij zich onherroepelijk met ons heeft verbonden, zullen wij hem nooit in zichtbare vorm bezoeken of zelfs de

drempel van zijn deur overschrijden – behalve in gevallen van het allergrootste belang.

Verlangt iemand van U zo vurig naar kennis en de weldadige krachten die zij schenkt, dat hij bereid is Uw wereld te verlaten en de onze te betreden? Laat hem dan komen; maar hij moet zich niet voorstellen terug te kunnen keren voordat het zegel van de mysteriën zijn lippen heeft verzegeld, zelfs tegen de risico's van zijn eigen zwakheid of indiscretie. Laat hem in ieder geval komen, als leerling tot leermeester en zonder voorwaarden; of laat hem wachten als zoveel anderen en zich tevreden stellen met de kruimels van kennis die op zijn weg mogen vallen.

En stel nu eens dat U zo zoudt komen – zoals twee van Uw eigen landgenoten reeds deden – zoals mevr.B. deed en de heer O. zal doen; stel dat U alles zoudt verlaten ter wille van de waarheid; om moeizaam, jarenlang zwoegend het harde steile pad omhoog te gaan, niet afgeschrikt door hinderpalen, standvastig onder elke beproeving; dat U de geheimen, die U als beproeving zouden worden toevertrouwd, zorgvuldig in Uw hart zoudt bewaren; met al Uw energie en zonder eigenbelang de waarheid zoudt verspreiden en de mensen zoudt opwekken tot juist denken en juist leven, zoudt U het dan rechtvaardig achten als wij, na al Uw inspanningen, van mevr.B. en de heer O., als “buitenstaanders” de voorwaarden zouden accepteren die U nu voor Uzelf vraagt? Van deze beiden heeft er één al driekwart van een leven gegeven, de ander zes van de beste jaren van een mannenleven en beiden zullen voor ons blijven werken tot het einde van hun dagen, en hoewel zij steeds werken voor hun welverdiende beloning, vragen zij er nooit om en mopperen zij niet bij teleurstelling. Zelfs al zouden zij, ieder voor zich, veel minder verrichten dan zij doen, zou het toch geen grove onrechtvaardigheid zijn hen op een belangrijk gebied van Theosofisch werk te negeren, zoals voorgesteld? Ondankbaarheid behoort niet tot onze ondeugden en wij kunnen ons niet voorstellen dat U dit zoudt willen aanraden. ...

Geen van beiden heeft ook maar de geringste neiging om zich te bemoeien met het bestuur van de beoogde Engels-Indische Afdeling, noch om haar bestuurders de wet voor te schrijven. Maar de nieuwe vereniging, als die al wordt gevormd, dient in feite een Afdeling te zijn van het Moederlichaam, zoals de Britse Theosophical Society in Londen is, (ook al draagt zij een aparte eigen naam) en moet bijdragen tot zijn levenskracht en nut door het bevorderen van de hoofdgedachte van Universele Broederschap en op andere praktische manieren.

Hoe slecht de verschijnselen ook mogen zijn gebracht, toch waren er enkele bij – zoals U zelf toegeeft – die onberispelijk waren. De “kloppen op de tafel wanneer niemand hem aanraakt” en het “geluid van klokken in de lucht”

zijn, zoals U zegt, “altijd bevredigend geacht”, enz., enz. Hieruit concludeert U, dat goede “proefverschijnselen” gemakkelijk *ad infinitum* kunnen worden vermenigvuldigd. Dat kunnen ze ook – op elke plaats waar onze magnetische en andere voorwaarden voortdurend aanwezig zijn; en waar wij niet behoeven te werken met en door een verzwakt vrouwelijk lichaam waarin, zoals wij wel mogen zeggen, meestal een levens-cycloon woedt. Maar hoe onvolmaakt onze zichtbare tussenpersoon ook moge zijn – en zij is dikwijls zeer onbevredigend en onvolkomen – toch is zij de beste die op het ogenblik beschikbaar is, en haar verschijnselen hebben bijna een halve eeuw enkele van de knapste koppen van deze eeuw verbaasd en voor een raadsel gesteld. Hoewel onkundig van de “journalistieke etiquette” en de eisen van de natuurwetenschappen, hebben wij toch wel intuïtieve kennis van de gevolgen van zekere oorzaken. Omdat U niets schrijft over die verschijnselen die U zo terecht als overtuigend beschouwt, hebben wij het recht hieruit af te leiden dat veel kostbare kracht verloren kan gaan zonder betere resultaten. Op zichzelf is de zaak met de “broche” – in de ogen van de wereld – volkomen nutteloos en de tijd zal leren dat ik gelijk heb. Uw vriendelijke bedoeling heeft volkomen gefaald.

Om te besluiten: wij zijn bereid om deze correspondentie voort te zetten indien U met bovenvermelde beschouwing over occulte studie accoord gaat. De vuurproef, die ik beschreef, heeft ieder van ons, tot welk land of ras hij behoort, doorstaan. Intussen, het beste hopen – als steeds getrouw de Uwe,

KOOT' HOOMI LAL SINGH.

BRIEF No. 3 A

Ik zag K.H. in astrale vorm in de nacht van 19 oktober 1880 – toen ik een ogenblik wakker werd, maar onmiddellijk daarna verloor ik weer het bewustzijn (in het lichaam) en kwam tot bewustzijn buiten het lichaam in de aangrenzende kleedkamer, waar ik een andere Broeder zag, die naderhand door Olcott als “Serapis”, – “de jongste van de chohans” werd geïdentificeerd.

Het briefje over de verschijning kwam de volgende morgen en het was op die dag, de 20e, dat we een picnic hielden op Prospect Hill, toen het “voorval met het kussen” plaatsvond.

Mijn Goede “Broeder,”

In dromen en *visioenen*, tenminste als ze juist worden geïnterpreteerd, kan nauwelijks een “element van twijfel” voorkomen. ... Ik hoop U mijn aanwezigheid bij U in de afgelopen nacht te bewijzen met iets dat ik meenam. Uw echtgenote zal het op de Hill terugontvangen. Ik heb geen rose papier om op

te schrijven, maar vertrouw dat bescheiden wit ook goed genoeg is voor wat ik heb te zeggen.

KOOT' HOOMI LAL SINGH.

BRIEF No. 3 B

Mijn "Beste Broeder,"

Deze broche, No. 2, is op deze zeer vreemde plaats gelegd, eenvoudig om te tonen hoe gemakkelijk een echt verschijnsel teweeg wordt gebracht en hoe de echtheid ervan nog gemakkelijker in twijfel kan worden getrokken. Maak ervan wat U wilt, zelfs al zoudt U mij een samenzweerder noemen.

De moeilijkheid waarover U gisteravond sprak met betrekking tot onze briefwisseling zal ik trachten op te heffen. Een van onze leerlingen bezoekt binnenkort Lahore en de N.W.P. en dan zal U een adres worden gezonden dat U altijd kunt gebruiken; tenzij U er werkelijk de voorkeur aan geeft te corresponderen via – kussens. Gelieve op te merken dat deze brief niet vanuit een "Loge", maar vanuit een vallei in Kasjmir gedagtekend is.

Meer dan ooit de Uwe,

KOOT' HOOMI LAL SINGH.

BRIEF No. 3 C

Nog enkele woorden: waarom zoudt U zich teleurgesteld voelen dat U geen rechtstreeks antwoord kreeg op Uw laatste briefje? Het arriveerde in mijn kamer ongeveer een halve minuut nadat de stromen voor de voortbrenging van het kussen-*dāk* in gereedheid waren gebracht en op volle toeren werkten. En – tenzij ik U had verzekerd dat iemand van Uw geaardheid nauwelijks hoeft te vrezen "bedot" te worden – er was geen noodzaak voor een antwoord. Eén gunst zou ik zeker van U willen vragen en dat is dat, nu U – de enige aan wie ooit iets werd beloofd – tevreden bent gesteld, U moet proberen de amoureuze majoor uit de droom te helpen en hem te wijzen op zijn buitengewoon dwaas en onrechtvaardig gedrag.

Getrouw de Uwe,

KOOT' HOOMI LAL SINGH.

Blijkbaar ontvangen op 5 november.

Mevr. B. en kolonel O. arriveerden in ons huis te Allahabad op 1 december 1880. Kol.O. ging naar Benares op de 3e – mevrouw voegde zich bij hem op de 11e. Beiden keerden terug naar Allahabad op de 20e en bleven tot de 28e.

Amrita Saras,* 29 okt.

Mijn beste Broeder,

Ik zou zeker geen bezwaar kunnen maken tegen de schrijfstijl die U zo goed was aan te nemen door mij bij mijn naam te noemen, daar dat, zoals U zegt, het gevolg is van persoonlijke achting, nog groter dan ik tot dusver aan U heb verdiend. De conventies van de vermoeiende wereld buiten onze afgezonderde "Ashrams" baren ons nooit veel zorgen; zeker niet in deze tijd nu wij mannen zoeken en geen ceremoniemeesters, toegewijden en geen mensen die alleen de voorschriften in acht nemen. Hoe langer hoe meer wint een dood formalisme terrein, en ik ben echt gelukkig zo onverwacht een bondgenoot te vinden in een kring waar er tot nu toe niet zo veel zijn geweest – onder de hoog ontwikkelde klasse van de Engelse Society. We maken nu een zekere crisis door die we het hoofd moeten bieden. Ik mag wel zeggen twee crises – de ene betreft de Society, de andere Tibet. Want ik kan U in vertrouwen vertellen, dat Rusland bezig is geleidelijk haar strijdkrachten samen te trekken voor een toekomstige inval in dat land onder voorwendsel van een Chinese oorlog. Als het er niet in slaagt, dan ligt dat aan ons; en hiervoor zullen wij tenminste Uw dankbaarheid verdienen. U ziet dus dat er gewichtiger zaken zijn dan kleine verenigingen waar we aandacht aan moeten schenken; toch mag de T.S. niet worden verwaarloosd. De zaak heeft zich ontwikkeld op een wijze die zeer kwalijke gevolgen kan krijgen als ze niet in de goede richting wordt geleid. Herinner U de lawines in de door U zo bewonderde Alpen, waaraan U zo dikwijls dacht en bedenkt dat hun massa eerst klein was en hun vaart gering. Een afgezaagde vergelijking zegt U misschien, maar ik kan geen betere illustratie vinden als ik zie hoe de geleidelijke aanwas van onbeduidende gebeurtenissen uitgroeit tot een dreigend noodlot voor de Theos. Soc. Het drong zich met kracht aan mij op toen ik onlangs door de bergengtes van de Kouenlun – of Karakorum, zoals U ze noemt – afdaalde en een lawine omlaag zag storten. Ik was persoonlijk naar onze Chef geweest om het belangrijke aanbod van de heer Hume voor te leggen en stak over naar Lhadakh op weg naar huis. Welke andere bespiegelingen daarop misschien gevolgd zouden zijn kan ik niet zeg-

*[Bij ons gebruikelijke spelling: "Amritsar". —Red.]

gen. Maar juist toen ik gebruik maakte van de indrukwekkende stilte die gewoonlijk op zo'n geweld volgt, om een helderder beeld van de huidige situatie te krijgen en van de gezindheid van de "mystici" van Simla, werd ik op ruwe wijze tot de werkelijkheid teruggeroepen. Een vertrouwde stem, zo schril als die welke aan Saraswati's pauw wordt toegeschreven – die, als we de overlevering mogen geloven, de Koning van de Naga's op de vlucht joeg – schalde langs de stromen: "Olcott heeft de duivel zelf weer eens opgeroepen! . . . De Engelsers worden gek. . . Koot Hoomi *kom sneller* en help me!" – en in haar opwindning vergat ze dat ze Engels sprak. Ik moet zeggen dat de telegrammen van de "Oude Dame" aankomen als stenen uit een katapult!

Wat kon ik anders doen dan gaan? Argumenteren door de ruimte met iemand die aan wanhoop ten prooi is en in een toestand van morele ontredering verkeert, was zinloos. Daarom besloot ik mijn afzondering van vele jaren op te geven en enige tijd met haar door te brengen om haar zo goed mogelijk op haar gemak te stellen. Maar onze vriendin is niet iemand die haar geest de filosofische berusting kan doen weerspiegelen van Marcus Aurelius. De schikgodinnen schreven nooit in haar lot dat zij kon zeggen: "Koninklijk is het goed te doen en kwaad over zich te horen spreken" . . . Ik was voor enkele dagen gekomen, maar ondervind nu dat ik het verstikkende magnetisme zelfs van mijn eigen landgenoten niet lang kan verdragen. Ik heb enkele van onze trotse, oude Sikhs dronken over de marmeren vloer van hun heilige Tempel zien waggelen. Ik heb een Engels sprekende Vakil horen uitvaren tegen *Yog Vidya* en Theosofie, als zijnde leugen en bedrog, en hij verklaarde dat de Engelse Wetenschap hen had bevrijd van dergelijke "vernederende bijgelovigheden" en zei dat het een belediging was voor India te beweren dat de smerige Yogi's en Sannyasi's iets zouden weten van de geheimen van de natuur; of dat enig levend mens ooit verschijnselen kan of zou kunnen voortbrengen! Morgen richt ik mijn schreden huiswaarts.

Het is heel goed mogelijk dat de aflevering van deze brief enkele dagen wordt vertraagd door oorzaken die, daar ze U niet zullen interesseren, geen uitleg behoeven. Intussen heb ik U evenwel telegrafisch mijn dank overgebracht voor Uw vriendelijke inwilliging van mijn wensen inzake de dingen waarop U zinspeelt in Uw brief van de 24e dezer. Ik zie met genoegen dat U niet hebt nagelaten mij tegenover de wereld voor te stellen als een mogelijke "bondgenoot". Brengt dat ons aantal niet op *tien*? Maar ik moet zeggen dat Uw belofte goed en loyaal werd vervuld. Uw brief arriveerde in Amritsar op de 27e dezer, om 2 uur 's middags en ik kreeg hem vijf minuten later, ongeveer 30 mijl voorbij Rawalpindi en liet U een ontvangstbevestiging telegraferen vanuit Jhelum om 4 uur van dezelfde middag. Onze methoden om bestel-

lingen te bespoedigen en snel verbindingen tot stand te brengen zijn, zoals U ziet, niet te versmaden door de Westerse wereld of zelfs door de Arische, Engels sprekende en sceptische Vakils.

Ik kan mij in een bondgenoot geen onpartijdiger geestesgesteldheid wensen, dan die waarin U begint te komen. Mijn Broeder, U hebt Uw houding tegenover ons reeds duidelijk gewijzigd: wat kan een volkomen wederzijds begrip op den duur nog verhinderen!

Het voorstel van de heer Hume is naar behoren en zorgvuldig in overweging genomen. Hij zal U ongetwijfeld inlichten over de resultaten, zoals die in mijn brief aan hem zijn neergelegd. Of hij onze “wijze van handelen” een even eerlijke kans zal geven als U – is een andere zaak. Onze *Maha* (de “Chef”) heeft mij toegestaan met U beiden te corresponderen en zelfs – als er een Engels-Indische Afdeling wordt gevormd – op zekere dag persoonlijk met U in contact te treden. Het hangt nu geheel van U af. Meer *kan* ik U *niet* zeggen. U hebt volkomen gelijk dat de positie van onze vrienden in de Engels-Indische wereld aanzienlijk is verbeterd sinds het Simla bezoek; en het is evenzeer waar, al spreekt U er uit bescheidenheid niet over, dat wij dit hoofdzakelijk aan U te danken hebben. Maar geheel afgezien van de ongelukkige voorvallen van de Bombay publikaties, *is het niet mogelijk* dat Uw mensen veel meer dan op zijn best een welwillende neutraliteit tegenover de onze zullen tonen. Er is zo’n bijzonder klein punt van aanraking tussen de twee beschavingen die zij vertegenwoordigen, dat men bijna zou zeggen dat er in het geheel geen contact kan bestaan. En dat zouden zij ook niet willen behalve de enkele – zal ik zeggen zonderlingen? – die, zoals U, betere en stoutmoediger dromen dromen dan de rest; en die door het denken te stimuleren de twee samenbrengen door hun eigen bewonderenswaardige durf. Is het in U opgekomen, dat de verschijning van de twee Bombay publikaties, indien al niet beïnvloed, zeker niet verhinderd is door diegenen die dit hadden kunnen doen, omdat zij die opwindung nodig achtten voor een tweeledig doel nl. als afleidingsmanoeuvre na het als een bom ingeslagen voorval met de Broche en misschien ook om de kracht van Uw persoonlijke belangstelling in occultisme en theosofie te beproeven? Ik zeg niet dat het zo *was*; ik informeer alleen of de mogelijkheid ervan ooit in U is opgekomen. Ik heb U al laten weten dat als de bijzonderheden uit de gestolen brief tevoren in de *Pioneer* zouden zijn verschenen – een veel geschiktere plaats, waar ze ook nuttiger behandeld zouden zijn – niemand het de moeite waard zou hebben gevonden dit document voor de *Times of India* te stelen, zodat er dan ook *geen namen* zouden zijn gepubliceerd.

Kolonel Olcott loopt ongetwijfeld “uit de pas* wat betreft de gevoelens

*Eng.: out of time. Zie blz. 22. — Vert.

van de Engelsen" van beide klassen; maar desondanks meer in de pas *met ons* dan wie van hen ook. Hem kunnen wij onder *alle* omstandigheden vertrouwen en hij heeft zich verbonden ons trouw te dienen in voor- en tegenspoed. Mijn beste Broeder, mijn stem is de echo van de onpartijdige gerechtigheid. Waar kunnen wij een even grote toewijding vinden? Hij is iemand die nooit vraagt, maar gehoorzaamt; die misschien ontelbare fouten maakt door een overmaat van ijver, maar nooit onwillig is zijn vergissingen te herstellen zelfs ten koste van de grootste zelfvernedering; die het opofferen van comfort of zelfs het leven beschouwt als iets dat blijmoedig moet worden geriskeerd als dat nodig blijkt; die alles wil eten of het zelfs zonder wil doen; die op elk bed wil slapen en in elke plaats wil werken, zich met elke paria wil verbroederen en elke ontbering wil ondergaan voor de zaak. ... Ik geef toe, dat zijn connectie met een E.I. afdeling "een kwaad" zou zijn – daarom zal hij er evenmin mee te maken krijgen als met de Britse (Londense Afdeling). Zijn band ermee zal slechts in naam bestaan, en dit nog te meer als U Uw *Reglement* met meer zorg opstelt dan het hunne; en Uw organisatie een zodanige zelfstandige bestuursvorm geeft, dat er zelden of nooit een ingrijpen van buitenaf nodig zal zijn. Maar een onafhankelijke E.I.A. creëren met dezelfde doeleinden in hun geheel of ten dele als de Moedervereniging en met dezelfde bestuurders achter de schermen, zou niet alleen een dodelijke slag voor de Theos. Soc. betekenen, maar ons bovendien dubbel werk en dubbele zorgen geven, zonder dat daar als compensatie het geringste voor ons waarneembare voordeel tegenover staat. De Moedervereniging heeft zich nooit ook maar in de geringste mate bemoeid met de Britse T.S., noch met enige andere Afdeling van religieuze dan wel filosofische aard. Na een nieuwe afdeling te hebben gevormd, of de stoot ertoe te hebben gegeven, verleent de Moedervereniging een charter (wat ze nu niet kan doen zonder onze Goedkeuring en handtekeningen) en trekt zich dan gewoonlijk achter de schermen terug, zoals U zoudt zeggen. Haar verdere connectie met de onderafdelingen blijft beperkt tot het ontvangen van kwartaaloverzichten van hun doen en laten en lijsten van nieuwe Leden, verder het bekrachtigen van royementen – alleen wanneer er op haar een beroep wordt gedaan als arbiter, om tussenbeide te komen vanwege de directe relatie tussen de Stichters en ons – enz., enz.; verder mengt zij zich nooit in hun zaken, tenzij haar bemiddeling wordt ingeroepen als een soort hof van appèl. Aangezien het laatste van U afhangt, wat weerhoudt Uw Society er dan nog van praktisch onafhankelijk te blijven? Wij zijn zelfs nog edelmoediger dan U, Britten, tegenover ons. Wij willen U geen Hindoese "Resident" opdringen en U zelfs niet vragen hem in Uw Society toe te laten, om te waken over de belangen van de "Parent Paramount Power" (Opperste Macht van de Moedervereniging) als wij U

eenmaal onafhankelijk hebben verklaard; maar wij zullen onvoorwaardelijk vertrouwen op Uw loyaliteit en woord van eer. Maar als U nu al zo gekant bent tegen de gedachte van een louter in naam bestaande controle door kol.Olcott een Amerikaan van Uw eigen ras – zoudt U zeker in opstand komen tegen voorschriften van een Hindoe, wiens gewoonten en methoden die van zijn eigen volk zijn en wiens ras U, ondanks Uw natuurlijke welwillendheid, nog steeds niet geleerd hebt te verdragen, laat staan lief te hebben of te respecteren. Denk goed na alvorens onze leiding te vragen. Onze beste, geleerdste en heiligste adepten komen voort uit de rassen van de “vuile Tibetanen”; en de Punjabi Singhs – U weet dat de leeuw bekend staat als een vuil en kwalijk riekend beest, ondanks zijn kracht en moed. Is het wel zeker dat Uw goede landgenoten gemakkelijker onze Hindoese vergrijpen tegen goede manieren zouden vergeven dan die van hun eigen broeders uit Amerika? Als mijn waarnemingen [mij] niet bedriegen zou ik zeggen dat dit twijfelachtig is. Nationale vooroordelen hebben de eigenschap “to leave one’s spectacles undimmed.”* U zegt: “Wat zouden wij blij zijn als U het zelf was (die U zou leiden)”, daarmee doelend op Uw onwaardige briefschrijver. Mijn goede Broeder, weet U zeker dat de plezierige indruk die U nu misschien uit onze correspondentie hebt gekregen niet onmiddellijk teniet zou worden gedaan als U mij zag? En wie van onze heilige *Shaberon*s heeft kunnen profiteren van zelfs die geringe universitaire opleiding en het vage benul van Europese manieren die mij ten deel zijn gevallen? Een voorbeeld: ik wilde dat mevr. B. uit de twee of drie Arische Punjabi’s die *Yog Vidya* bestuderen, en die geboren mystici zijn, iemand uitkoos die ik – zonder mij te veel aan hem bloot te geven – kon aanwijzen als tussenpersoon tussen U en ons en die ik graag naar U zou sturen met een introductiebrief om met U over *Yoga* en de praktische resultaten ervan te spreken. Deze jongeman, die zo rein is als de reinheid zelf, wiens aspiraties en gedachten van de meest geestelijke en verheffende aard zijn, en die louter door eigen inspanning in staat is in de gebieden van de vormloze werelden door te dringen deze jongeman past niet in – een salon. Na hem te hebben uitgelegd dat het van het hoogste belang voor zijn land zou zijn als hij U zou helpen een Afdeling van de Engelse mystici te vormen, door hen *daadwerkelijk* te bewijzen tot welke prachtige resultaten de studie van *Yog* kan leiden, vroeg mevr.B. hem in bedekte en zeer kiese bewoordingen zijn kleding en tulband te verwisselen alvorens naar Allahabad te vertrekken – want, al zei ze hem de reden niet, die waren *erg vuil en slordig*. U moet de heer Sinnett zeggen – zei ze – dat U hem een brief komt brengen van onze Broeder K. met wie hij correspondeert,

*[Moet misschien zijn: “to leave one’s spectacles bedimmed.” Is: de blik te vertroebelen.]

maar als hij U iets vraagt over hem of een van de andere Broeders, antwoord dan eenvoudig en naar waarheid dat het U niet is toegestaan over dat onderwerp uit te weiden. Spreek over Yog en bewijs hem welke vermogens U hebt verworven. Deze jongeman, die erin had toegestemd, schreef later de volgende merkwaardige brief: "Mevrouw," zei hij, "U die de hoogste norm van moraliteit, oprechtheid, etc. verkondigt, U zoudt mij de rol van bedrieger willen laten spelen. U vraagt mij *van kleding te verwisselen* en het risico te lopen een verkeerde indruk van mijn persoonlijkheid te wekken en de heer naar wie U mij stuurt in verwarring te brengen. En wat te doen als hij mij vraagt of ik Koot'hoomi persoonlijk ken, moet ik dan zwijgen en hem laten denken dat dit zo is? Dat zou een stilzwijgende leugen zijn, en door mij hieraan schuldig te maken zou ik worden teruggeworpen in de afschuwelijke maalstroom van de transmigratie!" Dit is een illustratie van de moeilijkheden waaronder wij moeten werken. Niet bij machte U een *neofiet* te zenden voor U zich aan ons hebt verbonden – moeten wij op de achtergrond blijven of U iemand sturen die U op zijn best zou afstoten, zo niet met afschuw zou vervullen! De brief zou hem door mijzelf worden overhandigd; hij behoefde alleen te beloven zijn mond te houden over zaken waarvan hij niets weet en waarvan hij alleen een verkeerd beeld zou kunnen geven en verder er wat netter uit te zien. Weer vooroordeel en dode letter. Meer dan duizend jaar lang – zegt Michelet – hebben de Christelijke Heiligen zich nooit gewassen! Hoelang zullen onze Heiligen bang zijn zich te verkleden uit vrees voor Marmaliks* te worden aangezien en voor neofieten van concurrerende en reinere sekten!

Maar deze, onze moeilijkheden, mogen U niet verhinderen met Uw werk te beginnen. Kolonel O. en mevr. B. schijnen bereid te zijn zich *persoonlijk verantwoordelijk* te stellen zowel voor Uzelf als de heer Hume en als Uzelf bereid bent in te staan voor de goede trouw van diegene die Uw groep kiest als de leider van de E.I.T.S., dan zijn wij er niet op tegen dat de proef wordt genomen. Het terrein is aan U en niemand zal worden toegestaan zich met U te bemoeien, met uitzondering van mijzelf ten behoeve van de Chefs, als U mij eenmaal de eer hebt bewezen mij de voorkeur te geven boven anderen. Maar voor iemand een huis bouwt, maakt hij een plan. Als U eens een memorandum opstelde met betrekking tot de constitutie en het bestuursbeleid van de E.I.Society die U voor ogen staan, en dit ter overweging voorlegde? Als onze Chefs ermee instemmen – en zij zijn het stellig niet die de algemene opmars in de weg zouden staan of deze beweging naar een hoger doel zouden vertragen – dan zult U onmiddellijk een charter ontvangen. Maar zij moeten eerst het plan zien; en ik

*[Misschien: Mlechcha's (barbaren). —Red.]

moet U vragen niet te vergeten dat de nieuwe Society zich niet zal mogen losmaken van de Moeder Organisatie, hoewel U vrij bent Uw zaken op Uw eigen manier te regelen zonder vrees voor de geringste inmenging van haar President zolang U de Algemene Regels niet schendt. Op dit punt verwijs ik U naar Regel 9. Dit is de eerste praktische suggestie van een *Cis-* en *Trans-Himalaja* “holbewoner”, die U hebt vereerd met Uw vertrouwen.

En nu even over U persoonlijk. Het zij verre van mij om iemand die zo goedwillend is als U te ontmoedigen door Uw vooruitgang allerlei onmogelijke barrières in de weg te leggen. Wij jammeren nooit over het onvermijdelijke, maar trachten van het slechtste het beste te maken. En hoewel wij onwilligen niet in het mysterieuze domein van de occulte natuur trekken of duwen; er nooit voor terugschrikken onze mening open en onbevreesd uit te spreken, zijn we toch te allen tijde bereid om diegenen die tot ons komen te helpen; zelfs – *agnostici* die de negatieve houding aannemen van “*niets te kennen dan verschijnselen en weigeren in iets anders te geloven.*” Het is waar dat een getrouwd man geen adept kan zijn, toch kan hij, zonder te trachten een “*Raja Yogi*” te worden, bepaalde vermogens verwerven en evenveel en vaak meer goed werk doen voor de mensheid door binnen de begrenzing van zijn eigen wereld te blijven. Daarom zullen wij U niet vragen overijld veranderingen in Uw vaste levenspatroon aan te brengen voordat U van de noodzaak en het nut daarvan ten volle overtuigd bent. U bent een man die zichzelf moet leiden en aan wie men dat veilig kan overlaten. Uw genomen besluit is zeer verdienstelijk: de tijd zal voor de rest zorgen. Er zijn meer wegen dan één om occulte kennis te verkrijgen. “Vele wierookkorrels zijn voor één en hetzelfde altaar bestemd : de ene valt eerder in het vuur, de andere later – het tijdsverschil betekent niets,” merkte een groot man op toen hem toelating en opperste inwijding in de mysteriën werd geweigerd. Er klinkt iets door van een klacht in Uw vraag of er ooit een herhaling zou kunnen komen van het visioen dat U de avond voor de picnic had. Mij dunkt, als U elke avond zo’n visioen zoudt hebben, zoudt U al gauw ophouden ze “op prijs te stellen.” Maar er is een veel gewichtiger reden waarom U daarvan niet te veel moet krijgen – het zou verspilling van onze kracht betekenen. Zo vaak als ik, of iemand anders van ons, met U in contact kan komen, hetzij via dromen, indrukken overdag, brieven (met of zonder kussens) of persoonlijke bezoeken in astrale vorm – zal dat gebeuren. Maar bedenk wel dat Simla 7.000 voet hoger ligt dan Allahabad, en dat de moeilijkheden die in laatstgenoemde moeten worden overwonnen geweldig zijn. Ik onthoud mij ervan U aan te moedigen te veel te verwachten want, evenals U, ben ik er afkerig van iets te beloven dat ik, om verschillende redenen, misschien niet kan nakomen.

De uitdrukking “Universele Broederschap” is geen holle frase. De mensheid als geheel heeft het hoogste recht op ons, zoals ik tracht uit te leggen in mijn brief aan de heer Hume, die U het best te leen kunt vragen. Ze vormt de enige veilige grondslag voor algemene zedelijkheid. Als het een droom is, is het op zijn minst een edele droom voor de mensheid: en het is de aspiratie van de *ware adept*.

Getrouw de Uwe,

KOOT' HOOMI LAL SINGH

BRIEF No. 5

Mijn Beste Vriend,

Ik heb Uw brief van 19 november, die door onze speciale *osmose* uit de envelop te Meeroet werd genomen, en Uw brief aan onze “oude dame” in zijn half lege aangetekende omslag, veilig doorgezonden naar Cawnpore, om haar tegen mij te doen uitvaren. . . . Maar ze is nu te zwak om voor astrale postbesteller te spelen. Het spijt me dat ze zich weer aan een onnauwkeurigheid heeft schuldig gemaakt en U op een dwaalspoor heeft gebracht; maar dat is voornamelijk mijn eigen fout, daar ik dikwijls verzuim haar eens extra over het arme, zieke hoofd te strijken, nu ze, meer dan gewoonlijk, dingen vergeet en door elkaar haalt. Ik vroeg haar niet om U te zeggen “de gedachte aan een E.I. Afdeling op te geven omdat er niets van terecht zou komen,” maar – “de gedachte op te geven aan een Engels-Indische Afdeling *in samenwerking met de heer Hume*, omdat er niets van terecht zou komen.” Ik zal U zijn antwoord op mijn brief sturen en tevens mijn laatste epistel en U kunt dan voor Uzelf oordelen. Wilt U na lezing van het laatste dit verzegelen en aan hem zenden, met de eenvoudige verklaring dat U dat doet uit mijn naam. Tenzij hij daarvoor vraagt, kunt U hem beter niet vertellen dat U zijn brief hebt gelezen. Hij is er *misschien* trots op, maar – moest dat eigenlijk *niet* zijn.

Mijn beste, goede vriend, U moet geen wrok tegen mij hebben om wat ik hem van de Engelsen in het algemeen zeg. Zij *zijn* hooghartig. Vooral tegenover ons, zodat wij het als een nationaal trekje beschouwen. En U moet Uw eigen persoonlijke opvattingen – vooral die U nu hebt – niet verwarren met die van Uw landgenoten in het algemeen. Slechts weinigen, zo die er al zijn – (natuurlijk met uitzondering van mensen als Uzelf, bij wie de kracht van hun aspiraties alle andere overwegingen terzijdestelt) – zouden ooit instemmen met

een “nikker” als leider of leraar, evenmin als een moderne Desdemona nu een Indische Othello zou kiezen. Het rassenvooroordeel is groot en zelfs in het vrije Engeland beschouwt men ons als een “inferieur ras.” En diezelfde toon klinkt door in Uw eigen opmerking over “een man uit het volk, niet gewend aan beschaafde manieren” en “een vreemdeling, maar een heer” welke laatste de voorkeur zou verdienen. Ook is het niet waarschijnlijk dat zulk een gebrek aan “beschaafde manieren” bij een Hindoe door de vingers zou worden gezien, zelfs al was hij twintigmaal een adept; en precies dezelfde trek is duidelijk te onderkennen in de kritiek van Viscount Amberley op de “onopgevoede Jezus.” Had U Uw zin anders gesteld en gezegd: – “een vreemdeling, maar *geen* heer,” (volgens Engelse begrippen) dan had U er niet aan toe kunnen voegen, zoals U deed, dat hij het meest geschikt zou worden geacht. Vandaar dat ik herhaal dat de meerderheid van onze Engels-Indiërs, bij wie de uitdrukking “Hindoe” of “Aziaat” gewoonlijk gekoppeld is aan een vage, maar niettemin feitelijke voorstelling van iemand die zijn vingers in plaats van een zakdoek gebruikt en zeep heeft afgezworen – stellig een Amerikaan boven “een vuile Tibetaan” zou verkiezen. Voor mij behoeft U echter niet bang te zijn. Als ik voor mijn vriend A.P. Sinnett verschijn – hetzij astraal of fysiek – zal ik niet vergeten een zeker bedrag te besteden aan een stukje van de fijnste Chinese zijde om het in mijn *chogga* zak te steken, en ook niet om een atmosfeer van sandelhout en kasjmier rozen te scheppen. Dat is wel het minste wat ik zou kunnen doen om het goed te maken voor mijn landgenoten. Maar, ziet U, ik ben slechts een slaaf van mijn meesters; en zo het mij al is toegestaan aan mijn persoonlijke vriendschappelijke gevoelens voor U toe te geven en mij *individueel* met U bezig te houden, is het mij misschien niet toegestaan evenveel voor anderen te doen. Om U de waarheid te zeggen, ik *weet* dat dit mij niet is toegestaan en de ongelukkige brief van de heer Hume heeft daar veel toe bijgedragen. Er is een aparte groep of afdeling in onze broederschap die zich bezighoudt met de onregelmatig en zeer zeldzaam voorkomende toetredingen van mensen van een ander ras en van ander bloed, die in deze eeuw Kapitein Remington en twee andere Engelsen over de drempel hielp. En deze “Broeders” – zijn niet gewend bloemengeurtjes te gebruiken.

De *proef* van de 27e was dus *niet* een proefverschijnsel? Natuurlijk, natuurlijk. Maar hebt U geprobeerd het originele MS. van het Jhelum-bericht in handen te krijgen, zoals U zei te zullen doen? Al zou onze zwakke, maar volbloedige vriendin, mevr.B. mijn *multum in parvo*, mijn briefschrijfster en de vervaardigster van mijn epistels blijken te zijn, hoe zou zij, tenzij zij alomtegenwoordig was, of over de gave beschikte in 2 minuten van Amritsar naar Jhelum – een afstand van meer dan 200 mijl – te vliegen, voor mij het bericht in

Jhelum hebben kunnen schrijven in mijn eigen handschrift nauwelijks 2 uur nadat Uw brief door haar in Amritsar werd ontvangen? Daarom vond ik het niet erg toen U zei dat U het zou laten halen, want met dit bericht in Uw bezit, zouden geen “lasteraars” erg sterk staan en zou zelfs de sceptische logica van de heer Hume niet kunnen zegevieren.

Vanzelfsprekend denkt U dat de “naamloze openbaring” – die nu in Engeland weerklinkt – door de *Times of India*, veel gretiger zou zijn aangegrepen dan zij al was, als er namen in waren genoemd. Maar ook hier zal ik bewijzen dat U ongelijk hebt. Als U het verslag het eerst had gedrukt, dan zou de *T. of I.* het artikel “Een dag met mevrouw B.” nooit hebben kunnen publiceren, omdat dit fraaie staaltje van Amerikaanse “sensatiezucht” dan helemaal niet door Olcott zou zijn geschreven. Het zou geen *raison d’être* hebben gehad. Verlangend om voor zijn vereniging elk bewijs te verzamelen dat de occulte krachten bevestigt van wat hij de 1e Sectie noemt, en bemerkend dat U bleef zwijgen, voelde onze dappere Kolonel zijn handen jeuken totdat zij alles aan het licht brachten en – alles in duisternis en consternatie stortten! . . . “Et voici pour-quoi nous n’irons plus au bois,” zoals het Franse liedje zegt.

Schreef U “tune”? Wel, wel. Ik zal U moeten vragen in Londen een bril voor mij te kopen. Maar – “out of time” of “out of tune” (“uit de pas” of “niet in harmonie”)* is allemaal hetzelfde, lijkt mij. U zoudt eigenlijk mijn ouderwetse gewoonte moeten overnemen om “kleine streepjes” boven de m’s te zetten. Deze streepjes zijn nuttig, zelfs al zijn ze “out of tune and time” met het moderne schrift. Bedenk bovendien dat mijn brieven niet geschreven, maar *afgedrukt* of geprecipiteerd worden, waarna alle fouten worden gecorrigeerd.

Wij zullen nu niet discussiëren over de vraag of Uw doelstellingen en oogmerken zoveel verschillen van die van de heer Hume; maar als hij wordt gedreven door een “zuiverder en ruimere mensenliefde,” dan zal de wijze waarop hij te werk gaat om deze doeleinden te verwezenlijken, hem nooit voorbij het punt van zuiver theoretische verhandelingen over dit onderwerp brengen. Het heeft geen nut nu te proberen hem in een ander licht te plaatsen. Zijn brief die U spoedig zult lezen – is, zoals ik hem heb gezegd “een monument van trots en onbewuste zelfzucht.” Hij is een te rechtvaardig en voortreffelijk man om zich schuldig te maken aan onbeduidende ijdelheden; maar zijn trots stijgt omhoog als die van de mythische Lucifer; en U kunt mij geloven – aangenomen dat ik enige ervaring heb met de menselijke natuur – als ik zeg dat dit Hume is – *au naturel*. Het is geen overijldede conclusie van mijzelf, gebaseerd op

*Zie blz. 15.

persoonlijke gevoelens, maar een uitspraak van de grootste van onze levende adepten – de Shaberon van Than-La. Met welke vraag hij ook in aanraking komt, zijn behandeling is gelijk; een koppige vastberadenheid om alles te doen stroken met zijn eigen vooropgezette conclusies of – het weg te vagen in een stroom van ironische en afwijzende kritiek. De heer Hume is een zeer bekwaam man en – Hume door en door. Zoals U zult begrijpen is zo’n geestestoestand weinig aantrekkelijk voor iemand van ons die hem zou willen helpen. *Nee* ; ik zal nooit “minachting” hebben voor welke “gevoelens” ook, hoezeer zij mogen indruisen tegen mijn eigen principes, als ze zo vrijmoedig en openlijk worden uitgedrukt als de Uwe. Het is mogelijk, en ongetwijfeld is dit zo, dat U meer door zelfzucht dan door onpersoonlijke liefde voor de mensheid wordt geleid. Maar daar U dit toegeeft, zonder U op een filantropisch voetstuk te plaatsen, zeg ik U ronduit dat U veel meer kans maakt dan de heer Hume heel wat van het occultisme te leren. Ik althans zal alles voor U doen wat mij onder de omstandigheden en de beperkingen van nieuwe *orders* mogelijk is. Ik zal U niet zeggen dit of dat op te geven, want als U niet van de aanwezigheid van de noodzakelijke *kiemen* in U blijk geeft op een wijze die *alle twijfel buitensluit*, zou dit even nutteloos als wreed zijn. Maar ik zeg – PROBEER het. Wanhoopt niet. Verenig een aantal vastberaden mannen en vrouwen om U heen en experimenteer met mesmerisme en de gebruikelijke zogenaamde “spirituele” verschijnselen. Als U zich aan de voorgeschreven methodes houdt, zult U uiteindelijk zonder twijfel resultaten boeken. Afgezien hiervan zal ik mijn best doen en – wie weet! Een *sterke wil* is een *scheppende* kracht en sympathie trekt zelfs adepten aan, wier wetten zich verzetten tegen de omgang met oningewijden. Als U dat wenst, stuur ik U een *Essay* waaruit blijkt waarom in Europa, meer dan waar ook, een *Universele Broederschap*, d.w.z. een vereniging van “geestverwanten”, met grote magnetische en toch ongelijke krachten en polariteiten, om één, centraal en overheersend idee gegroepeerd, noodzakelijk is voor succesvolle prestaties in de occulte wetenschappen. Waar één faalt – kunnen velen te zamen slagen. Natuurlijk zult U – als U tot organisatie overgaat – Olcott moeten dulden als hoofd van de Moedervereniging en dus – in naam President van alle bestaande Afdelingen. Maar hij zal evenmin Uw “leider” zijn als hij leider is van de British Theos. Society, die haar eigen President heeft en haar eigen *Regels* en Reglementen. U krijgt Uw charter van hem en dat is alles. In sommige gevallen zal hij een paar stukken moeten tekenen – 4 maal per jaar het verslag, dat door Uw Secretaris moet worden opgezonden; maar hij heeft *geen recht* zich te bemoeien met Uw beheer of wijze van werken, zolang die niet indruisen tegen de algemene *Regels*, en hij heeft stellig niet de geschiktheid, noch het verlangen Uw leider te worden. En na-

tuurlijk zult U (ik bedoel de gehele Society) naast Uw eigen, door U zelfgekozen President, een “bevoegde leraar in het occultisme” krijgen om U te onderrichten. Maar, mijn goede vriend, geef het denkbeeld op dat deze “Leraar” binnen afzienbare tijd lichamelijk zal kunnen verschijnen om U te onderwijzen. Ik kan misschien persoonlijk bij U komen – tenzij U mij wegstuurt, zoals de Heer Hume deed – maar ik *kan niet* bij ALLEN komen. U krijgt wellicht verschijnselen en bewijzen, maar zelfs als U in de oude fout zoudt vervallen en ze aan “Geesten” zoudt toeschrijven, dan nog kunnen wij Uw vergissing slechts aantonen door filosofische en logische verklaringen; geen adept zou toestemming krijgen Uw bijeenkomsten bij te wonen.

Natuurlijk moet U Uw boek schrijven. Ik zie niet in waarom het onuitvoerbaar zou kunnen zijn. Doe het in ieder geval, en ik zal U helpen zoveel ik kan. U moet onmiddellijk met Lord Lindsay in correspondentie treden en de Simla verschijnselen en Uw briefwisseling met mij als onderwerp nemen. Hij is zeer geïnteresseerd in al dergelijke experimenten, en als theosoof en lid van de Algemene Raad zal hij zeker Uw voorstellen verwelkomen. Neem als uitgangspunt dat U tot de T.S. behoort, de algemeen bekende Redacteur bent van de “Pioneer” en dat U, wetende hoe groot zijn belangstelling is voor “spirituele” verschijnselen, de zeer bijzondere dingen die in Simla plaatsvonden, met enkele bijzonderheden die nog niet eerder werden gepubliceerd, aan hem ter overweging wilt voorleggen. Van de beste Engelse Spiritisten zouden, als het goed wordt aangepakt, Theosofen kunnen worden gemaakt. Maar noch Dr. Wyld, noch de heer Massey schijnen over de vereiste kracht te beschikken. Ik raad U aan persoonlijk met Lord Lindsay over de theosofische situatie in Engeland en in India te beraadslagen. Misschien kunt U beiden samenwerken: de correspondentie die ik nu voorstel zal de weg daartoe effenen.

Zelfs al zou mevrouw B. “genoot” kunnen worden tot het geven van enige “praktische instructie” aan de E.I. Afdeling, dan ben ik bang dat zij te lang buiten het *adytum* is geweest om nog van veel nut te kunnen zijn voor praktische *toelichtingen*. Hoewel het echter niet van mij afhangt, zal ik zien wat ik in deze richting kan doen. Ik vrees echter dat zij hard toe is aan enkele maanden van herstel en *villeggiatura* op de ijsvelden, met haar oude Meester, voor haar zo’n moeilijke taak kan worden toevertrouwd. Wees heel voorzichtig met haar in het geval dat zij op weg naar huis bij U langs komt. Haar zenuwstelsel is ernstig geschokt en zij heeft alle zorg nodig. Zoudt U mij nodeloze moeite willen besparen door mij jaar, datum en uur van mevrouw Sinnetts geboorte op te geven?

Steeds oprecht de Uwe,

KOOT’ HOOMI.

BRIEF No. 6

Omstreeks 10 december 1880 in Allahabad ontvangen.

Nee – U “schrijft niet te veel.” Het spijt me alleen dat ik over zo weinig tijd beschik; en dus – niet in staat ben U zo vlug te antwoorden als ik anders zou doen. Natuurlijk zal ik ieder woord dat U schrijft *moeten lezen*: anders zou ik er een mooie boel van maken. En of dit nu gebeurt met mijn lichamelijke of geestelijke ogen, de tijd die ervoor nodig is blijft praktisch gelijk. Voor mijn antwoorden geldt hetzelfde. Want of ik ze “precipiteer” of dicteer of zelf mijn antwoorden schrijf, het verschil in tijd dat ik ermee uitspaar is zeer klein. Ik moet het *overdenken*, elk woord en elke zin zorgvuldig in mijn brein fotograferen voor het door “precipitatie” kan worden herhaald. Zoals aan het vastleggen op een chemisch geprepareerd oppervlak van door de camera gevormde beelden een scherp instellen op het uit te beelden onderwerp moet voorafgaan, omdat het anders – zoals men dikwijls bij slechte foto’s tegenkomt – zou lijken of de benen van het model in geen verhouding staan tot het hoofd, enzovoort, zo moeten wij eerst onze zinnen rangschikken, en elke letter die op papier moet verschijnen op onze geest afdrukken voordat zij leesbaar wordt. Dit is op het ogenblik *alles* wat ik U kan vertellen. Zodra de wetenschap meer heeft geleerd over het mysterie van het *lithophyl* (of lithobiblion) en hoe de afdrukken van bladeren op stenen oorspronkelijk tot stand komen, dan zal ik U het proces beter kunnen doen begrijpen. Maar één ding moet U weten en onthouden: wij volgen en *kopiëren de natuur* slechts *slaafs* in haar werk.

Nee; we behoeven over de ongelukkige kwestie van “een dag met mevr.B.” niet langer te argumenteren. Het is nog zinlozer, omdat U zegt niet het recht te hebben Uw lompe en vaak gemene tegenstanders – al was het slechts uit zelfverdediging – in de “*Pioneer*” de mond te snoeren en te kraken, daar de directie erop tegen is dat het woord occultisme zelfs maar wordt genoemd. Daar het Christenen zijn is dat niet zo’n wonder. Laat ons barmhartig zijn en hopen dat zij hun eigen beloning zullen krijgen: sterven en engelen van licht en Waarheid worden – gevleugelde paupers van de Christelijke hemel.

Tenzij U verscheidene personen samenbrengt en U op de een of andere manier organiseert, zal ik U, naar ik vrees, slechts weinig praktische hulp kunnen bieden. Mijn beste vriend, ik heb ook mijn “directie”. Om redenen die zijzelf het best kennen, hebben zij de gedachte afzonderlijke personen te onderrichten, afgewezen. Ik zal met U corresponderen en U van tijd tot tijd bewijzen geven van mijn bestaan en aanwezigheid. U onderrichten of instructies geven – is een geheel andere zaak. Daarom zou het aanzitten met Uw echtgenote meer dan nutteloos zijn. Uw beider magnetismen zijn te

gelijksoortig en – U zoudt niets bereiken.

Ik zal mijn *Essay* vertalen en het U zo spoedig mogelijk toezenden. Uw idee om te corresponderen met Uw vrienden en medeleden is vervolgens het beste wat U kunt doen. Maar vergeet niet Lord Lindsay te schrijven.

Ik ben een beetje “te hard” tegen Hume, zegt U. Is dat zo? Hij is zeer intellectueel, en ik moet toegeven, ook geestelijk van aard. En toch is hij in elke vezel “Sir Oracle”. Het ligt misschien aan zijn buitengewoon intellect, dat een uitweg zoekt door elke spleet en nooit een gelegenheid laat voorbijgaan om het brein, dat van gedachten overloopt, te ontlasten. Daar zijn rustige dagelijks leven een te schrale akker biedt, waarin hij alleen “Moggy” en Davison kan bewerken – doorbreekt zijn intellect de dam en stort zich op elke denkbeeldige gebeurtenis, ieder mogelijk, hoewel onwaarschijnlijk, feit dat zijn fantasie hem ingeeft, om het vervolgens op zijn eigen, op gissingen berustende wijze te interpreteren. Het verbaast mij dan ook niet dat een zo bekwaam werker in intellectuele mozaïek als hij, die plotseling de rijkste steengroeve en de kostbaarste kleurschakeringen vindt in zijn beeld van onze Broederschap en de T.S. – daar zijn materiaal uithaalt om er ons gezicht mee te bekladden. Hij plaatst ons voor een spiegel, die ons weerkaatst zoals hij ons in zijn eigen vruchtbare fantasie ziet en zegt: “Kijk nu eens, beschimmelde overblijfselen van een beschimmeld Verleden, hoe U er *werkelijk* uitziet!” Een buitengewoon voortreffelijk man, onze vriend de heer Hume, maar ten enen male ongeschikt om er een *adept* van te maken.

Even weinig, en nog veel minder dan U, schijnt hij te beseffen wat ons werkelijke doel is van het vormen van een E.I. Afdeling. De waarheden en mysteries van het occultisme vormen inderdaad een geheel dat van het hoogste geestelijke belang is, en even diepzinnig als praktisch voor de wereld in het algemeen. Maar zij werden U niet gegeven om de verwarde massa theorieën en bespiegelingen in de wetenschappelijke wereld te vergroten, maar om hun praktische betekenis voor de belangen van de mensheid. Men heeft van de woorden: “onwetenschappelijk”, “onmogelijk”, “hallucinatie”, “bedrieger” tot dusver op zeer oppervlakkige en slordige wijze gebruik gemaakt, daarmee te kennen gevende dat de occulte verschijnselen óf geheimzinnig en abnormaal, of een vooropgezet bedrog zijn. En daarom hebben onze chefs besloten enkele ontvankelijke geesten meer inzicht te geven in het onderwerp, en hen te bewijzen dat zulke manifestaties evenzeer tot een natuurwet zijn te herleiden als de eenvoudigste verschijnselen van het stoffelijk heelal. De betweters zeggen: “De tijd van wonderen is voorbij” maar wij antwoorden: “hij heeft nooit bestaan!” Hoewel niet geëvenaard of zonder tegenhanger in de geschiedenis van de wereld, moeten en ZULLEN deze verschijnselen een overweldigende invloed

hebben op de wereld van twijfelaars en dwepers. Het *moet* blijken dat ze zowel destructief als constructief zijn – *destructief* voor de verderfelijke dwalingen uit het verleden, het oude geloof en bijgeloof, die als het Mexicaanse onkruid bijna de gehele mensheid in hun giftige omhelzing verstikken; maar *constructief* voor nieuwe instellingen van een echte, praktische Broederschap van de Mensheid waarin allen medewerkers van de natuur zullen worden en voor het heil van de mensheid zullen werken *met* en *door* de hogere *Planeetgeesten* – de enige “Geesten” waarin wij geloven. Verschijnselen, waaraan men vroeger niet eens dacht – niet van droomde – zullen zich spoedig dagelijks beginnen te manifesteren met voortdurend toenemende kracht, en zullen tenslotte de geheimen van hun mysterieuze werkingen onthullen. Plato had gelijk: * *ideeën* regeren de wereld; en naarmate de menselijke geest *nieuwe* ideeën zal ontvangen en de oude en versletene terzijde zal leggen, zal de wereld vooruitgaan; machtige revoluties zullen eruit voortkomen; geloofsvormen en zelfs mogendheden zullen bezwijken bij hun opmars en door hun onweerstaanbare kracht worden verpletterd. Het zal even onmogelijk zijn hun toevloed te weerstaan als de tijd daar is, als te trachten de loop van het getij te stuiten. Maar dit alles zal geleidelijk gebeuren, en voor het zover is hebben wij een taak te vervullen; en wel het zoveel mogelijk verwijderen van het afval dat onze vrome voorvaders achterlieten. Nieuwe ideeën moeten in schone grond worden geplant, want deze ideeën raken de belangrijkste onderwerpen. Het zijn geen stoffelijke verschijnselen, maar deze universele ideeën die wij bestuderen, daar om de eerste te begrijpen, men eerst de laatste moet verstaan. Zij raken de werkelijke plaats van de mens in het heelal met betrekking tot zijn vroegere en toekomstige geboorten; zijn oorsprong en uiteindelijke bestemming; de relatie tussen het sterfelijke en het onsterfelijke; tussen het tijdelijke en het eeuwige; het eindige en het oneindige; het zijn groter, verhevener ideeën, meer omvattend, die de universele heerschappij van de niet-veranderende en Onveranderlijke Wet erkennen, ten aanzien waarvan er slechts een EEUWIG NU bestaat, terwijl voor oningewijde sterfelingen de tijd iets is van verleden of toekomst daar hij in verband staat met hun eindig bestaan op dit stoffelijk aardbolletje. Dit is het wat wij bestuderen en wat velen hebben opgelost.

En nu is het aan U om te beslissen wat U wilt hebben: de hoogste filosofie of eenvoudige demonstraties van occulte krachten. Natuurlijk is dit nog lang niet het laatste woord tussen ons en – U zult tijd krijgen erover na te denken. De *Chefs* willen dat er een begin wordt gemaakt met een “Broederschap van

*Voor de passages die uit de oorspronkelijke brief van de Meester werden weggelaten, zie blz. 472-4. Red.

de Mensheid," een echte Universele Broederschap; een instelling die in de hele wereld bekendheid zal verwerven en de aandacht zal trekken van de edelste geesten. Ik zal U mijn *Essay* sturen. Wilt U mijn medewerker zijn en geduldig op kleinere verschijnselen wachten? Ik denk dat ik het antwoord voorzie. Daar de heilige lamp van geestelijk licht in U brandt (zij het zwak) is er in ieder geval hoop voor U en – ook voor mij. Ja; ga op zoek naar inheemsen als U geen Engelsen kunt vinden. Maar denkt U dat de geest en de macht van vervolging verdwenen zijn uit dit verlichte tijdperk? De tijd zal het leren. Intussen moet ik, daar ik een *mens* ben, wat gaan rusten. Ik heb meer dan 60 uur niet geslapen.

Steeds oprecht de Uwe,
KOOT' HOOMI.

BRIEF No. 7

Bijgesloten in mevr. B.'s brief uit Bombay. Ontvangen 30 januari 1881.

U treft *geen* schuld in de hele zaak. Het spijt me dat U denkt dat ik U enige schuld toeschrijf. U zoudt bijna eerder kunnen menen *mij* te moeten verwijten dat ik U hoop gaf zonder daartoe ook maar het geringste recht te hebben. Ik had minder optimistisch moeten zijn, en dan zoudt U in Uw verwachtingen minder hoopvol zijn geweest. Ik heb werkelijk het gevoel U onrecht te hebben aangedaan! Gelukkig, driewerf gelukkig en gezegend zijn zij, die nooit de wereld buiten hun met sneeuw bedekte bergen hebben willen bezoeken; wier stoffelijk oog nooit, zelfs geen dag, de eindeloze heuvelruggen en de lange, ononderbroken lijn van eeuwige sneeuw uit het oog heeft verloren! Zij bewonen en vonden waarlijk hun *Ultima Thule*...

Waarom te zeggen dat U een slachtoffer van de omstandigheden bent, terwijl er niets ingrijpend is veranderd, en veel zo niet alles, van toekomstige ontwikkelingen afhangt? Er werd *niet* van U verlangd of verwacht dat U Uw levensgewoonten radicaal zou veranderen, maar wel werd U tegelijk gewaarschuwd niet te veel te verwachten zoals U nu bent. Als U tussen de regels door leest, moet U hebben opgemerkt wat ik zei over de heel kleine speelruimte die mij wordt gelaten om te doen wat *ik* in deze zaak wil. Wanhoop echter niet, want het is allemaal slechts een kwestie van tijd. De wereld ontstond niet tussen twee moessons, mijn goede vriend. Als U bij mij was gekomen als een jongen van 17, voordat de wereld haar zware hand op U legde, zou Uw taak twintigmaal gemakkelijker zijn geweest. En nu moeten wij U nemen, en moet U

Uzelf zien zoals *U bent*, niet als het ideale beeld van een mens dat onze emotionele fantasie steeds voor ons op de spiegel projecteert. Wees geduldig, vriend en broeder; en ik moet opnieuw herhalen – wees onze *hulpvaardige medewerker*; maar in Uw eigen sfeer en overeenkomstig Uw beste inzicht. Nu onze eerbiedwaardige Hobilgan met wijze en vooruitziende blik heeft beslist, dat ik niet het recht had U aan te moedigen een pad te betreden waar U de steen van Sisyphus zou moeten voortrollen, daar U zeker zou worden tegengehouden door Uw vroegere en heiligste plichten – moeten wij wel wachten. Ik weet dat Uw motieven oprecht en zuiver zijn, en dat er een wezenlijke verandering in de goede richting over U is gekomen, al is die verandering voor Uzelf onwaarneembaar. En – de chefs weten dat ook. Maar, zeggen zij – motieven zijn als nevels, even ijl als waterdamp in de atmosfeer; en zoals de laatste zijn dynamische energie ten nutte van de mens slechts ontplooit als hij wordt geconcentreerd en toegepast in de vorm van stoom of een hydraulische kracht, zo wordt ook de praktische waarde van goede motieven het best gezien als zij de vorm van daden aannemen. . . . “Ja, we zullen zien wat ervan komt” – zeggen zij. En nu heb ik U zoveel gezegd als waartoe ik ooit gerechtigd was. U hebt de Society al meer dan eens geholpen, zelfs al hechtte U daar zelf niet veel waarde aan en deze daden zijn opgetekend. Ja – ze zijn zelfs nog verdienstelijker voor U dan ze voor een ander zouden [zijn], als wij Uw goed gefundeerde ideeën over die povere organisatie van dit ogenblik in aanmerking nemen. En, U hebt zich daardoor een vriend gemaakt – iemand veel hoger en beter dan ikzelf – en iemand die mij in de toekomst zal helpen Uw zaak te verdedigen en die dat ook veel effectiever kan doen dan ik, want hij behoort tot de “buitenlandse Afdeling”.

Ik geloof dat ik voor U de algemene lijnen heb aangegeven voor het organiseren – indien mogelijk – van de Engels-Indische Afdeling, zoals wij dat graag zouden zien gebeuren: de details moeten aan U worden overgelaten – als U nog steeds bereid bent mij te helpen.

Als U iets te zeggen of te vragen hebt, schrijf mij dan en ik zal altijd Uw brieven beantwoorden. Maar vraag voor het ogenblik niet om verschijnselen, want het zijn juist die onbeduidende manifestaties die U nu in de weg staan.

Steeds getrouw de Uwe, K.H.

BRIEF No. 8

Via mevr. B. ontvangen. Omstreeks 20 februari 1881.

Mijn beste vriend, U bent zeker op het goede pad: het pad van daden en handelingen, niet van louter woorden – dat U lang moge leven en volharden! . . . Ik hoop dat U dit niet zult zien als een aanmoediging om een “goedzak” te zijn – een aardige uitdrukking die mijn lachlust opwekte – maar U komt inderdaad wel als een soort *Kalki Avatara* die de schaduwen van “Kaliyug”, de zwarte nacht van de te gronde gaande T.S., verjaagt en die het *fata morgana* van haar *Reglementen* verdrijft. Ik moet ervoor zorgen dat het woord *fecit* in onzichtbare maar onuitwisbare letters achter Uw naam komt te staan op de lijst van de Algemene Raad, want dit zou op zekere dag wel eens een geheime deur naar het hart van de strengste van de Hobilgans kunnen blijken te zijn. . .

Hoewel ik – als gewoonlijk helaas – erg bezet ben, moet ik ervoor zorgen U een vrij lang afscheidsepistel te sturen voor U aan een reis begint die zeer belangrijke resultaten kan hebben – en niet alleen voor onze zaak. . . U begrijpt toch, nietwaar, dat het niet mijn schuld is als ik U *niet kan* ontmoeten zoals ik wel zou willen? Evenmin is het de Uwe, maar veeleer die van Uw levenslange omgeving en van een *bijzonder delicate taak die mij werd toevertrouwd sinds ik U leerde kennen*. Neem het mij dus niet kwalijk als ik mij niet in meer tastbare gedaante vertoon, zoals niet alleen U maar ook ikzelf zou wensen! Als het mij niet is toegestaan dit voor Olcott te doen – die deze vijf jaar voor ons zwoegde, hoe dan wel voor anderen die nog niets van zijn training hebben ondergaan? Dit geldt evenzeer voor het geval van Lord Crawford and Balcarres, een echte heer – maar een gevangene van de wereld. Hij is oprecht en edel, hoewel misschien wat te gereserveerd van aard. Hij vraagt welke hoop hij mag koesteren? Ik zeg – *alle hoop*. Want hij heeft dat in zich, wat maar heel weinigen bezitten, een onuitputtelijke bron van magnetisch fluïdum dat hij, als hij slechts de tijd had, in stromen kon doen vloeien zonder een andere meester nodig te hebben dan zichzelf. Zijn eigen krachten zouden het werk doen en zijn eigen grote ervaring zou een veilige gids voor hem zijn. Maar hij zou zich moeten hoeden voor iedere *invloed van buitenaf* en die moeten vermijden – vooral die welke strijdig is met de edeler studie van de MENS als een volledig Brahm, de microkosmos, vrij en geheel onafhankelijk van de hulp of controle van de onzichtbare machten die de “new dispensation” (bombastisch woord!) “Geesten” noemt. Zijn Lordschap zal mijn bedoeling begrijpen zonder enige verdere toelichting: hij mag dit gerust lezen als hij wil en als de opvattingen van een onbekende Hindoe hem interesseren. Was hij een arm man, dan had hij een Engelse Dupotet kunnen worden, en bovendien nog grote

prestaties hebben geleverd op het terrein van de exacte wetenschap. Maar helaas! wat de adel heeft gewonnen is voor de psychologie verloren gegaan. . . . En toch is het niet te laat. Maar zie, zelfs na zich te hebben bekwaamd in de wetenschap van het magnetisme en zijn machtig intellect te hebben ingezet voor de studie van de edelste onder de exacte wetenschappen, is ook hij niet in staat gebleken meer dan een tipje van de sluier van het mysterie op te lichten. O ! die wervelende, praalzieke, flonkerende wereld, vol onverzadigbare eierzucht, waar gezin en Staat de edeler natuur van de mens onder elkaar verdelen als twee tijgers een karkas, en hem zonder hoop of licht achterlaten! Hoeveel recruten zouden wij er niet uit kunnen krijgen als er geen offer werd geëist! De brief van zijn Lordschap aan U ademt een sfeer van oprechtheid, met een vleugje spijt. Dit is in wezen een goed mens voor wie het mogelijk is een nog veel beter en gelukkiger man te worden. Was zijn lot anders uitgevallen en had hij zijn intellectuele vermogens geheel gericht op de ontwikkeling van de Ziel, dan zou hij veel meer hebben bereikt dan waar hij ooit van heeft gedroomd. Uit zulk materiaal werden in de gloriedagen van de Ariërs de adepten gemaakt. Maar ik moet niet langer bij dit geval stilstaan; en ik vraag zijn Lordschap excuus als ik, in de bitterheid van mijn spijt, verder ben gegaan dan gepast is in deze al te vrije “psychometrische karakterschets” zoals de Amerikaanse mediums het zouden noemen. . . . “slechts de volle maat voorkomt overdrijving,” maar – ik durf niet verder te gaan. Ach, mijn al te positieve en toch ongeduldige vriend, als U slechts *zulke* latente vermogens bezat!

De “rechtstreekse omgang” met mij waarover U in de door U toegevoegde noot schrijft en het “geweldige voordeel” ervan “voor het boek zelf, als deze werd toegestaan”, zou onmiddellijk worden toegestaan als het alleen van mij afhing. Al is het niet vaak verstandig zichzelf te herhalen, ben ik er toch zo op gesteld dat U inziet dat een dergelijke regeling op het ogenblik onuitvoerbaar is, zelfs als onze Superieuren ermee instemden, dat ik mij veroorloof op de eerder genoemde beginselen in het kort terug te komen.

Wij kunnen het belangrijkste punt buiten beschouwing laten – U aarzelt misschien dit te geloven – dat de weigering evenzeer *Uw eigen heil* betreft (van het standpunt van Uw wereldse materiële overwegingen) als het feit dat ik mij moet houden aan onze traditionele *Regels*. Mag ik nogmaals het geval van Olcott aanhalen (die, als hem niet was toegestaan zich van aangezicht tot aangezicht met ons te onderhouden – en zonder enig tussenpersoon – wellicht minder ijver en toewijding, maar meer discretie had getoond) in zijn lot tot dusver. Maar deze vergelijking komt U ongetwijfeld overtrokken voor. Olcott – zult U zeggen – is een geestdriftig, koppig, onnadenkend mysticus, die blindelings voortholt zonder zich met eigen ogen een blik vooruit te gunnen. Ter-

wijl U een bezadigde, nuchtere man van de wereld bent, een zoon van Uw generatie van koele denkers; die altijd zijn fantasie beteugelt en geestdrift een “Tot hiertoe en niet verder” toeroept... Misschien hebt U gelijk – misschien ook niet. “Geen Lama weet waar de *ber-chhen* hem zal knellen voor hij hem aantrekt,” zegt een Tibetaans spreekwoord. Maar dat kunnen we laten rusten, want ik moet U nu zeggen dat er om een “rechtstreekse omgang” te beginnen slechts deze wegen openstaan: (1) Wij zouden elkaar in ons eigen *stoffelijk* lichaam kunnen ontmoeten. Dat ik hier ben waar ik ben en U in Uw eigen woonplaats betekent *voor mij* een materiële belemmering. (2) Wij zouden elkaar in onze astrale vorm kunnen ontmoeten – waarvoor nodig is dat U “uit-treedt” en dat ook ik mijn lichaam verlaat. Hier ligt de geestelijke belemmering aan *Uw kant*. (3) Ik zou mijn stem in U of dichtbij U hoorbaar kunnen maken, zoals “de oude dame” dat doet. Dit zou op twee manieren mogelijk zijn: (a) Mijn chefs behoeven mij slechts toestemming te geven om de noodzakelijke voorwaarden te scheppen – en dit weigeren ze momenteel; of (b) U mijn stem doen horen, d.w.z. mijn *natuurlijke stem*, zonder dat ik daarvoor enig psycho-fysiologisch *tamasha* gebruik (zoals wij dikwijls onder elkaar doen). Maar om dat te doen moeten niet alleen de *geestelijke* zintuigen van een mens op abnormale wijze zijn geopend, maar moet men zelf het grote geheim hebben doorgrond – tot dusver niet ontdekt door de wetenschap – hoe, bij wijze van spreken, alle ruimtelijke belemmeringen kunnen worden opgeheven; hoe de natuurlijke weerstand van de intermediaire luchtdeeltjes tijdelijk kan worden geneutraliseerd en de geluidsgolven worden gedwongen Uw oor te treffen in gereflecteerde klanken of als echo. Van het laatste weet U nog slechts genoeg om het als onwetenschappelijke onzin te beschouwen. Uw natuurkundigen, wier beheersing van de akoestiek in deze richting tot voor kort niet verder ging dan een volmaakte (?) kennis omtrent de trilling van geluidgevende lichamen en van de terugkaatsing door buizen, zouden smalend vragen: “Waar zijn Uw onbepaald verlengde geluidgevende lichamen, die de trillingen van de stem door de ruimte moeten geleiden?” Wij antwoorden hierop dat onze buizen, hoewel onzichtbaar, onvernietigbaar zijn en veel volmakter dan die van de moderne natuurkundigen, door wie de voortplantingssnelheid van een mechanische kracht door de lucht wordt aangenomen als 1100 voet per seconde en niet meer – als ik mij niet vergis. Maar zouden er geen mensen kunnen zijn die volmaktere en snellere middelen van overbrenging hebben gevonden, omdat ze wat beter bekend zijn met de occulte eigenschappen van de lucht (*akas*) en *bovendien* een meer ontwikkeld inzicht hebben in het geluid? Maar hierover zullen we het later hebben.

Er is een nog ernstiger ongerief; een bijna onoverkomelijk obstakel – op

het ogenblik, en wel één waarmee ik zelf te kampen heb, terwijl ik toch niet meer doe dan met U corresponderen, iets eenvoudigs, dat iedere andere sterfeling kan. Het is mijn absoluut onvermogen U mijn bedoeling duidelijk te maken zelfs als ik fysische verschijnselen verklaar, laat staan de geestelijke achtergrond ervan. Dit is niet de eerste keer dat ik erover spreek. Het is alsof een kind mij vraagt hem de hoogste vraagstukken van Euclides uit te leggen voor hij nog zelfs aan de studie van de elementaire regels van de rekenkunde is begonnen. Slechts de vorderingen die iemand maakt in de studie van de Arcane kennis, te beginnen bij haar elementaire beginselen, zal hem geleidelijk onze bedoeling doen begrijpen. Alleen zo en niet anders, door het versterken en verfijnen van die mysterieuze banden van sympathie tussen intelligente mensen – de tijdelijk afgezonderde fragmenten van de universele Ziel en de kosmische Ziel zelf – kan een volledige harmonie tussen hen worden bereikt. Pas als dit tot stand is gebracht, zullen deze ontwaakte sympathieën inderdaad dienen om de MENS te verbinden met – wat ik, bij gebrek aan een Europese wetenschappelijke uitdrukking die de gedachte beter weergeeft, weer gedwongen ben te omschrijven als die keten van energie die de stoffelijke met de Onstoffelijke Kosmos verbindt, Verleden, Heden en Toekomst, en zullen zij zijn waarnemingen verscherpen, zodat hij niet alleen alle dingen van de stof, maar ook die van de Geest, beter gaat begrijpen. Het irriteert mij zelfs deze drie ontoereikende woorden te moeten gebruiken – verleden, heden en toekomst! Armzalige begrippen voor de objectieve fasen van het Subjectieve Geheel, die voor het doel bijna even ongeschikt zijn als een bijl voor fijn houtsnijwerk. O, mijn arme, teleurgestelde vriend, was U maar zover gevorderd op HET PAD, dat deze eenvoudige overdracht van ideeën niet werd belemmerd door de eigenschappen van de stof, en de vereniging van Uw denken met het onze – niet werd belet door zijn eigen onvermogen! Zo is helaas de overgeerfde en zelfverworven grove aard van het Westerse denken; en de terminologie voor het tot uitdrukking brengen van moderne gedachten heeft zich zo sterk in de richting van het praktische materialisme ontwikkeld, dat het nu voor hen vrijwel onmogelijk is iets te begrijpen van dat delicate, schijnbaar ideale mechanisme van de Occulte Kosmos, en voor ons om dat in hun eigen taal onder woorden te brengen. Tot op zekere hoogte kan dat vermogen door Europeanen door middel van studie en overpeinzing enigszins worden verworven maar – dat is alles. En hier ligt de barrière die tot dusver heeft verhinderd dat de overtuiging van de waarheid van de theosofische leringen veld won onder de Westerse Naties; en dat de theosofische studie als nutteloos en fantastisch door Westerse filosofen werd afgewezen. Hoe kan ik U leren een taal te lezen en te schrijven of zelfs te begrijpen waarvoor tot dusver geen voor U

tastbaar alfabet en geen voor U *hoorbare* woorden zijn uitgevonden! Hoe zouden de verschijnselen van onze moderne elektriciteitsleer kunnen worden uitgelegd aan – b.v. een Grieks filosoof uit de dagen van Ptolemeus als hij plotse-ling weer tot leven werd gewekt – terwijl er in de ontdekkingen zo’n onover-brugd *hiaat* zou bestaan tussen zijn tijd en de onze? Zouden alleen de techni-sche termen al niet een onverstaanbaar jargon, een abracadabra van zinloze klanken voor hem zijn, en de gebruikte instrumenten en apparaten “miracu-leuze” monstrositeiten? Veronderstel voor een ogenblik dat ik U de tinten moest beschrijven van die stralen die *buiten* het zogenaamde “zichtbare spectrum” liggen – stralen die onzichtbaar zijn voor allen, behalve voor zeer weinigen, zelfs onder ons; of moest uitleggen hoe wij elk van de zogenaamde subjectieve of *complementaire* kleuren in de ruimte kunnen fixeren – en *bovendien* het *complement* (om in wiskundige termen te spreken) *van elke andere gegeven kleur van een dichromatisch lichaam* (wat op zich al absurd moet klinken), denkt U dan het optisch effect te kunnen bevatten of zelfs maar mijn bedoeling? Daar U zulke stralen niet ziet en niet kunt kennen, en de Wetenschap er ook geen namen voor heeft, wat denkt U dan te antwoorden als ik U zou zeggen:—“Mijn goede vriend Sinnett, zoudt U, zonder van Uw schrijftafel weg te gaan, willen proberen het hele, in veertien prismatische kleuren (waarvan zeven complementair) ontbonden, zonnenspectrum te vin-den en voor Uw ogen te produceren, daar U alleen met behulp van dat occulte licht mij van een afstand kan zien zoals ik U zie,” Wat denkt U, zou Uw antwoord zijn? Wat zoudt U moeten antwoorden? Zou er niet alle kans be-staan dat U op Uw eigen rustige, beleefde wijze zou tegenwerpen dat, daar er nooit meer dan zeven (thans drie) primaire kleuren bestonden, die men bo-vendien met geen enkel bekend fysisch proces in meer dan zeven prismati-sche tinten heeft kunnen ontbinden – mijn verzoek even “onwetenschappelij-k” als “absurd was”? Eraan toevoegende dat, daar mijn voorstel om naar een denkbeeldig solair “complement” te zoeken geen compliment inhield voor Uw kennis van de natuurwetenschap – ik misschien beter in Tibet op zoek zou kunnen gaan naar mijn mythische “dichromatische” en solaire “paren”, omdat de moderne wetenschap er tot op heden niet in is geslaagd zelfs zo’n eenvou-dig verschijnsel als de kleuren van al dergelijke dichromatische lichamen in een theorie onder te brengen. En toch zijn *deze* kleuren inderdaad objectief genoeg!

Zo ziet U hoe onoverkomelijk de moeilijkheden zijn voor iemand in Uw si-tuatie om niet alleen *Absolute* maar zelfs elementaire kennis van de Occulte Wetenschap te verwerven. Hoe zoudt U zich verstaanbaar kunnen maken voor die half-intelligente Krachten – ze zelfs kunnen *bevelen*, daar hun communica-tiemiddelen met ons niet uit het gesproken woord bestaan maar uit geluiden

en kleuren, in correlaties tussen de trillingen van beide? Want geluid, licht en kleuren zijn de voornaamste factoren bij de vorming van deze graden van Intelligenties, deze wezens, van wier bestaan U geen voorstelling hebt, en waarin U niet *mag* geloven – daar Atheïsten en Christenen, materialisten en Spiritisten, allen komen aandragen met hun respectievelijke argumenten tegen een dergelijk geloof – en de Wetenschap nog sterker is gekant tegen zulk een “vernederend bijgeloof”!

Omdat *zij* dus niet met één sprong over de scheidsmuren de toppen van de Eeuwigheid kunnen bereiken; omdat *wij* niet in staat zijn een wilde uit Centraal-Afrika de *Principia* van Newton of de “Sociologie” van Herbert Spencer bij te brengen; of een ongeletterd kind een nieuwe Ilias in oud Archaisch Grieks te laten schrijven; of een gewoon schilder scènes op Saturnus of portretten van de bewoners van Arcturus te laten maken – *om al deze redenen wordt zelfs ons bestaan ontkend!* Ja; daarom worden zij die in ons bestaan geloven voor bedriegers en dwazen uitgemaakt, en wordt zelfs de wetenschap, die tot het hoogste doel van de hoogste kennis leidt, tot een werkelijk proeven van de Boom van Leven en Wijsheid – met verachting afgewezen als een ongebreidelde vlucht van de Fantasie!

Ik vraag U dringend het bovenstaande niet louter te zien als het luchten van persoonlijke gevoelens. Mijn tijd is kostbaar en ik kan er niets van verspillen. Nog minder moet U het zien als een poging U afkerig te maken, of af te brengen van het nobele werk waaraan U juist bent begonnen. Niets daarvan; want wat ik nu zeg mag dienen voor wat het waard is en niet meer; maar – *vera pro gratiis* – ik WAARSCHUW U en zal niets meer zeggen, behalve U er in algemene zin aan herinneren, dat de taak die U zo moedig aanpakt, die *Missio in partibus infidelium* – misschien de meest ondankbare van alle taken is! Maar als U in mijn vriendschap voor U gelooft, als U waarde hecht aan het *erewoord* van iemand, die nog nooit – *nooit* in zijn hele leven zijn lippen met een onwaarheid heeft bezoedeld, vergeet dan niet wat ik U eens schreef (zie mijn laatste brief) *over diegenen die zich inlaten met de occulte wetenschappen*; hij, die dat doet “moet of het einddoel bereiken of *te gronde gaan*. Is men eenmaal goeddeels op weg naar de grote Kennis, dan brengt twijfel het risico mee van krankzinnigheid; plotselinge stilstand betekent vallen; zich terugtrekken betekent achterover tuimelen regelrecht in een afgrond.” Vrees niet – als U oprecht bent, en dat bent U – *nu*. Bent U even zeker van Uzelf wat de *toekomst* betreft?

Maar ik geloof dat het de hoogste tijd wordt over te gaan op wat minder transcendente, en wat U noemt minder sombere en meer wereldse zaken. Hierin zult U zonder twijfel beter thuis zijn. Uw ervaring, Uw opleiding, Uw

intellect en Uw kennis van de uiterlijke wereld, kortom deze alle werken samen om U te helpen bij de vervulling van de taak die U op U hebt genomen. Want die plaatsen U op een oneindig hoger plan dan mijzelf, als het gaat om de overweging een boek te schrijven “naar het hart” van Uw Society. Hoewel het belang dat ik erin stel sommigen mag verbazen, die waarschijnlijk mij en mijn collega’s met onze eigen argumenten zullen bestrijden, en zullen opmerken dat het feit dat wij “erover pochen verheven te zijn boven de gewone kudde” (woorden van onze vriend, de heer Hume) – boven de interessen en begeerten van de gewone mensheid, in strijd is met de veronderstelling dat wij enig begrip zouden hebben van de gewone dingen van het leven – moet ik toch bekennen dat ik *wel* belang stel in dit boek en het succes ervan, evenzeer als in het succes in het leven van zijn toekomstige auteur.

Ik hoop dat *U* tenminste zult begrijpen dat wij (of de meesten van ons) lang niet de harteloze, moreel uitgedroogde mummies zijn waar sommigen ons voor houden. “Mejnour” is heel goed waar hij is – als een ideale figuur uit een spannend – in vele opzichten waar verhaal. Maar geloof me, slechts weinigen van ons zouden er iets voor voelen in het leven de rol te spelen van verdroogd viooltje tussen de bladzijden van een boek vol plechtige poëzie. We zijn misschien niet helemaal de “jongens” – om de oneerbiedige uitdrukking van Olcott te citeren, als hij over ons spreekt – toch lijkt niemand van *onze* graad op de strenge held uit Bulwers romantische verhaal. Al verschaffen de mogelijkheden tot waarneming, waar sommigen van ons door hun positie van verzekerd zijn, hen stellig een breder gezichtsveld, een meer uitgesproken en onpartijdige zowel als verder strekkende menslievendheid – als een antwoord aan Addison kunnen we terecht zeggen dat het *inderdaad* “de taak van de ‘magie’ is om onze natuur te vermenselijken met mededogen” voor de gehele mensheid en alle levende wezens, in plaats van onze genegenheid te concentreren op en te beperken tot één uitverkoren ras – toch kunnen maar weinigen van ons (behalve diegenen die de uiteindelijke negatie van Moksha hebben bereikt) zich zodanig bevrijden van de invloed van onze aardse binding, dat zij in verschillende mate ongevoelig zijn voor de hogere genoegens, emoties en interessen van het gewone slag mensen. Tot de uiteindelijke vrijmaking de *Ego* reabsorbeert, *moet* hij zich bewust zijn van de zuiverste gevoelens van sympathie, opgeroepen door de esthetische uitwerking van ware kunst, en moeten zijn gevoeligste snaren meeklinken met de roepstem van de heiliger en edeler *menselijke* gehechtheden. Hoe meer men natuurlijk op de weg naar de bevrijding is gevorderd, des te minder zal dit het geval zijn, totdat als bekroning alle menselijke en zuiver individuele persoonlijke gevoelens – bloedverwantschap en vriendschapsbanden, vaderlandsliefde en rasvoorkeur – alle zullen verdwijnen

om samen te smelten in één universeel gevoel, het enig ware en heilige, het enig onzelfzuchtige en Eeuwige – Liefde, een Onmetelijke Liefde voor de mensheid – als *Geheel!* Want het is de “Mensheid” die de grote Wees is, de enige onterfde op aarde, mijn vriend. En het is de plicht van ieder mens, die gevoelig is voor een onzelfzuchtige impuls, om iets, hoe weinig ook, voor haar welzijn te doen. Arme, arme mensheid! Het doet mij denken aan de oude fabel over de oorlog tussen het Lichaam en zijn ledematen; ook hier is elk lid van deze enorme – vader- en moederloze – “Wees” zo zelfzuchtig, dat het alleen voor zichzelf zorgt. Het verwaarloosde lichaam lijdt eeuwig, of de leden in oorlog met elkaar zijn of niet. Zijn lijden en foltering houden nooit op . . . En wie kan het haar kwalijk nemen – zoals Uw materialistische filosofen doen – dat ze in deze voortdurende staat van isolement en verwaarlozing goden heeft voortgebracht die “zij steeds aanroept om hulp, maar die niet antwoorden!” Zodat —

“Daar voor de mens slechts hoop is *in de mens* wil ik
niet één laten wenen die ik kan redden! . . .”

Toch moet ik bekennen dat ik, individueel, nog niet vrij ben van sommige aardse banden. Ik voel mij tot *sommige* mensen meer aangetrokken dan tot anderen en de filantropie, zoals die werd gepredikt door onze Grote Patroon – “de Redder van de Wereld – de Leraar van Nirvana en de Wet,” heeft nooit individuele voorkeurgevoelens van vriendschap, liefde voor mijn naaste verwanten, of de vurige vaderlandslievende gevoelens voor het land waar ik het laatst in een stoffelijke vorm werd geboren, in mij gedood. En in dit verband zou ik wel eens op een dag ongevraagd een klein advies willen geven aan mijn vriend, de heer Sinnett, en *en attendant* in het oor van de Redacteur van de PIONEER willen fluisteren – “Mag ik de eerste vragen dr. Wyld, de Pres. van de Britse T.S., op de hoogte te stellen van enkele waarheden over ons, zoals die hierboven zijn vermeld? Wilt U zo goed zijn deze voortreffelijke heer ervan te overtuigen dat niet een van de nederige “dauwdruppels” die, na onder allerlei voorwendsels de vorm van damp te hebben aangenomen, op verschillende tijdstippen in de ruimte verdwenen om in de witte Himalaja-wolken te condenseren, ooit heeft getracht terug te glippen in de glinsterende Zee van Nirvana door op ongezonde wijze ondersteboven te gaan hangen of door zich nog een “rok van vellen” te maken uit de heilige mest van de “driewerf heilige koe”! De Britse President koestert de meest originele ideeën over ons, die hij hardnekkig “Yogi’s” blijft noemen, zonder ook maar de minste ruimte te laten voor de enorme verschillen die er bestaan tussen “Hatha” en “Raj” Yog. Deze vergissing dient mevr. B. te worden toegerekend – de bekwame

redactrice van *"The Theosophist"*, die haar boeken vult met een beschrijving van de praktijken van verschillende Sannyasi's en andere "gezegenden" van het vlakke land, zonder ooit de moeite te nemen enkele verklarende zinnen toe te voegen.

En nu naar nog belangrijker zaken. De tijd is kostbaar en het materiaal (ik bedoel schrijfmateriaal) is dat nog meer. Daar "precipitatie" – in Uw geval onrechtmatig is geworden; gebrek aan – inkt of papier – geen betere kans biedt op "Tamasha", en ik ver van huis ben en op een plaats waar een winkel in schrijfbehoeften minder noodzakelijk is dan lucht om te ademen, dreigt er aan onze correspondentie een zeer abrupt einde te komen, tenzij ik met mijn aanwezige voorraad verstandig omspring. Een vriend beloofde mij, in geval van grote nood, te helpen aan een paar losse bladen papier, overblijfselen van zijn grootvaders testament, waarmee hij hem ontferfde en aldus zijn "fortuin" maakte. Maar daar hij, zoals hij zegt, in de laatste elf jaar nooit meer dan één keer een regel schreef, behalve op zulk in Tibet vervaardigd *"double superfin glacé"*, dat U wellicht oneerbiedig voor vloiepapier uit de eerste dagen van zijn ontstaan zou houden, en het testament op soortgelijk materiaal is geschreven – kunnen we beter onmiddellijk op Uw boek overgaan. Nu U zo vriendelijk bent mijn mening te vragen, kan ik U zeggen dat het idee uitstekend is. De theosofie heeft zulke hulp nodig en de resultaten zullen ook in Engeland zijn zoals U verwacht. Het zou ook onze vrienden in Europa kunnen helpen – in het algemeen.

Ik leg U geen beperkingen op in het gebruik van wat ik aan U of de heer Hume heb geschreven, want ik heb volledig vertrouwen in Uw tact en oordeel over wat er gedrukt dient te worden en hoe het moet worden aangeboden. Ik moet U alleen vragen, om redenen waarover ik moet zwijgen (en ik ben er zeker van dat U dit zwijgen zult respecteren) *geen enkel woord of passage uit mijn laatste brief aan U te gebruiken* – de brief die ik ongedateerd aan U richtte na mijn lange stilzwijgen, en de eerste die U bereikte via onze "oude dame". Ik citeerde er zo-even iets van op bladzijde 4. Doe mij het genoegen, als mijn armzalige epistels de moeite van het bewaren waard zijn, hem in een aparte, verzegelde envelop weg te leggen. U moet deze misschien pas openen als een zekere tijd is verstreken. Wat de rest betreft – die laat ik over aan de vermorzelende tanden van de kritiek. Ik wil mij ook niet bemoeien met het plan dat U in gedachten in grote trekken hebt ontworpen. Wel zou ik U sterk aanbevelen in de uitvoering de grootste nadruk te leggen op kleine bijzonderheden – (zoudt U mij een recept kunnen geven voor blauwe inkt?) die ertoe bijdragen aan te tonen dat bedrog of samenzwering onmogelijk is. Bedenk wel dat er moed toe behoort verschijnselen toe te schrijven aan adepten, terwijl de

Spiritisten die al hebben bestempeld als bewijzen voor mediumschap en de sceptici als goochelarij. U mag geen tittel of jota weglaten van ieder bewijs dat Uw positie kan versterken, iets wat U naliet in Uw brief “A” in de *Pioneer*. Zo vertelt mijn vriend mij bijvoorbeeld, dat het een *dertiende* kopje was van een model dat niet meer te krijgen is, tenminste niet in Simla.* Het kussen werd door Uzelf gekozen – en toch komt het woord “kussen” voor in mijn brief aan U, zoals het woord “boom” of iets anders gebruikt zou zijn als U een andere bewaarplaats had gekozen dan het kussen. U zult zien dat al dergelijke kleinigheden zullen dienen als een machtig schild tegen belachelijkmaking en spot. Verder zult U er natuurlijk naar streven aan te tonen dat deze Theosofie geen nieuwe gegadigde is voor de aandacht van de wereld, maar slechts een nieuwe formulering van beginselen die al erkenning vinden sinds de mensheid in de kinderstaat verkeerde. Het historisch verband moet bondig en toch duidelijk worden aangetoond in de elkaar opvolgende ontwikkelingen van de filosofische scholen en moet worden geïllustreerd met verslagen van experimentele demonstraties van occulte kracht, die aan de verschillende wonderdoeners worden toegeschreven. Het beurtelings losbarsten en weer afnemen van mystieke verschijnselen en hun verplaatsing van het ene bevolkingscentrum naar het andere, tonen de botsing van de tegengestelde krachten van het geestelijke en het dierlijke. En tenslotte zal blijken dat de huidige vloedgolf van verschijnselen, met haar velerlei uitwerkingen op het menselijk denken en voelen, de herleving van Theosofisch onderzoek tot een gebiedende noodzaak maakt. Het enige probleem dat moet worden opgelost is de praktische vraag hoe de noodzakelijke studie het best kan worden bevorderd en aan de spiritistische beweging de opwaartse impuls kan worden gegeven die zij nodig heeft. Het is een goed begin om ervoor te zorgen dat de inherente vermogens van de innerlijke, levende mens beter worden begrepen. En om de wetenschappelijke stelling naar voren te brengen dat, daar *akarsha* (aantrekking) en *Prshu* (afstoting) een natuurwet zijn, er geen omgang of relaties kunnen bestaan tussen reine en onreine Zielen – belichaamd of ontlichaamd; en dat derhalve negenennegentig procent van de veronderstelde spirituele communi-

*Dat zegt mevrouw S. tenminste; ik heb zelf de porcelainwinkels niet afgezocht; zo was ook de fles water, die ik eigenhandig vulde – er slechts één van de vier die de bedienden in de manden hadden, en deze vier flessen waren net leeg teruggebracht door deze bedienden na vruchteloos naar water te hebben gezocht, waarna U ze naar de kleine brouwerij stuurde met een briefje. Hopend dat U mij deze inmenging niet kwalijk zult nemen, verblijf ik met eerbiedige groeten aan mevrouw, Uw, etc.,

caties *prima facie* onwaar zijn. Een belangrijker feit dan dit om aan te werken zult U niet vinden en het kan niet duidelijk genoeg worden gemaakt. Al had er dus voor de *Theosophist* een betere keus kunnen worden gedaan op het gebied van illustratieve verhalen, zoals bijvoorbeeld goed gedocumenteerde historische gevallen, was toch de theorie juist dat het denken van de verschijnselenjagers van louter mediamiek dogmatisme moet worden omgebogen in nuttige en suggestieve banen.

Wat ik bedoelde met een “Desperate Onderneming” was, dat als men ziet welk een zware taak onze theosofische vrijwilligers op zich moeten nemen, en vooral let op de talrijke tegenwerkende krachten die in slagorde zijn of worden opgesteld, dan mogen wij haar stellig vergelijken met een van die wanhopige gevechten tegen een verpletterende overmacht, die de ware strijder met trots onderneemt. U deed er goed aan in het kleine begin van de T.S. het “grote doel” voor ogen te houden. Natuurlijk, als wij op ons hadden genomen het in *propria persona* te stichten en te leiden zou het hoogst waarschijnlijk meer vorderingen en minder fouten hebben gemaakt, maar dat konden wij niet doen en het was ook niet de opzet: onze twee tussenpersonen kregen die taak en het werd aan hen overgelaten – zoals nu aan U – onder de omstandigheden er het beste van te maken. En er is al veel tot stand gekomen. Er is in het Spiritisme een onderstroom die bezig is zich een brede bedding te vormen. Als die opnieuw aan de oppervlakte verschijnt, zullen de gevolgen duidelijk merkbaar zijn. Velen denken na, zoals U, over het vraagstuk van de occulte wet – die door deze beroering doordrong tot de aandacht van het denkende publiek. Evenals U zijn zij ontevreden met wat tot dusver bereikbaar was en zij roepen om iets beters. Laat dit – U moed geven.

Het is niet geheel juist dat door dergelijke personen in de Society te hebben, zij zich voor ons “in gunstiger omstandigheden voor waarneming” zouden bevinden. Zeg liever dat, door zich aan te sluiten bij andere sympatisanten in deze organisatie, zij worden gestimuleerd zich in te spannen en elkaar aan te sporen tot onderzoek. Eenheid geeft altijd kracht: en omdat het Occultisme in onze dagen een “Desperate Onderneming” lijkt, zijn samenwerking en eenheid onontbeerlijk. Eenheid betekent inderdaad een concentratie van vitale en magnetische kracht tegenover de vijandige stromen van vooroordeel en fanatisme.

Ik schreef alleen enkele woorden in de brief van de jongen van Maratha, om U aan te tonen dat hij *orders* uitvoerde toen hij U zijn denkbelden voorlegde. Afgezien van zijn overdreven idee over *heel hoge contributies*, is zijn brief tot op zekere hoogte het overwegen waard. Want Damodar is een Hindoe – en kent de geestesgesteldheid van zijn mensen in Bombay; hoewel de

Hindoes van Bombay zo ongeveer de minst spirituele groep vormen die men in heel India kan vinden. Maar, toegewijd en geestdriftig jongeman als hij is, holde hij achter de vage vorm van zijn eigen ideeën aan, zelfs voor ik er de goede richting aan kon geven. Het is moeilijk vat te krijgen op snel denkende mensen – in een ommezien slaan ze “op hol,” voor ze ook maar half hebben begrepen waar men ze aan wilde doen denken. Dat is ons probleem zowel met mevrouw B. als met O. Het veelvuldig falen van de laatste om de voorstellen uit te voeren die hij soms ontvangt – zelfs schriftelijke, is bijna geheel te wijten aan zijn actieve mentaliteit, die hem verhindert het onderscheid te zien tussen onze overgebrachte ideeën en zijn eigen opvattingen. En *Missus B.’s* moeilijkheid (afgezien van lichamelijke kwalen) is dat zij soms naar twee of meer van onze stemmen tegelijkertijd luistert; b.v. toen vanmorgen de “Ont-erfde”, aan wie ik een plaatsje inruimde voor een voetnoot – tegen haar sprak over een belangrijke zaak, leende zij tegelijk het oor aan een van ons die Bombay passeerde op weg van Cyprus naar Tibet – en ze haalde dus beide grondig door elkaar. *Vrouwen* missen inderdaad concentratievermogen.

En nu mijn goede vriend en medewerker – word ik door een niet te verhelpen gebrek aan papier gedwongen te eindigen. Vaarwel, tot Uw terugkeer, tenzij U er genoeg mee neemt onze correspondentie, zoals tot dusver, via het gebruikelijke kanaal te laten gaan. Niemand van ons geeft daaraan de voorkeur. Maar zolang ons niet is toegestaan hier verandering in te brengen, moet het zo blijven. Als zij vandaag zou sterven – en ze is echt ziek – dan zoudt U niet meer dan twee, of hoogstens nog drie brieven van mij ontvangen (via Damodar of Olcott, of via reeds gevestigde noodadressen) en dan zou als ook dat krachtreservoir is uitgeput – onze scheiding DEFINITIEF zijn. Ik wil daar echter niet op vooruitlopen; het *kan zijn* dat de gebeurtenissen ons ergens in Europa samenbrengen. Maar of wij elkaar op Uw reis zullen ontmoeten of niet, wees ervan verzekerd dat mijn persoonlijke goede wensen U vergezellen. Mocht U werkelijk nu en dan de hulp nodig hebben van een vriendelijke gedachte naarmate Uw werk vordert, dan zou deze hoogst waarschijnlijk door *osmose* wel in Uw hoofd kunnen binnendringen – als tenminste sherry de weg niet verspert, zoals dat in Allahabad al gebeurde.

Moge de “diepe Zee” U en Uw gezin vriendelijk gezind zijn.

Steeds de Uwe,

K.H.

P.S. – De “vriend” waarover Lord Lindsay spreekt in zijn brief aan U is, het spijt mij het te moeten zeggen, een echt *mephitis* stinkdier, die kans zag zich in zijn bijzijn, toen hun vriendschap op haar best was, met ‘ess-bouquet’

te parfumeren en zo voorkwam dat men hem aan zijn natuurlijke stank herkende. Het is Home – medium, bekeerling tot het Rooms-Katholicisme, daarna tot het Protestantisme en tenslotte tot de Griekse Kerk. Hij is de bitterste en wreedste vijand die O. en mevr. B. hebben, hoewel hij geen van beiden ooit ontmoette. Een tijdlang slaagde hij erin de geest van de Lord te vergiftigen en hem tegen hen te doen innemen. Ik houd er niet van iets achter iemands rug te zeggen, want dat lijkt op kwaadsprekerij. Maar met het oog op toekomstige gebeurtenissen voel ik het toch als mijn plicht U te waarschuwen, want het gaat hier om een uitzonderlijk slecht mens – even gehaat door de Spiritisten en mediums, als veracht door diegenen die hem hebben leren kennen. Uw werk gaat rechtstreeks in tegen het zijne. Al is hij een arme, zieke invalide, een verlamde stakker, zijn geestvermogens zijn helder en nog altijd uit op kwaad. Hij is niet iemand die terugdeinst voor een lasterlijke beschuldiging – hoe gemeen en leugenachtig ook. Dus – pas op.

KH.

DEEL II

FILOSOFISCHE EN THEORETISCHE LERINGEN

1881-1883

BRIEF No. 9

Van K.H., de eerste brief na terugkeer in India ontvangen op 8 juli 1881, tijdens verblijf van enkele dagen bij mevrouw B. te Bombay.

Welkom goede vriend en schitterend auteur, welkom thuis! Uw brief ontvangen en ik ben blij dat Uw persoonlijke ervaring met de “Uitverkorenen” van Londen zo succesvol was. Maar ik voorzie dat U, meer dan ooit, een vlees geworden vraagteken zult worden. Wees voorzichtig! Als Uw vragen door de gestelde machten voorbarig worden geacht, zoudt U, in plaats van mijn antwoorden in hun oorspronkelijke klaarheid te ontvangen, ze wel eens in ellenlang geleuter omgezet kunnen zien. Ik ben te ver gevorderd om een hand op mijn keel te voelen als ik aan de grenzen van verboden onderwerpen raak; maar niet ver genoeg om niet het – onbehaaglijke – gevoel te hebben een worm van gisteren te zijn tegenover onze “Rots der Eeuwen”, mijn Cho-Khan. Wij moeten allen *geblinddoekt* worden voor we verder kunnen gaan; of anders moeten we buiten blijven.

En wat nu van *het* boek te zeggen? *Le quart d'heure de Rabelais* heeft geslagen en ik merk dat ik, zoal niet geheel insolvent, toch wat huiverig ben bij de gedachte dat de eerste aangeboden aflevering beneden de verwachting zal worden bevonden; de gevraagde prijs – niet in verhouding zal staan tot mijn povere middelen; en ik, *pro bono publico* ertoe zal worden gebracht het verschrikkelijke – “tot hiertoe zult ge gaan en niet verder” te overtreden, en dat de dreigende golf van de Cho-Khans gramschap mij met blauwe inkt en al zal verzwelgen! Ik hoop van harte dat U mij “mijn positie” niet zult doen verliezen.

Precies. Want ik heb een flauw vermoeden dat U zeer weinig geduld met mij zult hebben. Het is mij heel duidelijk dat dit niet nodig is. Het is een van de ongelukkige onvermijdelijkheden in het leven, dat men soms door gebiedende noodzaken wordt gedwongen aanspraken van vriendschap schijnbaar te *negeren*, niet zijn woord te breken, maar al te ongeduldige verwachtingen van

neofieten, als van minder belang, uit te stellen en voor een poosje opzij te schuiven. Eén zo'n noodzaak die ik gebiedend noem, is die van Uw toekomstig welzijn; de verwerkelijking van de droom, die U gelijk met S.M. droomde. Deze droom – zullen we hem een visioen noemen? – was, dat U en mevr.K. – waarom de Theos. Soc. vergeten? – “allen deel uitmaakt van een groot plan voor het in de wereld openbaar maken van de occulte filosofie.” Ja; de tijd moet komen en is niet ver meer – dat U allen de ogenschijnlijk met elkaar in tegenspraak zijnde aspecten van zulke openbaringen op de juiste wijze zult begrijpen; door de feiten gedwongen ze met elkaar te verzoenen. Omdat dit nu nog niet het geval is – moet U dit wel bedenken: omdat wij een gevaarlijk spel spelen, met menselijke zielen als inzet, vraag ik U de Uwe in lijdzaamheid te bezitten. Voor ogen houdend, dat ik voor Uw “Ziel” moet zorgen en ook voor de mijne, stel ik mij voor dit tot iedere prijs te doen, zelfs op gevaar af door U verkeerd te worden begrepen, zoals met de heer Hume het geval was. Het werk wordt er nog moeilijker op omdat ik een eenzaam werker op de akker ben, en wel zolang ik er niet in slaag mijn superieuren te bewijzen dat U er tenminste ernst mee maakt; dat U – het oprecht meent. Evenals mij hogere hulp is geweigerd, zult U er niet in slagen gemakkelijk hulp te vinden in die Society waarin U zich beweegt en die U in beweging wilt krijgen. Evenmin zult U zekere tijd veel plezier beleven aan degenen die er direct bij betrokken zijn. Onze oude dame is zwak en haar zenuwen zijn gespannen als vioolsnaren; en met haar afgemat brein is het net zo. H.S.O. is ver weg – in *ballingschap* – vechtend om de weg naar *verlossing* terug te vinden – meer gecompromitteerd dan U zich kunt voorstellen door zijn onbezonnen uitingen in Simla – en bezig met het stichten van theosof. scholen. De heer Hume – die eens een voorvechter beloofde te worden in de strijd van het Licht tegen de Duisternis – neemt nu een soort gewapende neutraliteit in acht die wonderlijk is om te zien. Na de verbazingwekkende ontdekking te hebben gedaan dat wij een groep antediluviaanse Jezuïeten of fossielen zijn – die zich met bloemrijke taal op een voetstuk hebben gezet, stopte hij slechts om ons ervan te beschuldigen dat wij zijn brieven aan H.P.B. onderschepten! Hij vindt evenwel enige troost in de gedachte “wat een prachtig onderwerp van gesprek hij *elders* zal hebben (de Angel Linnean ornithologische Vereniging misschien) met het wezen, dat met de naam Koothoomi wordt aangeduid.” Onze zeer intellectuele, eens wederzijdse vriend, heeft inderdaad een vloed van woorden tot zijn beschikking, voldoende om een troepenschip vol oratorische drogredenen te vervoeren. Niettemin – respecteer ik hem. . . Maar wie dan? C.C. Massey? Maar hij is de ongelukkige vader van ongeveer een half dozijn onwettige spruiten. Hij is een zeer innemend, toegewijd vriend; een diepzinnig mysticus; een edelmoedig,

weldenkend mens, een gentleman – zoals men dat noemt – van top tot teen; in het vuur beproefd; met alle eigenschappen om een *student* in het occultisme te kunnen zijn, maar geen enkele voor een *adept*, mijn goede vriend. Hoe dan ook, zijn geheim is het zijne, en ik heb niet het recht het te onthullen. Dr. Wyld? – door en door een christen. Hood? – een zachtmoedig man, zoals U zegt; een dromer en een idealist in mystieke zaken, maar – geen werker. S. Moses? Aha! nu zijn we er. S.M. heeft de theosof. ark, die drie jaar geleden te water werd gelaten, bijna doen omslaan: en zal zijn uiterste best doen dit nog eens te herhalen – ondanks onze Imperator. U twijfelt? Luister dan.

Hij is een vreemde, zeldzame natuur. Zijn occulte psychische krachten zijn geweldig; maar zij sluimerden, en bleven onontwikkeld in hem rusten zonder dat hij dat zelf wist totdat, ongeveer acht jaar geleden, Imperator het oog op hem liet vallen en zijn geest tot hoger leven riep. Sindsdien is er een nieuw leven in hem, een tweevoudig bestaan, maar zijn natuur kon niet worden veranderd. Opgeleid als theologisch student, werd zijn geest door twijfels verteerd. Eerder nam hij zijn toevlucht tot de Berg Athos, waar hij zich in een klooster opsloot om Grieks-Oosterse godsdienst te studeren, en het was daar dat hij voor het eerst door zijn "*gelei-Geest*" (!!) werd opgemerkt. Uiteraard slaagde de Griekse casuïstiek er niet in zijn twijfels weg te nemen en hij spoedde zich naar Rome – waar het papisme hem al even weinig bevredigde. Vandaar trok hij naar Duitsland met dezelfde negatieve resultaten. Wel gaf hij de droge christelijke theologie op, maar daarmee niet de vermoedelijke stichter. Hij had een ideaal nodig en dat vond hij in deze laatste. Voor hem is Jezus een realiteit, een eens belichaamde, nu ontlichaamde *Geest*, die "hem het bewijs leverde van zijn persoonlijke identiteit" – naar hij meent, – in niet mindere mate dan andere "Geesten" – Imperator inbegrepen – dat doen. Niettemin worden noch de godsdienst van Jezus, noch diens woorden, zoals die in de bijbel staan en door S.M. als authentiek worden beschouwd – ten volle door zijn rusteloze Geest geaccepteerd. *Imperator*, die later door hetzelfde lot werd getroffen, vergaat het niet beter. Zijn geest is te positief. Als er eenmaal iets op is afgedrukt, wordt het eenvoudiger graveringen uit *titanium* te verwijderen dan indrukken uit zijn brein.

Wanneer hij onder invloed is van *Imperator*, is hij volkomen ontvankelijk voor de werkelijkheden van het Occultisme, en de superioriteit van onze Wetenschap ten opzichte van het Spiritisme. Maar zodra hij alleen is gelaten en onder de verderfelijke leiding staat van hen in wie hij, naar zijn stellige overtuiging, ontlichaamde Zielen heeft herkend – raakt alles weer in verwarring! Zijn brein is ontoegankelijk voor suggesties of ideeën behalve de zijne en die gaan alle uit naar Spiritistische theorieën. Toen de oude theologische boeien

afvielen, dacht hij een vrij man te zijn. Enige maanden later werd hij de nederige slaaf en het werktuig van de “Geesten”! Alleen als hij van aangezicht tot aangezicht tegenover zijn *innerlijk Zelf* staat, beseft hij de waarheid dat er iets hogers en edelers bestaat dan het gebazel van pseudo Geesten. Op zo’n moment was het dat hij voor het eerst de stem van *Imperator* hoorde en het was, zoals hij het zelf zei: “als de stem van God die tot zijn innerlijk Zelf sprak.” Deze stem is hem al jarenlang vertrouwd en toch schenkt hij er dikwijls geen aandacht aan. Een eenvoudige vraag: Als Imper. zou zijn wat hij denkt, nee – *weet* dat hij is, naar hij meent – zou hij dan de wil van S.M. nu nog niet volkomen ondergeschikt aan de zijne hebben gemaakt? Het is alleen aan de adepten, d.w.z. de belichaamde geesten – door onze wijze en niet te overtreden wetten verboden om een andere en zwakkere wil volledig aan zich ondergeschikt te maken,— die van de vrij geboren mens. Deze laatste handelwijze wordt bij voorkeur gevolgd door de “Broeders van de Schaduw”, de Tovenars, de Elementaar Spoken en, in een uitzonderingsgeval – door de *hoogste* Planeetgeesten, zij die niet meer kunnen dwalen. Maar deze verschijnen slechts op Aarde aan het begin van elk *nieuw* mensengeslacht; bij het samentreffen en bij de eindpunten van de grote cyclus. En zij blijven niet langer onder de mensen dan nodig is, om de eeuwige waarheden die zij leren zo krachtig op het plastische denkvermogen van de nieuwe rassen af te drukken, dat ze zeker niet verloren zullen gaan of in de eeuwen daarna door komende generaties volledig zullen worden vergeten. De zending van de Planeetgeest is niet anders dan het aanslaan van de GRONDTOON VAN DE WAARHEID. Na ervoor te hebben gezorgd dat de vibratie daarvan haar loop door het gehele ras en tot het einde van de cyclus zal volbrengen – verdwijnt de bewoner van de hoogste bewoonde sfeer van het oppervlak van onze planeet – tot de volgende “opstanding des vleses”. De vibraties van de Oorspronkelijke Waarheid zijn wat Uw wijsgeren “aangeboren denkbeelden” noemen.

Nu had Imperator hem bij herhaling gezegd dat hij “alleen in het occultisme een hem nog onbekend aspect van de waarheid moet zoeken en *zal* vinden.” Maar dat verhinderde S.M. in het geheel niet het occultisme de rug toe te keren wanneer een theorie daarvan in botsing kwam met één van zijn vooropgezette Spiritistische ideeën. Het mediumschap leek hem het Charter van de vrijheid van zijn Ziel, de wederopstanding uit de Geestelijke dood. Hem werd toegestaan hiervan slechts in zoverre te genieten als nodig was voor de bevestiging van zijn geloof; hem werd beloofd dat het abnormale zou wijken voor het normale; en bevolen zich voor te bereiden op de tijd dat zijn innerlijk Zelf zich bewust zal worden van zijn geestelijk, onafhankelijk bestaan, zal handelen en spreken van aangezicht tot aangezicht met zijn Leermeester, en

zijn leven in Geestelijke sferen op normale wijze zal leiden, geheel zonder uiterlijk of innerlijk mediumschap. Maar zich eenmaal bewust van wat hij “uiterlijke Geesteswerking” noemt, onderscheidde hij hallucinatie niet meer van waarheid, het valse niet meer van het echte: verwarde bij tijden Elementalen met Elementaren, belichaamde met ontlichaamde Geest, al werd hem dikwijls genoeg verteld over, en werd hij gewaarschuwd tegen “die geesten die zich in de Aardse sfeer bewegen” – door zijn “Stem van God.” Ondanks alles gelooft hij rotsvast altijd te hebben gehandeld onder Impers leiding en dat die geesten die tot hem kwamen, dat deden met toestemming van zijn “gids”. Was in dat geval H.P.B. er met Impers instemming? En hoe zijn de volgende tegenstrijdigheden te rijmen? Al van 1876 af heeft zij handelend volgens rechtstreekse orders, getracht hem bewust te maken van de werkelijkheid van wat in en om hem gaande was. Dat zij of in overeenstemming met, of *tegen* Impers wil moet hebben gehandeld – moet hij weten, omdat zij in het laatste geval zich erop kon beroemen sterker, machtiger te zijn dan zijn “gids”, die nog nooit tegen de inmenging protesteerde. En wat gebeurt er? In een brief aan haar die hij in 1876 op het eiland Wight schreef, vertelt hij over een visioen dat hij had en dat 48 uren achtereen duurde, terwijl hij rondliep en praatte als gewoonlijk, hoewel hij niet de geringste herinnering bewaarde aan wat uiterlijk gebeurde, en dan vraagt hij haar of dit nu een visioen was of een hallucinatie. Waarom vroeg hij dit niet aan +I-r? “U kunt het mij zeggen, *want U was erbij*,” zegt hij . . . “U – veranderde en was toch Uzelf – als U *een Zelf hebt*... ik veronderstel van wel, maar daar steek ik mijn neus niet in.” . . . Een andere keer zag hij haar in zijn eigen bibliotheek naar hem kijken, hem naderen en enkele maçonnieke tekens geven van de Loge die hij kent. Hij geeft toe dat hij “haar even duidelijk zag als Massey – die daar was.” Hij zag haar bij verschillende andere gelegenheden en, hoewel hij soms wist dat het H.P.B. was, kon hij haar niet herkennen. “U schijnt me, zowel in Uw voorkomen als in Uw brieven soms zo verschillend, met een zo variërende mentale instelling, dat ik mij zeer goed kan voorstellen, zoals mij van gezaghebbende zijde wordt gezegd, dat U een bundel van Entiteiten bent. . . ik heb *absoluut* vertrouwen in U.” In elke brief van hem roept hij luid om een “*levende Broeder*”; tegen haar ondubbelzinnige verklaring dat er al één is die zich om hem bekommert, protesteert hij heftig. Als hij werd geholpen zich van zijn *al te stoffelijk* lichaam te bevrijden en er uren of soms dagen uit afwezig was, terwijl zijn lege machine in die periode van ver en door een *uitwendige, levende* invloed gaande werd gehouden – begon hij, zodra hij terug was, onder de onuitwisbare indruk te verkeren dat hij al die tijd het voertuig was geweest voor een *andere* intelligentie, een ontlichaamde niet belichaamde Geest, en nooit drong de *waarheid* ook maar

één ogenblik tot hem door. “Imperator”, zo schreef hij haar, “gaat in tegen Uw idee over mediumschap. Hij zegt dat er geen echte tegenstelling behoort te bestaan tussen het medium en de adept.” Had hij het woord “Ziener” gebruikt in plaats van “medium” dan zou de gedachte juist zijn weergegeven, want iemand wordt zelden een adept die niet als Ziener werd geboren. Dan nog iets. In september 1875 wist hij niets over de Broeders van de Schaduw – onze grootste, meest wrede en – waarom het niet toe te geven – onze meest potentiële* Vijanden. In dat jaar vroeg hij zowaar aan de oude dame of Bulwer misschien te rauwe karbonaden had gegeten en had gedroomd toen hij “die afschuwelijke Wachter op de Drempel” beschreef. “Bereid U voor,” antwoordde zij – “over een maand of twaalf zult U ze ontmoeten en ertegen moeten vechten.” In oktober 1876 begonnen zij hem onder handen te nemen. “In de laatste drie weken” zo schreef hij, “vecht ik van man tegen man met alle legioenen van de Duivel. Mijn nachten worden tot een verschrikking door hun kwellingen, verleidingen en lage inblazingen. Ik zie ze overal om mij heen, mij aanstarend, kakelend, huilend, grijnzend! Ik word belaagd door allerlei vuige verlokkingen, verbijsterende twijfel, krankzinnige en huiveringwekkende vrees . . . nu begrijp ik Zanoni’s Wachter . . . nog ben ik niet bezwiken . . . en hun verleidingen worden zwakker, de aanwezigheid niet meer zo nabij, de verschrikking minder. . .”

Op een nacht had zij zich aan de voeten geworpen van haar Superieur, een van de weinigen die zij vrezen, hem smekend zijn hand over de oceaan te bewegen opdat S.M. niet zou sterven en de Theos. Soc. zijn beste sujet zou verliezen. “Hij moet worden beproefd” was het antwoord. Hij denkt dat + Imperator de verleiders had gezonden, omdat hij, S.M., een van die Thomassen was die moeten zien; hij wilde niet geloven dat + er niets aan kon doen dat ze kwamen. Wel waakte hij over hem – maar hij kon ze niet verjagen tenzij het slachtoffer, de neofiet zelf, bewees de sterkste te zijn. Maar bereidden deze menselijke duivels, samen met de Elementaren, hem inderdaad voor op een nieuw leven, zoals hij dacht dat ze zouden doen? Als belichamingen van deze vijandige invloeden, die het innerlijk Zelf bestoken, dat worstelt om zich te bevrijden en vooruit te komen, zouden ze nooit zijn teruggekeerd als hij, door zijn eigen onafhankelijke WIL te laten gelden, door zijn mediumschap, zijn passieve wil op te geven, ze had overwonnen. En toch deden ze dat.

U zegt over + “Imperator is zeker niet zijn (S.M.’s) astrale ziel en stellig ook niet uit een lagere wereld dan de onze – niet een aan de aarde gebonden Geest.” Niemand zei ooit dat hij zo iets was. H.P.B. heeft U nooit gezegd dat

*[Eng. “most potential.” Moet waarschijnlijk zijn “most powerful” (mchtigste) —Red.]

hij de *astrale ziel* van S.M. was, maar dat wat hij dikwijls abusievelijk voor + aanzag, zijn eigen hoger *Zelf* was, zijn goddelijk *atman* – niet het *linga Sarira* of de astrale Ziel, of het *Kama rupa*, de onafhankelijke *doppelgänger*. + kan zich niet tegenspreken; + kan niet onkundig zijn van de waarheid, die zo dikwijls verkeerd door S.M. werd geïnterpreteerd; + kan niet de occulte Wetenschappen onderrichten en tegelijk het mediumschap verdedigen, zelfs niet in die hoogste, door zijn pupil beschreven vorm. Mediumschap is abnormaal. Wanneer bij verdere ontwikkeling het abnormale is geweken voor het natuurlijke, de *controlegeesten* zijn afgeschud en passieve gehoorzaamheid niet langer nodig is, dan leert het medium zijn wil te gebruiken, zijn eigen vermogens aan te wenden en wordt hij een adept. Het proces is er een van ontwikkeling en de neofiet moet tot het einde doorgaan. Zolang hij nu en dan nog in trance raakt – kan hij geen adept zijn. S.M. brengt twee derde van zijn leven in Trance door.

Over Uw vraag – Is Imperator “een Planeetgeest” en “kan een Planeetgeest menselijk geïncarneerd zijn geweest,” wil ik eerst zeggen dat er geen Planeetgeest kan bestaan die niet eens stoffelijk was, of wat U menselijk noemt. Toen onze grote Boeddha – de beschermer van alle adepten, de hervormer en bewerker van het occulte stelsel, voor het eerst op aarde *Nirvana* bereikte, werd hij een Planeetgeest; d.w.z. – zijn geest kon tegelijk *in vol bewustzijn* door de interstellaire ruimten zwerven en als hij dat wilde op Aarde in zijn oorspronkelijke, eigen lichaam blijven leven. Want het goddelijk Zelf had zich zo volkomen van de stof losgemaakt, dat het naar verkiezing een innerlijke vervanger voor zichzelf kon scheppen, en door die dagen, weken, soms zelfs jaren in de menselijke vorm achter te laten, werd door deze verandering het levensbeginsel of het stoffelijk brein van het lichaam in geen enkel opzicht aangetaast. Terloops zij opgemerkt dat dit de hoogste vorm van adeptschap is waarop de mens op onze planeet mag hopen. Maar dit komt even zelden voor als de Boeddha's zelf, de laatste Khobilgan die het bereikte was Tsong-ka-pa van Kokonor (XIV Eeuw), de hervormer van het esoterisch zowel als van het volks Lamaïsme. Velen zijn er die “de eierschaal verbreken,” slechts weinigen zijn in staat, als ze eenmaal vrij zijn, hun *Nirira namastaka* volledig aan te wenden, als ze geheel buiten het lichaam zijn. *Bewust* leven in de Geest is voor sommige naturen even moeilijk als zwemmen voor sommige lichamen. Hoewel het menselijk lichaam lichter is dan eenzelfde volume water en ieder mens het vermogen is aangeboren, ontwikkelen toch zo weinigen de kunst van het watertrappen, dat dood door verdrinking het meest voorkomende ongeval is. Een zodanige Planeetgeest (als Boeddha) kan naar believen overgaan in andere lichamen – van min of meer geëtherialiseerde stof, die andere gebieden van het

Heelal bewonen. Er zijn vele andere graden en orden, maar er bestaat geen *afzonderlijke* en voor eeuwig gevestigde orde van Planeetgeesten. Ik heb niet de vrijheid te zeggen of Imperator een "planeetgeest" is, al of niet belichaamd, dan wel een adept, al of niet in het vlees, evenmin als hijzelf de vrijheid heeft S.M. te zeggen wie ik ben of zou kunnen zijn, of zelfs wie H.P.B. is. Als hijzelf over dat onderwerp verkiest te zwijgen, dan heeft S.M. geen recht er *mij* naar te vragen. Maar goed beschouwd behoorde onze vriend S.M. het te weten. Ja: hij gelooft vast dat hij het weet. Want in zijn omgang met dat personage kwam er een tijd dat S.M., niet voldaan over de verzekeringen van +, of geneigd de wens te eerbiedigen van Imperator & Co. om onpersoonlijk te blijven en onbekend, behalve onder hun aangenomen titels, maandenlang met hem worstelde, als Jakob deed, over de kwestie van de *identiteit* van die geest. Hij beuzelde in Bijbelse trant. "Ik bid U, zeg mij Uw naam" – en hoewel hij ten antwoord kreeg: "Waarom vraagt gij toch naar mijn naam?" – wat doet de naam ertoe? –

stond hij S.M. toe hem als een valies van een etiket te voorzien. Daarom is hij nu gerustgesteld, want hij heeft "God van aangezicht tot aangezicht gezien"; die na de worsteling zag dat hij niet zegevierde en zei: "laat mij gaan" en toen gedwongen was om de door Jacob. S. Moses aangeboden voorwaarden te accepteren. Ik raad U sterk aan U op de hoogte te stellen en die vraag aan Uw vriend voor te leggen. Waarom zou hij mijn antwoord "in spanning afwachten," nu hij alles weet over + ? *Vertelde die "Geest" hem op zekere dag niet een verhaal – een vreemd verhaal, iets dat hij niet omtrent zichzelf mocht onthullen en dat hem verboden werd ooit te noemen?* Wat wil hij nog meer? Het feit dat hij via mij de ware aard van + wil leren kennen, is op zichzelf een vrij goed bewijs dat hij niet zo zeker is van zijn identiteit als hij denkt, of beter gezegd, als hij wil laten voorkomen. Of is zijn vraag een voorwendsel? – wat is het?

Ik kan U antwoorden met wat ik eens tegen G.Th. Fechner zei, toen hij wilde weten hoe de Hindoes dachten over wat hij had geschreven – "U hebt gelijk; . . . 'naast mens en dier, heeft iedere diamant, ieder kristal, iedere plant en ster zijn eigen individuele ziel. . .' en, 'er is een hiërarchie van zielen, van de laagste vormen van stof tot de Wereldziel,' maar U vergist zich als U aan het bovenstaande de verzekering toevoegt dat 'de geesten van de overledenen *direct* psychisch contact onderhouden met Zielen die nog met een menselijk lichaam zijn verbonden' – want dat doen ze niet." De relatieve positie van de bewoonde werelden in ons Zonnestelsel alleen al zou een dergelijke mogelijkheid uitsluiten. Want ik vertrouw dat U de zonderlinge gedachte hebt opgegeven – een natuurlijk gevolg van Uw vroegere Christelijke opvoeding – dat er misschien *menselijke* intelligenties zijn die *zuiver geestelijke* gebieden

bewonen? U zult dan even gemakkelijk de dwaling van de christenen doorzien – die *onstoffelijke* zielen in een *stoffelijke*, fysieke hel laten branden – als de fout van de meer ontwikkelde spiritisten, die zich laten sussen door de gedachte dat andere wezens dan de bewoners van de twee werelden, die onmiddellijk met de onze zijn verbonden, met hen in verbinding kunnen treden? Hoe etherisch en van grove materie gezuiverd zij ook mogen zijn, de zuivere Geesten zijn nog steeds onderworpen aan de stoffelijke en universele wetten van de stof. Zij *kunnen niet*, zelfs als ze dat wilden, de afgrond overbruggen die hun werelden van de onze scheidt. Zij *kunnen in de Geest worden bezocht*, maar hun Geest kan niet afdalen en ons bereiken. Zij trekken aan, kunnen echter niet worden aangetrokken omdat hun Spirituele Polariteit een onoverkomelijke hinderpaal vormt. (Tussen twee haakjes, U moet op *Isis* niet al te letterlijk vertrouwen. Het boek is slechts een voorzichtige poging om de aandacht van de Spiritisten van hun vooropgezette ideeën af te wenden en te richten op de dingen zoals ze zijn. De schrijfster moest zinspelen en wijzen op de juiste richting, zeggen wat de dingen *niet zijn*, niet wat ze wel zijn. Door toedoen van de proeflezer zijn er enkele echte fouten in geslopen, zoals in deel I, hoofdstuk I, waar op bladzijde I wordt gezegd dat de goddelijke Essentie emaneert uit Adam in plaats van omgekeerd.)

Nu we eenmaal goed met dit onderwerp bezig zijn, zal ik proberen U nog duidelijker uit te leggen waar de onmogelijkheid zit. U zult zodoende een antwoord krijgen betreffende de Planeetgeesten zowel als de seancekamer “Geesten”.

De cyclus van intelligente bestaansvormen begint bij de hoogste werelden of *planeten* – de uitdrukking “hoogste” betekent hier geestelijk het meest volmaakt. Evoluerende uit kosmische stof – die *akasa* is, het oorspronkelijke, niet het secundaire plastische medium, of de Ether van de Wetenschap, die zij instinctief vermoedt, maar evenals de rest nooit heeft bewezen – ontwikkelt de mens zich eerst uit deze *stof* in haar meest gesublimeerde staat, en verschijnt hij op de drempel van de Eeuwigheid als een volmaakt *Etherische* – niet een Geestelijke Entiteit, laten we zeggen – een Planeetgeest. Hij is slechts één stap verwijderd van de universele en geestelijke Wereld Essentie – de *Anima Mundi* van de Grieken, of dat wat de mensheid in haar geestelijk verval tot een mythisch, persoonlijk God heeft verlaagd. Vandaar dat in dit stadium de Geest-mens op zijn best een *actieve* Kracht is, een *onveranderlijk* en daarom *niet denkend* Beginsel (de uitdrukking “onveranderlijk” wordt hier opnieuw slechts gebruikt om die voorlopige toestand aan te duiden, en de onveranderlijkheid is hier alleen van toepassing op het innerlijk beginsel dat heengaat en verdwijnt zodra het stoffelijk deel in hem zijn cyclisch werk van

Evolutie en transformatie begint). In zijn hierna volgende afdaling, en naarmate de stoffelijkheid toeneemt, zal hij zijn activiteit meer en meer doen gelden. Nu kunnen de verzamelingen sterrenwerelden (onze eigen planeet inbegrepen) die door intelligente wezens zijn bewoond, worden vergeleken met een kring, of liever een epicycloïde, uit ringen gevormd als een ketting – onderling verbonden werelden, waarvan het totaal een denkbeeldige, eindeloze ring of cirkel voorstelt. De reis van de mens door het geheel – van het begin- tot het eindpunt, die elkaar op het hoogste punt van de omtrek ontmoeten – is wat wij de *Maha Yug* of Grote Cyclus noemen, de *Kuklos*, waarvan de top zich verliest in een kroon van *absolute* Geest en het laagste punt van de omtrek in *absolute* stof – t.w. het punt waarop het *actieve* beginsel zijn werkzaamheid staakt. Gebruiken wij een meer vertrouwde term en noemen we de Grote Cyclus de *Macrokosmos* en zijn samenstellende delen of de onderling verbonden sterrenwerelden *Microkosmoi*, dan wordt het duidelijk waarom de occultisten elk van de laatste voorstellen als volmaakte kopieën van de eerste. De Grote cyclus is het prototype van de kleinere cyclussen: en als zodanig heeft iedere sterrenwereld op haar beurt haar eigen cyclus van Evolutie die begint met een zuiverder en eindigt met een grover of stoffelijker aard. Afdalend, toont elke wereld zich uiteraard geleidelijk schaduwwachtiger en wordt aan de “antipoden” *absolute* stof. Aangedreven door de onweerstaanbare cyclische impuls, moet de Planeetgeest afdalen alvorens hij weer kan opklimmen. Op zijn weg moet hij de hele ladder van Evolutie bestijgen, zonder één sport over te slaan, en halt houden bij elke sterrenwereld als bij een station; en naast de onvermijdelijke cyclus van die bijzondere en van elke respectievelijke sterrenwereld, moet hij zijn eigen *levenscyclus* erin volbrengen, t.w.: even vaak terugkeren en re-incarneren als hij heeft gefaald zijn levensronde te voltooien, omdat hij daarop sterft voordat hij de leeftijd van de rede heeft bereikt, zoals correct in *Isis* is vermeld. Tot hier is de gedachte van mevr. Kingsford juist, dat de menselijke Ego in verscheidene opeenvolgende menselijke lichamen reïncarneert. Dat hij na de *menselijke* incarnatie in dierlijke vormen zou worden herboren, is het gevolg van de slordige wijze waarop zij zich over zaken en gedachten uitdrukt. Ook hier weer een VROUW. Ze verwacht “Ziel en Geest”, weigert onderscheid te maken tussen dierlijke en menselijke Ego's, *Jiv-atma* (of Linga-Sharir) en *Kama-Rupa* (of Atma-Rupa), twee dingen even verschillend als lichaam en denkvermogen en – *als denkvermogen* en *gedachten*! Dit is wat er gebeurt. Na de *rondgang*, om het zo te noemen, langs de boog van de cyclus, een rondgang erlangs en erbinnen (de dagelijkse en jaarlijkse wenteling van de Aarde is een goede illustratie), als de Geest-mens onze planeet bereikt, die een van de laagste is, en bij elk station iets van zijn etherische aard heeft verloren,

en iets van stoffelijke aard heeft verworven, zijn geest en stof in hem vrijwel met elkaar in evenwicht. Maar dan moet hij de Aardse cyclus nog volbrengen; en daar in het neerwaartse proces van involutie en evolutie de stof altijd de geest tracht te verstikken, zal de eens reine Planeetgeest, aangekomen op het dieptepunt van zijn pelgrimstocht, zijn gereduceerd tot wat de Wetenschap een primitief of Oermens pleegt te noemen – in een even primitieve natuur geologisch gesproken, want de stoffelijke natuur houdt gelijke tred met de fysiologische zowel als de geestelijke mens in haar cyclische loopbaan. Op dat punt begint de Grote Wet haar werk van selectie. De stof, die geheel van de geest blijkt te zijn losgemaakt, komt terecht in de nog lagere werelden – in de zesde “GATI” of “weg van wedergeboorte”, van het planten- en delfstoffenrijk en van de primitieve diervormen. Vandaar gaat de stof, die in de werkplaats van de natuur is vermalen, *zielloos* terug naar haar Moeder Bron; terwijl de *Ego's* die van hun droesem zijn gezuiverd, in staat worden gesteld opnieuw voorwaarts te gaan. Hier is het, dat de achterblijvende *Ego's* bij miljoenen te gronde gaan. Het is het plechtige moment van het “overleven van de geschikt-sten”, de vernietiging van de ongeschikten. Het is alleen de stof (of de stoffelijke mens) die door haar eigen gewicht wordt gedwongen tot de bodem van de “cirkel der noodzaak” af te dalen om daar een dierlijke vorm aan te nemen; wat de winnaar van die wedloop door de werelden betreft – de Geestelijke Ego – hij zal opklimmen van ster tot ster, van de ene wereld naar de andere, zijn kringloop omhoog vervolgend, om opnieuw de eens reine Planeetgeest te worden, dan nog hoger, om tenslotte zijn eerste uitgangspunt te bereiken om vandaar – in het MYSTERIE op te gaan. Geen adept is ooit achter de sluier van de oorspronkelijke Kosmische stof doorgedrongen. De hoogste, meest volmaakte visie blijft beperkt tot het heelal van *Vorm* en *Stof*.

Maar mijn uiteenzetting eindigt hier niet. U wilt weten waarom het voor zuivere, *ontlichaamde* Geesten uiterst moeilijk, zo niet totaal onmogelijk wordt geacht door middel van mediums of *Fantomosofie* met mensen in gemeenschap te treden. Ik zeg, vanwege: —

(a) De tegengestelde atmosferen die deze werelden omringen;

(b) De volkomen ongelijkheid van de fysiologische en geestelijke omstandigheden; en —

(c) Omdat die keten van werelden waarover ik zo juist sprak, niet alleen een *epicycloïde* is, maar een elliptische baan van bestaansvormen die, als iedere ellips, niet één maar twee punten heeft – twee *brandpunten*, die elkaar nooit kunnen naderen; de Mens bevindt zich bij het ene brandpunt en zuivere Geest bij het andere.

Hiermee bent U het misschien niet eens. Daar kan ik niets aan doen en ik

kan ook het feit niet veranderen, maar er is nog een ander en veel groter beletsel. Zoals een rozenkrans uit afwisselend witte en zwarte kralen bestaat, zo is die aaneenschakeling van werelden opgebouwd uit werelden van OORZAKEN en werelden van GEVOLGEN, en de laatste – het rechtstreekse resultaat voortgebracht door de eerste. Zo wordt het duidelijk dat elke sfeer van Oorzaken, en onze Aarde is er één – niet alleen is verbonden met en omringd door, maar in feite ook gescheiden van haar naaste buur – de hogere sfeer van Causaliteit – door een ondoordringbare atmosfeer (in haar geestelijke betekenis) van gevolgen die grenst aan, en zelfs is verbonden, maar nooit is vermengd met – de volgende sfeer: want de een is actief, de andere – passief, de wereld van oorzaken *positief*, die van gevolgen – *negatief*. Deze passieve weerstand kan alleen worden overwonnen onder omstandigheden waarvan Uw meest geleerde Spiritisten geen flauw idee hebben. Alle beweging is, bij wijze van spreken, polair. Het is erg moeilijk mijn bedoeling op dit punt aan U over te brengen; maar ik ga door tot het einde. Ik besef dat ik er niet in slaag deze – voor ons – axiomatische waarheden in enige andere vorm aan U voor te leggen dan als een eenvoudige, logische stelling – als het dat al is – daar zij slechts aan de hoogste Zieners op absolute en ondubbelzinnige wijze kunnen worden gedemonstreerd. Maar ik zal U stof tot nadenken geven, zo niet meer.

De tussenliggende sferen, die niets anders zijn dan de schaduwen die door de Werelden der Oorzaken worden geworpen – “are negated by the last” (worden door de laatste geneutraliseerd)*. Zij zijn de grote stopplaatsen, de stations waar de aanstaande nieuwe *Zelf-Bewuste Ego's* – het zelfverwekte kroost van de oude en ontlichaamde Ego's van onze planeet – hun kiemtijd doormaken. Vóór de nieuwe phoenix, uit de as van zijn ouders herboren, hoger kan stijgen naar een betere, meer geestelijke en volmaaktere wereld – maar toch nog een wereld van stof – moet hij, bij wijze van spreken, het proces van een nieuwe geboorte doormaken; en zoals het op onze aarde is, waar twee derde van de kinderen doodgeboren worden of in hun kinderjaren sterven, zo is het ook in onze “wereld van gevolgen.” Op aarde zijn het de fysiologische en mentale gebreken, de zonden van de vaders die aan de kinderen worden bezocht: in dat land van schaduwen wordt de nieuwe, nog onbewuste Egofoetus terecht het slachtoffer van de overtredingen van zijn oude *Zelf*, en het *karma* – verdiensten en ondeugden – daarvan alleen, zal het patroon van zijn toekomstige lotsbestemming weven. In die wereld, mijn goede vriend, vinden we slechts onbewuste, automatische, ex-menselijke machines, zielen in hun overgangstoestand, wier vermogens en individualiteit sluimeren als een vlinder

*[Moet misschien zijn “are negatives of” (zijn negatieven van). —Red.]

in de pop ; en toch zouden de Spiritisten hen gezonde taal willen laten spreken! Soms gevangen in de abnormale "*mediamieke*" maalstroom, worden zij de onbewuste echo's van gedachten en ideeën die zich om de aanwezigen hebben gekristalliseerd. Ieder wiens denken *positief* en goed gericht is, kan dergelijke bijkomstige gevolgen in een seancekamer neutraliseren. De wereld onder de onze is nog erger. De eerste is tenminste onschadelijk; er wordt meer tegen haar gezondigd door haar te verstoren dan dat zij zelf zondigt; de laatste, die het behoud van het volledige bewustzijn toestaat en honderdmaal stoffelijker is, is beslist gevaarlijk. De denkbeelden over hellen en vagevuur, over paradijzen en verrijzenissen zijn alle karikaturen en misvormde echo's van de oorspronkelijke ene Waarheid, die aan de mensheid werd onderricht toen haar rassen in de kinderstaat verkeerden, door iedere Eerste Boodschapper – de Planeetgeest, als vermeld op de keerzijde van bladzijde drie, en die nog in de herinnering van de mensen voortleefde als Elu van de Chaldeeën, Osiris de Egyptenaar, Vishnu, de eerste Boeddha's, enzovoort.

De lagere wereld van gevolgen is de sfeer van zulke misvormde Gedachten; van de meest zinnelijke voorstellingen en taferelen; van antropomorfe godheden, de voortbrengselen van hun scheppers, het zinnelijk menselijk denken van hen die hun *bruutheid* op aarde nooit zijn ontgroeid. Als we bedenken dat gedachten dingen zijn – die duurzaamheid, samenhang en leven bezitten – dat zij werkelijke wezens zijn – wordt de rest duidelijk. Ontlichaamd – wordt de schepper uiteraard tot zijn schepping en zijn schepselen aangetrokken; meegezogen – door de Maalstroom die door zijn eigen handen werd gewrocht. . . . Maar ik moet stoppen, want boekdelen zouden nauwelijks toe-reikend zijn om alles te verklaren wat door mij in deze brief is gezegd.

Wat Uw verbazing betreft over het feit dat de opvattingen van de drie mystici "verre van gelijkkluidend zijn," wat bewijst dat eigenlijk? Als zij onderricht waren door *ontlichaamde*, zuivere en wijze Geesten – zelfs door hen die slechts één stap verwijderd zijn van onze aarde op een hoger gebied – zouden dan de leringen niet gelijkkluidend zijn? De gerezen vraag was: "Kunnen Geesten niet, evenals mensen, van gedachten verschillen?" Wel, dan zal hun leer – zelfs van de hoogsten onder hen, daar zij de "gidsen" zijn van de drie grote Londense Zieners – niet meer gezag hebben dan die van gewone stervelingen. "Maar ze zouden toch tot verschillende sferen kunnen behoren?" Wel; als er in de verschillende sferen tegenstrijdige leringen worden verkondigd, kunnen deze leringen de Waarheid niet bevatten, want de Waarheid is *Een* en kan geen lijnrecht tegenover elkaar staande opvattingen toelaten; en zuivere Geesten, die haar zien *zoals ze is*, geheel ontdaan van de sluier van de stof – kunnen niet dwalen. Welnu, als we aannemen dat verschillende agentia of intelligenties

onder uiteenlopende omstandigheden verschillende aspecten of delen van de Hele Waarheid zien, zoals bijvoorbeeld verschillende delen van een en hetzelfde landschap zich voordoen aan verschillende personen die zich op verschillende afstanden en op verschillende punten bevinden – als we het feit erkennen dat verscheidene of verschillende agentia (individuele Broeders bijvoorbeeld) de *Ego's* van verschillende individuen trachten te ontwikkelen, zonder hun eigen wil aan hen op te dringen (zoals verboden is) maar door gebruik te maken van hun fysieke, morele en intellectuele eigenaardigheden; als we hieraan de ontelbare kosmische invloeden toevoegen, die alle pogingen om bepaalde doeleinden te bereiken vervormen en doen afwijken; als we bovendien denken aan de onverholen vijandschap van de Broeders van de Schaduw die er altijd op uit zijn het denken van de neofiet in verwarring te brengen en te verduisteren, dan geloof ik dat het ons niet moeilijk zal vallen te begrijpen, dat zelfs een bepaalde geestelijke vooruitgang verschillende individuen tot op zekere hoogte kan brengen tot ogenschijnlijk verschillende conclusies en theorieën. Na U te hebben toegegeven dat ik niet het recht had mij met de geheimen en plannen van Imperator te bemoeien, moet ik echter zeggen dat hij tot dusver de wijste van ons is gebleken. Was onze gedragslijn dezelfde geweest en had ik U bijvoorbeeld laten concluderen en vervolgens geloven (zonder zelf iets positiefs te beweren) dat ik een “ontlichaamde engel” was – een Geest van doorschijnend elektroidische essentie uit het Superstellaire fantasmatische gebied – dan zouden we beiden gelukkiger zijn. U – U zoudt er zich het hoofd niet over hebben gebroken “of zulke tussenpersonen altijd nodig zullen blijven” en ik – zou niet in de onaangename noodzaak verkeren een vriend een “persoonlijk onderhoud en *rechtstreeks* contact,” te moeten weigeren. U zoudt alles wat van mij kwam onvoorwaardelijk hebben kunnen geloven; en ik zou mij voor U minder verantwoordelijk hebben gevoeld tegenover mijn “GIDSEN”. Maar de tijd zal leren wat er in die richting al of niet kan worden gedaan. Het boek is uit en wij zullen geduldig moeten wachten op de resultaten van dat *eerste serieuze schot* op de vijand. Daar *Art Magic* en *Isis* beide van vrouwen afkomstig zijn, en naar men geloofde, Spiritisten – konden ze nooit op een serieus gehoor rekenen. De gevolgen ervan zullen aanvankelijk noodlottig genoeg zijn, want het kanon zal teruglopen en de terugstoot zal de schrijver zowel als zijn nederige held treffen, die waarschijnlijk niet zullen versagen. Maar het zal ook de oude dame schaden en zal in de Engels-Indische pers het misbaar van vorig jaar doen herleven. De Thersieten en literaire Filistijnen zullen hard aan het werk gaan, en een stroom van hatelikheden, schotschriften en *coups de bec* zal haar treffen – hoewel alleen voor U bedoeld, want de Redacteur van de *Pioneer* is allesbehalve geliefd bij zijn collega's in India. Spiritisti-

sche bladen hebben in Londen de campagne al ingezet en de Yankee redacteuren van de Organen van de "Engelen" zullen het voorbeeld volgen, en de hemelse "Geleigeesten" zullen hun meest uitgelezen *scandalum magnatum* spuien. Enkele wetenschapsmannen – en niet in het minst hun bewonderaars – de parasieten die zich in de zon koesteren en wanen zelf die zon te zijn – zullen U niet gemakkelijk de – werkelijk veel te vleiende – zin vergeven, die het bevattingsvermogen van een arme, onbekende Hindoe voorstelt als iets dat "Zover boven de wetenschap en filosofie van Europa staat, dat alleen de meest ruimdenkende vertegenwoordigers van beide in staat zullen zijn zich het bestaan van zulke vermogens in de mens voor te stellen enz." Maar wat doet dat ertoe? Het was allemaal voorzien en was te verwachten. Als het eerste rumoer en gegons van vijandige kritiek is bedaard, zullen verstandige mensen het boek lezen en erover nadenken, zoals ze nog nooit hebben gedacht over de zeer wetenschappelijke pogingen van Wallace en Crookes om de moderne wetenschap met Geesten te verzoenen, en dan – zal het zaadje groeien en gedijen.

Intussen zal ik mijn beloften aan U niet vergeten. Na in Uw slaapvertrek te zijn geïnstalleerd zal ik meteen proberen* . . .

Ik hoop dat mij zal worden toegestaan dat voor U te doen. Als wij generaties lang "de wereld hebben uitgesloten van Kennis omtrent onze Kennis," dan was dat omdat ze daarvoor absoluut ongeschikt was; en als zij, ondanks de geleverde bewijzen, blijft weigeren zich voor de feiten gewonnen te geven, dan zullen wij ons aan het Einde van deze cyclus nogmaals in afzondering en in ons rijk van stilte terugtrekken. . . . Wij hebben aangeboden de oerlagen van het wezen van de mens, zijn fundamentele aard, bloot te leggen en de wonderlijke samengesteldheid van zijn innerlijk Zelf te onthullen – iets dat nooit door de fysiologie of zelfs de psychologie in het uiterste dat zij naar buiten kunnen brengen kan worden bereikt – en het wetenschappelijk aan te tonen. Het maakt voor hen niets uit of de opgravingen zo diep zijn, de rotsen zo ruw en scherp dat, bij het duiken in die voor hen peilloze oceaan, de meesten van ons bij die gevaarlijke verkenningstocht omkomen; want wij waren het die de duikers en de pioniers waren, en de wetenschapsmannen behoeven slechts te oogsten waar wij hebben gezaaid. Het is onze taak te duiken en de parels van Waarheid aan de oppervlakte te brengen; de hunne – ze te reinigen en ze in wetenschappelijke juwelen te zetten. En als zij weigeren de onooglijke oesterschelp aan te raken, en volhouden dat er [niet] een kostbare parel in verscholen zit of *kan* zitten, dan zullen wij ons opnieuw van elke verantwoordelijkheid jegens de mensheid ontslagen achten. Ontelbare generaties lang heeft

*Hier zijn drie regels van de oorspronkelijke brief volledig uitgewist, blijkbaar door de schrijver ervan. —Red.

de adept een tempel gebouwd van onvergankelijke stenen, een Reuzentoren van ONEINDIG DENKEN, waarin de Titan woonde en, als het nodig is, alleen zal blijven wonen, om er slechts uit te voorschijn te treden aan het eind van iedere cyclus om de uitverkorenen van de mensheid te vragen met hem samen te werken en op hun beurt te helpen de bijgelovige mens te verlichten. En wij zullen dat periodieke werk van ons voortzetten; we zullen ons van onze filantropische pogingen niet laten afbrengen, tot op die dag dat de grondslagen voor een nieuw continent van denken zo stevig zijn gelegd dat geen enkele tegenstand en domme kwaadwilligheid, geleid door de Broeders van de Schaduw, de zege zal kunnen behalen.

Maar tot die dag van de eindoverwinning zal er iemand moeten worden geofferd – al aanvaarden wij alleen vrijwillige slachtoffers. De ondankbare taak heeft haar neergehaald en eenzaam in het puin van ellende, wanbegrip en afzondering achtergelaten: zij zal echter haar beloning in de toekomst ontvangen, want wij waren nooit ondankbaar. Wat de Adept betreft – niet *een van mijn soort*, goede vriend, maar veel hoger – zoudt U Uw boek hebben kunnen besluiten met die regels uit Tennysons “Wakeful Dreamer” – U kende hem niet —

“Hoe zoudt ge hem kennen? Gij waart nog in
Een enger cirkel; hij had welhaast bereikt De
laatste, die, in een sfeer van witte vlam, Puur,
zonder hitte, in een ruimer lucht Opbrandend,
en een ether van zwart blauw, Omcirkelt en
omvat alle andere levens....”

Ik ga eindigen. Denk dus aan de 17e juli en* , zal voor U de meest verheven werkelijkheid worden. Vaarwel.

Oprecht de Uwe,
K.H.

*Hier werden opnieuw zes regels in het origineel uitgewist. —Red.

AANTEKENINGEN VAN K.H. BIJ EEN "INLEIDEND HOOFDSTUK" GETITELD
 "GOD"
 VAN HUME, DAT MOEST VOORAFGAAN AAN EEN UITEENZETTING VAN
 DE OCCULTE WIJSBEGEERTE (VERKORT).

Ontvangen in Simla, sept. 1882

Noch onze filosofie, noch wijzelf geloven in een God en allermint in een, wiens persoonlijk voornaamwoord met een hoofdletter H moet worden geschreven. Onze filosofie valt onder de definitie van Hobbes. Ze is bij uitstek de wetenschap van gevolgen door hun oorzaken en van oorzaken door hun gevolgen, en daar het ook de wetenschap is van dingen afgeleid van een eerste beginsel, zoals Bacon het definieert, moeten wij dit beginsel kennen voor wij het aannemen of zelfs de mogelijkheid ervan accepteren. Uw hele uitleg is gebaseerd op één enkele uitspraak die wij jl. oktober deden, louter ter wille van het betoog. U werd verteld dat onze kennis zich beperkte tot dit, ons zonnestelsel: als wijsgeren die die naam waardig wilden blijven, konden wij derhalve het bestaan van wat U een verheven, almachtig, intelligent wezen van enigerlei aard noemde, *buiten* de begrenzing van dat zonnestelsel, noch ontkennen noch bevestigen. Maar al is zulk een bestaan niet absoluut onmogelijk, wij houden vol dat het hoogst onwaarschijnlijk is, tenzij de natuurwetten plotseeling hun uniformiteit zouden verliezen bij die grenzen. Niettemin ontkennen wij met de meeste nadruk de agnostische houding in dit opzicht en met betrekking tot het zonnestelsel. Onze leer kent geen compromissen. Zij bevestigt, of ontkent, want zij leert nooit iets anders dan wat ze als waarheid kent. Daarom wijzen wij God af, als filosofen zowel als Boeddhisten. Wij weten dat er planetaire en andere geestelijke levens zijn en wij weten dat er in ons stelsel niet zo iets als God bestaat, persoonlijk of onpersoonlijk. Parabrahm is niet een God, maar absolute, onveranderlijke wet en Iswar is het gevolg van Avidya en Maya, onwetendheid gebaseerd op de grote begoocheling. Het woord "God" werd uitgevonden om de onbekende oorzaak aan te duiden van die gevolgen die de mens bewonderde of vreesde zonder ze te begrijpen, en daar wij beweren en kunnen bewijzen wat wij beweren – d.w.z. die oorzaak en oorzaken te kennen – zijn wij in staat te verklaren dat er geen God of Goden achter staan.

Het Godsbegrip is geen aangeboren, maar een aangeleerd idee, en wij heb-

*Overgenomen van een kopie in het handschrift van de heer Sinnett. —Red.

ben met de theologieën slechts één ding gemeen – wij onthullen het oneindige. Maar terwijl wij aan alle verschijnselen die uit de oneindige en onbegrensde ruimte, duur en beweging, voortkomen, *materiële, natuurlijke, waarneembare en bekende* (voor ons althans) oorzaken toekennen, kennen de theïsten er *geestelijke, bovennatuurlijke en onbegrijpelijke* en onbekende oorzaken aan toe. De God van de Theologen is eenvoudig een denkbeeldige macht, *un loup garou*, zoals d'Holbach het uitdrukte – een macht die zich nog nooit heeft geopenbaard. Ons hoofddoel is de mensheid van deze nachtmerrie te verlossen, de mens het goede te leren ter wille van het goede, en met zelfvertrouwen door het leven te gaan in plaats van op een theologische kruk te steunen, die ontelbare eeuwen lang de directe oorzaak was van vrijwel alle menselijke ellende. Wij mogen pantheïstisch worden genoemd – maar NOOIT agnostisch. Wil men ons ENE LEVEN, onveranderlijk en onbewust in zijn eeuwigheid, aangaan en zien als God, dan mag men dat doen en zo aan nog een totaal verkeerde benaming vasthouden. Maar dan zal men met Spinoza moeten zeggen, dat er geen andere substantie bestaat en voor ons denkbaar is dan God; of, zoals die beroemde en ongelukkige filosoof het in zijn veertiende stelling uitdrukt: “praeter Deum neque dari neque concepì potest substan-tia” – en daardoor Pantheïsten worden. . . . wie anders dan een Theoloog, die is grootgebracht in mysteriën en het meest ongerijmde supernaturalisme, kan zich een op zichzelf staand wezen voorstellen dat uiteraard oneindig en alomtegenwoordig is, *buiten* het gemanifesteerde *onbegrensde* heelal. Het woord oneindig is slechts een ontkenning die de gedachte aan grenzen uitsluit. Het is duidelijk dat een onafhankelijk en alomtegenwoordig wezen niet kan worden begrensd door iets buiten hem; dat er niets buiten hem kan bestaan – zelfs geen vacuüm, dus waar is er dan plaats voor materie (?) voor dat gemanifesteerde heelal, zelfs al [is] het laatste beperkt? Als we de theïst vragen, is Uw God een vacuüm, ruimte of stof, dan antwoorden zij nee. Toch houden ze vol dat hun God de stof doordringt hoewel hijzelf geen stof is. Als wij spreken over ons Ene Leven zeggen wij ook dat dit elk atoom van de stof doordringt, ja er de essentie van is; en dat het derhalve niet alleen overeenkomst vertoont met de stof maar ook alle eigenschappen ervan bezit, enz. – het *is* dus materieel, ja de *materie zelf*. Hoe kan intelligentie voortkomen of emaneren uit non-intelligentie – vroeg U vorig jaar bij herhaling. Hoe zou een hoog intelligente mensheid, de mens de kroon van de rede, zich uit een blinde, niet-intelligente wet of kracht hebben kunnen ontwikkelen! Maar als we zo redeneren, kan ik op mijn beurt vragen hoe geboren idioten, redeloze dieren en de rest van de “schepping” kunnen zijn geschapen door, of ontwikkeld uit absolute Wijsheid, als deze laatste een denkend, intelligent wezen is, de schepper en heerser van

het Heelal? Hoe nu? zegt dr. Clarke in zijn onderzoek naar het bewijs voor het bestaan van de Godheid. "Zal God die het oog heeft gemaakt niet kunnen zien? Zal God die het oor heeft gemaakt zelf niet horen?" Maar door zo te redeneren zouden ze moeten toegeven dat door het scheppen van een idioot, God een idioot moet zijn; en dat hij, die zoveel redeloze wezens maakte, zoveel stoffelijke en morele monsters, zelf een redeloos wezen moet zijn. . . .

. . . . Wij zijn geen Adwaiti's, maar onze leer over het ene leven is identiek aan die van de Adwaiti met betrekking tot Parabrahm. En geen waarlijk filosofisch geschoold Adwaiti zal zich ooit een agnosticus noemen, want hij weet dat hij Parabrahm is en in elk opzicht identiek aan het universele leven en de universele ziel – de macrokosmos is de microkosmos en hij weet dat er geen God is afgescheiden van hemzelf, geen schepper en geen wezen. Na eenmaal de Gnosis te hebben gevonden kunnen wij haar niet de rug toekeren en agnostici worden.

... Zouden wij toegeven, dat zelfs de hoogste Dhyan Chohans gevaar lopen te dwalen onder een begoocheling, dan zou er voor ons inderdaad geen werkelijkheid bestaan en zouden de occulte wetenschappen een even grote hersenschim zijn als die God. Als het al absurd is dat te ontkennen wat we niet kennen, dan is het nog ongerijmder om er onbekende wetten aan toe te schrijven.

Volgens de logica is "niets" dat waaraan in feite alles kan worden ontzegd en waaraan in feite niets kan worden toegekend. Daarom is de gedachte van een eindig of oneindig niets een contradictio in terminis. En toch is volgens de theologen "het uit zichzelf bestaande wezen God een allereenvoudigst, onveranderlijk, onvergankelijk wezen; zonder delen, vorm, beweging, deelbaarheid of welke andere eigenschappen wij ook in de stof mogen vinden. Want al deze dingen impliceren uiteraard duidelijk en onvermijdelijk eindigheid en zijn geheel en al onverenigbaar met volkomen oneindigheid." Daarom mist de God die hier aan de XIXe eeuw ter verering wordt aangeboden, iedere eigenschap waarover de menselijke geest een oordeel kan hebben. Wat is hij in feite anders dan een wezen waarvan zij *niets* positiefs kunnen zeggen dat niet onmiddellijk wordt weerlegd? Hun eigen Bijbel, hun Openbaring, vernietigt alle morele begrippen waarmee zij hem overladen, tenzij ze die eigenschappen volmaaktheden noemen, die de rede en het gezonde verstand van ieder ander mens onvolmaaktheden, verfoeilijke ondeugden en onmenselijkheid zouden noemen. Wat meer zegt is, dat iemand die onze Boeddhistische geschriften leest, die voor de bijgelovige massa werden geschreven, er niet in zal slagen daarin een *demon* te vinden, die zo wraakzuchtig en onrechtvaardig, zo wreed en dom is als de hemelse tiran, waaraan de Christenen zo slaafs hun erediens-

wijden en die hun theologen overladen met die volmaaktheden die op elke bladzijde van hun Bijbel worden weersproken. In feite heeft Uw theologie haar God slechts geschapen om hem bij stukjes en beetjes te vernietigen. Uw kerk is de legendarische Saturnus, die alleen kinderen kreeg om ze te verslinden.

(Het Universele Denkvermogen) – Elk nieuw denkbeeld moet door enkele overwegingen en argumenten worden gestaafd – zo zijn wij er bijvoorbeeld zeker van dat we wegens de volgende schijnbare tegenstrijdigheden ter verantwoording zullen worden geroepen. (1) Wij ontkennen het bestaan van een denkende, bewuste God, omdat zo'n God aan voorwaarden gebonden, beperkt en aan verandering onderhevig moet zijn, en dus *niet* oneindig is, of (2) als hij ons wordt voorgesteld als een eeuwig, onveranderlijk en onafhankelijk wezen, zonder een enkel deeltje stof in zich, dan antwoorden wij dat dit geen wezen is, maar een onveranderlijk, blind beginsel, een wet. En toch, zal men zeggen, geloven wij in Dhyans, of Planetariërs (ook "geesten") en kennen ze een universeel denkvermogen toe *en dat moet worden verklaard*.

Onze redenen kunnen als volgt worden samengevat:

(1) Wij ontkennen de absurde stelling dat er, zelfs in een onbegrensd en eeuwig heelal – twee oneindige, eeuwige en alomtegenwoordige bestaansvormen kunnen zijn.

(2) Wij weten dat de stof eeuwig is, d.w.z. geen begin had (a) omdat de stof de Natuur zelf is (b) omdat wat zichzelf niet kan vernietigen en onvergarlijk is, noodzakelijkerwijs bestaat – en daarom noch een begin noch een einde kan hebben (c) omdat de som van de ervaringen van talloze eeuwen en die van de exacte wetenschap ons tonen dat de stof (of natuur) handelt door haar eigen bijzondere kracht, en dat geen atoom ervan ooit in een staat van absolute rust verkeert en daarom altijd bestaan moet hebben, d.w.z. dat haar stoffelijk aspect voortdurend andere vormen, combinaties en eigenschappen vertoont, maar dat de beginselen of elementen ervan volstrekt onvernietigbaar zijn.

(3) Wat God betreft – omdat niemand hem of het ooit heeft gezien – *ten zij hij of het de werkelijke essentie en de aard is van deze grenzeloze, eeuwige stof, haar energie en beweging*, kunnen wij hem niet als eeuwig of oneindig beschouwen of hem zelfs maar een zelfstandig bestaan toekennen. Wij weigeren een wezen of een bestaan te erkennen waarvan we absoluut niets weten; omdat (a) er geen plaats voor hem is in de aanwezigheid van die stof, waarvan wij de onmiskenbare hoedanigheden en eigenschappen grondig kennen (b) omdat als hij of het slechts een deel van die stof is, het belachelijk is te beweren dat hij de beweger en bestuurder is van dat waarvan hij slechts een ondergeschikt deel is en (c) als men ons zegt dat God een 'uit zichzelf bestaande

zuivere geest is, onafhankelijk van de stof – een buitenkosmische godheid, antwoorden we dat, zelfs al erkenden wij de mogelijkheid van zulk een onmogelijkheid, d.w.z. zijn bestaan, we niettemin volhouden dat een zuiver onstoffelijke geest geen intelligent, bewust bestuurder kan zijn, noch een van de eigenschappen kan bezitten die hem door de theologie worden toegekend, en daarom wordt een dergelijke God weer niets anders dan een blinde kracht. Intelligentie, zoals die bij onze Dhyān Chohans wordt gevonden, is een vermogen dat slechts een georganiseerd of bezielde wezen kan toebehoren – hoe onweegbaar, of liever *onzichtbaar* de stof van hun structuur ook is. Intelligentie sluit de noodzaak van denken in; om te denken moet men ideeën hebben; ideeën veronderstellen zintuigen, die stoffelijk substantieel zijn, en hoe kan iets stoffelijks tot zuivere geest behoren? Als men hiertegen inbrengt dat gedachte geen eigenschap van de stof kan zijn, zouden we willen vragen, waarom niet? Wij moeten een onweerlegbaar bewijs van deze veronderstelling hebben voor we haar kunnen aanvaarden. De theoloog zouden we willen vragen wat zijn God ervan weerhield, die toch de schepper van alles zou zijn – aan de stof het vermogen tot denken te schenken; en als hierop wordt geantwoord dat het Hem blijkbaar niet behaagde dat te doen, dat het zowel een mysterie als een onmogelijkheid is, dan zouden we erop staan te vernemen waarom het meer onmogelijk is dat de stof geest en gedachte voortbrengt, dan dat de geest of de gedachte van God de stof voortbrengt en schept.

Wij buigen ons hoofd niet in het stof voor het mysterie van het denken – want wij *hebben het eeuwen geleden opgelost*. Terwijl we de theïstische theorie met minachting afwijzen, verwerpen wij evenzeer de mechanistische theorie, die leert dat toestanden van bewustzijn door het rangschikken van de hersenmoleculen worden teweeggebracht; en wij hebben al even weinig respect voor die andere hypothese – dat moleculaire beweging door het bewustzijn wordt voortgebracht. Waarin geloven we dan wel? Wel, wij geloven in het veelvuldig bespottte *flogiston* (zie het artikel “Wat is kracht en wat is stof?” uit het septembernummer van de *Theosophist*) en in wat sommige natuurfilosofen *nisus* zouden noemen, de onophoudelijke, hoewel (voor de gewone zintuigen) volstrekt onwaarneembare beweging of invloeden van het ene lichaam op het andere – het pulseren van de inerte stof – haar leven. De lichamen van de Planeetgeesten zijn gevormd uit wat Priestley en anderen Flogiston noemden en waarvoor wij een andere naam hebben – deze essentie in haar hoogste, zevende toestand vormt die stof waaruit de organismen van de hoogste en zuiverste Dhyāns zijn samengesteld, terwijl zij in haar laagste, meest dichte toestand (nog zo ontastbaar dat de wetenschap haar energie en kracht noemt) tot omhulsel dient van de Planetariërs van de 1ste of laagste graad. Met andere woor-

den, wij geloven alleen in STOF, in stof als de zichtbare natuur en stof in haar onzichtbaarheid, als de onzichtbare, overal aanwezige, almachtige Proteus, met haar onophoudelijke beweging die haar leven is en die de natuur aan zichzelf ontleent, want zij is het grote geheel waarbuiten niets kan bestaan. Want, zoals Bilfinger terecht beweert, "beweging is een wijze van bestaan die noodzakelijkerwijs uit de essentie van de stof voortvloeit; dat de stof beweegt door haar eigen bijzondere krachten; dat haar beweging te danken is aan de kracht die eigen is aan de stof; dat de verscheidenheid van beweging en de daaruit voortvloeiende verschijnselen voortkomen uit de verschillende aard van de eigenschappen en de combinaties die oorspronkelijk in de oermaterie worden gevonden" waarvan de natuur de verzameling is en waarvan Uw wetenschap minder weet dan een van onze Tibetaanse Yak-drijvers weet van de metafysica van Kant.

Het bestaan van de stof is dus een feit; het bestaan van beweging is ook een feit, hun zelfstandig bestaan en eeuwigdurendheid of onvernietigbaarheid is een derde feit. En de gedachte aan zuivere geest als een Wezen of een Bestaan – welke naam U daaraan ook wilt geven – is een hersenschim, een volslagen ongerijmdheid.

Onze gedachten over het Kwaad. Het kwaad heeft geen bestaan *per se* en is slechts de afwezigheid van het goede en bestaat alleen voor hem die er het slachtoffer van is geworden. Het komt voort uit twee oorzaken en is, evenmin als het goede, een onafhankelijke oorzaak in de natuur. De natuur is verstoken van goedheid of boosaardigheid; zij volgt slechts onveranderlijke wetten, of zij leven en vreugde schenkt, dan wel lijden [en] dood brengt en vernietigt wat ze heeft geschapen. De natuur heeft voor elk gif een tegengif en haar wetten hebben voor elk lijden een beloning. De vlinder, door een vogel opgegeten, wordt die vogel, en het vogeltje dat door een ander dier wordt gedood, gaat in een hogere vorm over. Het is de blinde wet van de noodzakelijkheid en de eeuwige orde der dingen en kan derhalve niet het Kwaad in de Natuur worden genoemd. Het werkelijke kwaad komt voort uit de menselijke intelligentie, en de oorsprong ervan ligt geheel en al in de denkende mens die zich van de natuur vervreemdt. De mensheid alleen is dus de ware bron van het kwaad. Het kwaad is de overdrijving van het goede, het kroost van menselijke zelfzucht en hebzucht. Als U er ernstig over nadenkt zult U ontdekken dat, met uitzondering van de dood – die geen kwaad is maar een noodzakelijke wet, en ongevallen, die altijd hun vergoeding zullen vinden in een toekomstig leven – de *oorsprong* van elk kwaad, groot of klein, in menselijk handelen is gelegen, in de mens wiens intelligentie hem tot het enig vrij handelende wezen in de Natuur maakt. Niet de natuur verwekt ziekten, maar de mens. Zijn roeping en

bestemming in de economie van de natuur is om een natuurlijke dood te sterven die door ouderdom wordt veroorzaakt; ongevallen daargelaten, sterft een wilde of een wild (vrij) dier niet aan ziekte. Eten en drinken en geslachtelijke omgang zijn alle natuurlijke noodzakelijkheden van het leven; toch veroorzaakt overdaad ziekte, ellende, mentaal en lichamelijk lijden, welk laatste aan toekomstige generaties, het nakroost van de schuldigen, als het grootste kwaad wordt overgedragen. Ambitie, het verlangen om geluk en comfort voor onze geliefden veilig te stellen door ons te onderscheiden en tot welstand te geraken, zijn prijzenswaardige, natuurlijke gevoelens, maar als zij de mens veranderen in een eierzuchtige, wrede tiran, een vrek, een zelfzuchtige egoïst, dan brengen zij nameloos leed over de mensen om hem heen; over naties zowel als individuen. Al deze dingen – voedsel, welstand, ambitie en duizenderlei andere dingen die we onvermeld moeten laten, worden de bron en oorzaak van het kwaad, zowel door overdaad als door de afwezigheid ervan. Word een gulzigaard, een losbol, een tiran, en U wordt de schepper van ziekten, van menselijk lijden en ellende. Als dit alles U ontbreekt zult U omkomen, U zult worden veracht als een *nul* en de meerderheid van de massa, Uw medemenssen, zullen U Uw leven lang een slachtoffer maken. Daarom is noch de natuur, noch een denkbeeldige Godheid te laken, maar de menselijke natuur, die door *zelfzucht* is verlaagd. Denk goed na over deze weinige woorden; volg elke oorzaak van het kwaad die U maar kunt vinden tot de oorsprong en dan zult U *één derde* van het probleem van het kwaad hebben opgelost. Rekening houdende met die vormen van kwaad die natuurlijk zijn en niet vermeden kunnen worden, – en ze zijn zo schaars dat ik het hele gezelschap Westerse metafysici uitdaag ze kwaad te noemen of ze rechtstreeks tot een onafhankelijke oorzaak terug te voeren – zal ik nu wijzen op de grootste, voornaamste oorzaak van bijna twee derde van alle kwaad dat de mensheid achtervolgt sinds die oorzaak een macht werd. Het is de godsdienst, in welke vorm of bij welk volk ook. Het zijn de priesterkaste, het priesterdom en de kerken; het is in die illusies die de mens als heilig beschouwt dat hij de bron moet zoeken van die vele vormen van kwaad die de grote vloek van de mensheid zijn en haar bijna overweldigen. Onwetendheid schiep Goden en sluwheid maakte van de gelegenheid gebruik. Kijk naar India en naar het Christendom en de Islam, naar het Jodendom en het Fetisjisme. Het is het priesterbedrog dat deze Goden voor de mens zo afschrikwekkend maakte; het is de godsdienst die hem tot een zelfzuchtig dweper maakte, een fanaticus, die het hele mensdom buiten zijn eigen sekte haat zonder dat hij er ook maar enigszins beter of moreler door wordt. Het is het geloof in God of Goden dat twee derde van de mensheid tot slaven maakt van een handjevol lieden, die hen bedriegen onder het valse voorwendsel hen te

redden. Is de mens niet altijd bereid elke vorm van kwaad te bedrijven als hem wordt gezegd dat zijn God of Goden deze misdaad eisen – vrijwillig slachtoffer van een denkbeeldige God en de verachtelijke slaaf van zijn listige dienaren? De Ierse, Italiaanse en Slavische boer zal zelf verhongeren en zijn familie laten verkommeren om zijn padre en pope te voeden en te kleden. Tweeduizend jaar lang zuchtte India onder het juk van het kastenstelsel en genoten alleen de Brahmanen het vette der aarde en heden zijn de volgelingen van Christus en Mohammed erop uit elkaar te gronde te richten in de naam en tot meerdere glorie van hun respectievelijke mythen. Vergeet niet dat het totaal van menselijke ellende pas zal verminderen op de dag dat het betere deel van de mensheid in de naam van Waarheid, zedelijkheid en algemene menslievendheid, de altaren van zijn valse goden zal vernietigen.

Als men tegenwerpt dat ook wij tempels hebben en priesters en dat onze lama's eveneens van liefdadigheid leven . . . weet dan, dat genoemde zaken slechts de naam gemeen hebben met hun Westerse equivalenten. Zo worden er in onze tempels geen god of goden vereerd, maar alleen de driewerf heilige nagedachtenis van de grootste en de heiligste man die ooit heeft geleefd. Al gaan onze lama's erop uit om door de leken te worden gevoed, ter ere van de broederschap van de *Bhikkhu's*, die door onze gezegende meester zelf werd gesticht, deze leken, zelf vaak ten getale van 5 tot 25.000, worden gevoed en verzorgd door de *Samgha* (de broederschap van lamaïstische monniken) het lamaklooster dat in de noden van de armen, zieken en bezochten voorziet. Onze lama's accepteren voedsel, nooit geld, en het is in die tempels dat de mensen de oorsprong van het kwaad wordt geleerd en ingeprent. Daar worden hun de vier edele waarheden onderwezen – *ariya sacca*, en de keten van oorzaken (de 12 *nidāna's*) geeft hun een oplossing van het vraagstuk van de oorsprong en de opheffing van het lijden.

Lees de Mahavagga en probeer te begrijpen, niet met het bevooroordeelde Westerse verstand, maar met de geest van intuïtie en waarheid, wat de Volledig Verlichte in de 1e Khandhaka zegt. Sta mij toe dit voor U te vertalen.

“Toen de gezegende Boeddha in Uruvela was aan de oever van de rivier Nerañjarā, en rustte rustte onder de Bodhiboom van wijsheid nadat hij Samboeddha was geworden, en aan het eind van de zevende dag zijn geest op de keten van oorzakelijkheid had gericht, sprak hij aldus: ‘uit Onwetendheid ontstaan de samkhara's van drievoudige aard – voortbrengselen van lichaam, spraak en gedachte. Uit de samkhara's ontstaat bewustzijn, uit bewustzijn ontstaan naam en vorm, daaruit ontstaan de zes regionen (van de zes zintuigen is het zevende slechts in het bezit van de verlichten); door de gewaarwording ontstaat daaruit contact; daaruit

ontstaat dorst (of begeerte, Kama, tanha) uit dorst gehechtheid, bestaan, geboorte, ouderdom en dood, smart, geklaag, lijden, neerslachtigheid en wanhoop. Door het vernietigen van onwetendheid worden de Samkhara's vernietigd en worden hun bewustzijn, naam en vorm, de zes regionen, contact, gewaarwording, dorst, gehechtheid (zelfzucht), bestaan, geboorte, ouderdom, dood, smart, geklaag, lijden, neerslachtigheid en wanhoop ook vernietigd. Zo verloopt het beëindigen van deze opeenhoping van lijden.' "

Dit wetend, deed de Gezegende de volgende plechtige uitspraak:

"Als de werkelijke aard van de dingen aan de mediterende Bhikshu duidelijk wordt, dan zullen al zijn twijfels verdwijnen want hij heeft geleerd wat die aard is en wat zijn oorzaak. Uit onwetendheid komt alle kwaad voort. Kennis maakt aan deze opeenhoping van ellende een einde, en dan verdrijft de mediterende Brahmana de scharen van Mara zoals de zon die de hemel verlicht."

Meditatie duidt hier op bovenmenselijke (niet bovennatuurlijke) eigenschappen, of arhatschap in zijn hoogste geestelijke vermogens.

Gekopieerd in Simla, 28 sept. 1882.

BRIEF No. 11*

Ontvangen door A.O.H, op 30 juni 1882.

Louter voorzichtigheid doet mij aarzelen mijn nieuwe rol van "instructeur" op mij te nemen. Als M. U al weinig tevreden stelde, vrees ik dat ik U nog minder reden tot tevredenheid zal geven, want behalve dat ik mij moet beperken in mijn uiteenzettingen – want er zijn duizenderlei dingen die ik voor mij moet houden door mijn gelofte van stilzwijgen – heb ik veel minder tijd tot mijn beschikking dan hij. Maar ik zal doen wat ik kan. Laat er niet gezegd worden, dat ik Uw huidige oprechte verlangen om de Society, en dus de Mensheid van dienst te zijn, niet erkende, want ik ben mij diep bewust van het feit dat niemand beter dan Uzelf in India in staat is de nevels van bijgeloof en algemene dwaling te verdrijven door licht te werpen op de meest duistere vraagstukken. Maar voor ik Uw vragen beantwoord en onze leer verder toelicht, zal ik een lange inleiding aan mijn antwoorden vooraf moeten laten gaan. Allereerst en opnieuw moet ik Uw aandacht vestigen op de geweldige moeilijkheid

*Overgenomen van een kopie in het handschrift van de heer Sinnett. —Red.

geschikte termen te vinden in de Engelse taal, die de ontwikkelde Europeaan een zelfs bij benadering juist begrip kunnen geven van de verschillende onderwerpen die wij zullen moeten behandelen. Om mijn bedoeling te illustreren, zal ik die technische woorden met rood onderstrepen, die door Uw geleerden zijn aangenomen en worden gebruikt, en die niettemin absoluut misleidend zijn, niet alleen bij toepassing op zulke transcendente onderwerpen als aan de orde zijn, maar ook als zij ze zelf gebruiken in hun eigen gedachtenstelsel. Om mijn antwoorden te begrijpen, moet U allereerst de eeuwige *Essentie*, het Swabhavat, niet zien als een samengesteld element dat U geest-stof noemt, maar als het ene element waarvoor de Engelse taal geen naam heeft. Het is zowel passief als actief, zuivere *Geest Essentie* in haar absolute rust, en zuivere stof in haar eindige en beperkte toestand – zelfs als een onweegbaar gas, of dat grote onbekende dat de wetenschap *Kracht* gelieft te noemen. Wanneer dichters spreken over de “oeverloze oceaan der onveranderlijkheid” moeten we deze uitdrukking slechts zien als een speelse paradox, want wij houden vol dat er niet zo iets bestaat als onveranderlijkheid – tenminste niet in ons Zonnestelsel. Onveranderlijkheid, zeggen de theïsten en de Christenen “is een eigenschap van God” en onmiddellijk daarop begiftigen zij die God met elke veranderlijke en onbestendige eigenschap of karaktertrek, kenbare zowel als onkenbare, en geloven het onoplosbare te hebben opgelost en de kwadratuur van de cirkel te hebben gevonden. Hierop antwoorden wij, als *dat* wat de theïsten God noemen en de wetenschap “*Kracht*” en “*Potentiële Energie*” ook maar één moment onveranderlijk zou worden, zelfs tijdens de Maha-Pralaya, een periode waarin zelfs Brahm, de scheppende architect van de wereld, naar men zegt in het niet-zijn is opgegaan, er geen manvantara zou kunnen zijn, en alleen de ruimte, onbewust en oppermachtig, in de eeuwigheid van de tijd zou regeren. Niettemin is het Theïsme, als het over veranderlijke onveranderlijkheid spreekt, niet ongerijmder dan de materialistische wetenschap die spreekt over “*latente potentiële energie*” en de onvernietigbaarheid van stof en kracht. Wat moeten wij als onvernietigbaar zien? Is het het onzichtbare iets dat de stof in beweging brengt of de energie van bewegende lichamen! Wat weet de moderne wetenschap van kracht, of zo U wilt krachten, per se, de oorzaak of oorzaken van beweging? Hoe kan er zo iets bestaan als *potentiële energie*, d.w.z. een energie die een latent *inactief vermogen* bezit, daar het *alleen* energie is *zolang het de stof in beweging brengt en als het ooit ophield de stof in beweging te brengen, zou ophouden te bestaan*, waarmee de stof zelf zou verdwijnen? Is kracht een gelukkiger uitdrukking? Zo’n vijfendertig jaar geleden opperde een zekere dr. Mayer de hypothese, die nu als axioma is aanvaard, dat kracht in de zin die de moderne wetenschap eraan geeft, evenals stof

onvernietigbaar is; en wel omdat, als zij ophoudt zich in de ene vorm te openbaren, zij blijft bestaan en alleen *in een andere vorm is overgegaan*. En toch vonden Uw geleerden geen enkel geval waarin de ene *kracht* in een andere is omgezet, en de heer Tyndall zegt tot zijn tegenstanders “in geen enkel geval wordt de kracht die de beweging veroorzaakt vernietigd of in iets anders omgezet.” Bovendien danken wij aan de moderne wetenschap de nieuwe ontdekking dat er een kwantitatieve relatie bestaat tussen de dynamische energie die iets voortbrengt en dit “iets” dat werd voortgebracht. Zonder twijfel bestaat er een kwantitatieve relatie tussen oorzaak en gevolg, tussen de hoeveelheid energie die men gebruikt om de neus van zijn buurman te schenden, en de schade aan de neus toegebracht, maar dit brengt ons geen stap nader tot de oplossing van het mysterie van wat zij correlaties gelieven te noemen, omdat gemakkelijk kan worden bewezen (en wel op gezag van diezelfde wetenschap) dat noch beweging, noch energie onvernietigbaar is en dat de stoffelijke krachten op generlei wijze in elkaar kunnen worden omgezet. Ik zal ze in hun eigen terminologie aan de tand voelen en we zullen zien of hun theorieën geacht kunnen worden onze “opzienbarende leringen” in de weg te staan. Daar ik voornemens ben een leer naar voren te brengen die lijnrecht tegenover de hunne staat, is het op zijn plaats dat ik het terrein zuiver van wetenschappelijk afval opdat, wat ik heb te zeggen, niet op te slecht bewerkte bodem valt en alleen onkruid voortbrengt. “Deze potentiële en denkbeeldige *materia prima* kan niet bestaan zonder vorm,” zegt Raleigh, en hij heeft in zoverre gelijk dat de *materia prima* van de wetenschap slechts in hun verbeelding bestaat. Kunnen zij zeggen dat steeds dezelfde hoeveelheid energie de stof van het Heelal heeft aangedreven? Zeker niet, zolang zij leren dat, toen de elementen van de stoffelijke kosmos, elementen die zich eerst in hun enkelvoudige gasvormige toestand moesten manifesteren, zich verbonden, de hoeveelheid energie die de stof in beweging brengt miljoen maal zo groot was als nu, nu *onze aardbol aan het afkoelen* is. Want waar ging de warmte heen die door dit gigantische proces van opbouw van een heelal werd opgewekt? Naar de ongebruikte gebieden van de ruimte, zeggen zij. Alles goed en wel, maar als deze warmte voor altijd uit het *stoffelijk heelal* verdween en de op aarde werkzame energie nooit dezelfde was, hoe kunnen ze dan willen vasthouden aan “de onveranderlijke hoeveelheid energie,” die potentiële energie die een lichaam soms ontwikkelt, de KRACHT die van het ene lichaam naar het andere overgaat en beweging voortbrengt, en die nog niet is “vernietigd of in iets anders veranderd?” “Jawel,” krijgen we ten antwoord, “maar we houden toch vast aan de onvernietigbaarheid; zolang zij *met de stof verbonden* blijft, kan ze nooit ophouden te bestaan, of minder of meer worden.” Laten we eens zien of dat zo is. Ik gooi

een steen op naar een metselaar die bezig is het dak van een tempel te bouwen. Hij vangt hem op en metselt hem in het dak. De zwaartekracht overwon de voortstuwende kracht die de opwaartse beweging van de steen op gang bracht en de dynamische energie van de omhooggaande steen, tot hij *niet hoger ging*. Op dat moment werd hij gegrepen en in het dak bevestigd. Geen natuurlijke kracht zou hem nu in beweging kunnen krijgen en daarom bezit hij geen potentiële energie meer. De beweging en de dynamische energie van deze steen zijn volkomen *tenietgedaan*. Nog een voorbeeld uit hun eigen tekstboeken. U vuurt een geweer af naar boven vanaf de voet van een berg, en de kogel nestelt zich in een spleet van een rots *op* die berg. Geen natuurlijke kracht kan hem voor onbepaalde tijd in beweging krijgen, zodat de kogel, evenals de steen, zijn potentiële energie heeft verloren. "Alle beweging en energie, die door de zwaartekracht aan de omhooggaande kogel werd ontnomen, is volkomen vernietigd, er volgt geen andere beweging of energie op en de zwaartekracht is er niet door toegenomen." Is het dan niet waar dat energie onvernietigbaar is! Hoe komt het dan dat Uw grote autoriteit de wereld verkondigt dat "in geen geval de kracht die de beweging veroorzaakte wordt vernietigd of in iets anders omgezet?"

Ik weet heel goed wat Uw antwoord is en ik geef U deze voorbeelden alleen om aan te tonen hoe misleidend de uitdrukkingen zijn die de geleerden gebruiken, hoe weifelend en onzeker hun theorieën en tenslotte hoe *onvolledig* al hun leringen zijn. Nog één bezwaar en dan zal ik het erbij laten. Zij leren dat alle stoffelijke krachten die zich in specifieke benamingen mogen verheugen, zoals zwaartekracht, inertie, cohesie, licht, warmte, elektriciteit, magnetisme, chemische affiniteit, in elkaar kunnen worden omgezet? Als dat zo is, dan moet de voortbrengende kracht ophouden te bestaan zodra de voortgebrachte kracht zich openbaart. "Een afgeschoten kanonskogel beweegt alleen door zijn eigen inherente kracht der inertie." Als hij inslaat brengt hij warmte en andere gevolgen teweeg, maar zijn kracht der inertie is niet in het minst verminderd. Er is evenveel kracht nodig als de eerste keer om hem opnieuw met dezelfde snelheid te doen voortgaan. We kunnen dit proces duizend keer herhalen en zolang de hoeveelheid stof gelijk blijft, zal ook de hoeveelheid kracht der inertie gelijk blijven. Hetzelfde is het geval met de zwaartekracht. Een meteoriet valt en wekt warmte op. Dit moet worden toegeschreven aan de zwaartekracht, maar de werking van de zwaartekracht op het gevallen lichaam is niet verzwakt. *Chemische aantrekking* trekt de deeltjes van de stof aan en houdt ze bijeen, en hun botsing wekt warmte op. Is de eerste in de laatste overgegaan? Niet in het minst, want het feit dat de deeltjes, wanneer ze gescheiden zijn, elkaar opnieuw aantrekken, bewijst dat de chemische affiniteit

niet is verminderd, want deze houdt ze even krachtig bijeen als ooit. Warmte, zegt men, ontwikkelt en produceert elektriciteit, maar men constateert niet dat in dit proces de warmte afneemt. Zegt men ook niet dat elektriciteit warmte opwekt? Elektrometers laten zien dat als een elektrische stroom door een slechte geleider gaat, bijvoorbeeld een platinadraad, deze wordt verhit. Precies dezelfde hoeveelheid elektriciteit, er is geen verlies aan elektriciteit, *geen vermindering*. Wat is er dan in warmte omgezet? Ook zou elektriciteit magnetisme voortbrengen. Ik heb op de tafel voor me primitieve elektrometers staan, en de hele dag komen in de buurt daarvan chela's om hun ontluikende vermogens te versterken. Ik bemerk niet de geringste vermindering van de opgeslagen elektriciteit. De chela's worden gemagnetiseerd, maar hun magnetisme of liever gezegd, dat van *hun staf*, is niet *die* elektriciteit achter een nieuw masker. Evenmin als de vlam van duizend kaarsen, aangestoken aan de vlam van de *Fo* lamp, de vlam van deze laatste is. Als het dus in het flauwe schemerlicht van de moderne wetenschap een axiomatische waarheid is dat "er tijdens de levensprocessen slechts een *omzetting* plaatsvindt en nooit een *schepping* van stof of kracht," (dr. J.R. Mayers organische beweging in verband met de voeding) – dan is dat voor ons slechts een halve waarheid. Het is noch *omzetting*, noch *schepping*, maar iets waar de wetenschap nog geen naam voor heeft.

Misschien zal dit U beter doen begrijpen met welke moeilijkheid wij te kampen hebben. De moderne wetenschap is onze beste bondgenoot. Toch is het in het algemeen diezelfde wetenschap die men als stok gebruikt om ons te lijf te gaan. U moet evenwel in gedachten houden (a) dat wij slechts *één* element in de Natuur erkennen (de geestelijke of de stoffelijke) waarbuiten er geen Natuur kan zijn, daar het de *Natuur zelf* is,* en dat als *Akasa* ons zonnestelsel doordringt, elk atoom maakt er deel van uit, het doordringt de gehele *ruimte* en is in feite de ruimte, die pulseert als in een diepe slaap, tijdens de pralaya's en [is] de universele Proteus, de altijd actieve Natuur, gedurende de Manvantara's; (b) dat bijgevolg geest en stof *één* zijn, wel verschillend in toestand maar niet in *essentie*, en dat de Griekse filosoof die beweerde dat het Heelal een reusachtig dier was, de symbolische betekenis van de Pythagorische monade doorgrondde (die twee wordt, dan drie $\triangle$ en tenslotte na de tetraktys of het volmaakte vierkant te zijn geworden en dus uit zichzelf *vier* evolueert en drie involueert $\square$, de heilige zeven vormt) – en dus alle tegenwoor-

*Niet in de zin van *Natus* "geboren", maar de Natuur als het totaal van al wat zichtbaar en onzichtbaar is, van vormen en bewust zijnen, het aggregaat van het bekende (en onbekende), van oorzaken en gevolgen, kortom het heelal, onbegrensd, ongeschapen en oneindig, daar het geen begin heeft.

dige geleerden ver vooruit was; (c) dat onze ideeën omtrent “kosmische stof lijnrecht staan tegenover die van de westerse wetenschap. Als U dit alles in het oog houdt, zullen wij er misschien in slagen U, althans van de elementaire axioma’s van onze esoterische wijsbegeerte, een juister beeld te geven dan tot dusver. Vrees niet mijn goede broeder; Uw leven ebt niet weg en de levens-vlam zal niet uitdoven voor Uw taak is volbracht. *Meer* kan ik niet zeggen, behalve dat de Chohan mij heeft toegestaan mijn vrije tijd te gebruiken om diegenen te onderrichten die willen leren, en U zult werk genoeg hebben om Uw Fragments met tussenpozen van twee of drie maanden “ter wereld te brengen.” Mijn tijd is *zeer beperkt*, maar ik zal doen wat ik kan. Maar ik kan U *niets* meer beloven dan dit. Ik moet blijven zwijgen over de Dhyan Chohans, en ook kan ik U de geheimen over de mensen van de zevende ronde niet meedelen. Inzicht in de hogere fasen van het wezen van de mens op deze planeet kan niet worden verworven door alleen kennis te vergaren. Boekdelen met de meest volmaakt geordende informatie kunnen de mens het leven in de hogere gebieden niet onthullen. Men moet kennis van geestelijke feiten verkrijgen door persoonlijke ervaring en daadwerkelijke waarneming, want zoals Tyndall zegt: “rechtstreeks waargenomen feiten zijn essentieel, als ze in woorden worden gekleed, verliezen ze de helft van hun vitaliteit.” Dat U dit grote beginsel van persoonlijke waarneming erkent en niet draait in praktijk te brengen wat U aan nuttige informatie hebt verworven, is misschien de reden dat de tot dusver onverbiddelijke Chohan, mijn Meester, mij tenslotte heeft toegestaan mijn tijd voor een deel te besteden aan de vooruitgang van de Eclectici. Maar ik ben maar *alleen* en U bent met velen, en niemand van mijn Mede-Broeders, met uitzondering van M., wil mij bij dit werk helpen, zelfs onze half-Europese, Griekse Broeder niet, die enkele dagen geleden nog opmerkte, dat als “elk van de Eclectici op de Heuvel een Zeteticus is geworden, hij zou zien wat hij voor hen kon doen.” En zoals U wel weet is daar weinig hoop op. Mensen zoeken naar kennis tot ze uitgeput zijn, maar zelfs zij maken niet veel haast om hun naaste met hun kennis te helpen; daaruit ontstaat een koelheid, een wederzijdse onverschilligheid, die hem *die weet* aan innerlijke tweestrijd en disharmonie met zijn omgeving overlevert. Vanuit ons standpunt gezien is het kwaad aan de geestelijke kant van de mens veel groter dan aan de materiële kant: vandaar dat ik U oprecht dank en erop wil aandringen een dusdanige weg te volgen, die een werkelijke vooruitgang bevordert en bredere resultaten zal afwerpen, doordat Uw kennis wordt omgezet in blijvend onderricht, in de vorm van artikelen en brochures.

Maar als U wilt bereiken wat U zich voor ogen stelt, nl. een helderder begrip van de buitengewoon diepzinnige en aanvankelijk onbegrijpelijke theo-

rieën van onze occulte leer, mag U nooit toestaan dat Uw gemoedsrust wordt verstoord tijdens Uw literaire werkzaamheden of voor U zich aan het werk zet. Want het is op het vredige en onbewogen vlak van een onverstoord gemoed, dat de uit het onzichtbare vergaarde visies in de zichtbare wereld tot uitdrukking komen. U zoudt anders vergeefs zoeken naar deze visies, die flitsen van plotseling licht, die al tot de oplossing van zoveel kleinere vraagstukken hebben bijgedragen en deze alleen kunnen de waarheid voor het oog van de ziel brengen. Wij moeten met angstvallige zorg ons denkgebied bewaken tegen alle vijandige invloeden die dagelijks in onze gang door het aardse leven opdoemen. Vele zijn de vragen die U mij in Uw verschillende brieven stelt en ik kan slechts weinige beantwoorden. Wat Eglinton betreft wil ik U vragen verdere ontwikkelingen af te wachten. Ernstiger is de vraag met betrekking tot Uw goede echtgenote en ik kan niet de verantwoordelijkheid op mij nemen haar dieet zo ABRUPT te laten veranderen als U voorstelt. Met vlees kan zij elk ogenblik ophouden, want dat kan nooit kwaad; wat alcohol betreft, waaraan mevr. H. haar lichaam zolang heeft gewend, weet Uzelf welke fatale gevolgen het kan hebben voor een verzwakte constitutie als die plotseling van haar stimulans wordt beroofd. Haar stoffelijk leven is geen werkelijk bestaan, gesteund door een reserve aan levenskracht, maar kunstmatig in standgehouden door geestrijke dranken, zij het dan in kleine hoeveelheden. Terwijl een sterk gestel zich na de eerste schok van een verandering, zoals U voorstelt, zal herstellen, bestaat bij haar de kans dat ze een terugslag zou krijgen. Dat zou ook gebeuren als opium of arsenicum haar voornaamste krachtbron zou zijn. Nogmaals, ik beloof niets maar zal toch in deze richting doen wat ik kan. "Mij met U onderhouden en U onderrichten via het Astrale licht?" Een dergelijke ontwikkeling van Uw psychische gehoorvermogens als U noemt – de Siddhi van het horen van occulte geluiden, zou lang niet zo gemakkelijk zijn als U zich voorstelt. Het werd nooit voor een van ons gedaan, want de ijzeren regel luidt, dat welke vermogens men ook krijgt, *men die zelf moet verwerven*. En zijn ze eenmaal verworven en gereed voor gebruik, dan liggen die vermogens stil en sluimerend als een potentiële mogelijkheid, als de radertjes en het speelwerk in een muziekdoo; pas dan wordt het gemakkelijk ze op te winden en in beweging te brengen. Natuurlijk hebt U *nu* meer kansen dan mijn zoöfage vriend, de heer Sinnett die, zelfs al zou hij het gebruik van dierlijk voedsel opgeven, toch naar dergelijk voedsel zou blijven verlangen, een verlangen waarover hij geen macht zou hebben en, – de belemmering zou in dat geval gelijk blijven. Toch *kan* praktisch ieder serieus mens zulke vermogens verwerven. Daarmee is alles gezegd; er is hier geen sprake van onderscheid des persoons, evenmin als de zon onderscheid maakt op wie hij zal schijnen, of aan wie de

lucht levenskracht zal schenken. De krachten van de hele natuur liggen voor het grijpen; *neem wat U kunt*.

Over Uw suggestie met betrekking tot de doos zal ik nadenken. Er zou iets moeten worden bedacht om te voorkomen dat, als de doos eenmaal is opgeladen, de kracht zich tijdens het transport of daarna weer ontleedt: ik zal dit overwegen en om raad, of beter toestemming, vragen. Maar ik moet wel zeggen dat de gedachte ons tegen de borst stuit, zoals alles wat zweemt naar geesten en mediumschap. Wij geven verre de voorkeur aan het gebruik van natuurlijke middelen, zoals bij de laatste overdracht van mijn brief aan U. Het was een van M.'s chela's die hem voor U achterliet in het prieel, dat hij in zijn natuurlijk lichaam, maar voor iedereen onzichtbaar, binnenging, zoals hij ook al vele malen, zonder dat iemand van U dat bemerkte, Uw museum en andere vertrekken binnenging, tijdens en na het verblijf van de "Oude Dame". Maar hij zal dat *nooit* doen, tenzij M. hem dat opdraagt, en daarom bleef Uw brief aan mij onopgemerkt. U bent onbillijk tegenover mijn Broeder, beste heer, want hij is beter en sterker dan ik – hij is althans niet zo gebonden en aan beperkingen onderhevig als ik. Ik heb H.P.B. gevraagd U een aantal filosofische brieven te sturen van een Nederlands Theosoof uit Penang – iemand waar ik belang in stel: U vraagt om meer werk, wel hier is het. Het zijn originele vertalingen van die gedeelten van Schopenhauer die het meest overeenstemmen met onze *Arhat* leringen. Het Engels is niet idiomatisch, maar het materiaal is waardevol. Mocht U geneigd zijn een deel ervan te gebruiken, dan zou ik U aanraden rechtstreeks met de heer Sanders F.T.S., de vertaler, in correspondentie te treden. De wijsgerige betekenis van Schopenhauer is in Westerse landen zo goed bekend, dat een vergelijking of aanvulling van zijn leringen over de wil, etc. met die, welke U van ons ontving, leerzaam kan zijn. Ja, ik ben graag bereid om Uw 50 of 60 bladzijden door te nemen en kanttekeningen te maken; laat ze in ieder geval zetten en stuur ze mij via kleine "Deb" of Damodar, en Djual Kool zal ze overbrengen. Over een paar dagen, misschien morgen, zullen Uw twee vragen uitvoerig door mij worden beantwoord. Intussen,

Oprecht de Uwe,

K.H.

P.S. – De Tibetaanse vertaling is nog niet helemaal klaar.

Uw hypothese komt veel dichter bij de waarheid dan die van de heer Hume. Twee factoren moeten in het oog worden gehouden – (a) een vaste periode en (b) een vaste daarbij aangepaste snelheid van ontwikkeling. Hoe ondenkbaar lang een Mahayug ook is, het is toch een vaste tijdsperiode waarin de hele loop van de ontwikkeling moet worden volbracht, of om het in occulte termen te zeggen, de nederdaling van de Geest in de stof en zijn terugkeer naar het uitgangspunt. Een snoer van kralen, en elke kraal een wereld, is een illustratie waarmee U al vertrouwd bent gemaakt. U hebt al nagedacht over de levensimpuls die bij elke *Manvantara* begint de eerste van deze werelden te ontwikkelen; te vervolmaken; achtereenvolgens te bevolken met alle etherische levensvormen. En na op deze eerste wereld zeven cyclussen – of ontwikkelingsgangen – in elk rijk, zoals U weet – te hebben voltooid – zijn weg te vervolgen op de dalende boog – om op overeenkomstige wijze de volgende wereld in de keten te ontwikkelen, te vervolmaken en te verlaten. Dan naar de volgende, en de volgende en daaropvolgende – tot de zevenvoudige ronde van wereld-evoluties langs de keten is doorlopen en de Mahayug ten einde is. Dan *opnieuw* chaos – *Pralaya*. Als deze levensimpuls (bij de zevende en laatste ronde van planeet naar planeet) verder gaat, laat hij stervende en – zeer spoedig – “*dode* planeten” achter zich.

Als de laatste mens van de zevende ronde naar een volgende wereld is overgegaan, begint de voorgaande met al haar minerale, plantaardige en dierlijke leven (de mens uitgezonderd) geleidelijk uit te sterven, en wordt, na de aftocht van de laatste animalcula uitgeblust, of zoals H.P.B. het uitdrukt – gedooft (*kleinere* of gedeeltelijke *pralaya*). Wanneer de Geest-mens de laatste kraal van de ketting bereikt en in het *uiteindelijke* Nirvana overgaat, verdwijnt ook deze laatste wereld of gaat over in een subjectief bestaan. Zo volgen in de melkwegstelsels geboorte en dood van werelden elkaar in een regelmatig gang op, overeenkomstig de Wet van de natuur. En – zoals reeds gezegd – de laatste kraal wordt aan het snoer van de “Mahayuga” geregen.

Als de laatste cyclus van het menselijk bestaan door die laatste vruchtbare aarde is voltooid; en de mensheid in massa het stadium van Boedhaschap heeft bereikt, en van het objectieve bestaan in het mysterie van Nirvana is overgegaan – dan “slaat het uur”; het geziene wordt het ongeziene, het concrete herneemt zijn pre-cyclische toestand van atomaire spreiding.

Maar de dode werelden, achtergelaten [door] de voortjagende impuls, blijven *niet dood*. Beweging is de eeuwige orde der dingen en affiniteit of aantrekkingskracht is in alle werken haar dienaar. De levensvibratie zal de atomen opnieuw verenigen en zal zich weer roeren in de inerte planeet als de tijd daar is. Hoewel

al haar krachten in *status-quo* zijn gebleven en nu slapen, zal zij zich toch geleidelijk – als het uur *weer* aanbreekt – opmaken voor een nieuwe cyclus van mens barend moederschap en het leven geven aan typen van nog hogere morele en fysieke aard dan in de voorafgaande *manvantara*. En haar “kosmische atomen, die al in gedifferentieerde toestand verkeren” (*different* – in voortbrengende kracht, in de mechanische zin, van beweging *en* gevolgen) blijven in *status-quo* evenals bollen en al het overige in het vormingsproces.” Aldus is de “hypothese volledig in overeenstemming met (Uw) (mijn) woorden.” Want, daar de planetaire ontwikkeling evenzeer voortgaat als de menselijke of ras evolutie, overvalt het uur van de komst van Pralaya de reeksen van werelden in opeenvolgende stadia van evolutie; (d.w.z.) ieder heeft een bepaalde periode van evolutionaire vooruitgang bereikt – ieder staat daar stil, totdat de naar buiten gerichte impuls van de volgende *manvantara* haar vanaf dat punt weer in beweging zet – als een stilgezet uurwerk dat weer wordt opgewonden. Daarom gebruikte ik het woord “gedifferentieerd”.

Bij de komst van Pralaya zal geen mens, dier, of zelfs plantaardig wezen in leven zijn om er getuige van te zijn, maar wel zal er de aarde zijn of de bollen met hun minerale rijken; en al deze planeten zullen in pralaya stoffelijk worden ontbonden, maar niet vernietigd; want zij hebben hun plaats in de evolutionaire orde en als hun “ontbolsterde kernen” weer uit het subjectieve te voorschijn komen, zullen zij het juiste punt vinden vanwaar zij verder moeten gaan langs de keten van de “geopenbaarde vormen”. Dit wordt, zoals we weten, eindeloos herhaald in de EEUWIGHEID. Ieder van ons mensen heeft deze onophoudelijke rondgang gemaakt, en zal dit steeds weer herhalen. De afwijkingen van ieders levenskoers en zijn tempo van vooruitgang van Nirvana tot Nirvana worden beheerst door oorzaken die hijzelf schept uit de dringende omstandigheden waarin hij is verwickeld.

Dit beeld van een eeuwigheid van activiteit zal hen die gewend zijn uit te zien naar een toestand van eeuwige rust wellicht afschrikken. Hun opvatting wordt echter niet gesteund door de analogieën van de natuur, noch – mag ik wel zeggen, al wordt ik geacht onkundig te zijn van Uw Westerse Wetenschap – door de leringen van die Wetenschap. Wij weten dat perioden van activiteit en rust elkaar bij alles in de natuur opvolgen, van de macrokosmos met zijn Zonnestelsels tot de mens en zijn moeder-aarde, wier seizoenen van activiteit worden gevolgd door die van slaap; dat, kort gezegd, de hele natuur, evenals de door haar verwekte levende vormen, haar tijd van rust en herstel kent. Hetzelfde geldt voor de geestelijke individualiteit, de Monade, die aan haar neerdalende en opgaande cyclische rondgang begint. De perioden die vallen tussen elke grote *manvantarische* “ronde” zijn verhoudingsgewijs lang, als tegemoetkoming voor de duizenden

levens die op de verschillende bollen zijn doorgebracht; terwijl de tijd die beschikbaar is tussen elke "ras-geboorte" – of *ringen* zoals U ze noemt – lang genoeg is om tijdens de periode die in bewuste gelukzaligheid wordt doorgebracht na de wedergeboorte van de *Ego*, op te wegen tegen ieder leven van strijd en ellende. Het denkbeeld van *eeuwige* zaligheid of smart als vereffening van alle denkbare goede of slechte daden van een wezen, dat een eeuw, of zelfs duizend jaar in het vlees heeft doorgebracht, kan alleen zijn opgekomen in iemand die nog nooit de ontzagwekkende realiteit van het woord Eeuwigheid volledig heeft begrepen, of heeft nagedacht over de wet van volmaakte rechtvaardigheid en evenwicht die in de natuur heerst. Mogelijk zullen U verdere instructies worden gegeven, waaruit blijkt hoe strikt rechtvaardig niet alleen de mens, maar ook de aan hem ondergeschikte wezens worden behandeld, en die, naar ik hoop, enig licht werpen op het veelbesproken vraagstuk van goed en kwaad.

Om deze inspanning van mij (het schrijven) te bekronen, zou ik een oude schuld kunnen afdoen door een oude vraag van U te beantwoorden over aardse incarnaties. Koot'humi beantwoordt enkele van Uw vragen – tenminste begon gisteren met schrijven maar werd door plichten weggeroepen – maar ik kan hem in ieder geval helpen. Ik vertrouw dat het U niet moeilijk zal vallen – niet zo moeilijk als tot dusver – om mijn brief te ontcijferen. Ik ben heel duidelijk gaan schrijven sinds hij mij verweet, dat ik U kostbare tijd deed verliezen met mijn gekrabbel. Zijn standje trof doel en, zoals U ziet, heb ik mijn slechte gewoonte verbeterd.

Laten we nu zien wat Uw Wetenschap ons heeft te zeggen over Etnografie en andere zaken. De laatste conclusies waartoe Uw wijze mannen uit het Westen schijnen te zijn gekomen, zijn in het kort de volgende. De theorieën die ook maar bij benadering juist zijn, ben ik zo vrij met blauw te onderstrepen.*

(1) De vroegste sporen van de mens die zij kunnen vinden, verdwijnen achter het einde van een periode, waarvan de fossielen in rotsen de enige sleutel verschaffen die *zij bezitten*.

(2) Uitgaande van dit punt vinden zij vier mensenrassen die achtereenvolgens Europa hebben bevolkt, (a) Het ras van de Rivierafzettingen – machtige jagers (Nimrod misschien?) **die in het toenmalige subtropische klimaat van West-Europa woonden** en ruw bewerkte stenen werktuigen gebruikten van de meest primitieve soort en **tijdgenoten waren van de Rinoceros en de mammoet**; (b) de zogenaamde grotbewoners, een ras dat zich in de ijstijd ontwikkelde **(de Eskimo's zijn daar volgens hen nu het enige voorbeeld van)** en dat

*Deze passages zijn hier gedrukt in vette letter. —Red.

fijnere wapens en werktuigen bezat van bewerkte steen, want zij maakten met wonderlijke nauwkeurigheid afbeeldingen van verschillende hun bekende dieren en wel eenvoudig met behulp van scherpgepunte vuurstenen op de geween van rendieren, beenderen en stenen; (c) het derde ras – de mensen van het Neolithicum die hun stenen werktuigen al *slepen*, die huizen en schepen bouwden en vaatwerk maakten, kortom – de meer-bewoners van Zwitserland; en tenslotte (d) verschijnt het vierde ras, afkomstig uit Centraal-Azië. Dit zijn de blanke Ariërs die zich vermengen met de overgebleven donkere Iberiërs – nu vertegenwoordigd door de donkere Basken van Spanje. Dit ras zien zij als de voorouders van Uw moderne Europese volkeren.

(3) Zij voegen hier nog aan toe, dat de mensen van de Rivierafzettingen voorafgingen aan de ijstijd, die in de geologie bekend staat als het *Pleistoceen*, en die ongeveer 240.000 jaar geleden ontstond, terwijl menselijke wezens in het algemeen (zie Geikie, Dawkins, Fiske en anderen) **Europa minstens 100.000 jaar eerder bewoonden**.

Op een enkele uitzondering na hebben ze allen ongelijk. Zij komen er dicht genoeg bij, maar slaan in alle gevallen de plank mis. Er waren geen *vier* maar *vijf* rassen; en wij zijn dat vijfde, met overblijfselen van het vierde. (Een volmaakter evolutie of ras met elke maha-cyclische ronde); terwijl het eerste ras niet een half miljoen jaar geleden verscheen (Fiske's theorie) – maar verscheidene miljoenen jaren geleden. De jongste wetenschappelijke theorie is die van Duitse en Amerikaanse professoren, die bij monde van Fiske zeggen: “We zien dat de mens misschien een half miljoen jaar *praktisch stom* op aarde leefde.”

Hij heeft zowel gelijk als ongelijk. Gelijk, wat betreft het “stom” zijn van het ras, want lange eeuwen van stilte waren nodig voor het ontwikkelen en het wederzijds begrijpen van de spraak, vanaf de kreten en het gemompel van het eerste stadium van mensen boven de hoogste antropoïde (een nu uitgestorven ras, want de “natuur sluit de deur achter zich” in meer dan één opzicht naarmate zij voortgaat) – tot de eerste mens met een eenlettergrepijge taal. Maar wat al het andere betreft heeft hij ongelijk.

Tussen haakjes, U moet tot een zekere overeenstemming komen wat de termen betreft die worden gebruikt als er over cyclische evoluties wordt gesproken. Onze uitdrukkingen zijn onvertaalbaar; en zonder een behoorlijke kennis van ons volledige stelsel (die alleen aan echte ingewijden kan worden gegeven) zouden ze U geen duidelijk beeld geven, maar slechts een bron van verwarring zijn, zoals in het geval van de termen “Ziel” en “Geest” bij al Uw metafysische schrijvers – vooral bij de Spiritisten.

U moet geduld hebben met Subba Row. Gun hem tijd. Hij is nu aan zijn *ta-pas* en wil niet worden gestoord. Ik zal hem zeggen U niet te veronacht-

zamen, maar hij is erg jaloers en beschouwt onderricht aan een Engelsman als heiligschennis.

Uw M.

P.S. – Mijn handschrift is goed, maar het papier is nogal dun voor de schrijfkunst. Kan echter geen Engels met een penseel schrijven; zou nog erger zijn.

BRIEF No. 13*

Kosmologische Aantekeningen. Vragen met de Antwoorden van M. Ontvangen te Allahabad, januari 1882.

(1) Ik stel mij voor dat bij het einde van een pralaya de door de Dhyan Chohans gegeven impuls niet een reeks werelden tegelijkertijd uit de chaos ontwikkelt, maar één voor één. Het is misschien beter dat ik mij later een begrip vorm van de wijze waarop elk op haar beurt uit de voorgaande te voorschijn komt als gevolg van de oorspronkelijke impuls, en wel nadat ik in staat ben gesteld de werking van het gehele mechanisme – de cyclus van werelden – te leren kennen, nadat alle delen ervan zijn ontstaan.

(1) Juist gedacht. Niets in de natuur ontstaat plotseling daar alles aan dezelfde wet van geleidelijke evolutie is onderworpen. Denk U eenmaal het proces van de *maha* cyclus in, van één bol, en U begrijpt ze alle. De ene mens wordt geboren als de andere, het ene ras evolueert, ontwikkelt zich en gaat ten onder zoals een ander en zoals alle andere rassen. De natuur volgt hetzelfde patroon, van de “schepping” van een heelal tot die van een muskiet. Houd bij het bestuderen van de esoterische kosmogonie Uw geestelijk oog gericht op het fysiologische proces van de menselijke geboorte; ga van oorzaak naar gevolg, en stel al voortgaande vast dat er overeenkomsten zijn tussen de geboorte van een mens en die van een wereld. U zult zien dat in onze leer de synthetische methode noodzakelijk is; U zult het geheel moeten omvatten – dat wil zeggen de *macrokosmos* en de *microkosmos* moeten verenigen – voor U in staat zult zijn de delen afzonderlijk te bestuderen of te analyseren, en ze daardoor beter te begrijpen. De Kosmologie is de gespiritualiseerde fysiologie van het heelal, want er is maar één wet.

*De vragen van de heer Sinnett zijn klein gedrukt, de Antwoorden van M. normaal.—Red.

(2) Neem het midden van een periode van activiteit tussen twee pralaya's, d.w.z. van een manvantara – dan gebeurt er denk ik het volgende. De atomen worden gepolariseerd in het hoogste gebied van geestelijke uitvloeiing, van achter de sluier van de oorspronkelijke kosmische stof. De magnetische impuls die dit resultaat teweegbracht, trekt van de ene minerale vorm naar de andere binnen de eerste bol, totdat hij in dat rijk van de eerste bol de bestaansronde heeft doorlopen en in een stroom van aantrekkingskracht afdaalt naar de tweede bol.

(2) Zij polariseren zichzelf gedurende het proces van beweging, en worden voortgedreven door de onweerstaanbare Kracht die aan het werk is. In de Kosmogonie en in het werk van de natuur corresponderen de positieve en negatieve, ofwel de actieve en passieve krachten met de mannelijke en vrouwelijke beginselen. Uw “geestelijke uitvloeiing” komt niet van “achter de sluier” maar is het mannelijk zaad dat *in* de sluier van de kosmische stof valt. Het actieve wordt aangetrokken door het passieve beginsel en de Grote Nag, het slang-embleem van de eeuwigheid, neemt zijn staart in de bek en vormt hier door een cirkel (cyclussen in de eeuwigheid) in die onophoudelijke opeenvolging van het negatieve en het positieve. Vandaar het embleem van de *lingam*, de *fallus* en de *kteis*. De ene en voornaamste eigenschap van het universele, geestelijke beginsel – de onbewuste, maar altijd actieve levensgever – is uit breiden en uitstorten; die van het universele stoffelijke beginsel verzamelen en ontkiemen. Gescheiden zijn ze onbewust en niet-bestaand, te zamen ge bracht worden zij bewustzijn en leven. Vandaar ook – Brahma, van de wortel “brih”, Sanskriet voor “uitbreiden, groeien, of bevruchten,” en Brahma is slechts de bezielende, *expansieve* kracht van de natuur in haar eeuwige evolutie.

(3) Liggen er werelden van gevolgen tussen de werelden van activiteit in de dalende reeksen?

(3) De werelden van gevolgen zijn geen loka's of plaatsen. Zij zijn de schaduw van de wereld van oorzaken, hun *zielen* – daar werelden, evenals mensen, hun zeven beginselen hebben, die tegelijk met het lichaam ontwikkelen en groeien. Zo is het *lichaam* van de mens verbonden met het lichaam van zijn planeet, en blijft daarin altijd aanwezig; zijn individuele *jivatma* levensbegin-sel, dat wat in de fysiologie *levensgeesten* wordt genoemd, keert na de dood terug naar zijn bron – *Fohat*; zijn *linga shariram* zal in *Akasa* overgaan; zijn *Kamarupa* zal zich weer vermengen met het universele *Sakti* – de Kracht van de Wil, of universele energie; zijn “dierlijke ziel”, ontleend aan de adem van het *Universele Denkvermogen*, keert terug naar de Dhyan Chohans; zijn zesde beginsel – hetzij opgenomen in of verdreven uit de schoot van het Grote Passieve Beginsel, moet in zijn eigen sfeer blijven – hetzij als deel van het ruwe

materiaal, of als een geïndividualiseerde entiteit, om in een hogere wereld van oorzaken te worden herboren. Het zevende zal het uit *Devachan* voeren en de nieuwe *Ego* naar zijn plaats van wedergeboorte volgen. . . .

(4) De magnetische impuls, die nog niet als een individualiteit kan worden opgevat — begeeft zich in de tweede bol in hetzelfde (minerale) rijk als waartoe hij in bol I behoorde, doorloopt de ronde van minerale incarnaties daar en gaat over naar bol III. Onze aarde is voor hem nog steeds een noodzakelijke bol. Vandaar gaat hij over in de opgaande reeks — en van de hoogste daarvan treedt hij het plantenrijk van bol I binnen.

Zonder enige nieuwe impuls van scheppende kracht van boven, heeft zijn tocht als mineraal beginsel door de cyclus van werelden enkele nieuwe aantrekkingen of polarisaties ontwikkeld, die hem noodzaken de laagste plantaardige vorm aan te nemen — in plantenvormen gaat hij achtereenvolgens door de cyclus van werelden, en dit alles is nog steeds een noodzakelijke kringloop (daar aan een onbewuste individualiteit nog geen verantwoordelijkheid kan worden toegeschreven, zodat hij in geen enkele fase van zijn reis iets kan doen om een of ander afwijkend pad te kiezen). Of is er zelfs in het leven van een plant iets dat, hoewel het geen verantwoordelijkheid is, hem omhoog of omlaag kan voeren in dit kritieke stadium van zijn tocht?

Na de hele cyclus als plant te hebben voltooid, ontplooit de groeiende individualiteit zich in de volgende omloop tot een dierlijke vorm.

(4) De evolutie van de werelden kan niet los worden gezien van de evolutie van al wat op die werelden is geschapen of daarop bestaat. Uw gangbare kosmogonische opvattingen — van theologisch of wetenschappelijk standpunt — stellen U niet in staat om ook maar een enkel antropologisch, of zelfs etnologisch probleem op te lossen, en zijn een belemmering voor U wanneer U probeert het probleem van de rassen op deze planeet op te lossen. Wanneer men over de schepping en de oorsprong van de mens begint te praten, komt men voortdurend in botsing met de feiten. Als U blijft zeggen: “Onze planeet en de mens werden geschapen” — zult U ten eeuwige dage tegen de *nuchtere feiten* vechten en tijd verliezen met het uitpluizen van onbeduidende bijzonderheden — niet in staat ooit het geheel te begrijpen. Geef echter toe dat onze planeet en wijzelf evenmin *scheppingen* zijn als de ijsberg die nu voor mij ligt (in het huis van onze K.H.), en dat de planeet zowel als de mens voor een bepaalde tijd — *toestanden* zijn; dat hun huidig voorkomen — geologisch en antropologisch — voorbijgaand is, en slechts een toestand die dat stadium van evolutie begeleidt waarin zij in de dalende cyclus zijn gekomen — dan zal alles duidelijk worden. U zult gemakkelijk begrijpen wat er wordt bedoeld met het “ene en enige” element of beginsel in het heelal dat bovendien *tweeslachtig* is-, de zevenkoppige slang *Ananta* van Vishnu, de *Nag* om Boeddha — de grote draak eeuwigheid, die met zijn *actieve* kop in zijn *passieve* staart bijt en aan wiens emanaties werelden, wezens en dingen ontspringen. U zult de reden begrijpen waarom de eerste filosoof ALLES tot Maya verklaarde, behalve dat ene begin-

sel, dat alleen rust tijdens de *maha*-pralaya's – de “nachten van Brahm.” . . Stel U nu voor: de *Nag* ontwaakt. Hij haalt diep adem en deze adem wordt als een elektrische schok gezonden langs de hele draad die de *Ruimte* omgeeft. Ga naar Uw piano en sla aan de baskant de *zeven* tonen aan van het laagste octaaf – heen en terug. Begin *pianissimo*, dan *crescendo* vanaf de eerste toets, en na de laatste *laagste toon fortissimo* te hebben aangeslagen, gaat U *diminuendo* terug, tot U uit Uw laatste toon een nauwelijks hoorbaar geluid krijgt – “*morendo pianissimo*” (welk woord ik voor mijn illustratie gelukkig aantrof in een van de muziekstukken in het oude valies van K.H.). De eerste en de laatste toon stellen de eerste en de laatste bol voor in de cyclus van de evolutie – de hoogste! de toon die U *eenmaal* aanslaat, is onze planeet. Denk erom dat U de volgorde op de piano moet omkeren: begin met de zevende toon, niet met de eerste. De zeven vocalen die door de Egyptische priesters voor de zeven stralen van de opgaande zon werden gezongen, waarop Memnon reageerde, betekenden niets anders. Het ene *Levensbeginsel* beweegt zich in *kringlopen* als het actief is, zoals zelfs aan de natuurwetenschap bekend is. Het doet de ronde in het menselijk lichaam, waar het hoofd voor de Microkosmos (de fysieke wereld van de stof) datgene voorstelt en is, wat het hoogste punt van de cyclus is voor de Macrokosmos (de wereld van universele, geestelijke Krachten); en zo ook bij de vorming van werelden en de grote dalende en klimmende “cirkel der noodzakelijkheid.” Alles is één Wet. De mens heeft zijn zeven beginselen, waarvan hij de kiemen bij zijn geboorte meebrengt. Met een planeet of een wereld is dat ook zo. Van de eerste tot de laatste heeft iedere bol zijn wereld van gevolgen, waarin aan elk van de menselijke beginselen een finale plaats van rust wordt verschaft – het zevende beginsel uitgezonderd. Wereld No. A wordt geboren; en met haar, zich vasthechtend als mossels aan de kiel van een varend schip, evolueren uit haar eerste levensadem de levende wezens van haar atmosfeer, uit de tot dan inerte kiemen, die nu met de eerste beweging van de bol tot leven worden gewekt. Met bol A begint het minerale rijk en doorloopt de ronde van de minerale evolutie. Tegen de tijd dat die is voltooid komt bol B tot objectief bestaan, en trekt het *leven* tot zich dat zijn ronde op bol A heeft voltooid en een *surplus* is geworden (de bron van het leven is onuitputtelijk, want zij is de ware Arachne, gedoemd om eeuwig haar web te spinnen – behalve in de perioden van *pralaya*). Dan komt het plantaardig leven op bol A, en vindt hetzelfde proces plaats. Op zijn neerwaartse weg wordt het “leven” met elk stadium grover en stoffelijker; op zijn klimmende weg steeds ijler. Nee – er is [geen], noch kan er enige verantwoordelijkheid zijn tot de tijd dat stof en geest behoorlijk in evenwicht zijn. Tot aan de *mens* heeft het “leven” geen verantwoordelijkheid, in welke vorm ook;

evenmin als de foetus die in de schoot van zijn moeder alle levensvormen doorloopt — als mineraal, als plant, als dier, om tenslotte *Mens* te worden.

(5) Vanwaar krijgt zij haar dierlijke ziel, haar vijfde beginsel? Lag de mogelijkheid daartoe van het begin af in de oorspronkelijke magnetische impuls die het mineraal vormde, of gaat zij bij iedere overgang van de laatste wereld op de klimmende boog naar bol I, bij wijze van spreken door een oceaan van geest, om een nieuw beginsel op te nemen?

(5) Het is zo dat zijn *vijfde* beginsel *uit hemzelf* is ontwikkeld, daar de mens, zoals U terecht hebt gezegd, "de mogelijkheid" van alle zeven beginselen als kiem in zich heeft, vanaf het allereerste moment dat hij in de eerste wereld van oorzaken als een ijle adem verschijnt, die zich tegelijk met de moeder-bol verhardt en verdicht.

Geest of LEVEN is ondeelbaar. En als we over het zevende beginsel spreken wordt, daarmee geen kwaliteit, kwantiteit, noch zelfs vorm bedoeld, maar veeleer de *ruimte*, die in die *oceaan* van geest wordt ingenomen door de resultaten of gevolgen — (alle zegenrijk in het geval van een medewerker met de natuur) — die daarop zijn afgedrukt.

(6) Hoe komt zij, vanaf de hoogste dierlijke (niet-menselijke) vorm in bol I, op bol II? Het is onvoorstelbaar dat ze daar tot de laagste dierlijke vorm kan afdalen, maar hoe kan ze anders op iedere achtereenvolgende planeet de gehele levensronde doorlopen?

Als ze haar kringloop in een spiraal doorloopt (d.w.z. van vorm I op bol I naar vorm I op bol II etc. — dan naar vorm 2 op bol I, II, III etc. en vervolgens naar vorm 3 van bol I. . . n'te) dan moet, dunkt mij, dezelfde regel van toepassing zijn op de minerale en plantaardige individualiteiten, als ze die hebben, en toch schijnen sommige dingen die mij werden verteld ermee in strijd te zijn. (Noem ze en ze zullen worden *beantwoord en verklaard*).

Voor het ogenblik moet ik evenwel met deze hypothese werken.

(Na de cyclus in de hoogste dierlijke vorm te hebben doorlopen, verkrijgt de dierlijke ziel bij haar volgende onderdompeling in de oceaan van geest, het zevende beginsel, dat haar met een zesde begiftigt. Dit bepaalt haar toekomst op Aarde en aan het einde van het aardleven heeft ze voldoende levenskracht om een eigen aantrekking voor het zevende beginsel te behouden, of ze verliest deze en houdt op als afzonderlijke entiteit te bestaan. Dit alles is verkeerd begrepen.)

Het zevende beginsel is in elk van de zeven beginselen — zelfs het lichaam — altijd aanwezig als latente kracht. Als macrokosmisch *Geheel* is het zelfs in de *lagere* bol aanwezig, maar er is daar niets om in zich op te nemen.

(6) Waarom "onvoorstelbaar"? Daar de hoogste dierlijke vorm op bol I of A *niet-verantwoordelijk* is, is het voor hem geen degradatie naar bol II of B over te gaan als het allergeeringste van die bol. Als hij zich op zijn baan omhoog bevindt, zal de mens, zoals U werd gezegd, ontdekken dat zelfs de laagste diervorm *daar* — hoger is dan hijzelf op aarde was. Hoe weet U dat mensen

en dieren, en zelfs het leven in zijn beginstadium, daar niet duizendmaal hoger zijn dan hier? Daarnaast is elk rijk (en wij kennen er zeven – terwijl U er slechts drie kent) onderverdeeld in *zeven* graden of klassen. De mens is (stoffelijk) een samenstelling van alle rijken, en geestelijk – is zijn individualiteit niet minder als deze is opgesloten in het omhulsel van een mier, dan in dat van een koning. Het is niet de *uiterlijke* of stoffelijke vorm die de vijf beginselen onteert en bezoedelt – maar de *mentale* verdorvenheid. Het is pas in zijn vierde ronde, als hij in het volle bezit is gekomen van zijn *Kama*-energie en de volle wasdom heeft bereikt, dat de mens *ten volle verantwoordelijk* wordt, terwijl hij in de *zesde* een *Boeddha* kan worden en in de zevende, *vóór* Pralaya – een “Dhyān Chohan”. Mineralen, planten, de dierlijke mens, zij allen moeten hun *zeven* ronden doorlopen tijdens de periode van aardse activiteit – de *Maha Yug*. Ik zal hier niet ingaan op bijzonderheden van de minerale en plantaardige evolutie, maar alleen de mens – of *dierlijke mens* – bespreken. Hij begint zijn weg omlaag als een eenvoudig, geestelijk wezen – een onbewust zevende beginsel (een *Parabrahm* in tegenstelling tot *Paraparahm*) – met de kiemen van de andere zes beginselen latent en sluimerend in hem aanwezig. Terwijl hij in iedere bol vaster wordt – zijn zes beg. op zijn tocht door de werelden van gevolgen, en zijn uiterlijke vorm in de werelden van oorzaken (voor deze werelden of stadia op de dalende boog hebben wij andere namen), is hij als hij onze planeet bereikt niet meer dan een stralende bundel van licht op een bol, die zelf nog zuiver en onbezoedeld is (want de mensheid en ieder levend ding erop nemen tegelijk met de planeet in stoffelijkheid toe). In dat stadium is onze bol als het hoofd van een pasgeboren baby – zacht en met onbestemde trekken, en de mens – een *Adam* *vóór* de *adem des levens in zijn neusgaten werd geblazen* (om tot beter begrip uit Uw eigen verknoeiide Schrift te citeren). Voor de mens en de natuur (van onze planeet) – is het dag – *de eerste* (zie de verminkte overlevering in Uw Bijbel). Mens No. 1 verschijnt op het hoogste punt van de kring van bollen op bol No. I, na het voltooien van de zeven ronden of perioden in de twee rijken (U welbekend) en daarom is er gezegd dat hij op de achtste dag werd geschapen (zie de Bijbel, Hoofdstuk II; let op vers 5 en 6 en denk erover wat met “*damp*” wordt bedoeld – en vers 7, waarin de WET, de Universele grote vormgever, “God” wordt genoemd door Christenen en Joden, en door de Kabbalisten als *Evolutie* wordt opgevat). Tijdens deze eerste ronde doorloopt de “dierlijke mens,” zoals U zegt, zijn cyclus in een spiraal. Op de dalende boog – vanwaar hij *na het voltooien van de zevende ronde van dierlijk leven begint* aan zijn eigen individuele *zeven* ronden – moet hij elke bol betreden als een *lager mens* en niet als een *lager dier*, zoals U dacht, want gedurende de cyclus die aan zijn ronde

als mens voorafging volbracht hij deze als het hoogste dierlijke type. Uw "Here God", zegt de Bijbel, hoofdstuk I, vers 25 en 26 – na *alles* te hebben gemaakt, zei: "Laat ons mensen maken naar ons beeld," enz. en hij schiep de mens – een *tweeslachtige aap!* (uitgestorven op onze planeet), de hoogste in intelligentie in het dierenrijk, waarvan U de afstammelingen vindt in de huidige antropoïden. Wilt U de mogelijkheid ontkennen, dat de hoogste antropoïde in de volgende sfeer hoger is in intelligentie dan sommige mensen hier – wilden bijvoorbeeld, het Afrikaanse dwerggras en onze eigen Weddahs van Ceylon? Maar de mens behoeft zulk een "degradatie" niet door te maken zodra hij het vierde stadium van zijn cyclische ronden heeft bereikt. Evenals de lagere *levens* en *wezens* tijdens zijn eerste, tweede en derde ronde en omdat hij een niet-verantwoordelijk samenstelsel is van *zuivere* stof en *zuivere* geest (geen van beide nog besmet door het bewustzijn van hun mogelijke bestemming en toepassingen) van bol I, waar hij zijn *plaatselijke* zevenvoudige ronde van het evolutieproces volbracht, vanaf de laagste klasse van de *hoogste* soort van – zeg – antropoïden tot de rudimentaire mens, betreedt [hij] stelling No. 2 als een *aap* (dit laatste woord gebruik ik tot Uw beter begrip). In deze ronde, of dit stadium, is zijn individualiteit even sluimerend in hem als een foetus in de zwangerschapsperiode. Hij heeft geen bewustzijn, geen waarneming, want hij begint als een rudimentair, astraal mens en belandt op onze planeet als een primitief, stoffelijk mens. Tot zover is het slechts een voortgaan van mechanische beweging. De wil en het bewustzijn zijn tegelijk zelfbeschikkend als bepaald door oorzaken, en de wil van de mens, zijn intelligentie en bewustzijn zullen pas ontwaken als zijn vierde beginsel, *Kama*, is volgroeid en voltooid door zijn (*opeenvolgende*) contacten met de *Kama's*, of aandrijvende krachten, van alle vormen waar de mens in de voorafgaande drie ronden doorheen is gegaan. De tegenwoordige mensheid is in haar *vierde* ronde (mensheid als geslacht of soort, en *let wel*, niet als RAS) van de cyclus van evolutie *na pralaya*; en evenals haar verschillende rassen volbrengen ook de individuele entiteiten ervan, zonder zich daarvan bewust te zijn, hun *plaatselijke*, aardse, zevenvoudige cyclussen – vandaar de enorme verschillen in de graad van hun intelligentie, energie, enzovoort. Nu zal iedere individualiteit op haar klimmende boog worden gevolgd door de Wet van vergelding – Karma en bijgevolg de dood. De volmaakte mens, of de entiteit die geheel volmaakt is geworden (elk van zijn zeven beginselen is tot volle wasdom gekomen) zal hier niet worden herboren. Zijn plaatselijke, aardse cyclus is voltooid en hij zal óf verder voortgaan of – als individualiteit worden vernietigd. (De onvoltooide wezens moeten worden herboren of gereïncarneerd).* In hun vijfde ronde, na een

*Tussen haakjes, ik zal de bladzijden 345 tot 357, Deel I, van *Isis* voor U herschrijven,

gedeeltelijk Nirvana, als het hoogste punt van de grote cyclus is bereikt, zullen zij voortaan in hun afdaling van bol naar bol verantwoordelijk zijn, daar zij als een nog volmaakter en intellectueler ras op deze aarde zullen moeten verschijnen. Deze neerwaartse reis is nog niet begonnen, maar dat gebeurt spoedig. Alleen – hoevelen, o hoevelen zullen op hun weg worden vernietigd!

Het bovenstaande *is de regel*. Boeddha's en Avatars vormen de uitzonderingen en inderdaad hebben we op aarde *nog enkele Avatars*.

(7) De dierlijke ziel, die in de opeenvolgende omlopen langs de cyclus, bij wijze van spreken de stuwkracht verloor die haar vroeger voorbij het afwijkende pad omlaag voerde, dat hier afslaat, valt in de lagere wereld, in de betrekkelijk korte cyclus waarin haar individualiteit tenietgaat.

Dit zou echter alleen het geval zijn met de dierlijke ziel, die in haar vereniging met de geest geen duurzaam zesde beginsel ontwikkelde. Had zij dat wel gedaan en had het zesde beginsel, dat de individualiteit van de complete mens tot zich trok, zodoende het lagere vijfde beginsel laten verdorren – zoals de bloem van de aloë die, omhooggeschoten, haar bladeren doet verdorren – dan zou de dierlijke ziel geen samenhang genoeg hebben om een ander bestaan in een lagere wereld te betreden en zou weldra in de sfeer van deze aardse aantrekking tenietgaan.

(7) Wanneer U Uw opvattingen herziet op grond van wat ik U hierboven gaf, zult U het nu beter begrijpen.

De hele individualiteit is geconcentreerd in de drie middelste, ofwel het 3e, 4e en 5e beginsel. Tijdens het aardse leven is zij geheel in het vierde, het centrum van energie, wilskracht – de wil. De heer Hume heeft het verschil tussen de persoonlijkheid en de individualiteit perfect gedefinieerd. De eerste overleeft nauwelijks – de laatste moet, om met succes haar zevenvoudige neerwaartse en opwaartse baan te doorlopen, de eeuwige levenskracht, die slechts in het zevende beginsel zetelt, in zich opnemen, en dan de drie (vierde, vijfde en zevende) verenigen in één – het zesde. Zij, die hierin slagen, worden Boeddha's, Dhyan Chohans, etc. Het hoofddoel van onze worstelingen en *inwijdingen* is deze vereniging tot stand te brengen terwijl wij nog op aarde zijn. Zij die zullen slagen, hebben niets te vrezen tijdens de vijfde, zesde en zevende ronde. Maar dit is een mysterie. Onze geliefde K.H. is op zijn weg naar het doel – het hoogste van alle, zowel buiten als in deze sfeer.

Ik moet U dankzeggen voor alles wat U voor onze twee vrienden hebt gedaan. *Wij zijn U dankbaarheid verschuldigd.*

M.

Een korte tijd zult U niets over, of van mij horen – BEREID U VOOR.

Zie noot blz. 85: waarvan een warboel is gemaakt door Olcott, die meende ze te verbeteren!

Brief van K.H. Antwoorden op Vragen. Ontvangen door A.O.H., 9 juli 1882.

(1) Wij hebben begrepen dat de cyclus der noodzakelijkheid van ons zonnestelsel, die de mens voortbrengt, uit dertien objectieve bollen bestaat, waarvan de onze de laagste is, zes daarboven in de klimmende en zes in de dalende cyclus met een veertiende wereld nog lager dan de onze. Is dat juist?

(1) Het aantal is niet helemaal juist. Er zijn zeven objectieve en zeven subjectieve bollen (het is mij nu pas voor het eerst toegestaan U het juiste getal te noemen), de werelden van oorzaken en gevolgen. Van de eerste bezet onze aarde het laagste keerpunt, waar geest en stof in evenwicht zijn. Maar bespaar U de moeite zelfs op deze juiste basis berekeningen te maken, want dat zal U alleen in de war brengen, daar de oneindige vertakkingen van het getal zeven (dat een van onze grootste mysteriën is) zo nauw zijn verbonden met en onderling afhankelijk van de zeven beginselen van de Natuur en de mens – dat dit getal het enige is dat mij is toegestaan (tot dusver) aan U te geven. Wat ik kan onthullen doe ik in een brief die ik juist ga beëindigen.

(2) Wij hebben begrepen dat U onder de mens geen drie rijken kent, zoals wij, (het minerale, plantaardige en dierlijke) maar zeven. Wilt U ze alstublieft noemen en verklaren.

(2) Onder de mens zijn er drie op het objectieve en drie op het subjectieve gebied, met de mens mee een zevental. Van twee van de eerste drie kan alleen een ingewijde zich een voorstelling vormen; het derde is het Innerlijke rijk – onder de aardkorst – dat we wel kunnen noemen, maar het beschrijven daarvan zou ons in verlegenheid brengen. Deze zeven rijken worden voorafgegaan door andere en talrijke zevenvoudige stadia en combinaties.

(3) We hebben begrepen dat de monade, die in de hoogste wereld van de dalende reeks begint, daar verschijnt in een mineraal omhulsel, en daar door een reeks van zeven omhulsels gaat, die de zeven klassen voorstellen waarin het minerale rijk is verdeeld, en als dat is gebeurd, doorgaat naar de volgende planeet en hetzelfde doet (ik zeg met opzet niets over de werelden van gevolgen, waar zij de gevolgen uitwerkt van wat zij in de voorafgaande wereld heeft doorgemaakt, en de noodzakelijke voorbereiding treft voor de volgende) en zo verder door alle dertien bollen, dus in totaal 91 minerale existenties, (a) Is dit juist? (b) Als het zo is, wat zijn dan de klassen die wij tot het minerale rijk moeten rekenen? En verder (c) Hoe gaat de monade van het ene omhulsel over in het andere; in het geval van inherbatie en incarnatie sterven plant en dier, maar voor zover wij weten sterft een mineraal niet, hoe gaat de monade in de eerste ronde dan uit de ene in de andere in- metallisatie over? (d) En heeft iedere afzonderlijke molecule van het mineraal een monade of alleen die groepen van moleculen waarbij een uitgesproken structuur kan worden waargenomen, zoals kristallen?

*Overgenomen van een kopie in het handschrift van de heer Sinnett. -Red.

(3) Ja; in ons snoer van werelden begint zij op bol "A" van de dalende reeks, en na door alle voorbereidende evoluties en combinaties van de eerste drie rijken te zijn heengegaan, hult zij zich daar in haar eerste minerale vorm (in wat ik ras noem als ik over de mens spreek en wat wij in het algemeen klasse kunnen noemen) – van klasse 1. Alleen gaat zij door *zeven* in plaats van "door dertien bollen," de tussenliggende "werelden van gevolgen" namelijk niet meegerekend. Na door haar zeven grote klassen van inmetallisatie (dat is een goed woord) te zijn heengegaan, met hun zevenvoudige vertakkingen – geeft de monade het aanzijn aan het plantenrijk en gaat door naar de volgende planeet "B".

(a) Zoals U het nu ziet, behalve dan de aantallen, (b) Uw geologen verdelen, geloof ik, de gesteenten in drie grote groepen – zandsteen, graniet en krijt; ofwel de sedimentaire, organische en stollingsgesteenten, overeenkomstig hun stoffelijke eigenschappen, precies zoals psychologen en spiritualisten de mens verdelen in het drietal: lichaam, ziel en geest. Onze methode is heel anders. Wij verdelen de mineralen (evenals de andere rijken) overeenkomstig hun occulte eigenschappen, d.w.z. naar de relatieve verhouding van de zeven universele beginselen die zij bevatten. Het spijt mij te moeten weigeren, maar ik kan Uw vraag niet beantwoorden, dat is mij niet toegestaan. Om het probleem van een eenvoudige terminologie voor U te vergemakkelijken, zou ik U adviseren om de zeven beginselen van de mens grondig te bestuderen en dus* de zeven grote klassen van de mineralen dienovereenkomstig te verdelen. De groep van de sedimentgesteenten bijvoorbeeld zou beantwoorden aan het samengestelde (chemisch gesproken) lichaam van de mens, ofwel zijn eerste beginsel; de organische gesteenten aan het tweede (sommigen noemen dit het derde) beginsel of jiva, enz., enz. U moet Uw eigen intuïtie hierbij gebruiken. Zo zou U ook intuïtief bepaalde waarheden kunnen ontdekken, zelfs wat hun eigenschappen betreft. Ik zou niets liever doen dan U helpen, maar de dingen moeten *geleidelijk* worden onthuld, (c) Door occulte *osmose*. Planten en dieren laten hun stoffelijke resten achter als het leven is geweken. Hetzelfde doen de mineralen maar met langere tussenpozen, omdat hun steenachtig lichaam langer meegaat. Het sterft aan het einde van iedere *manvantarische* cyclus, of bij het einde van een "Ronde", zoals U het zoudt noemen. Dit wordt toegelicht in een brief aan U, waarmee ik bezig ben. (d) Iedere molecule is een deel van het Universele Leven. De ziel van de mens (zijn vierde en vijfde beginsel) is slechts een samenstelling van gevorderde wezens van het lagere rijk. De overvloed of het overwicht van de ene over de andere samenstelling is vaak be-

*[Misschien: 'dan'. – Red.]

slissend voor de aard van de instincten en hartstochten van een mens, tenzij deze door de verzachtende en vergeestelijkende invloed van zijn zesde beginsel in toom worden gehouden.

(4) Wilt U er alstublieft nota van nemen, dat wij de Grote Cyclus, die een monade in het minerale rijk heeft doorgemaakt, een “ronde” noemen, die naar wij menen dertien (zeven) pleisterplaatsen bevat, ofwel objectieve, min of meer stoffelijke werelden. Op elk van die pleisterplaatsen doorloopt zij wat wij een “wereldring” noemen, die zeven inmetallisaties omvat, één in elk van de zeven klassen van dat rijk. Kan deze terminologie worden aangenomen en is ze juist?

(4) Ik geloof dat dit tot verdere verwarring zal leiden. Wij stemmen in met de betiteling Ronde voor de doorgang van een monade van bol “A” naar bol “Z” (of “G”) via de belichaming in elk van de vier rijken, t.w. als een mineraal, een plant, een dier en mens, ofwel het Devarijk. “Wereldring” is juist. M. drong er bij de heer Sinnett sterk op aan om het eerst eens te worden over een terminologie alvorens verder te gaan. Enkele losse feiten werden U tot nu toe *par contrabande* verstrekt als een soort smokkelwaar. Maar nu U werkelijk in ernst schijnt te hebben besloten onze filosofie te bestuderen en te gebruiken – wordt het tijd dat we serieus beginnen te werken. Dat we noodzaak zijn onze vrienden inzicht in de hogere Mathematica te ontzeggen is nog geen reden om te weigeren ze rekenkunde te leren. De monade doorloopt niet al leen “wereldringen” ofwel zeven grote inmetallisaties, inherbaties, zoönisaties (?) en incarnaties – maar ook een oneindig aantal subringen of onderge schikte wervelingen, alle in reeksen van zeven. Zoals de geoloog de aardkorst verdeelt in grote afdelingen, onderafdelingen, kleinere gebieden en zones; en de botanicus zijn planten in orden, klassen en soorten, en de zoöloog zijn voorwerpen van studie in klassen, orden en families, zo hebben wij onze eigen classificaties en onze terminologie. Maar behalve dat dit alles voor U onbegrijpelijk is, zouden er boekdelen na boekdelen moeten worden geschreven aan de hand van de werken van Kiu-te en anderen. De commentaren daarop zijn nog moeilijker te begrijpen. Zij staan vol met de meest diepzinnige wiskundige berekeningen, en de sleutels tot de meeste daarvan zijn alleen in handen van onze hoogste adepten, daar zij, omdat ze de oneindigheid van de fenomenale uitingen in de nevenprojecties van de *ene* Kracht tonen, wederom geheim zijn. Daarom betwijfel ik of ik U op dit moment meer mag geven dan de algemene of basisgedachte. Hoe dan ook, ik zal mijn best doen.

(5) Wij hebben begrepen dat in *elk* van Uw andere zes rijken, een monade op gelijke wijze een volledige ronde doorloopt, in iedere ronde halt houdt in elk van de dertien pleisterplaatsen om daarin een wereldring van zeven levens te doorlopen, één in elk van de zeven klassen waarin elk van de genoemde 6 rijken is verdeeld. Is dit juist en zo ja,

wilt U ons dan de zeven klassen van deze zes rijken noemen?

(5) Als met rijken de zeven rijken of gebieden van de aarde worden bedoeld – en ik zie niet in dat het iets anders zou kunnen betekenen – dan is de vraag beantwoord in mijn repliek op Uw Vraag (2) en zijn er in dat geval al vijf van de zeven genoemd. De eerste twee staan, evenals de derde, in verband met de evolutie van de elementalen en van het Innerlijke rijk.

(6) Als we het bij het rechte eind hebben, dan is het totaal aan existenties, vooraf gaande aan de mens-periode 637. Is dat juist? Of zijn er zeven existenties in iedere klasse van elk rijk, dus 4.459? Of wat zijn de totale aantallen en hoe onderverdeeld? Nog één punt. Is het aantal levens in deze lagere rijken, bij wijze van spraken, onveranderlijk, of verandert het en zo ja, hoe, waarom en binnen welke grenzen?

(6) Daar het mij niet is toegestaan U de hele waarheid te geven, of het aantal afzonderlijke fracties te onthullen, ben ik niet in staat U tevreden te stellen door het totale aantal te geven. Wees ervan verzekerd, mijn beste Broeder, dat voor iemand die er niet naar streeft een praktisch occultist te worden, de ze getallen onbelangrijk zijn. Zelfs aan onze hoge chela's worden deze bijzonderheden geweigerd tot het moment van hun inwijding tot adept. Deze cijfers zijn, zoals ik al zei, zo verweven met de diepste psychologische mysteriën, dat het onthullen van de sleutel tot dergelijke cijfers gelijk zou staan met de heersersstaf binnen het bereik van alle schrandere lezers van Uw boek te brengen. Al wat ik U kan zeggen is, dat binnen de Solaire Manvantara het aantal existenties, ofwel vitale activiteiten, van de monade vaststaat, maar dat er plaatselijke variaties in aantal zijn, in *kleinere* stelsels, individuele werelden, ronden en wereldringen, naargelang van de omstandigheden. Bedenk tevens in dit verband, dat menselijke *persoonlijkheden* dikwijls worden *uitgewist*, terwijl de enkelvoudige of samengestelde wezens alle kleinere en grotere cirkels der noodzakelijkheid* onder allerlei vormen doorlopen.

(7) Wij hopen het tot hier redelijk bij het rechte eind te hebben, maar als we bij de Mens komen, raken we in de war.

(7) En geen wonder, daar U niet de juiste inlichtingen werden gegeven.

(7a) Doorloopt de monade als Mens (aap-mens en hoger) één of zeven ronden, zoals boven aangegeven? Wij dachten het laatste.

(7a) Als mens-aap doorloopt hij precies zoveel ronden en ringen als ieder ander ras of andere klasse; d.w.z., hij doorloopt één Ronde en moet op iedere

*[Misschien: cyclussen der noodzakelijkheid. —Red.]

planeet van “A” tot “Z” door zeven hoofdrassen van aapachtige mensen gaan, evenveel subrassen enz., enz. (Zie Aanvullende Opmerkingen) als het bovenbeschreven ras.

(7b) Bestaat in iedere *ronde* zijn *wereldring* uit zeven levens in zeven rassen (49) of alleen uit zeven levens in één ras? Wij zijn er niet zeker van, hoe U het woord ras gebruikt, of er slechts één ras in iedere pleisterplaats van elke ronde is, d.w.z. één ras in elke wereldring, of dat er zeven rassen (met hun zeven vertakkingen en in elk geval een leven in elk daarvan) in elke wereldring zijn? Ja, door Uw gebruik van de woorden: “en door elk van deze moet de Mens evolueren voor hij naar het volgende hogere ras overgaat en dat *zevenmaal*,” zijn we er niet zeker van of er geen zeven levens in iedere vertakking zijn, zoals U ze noemt, *onderrassen* zouden wij, als U dat goedvindt, willen zeggen. Er kunnen dus zeven randen zijn, ieder met zeven rassen, ieder met zeven onderrassen en ieder met zeven incarnaties = $13 \times 7 \times 7 \times 7 \times 7 = 31.213$ levens, of één ronde met zeven rassen en zeven onderrassen en één leven in ieder ervan = $13 \times 7 \times 7 = 637$ levens of, wederom 4.459 levers. Breng ons alstublieft op de goede weg door het normale aantal levens te noemen (de juiste aantallen zullen variëren daar idioten, kinderen, enz. niet worden meegeteld) en hoe ze zijn onderverdeeld.

(7b) Evenals het bovenbeschreven ras: d.w.z., op iedere planeet – onze aarde inbegrepen – moet hij zeven ringen door zeven rassen (één in elk) volbrengen en zevenmaal zeven zijtakken. Er zijn zeven wortelrassen en zeven onderrassen of zijtakken. Onze leer beschouwt de antropologie als een absurde, lege droom van godsdienstige ijveraars en beperkt zich tot de etnologie. Het is mogelijk, dat mijn terminologie verkeerd is; U hebt de vrijheid ze in zo’n geval te wijzigen. Wat ik “ras” noem, zou U misschien met “geslacht” betitelen, hoewel onderrassen beter uitdrukt wat we bedoelen dan het woord familie of afdeling van het genus homo. Om U evenwel op de goede weg te brengen, wil ik voorlopig zeggen – één leven in elk van de zeven wortelrassen; zeven levens in elk van de 49 onderrassen – of $7 \times 7 \times 7 = 343$ en voeg hier nog 7 aan toe. En dan een reeks levens in grotere en kleinere vertakkingen van de rassen; die het totaal aan menselijke incarnaties op iedere pleisterplaats of planeet op 777 brengen. Het beginsel van versnelling en vertraging werkt zodanig, dat alle inferieure soorten worden geëlimineerd en er slechts één enkele superieure overblijft om de laatste ring door te maken. Niet veel om te verdelen over de enkele miljoenen jaren, die de mens op één planeet doorbrengt. Laten wij eens aannemen dat de mens niet langer dan één miljoen jaar – een getal dat door Uw wetenschap werd vermoed en nu wordt geaccepteerd – in deze Ronde op aarde heeft geleefd; als we dan het gemiddelde voor elk leven op één eeuw stellen, dan zien we dat, terwijl hij in al zijn levens op onze planeet (in deze Ronde) slechts 77.700 jaar heeft doorgebracht, hij 922.300 jaar in de subjectieve sferen is geweest. Niet erg bemoedigend voor de ultramoderne reïncar-

nisten die zich verscheidene van hun vroegere existenties herinneren!

Mocht U zich aan berekeningen willen wagen, vergeet dan niet dat wij hierboven slechts het volle, gemiddelde leven van bewustzijn en verantwoordelijkheid hebben geraamd. Er is niets gezegd over de mislukkingen van de Natuur in het geval van miskramen, geboren idioten, de dood van kinderen in hun eerste cyclus van zeven jaar, noch over die *uitzonderingen* waarover ik niet kan spreken. Ook moet U bedenken dat de gemiddelde duur van een mensenleven sterk varieert naargelang van de Ronde. Al ben ik verplicht op vele punten informatie achter te houden, toch zal het, als U een van de problemen zelf mocht uitwerken, mijn plicht zijn U dat te zeggen. Probeer het vraagstuk van de 777 incarnaties op te lossen.

(8) “M” zei dat de hele mensheid in de vierde ronde is, dat de vijfde nog niet is begonnen, maar dat dit spoedig zal gebeuren. Was dit een vergissing? Als dat niet zo is, en we vergelijken dit met Uw opmerkingen van nu, maken we eruit op dat de hele mensheid in de vierde ronde is (hoewel U ergens anders scheen te zeggen dat we in de vijfde ronde zijn). Dat de hoogste mensen die nu op aarde zijn, tot het eerste onderrass van het vijfde ras behoren, en de meerderheid tot het zevende onderrass van het vierde ras, maar met overblijfselen van de andere onderrassen van het vierde ras en het zevende onderrass van het derde ras. Wees zo goed ons dit duidelijk te maken.

(8) “M” kent heel weinig Engels en *heeft een hekel* aan schrijven. Maar ook ik had heel goed dezelfde uitdrukking kunnen gebruiken. Enkele regendruppels maken nog geen moesson al zijn zij er een voorbode van. De vijfde ronde is nog niet begonnen op onze aarde en de rassen en onderrassen van één ronde moeten niet worden verward met die van een andere. Men kan zeggen dat de mensheid van de vijfde ronde is “begonnen”, als op de planeet die aan de onze voorafgaat, geen enkel mens van die ronde is achtergebleven en op onze aarde geen enkel mens van de vierde ronde. U moet ook weten, dat de mensen van de vijfde ronde (die heel schaars en slechts met weinigen zijn) die nu en dan onder ons verschijnen, als *avant couriers* op aarde geen nakomelingen krijgen van de vijfde ronde. Plato en Confucius waren mensen van de vijfde ronde en onze Heer een mens van de zesde ronde (het mysterie van zijn avatara wordt in mijn volgende brief behandeld) en zelfs de zoon van Gautama Boeddha was niet anders dan een mens van de vierde ronde.

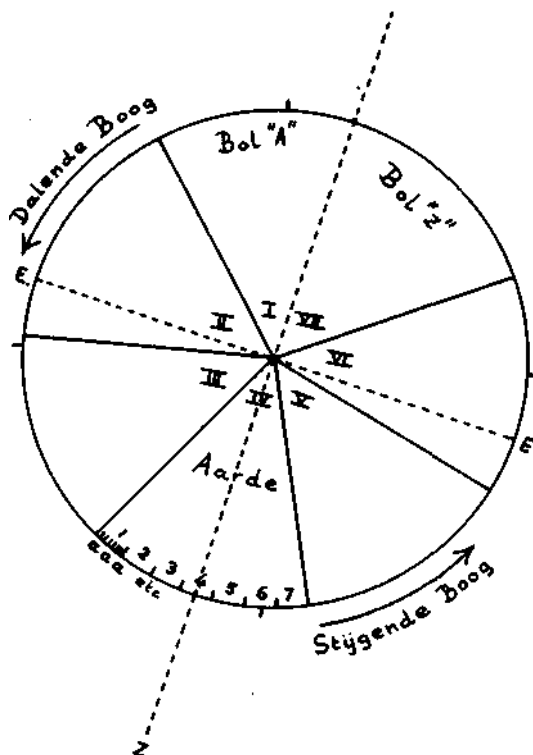
Onze mystieke termen worden in hun onbeholpen vertaling uit het Sanskriet even verwarrend voor ons als voor U — in het bijzonder voor “M”. Tenzij iemand van ons bij het schrijven aan U zijn pen hanteert *als adept*, en haar van het eerste tot en met het laatste woord in deze hoedanigheid gebruikt, heeft hij evenveel kans op “vergissingen” als wie ook. Nee, wij zijn niet in de vijfde ronde, maar er zijn wel mensen van de vijfde ronde in de laatste paar

duizend jaar onder ons verschenen. Maar wat betekent zo'n onbeduidende tijdsperiode vergeleken met zelfs één miljoen jaar van de verscheidene miljoenen, die de mens in één enkele ronde op aarde doorbrengt?

K.H.

Wees zo goed bijzondere aandacht te schenken aan de paar woorden die ik op de schutbladen toevoeg. Damodar heeft opdracht ontvangen om U No. 3 van Terry's brieven te sturen – goed materiaal voor brochure No. 3 van Fragments of Occult Truth.

Deze figuur geeft een ruwe schets van de ontwikkeling van de mensheid op

DE MENS OP EEN PLANEET*

*Voor toelichting zie blz. 94.

een planeet – bijvoorbeeld onze aarde. De mens evolueert in zeven hoofd- of wortelrassen; 49 kleinere rassen; en de onderverdelingen of uitlopers daarvan, de vertakkingen van deze laatste komen er niet op voor.

De pijl geeft de richting aan die door de evolutionaire impuls wordt gevolgd.

I, II, III, IV, enz., zijn de zeven hoofd- of wortelrassen.

I, 2, 3, enz., zijn de kleinere rassen.

a, a, a, zijn de onderverdelingen of uitlopers van de rassen.

N, het begin – en eindpunt van de evolutie op de planeet.

Z, het axiale punt waar de ontwikkeling in elke raciale evolutie in evenwicht is of zich aanpast.

E, de equatoriale punten, waar in de dalende boog het intellect het geestelijke overwint en in de stijgende boog het geestelijke het intellect overvleugelt.

(N.B. – Het bovenstaande in het handschrift van D.K. – de rest in dat van K.H. – A.P.S.)

P.S. – In zijn haast heeft D.J.K. zijn figuur wat scheef getekend, maar als ruwe schets is ze bruikbaar. Hij tekende haar om de ontwikkeling op een enkele planeet voor te stellen; maar ik heb er een paar woorden aan toegevoegd zodat ze ook van toepassing kan zijn (en ook is) op een hele manvantarische keten van werelden.

K.H.

Aanvullende Opmerkingen

Telkens wanneer zich bij U een vraag voordoet over de evolutie of de ontwikkeling in een Rijk, denk er dan voortdurend aan dat alles in de hele natuur valt onder de Zevenvoudige regel van reeksen, wat overeenkomsten en onderlinge verhoudingen betreft.

In de evolutie van de mens is er een hoogste punt, een diepste punt, een dalende boog en een klimmende boog. Daar het de “Geest” is die zich transformeert in “stof” en (niet de “stof die opstijgt – maar) het de stof is die *zich opnieuw oplost in de geest*, moet uiteraard de evolutie van het eerste ras en van het laatste op een planeet (en ook in iedere ronde) meer etherisch zijn, meer geestelijk, en de vierde of laagste het meest stoffelijk (natuurlijk in elke ronde in toenemende mate) en tegelijkertijd – *omdat stoffelijke intelligentie de vermomde manifestatie is van geestelijke intelligentie* – moet elk geëvolueerd ras op de dalende boog stoffelijk intelligenter zijn dan zijn voorganger, terwijl elk ras op de stijgende boog een verfijndere vorm van mentaliteit zal hebben, vermengd met geestelijke intuïtie.

Het eerste ras (of geslacht) van de eerste ronde na een *zonnemanvantara* (wees zo goed mijn volgende brief af te wachten voor U zich opnieuw het

hoofd breekt of in de war raakt — deze zal heel wat verduidelijken) zou dan een ras van god-mensen zijn van bijna ontastbare vorm, en zo is het ook; maar dan ziet de onderzoeker zich voor de moeilijkheid geplaatst dit feit te verzoenen met de evolutie van de mens uit het *dier* — hoe hoog zijn ontwikkelingsvorm onder de antropoiden ook is. En toch is dit verenigbaar voor wie zich nauwgezet houdt aan een strikte analogie tussen de werken van de twee werelden, de zichtbare en de onzichtbare — in feite één wereld, daar de ene als het ware binnen zichzelf werkt. Nu zijn er — *moeten* er “mislukkingen” zijn in de etherische rassen van de vele klassen van Dhyan Chohans of Deva’s zo goed als onder de mensen. Maar daar deze mislukkingen toch te ver zijn gevorderd en vergeestelijkt om uit hun Dhyan Chohanschap terug te worden gestoten in de maalstroom van een nieuwe oerevolutie door de lagere rijken heen — gebeurt het volgende. Als er een nieuw zonnestelsel moet worden ontwikkeld, worden deze Dhyan Chohans (denk aan de Hindoese allegorie van de *Gevallen Deva’s*, door Siva in Andarah* geslingerd, aan wie door Parabrahm wordt toegestaan te denken dat het een tussentoestand is, waar ze zich door een reeks wedergeboorten in die sfeer kunnen voorbereiden op een hogere toestand — een nieuwe regeneratie)”vóór”de elementalen door de stroom meegevoerd, en blijven als een latente of niet-actieve geestelijke kracht in de aura van de wordende wereld van een nieuw stelsel totdat het stadium van menselijke evolutie is bereikt. Dan heeft Karma hen achterhaald en zullen zij de bittere beker van vergelding tot de laatste druppel moeten aanvaarden. Zij worden dan een *actieve* Kracht en vermengen zich met de Elementalen, of verder gevorderde *wezens* uit het zuivere dierenrijk om langzamerhand het volledige mensentype te ontwikkelen. In deze vermenging verliezen zij hun hoge intelligentie en spiritualiteit van het Devaschap om die aan het eind van de zevende ring in de zevende ronde te herwinnen.

Wij hebben dus:

1e Ronde. — Een etherisch wezen — *niet verstandelijk*, maar superspiritueel. In elk van de volgende rassen en onderrassen en kleinere rassen van de evolutie wordt hij meer en meer een lichamelijk of vleselijk wezen, maar is nog steeds overwegend etherisch. Evenals dieren en planten ontwikkelt hij wanstaltige lichamen in overeenstemming met zijn ruwe omgeving.

2e Ronde. — Hij is nog steeds gigantisch en etherisch, maar wordt steeds steviger en compacter van lichaam — een meer stoffelijk mens, maar nog altijd minder verstandelijk dan spiritueel; want de evolutie van het verstand verloopt langzamer en moeilijker dan die van het stoffelijk omhulsel en het verstand

*[Moet misschien zijn: Antarala (tussentoestand). — Red.]

ontwikkelt zich niet zo snel als het lichaam.

3e Ronde. – Nu heeft hij een geheel vast of compact lichaam; eerst de vorm van een reusachtige aap en meer verstandelijk (of liever listig) dan geestelijk. Want hij heeft nu op de dalende boog het punt bereikt, waarop zijn oorspronkelijke spiritualiteit wordt verduisterd of overschaduwd door het ontluikende verstandelijke. In de laatste helft van deze derde ronde wordt zijn reuzengestalte kleiner, de structuur van zijn lichaam verbetert (misschien kan een microscoop helpen dit te demonsteren) en hij wordt een meer redelijk wezen – hoewel nog steeds meer aap dan een Devamens.

4e Ronde. – Het intellect maakt een enorme ontwikkeling door in deze ronde. De stomme rassen verkrijgen *onze* menselijke spraak op onze bol, waarop vanaf het 4e ras de taal wordt vervolmaakt en de kennis van stoffelijke dingen toeneemt. Op dit punt, halverwege de 4e ronde, passeert de Mensheid het *axiale punt van de kleinere manvantarische kringloop*. (Bovendien passeert de mens in het midden van elke grotere of *wortelras* evolutie van elke ronde de equator van zijn reis op die planeet, en dezelfde regel is van toepassing op de hele evolutie of de zeven ronden van de kleine Manvantara – $7 \text{ ronden} \div 2 = 3\frac{1}{2} \text{ ronde}$.) Op dit punt is de wereld vol van de gevolgen van intellectuele activiteit en *afnemende spiritualiteit*. In de eerste helft van het vierde ras werden wetenschappen, kunst, literatuur en filosofie geboren, ze verduisterden bij het ene volk om bij een ander te worden herboren, en de beschaving en de intellectuele ontwikkeling verlopen evenals de rest in zeventvoudige cyclussen; terwijl pas in de tweede helft de geestelijke Ego zijn werkelijke strijd met lichaam en verstand begint om zijn transcendentale vermogens te openbaren. Wie zal in de toekomstige gigantische strijd helpen? Wie? Gelukkig de mens die de helpende hand biedt.

5e Ronde. – Dezelfde relatieve ontwikkeling en dezelfde worsteling duurt voort.

6e Ronde.

7e Ronde.

Over deze behoeven we niet te spreken.

BRIEF No. 15*

Van K.H. aan A.O.H. Ontvangen 10 juli 1882.

(1) Bevat elke minerale vorm, elke plant, elk dier altijd een entiteit die het vermogen zich tot een planeetgeest te ontwikkelen in zich besloten houdt? Is er op de huidige dag op de tegenwoordige aarde zo'n essentie of geest of ziel – de naam doet er niet toe – in elk mineraal, enz.

(1) Altijd; noem het echter liever de *kiem* van een toekomstige entiteit, wat het al eeuwenlang was. Neem het menselijke foetus. Vanaf zijn eerste ontstaan tot het einde van zijn zevende maand van ontwikkeling, worden in het klein de kringlopen van de mineralen, planten en dieren herhaald waar zij doorheen ging in haar vroegere omhulsels, en pas in de laatste twee ontwikkelt zich de toekomstige menselijke entiteit. Het is pas voltooid tegen de tijd dat het kind zijn zevende jaar bereikt. Toch bestond ze zonder enige *toename of afname*, aeonen en aeonen voor ze zich een weg baande, *door* en *in* de schoot van moeder natuur, zoals ze nu doet in de schoot van haar aardse moeder. Terecht zei een geleerd wijsgeer, die meer op zijn intuïtie vertrouwt dan op de uitspraken van de moderne wetenschap: “De stadia van het voorgeboortelijke bestaan van de mens zijn een verkorte weergave van enkele ontbrekende bladzijden uit de geschiedenis van de Aarde.” U moet dus terugzien naar de dierlijke, plantaardige en minerale wezens. U moet met elk wezen beginnen bij zijn uitgangspunt op de manvantarische reis als het oorspronkelijke kosmische atoom dat al is gedifferentieerd door de eerste beweging van de manvantarische levensadem. Want de potentialiteit die zich tenslotte ontwikkelt tot een volmaakte planeetgeest schuilt in, *is* in feite dat oorspronkelijke kosmische atoom. Door zijn “*chemische affiniteit*” (?) ertoe gebracht zich te verenigen met andere gelijke atomen, wordt het totaal van die verbonden atomen eens een mensdragende bol, nadat de stadia van wolk, spiraal, bolvormige vuurnevel, en van verdichting, consolidatie, inkrimping en afkoeling van de planeet achtereenvolgens met succes zijn doorlopen. Maar, let wel, niet iedere bol wordt een “*mensdrager*”. Ik vermeld alleen het feit, zonder er in dit verband verder op in te gaan. De grote moeilijkheid om de gedachte achter bovengenoemd proces te vatten, ligt in de geneigdheid min of meer onvolledige verstandelijke voorstellingen te vormen van de werking van het *ene* element, van zijn onvermijdelijke aanwezigheid in elk onweegbaar atoom, en zijn daarop volgende onophoudelijke en bijna onbegrensde vermenvulding van nieuwe

*Overgenomen van een kopie in het handschrift van de heer Sinnett. — Red.

centra van werkzaamheid, zonder dat zijn eigen oorspronkelijke kwantiteit in het minst wordt beïnvloed. Laten wij eens denken aan zo'n verzameling atomen die bestemd is onze bol te vormen en dan, terwijl we een vluchtige blik op het geheel werpen, het speciale werk van zulke atomen volgen. Wij zullen het oorspronkelijke atoom A noemen. Dit is niet een begrensde centrum van werkzaamheid, maar het beginpunt van een manvantarische ontwikkelingsgang en geeft het aanzijn aan nieuwe centra, die wij B, C, D, enz. kunnen noemen, onberekenbaar veel. Elk van deze hoofdpunten brengt kleinere centra tot aanzijn, a, b, c, enz. En de laatste ontwikkelen zich in de loop van de evolutie en involutie eens tot A's, B's, C's, enz., en vormen zo de wortels, of zijn de zich ontwikkelende oorzaken van nieuwe geslachten, soorten, klassen, enz., tot in het oneindige. Nu hebben noch het oorspronkelijke A en zijn mede-atomen, noch de daaraan ontsproten a's, b's, c's, ook maar een greintje van hun oorspronkelijke kracht of levensessentie verloren door de ontwikkeling van hun derivaten. De daar aanwezige kracht is niet in iets anders omgezet, zoals ik al in mijn brief heb aangetoond, maar vermenigvuldigt zich bij iedere ontwikkeling van een nieuw centrum van werkzaamheid van *binnenuit* tot in het oneindige zonder ooit iets van haar aard in kwaliteit of kwantiteit te verliezen. Toch krijgt ze op haar weg van differentiatie iets nieuws. Deze zogenaamde "kracht" blijkt werkelijk onvernietigbaar te zijn, maar staat *niet* met iets in correlatie, en kan *niet* worden omgezet op de wijze als door de Leden van de R.S. wordt aanvaard, maar men kan veeleer zeggen dat ze zich *uitbreidt* en *groeit* tot "iets anders", terwijl noch haar eigen vermogen, noch haar wezen, in het minst door de transformatie worden beïnvloed. Eigenlijk kan het ook geen *kracht* worden genoemd, daar deze alleen een eigenschap is van Yin-sin (Yin-sin of de ene "Vorm van bestaan", ook Adi-Buddhi of Dharmakaya, de mystieke universeel verspreide essentie), tijdens zijn openbaring in de waarneembare wereld van de zinnen, namelijk, niets anders dan Uw oude bekende Fohat. Zie in dit verband het artikel van Subba Row "Esoterische Leringen van de Arische Arhats" over de zevenvoudige beginselen in de mens; zijn recensie van Uw Fragments, blz. 94 en 95. De ingewijde Brahmaan noemt het (Yin-sin en Fohat) Brahman en Sakti wanneer het zich als die kracht openbaart. Het is misschien juister het *oneindig leven* te noemen en de bron van alle leven, zichtbaar en onzichtbaar, een onuitputtelijke, altijd aanwezige essentie, kortom Swabhavat. (S. in zijn universele toepassing, Fohat wanneer het zich overal in onze wereld van verschijnselen openbaart, of liever in het zichtbare heelal en dus in zijn beperkingen). Het is pravritti in actieve, nirvritti in passieve toestand. Noem het de Sakti van Parabrahma, als U wilt, en zeg met de Adwaiti's (Subba Row is er een) dat Parabrahm plus Maya *Iswar*, het

scheppende beginsel, wordt – een kracht die gewoonlijk God wordt genoemd, die verdwijnt en sterft met de rest wanneer pralaya komt. Of U kunt meegaan met de noordelijke Boeddhistische wijsgeren en het *Adi-Buddhi* noemen, de alles doordringende opperste en absolute intelligentie met haar zich periodiek openbarende Godheid – “Avalokiteshvara” (een manvantarische, intelligente, met menselijkheid bekroonde natuur) – de door ons aan de scharen van Dhyan Chohans gegeven mystieke naam (N.B. de solaire Dhyan Chohans of de schare van ons zonnestelsel alleen) gezamenlijk genomen, welke schare de moederbron vertegenwoordigt, het totaal van alle intelligenties die er ooit waren, zijn of zullen zijn, hetzij op onze keten van mensdragende planeten of in enig ander deel van ons zonnestelsel. En dit zal U door analogie doen zien dat *Adi-Buddhi* op haar beurt (zoals in de letterlijke vertaling van de naam al is opgesloten) de gezamenlijke intelligentie van de universele intelligenties is, met inbegrip van die van de Dhyan Chohans, zelfs van de hoogste orde. Dat is alles wat ik U nu over dit bijzondere onderwerp durf te zeggen, daar ik vrees dat ik de grens al heb overschreden. Wanneer ik dus zonder nadere aanduiding over de mensheid spreek, moet U begrijpen dat ik niet de mensheid van onze vierde ronde bedoel, zoals wij haar op deze aardkluit in de ruimte zien, maar de hele reeds ontwikkelde schare.

Ja, zoals in mijn brief beschreven – er is maar één element en het is onmogelijk ons stelsel te begrijpen voor men daarvan in zijn denken een juiste voorstelling heeft gevormd. U moet mij dus vergeven als ik langer bij het onderwerp stilsta dan nodig lijkt. Maar als dit grootse belangrijke feit niet grondig wordt begrepen, zal de rest onbegrijpelijk blijken te zijn. Dit element is dus – metafysisch gesproken – de ene grondslag of blijvende oorzaak van alle openbaringen in de wereld van de verschijnselen. De ouden spreken van de vijf kenbare elementen, ether, lucht, water, vuur, aarde, en van het ene onkenbare element (voor de oningewijden), het 6e beginsel van het heelal – noem het Purush Sakti, terwijl het spreken over het zevende, buiten het heiligdom, met de dood kon worden gestraft. Maar deze vijf zijn slechts de gedifferentieerde aspecten van het ene. Evenals de mens, is ook het heelal een zevenvoudig wezen – de zevenvoudige microkosmos staat tot de zevenvoudige macrokosmos slechts als de druppel regenwater staat tot de wolk waaruit hij viel en waarheen hij in de loop van de tijd zal terugkeren. Dat ene omvat of bevat alle neigingen nodig voor de evolutie van lucht, water, vuur, enz. (van het zuiver abstracte tot hun concrete toestand) en als deze laatste elementen worden genoemd, is dat om hun vermogens aan te duiden tot het voortbrengen van talloze vormveranderingen of de evolutie van hun wezen. Laten wij de onbekende kwantiteit als X voorstellen; die kwantiteit is het ene eeuwige onverander-

lijke beginsel – en A, B, C, D, E, vijf van de zes lagere beginselen of bestanddelen ervan; nl. de beginselen aarde, water, lucht, vuur en ether (*akasa*) in volgorde van hun spiritualiteit en beginnende met het laagste. Er is een zesde beginsel, overeenkomende met het zesde beginsel *Buddhi*, in de mens (om verwarring te voorkomen, moet U eraan denken dat, als de zaak wordt gezien van de kant van de dalende reeks, het abstracte Al of het eeuwige beginsel in rangorde als het eerste zou worden aangeduid, en het heelal van verschijnselen als het zevende, en van de andere kant beschouwd – of ze bij de mens behoren of bij het heelal – zou de volgorde precies omgekeerd zijn) maar het is ons niet toegestaan het te noemen, behalve onder de ingewijden. Wel wil ik naar voren brengen dat het in verband staat met de werking van het hoogste begripsvermogen. Laten wij het N noemen. En behalve deze is er onder alle activiteiten van het uiterlijk heelal een bezielende impuls uit X, noem deze Y. Algebraïsch uitgedrukt zou onze vergelijking dus luiden $A+B+C+D+E+N+Y=X$. Elk van deze zes letters stelt, bij wijze van spreken, de geest of abstractie voor van wat U elementen noemt (in Uw magere Engelse taal vind ik geen ander woord). Deze geest beheerst de hele lijn van de evolutie langs de volledige manvantarische kringloop op zijn eigen gebied. Het is de bezielende, levenschenkende, stuwende, evoluerende *oorzaak* achter de ontelbare geopenbaarde verschijnselen op dat gebied van de Natuur. Laten wij de gedachte met een enkel voorbeeld uitwerken. Neem het vuur. D – het oorspronkelijke vuurbeginsel dat in X zetelt – is de uiteindelijke oorzaak van elk geopenbaard vuurverschijnsel op alle bollen van de keten. De onmiddellijke oorzaken zijn de geëvolueerde secundaire vuurmachten, die elk voor zich de *zeven* neerdalingen van het vuur op iedere planeet beheersen, (en elk element heeft zijn zeven beginselen en ieder beginsel zijn zeven subbeginselen en deze secundaire krachten zijn, voor ze als zodanig optreden, op hun beurt oorspronkelijke oorzaken geworden). D is een zevenvoudige samenstelling waarvan het hoogste deel zuivere geest is. Zoals wij het op onze bol zien, is het in zijn meest grove en stoffelijke toestand, even grof op zijn wijze als de mens in zijn stoffelijk omhulsel. Op de onmiddellijk aan de onze voorafgaande bol was het vuur minder grof dan hier: op die daarvoor nog minder. Op iedere voorafgaande planeet was dus het vlamlichaam steeds zuiverder en geestelijker en steeds minder grof en stoffelijk. Op de eerste van alle in de manvantarische keten verscheen het als een bijna zuiver objectief schijnsel – het Maha Buddhi, het zesde beginsel van het *eeuwige licht*. Daar onze bol zich onderaan de boog bevindt, waar de stof zich met de geest in haar grofste vorm vertoont – zal het vuurelement, als het zich openbaart op de bol die op de opgaande boog op de onze volgt, minder dicht zijn dan zoals wij het zien. Zijn geestelijke aard zal gelijk zijn aan die

welke het vuur had op de bol die op de dalende lijn aan de onze voorafging; de tweede bol in de opgaande lijn zal, wat zijn aard betreft, overeenstemmen met die van de tweede aan de onze voorafgaande bol op de dalende lijn, enz. Op iedere bol van de keten zijn er zeven openbaringen van vuur, waarvan de eerste, wat geestelijke aard betreft, kan worden vergeleken met de laatste openbaring op de onmiddellijk voorafgaande planeet: het proces gaat, zoals U zult begrijpen, in omgekeerde volgorde op de tegenovergestelde boog. De ontelbare bijzondere openbaringen van deze zes universele elementen zijn op hun beurt slechts de vertakkingen, de twijgen of loten van die ene oorspronkelijke “Levensboom”.

Neem Darwins levensstamboom van het menselijk ras en andere en probeer, terwijl U steeds het wijze oude gezegde in gedachten houdt: “Zo boven, zo beneden” — dat wil zeggen het universele stelsel van overeenkomsten – tot begrip te komen door middel van de analogie. U zult dan zien dat in deze tijd op deze tegenwoordige aarde er in ieder mineraal, enz., zulk een geest is. Ik wil nog verder gaan. Iedere zandkorrel, iedere kei of granieten rots *is* die gekristalliseerde of versteende geest. U aarzelt. Neem een handboek over geologie en zie wat de wetenschap daarin verklaart over de vorming en de groei van mineralen. Wat is de oorsprong van alle gesteenten, sedimentaire of vulkanische. Neem een stuk graniet of zandsteen en U zult zien dat het ene is samengesteld uit kristallen, het andere uit korrels van verschillende steensoorten (organische gesteenten of stenen, gevormd uit overblijfselen van eens levende planten en dieren, zijn voor ons huidig doel ongeschikt; zij zijn overblijfselen van latere ontwikkelingen, terwijl wij ons slechts bezighouden met de oorspronkelijke). Welnu, sediment- en stollingsgesteenten zijn resp. gevormd uit zand, grint en aarde, en uit lava. Wij behoeven dus slechts de oorsprong van beide na te gaan. Wat zien wij? Wij zien dat het ene is samengesteld uit drie elementen of, nauwkeuriger gezegd, uit drie afzonderlijke manifestaties van het *ene* element –

aarde, water en vuur, en dat het andere eveneens is samengesteld (hoewel onder verschillende uiterlijke omstandigheden) uit kosmische stof – de denkbeeldige *materia prima*, zelf een van de openbaringen (6e beginsel) van het ene element. Hoe kunnen wij er dan aan twifelen dat een mineraal in zich een vonk bevat van het *Ene*, zoals al het andere in deze objectieve natuur?

(2) Wat gebeurt er met de Geest die zich niet tot de mens heeft opgewerkt, als pralaya begint?

(2) . . . De tijd die nodig is voor de voltooiing van de zeven lokale of aardse – of om ze zo te noemen – bolronden (om niet te spreken over de zeven Ronden in de kleinere manvantara’s, gevolgd door hun zeven kleinere pra-

laya's) – voor de voltooiing van de zogenoemde minerale cyclus, is onmetelijk veel langer dan die van elk ander rijk. U kunt met behulp van de analogie concluderen dat iedere bol, voor hij de periode van volwassenheid bereikt, een tijdperk van vorming moet doormaken – ook zevenvoudig. Er heerst in de Natuur een uniforme Wet, en de conceptie, vorming, geboorte, groei en ontwikkeling van het kind verschillen slechts in omvang van die van de bol. De bol kent twee perioden van tandenkrijgen en van haargroei – zijn eerste rotten die hij ook wisselt om ruimte voor nieuwe te maken – en zijn varens en mossen voor de bossen verschijnen. Zoals de atomen in het lichaam [iedere] zeven jaar wisselen, zo vernieuwt de bol zijn lagen na elke periode van zeven cyclussen. Een doorsnede van een gedeelte van de kolenvelden van Kaap Breton toont zeven oude grondlagen met overblijfselen van even zoveel bossen, en kon men zo diep graven, dan zouden er nog eens zeven andere doorsneden worden gevonden. . . .

Er zijn drie soorten pralaya's en manvantara's: —

1. De universele of Maha pralaya en manvantara.
2. De zonnepralaya en manvantara.
3. De kleinere pralaya en manvantara.

Als pralaya No. 1 is geëindigd, begint de universele manvantara. Dan moet het hele universum *de novo* worden ontwikkeld. Als het pralaya van een zonnestelsel komt, treft dat alleen dat zonnestelsel. Een zonnepralaya = 7 kleinere pralaya's. De kleinere pralaya's van No. 3 hebben alleen betrekking op onze kleine keten van bollen, of ze mensdragend zijn of niet. Tot zo'n keten behoort onze Aarde.

Bovendien is er binnen een kleinere pralaya een toestand van planetaire *rust* of, zoals de sterrenkundigen zeggen, “dood”, zoals die van onze huidige maan – waarin het stenige lichaam van de planeet voortbestaat maar de levensimpuls is heengegaan. Laten wij ons bijvoorbeeld voorstellen dat onze aarde er een is van een groep van zeven planeten van door mensen bewoonde werelden, die min of meer als een ellips zijn gerangschikt. Onze aarde bevindt zich precies op het laagste punt van de baan van evolutie, t.w. halverwege de ronde – wij zullen de eerste bol A noemen, de laatste Z. Na iedere zonnepralaya volgt een *volledige* vernietiging van ons stelsel en na iedere zon-nep. begint de volkomen objectieve nieuwe vorming van ons stelsel en iedere keer is alles volmaakter dan tevoren.

Nu bereikt de levensimpuls “A”, of liever dat wat bestemd is “A” te worden en wat tot dan slechts kosmische stof is. Er vormt zich een centrum in de nevelachtige materie van het zich verdichtende zonnestof dat door de ruimte is verspreid, en er vindt een reeks van drie achtereenvolgende ontwikkelingen

plaats die voor het stoffelijk oog onzichtbaar zijn, nl. er ontwikkelen zich drie rijken van elementalen of natuurkrachten: met andere woorden, de dierlijke ziel van de toekomstige bol wordt gevormd ; of zoals een Kabbalist het zal uitdrukken, de gnomen, de salamanders en de undinen worden geschapen. De overeenkomst tussen een moeder-bol en haar menselijk kind kan aldus worden uitgewerkt. Beide hebben hun zeven beginselen. In de Bol vormen de elementalen (waarvan er in totaal zeven soorten zijn) (a) een grof stoffelijk lichaam, (b) zijn fluïdisch dubbel (linga sariram), (c) zijn levensbeginsel (jiva); (d) zijn vierde beginsel kama rupa wordt gevormd door zijn scheppende, van het middelpunt naar de omtrek werkende impuls; (e) zijn vijfde beginsel (dierlijke ziel of *Manas*, stoffelijke intelligentie) is belichaamd in het plantenrijk (in kiem) en het dierenrijk; (f) zijn zesde beginsel (of geestelijke ziel, *Buddhi*) is de mens (g) en zijn zevende beginsel (*Atma*) bevindt zich in een waas van vergeestelijkt akasa dat hem omringt. Als de drie ontwikkelingen zijn voltooid, begint de tastbare bol zich te vormen. Het minerale rijk, dat vierde is in de hele serie, maar eerste in dit stadium, gaat voorop. Zijn afzettingen zijn in het begin nevelachtig, zacht en plastisch, en worden pas hard en vast in de zevende ring. Als deze ring is voltooid, projecteert hij zijn essentie naar bol B – die al door de voorbereidende vormingsstadia gaat, en de ontwikkeling van de mineralen begint op die bol. Op dit tijdstip begint de evolutie van het plantenrijk op bol A. Als deze laatste zijn zevende ring heeft volbracht, gaat de essentie ervan over naar bol B. Op die tijd verplaatst de essentie van de mineralen zich naar bol C en komen de kiemen van het dierenrijk op A. Als het dier daar zeven ringen heeft doorlopen, gaat zijn levensbeginsel naar bol B, en gaan de essenties van de planten en de mineralen verder. Dan komt de mens op A, een etherische voorbode van het compacte wezen dat hij bestemd is op onze aarde te worden. Terwijl hij zeven moederrassen ontwikkelt met vele vertakkingen van onderrassen, voltooit hij, evenals de voorafgaande rijken, zijn zeven ringen en wordt dan achtereenvolgens overgebracht naar elk van de bollen tot Z. Van het begin af heeft de mens al de zeven beginselen in kiem in zich besloten, maar geen ervan is ontwikkeld. We zouden hem terecht met een baby kunnen vergelijken; niemand heeft ooit in de duizenden spookverhalen die in omloop zijn de geest van een kind gezien, ofschoon de verbeeldingskracht van een liefhebbende moeder haar misschien in haar droom het beeld van haar verloren baby heeft doen zien. En dit is heel suggestief. In elk van de ronden laat hij een van de beginselen volledig tot ontwikkeling komen. In de eerste ronde is zijn bewustzijn op onze aarde flauw en slechts zwak en vaag, ongeveer als van een klein kind. Als hij onze aarde in de tweede ronde bereikt, is hij tot op zekere hoogte verantwoordelijk geworden, en in de derde wordt hij dat ten volle.

In ieder stadium en elke ronde houdt zijn ontwikkeling gelijke tred met de bol waarop hij zich bevindt. De dalende boog van A tot onze aarde wordt de donkere, de klimmende naar Z de "lichte" boog genoemd. . . . Wij mensen van de vierde ronde komen reeds in de laatste helft van het vijfde ras van onze mensheid van de vierde ronde, terwijl de mensen (de enkele vroegkomers) van de vijfde ronde, ofschoon pas in hun eerste ras (of liever klasse), toch onmetelijk veel hoger staan dan wij – in geestelijke, zoal niet verstandelijke zin; want met de voltooiing of de volledige ontwikkeling van dit vijfde beginsel (de intellectuele ziel) zijn zij dichterbij, in nauwer contact gekomen dan wij met hun zesde beginsel Buddhi. Natuurlijk zijn er zelfs in de vierde r. veel verschillen onder de mensen, daar de kiemen van de beginselen niet in allen gelijk zijn ontwikkeld, maar zo is de regel.

. . . De mens komt op bol "A" nadat de andere rijken verder zijn gegaan. (Wij verdelen onze rijken in zeven en de laatste vier worden door de exoterische wetenschap in drieën verdeeld. Wij voegen daar het mensenrijk of het Devarij aan toe. De desbetreffende wezens daarvan verdelen wij in ontkiemende, instinctieve, halfbewuste en volledig bewuste). . . . Als alle rijken bol Z hebben bereikt, gaan zij niet verder, om vóór de mens A weer in te gaan, maar zij zullen onder invloed van een wet van vertraging, die vanaf het centrale punt – of de aarde – tot Z werkzaam is, en die een tegenwicht vormt voor een beginsel van versnelling in de dalende boog – hun verschillende evoluties van geslachten en soorten juist hebben beëindigd als de mens zijn hoogste ontwikkeling op bol Z bereikt – in deze of een andere ronde. De reden daarvoor ligt in de enorm veel langere tijd die zij, vergeleken met de mens, nodig hebben om hun oneindige variëteiten te ontwikkelen; de betrekkelijke snelheid van ontwikkeling *in de ringen* neemt daarom van nature toe naargelang wij hoger komen op de schaal vanaf de mineralen. Maar deze verschillende snelheden worden zo aangepast, doordat de mens langer in de interplanetaire sferen van rust verblijft, tot zijn heil of onheil – dat alle rijken hun werk gelijktijdig op de planeet Z eindigen. De evenwicht brengende werking van deze wet is bijvoorbeeld op onze bol merkbaar. Vanaf de eerste verschijning van de mens, al dan niet begiftigd met de spraak, tot zijn tegenwoordige als wezen van de vierde en de komende vijfde ronde, is het structurele plan van zijn organisme niet wezenlijk veranderd, en de etnologische kenmerken, hoe gevarieerd ook, beïnvloeden de mens als *menselijk wezen* in geen enkel opzicht. Het fossiel van de mens of zijn skelet, hetzij uit de tijd van die tak van zoogdieren waarvan hij de kroon vormt, of als cycloop of dwerg, kan nog steeds op het eerste gezicht worden herkend als een menselijk overblijfsel. Intussen zijn de planten en dieren steeds meer afgeweken van wat zij waren. . . . Het schema met zijn

zevenvoudige onderdelen zou voor de mens onbegrijpelijk zijn als hij niet het vermogen had, zoals de hogere Adepten hebben bewezen, zijn 6e en 7e zintuig vervroegd te ontwikkelen – waarmee in de overeenkomende ronden allen van nature begiftigd zullen zijn. Onze Heer Boeddha – een mens van de 6e r.

– zou niet in ons tijdperk zijn verschenen, met al zijn grote, in voorafgaande wedergeboorten verworven gaven, als het niet was vanwege een *mysterie*. . . Enkelingen kunnen de mensheid van hun ronde niet meer dan één stap voor komen, daar dit mathematisch onmogelijk is – U zegt (in feite) : indien de levensbron onophoudelijk vloeit, zouden er altijd mensen van alle ronden op aarde moeten zijn, enz. De wenk met betrekking tot de planetaire rust kan misschien de misvatting op dit punt verdrijven.

Wanneer de mens *qua* een bepaalde ronde op Bol A volmaakt is geworden, verdwijnt hij daar (zoals met bepaalde planten en dieren al het geval was). Langzamerhand verliest deze Bol zijn vitaliteit en bereikt tenslotte het maanstadium, d.w.z. de dood, en blijft hierin terwijl de mens zijn zeven ringen op Z doorloopt en door zijn intercyclische periode gaat alvorens aan zijn volgende ronde te beginnen. Zo gaat het met iedere Bol op zijn beurt.

Welnu, daar de mens bij het voltooien van zijn zevende ring op A pas zijn eerste op Z is begonnen, en omdat A sterft wanneer hij hem verlaat voor B, enz., en hij ook in de intercyclische sfeer moet blijven na Z, zoals hij deed tussen elke twee planeten, tot de impuls de keten opnieuw beroert, is het duidelijk dat niemand zijn soortgenoten meer dan één ronde vooruit kan zijn. En Boeddha vormt daarop slechts een uitzondering op grond van een *mysterie*. Wij hebben mensen van de vijfde ronde onder ons omdat wij in de tweede helft van onze zevenvoudige ring van de aarde zijn. In de eerste helft zou dit niet hebben kunnen gebeuren. De talloze myriaden van de mensheid van onze vierde ronde die ons voorbij zijn gegaan en hun zeven ringen op Z hebben voltooid, hebben tijd gehad om door hun intercyclische periode te gaan, hun nieuwe ronde te beginnen en zich op te werken tot bol D (de onze). Maar hoe kunnen er mensen zijn van de 1e, 2e, 3e, 6e en 7e ronde? Wij vertegenwoordigen de eerste drie en die van de zesde kunnen slechts zelden en voortijdig komen, zoals Boeddha's (alleen onder daarop voorbereide omstandigheden) en de laatsten, die van de zevende, zijn nog niet ontwikkeld! Wij hebben de mens gevolgd op zijn weg uit een ronde in de toestand van Nirvana tussen Z en A. A werd in de laatste ronde dood achtergelaten. Als de nieuwe ronde begint, vangt hij de nieuwe levensstroom, zijn vitaliteit ontwaakt weer, en hij brengt al zijn rijken voort van een hogere orde dan de laatste. Nadat dit zeven keer is herhaald komt er een kleine pralaya; de keten van bollen wordt niet vernietigd door ontbinding en verspreiding van zijn deeltjes maar gaat *in abscondito*.

Hieruit zullen zij op hun beurt weer te voorschijn komen tijdens de volgende zevenvoudige periode. Binnen één zonneperiode (van een p. en m.) komen er zeven van zulke kleinere perioden voor in een klimmende schaal van voortschrijdende ontwikkeling. Kort samengevat zijn er in de ronde zeven planeaire of aardringen voor elk rijk en één verduistering van elke planeet. De kleine manvantara bestaat uit zeven ronden, 49 ringen en 7 verduisteringen, de solaire periode uit 49 ronden, enz.

De perioden met pralaya en manvantara worden door Dikshita "Surya manvantara's en pralaya's" genoemd. Het is een verbijsterende gedachte als men zich voorstelt hoeveel van onze zonnepralaya's er moeten komen voor de grote Kosmische nacht – maar die zal komen.

... In de kleine pralaya's wordt er niet *de novo* begonnen – het gestaakte werk wordt slechts hervat. De planten- en dierenrijken die aan het einde van de kleine manvantara slechts een gedeeltelijke ontwikkeling hadden bereikt, worden niet vernietigd. Hun leven of levende wezens, noem enkele van hen *nati*, zo U wilt – vinden ook hun dienovereenkomstige nacht en rust – zij hebben ook een eigen Nirvana. En waarom zouden deze onvoldragen kind-wezens dat niet hebben? Zij zijn allen net als wij voortgekomen uit het ene element. . . . Zoals wij onze Dhyan Chohans hebben, zo hebben zij in hun verschillende rijken elementale beschermers en voor hen wordt als geheel evengoed gezorgd als voor de mensheid als geheel. Het ene element vult niet alleen de ruimte en is de ruimte, maar doordringt ieder atoom van de kosmische stof.

Als het uur van de zonnepralaya slaat, zal iedere planeet – al is het proces van de opmars van de mens in zijn laatste, zevende ronde precies gelijk, in plaats van eenvoudig van het zichtbare naar het onzichtbare over te gaan als hij haar verlaat, op haar beurt worden vernietigd. Bij het begin van de zevende Ronde van de zevende kleine manvantara, en als ieder rijk zijn laatste kringloop heeft bereikt, blijft er op iedere planeet na de uittocht van de mens slechts het maya van eens levende en bestaande vormen over. Met elke stap die hij doet op de dalende en klimmende boog, op zijn tocht van Bol naar Bol, wordt de achtergelaten planeet een leeg, op een pop gelijkend omhulsel. Bij zijn vertrek is er in elk rijk een uitstroming van zijn wezens. In afwachting van de tijd waarop zij in hogere vormen overgaan, worden zij niettemin vrijgemaakt: want tot op de dag van die evolutie zullen zij in hun lethargische slaap in de ruimte blijven, totdat zij in de nieuwe zonnemanvantara opnieuw tot leven worden gewekt. De oude elementalen – zullen rusten tot zij worden geroepen om op hun beurt de lichamen van minerale, plantaardige en dierlijke wezens te worden (op een andere en een hogere reeks bollen) op hun weg om menselijke wezens te worden (zie *Isis*), terwijl de in de kiemtoestand ver-

kerende wezens van de laagste vormen – en in die tijd van algemene vervolmaking zullen er daarvan nog maar weinige zijn – in de ruimte zullen hangen als droppels die plotseling in ijskegels veranderden. Zij zullen ontdooien bij de eerste warme adem van een zonnemanvantara en de ziel vormen van de toekomstige bollen. . . . In de langzame ontwikkeling van het plantenrijk is voorzien door de langere interplanetaire rust van de mens. . . . Wanneer de zonnepralaya komt, gaat de hele gelouterde mensheid op in Nirvana en zal uit dat intersolaire Nirvana in hogere stelsels worden herboren. De keten van werelden wordt vernietigd en verdwijnt als een schaduw van de muur bij het doven van het licht. Wij hebben alle aanwijzing dat er op dit ogenblik zo'n zonnepralaya plaatsvindt, terwijl er ergens twee kleinere ten einde lopen.

Aan het begin van de solaire manvantara zullen de tot dan subjectieve elementen van de stoffelijke wereld, die nu zijn verspreid als kosmische stof – na hun impuls te hebben ontvangen van de nieuwe Dhyan Chohans van het nieuwe zonnestelsel (de hoogste van het oude zijn hoger gegaan) – zich vormen tot primordiale levensrimpelingen en zullen, terwijl ze zich in uiteenlopende centra van activiteit verdelen, zich verenigen in een opklimmende schaal van zeven stadia van evolutie. Zoals iedere andere bol in de ruimte, moet onze Aarde, voor zij haar uiterste graad van stoffelijkheid bereikt – en niets dat nu in deze wereld is kan U een idee geven van wat die toestand van stof is – door een gamma van zeven trappen van dichtheid gaan. Ik zeg opzettelijk gamma, omdat de diatonische schaal het beste beeld geeft van de eeuwigdurende ritmische beweging van de dalende en klimmende cyclus van Swabhavat – daar ze is verdeeld in hele en halve tonen.

U hebt onder de geleerde leden van Uw vereniging één Theosoof die, zonder vertrouwd te zijn met onze occulte leer, toch uit wetenschappelijke gegevens intuïtief de gedachte van een zonnepralaya en zijn manvantara in hun beginstadia heeft begrepen. Ik bedoel de beroemde Franse astronoom Flammarion – “La Résurrection et la Fin des Mondes” (Hoofdstuk 4 res.). Hij spreekt als een echte ziener. De feiten zijn zoals hij vermoedt, met geringe wijzigingen. Tengevolge van de seculaire afkoeling (of beter ouderdom en verlies van levenskracht), verharding en uitdroging van de bollen, komt de aarde op een punt waar ze haar samenhang begint te verliezen. De tijd waarin zij kinderen voortbracht is voorbij. Het hele kroost is grootgebracht, haar levenstijd is voorbij. Vandaar dat “haar samenstellende massa's niet meer gehoorzamen aan de wetten van cohesie en aggregatie die hen bijeenhielden.” En zij wordt als een kadaver dat, overgelaten aan het vernietigingswerk, iedere molecule waaruit het bestaat vrijlaat zich voor altijd van het lichaam te scheiden, om voortaan de macht van nieuwe invloeden te gehoorzamen, de aantrekking

van de maan (men zou willen dat hij de volle omvang van haar verderfelijke invloed kende) zou zelf de taak van afbraak op zich nemen door een vloedgolf van aarddeeltjes voort te brengen in plaats van een vloedgolf van water.

Zijn fout is dat hij gelooft dat er lange tijd nodig is voor de ondergang van het zonnestelsel: ons wordt geleerd dat dit zich in een oogwenk voltrekt, maar niet zonder vele voorafgaande waarschuwingen. Een andere dwaling is de veronderstelling dat de aarde op de zon zou vallen. De zon is zelf de eerste die bij de zonnepralaya uiteenvalt.

... Peil de aard en het wezen van het zesde beginsel van het heelal en de mens en U zult het grootste mysterie in deze wereld van ons hebben gepeild — en waarom niet — bent U er niet door omringd? De bekende verschijnselen ervan, het mesmerisme, de kracht Od, enz. zijn — alle verschillende aspecten van één kracht die ten goede of ten kwade kan worden aangewend.

De graden van inwijding van een Adept geven de zeven stadia aan waarin hij het geheim van de zevenvoudige beginselen in de natuur en de mens ontdekt en zijn sluimerende vermogens doet ontwaken.

BRIEF No. 16

(1) Het komt mij voor dat de opmerkingen, toegevoegd aan een brief in het laatste nummer van de *Theosophist*, blz. 226, kol. 1, zeer belangrijk zijn en een wijziging betekenen – ik zeg niet tegenspraak – van veel van wat ons tot nu toe inzake het Spiritisme is verteld.

Wij hadden al gehoord van een geestelijke toestand van leven, waarin de weer ontwikkelde Ego een tijdlang een bewust bestaan genoot vóór reïncarnatie in een andere wereld plaatsvond; maar over dat gedeelte van het onderwerp is tot nu slechts vaag gesproken. Nu worden er enkele duidelijke uitspraken over gedaan; en deze geven aanleiding tot verdere vragen.

In *Devachan* (ik heb mijn *Theosophist* aan een vriend uitgeleend; en heb het niet bij de hand om ernaar te verwijzen, maar als ik mij goed herinner is dat de naam die wordt gegeven aan de toestand van geestelijke zaligheid die daarin wordt beschreven) bewaart de nieuwe Ego blijkbaar de volledige herinnering aan zijn leven op aarde. Is dat zo, of is er mijnerzijds enig misverstand op dat punt?

(1) *Devachan*, of land van “Sukhavati”, wordt door onze Heer Boeddha zelf *zinnebeeldig* beschreven. Wat hij zei kan men vinden in de *Shan-Mun-yih-Tung*. Tathāgata zegt: —

“Vele duizenden myriaden van wereldstelsels voorbij dit (het onze) is er

een gebied van Zaligheid dat *Sukhavati* wordt genoemd. . . . Dit gebied is omgeven door *zeven* rijen hekwerk, *zeven* rijen reusachtige gordijnen, *zeven* rijen wuivende bomen; dit heilige verblijf van de Arahats wordt bestuurd door de Tathagata's (Dhyan Chohans) en behoort toe aan de Bodhisatwa's. Het heeft *zeven* kostelijke meren, waarin kristalheldere wateren stromen die "*zeven en een*" eigenschappen of kenmerkende trekken bezitten (de 7 beginselen die van het ENE uitgaan). Dit, O Sariputra, is het 'Devachan'. Zijn goddelijke Udumbara bloem schiet wortel *in de schaduw van iedere aarde*, en bloeit voor allen die haar bereiken. Zij die in het gezegende oord worden geboren zijn waarlijk gelukkig, voor hen is er geen lijden en smart meer *in die cyclus*. . . . Myriaden Geesten (*Lha*) begeven zich daarheen voor rust en *keren dan terug naar hun eigen gebieden*. Bovendien, O Sariputra, zijn velen die in dat land van vreugde worden geboren *Avaivartya's* . . . "2 enz., enz.

(2) Afgezien van het feit dat de duur van het bestaan in *Devachan* beperkt is, is er een zeer grote overeenkomst tussen die toestand en de Hemel van de gewone godsdienst (antropomorfistische ideeën over God daargelaten).

(2) Stellig bewaart de nieuwe *Ego* als hij eenmaal is herboren, gedurende de zekere tijd – evenredig aan zijn Aards bestaan, een "volledige herinnering aan zijn leven op aarde." (Zie Uw voorgaande vraag). Maar hij kan *nooit* uit *Devachan* op aarde terugkeren en ook heeft deze toestand – zelfs alle "antropomorfische ideeën over God daargelaten" – geen enkele gelijkenis met het paradijs of de hemel van enige andere godsdienst, en het is de literaire verbeeldingskracht van H.P.B. die haar de wonderlijke vergelijking ingaf.

(3) Nu is de belangrijke vraag, wie gaat naar de Hemel – of *Devachan*? Wordt deze toestand alleen bereikt door de weinigen die erg goed zijn, of door de velen die niet erg slecht zijn, – in hun geval na verloop van een langere periode van onbewuste incubatie of kieming?

(3) "Wie gaat naar *Devachan*?" De persoonlijke *Ego* natuurlijk, maar heerlijk, gezuiverd, heilig. Iedere *Ego* – de combinatie van het zesde en zevende beginsel – die na de periode van onbewuste kieming in *Devachan* wordt herboren, is noodzakelijkerwijs even onschuldig en zuiver als een pasgeboren baby. Het feit alleen dat hij wordt herboren toont aan dat het goede het kwade overheerste in zijn oude persoonlijkheid. En terwijl het (slechte) Karma voorlopig terzijde treedt om hem in zijn toekomstige reïncarnatie op aarde te

1) Zij die hun aardse ringen niet hebben voltooid.

2) Letterlijk – zij die nooit zullen terugkeren – de mensen van de zevende ronde, enz.

3) Zie Uw eerste vraag.

volgen, brengt hij alleen het Karma van zijn goede daden, woorden en gedachten mee naar dit Devachan. “Slecht” is voor ons een betrekkelijk begrip – zoals U al meer dan eens werd gezegd, – en de Wet van Vergelding is de enige wet die nooit dwaalt. Daarom gaan allen die niet zijn verzonken in het moeras van onherstelbare zonde en dierlijkheid – naar Devachan. Zij zullen later voor hun vrijwillige of onvrijwillige zonden moeten boeten. Intussen worden zij beloond; ontvangen *de gevolgen* van de *oorzaken* die zij hebben gelegd.

Natuurlijk is het *een toestand*, één van *intense zelfzucht*, om zo te zeggen, waarin een *Ego* de beloning oogst van zijn *onzelfzuchtigheid* op aarde. Hij gaat ten volle op in het geluk van al zijn persoonlijke aardse genegenheden, voorkeuren en gedachten, en haalt de vruchten binnen van zijn verdienstelijke daden. Pijn noch smart of zelfs de geringste droefheid zullen de heldere horizon van zijn onvermengd geluk verduisteren: want *het is een toestand van een voortdurend “Maya”*. . . Aangezien de bewuste waarneming van iemands *persoonlijkheid* op aarde slechts een vluchtige droom is, zal dat gevoel in Devachan evenzeer dat van een droom zijn – maar honderdvoudig versterkt. En wel in die mate, dat de gelukkige *Ego* niet in staat is door de sluier het kwaad, lijden en smart te zien, waaraan degenen die hij op aarde liefhad wellicht zijn blootgesteld. Hij leeft in die zoete droom met hen die hij liefhad – of zij eerder zijn heengegaan of nog op aarde verblijven; hij heeft hen bij zich, even gelukkig, even gelukzalig en even onschuldig als de ontlichaamde dromer zelf; en toch voelen de bewoners van onze grove planeet dat niet, zeldzame visioenen uitgezonderd. Het is daarin, tijdens zulk een toestand van volledig *Maya*, dat de Zielen of astrale *Ego's* van zuivere, liefhebbende sensitieve mensen, die in dezelfde illusie verkeren, menen dat degenen die ze liefhebben op aarde naar hen afdalen, terwijl het hun eigen Geest is die opstijgt naar hen die in Devachan zijn. Veel van de *subjectieve* geestelijke communicaties – meestal wanneer de sensitieve personen rein zijn van hart – zijn echt; maar het is uiterst moeilijk voor het *onینگewijde* medium om in zijn denken de ware en juiste beelden vast te leggen van wat hij ziet en hoort. Sommige van de verschijnselen die psychografie worden genoemd (ofschoon zeldzamer) zijn ook echt. De geest van de sensitieve persoon, die als het ware wordt geodyliseerd door de aura van de Geest in Devachan, wordt enkele minuten lang *die overleden persoonlijkheid*, en schrijft in diens handschrift, in zijn taal en in zijn gedachten, zoals die tijdens zijn leven waren. De twee geesten smelten samen tot één; en het overwicht van de een over de ander tijdens zulke verschijnselen, wordt bepaald door het overwicht van de *persoonlijkheid* in de kenmerken die zulk schrift en het spreken “in trance” vertonen. Wat U “rapport” noemt is gewoon een gelijkheid van moleculaire trilling tussen het astrale deel van

het geïncarneerde medium en het astrale deel van de geëxcarneerde persoonlijkheid. Er is juist een artikel onder mijn aandacht gekomen *over de reuk*, van een Engelse Professor (dat ik zal laten bespreken in de *Theosophist* en waarover ik iets zal zeggen), en ik vind daarin iets dat op ons geval van toepassing is. Zoals in de muziek twee verschillende klanken in harmonie en toch afzonderlijk te onderscheiden kunnen zijn, en deze harmonie of disharmonie afhangt van de synchronische trillingen en complementaire perioden; zo is er *rapport* tussen medium en “geleigeest” wanneer hun astrale moleculen zich in harmonie bewegen. En de vraag of de verbinding meer van de persoonlijke gesteldheid van de een dan van de ander zal weerspiegelen, wordt bepaald door de relatieve intensiteit van de twee series trillingen in de samengestelde golf van *Akasa*. Hoe minder de trillingsimpulsen overeenkomen, hoe meer mediamiek en hoe minder geestelijk de boodschap zal zijn. Meet dus de morele toestand van Uw medium af aan die van de zogenaamde “leidende” Intelligentie, en Uw betrouwbaarheidsproeven zullen niets te wensen overlaten.

(4) Of is er een grote verscheidenheid van toestanden binnen de grenzen, om het zo uit te drukken, van Devachan, zodat allen in een voor hen geëigende staat komen, waaruit zij in lagere en hogere omstandigheden in de volgende wereld van oorzaken zullen worden geboren? Het heeft geen nut allerlei hypothesen te vormen. Wij hebben inlichtingen nodig om mee te werken.

(4) Ja; er is een grote verscheidenheid aan toestanden in Devachan, en het is precies zoals U zegt. Evenveel soorten gelukzaligheid als er op aarde schakeringen van waarneming zijn en mogelijkheden om een dergelijke beloning te waarderen. Het is een ideëel paradijs, dat in alle gevallen door de Ego zelf wordt geschapen, dat door hem wordt gevuld met beelden en gebeurtenissen en bevolkt met de mensen die hij in die sfeer van compenserende gelukzaligheid verwacht te vinden. En het is die verscheidenheid die de tijdelijke persoonlijke *Ego* in de stroom leidt die hem ertoe brengt in een lagere of hogere toestand te worden herboren in de volgende wereld van oorzaken. Alles is zo harmonieus geregeld in de natuur – in het bijzonder in de subjectieve wereld, dat er nooit een vergissing kan worden begaan door de Tathāgata's – of Dhyan Chohans – die de impulsen leiden.

(5) Oppervlakkig beschouwd zou een zuiver geestelijke toestand alleen kunnen worden genoten door wezens die in dit leven sterk vergeestelikt zijn. Maar er zijn ontelbaar veel goede mensen (moreel) die allerm minst vergeestelikt zijn. Hoe kunnen zij geschikt worden gemaakt om met hun herinneringen uit dit leven over te gaan van een stoffelijke naar een geestelijke bestaanstoestand?

(5) Het is alleen “een geestelijke toestand” vergeleken met onze eigen grove “stoffelijke toestand” en, zoals gezegd – het zijn die graden van geestelijkheid die de grote “verscheidenheid” van toestanden binnen de grenzen van Devachan vormen en bepalen. Een moeder uit een stam van wilden is niet minder gelukkig dan een moeder uit een vorstelijk paleis, als ze haar verloren kind in de armen houdt; en hoewel kinderen die vroegtijdig sterven, vóór de volledige ontwikkeling van hun zevenvoudig Wezen niet als werkelijke Ego's hun weg naar Devachan vinden, treft de liefhebbende verbeeldingskracht van de moeder niettemin haar kinderen daar aan, zonder dat er één ontbreekt naar wie haar hart hunkert. U mag zeggen – het is maar een droom, maar wat is tenslotte het objectieve leven zelf anders dan een panorama van levendige onwerkelijkheden? De genoegens die een Indiaan zich voorstelt in zijn “gelukkige jachtvelden” in dat Land van Dromen, worden niet minder diep gevoeld dan de vervoering van de *connoisseur* die vol verrukking *aeonen* doorbrengt met het luisteren naar goddelijke Symfonieën van denkbeeldige engelenkoren en orkesten. Daar het niet de schuld is van de eerstgenoemde, dat hij als “wilde” is geboren met een instinct om te doden – al veroorzaakte het de dood van menig onschuldig dier – waarom zou hij, als hij daarbij een liefhebbende vader, zoon, echtgenoot was, waarom zou ook hij niet *zijn* deel van de beloning mogen genieten? Het zou een heel ander geval zijn als dezelfde wrede daden louter uit vermaak door een welopgevoed en beschaafd persoon werden bedreven. De wilde zou bij zijn nieuwe geboorte eenvoudig op een lage plaats op de ladder staan, uit hoofde van zijn onvolmaakte morele ontwikkeling; terwijl het *Karma* van de ander daarentegen zou zijn bezoedeld door een moreel vergrijp. . . .

Iedereen, behalve de ego die, aangetrokken door het grove magnetisme ervan, terecht komt in de stroom die hem meevoert naar de “planeet van de Dood” – de mentale zowel als fysieke satelliet van onze aarde – is geschikt om over te gaan in een betrekkelijk “geestelijke” toestand die past bij zijn voorafgaande toestand van leven en wijze van denken. Voor zover ik weet en mij herinner, legde H.P.B. aan de heer Hume uit dat het zesde beginsel van de mens, als iets zuiver geestelijks niet kon bestaan, of een *bewust* leven kon hebben in Devachan, tenzij het enkele van de meer abstracte en zuivere mentale kenmerken van het vijfde beginsel of de dierlijke Ziel opnam: zijn *manas* (het denken) en geheugen. Als de mens sterft, sterven zijn tweede en derde beginselen met hem; de lagere triade verdwijnt, en het vierde, vijfde, zesde en zevende beginsel vormen het overlevende *Viertal*. (Lees opnieuw bladzijde 6 in *Fragments of O.T.*)* Van die tijd af is het een strijd op “leven en dood” tussen het

*[“*Fragments of Occult Truth*” verscheen in *The Theosophist*, 1881-1883. — Red.]

Hogere en het Lagere tweetal. Als het hogere wint, zal het zesde, dat de kwin-
 tessens van het *Goede* uit het vijfde tot zich heeft getrokken – zijn nobeler
 eigenschappen, zijn heilige (zij het *aardse*) aspiraties, en de meest Vergeeste-
 lijkte delen van zijn denken – zijn goddelijke *meerdere* (het 7e) volgen in de
 “Kiem” Toestand; en het vijfde en vierde blijven verbonden als een lege *schil*
 – (de uitdrukking is volkomen juist) – om in de atmosfeer van de aarde rond
 te dolen, terwijl de helft van het persoonlijke geheugen weg is, en de meer
 dierlijke instincten gedurende zekere tijd nog volop levend zijn – kortom een
 “Elementaar”. Dit is de “geleienge” van het gemiddelde medium. Als aan de
 andere kant het Hogere *Tweetal* de nederlaag lijdt, dan is het het vijfde begin-
 sel dat alles in zich opneemt wat er eventueel is overgebleven aan *persoon-
 lijke* herinneringen en waarnemingen van zijn persoonlijke individualiteit in
 het zesde. Maar met al deze toevoegingen blijft het niet in *Kama-Loka* – “de
 wereld van Begeerte” of de atmosfeer van onze Aarde. Na heel korte tijd wordt
 het als een strootje dat, drijvende in de aantrekkingskracht van de wervelin-
 gen en kolken van de Maalstroom, wordt gevangen en meegesleurd in de grote
 draaikolk van menselijke Ego’s; terwijl het zesde en zevende – nu een zuiver
 Geestelijke, *individuele* MONADE, waarin niets is achtergebleven van de vorige
 persoonlijkheid en die geen echte “kiem” periode moet doormaken, (daar er
 geen gezuiverde *persoonlijke* Ego is die herboren moet worden), na een min
 of meer langdurige periode van onbewuste Rust in de grenzeloze Ruimte – in
 een andere persoonlijkheid op de volgende planeet zal worden herboren. Als
 de periode van “Volledig Individueel Bewustzijn” aanbreekt – die voorafgaat
 aan die van *Absoluut* Bewustzijn in het *Pari-Nirvana* – wordt dit verloren
persoonlijk leven als een bladzijde die uit het grote *Boek des Levens* is ge-
 scheurd, zonder dat ook maar één enkel woord over is dat op zijn afwezigheid
 duidt. De gezuiverde monade zal het niet opmerken en het zich niet herinne-
 ren in de reeks van haar vroegere wedergeboorten – wat zij wel zou doen
 indien het naar de “Wereld van de Vormen” (*rupa-loka*) was gegaan – en haar
 terugblik zal niet het geringste teken bemerken dat wijst op zijn vroeger
 bestaan. Het licht van *Sammā-Sambuddh* —

“... dat licht dat ons sterfelijk begrip te boven gaat
 Het licht van alle levens in alle werelden” —

werpt geen straal op dat *persoonlijke* leven in de reeks van voorafgaande levens.
 Het strekt de mensheid tot eer, moet ik zeggen, dat zo’n volledige uitwis-
 sing van een bestaan van de tafelen van het Universele Zijn niet vaak genoeg

voorkomt om een groot percentage te vormen. Het is, zoals de vaak genoemde “geboren idioot”, in feite een *lusus naturae* – een uitzondering, geen regel.

(6) En hoe is een geestelijk bestaan, waarin alles is opgenomen in het zesde beginsel, verenigbaar met dat bewustzijn van individueel en persoonlijk stoffelijk leven, dat moet worden toegekend aan de Ego in Devachan, als hij zijn aards bewustzijn behoudt, zoals in het artikel in de *Theosophist* wordt verklaard?

(6) De vraag is nu voldoende toegelicht, geloof ik: het zesde en zevende beginsel vormen, los van de rest, de eeuwige, onvergankelijke, maar ook onbewuste “Monade”. Voor het daarin tot leven wekken van het latente bewustzijn, in het bijzonder dat van *die persoonlijke* individualiteit, is de monade nodig plus de hoogste eigenschappen van het vijfde – de “dierlijke Ziel”; en dat is het wat de etherische *Ego* vormt die in Devachan leeft en gelukzaligheid geniet. De Geest, of de onvermengde emanaties van het ENE – dat met het zevende en zesde beginsel de hoogste triade vormt – zijn geen van beide in staat iets anders op te nemen dan wat goed, zuiver en heilig is; derhalve kan geen zinnelijke, stoffelijke of onheilige herinnering het gezuiverde geheugen van de *Ego* volgen naar het gebied van Gelukzaligheid. Het Karma voor deze herinneringen aan verkeerde daden en gedachten zal de Ego bereiken wanneer hij zijn *persoonlijkheid* verwisselt in de volgende wereld van oorzaken. *De Monade*, of de “Geestelijke Individualiteit”, blijft *in alle gevallen* onbesmet. “Geen verdriet of Pijn voor hen die daar worden geboren (in het *Rupa-Loka* van Devachan); want dit is het Reine land. Alle gebieden in de Ruimte hebben zulke landen (*Sakwala*), maar dit land van Gelukzaligheid is het meest zuivere.” In de *Jnāna Prasthāna Shastra* wordt gezegd: “Door persoonlijke reinheid en ernstige meditatie overschrijden wij de grenzen van de Wereld van Begeerte en betreden we de Wereld van Vormen.”

(7) De kiemperiode tussen de Dood en Devachan heb ik mij tot nu toe in elk geval als erg lang voorgesteld. Nu wordt er gezegd dat zij in sommige gevallen slechts een paar dagen duurt, in geen geval (zo wordt te kennen gegeven) meer dan enkele jaren. Dit schijnt duidelijk zo gesteld te worden, maar ik vraag of het nadrukkelijk kan worden bevestigd, omdat het een punt is waarom zoveel draait.

(7) Opnieuw een mooi voorbeeld van de gebruikelijke wanorde die er heerst in het mentale huisraad van mevr. H.P.B. Zij spreekt over “Bardo” en zegt haar lezers zelfs niet wat het betekent! Zoals in haar studeerkamer alles overhoop ligt, zo zijn de ideeën in haar brein zo chaotisch opgestapeld dat, wanneer zij probeert ze tot uitdrukking te brengen, de staart voor de kop naar buiten komt. “Bardo” heeft niets te maken met de tijdsduur in het geval waarop U

doelt. “Bardo” is de periode tussen dood en wedergeboorte – en kan van een paar jaar tot een kalpa duren. Het wordt verdeeld in drie subperioden (1) wanneer de *Ego*, ontdaan van zijn sterfelijk omhulsel *Kama-Loka** (de verblijfplaats van Elementaren) binnengaat; (2) wanneer hij zijn “Kiem Toestand” ingaat; (3) wanneer hij wordt herboren in het *Rupa-Loka* van Devachan. Subperiode (1) kan duren van een paar minuten tot een *aantal jaren* – de zin “enkele jaren” wordt raadselachtig en volkomen waardeloos zonder een vollediger verklaring; Subperiode (2) is “erg lang”, zoals U zegt, soms langer dan U zich zelfs kunt voorstellen, en toch in verhouding tot de geestelijke kracht van de *Ego* ; Subperiode (3) duurt in verhouding tot het goede KARMA, waarna de *monade* opnieuw wordt gereïncarneerd. Wanneer de *Agama Sutra* zegt: — “In al deze *Rupa-Loka’s* zijn de Deva’s (Geesten) evenzeer aan geboorte, verval, ouderdom en dood onderworpen,” betekent dat alleen dat een Ego daarheen gaat, dan begint weg te kwijnen en tenslotte “sterft”, d.w.z. in die onbewuste toestand raakt die aan de wedergeboorte voorafgaat; en de Sloka eindigt met deze woorden: “Als de deva’s uit deze hemelen te voorschijn komen, treden zij opnieuw de lagere wereld binnen;” d.w.z. zij verlaten een wereld van gelukzaligheid om in een wereld van oorzaken te worden herboren.

(8) Aangenomen dat Devachan niet slechts het erfdeel van adepten is en van hen die bijna even verheven zijn, dan is er in dat geval een bestaanstoestand die gelijkwaardig is aan de Hemel, vanwaar het leven op Aarde kan worden gadeslagen door een enorm groot aantal van degenen die ons zijn voorgegaan! (9) En hoelang? Duurt deze toestand van geestelijke zaligheid jaren? tientallen jaren? eeuwen?

(8) Zeer nadrukkelijk is “Devachan *niet* alleen het erfdeel van adepten,” en is er zeer beslist een “hemel” – als U deze astro-geografische Christelijke term *moet* gebruiken – voor “een enorm groot aantal van degenen die ons zijn voorgegaan.” Maar “het leven op Aarde” kan door geen van hen worden *gade geslagen*, op grond van de Wet van Zaligheid plus *Maya*, die al werd behandeld.

(9) Jaren, tientallen jaren, eeuwen en tientallen eeuwen lang, dikwijls nog een veelvoud daarvan. Dit hangt helemaal af van de duur van Karma. Als U het bekertje van Den en een stedelijk waterreservoir met olie vult en beide aansteekt, kijk dan welke het langst brandt. De *Ego* is de pit en Karma de olie, en het verschil in hoeveelheid van de laatste (in het bekertje en het reservoir) geven U een idee van het grote verschil in duur van de verschillende *Karma’s*. Ieder gevolg moet evenredig zijn aan de oorzaak. En zoals de perioden van het geïncarneerde bestaan van de mens slechts een klein deel uitmaken van zijn

*Tibetaans: Yuh-Kai.

perioden tussen de geboorten in de manvantarische cyclus, zo veroorzaken de goede gedachten, woorden en daden in elk van deze “levens” op een bol gevolgen, waarvan de uitwerking veel meer tijd vergt dan het ontwikkelen van de oorzaken. Wanneer U daarom in de Jats en andere *legendarische* verhalen uit de Boeddhistische Geschriften leest dat de een of andere goede daad werd beloond met verschillende vormen van Kalpa’s durend geluk, glimlach dan niet om de belachelijke overdrijving, maar bedenk wat ik heb gezegd. Uit een klein zaadje ontsprong, zoals U weet, een boom welks leven nu al 22 eeuwen duurt; ik bedoel de Anuradha-pura *Bo* boom. U moet evenmin lachen als U ooit de *Pinda-Dana* of een andere Boeddhistische *Sutra* in handen krijgt en leest: “Tussen *Kama-Loka* en *Rupa-Loka* is er een oord, dat het verblijf is van ‘Mara’ (de Dood). Deze van hartstocht en begeerte vervulde Mara vernietigt alle deugdzame beginselen, zoals een steen het koren vermaalt.* Zijn paleis is 7000 yojana’s in het vierkant, en is omgeven door een *zevenvoudige* muur,” want U zult nu de allegorie beter kunnen begrijpen. Wanneer dan ook Beal, of Burnouf, of Rhys Davids in de onschuld van hun Christelijke en materialistische ziel zich zulke vertalingen veroorloven als zij gewoonlijk maken, dragen wij hen geen kwaad hart toe om hun commentaren, want zij kunnen niet beter weten. Maar wat kan het volgende betekenen: – “De namen van de Hemelen” (een verkeerde vertaling; *loka’s* zijn geen *hemelen*, maar plaatsen of verblijven) van Begeerte, Kama-Loka – zo genoemd, omdat de wezens die er verblijven onderhevig zijn aan de begeerte tot eten, drinken, slapen en liefde. Zij worden ook wel de verblijfplaatsen van de *vijs* (?) orden van bewuste schepselen genoemd – Deva’s, mensen, asura’s, dieren, demonen” (*Lautan Sutra*, vert. door S. Beal). Zij betekenen eenvoudig dat, als de geëerde vertaler wat beter bekend was geweest met de ware leer – hij (1) de Deva’s in twee klassen zou hebben verdeeld – en hen de “*Rupa-deva’s*” en de “*Arupa-deva’s*” hebben genoemd (de “*vorm*” of objectieve, en de “*vormloze*” of subjectieve *Dhyan Chohans*) en (2) – hetzelfde zou hebben gedaan voor zijn klasse van “mensen”, daar er *schillen* zijn, en “*Mara-rupa’s*” – d.w.z. lichamen die gedoemd zijn vernietigd te worden. Al deze zijn:

(1) “*Rupa-deva’s*” – *Dhyan Chohans*,† die een vorm hebben;) Ex-mensen.

*Deze Mara is, zoals U wel zult begrijpen, de zinnebeeldige voorstelling van het gebied dat de “Planeet des Doods” wordt genoemd – de *maalstroom* waarin de *levens* verdwijnen die tot vernietiging zijn gedoemd. De worsteling vindt plaats tussen *Kama* en *Rupa-Loka’s*.

† De planeetgeesten van onze Aarde behoren niet tot de hoogste, zoals U zich wel zult kunnen voorstellen – daar, zoals Subba Row zegt in zijn kritiek op het werk van Oxley, geen enkele Oosterse Adept zou willen worden vergeleken met een engel of een *Deva*.

Zie de Theosofist van mei.

- (2) "*Arupa-deva's*" — *Dhyan Chohans*, die *geen* vorm hebben;) Ex-mensen.
- (3) "*Pisacha's*" – geesten (met twee beginselen).
- (4) "*Mara-Rupa*" – Ten *dode* gedoemd (met 3 beginselen).
- (5) *Asura's* – Elementalen – die een menselijke vorm hebben. } Toekomstige mensen.
- (6) *Dieren* – " 2e klasse – dierlijke Elementalen, }
- (7) *Rakshasa's* (Demonen) Zielen of Astrale Vormen van tovenaars; mensen die de top van kennis in de verboden kunst hebben bereikt. Dood of levend hebben zij, als het ware, de natuur *bedrogen*; maar dat is slechts tijdelijk – tot onze planeet in *verduistering* gaat, waarna zij *nolens volens* moeten worden *vernietigd*.

Het zijn deze *zeven* groepen die de voornaamste afdelingen van de *Bewoners* van de subjectieve wereld om ons heen vormen. In groep No.1 bevinden zich de *intelligente* Bestuurders van deze wereld van Stof, die met al deze intelligentie slechts de blindelings gehoorzamende instrumenten zijn van het ENE; de actieve agenten van een Passief Beginsel.

En zo worden bijna al onze Sutra's verkeerd uitgelegd en verkeerd vertaald; toch is er zelfs onder dat verwarde mengelmoeis van leringen en woorden vaste grond om op te staan voor iemand die zelfs maar oppervlakkig de *ware* leer kent. Zo geeft bijvoorbeeld de *Avatamsaka Sutra*, in de opsomming van de zeven loka's van "*Kama-Loka*", als het *zevende* het "*Gebied van de Twijfel*". Ik wil U vragen die naam te onthouden daar wij er later over zullen moeten praten. Elk van deze "*werelden*" binnen de Sfeer van Gevolgen heeft een Tathāgata, of "*Dhyan Chohan*" – om haar te beschermen en te bewaken, niet om tussenbeide te komen. Natuurlijk zullen juist de spiritisten de eersten zijn om onze leringen te verwerpen en ze te verwijzen naar "*de limbus van achterhaald bijgeloof*". Als wij hen zouden verzekeren dat zich in elk van hun "*Zomerlanden*" zeven kosthuizen bevinden, met een gelijk aantal "*Geleigeesten*" die *daarin* "*de baas spelen*", en deze "*engelen*", Heilige Petrus, Johannes en Ernest zouden noemen, zouden zij ons met open armen ontvangen. Maar wie hoorde er ooit van Tathagats en Dhyan Chohans, Asura's en Elementalen? Belachelijk! Toch wordt ons gelukkig toegestaan – door onze vrienden (de heer Eglinton, tenminste) "*een zekere kennis van de Occulte Wetenschappen te bezitten*" (Zie *Light*). En zo staat dus zelfs dit vleugje "*Kennis*" tot Uw dienst, en helpt mij nu Uw volgende vraag te beantwoorden:

Is er een tussenliggende toestand tussen de geestelijke gelukzaligheid van Devachan en het troosteloze schaduwleven van de slechts halfbewuste elementaire *overblijfselen* van menselijke wezens die hun zesde beginsel hebben verloren? Want als dit zo is, zou dat een denkbeeldig *locus standi* verschaffen aan de Ernests en Joëys van de spirituele mediums – de betere klasse van geleidende "*geesten*". Als het zo is, dan moet het wel een heel dicht-

bevolkte wereld zijn, waarvandaan een grote hoeveelheid “geestelijke” mededelingen zou kunnen komen?

Helaas niet, mijn vriend; niet dat ik weet. Van “Sukhavati” naar beneden tot het “Gebied van de Twijfel” is er een verscheidenheid van Geestelijke Toestanden; maar mij is zo’n “tussenliggende toestand” niet bekend. Ik heb U verteld van de Sakwala’s (al kan ik ze niet opnoemen, want dat zou nutteloos zijn); en zelfs over *Avitchi* – de “Hel” vanwaar geen terugkeer mogelijk is,* en meer heb ik er niet over te vertellen. “De troosteloze schaduw” moet er het beste van maken. Zodra hij buiten het *Kama-Loka* is getreden en de “Gouden Brug” is gepasseerd die leidt naar de “Zeven Gouden Bergen”, kan de *Ego* zich niet meer onderhouden met gemakzuchtige mediums. Geen “Ernest” of “Joey” is ooit teruggekeerd uit het *Rupa Loka* – laat staan uit *Arupa-Loka* – om gezellig met stervelingen te verkeren.

Natuurlijk is er een “betere soort” *reliquiae*; en de “schillen” of de “aardewandelaars” zoals zij hier worden genoemd, zijn niet noodzakelijkerwijs allen slecht. Maar zelfs degenen die goed zijn, worden tijdelijk door mediums slecht gemaakt. De “schillen” kan het wellicht niets schelen, want zij hebben in geen geval iets te verliezen. Maar er is een ander soort “Geesten” die wij uit het oog hebben verloren: de *zelfmoordenaars* en zij die *door een ongeval* werden gedood. Beide soorten zijn tot communicatie in staat en beide moeten zulke bezoeken duur betalen. En nu moet ik weer uiteenzetten wat ik bedoel. Welnu, dat is de klasse die de Franse Spiritisten—“*les Esprits Souf-frants*” noemen. Zij vormen een uitzondering op de regel, daar zij binnen de aantrekkings van de aarde moeten blijven, en in haar atmosfeer – *Kama-Loka* – tot het allerlaatste ogenblik van wat de natuurlijke duur van hun leven zou zijn geweest. Met andere woorden, die bijzondere golf van levensontwikkeling moet tot aan haar kust doorlopen. Maar het is zondig en wreed om hun herinnering nieuw leven te geven en hun lijden te verheven door hun gelegenheid te geven een kunstmatig leven te leiden; een gelegenheid tot *overbelasting van hun Karma* door hen naar open deuren te lokken, t.w. mediums en sensitieven, want zulke genoegens zullen hen duur te staan komen. Ik zal het verklaren. De *zelfmoordenaars*, in de dwaze hoop het leven te kunnen ontvluchten, en bemerkend dat zij nog leefden, – staat nog heel wat lijden te wachten uit dat leven. Hun straf ligt in de intensiteit van dit laatste. Na door hun onbe-

*In *Abhidharma Shashtra* (Metafysica) lezen wij: – “Boeddha leerde dat aan de *zoom van al de Sakwala’s* er een zwarte tussenruimte is, *zonder Zon of maanlicht* voor hem die erin belandt. Van daaruit is er *geen wedergeboorte*. Het is de *koude Hel*, het grote *Naraka*”. Dat is *Avitchi*.

zonnen daad hun zevende en zesde beginsel te hebben verloren, zij het niet voor altijd, want zij kunnen beide terugwinnen – komen zij er vaak toe *het leven te betreuren* en worden ze in verleiding gebracht er door zondige middelen weer vat op te krijgen – in plaats van hun straf te aanvaarden en hun kans op boetedoening aan te grijpen. In *Kama-Loka*, het land van intense begeerten, kunnen zij hun aardse verlangens alleen bevredigen door middel van een *levende* tussenpersoon; en door dat te doen, verliezen zij aan het einde van de natuurlijke termijn in het algemeen voor altijd hun *monade*. Wat de slachtoffers van een ongeval betreft – zij zijn er nog slechter aan toe. Hun staat een droevig lot te wachten, behalve wanneer zij zo goed en rein waren dat zij onmiddellijk overgaan in het Akasische *Samadhi*, d.w.z. in een toestand van rustige sluimer vallen, een slaap vol gelukkige dromen, waarin zij geen herinnering hebben aan het ongeval, maar temidden van hun vertrouwde vrienden en omgeving verkeren en leven totdat hun natuurlijke levenstijd is voltooid, waarna zij in Devachan worden geboren. Als zij zondig en zinnelijk zijn, dolen zij rond als ongelukkige schaduw – (niet als *schillen*, want hun verbinding met hun twee hogere beginselen is niet geheel verbroken) – totdat hun stervensuur slaat. Afgesneden in de volle stroom van aardse hartstochten die hen binden aan de vertrouwde omgeving, worden zij verleid door de gelegenheden die mediums verschaffen, deze door middel van anderen te bevredigen. Zij zijn de *Pisacha's*, de *Incubi*, en *Succubi* uit de middeleeuwen. De demonen van dorst, gulzigheid, wellust en hebzucht, elementaren van intense sluwheid, boosheid en wreedheid, die hun slachtoffers tot afschuwelijke misdaden verlokken en zich erin verlustigen! Zij richten niet alleen hun slachtoffers te gronde, maar deze psychische vampiers, meegesleept door de woeste stroom van hun helse aandriften, worden tenslotte aan het vastgestelde einde van hun natuurlijke levensperiode – buiten de aura van de aarde gevoerd in gebieden waar zij eeuwenlang intens lijden verduren en eindigen met volledige vernietiging.

Maar als het slachtoffer van een ongeval of geweld noch heel goed, noch heel slecht is – een doorsnee mens – dan kan hem dit overkomen. Een medium dat hem aantrekt, schept voor hem wat wel het meest ongewenst is: een nieuwe combinatie van *Skandha's* en een nieuw en slecht *Karma*. Maar laat ik U een helderder beeld geven van wat ik in dit geval bedoel met *Karma*.

Laat ik U bij voorbaat in dit verband zeggen dat, daar U zoveel belangstelling voor het onderwerp schijnt te hebben, U niets beters kunt doen dan de beide leringen – van *Karma* en Nirvana – zo grondig mogelijk te bestuderen. Tenzij U volkomen vertrouwd bent met beide leringen – de dubbele sleutel tot de metafysica van Abhidharma – zult U altijd in moeilijkheden geraken als U probeert de rest te begrijpen. Wij kennen verschillende soorten Karma en Nirvana,

die op velerlei zaken betrekking hebben – op het Heelal, de wereld, Deva's, Boeddha's, Bodhisatwa's, mensen en dieren – de tweede met inbegrip van haar zeven rijken. Karma en Nirvana zijn slechts twee van de zeven grote MYSTERIËN van de Boeddhistische metafysica; en slechts vier van de zeven zijn bekend aan de beste oriëntalist, en dan nog zeer onvolkomen.

Als U een geleerd Boeddhistisch priester vraagt, wat is Karma? – zal hij U zeggen dat Karma is wat een Christen misschien de Voorzienigheid zou noemen (slechts in zekere zin) en een Mohammedaan – *Kismet*, het lot of de bestemming (ook in zekere zin). Dat het die kardinale leer is die zegt dat, zodra een bewust of een waarnemend wezen, hetzij mens, deva, of dier sterft, er een nieuw wezen wordt voortgebracht en dat hij of het in een andere geboorte weer verschijnt, op dezelfde of een andere planeet, in omstandigheden die hij of het tevoren zelf heeft gemaakt. Of, met andere woorden, dat *Karma* de leidende macht is, en *Trishna* (*Tanha* in het Pali) de dorst of de begeerte naar bewust bestaan – de onmiddellijke kracht of energie voortvloeiend uit menselijk (of dierlijk) handelen, die uit de oude *Skandha's** de nieuwe groep voortbrengt, die het nieuwe wezen vormt en de aard van de geboorte zelf regelt. Of om het nog duidelijker te stellen, het *nieuwe* wezen wordt beloond en gestraft voor de verdienstelijke daden en de slechte daden van het *oude*; Karma is als een Journaal waarin alle daden van de mens, goede, slechte, of neutrale, zorgvuldig aan de debet- of creditzijde worden ingeschreven – door hemzelf om zo te zeggen, of liever door zijn eigen daden. Waar de dichterlijke verbeelding van de Christenen een “schrijvende” Beschermengel schiep en ziet, toont de strenge en realistische Boeddhistische logica – die de noodzaak inziet dat iedere oorzaak zijn gevolg moet hebben – de feitelijke aanwezigheid ervan aan. De tegenstanders van het Boeddhisme hebben sterk de nadruk gelegd op de beweerde onrechtvaardigheid, dat de dader zou ontsnappen en een onschuldig slachtoffer zou moeten lijden, – daar de dader en het slachtoffer verschillende wezens zijn. Feit is, dat al kunnen zij in één opzicht zo worden gezien, *zij* in een ander opzicht *identiek zijn*. Het “oude wezen” is de enige ouder – vader en moeder tegelijk – van het “nieuwe wezen”. In werkelijkheid is het eerste de schepper en bouwer van het laatste; en goed beschouwd in veel wezenlijker zin dan enige lichamelijke vader. En als U eenmaal de betekenis van de *Skandha's* hebt doorgrond, zult U zien wat ik bedoel.

*Ik merk op dat in de tweede zowel als in de eerste uitgave van Uw *Occult World* dezelfde drukfout voorkomt, en dat het woord *Skandha* op bladzijde 130 wordt gespeld als *Shandba*. Zoals het er nu staat laat men mij, als *vermeende* Adept, wel op een zeer oorspronkelijke manier aan het woord.

Het is de groep Skandha's die de lichamelijke en mentale individualiteit vormen en samenstellen die wij mens (of een ander wezen) noemen. Deze groep bestaat (in de exoterische leer) uit vijf Skandha's, namelijk: *Rupa* – de stoffelijke eigenschappen of hoedanigheden; *Vedana* – gewaarwordingen; *Sanna* – abstracte ideeën; *Samkara* – neigingen, zowel lichamelijke als mentale; en *Vinnana* – mentale vermogens, een uitbreiding van de vierde – waarmee wordt bedoeld de verstandelijke, fysieke en morele aanleg. Wij voegen er nog twee aan toe, waarvan U de aard en de namen misschien later zult vernemen. Voor het ogenblik is het voldoende U te zeggen dat zij verbonden zijn met en het aanzijn schenken aan *Sakkayaditthi*, de “ketterij of begoocheling van de individualiteit” en van *Attavada* “de leer van het Zelf,” die beide (in het geval van het vijfde beginsel, de ziel) leiden tot het *maya* van de ketterij en het geloof in de doeltreffendheid van doelloze riten en ceremoniën, in gebeden en voorspraak.

Wij keren nu terug tot de kwestie van de identiteit tussen de *oude* en de *nieuwe* “Ego”. Ik wil U er nogmaals aan herinneren dat zelfs Uw Wetenschap het oude, zeer oude feit heeft aanvaard dat door onze Heer* duidelijk werd onderwezen, t.w. – dat een mens, van welke leeftijd ook, al heeft hij het gevoel dezelfde te zijn, lichamenlijk toch niet dezelfde is als enkele jaren daarvoor (wij zeggen *zeven* jaar en zijn bereid het te verdedigen en te bewijzen): Boeddhistisch gesproken zijn zijn *Skandha's* veranderd. Tegelijkertijd werken ze voortdurend en zonder ophouden aan de bereiding van de abstracte vorm, de “kern” van het toekomstige *nieuwe* wezen. Welnu, als het rechtvaardig is dat de man van 40 vreugde of leed ondervindt door de daden van de man van 20, dan is het even rechtvaardig dat de mens van de nieuwe geboorte, die in wezen identiek is aan de voorafgaande mens – omdat hij de uitkomst en de schepping ervan is – de gevolgen ondergaat van dat Zelf, of die persoonlijkheid die hem voortbracht. Uw Westerse wet die de onschuldige zoon van een misdadige vader straft door hem van zijn ouder, rechten en eigendom te beroven; Uw beschaafde Maatschappij die de onschuldige dochter van een zedeloze, misdadige moeder met schande belaaft; Uw Christelijke Kerk en Geschriften die leren dat de “Here God de zonden der vaders bezoekt aan de kinderen tot in het derde en vierde geslacht,” zijn zij niet alle veel onrechtvaardiger en

*Zie de *Abhidharma Kosha Vyakhya*, de *Sutta Pitaka*, of een ander Noordelijk Boeddhistisch boek; alle tonen dat Gautama Boeddha zegt dat geen enkele van deze Skandha's de ziel is; het lichaam verandert immers voortdurend en mens, noch dier, noch plant is ooit dezelfde gedurende twee opeenvolgende dagen of zelfs minuten. “Bedelaars! bedenkt dat er in de mens *geen enkel blijvend beginsel* is, en dat alleen de *geleerde* discipel, die wijsheid verwerft, weet wat hij zegt als hij zegt – ‘ik ben’.”

wreder dan al wat door Karma gebeurt? In plaats van de onschuldige samen met de schuldige te straffen, *wreekt en beloont* Karma *de eerste*, waaraan geen van Uw drie bovengenoemde westerse machten ooit heeft gedacht. Maar misschien antwoorden de opponenten op onze fysiologische opmerking, dat het alleen het lichaam is dat verandert, dat er slechts een moleculaire transformatie plaatsvindt die niets te maken heeft met de mentale ontwikkeling; en dat de *Skandha's* niet alleen stoffelijke, maar ook een reeks mentale en morele eigenschappen vertegenwoordigen. Maar bestaat er, zo vraag ik mij af, een gewaarwording, een abstract idee, een geestesgesteldheid of een mentaal vermogen die men een absoluut niet-moleculair verschijnsel zou kunnen noemen? Kunnen zelfs een gewaarwording of de meest abstracte gedachten, die toch *iets* zijn, uit het *niets* komen, of niets zijn?

Nu zijn de oorzaken die het “nieuwe wezen” voortbrengen en de aard van *Karma* bepalen, zoals al gezegd – *Trishna* (of “*Tanha*”) – de dorst, de begeerte naar bewust bestaan en *Upadana* – dat de verwerkelijking of vervulling van *Trishna* of die begeerte is. Het medium helpt eraan mee dat deze beide worden gewekt en ontwikkeld *nec plus ultra* in een Elementaar, of het nu een zelfmoordenaar is of een slachtoffer.* De regel is dat iemand die een natuurlijke dood sterft van “enkele uren tot verscheidene korte jaren” binnen de aantrekkende van de aarde blijft, d.w.z. in *Kama-Loka*. Maar er zijn uitzonderingen in het geval van zelfmoordenaars en in het algemeen van hen die een gewelddadige dood sterven. Daarom zou zo’n Ego, die bijvoorbeeld bestemd was om, laten wij zeggen, 80 of 90 jaar te worden, maar die zich het leven benam of door een of ander ongeval werd gedood op een leeftijd van stel 20 jaar – in *Kama-Loka* niet “enkele jaren”, maar in zijn geval 60 of 70 jaar moeten doorbrengen als een Elementaar, of liever een “aardewandelaar”; daar hij, helaas voor hem, zelfs geen “*schil*” is. Gelukkig, driewerf gelukkig zijn in vergelijking daarmee de ontlichaamde entiteiten die in hun lange sluimer dromen in de boezem van de Ruimte! En wee degenen wier *Trishna* hen tot mediums aantrekt, en wee de laatsten die hen met zulk een gemakkelijk *Upadana* verleiden. Want door zich van hen meester te maken en hun dorst naar leven te bevredigen, bevordert het medium – en is in feite de oorzaak – de ontwikkeling in hen van een nieuw stel *Skandha's*, een nieuw lichaam, met veel slechtere neigingen en hartstochten dan het lichaam dat zij verloren. De hele toekomst van dit nieuwe lichaam zal dus niet alleen worden bepaald door het *Karma* van de fouten van de vorige reeks of groep, maar ook door dat van het nieuwe stel van het

*Alleen de Schillen en de *Elementalen* blijven ongedeed, ofschoon de moraliteit van de sensitieven op geen enkele manier door deze omgang kan worden verbeterd.

toekomstige wezen. Zouden de mediums en Spiritisten weten, zoals ik zei, dat zij met elke nieuwe “geleienge” die zij opgetogen verwelkomen, deze in een *Upadana* lokken, die voor de nieuwe Ego die in haar noodlottige schaduw wordt geboren, een menigte van kwade gevolgen zal voortbrengen, en dat zij bij iedere seance – in het bijzonder voor materialisatie – de oorzaken voor ellende vermenigvuldigen, oorzaken die de ongelukkige Ego zullen doen falen in zijn geestelijke geboorte, of hem herboren doen worden in een slechter bestaan dan ooit – dan zouden zij wellicht wat minder kwistig zijn met hun gastvrijheid.

En nu begrijpt U waarschijnlijk waarom wij zo sterk gekant zijn tegen Spiritisme en mediumschap. En U zult ook inzien waarom ik, om de heer Hume – althans in één opzicht – tevreden te stellen, bij de Chohan in *de knel* raakte, en *mirabile dictu!* – bij beide sahibs, “de jonge mannen met de naam” – Scott en Banon. Om U te amuseren zal ik H.P.B. vragen U met deze brief een bladzijde van de “Banon papyrus” te sturen, een artikel van hem, waarin hij aan het slot Uw nederige dienaar een lang niet malse literaire afstraffing geeft. Schaduwen van de Asura’s, wat werd zij woedend toen zij deze nogal oneerbiedige kritiek las! Het spijt mij dat zij het niet laat drukken, uit overwegingen van “familieër” zoals de “Ontferde” het uitdrukte. Wat de Chohan betreft is de zaak ernstiger, en hij was er allesbehalve tevreden over dat ik Eglinton had laten geloven dat *ik* het *zelf* was. Hij had erin toegestemd de Spiritisten dit bewijs van de kracht in de *levende mens* te geven door middel van één van hun mediums, maar had het programma en de bijzonderheden ervan aan ons overgelaten; vandaar zijn ongenoegen over enkele onbeduidende gevolgen. Ik zeg U, mijn beste vriend, dat ik veel minder vrijheid heb te doen wat ik wil dan U met betrekking tot de *Pioneer*. Niemand van ons, behalve de hoogste *Chutuktu’s* is volledig zijn eigen meester. Maar ik dwaal af.

En nu, na het vele dat U is gezegd en uitgelegd, kunt U deze brief ook wel aan onze ontoombare vriendin – mevrouw Gordon – voorlezen. *Misschien* zullen de aangevoerde redenen een koude douche zijn voor haar Spiritistische ijver, al heb ik mijn redenen dat te betwijfelen. In ieder geval kan hij haar doen inzien dat wij niet tegen het *ware* Spiritualisme zijn gekant, maar alleen tegen blind mediumschap en stoffelijke manifestaties, – materialisaties en vooral tegen *bezetenheid* door trance. Kon men de Spiritisten maar het verschil laten begrijpen tussen de *individualiteit* en de *persoonlijkheid*, tussen *individuele* en *persoonlijke* onsterfelijkheid en enkele andere waarheden, dan zouden zij gemakkelijker te overtuigen zijn dat Occultisten wel ten volle de onsterfelijkheid van de *monade* onderschrijven en toch die van de ziel – het voertuig van de *persoonlijke Ego* ontkennen; dat zij vast kunnen geloven in

geestelijke communicaties en verkeer met de *ontlichaamde* Ego's uit *Rupa-Lo-ka* en dat zelf in praktijk brengen, en toch lachen om het krankzinnige idee een "Geest de hand te schudden"! ; dat het tenslotte, zoals de zaken nu staan, de Occultisten en de Theosofen zijn die de ware Spiritualisten zijn, terwijl de moderne sekte van die naam alleen maar is samengesteld uit *stoffelijke* verschijnselenjagers.

En nu wij het toch over "individualiteit" en "persoonlijkheid" hebben, het is merkwaardig dat H.P.B., toen zij het brein van de arme heer Hume met haar verwarde uiteenzettingen martelde, er nooit aan dacht — tot zij van hemzelf de verklaring ontving van het verschil dat bestaat tussen individualiteit en persoonlijkheid — dat het precies dezelfde leer was die haar werd geleerd: die van *Pacceka-yana*, en van *Amata-yana*. De twee termen, als boven door hem gegeven, zijn de juiste en letterlijke vertaling van de technische namen in het Pali, Sanskriet en zelfs het Chinees-Tibetaans voor de vele *persoonlijke entiteiten* die in één *Individualiteit* zijn verenigd — het lange snoer van levens die voortkomen uit dezelfde Onsterfelijke MONADE. U zult ze moeten onthouden: —

(1) De *Pacceka-yana* — (in het Sanskriet "Pratyeka") betekent letterlijk — het "persoonlijke voertuig" of de persoonlijke *Ego*, een combinatie van de vijf lagere beginselen. Terwijl —

(2) De *Amata-yana* — (in het Sanskriet "Amrita") wordt vertaald als: — "Het onsterfelijke voertuig", of de *Individualiteit*, de Geestelijke Ziel, of de Onsterfelijke *monade* — een combinatie van het vijfde, zesde en zevende.

Het komt mij voor dat een van onze grote moeilijkheden in onze poging de loop van zaken te begrijpen draait om onze onkunde tot nu toe omtrent de *verdelingen* van de zeven beginselen. Ons is gezegd dat elk op zijn beurt zijn zeven elementen heeft: kan ons iets meer worden verteld over de zevenvoudige samenstelling van het vierde en vijfde beginsel in het bijzonder? Het geheim van de toekomst en van veel psychische verschijnselen hier tijdens het leven schuilt klaarblijkelijk in de deelbaarheid daarvan.

Volkomen juist. Maar veroorloof mij te betwijfelen of de moeilijkheid zal worden weggenomen met de verlangde uiteenzettingen en U in staat zal zijn "het geheim van de psychische verschijnselen" te doorgronden. Zeg mij, mijn goede vriend, die ik één of twee keer het genoegen had piano te horen spelen in de rustige ogenblikken tussen het aantrekken van Uw rok en een diner met vlees en bordeaux — of U mij even gemakkelijk met een van Beethovens Grote Sonates zou kunnen vereren als met een van Uw gemakkelijke *walsen*? Heb

*Wilt U om nieuwe verrassingen en verwarring te voorkomen na de mededeling over het vijfde, dat samengaat met het zesde en zevende, bladzijde 3, *et seq.* blz. 103 raadplegen.
—Red.

alstublieft geduld! Toch wil ik het U in geen geval weigeren. U zult de verdeling van het vierde en vijfde beginsel in wortels en Takken hierbij aantreffen op een los blad, als ik er tijd voor kan vinden.* Tenslotte, hoe lang stelt U zich voor U van vraagtekens te onthouden?

Getrouw,
K.H.

P.S. – Ik hoop dat ik nu alle grond voor verwijten heb weggenomen – ondanks de vertraging in het beantwoorden van Uw vragen, – en dat mijn goede naam is hersteld. Uzelf en de heer Hume hebben nu meer inlichtingen over de A.E. Wijsbegeerte ontvangen dan ooit, voor zover ik weet, aan *niet-ingewijden* werden gegeven. Scherpzinnig als U bent, mijn goede vriend, zult U al lang hebben vermoed, dat het niet zozeer aan Uw beider persoonlijke deugden ligt – al moet ik bekennen dat de heer Hume sinds zijn *bekering* op heel wat aanspraak kan maken – of aan mijn persoonlijke voorkeur voor één van U, dan wel aan andere en zeer voor de hand liggende redenen. Van al onze semi-chela's bent U beiden naar alle waarschijnlijkheid degenen die de U gegeven feiten ten algemenen nutte zult gebruiken. U moet ze beschouwen als iets dat U voor het welzijn van de hele Society werd toevertrouwd; iets dat moet worden overgedragen en gebruikt en opnieuw gebruikt op vele manieren en op alle manieren die goed zijn. Als U (mijnheer Sinnett) Uw vriend van over de Himalaja's een genoegen wilt doen, laat dan geen maand voorbij gaan zonder een lang of kort *Fragment* voor het tijdschrift te schrijven, en het dan als brochure uit te geven – zoals U het noemt. U kunt ze ondertekenen met "Een Leke-Chela van K.H.", of op andere door U gewenste wijze. Ik durf dezelfde gunst niet aan de heer Hume te vragen, die al meer dan zijn deel heeft gedaan in een andere richting.

Ik zal Uw vraag over Uw relatie tot de *Pioneer* nu niet beantwoorden: men kan de zaak van twee kanten bekijken. Maar neem tenminste geen overhaaste beslissing. Wij zijn aan het einde van *de* cyclus, en U bent verbonden met de T.S.

Als mijn Karma het mij vergunt – hoop ik morgen de lange en vriendelijke persoonlijke brief van de heer Hume te beantwoorden. De overvloed aan MSS. van mijn hand van de laatste tijd wijst erop dat ik wat vrije tijd heb gevonden; zoals ze er uitzien, met vlekken en verbeteringen bewijst ook dat mijn vrije tijd bij vlagen kwam, met voortdurende onderbrekingen, en dat ze op allerlei vreemde plaatsen hier en daar moesten worden geschreven en met zulk mate-

*Ik vond *geen* tijd. Zal het een paar dagen later zenden.

riaal als ik kon vinden. Zonder de REGEL die ons verbiedt ook maar de geringste kracht te gebruiken als niet ieder gewoon middel is beproefd en heeft gefaald, had ik U natuurlijk een mooie “precipitatie” kunnen geven wat handschrift en compositie betreft. Ik troost mij, gezien het slechte uiterlijk van mijn brieven, met de gedachte dat U ze misschien niet minder op prijs zult stellen door deze tekenen van mijn persoonlijk afhankelijk zijn van de hindernissen langs de weg die U, Engelsen, zo vindingrijk met verschillende middelen tot een *minimum* beperken. Zoals Uw echtgenote eens zo vriendelijk opmerkte, ze ontnemen er op heel doeltreffende wijze het aroma van het wonder aan en maken ons tot menselijke wezens, meer voorstelbare entiteiten, – een wijze gedachte waarvoor ik haar dank.

H.P.B. is wanhopig: de Chohan weigerde M. toestemming te geven haar dit jaar verder te laten komen dan de Zwarte Rots, en M. liet haar kalmpjes haar koffers weer uitpakken. Probeer haar te troosten, als U kunt. Bovendien is zij werkelijk harder nodig in Bombay dan in Penlor. Olcott is op weg naar Lanka en Damodar heeft voor een maand zijn boeltje gepakt om naar Poena te gaan, daar hij lichamelijk is ingestort door zijn dwaze, overdreven soberheid en hard werken. Ik zal op hem moeten letten en hem in het ergste geval misschien moeten weghalen.

Ik ben nu juist in de gelegenheid U iets mee te delen wat betrekking heeft op de zo vaak besproken kwestie van onze toestemming tot het teweegbrengen van verschijnselen. De operaties in Egypte van Uw gezegende landgenoten brengen zulke plaatselijke gevolgen mee voor de groep Occultisten die daar nog verblijft en voor dat wat zij bewaken, dat twee van onze adepten daar al zijn, en zich bij enkele Drozen-broeders hebben gevoegd, en dat nog drie anderen erheen onderweg zijn. Mij werd het aangename voorrecht geboden ooggetuige te zijn van de mensenslaching, maar – heb ervoor bedankt. Voor zulke belangrijke noodgevallen wordt onze Kracht bewaard, en daarom – wagen wij het niet haar aan wereldse tamasha te verspillen.

Over ongeveer een week – nieuwe godsdienstige ceremoniën, nieuw praalvertoon om de kleine kinderen te vermaken, en weer zal ik dag en nacht, 's morgens, 's middags en 'avonds druk bezig zijn. Soms heb ik een voorbijgaand gevoel van spijt dat de Chohans niet op het gelukkige denkbeeld komen om ons ook een “ruime toelage” toe te kennen in de vorm van wat vrije tijd. O, die finale Rust! dat Nirvana waar men – “één met het Leven, toch – niet leeft.” Helaas, helaas! als men persoonlijk heeft beseft dat: —

“... de Ziel der Dingen zoet, Het Hart van
het Zijn hemelse Rust is,”

verlangt men naar – eeuwige RUST!

De Uwe,

K.H.

BRIEF No. 17

In juni 1882 te Simla ontvangen.

(1) Enkele mensen van de vijfde ronde zijn al begonnen op aarde te verschijnen. In welk opzicht zijn zij te onderscheiden van mensen van de vierde ronde van de zevende aardse incarnatie? Ik vermoed dat zij in de eerste incarnatie van de vijfde ronde zijn, en dat er geweldige vorderingen zullen zijn gemaakt wanneer de mensen van de vijfde ronde aan hun zevende incarnatie toe zijn.

(1) De geboren Zieners en helderzienden van het type van mevr. A. Kingsford en hr. Maitland; de grote adepten van welk land ook; de genieën – hetzij op het gebied van kunst, politiek of godsdiensthervorming. Nog geen grote lichamelijke verschillen; nog te vroeg en komen pas later.

Volkomen juist. Als U Bijvoegsel No. 1* raadpleegt, zult U daarin de verklaring vinden.

(2) Maar als een 1e-5e ronde mens zich aan het occultisme zou wijden en een adept werd, zou hij dan aan verdere aardse incarnaties ontsnappen?

(2) Nee; met uitzondering van Boeddha – een wezen van de zesde ronde, aangezien hij in zijn vorige incarnaties de wedloop zo voorspoedig had volbracht, dat hij zelfs zijn voorgangers was voorbijgestreefd. Maar onder een *miljard* menselijke wezens is er slechts één als hij. Hij verschilde van andere mensen evenzeer in zijn uiterlijk als in geestelijk opzicht en in kennis. Maar zelfs hij ontsnapte alleen hier op aarde aan verdere reïncarnaties; en wanneer de laatste van de mensen van de zesde ronde van de derde ring is vertrokken van deze aarde, zal de Grote Leraar op de volgende planeet moeten reïncarneren. Maar Hij zal, omdat Hij de Nirvanische zaligheid en Rust voor de verlossing van zijn medeschepselen heeft opgeofferd, worden herboren op de hoogste – de *zevende* ring van de hogere planeet. Tot dan zal Hij elke tienduizend jaar een uitverkoren individu *overschaduw*en (laat ons liever zeggen en eraan toevoegen “*heeft* Hij reeds *overschaduw*d”), dat in het algemeen gesproken aan het lot van de volkeren een andere wending heeft gegeven. Zie *Isis*, Deel I, blz. 34 en 35, laatste en eerste alinea van die bladzijden.

(3) Is er een essentieel geestelijk verschil tussen een man en een vrouw, of is het geslacht bij iedere geboorte louter iets bijkomstigs – en geeft uiteindelijk de toekomst aan het individu dezelfde kansen?

(3) Louter iets bijkomstigs – zoals U zegt. Over het algemeen een kwestie

* Zie Brief No. 18. – Red.

van toeval – maar toch geleid door het individuele Karma – morele aanleg, karaktertrekken en de daden van een vorige geboorte.

(4) De meerderheid van de hogere klassen van de beschaafde landen die nu op aarde zijn, bestaat, naar ik meen, uit mensen van de zevende “ring” (d.w.z. van de zevende aardse incarnatie) van de vierde ronde. Behoren de Australische inboorlingen tot een lage ring? welke? en behoren de lagere en inferieure klassen van de beschaafde landen tot verschillende ringen of tot de ring vlak onder de zevende? En worden alle mensen van de zevende ring in de hogere klassen geboren, of kunnen er ook enkelen onder de armen worden aangetroffen?

(4) Niet noodzakelijk. Verfinjndheid, beschaving en een schitterende opvoeding in de betekenis die U aan deze woorden geeft, hebben heel weinig te maken met de loop van de hogere Natuurwet. Neem een Afrikaan van de zevende ring of een Mongool van de vijfde ring en U kunt hem – als U hem vanaf de wieg opvoedt – op zijn uiterlijke verschijning na veranderen in de meest briljante en beschaafde Engelse lord. Toch blijft hij slechts een *uiterlijk* intellectuele papegaai (Zie Bijvoegsel No. II).

(5) De Oude Dame heeft me gezegd, dat het merendeel van de bewoners van dit land in sommige opzichten minder ver gevorderd is dan de Europeanen, al zijn zij spiritueler. Bevinden zij zich in een lagere ring van dezelfde ronde – of heeft het verschil betrekking op een of ander beginsel van nationale cyclussen, dat niets te maken heeft met individuele vooruitgang?

(5) De meeste volken van India behoren tot de oudste of vroegste vertakking van het vijfde Mensenras. Ik heb M. gevraagd zijn brief aan U te besluiten met een kort overzicht van de jongste wetenschappelijke theorie van Uw geleerde Etnografen en Natuurkenners, om mijzelf werk te besparen. Lees wat hij schrijft en raadpleeg dan No. III van mijn Bijvoegsel.

Wat is de verklaring voor “Ernest” en de andere geleigeest van Eglinton? Zijn het elementaren die hun bewuste vitaliteit aan hem ontlenden, of zijn het vermomde elementalen? Toen “Ernest” dat vel postpapier van de “Pioneer” wegnam, hoe wist hij het te bemachtigen zonder mediumschap aan deze kant?

Ik kan U verzekeren dat het niet de moeite loont om U *nu* te verdiepen in de ware aard van de “Ernests” en “Joeys” en “andere geleigeesten”, want tenzij U de ontwikkeling leert kennen van de *ontbindingsprocessen* van elementaal bezinksel, en die van de zeven beginselen van de mens – zult U nooit kunnen begrijpen wat zij *werkelijk* zijn; er bestaan voor hen geen geschreven statuten, en men kan nauwelijks van hen verwachten, dat zij hun vrienden en bewonderaars een compliment maken voor waarheid, stilzwijgen en verdraag-

zaamheid. Als sommigen aan hen verwant zijn, zoals enkele *zielloze* lichamelijke mediums – dan zullen zij elkaar ontmoeten. Zo niet – dan is het beter ze met rust te laten. Zij worden alleen aangetrokken tot hun gelijken – de mediums; en de relatie met hen wordt niet aangeknoopt, maar door dwaze en zondige verschijnselenjagers *afgedwongen*. Het zijn zowel elementaren als elementalen – op zijn best een lage, boosaardige, ontaarde, jengelende troep. U wilt teveel kennis tegelijk vergaren, mijn beste vriend; U kunt niet ineens alle mysteriën begrijpen. Zie echter het Bijvoegsel – dat eigenlijk een brief is.

Ik ken Subba Rao niet – hij is een leerling van M. Althans – hij weet zeer weinig van mij. Wel weet ik, dat hij er *nooit* in zal toestemmen naar Simla te gaan. Maar als Morya hem daartoe opdracht geeft, zal hij vanuit Madras onderricht geven, d.w.z. evenals M. de MSS. corrigeren, daarop commentaar leveren, vragen beantwoorden, en zich heel, *heel* verdienstelijk maken. Hij koestert de grootste eerbied en bewondering voor – H.P.B.

K.H.

BRIEF No. 18

In juni 1882 te Simla ontvangen.

BIJVOEGSEL

(I) Iedere Geestelijke Individualiteit moet een gigantische evolutionaire reis maken, een ontzaglijk lange rondreis volbrengen. Ten eerste – vanaf het vroegste begin van de grote Mahamanvantarische rondwenteling moet de monade, van de eerste tot de laatste mensdragende planeten, en op elk daarvan, zeven opeenvolgende mensenrassen doorlopen. Vanaf het stomme kroost van de aap (die zich sterk onderscheidt van de nu bekende soorten) tot het huidige *vijfde* ras, of liever variëteit, en door nog twee rassen, voor hij alleen nog maar met deze aarde heeft afgedaan; en dan verder naar de volgende, hoger en nog hoger. . . . Maar wij zullen onze aandacht alleen tot deze planeet bepalen. Elk van de zeven rassen vertakt zich vanuit de Hoofdtak in zeven zijtakken: en beurtelings door elk van deze *moet* de mens evolueren, voor hij tot het eerstvolgende hogere ras overgaat; en dat – *zevenmaal*. U zult wel grote ogen opzetten, goede vriend, en menen voor een raadsel te staan – maar het is zo. De zijtakken stellen uiteenlopende mensensoorten voor – lichamelijk en geestelijk – en niemand van ons kan ook maar één sport van de ladder overslaan. Met dat al bestaat er *geen* reïncarnatie zoals wordt geleerd door de Londense

Zieneres – mevr. A.K., daar de tijdruimten tussen de *wedergeboorten* van te onmetelijk lange duur zijn om zulke fantastische ideeën mogelijk te maken. Wilt U er alstublieft wel aan denken, dat als ik het over de “mens” heb, ik een menselijk wezen van ons type bedoel. Er zijn andere en ontelbare manvantarische ketens van bollen die intelligente wezens dragen – zowel in als buiten ons zonnestelsel – de kroon of het hoogtepunt van het evolutionaire bestaan op hun respectieve ketens, waarvan sommigen – lichamelijk en intellectueel – lager, en anderen onmetelijk veel hoger staan dan de mens van onze keten. Maar meer dan hiervan melding maken, zullen wij op het ogenblik niet doen.

De mens moet dus elk ras doorlopen en moet achtereenvolgens zevenmaal verschijnen en verdwijnen en het intellect ontwikkelen van de laagste tot de hoogste graad. Kortom, zijn aardse cyclus met zijn ringen en *sub*-ringen is de exacte kopie van de Grote Cyclus – alleen in miniatuur. Bedenk eveneens dat de tijdruimten, zelfs tussen deze bijzondere “ras-reïncarnaties” van enorm lange duur zijn, daar zelfs de mentaal zwakste Afrikaanse Bosjesman evengoed de beloning van zijn Karma moet oogsten als zijn broeder Bosjesman, die misschien zesmaal zo intelligent is.

Uw etnografen en antropologen zouden er goed aan doen steeds rekening te houden met deze onveranderlijke wet van de zevenvoudigheid die in alle werkingen van de natuur van kracht is. Vanaf Cuvier – wijlen grootmeester in de Protestantse Theologie – wiens van de Bijbel vervulde brein hem het mensdom in slechts drie verschillende ras-variëteiten deed verdelen – tot aan Blumenbach die het in vijven verdeelde – hadden zij allen ongelijk. Alleen Pritchard, die op profetische wijze het getal *zeven* opperde, komt dicht bij de waarheid. In de *Pioneer* van 12 juni, die H.P.B. mij toezond, las ik een brief over de *Aap Theorie* van A.P.W., die een voortreffelijke uiteenzetting van de Darwinistische hypothese bevat. De laatste alinea op blz. 6, 1e kolom zou – afgezien van enkele fouten – over duizend jaar of zo als een *openbaring* worden beschouwd, als de brief bewaard bleef. Als U vanaf regel 21 (van onderaf geteld) de negen regels leest, hebt U een *feit* waarvan nog maar weinig natuuronderzoekers bereid zullen zijn het bewijs te aanvaarden. Daar het vijfde, zesde en zevende ras van de *Vijfde Ronde* – elk opvolgend ras evolueert met en houdt als het ware gelijke tred met de ronden van de “Grote Cyclus” – en het vijfde ras van de vijfde ronde, zowel stoffelijk en intellectueel als moreel, een merkbaar verschil moet vertonen ten opzichte van haar vierde “ras” of “aardse incarnatie”, hebt U gelijk wanneer U zegt dat “er geweldige vorderingen zullen zijn gemaakt, wanneer de mensen van de vijfde ronde aan hun zevende incarnatie toe zijn.”

(II) Rijkdom noch armoede, hoge noch lage geboorte hebben hierop enige

invloed, want het is allemaal een gevolg van hun Karma. Ook heeft – wat U noemt – beschaving niet veel met de vooruitgang te maken. De *innerlijke* mens, de spiritualiteit, de verlichting van het stoffelijk brein door het licht van de geestelijke of goddelijke intelligentie, is *het* criterium. De Australiërs, de Eskimo's, de Bosjesmannen, de Wedda's, enz. zijn allen kleine zijtakken van die Tak, die U “grotbewoners” noemt – het *derde* ras (volgens Uw Wetenschap – het *tweede*), dat op de bol evolueerde. Zij zijn de overblijfselen van de grotbewoners van de zevende ring, overblijfselen “waarvan de groei tot staan is gekomen en die de in hun ontwikkeling gestuite levensvormen zijn die in de strijd om het bestaan tot uiteindelijke ondergang zijn gedoemd” in de woorden van *Uw correspondent*?

Zie “Isis”, Hoofdstuk I – “. . . . de Goddelijke Essentie (Purusha) als een lichtende boog” begint een cirkel te vormen – de mahamanvantarische keten; en wanneer deze het hoogste (of haar eerste beginpunt) heeft bereikt, buigt zij opnieuw om en keert naar de aarde terug (de eerste bol), en brengt in haar werveling een hoger type mensheid met zich mee – “aldus zevenmaal. Bij de nadering van onze aarde wordt zij meer en meer duister, totdat zij bij de aanraking van de grond zo zwart wordt als de nacht —”, d.w.z. zij is stof *naar buiten toe*, terwijl de Geest of Purusha schuilt onder een vijfvoudig pantser van de eerste vijf beginselen. Zie nu de drie onderstreepte regels op bladzijde 5; lees voor het woord “mensheid” *mensenrassen*, en lees voor het woord “beschaving” de *Geestelijke evolutie van dat bijzondere ras* en U hebt de waarheid, die in die aanvankelijke proeftijd van de Theosophical Society verborgen moest blijven.

Zie verder blz. 13 laatste alinea en 14 eerste alinea, en let op de onderstreepte regels over Plato. Zie vervolgens blz. 32, en denk aan het verschil tussen de *Manvantara's* zoals zij daar zijn berekend, en de MAHAMANVANTA-RA'S (de complete zeven ronden tussen twee Pralaya's) – waarbij de vier Yuga's zich *zevenmaal* herhalen, *éénmaal voor ieder ras*. Als U dat hebt gedaan, neem dan Uw pen en ga rekenen. U zult er wel bij vloeken – maar dat zal Uw Karma niet veel kwaad doen: voor heiligschennis met de mond blijft het doof. Lees in dit verband (niet in verband met het vloeken maar met het evolutieproces) aandachtig blz. 301, laatste regel “en nu komt er een mysterie. . .” en ga door tot blz. 304. “Isis” werd *niet* ontsluitend, maar er werden scheuren gemaakt die groot genoeg zijn om af en toe een vluchtige blik te gunnen, die moet worden aangevuld door de intuïtie van de leerling zelf. In dit allegaartje van aanhalingen uit verschillende opzettelijk gesluisde wijsgerige en esoterische waarheden, vindt U onze leer, die nu voor de eerste keer ten dele aan Europeanen wordt onderwezen.

(III) Zoals gezegd in mijn antwoord op Uw brief, behoren de meeste volken van India —met uitzondering van de *Semitische* (?) Mongolen – tot de oudste tak van het huidige *vijfde* Mensenras, dat zich meer dan een miljoen jaar geleden in Centraal-Azië ontwikkelde. Dat de Westerse Wetenschap bezig is goede gronden te ontdekken voor de theorie, dat Europa 400.000 jaar vóór Uw era door menselijke wezens werd bewoond – kan U niet zo schokken dat U wordt weerhouden vanavond bij Uw diner wijn te drinken. Toch heeft Azië, net als Australië, Afrika, Amerika en de meest noordelijke gebieden, zijn overblijfselen – van het vierde – zelfs van het derde ras (grotbewoners en Iberiërs). Tegelijk hebben wij meer mensen van de zevende ring van het vierde ras dan Europa en meer van de eerste ring van de vijfde ronde, daar onze mensen, ouder zijnde dan de Europese takken, uiteraard eerder ten tonele zijn verschenen. Dat zij “minder gevorderd” zijn in beschaving en verfijning, hindert hun spiritualiteit al heel weinig, omdat Karma een dier is dat onverschillig blijft voor lakschoenen en witte glacéhandschoenen. Uw vorken en messen, opera’s en salons, zullen U evenmin in Uw vooruitgang volgen als de als dorre bladeren getinte gewaden van de Britse Esthetici de eigenaars en dragers daarvan verhinderen te zijn geboren in de rijen van hen, die – wat zij ook doen – door de mensen van de komende zesde en zevende ronde als vleesetende en alcohol drinkende “wilden” van de “Royal Society Periode” zullen worden beschouwd. Het is aan U Uw naam zo te vereeuwigen, dat de komende hogere rassen genoopt zullen worden ons tijdperk te verdelen, en de onderafdeling – de “Pleisto-Sinnettische Periode” te noemen, maar dat kan nooit gebeuren zolang U in de mening verkeert, dat “de doeleinden die ons nu voor ogen staan, met *redelijke* onthouding en zelfbeheersing kunnen worden bereikt.” De Occulte Wetenschap is een jaloerse meesteres en duldt zelfs niet de schaduw van toegeeflijkheid; en zij is “fataal” niet alleen voor de normale gang van het huwelijksleven, maar zelfs voor het gebruik van vlees en *wijn*. Ik ben bang dat de archeologen van de zevende ronde bij het opgraven en blootleggen van het toekomstige Pompeji in de Punjab – Simla, op zekere dag, in plaats van de kostbare relikwieën van de Theosofische “Eclectici” te vinden, slechts enkele versteende of glasachtige resten van de “Sumptuary allowance”* zullen opvisen. Dit is de jongste profetie die in Sjigatse de ronde doet.

En nu de laatste vraag. Zoals ik al zei zijn de “geleigeesten” zowel elementalen als elementaren en zelfs geen behoorlijk “half om half”, maar niet anders dan het schuim in de kroes mediamiek bier. De verschillende “verduisteringen” van die vellen postpapier deden zich voor toen E. in Calcutta verbleef

*[Misschien: toelage in die tijd verstrekt aan Engelse ambtenaren van het binnenlands bestuur. —Red.]

in de atmosfeer van mevr. G. – daar zij veelvuldig brieven van U ontving. Het was toen een gemakkelijk karwei voor de schepsels om de onbewuste begeerte van E. te volgen en andere gedesintegreerde deeltjes uit Uw doos aan te trekken om daarvan een duplicaat te maken. Hij is een krachtig medium, en als hij niet een aangeboren goede aard bezat en andere goede eigenschappen, die in sterke mate worden geneutraliseerd door ijdelheid, luiheid, zelfzucht, geldzucht en, naast andere eigenschappen van de moderne beschaving, een totale afwezigheid van *wilskracht*, dan zou hij een voortreffelijke *Dugpa* zijn, maar, zoals ik al zei, hij is op en top “een goede kerel”; *van nature* waarheidlievend, maar wanneer hij wordt overheerst – het omgekeerde. Ik wilde, dat ik hem kon verlossen van

[NOOT. – In de Eerste en Tweede Editie komt een noot van de redactie voor die erop neerkomt dat de rest van deze Brief ontbreekt. Een bestudeerder heeft er nu op gewezen dat het ontbrekende deel duidelijk Brief No. 95 op blz. 478 is. -Red.]

BRIEF No. 19*

Gehecht aan Proeven van een Brief over Theosofie. Op 12 augustus 1882 ontvangen.

Ja; heel goed *begrepen* en met evenveel overtuiging *bevestigd* door de adepten voor wie —

“Geen sluier d'Elysische sfeer verbergt, Noch deze
arme schillen van ijle stoffelijkheid; Want alles
wat de visie van de geest verblindt Is lust en
trots en nijd. . . .”

(*Niet voor publikatie bestemd*)

Uitzonderingsgevallen, mijn vriend. Zelfmoordenaars *kunnen* en doen het doorgaans, maar dat geldt niet voor de anderen. Zij, die goed en rein zijn, slapen een rustige en zegenrijke slaap, vol gelukkige visioenen van het aardse leven, en zij zijn er zich niet van bewust dat zij dit leven al voorgoed hebben verlaten. Zij, die noch goed noch slecht waren, zullen een droomloze maar toch rustige slaap genieten; terwijl de slechten, al naar gelang van hun verdorvenheid, de pijn van een jarenlange nachtmerrie moeten ondergaan: hun gedachten worden levende dingen, hun boze hartstochten – echte substantie, en alle ellende die zij anderen hebben aangedaan komt neer op hun eigen hoofd.

*Fragmenten in het handschrift van K.H. – Red.

Een beschrijving van de werkelijkheid en *de feiten* zou een veel verschrikkelijker *Inferno* opleveren dan zelfs Dante zich had voorgesteld!

BRIEF No. 20A*

Ontvangen augustus 1882.

10 [x]

Beminde Meester,

Toen ik het over Fragments No. III had, waarvan U spoedig proeven zult ontvangen, heb ik gezegd dat zij verre van bevredigend waren, al heb ik er mijn best op gedaan.

Het was nodig de leer van de Society een stap verder uit te breiden, om gaandeweg de ogen van de spiritisten te openen – daarom heb ik, als de meest dringende zaak, de opvatting over Zelfmoord enz. naar voren gebracht, zoals U die in Uw brief aan S. hebt uitgezet.

Welnu, deze komt mij als hoogst onbevredigend voor en zal tot een aantal vragen leiden, waarmee ik bij beantwoording geen raad zal weten.

Volgens onze eerste leer is het merendeel van de objectieve verschijnselen aan schillen te danken. Schillen van 1½ en 2½ beginselen, d.w.z. beginselen die volkomen zijn gescheiden van hun zesde en zevende beginsel.

Maar bij een nadere (1) uitwerking geven wij toe, dat er *enkele geesten* zijn, d.w.z. 5e en 4e beginselen, die niet geheel van hun zesde en zevende zijn afgesneden en die ook een sterke invloed kunnen uitoefenen in de seancekamer. Dit zijn de geesten van zelfmoordenaars en de slachtoffers van ongevallen of van geweld. Hier luidt de leer dat iedere bijzondere levensgolf tot aan de haar toegewezen kust moet doorlopen en dat, met uitzondering van de *zeer goeden*, alle geesten die voortijdig van de lagere beginselen zijn gescheiden, op aarde moeten blijven totdat het voorbeschikte uur slaat van wat de natuurlijke dood zou zijn geweest.

Dit is allemaal goed en wel, maar in dit geval is het duidelijk dat **in tegenstelling tot onze vroegere leer er weinig schillen en veel geesten zullen zijn. (2).** Want wat maakt het in gevallen van zelfmoord voor verschil, of deze bewust dan wel onbewust plaatsvinden, of iemand zich voor het hoofd schiet, of zich alleen door drank of omgang met vrouwen om het leven brengt, of zich doodt door overmatige studie? In elk van deze gevallen wordt op gelijke wijze het normale, natuurlijke uur van de dood vervroegd, en is een geest en geen schil hiervan het gevolg – of wel, wat voor verschil maakt het of iemand wegens moord wordt opgehangen, wordt gedood in de oorlog, bij een spoorwegongeluk of een kruitontploffing, of verdrinkt, bij een brand omkomt, of be-

*In de oorspronkelijke brief van A.O.H. aan K.H. zijn enkele passages genummerd en met blauw potlood onderstreept door K.H. Deze zijn vet gedrukt. De getallen slaan op de antwoorden van K.H., die in Brief No. 20c te vinden zijn. —Red.

zwijkt aan cholera of pest, of moeraskoorts of een van die andere duizend en één epidemische ziekten waarvan de kiemen niet ab initio in zijn constitutie bestonden, maar daarin belandden doordat hij toevallig een bepaalde plaats bezocht, of omdat hij zekere ervaringen doormaakte, die hij mogelijk beide had kunnen vermijden? In al die gevallen wordt het normale uur van de dood vervroegd en ontstaat er een geest in plaats van een schil.

In Engeland heeft men berekend dat nog geen 15% van de bevolking haar normale sterftijd bereikt – en gezien koortsen en hongersnoden en hun *sequelae*, vrees ik dat het percentage zelfs hier niet veel hoger is – waar de mensen meestal vegetariërs zijn en in de regel onder minder ongunstige sanitaire omstandigheden leven.

Dan zou dus de grote meerderheid van alle fysische verschijnselen van de spiritisten blijkaar aan deze geesten en niet aan schillen moeten worden toegeschreven. Ik zou hierover graag wat meer willen horen.

Er is een tweede punt (3); als ik het goed begrijp, blijven de geesten van gemiddelde, vrij goede mensen, die een *natuurlijke* dood sterven, heel vaak enige tijd in de atmosfeer van de aarde – van enkele dagen tot enkele jaren – waarom kunnen deze niet in communicatie met ons treden? En als zij dat wel kunnen, is dat een hoogst belangrijk punt, dat niet over het hoofd had mogen worden gezien.

(4) En ten derde is het een feit, dat duizenden geesten inderdaad in zuivere kringen verschijnen en er de hoogste moraliteit onderwijzen en bovendien zeer nauwgezet de waarheden aangaande de onzichtbare wereld vertellen (getuige de boeken van Alan Kardec, waarvan bladzijde na bladzijde overeenkomt met wat Uzelf onderwijst) en het is onredelijk te veronderstellen dat dit schillen of slechte geesten zijn. Maar U hebt ons geen enkele ruimte gelaten voor een groot aantal zuivere en hoge geesten – en niet voor dat de hele theorie op de juiste wijze wordt uiteengezet en de nodige plaats voor hen is ingeruimd, waarvan het bestaan mij een in ieder opzicht vaststaand feit lijkt, zult U de spiritisten ooit op Uw hand krijgen. Ik denk dat het hier weer het oude liedje is – slechts een *deel* van de waarheid wordt ons verteld en de rest wordt achtergehouden – en als dit zo is, dan betekent dit dat de Society om hals wordt gebracht. Het is beter de *buitenwereld niets* te zeggen – dan haar halve waarheden te vertellen, waarvan zij de onvolledigheid direct doorheeft, met het gevolg dat, wat inderdaad de waarheid is, met minachting van de hand wordt gewezen en hoewel* zij haar in deze fragmentarische vorm niet kan aanvaarden.

Uw toegenegen,
A.O. HUME

*[Engels 'and though' moet wellicht zijn 'because' (omdat). -Red.]

Ontvangen augustus 1882.

Simla, 25 juli.

Beste Oude Dame,

Ik ben dadelijk begonnen met een poging de brief van N.D.K. te beantwoorden zodat, als het werkelijk K.H.'s bedoeling is de brief in het "eerstvolgende" nummer van de Theosophist van augustus te doen opnemen, hij misschien net op tijd klaar zou zijn. Maar ik raakte al gauw in de knoop. Natuurlijk hebben wij geen informatie ontvangen die de nu geopperde waag duidelijk beantwoordt, al denk ik wel dat we met verschillende brokstukken tot een antwoord zouden moeten kunnen komen. De moeilijkheid zit in het geven van een juiste verklaring van het enigma van Eliphas Levi in Uw artikel in de Theosophist van oktober.

Als hij doelt op het lot van het nu bestaande mensenras, zou zijn bewering dat de tussenliggende meerderheid van Ego's door de natuur wordt uitgestoten of vernietigd, rechtstreeks in strijd zijn met de leer van K.H.** Zij sterven niet zonder herinnering, als zij hun herinnering in Devachan behouden en deze weer terugwinnen (zelfs van hun vroegere persoonlijkheden als de bladzijden van een boek) in de periode van volledig individueel bewustzijn dat voorafgaat aan die van absoluut bewustzijn in Pari-Nirvana.

Maar ik dacht opeens dat E.L. misschien heeft bedoeld op de mensheid als geheel, niet alleen **op mensen van de vierde ronde. Grote aantallen persoonlijkheden van de vijfde ronde zijn voorbestemd om ten onder te gaan, zo begrijp ik, en deze zouden misschien het tussenliggende nutteloze deel van de mensheid kunnen zijn.** Maar dan gaan de individuele spirituele monaden, als ik het goed begrijp, niet ten onder, wat er ook gebeurt, en als een monade de vijfde ronde bereikt, en al haar vroegere persoonlijkheden bewaard blijven in de bladzijden van haar boek om later opnieuw doorgenomen te worden, zou zij niet worden uitgestoten en vernietigd omdat enkele van haar bladzijden van de vijfde ronde "niet voor publikatie geschikt" waren. Ook hier is het moeilijk de twee verklaringen met elkaar te rijmen.

X. Maar is het ook denkbaar dat een geestelijke monade, ook al overleeft zij de afkeuring van haar bladzijden van de derde en vierde ronde, niet het afkeuren overleeft van de bladzijden van de vijfde en zesde ronde. Dat het falen een goed leven in deze ronden te leiden, de vernietiging betekent van het hele individu, dat de zevende ronde dan in het geheel niet zal bereiken?

Maar aan de andere kant zou, als dat zo was, de zaak waarover Eliphas Levi spreekt, niet met zo'n hypothese in overeenstemming zijn te brengen, want lang voor die tijd **zouden de individuen die in het kwade met de natuur hadden samengewerkt, zichzelf hebben vernietigd door de verduistering van de planeet X** tussen de vijfde en zesde ronde – zo niet door de verduistering tussen de vierde en de vijfde, want ons

*Brief van de heer Sinnett aan H.P.B.; op de achterkant van de bladzijden staat een gedeelte van een lange brief van K.H. (No.20c) die slaat op de vragen van Hume. De vet gedrukte passages zijn door K.H. blauw onderstreept. —Red.

**[Zie Brief No.20c. -Red.]

is gezegd dat er voor iedere ronde één verduistering is. (5) Hier ligt nog een moeilijkheid omdat, daar er hier al enkele vijfde rondere zijn, het niet duidelijk is wanneer de verduistering intreedt. Zal dat zijn na de *avant courriers* van de vijfde ronde, die niet geacht worden de vijfde te beginnen, omdat dit tijdperk pas werkelijk begint nadat het bestaande ras in zijn geheel is ten ondergegaan – maar dit idee gaat niet op.

Toen ik gisteren met mijn overdenkingen zo ver was gekomen, ben ik naar Hume gegaan om te zien of hij het raadsel kon oplossen, om mij zo in staat te stellen het nodige te schrijven dat met deze post weg moest. Maar toen we het nader beschouwden, en de Theosophist van oktober raadpleegden, kwamen we tot de conclusie dat de enig mogelijke verklaring was, dat het artikel in het oktobernummer van de Theosophist helemaal onjuist en volkomen in strijd was met al onze latere leringen. Is dat werkelijk de oplossing? Ik denk het niet, want anders zou K.H. mij niet hebben gezegd beide met elkaar in overeenstemming te brengen.

U zult evenwel begrijpen dat ik momenteel met de beste wil van de wereld absoluut niet in staat ben het mij opgegeven werk te doen, en als mijn beste Voogd en Meester zo goed wil zijn van deze opmerkingen kennis te nemen, zal hij inzien in welk een dilemma ik mij bevind.

En dan zal hij misschien op de manier die hem het minst bezwaarlijk is, hetzij via U of rechtstreeks, willen aangeven in welke richting de verlangde verklaring moet worden gezocht. Het is duidelijk dat dit niet meer voor het augustusnummer kan gebeuren, maar ik ben geneigd te geloven dat dit nooit zijn bedoeling was, daar er nu nog zo weinig tijd is.

Wij hebben allen met U te doen, overwerkt in die hitte en met die vliegen. Wanneer U met het augustusnummer klaar bent, zoudt U misschien bij ons de wijk kunnen nemen om wat op verhaal te komen. U weet hoe blij we altijd zijn om U te begroeten. Intussen zijn mijn eigen plannen wat onzeker. Ik moet misschien terug naar Allahabad om Hensman in de gelegenheid te stellen als speciale correspondent naar Egypte te gaan. Ik verzet mij met hand en tand tegen mijn directie om zo'n afloop te voorkomen – maar de uitslag van de strijd zal nog wel enkele dagen onzeker zijn.

Steeds de Uwe,
A.P.S.

P.S. – Daar U de brief misschien in dit nummer wilt opnemen, zend ik hem hierbij terug, maar hoop dat dit *niet* het geval zal zijn en dat U hem mij weer zult terugsturen, zodat ik mijn karweitje naar behoren kan doen met behulp van enkele woorden die als richtlijn kunnen dienen.

BRIEF No. 20C

Ontvangen augustus 1882.

**Behalve het feit dat hij voortdurend de termen “God” en “Christus” gebruikt die, esoterisch opgevat, eenvoudig “Goed” betekenen – in zijn tweeledig aspect van het abstracte en het *concrete* en niets van meer dogmatische

aard – komt Eliphas Levi nergens *rechtstreeks* in strijd met onze leringen. Ook hier weer een strootje, dat de wind uit een hooiberg blaast omdat het in een hooischelf zou thuishoren. De *meesten* van hen die U, als U wilt, kandidaten voor *Devachan* mag noemen – sterven en worden “zonder herinnering” in Kama-Loka herboren; hoewel (en juist omdat) zij er in *Devachan* iets van terugkrijgen. Wij kunnen het ook niet een volledige, maar slechts een *gedeeltelijke* herinnering noemen. U kunt “herinnering” nauwelijks een droom van U noemen; een bepaald tafereel of taferelen, binnen de enge grenzen waarvan U enkele personen zoudt aantreffen – diegenen die U het meest liefhad, met een onsterfelijke liefde, dat heilige gevoel dat alleen overleeft, en – niet de minste herinnering hebben aan andere gebeurtenissen of taferelen? *Liefde* en *Haat* zijn de enige *onsterfelijke* gevoelens, de enige overlevenden uit het wrak van *Ye-dhamma*, of de wereld van de verschijnselen. Stel U voor dat U in *Devachan* bent met hen die U misschien met zulk een onsterfelijke liefde hebt bemind; met als achtergrond de vertrouwde, vage omgeving die met hen is verbonden en – overigens een volslagen leemte wat Uw innerlijk, maatschappelijk, politiek en literair leven betreft. En noem het dan, gezien dat geestelijk, zuiver bespiegelend bestaan, die onvermengde gelukzaligheid, die in verhouding tot de kracht van de gevoelens die het *schiep*, van enkele tot verscheidene duizenden jaren duurt – de “persoonlijke herinnering van A.P.Sinnett” – als U kunt. Vreselijk eentonig! – zult U misschien denken. – Niet in het minst – antwoord ik. Hebt U bijvoorbeeld dat ogenblik als eentonig ervaren, dat U *toen* beschouwde, en *nu nog* beschouwt – als het ogenblik van de hoogste gelukzaligheid die U ooit voelde? Natuurlijk niet. Welnu, U zult het daar evenmin ervaren, op die tocht door de Eeuwigheid, waarin een miljoen jaar niet langer duurt dan een seconde. Daar, waar men zich niet bewust is van een uiterlijke wereld, kan geen onderscheidingsvermogen bestaan dat verschillen opmerkt, en dus geen waarneming van tegenstellingen van eentonigheid of afwisseling; kortom niets behalve dat onsterfelijke gevoel van liefde en sympathetische aantrekking, waarvan de zaden werden gezaaid in het vijfde, waarvan de planten weelderig bloeien in en om het vierde, maar waarvan de wortels diep in het zesde beginsel moeten doordringen, wil het de lagere groepen overleven. (En nu stel ik mij voor twee vliegen in één klap te slaan – Uw vragen en die van de heer Hume tegelijk te beantwoorden) – bedenk wel, U beiden, dat wij zelf ons *devachan* en ons *avitchi scheppen* terwijl wij nog op aarde zijn, en wel voornamelijk tijdens de laatste dagen en zelfs ogenblikken van ons intellectueel bewust bestaan. Dat gevoel, dat in dat laatste uur het sterkst in ons is; waarin als in een droom de gebeurtenissen van een lang leven tot in de kleinste bijzonderheden in enkele seconden in de grootste orde aan ons geestesoog

voorbijtrekken* – dat gevoel zal de vormgever worden van ons wel of wee, het *levensbeginsel* van ons toekomstig bestaan. In dit laatste is voor ons geen werkelijk zijn, maar slechts een momenteel en vluchtig bestaan – waarvan de duur geen verband houdt met en geen uitwerking heeft op het wezen ervan – dat, als elk ander gevolg van een vergankelijke oorzaak, even vluchtig zal zijn en op zijn beurt zal verdwijnen en ophouden te bestaan. De werkelijk volledige herinnering aan onze levens zal pas aan het einde van de kleine cyclus komen – niet eerder. Zij die in Kama-Loka hun herinnering bewaren, zullen de vreugde ervan niet smaken in dat verheven uur van herinnering. Zij die *weten* dat ze in hun stoffelijk lichaam dood zijn, kunnen alleen adepten zijn of – tovenaars; en deze twee zijn de uitzonderingen op de *algemene regel*. Terwijl zij beiden “medewerkers van de natuur” waren, de eersten ten *goede*, de laatsten – ten *kwade*, in haar scheppings- en vernietigingswerk, zijn zij de enigen die *onsterfelijk* kunnen worden genoemd – in de Kabbalistische en esoterische zin natuurlijk. Volledige of ware onsterfelijkheid, – wat wil zeggen een onbeperkt *bewust* bestaan, kan geen onderbreking of stilstand hebben, geen stopzetting van het *Zelfbewustzijn*. En zelfs de *schillen* van die goede mensen, wier bladzijde niet zal ontbreken in het grote Boek des Levens op de drempel van het Grote Nirvana, zelfs zij zullen hun herinnering en een schijn van Zelfbewustzijn pas herwinnen nadat het zesde en zevende beginsel met de essentie van het 5e (het laatste moet het materiaal verschaffen voor zelfs die gedeeltelijke herinnering aan de persoonlijkheid die voor het object in Devachan nodig is) – hun kiemperiode zijn ingetreden, *niet eerder*. Zelfs in het geval van zelfmoordenaars en van hen die een gewelddadige dood zijn gestorven, zelfs in hun geval heeft het bewustzijn een zekere tijd nodig om zijn nieuwe zwaartepunt te bepalen en om, zoals Sir W. Hamilton zou zeggen – zijn “wezenlijke perceptie” te ontwikkelen, dat zich voortaan onderscheidt van “wezenlijke gewaarwording”. Als de mens sterft, wordt dus zijn “Ziel” (vijfde beg.) onbewust en verliest alle herinnering aan innerlijke zowel als uiterlijke dingen. Of zijn verblijf in Kama Loka slechts enkele ogenblikken, uren, dagen, weken, maanden of jaren zal moeten duren; of hij een natuurlijke of gewelddadige dood stierf; of het hem overkwam op jonge of oudere leeftijd, en of de Ego goed, slecht of neutraal was, – zijn bewustzijn verlaat hem even plotseling als de vlam de pit, als deze wordt uitgeblazen. Als het leven zich uit het laatste deeltje hersenstof heeft teruggetrokken, worden zijn waarnemingsvermogens voorgoed uitgedoofd, en zijn geestelijke vermogens van denken en willen – (kortom al die vermogens, die noch inherent zijn aan, noch verkregen worden

*Deze waarneming vindt plaats als de dood al is geconstateerd. Het brein is het laatste orgaan dat sterft.

door de organische stof) – voor zekere tijd. Zijn *Mayavi rupa* wordt misschien vaak geobjectiveerd, zoals in het geval van verschijningen na de dood; maar tenzij het wordt geprojecteerd met (latente of potentiële) kennis van* of door de intensiteit van het verlangen iemand te zien of aan hem te verschijnen, dat door het stervende brein schiet, zal de verschijning eenvoudig – automatisch zijn; het zal niet het gevolg zijn van enige sympathetische aantrekking, of enige wilsdaad, en evenmin als de weerkaatsing van iemand die onbewust voorbij een spiegel loopt, is zij het gevolg van zijn verlangen.

Nu ik deze kwestie zo heb uiteengezet kom ik, resumerende, weer tot de vraag waarom men moet volhouden dat, wat door Eliphas Levi is gegeven en door H.P.B. werd uitgelegd, “rechtstreeks in strijd” is met mijn leer? E.L. is een Occultist en een Kabbalist en daar hij schreef voor mensen die geacht worden de eerste beginselen van de Kabbalistische leringen te kennen, gebruikt hij de bijzondere terminologie van zijn leer, en H.P.B. volgt zijn voorbeeld. Het enige verzuim waaraan ze zich schuldig maakte, was dat ze niet het woord “Westers” inlaste tussen de twee woorden “Occult” en leer (zie de derde regel van het *bijlschrift van de Redactie*). Zij is op haar manier fanatiek en niet in staat iets enigszins systematisch of rustig te schrijven, of te bedenken dat het grote publiek heldere uiteenzettingen nodig heeft, die haar misschien overbodig lijken. En daar U zeker zult opmerken – “maar dit geldt ook voor ons; en ook U schijnt dat te vergeten,” – zal ik U nog enkele toelichtingen geven. Zoals in de marge van het oktobernummer van de *Theosophist* wordt opgemerkt – heeft het woord “onsterfelijkheid” voor ingewijden en occultisten een heel andere betekenis. Wij noemen alleen het ene *Leven* in zijn algemene collectiviteit en algehele of Absolute Abstractie “onsterfelijk”; dat wat begin noch einde heeft, noch enige onderbreking in zijn continuïteit. Is deze term op iets anders van toepassing? Zeker niet. Daarom gebruikten de oude Chaldeeën verschillende voorvoegsels voor het woord “onsterfelijkheid”, waarvan er één, de Griekse, de zelden gebruikte term is – *panaeonische* onsterfelijkheid, d.w.z. beginnend met de *manvantara* en eindigend met het *pralaya* van ons Zonne Heelal. Zij heeft de duur van een aeon of “periode” van onze *pan* of “gehele natuur”. Onsterfelijk is hij, in *depanaeonische* onsterfelijkheid wiens eigen bewustzijn en waarneming van het *Zelf in welke vorm* ook nooit, zelfs geen seconde wordt onderbroken tijdens de periode van zijn *Egoïteit*. Er zijn verscheidene van deze perioden, en elk heeft haar eigen naam in de geheime leringen van de Chaldeeën, Grieken, Egyptenaren en Ariërs, en als ze maar vertaalbaar waren – wat niet het geval is, tenminste niet zolang de achterliggende gedachte voor het Westerse denken onbegrijp-

*[Misschien moet hier worden ingelast ‘degene die projecteert’.]

pelijk is – zou ik ze U kunnen geven. Het is voor het ogenblik voor U voldoende om te weten dat een mens, een *Ego* als de Uwe of de mijne, onsterfelijk kan zijn van de ene tot de andere Ronde. Laten we *zeggen* dat ik mijn onsterfelijkheid begin in de huidige vierde Ronde, d.w.z. dat ik een *volslagen adept* ben geworden, (die ik helaas niet ben) dan weer ik de hand van de Dood af wanneer ik wil, en als ik mij er tenslotte aan moet onderwerpen brengt mijn kennis van de geheimen van de natuur mij in de positie waarin ik mijn bewustzijn en eigen waarneming van het Zelf, als voorwerp van mijn reflectief bewustzijn en waarneming, behoud; en door zo het uiteenvallen van beginselen te vermijden, dat *in de regel* na de stoffelijke dood van de gemiddelde mens plaatsvindt, blijf ik als Koothoomi in mijn *Ego* tijdens de hele reeks geboorten en levens door de zeven werelden en *Arupa-loka's*, totdat ik tenslotte weer op deze aarde beland tussen de mensen van het vijfde ras van de volledig vijfde Ronders. Ik zou in zo'n geval – “onsterfelijk” zijn geweest voor een (voor U) ondenkbaar lange periode, die vele miljarden jaren omvat. Maar betekent dit dat “ik” daarmee *werkelijk* onsterfelijk ben? Tenzij ik op dezelfde wijze te werk ga als nu, om opnieuw voor mijzelf vrijstelling te verkrijgen van de Natuurwet, zal Koothoomi verdwijnen en misschien mijnheer Smith worden of een onschuldige Babu als zijn verlof is verstreken. Er zijn mensen die zulke machtige wezens worden, er zijn mensen onder ons die misschien voor de resterende tijd van de Ronden onsterfelijk worden, en dan de hun toegewezen plaats innemen onder de hoogste Chohans, de Planetarische *bewuste* “Ego-Geesten”. Natuurlijk gaat de Monade “nooit ten onder wat er ook gebeurt,” maar Eliphas spreekt over de *persoonlijke*, niet over de Geestelijke Ego's, en U verviel in dezelfde fout (en geen wonder) als C.C.M.; al moet ik toegeven dat de passage in *Isis* erg onhandig was gesteld, zoals ik lang geleden in één van mijn brieven al tegen U heb gezegd over deze zelfde alinea. Ik moest mijn “vernunft gebruiken” – zoals de Yankees zeggen, maar slaagde er geloof ik in het gat te stoppen, wat ik nog vele malen zal moeten doen vrees ik, voor we met *Isis* klaar zijn. Het zou eigenlijk moeten worden *herschreven*, terwille van de familie-eer.

X. Het is zeker *ondenkbaar*; en daarom heeft het geen enkele zin het onderwerp te bespreken.

X. U hebt de lering verkeerd begrepen, omdat U nog niet wist wat U nu wordt gezegd: (a) wie de werkelijke *medewerkers* van de natuur zijn; en (b) dat het volstrekt niet *alle* slechte medewerkers zijn die in de achtste sfeer terecht komen en vernietigd worden.*

**Plotseling* vernietigd als *menselijke Ego's* en *persoonlijkheden*, blijven zij in die wereld van zuivere materie een onvoorstelbaar lange tijd in verschillende materiële vormen voor zij tot de oorspronkelijke stof kunnen terugkeren.

De mogelijkheid tot het *kwade* is in de mens even groot — ja — groter — dan de mogelijkheid tot het *goede*. Een uitzondering op de regel van de natuur, die uitzondering die, in het geval van adepten en tovenaars, op haar beurt *regel* wordt, heeft weer haar eigen uitzonderingen. Lees nauwkeurig de alinea die C.C.M. niet aanhaalde — op blz. 352-353 van *Isis*, deel I, al. 3. Ook hier verzuimt ze weer duidelijk te vermelden dat het genoemde geval slechts slaat op die machtige tovenaars, wier deelgenootschap met de natuur in het kwade, hun de middelen verschaft haar te dwingen, en hun zo ook panaeonische onsterfelijkheid te verlenen. Maar o, wat voor onsterfelijkheid, en hoe verkieslijk zou vernietiging zijn boven hun leven! Ziet U niet dat alles wat U in *Isis* vindt, vluchtig geschetst en vaag omlijnd is — en dat niets voltooid of ten volle geopenbaard is. Wel, de tijd daarvoor is aangebroken, maar waar zijn de werkers voor zo'n geweldige taak?

En nu de heer Hume (zie de in bijgevoegde brief* onderstreepte passages — 10 [x] en I, 2, 3). Nu U de bezwaren hebt gelezen tegen die hoogst *onbevredigende* leer — zoals de heer Hume haar noemt — een leer die U eerst in haar geheel moet begrijpen, voor U haar in bijzonderheden kunt bestuderen, — zal ik deze nu gaan verklaren, op gevaar af U al even onbevredigd te laten.

(1) Hoewel niet “geheel van hun zesde en zevende beginsel afgesneden” en een “sterke” invloed uitoefenend in de seancekamer, zijn ze niettemin tot de dag waarop ze een natuurlijke dood zouden zijn gestorven, door een afgrond van hun hogere beginselen gescheiden. Het zesde en zevende blijft passief en negatief, terwijl in het geval van *dood door ongeluk* de hogere en lagere groepen elkaar wederzijds aantrekken. In het geval van goede en onschuldige Ego's worden deze bovendien onweerstaanbaar aangetrokken naar het zesde en zevende, en — sluimeren voort in gelukkige dromen verzonken, of slapen een diepe droomloze slaap totdat het uur slaat. Met enig nadenken, en gelet op het eeuwig rechtvaardige en juiste van alles, zult U zien waarom. Het slachtoffer, goed of slecht, is *niet verantwoordelijk* voor zijn dood, zelfs als zijn dood te wijten zou zijn aan een daad in een vroeger leven of een voorafgaande geboorte; kortom, een daad van de Wet van Vergelding, dan nog was het niet het *rechtstreekse* gevolg van een daad die weloverwogen werd verricht door de *persoonlijke* Ego uit dat leven waarin hij de dood vond. Als het hem vergund was geweest langer te leven, dan had hij nog effectiever voor zijn vroegere zonden kunnen boeten: en zelfs nu is de Ego, die de schuld van zijn maker (de vorige Ego) heeft moeten afbetalen, vrij van de slagen van de vergeldende gerechtigheid. De Dhyan Chohans, die niet de hand hebben in de leiding van de

*Zie vorige Brief No. 20A. -Red.

levende menselijke Ego, beschermen het hulpeloze slachtoffer als het met geweld uit zijn eigen element in een ander wordt geworpen, voor het daarvoor rijp is en ervoor werd toegerust. Wij zeggen U wat wij weten, *want wij moesten het door persoonlijke ervaring leren kennen*. U weet wat ik bedoel en MEER KAN IK NIET ZEGGEN! Ja; de slachtoffers, goed of slecht, slapen om pas te ontwaken *op het uur van het laatste Oordeel*, wat het uur is van de laatste worsteling tussen het zesde en zevende, en het vijfde en vierde op de drempel van de kiemtoestand. En zelfs daarna, als het zesde en zevende, die een gedeelte van het vijfde meevoeren, hun Akasische Samadhi zijn ingegaan, zelfs dan kan het gebeuren dat de geestelijke buit van het vijfde te zwak zal blijken te zijn om in Devachan te worden herboren; in welk geval het zich onmiddellijk met een nieuw lichaam bekleedt, het subjectieve “Wezen”, geschapen uit het Karma van het slachtoffer (of geen slachtoffer, al naar de omstandigheden) en een nieuw aards bestaan begint op deze of enige andere planeet. In geen enkel geval, met uitzondering van zelfmoordenaars en schillen is het dus mogelijk dat een ander tot een seancekamer wordt aangetrokken. En het is *duidelijk* dat “deze leer *niet* in tegenstelling is met onze vroegere leer” en dat, hoewel er veel “schillen” zullen zijn, – er *zeer* weinig Geesten zijn.

(2) Naar onze bescheiden mening is er een groot verschil. Wij, die het van een standpunt bezien dat zeer onaanvaardbaar zou blijken te zijn voor Levensverzekeringsmaatschappijen, zeggen dat er onder hen die zich aan bovengenoemde ondeugden overgeven, zeer weinigen, of zo goed als geen zullen zijn die er vast van overtuigd zijn dat zo’n gedragslijn tenslotte voor hen uitloopt op een voortijdige dood. Dit is de straf van *Maya*. De “ondeugden” zullen hun straf niet ontlopen; maar het is de *oorzaak*, niet het *gevolg* dat zal worden gestraft, in het bijzonder een onvoorzien, hoewel waarschijnlijk gevolg. Anders zou men iemand die de dood vindt in een storm op zee, of iemand die zich doodt door “overmatige studie” evengoed een *zelfmoordenaar* kunnen noemen. Water kan een mens doen verdrinken, en te veel hersenwerk kan hersenverweking tot gevolg hebben, wat hem kan wegnemen. In zo’n geval zou niemand de *Kalapani* moeten oversteken, of zelfs een bad nemen uit vrees erin flauw te vallen en te verdrinken (want we kennen allen zulke gevallen); evenmin zou een mens zijn plicht moeten doen, laat staan zich opofferen, zelfs niet voor een loffelijke en zegenrijke zaak, zoals velen van ons – (H.P.B. bijvoorbeeld) – doen. Zou de heer Hume haar een *zelfmoordenaar* noemen, als zij dood neerviel bij haar huidige werk? Het *motief* is alles, en de mens wordt gestraft in geval van *rechtstreekse* verantwoordelijkheid en nooit anders. In het geval van het slachtoffer werd het natuurlijke doodsuur door een *ongeluk* vervroegd, terwijl in dat van de zelfmoordenaar de dood vrijwillig wordt

veroorzaakt en met volledige en weloverwogen kennis van de onmiddellijke gevolgen. Daarom is iemand die zijn dood veroorzaakt in een vlaag van tijdelijke verstandsverbijstering *geen felo de se*, tot groot verdriet en vaak last van de Levensverzekeringmaatschappijen. Ook valt hij niet ten prooi aan de verleidingen van Kama Loka, maar hij valt *in slaap*, als ieder ander slachtoffer. Een Guiteau blijft niet in de atmosfeer van de aarde, terwijl zijn hogere beginselen boven hem – inactief en verlamd, daar *nog* zijn. Guiteau is in een toestand gekomen waarin hij *steeds op zijn President blijft vuren*, daarmee verwarring stichtend onder miljoenen mensen en verandering brengend in hun lot; waar hij *steeds* weer wordt *verhoord* en *steeds* weer *gehangen*. Omspoeld door de weerspiegelingen van zijn daden en gedachten – vooral die waaraan hij zich overgaf op het schavot,*

..... zijn lot. Wat diegenen betreft die “bezwijken aan cholera, of pest, of moeraskoorts,” zij zouden daaraan niet kunnen bezwijken als ze de kiemen voor de ontwikkeling van zulke ziekten niet vanaf hun geboorte in zich hadden.

“De grote meerderheid van alle stoffelijke verschijnselen van de Spiritisten” mijn beste broeder, moeten dus *niet* “worden toegeschreven aan deze Geesten” maar inderdaad – aan “schillen”,

(3) “De Geesten van gemiddelde, vrij goede mensen, die een natuurlijke dood sterven, blijven . . . van enkele dagen tot enkele jaren in de atmosfeer van de aarde,” de duur is afhankelijk van hun bereidheid hun – *schepping*, niet hun schepper te ontmoeten; een zeer diepzinnig onderwerp waarover U later zult horen, als ook U beter bent voorbereid. Maar waarom zouden zij “in communicatie treden”? Onderhouden zij die U liefhebt zich tijdens hun slaap objectief met U? Uw Geesten kunnen wellicht in uren van gevaar, of sterke sympathie, omdat ze in dezelfde gedachtenstroom vibreren – wat in zulke gevallen tussen de lichamen van U beiden een soort van geestelijke telegraafdraden schept – elkaar treffen en wederzijds indrukken op Uw geheugen achterlaten; maar U bent dan ook *levende* en geen *dode* lichamen. Maar hoe kan een *onbewust* 5e beginsel (zie boven) een indruk achterlaten op, of in gemeenschap treden met een levend organisme, tenzij het al een *schil* is geworden? Als zij om bepaalde redenen verscheidene jaren in zo’n toestand van lethargie blijven, kunnen de geesten van de levenden tot hen opstijgen, zoals U al werd gezegd; en dit kan nog gemakkelijker plaatsvinden dan in Devachan, waar de *Geest* te veel in zijn persoonlijke gelukzaligheid is verzonken om veel aan-

*Twee regels zijn hier in het origineel uitgewist. —Red.

dacht te schenken aan een storend element. Welnu – *ze kunnen het niet*.

(4) Het spijt mij Uw bewering te moeten tegenspreken. Ik weet niets van “duizenden geesten” die in kringen verschijnen – en bovendien ken ik beslist niet een “volkomen *zuivere* kring” – en die “de hoogste moraliteit onderwijzen.” Ik hoop dat ik niet bij de lasteraars zal worden ingedeeld naast andere namen die mij onlangs werden toegedacht, maar de waarheid gebiedt mij te verklaren dat Allan Kardec niet bepaald een vlekkeloos leven heeft geleid, en daarna ook niet een *zeer reine Geest* is geworden. Wat het onderwijzen van de “hoogste moraliteit” betreft, er is, niet ver van de plaats waar ik woon, een Dugpa-Shammar. Een heel merkwaardig man. Niet erg sterk als tovenaars, maar wel in hoge mate als dronkaard, dief, leugenaar en – redenaar. In deze laatste *rol* zou hij de heren Gladstone, Bradlaugh en zelfs de Eerw. H.W. Beecher de loef afsteken en verslaan – en deze laatste wordt als welsprekend prediker van de zedenleer, en overtreder van de Geboden des Heren in de V.S. door niemand overtroffen! Deze Shapa-tung Lama kan, als hij dorst heeft, 's morgens een enorm gehoor van “geelkap” leken hun hele jaarvoorraad tranen doen vergieten met het verhaal van zijn berouw en lijden, om zich 's avonds te bedrinken en het hele dorp te bestelen door het in een hypnotische slaap te brengen. Preken en de zedenleer verkondigen met een bepaald doel voor ogen bewijst heel weinig. Lees “J.P.T.’s” artikel in *Light* en wat ik zeg zal bevestigd worden.

(Aan A.P.S. (5).) De “verduistering” treedt pas in als de laatste mens van een Ronde in de sfeer van de gevolgen is overgegaan. De natuur is te goed, te mathematisch ingericht dan dat er in de uitoefening van haar functies fouten kunnen sluipen. De verduistering van de planeet waarop de mensenrassen van de vijfde Ronde nu evolueren – zal natuurlijk “zijn na de weinige *avant couriers*”, die nu hier zijn. Maar voor die tijd aanbreekt zullen wij moeten scheiden om elkaar niet meer te ontmoeten als de Redacteur van de *Pionier* en zijn bescheiden correspondent.

En mag K.H., na te hebben aangetoond dat het *oktobernummer* van de *Theosophist* er niet *volkomen naast* was, en ook niet “in strijd met de latere leer,” U aansporen “beide met elkaar in overeenstemming te brengen”?

Om U nog meer met Eliphas te verzoenen, zal ik U een aantal van zijn nooit gepubliceerde *MSS.* sturen, in een groot, duidelijk, prachtig handschrift, voorzien van mijn kanttekeningen. Niets is beter geschikt als sleutel tot Kabbalistische raadsels.

Ik moet deze week de heer Hume schrijven; om hem te troosten en te laten zien dat, tenzij hij een sterke hang tot het leven heeft, hij zich geen zorgen hoeft te maken over *Devachan*. Tenzij iemand of werkelijk *liefheeft*, of even

werkelijk *haat*, komt hij noch in Devachan noch in Avitchi. “De natuur spuwt de lauwen uit haar mond” betekent alleen dat zij *hun persoonlijke* Ego's vernietigt (niet de schillen, noch het zesde beginsel) in Kama Loka en Devachan. Dit verhindert niet dat ze onmiddellijk worden herboren – en als hun leven niet *zeer*, *zeer* slecht was, is er geen reden waarom de eeuwige Monade de bladzijde van dat leven niet intact zou vinden in het Boek des Levens.

K.H.

BRIEF No. 21*

Terugontvangen op 22.8.'82.

12 augustus.

Mijn beste Beschermers,

Ik vrees dat de huidige brieven over de Theosofie niet veel waard zijn, want ik ging uit van een te letterlijk aanvaarden van enkele passages in Uw lange brief over Devachan. De strekking daarvan scheen te zijn dat de slachtoffers van “ongelukken” zowel als van zelfmoorden gevaar lopen door de seancekamer te worden aangetrokken. U schreef: —

“Maar er is een ander soort geest die we uit het oog hebben verloren, – de zelfmoordenaars en zij die door een ongeval werden gedood. Beide soorten zijn tot communicatie in staat en beide moeten zulke bezoeken duur betalen. . . .” Juist.

En later, na in bijzonderheden over het geval van zelfmoordenaars te hebben gesproken, zegt U: —

“Wat de slachtoffers van een ongeval betreft, zij zijn er nog slechter aan toe. . . ongelukkige schaduwen. . . afgesneden in de volle stroom van aardse hartstochten. . . zij zijn de pisacha's, enz. . . . Zij richten niet alleen hun slachtoffers te gronde enz. . .” Weer juist. Bedenk dat de uitzonderingen de regel bevestigen.

En als ze noch heel goed, noch heel slecht zijn, ontlenen de “slachtoffers van een ongeval of geweld” een nieuw stel skandha's aan het medium dat hen aantrekt. Ik heb de situatie in de marge van de proeven uitgelegd. Zie aantekening.

Het was deze tekst waarmee ik bezig ben geweest.

Als dit niet gehandhaafd moet worden, of als op een voor mij nog onbegrijpelijke wijze de woorden een andere betekenis hebben dan erin schijnt te liggen, dan zou het misschien beter zijn deze beide brieven geheel te laten vervallen, of ze te laten liggen om ze geheel om te werken. De waarschuwing werd op een te plechtige toon geuit en aan het gevaar wordt te veel gewicht gehecht als het alleen maar op zelfmoordenaars slaat, en op het laatste blaadje van de proef wordt door het doorhalen van “de ongelukken en” de

*Brief van de heer Sinnett aan K.H. K.H.'s opmerkingen zijn normaal gedrukt. — Red.

rest vrij belachelijk omdat we dan *alleen zelfmoordenaars* verdelen in de *zeer reinen* en *verhevenen!* en de gemiddelde mensen enz.

Het schijnt mij toe dat het nauwelijks zinvol is ons alleen aan brief (1) te houden, — ook al komt de fout er niet in voor, want hij zou geen *raison d'être* hebben tenzij hij wordt gevolgd door brief (2).

Beide brieven zijn naar Engeland, naar Stainton Moses gezonden om aan *Light* te worden doorgegeven — de eerste met de mail van 21 juli, de tweede met de laatste mail — gisteren. Als U vindt dat het beter is ze te stoppen en te laten vervallen, dan ben ik nog net op tijd Stainton Moses daarover te telegraferen, wat ik onmiddellijk zal doen zodra ik een dergelijk telegram van U of van de Oude Dame heb ontvangen;

Als er niets wordt gedaan zullen ze in *Light* verschijnen zoals ze zijn geschreven — d.w.z. overeenkomstig de MSS. die met de proef werden gezonden, behoudens een paar kleine vergissingen die mijn wouw bij het kopiëren heeft gemaakt, zoals ik bemerkte.

Alles bijeen zit ik in een lastig parket. Ik was blijkbaar wat voorbarig met ze naar Engeland te sturen, maar ik dacht dat ik de uiteenzettingen van Uw lange brief over devachan nauwgezet had gevolgd. In afwachting van Uw orders,

Steeds Uw toegewij-
de, A.P.S.

In de marge zei ik “zelden” maar het woord “*nooit*” heb ik niet gebruikt. Ongelukken gebeuren onder de meest uiteenlopende omstandigheden; en mensen sterven niet alleen door *ongelukken*, of als *zelfmoordenaars*, maar worden ook *vermoord* — iets wat we zelfs niet hebben aangeroord. Ik kan Uw verwarring wel begrijpen, maar kan U nauwelijks helpen. Onthoud altijd dat er uitzonderingen zijn op elke regel, en daarop weer andere bijkomstige uitzonderingen, en wees altijd bereid iets nieuws te leren. Ik kan best begrijpen dat wij worden beschuldigd van *tegenstrijdigheden* en *inconsequenties* — ja, zelfs van vandaag iets te schrijven wat we morgen ontkennen. Wat U werd geleerd is de REGEL. *Goede* en *reine* “verongelukten” slapen in Akasa, onbewust van hun verandering; zeer slechte en onreine — ondergaan alle martelingen van een afschuwelijke nachtmerrie. Van de meerderheid — noch heel goed, noch heel slecht, de slachtoffers van een ongeluk of *geweld* (moord inbegrepen) — *slapen* sommigen, en worden anderen *Natuur pisacha's*, terwijl een kleine minderheid het *slachtoffer* wordt van mediums, en een nieuw stel skandha's ontlenen aan het medium dat hen aantrekt. Hoe klein hun aantal ook mag zijn, hun lot is het meest betreurenswaardig. Wat ik zei in mijn aantekeningen op Uw MSS., was in antwoord op de statistische berekeningen van de heer Hume, die hem ertoe brachten te concluderen dat “er meer Geesten dan schillen in de seancekamers waren” in zo'n geval.

U hebt veel te leren — en wij hebben nog veel onderricht te geven en wij zullen ook niet weigeren ten einde toe door te gaan. Maar wij moeten U wel vragen geen voorbarige conclusies te trekken. Ik maak U hiervan geen verwijt,

mijn beste trouwe vriend, ik verwijt het veeleer mijzelf, als er iemand hier iets verweten moest worden, behalve onze respectieve wijze van denken en doen, die zo diametraal tegenover elkaar staan. Gewend als we zijn om chela's te onderrichten die genoeg weten om geen behoefte te hebben aan "*indien*" en "*maar*" tijdens de lessen — vergeet ik maar al te licht dat het werk dat ik met U doe in het algemeen aan chela's wordt toevertrouwd. Voortaan zal ik meer tijd besteden aan het beantwoorden van Uw vragen. Uw brieven naar Londen kunnen geen kwaad stichten en zullen daarentegen zeker goed doen. Ze zijn uitstekend geschreven, en de *uitzonderingen* kunnen misschien worden vermeld en het hele onderwerp toegelicht in een van Uw latere brieven.

Ik heb er geen bezwaar tegen dat U uittreksels maakt voor kolonel Chesney — behalve één — *hij is geen Theosoof*. Maar wees voorzichtig en vergeet niet de bijzonderheden en uitzonderingen wanneer U Uw regels verklaart. Bedenk ook dat er zelfs in het geval van zelfmoordenaars velen zijn die zich nooit in de draaikolk van het mediumschap zullen laten trekken, en beschuldig mij op dit punt alstublieft niet van "*inconsequenties*" of *tegenstrijdigheden*. Als U slechts wist, *hoe* ik mijn brieven schrijf en welke tijd ik eraan kan besteden, dan zoudt U misschien minder kritisch zijn of zelfs veeleisend. Wel, en wat vindt U van het *idee* en de *kunst* van Djual Khool? Ik heb de laatste tien dagen geen glimp van Simla gezien.

Uw toegenegen,

K.H.

BRIEF No. 22*

Uittreksel uit een brief van K.H. aan Hume. Ontvangen ter kennisname tegen het eind van 1882. (A.P.S.)

Is het ooit bij U opgekomen, – en U zit nu al klaar, gezien het standpunt van Uw Westerse wetenschap en de ingevingen van Uw eigen Ego, die zich van de essentie van elke waarheid al heeft meester gemaakt, om met het onjuiste idee de spot te drijven – hebt U ooit vermoed dat de Universele, evenals de eindige menselijke geest, twee attributen, of een tweeledige kracht zou kunnen hebben – een willekeurige en bewuste, en een onwillekeurige en onbewuste of mechanische kracht? Om de moeilijkheden in veel theïstische en anti-theïs-

*Overgenomen van een kopie in het handschrift van de heer Sinnett. — Red.

tische stellingen op te lossen, zijn beide krachten een filosofische noodzaak. De mogelijkheid van het eerste of het willekeurige en bewuste attribueert met betrekking tot het oneindig denkvermogen zal, ondanks de beweringen van alle Ego's in de hele levende wereld – voor altijd louter een hypothese blijven, terwijl het in het eindig denken een wetenschappelijk en aangetoond feit is. De hoogste Planeetgeest is even onkundig van het eerste als wij en de hypothese zal zelfs in Nirvana een hypothese blijven, daar het hier zowel als daar een louter afgeleide mogelijkheid is.

Neem het menselijk denken in verband met het lichaam. De hersenen van de mens bestaan uit twee delen; de grote hersenen met hun beide hemisferen aan de voorzijde van het hoofd – de bron van de willekeurige zenuwen; en de kleine hersenen, gelegen in het achtergedeelte van de schedel – de oorsprong van de onwillekeurige zenuwen, waardoor de onbewuste of mechanische krachten van het denken werken. En al mag de controle van de mens over deze onwillekeurige [? functies], zoals de bloedsomloop, het kloppen van het hart en de ademhaling, vooral tijdens de slaap, zwak en onzeker zijn – hoeveel meer macht en kracht toont de mens als meester en bestuurder van de blinde moleculaire beweging – de *wetten* die zijn lichaam regeren (waarvan de fenomenale krachten van de Adept, en zelfs van de gewone Yogi, het bewijs leveren) dan wat U per se God *wilt* noemen, toont ten opzichte van de onveranderlijke Natuurwetten. In tegenstelling met het eindige vertoont het “oneindige denken”, wat wij maar die naam geven ter wille van de overeenstemming, want wij noemen het de oneindige KRACHT – slechts de functies van de kleine hersenen, en wordt het bestaan van de grote hersenen slechts, als boven gezegd, toegegeven als een afgeleide hypothese, ontleend aan de Kabbalistische theorie (correct in elk ander verband) dat de Macrokosmos het prototype is van de Microkosmos. Voor zover *wij* weten krijgt de bevestiging ervan door de moderne wetenschap slechts weinig aandacht – voor zover de hoogste Planeetgeesten hebben vastgesteld (die, let wel, dezelfde relaties onderhouden met de transkosmische wereld, en doordringen achter de oersluis van kosmische stof, als wij achter de sluis van deze, onze grof stoffelijke wereld moeten gaan —) vertoont het oneindig denken aan hen en aan ons niet meer dan de regelmatige onbewuste polsslag van de eeuwige en universele Natuur, door myriaden werelden heen, binnen zowel als buiten de oersluis van ons zonnestelsel.

Tot zover – WETEN WIJ. Dat het feit juist is, *binnen* en tot aan de uiterste grens, tot de rand van de kosmische sluis, weten wij – uit persoonlijke ervaring; de verzamelde kennis van wat daarbuiten plaatsvindt – danken wij aan de Planeetgeesten, aan onze gezegende Heer Boeddha. Dit kan men

natuurlijk zien als kennis uit de tweede hand. Er zijn er die, in plaats van zich voor de kracht van de feiten gewonnen te geven, zelfs de planetarische goden liever beschouwen als “dwalende” ontlichaamde filosofen, zo niet feitelijke leugenaars. Het zij zo. “Ieder is meester van zijn eigen wijsheid” – zegt een Tibetaans spreekwoord, en het is aan hem zijn slaaf te eren of te verguizen. Ik zal echter doorgaan ten behoeve van hen die mijn verklaring van het probleem mogelijk vatten en de aard van de oplossing begrijpen.

Het is de bijzondere eigenschap van de onwillekeurige kracht van het oneindig denken – dat niemand ooit God zou moeten noemen – om eeuwig subjectieve stof in objectieve atomen te evolueren (wilt U er alstublieft aan denken dat de beide adjectieven slechts in relatieve zin worden gebruikt) of om later kosmische stof te ontwikkelen tot vormen. En het is eveneens diezelfde onwillekeurige mechanische kracht, die wij zo intens actief bezig zien in alle vaste natuurwetten – die, wat het Heelal of de Kosmos wordt genoemd, bestuurt en beheerst. Er zijn enkele moderne filosofen die het bestaan van een Schepper willen afleiden uit beweging. Wij zeggen en houden staande dat die beweging – de universele eeuwigdurende beweging, die nooit ophoudt of haar snelheid vergroot of verkleint, zelfs niet tijdens de pauzes tussen de pralaya's, of “nachten van Brahma”, maar doorgaat als een in beweging gezette molen, of er iets te malen is of niet (want pralaya betekent het tijdelijk verlies van elke vorm, maar in geen geval de vernietiging van kosmische stof die eeuwig is) – wij zeggen dat deze eeuwigdurende beweging de enige eeuwige en ongeschapen Godheid is die wij kunnen erkennen. God te zien als een intelligente Geest en tegelijkertijd zijn absolute onstoffelijkheid te aanvaarden, staat gelijk met zich iets niet-bestaands voor te stellen, een ijle leegte-, God te zien als een Wezen, een Ego, en zijn intelligentie om zekere mysterieuze redenen onder een korenmaat te zetten – is de grootst mogelijke onzin; hem met verstand te begiftigen betekent, gezien het blinde brute kwaad, een duivel van hem te maken – een heel gemeen soort God. Een Wezen, hoe gigantisch ook, dat ruimte inneemt en lengte, breedte en dikte heeft, is zonder twijfel de Mozaïsche godheid; “Niet-zijn” en louter een beginsel, brengt ons onmiddellijk in het Boeddhistisch atheïsme, of het Vedantijnse primitieve *Akosmisme*. Wat achter en voorbij de vorm- en bestaanswerelden ligt, in werelden en sferen in hun meest vergeestelijkte toestand – (en U wilt misschien zo goed zijn ons te zeggen waar dat voorbij kan zijn, daar het Heelal oneindig en grenzeloos is) is iets waar niemand naar behoeft te zoeken, daar dit zelfs buiten de kennis en waarneming van de Planeetgeesten valt. Al zijn onze grootste adepten en Bodhisattva's zelf nooit buiten ons zonnestelsel doorgedrongen, – en die gedachte schijnt wonderwel te passen in Uw vooropgezette theïstische theorie, mijn

waarde Broeder – toch weten zij van het bestaan van andere soortgelijke zonnestelsels, met een even grote mathematische zekerheid als die waarmee een westers astronoom weet van het bestaan van onzichtbare sterren die hij nooit kan benaderen of onderzoeken. Maar van dat wat binnen de werelden en stelsels ligt, niet in de trans-infiniteit (een wel wat vreemde uitdrukking om te gebruiken) – maar eerder in de cis-infiniteit, in de toestand van de zuiverste en ondenkbare onstoffelijkheid, heeft niemand ooit iets geweten, of zal niemand ooit spreken, daarom is het iets dat voor het heelal niet bestaat. Het staat U vrij in dit eeuwige vacuüm de verstandelijke of spontane krachten van Uw godheid te plaatsen – als U zich zoiets kunt voorstellen.

Intussen mogen we zeggen dat het beweging is die de natuurwetten regeert; en dat zij ze regeert als de mechanische impuls die aan stromend water is gegeven en die ze voortstuwt in één lijn, of langs honderden zijkanalen die zij op hun weg ontmoeten, of deze kanalen natuurlijke groeven zijn of kunstmatige, door mensenhand gemaakte. En wij houden staande dat overal waar leven en bestaan is, in welke gespiritualiseerde vorm ook, er geen plaats is voor moreel bestuur, en nog veel minder voor een moreel Bestuurder – een Wezen dat tezelfdertijd geen vorm heeft, en geen ruimte inneemt! Waarlijk, als het licht schijnt in de duisternis en de duisternis het niet begrijpt, komt dat omdat de natuurwet zo is, maar hoeveel suggestiever en betekenisvoller is het *voor iemand die weet*, om te zeggen dat het licht nog minder de duisternis kan begrijpen, noch haar ooit kennen, daar het haar doodt waar het binnendringt en haar onmiddellijk vernietigt. Een zuivere en toch met wil begiftigde Geest is een ongerijmdheid voor het met wil begiftigde denken. Het gevolg van ordening kan niet onafhankelijk van een geordend brein bestaan, en een geordend brein dat uit niets is gemaakt, is een nog groter dwaalbegrip. Als U mij vraagt, “Vanwaar dan de onveranderlijke wetten? – wetten kunnen zichzelf niet maken” – dan wil ik U op mijn beurt vragen – en vanwaar hun veronderstelde Schepper? – een schepper kan niet zichzelf scheppen of maken. Als het brein zichzelf niet maakte, want hiermee zou men beweren dat het brein handelde vóór het bestond, hoe zou dan intelligentie, het resultaat van een geordend brein, kunnen handelen voor haar schepper was gemaakt?

Dit alles doet denken aan de twist over wat er het eerst was. Als onze leringen te veel met Uw theorieën in strijd zijn, dan kunnen we rustig van het onderwerp afstappen en over iets anders praten. Bestudeer de wetten en leringen van de Swabhavika's van Nepal, de voornaamste Boeddhistische filosofische school in India, en U zult zien dat zij de geleerdste en tevens meest wetenschappelijke logische disputanten in de wereld zijn. Hun plastische, onzichtbare, eeuwige, alomtegenwoordige en onbewuste Swabhavat is Kracht of *Bewe-*

ging, die voortdurend haar elektriciteit, dat is leven, opwekt.

Ja; er is een kracht die even onbeperkt is als de gedachte, even machtig als de grenzeloze wil, even subtiel als de levensessentie, zo onvoorstelbaar ontzagwekkend is haar vernietigend vermogen dat ze het heelal tot op zijn grondslagen zou schokken als ze slechts als hefboom werd gebruikt, maar deze Kracht is niet *God*, daar er mensen zijn die het geheim hebben ontdekt haar zo nodig aan hun wil te onderwerpen. Kijk om U heen en zie de ontelbare openbaringen van leven, die zo oneindig veelvormig zijn; van leven, van beweging, en verandering. Wat is daarvan de oorzaak? Uit welke onuitputtelijke bron kwamen zij voort en door welke macht? Uit het onzichtbare en subjectieve zijn ze ons kleine gebied van het zichtbare en objectieve binnengekomen. Deze kinderen van Akasa, concrete evoluties uit de ether, werden door Kracht waarneembaar gemaakt en Kracht zal hen eens weer uit het zicht van de mens doen verdwijnen. Waarom zou deze plant rechts in Uw tuin zich tot zo'n vorm hebben ontwikkeld en die andere links tot een geheel afwijkende? Zijn ze niet het gevolg van de variërende werking van Kracht – ongelijke correlaties? Als we uitgaan van een volkomen eenvormigheid van werkingen in de hele wereld, dan zou er in alle natuurrijken een volledige gelijkheid van vormen, kleuren, en eigenschappen zijn. Het is *beweging* met de daaruit voortvloeiende strijd, neutralisatie, vereffening en correlatie, waaraan de heersende oneindige verscheidenheid te danken is. U spreekt over een intelligente en goede – (het attriboot is wat ongelukkig gekozen) – Vader, een morele gids en bestuurder van het heelal en de mens. De dingen om ons heen verkeren in een bepaalde toestand die wij normaal noemen. Daarin kan niets gebeuren dat onze dagelijkse ervaringen, “Gods onveranderlijke wetten”, te boven gaat. Maar veronderstel dat wij deze toestand veranderen en het winnen van hem, zonder wie zelfs geen haar van Uw hoofd zal vallen, zoals men U in het Westen zegt. Een luchtstroom brengt mij* van het meer waarbij ik met halfbevroren vingers U nu deze brief schrijf. Ik verander door een bepaalde combinatie van elektrische, magnetische, odyliche of andere invloeden, de luchtstroom, die mijn vingers doet verstijven, in een warmere bries; dan heb ik de bedoeling van de Almachtige gedwarsboomd en hem bewust onttroond! Ik kan dat doen, of als ik niet wil dat de Natuur vreemde en te duidelijke verschijnselen teweegbrengt, dwing ik mijn zelf in mij, dat de natuur ziet en beïnvloedt, zich plotseeling van nieuwe gewaarwordingen en gevoelens bewust te worden en ben zo-doende mijn eigen Schepper en regeerder.

*[Engels: ‘brings to me’; moet wellicht zijn: ‘comes to me’, of ‘brings cold to me’. (‘komt tot mij’ of ‘brengt mij koude’) —Red.]

Maar denkt U dat U gelijk hebt als U zegt dat “de wetten ontstaan”? Onveranderlijke wetten kunnen niet ontstaan, daar ze eeuwig en ongeschapen zijn, in beweging gezet in de Eeuwigheid, en God zelf, als er zo iets bestond, zou nooit de macht kunnen hebben ze tot stilstand te brengen. En wanneer zei ik dat deze wetten *per se* toevallig waren? Ik bedoelde hun blinde correlaties, en nooit de wetten, of liever de wet – daar wij slechts één wet in het Heelal erkennen, de wet van harmonie, van *volmaakt* EVENWICHT. Dat iemand die begiftigd is met een zo subtiële logica en zo’n goed begrip van de waarde van ideeën in het algemeen en van woorden in het bijzonder – dat iemand die zo accuraat is als U meestal bent, uitweidt over een “alwijze, machtige en liefdevolle God”, schijnt op zijn zachtst gezegd vreemd. Ik protesteer in het geheel niet, zoals U schijnt te denken, tegen Uw theïsme, of tegen een geloof in een of ander abstract ideaal, maar ik kan niet nalaten U te vragen hoe U weet of kunt weten dat Uw God alwijs is, almachtig en liefdevol, als alles in de natuur, stoffelijk en moreel, toont dat zo’n wezen, als het bestaat, precies het tegengestelde is van alles wat U ervan zegt. Een vreemde waan en een die zelfs voor Uw intellect te sterk schijnt te zijn.

De moeilijkheid het feit te verklaren dat “niet-intelligente Krachten hoog intelligente wezens als wijzelf kunnen doen ontstaan” vindt haar oplossing in de eeuwige voortgang van de cyclussen en in het evolutieproces, dat zijn werk steeds vervolmaakt terwijl het zich voltrekt. Daar U niet in cyclussen gelooft, is het onnodig dat te vernemen wat voor U slechts een nieuw voorwendsel zal scheppen, mijn beste Broeder, om de theorie te bestrijden en er *ad infinitum* over te debatteren. Ik heb mij ook nooit schuldig gemaakt aan de ketterij waarvan ik word beschuldigd met betrekking tot geest en stof. De opvatting dat stof en geest volkomen verschillend en beide eeuwig zijn, kon bevestigd nooit in mijn hoofd zijn opgekomen, hoe weinig ik er ook van mag weten, want het is een van de elementaire en fundamentele leringen van het Occultisme, dat de twee één zijn, en alleen verschillen in hun respectieve manifestaties, en dan nog slechts in de beperkte waarnemingssfeer van de wereld van de zinnen. Verre van “filosofische breedheid te missen”, kennen onze leringen slechts één beginsel in de natuur – geest-stof of stof-geest, en als derde het uiteindelijk Absolute of de kwintessens van beide – als ik een onjuiste term in dit verband mag gebruiken – dat zich aan het gezicht en de geestelijke waarnemingen van zelfs de “Goden” of Planeetgeesten onttrekt. Dit derde beginsel, zo zeggen de Vedantijnse Filosofen – is de enige werkelijkheid, al het andere is Maya, daar geen van de Proteïsche openbaringen van geest-stof of Purusha en Prakriti ooit in enig ander licht zijn beschouwd dan in dat van tijdelijke zinsbegoocheling. Zelfs in de vaag omlijnde filosofie van *Isis* treedt dit idee duidelijke

lijk aan het licht. In het boek van Kiu-te, wordt de Geest de uiterste sublimatie van de stof genoemd, en stof de kristallisatie van de geest. En er kan geen betere illustratie worden gegeven dan in het zeer eenvoudige verschijnsel van ijs, water, damp en de uiteindelijke verspreiding van de laatste, een verschijnsel dat zich in omgekeerde volgorde herhaalt in opeenvolgende openbaringen en dan de val van de Geest in de stof, of het wordingsproces, wordt genoemd. Deze drieëenheid, die zich in een eenheid oplost – een leer, zo oud als de wereld van het denken – werd overgenomen door enkele vroege Christenen, die haar in de scholen van Alexandrië bezaten en die [het] veranderden in de Vader, of de generatieve geest; de Zoon, of de stof – de mens; en de Heilige Geest, de immateriële essentie of de top van de gelijkzijdige driehoek, een idee dat tot op heden in de piramiden van Egypte wordt gevonden. Dit bewijst eens te meer dat U mijn bedoeling geheel verkeerd begrijpt als ik korthedshalve een terminologie gebruik die bij Westerlingen gangbaar is. Maar op mijn beurt moet ik opmerken dat Uw idee, dat de stof slechts de tijdelijke allotropische vorm is van de geest, en daarvan verschilt zoals houtskool van diamant, even onfilosofisch als onwetenschappelijk is, zowel van Oosters als van Westers standpunt, daar houtskool slechts een vorm van stof-residu is, terwijl de stof *per se* onvernietigbaar is, en, zoals ik beweer, even oud als de geest – die geest die wij kennen en waarvan wij ons een begrip kunnen vormen. Beroofd van Prakriti is Purusha (Geest) niet in staat zich te manifesteren, en houdt dus op te bestaan – wordt *nihil*. Zonder geest of Kracht kon zelfs dat wat de wetenschap aanmerkt als “niet-levende” stof, de zogenaamde minerale bestanddelen die de planten voeden, nooit vorm hebben aangenomen. Er komt een ogenblik in het bestaan van elke molecule en elk stof-atoom dat, door de een of andere oorzaak, de laatste vonk van geest of beweging of leven (noem het zoals U wilt) wordt teruggetrokken, en op hetzelfde ogenblik wordt met een snelheid die die van een gedachteflits overtreft, het atoom of de molecule of een groep moleculen vernietigd om tot zijn oorspronkelijke zuiverheid van intra-kosmische materie terug te keren. Zij worden tot de moederbron aangetrokken met de snelheid als die van een bolletje kwikzilver tot de hoofdmassa. Stof, kracht, en beweging zijn de drieëenheid van de fysieke objectieve natuur, zoals de drievoudige eenheid van geest-stof die is van de geestelijke of subjectieve natuur. Beweging is eeuwig omdat de geest eeuwig is. Maar men kan zich nooit een wijze van beweging voorstellen die niet in verband staat met de stof.

En nu Uw buitengewone hypothese dat het Kwaad met zijn nasleep van zonde en lijden niet het resultaat is van de stof, maar mogelijk het wijs bestel van de morele Bestuurder van het Heelal. Zo begrijpelijk als de gedachte U

mag toeschijnen, omdat U opgevoed bent in de noodlottige dwaling van de Christenen, – “de wegen des Heren zijn ondoorgrondelijk” – zo volslagen onbegrijpelijk is ze voor mij. Moet ik nog eens herhalen dat de beste Adepten het Heelal duizenden jaren lang hebben doorzocht en nergens ook maar het geringste spoor van zo’n Machiavellistische plannenmaker hebben gevonden – maar overal dezelfde onveranderlijke, onverbiddelijke wet. U moet me daarom vergeven dat ik beslist weiger mijn tijd te verspillen aan zulke kinderachtige speculaties. Het zijn niet “de wegen des Heren” die onbegrijpelijk voor me zijn, maar veeleer die van sommige mensen die in alles bijzonder intelligent zijn, behalve in een bepaalde speciale hobby.

Zoals U zegt behoeft dit “geen verschil te maken tussen ons” – persoonlijk. Maar het maakt een hemelsbreed verschil als U zich voorstelt te leren en aanbiedt mij te onderrichten. Ik zie geen enkele mogelijkheid hoe ik U ooit zou kunnen doorgeven wat ik weet, daar het A.B.C. van wat ik weet, de rots waarop de geheimen van het occulte heelal, aan deze of gene zijde van de sluier berusten, onveranderlijk en *a priori* door U wordt weersproken. Mijn allerbeste Broeder, wij weten iets, of we weten niets. Wat heeft het in het eerste geval voor zin U iets te leren, daar U het zelf beter meent te weten? Waarom zoudt U er, in het tweede geval, tijd aan verspillen? U zegt dat het er niets toe doet of deze wetten de uitdrukking zijn van de wil van een met rede begaafde bewuste God, zoals U denkt, of de onvermijdelijke attributen van een niet met rede begaafde, onbewuste “God”, zoals ik van oordeel ben. Ik zeg dat het er alles toe doet, en daar U vurig gelooft dat deze fundamentele vragen (van geest en stof – van God of geen God) “blijkbaar ons beider begrip te boven gaan” – met andere woorden dat ik, noch onze grootste adepten meer kunnen weten dan U, wat ter wereld zou ik U dan kunnen leren? U weet dat U om te kunnen lezen eerst de letters moet leren – toch wilt U de loop van de gebeurtenissen kennen voor en na de Pralaya’s, het verloop van elke gebeurtenis op deze bol bij de opening van een nieuwe cyclus, een mysterie dat slechts bij een van de laatste inwijdingen wordt meegedeeld, zoals aan de heer Sinnett werd gezegd, – want mijn brief aan hem over de Planeetgeesten was eenvoudig incidenteel – en in antwoord op een vraag van hem. En nu zult U zeggen dat ik de zaak waar het om gaat ontwijk. Dat ik een verhandeling heb gehouden over punten die er zijdelings mee in verband staan, maar dat ik U niet heb uitgelegd wat U allemaal wilt weten en wat U mij vroeg te zeggen. Dat ik “eromheen draai” zoals ik altijd doe. Vergeef me dat ik U moet tegenspreken, maar zo is het helemaal niet. Er zijn duizenden vragen die ik nooit zal mogen beantwoorden, en het zou eromheen draaien zijn als ik U anders antwoordde dan ik doe. Ik zeg U ronduit dat U ongeschikt bent om te leren, want Uw hoofd is te

vol en er is geen hoekje vrij waaruit niet een vroegere bewoner te voorschijn zou komen, om de nieuwkomer te lijf te gaan en hem te verdrijven. Ik ontwijk dus niet, ik geef U alleen de tijd om na te denken en gevolgtrekkingen te maken, en eerst goed te leren wat U al werd gegeven voor U iets anders aanpakt. De wereld van kracht is de wereld van het Occultisme en de enige waarheen de hoogst ingewijde gaat om de geheimen van het zijn te peilen. Vandaar dat niemand behalve zo'n ingewijde iets van deze geheimen kan weten. Geleid door zijn Goeroe, ontdekt de chela eerst deze wereld, dan haar wetten, dan hun centrifugale evoluties in de wereld van de stof. Hij heeft vele jaren nodig om een volmaakt adept te worden, maar tenslotte wordt hij de meester. De verborgenheden zijn openbaar geworden, en mysterie en wonder zijn voor altijd uit zijn gezichtsveld verdwenen. Hij ziet hoe hij de kracht in deze of gene richting moet leiden – om de gewenste gevolgen teweeg te brengen. De geheime chemische, elektrische of odische eigenschappen van planten, kruiden, wortels, mineralen, dierlijk weefsel, zijn hem even vertrouwd als de veren van Uw vogels voor U zijn. Geen verandering in de etherische trillingen kan hem ontgaan. Hij past zijn kennis toe, en ziedaar een wonder! En hij die juist begon met de gedachte af te wijzen dat wonderen mogelijk zijn, wordt onmiddellijk bij de wonderdoeners ingedeeld en of door de dwazen vereerd als een halfgod, of door nog groter dwazen als een charlatan afgewezen! En laat ik U zeggen, om U te tonen hoezeer het occultisme een exacte wetenschap is, dat alle middelen waarvan wij ons bedienen, voor ons tot in de kleinste details in een code zijn neergelegd, die zo oud is als de mensheid, maar ieder van ons moet bij het begin beginnen, niet aan het eind. Onze wetten zijn even onveranderlijk als die van de Natuur, en ze waren aan de mens bekend een eeuwigheid voor deze trots stappende kemphaan, de moderne wetenschap, was uitgebreed. Al heb ik U de *modus operandi* niet gegeven, of ben ik bij het verkeerde eind begonnen, ik heb U tenminste getoond dat wij onze filosofie baseren op proefnemingen en deducties – tenzij U dit feit, net als alle andere, zoudt willen betwifelen en bestrijden. Leer eerst onze wetten en ontwikkel Uw waarnemingsvermogen, waarde Broeder. Beheers Uw onwillekeurige krachten en ontwikkel Uw wil in de juiste richting en U zult een leraar worden in plaats van een leerling. Ik wil U niet onthouden wat ik gerechtigd ben te onderwijzen. Maar ik moest vijftien jaar studeren voor ik aan de leringen van de cyclussen toekwam en moest eerst eenvoudiger dingen leren. Maar wat we ook mogen doen en wat er ook gebeurt, ik vertrouw erop dat we niet meer zullen debatteren, wat even nutteloos als pijnlijk is.

BRIEF No. 23A*

Ontvangen te Simla: okt. 1882.

Bijgaand – met mijn verontschuldigen voor hun aantal, zend ik U enige vragen. Misschien wilt U zo vriendelijk zijn ze van tijd tot tijd in behandeling te nemen en er telkens een of twee te beantwoorden als het U schikt.

N.B. – Wilt U bij gelegenheid A.P.S. die niet-gepubliceerde artikelen zenden van Eliphas Levi met aantekeningen van K.H.

Lang geleden aan onze “Jacko” vriend gezonden.

I

(1) In Uw laatste brief komt een heel belangwekkende toespeling voor; sprekende over Hume, hebt U het over bepaalde karaktertrekken die hij *uit zijn vorige incarnatie* heeft meegebracht.

(2) Hebt U het vermogen om op de vorige levens van nu levende personen terug te zien en hen te identificeren?

(3) Zou het in dat geval een ongepaste persoonlijke nieuwsgierigheid zijn – om naar enkele bijzonderheden uit mijn eigen leven te vragen?

I

(1) Wij brengen allen enkele karaktertrekken uit onze vorige incarnaties mee. Dat is *onvermijdelijk*.

(2) Ongelukkigerwijs hebben enkelen van ons dit vermogen. Ik voor mij houd er niet van het te gebruiken.

(3) “Mens, ken Uzelf,” zegt het Delfisch orakel. Er is zeker niets “ongepast” – aan zo’n nieuwsgierigheid. Maar, zou het niet nog gepaster zijn om onze eigen tegenwoordige persoonlijkheid te bestuderen, voor we proberen iets te weten te komen over haar *schepper*, voorganger en vormgever, – de mens *die was*? Wel, misschien zal ik U op een dag – er is nu geen tijd voor – op een verhaaltje onthalen – alleen beloof ik U geen bijzonderheden; een eenvoudige schets, en een of twee aanwijzingen om Uw intuïtieve vermogens te toetsen.

II†

(1) Is er enige verklaring voor de schijnbaar merkwaardige, onstuimige vooruitgang van de mensheid in de laatste tweeduizend jaar, vergeleken met de betrekkelijke stilstand in de toestand van de mensen van de vierde ronde tot aan het begin van de moderne vooruitgang?

*K.H.’s commentaar enz. is normaal gedrukt. —Red.

†Voor de antwoorden van K.H. op deze vragen zie hierna Brief 23B. —Red.

(2) Of zijn er in een vroegere periode, toen de aarde al door de mensen van de vierde ronde werd bewoond, beschavingen geweest die, wat intellectuele ontwikkeling betreft, even hoog waren als de onze en die geheel zijn verdwenen?

(3) Zelfs het vijfde ras (ons eigen) van de vierde ronde begon in Azië een miljoen jaar geleden. Wat deed het in de 998.000 jaar vóór de laatste 2.000? Zijn er in *die* periode beschavingen geweest, groter dan de onze, die zijn opgekomen en in verval geraakt?

(4) In welk tijdperk moet het bestaan van het Vasteland van Atlantis worden geplaatst, en kwam de catastrofale verandering die zijn ondergang teweegbracht, op de bestemde tijd in de evolutie van de ronde – overeenkomstig de plaats die de verduisteringen in de hele manvantarische evolutie innemen?

(5) Ik merk dat de meest voorkomende vraag die over de occulte wijsbegeerte wordt gesteld door behoorlijk ontwikkelde mensen, die daarnaar beginnen te informeren, is: “Geeft ze enige verklaring van de oorsprong van het kwaad?” Dat is een punt, dat U al eerder beloofd hebt aan te roeren, en dat misschien de moeite waard is binnenkort te behandelen.

(6) Nauw verbonden met deze vraag, is een andere die dikwijls wordt gesteld. “Wat is het nut van het hele cyclische proces, als de geest aan het eind van alles even zuiver en onpersoonlijk te voorschijn komt als hij was, voor hij in de stof afdaalde?” (En de delen die uit het vijfde worden meegenomen?) Mijn antwoord is dat ik mij niet bezighoud met de werkingen van de Natuur te verontschuldigen, maar te onderzoeken. Maar misschien is er een beter antwoord te geven.

(7) Kunt U, d.w.z. is het U toegestaan ooit vragen te beantwoorden die verband houden met natuurwetenschappelijke zaken? Als dat zo is – dan zijn hier enige punten die ik heel graag behandeld zou zien.

(8) Hebben magnetische omstandigheden iets te maken met regenval, of wordt die geheel veroorzaakt door de ontmoeting van atmosferische stromingen van verschillende temperatuur, met andere stromingen van verschillende vochtigheidsgraad, een reeks bewegingen die haar ontstaan dankt aan verschillen in luchtdruk, uitzetting, enz., die in eerste instantie door de zonneënergie worden veroorzaakt? Als er magnetische omstandigheden in het spel zijn, hoe is dan de werking daarvan, en hoe kunnen ze worden onderzocht?

(9) Is de corona van de zon een atmosfeer? van bekende gassen? en waarom neemt zij de vorm aan van een stralenkrans, die men bij zonsverduisteringen altijd opmerkt?

(10) Is de fotometrische waarde van licht dat door sterren wordt uitgezonden een veilig richtsnoer voor het bepalen van hun grootte,* en is het waar, zoals de astronomie, *faute de mieux*, als theorie aanneemt, dat het oppervlak van de zon per vierkante mijl evenveel licht uitstraalt als door enig lichaam kan worden uitgestraald?

(11) Is Jupiter een heet en gedeeltelijk nog lichtgevend lichaam, en waardoor worden de krachtige beroeringen in de atmosfeer van Jupiter veroorzaakt, daar de zonneënergie er waarschijnlijk niets mee te maken heeft?

(12) Schuilt er enige waarheid in de nieuwe theorie van Siemens over de solaire verbranding – d.w.z. dat de zon in zijn loop door de ruimte aan de polen brandbaar gas verzamelt (dat in zeer verdunde toestand in de hele ruimte is verspreid), en dit aan de equator weer uitstoot, nadat de intense hitte van dat gebied de elementen weer heeft verspreid die de verbranding tijdelijk had verenigd?

(13) Kan er enigerlei aanwijzing worden gegeven ten aanzien van de oorzaken van de

*Natuurlijk gezien in verband met de afstand, zoals deze door de parallax wordt geschat.

magnetische variaties, – de dagelijkse veranderingen op bepaalde plaatsen, en die blijkbaar grillige kromming van de isogonische lijnen die gelijke afwijkingen vertonen? Bijvoorbeeld – waarom is er een streek in Oost-Azië, waar de naald geen afwijking van het ware noorden vertoont, terwijl er overal rondom die plek wel verschillen worden waargenomen? (Hebt U, Heren, iets met deze bijzondere toestand te maken?)

(14) Zouden er behalve de planeten die bekend zijn aan de moderne astronomie nog andere kunnen worden ontdekt (ik bedoel niet alleen planetoiden), als de stoffelijke instrumenten juist zijn gericht?

(15) Toen U schreef: “Hebt U bijvoorbeeld dat ogenblik als eentonig ervaren dat U toen beschouwde, en nu nog beschouwt – als het ogenblik van de hoogste gelukzaligheid die U ooit voelde?”

Doelde U op een bepaald moment en een bepaalde gebeurtenis in mijn leven, of doelde U alleen maar op een X-factor – het gelukkigste moment, wat dat ook mag zijn geweest?

(16) U zegt: – “Bedenk wel, dat wijzelf ons Devachan en ons Avitchi scheppen en wel voornamelijk tijdens de laatste dagen en zelfs ogenblikken van ons bewust bestaan.”

(17) Maar hangen de gedachten, waarmee de geest op het laatste ogenblik bezig is, niet *noodzakelijkerwijze* af van het overheersende karakter van het voorbije leven? Anders zou het erop lijken dat het karakter van iemands Devachan of Avitchi op grillige en onrechtvaardige wijze wordt bepaald door het toeval, waardoor een bepaalde gedachte op het laatst de boventoon voerde?

(18) “De volledige herinnering aan onze levens zal pas aan het einde van de *kleine cyclus* komen.”

Betekent “kleine cyclus” hier één ronde, of de hele Manvantara van onze planeetketen?

Dat wil zeggen herinneren we ons onze vorige levens in Devachan van wereld Z. aan het einde van elke ronde, of alleen aan het einde van de zevende ronde?

(19) U zegt: “En zelfs de schillen van die goede mensen, wier bladzijde niet zal ontbreken in het grote boek des levens:— zelfs zij zullen hun herinnering en een schijn van zelfbewustzijn pas herwinnen nadat het zesde en zevende beginsel met de essentie van het vijfde hun kiemperiode zijn ingetreden.”

(20) En even later: – “Of de persoonlijke Ego goed, slecht of neutraal was, zijn bewustzijn verlaat hem even plotseling als de vlam de pit – *zijn waarnemingsvermogens* worden voorgoed uitgedoofd.” (Wel? kan een stoffelijk brein, als het *eenmaal dood* is, zijn waarnemingsvermogens behouden: dat wat in de *schil* waarneemt, is iets dat waarneemt met een geleend of weerkaatst licht. Zie aantekeningen.)

Wat is dan wel de aard van de herinnering en het zelfbewustzijn van de schil? Dit raakt aan iets waar ik vaak over heb nagedacht – en verdere toelichting over heb gewenst – de mate van persoonlijke identiteit in elementaren.

(21) De geestelijke Ego gaat de werelden rond en behoudt wat hij aan identiteit en zelfbewustzijn bezit, nooit meer, nooit minder, (a) Maar hij ontwikkelt voortdurend persoonlijkheden, waarin in elk geval het gevoel van identiteit zeer volkomen is zolang hij er mee blijft verbonden, (b) Nu heb ik begrepen dat deze persoonlijkheden telkens volkomen nieuwe evoluties zijn. A.P. Sinnett, wat zijn betekenis ook moge zijn, is een volkomen nieuwe vinding. Nu zal deze een schil achterlaten die zekere tijd blijft leven (c) aan genomen dat de geestelijke monade, die tijdelijk bij deze incarnatie is betrokken, vol-

doende behoorlijk materiaal in het vijfde zal vinden om vast te houden, (d) Deze schil zal direct na de dood geen bewustzijn hebben, want: “ze heeft een zekere tijd nodig om haar nieuwe zwaartepunt te bepalen en om haar wezenlijke perceptie te ontwikkelen.” (e) Maar hoeveel bewustzijn zal zij hebben als dit is gebeurd? (f) Zal zij nog steeds A.P.Sinnett zijn waaraan de Geestelijke Ego, zelfs tot het laatst toe zal denken als aan een persoon die hij heeft gekend – of zal zij zich ervan bewust zijn dat de individualiteit is verdwenen? Zal zij in staat zijn zichzelf te beschouwen en zich iets van haar eens hogere interesses te herinneren? Zal zij zich de naam herinneren die zij droeg? (g) Of zal zij van deze soort herinneringen alleen vervuld zijn in tegenwoordigheid van een medium en blijft ze in andere tijden slapen? (h) En is ze er zich van bewust iets te verliezen dat ze als leven voelt bij de langzame desintegratie?

(22) Wat is de aard van het leven, dat in de “Planeet des Doods” bestaat? Is het een stoffelijke reïncarnatie met herinnering aan de laatste persoonlijkheid, of een astraal bestaan zoals in Kama Loka? Is het een bestaan met geboorte, volwassenheid en verval, of een uniforme verlenging van de oude persoonlijkheid van deze aarde onder pijnlijke omstandigheden?

(23) Welke andere planeten die aan de gewone wetenschap bekend zijn, behoren naast Mercurius tot ons stelsel van werelden?

Zijn de meer geestelijke planeten – (A, B & Y, Z) – zichtbare hemellichamen of zijn alle aan de astronomie bekende van meer materiële aard?

(24) Is de Zon (a) zoals Allan Kardec zegt: – een verblijfplaats voor zeer vergeestelichte wezens? (b) Is het de vertex van onze Manvantarische Keten? en ook van alle andere ketens in dit zonnestelsel?

(25) U zegt: – het kan gebeuren – “dat de geestelijke buit van het vijfde te zwak zal blijven te zijn om in Devachan te worden herboren, in welk geval *het* zesde zich onmiddellijk met een nieuw lichaam bekleedt – en een nieuw aards bestaan begint, op deze of enige andere planeet.”

(26) Dit schijnt enige nadere toelichting nodig te hebben. Zijn dit uitzonderingsgevallen, waarin twee aardlevens van dezelfde geestelijke monade dichter bij elkaar liggen dan de duizend jaar die in enkele voorgaande brieven worden genoemd als de bijna onvermijdelijke limiet van zulke opeenvolgende levens?

(27) De verwijzing naar het geval van Guiteau is raadselachtig. Ik kan begrijpen dat hij in een toestand is waarin de misdaad die hij beging, steeds in zijn verbeelding aanwezig is, maar hoe kan hij “verwarring stichten onder miljoenen mensen en verandering brengen in hun lot?”

(28) Verduisteringen zijn een onderwerp dat nu nog in duisternis is gehuld.

Zij vinden plaats nadat de laatste mens van een bepaalde ronde naar een volgende planeet is overgegaan. Maar ik zou willen weten hoe de vormen van de eerstvolgende hogere ronde worden ontwikkeld. Als de geestelijke monaden van de vijfde ronde aankomen, welke vleselijke woningen wachten hen dan? Terugkomend op de enige voorgaande brief, waarin U verduisteringen hebt behandeld, vind ik: – (a) “Wij hebben de mens gevolgd op zijn weg uit een ronde in de toestand van Nirvana tussen Z. en A. “A” werd in de laatste ronde dood achtergelaten (zie aantekening). Als de nieuwe ronde begint, vangt hij de nieuwe levensstroom, zijn vitaliteit ontwaakt weer en hij brengt al zijn rijken voort, van een hogere orde dan de laatste.”

(29) Maar moet hij weer bij het begin beginnen, tussen elke ronde, en de menselijke

vorm ontwikkelen uit de dierlijke, en deze laatste uit de plantaardige, enz. Als dat zo is, tot welke ronde behoren dan de eerste onvolkomen ontwikkelde mensen? Ex hypothesi tot de vijfde; maar de vijfde zou in alle opzichten een meer volmaakt ras moeten zijn.

BRIEF No. 23B*

II

(1) Het laatste deel van een heel belangrijke cyclus. Elke Ronde, elke ring, zowel als ieder ras heeft zijn grote en zijn kleinere cyclussen, op elke planeet waar de mensheid doorheen trekt.

De Mensheid van onze vierde Ronde heeft haar ene grote cyclus en haar rassen en onderrassen hebben die ook. De “merkwaardige, onstuimige vooruitgang” is te danken aan de dubbele invloed van de eerste – het begin van zijn benedenwaartse loop; – en van de laatste (de kleine cyclus van Uw “onderras”) die naar zijn hoogtepunt gaat. Bedenk dat U tot het vijfde Ras behoort, maar toch bent U slechts een *Westers onderras*. Ondanks al Uw pogingen is, wat U beschaving noemt, slechts beperkt tot het laatste en tot zijn vertakkingen in Amerika. Het lijkt misschien of haar bedrieglijk licht zijn stralen over grotere afstand verspreidt dan het in werkelijkheid doet. Er is geen “onstuimige vooruitgang” in China, en van Japan maakt U slechts een karikatuur.

Een bestudeerder van het occultisme moet niet spreken van “stilstand in de toestand van de mensen van het vierde Ras” daar de *geschiedenis* zo goed als niets weet van die toestand “tot aan het begin van de moderne vooruitgang” van andere dan de Westerse volken. Wat weet U bijvoorbeeld van Amerika voor de invasie van de Spanjaarden in dat land? Minder dan twee eeuwen voorafgaande aan de komst van Cortez, was er een even grote “onstuimige vooruitgang” bij de *onderrassen* van Peru en Mexico, als nu in Europa en de V.S. Hun onderras eindigde in een bijna totale vernietiging, door oorzaken die het zelf had opgeroepen; en hetzelfde zal aan het einde van zijn cyclus met het Uwe gebeuren. Wij kunnen alleen spreken van de “toestand van stilstand” waarin elk ras en onderras, de wet volgend van ontwikkeling, groei, volwassenheid en verval, terecht komt in zijn overgangsperiode. Het is deze laatste toestand waarmee Uw *Algemene Geschiedenis* bekend is, terwijl zij volkomen onkundig is van de toestand waarin zelfs India een tiental eeuwen geleden verkeerde. Uw onderrassen naderen nu het hoogtepunt van hun respectieve cy-

*K.H.'s antwoorden op de vragen in Brief 23A II. —Red.

clussen, en die Geschiedenis gaat niet verder terug dan tot de perioden van verval van enkele andere onderrassen, waarvan de meeste tot het voorgaande vierde Ras behoren. En welk gebied en welke periode wordt dan wel overzien door die *Algemene* blik? – Op zijn allerhoogst enkele armzalige tientallen eeuwen. Inderdaad een machtig verschiet! Daarbuiten – is alles duisternis voor haar, niets dan hypothesen

(2) Ongetwijfeld. Egyptische en Arische optekeningen en vooral onze Zo-diakale tafels geven ons daarvan een stellig bewijs, afgezien van onze *innerlijke* kennis. Beschaving is een erfenis, een erfgoed, dat van ras tot ras wordt doorgegeven, langs de klimmende en dalende wegen van de cyclussen. Tijdens de minderjarigheid van een onderras wordt het voor dit onderras bewaard door zijn voorganger, die verdwijnt en in het algemeen uitsterft, als het eerste “meerderjarig wordt.” In het begin verkwisten en verwaarlozen de meesten van hen hun bezit of laten het onaangeroerd in de voorouderlijke schatkisten liggen. Zij verwerpen smalend de raadgevingen van de ouderen en spelen liever als jongens op straat dan een studie te maken van en hun voordeel te doen met de onaangeroerde schatten, die in de annalen van het Verleden voor hen liggen opgeslagen. Zo verwierp Europa, tijdens Uw overgangsperiode – de middeleeuwen – het getuigenis van de Oudheid, en noemde wijzen als Herodotus en andere geleerde Grieken – de Vader der Leugens – totdat het beter wist en de benaming veranderde in die van “Vader der Geschiedenis”. In plaats van Uw bezit te verwaarlozen, vergroot U het thans en voegt U eraan toe. Zoals ieder ander ras had U ook Uw op- en neergang, Uw perioden van eer en oneer, Uw middernachtelijk duister en – nadert U nu het stralende middaguur. Als jongste van de vijfde ras familie was U eeuwenlang de onbeminde en verwaarloosde, de Assepoester in Uw huis. En nu zovelen van Uw zusters zijn gestorven, en andere stervende zijn, terwijl de weinige oude overlevenden, nu in hun tweede kindsheid, slechts wachten op hun Messias, het zesde ras – om tot een nieuw leven op te staan en met de komst daarvan opnieuw en sterker te beginnen langs het pad van een nieuwe cyclus – nu deze Westerse Assepoester zich plotseling heeft ontwikkeld tot een trotse, rijke Prinses, de *schoonheid*, die we allen zien en bewonderen – hoe handelt ze nu? Ze is minder goedhartig dan de Prinses in het sprookje, en in plaats van haar oudere en minder bevoorrechte zuster, die in feite bijna “een miljoen jaar oud” is, en dus de oudste, en de *enige*, die haar nog nooit onvriendelijk heeft bejegend, al heeft ze haar misschien genegeerd, – in plaats dus van haar de “Vredeskus” te geven, past ze het *lex talionis* op ongenadige wijze op haar toe, wat haar natuurlijke schoonheid niet verhoogt. Dit, mijn goede vriend en broeder, is geen vergezochte allegorie, maar – *geschiedenis*.

(3) Ja; het vijfde ras, – het onze – begon in Azië, een miljoen jaar geleden. Wat deed het in de 998.000 jaar die aan de laatste 2.000 voorafgingen? Een pertinente vraag; bovendien gesteld in een echt Christelijke geest, die weigert te geloven dat er vóór en buiten Nazaret ooit iets goeds kan zijn gebeurd. Wat deed het? Wel, het hield zich vrijwel met hetzelfde bezig als nu – met excuses aan de heer Grant Allen, die onze primitieve voorouder, de “egelachtige” mens in het eerste deel van het Eoceen wil plaatsen! Uw wetenschappelijke schrijvers berijden Uw hypothesen wel op zeer onbevreesde wijze, zie ik. Het zal werkelijk een droevig schouwspel zijn als hun vurig ros op zekere dag achteruitschopt en hen de nek doet breken; iets dat hen onvermijdelijk te wachten staat. In het Eoceen – zelfs in het “allereerste deel” – had de grote cyclus van de mensen van het vierde Ras, de Atlantiërs, reeds zijn hoogtepunt bereikt, en het grote continent, de vader van bijna alle huidige continenten, vertoonde de eerste tekenen van verzinking – een proces dat doorging tot 11.446 jaar geleden, toen het laatste eiland ervan dat, als we de eigennaam vertalen, we heel goed *Poseidonis* kunnen noemen, op catastrofale wijze ten onder ging. Tussen haakjes, wie de schrijver van de Recensie over Donnelly's *Atlantis* ook is, hij heeft gelijk: Lemurië kan net zomin met het Atlantisch continent worden verward als Europa met Amerika. Beide zonken en verdronken met hun hoge beschavingen en “goden”, maar er lag tussen beide catastrofes een korte periode van ongeveer 700.000 jaar; “Lemurië” bloeide en eindigde haar bestaan tijdens die onbeduidende tijdsperiode vóór het eerste deel van het Eoceen, daar zijn ras het *derde* was. U kunt de overblijfselen van dat eens zo grote volk in enkele van de plathoofdige inboorlingen van Uw Australië terugvinden! Niet minder juist is de recensie, als ze de vriendelijke poging van de schrijver afwijst om India en Egypte met het uitschot van Atlantis te bevolken. Ongetwijfeld zijn Uw geologen zeer geleerd; maar waarom denkt men er niet aan dat zich onder de door hen onderzochte en gepeilde continenten, in wier binnenste zij het “Eoceen” hebben gevonden, dat zij dwongen zijn geheimen prijs te geven, diep verborgen in de peilloze, of liever *ongepeilde* oceaانبeddingen, andere en veel oudere continenten kunnen bevinden, waarvan de lagen nog nooit geologisch zijn onderzocht; en dat die op zekere dag hun huidige theorieën geheel omver kunnen werpen, en zo de eenvoud en verhevenheid illustreren van de waarheid in haar verband met inductieve “generalisatie” in tegenstelling met hun speculatieve ideeën. Waarom niet toegegeven – weliswaar heeft niemand van hen er ooit aan gedacht – dat onze *huidige* continenten, evenals “Lemurië” en “Atlantis”, *al verscheidene malen* onder water zijn verdwenen en de tijd hadden om weer te verschijnen, en hun nieuwe groepen van mensen en beschavingen te dragen;

en dat bij de eerste grote geologische beroering, bij de volgende ramp – in de reeks van periodieke rampen die van het begin tot het eind van elke Ronde plaatsvinden – onze continenten, die al *ten dode zijn opgeschreven*, zullen verzinken, en die van Lemurië en Atlantis weer boven zullen komen. Denk eens aan de toekomstige geologen van het zesde en zevende ras. Stel U voor, dat ze diepe opgravingen doen in het binnenste van wat Ceylon en Simla was, en daar werktuigen vinden van de Wedda's of van de verre voorvader van de *beschaafde* Pahari – want alle voorwerpen van de beschaafde delen van de mensheid die in die streken woonden, zijn door de grote ijsmassa's van de gletsjers tijdens de volgende ijstijd tot stof verpulverd – stel U voor dat ze alleen die soort ruwe werktuigen vinden als nu bij die wilde stammen worden gevonden; en dan onmiddellijk verklaren dat in die periode de *primitieve* mens in de bomen klom en erin sliep en het merg uit de beenderen van dieren zoog, na ze te hebben gebroken, – zoals ook beschaafde Europeanen, niet minder dan de Wedda's, dikwijls doen – en dan voorbarig concluderen dat in het jaar 1882 na Chr. de mensheid uit “mensachtige dieren” bestond met donkere gezichten, en bakkebaarden,” met vooruitstekende kaken en grote puntige hoektanden.” Weliswaar zou een Grant Allen van het zesde ras, niet zover van de feiten en de waarheid af zijn, indien hij als zijn vermoeden uitte dat in de “Simla periode” – de “mannetjes” deze tanden *werkelijk* gebruikten in hun gevechten om de onbestorven weduwen – maar metaforen hebben inderdaad erg weinig te maken met antropologie en geologie. Zo is *Uw* Wetenschap. Laten we nu op *Uw* vragen terugkomen.

Natuurlijk had het 4e ras zijn perioden van de hoogste beschaving. De Griekse en Romeinse en zelfs de Egyptische beschavingen zijn niets vergeleken met de beschavingen die met het 3e ras begonnen. De mensen van het tweede ras waren *geen* wilden, maar konden niet beschaafd worden genoemd. En als U nu een van mijn eerste brieven over de rassen leest (een zaak die het eerst door M. werd aangeroerd) beschuldig dan alstublieft noch hem, noch mij van een nieuwe tegenstrijdigheid. Lees hem nog eens en U zult merken dat hij de kwestie van de beschavingen geheel onbesproken laat en alleen de gedegeneerde overblijfselen van het vierde en derde ras noemt, en U als bevestiging de laatste conclusies van *Uw* eigen Wetenschap geeft. Beschouw een onvermijdelijke *onvolledigheid* niet als inconsequentie. U stelt mij nu een rechtstreekse vraag, en ik beantwoord die. De Grieken en Romeinen waren kleine *onderrassen* en de Egyptenaren vormden een integrerend deel van onze eigen “Kaukasische” stam. Zie naar de laatstgenoemde en naar India. Na de hoogste beschaving, en wat meer is, na *kennis* te hebben verworven – gingen ze beide ten onder. Egypte verdween geheel als afzonderlijk onderras (zijn Kopten zijn een

hybridisch overblijfsel). India – als een van de eerste en krachtigste vertakkingen van het Moederras, en samengesteld uit een aantal onderrassen – bleef tot in deze tijd bestaan en worstelt om eens haar plaats in de geschiedenis weer in te nemen. Die Geschiedenis heeft maar een vaag en verbrokkeld beeld van het Egypte van 12.000 jaar geleden; toen het, na duizenden jaren daarvoor het hoogtepunt van zijn cyclus te hebben bereikt, al in neergaande lijn was. Wat weet zij of *kan* zij weten van het India van 5.000 jaar geleden, of van de Chaldeeën – die zij wonderlijk genoeg met de Assyriërs verwart, terwijl ze hen de ene keer “Akkadiërs” noemt en een andere keer Turaniërs of iets anders. Wij zeggen daarom dat *Uw* Geschiedenis geheel in het duister tast.

Het *Journal of Science* ontkent – in woorden die worden herhaald en aangehaald door M.A. (Oxon), met een vervoering die een groot medium waardig is – dat wij ook maar enige aanspraak kunnen maken op “hogere kennis”. De recensent zegt: “Veronderstel dat de Broeders zouden zeggen ‘richt *Uw* telescoop op die en die plek aan de hemel en U zult een planeet vinden die U nog niet bekend is; of graaf in de aarde, . . . enz., en U zult een mineraal vinden,’ enz.” Inderdaad, heel mooi, en veronderstel dat dit werd gedaan, wat zou het resultaat zijn? Eenvoudig een beschuldiging van plagiaat – daar alles van dien aard, elke “planeet en elk mineraal” die in de ruimte of in de aarde bestaan, al duizenden jaren bekend zijn en in onze boeken werden opgetekend; meer nog; menige juiste hypothese werd door hun eigen wetenschapsmensen schuchter naar voren gebracht en even onveranderlijk verworpen door de meerderheid, met wier vooroordelen zij in strijd kwam. *Uw bedoeling* is loffelijk, maar niets dat ik U als antwoord kan geven, zou ooit van ons worden aanvaard. Zodra men ontdekt dat het “werkelijk zo is,” zal de ontdekking worden toegeschreven aan hem, die het getuigenis bevestigde – zoals in het geval van Copernicus en Galileo, welke laatste slechts gebruik maakte van de MSS. van Pythagoras.

Maar laten we terugkeren tot de “beschavingen”. Weet U dat de Chaldeeën op het toppunt van hun Occulte roem stonden *vóór* de tijd die U het “bronzen Tijdperk” noemt? Dat de “Zonen van Ad” of de kinderen van de Vuurnevel honderden eeuwen eerder bestonden dan de IJzeren Eeuw, die al een oude eeuw was toen, wat U nu de Historische Periode noemt – waarschijnlijk omdat wat ervan bekend is in het algemeen geen geschiedenis maar fictie is – nauwelijks was begonnen. Wij houden staande – maar welke waarborg kunt U de wereld geven dat wij gelijk hebben? – dat veel “grotere beschavingen dan de onze zijn opgekomen en in verval geraakt.” Het is niet voldoende te zeggen, zoals enkele van *Uw* hedendaagse schrijvers doen – dat er een ondergegangene beschaving bestond voor Rome en Athene werden gesticht. Wij verzekeren dat er *een reeks* beschavingen heeft bestaan, zowel *voor* als na de IJstijd, dat deze

op verschillende punten van de aardbol bestonden, het toppunt van glorie bereikten en – stierven. Elk spoor van en elke herinnering aan de Assyrische en Foenicische beschavingen was verloren gegaan, totdat er enkele jaren geleden ontdekkingen werden gedaan. En nu tonen ze een nieuwe, hoewel beslist niet één van de oudste bladzijden uit de geschiedenis van de mensheid. En hoever gaan deze beschavingen nog maar terug, vergeleken met de oudste? – en zelfs deze worden door de geschiedenis ternauwernood aanvaard. De archeologie heeft voldoende aangetoond dat de geschiedenis van de mens veel verder teruggaat dan men geneigd was aan te nemen, en de heilige optekeningen van eens machtige volkeren, die door hun erfgenamen werden bewaard, verdienen ons vertrouwen nog meer. Wij spreken van beschavingen van voor de IJstijd; en deze bewering klinkt belachelijk (niet alleen voor de gewone man en de leek, maar zelfs naar de mening van de zeer geleerde geologen). Wat zoudt U dan wel zeggen van onze verzekering dat de Chinezen – ik spreek nu over de echte Chinees uit het binnenland, niet over de hybridische vermenging van het vierde en vijfde Ras die nu op de troon zit – de inheemsen, die in hun onvermengde volkskarakter geheel tot de hoogste en laatste tak van het vierde Ras behoren, hun hoogste beschaving bereikten toen het vijfde nog nauwelijks in Azië was verschenen, en de eerste uitloper ervan nog in het verschiet lag. Wanneer was dit? Reken maar uit. U kunt niet menen dat wij, voor wie de kans dat onze leer niet wordt aanvaard zo ontzettend groot is, weloverwogen doorgaan Rassen en onderrassen *uit te vinden* (naar de mening van de heer Hume) als hun bestaan niet een onloochenbaar feit was. De groep eilanden voor de Sibेरische kust, die door Nordenskjöld op zijn reis met de “Vega” werden ontdekt, bleek bezaaid met fossielen van paarden, schapen, runderen enz. te midden van enorme beenderen van olifanten, mammoets, rinocerossen en andere monsters, die tot tijdperken behoren waarin de mens – volgens Uw wetenschap – nog niet op aarde was verschenen. Hoe kunnen paarden en schapen in gezelschap van de geweldige “antediluvianen” worden aangetroffen? Het paard, zo wordt ons op school geleerd – is een heel recente uitvinding van de natuur en *niemand* heeft ooit zijn pedactyle voorouder gezien. De groep Sibेरische eilanden kan wellicht deze gemakkelijke theorie logenstraffen. Weldra zal blijken dat het gebied, dat nu in de greep van de eeuwige winter ligt en onbewoond is door de mens – de meest kwetsbare van de dieren, – niet alleen een tropisch klimaat heeft gehad – iets dat Uw wetenschap weet en niet betwist, – maar ook de zetel is geweest van één van de oudste beschavingen van dat vierde ras, waarvan we de hoogste overblijfselen nu in de gedegenereerde Chinezen vinden, en waarvan de laagste hopeloos (voor de profane geleerde) zijn vermengd met de overblijfselen van het derde. Ik zei U al eerder, dat de

hoogste mensen (in geestelijke zin) die nu op aarde zijn, tot het eerste onder-ras van het vijfde *Wortelras* behoren, en dat zijn de Arische Aziaten; het hoogste ras (in fysieke intellectualiteit) is het laatste onderras van het vijfde – Uzelf, de blanke veroveraars. De meerderheid van de mensheid behoort tot het zevende onderras van het vierde *Wortelras*, – de bovengenoemde Chinezen en hun grotere en kleinere zijtakken (Maleiers, Mongolen, Tibetanen, Javanen, enz., enz., enz.) en overblijfselen van andere onderrassen van het vierde – en het zevende onderras van het derde ras. Zij allen, de in neergang verkerende, gedegenereerde voorbeelden van de mensheid, zijn de rechtstreekse afstammelingen van hoog beschaafde volkeren, waarvan noch de naam, noch de herinnering bewaard is gebleven, behalve in zulke boeken als *Popul Vuh* en enkele andere, die aan de Wetenschap onbekend zijn.

(4) Tot de tijd van het Mioceen. Alles komt op de voorgeschreven tijd en plaats in de evolutie van de Ronden, anders zou het voor de beste ziener onmogelijk zijn om het exacte uur en jaar te berekenen waarin zulke grote en kleine rampen moeten plaatsvinden. Al wat een adept kon doen zou zijn *bij benadering* de tijd te voorspellen; terwijl nu de gebeurtenissen, die op grote geologische veranderingen uitloopen, met even grote mathematische zekerheid kunnen worden voorspeld als eclipsen en andere omwentelingen in de ruimte. Het verzinken van Atlantis (de groep vastelanden en eilanden) begon tijdens het Mioceen – ook nu neemt men waar dat zekere van *Uw* continenten langzaam dalen – en het culmineerde – ten *eerste*, in de definitieve verdwijning van het grootste continent, een gebeurtenis die samenviel met de opheffing van de Alpen; en ten *tweede* met die van het laatste van de mooie Eilanden, dat door Plato werd genoemd. De Egyptische priesters van Saïs vertelden zijn voorvader Solon, dat Atlantis (d.w.z. het enig overgebleven grote eiland) 9.000 jaar vóór hun tijd was vergaan. Dat was geen willekeurige datum, daar zij duizenden jaren lang hun aantekeningen met de meeste zorg hadden bewaard. Maar, zoals ik zei, toen spraken zij alleen over “Poseidonis”, en wilden zelfs aan de grote Griekse wetgever hun geheime chronologie niet openbaren. Daar er geen geologische redenen zijn om eraan te twijfelen, maar integendeel, een groot aantal bewijzen voor het aanvaarden van de overlevering, heeft de Wetenschap tenslotte het bestaan van het grote vasteland en de Archipel aanvaard en zo opnieuw de waarheid van “een fabel” overtuigend vastgesteld. Zij leert nu, zoals U weet, dat Atlantis, of de overblijfselen ervan, zich tot in post-tertiaire tijden handhaafde, en dat zijn uiteindelijke verzinking in de paleozoische tijd van de Amerikaanse geschiedenis plaatsvond! Wel, de waarheid en de feiten zouden dankbaar moeten zijn voor zulke kleine gunsten, daar die vele eeuwen lang geheel ontbraken. De diepzee onderzoeken – vooral die van

de Challenger hebben inderdaad de rapporten van de geologie en de paleontologie volkomen bevestigd. De grote gebeurtenis – de triomf van onze “Zonen van de *Vuurnevel*”, de bewoners van “Shamballah”, (dat toen nog een eiland was in de Centraal-Aziatische Zee) over de zelfzuchtige, maar nog niet geheel en al slechte *tovenaars* van Poseidonis vond precies 11.446 jaar geleden plaats. Lees in dit verband de onvolledige en gedeeltelijk versluierde overlevering in *Isis*, deel I, blz. 588-94, en enkele dingen zullen U misschien nog duidelijker worden. Wat Donnelly ter bevestiging van traditie en geschiedenis naar voren bracht, lijkt mij in hoofdzaak juist; maar U vindt dit alles en veel meer in *Isis*.

(5) Dat doet ze zeker, en ik heb het onderwerp lang geleden aangeroerd. In mijn aantekeningen bij de MSS. van de heer Hume “Over God” – waarin hij zo goed was iets aan onze Filosofie toe te voegen, dat nooit eerder bij haar was opgekomen – wordt het onderwerp uitvoerig behandeld. Heeft hij geweigerd het U te laten inzien? Voor U – zou ik mijn toelichtingen kunnen aanvullen, maar niet voor U hebt gelezen wat ik in die kanttekeningen over de oorsprong van goed en kwaad zeg. Voor ons huidig doel was ik daar uitvoerig genoeg. Vreemd genoeg vond ik een Europees schrijver – de grootste materialist van zijn tijd, Baron d’Holbach – wiens opvattingen geheel met de opvattingen van onze filosofie overeenstemmen. Toen ik zijn *Système de la Nature* las, had ik mij kunnen voorstellen ons boek van Kiu-te voor mij te hebben. Het is vanzelfsprekend, en overeenkomstig zijn temperament, dat onze Alzijdige Pundit zal proberen die opvattingen aan te vallen en elk argument af te kraken. Tot nu toe heeft hij tegenover mij alleen gedreigd zijn *Voorwoord* te veranderen en de filosofie niet onder zijn eigen naam te publiceren. *Cuneus cuneum tradit*: Ik verzocht hem zijn essays helemaal niet te publiceren.

M. denkt dat het voor Uw doel beter is dat ik U wat meer bijzonderheden geef over Atlantis, daar het ten nauwste verband houdt met het *kwaad*, zo niet met de oorsprong ervan. In de eerstvolgende *Theosophist* zult U één of twee aantekeningen vinden bij Humes vertaling van Eliphas Levi’s *Voorwoord** in verband met het verloren continent. Nu ik heb besloten van deze *antwoorden* een boekdeel te maken – moet U Uw kruis met Christelijke geestkracht dragen en dan zult U misschien, na alles te hebben gelezen, voorlopig een tijdlang niets meer vragen. Maar wat kan ik nog toevoegen aan wat al is gezegd? Ik kan U geen zuiver wetenschappelijke inlichtingen geven, daar wij het nooit helemaal met de Westerse conclusies eens kunnen zijn; en omdat de onze als “onwetenschappelijk” zullen worden verworpen. Toch wordt veel van wat wij te zeggen hebben door de geologie en de paleontologie gestaafd. Natuurlijk heeft

*[Zie *The Theosophist*, november 1882. -Red.]

Uw Wetenschap in veel van haar algemeenheden gelijk, maar haar premissen zijn verkeerd, of in elk geval – erg gebrekkig. Zij heeft bijvoorbeeld gelijk als ze zegt dat, terwijl het nieuwe Amerika werd gevormd, het oude Atlantis bezig was te verzinken en langzamerhand werd overspoeld; maar ze heeft noch gelijk in de door haar genoemde tijdperken, noch in de berekeningen van de duur van dat verzinken. Dit laatste – is het toekomstige lot van Uw Britse Eilanden, de eerste op de lijst van slachtoffers die door vuur moeten worden vernietigd, (onderzeese vulkanen) en door water; Frankrijk en andere landen zullen het voorbeeld volgen. Als ze weer verschijnen, zal het laatste zevende Onderras van het zesde Wortelras van de huidige mensheid zijn bloeitijd hebben op “Lemurië” en “Atlantis”, die beide ook opnieuw zullen zijn verschenen (daar hun terugkeer onmiddellijk volgt op de verdwijning van de huidige eilanden en continenten) en er zullen dan heel weinig zeeën en *grote wateren* op onze bol worden aangetroffen, want wateren zowel als land, verschijnen en verdwijnen om beurten en veranderen periodiek van plaats.

Ik beef bij het vooruitzicht van nieuwe beschuldigingen van “tegenstrijdigheden”, mocht ik nog eens een onvolledige uitspraak doen, en ik leg U daarom maar liever uit wat ik hiermee bedoel. De nadering van elke nieuwe “verduistering” wordt altijd aangekondigd door grote rampen – hetzij vuur of water. Maar afgezien daarvan, moet elke “Ring” of elk Wortelras bij wijze van spreken in tweeën worden gesneden door het een of het ander. Zo werd het vierde Ras – de Atlantiërs, na het hoogtepunt van zijn ontwikkeling en glorie te hebben bereikt, *door water* vernietigd; wat U nu nog aantreft zijn slechts zijn gedegenereerde, vervallen resten, wier onderrassen niettemin —stuk voor stuk hun bloeitijd van roem en betrekkelijke grootheid hadden. Wat zij nu zijn – zult U eens worden, want de wet van de cyclussen is een en onveranderlijk. Als Uw ras – het vijfde – het hoogtepunt van *zijn fysieke* intellectualiteit zal hebben bereikt, en zijn grootste beschaving zal hebben ontwikkeld (denk aan het verschil dat wij maken tussen *materiële* en *geestelijke* beschavingen), en het in zijn eigen cyclus niet hoger kan komen, zal het op zijn weg naar het *absolute* kwaad worden tegengehouden (evenals zijn voorgangers, de Lemuriërs en de Atlantiërs, de mensen van het derde en het vierde ras, op hun weg daarheen werden tegengehouden) door een dergelijke gewelddadige verandering; zijn grote beschaving zal worden vernietigd, en alle onderrassen van *dat* ras zal men, na een korte periode van roem en kennis, de neergaande lijn van hun respectieve cyclussen zien volgen. Zie de overblijfselen van de Atlantiërs, – de oude Grieken en Romeinen (de moderne behoren allen tot het vijfde Ras); zie hoe groots en hoe kort, hoe voorbijgaand hun dagen van roem en eer waren! Want het waren slechts onderrassen van de zeven uit-

lopers van het “wortelras”. De ene Heersende Wet staat niet toe dat een Moederras, noch een van zijn onderrassen en uitlopers, zich kan bedienen van de rechten van het Ras of Onderras dat erop volgt; en nog minder – beslag kan leggen op de kennis en de vermogens die voor zijn opvolger zijn weggelegd. “Gij zult niet eten van de vruchten van Kennis van Goed en Kwaad van de boom die voor Uw erfgenamen groeit” mogen we met meer recht zeggen dan de Humes van Uw Onderras bereid zijn toe te geven. Deze “boom” is in onze veilige hoede, en is ons toevertrouwd door de Dhyan Chohans, de beschermers van ons Ras en de Beheerders voor hen die zullen komen. Probeer de allegorie te begrijpen, en nooit de aanwijzing uit het oog te verliezen die ik U gaf in mijn brief over de Planetariërs.* Aan het begin van elke *Ronde*, als de mensheid opnieuw verschijnt onder geheel andere omstandigheden dan voor de geboorte van elk nieuw ras en zijn onderrassen werden verschaft, moet een “Planetariër” zich vermengen met deze primitieve mensen, hun geheugen opfrissen en hun de waarheden openbaren die zij in de voorgaande Ronde kenden. Vandaar de verwarde overleveringen over Jehova’s, Ormazds, Osirissen, Brahms en de *tutti quanti*. Maar dat gebeurt alleen voor het welzijn van het *eerste* Ras. Het is de plicht van dit laatste onder zijn zonen de geschikte ontvangers te vinden die “afgezonderd” worden, om een Bijbelse term te gebruiken – als de vaten die *de gehele voorraad kennis* moeten bevatten die moet worden verdeeld onder de toekomstige rassen en generaties tot aan het einde van die Ronde. Waarom zou ik meer zeggen, daar U mijn gehele bedoeling wel *moet* begrijpen; en ik niet alles *durft* onthullen. Elk ras had zijn adepten; en aan ieder nieuw ras mogen wij zoveel van onze kennis meedelen als de mensen van dat ras verdienen. Het laatste zevende Ras zal zijn Boeddha hebben, net als elk van zijn voorgangers; maar zijn adepten zullen veel hoger zijn dan die van het huidige ras, want onder hen zal zich de toekomstige Planetariër bevinden, de Dhyan Chohan, wiens plicht het zal zijn de mensen van het eerste ras van de vijfde Ronde te onderrichten of “hun geheugen op te frissen” na de toekomstige verduistering van deze planeet.

En passant, om U te tonen dat niet alleen de “rassen” niet door ons zijn *uitgevonden*, maar dat zij een kardinaal dogma zijn van de Lama Boeddhisten en van allen die onze esoterische leer bestuderen, zend ik U een toelichting op enkele bladzijden uit Rhys Davids’ *Buddhism* – die anders onbegrijpelijk, zinloos en ongerijmd zijn. Ze is geschreven met speciale toestemming van de Chohan (*mijn* Meester) en — ter wille van U. Geen enkele Oriëntalist heeft

*De brief in antwoord op de Uwe, geloof ik, waarin U mij vragen stelt over C.C.M., S.M. en mevr. K.

ooit een vermoeden gehad van de waarheden die het bevat, en – U bent de eerste Westerling (buiten Tibet) aan wie het nu wordt uitgelegd.

(6) Wat aan het einde van alles te voorschijn komt, is niet alleen “zuivere en onpersoonlijke geest,” maar de gezamenlijke “persoonlijke” herinneringen, die van elk nieuw vijfde beginsel zijn afgeroomd in de lange bestaansreeks. En al moet aan het einde van alle dingen – zeg na zo’n miljoen maal miljoen jaar, de Geest rusten in zijn zuiver *onpersoonlijk niet-bestaan* als het ENE of het Absolute, toch moet er nog “*enig* nut” zijn in het cyclische proces, daar iedere gelouterde *Ego* de gelegenheid heeft in de lange *interims* tussen het objectieve bestaan op de planeten, als een Dhyan Chohan te *leven* – vanaf de laagste “Devachani” tot de hoogste Planetariër – en de vruchten te genieten van zijn gezamenlijke levens.

Maar wat is zuivere en onpersoonlijke “Geest” *per se*? Is het mogelijk dat U onze bedoeling nog niet hebt begrepen? wel, zo’n *Geest* is een non-entiteit, een zuivere abstractie, een absoluut blanco voor onze zintuigen – zelfs voor de meest geestelijke. Hij wordt pas *iets* in vereniging met de stof – daarom is hij altijd *iets*, daar de stof oneindig en onvernietigbaar is en *niet-bestaand* zonder de Geest die, in de stof, het *Leven* is. Gescheiden van de stof wordt hij de absolute ontkenning van *leven* en *zijn*, daar de stof er onafscheidelijk van is. Vraag hun die bezwaar maken, of zij iets weten van “leven” en “bewust-zijn” buiten wat zij nu op aarde ervaren. Welk begrip kunnen zij hebben – tenzij zij geboren zieners zijn – van de aard en het bewustzijn van de individualiteit nadat deze zich van het grove aardse lichaam heeft gescheiden? *Wat is het nut* van het hele levensproces op aarde – kunt U hun op Uw beurt vragen – als wij zo goed als “zuivere” *onbewuste* wezens zijn vóór de geboorte, tijdens de slaap, en aan het eind van onze loopbaan? Wordt de dood, volgens de opvattingen van de Wetenschap, niet gevolgd door dezelfde toestand van onbewustheid als die van vóór de *geboorte*? Wordt het leven, als het ons lichaam verlaat, niet even *onpersoonlijk* als het was voor het de foetus bezielde? Het leven, per slot van rekening het grootste probleem binnen het menselijk voorstellingsvermogen, is een mysterie dat de grootsten onder Uw Wetenschapsmensen nooit zullen oplossen. Om goed te worden begrepen, moet het in de hele reeks van zijn openbaringen worden bestudeerd, anders kan het niet alleen nooit worden doorgrond, maar zelfs niet worden begrepen in zijn eenvoudigste vorm – leven als een toestand van *zijn* op deze aarde. Het kan nooit worden begrepen zolang het afzonderlijk en los van het universele leven wordt bestudeerd. Om het grote probleem op te lossen, moet men een occultist worden; moet men het analyseren en er persoonlijk ervaringen mee opdoen in al zijn fasen, zoals het leven op aarde, het leven over de grens van de stoffelijke dood, het minerale, plant-

aardige, dierlijke en geestelijke leven; het leven in samenhang met de concrete stof, evenals het leven dat in het onweegbare atoom aanwezig is. Laten zij proberen het leven los van het organisme te onderzoeken of te analyseren, en wat blijft ervan over? Alleen een vorm van beweging; die onverklaard moet blijven, tenzij onze leer van het alles doordringende, oneindige, alom tegenwoordige Leven wordt aanvaard – al wordt zij slechts aanvaard als niet meer dan een hypothese, die alleen een beetje redelijker is dan hun *wetenschappelijke* hypothesen, die alle ongerijmd zijn. Zullen zij tegenwerpingen maken? Wij zullen hen antwoorden door van hun eigen wapens gebruik te maken. Wij zullen zeggen dat aangetoond is en altijd aangetoond zal blijven dat, daar beweging alles doordringt en absolute rust ondenkbaar is, dat in welke vorm of welke *vermomming* beweging zich ook moge voordoen, als licht, warmte, magnetisme, chemische affiniteit, of elektriciteit – deze alle slechts fasen zijn van Een en dezelfde universele almachtige Kracht, een Proteus waarvoor zij zich buigen als de Grote “Onbekende” (Zie Herbert Spencer) en die wij eenvoudig het “Ene Leven”, de “Ene Wet” en het “Ene Element” noemen. De grootste, de meest wetenschappelijke geesten op aarde hebben zich vurig beijverd om een oplossing te vinden voor het mysterie, zij lieten geen zijpad ondoorzocht, geen draad los of ongebruikt in dit voor hen donkerste van alle labirinten, en allen moesten tot dezelfde conclusie komen – die van de Occultisten, zij het slechts gedeeltelijk – namelijk dat het leven in zijn concrete openbaringen het logisch gevolg en de consequentie is van chemische affiniteit; wat het leven betreft in abstracte zin, leven zonder meer, – wel, daar weten zij heden ten dage niet meer van dan zij wisten in de beginperiode van hun Royal Society. Zij weten slechts dat er in bepaalde oplossingen, waarin voordien geen leven was, spontaan organismen zullen ontstaan (Pasteur en zijn bijbelse vroomheid ten spijt) – als gevolg van een bepaalde chemische samenstelling van zulke substanties. Als ik, naar ik hoop, over enkele jaren geheel mijn eigen meester ben, heb ik misschien het genoegen U op Uw eigen schrijftafel te demonstreren dat leven *als leven* niet alleen in andere aspecten of fasen van de aldoordringende Kracht kan worden getransformeerd, maar dat het inderdaad in een kunstmatig mens kan worden ingeblazen. Frankenstein is slechts een mythe voor zover hij de held is van een mysterieus verhaal; in de natuur — is hij een mogelijkheid; en de fysici en de doktoren van het laatste onderrass van het zesde Ras zullen leven inenten en dode lichamen doen herleven zoals zij nu pokken en vaak nog ergere ziekten inenten. Geest, leven en stof, zijn geen natuurlijke beginselen die onafhankelijk van elkaar bestaan, maar de gevolgen van combinaties die door de eeuwige beweging in de Ruimte worden voortgebracht; en het zou beter zijn als ze daar kennis van namen.

(7) Zonder enige twijfel is mij dat toegestaan. Maar dan komt het belangrijkste punt: in hoeverre zullen mijn antwoorden bevredigend zijn — zelfs voor U? Dat niet elke nieuwe wet die aan het licht werd gebracht, wordt gezien als een nieuwe schakel in de keten van de menselijke kennis, blijkt uit de tegenzin waarmee elk feit, dat om zekere redenen de wetenschap niet welkom is, door haar beoefenaars wordt ontvangen. Niettemin, *telkens* als ik U *kan* antwoorden — zal ik dat proberen te doen, ik hoop alleen dat U het niet als een bijdrage van mijn pen aan het *Journal of Science* zult sturen.

(8) Dat hebben ze zeker. Er kan in een klein gebied regen worden veroorzaakt — kunstmatig en zonder enige aanspraak te maken op een wonder of bovenmenselijke krachten, hoewel het niet aan mij is het geheim te onthullen. Ik probeer daar nu toestemming voor te krijgen. Wij kennen in de natuur geen enkel verschijnsel dat helemaal niet in verband staat met of magnetisme of elektriciteit — want waar beweging, warmte, wrijving, of licht is, daar zullen magnetisme en zijn *alter ego* (naar *onze* bescheiden mening) elektriciteit altijd optreden, als oorzaak of als gevolg — of liever allebei, als we het verschijnsel maar tot de oorsprong onderzoeken. Alle verschijnselen van aardse stromingen, aards magnetisme en atmosferische elektriciteit, zijn het gevolg van het feit dat de aarde een geëlektriseerde geleider is, waarvan het potentiaal steeds verandert als gevolg van haar rotatie en de jaarlijkse beweging in haar baan, de opeenvolgende afkoeling en verhitting van de lucht, de vorming van wolken en regen, stormen en winden, etc. Dit kunt U misschien in een of ander leerboek vinden. Maar toch zal de Wetenschap niet bereid zijn toe te geven, dat al deze veranderingen te danken zijn aan *akasisch* magnetisme, dat onophoudelijk elektrische stromen opwekt die erop zijn gericht het verstoorde evenwicht te herstellen. Door de krachtigste elektrische batterij aan te wenden, het menselijk lichaam, dat door een bepaald proces is geëlektriseerd, kan men de regen op een bepaald punt doen *ophouden* door “een gat in de regenwolk te maken,” zoals de occultisten het noemen. Door gebruik te maken van andere sterk gemagnetiseerde werktuigen binnen een, om zo te zeggen, geïsoleerd gebied, kan er kunstmatig regen worden gemaakt. Het spijt mij dat ik U het proces niet duidelijker kan uitleggen. U kent het effect dat bomen en planten op regenwolken hebben; en hoe hun sterk magnetische aard deze wolken boven de toppen van de bomen aantrekt en zelfs voedt. De wetenschap verklaart dit wellicht anders. Wel, ik kan daar niets aan doen, want zo is onze kennis, en het resultaat van duizenden jaren van waarneming en ervaring. Zou dit in handen van Hume komen, dan zou hij zeker opmerken dat ik daarmee de beschuldiging rechtvaardig die hij openlijk tegen ons heeft ingebracht: “Als zij (wij) op argumenten (?) het antwoord schuldig moeten blijven,

zeggen zij (wij) eenvoudig dat hun (onze) regels dit of dat niet toestaan." Ondanks deze beschuldiging ben ik genoodzaakt te antwoorden dat, daar het geheim niet het mijne is, ik er geen koopwaar van kan maken. Laat enkele natuurkundigen de hoeveelheid warmte eens berekenen die nodig is om een bepaalde hoeveelheid water te doen verdampen. Laat hen dan de hoeveelheid regen berekenen die nodig is om een gebied van – laten we zeggen, één vierkante mijl met een laag van één inch te bedekken. Om dat allemaal te laten verdampen hebben ze natuurlijk een hoeveelheid warmte nodig, die gelijk zou zijn aan tenminste vijf miljoen* ton steenkool. Nu komt de hoeveelheid energie, die equivalent zou zijn aan dit warmteverbruik, overeen (zoals elke mathematicus U zou kunnen vertellen) – met de energie die nodig is om een gewicht van meer dan 10 miljoen ton één mijl omhoog te heffen. Hoe kan *één mens* zo'n hoeveelheid hitte en energie ontwikkelen? Belachelijk, absurd! – we zijn allemaal krankzinnigen, en U, die naar ons luistert, zult in dezelfde categorie worden ondergebracht, als U het ooit waagt deze stelling te herhalen. Toch zeg ik dat *één mens dat alleen kan doen*, en heel gemakkelijk, als hij maar bekend is met een bepaalde "fysico-spirituele" hefboom in zichzelf, die veel krachtiger is dan die van Archimedes. Zelfs een eenvoudige spiercontractie gaat altijd gepaard met elektrische en magnetische verschijnselen, en er bestaat een zeer nauw verband tussen het magnetisme van de aarde, de weersveranderingen, en de *mens*, die de beste barometer is die er bestaat, als hij hem maar goed kon aflezen; bovendien kan de toestand van de lucht altijd worden bepaald door de afwijkingen die magnetische instrumenten vertonen. Het is al verscheidene jaren geleden dat ik de gelegenheid had de conclusies van de wetenschap met betrekking tot dit onderwerp te lezen; daarom, tenzij ik de moeite neem om mijn achterstand in kennis in te halen, ken ik de laatste conclusies van de Wetenschap niet. Maar voor ons is het een vaststaand feit dat het het aardmagnetisme is, dat wind, stormen en regen veroorzaakt. Wat de wetenschap ervan schijnt te weten, zijn slechts de secundaire symptomen die altijd door dat magnetisme worden teweeggebracht, en zij zal misschien spoedig haar huidige dwalingen inzien. De magnetische aantrekking van meteorstof door de aarde en de directe invloed van deze stof op de plotse-linge temperatuurwisselingen, speciaal in verband met warmte en kou, is tot nu toe nog geen uitgemaakte zaak, geloof ik.[†] Men twijfelde eraan of het feit dat onze aarde door een gebied in de ruimte gaat, waarin zich meer of minder dichte massa's meteorstof bevinden, enig verband houdt met het toe- of afnemen

*[Vermoedelijk moet dit 'duizend' zijn. — Red.]

†Dr.Phipson en Cowper Ranyard brachten beiden resp. in 1867 en 1879 de theorie naar voren, maar die werd toen van de hand gewezen.

van de hoogte van onze atmosfeer, of zelfs met de weersgesteldheid. Maar wij menen dat we het gemakkelijk zouden kunnen bewijzen; en sindsdien accepteren zij het feit dat de relatieve verdeling en verhouding van land en water op onze aardbol *het gevolg kan zijn* van een grote opeenhoping van meteorstof op aarde, en sneeuw – vooral in onze noordelijke streken – is vol van meteorijzer en magnetische deeltjes; en daar afzettingen van de laatste zelfs op de bodem van zeeën en oceanen worden gevonden, vraag ik me af waarom de Wetenschap tot nu toe niet heeft begrepen dat elke atmosferische verandering en verstoring is toe te schrijven aan het gecombineerde magnetisme van de twee grote massa's waartussen onze atmosfeer wordt samengedrukt! Ik noem deze meteorstof een “massa”, want dat is het inderdaad. Hoog boven ons aardoppervlak is de lucht bezwangerd en de ruimte *gevuld* met magnetische of meteorstof, die zelfs niet eens tot ons zonnestelsel behoort. De wetenschap, die gelukkig heeft ontdekt dat onze aarde, die met alle andere planeten door de ruimte wordt gevoerd, een groter deel van die stof op haar noordelijk dan op haar zuidelijk halfrond opvangt, weet dat het overwegend aantal continenten op het eerste halfrond en de grotere hoeveelheid sneeuw en vocht daaraan te danken is. Miljoenen van die meteoren en zelfs van de fijnste deeltjes bereiken ons jaarlijks en dagelijks, en al onze tempelmessen zijn van dit “hemelse” ijzer gemaakt, dat ons bereikt zonder dat het enige verandering heeft ondergaan —het aardmagnetisme houdt ze bijeen. Voortdurend wordt gasachtige stof aan onze atmosfeer toegevoegd uit de onophoudelijke neerslag van sterk magnetische meteorstof, en toch schijnt het voor hen nog een open vraag te zijn of magnetische omstandigheden *inderdaad* iets met regenval te maken hebben of niet! Ik ken geen enkele “reeks bewegingen die haar ontstaan dankt aan luchtdruk, uitzetting, enz., *die in eerste instantie door de zonneënergie worden veroorzaakt.*” De Wetenschap hecht te veel en tegelijk te weinig gewicht aan de “zonneënergie” en zelfs aan de Zon zelf; en de Zon heeft helemaal niets te maken met regen en heel weinig met warmte. Ik had de indruk dat de wetenschap wist dat de ijstijden, zowel als die perioden waarin de temperatuur “is als die van het Carboon,” worden veroorzaakt door het toe- en afnemen, of liever het uitzetten van onze atmosfeer, welk uitzetten zelf weer te danken is aan dezelfde aanwezigheid van meteorstof? In ieder geval, we *weten allemaal* dat de warmte die de aarde ontvangt door zonnestraling op zijn hoogst *één derde*, zo niet minder is van de hoeveelheid die zij rechtstreeks van de meteoren ontvangt.

(9) Noem haar een chromosfeer of atmosfeer, ze kan noch het een noch het ander worden genoemd; want het is eenvoudig de magnetische en altijd aanwezige aura van de zon, die door astronomen *slechts* enkele korte ogen-

blikken tijdens de eclips wordt gezien, en door enkele van onze chela's wanneer zij dat willen – maar natuurlijk als zij in een zekere toestand van inductie verkeren. Een tegenhanger van wat de astronomen de rode vlammen in de “corona” noemen, kan men zien in de kristallen van Reichenbach of in enig ander sterk magnetisch lichaam. Het hoofd van een mens in een toestand van grote extase, waarin alle elektriciteit van zijn wezen zich om het brein heeft geconcentreerd, biedt – vooral in het donker – een volmaakt evenbeeld van de Zon tijdens zulke perioden. De eerste kunstenaar die aureolen tekende om de hoofden van zijn Goden en Heiligen was niet geïnspireerd, maar beeldde ze uit op gezag van tempelschilderingen en overleveringen uit het heiligdom en de inwijdingskamers, waar zulke verschijnselen zich voordeden. Hoe dichterbij het hoofd, of het door een aura omgeven lichaam, hoe sterker en stralender de emanatie (die, volgens de wetenschap, door waterstof wordt veroorzaakt, in het geval van vlammen); vandaar de onregelmatige rode vlammen rond de Zon of de “*binnencorona*.” Het feit dat deze niet altijd in dezelfde hoeveelheid aanwezig zijn, wijst slechts op de voortdurende schommeling in de magnetische materie en haar energie, waarvan ook de verscheidenheid en het aantal van de vlekken afhangen. Tijdens perioden van magnetische inertie verdwijnen de vlekken, of liever, blijven ze onzichtbaar. Hoe verder de emanatie uitschiet, hoe meer ze aan intensiteit verliest, totdat ze geleidelijk afneemt en verdwijnt; vandaar de “*buitencorona*”, met haar straalvorm die geheel wordt veroorzaakt door laatstgenoemd verschijnsel, waarvan de pracht het gevolg is van de magnetische aard van de stof en de elektrische energie, en helemaal niet van intens hete deeltjes, zoals door enkele astronomen wordt beweerd. Dit is allemaal verschrikkelijk onwetenschappelijk, maar niettemin een *feit*, waaraan ik er nog één kan toevoegen, door U eraan te herinneren dat de Zon die wij zien in het geheel niet de centrale planeet van ons kleine Heelal is, maar slechts zijn sluier of zijn *weerkaatsing*. De wetenschap stuit bij de studie van die planeet op geweldige bezwaren, die wij gelukkig niet ondervinden; allereerst – de voortdurende trillingen van onze atmosfeer, die hen beletten het weinige dat zij zien juist te beoordelen. Van deze belemmering hadden de oude Chaldeeuwse en Egyptische astronomen geen last; ook voor ons is het geen obstakel, want wij beschikken over de middelen om zulke trillingen te doen ophouden of tegen te gaan – bekend als wij zijn met alle *akasische* toestanden. Evenmin als het *regengeheim* zou dit geheim – gesteld dat we het zouden onthullen – van enig praktisch nut zijn voor Uw wetenschapsmensen, tenzij ze Occultisten worden en lange jaren besteden aan het verwerven van vermogens. Stel U eens voor dat een Huxley of een Tyndall *Yog-vidya* bestudeert! Vandaar de vele fouten waarin zij vervallen en de tegenstrijdige hypo-

thesen van Uw beste autoriteiten. Bijvoorbeeld; de Zon is vol ijzerdampen — een feit dat werd aangetoond door de spectroscop, die liet zien dat het licht van de corona grotendeels uit een lijn in het groene deel van het spectrum bestond, die bijna samenviel met de lijn van ijzer. Toch verwierpen de professoren Young en Lockyer dit, onder het geestige voorwendsel, als ik me goed herinner, dat, als de corona zou zijn samengesteld uit heel kleine deeltjes als een stofwolk (en dat noemen wij “magnetische stof”) deze deeltjes (1) op het lichaam van de zon zouden vallen, (2) er kometen bekend waren die door deze damp heengingen zonder daarvan enige zichtbare uitwerking te ondervinden, (3) de spectroscop van Professor Young aantoonde dat de lijn van de corona niet identiek was met die van ijzer, enz. Waarom zij deze tegenwerpingen “wetenschappelijk” zouden noemen is meer dan wij begrijpen.

(1) De reden waarom de deeltjes — zoals zij ze noemen — *niet* op het zonnelichaam vallen, ligt voor de hand. Er bestaan krachten, naast de zwaartekracht, waarvan zij niets weten, en daarbij komt nog dat er, strikt genomen, geen zwaartekracht is, maar alleen aantrekking en afstoting. (2) Hoe zouden kometen de invloed kunnen ondergaan van die doortocht, daar het eenvoudig gezichtsbedrog is dat zij er “doorheen gaan”; zij zouden niet binnen het gebied van aantrekking kunnen gaan zonder onmiddellijk te worden vernietigd door die kracht, waarvan geen *vril* een goed idee kan geven, daar er op aarde niets is dat ermee kan worden vergeleken. Daar de kometen door een “reflectie” heengaan, is het geen wonder dat genoemde *damp* geen “zichtbare uitwerking heeft op deze ijle lichamen.” (3) De lijn van de corona *schijnt* wellicht niet identiek door de beste “roosterspectroscop”, maar niettemin bevat de *corona* zowel ijzerdampen als andere dampen. U te vertellen waaruit ze bestaat is zinloos, daar ik niet in staat ben de woorden die wij ervoor gebruiken te vertalen, en zulke stof niet bestaat (althans niet in ons planetenstelsel) — behalve in de zon. Wat U de Zon noemt, is in feite niet anders dan een weerkaatsing van de reusachtige “voorraadschuur” van ons Stelsel, waarin AL zijn krachten worden opgewekt en bewaard; daar de Zon het hart en het brein is van ons dwerg Heelal, zouden we zijn *faculae* — die miljoenen kleine, intens schitterende lichamen waaruit het oppervlak van de Zon buiten de vlekken bestaat — kunnen vergelijken met de bloedlichaampjes van die lichtbol, hoewel enkele ervan, zoals de wetenschap terecht veronderstelt, zo groot zijn als Europa. Die bloedlichaampjes zijn elektrische en magnetische stof in haar zesde en zevende toestand. Wat zijn die lange witte, als touwen ineengevlochten vezels, waaruit de *penumbra* op de Zon bestaat? Wat is het centrale deel, dat er uitziet als een enorme vlam, die uitloopt in vurige pieken en de doorzichtige wolken of liever dampen, gevormd uit fijne draden van zilverachtig licht

dat over die vlammen hangt – anders dan de magnetisch-elektrische aura – het *flogiston* van de Zon? De Wetenschap kan eeuwig doorgaan met speculeren, maar zolang zij twee of drie van haar kardinale foutieve denkbeelden niet opgeeft, zal zij altijd in het duister blijven tasten. Enkele van haar grootste misvattingen liggen in haar beperkte ideeën over de wet van de zwaartekracht; in haar ontkenning dat de stof *onweegbaar* kan zijn; in haar pas uitgevonden term “kracht”, en het ongerijmde en stilzwijgend aangenomen denkbeeld dat kracht op zich kan bestaan, of dat zij, evenals leven, *buiten*, onafhankelijk van, of op andere wijze dan *door* de stof kan werken; met andere woorden dat *kracht iets anders is dan stof* in een van haar hoogste *toestanden*, en de laatste drie van de klimmende reeks worden alleen ontkend omdat de wetenschap er niets van afweet; en in haar volslagen onbekendheid met de universele Proteus, zijn functies en betekenis in de huishouding van de natuur – magnetisme en elektriciteit. Zeg de Wetenschap dat zelfs in die dagen van verval van het Romeinse Keizerrijk, toen de getatoeëerde Brit Keizer Claudius zijn *nazzur* van “elektron” placht te schenken in de vorm van een snoer barnsteen-kralen – dat er zelfs toen nog mensen waren die, zich afzijdig houdend van de immorele massa, meer van elektriciteit en magnetisme wisten dan zij, de mannen van de wetenschap, nu weten, en de wetenschap zal U even smadelijk uitlachen als zij nu doet om Uw vriendelijke toewijding aan mij. Als Uw astronomen, sprekende over *zonnestof*, die lichten en vlammen “dampwolken” noemen en “aan de wetenschap onbekende gassen” (terecht!) die door machtige wervelwinden en cyclonen worden voortgejaagd – terwijl wij weten dat het slechts magnetische stof is in haar gewone actieve toestand – hebben we de neiging te glimlachen om die uitdrukkingen. Kan men zich voorstellen dat de “Zonnevuren met *zuiver minerale* stof worden gevoed” – met meteorieten, zwaar geladen met waterstof, die “de Zon een verreichende atmosfeer van gloeiend gas” verschaffen? Wij *weten* dat de *onzichtbare* Zon is samengesteld uit *dat*, wat noch een naam heeft, noch kan worden vergeleken met iets dat aan Uw wetenschap bekend is – op aarde; en dat zijn “weerkaatsing” nog minder zo iets bevat als “gassen”, minerale stof, of *vuur*, hoewel zelfs wij, als wij er in Uw beschaafde taal over spreken, gedwongen zijn zulke uitdrukkingen te gebruiken als “damp” en “magnetische stof”. Tot besluit merk ik op dat de veranderingen in de corona geen invloed hebben op het klimaat op aarde, hoewel de *vlekken* die wel hebben – en de gevolgtrekkingen van Professor N.Lockyer zijn grotendeels onjuist. De Zon is noch *vast*, noch *vloeibaar*, noch zelfs een gloeiend gasvormig lichaam; maar een reusachtige bol van elektromagnetische Krachten, de voorraadschuur van universeel *leven* en universele *beweging*, vanwaar ze in alle richtingen pulseren, en het kleinste atoom zowel

als het grootste genie voeden met hetzelfde materiaal tot aan het einde van de *Maha Yug*.

(10) Ik geloof het niet. De sterren zijn tenminste 500.000 keer zo ver van ons verwijderd als de Zon en sommige nog vele malen zo ver. De grote opeenhoping van meteorstof en de atmosferische trillingen vormen steeds een beletsel. Als Uw astronomen met hun telescopen en *havana's* boven die meteorstof uit konden komen, zouden zij meer op hun fotometers kunnen vertrouwen dan nu. Maar hoe? De werkelijke graad van de sterkte van dat licht kan men op aarde niet leren kennen – vandaar dat er geen betrouwbare basis kan worden verkregen voor het berekenen van grootte en afstanden – evenmin hebben zij tot dusverre ooit met zekerheid kunnen bepalen (behalve in het geval van één ster in Cassiopeia) welke sterren weerkaatst licht en welke hun eigen licht uitstralen. De werking van de beste dubbelster fotometers is bedrieglijk. Hiervan heb ik mij al in het voorjaar van 1878 overtuigd, toen ik de waarnemingen bekeek die met een Pickering fotometer waren gedaan. Het verschil in de waarnemingen van een ster (bij Gamma Ceti) bedroeg soms een halve grootte. Tot nu toe zijn met al hun fotometers geen planeten, op één na, ontdekt buiten het zonnestelsel, terwijl wij alleen met behulp van het blote oog van de geest er een aantal kennen; daar elke *volledig tot ontwikkeling gekomen* Zonne-ster, net als in ons eigen stelsel, inderdaad verschillende begeleidende planeten heeft. De beroemde proef van de “polarisatie van het licht” is ongeveer even betrouwbaar als alle andere. Natuurlijk kan het feit alleen dat zij van een verkeerde premisse uitgaan, niets afdoen aan de waarde van hun conclusies of astronomische voorspellingen, daar deze allebei wiskundig juist zijn in hun onderlinge relaties en aan het gestelde doel beantwoorden. [Noch] de Chaldeeën, noch onze oude Rishi's hadden Uw telescopen of fotometers; en toch waren hun astronomische voorspellingen foutloos, en de fouten, hele kleine in feite – die hun moderne mededingers hun toedichten —komen voort uit fouten van de laatsten.

U moet niet klagen over mijn te lange antwoorden op Uw heel korte vragen, daar U mijn antwoorden moet zien als onderricht aan U, als bestudeerder van het occultisme, mijn “leke” chela, en beslist niet als een antwoord aan het *Journal of Science*. Ik ben geen wetenschapsman met betrekking tot, of in verband met het moderne wetenschappelijke onderricht. Mijn kennis van Uw Westerse Wetenschappen is in feite *zeer* beperkt; en wilt U er alstublieft aan denken dat al mijn antwoorden zijn gebaseerd op en ontleend aan onze Oosterse occulte leringen, ongeacht of zij overeenstemmen of niet overeenstemmen met die van de exacte wetenschap. Daarom zeg ik: —

“Het oppervlak van de Zon straalt per vierkante mijl evenveel licht uit

(naar verhouding) als door enig ander lichaam kan worden uitgestraald." Maar wat kunt U in dit geval met "licht" bedoelen? Het laatste is geen onafhankelijk beginsel; en ik verheugde mij over de invoering van het "buigings-spectrum" ter vergemakkelijking van de middelen tot observatie; aangezien door een einde te maken aan al deze schijnbaar onafhankelijke bestaansvormen, zoals warmte, actiniteit, licht, enz., aan de Occulte Wetenschap de grootste dienst werd bewezen, door in de ogen van haar moderne zuster onze zeer oude theorie te bewijzen dat, daar elk verschijnsel slechts het gevolg is van de verschillende bewegingen van wat wij Akasa noemen (niet *Uw ether*), er in feite slechts één element is, het oorzakelijke beginsel van alle. Maar daar *Uw vraag* werd gesteld met de bedoeling een geschilpunt in de moderne wetenschap op te lossen, zal ik proberen haar zo duidelijk als ik kan te beantwoorden. Ik zeg dus *nee* en zal U mijn redenen daarvoor geven. Zij kunnen het niet weten, om de eenvoudige reden dat zij tot dusver in feite geen betrouwbaar middel hebben gevonden om de snelheid van het licht te meten. De experimenten van Fizeau en Cornu, die in de wereld van de wetenschap bekend staan als de twee beste onderzoekers van het licht, bieden ondanks de algemene voldoening over de verkregen resultaten, geen betrouwbare gegevens, noch met betrekking tot de snelheid, noch ten opzichte van de kwantiteit van het zonlicht. De methoden waarvan deze beide Fransen zich bedienen geven alleen juiste resultaten, (tenminste *bij benadering* juist, daar er een verschil van 227 mijl per seconde is tussen het resultaat van de waarnemingen van beide onderzoekers, hoewel met hetzelfde apparaat gedaan) – met betrekking tot de snelheid van het licht tussen onze aarde en de bovenste regionen van haar atmosfeer. Hun tandwiel, dat *met een bekende* snelheid ronddraait, registreert natuurlijk de sterke lichtstraal, die door een van de openingen tussen de tanden gaat, en het licht wordt verduisterd telkens als er een tand passeert – dat is accuraat genoeg. Het instrument is heel vernuftig en moet over een afstand van een paar duizend meter heen en terug wel prachtige resultaten geven; omdat er tussen het observatorium in Parijs en zijn vestingwerken geen atmosfeer, en geen meteorische massa's zijn, die de gang van de straal belemmeren; en daar die straal door een middenstof van geheel andere aard gaat dan de ether van de Ruimte, de ether tussen de zon en het meteoren *continent* boven ons hoofd, zal de lichtsnelheid natuurlijk zo'n 185.000 mijl per seconde blijken te zijn, en roepen *Uw natuurkundigen* luid "Eureka"! Ook geen van de andere toestellen, die sedert 1878 door de wetenschap werden bedacht om die snelheid te meten, beantwoordt beter aan het doel. Al wat zij kunnen zeggen is dat hun berekeningen *tot zover* juist zijn. Konden zij het licht meten *boven* onze atmosfeer, dan zouden ze al gauw merken dat ze het mis hebben.

(11) Inderdaad – tot nu toe; maar het verandert snel. Uw wetenschap heeft geloof ik een theorie, dat als de aarde plotseling naar bijzonder koude gebieden zou worden verplaatst – bijvoorbeeld door van plaats te verwisselen met Jupiter – al onze zeeën en rivieren plotseling in vaste bergen zouden veranderen; de lucht — of liever, een deel van de ijle substanties die haar samenstellen — zou door de afwezigheid van warmte uit haar onzichtbare fluïdische toestand worden omgezet in vloeistoffen (die nu op Jupiter bestaan, maar waarvan men op aarde geen idee heeft). Stel U de *omgekeerde* toestand voor, of probeer U die in te denken en U hebt de toestand zoals die op het ogenblik op Jupiter bestaat.

Ons hele stelsel verandert onmerkbaar van plaats in de ruimte. De relatieve afstand tussen de planeten blijft steeds gelijk, en wordt geenszins beïnvloed door de verplaatsing van het hele stelsel; en daar de afstand tussen het laatste en de sterren en andere zonnen zo onmetelijk is, dat er in honderden, ja duizenden jaren slechts weinig, zo al enig waarneembare verandering wordt teweeggebracht, zal geen astronoom haar met de *telescoop* waarnemen vóór Jupiter en nog enkele andere planeten, wier kleine lichtpunten nu miljoenen en miljoenen sterren (op 5.000 of 6.000 na) voor ons gezicht verbergen – ons plotseling een kijkje geven op enkele *Raja-Zonnen*, die zij nu verbergen. Er staat zo'n koningsster precies achter Jupiter, die geen sterfelijk oog in deze, onze Ronde, ooit heeft gezien. Zou ze wel kunnen worden waargenomen, dan zou zij door de beste telescoop, met een sterkte die haar middellijn tienduizend keer vergroot, toch een klein puntje zonder afmeting lijken, dat door de helderheid van elke planeet in de schaduw wordt gesteld; niettemin – deze wereld is duizenden keren groter dan Jupiter. De heftige beroering van haar atmosfeer en zelfs haar rode vlek die de laatste tijd de wetenschap zo nieuwsgierig maakt, zijn het gevolg – (1) van die verplaatsing en (2) van de invloed van die Raja-Ster. Op haar huidige plaats in de ruimte, hoe onwaarneembaar klein ze ook is, zetten de metaalachtige substanties waaruit zij in hoofdzaak is samengesteld, uit en gaan langzamerhand over in een ijl fluïdum – de toestand van onze eigen aarde en haar zes zusterbollen vóór de eerste Ronde – en gaan deel uitmaken van haar atmosfeer. Trek daaruit Uw conclusies, mijn beste “leke” chela, maar pas op dat U daarbij Uw bescheiden onderrichter en de occulte leer zelf niet offert op het altaar van Uw toornige Godin – *de moderne wetenschap*.

(12) Niet veel, vrees ik, daar onze Zon slechts een weerkaatsing is. De enige grote waarheid die door Siemens werd uitgesproken is, dat de interstellaire ruimte is gevuld met een sterk verdunde materie, zoals men in luchtledige buizen kan aantreffen, en die zich van planeet tot planeet en van ster tot ster uit-

strekt. Maar deze waarheid heeft met zijn voornaamste feiten niets uit te staan. De zon geeft *alles* en neemt *niets* uit haar stelsel terug. De zon verzamelt niets “aan de polen” – die altijd vrij zijn, zelfs van de beroemde “rode vlammen”, te allen tijde, niet alleen tijdens de eclipsen. Hoe komt het dat zij er met hun krachtige telescopen niet in zijn geslaagd dat “verzamelen” waar te nemen, terwijl hun lenzen hen zelfs de “uitermate dunne wolken” in de fotosfeer doen zien? Niets kan de zon van *buiten* de grenzen van haar eigen stelsel bereiken in de vorm van zulke *grove* stof als “verdunde gassen”. Elk deeltje stof in al haar *zeven* toestanden is nodig voor het leven van de verschillende en talloze stelsels – werelden in wording, zonnen die opnieuw tot leven komen, enz., en zij kunnen niets missen, zelfs niet voor hun beste burens en verwanten. Zij zijn moeders, geen stiefmoeders, en zouden geen kruimel van het voedsel van hun kinderen wegnemen. De jongste theorie over stralende energie, die aantoonde dat er, strikt genomen, in de natuur niet zo iets als chemisch licht of warmtestraling bestaat, is de enige die bij benadering juist is. Want er is inderdaad slechts één ding – stralende energie, die *onuitputtelijk* is, en geen toenemen of afnemen kent, en die met haar zelfgenererend werk tot aan het einde van de Zonnemanvantara zal doorgaan. De absorptie van Zonnekrachten door de aarde is enorm; toch is, of kan worden aangetoond, dat de laatste nauwelijks 25 procent van het chemisch vermogen van de stralen ontvangt, want die worden er voor 75 procent van beroofd tijdens hun verticale weg door de atmosfeer, op het ogenblik dat zij de buitenste grens “van de lucht-oceaan” bereiken. En zelfs die stralen verliezen ongeveer 20 procent aan lichten calorisch vermogen, zegt men ons. Wat moet, gezien die *verspilling*, dan wel het herstellingsvermogen van onze Vader-Moeder Zon zijn? Ja; noem het “Stralende Energie” als U wilt; wij noemen het Leven – alles doordringend, alomtegenwoordig leven, altijd werkzaam in zijn grote laboratorium — de ZON.

(13) Geen aanwijzing kan ooit worden gegeven door Uw mannen van de Wetenschap, daar hun “aanmatiging” hen doet verklaren dat alleen voor hen, voor wie het woord magnetisme een geheimzinnig iets is, de veronderstelling dat de Zon een geweldige magneet is, een verklaring kan geven van het feit dat dat lichaam licht, warmte en de oorzaken van de magnetische variaties voortbrengt, zoals die hier op aarde worden waargenomen. Zij negeren en verwerpen bijgevolg nadrukkelijk de door Jenkins van de R.A.S. geopperde theorie van het bestaan van sterke magnetische polen *boven* het aardoppervlak. Niettemin is deze theorie de juiste, en een van deze polen cirkelt om de noordpool in een periodieke kringloop van verscheidene honderden jaren. Halley en Flamsteed waren — naast Jenkins — de enige geleerden die dat ooit hebben

vermoed. Uw vraag wordt tevens beantwoord door U te herinneren aan een andere *verouderde* onderstelling. Jenkins deed zo'n drie jaar geleden zijn best om te bewijzen dat het noordelijk eind van de kompasnaald is die de wezenlijke noordpool is, en niet andersom, zoals de gangbare wetenschappelijke theorie staande houdt. Hem werd gezegd, dat de plaats in Boothia, waar volgens Sir James Ross de magnetische noordpool van de aarde zou zijn, zuiver denkbeeldig was: *ze is daar niet*. Als hij (en wij) het mis hebben, dan moet de theorie van het magnetisme, dat gelijknamige polen elkaar afstoten en ongelijknamige polen elkaar aantrekken, ook een dwaling worden genoemd; als het noordelijke eind van de inclinatie naald *een zuidpool is*, moet dan het feit, dat ze in Boothia – zoals U het noemt – naar de grond wijst, *het gevolg zijn van aantrekking*? En als daar iets is dat haar aantrekt, hoe komt het dan dat de naald in Londen, noch door de grond in Boothia, noch door het centrum van de aarde wordt aangetrokken? Zoals zeer terecht werd betoogd, als de noordpool van de naald bijna loodrecht naar beneden wees in Boothia, was dat eenvoudig omdat ze door de ware magnetische noordpool werd afgestoten, toen Sir J. Ross daar ongeveer een halve eeuw geleden was.

Nee; onze "Heren" hebben niets met de inertie van de naald te maken. Ze is het gevolg van de aanwezigheid in die streek van zekere fuserende metalen. Verhoging van temperatuur vermindert de magnetische aantrekking, en een voldoende hoge temperatuur heft haar dikwijls geheel op. De temperatuur waar ik over spreek, is in dit geval meer een aura, een emanatie, dan iets dat de wetenschap kent. Natuurlijk zal deze uitleg *nooit* steekhoudend zijn bij de huidige kennis van de wetenschap. Maar wij kunnen de loop der zaken afwachten. Bestudeer het magnetisme met behulp van de occulte leringen, en dan zal wat nu in het licht van de natuurwetenschap onbegrijpelijk, *ongerijmd* schijnt, volkomen duidelijk worden.

(14) Dat zullen ze zeker. Nog niet alle planeten binnen de baan van Mercurius, of die binnen de baan van Neptunus zijn ontdekt, hoewel men er een sterk vermoeden van heeft. Wij weten dat er zulke bestaan en *waar zij bestaan*; en dat er ontelbare planeten zijn "uitgebrand", zeggen zij – *verduisterd* zeggen wij; – planeten in wording en nog niet lichtgevend, enz. Maar "wij weten" is van weinig waarde voor de wetenschap, als de Spiritisten onze kennis niet erkennen. Als Edisons tasimeter zo gevoelig mogelijk is ingesteld en aan een grote telescoop is bevestigd, kan hij, als hij is geperfectioneerd, nog van groot nut zijn. Zo bevestigd, zal de "tasimeter" het niet alleen mogelijk maken de warmte te meten van de verst verwijderde zichtbare sterren, maar ook door hun onzichtbare straling sterren en dus ook planeten ontdekken die onzichtbaar en anders onvindbaar zijn.

De ontdekker*, lid T.S., en in belangrijke mate onder bescherming van M., denkt dat als de *tasimeter* in een willekeurig punt van een lege ruimte aan de hemel – een ruimte die zelfs door een telescoop van de grootste sterkte leeg schijnt – een temperatuurverhoging aanwijst, en dit steeds weer doet, dit een zeker bewijs is dat het instrument is gericht op het stellaire lichaam, dat of niet lichtgevend, of zo ver verwijderd is, dat het buiten het bereik van de telescoop valt. Zijn *tasimeter*, zegt hij, “is gevoelig voor een breder gebied van ethergolven dan het oog kan waarnemen.” De wetenschap zal van zekere planeten geluiden *horen* voor zij ze *ziet*. Dit is een *profetie*. Helaas ben ik geen Planeet, – zelfs geen “planetariër”. Anders zou ik U aanraden te proberen van hem een *tasimeter* te krijgen en mij zo de moeite besparen U te schrijven. Ik zou er dan wel voor zorgen dat ik op U ben “gericht”.

(15) Nee, goede vriend; zo onbescheiden ben ik niet, ik wilde U eenvoudig Uw eigen herinneringen laten nagaan. Ieder sterfelijk schepsel, zelfs zij die door Fortuna minder zijn begunstigd, heeft op zekere tijd van zijn leven zulke momenten van betrekkelijk geluk. Waarom ook U niet?

Ja, het was een X-factor waar ik op doelde.

(16) Onder alle Hindoes heerst een algemeen verbreid geloof, dat de toekomstige prenatale toestand en de geboorte van een persoon worden bepaald door de laatste wens, die hij op het moment van de dood heeft. Maar die laatste wens, zeggen zij, hangt noodzakelijkerwijs samen met de vorm, die die persoon in zijn voorafgaande leven aan zijn verlangens, hartstochten, enz. heeft gegeven. Het is juist daarom, nl. – dat onze laatste wens onze toekomstige vooruitgang niet ongunstig zal beïnvloeden – dat wij in ons hele aardse bestaan over onze daden moeten waken en onze hartstochten en begeerten moeten beheersen.

(17) Het *kan niet* anders. De ervaring van stervende mensen – door verdrinking en andere ongevallen – die opnieuw tot leven zijn gebracht, heeft in bij na alle gevallen onze leer bevestigd. Zulke gedachten zijn *onwillekeurig*, en wij kunnen ze evenmin beheersen als wij het netvlies van het oog kunnen verhinderen die kleur waar te nemen, waarvoor het het meest gevoelig is. Op het laatste ogenblik wordt het hele leven in ons geheugen weerspiegeld en komt het uit alle vergeten hoeken en gaten te voorschijn, beeld na beeld, het ene voorval na het andere. Het stervende brein maakt met een uiterste krachtsinspanning het geheugen vrij, en het geheugen herstelt getrouw iedere indruk, die in de periode van activiteit van het brein daaraan werd toevertrouwd. Die indruk en gedachte die het sterkst waren, worden uiteraard het levendigst en

*[Edison, die erelid was van de T.S. –Red.]

overleven als het ware alle overige, die nu vervagen en voor altijd verdwijnen, om pas in Devachan opnieuw te verschijnen.* Niemand sterft krankzinnig of onbewust – zoals sommige fysiologen beweren. Zelfs een *waaninnige*, of iemand in een aanval van *delirium tremens* zal op het tijdstip van zijn dood dit ogenblik van volmaakte helderheid hebben, hoewel hij niet in staat is dit tegen de aanwezigen te zeggen. De man mag vaak dood lijken. Maar vanaf de laatste polsslag, vanaf en tussen de laatste harteklop en het moment waarop de laatste vonk van dierlijke warmte het lichaam verlaat – *denkt het brein* en doorleeft de *Ego* in die luttele korte seconden opnieuw zijn hele leven. Spreek fluisterend, U, die bij een sterfbed bijstand verleent en zich in de plechtige tegenwoordigheid van de Dood bevindt. U moet vooral de stilte bewaren onmiddellijk nadat de Dood haar klamme hand op het lichaam heeft gelegd. Spreek fluisterend, zeg ik, om de rustige stroom van gedachten niet te verstoren, en het Verleden niet te hinderen, dat druk doende is zijn weerkaatsing op de Sluier van de Toekomst te werpen.

(18) Ja; de “volledige” herinnering aan onze levens (*gezamenlijke levens*) keert terug aan het einde van *alle zeven Ronden*, op de drempel van het lange, lange Nirvana, dat ons wacht nadat wij Bol Z hebben verlaten. Aan het einde van de afzonderlijke Ronden herinneren wij ons alleen het totaal van onze laatste indrukken, die wij hadden uitgekozen, of beter, die zich aan ons hebben *opgedrongen* en ons in *Devachan* volgden. Dit zijn alle “proef” levens, waarin ons grote toegeeflijkheid wordt betoond en wij in elk nieuw leven opnieuw op de proef worden gesteld. Maar na het beëindigen van de kleinere cyclus, na de voltooiing van alle zeven Ronden, wacht *ons geen andere* genade dan de beker van goede daden, van *verdienste*, die op de weegschaal van de Vergeldende Gerechtigheid zwaarder weegt dan die van *slechte* daden en *schuld*. Slecht, onherstelbaar slecht moet die *Ego* zijn, in wie niet iets van zijn vijfde Beginsel leeft en die *moet* worden vernietigd, om in de *Achtste Sfeer* te verdwijnen. Zoals ik zeg, als er slechts iets uit de Persoonlijke Ego is vergaard, is dat al voldoende om hem dit droeve Lot te besparen. Zo is het echter niet na de voltooiing van de grote cyclus: óf een lang Nirvana van Zaligheid (al is hij daar onbewust, volgens Uw grove opvatting); waarna – een leven als een Dhyan Chohan gedurende een hele Manvantara, óf anders “*Avitchi Nirvana*” en een Manvantara van ellende en Verschrikking als een --- U *moet* het woord *niet* horen, en ik – het niet uitspreken of schrijven. Maar “zij” hebben niets te maken met de stervelingen die door de zeven sferen gaan. Het *collectieve* Karma van een toekomstige Planetariër is even schoon als het collectieve

*Goeie genade! als ik in de haast had vergeten de laatste *zeven woorden* toe te voegen, zou ik mij aan de beschuldiging van een *flagrante* tegenstrijdigheid hebben blootgesteld!

Karma van een – – – vreselijk is. Genoeg. Ik heb al te veel gezegd.

(19) Inderdaad. Vóór de strijd tussen het hogere en middelste tweetal begint – (*met uitzondering van zelfmoordenaars, die niet dood zijn, maar al leen hun fysieke triade hebben gedood, en wier Elementale parasieten zich derhalve niet op natuurlijke wijze van de Ego hebben afgescheiden, zoals bij de werkelijke dood*) – vóór die strijd, zeg ik, is begonnen en geëindigd, kan geen schil zich van zijn positie bewust zijn. Wanneer het zesde en zevende beginsel zijn heengegaan, en de fijnere en geestelijke delen van wat eens het *persoonlijk* bewustzijn van het vijfde was met zich hebben meegevoerd, eerst dan ontwikkelt de schil geleidelijk een eigen vaag soort bewustzijn uit wat in de schaduw van de persoonlijkheid overblijft. Er is hier geen tegenstrijdigheid, mijn goede vriend, – alleen vaagheid in Uw eigen voorstellingen.

(20) Al wat tot de materio-psychologische eigenschappen en gewaarwordingen van de vijf lagere skandha's behoort; al wat door de pasgeboren Ego als afval in Devachan wordt afgeworpen, omdat het niet gelijkwaardig en niet voldoende verwant is aan de *zuiver* geestelijke percepties, emoties en gevoelens van het zesde, versterkt, en bij wijze van spreken *aaneengesmeed* door een deel van het vijfde, dat deel dat in Devachan nodig is voor het behoud van een goddelijk, vergeestelijkt begrip van het "ik" in de *Monade* – die anders in het geheel geen bewustzijn met betrekking tot object en subject zou hebben – dit alles "wordt *voorgoed uitgedoofd*", namelijk op het moment van de fysieke dood, om nog eenmaal terug te keren, en zich op de drempel van Devachan voor het oog van de Ego op te stellen om door Hem te worden verworpen. Het zal voor de *derde* maal *volledig* terugkeren aan het einde van de kleinere cyclus, na de voltooiing van de zeven Ronden, als het *totaal* van de gezamenlijke existenties wordt gewogen – "verdienste" in de ene schaal, "schuld" in de andere schaal van de balans. Maar in die mens, in de Ego – "goed, slecht, of neutraal," in de op zichzelf staande *persoonlijkheid* – verdwijnt het bewustzijn even plotseling als "de vlam de pit verlaat." Blaas Uw kaars uit, goede vriend. De vlam heeft *die* kaars "voorgoed" verlaten; maar zijn de deeltjes die bewogen, en wier beweging de *objectieve* vlam deed ontstaan, daarmee ook vernietigd en verstrooid? *Nooit*. Steek de kaars weer aan, en dezelfde deeltjes zullen, door wederzijdse affiniteit aangetrokken, naar de pit terugkeren. Plaats een lange rij kaarsen op Uw tafel. Steek er een aan en blaas haar uit; steek vervolgens een andere aan en doe hetzelfde; een derde en vierde, enzovoort. Dezelfde stof, dezelfde gasdeeltjes – die in ons geval het *Karma* van de persoonlijkheid voorstellen – zullen te voorschijn worden geroepen door de omstandigheden die Uw lucifer ze verschaft, om een nieuw licht voort te brengen; maar kunnen we nu zeggen dat de vlam van kaars No. 1 niet voorgoed

werd uitgedoofd? Zelfs in het geval van de “mislukkingen van de natuur”, van de *onmiddellijke* reïncarnatie van kinderen en geboren idioten, enz., die zozeer de toorn van C.C.M. hebben opgewekt, kunnen wij ze niet de *identieke* persoonlijkheden noemen; *hoewel hetzelfde levensbeginsel in zijn geheel en precies hetzelfde* MANAS (vijfde beginsel) *een nieuw lichaam binnentreden*, en inderdaad een “reïncarnatie van *de persoonlijkheid*” zijn te noemen — terwijl bij de wedergeboorte van de Ego’s uit de *devachans* en *avitchi’s* in het Karmische leven, het slechts de geestelijke eigenschappen van de Monade en zijn Buddhi zijn die worden herboren. Al wat wij van de gereïncarneerde “mislukkingen” kunnen zeggen is, dat zij het gereïncarneerde *Manas*, het vijfde beginsel van de heer Smith of juffrouw Grey zijn, maar stellig niet dat zij de reïncarnaties zijn van de heer S. en juffrouw G. Daarom is de heldere en beknopte uiteenzetting (hoewel misschien minder literair dan U het zou hebben gezegd), die in de *Theosophist* aan C.C.M. werd gegeven in antwoord op zijn hatelijke steek onder water in *Light*, niet alleen juist maar ook *openhartig*; en zowel U als C.C.M. zijn onbillijk geweest jegens Upasika en zelfs jegens mij, die haar zei wat zij moest schrijven; want zelfs *U* hield mijn verzuchtingen en geklaag over de verwarde en verwrongen uiteenzettingen in *Isis* (voor de *onvolledigheid* waarvan niemand anders dan wij, haar inspirators, verantwoordelijk zijn) en mijn klacht dat ik al mijn “vernunft” heb moeten aanwenden om de zaak duidelijk te maken, voor een bekentenis van *spitsvondigheid* in de zin van slimheid en handigheid, terwijl slechts *openhartigheid* – een oprecht verlangen (hoewel zeer moeilijk te verwezenlijken) om de misvatting te verhelpen en op te helderen – sedert het eerste begin van onze briefwisseling in mijn bedoeling lag. Ik herinner mij niets dat *de Chohan* zozeer heeft gegriefd als dit. Maar we moeten niet weer op dat onderwerp terugkomen.

Maar wat is dan wel “de aard van de herinnering en het zelfbewustzijn van de schil?” vraagt U. Zoals ik in Uw brief al heb opgemerkt – eenvoudig een weerkaatst of geleend licht. “Geheugen” is één ding, “waarnemingsvermogens” zijn iets geheel anders. Een waanzinnige kan zich misschien enkele gedeelten van het leven dat achter hem ligt zeer duidelijk herinneren; maar toch is hij niet in staat ook maar iets in het juiste licht te zien, want het hogere deel van zijn *Manas* en zijn *Buddhi* in hem zijn verlamd, hebben hem verlaten. Als een dier – een hond bijvoorbeeld – kon spreken, dan zou hij U bewijzen dat zijn geheugen, dat rechtstreeks verband houdt met zijn hondenpersoonlijkheid, even helder is als het Uwe; niettemin kunnen zijn geheugen en instinct geen “waarnemingsvermogens” worden genoemd. Een hond herinnert zich dat zijn meester hem een pak slaag gaf wanneer hij een stok pakt – op alle andere momenten herinnert hij zich daarvan niets. Zo is het ook met een

schil; wanneer deze eenmaal in de aura van een medium is gekomen, zal zij alles wat zij waarneemt door middel van de geleende organen van het medium, en van hen die met laatstgenoemde in magnetische sympathie zijn, zeer duidelijk waarnemen – maar *niet meer* dan wat de schil in de waarnemingsvermogens en herinneringen van de *kring* en het medium kan vinden – vandaar de vaak rationele en soms hoogst intelligente antwoorden; vandaar ook het totaal vergeten van zaken die iedereen weet behalve het medium en zijn kring. De schil van een zeer intelligent, geleerd, maar volkomen onspiritueel man, die een natuurlijke dood is gestorven, zal langer blijven voortbestaan, en met de hulp van de *schaduw* van zijn eigen geheugen – die schaduw die als afval van het zesde beginsel in het vijfde achterblijft – kan hij door middel van redenaars die in trance zijn, toespraken houden en als een papegaai herhalen wat hij tijdens zijn leven wist en waarover hij veel heeft nagedacht. Maar geef mij *één enkel* voorbeeld uit de annalen van het Spiritisme, waar een terugkerende schil van een Faraday of een Brewster (want ook zij zijn in de val van de mediamieke aantrekkingskracht gelokt) één woord meer heeft gezegd dan hij tijdens zijn leven wist. Waar is die wetenschappelijke schil, die ooit het bewijs heeft geleverd van wat de “ontlichaamde *Geest*” wordt toegeschreven – namelijk, dat een vrije Ziel, de van de kluisters van zijn lichaam bevrijde Geest, dat opmerkt en ziet, wat voor de sterfelijke ogen van de levenden is verborgen? Daag zonder enige vrees de Spiritisten uit, zeg ik! Stel het beste, het meest betrouwbare medium voor – Stainton Moses bijvoorbeeld – U door middel van die hoge ontlichaamde schil, die hij ten onrechte voor de “Imperator” uit de eerste dagen van zijn mediumschap houdt, te zeggen wat U in een doos verborgen houdt, als S.M. dat niet weet; of U een regel te laten horen uit een Sanskriet manuscript, dat zijn medium niet kent, of iets van dien aard. Pro pudore! *Geesten* noemen zij ze? Geesten met *persoonlijke* herinneringen? Men kan evengoed de zinnen die een papegaai krijgt persoonlijke herinneringen noemen. Waarom vraagt U C.C.M. niet + op de proef te stellen? Waarom stelt U Uw beider gemoed niet gerust door hem voor te stellen een vriend of kennis, die aan S.M. *onbekend* is, te vragen een voorwerp te kiezen, waarvan de aard weer aan C.C.M. onbekend moet blijven, en kijk dan eens of + in staat is dat voorwerp te noemen – iets dat zelfs voor een goede helderziende mogelijk is. Laat de “Geest” van Zöllner – nu hij in de “vierde dimensie van de ruimte” verblijft, en al aan verscheidene mediums is verschenen – hun het laatste woord van zijn ontdekking vertellen, en zijn astro-fysieke wijsbegeerte voltooien. Nee; als Zöllner lezingen houdt via een intelligent medium, dat omringd is door personen die zijn boeken hebben gelezen en er belang in stellen – zal hij op uiteenlopende manieren herhalen wat aan anderen al bekend

is (hoogstwaarschijnlijk niet eens wat *hij zelf alleen* wist), terwijl het lichtgelovige, onwetende publiek het *post-hoc* met het *propter-hoc* verwacht, en vast overtuigd is van de identiteit van de *Geest*. Het zou voor U inderdaad de moeite lonen een onderzoek in deze richting aan te moedigen. Ja; het persoonlijk bewustzijn verlaat inderdaad een ieder bij de dood; en zelfs wanneer het geheugencentrum opnieuw in de schil wordt hersteld, zal dit alleen door middel van het brein van een *levend* mens zijn herinneringen kunnen oproepen en uitspreken. Vandaar —

(21) Een min of meer volledige, maar toch vage herinnering aan zijn persoonlijkheid, en aan zijn *zuiver fysieke* leven. Evenals in gevallen van volslagen krankzinnigheid, doet de uiteindelijke scheiding tussen de twee hogere tweetalen (7e 6e en 5e 4e) op het moment dat de eerste in de kiemtoestand overgaat, een niet te overbruggen kloof ontstaan. Het is zelfs niet een deel van het vijfde beginsel dat wordt weggevoerd — en allerm minst gaan 2½ beginsel, zoals de heer Hume botweg zegt in zijn *Fragments* — naar Devachan en blijft slechts 1½ beginsel achter. *Manas*, beroofd van zijn beste attributen, wordt als een bloem waaruit plotseling alle geur is verdwenen, een roos die is samengeperst en al zijn olie heeft moeten afgeven om er *rozenolie* van te maken; wat er overblijft is slechts de geur van dorrend gras, aarde en verrotting.

(a) Vraag twee is geloof ik voldoende beantwoord. (Uw tweede al.) De Geestelijke *Ego* blijft persoonlijkheden ontwikkelen, waarin “het gevoel van identiteit” tijdens het leven *zeer volkomen* aanwezig is. Na hun scheiding van de *stoffelijke* *Ego*, keert dat gevoel zeer vaag terug en behoort dan geheel tot de herinneringen van de *stoffelijke* mens. De schil kan geheel en al Sinnett zijn, wanneer hij geheel is verdiept in een kaartspel op zijn club, en daarbij een grote som geld verliest of wint — of een Babu Smut Murky Dass, die probeert zijn patroon een bedrag aan ropijen af te zetten. In deze gevallen zullen beiden — ex-redacteur en Babu, als schillen, ieder die het voorrecht heeft zich een uurtje met de doorluchte ontlichaamde engelen te mogen onderhouden, eerder doen denken aan verpleegden in een krankzinnigengesticht, die men bij wijze van gezonde ontspanning een rol laat spelen in amateurtooneelvoorstellingen, dan aan de Caesars en Hamlets, die zij zouden willen uitbeelden. De geringste schok zal hen van de wijs brengen en hen tierend het toneel doen verlaten.

(b) Een dwaling. A.P. Sinnett is *niet* een “volkomen *nieuwe* uitvinding”. Hij is het kind en de schepping van zijn vroegere persoonlijke zelf; misschien wel de *Karmische* nakomeling van Nonius Asprenas, Consul van Keizer Domitianus — (94 n.Chr.) te zamen met Arricinius Clemens,* en vriend van

*[Moet zijn Clemens Arretinus. — Red.]

de *Flamen Dialis* van die tijd (de hogepriester van Jupiter en hoofd van de *Flamines*) of van die *Flamen* zelf – wat de plotseling opgekomen liefde van A.P. Sinnett voor het mysticisme zou verklaren. A.P.S. – de vriend en broeder van K.H. zal naar *Devachan* gaan; en A.P.S., de Redacteur en tennisspeler, de Don Juan, op *bescheiden* wijze, in de gelukkige dagen van “Saints, Sinners and Sceneries”, die zich identificeert door een gewoonlijk bedekte moedervlek of litteken te noemen, – zal misschien tegenover een vroegere vriend in Californië of Londen via een medium de Babus beschimpen.

(c) Zij *zal* meer dan “voldoende behoorlijk materiaal” vinden. Een paar jaar Theosofie zal hierin voorzien.

(d) Volkomen juist gedefinieerd.

(e) Evenveel als er van de *persoonlijkheid* van de echte, de levende A.P.S. — de weerkaatsing van A.P.S. in de spiegel – aanwezig is.

(f) De Geestelijke Ego zal aan A.P.S. *de schil*, evenmin denken als aan het laatste kostuum dat hij droeg; zij zal zich er ook niet van bewust zijn dat de individualiteit is heengegaan, daar de enige *individualiteit* en *Geestelijke persoonlijkheid* die zij dan zal zien, alleen in haarzelf [zal zijn]. *Nosce te ipsum* is een rechtstreeks bevel van het orakel aan de *Geestelijke monade* in *Devachan*; en de “ketterij van de Individualiteit” is een leer die door de *Tathagatha* werd verkondigd met het oog op de Schil. Deze laatste, wier verwaandheid even spreekwoordelijk is als die van het medium, zal, als haar in herinnering wordt gebracht dat zij A.P.S. *is* – als een echo uitroepen: “Natuurlijk, daar is geen twijfel aan, geef me wat ingemaakte perziken, die ik met zoveel smaak als ontbijt heb gegeten en een glas bordeaux!” – en wie van hen, die A.P.S. in Allahabad hebben gekend, zal daarna nog aan haar identiteit durven twijfelen? En als zij door de een of andere stoornis in de kring, of omdat de gedachten van het medium een ogenblik naar een andere persoon afdwalen, een moment aan zichzelf wordt overgelaten – dan zal die schil in zijn *gedachten* beginnen te twijfelen of zij A.P.S., S.Wheeler dan wel Ratigan is; om zich er tenslotte van te overtuigen dat zij Julius Caesar is. (g) – waarna zij uiteindelijk “blijft slapen.”

(h) Nee; zij is zich niet bewust van dit verlies van samenhang. Daar bovendien zo’n gevoel in een schil voor de doeleinden van de natuur van geen enkel nut is, zou ze moeilijk iets kunnen beseffen, waarvan een medium of zijn affiniteiten zelfs nooit zouden hebben kunnen dromen. Zij is zich vaag van haar eigen fysieke dood bewust – maar pas na een lange tijdsperiode – dat is alles. De enkele uitzonderingen op deze regel – gevallen van half succes hebbende tovenaars, van zeer slechte mensen, die hartstochtelijk aan het Ik zijn gehecht — vormen een wezenlijk gevaar voor de levenden. Deze zeer materiële schillen,

wier laatste gedachte bij het sterven uitging naar het ik, – ik, – ik en naar leven, leven! zullen dit vaak instinctief voelen. Dit geldt ook voor sommige zelfmoordenaars – maar niet voor alle. Wat er dan gebeurt is vreselijk, want het wordt een geval van *post mortem* lykanthropie. De schil zal zich zo hardnekkig aan haar schijnbestaan vastklampen, dat zij liever haar toevlucht zal zoeken in een nieuw organisme van een dier – in een hond, een hyena, een vogel, als er geen menselijk organisme in de buurt is – dan zich aan vernietiging te onderwerpen.

(22) Een vraag waarop ik niet het recht heb te antwoorden.

(23) Mars en vier andere planeten, waarvan de astronomie nog niets weet. Noch A, B, noch Y, Z, zijn bekend; evenmin kunnen zij met stoffelijke middelen worden waargenomen, hoe vervolmaakt die ook zijn.

(24) Zeer beslist niet. Zelfs een Dhyan Chohan van de lagere orden zou hem niet kunnen naderen zonder dat zijn *lichaam* werd verteerd, of liever vernietigd. Alleen de hoogste “Planetariër” kan hem nauwkeurig onderzoeken. (b) Nee, tenzij wij hem de vertex van een hoek noemen. Maar hij is de vertex van alle gezamenlijke “ketens”. Wij allen, bewoners van de ketens — zullen moeten evolueren, leven en de ladder op en af moeten van die hoogste en laatste van de zevenvoudige ketens (langs de ladder der volmaking) voordat de Zonne Pralaya ons kleine stelsel uitdooft.

(25 & 26). . . “in welk geval *het*” – dit “het” slaat op het zesde en zevende beginsel, niet op het vijfde, want *manas* moet in elk geval een schil blijven; maar in het onderhavige geval zal het geen tijd hebben mediums te bezoeken: want het begint bijna onmiddellijk weg te zinken in de achtste sfeer. “Onmiddellijk” kan in de eeuwigheid een heel lange periode zijn. Het betekent alleen dat de monade, die geen *Karmisch* lichaam bezit om haar wedergeboorte te leiden, gedurende zekere periode tot *niet-zijn* vervalt en vervolgens reïncarneert – zeker niet eerder dan na duizend of tweeduizend jaar. Nee, het is geen “uitzonderingsgeval”. Behoudens enkele uitzonderingen van ingewijden, zoals onze Teshu-Lama’s en de Bodhisatwa’s en enkele anderen, reïncarneert geen monade ooit vóór de bestemde cyclus.

(27) “Hoe kan hij verwarring stichten.” . . . Als U tot morgen uitstelt wat U eigenlijk vandaag had moeten doen, – zal dan zelfs dit – aanvankelijk onzichtbaar en onmerkbaar, maar toch op ernstige wijze – niet menige zaak in de war sturen, en zal dat in sommige gevallen het lot van miljoenen mensen niet veranderen, ten goede, ten kwade, of eenvoudig een verandering – die op zichzelf misschien niet zo belangrijk is – maar toch een *verandering*? En zoudt U willen zeggen, dat zo’n onverwachte, afschuwelijke moord niet het lot van miljoenen heeft beïnvloed?

(28) Daar hebben we het weer. Vanaf het ogenblik dat ik zo dwaas was dit onderwerp aan te roeren — d.w.z. het paard achter de wagen te spannen — worden mijn nachten van hun tot dusver onschuldige slaap beroofd! Houd in 's Hemelsnaam rekening met de volgende feiten en breng ze met elkaar in verband, als U kunt. (1) De individuele eenheden van de mensheid blijven 100 maal langer in de vergankelijke werelden van *gevolgen* dan op de bollen; (2) De weinige mensen van de vijfde Ronde verwekken geen kinderen van de vijfde maar van Uw vierde Ronde. (3) Dat de “verduisteringen” geen *Pralaya's* zijn, en dat zij zich in duur verhouden van 1 tot 10, d.w.z. wanneer een Ring, of hoe wij het ook noemen, de periode waarin de zeven Wortelrassen zich moeten ontwikkelen en voor het laatst in *die* Ronde op een bol moeten verschijnen — laten we zeggen 10 miljoen jaar duurt (natuurlijk duurt hij veel langer), dan zal de “verduistering” niet langer dan *één* miljoen jaar duren. Als onze bol, na zich van de laatste mensen van de vierde Ronde, en van enkelen, zeer weinigen van de vijfde Ronde te hebben ontdaan, gaat slapen, zullen tijdens zijn rustperiode de mensen van de vijfde Ronde in hun devachans en Geestelijke loka's rusten — in elk geval veel langer dan de “engelen” van de vierde Ronde in de hunne, daar zij *veel volmaakter* zijn. Een tegenstrijdigheid, en een “*lapsus calami* van M.” — zegt Hume; omdat M. iets schreef dat volkomen juist is, al is hij evenmin onfeilbaar als ik, en heeft hij zich misschien meer dan eens zeer onzorgvuldig uitgedrukt.

“Ik zou willen weten hoe de vormen van de eerstvolgende hogere Ronde worden ontwikkeld.” Mijn vriend, probeer te begrijpen dat U mij vragen stelt die tot de hoogste inwijdingen behoren. Dat ik U een *algemeen* beeld kan geven, maar niet op bijzonderheden durf of wil ingaan — hoewel ik dat wel zou willen als ik U tevreden kon stellen. Ziet U niet in, dat dit een van de *hoogste mysteriën* is, en dat er geen hoger mysterie bestaat dan dat?

(a) “Dood”, maar om in groter heerlijkheid te herrijzen. Is wat ik zeg niet duidelijk?

(29) Natuurlijk niet, omdat hij *niet* wordt vernietigd, maar als het ware in een toestand van kristallisatie blijft — in *statu quo*. In iedere Ronde neemt het aantal dieren voortdurend af — deze laatste zelf evolueren in hogere vormen. Gedurende de eerste Ronde waren zij “de koningen der *schepping*”. Tijdens de zevende zullen de mensen *Goden*, en de dieren — intelligente wezens zijn geworden. Maak Uw gevolgtrekkingen. Te beginnen met de tweede Ronde voltrekt de evolutie zich reeds volgens een geheel ander plan. Alles is tot ontwikkeling gebracht en behoeft slechts zijn cyclische tocht voort te zetten en volmaking te bereiken. Het is alleen [in] de eerste Ronde dat de mens van een menselijk wezen op Bol B, een mineraal, een plant, een dier op Planeet C

wordt. Vanaf de tweede Ronde wijzigt de procedure zich volkomen; maar — ik heb geleerd voorzichtig met U te zijn; en *zal niets zeggen* voor de tijd om het te zeggen is aangebroken. En nu hebt U een boekdeel ontvangen; wanneer zult U het in U hebben opgenomen? Van hoeveel tegenstrijdigheden zal ik nog worden verdacht voordat U een goed begrip hebt van het geheel? Desondanks, en zeer oprecht de Uwe,

K.H.

BRIEF 24A*

DE BEFAAMDE TEGENSTRIJDIGHEDEN"

Ontvangen in de Herfst van 1882.

Ik hoop dat U het erg op prijs zult stellen dat ik gehoorzaam heb geprobeerd, met zoveel moeite en tegen mijn zin, voor de aanklager een dossier inzake de vermeende tegenstrijdigheden aan te leggen. Zoals ik elders heb gezegd, zijn ze volgens mij niet belangrijk genoeg om er zich druk over te maken; al laten zij mij voorlopig in het ongewisse wat betreft mijn denkbeelden over Devachan en de slachtoffers van ongevallen. *Omdat ze me niet storen ben ik tot dusver niet ingegaan op Uw suggestie er aantekeningen van te maken.*

(1)

Hume is geneigd tegenstrijdigheden te zien in sommige brieven die over de evolutie van de mens gaan, maar in mijn gesprekken met hem heb ik altijd betoogd dat het helemaal geen tegenstrijdigheden zijn, – louter het gevolg van de verwarring inzake ronden en rassen – een kwestie van woorden dus. Verder beweert hij te geloven dat U de filosofie gaandeweg hebt opgebouwd, en uit de moeilijkheden bent gekomen door heel veel rassen meer te verzinnen dan aanvankelijk in de bedoeling lag, een veronderstelling die ik altijd als absurd aan de kaak heb gesteld.

(2)

Ik heb hier niet opnieuw de passages overgenomen over slachtoffers van ongevallen zoals die in mijn brief van 12 augustus voorkomen en die blijkbaar

*De tussen haakjes geplaatste getallen verwijzen naar de antwoorden van K.H. Zie hiervoor Brief 24B, blz. 196 e.v. –Red.

in strijd zijn met de correcties in de drukproef van mijn *Letter on Theosophy*. U hebt op deze aanhalingen al gereageerd op de keerzijde van mijn brief van 12 augustus: —

(3)

“Ik kan best begrijpen, dat wij worden beschuldigd van tegenstrijdigheden en inconsequenties, ja zelfs van vandaag iets te schrijven dat we morgen ontkennen. Als U slechts wist hoe ik mijn brieven schrijf en welke tijd ik eraan kan besteden, dan zoudt U misschien minder kritisch zijn of zelfs veeleisend -- ”

Het was deze passage die mij op de gedachte bracht dat het wel eens kon zijn dat enkele van de eerste brieven zelf het “slachtoffer van een ongeval” waren.

Maar om door te gaan met de zaak van de aanklager: —

(5)

“De meesten van hen, die U, als U wilt, kandidaten voor Devachan mag noemen, sterven en worden zonder herinnering in Kama Loka herboren. . . U kunt herinnering nauwelijks een droom van U noemen, een bepaald tafereel of taferelen, binnen de enge grenzen waarvan U enkele personen zou aantreffen. . . enz., noem het de persoonlijke herinnering van A.P.Sinnott, als U kunt.” *Aantekeningen op de keerzijde van mijn brief aan de Oude Dame.*

(6)

“Stellig bewaart de nieuwe Ego, als hij eenmaal in Devachan is herboren, gedurende zekere tijd, evenredig aan zijn Aards bestaan, een ‘volledige herinnering aan zijn geestelijk leven op Aarde’.” *Lange brief over Devachan.*

(7)

“Allen, die niet zijn weggezonken in het moeras van onherstelbare zonde en dierlijkheid – gaan naar Devachan,” *ibid.*

(8)

“Het (Devachan) is een ideëel paradijs dat in alle gevallen door de Ego zelf wordt geschapen, dat door hem wordt gevuld met beelden en gebeurtenissen

en bevolkt met de mensen, die hij in die sfeer van compenserende gelukzaligheid verwacht te vinden.” *Ibid.*

(9)

“Wij kunnen het ook niet een volledige, maar slechts een gedeeltelijke herinnering noemen. X. Liefde en haat zijn de enige onsterfelijke gevoelens, de enige overlevenden uit het wrak van Ye-dhamma of de wereld van de verschijnselen. Stel U voor, dat U in Devachan bent met hen die U misschien met zulk een onsterfelijke liefde hebt bemind, met als achtergrond de vertrouwde, vage omgeving die aan hen is verbonden en overigens een volslagen leemte wat Uw innerlijk, maatschappelijk, politiek en literair leven betreft” – *Vroegere brief: d.w.z., Aantekeningen.*

(10)

“Aangezien de bewuste waarneming van iemands persoonlijkheid op Aarde slechts een vluchtige droom is, zal dat gevoel in Devachan evenzeer dat van een droom zijn – *maar honderdvoudig versterkt.*” *Lange brief over Devachan.*

(11)

“ . . . een kunstkenner, die vol verrukking aeonen doorbrengt met het luisteren naar goddelijke symfonieën van denkbeeldige engelenkoren en orkesten.” *Lange brief. Zie (9) X hiervoor. Zie mijn aantekeningen 10 en 11 over Wagner enz.*

U zegt:

(12A)

“In geen enkel geval, met uitzondering van zelfmoordenaars en schillen, is het dus mogelijk dat een ander tot een seancekamer wordt aangetrokken.” *Aantekeningen.*

(12B)

“In de marge zei ik zelden, maar het woord *nooit* heb ik niet gebruikt.” *Gehecht aan mijn brief van 12 aug.*

BRIEF No. 24B

[A]

Gezien het feit dat we doorgaans verkeerd schijnen te worden begrepen, zelfs door U, mijn trouwe vriend, loont het in dit stadium van onze briefwisseling misschien de moeite en kan het voor ons beiden nuttig zijn, dat U op de hoogte wordt gesteld van bepaalde feiten — en wel heel belangrijke feiten — die met het adeptschap verband houden. Houd de volgende punten daarom in gedachten.

(1) Een adept – zowel de hoogste als de laagste – is dat *alleen tijdens het uitoefenen van zijn occulte vermogens*.

(2) Steeds wanneer deze vermogens nodig zijn, ontsluit de soevereine wil de deur tot de *innerlijke* mens (de adept), die alleen te voorschijn kan treden en onbelemmerd handelen op voorwaarde dat zijn cipier – de *uiterlijke* mens – geheel of ten dele is verlamd, al naar de omstandigheden; t.w.: hetzij (a) mentaal en lichamelijk; (b) mentaal, – maar niet lichamelijk; (c) lichamelijk maar niet geheel mentaal; (d) geen van beide, – maar dan is er een akasisch waas tussen de *uiterlijke* en de *innerlijke* mens.

(3) Zoals U nu zult inzien, vergt de geringste aanwending van occulte vermogens inspanning. We kunnen het vergelijken met het inwendig spannen van de spieren door een atleet, die zich gereedmaakt zijn lichaamskracht te gebruiken. Daar er vermoedelijk geen atleet is, die voor zijn genoegen altijd zijn aderen doet zwellen voor het geval hij een gewicht moet heffen, zo kan men evenmin van een adept verwachten dat hij steeds zijn wil gespannen houdt en de *innerlijke* mens volledig in functie, als dat niet direct noodzakelijk is. Wanneer de *innerlijke* mens rust, wordt de adept een gewoon mens, aangewezen op zijn stoffelijke zintuigen en de werkingen van zijn stoffelijk brein. Gewoonte scherpt de intuïties van dit laatste, maar is niet bij machte ze bovenzinnelijk te maken. De innerlijke adept is steeds gereed, steeds waakzaam, en dat is voor ons doel genoeg. In ogenblikken van rust zijn dus ook zijn vermogens in rust. Wanneer ik mijn maaltijd gebruik, of wanneer ik mij aankleed, lees, of op andere wijze bezig ben, denk ik zelfs niet aan hen die in mijn nabijheid zijn; en Djual Khool kan zich gemakkelijk een bloedneus stoten, zoals hij onlangs op een avond deed toen hij in het donker tegen een balk liep —

(alleen omdat hij, in plaats van een “waas” te werpen, terwijl hij met en tot een verre vriend sprak, zo dwaas was eerst al zijn uiterlijke zintuigen te verlammen) – en ik bleef rustig onkundig van dit feit. *Ik dacht niet aan hem* —vandaar mijn onwetendheid.

Uit het voorgaande kunt U gemakkelijk afleiden dat een adept een gewoon

sterveling is op alle ogenblikken van zijn dagelijks leven, behalve op die — waarop de *innerlijke* mens werkzaam is.

Voeg daar het onplezierige feit aan toe dat het ons verboden is ook maar iets van onze krachten te gebruiken met betrekking tot de *Eclectici* (wat U aan Uw President te danken hebt en aan *hem alleen* —) en dat het weinige dat toch wordt gedaan als het ware binnen wordt gesmokkeld — en dan kunt U tot de *volgende* slotsom komen: —

Als K.H. ons schrijft is *hij geen adept*.

Een niet-*adept* — is feilbaar.

Daarom kan K.H. heel gemakkelijk fouten maken; —

Fouten in de interpunctie — die vaak de hele betekenis van een zin volkomen veranderen; idiomatische fouten — die zich maar al te gemakkelijk voordoen, vooral wanneer er, zoals in mijn geval, haastig wordt geschreven; fouten die ontstaan uit het nu en dan door elkaar halen van woorden die *ik van U moest leren* — daar *U* de maker bent van woorden als “ronden” — “ringen” — “aardringen” — enz., enz. Welnu, mag ik, dit alles in aanmerking genomen, zeggen dat, na zelf onze “Befaaemde Tegenstrijdigheden” zorgvuldig en keer op keer te hebben gelezen; na ze aan M. ter lezing te hebben gegeven; en vervolgens aan *een hoge adept*, wiens vermogens *niet* onder het beheer van de Chohan staan, door Hem ingesteld om te voorkomen, dat ze worden verspild aan verkeerde doeleinden, samenhangend met persoonlijke voorkeur; dat na dit alles te hebben gedaan, laatstgenoemde mij het volgende zei: “Alles is volkomen juist. Daar ik weet wat U bedoelt, kan noch ik, noch iemand anders die op de hoogte is van de leer, in deze losse fragmenten dingen vinden die werkelijk met elkaar in strijd zijn. Maar daar veel zinnen onvolledig zijn, en de onderwerpen zonder enige volgorde door elkaar staan, verbaast het mij niet dat Uw “leke-chela’s” er aanmerkingen op maken. Ja; zij hebben inderdaad een uitvoeriger en duidelijker uiteenzetting nodig.”

Dit is de uitspraak van *een adept* — en ik houd mij eraan; ik zal ter wille van U proberen de informatie aan te vullen.

In één *enkel* geval — de laatste kwestie, in Uw brieven en mijn antwoorden aangeduid met (12A) en (12B) — heeft de “aanklager” er recht op gehoord te worden, maar *niet op ook maar één cent* — *schadevergoeding*; want evenals niemand — aanklager noch gedaagde — volgens de wet het recht heeft onbekendheid met die wet als verontschuldiging aan te voeren, zo moeten ook in de Occulte Wetenschappen de leke-chela’s zich gedwongen voelen hun goeroes het voordeel van de twijfel te gunnen in gevallen waarin zij, door hun grote onwetendheid omtrent die wetenschap, de kans lopen er een onjuiste uitleg aan te geven — in plaats van hen botweg van *tegenstrijdigheden* te betichten!

Vergun mij nu te zeggen, dat er met betrekking tot de twee zinnen – respectievelijk aangeduid met 12A en 12B – slechts sprake is van een *duidelijke* tegenstrijdigheid voor hen die *niet* met die leer bekend zijn; U was dat niet, en daarom verklaar ik mij “schuldig” aan een verzuim, maar “niet schuldig” aan een tegenstrijdigheid. En wat het eerste betreft, is zelfs dat *verzuim* zo gering, dat ik, net als het meisje dat van kindermoord werd beschuldigd en toen ze voor de Rechter werd gebracht, tot haar verontschuldiging aanvoerde, dat de baby nog zo heel erg klein was dat hij eigenlijk nog helemaal geen “baby” kon worden genoemd – hetzelfde excuus voor mijn verzuim zou kunnen aanvoeren, als mij niet Uw verschrikkelijke definitie van mijn “gebruik van vernuft” voor de geest stond. Welnu, lees de verklaring, die in mijn “Aantekeningen en Antwoorden” wordt gegeven, en oordeel.

Apropos, mijn waarde Broeder, ik heb tot dusver niet vermoed, dat U zoveel talent had om het *onvergeeflijke* te verdedigen en te verontschuldigen, als U *tot mijn verdediging* aan de dag legt met betrekking tot het nu befaamde “gebruik van vernuft”. Als het artikel (antwoord aan C.C. Massey) is geschreven in de geest die U mij in Uw brief toedicht; en als ik, of iemand van ons “de neiging heeft om voor het bereiken van een doel methoden te dulden, die *subtieler* en *listiger* zijn,” dan algemeen als eervol worden beschouwd door *waarheidliebende, oprechte* Europeanen (behoort de heer Hume ook tot deze categorie?) – dan hebt U inderdaad niet het recht zo’n handelwijze, zelfs van *mij*, te verontschuldigen; of daarin alleen “zoiets als vlekken op de zon” te zien, want een vlek is een *vlek*, of men die nu aantreft op de schitterende hemelbol of op een koperen kandelaar. Maar U vergist U, mijn beste vriend. Er was geen sprake van *een subtiële of listige* handelwijze om haar uit de moeilijkheden te helpen, die te wijten zijn aan haar dubbelzinnige stijl en gebrek aan kennis van de Engelse taal — *maar niet aan haar onbekendheid met het onderwerp* — wat niet hetzelfde is, en de zaak een heel ander aanzien geeft. Evenmin was ik onkundig van het feit dat M. U reeds eerder over dit onderwerp had geschreven, daar het in een van zijn brieven was (op één na de laatste, voordat ik de zaak van hem overnam), waarin hij voor het eerst het onderwerp van de “rassen” aanroerde en over reïncarnaties sprak. Indien M. U zei *Isis* niet te onvoorwaardelijk te geloven, dan was dat omdat hij *U de waarheid en werkelijkheid leerde* – en omdat wij in de tijd dat de passage werd geschreven, nog niet hadden besloten het publiek, zonder onderscheid, in onze kennis te laten delen. Hij gaf U hiervan verschillende voorbeelden – U hoeft zijn brief slechts te herlezen – en voegde eraan toe dat, als die en die zinnen zus of zo waren geschreven, zij de feiten, waarop nu slechts werd gezinspeeld, veel beter zouden verklaren.

Natuurlijk moet de passage “voor C.C.M.” wel onjuist en tegenstrijdig schijnen, want zij is “misleidend”, zoals M. zei. Er zijn tal van onderwerpen, die in *Isis* worden behandeld, waarvan zelfs H.P.B. niet volledig op de hoogte mocht worden gesteld; maar als ze al “misleidend” zijn – ze zijn niet tegenstrijdig. Haar laten zeggen – zoals ik deed – dat de gekritiseerde passage “onvolledig, chaotisch, vaag . . . en onbeholpen was, zoals veel andere passages in dat werk,” was een voldoende “ruiterlijke erkenning,” zou ik denken, om de meest humeurige criticus tevreden te stellen. Toegeven “dat de passage onjuist was,” zou daarentegen neerkomen op een zinloze onwaarheid want *ik houd staande*, dat zij *niet* onjuist is; want zij mag dan de gehele waarheid verbergen, zij verminkt niet de fragmenten van de waarheid, zoals die in *Isis* worden gegeven. Het punt, waar het in de beschuldigende kritiek van C.C.M. om ging, was niet dat de gehele waarheid niet werd gegeven, maar dat de waarheid en de feiten van 1877 in 1882 als dwalingen werden voorgesteld en weersproken; en het was dat punt – dat aan de hele Society, haar “leke-” en innerlijke chela’s en onze leer schade heeft berokkend – dat in het juiste licht moest worden gesteld; te weten, dat er sprake was van een volslagen misvatting, ten gevolge van het feit dat, toen *Isis* werd geschreven, de leer van de “zevenvoudigheid” nog niet aan de wereld was onthuld. En daarom *werd* het belicht. Het spijt me dat U *haar* antwoord, dat onder mijn rechtstreekse inspiratie werd geschreven, niet “erg bevredigend” vindt, want dat bewijst voor mij alleen dat U nog niet erg duidelijk het verschil hebt begrepen tussen het zesde en zevende en het vijfde, of de *onsterfelijke* en de *astrale of persoonlijke* “Monaden = Ego’s”. Mijn vermoeden wordt bevestigd door wat H—X in zijn kritiek op mijn toelichting zegt aan het eind van zijn “brief” in het septembernummer; Uw brief die voor mij ligt, maakt het bewijs compleet. Ongetwijfeld “woont de *werkelijke Ego* in de hogere beginselen die reïncarneren,” en wel periodiek, elke één, twee of drieduizend jaar of nog langer. Maar de *onsterfelijke Ego*, de “Individuele Monade” is niet de *persoonlijke* monade, die de 5e is; en de passage in *Isis* was geen antwoord aan de Oosterse reïncarnisten, die in datzelfde *Isis* betogen – als U het maar helemaal had gelezen – dat de *individualiteit* of de onsterfelijke “*Ego*” in *iedere cyclus* opnieuw moet verschijnen — maar aan de Westerse, en vooral de Franse reïncarnisten, die leren dat het de *persoonlijke*, of *astrale* monade, het “*moi fluïdique*” het *manas*, of het intellectuele denken, kortom het 5e beginsel is dat telkens reïncarneert. Als U dus de passage uit *Isis*, die door C.C.M. werd aangehaald tegen de “Recensent van de Perfect Way,” nog eens naleest, zult U misschien ontdekken, dat H.P.B. en ik volkomen terecht zeiden, dat in bovengenoemde passage alleen de “astrale monade” werd bedoeld. En het is een veel “onaangenamer schok” voor

mij, nu ik merk dat U weigert in de astrale monade, de *persoonlijke Ego* te zien – terwijl wij allen hem zonder enige twijfel zo noemen, en hem zo duizenden jaren lang al hebben genoemd – dan het voor U kon zijn toen U die monade onder haar juiste naam in E. Levi's Fragment on Death aantrof!

De “astrale monade” is de “persoonlijke Ego”, en derhalve reïncarneert zij *nooit*, zoals de Franse Spiritisten wel beweren, behalve onder “exceptionele omstandigheden”; in zo'n geval van reïncarnatie *wordt zij geen schil*, maar als haar *tweede* reïncarnatie met succes wordt volbracht, zal zij er een worden en dan gaandeweg haar persoonlijkheid verliezen, na als het ware te zijn *geledigd* van haar beste en hoogste geestelijke eigenschappen door de onsterfelijke monade of de “*Geestelijke Ego*” tijdens de laatste en beslissende worsteling. Het “pijnlijk getroffen” zijn zou dus eigenlijk voor *mij* gelden, daar het inderdaad slechts “een nieuw voorbeeld *scheen* te zijn van het verschil tussen oosterse en westerse methoden,” maar dat was het *niet* – althans niet in dit geval. Ik kan best begrijpen, mijn goede vriend, dat U in de kille sfeer waarin U (mentaal) verkeert, bereid bent U zelfs te *koesteren* in de gloed van een brandstapel, waarop een levende *sutti* wordt verbrand; maar waarom, *waarom* dit een — Zon te noemen en de vlek erop — het lijkt — te verontschuldigen?

De aan mij geadresseerde brief, die U uit kiesheid meende niet te moeten lezen, was juist *aan U ter inzage* gezonden. Ik wilde dat U hem zoudt lezen.

Uw voorstel inzake G.K.'s volgende proeve van kunst is vernuftig, maar niet voldoende om de witte draden van een Jezuïtisch zwarte insinuatie te verbergen. G.K. liep er echter in: “*Nous verrons, nous verrons*”! zegt het Franse liedje.

G. Khool, — die zijn nederigste salaams aanbiedt — zegt, dat U “de gang van zaken met betrekking tot het eerste portret *niet juist hebt beschreven*.” Wat hij zegt is dit: (1) “de dag waarop zij kwam” heeft zij U *niet* gevraagd “haar een stuk te geven van” enz. (blz. 300), maar pas nadat U met haar over mijn portret begon te praten, waarvan zij zeer betwijfelde of U het zoudt krijgen. Pas nadat er in de voorkamer een half uur over was gepraat – U beiden vormden de bovenste punten van de driehoek bij de deur van Uw kantoor, en Uw echtgenote de onderste punt (hij was daar, zegt hij) zei ze tegen U, dat ze het zou proberen. Op dat moment vroeg zij U om “een stuk *stevig* wit papier,” en U gaf haar een stuk *dun* briefpapier, dat in handen was geweest van iemand die zeer anti-magnetisch was. Hij deed echter wat hij kon, zegt hij. De volgende dag, toen mevrouw S. er precies 27 *minuten* naar had gekeken vóór hij het deed, heeft hij zijn taak volbracht. Het was niet “een paar uur ervoor,” zoals U zegt, want hij had de “O.D.” gezegd het haar *vlak voor het ontbijt* te laten zien. Na het ontbijt vroeg zij U om een stuk Bristol karton, en U gaf haar

twee stukken, beide gemerkt, en niet één, zoals U zegt. De eerste keer dat zij ermee voor de dag kwam, was het *mislukt*, zegt hij, "met een wenkbrauw als een bloedzuiger," en het werd pas 's avonds afgemaakt, toen U op de Club was voor een diner, waar de oude *Upasika* niet heen wilde. En het was *hij* weer, G.K., de "grote kunstenaar", die de "bloedzuiger" moest wegwerken, de *hoofdbedekking* en de gelaatstrekken moest corrigeren, en die maakte dat het "er uitzag als *Meester*" (hij staat erop mij zo te blijven noemen, hoewel hij in werkelijkheid niet meer mijn chela is), daar M., na het te hebben bedorven, niet de moeite wilde nemen om het te verbeteren, maar in plaats daarvan liever ging slapen. En tot slot zegt hij mij dat, ondanks het feit dat ik de gek stak met het portret, het goed gelijkt maar dat het beter zou zijn uitgevallen als M. sahib zich er niet mee had bemoeid en men hem, G.K., zijn eigen "artistieke" gang had laten gaan. Dat is zijn verhaal, en daarom is hij niet voldaan over Uw beschrijving, en dat heeft hij ook tegen *Upasika* gezegd, die U iets heel anders vertelde. Maar nu mijn aantekeningen.

(1)*

Ook ik stoor mij er niet bijzonder aan. Maar omdat zij onze wederzijdse vriend een goede gelegenheid bieden iets tegen ons te ondernemen, waarvan hij vermoedelijk altijd gebruik zal maken op die hatelijke manier die zo bij uitstek de zijne is, leg ik ze liever nogmaals uit – met Uw vriendelijke toestemming.

(2)

Natuurlijk, natuurlijk; dat is onze gewone manier om uit de moeilijkheden te komen. Omdat wijzelf zijn "uitgevonden", belonen wij de uitvinders met het uitvinden van denkbeeldige rassen. Er zijn nog heel wat meer dingen, waarvan men ons beschuldigt ze te hebben uitgevonden. Wel, wel, wel; er is in ieder geval één ding waarvan men ons nooit kan beschuldigen het te hebben uitgevonden; en dat is *de heer Hume zelf*. Iemand uit te vinden als hij, gaat de hoogste *Siddhi's* die wij kennen te boven.

En nu goede vriend, voor we verder gaan verzoek ik U bijgevoegd No. [A] te lezen. Het wordt tijd dat U ons leert kennen *zoals wij zijn*. Alleen om U, zo niet hem, te bewijzen dat wij die rassen niet hebben *uitgevonden*, zal ik ter wille van U iets bekendmaken wat nog nooit eerder werd bekendgemaakt. Ik

*De antwoorden van K.H. op de "Befaaemde Tegenstrijdigheden"; de nummers stemmen overeen met die welke voorkomen in de tekst van de Vragen van de heer Sinnett. Zie de vorige brief 24A. —Red.

zal U een heel hoofdstuk uit het boek van Rhys Davids over het Boeddhisme uitleggen, of beter over het Lamaïsme, dat hij in zijn natuurlijke onkunde ziet als een *verbastering* van het Boeddhisme! Nu deze heren — de Oriëntalist — het wagen hun *soi-disant* vertalingen van en commentaren op onze heilige boeken aan de wereld te geven, laten dan de theosofen de grote onwetendheid van deze “wereld” pundits aantonen door het publiek de juiste leringen en verklaringen te geven van wat het anders ziet als absurde en fantastische theorieën.

(3)

En al erken ik dat er oppervlakkig of ogenschijnlijk sprake is van inconsequenties, en dan nog alleen in het geval van iemand die zo volkomen onbekend is met onze leringen als U — is dat een reden ze als werkelijk tegenstrijdig te beschouwen? Stel dat ik in een vroegere brief had geschreven — “de maan *heeft geen* atmosfeer” en dat ik daarna over andere dingen was gaan praten; en dat ik U in een volgende brief vertelde “want de maan heeft een eigen atmosfeer” enz., dan zou mij zonder twijfel ten laste worden gelegd, de ene dag *zwart* en de volgende *wit* te zeggen. Maar waar zou een Kabbalist in deze beide zinnen een tegenstrijdigheid kunnen vinden? Ik kan U verzekeren dat hij dat niet zou doen. Want een Kabbalist *die weet* dat de maan geen dampkring heeft die in enig opzicht op die van onze aarde lijkt, maar er *zelf* een heeft, die volkomen verschilt van wat Uw wetenschapsmensen een atmosfeer zouden noemen, weet ook dat evenals de Westerlingen, wij Oosterlingen en in het bijzonder Occultisten, onze eigen methoden hebben waarmee onze gedachten voor ons even helder tot uitdrukking kunnen worden gebracht als met de Uwe voor U het geval is. Neem U bijvoorbeeld voor Uw bediende astronomie te leren. Zeg hem vandaag — “kijk, met welk een pracht de zon ondergaat — zie eens hoe snel *hij zich beweegt*, hoe hij opkomt en weer ondergaat enz.,” en probeer hem morgen het feit in te prenten, dat de zon betrekkelijk bewegingloos is, en dat het alleen de aarde is die in haar dagelijkse beweging de zon uit het oog verliest en dan weer in het oog krijgt; en tien tegen één dat Uw leerling, als hij een beetje verstand in zijn hoofd heeft, U ervan zal beschuldigen dat U zichzelf vierkant tegenspreekt. Zou dit een bewijs zijn van Uw onkunde inzake het heliocentrisch stelsel? En zou men U met ook maar een schijn van recht ervan mogen betichten, dat U “vandaag iets schrijft dat U morgen ontkent,” al zult U zich eerlijkheidshalve genoopt voelen toe te geven, dat U de beschuldiging “gemakkelijk kunt begripen.”

Zoals ik mijn brieven schrijf, nu eens een paar regels en twee uur later weer enkele woorden; de draad van hetzelfde onderwerp weer moet opnemen, mis-

schien met een dozijn of meer onderbrekingen tussen het begin en het einde, kan ik U niet zo iets als westerse accuratesse beloven. *Ergo* – ben ikzelf in dit geval het enige “slachtoffer van een ongeval.” Het onschuldige kruisverhoor waaraan ik door U word onderworpen — en waar ik geen bezwaar tegen heb — en de stellig vooropgezette bedoeling van de heer Hume mij op fouten te betrappen wanneer hij maar kan, – een handelwijze die volgens westerse rechts-begrippen volkomen toelaatbaar en eerlijk is, maar waartegen wij, onbeschaafde Aziaten, met de meeste nadruk *bezwaar maken* – hebben mijn collega’s en Broeders een hoge dunk gegeven van mijn neiging tot martelaarschap. In hun ogen ben ik een soort Indo-Tibetaanse Simeon Stylites geworden. Gegrepen door de onderste haak van het Simlase vraagteken en daaraan gespietst, ben ik gedoemd mij op de top van de halve cirkel in evenwicht te houden, uit vrees er bij iedere onzekere beweging naar achteren of naar voren af te glijden. – Zo is de huidige positie van Uw nederige vriend. Sedert ik de buitengewone taak op mij nam om twee volwassen leerlingen te onderrichten, in wier brein de methoden van de westerse wetenschap jarenlang waren gekristalliseerd; van wie er een gewillig genoeg is ruimte te maken voor de nieuwe iconoclastische leer, maar die niettemin een zorgvuldige behandeling behoeft, terwijl de ander alleen wat wil horen, op voorwaarde dat de onderwerpen worden gegroepeerd *zoals hij dat wil* en niet in hun natuurlijke orde – ben ik door al onze Chohans voor gek verklaard. Men heeft mij in volle ernst gevraagd of mijn vroegere omgang met Westerse “Pelings” van mij wellicht een halve Peling heeft gemaakt en mij ook in een “dzing-dzing” visionair heeft veranderd. Dit alles was te verwachten. Ik klaag niet; ik constateer een feit, en vraag nederig mij dit ten goede te houden en hoop alleen dat ook dit niet opnieuw verkeerd zal worden uitgelegd als een *subtiele en listige* manier om uit een nieuwe moeilijkheid te komen.

(5)

Iedere pas ontlichaamde *viervoudige* entiteit – of deze een natuurlijke dan wel een gewelddadige dood stierf, door zelfmoord of een ongeval, mentaal gezond of ongezond, jong of oud, goed, slecht of middelmatig – verliest op het moment van de dood alle herinnering, zij wordt mentaal – *vernietigd*; zij slaapt haar akasische slaap in Kama-loka. Die toestand duurt van enkele uren (zelden minder), dagen, weken, maanden – tot soms verscheidene jaren. Dit alles is afhankelijk van de entiteit, haar mentale toestand op het moment van de dood, de aard van haar dood, enz. Die herinnering zal langzaam en geleidelijk terugkeren tegen het einde van de kiemperiode (voor de entiteit of Ego), nog langzamer maar veel onvolmakter en *onvollediger* voor de *schil*, en *ten*

volle voor de Ego op het moment dat hij Devachan binnengaat. En daar het laatstgenoemde een toestand is, die werd bepaald en teweeggebracht door zijn afgelopen leven, valt de Ego daar niet hals over kop in, maar gaat er langzaam en geleidelijk in over. Bij het eerste dagen van die toestand, verschijnt dat leven (of liever, wordt het door de Ego *nogmaals beleefd*) vanaf de eerste dag van bewustzijn tot de laatste. Alle gebeurtenissen, van de belangrijkste tot de nietigste, trekken aan het geestesoog van de Ego voorbij; maar in tegenstelling tot het werkelijke leven, blijven alleen die gebeurtenissen bewaard, die zijn uitgekozen door de nieuwe *levende* (vergeef mij het woord), die zich hecht aan bepaalde tonelen en spelers, deze zijn *blijvend* — terwijl alle andere vervagen om voorgoed te verdwijnen, of naar hun schepper – *de schil* — terug te keren. Probeer nu deze wet, die zo hoogst belangrijk is, omdat ze zo uiterst rechtvaardig en vergeldend is, in haar gevolgen te begrijpen. Uit het herrezen Verleden blijft *niets* bestaan dan wat de Ego *geestelijk* heeft gevoeld — wat werd ontwikkeld en beleefd door zijn geestelijke vermogens — of die *liefde* zijn of *haat*. Al wat ik nu probeer te beschrijven is in feite — onbeschrijfelijk. Zoals geen twee mensen, zelfs geen twee foto's van dezelfde persoon, en ook geen twee bladeren lijn voor lijn met elkaar overeenkomen, zo zijn ook geen twee toestanden in Devachan aan elkaar gelijk. Hoe kan men van iemand verwachten, tenzij hij een adept is, die zich bewust is van de toestand in *zijn periodiek* Devachan – dat hij zich daarvan een juist beeld kan vormen?

(6)

Er is daarom geen sprake van een tegenstrijdigheid, als er wordt gezegd dat de ego, wanneer hij eenmaal in Devachan is herboren “gedurende zekere tijd, evenredig aan zijn aards bestaan, een *volledige herinnering* aan zijn (Geestelijk) leven op aarde bewaart.” Ook hier was alleen het weglaten van het woord “Geestelijk” oorzaak van een misverstand!

(7)

Allen, die niet wegzinken in de 8e sfeer – *gaan naar Devachan*. Wat is hier het probleem of de tegenstrijdigheid?

(8)

Ik herhaal dat de Devachanische *Toestand* net zomin kan worden omschreven of verklaard, door een beschrijving te geven van de toestand van een willekeurige ego, hoe nauwkeurig en goedgetekend die ook is, als het leven van alle mensen collectief zou kunnen worden beschreven door het “Leven van

Napoleon" of van enig ander mens. Er zijn miljoenen verschillende toestanden van geluk en ellende, *emotionele* toestanden, die hun oorsprong vinden zowel in de *lichamelijke* als in de *geestelijke* vermogens en zinnen, en alleen de laatste blijven bestaan. Een eerlijk werkman zal zich anders voelen dan een eerlijke *miljonair*. De *toestand* van Miss Nightingale zal aanmerkelijk verschillen van die van een jonge bruid, die sterft vóór de vervulling van wat zij als geluk beschouwt. De beide eersten houden van hun gezin; de filantroop — van de mensheid; voor het meisje draait de hele wereld om haar toekomstige echtgenoot; de *melomaan* kent geen *hogere* toestand van zaligheid en geluk dan de muzik — de meest goddelijke en *geestelijke* van alle kunsten. Devachan gaat van zijn hoogste trap over in zijn laagste — met onmerkbare gradaties; terwijl de laatste trap van *Devachan* voor de Ego vaak leidt naar de zwakste toestand van *Avitchi*, die tegen het einde van de "geestelijke selectie" van de gebeurtenissen een *bona fide* "Avitchi" kan worden. Bedenk wel dat ieder gevoel relatief is. Er bestaat *goed* noch *kwaad*, *geluk* noch *ellende per se*. Het *transcendente*, *onbestendige geluk van een echtbreker*, die door zijn daad het geluk van een echtgenoot doodt, is er, hoe misdadig ook van aard, van oorsprong niet minder *geestelijk* om. Indien er slechts éénmaal gewetenswroeging werd gevoeld (die *steeds voortkomt uit het Zesde Be-ginsel*) tijdens de periode van zaligheid en werkelijke geestelijke liefde, geboren in het zesde en vijfde, hoe bezoedeld ook door de begeerten van het vierde, of *Kamarupa* — dan *moet* deze wroeging blijven voortleven en *zal onophoudelijk de taferelen van zuivere liefde vergezellen*. Ik behoef niet in bijzonderheden te treden, daar het voor een fysiologisch expert, waarvoor ik U houd, nauwelijks nodig is dat zijn verbeelding en intuïties worden aange-moedigd door een psychologisch waarnemer van mijn slag. Onderzoek de diepten van Uw geweten en geheugen, en probeer na te gaan welke tonelen waarschijnlijk de sterkste indruk bij U zullen achterlaten, zodat U ze *op-nieuw doorleeft* wanneer U ze zich weer herinnert; en U, daarin verstrikt, alle overige dingen zult hebben vergeten — onder andere deze brief, daar die in de loop van de gebeurtenissen veel later verschijnt in het panorama van Uw op-nieuw gewekte leven. Ik heb *niet het recht* een blik op Uw *vorig* leven te werpen. Wanneer ik daar ooit een glimp van opving, heb ik steeds mijn ogen afgewend, want ik heb met de A.P. Sinnett *van nu* te maken — (ook en veel meer "een nieuwe uitvinding" dan de ex-A.P.S.) — en niet met de man van voorheen.

Ja; *Liefde* en *Haat* zijn de enige onsterfelijke gevoelens; maar de toonscha-keringen langs de zevenmaal zeven toonladders van het hele toetsenbord van het leven zijn ontelbaar. En daar het die twee gevoelens zijn — (of zal ik, op gevaar af opnieuw verkeerd te worden begrepen, ter wille van de juistheid zeg-

gen, die twee polen van de menselijke “Ziel”, die een eenheid is?) – die de toekomstige staat van de mens vormen, hetzij in *Devachan* of *Avitchi*, moet de verscheidenheid van zulke toestanden ook onuitputtelijk zijn. En dit brengt ons tot Uw klacht of beschuldiging nummer —

(9)

— want, na uit Uw vroeger leven de Ratigans en Reeds te hebben verwijderd, die bij U nooit de grenzen hebben overschreden van het lagere deel van Uw vijfde beginsel en zijn voertuig — *kama* — kan het niet anders dan de “geheeltelijke herinnering” aan een leven zijn. De regels die met Uw *roodste* potlood zijn aangestreept, zijn hiermee ook afgehandeld. Want hoe kunt U het feit betwisten, dat muziek en harmonie voor een Wagner, een Paganini, de Koning van Beieren en zoveel andere *ware* kunstenaars en melomanen, voorwerpen zijn van de diepste geestelijke liefde en eerbied? Met Uw goedvinden wil ik geen woord in passage 9 wijzigen.

(10)

Jammer, dat U Uw aanhalingen niet hebt laten volgen door persoonlijk commentaar. Ik kan niet begrijpen in welk opzicht U bezwaar maakt tegen het woord “droom”? Natuurlijk zijn zowel geluk als ellende niet meer dan een droom; en daar zij van zuiver geestelijke aard zijn, worden zij “versterkt”.

(11)

Beantwoord.

(12A & 12B)

Als ik – in mijn antwoord op de tegenwerpingen van de heer Hume, die, na statistische berekeningen te hebben gemaakt met de kennelijke bedoeling onze leer te *verpletteren*, beweerde dat de spiritisten tenslotte gelijk hadden en dat de spoken van de seancekamers voor het grootste deel “Geesten” *waren* — had geschreven — “In geen enkel geval, met uitzondering van zelfmoordenaars en schillen” — *en die verongelukten, die bij hun dood vervuld waren van een allesbeheersende aardse hartstocht* – “is het dus mogelijk dat een ander, enz., enz.,” zou ik dan volkomen gelijk hebben gehad en een *puike* “professor” zijn geweest? En dan te bedenken dat U, die zo gretig leringen aanneemt, die soms op hoogst belangrijke punten van begin tot einde met de natuurwetenschap in strijd zijn – bent ingegaan op de suggestie van de heer Hume om over een simpele weglating te gaan muggezijsen! Mijn beste vriend, sta mij toe

op te merken, dat alleen al Uw gezonde verstand U had moeten influisteren, dat iemand die de ene dag zegt: “*in geen enkel geval* enz.,” en een paar dagen later ontkent ooit het woord *nooit* te hebben gebruikt — niet alleen *geen adept* is, maar of aan hersenverweking, of aan de gevolgen van een ander “ongeval” moet lijden. “In de marge zei ik zelden, maar het woord *nooit* heb ik niet gebruikt” — slaat op de *marge* van de proef van Uw brief Nr. II; die *marge*, of liever — om een nieuwe beschuldiging te voorkomen — het stuk papier waarop ik enkele opmerkingen met betrekking tot het onderwerp had geschreven en op de *marge* van Uw proef had geplakt — hebt U tegelijk met de vier dichtregels uitgeknipt. Waarom U dat hebt gedaan, weet U zelf het best. Maar het woord *nooit* heeft betrekking op die *marge*.

Maar ik beken toch aan één zonde “schuldig” te zijn. Die zonde was een zeer sterk gevoel van irritatie jegens de heer Hume, toen ik zijn triomfantelijke statistische brief ontving; het antwoord hierop werd opgenomen in mijn brief aan U, waarin ik het materiaal verstrekke voor Uw antwoord op de brief van de heer Khandalawala, die U aan H.P.B. terugzond. Als ik niet geïrriteerd was geweest, zou ik mij misschien niet aan de weglating schuldig hebben gemaakt. Dit is nu *mijn* Karma. Het was niet nodig geïrriteerd te zijn, of uit mijn humeur te geraken; maar die brief van hem was geloof ik de zevende of achtste van dat soort, die ik in die veertien dagen had ontvangen. En ik moet zeggen dat onze vriend, op de listigste manier die ik ooit zag, zijn intellect gebruikt om de meest onverwachte drogredenen aan te voeren en daarmee op de zenuwen van de mensen te werken! Onder het voorwendsel van een streng logische redenering, doet hij slinkse aanvallen op zijn tegenstander — als het hem niet lukt een kwetsbare plek te vinden, en vervolgens, als men hem betrapt en aan de kaak stelt, zal hij met de grootste argeloosheid antwoorden: “Wel, het is voor Uw eigen bestwil, en U moest mij er dankbaar voor zijn! Als ik een adept was, zou ik steeds weten wat mijn correspondent *werkelijk* bedoelt,” enz., enz. Daar ik een “adept” ben in enkele onbeduidende zaken, weet ik wel degelijk wat hij eigenlijk bedoelt; en dat zijn bedoeling hierop neerkomt: al openbaarden wij hem onze hele wijsbegeerte, zonder één enkele *inconsequentie* onverklaard te laten, zou het nog volstrekt nutteloos zijn. Want de opmerking vervat in het couplet uit Hudibras:

“Want deze vlooien hebben andere vlooien die hen bijten,
En deze weer — *hun* vlooien *ad infinitum* . . .”

— geldt ook voor zijn tegenwerpingen en argumenten. Leg hem er één uit, en hij zal een zwakke plek ontdekken in de verklaring; overtuig hem door aan te tonen dat ze tenslotte toch juist was, en hij vaart uit tegen de tegenpartij om-

dat die te langzaam of te vlug spreekt. Het is een ONMOGELIJKE taak – en ik geef het op. Laat het maar doorgaan tot het onder zijn eigen gewicht bezwijkt. Hij zegt “Ik kan van geen enkele Paus de voet kussen,” waarbij hij over het hoofd ziet dat niemand hem ooit zo iets heeft gevraagd; “ik kan liefhebben, maar ik kan niet aanbidden,” schrijft hij mij. *Aanstellerij* — hij kan niemand liefhebben, en heeft nooit *iemand* anders liefgehad dan A.O. Hume zelf. Dat men bijna zou kunnen uitroepen “O Hume,— Uw naam is aanstellerij!” – blijkt duidelijk uit het volgende, dat ik uit een van zijn brieven overschrijf: “Zo niet om een andere reden, dan zou ik M. liefhebben om zijn volmaakte verknochtheid aan U – *en U heb ik steeds liefgehad* (!). Zelfs wanneer ik het meest boos op U was – want men is altijd het gevoeligst voor hen op wie men het meest is gesteld – *zelfs toen ik er vast van overtuigd was dat U een mythe was, zelfs toen verlangde mijn hart naar U zoals het zo vaak doet naar een erkend fictief wezen.*” Een sentimentele Becky Sharp, die aan een denkbeeldige minnaar schrijft, had moeilijk beter aan haar gevoelens uitdrukking kunnen geven!

Ik zal de volgende week Uw wetenschappelijke vragen behandelen. Ik ben op het ogenblik niet thuis, maar vlakbij Darjeeling, in het lama-klooster, waar de arme H.P.B. zo graag naar toe wil. Ik heb erover gedacht om tegen het eind van september te vertrekken, maar dat is nogal moeilijk, wegens de jongen van Nobin. Hoogstwaarschijnlijk zal ik ook in eigen persoon een onderhoud met de Oude Dame moeten hebben, als M. haar hierheen brengt. En hij moet haar brengen – of haar voor altijd verliezen – althans wat de fysieke triade betreft. En nu vaarwel. Ik vraag U nogmaals – maak mijn kleine man niet bang; hij kan U op zekere dag misschien van dienst zijn – maar vergeet niet – *hij is slechts een verschijning.*

De Uwe, K.H.

BRIEF No. 25

Aantekeningen over Devachan. Laatste Toevoegingen. Ontvangen op 2 febr. 1883.

ANTWOORDEN OP VRAGEN

(1) Waarom te veronderstellen dat *Devachan* een eentonige toestand is, alleen omdat een bepaald ogenblik van aardse gewaarwording voor onbepaalde tijd wordt bestendig – aeonen lang uitgerekt, als het ware? Dat is het niet,

en *kan* het *niet* zijn. Dit zou tegen elke analogie indruisen en in strijd zijn met de wet van gevolgen, op grond waarvan gevolgen evenredig zijn aan voorafgaande energieën. Om dit duidelijk te maken, moet U bedenken dat er twee gebieden van oorzakelijke manifestatie zijn, te weten: het objectieve en het subjectieve. De grovere energieën, die in de zwaardere of meer compacte toestanden van stof werkzaam zijn, manifesteren zich op objectieve wijze in het stoffelijk leven, waarvan het resultaat de nieuwe persoonlijkheid van iedere geboorte is, die is opgenomen in de grote cyclus van de evoluerende individualiteit. De morele en geestelijke activiteiten vinden hun sfeer van gevolgen in “Devachan”. Bijvoorbeeld: de ondeugden, fysieke aantrekkingen, enz. – van laten we zeggen een wijsgeer, kunnen resulteren in de geboorte van een nieuwe wijsgeer, een koning, een koopman, een rijke Epicurist, of een andere persoonlijkheid, wiens toestand het onvermijdelijk gevolg is van de overheersende neigingen van het wezen in de onmiddellijk voorafgaande geboorte. Bacon bijv., die door een dichter werd genoemd —

“De wijste, grootste, *slechtste* van de mensheid” —

zou in zijn eerstvolgende incarnatie kunnen verschijnen als een begerige geldwolf met buitengewoon grote intellectuele vermogens. Maar de morele en geestelijke kwaliteiten van de vroegere Bacon zouden ook een gebied moeten vinden waarop hun energieën zich konden ontplooiën. Devachan is zulk een gebied. Vandaar – dat alle grootse plannen tot morele hervorming, tot intellectueel en geestelijk onderzoek van de abstracte beginselen van de natuur, alle goddelijke aspiraties, in Devachan tot rijpheid zouden komen, en de abstracte entiteit, die voorheen bekend was als de grote Kanselier, zich bezig zou houden in deze innerlijke wereld van zijn eigen maaksel, en daar, al leidt hij niet helemaal een bestaan dat men *bewust* kan noemen, toch een droom beleeft van zo’n realistische levendigheid, dat geen enkele realiteit uit het leven die ooit zou kunnen evenaren. En deze “droom” duurt voort tot Karma in die richting is uitgewerkt, de krachtgolven de rand van hun cyclisch bassin bereiken, en het wezen het volgende gebied van oorzaken binnengaat. Het kan dit vinden in dezelfde wereld als tevoren, of in een andere, al naar gelang het stadium van zijn of haar vooruitgang door de noodzakelijke ringen en ronden van menselijke ontwikkeling.

Maar – hoe kunt U denken dat er “*slechts één* ogenblik van aardse gewaarwording wordt uitgekozen om te worden bestendig”? Het is volkomen juist, dit “ogenblik” duurt van het begin tot het einde; maar dan alleen als grondtoon van de hele harmonie, een bepaalde toon van waarneembare hoogte, waaromheen in opeenvolgende melodische variaties en even eindeloze variaties

op een thema, zich alle aspiraties, verlangens, verwachtingen en dromen groeperen en ontwikkelen, die in verband met dat bijzondere “ogenblik” tijdens het leven van de *dromer* ooit door zijn hoofd zijn gegaan, zonder ooit hun verwezenlijking op aarde te hebben bereikt, en die hij nu in Devachan in al hun helderheid ten volle verwezenlijkt ziet, zonder ooit te vermoeden, dat die hele gezegende werkelijkheid niets anders is dan het kroost van zijn eigen verbeeldingskracht, de gevolgen van mentale oorzaken, die door hemzelf zijn voortgebracht. Dat ene speciale *moment*, dat in de gedachten van zijn stervend brein op het ogenblik van de dood het meest intens en op de voorgrond tredend is, regelt natuurlijk alle andere “momenten”; maar deze laatste – al zullen die minder belangrijk en levendig zijn – zijn er toch ook, en hebben hun bepaalde plaats in deze fantasmagorische stoet van vroegere dromen en moeten aan het geheel zijn verscheidenheid geven. Er is geen mens op aarde die niet een of andere uitgesproken voorkeur, zo niet een dominerende harts-tocht heeft; niemand, hoe nederig en arm ook – en vaak juist daardoor – die zich niet overgeeft aan dromen en verlangens, al zijn ze niet bevredigd. Is dit eentonigheid? Zoudt U zulke variaties *ad infinitum* op het ene thema, een thema dat ontstaat uit en zijn kleur en definitieve vorm ontleent aan die groep van begeerten, die tijdens het leven het hevigst waren, “een totaal gebrek aan kennis in het devachanisch denken” noemen – wat “tot op zekere hoogte *verachtelijk*” schijnt? Dan hebt U werkelijk, zoals U zegt, mijn bedoeling niet kunnen vatten, of het is mijn schuld. Ik moet jammerlijk hebben gefaald de juiste betekenis over te brengen en moet bekennen dat ik niet bij machte ben het – *onbeschrijflijke* te beschrijven. Dit laatste is een moeilijke taak, goede vriend. Tenzij geholpen door de intuïtieve waarnemingen van een geschoolde chela, zullen beschrijvingen — hoeveel en hoe tekenend ook — geen uitkomst kunnen bieden. Inderdaad, er zijn geen geschikte woorden om het verschil te doen uitkomen tussen een geestestoestand op aarde en die buiten haar werkingssfeer; er bestaan geen Engelse termen die gelijkwaardig zijn aan de onze; *niets* – dan onvermijdelijke (door een vroeg begonnen Westerse opvoeding teweeggebrachte) vooroordelen, en dus – een verkeerd gerichte wijze van denken in de geest van de leerling, die ons moet helpen deze volkomen nieuwe gedachten te enten! U hebt gelijk. Niet alleen “gewone mensen” – Uw lezers – maar zelfs zulke idealisten en zeer intellectuele enkelingen als de heer C.C.M., zullen, naar ik vrees, de werkelijke idee niet vatten, en zullen haar *nooit* ten volle doorgronden. Misschien zult U eens beter beseffen dan U nu doet, wat een van onze voornaamste redenen is dat wij ongaarne *onze* Kennis aan Europese kandidaten meedelen. U behoeft slechts de verhandelingen en diatriben van de heer Roden Noel in *Light* te lezen! Zeker, zeker,

U had er inderdaad op moeten antwoorden, zoals door mij via H.P.B. werd aangeraden. Uw stilzwijgen is een kortstondige triomf voor de godvruchtige heer en maakt de indruk dat U de arme heer Massey *in de steek laat*.

“Iemand die op weg is iets van de mysteriën van de natuur te leren, schijnt op aarde in een hogere bestaanstoestand te beginnen dan die, welke de natuur hem ogenschijnlijk verschaft als beloning voor zijn beste daden.”

Misschien “ogenschijnlijk” – maar niet in *werkelijkheid*, wanneer de *modus operandi* van de natuur juist wordt begrepen. Dan is er nog die andere misvatting: “Hoe meer verdienste, hoe langere tijd in Devachan. Maar men heeft toch in Devachan . . . alle gevoel van tijd verloren; een minuut is als duizend jaar . . . *à quoi bon* dan, enz.”

Deze opmerking en die manier om de dingen te bezien zouden evengoed op de hele Eeuwigheid, op Nirvana, Pralaya en wat al niet kunnen slaan. Zeg dan maar meteen dat het hele stelsel van het zijn, van het afzonderlijke en collectieve bestaan, van de objectieve en subjectieve natuur, niets anders zijn dan idiote en doelloze feiten, een gigantisch bedrog van die natuur die, behalve dat zij bij de Westerse wijsbegeerte al weinig sympathie ontmoet, ook nog door de beste “leke-chela” op wrede wijze wordt afgekeurd. Als dit zo is, *à quoi bon* onze leringen te verkondigen, waarom al dit moeizame werk en dit zwemmen in *adversum flumen*? Waarom zou het Westen dan zo graag iets van het Oosten willen leren, nu het blijkbaar toch niet in staat is dat te verwerken, wat nooit aan de eisen van zijn Esthetici met hun bijzondere smaak kan voldoen. Een droevig vooruitzicht voor ons, daar zelfs *U* de volle omvang van onze wijsbegeerte niet kunt bevatten, of zelfs een klein gedeelte – Devachan – van die verheven en oneindige horizonten van het “hiernamaals” met één blik kunt overzien. Ik wil U niet ontmoedigen. Ik zou alleen Uw aandacht willen vestigen op de geweldige moeilijkheden die wij tegenkomen bij elke poging van ons aan Westerse geesten, zelfs de meest intelligente, onze metafysica uit te leggen. Helaas, mijn vriend, U schijnt evenmin in staat onze wijze van denken te verwerken, als ons voedsel te verteren, of van onze melodieën te genieten!

Nee; er zijn geen klokken, geen uurwerken in Devachan, mijn geachte chela, hoewel de hele Kosmos in één opzicht een reusachtige chronometer is. Ook nemen wij stervelingen – *ici bas même* – weinig, zoal enige notitie van de *tijd* in perioden van geluk en zaligheid en vinden die altijd te kort; een feit dat ons allerminst belet toch van dat geluk te genieten – wanneer het zich voordoet. Hebt U ooit de eenvoudige mogelijkheid overwogen, dat misschien juist omdat hun beker van zaligheid tot de rand is gevuld, de “devachani alle gevoel van tijd” verliest; en dat dit bij hen die in *Avitchi* belanden niet gebeurt, hoewel, evenals de *devachani*, ook de *bewoner van Avitchi* geen besef van tijd

heeft – d.w.z. van onze aardse berekeningen van tijdsperioden? Mag ik U er in dit verband ook aan herinneren, dat de *tijd iets is, dat geheel door onszelf wordt geschapen*; dat, terwijl één kort ogenblik van hevige angst, zelfs hier op aarde, iemand een eeuwigheid kan toeschijnen, voor een ander, die gelukkiger is, uren, dagen en soms zelfs hele jaren als een kortstondig ogenblik voorbij schijnen te vliegen; en dat tenslotte van alle waarnemende en bewuste wezens op aarde, de mens het enige dier is, dat notitie van de tijd neemt, al wordt hij er niet gelukkiger noch wijzer door. Hoe kan ik U uitleggen wat [U] *niet kunt* voelen, daar U niet bij machte schijnt het te begrijpen? Eindige vergelijkingen zijn ongeschikt om het abstracte en oneindige uit te drukken; evenmin kan het objectieve ooit het subjectieve weergeven. Om de zaligheid van *Devachan* of de *ellende* in *Avitchi* te kunnen beseffen, moet U ze assimileren — net als wij. Het kritische idealisme van het Westen moet (zoals blijkt uit de aanvallen van de heer Roden Noel) nog het verschil leren zien dat bestaat tussen het *werkelijke zijn* van bovenzinlijke dingen en de vage subjectiviteit van de ideeën waartoe het ze heeft herleid. De *tijd* is geen omschrijfbaar begrip, en kan daarom niet worden bewezen noch geanalyseerd volgens de methoden van een oppervlakkige wijsbegeerte. En als wij niet leren de negatieve gevolgen op te heffen, die voortvloeien uit die methode van conclusies trekken volgens de leer van het zogenaamde “stelsel van de zuivere rede”, en het onderscheid te zien tussen de zaak zelf en de vorm van onze kennis van de waarneembare dingen, kunnen wij nooit tot juiste en definitieve gevolgtrekkingen komen. De onderhavige kwestie, die door mij tegen Uw (zeer voor de hand liggende) misvatting wordt verdedigd, is een duidelijk bewijs van de oppervlakkigheid en zelfs bedrieglijkheid van dat “stelsel van de zuivere (materialistische) rede.” Ruimte en tijd mogen dan wel – volgens Kant – niet het product maar de regelaars van zintuiglijke gewaarwordingen zijn, maar dat geldt alleen voor zover het onze gewaarwordingen op *aarde* betreft, niet voor die in *Devachan*. Daar zien we niet dat *a priori* begrippen over deze “ruimte en tijd”, de waarnemingen van de bewoner van *Devachan* beheersen met betrekking tot de voorwerpen van *zijn* zinnen; integendeel, wij constateren, dat het de *devachani* zelf is die ze in absolute zin schept en ze tezelfdertijd vernietigt. De zogenaamde “toestanden in het hiernamaals” kunnen daarom nooit op juiste wijze worden beoordeeld door het gewone verstand, omdat deze alleen op het terrein van *eindige* oorzaken of oogmerken actief kan bestaan, en moeilijk, zoals bij Kant (bij wie dit op de ene bladzijde rede betekent en op de volgende – wil) als het hoogste geestelijke vermogen in de mens kan worden beschouwd, dat zich van die WIL bedient. Het voorgaande wordt er niet bijgesleept — zoals U misschien denkt — om een (misschien een te vergezocht) argument aan te voeren, maar met het oog op een

toekomstige discussie “thuis”, zoals U dat noemt, met bestudeerders en bewonderaars van Kant en Plato, waarmee U te maken zult krijgen.

Ik ga U nu in eenvoudiger bewoordingen het volgende zeggen, en het zal niet aan mij liggen als U dan de volle betekenis ervan nog niet begrijpt. Zoals het stoffelijk bestaan wordt gekenmerkt door een toenemende intensiteit vanaf de vroegste jeugd tot de bloei der jaren, en vervolgens door een afnemende energie tot kindsheid en dood, zo voltrekt zich ook het droomleven van Devachan op overeenkomstige wijze. Vandaar dat U gelijk hebt als U zegt dat de “Ziel” zich nooit van haar vergissing bewust kan worden en zich “door de natuur bedrogen zal voelen” – dit temeer omdat strikt genomen het hele menselijke leven en zijn veronderstelde werkelijkheden niet veel meer zijn dan zo’n “bedrog”. Maar U doet er verkeerd aan tegemoet te komen aan de vooroordelen en vooropgezette meningen van Westerse lezers (geen Aziaat zal het ooit op dit punt met U eens zijn) als U eraan toevoegt dat “de hele zaak iets *onwezenlijks* heeft, dat het verstand pijnlijk aandoet,” daar U de eerste zult zijn om te beseffen, dat dit ongetwijfeld veeleer moet worden toegeschreven aan “een gebrekkig inzicht in de aard van het bestaan” in Devachan — dan aan enig gebrek in ons stelsel. Vandaar – mijn opdracht aan een chela om in een Bijschrift bij Uw artikel uittreksels uit deze brief met toelichtingen af te drukken, die erop zijn berekend de lezer uit de droom te helpen, en zoveel mogelijk de pijnlijke indruk weg te nemen, die deze bekentenis van U stellig op hem zal maken. De hele alinea is gevaarlijk. Ik voel mij niet gerechtigd haar door te halen, daar zij kennelijk Uw werkelijke gevoelens weergeeft, die U, vriendelijk bedoeld, maar – neem mij niet kwalijk dat ik het zeg – ietwat onhandig temperde met de kennelijke bedoeling dit (naar Uw mening) *zwakke* punt in het stelsel te verdedigen. Maar zo is het niet, geloof mij. De natuur bedriegt evenmin de *devachani* als de levende, stoffelijke mens. De natuur schenkt hem *daar* veel meer *werkelijke* vreugde en geluk dan *hier*, waar alle kwade omstandigheden en kansen tegen hem zijn, en de hem eigen hulpeloosheid – als van een strootje dat onbarmhartig door de wind her en der wordt geblazen – onvermengd geluk op aarde voor de mens volslagen onmogelijk maakt, wat zijn kansen en omstandigheden ook mogen zijn. Noem dit leven liever een nare, afgrijselijke nachtmerrie en U hebt gelijk. Het bestaan in Devachan een “droom” te noemen in enige andere zin dan die van een gebruikelijk woord, dat heel wel past in onze talen,* die alle wemelen van foutieve benamingen – betekent het voorgoed prijsgeven van de kennis van de esoterische leer – de enige behoedster van de waarheid. Laat ik dan nog eens proberen U

*[Moet waarschijnlijk zijn ‘Uw’ talen. — Red.]

enkele van de vele bewustzijnstoestanden in Devachan – en Avitchi – te verklaren.

Evenals in dit aardse leven, wachten de Ego ook in Devachan – de eerste bewegingen van psychisch leven, het bereiken van de bloeitijd, het geleidelijk verlies van krachten dat overgaat in een half bewuste toestand, geleidelijke vergetelheid en lethargie, totale vergetelheid en dan – geen dood, maar geboorte: geboorte in een andere persoonlijkheid en het hervatten van activiteiten, die dagelijks reeksen van nieuwe oorzaken verwekken, en in een volgende Devachanische periode moeten worden uitgewerkt, en dan opnieuw een stofelijke wedergeboorte als een nieuwe persoonlijkheid. Hoe het leven in *Devachan* en op Aarde respectievelijk zal zijn, wordt in alle gevallen bepaald door Karma. En deze moeizame ronde van geboorte na geboorte moet steeds weer opnieuw worden doorlopen, totdat het wezen het einde van de zevende ronde bereikt of – intussen de wijsheid van een Arhat verwerft, vervolgens die van een Boeddha en daardoor enkele ronden wordt vrijgesteld – omdat hij heeft geleerd de vicieuze cirkels te doorbreken – en periodiek in Paranirvana over te gaan.

Maar stel dat het niet gaat om een Bacon, een Goethe, een Shelley of een Howard, maar om een alledaags iemand, een kleurloze ‘flackless’* persoonlijkheid, die nooit genoeg indruk maakt op de wereld om op te vallen: wat dan? Dat betekent eenvoudig dat zijn devachanische toestand even kleurloos en zwak zal zijn als zijn persoonlijkheid was. Hoe zou het ook anders kunnen, daar oorzaak en gevolg gelijk zijn? Maar neem nu het geval van een monster van slechtheid, zinnelijkheid, eierzucht, gierigheid, trots, bedrog, enz., maar die desondanks een kiem of kiemen van iets beters, flitsen van een meer goddelijke aard in zich heeft – waar gaat hij heen? Deze vonk, die onder een hoop as ligt te smeulen, zal toch de aantrekkingskracht van de achtste sfeer weerstaan, waarin alleen absolute *non-entiteiten* terechtkomen; “mislukkingen van de natuur”, die geheel opnieuw moeten worden gevormd, wier goddelijke monade zich tijdens hun leven van de vijf beginselen heeft losgemaakt, (hetzij in de laatste of meerdere voorafgaande geboorten, want ook zulke gevallen zijn ons bekend), en die als *ziellose* menselijke wezens hebben geleefd.[†] Van deze personen, wier zesde beginsel hen heeft verlaten (terwijl het zevende, omdat het zijn *vahan* (of voertuig) heeft verloren, niet langer *onafhankelijk* kan bestaan), zinkt het vijfde beginsel of de dierlijke Ziel natuurlijk weg

*Zou misschien bedoeld kunnen zijn ‘feckless’ (slap, futloos)? —Red.

[†]Zie *Isis*, Deel 2, blz. 368 en 369 - waar het woord *Ziel* natuurlijk “Geestelijke” Ziel betekent, die steeds wanneer zij een persoon “Zielloos” achterlaat, oorzaak is dat het vijfde beginsel (Dierlijke Ziel) afglijdt in de achtste sfeer.

in “de bodemloze afgrond”. Dit zal misschien de toespelingen van Eliphas Levy nog duidelijker voor U maken, als U zijn woorden en mijn opmerkingen dien-aangaande in de marge nog eens leest (zie de *Theosophist* van oktober 1881, het Artikel “Death”) en nadenkt over de gebruikte woorden, zoals *nietsnutters*, enz. Welnu, de eerstgenoemde entiteit kan ondanks al zijn slechtheid niet naar de achtste sfeer gaan – daar zijn slechtheid *van een te geestelijke, verfijnde aard is*. Hij is een *monster* – niet slechts een *Zielloze* bruto. Hij dient niet zonder meer *vernietigd* te worden maar GESTRAFT; want vernietiging, d.w.z. totale vergetelheid, en het feit dat het bewuste bestaan wordt *uitgeblust*, houdt op zich geen straf in, en zoals Voltaire het uitdrukte: “*le néant ne laisse pas d’avoir du bon.*” Er is hier geen sprake van een zwak kaarslichtje, dat door een zuchtje wind wordt uitgedoofd, maar van een sterke, positieve, boosaardige energie, gevoed en ontwikkeld door omstandigheden, die hij misschien werkelijk ten dele niet onder controle had. Voor zo’n natuur moet er een toestand bestaan die met Devachan overeenkomt, en die vindt men in *Avitchi* – de volmaakte antithese van *Devachan* – door de Westerse volken gepopulariseerd tot Hel en Hemel, en iets dat U in Uw “Fragment” geheel over het hoofd hebt gezien. Bedenk wel: “Om onsterfelijk in het goede te zijn, moet men zich vereenzelvigen met het Goede (of God); om onsterfelijk te zijn in het kwaad – met het kwaad (of Satan).” Misvattingen ten aanzien van de werkelijke betekenis van uitdrukkingen als “Geest”, “Ziel”, “individualiteit”, “persoonlijkheid” en (in het bijzonder) “onsterfelijkheid” – geven aanleiding tot woordenstrijd, niet alleen tussen de heren C.C.M. en Roden Noel, maar ook tussen een groot aantal idealistische debaters. En om Uw Fragment te completeren zonder het risico te lopen opnieuw tussen de maaltanden van de kritiek van laatstgenoemde achterswaardige heer te geraken – vond ik het noodzakelijk om aan Devachan – Avitchi toe te voegen, dat zijn complement is, en waarop dezelfde wetten van toepassing zijn als op eerstgenoemde. Dit wordt met Uw goedvinden in de *Bijlage** gedaan.

Na de situatie voldoende te hebben uitgelegd, kan ik Uw vraag No. 1 nu rechtstreeks beantwoorden. Ja zeker, er *is* “een verandering van bezigheid,” een voortdurende verandering in Devachan, evengoed als – en veel meer nog dan – in het leven van een man of vrouw die zijn of haar *hele leven lang* één enkele bezigheid verricht, wat die ook mag zijn; met dit verschil, dat voor de *Devachani* de speciale bezigheid altijd aangenaam is en *zijn* leven met vreugde vervult. Er moet dus verandering zijn, want dat droomleven is niets anders dan de vrucht, de oogsttijd van die psychische zaadkiemen, die in onze ogen-

*[Deze Bijlage is te vinden in *The Theosophist* van maart 1883, blz. 137. – Red.]

blikken van dromen en verwachtingen van de boom van het stoffelijk bestaan zijn gevallen, de droombeelden van zaligheid en geluk, die werden verstikt in een ondankbare maatschappelijke bodem, tot bloei komen in de glorende dageraad van Devachan en onder zijn immer bevruchtende hemel rijpen. *Daar* zijn geen mislukkingen, geen teleurstellingen! Als de mens in zijn leven slechts één enkel ideaal ogenblik van geluk en ervaring had – zoals U denkt – zelfs dan zou Devachan, als het bestaat, niet, zoals U ten onrechte veronderstelt, de onbepaalde verlenging van dat “enkele ogenblik” kunnen zijn, maar de oneindige ontwikkelingen, de verschillende voorvallen en gebeurtenissen, die berusten op en voortvloeien uit dat éne “enkele ogenblik” of eventueel die ogenblikken; kortom van alles wat in de verbeelding van de “dromer” opkomt. Die ene toon, zoals ik al zei, die aan de levenslied werd ontlokt, zou louter de Grondtoon vormen van de subjectieve toestand van het wezen en worden uitgewerkt in talloze harmonische tonen en halftonen van een psychische fantasmagorie. Daar – worden alle onvervulde verwachtingen, aspiraties en dromen ten volle verwezenlijkt, en de *dromen* van het objectieve worden de *realiteiten* van het subjectieve bestaan. En daar, achter het gordijn van Maya, worden de nevels en bedrieglijke verschijningen ervan waargenomen door de adept, die het grote geheim kent hoe diep in het Arcana van het zijn door te dringen.

Ongetwijfeld heeft mijn vraag, of U het moment dat U als het gelukkigste van Uw leven beschouwt, als eentonig had ervaren, U op een dwaalspoor gebracht. Deze brief is dus mijn welverdiende straf voor mijn traagheid in het aanvullen van mijn uiteenzetting.

Vraag (2) Welke cyclus wordt bedoeld?

Met “kleine cyclus” wordt natuurlijk bedoeld de voltooiing van de zevende *Ronde*, zoals wij al uitmaakten en verklaarden. Bovendien komt er aan het eind van elk van de zeven ronden een *minder* “volledige” herinnering; alleen aan die devachanische ervaringen die plaatsvinden tussen de talrijke geboorten aan het eind van elk *persoonlijk* leven. Maar de *volledige* herinnering aan alle levens — (aardse en devachanische) — kortom *alwetendheid* — komt pas aan het grote einde van de volle zeven Ronden (tenzij men in die tussentijd een Bodhisatwa, een Arhat is geworden) — want met de “drempel” van Nirvana wordt een onbepaalde periode bedoeld. Natuurlijk zal een mens, een *Zevende-ronder* (die zijn aardse omzwervingen bij het begin van het laatste ras en de laatste ring voltooit) langer bij die drempel moeten wachten, dan iemand in de allerlaatste van die Ronden. Dat *Leven* van de Uitverkorenen tussen de kleine Pralaya en Nirvana — of liever *vóór* de Pralaya, is de *Grote*, in feite de verhevenste Beloning, want het maakt de Ego (al is hij misschien nooit een adept geweest, maar tijdens de *meeste* van zijn existenties eenvoud-

dig een waardig en deugdzaam mens) – feitelijk tot een God, een alwetend, bewust wezen, een kandidaat – voor eeuwigheden van aeonen – om een Dhyān Chohan te worden. . . . Genoeg – ik zou de mysteriën van de inwijding verraden. Maar wat heeft NIRVANA te maken met de herinneringen aan objectieve existenties? Dat is een nog hogere bewustzijnstoestand, waarin alle objectieve dingen worden vergeten. Het is een Toestand van absolute Rust en assimilatie met Parabrahm – het is Parabrahm zelf. Hoe onbekend is helaas het Westen met onze wijsgerige waarheden, en hoe slecht begrijpen Uw grootste intellecten de ware geest van die leringen. Wat moeten wij – wat kunnen wij doen!

Vraag (3) U veronderstelt dat de entiteiten in Devachan omgang met elkaar hebben, maar dat geldt alleen voor de wederzijdse betrekkingen tijdens het stoffelijk bestaan. Twee sympathiserende zielen zullen ieder hun eigen devachanische gewaarwordingen uitwerken, en elkaar tot deelgenoot van hun subjectief geluk maken, maar toch staan zij, wat echt onderling verkeer betreft, op zichzelf. Want wat voor omgang kan er zijn tussen twee subjectieve entiteiten, die zelfs niet zo stoffelijk zijn als die etherische lichaams-schaduw – het *Mayavi-rupa*?

Vraag (4) Devachan is een toestand, geen plaats. Kama-Loka, Rupa-Loka, en Arupa-Loka zijn de drie sferen van opklimmende spiritualiteit, waartoe de verschillende groepen van subjectieve entiteiten zich voelen aangetrokken. In Kama-Loka (de half-stoffelijke sfeer) vertoeven de schillen, de verongelukten en zelfmoordenaars; en deze sfeer is verdeeld in ontelbare regionen en sub-regionen, die overeenkomen met de mentale toestanden van hen die daar op hun stervensuur aankomen. Dit is het glorieuze “Zomerland” van de Spiritisten, en de visie van hun beste zieners is beperkt tot de horizon daarvan, – een visie die onvolmaakt en bedrieglijk is, omdat zij niet door *Alaya Vijnana* (verborgen kennis) is geoefend en geleid. Wie in het Westen weet iets van het ware *Sahalokadhatu*, de geheimzinnige Chiliokosmos, met zijn vele gebieden waarvan er slechts drie aan de buitenwereld bekend kunnen worden gemaakt, de *Tribhuvana* (drie werelden) namelijk: de Kama, Rupa en Arupa-Loka’s. U ziet dat alleen het noemen van die drie in het Westerse denken al een droevige verwarring heeft gesticht! Zie “Light” van 6 januari!

Kijk naar Uw vriend (M.A. Oxon), die de wereld van zijn lezers te verstaan geeft dat, afgaande op Uw bewering in Uw “Geheime Leer” – “geen ernstiger aanklacht tegen iemand door zijn bitterste vijand zou kunnen worden ingediend,” dan die welke U inbrengt tegen ons – “deze geheimzinnige onbekenden.” Het is onwaarschijnlijk dat door een dergelijke scherpe kritiek meer van

onze kennis wordt uitgegeven of de “onbekenden” *nader bekend* worden gemaakt. En dan nog het genoeg een publiek te onderwijzen, waarvan een van zijn grote autoriteiten (Roden Noel) enkele bladzijden verderop zegt, dat theosofen de “schillen” met *gesimuleerd* bewustzijn begiftigen. Zie het verschil dat één woord kan maken. Als er het woord “geassimileerd” had bestaan in plaats van “gesimuleerd”, zou de juiste gedachte zijn weergegeven dat het bewustzijn van de schil uit het medium en de levende aanwezigen wordt *geassimileerd*, terwijl nu --! Maar natuurlijk, het zijn niet onze Europese critici, maar de uiteenzettingen van onze Aziatische chela's die “in hun steeds wisselende verscheidenheid in elk opzicht aan Proteus doen denken.” De man moet een antwoord krijgen en in elk geval uit de droom worden geholpen, hetzij door U of door de heer Massey. Maar helaas! laatstgenoemde weet slechts weinig, en U – U bekijkt onze opvatting over Devachan met meer dan “onbehagen”! Maar laten we verder gaan.

Vanuit Kama Loka in de grote Chiliokosmos, gaan dus alle pas overgegane “Zielen” (*op de schillen na*), wanneer ze eenmaal uit hun post-mortem verdoving zijn ontwaakt, naar het gebied waartoe zij worden aangetrokken, hetzij Devachan of Avitchi. En die twee *toestanden* differentiëren zich opnieuw *ad infinitum* – en ontleen hun naam voor de opklimmende graden van spiritualiteit aan de loka's waarin zij hun ontstaan vinden. Bijvoorbeeld: de gevoelens, gewaarwordingen en de ideatie van een *devachani* in *Rupa-loka*, zullen natuurlijk minder subjectief van aard zijn dan in *Arupa-Loka*, en in beide zullen de devachanische ervaringen zich op uiteenlopende wijze aan het betreffende wezen voordoen, niet alleen wat vorm, kleur en substantie betreft, maar ook ten aanzien van hun vormingsmogelijkheden. Maar zelfs de meest verheven ervaring van een monade in de hoogste devachanische toestand in *Arupa-Loka* (de laatste van de zeven toestanden) – is niet te vergelijken met die volmaakt subjectieve toestand van zuivere spiritualiteit, waaruit de monade te voorschijn kwam om “neer te dalen in de stof”, en waarheen zij na de voltooiing van deze grote cyclus moet terugkeren. Evenmin kan Nirvana zelf met Para-Nirvana worden vergeleken.

Vraag (5) Het bewustzijn begint te herleven na de strijd in Kama-Loka voor de poort van Devachan en pas *na* de “kiemperiode”. Raadpleeg alstublieft mijn antwoorden op Uw “Befaalde tegenstrijdigheden” over dit onderwerp.

Vraag (6) Daar Uw gevolgtrekkingen, wat betreft een zeker ogenblik van aards geluk dat voor onbepaalde tijd in Devachan zou worden verlengd, niet gerechtvaardigd waren, behoeft Uw vraag in de laatste alinea van de vragen-

lijst niet te worden behandeld. De verblijfsduur in Devachan hangt af van de nog niet uitgewerkte psychische impulsen, die tijdens het leven op aarde zijn ontstaan: degenen, die in overwegende mate tot het materiële werden aangetrokken, zullen spoediger door de kracht van *Tanha* opnieuw worden geboren. Het is zoals onze Londense opponent terecht opmerkt, deze (metafysische) onderwerpen kunnen slechts ten dele worden begrepen. Een hoger vermogen, dat tot het hogere leven behoort, moet zien, en het is werkelijk onmogelijk dit iemand – met woorden alleen – in te prenten. Men moet zien met het geestelijk oog, horen met het Dharmakaya-oor, voelen met de gevoelens van het *Ashta-vijnāna* (het geestelijk “ik”), voor iemand deze leer ten volle kan begrijpen; anders zal het misschien alleen zijn gevoel van “onbehagen” doen toenemen en heel weinig aan zijn kennis toevoegen.

Vraag (7) De “beloning die de natuur heeft weggelegd voor mensen, die op grote schaal en stelselmatig weldoen” en die hun gevoelens van genegenheid niet op een bepaald persoon of een bijzonder ding hebben geconcentreerd, is hierin gelegen, dat zij – indien zij rein zijn – daardoor sneller door de Kama en Rupa Loka’s naar de hogere sfeer van *Tribhuvana* gaan, daar dit een sfeer is waar het vormen van abstracte ideeën en het beschouwen van algemene beginselen het denklevens van de aanwezigen aldaar vullen. Persoonlijkheid is het synoniem voor beperking, en hoe bekrompener iemands denkbeelden zijn, des te sterker zal hij zich vastklemmen aan de lagere sferen van het zijn, des te langer zal hij talmen in het gebied van zelfzuchtig maatschappelijk verkeer. Iemands maatschappelijke positie is natuurlijk een uitvloeisel van Karma; de wet is “soort zoekt soort.” Het weer tot leven terugkerende wezen wordt in de kiemstroom getrokken, waarmee hij zich door de overheersende gevoelens van aantrekking die uit de vorige geboorte meekomen, assimileert. Zo kan iemand die als een Indische boer is gestorven, als koning worden herborren, en de overleden vorst zal later misschien in de tent van een koelie het levenslicht aanschouwen. Deze wet van aantrekking doet zich gelden in tal van “geboorten die aan het toeval worden toegeschreven” – een onjuistere manier van uitdrukken bestaat er niet. Als U slechts kon beseffen – dat de *skandha*’s de elementen van het beperkte bestaan zijn, zoudt U tevens een van de toestanden hebben begrepen van Devachan, dat U nu zo’n hoogst onbevredigend uitzicht biedt. Ook Uw gevolgtrekkingen (wat betreft de welstand en de genietingen van de hogere kringen, die aan een beter Karma te danken zouden zijn) zijn in hun algemene toepassing niet helemaal juist. Zij doen wat eudemonistisch aan, wat moeilijk te rijmen valt met de Karmische Wet, omdat deze “welstand en genietingen” vaker de oorzaken zijn van een nieuw en overbelast Karma dan

het resultaat of de gevolgen ervan. Het is zelfs een “algemene regel” dat armoede en nederige omstandigheden in het leven in mindere mate oorzaak zijn van lijden dan rijkdom en hoge geboorte, maar hierover – later. Mijn antwoorden krijgen opnieuw meer de vorm van een boek dan het gepaste aanzien van een brief. “Een nieuw boek schrijven, of schrijven voor de *Theosophist*?” Gelooft U ook niet (gezien Uw wens niet alleen de *meesten* maar ook de *meest ontvankelijker*) te bereiken) dat U er goed aan doet zowel het eerste te schrijven als *voor* het laatste? U zoudt in *Esoteric Buddhism* – tussen twee haakjes, een uitstekende titel – dingen kunnen opnemen, die een vervolg of toelichting zijn op wat in de *Theosophist* is verschenen, een systematische, goed overdachte uiteenzetting van wat in het Tijdschrift in onregelmatige, korte Fragments werd en zal worden gegeven. Ik hoop vooral – ter wille van M. – dat het Tijdschrift een zo groot mogelijk succes zal worden; op ruimere schaal zal worden verspreid dan nu in Engeland. Uw nieuwe boek, dat stellig de aandacht van het meest ontwikkelde en denkende deel van het Westerse publiek zal vestigen op het orgaan *par excellence* van “Esoteric Buddhism” – zou dit derhalve ontzaglijk veel goed doen en beide zouden zij elkaar over en weer tot steun blijken te zijn. Verlies ook Lillie’s “*Buddha and Early Buddhism*”, niet uit het oog wanneer U het schrijft. Met al zijn onjuistheden, ongegronde beweringen en verdraaiing van feiten, en zelfs woorden in het Sanskriet en het Pali, heeft dit pretentieuze werk bij Spiritisten en zelfs tot mystiek geneigde Christenen de grootste bijval gevonden. Ik zal Subba Row of H.P.B. er een korte bespreking aan laten wijden, en ik zal hen er mijn aantekeningen bij geven, maar hierover meer in een volgende brief. U hebt volop stof in mijn aantekeningen en brieven om mee te werken. U hebt nog maar enkele punten besproken die door mij zijn aangeroerd en die in stapels brieven telkens opnieuw zijn toegelicht, zoals ik ook nu doe. U zoudt aan de hand hiervan tal van nieuwe artikelen en Fragments voor het tijdschrift kunnen uitwerken en nog meer dan voldoende stof over hebben – voor het boek. En dat kan op haar beurt wellicht later voor een derde boek worden benut. Het is goed dit plan steeds in gedachten te houden.

Uw “wilde plannen”, met Darjeeling als doel, goede vriend, zijn *niet wild*, maar eenvoudig onuitvoerbaar. De tijd daarvoor is nog niet gekomen. Maar de stroom van Uw energieën voert U langzaam maar zeker in de richting van persoonlijke betrekkingen. Ik wil niet zeggen dat ik daar in dezelfde mate naar uitzie als U, want daar ik U bijna elke dag van mijn leven zie, geef ik heel weinig om *objectieve* omgang; maar ter wille van U zou ik, als mij dit mogelijk was, zo’n onderhoud wel willen verhaasten. Nochtans --? Wees intussen blij met de wetenschap dat U de laatste twee jaar voor Uw medemensen van meer

wezenlijk nut bent geweest dan in vele voorafgaande jaren. En – ook voor Uzelf.

Ik ben er vast van overtuigd, dat U geen sympathie kunt opbrengen voor de zelfzuchtige gevoelens, die de Londense Afdeling ertoe brengen zelfs hun geringe aandeel in financiële steun — die een paar guinjes per jaar beloopt — aan de Moeder-Society te onthouden. Wie van de leden zou het ooit in zijn hoofd halen te weigeren contributie te betalen aan enige andere Vereniging, Club of Wetenschappelijk Genootschap waartoe hij behoort, of proberen zich daaraan te onttrekken? Deze onverschilligheid en zelfzucht hebben hen er van het begin af aan toe gebracht lijdelijk ter zijde te staan en toe te zien, hoe de twee in India hun laatste ropij uitgaven (en hoe de Upasika zelfs haar juwelen verkocht – voor de goede naam van de Society) – en dat terwijl velen van de Britse leden zich heel wat beter de nodige offers kunnen getroosten dan zij. De zuster van de heer Olcott in Amerika lijdt werkelijk honger, en de arme man, die veel van haar houdt, wilde desondanks aan de kas van de Society, of beter de *Theosophist*, geen Rp. 100 onthouden om haar en haar zes kleine kinderen te steunen, als H.P.B. er niet op had aangedrongen, en M. hiervoor niet een klein bedrag had gegeven.

Ik heb de heer Olcott evenwel opgedragen U de nodige officiële volmachten te geven om de contributies te regelen of in Londen andere zakelijke overeenkomsten aan te gaan die U het beste vindt. Maar bedenk wel, mijn zeer gewaardeerde broeder, dat als men van arme Hindoese klerken met een salaris van 20 a 30 Rp. verwacht, dat zij met hun contributie de uitgaven van de Society helpen bestrijden, het een schreeuwend onrecht zou zijn de veel rijkere Londense leden hiervan geheel vrij te stellen. Doe wat *rechtvaardig* is “al zou de hemel vallen.” Maar als er aan *plaatselijke* vooroordelen concessies moeten worden gedaan, bent U stellig beter bevoegd dan wij om dit te beoordelen en naar bevind van zaken te handelen. Maar U moet in elk geval “de geldelijke verhoudingen op een betere leest schoeien” dan nu het geval is, als de financiële bries voor het geschoren Peling-lam wat moet worden getemperd. Ik heb vertrouwen in Uw wijsheid, mijn vriend, al hebt U in zekere zin het recht Uw vertrouwen in de mijne snel te verliezen, gezien de stroeve wijze waarop de onderhandelingen over het *Phoenix*-kapitaal blijken te verlopen. U moet hebben begrepen dat ik nog steeds, en ondanks de instemming van de Chohan met mijn “Leke-Chela” — aan de beperkingen van vorig jaar ben onderworpen, en niet alle psychische vermogens op de betrokkenen kan doen inwerken, wat anders wel het geval zou zijn. Bovendien zijn onze wetten en beperkende voorschriften met betrekking tot geld of welke financiële transactie ook, binnen of buiten onze Associatie, uitermate streng — ja, op enkele punten

onverbiddelijk. Wij moeten zeer behoedzaam te werk gaan; vandaar – de vertraging. Ik hoop echter wel dat Uzelf van mening bent, dat er al iets in die richting is gedaan.

Ja; het was inderdaad de “bedoeling van K.H.”, dat de bespreking van “Mr. Isaacs in de *Theosophist* zou verschijnen,” en “Door de Schrijver van de Occulte Wereld,” dus verzend het alstublieft vóór Uw vertrek. En ter wille van de oude “Sam Ward”, zou ik graag zien dat het in de “Pioneer” werd *aangekondigd*. Maar dat maakt niet zoveel uit, nu U er toch weggaat.

En nu – Salaam en mijn beste wensen. Ik heb het zeer druk met voorbereidingen voor inwijding. Verscheidene van mijn chela's – Djual-khool onder anderen – trachten “de andere oever” te bereiken.

Getrouw de Uwe,
K.H.

PROEFTIJD EN CHELASCHAP

BRIEF No. 26

Vertrouwelijk schrijven van K.H. over de Oude Dame. Ontvangen Simla, Herfst, 1881.

Ik ben mij pijnlijk bewust van het feit, dat de onsamenhangende wijze waarop zij gewoon is zich uit te drukken – vooral als zij opgewonden is – en haar vreemde manieren, haar naar Uw mening tot een zeer ongewenst instrument maken voor het overbrengen van onze boodschappen. Niettemin, mijn beste Broeders, wanneer U eenmaal de waarheid hebt vernomen; wanneer U eenmaal is gezegd, dat deze onevenwichtigheid van geest, de schijnbare tegenstrijdigheid van haar uitlatingen en ideeën, haar nerveuze opgewondenheid, kortom alles wat zo gemakkelijk de gevoelens verstoort van nuchter denkende mensen, wier opvattingen over terughoudendheid en goede manieren worden geschokt door zulke vreemde uitbarstingen van wat zij als haar humeur beschouwen, en die U zozeer tegenstaan – wanneer U eenmaal *weet*, dat niets hiervan te wijten is aan enig gebrek van haar, kunt U er misschien toe worden gebracht haar in een heel ander licht te zien. Hoewel de tijd nog niet geheel rijp is om U het geheim volledig mee te delen; en U nog nauwelijks bent voorbereid het grote Mysterie te vatten, ook al werd U dit verteld, ben ik op grond van het grote onrecht en kwaad dat werd gedaan, gemachtigd U een blik achter de sluier te gunnen. Deze toestand waarin zij verkeert, hangt ten nauwste samen met haar occulte opleiding in Tibet, en is toe te schrijven aan het feit, dat zij geheel alleen de wereld werd ingezonden om geleidelijk voor anderen de weg te bereiden. Na bijna een eeuw van vruchteloos zoeken, moesten onze chefs gebruik maken van de enige gelegenheid die er was een Europees *lichaam* op Europese bodem uit te zenden, om als verbindingsschakel te dienen tussen dat gebied en het onze. U begrijpt dat niet? Natuurlijk niet. Herinner U dan alstublieft wat zij probeerde uit te leggen en wat U uit haar woorden redelijk duidelijk werd, namelijk het feit van de *zeven* beginselen in een *volledig* menselijk wezen. Welnu, geen man of vrouw, tenzij hij een ingewijde is van de “vijfde kring”, kan het besloten gebied van *Bod-Lhas* verlaten en in de wereld terugkeren als een integraal geheel — als ik die uitdrukking mag gebruiken.

Minstens *één* van zijn zeven satellieten moet om twee redenen achterblijven: de eerste is dat de noodzakelijke verbindingsschakel, de draad van transmissie moet worden gevormd – de tweede, dat daarin de zekerste waarborg ligt dat bepaalde zaken nooit worden onthuld. Zij is geen uitzondering op de regel, en U hebt een ander voorbeeld gezien – een man van hoge intellectuele ontwikkeling – die *één* van zijn huiden moest achterlaten; en die daarom als hoogst excentriek wordt beschouwd. Het gedrag en de status van de overige zes hangen af van de inherente eigenschappen, de psycho-fysiologische eigenaardigheden van de persoon, en in het bijzonder van de eigenaardigheden die worden overgebracht door wat de moderne wetenschap “*atavisme*” noemt. Gevolg gevend aan mijn wens, heeft mijn broeder M. U door bemiddeling van haar een zeker voorstel gedaan, als U zich dat herinnert. U behoefde het slechts aan te nemen en op ieder door U gewenst tijdstip zoudt U zich een uur of langer hebben kunnen onderhouden met de werkelijke *baitchooly*, in plaats van met de in psychologisch opzicht gekortwiekte, met wie U nu gewoonlijk moet omgaan. Gisteren lag de fout bij hem. Hij had haar in de toestand waarin zij toen verkeerde, niet het bericht naar de heer Sinnett moeten laten brengen. Maar haar verantwoordelijk te stellen voor haar zuiver fysiologische opgewondenheid, en haar Uw minachtend lachje te tonen – was beslist een *zonde*. Mijn Broeders en beste Heren, vergeef mij mijn duidelijke taal. Ik geef slechts gevolg aan wat mij door Uzelf in Uw brief werd gevraagd. Ik nam de moeite “mij te vergewissen van de geest en de betekenis” van alles wat in de kamer van de heer Sinnett werd gezegd en gedaan; en hoewel ik niet het recht heb U te “veroordelen” – daar U niet op de hoogte was van de ware staat van zaken — kan ik overigens slechts mijn ernstige afkeuring uitspreken over iets dat, hoe beschaafd ook aan de buitenkant, zelfs onder heel gewone omstandigheden – nog WREEDHEID was geweest. *Buss!**

BRIEF No. 27

Ontvangen Simla, Herfst, 1881.

Ik heb voorzien wat er nu gebeurt. In mijn brief uit Bombay gaf ik U de raad voorzichtig te zijn met wat U S.M. liet weten omtrent + en zijn eigen mediumschap, en gaf ik U in overweging hem alleen de hoofdzaken te vertellen

*[Genoeg (voorlopig). -Red.]

van wat ik heb gezegd. Toen ik U in Allahabad gadesloeg en zag dat U in plaats daarvan bezig was uitvoerige uittreksels uit mijn brief voor hem te maken, zag ik opnieuw het gevaar, maar kwam niet tussenbeide om verschillende redenen. Een hiervan is, dat naar mijn mening de tijd nu is aangebroken waarop de maatschappelijke en morele veiligheid eist, dat iemand van de Theos. Soc. de waarheid spreekt, al zouden de Himalaja's op hem vallen. De onthulling van de onaangename waarheid dient evenwel met de grootste tact en omzichtigheid te geschieden; en ik bemerk, dat in plaats van vrienden en voorstanders in het kamp der Filistijnen te krijgen – aan deze of gene zijde van de Oceanen – velen van U – waaronder ook Uzelf – alleen vijanden kweken door mij zelf en mijn persoonlijke opinies te veel op de voorgrond te stellen. Aan de overzijde heerst een bijzonder geprikkelde stemming, en U zult daarvan in *Light* en elders spoedig de eerste tekenen zien; en U “zult S.M. verliezen.” De uitvoerige uittreksels hebben hun werk gedaan, want zij waren – al te uitvoerig. Geen menselijke of bovenmenselijke machten kunnen ooit de ogen van S.M. openen – het was zinloos ze open te *scheuren*. Hier – is het nog erger. De goede lieden in Simla zijn niet erg op beeldspraak ingesteld, en van allegorieën blijft bij hen even weinig hangen als water aan de veren van een gans. Bovendien, niemand hoort graag dat hij “stinkt”, en de *grap*, ontleend aan een opmerking die een diepe psychologische betekenis verborg, heeft onberekenbare schade aangericht in kringen, waarin anders de S.E.T.S. misschien meer dan één bekeerling had kunnen werven. . . . Ik moet weer tot de brief terugkeren.

De voornaamste reden van de aanklacht tegen mij is het feit dat mijn be-toog (a) een soort uitdaging aan S.M. inhoudt om te bewijzen dat + een “Geest” is – (b) voorts neemt onze vriend het mij zeer kwalijk dat ik + als *een leugenaar* heb voorgesteld. Ik ga het nu uitleggen, zonder mij te verontschuldigen. Ik bedoelde stellig beide; maar het was bestemd voor U, die mij om inlichtingen had gevraagd, in geen geval voor *hem*. Hij heeft geen bewijs geleverd, en ik heb dat ook niet van hem verwacht, ook al meende hij dat wel te kunnen, daar de zaak geheel berust op zijn eigen persoonlijke mening die voortvloeit uit zijn onwankelbaar vertrouwen in zijn eigen indrukken. Het zou mij anderzijds gemakkelijk vallen te bewijzen dat + helemaal geen ont-lichaamde Geest is, als ik geen zeer goede redenen had om dit op het ogenblik niet te doen. Ik had mijn brief zeer zorgvuldig ingekleed, zodat, al liet ik U wel een glimp van de waarheid zien, ik U heel duidelijk liet blijken, dat ik niet het recht had het “geheim van een *Broeder*” te onthullen. Maar ik had U, mijn zeer goede vriend, toch nooit in zoveel woorden gezegd wie en wat *hij* was. Ik had U misschien kunnen adviseren + te beoordelen naar zijn zogenaamde ge-

schriften, want in dat opzicht zijn wij gelukkiger dan Job, daar onze “vijanden” allemaal “boeken schrijven”. Zij zijn erg verzot op het dicteren van “geïnspireerde” evangeliën en worden zo – gevangen door de lijm van hun eigen welsprekendheid. En wie van de meest intellectuelen onder de Spiritisten, die de complete, aan + toegedichte werken hebben gelezen, zou durven volhouden dat, met uitzondering van enkele uiterst opmerkelijke bladzijden, de rest niet beneden het peil is van wat S.M. zelf, en veel beter, had kunnen schrijven? Wees ervan overtuigd dat geen intelligent, bekwaam en waarheidlievend medium “inspiratie” van een ontlichaamde “Geest” nodig heeft. De waarheid houdt stand zonder de inspiratie van Goden of Geesten, en sterker nog – zij zal standhouden in weerwil van al dezen; “engelen” fluisteren in het algemeen slechts onwaarheden en doen het bijgeloof toenemen.

Het is met het oog op zulke kleine onaangenaamheden dat ik ervan moet afzien C.C. Massey tevreden te stellen. Ik zal geen gebruik maken van zijn “autoriteit”, en evenmin aan zijn “wens” voldoen, en ik weiger zeer beslist “zijn geheim mee te delen”, daar het van dien aard is dat het voor hem een belemmering is het adeptschap te bereiken, maar hoegenaamd niets te maken heeft met zijn persoonlijk karakter. Ook deze inlichting was voor U bestemd, als antwoord op Uw verbaasde vraag of er misschien beletselen waren om mij met hem in verbinding te stellen en hem naar het Licht te *leiden*, maar dit was nooit voor zijn oren bestemd. Er zijn misschien één of twee bladzijden in zijn levensboek die hij liever vernietigd zou zien; maar zijn ingeboren trouw en afhankelijkheid zullen hem steeds de voorrang geven en hem ver verheffen boven menigeen, die alleen kuis en deugdzaam bleef, omdat hij nooit verleiding heeft gekend. Ik ga er dus met Uw goedvinden maar niet op in. Voortaan, mijn zeer goede vriend, zullen wij ons geheel tot de wijsbegeerte moeten beperken en ons niet met – familiepraatjes inlaten. Het is soms gevaarlijker zich te bemoeien met familieschandalen dan met – vuile tulbanden, mijn geëerde en beste vriend. En laat Uw overgevoelig hart zich niet verontrusten, of Uw verbeelding U niet doen veronderstellen, dat ook maar één enkel woord van wat ik nu heb gezegd bedoeld is om enig verwijt te maken. Wij, half beschaafde Aziaten, beoordelen een mens naar zijn motieven, en de Uwe waren volkomen oprecht en goed. Maar U moet wel bedenken dat U op een harde leerschool bent, en nu te maken hebt met een wereld die geheel van de Uwe verschilt. U moet vooral in gedachten houden, dat de geringste *oorzaak*, hoe onbewust en uit welke beweegreden ook in het leven geroepen, niet ongedaan kan worden gemaakt, en dat de gevolgen ervan in hun voortgang niet kunnen worden gestuit – zelfs niet door miljoenen goden, demonen en mensen te zamen. U moet dus niet denken dat ik overdreven kritisch ben als ik zeg, dat U

allen min of meer onvoorzichtig, zo niet indiscreet bent geweest en dit laatste woord slaat – tot dusver – slechts op één van de leden. Hierdoor – zal het U misschien duidelijk zijn, dat de fouten en blunders van H. Steel Olcott minder ernstig zijn dan zij op het eerste gezicht lijken, daar er Engelsen zijn, zelfs veel intelligenter en met wereldse zaken veel beter vertrouwd dan hij, die evengoed fouten kunnen maken. Want U hebt, individueel en gezamenlijk, fouten gemaakt, zoals in de zeer nabije toekomst duidelijk zal worden; en daardoor zal het in Uw geval veel moeilijker blijken te zijn om de Society te besturen en tot een succes te maken, daar niemand van U even geneigd is als hij zijn dwaling te erkennen, en evenmin zo bereid is om een gegeven raad op te volgen, hoewel die in alle gevallen is gebaseerd op het *voorzien* van op handen zijnde gebeurtenissen, al worden die dan voorspeld in bewoordingen, die misschien niet altijd “op het peil” staan van een adept – *zoals die* naar Uw opvattingen *behoort te zijn*.

U kunt Massey vertellen wat ik nu van hem zeg, en ook de gegeven redenen. U kunt deze brief – al zou ik U dit niet aanraden – aan de heer Hume voorlezen. Maar ik zou U er met nadruk op willen wijzen dat het noodzakelijk is voorzigtiger te zijn dan ooit. Ondanks de zuiverheid van motieven, zou de Chohan op zekere dag wel eens alleen op de resultaten kunnen gaan letten, en die kunnen zo rampzalig dreigen te worden dat hij ze niet over het hoofd kan zien. Er moet voortdurend pressie op de leden van de S.E.S. worden uitgeoefend om hun tong en geestdrift in bedwang te houden. En toch valt er bij het publiek een toenemende belangstelling voor Uw Society te bespeuren, en het is mogelijk dat er spoedig een beroep op U wordt gedaan om Uw positie duidelijker te bepalen. Zeer binnenkort zal ik U drie maanden lang aan Uzelf moeten overlaten. Of dit in oktober of januari begint, zal afhangen van de impuls die aan de Society wordt gegeven en van haar vorderingen.

Ik zou mij persoonlijk jegens U verplicht voelen, als U zo goed zoudt willen zijn inzage te nemen van een door Padshah geschreven gedicht, en te zeggen wat U ervan denkt. Ik denk dat het te lang is voor het Theosofisch Tijdschrift, en dat de literaire waarde ervan dat niet helemaal rechtvaardigt. Maar ik laat dit aan Uw beter oordeel over. Ik zou graag zien, dat het Tijdschrift dit jaar meer succes heeft dan tot dusver het geval is geweest. Het voorstel om de *Groot Inquisiteur* te vertalen is van mij; want de schrijver ervan, die al door de hand des Doods was aangeraakt toen hij het schreef, gaf de helderste en betrouwbaarste beschrijving van de Orde van Jezus die ooit daarvoor was gegeven. Zij bevat een belangrijke les voor velen, en zelfs U kunt er Uw voordeel mee doen.

Mijn beste vriend, U moet zich niet verbazen als ik U zeg, dat ik mij werke-

lijk vermoeid en ontmoedigd gevoel, wanneer ik zie wat mij in de toekomst wacht. Ik vrees dat U nooit het geduld zult hebben om te wachten op de dag waarop men mij zal toestaan U tevreden te stellen. Eeuwen geleden begonnen onze mensen zekere regels te maken, waarnaar zij zich voornamen te leven. Al deze regels zijn nu WET geworden. Onze voorgangers moesten alles wat zij weten zelf leren, alleen de grondslag werd voor hen gelegd. Wij bieden U aan zulk een grondslag voor U te leggen, maar U wilt met niets minder genoegen nemen dan het complete gebouw, dat voor U klaar moet staan om er bezit van te nemen. Beschuldig mij niet van onverschilligheid of nalatigheid wanneer U dagenlang geen antwoord van mij ontvangt. Heel vaak heb ik niets te zeggen, want U stelt vragen die ik niet het recht heb te beantwoorden.

Maar ik moet hier eindigen, daar mijn tijd beperkt is en ik nog enig ander werk te doen heb.

Oprecht de Uwe,
K.H.

De lucht van brandewijn in het huis *is* vreselijk!

BRIEF No. 28

K.H. aan A.O. Hume, geschreven kort voor de definitieve breuk (1881?)

Waarde Heer,

Indien onze correspondentie nooit enig ander nut zou afwerpen dan dat ons opnieuw wordt getoond hoe essentieel onze beide antagonistische elementen – het Engelse en het Hindoese – van elkaar verschillen, zullen de weinige brieven die wij met elkaar hebben gewisseld, niet vergeefs zijn geschreven. Eerder kunnen olie- en waterdeeltjes zich met elkaar vermengen, dan dat een Engelsman – hoe intelligent, grootmoedig en oprecht ook, zelfs de exoterische Hindoese gedachte kan opnemen, laat staan de esoterische geest ervan. Dit zal U natuurlijk een glimlach ontlokken. U zult zeggen – “Ik verwachtte dit”. Het zij zo. Maar in dat geval is het alleen een bewijs van het doorzicht van een nadenkend en opmerkzaam mens, die intuïtief ziet aankomen wat door zijn eigen houding noodzakelijkerwijs wordt versneld. . . .

U zult het mij niet kwalijk nemen als ik eerlijk en openhartig over Uw lange brief moet spreken. Hoe overtuigend de logica ervan ook is, hoe nobel sommige van de ideeën, en hoe vurig de aspiratie, toch ligt hij hier voor mij als de

getrouwe afspiegeling van die geest van de eeuw waartegen wij ons hele leven hebben gevochten! Op zijn best is hij de mislukte poging van een scherp verstand, dat geoefend is in de methoden van een exoterische wereld, om licht te werpen op en te oordelen over de levens- en denkwijzen waarin het niet thuis is, want zij behoren tot een heel andere wereld dan die het beschrijft. Klein-zielige ijdelheid is U vreemd. Men kan gerust tegen U zeggen: "Mijn beste vriend, lees, afgezien van dit alles, Uw brief eens onpartijdig na; weeg sommige zinnen ervan, en U zult er over het geheel genomen niet trots op zijn." Of U al dan niet mijn motieven ooit volledig zult begrijpen, dan wel de ware oorzaken zult misverstaan, die mij aanleiding geven voor het ogenblik iedere verdere briefwisseling te weigeren, ben ik er toch van overtuigd, dat U op zekere dag zult toegeven dat deze laatste brief van U, gestoken in het kleed van edele nederigheid, van bekentenissen van "zwakheden en mislukkingen, tekortkomingen en dwaasheden", toch — ongetwijfeld zonder dat U dat zelf beseft — een monument van trots was, de luide echo van die hooghartige en gebieden- de geest die schuilt op de bodem van het hart van iedere Engelsman. In Uw huidige gemoedstoestand, hoogstwaarschijnlijk zelfs na lezing van dit antwoord, zult U nauwelijks merken, dat niet alleen de geest waarin mijn laatste brief aan U werd geschreven, U volkomen is ontgaan, maar dat U op sommige punten zelfs de voor de hand liggende betekenis ervan niet hebt kunnen vatten. U werd geheel in beslag genomen door één enkele, alles overheersende gedachte: en omdat U hierop geen rechtstreeks antwoord in mijn brief kon ontdekken, ging U, zonder U de tijd te gunnen erover na te denken en te zien dat hij van algemene en niet van persoonlijke toepassing is, mij er meteen van beschuldigen, dat ik U stenen gaf toen U om brood vroeg! Men behoeft geen "advocaat" te zijn geweest in dit of een vroeger bestaan om eenvoudige feiten vast te stellen. Men behoeft "een slechte zaak niet mooi voor te stellen", als de waarheid zo eenvoudig is en zo gemakkelijk kan worden gezegd. Mijn opmerking – "U neemt het standpunt in dat, tenzij een meester in de verborgen kennis aan Uw embryonale Society energie zal verspillen. . ." enz.: – hebt U op Uzelf toegepast, terwijl dat nooit zo was bedoeld. Zij sloeg op de verwachtingen van *al diegenen* die zich bij de Society zouden willen aansluiten onder bepaalde, vooraf gestelde voorwaarden, en waarop door Uzelf en de heer Sinnett met klem werd aangedrongen. De brief als geheel was voor U beiden bestemd, en deze bepaalde zin gold voor U allen in het algemeen.

U zegt, dat ik Uw "standpunt tot op zeker hoogte verkeerd heb opgevat," en dat ik U "kennelijk verkeerd begrijp." Dat dit onjuist is, is zo duidelijk, dat ik kan volstaan met een enkele alinea uit Uw brief aan te halen, om te bewijzen dat juist U "*mijn* standpunt geheel verkeerd hebt opgevat" en "mij kenne-

lijk verkeerd hebt begrepen." Verkeert U niet steeds in een dwaling wanneer U, in Uw ijver om te ontkennen dat U ooit het voornemen zoudt hebben gehad een "school" te beginnen, over de voorgestelde "Engels-Indische Afdeling" zegt — "het is niet mijn Society. . . . Ik had begrepen, dat het de wens van Uzelf en de chefs was dat met de Society een begin moest worden gemaakt, en dat ik daarin een leidende positie zou bekleden." Hierop gaf ik ten antwoord dat, hoewel het steeds ons verlangen is geweest op het Westelijk Continent in de toonaangevende ontwikkelde kringen "Afdelingen" van de T.S. op te richten, als voorboden van een *Universele Broederschap*, dit in Uw geval niet zo was. Wij (de Chefs en ik) ontkennen ook maar enige verwachting in die richting te hebben gekoesterd (hoezeer we dit ook mochten wensen) met betrekking tot de beoogde E.I. Society. Het streven naar broederschap tussen onze rassen vond geen weerklank — ja, het werd van het begin af smadelijk afgewezen — en het werd dus opgegeven zelfs vóór ik de eerste brief van de heer Sinnett had ontvangen. Bij hem leefde van het begin af alleen het denkbeeld om te komen tot de vorming van een soort club of "school voor magie". Het was toen geen "voorstel" van *ons*, evenmin waren wij de "ontwerpers van het plan." Waarom dan al die pogingen om ons in het ongelijk te stellen? Het was mevr. B. — niet *wij*, die het denkbeeld opperde; en het was de heer Sinnett die ermee aan het werk ging. Ondanks zijn openhartige en eerlijke bekentenis, die inhield dat hij de fundamentele gedachte van *Universele Broederschap* van de Moeder-Society niet kon begrijpen, daar zijn doel slechts was de studie van de occulte Wetenschappen tot ontwikkeling te brengen, een bekentenis die aan iedere verdere bemoeiing van haar kant onmiddellijk een eind had moeten maken, slaagde zij er eerst in de toestemming — zeer schoorvoetend gegeven moet ik zeggen — te verkrijgen van haar eigen onmiddellijke chef, en vervolgens mijn toezegging om mee te werken — zover als ik kon gaan. Tenslotte, en door mijn bemiddeling, verkreeg zij die van onze hoogste CHEF, aan wie ik de eerste brief waarmee U mij vereerde voorlegde. Maar deze toestemming, dat moet U wel bedenken, werd uitsluitend verkregen onder de *uitdrukkelijke en onveranderlijke voorwaarde*, dat de nieuwe Society diende te worden opgericht als een Afdeling van de *Universele Broederschap*, en dat van haar leden enkele uitverkorenen — *indien zij zich aan onze voorwaarden wensten te onderwerpen*, in plaats van de *hunne te dicteren* — zou worden toegestaan om te BEGINNEN met de studie van de occulte wetenschappen onder de schriftelijke aanwijzingen van een "Broeder". Maar een "broeïnest van magie", is nooit onze bedoeling geweest. Een organisatie, zoals die door de heer Sinnett en Uzelf werd ontworpen, is onder Europeanen ondenkbaar; en zij is zelfs in India vrijwel onmogelijk geworden — tenzij U bereid bent om tot een hoogte

van 18.000 à 20.000 [voet] te klimmen temidden van de gletsjers van de Himalaja's. De grootste en meest belovende van zulke scholen in Europa, en de laatste poging in deze richting, – mislukte zo'n 20 jaar geleden op hoogst opmerkelijke wijze in Londen. Het was de geheime school voor praktisch onderricht in magie, die onder de naam van een club door een twaalfstal geestdriftige personen, onder leiding van de vader van Lord Lytton was opgericht. Hij had voor dat doel de meest ijverige en ondernemende, alsmede enkele van de verst gevorderde geleerden op het gebied van het mesmerisme en de "ceremoniële magie" te zamen gebracht, zoals Eliphas Levi, Regazzoni en de Kopt Zergvan Bey. En toch kwam in de verpestende atmosfeer van Londen de "Club" ontijdig aan haar eind. Ik heb haar ongeveer zes keer bezocht en merkte meteen al, dat het niets was en ook niets kon worden. En dit is ook de reden dat de Britse T.S. feitelijk geen stap verder komt. Zij behoren *slechts in naam* tot de Universele Broederschap, en voelen zich hoogstens aangetrokken tot het *Quietisme* – die volslagen verlamming van de Ziel. Zij zijn uitermate zelfzuchtig in hun aspiraties en zullen slechts het loon van hun zelfzucht krijgen.

Ook zijn *wij* niet met de briefwisseling over dit onderwerp begonnen. Het was de heer Sinnett, die uit eigen beweging twee lange brieven aan een "Broeder" richtte, nog voor mevr. B. van iemand van ons óf de toestemming óf de belofte had verkregen om hem te antwoorden, en wist aan wie van ons zij zijn brief kon bezorgen. Daar haar eigen chef zonder meer weigerde om correspondentie te voeren, heeft zij zich tot mij gewend. Uit achting voor haar stemde ik toe, en zei haar zelfs dat zij U allen mijn Tibetaanse mystieke naam mocht noemen, en – ik beantwoordde de brief van onze vriend. Toen kwam de Uwe –

al even onverwacht. U kende zelfs mijn naam niet! Maar Uw eerste brief was zo oprecht, de geest die eruit sprak zo veelbelovend, de kansen die hij bood voor het algemeen belang iets te doen schenen zo groot, dat als ik, na hem te hebben gelezen, geen *Eureka* heb geroepen en niet meteen mijn Diogeneslantaarn aan de wilgen heb gehangen, kwam dit alleen omdat ik de menselijke en – vergeef mij dat ik het zeg – de Westerse natuur maar al te goed kende. Daar ik niettemin de betekenis van deze brief niet onderschatte, nam ik hem mee naar onze geëerde Chef. Al wat ik evenwel van Hem gedaan kon krijgen was, dat hij mij toestond tijdelijk met U te corresponderen en U alles te laten zeggen wat U op het hart had, alvorens iets definitief te beloven. Wij zijn geen goden, en zelfs zij, onze chefs – *hopen*. De menselijke natuur is ondoorgrondelijk, en met de Uwe is dit misschien in nog sterkere mate het geval dan met enige andere man die ik ken. Uw laatste brief was, zo niet een wereld van openbaring, dan toch zeker een zeer waardevolle aanvulling van de kennis, op-

gedaan door het observeren van het karakter van de Westerling, vooral dat van de moderne, zeer intellectuele Angelsakser. Maar hij zou wel een openbaring zijn voor mevr. B., die hem niet heeft gezien (en om verschillende redenen kan zij hem beter *niet* zien), want hij zou veel van haar zelfverzekerdheid en vertrouwen in haar eigen waarnemingsvermogen teniet kunnen doen. Hij zou haar onder andere duidelijk kunnen maken, dat zij zich wat deze zaak betreft evenzeer heeft vergist in de houding van de heer Sinnett als in die van U; en — dat ik, die nooit zoals zij het voorrecht had persoonlijk met U kennis te maken, U veel beter kende dan zij. Ik had haar Uw brief nadrukkelijk voorspeld. Liever dan helemaal geen Society te hebben, was zij bereid haar eerst onder elke voorwaarde te aanvaarden, en daarna te zien wat ervan komt. Ik had haar gewaarschuwd, dat U niet de man was om U bij enige voorwaarde neer te leggen, behalve bij die van Uzelf; of om zelfs maar één stap te doen voor de oprichting van een organisatie – hoe edel en groots ook – tenzij U eerst zulke bewijzen zoudt ontvangen als wij gewoonlijk slechts geven aan hen, die zich op grond van een jarenlange proeftijd door en door betrouwbaar hebben betoond. Zij verzette zich tegen deze opvatting en verzekerde [mij] dat, als ik U slechts één niet te weerleggen proeve van occulte vermogens zou geven, U tevreden zoudt zijn, terwijl dit met de heer Sinnett nooit het geval zou zijn. En nu U beiden zulke bewijzen hebt gekregen, wat is het resultaat? Terwijl de heer Sinnett gelooft – en daar nooit berouw van zal hebben, heeft Uw geest zich geleidelijk gevuld met kwalijke twijfels en hoogst beledigende achterdocht. Als U zich mijn eerste briefje uit Jhelum wilt herinneren, zult U zien waarop ik doelde toen ik zei, dat U zoudt merken dat Uw geest vergiftigd is. U hebt mij toen verkeerd begrepen, wat U daarna steeds hebt gedaan; want ik doelde daarin niet op de brief van K. Olcott in de *Bombay Gazette*, maar op Uw eigen gemoedstoestand. Had ik ongelijk? U twijfelt niet alleen aan het “verschijnsel van de broche” – U gelooft er beslist *niet* in. U zegt tegen mevr. B. dat zij misschien wel één van die mensen is, die menen dat slechte middelen door een goed doel worden geheiligd, en – in plaats van haar te verpletteren met alle minachting, die zo’n handelwijze bij een man van Uw hoge beginselen moet opwekken – geeft U haar de verzekering van Uw onveranderlijke vriendschap. Zelfs Uw brief aan mij ademt geheel dezelfde geest van achterdocht, en U probeert Uzelf wijs te maken dat, wat U Uzelf nooit zoudt vergeven – de misdaad van misleiding – U wel een ander kunt vergeven. Mijn waarde heer, dit zijn vreemde tegenstrijdigheden! En nu U mij met zulk een reeks onschatbare morele overdenkingen, raadgevingen en waarlijk nobele sentimenten hebt verveerd, wilt U mij op mijn beurt misschien toestaan U de denkbeelden op dit punt te geven van een nederig apostel der Waarheid, een onbekende Hindoe.

Daar de mens een schepsel is dat met een vrije wil werd geboren en met rede is begaafd, waaraan hij al zijn opvattingen omtrent goed en kwaad ontleent, vertegenwoordigt hij niet *per se* een bepaald moreel ideaal. In het algemeen hangt het begrip moraliteit in de allereerste plaats samen met het doel of de beweegreden, en pas daarna met de middelen of wijze van handelen. Als we dus iemand, die het voorschrift van een beroemd godsdienstijveraar volgt en slechte middelen voor een goed doel gebruikt, niet en nooit een moreel voelend mens zouden noemen, hoeveel minder zouden we dat dan zeggen van iemand die schijnbaar goede en edele middelen gebruikt om een beslist slecht en minderwaardig doel te bereiken? En overeenkomstig Uw logica, en het feit dat U zulke verdenkingen voor waar houdt, zou mevr. B. bij de eerste van deze categorieën moeten worden ingedeeld, en ik bij de tweede. Want, terwijl U haar tot op zekere hoogte het voordeel van de twijfel gunt, neemt U ten opzichte van mij niet zulke overbodige voorzorgmaatregelen en beschuldigt U mij ondubbelzinnig van stelselmatig bedrog. Het in mijn brief gebruikte argument met betrekking tot “de goedkeuring van het Britse Gouvernement” noemt U “zulke zeer *lage* motieven”; en U voegt er de volgende vernietigende en rechtstreekse beschuldiging aan toe: “U wilt deze Afdeling (de Engels-Indische) niet om werk te doen. . . . U wilt haar slechts *als lokmiddel voor Uw inheemse* broeders. *U weet dat zij een schijnvertoning zal zijn*, maar zij zal er net als echt uitzien,” enz., enz. Dit is een rechtstreekse en positieve beschuldiging. Ik word schuldig bevonden aan het najagen van een slecht en onedel doel met lage en verfoeilijke middelen, d.w.z. *valse voorwendsels*. . .

Hebt U, toen U deze beschuldigingen neerschreef, er wel bij stilgestaan dat, daar de beoogde organisatie zich iets grootsers, edelers en veel belangrijkers ten doel stelde dan alleen het vervullen van de wensen van één enkele persoon – hoe prijzenswaardig ook – namelijk om ingeval van succes de veiligheid en het welzijn van een hele overwonnen natie te bevorderen – het misschien niet helemaal onmogelijk was, dat wat Uw individuele trots een “laag motief” toeschijnt, per slot van rekening slechts het ernstig zoeken is naar middelen, die de redding van een heel land zouden betekenen, dat steeds gewantrouwd en verdacht werd, de bescherming van de overwonnene door de overwinnaar! U gaat er prat op *geen* “patriot” te zijn – *ik doe dat niet*; want door zijn land te leren liefhebben, leert men des te beter de mensheid lief te hebben. Het ontbreken van wat U “*lage motieven*” noemt, was er in 1857 de oorzaak van dat mijn landgenoten door de Uwe met kanonvuur werden weggevaagd. Waarom zou ik dan niet mogen geloven, dat een waar filantroop het verlangen naar een betere verstandhouding tussen de Regering en het volk van India als iets zeer prijzenswaardigs zou beschouwen in plaats van als iets verachtelijks? U zegt

"Ik heb maling aan de kennis en de wijsbegeerte waarop zij berust," als — "zij van geen enkel nut voor de mensheid zou zijn," en "mij niet in staat zou stellen mijn generatie beter van dienst te zijn," enz., enz. Maar als U de middelen worden geboden om zulk goed werk te doen, wendt U zich met minachting af en beschuldigt U ons van het gebruik van "lokmiddelen" en een "schijnvertoning"! Er staan werkelijk wonderlijke tegenstrijdigheden in Uw merkwaardige brief. . . . En verder lacht U zo hartelijk om de gedachte aan een "beloning" of de "goedkeuring" van Uw medemensen. "De beloning waar ik naar uitzie," zegt U — "zal bestaan in het bereiken van *mijn eigen zelfwaardering*." "Zelfwaardering", die zich zo weinig aantrekt van het goedkeurend oordeel van het betere deel van de mensheid in het algemeen, waarvoor iemands goede en nobele daden als hoge idealen dienen en als de krachtigste prikkels tot navolging, is niet veel meer dan trots en arrogant egoïsme. HIJZELF is boven iedere kritiek verheven; "après moi — le déluge"! — roept de Fransman uit met zijn gebruikelijke lichtzinnigheid. "Vóór Jehovah was, BEN IK!" zegt de *Mens* — het ideaal van iedere moderne intellectuele Engelsman. Hoeveel voldoening de gedachte mij ook geeft, dat ik U tot zoveel vrolijkheid aanleiding gaf, namelijk toen ik U vroeg een algemeen plan voor de vorming van een E.I. Afdeling te maken, moet ik ook nu weer zeggen dat Uw lachen voorbarig was in zoverre [dat] U mijn bedoeling weer volkomen verkeerd hebt begrepen. Had ik U om hulp gevraagd voor het organiseren van een systeem voor onderricht in de occulte wetenschappen, of een plan voor een "school voor magie", dan zou het door U gegeven voorbeeld van een onwetende knaap, aan wie men vraagt "een diepzinnig probleem inzake de beweging van een vloeistof in een andere vloeistof" uit te werken, misschien goed zijn gekozen. Maar nu mist Uw vergelijking haar doel en het beetje ironie raakt niemand; want dat ik dit onderwerp naar voren bracht, hield alleen verband met het algemene plan en het uiterlijk bestuur van de beraamde Society en geenszins met haar esoterische studies; met de Afdeling van de *Universele Broederschap*, niet met de "School voor Magie" — daar de vorming van eerstgenoemde het *sine qua non* voor laatstgenoemde is. Het is een uitgemaakte zaak, dat in een kwestie als deze — de organisatie van een E.I. Afdeling, die zal bestaan uit Engelsen en moet dienen als schakel tussen de Britten en de inheemsen — (waarbij is bedongen dat zij, die in de geheime kennis, het erfdeel van de landskinderen, willen delen, bereid moeten zijn om aan deze inheemsen althans enkele voorrechten te verlenen, die hun tot dusver werden onttzegd) — U, Engelsen, veel kompetenter bent dan wij om een algemeen plan op te stellen. U kent de voorwaarden die U vermoedelijk zoudt aanvaarden of verwerpen beter dan wij. Ik vroeg om een schetsmatig plan, en U meende, dat ik luid aandrang op Uw medewerking

voor het geven van onderricht in geestelijke wetenschappen! Een hoogst ongelukkig *quiproquo* — en toch schijnt de heer Sinnett mijn wens bij de eerste oogopslag te hebben begrepen.

Opnieuw schijnt U blijk te geven van onbekendheid met het denken van de Hindoe wanneer U zegt: “niet één op de tienduizend inheemsen is zo goed in staat om transcendente waarheden te begrijpen en in zich op te nemen als ik.” Hoewel U gelijk zou kunnen hebben, als U denkt dat “er zich onder de Engelse mannen van de Wetenschap nog geen *half dozijn* bevinden, wier geest beter in staat is om deze eerste beginselen (van occulte kennis) te ontvangen dan de mijne” (de Uwe) — vergist U zich waar het de inheemsen betreft. Het denken van de Hindoe is bij uitstek geschikt voor een snel en helder inzicht in de meest transcendente, de diepzinnigste metafysische waarheden. Enkele van de meest ongeletterden begrijpen onmiddellijk wat de beste Westerse metafysicus vaak ontgaat. U bent mogelijk, ja ongetwijfeld onze meerderen in iedere tak van de natuurwetenschap; in de geestelijke wetenschappen waren wij, zijn wij en zullen wij altijd blijven Uw — MEESTERS.

Maar mag ik U vragen wat ik, een halfbeschaafde inlander, — wel moet denken van de naastenliefde, bescheidenheid en vriendelijkheid van iemand die tot een superieur ras behoort; iemand, die ik ken als een edeldenkend, rechtvaardig en goedhartig man onder de meeste omstandigheden van zijn leven, wanneer hij met slecht verholen minachting uitroept: “als U wilt dat de mensen blindelings voorthollen, zonder acht te slaan op de latere gevolgen* — *blijf dan maar bij Uw Olcotts* — als U mensen van een HOGERE KLASSE wenst, *wier brein doeltreffend* voor Uw zaak *zal werken*, herinner U dan. . .” enz. Mijn waarde heer, wij willen niet dat de mensen blindelings voorthollen, evenmin zijn wij geneigd beproefde vrienden in de steek te laten — die *liever voor dwazen doorgaan* dan onthullen wat zij mogelijk hebben vernomen onder de plechtige gelofte dit nooit, tenzij met toestemming, te onthullen — ook al zouden wij daardoor de kans hebben mensen uit de *allerhoogste* klasse te krijgen — evenmin zijn wij er bijzonder op gesteld dat iemand voor ons werkt behalve als hij dit geheel uit eigen beweging doet. Wij zien uit naar oprechte en onzelfzuchtige harten; onbevreesde zielen die vertrouwen hebben, en wij zijn volkomen bereid om de mensen van de “hogere klasse” en van veel hoger intellect hun eigen weg naar het licht te laten zoeken. Zulke mensen zullen ons alleen maar ver beneden zich achten.

Ik geloof dat deze weinige aanhalingen uit Uw brief en de openhartige antwoorden die zij hebben uitgelokt, voldoende zijn om aan te tonen hoe ver wij

**Ik heb nooit gezegd — dat ik dat wilde!*

verwijderd zijn van wat ook maar lijkt op een *entente cordiale*. U geeft blijk van een felle strijd lust en een verlangen – vergeef mij – om schaduwen te bestrijden die door Uw eigen verbeelding zijn opgeroepen. Ik had de eer drie lange brieven van U te ontvangen zelfs voor ik ook maar de tijd had om Uw eerste in algemene zin te beantwoorden. Ik had nooit *uitdrukkelijk* geweigerd Uw wensen in te willigen, had tot dusver nooit één enkele vraag van U beantwoord. Hoe wist U wat de Toekomst voor U in petto had, als U slechts één week had gewacht? Naar het schijnt, nodigt U mij slechts uit voor een conferentie om mij te kunnen wijzen op de gebreken en zwakheden in onze werkmethoden, en op de oorzaken van ons vermeende falen om de mensheid terug te brengen van het verkeerde pad. En in Uw brief laat U duidelijk merken, dat U voor Uzelf het begin, het midden en het einde van de wet bent. Waarom neemt U dan de moeite mij toch nog te schrijven? Zelfs wat U een “Parthische pijl” noemt, was in het geheel niet als zodanig bedoeld. Niet ik ben het die, onmachtig het *absolute* te verkrijgen, het betrekkelijk goede misprijst of onderschat. Uw “vogeltjes” hebben zonder twijfel, zoals U dat ziet, op hun manier veel goed gedaan, en ik heb volstrekt nooit bedoeld U te kwetsen met mijn opmerking, dat het menselijk ras en het welzijn ervan op zijn minst een even edel onderwerp van studie, en het laatste een even wenselijke bezigheid was als de ornithologie. Maar ik ben er niet zo zeker van of Uw slotopmerking, dat wij als lichaam niet *onkwetsbaar* zijn, wel geheel vrij is van de geest, die de terugtrekkende Parthen bezielde. Hoe dan ook, wij zijn tevreden met het leven zoals wij dit leiden – onbekend en niet gestoord door een beschaving, die zo uitsluitend op intellect berust. Ook maken wij ons hoegenaamd geen zorgen over de herleving van onze oude kunsten en hoge beschaving, want deze zullen te bestemder tijd even zeker terugkeren, en in een hogere vorm, als de Plesiosaurus en het Megatherium in de hunne. Wij hebben de zwakheid in steeds terugkerende cyclussen te geloven en hopen de wederopstanding van wat voorbij is te *bespoedigen*. Wij zouden haar *niet kunnen* tegenhouden, zelfs wanneer we dit wilden. De “nieuwe beschaving” zal slechts het kind zijn van de oude, en we behoeven de eeuwige wet slechts haar eigen gang te laten gaan om onze doden uit de graven te doen verrijzen; niettemin verlangen wij er zeker naar het welkome gebeuren te verhaasten. Wees niet bevreesd; hoewel we inderdaad “op bijgelovige wijze gehecht zijn aan de overblijfselen van het Verleden,” zal onze kennis niet uit het gezicht van de mensheid verdwijnen. Zij is het “geschenk van de goden” en het kostbaarste overblijfsel van alles. De hoeders van het heilige Licht hebben niet zo veel eeuwen veilig overbrugd om op de rotsen van het moderne scepticisme schipbreuk te lijden. Onze loodsen zijn te ervaren zeelieden dan dat we zo’n ramp zouden behoeven [te] vrezen. Wij

zullen steeds vrijwilligers vinden om de vermoeide schildwachten te vervangen, en de wereld, hoe slecht zij in haar huidige overgangperiode ook is, kan ons nu en dan toch nog enkele mensen verschaffen. U bent “niet van plan met deze zaak nog door te gaan” tenzij wij “een nader teken geven”? Mijn waarde heer, wij hebben onze plicht gedaan: wij hebben aan Uw oproep gehoor gegeven, en stellen ons nu voor geen verdere stappen te doen. Wij, die enige studie van de zedenleer van Kant hebben gemaakt, en deze vrij nauwkeurig hebben geanalyseerd, zijn tot de slotsom gekomen, dat zelfs de opvattingen van deze grote denker omtrent die vorm van plicht (*das Sollen*), die de methoden van het morele handelen bepaalt – ondanks zijn eenzijdige bewering van het tegendeel – niet beantwoorden aan een volledige definitie van een onvoorwaardelijk absoluut moraliteitsbeginsel – zoals wij dit verstaan. En deze Kantiaanse toon klinkt overal in Uw brief. U hebt de mensheid zo lief, zegt U, dat als Uw generatie er geen baat bij zou vinden, U de “Kennis” zelf zou afwijzen. En toch schijnt dit philanthropisch gevoel U niet eens mild te stemmen jegens hen, die U als van lagere intelligentie beschouwt. Waarom? Eenvoudig omdat aan de philanthropie, waarop U, Westerlingen, zich verheft, het kenmerk van universaliteit ontbreekt; d.w.z. nooit op de hechte grondslag van een universeel moreel beginsel is gebaseerd; nooit boven theoretisch gepraat is uitgestegen; en omdat zij voornamelijk onder de alomtegenwoordige Protestantse predikanten slechts een bijkomstig verschijnsel is, maar geen erkende WET. De meest oppervlakkige analyse zal aantonen dat zij, evenmin als elk ander empirisch verschijnsel in de menselijke natuur, als een absolute maatstaf van moreel gedrag kan worden beschouwd; d.w.z. als een verschijnsel dat doeltreffend handelen tot gevolg heeft. Daar dit soort philanthropie door haar empirische aard, evenals de liefde, iets bijkomstigs en exceptioneels is, en net als laatstgenoemde haar zelfzuchtige voorkeur en affiniteiten heeft, is zij noodzakelijkerwijs niet bij machte de gehele mensheid met haar heilzame stralen te verwarmen. Hierin ligt denk ik het geheim van het geestelijk falen en het onbewuste egoïsme van deze eeuw. En U, overigens een goed en verstandig man, die zonder het zelf te beseffen het toonbeeld van de geest daarvan is, bent niet in staat onze ideeën omtrent de Society als een *Universele Broederschap* te begrijpen, en vandaar — dat U zich ervan afkeert.

U kunt het niet met Uw geweten overeenbrengen, zegt U, tot een “stroman” te worden gemaakt; “de marionet van een twintigtal of meer anderen, die achter de schermen aan de touwtjes trekken.” Wat weet U van ons, daar U ons niet kunt zien; wat weet U van ons doel en streven; van ons, over wie U niet kunt oordelen? . . . zo vraagt U. Vreemde argumenten. En denkt U werkelijk dat U ons wel zoudt “kennen”, of ook maar iets beter ons “doel en

streven" zoudt kunnen doorzien, als U mij persoonlijk zoudt zien? Ik ben bang dat, zonder enige vroegere ervaring van dien aard, zelfs *Uw* natuurlijk waarneemingsvermogen – hoe scherp ook – van minder dan geen nut zou blijken. Wel, mijn waarde heer, zelfs onze *Bahuroopia's** kunnen iedere dag bewijzen tegen de schranderste Regeringsadviseur te zijn opgewassen; en toch werd geen van hen ooit betrapt of zelfs als zodanig herkend; en hun mesmerieke vermogens zijn niet eens van de *hoogste* orde. Hoe achterdochtig U ook mag zijn met betrekking tot de bijzonderheden van de "broche", er is één voorname factor in dit geval, zoals *Uw* scherpzinnigheid U al zei, die alleen kan worden verklaard door de theorie dat een sterkere wil mevrouw Hume aan dat bijzondere voorwerp deed denken en niet aan iets anders. En als aan mevr. B., een zieke vrouw, dergelijke vermogens moeten worden toegekend, bent U er dan wel zo zeker van dat men ook U niet zou kunnen doen zwichten voor een geoefende wil, die tienmaal zo sterk is als de hare? Ik zou morgen naar U toe kunnen komen, en door mij – op *Uw* uitnodiging – in *Uw* huis te installeren, binnen 24 uur *Uw* gehele denken en lichaam kunnen beheersen, zonder dat U dit ook maar een ogenblik gewaarwerd. Misschien ben ik een goed mens, maar ik zou net zo goed een boosaardige, sluwe intrigant kunnen zijn, vervuld van een diepe haat jegens *Uw* blanke ras, dat het mijne heeft onderworpen en het dagelijks vernedert, en – wraak kunnen nemen op U – een van de beste vertegenwoordigers van dat ras. Al werd alleen het vermogen van het exoterisch mesmerisme gebruikt – een vermogen dat met evenveel gemak door een slecht als een goed mens kan worden verworven – zelfs dan zoudt U nauwelijks de U gespannen strikken kunnen ontlopen, als de man die U uitnodigde de kunst van het mesmerisme goed verstond, want vanuit fysisch standpunt – bent U een opvallend gemakkelijk subject. "Maar mijn *geweten*, mijn intuïtie dan!" zult U misschien tegenwerpen. Daar zult U in een geval als dit al heel weinig aan hebben. *Uw* intuïtie zou U alleen doen gevoelen wat voor het ogenblik *werkelijk bestond*; en wat *Uw* geweten betreft – aanvaardt U dan Kants definitie hiervan? U bent misschien met hem van mening, dat de MENS onder alle omstandigheden, en zelfs bij volslagen afwezigheid van bepaalde godsdienstige begrippen, en nu en dan zelfs zonder enig duidelijk besef van goed en kwaad, steeds een betrouwbare gids heeft in zijn eigen innerlijke morele gevoelens of — het *geweten*? Een grotere vergissing bestaat er niet! Hoe formidabel de betekenis van deze morele factor ook is, hij heeft één fundamenteel gebrek. Zoals al werd opgemerkt, laat het geweten zich goed vergelijken met die demon, wiens geboden met zoveel vuur door Socrates werden aangehoord en zo

*[Letterlijk: man van vele vormen; een acteur die vele rollen speelt. —Red.]

prompt werden gehoorzaamd. Evenals die demon kan het geweten ons wellicht zeggen wat we *niet* moeten doen; maar het dient ons nooit tot richtsnoer bij wat we wel behoren te doen en evenmin geeft het een vast doel aan ons streven. En – niets dan juist dat geweten kan gemakkelijker in slaap worden gesust en zelfs volkomen worden verlamd door een geofende wil, die sterker is dan die van de bezitter. Uw geweten zal U NOOIT aantonen, of de beoefenaar van het mesmerisme een echte adept of een zeer handige bedrieger is, wanneer hij eenmaal Uw drempel heeft overschreden en de aura, die Uw persoon omringt, onder controle heeft. U spreekt ervan alle werk te laten rusten, behalve de *on-schuldige* bezigheid vogels te verzamelen, om het risico te vermijden een nieuw monster van Frankenstein te scheppen. . . . De verbeelding is, evenals de wil – een scheppende kracht. Achterdocht is de krachtigste prikkel van de verbeeldingskracht. . . . Neem U in acht! U hebt in U reeds de kiem gelegd van een toekomstig afzichtelijk monster, en in plaats van Uw zuiverste en hoogste idealen te verwezenlijken, zult U op zekere dag misschien een spookbeeld doen verschijnen dat, daar het iedere toegang voor het licht verspert, U in diepere duisternis zal achterlaten dan voorheen, en U tot het einde van Uw dagen zal kwelen.

Opnieuw uiting gevend aan de hoop dat mijn oprechtheid geen aanstoot zal geven, ben ik, geachte heer, als altijd,

Uw zeer dienstwillige Denaar,
KOOT' HOOMI LAL SINGH.

de Weledelgeboren
Heer A.O. Hume.

BRIEF No. 29

In antwoord op Uw brief zal ik U tamelijk uitvoerig moeten schrijven. Om te beginnen kan ik het volgende zeggen: de heer Hume denkt en spreekt over mij op een wijze, die alleen de aandacht verdient voor zover zij aangeeft in welke gemoedstoestand hij van plan is mij om wijsgerig onderricht te vragen. Om zijn respect geef ik even weinig als hij om mijn misnoegen. Maar voorbijgaande aan zijn oppervlakkige onvriendelijkheid, heb ik alle waardering voor zijn goede bedoelingen, zijn bekwaamheden en zijn potentiële bruikbaarheid. We kunnen beter weer aan het werk gaan zonder verder gepraat, en zolang hij volhardt, zal hij mij bereid vinden om te helpen – maar niet om te vleien of te redetwisten.

Hij heeft de geest, waarin zowel het Memo als het P. S. werden geschreven,

zo verkeerd begrepen dat, als hij mij de afgelopen drie dagen niet door een schuld van diepe dankbaarheid aan zich had verplicht voor wat hij voor mijn arme oude chela doet, ik mij nooit de moeite zou hebben gegeven iets te doen wat misschien op een verontschuldiging, of een verklaring, of beide zou kunnen lijken. Hoe het ook zij, die schuld van erkentelijkheid is zo heilig, dat ik nu ter wille van haar iets doe, wat ik misschien zelfs de Society zou hebben geweigerd: ik vraag de Sahibs hen van enige feiten op de hoogte te mogen stellen. De scherpzinnigste Engelse ambtenaar is nog steeds niet op de hoogte met onze Indo-Tibetaanse gewoonten. De inlichtingen die ik nu geef, kunnen wellicht van nut blijken bij onze toekomstige handelingen. Ik zal oprecht en openhartig moeten zijn en de heer Hume zal het mij moeten vergeven. Als ik eenmaal gedwongen ben te spreken, moet ik ALLES zeggen – of niets.

Ik ben geen knap geleerde, Sahibs, zoals mijn gezegende Broeder; maar niettemin meen ik de waarde van woorden te begrijpen. En als dat zo is, dan weet ik werkelijk niet wat er in mijn P.S. staat, dat *zozeer* het ironisch ongevoegen van de heer Hume jegens mij kan hebben opgewekt? Wij, bewoners van de Indo-Tibetaanse hutten, twisten nooit (dit in antwoord op enkele gedachten, die in verband met dit onderwerp zijn geuit). Twisten en zelfs discussies laten we over aan hen die, omdat zij niet in staat zijn een situatie in één oogopslag te overzien, genooddaakt zijn alle bijzonderheden een voor een en telkens weer te analyseren en te overwegen, alvorens tot een eindconclusie over iets te komen. Als wij daarom — althans diegenen van ons die *dikshita zijn* — voor een Europeaan niet “helemaal zeker van onze feiten” schijnen te zijn, is dat misschien vaak toe te schrijven aan de volgende eigenaardigheid. Wat door de meeste mensen als een “feit” wordt beschouwd, kan voor ons niet meer dan eenvoudig een GEVOLG schijnen, een bijkomstigheid die onze aandacht niet waard is, die in het algemeen slechts uitgaat naar de *primaire feiten*. Het leven, geachte Sahibs, zelfs wanneer het voor onbepaalde tijd wordt verlengd, is te kort om ons brein met vluchtige bijzonderheden – louter schaduwen – te bezwaren. Als wij het verloop van een storm gadeslaan, vestigen wij onze aandacht op de Oorzaak die hem teweegbrengt, en laten de wolken over aan de grillen van de bries die ze vorm geeft. Daar we — wanneer dit be-
slist nodig is – altijd de middelen bij de hand hebben om van minder belangrijke bijzonderheden kennis te nemen, houden we ons alleen met de voornaamste feiten bezig. Vandaar dat we het moeilijk *absoluut mis* kunnen hebben — waarvan U ons zo vaak beticht, want onze conclusies worden nooit ontleend aan secundaire gegevens maar aan de situatie in haar geheel.

Anderzijds is de gemiddelde mens — zelfs onder de meest intellectuelen — die al zijn aandacht richt op wat de schijn en de uiterlijke vorm hem zegen,

en niet in staat is om *a priori* tot de kern van de zaken door te dringen, maar al te zeer geneigd om de gehele situatie verkeerd te beoordelen en zijn fout pas te bemerken als het te laat is. Door een ingewikkelde politiek, door debatten, en wat U, als ik mij niet vergis, gezellige conversatie, salondisputen en discussies noemt, is het sofisme nu in Europa (en dus ook bij de Engels-Indiërs) “de vanzelfsprekende oefening van de intellectuele vermogens” geworden, terwijl het bij ons nooit is ontgroeid aan zijn prille stadium van “bedrieglijk redeneren”, de wankle, onzekere premissen, waaruit de meeste conclusies worden getrokken en opinies gevormd, die dan onmiddellijk worden aanvaard. Nogmaals, wij onwetende Aziaten van Tibet, die gewend zijn eerder de gedachten van onze gesprekspartner of briefschrijver te volgen dan de woorden waarin hij ze kleedt – bekommeren ons doorgaans maar weinig om de nauwkeurigheid waarmee hij zich uitdrukt. Nu zal deze inleiding U even onbegrijpelijk als nutteloos toeschijnen, en U zult zich misschien wel afvragen, waar wil hij eigenlijk heen. Geduld, alstublieft, want ik heb nog iets te zeggen alvorens tot onze definitieve verklaring te komen.

Enkele dagen voor hij ons verliet, zei Koot’hoomi, toen hij over U sprak, mij het volgende: “Ik ben dit eindeloze gedisperuteer meer dan moe. Hoe meer ik hun beiden de omstandigheden tracht uit te leggen waaronder wij leven en die zoveel hinderpalen in de weg stellen van een onbelemmerde omgang met elkaar, hoe minder zij mij begrijpen! Ook van de gunstigste kanten bezien, moet deze briefwisseling altijd onbevredigend zijn, en nu en dan zelfs ergernis wekken; want alleen persoonlijke gesprekken, die de mogelijkheid zouden bieden tot discussie en de onmiddellijke oplossing van intellectuele problemen als die ontstaan, zou hen volkomen tevreden stellen. Het is alsof wij elkaar toeroepen over een onoverbrugbaar ravijn, waarbij slechts één van ons zijn gesprekspartner ziet. In feite is er nergens in de stoffelijke natuur een afgrond, die voor de reiziger zo hopeloos onoverbrugbaar en belemmerend is als die geestelijke afgrond die hen van mij afhoudt.”

Twee dagen later toen het besluit tot zijn “retraite” was genomen, vroeg hij mij bij zijn afscheid: “Wilt U toezicht houden over mijn werk, wilt U ervoor waken dat het niet te gronde gaat?” Ik beloofde het. Wat zou ik hem op dat uur niet hebben beloofd? Op een zekere plek, die niet aan buitenstaanders mag worden bekendgemaakt, bevindt zich een kloof, die door een brug van gevlochten grassen is overspannen, met daaronder een woeste bergstroom. Het dapperste lid van Uw Alpenclubs zou de overtocht nauwelijks durven wagen, want zij hangt daar als een spinneweb en *schijnt* verrot en onbegaanbaar. Toch is zij dit niet; en hij, die de proef durft te nemen en slaagt – wat het geval zal zijn als hij verdient te worden toegelaten – komt in een ravijn van weergaloos

natuurschoon – in een van *onze* plaatsen en bij enkele van *onze* mensen, waarvan, en van wie de Europese geografen geen kennis dragen of optekeningen bezitten. Op een steenworp afstand van het oude Lamaklooster staat de oude toren, in welks binnenste het wordingsproces zich voltrok van generaties van Bodhisatwa's. Dat is de plaats waar nu Uw levenloze vriend rust – mijn broeder, het licht van mijn ziel, aan wie ik de oprechte belofte heb gedaan om tijdens zijn afwezigheid over *zijn* werk te waken. En is het dan aannemelijk, vraag ik U, dat ik, zijn trouwe vriend en broeder, twee dagen slechts na zijn afzondering, zonder reden gebrek aan eerbied jegens zijn Europese vrienden zou hebben betoond? Welke reden bestond daartoe, en wat kan de oorzaak zijn geweest, dat zulk een denkbeeld in de heer Hume en zelfs in U heeft post gevat? Welnu, een paar woorden, die door hem geheel verkeerd werden begrepen en toegepast. Ik zal het bewijzen.

Denkt U niet, dat als de gebezigde uitdrukking “de sut-phana gaan haten” was gewijzigd en geluid had “opnieuw gevoelens van afkeer gaan voelen” of van tijdelijke geprikkeldheid, die zin alleen al de *gevolgen* verbazend zou hebben veranderd? Als het *zo* was ingekleed, zou de heer Hume nauwelijks gelegenheid hebben gehad *het feit* zo heftig te *ontkennen*, als hij nu heeft gedaan. Want op dat punt heeft hij gelijk, en het WOORD is fout. Het is volkomen juist te zeggen, dat zo'n gevoel van *haat* nooit in hem heeft bestaan. Of hij evenzeer zal kunnen protesteren tegen de bewering in het algemeen staat te bezien. Hij gaf toe dat hij “geprikkeld” was, en een “gevoel van wantrouwen” had, wat door H.P.B. was opgewekt. Die “ergernis” duurde, zoals hij niet langer zal ontkennen, verscheidene dagen. Waarin ligt dan volgens hem de *onjuistheid van de bewering*? Laat ons bovendien toegeven, dat het gebruikte woord niet juist *was*. Maar als hij het zo nauw neemt met de keuze van woorden en er zo op staat, dat zij altijd de juiste betekenis behoren weer te geven, waarom deze gedragsregel dan niet op hemzelf toe te passen? Wat men wel een Aziaat kan vergeven, die geen Engels kent, en die bovendien iemand is, die er om de hierboven genoemde redenen nooit een gewoonte van heeft gemaakt zijn uitdrukkingen nauwlettend te kiezen, omdat hij door *zijn* mensen *niet* verkeerd begrepen *kan* worden, zou *onvergeeflijk* moeten zijn voor een beschaafd, in literair opzicht zeer ontwikkeld Engelsman. In zijn brief aan Olcott schrijft hij: “Hij (ik) of zij (H.P.B.) of allebei, hebben een door Sinnett en mijzelf geschreven brief zo verhaspeld en verkeerd begrepen, dat wij daardoor een bericht ontvingen dat helemaal niet sloeg op de omstandigheden en daarom wel *wantrouwen* moest *wekken*.” Als ik in alle bescheidenheid een vraag mag stellen – wanneer heb *ik*, of heeft *zij*, of hebben wij beiden de betreffende brief gezien, gelezen en dus “verhaspeld en verkeerd begrepen?” Hoe kon zij, of ik,

iets hebben verhaspeld wat *zij nog nooit had gezien*, terwijl ik, die noch de neiging noch het recht had mij te verdiepen en te mengen in een zaak, die alleen de Chohan en K.H. aanging – er nooit de geringste aandacht aan besteedde? Heeft zij U op de bewuste dag gezegd, dat het naar aanleiding van die brief van U was dat ik haar met de boodschap naar het vertrek van heer Sinnett stuurde? Ik was daar, geachte Sahibs, en ik kan ieder woord dat zij sprak voor U herhalen: “Wat is er? . . . Wat hebt U gedaan, of gezegd tegen K.H.” – riep zij op haar gebruikelijke nerveus opgewonden manier tegen de heer Sinnett, die alleen in het vertrek was – “dat M. (zij noemde mijn naam), dat hij zo boos is – mij zegt dat ik mij klaar moet maken om te vertrekken en ons hoofdkwartier op Ceylon te vestigen?” dit waren de eerste woorden die zij sprak, waarmee zij aantoonde dat zij *niets zeker wist* en dat haar *nog minder was verteld*, en dat zij alleen maar vermoedens had naar aanleiding van wat ik haar had gezegd. En wat ik haar had gezegd was eenvoudig dat zij er goed aan deed zich op het ergste voor te bereiden en beter kon vertrekken om zich op Ceylon te vestigen dan zich belachelijk te maken, en te beven bij iedere brief die haar wordt gegeven om door te zenden aan K.H.; dat, tenzij zij zich beter leerde beheersen dan tot dusver, ik een eind zou maken aan dat *dak*-gedoe. Deze woorden heb ik tegen haar gezegd, niet omdat ik iets te maken had met *Uw* brief, of *enige andere* brief, evenmin naar aanleiding van enige gezonden brief, maar omdat ik de aura zag die rond de nieuwe *Eclectic* en haarzelf hing, donker en geladen met naderend onheil, en ik stuurde haar om dit tegen de heer Sinnett, *niet* tegen de heer Hume te zeggen. Mijn opmerking en mededeling, die haar op de meest belachelijke wijze van streek maakten (door die ongelukkige gemoedsgesteldheid en geschokte zenuwen), hadden de bekende scène tot gevolg. Is het door het spookbeeld van een theosofische ondergang, opgeroepen door haar onevenwichtig brein, dat zij – samen met mij – nu ervan wordt beschuldigd een brief, die zij nog nooit heeft gezien, te hebben verhaspeld en verkeerd begrepen? Of er in de bewering van de heer Hume één enkel woord staat, dat men juist zou kunnen noemen – en het woord “juist” wordt nu door mij toegepast op de werkelijke betekenis van de hele zin, en niet slechts op afzonderlijke woorden – laat ik over aan het oordeel van hen wier verstand superieur is aan dat van Aziaten. En als het mij is toegestaan te twifelen aan de juistheid van inzicht van iemand, die zozeer mijn meerdere is wat betreft ontwikkeling en intelligentie, en die zo’n scherp oog heeft voor het eeuwig betamelijke – waarom zou ik het dan, in het licht van bovengenoemde verklaring, “absoluut mis” moeten hebben met de volgende uitspraak: “Ik bemerkte ook het plotselinge opkomen van een gevoel van afkeer (of laten we zeggen: irritatie), dat *uit wantrouwen werd geboren* (wat de heer Hume

toegeeft, en hij gebruikt precies dezelfde uitdrukking in zijn antwoord aan Olcott – vergelijk alstublieft de hierboven vermelde aanhaling uit zijn brief) op de dag dat ik haar met een boodschap naar het vertrek van de heer Sinnett zond.” Is dit onjuist? En verder: “zij weten hoe licht zij opgewonden raakt en uit haar evenwicht wordt gebracht, en dit vijandige gevoel van zijn kant was bijna wreed. *Dagenlang gunde hij haar nauwelijks een blik*, laat staan dat hij met haar sprak – en bezorgde haar overgevoelige natuur hevige en onnodige pijn! *En toen hem dit door de heer Sinnett werd gezegd, ontkende hij het feit! . . .*” Deze laatste zin, die op bladzijde 7 werd vervolgd met *vele andere dergelijke waarheden*, scheurde ik er met de overige uit (wat U bij navraag bij Olcott kunt verifiëren, die U zal zeggen dat er oorspronkelijk 12 bladzijden waren, geen 10, en dat hij de brief met veel meer bijzonderheden had verzonden dan U er nu in vindt, want hij weet niet wat ik deed en *waarom* het werd gedaan. Daar ik de heer Hume niet wilde herinneren aan bijzonderheden die hij al lang had vergeten en die met de zaak waarom het ging niets te maken hadden, scheurde ik de bladzijde eruit en maakte ik veel van de rest onleesbaar. Er was al verandering in zijn gevoelens gekomen en ik was tevreden).

Nu is het niet de vraag of de heer Hume “er een zier om geeft” of zijn gevoelens *mij aangenaam zijn of niet*, maar eerder of hij door de *feiten* gerechtigd was aan Olcott te schrijven, zoals hij deed, t.w. dat ik zijn werkelijke gevoelens *geheel verkeerd had begrepen*. Ik zeg, *dat hij dat niet was*. Hij kan mij er net zomin van weerhouden “misnoegd” te zijn, als ik moeite kan doen om hem van gevoelen te doen veranderen, namelijk dat hij “er geen zier om geeft of zijn gevoelens mij aangenaam zijn of niet.” Dat is allemaal kinderachtig; en hij die wil leren hoe hij de mensheid tot nut kan zijn, en zich in staat acht het karakter van andere mensen te doorzien, moet allereerst beginnen *zichzelf te leren kennen*, zijn eigen karakter op de juiste waarde te schatten. En ik durf wel te zeggen dat hij dat nooit heeft geleerd. En hij moet ook leren in welke speciale gevallen *gevolgen* op hun beurt belangrijke en primaire *oorzaken* kunnen worden, als het gevolg een *Kyen* wordt. Had hij haar *gehaat* met de bitterste haat, dan zou hij haar belachelijk gevoelige zenuwen niet doeltreffender hebben kunnen folteren dan nu het geval is geweest, hoewel hij “nog steeds houdt van de lieve oude vrouw.” Zo heeft hij gedaan met hen van wie hij het meeste hield, en zonder het zelf te beseffen, zal hij dat in de toekomst meer dan eens doen; en toch zal zijn eerste impuls steevast zijn dat te ontkennen, want hij is zich inderdaad volkomen *onbewust* van het feit, omdat in zulke gevallen de buitengewone vriendelijkheid van zijn natuur geheel wordt verblind en verlamd door een ander gevoel, dat hij, als men hem dit vertelde, eveneens zou ontkennen. Niet ontmoedigd door zijn bijnamen zoals “uil” en “Don

Quichot" zal ik, in overeenstemming met mijn belofte aan mijn Gezegende Broeder, er met hem over spreken, of hij het prettig vindt of niet; want nu hij openlijk zijn gevoelens heeft geuit, moeten wij óf elkaar begrijpen óf het contact verbreken. Dit is geen "half bedekte bedreiging" zoals hij het uitdrukt, want "het dreigen van iemand is als het blaffen van een hond" – het betekent niets. Ik bedoel dat, tenzij hij inziet hoe volkomen ongeschikt de maatstaf die hij gewend is aan te leggen bij de beoordeling van Westerse mensen uit zijn eigen kring, voor ons is, het voor mij of K.H. alleen maar verloren tijd zou zijn om hem te onderwijzen, en voor hem om te leren. Wij beschouwen een vriendelijke waarschuwing nooit als een "bedreiging", evenmin voelen wij ons geërgerd wanneer die ons wordt gegeven. Hij zegt dat het hem persoonlijk niets kan schelen "of de Broeders morgen met hem zouden breken;" wat een reden te meer is om tot een overeenkomst te komen. De heer Hume gaat er prat op dat hij nooit voor iets anders "een gevoel van verering" heeft gekoesterd dan voor zijn eigen abstracte idealen. Wij zijn ons hiervan volkomen bewust. Het zou hem trouwens onmogelijk zijn voor iemand of iets verering te koesteren, daar alle verering waartoe hij in staat is *geconcentreerd is op hemzelf*. Dit is een feit en de oorzaak van al zijn moeilijkheden in het leven. Als zijn talrijke officiële "vrienden" en zijn eigen familie zeggen dat het *verwaandheid* is — drukken zij zich verkeerd uit en zeggen zij iets heel dwaas. Hij is intellectueel te hoog ontwikkeld om verwaand te zijn; hij is eenvoudig, en zonder het zelf te beseffen, *de belichaming van trots*. Hij zou zelfs geen verering voelen voor zijn *God*, als die God niet — *zijn eigen schepping en maaksel was*; en daarom kan men hem er niet toe krijgen zich open te stellen voor enige bestaande leer, evenmin zou hij zich ooit richten naar een wijsbegeerte, die niet, evenals de Griekse *Saraswati*, of Minerva, volledig toegerust uit zijn eigen — haar vaders brein is gekomen. Dit zal misschien licht werpen op het feit waarom ik heb geweigerd hem in de korte tijd van mijn onderricht — iets anders te geven dan halve problemen, toespelingen en raadsels, die door hemzelf moesten worden opgelost. Want hij zal eerst dan geloof aan iets hechten, wanneer zijn buitengewone bekwaamheid om de aard der dingen te vatten, hem duidelijk aantoonst dat het zo moet zijn, daar het precies past in wat HJ zich als mathematisch juist voorstelt. Als hij K.H. — voor wie hij werkelijk genegenheid koestert ervan beschuldigt – en geheel ten onrechte! — "zich geraakt" te voelen door zijn gebrek aan eerbied voor hem — komt dit omdat hij zich het ideaal van mijn broeder naar zijn eigen beeld vormde — de heer Hume beschuldigt ons ervan hem *de haut en bas* te behandelen! Begreep hij maar, dat in onze ogen een eerlijke schoenpoetser even goed is als een eerlijke koning, en dat een *immorele* straatveger veel hoger staat en eerder te verontschuldigen is dan

een *immorele* keizer – dan zou hij zulk een valse bewering nooit hebben geuit. De heer Hume beklagt zich erover (duizendmaal vergiffenis – “lacht erom” is de juiste uitdrukking), dat wij er blijk van geven *hem te willen terechtwijzen*. Ik waag het eerbiedig op te merken, dat het beslist *vice versa* is. Het is de heer Hume (ook weer onbewust en slechts toegevend aan een levenslange gewoonte) die deze hoogst pijnlijke houding jegens mijn broeder beproefde in iedere brief die hij aan Koothoomi schreef. En toen bepaalde uitdrukkingen, die wezen op een sterke geest van zelfvoldaanheid en zelfvertrouwen en die het toppunt van menselijke trots bereikten, door mijn broeder werden opgemerkt en hij zich daar op milde wijze tegen keerde, gaf de heer Hume er direct een andere betekenis aan en beschuldigde hij K.H. ervan ze verkeerd te hebben begrepen, en noemde hij hem bij zichzelf opgeblazen en “lichtgeraakt”. Beticht ik *hem* nu van onbillijkheid, onrechtvaardigheid of erger? Zeer beslist *niet*. Een eerlijker, oprechter of vriendelijker mens ademde nooit op de Himalaja’s. Ik ken daden van hem, waarvan zijn eigen familie en echtgenote in het geheel niets weten – zo edel, zo vriendelijk en zo groots, dat zelfs zijn eigen trots geen oog heeft voor hun volle waarde. Daarom kan niets van wat hij zegt of doet, iets afdoen aan mijn respect voor hem; maar met dat al ben ik *gedwongen* hem de waarheid te zeggen, en hoewel die kant van zijn karakter mijn volle bewondering heeft, zal zijn trots nooit mijn goedkeuring wegdragen, – wat de heer Hume wel weer geen zier zal kunnen schelen, maar dat doet er inderdaad heel weinig toe. Al is hij de oprechtste en openhartigste man van India, de heer Hume kan geen tegenspraak dulden; en of het om een *Dev* of een sterveling gaat, hij *is niet in staat* dezelfde eigenschappen van oprechtheid in iemand anders dan zichzelf te waarderen of ook maar zonder protest toe te staan. Evenmin kan men hem zover krijgen dat hij toegeeft, dat iemand in deze wereld iets dat HIJ heeft bestudeerd en waarover *hij zijn* mening heeft gevormd, beter kan weten dan hijzelf. “Zij willen het gemeenschappelijke werk niet aanpakken op de manier, die MIJ de beste lijkt,” klaagt hij over ons in zijn brief aan Olcott, en die zin alleen al geeft ons de sleutel tot zijn hele karakter; hij schenkt ons het helderste inzicht in zijn innerlijke gevoelsbewegingen. Daar hij het recht heeft – zo meent hij – zich gekleineerd en verongelijkt te beschouwen door zulk een “onedelmoedige” en “zelfzuchtige” weigering om onder *zijn* leiding te werken, moet hij zich in het diepst van zijn hart wel een hoogst *vergevensgezind* en *edelmoedig* mens voelen, die, in plaats van over onze weigering te wrokken “bereid is om op hun (onze) wijze door te gaan.” En dit gebrek aan eerbied van onze kant voor *zijn* meningen kan hem niet aangenaam zijn; en zo neemt het gevoel van dit grote onrecht dat we hem aandoen toe, en wordt evenredig aan de mate van onze

“zelfzucht” en “lichtgeraaktheid”. Vandaar zijn ontgoocheling en het oprechte verdriet, dat hij voelt als hij merkt dat de Loge en wij allen zo ver beneden het peil van *zijn* ideaal zijn. Hij lacht om mijn verdediging van H.P.B.; en door toe te geven aan een gevoel dat zijn natuur onwaardig is, vergeet hij helaas dat juist zijn eigen aard vriend en vijand ertoe brengt hem de “beschermers van de armen” en dergelijke benamingen te geven, en dat onder anderen zijn vijanden nooit verzuimen zulke bijnamen voor hem te gebruiken; en toch, verre van dit als een belediging te ondergaan, verleent dat ridderlijke gevoel, dat hem er steeds toe bracht de verdediging van de zwakken en verdrukten op zich te nemen, en het kwaad dat door zijn collega’s werd aangericht, te herstellen – zoals in het laatste geval van de rel in Simla – hem een kleed van onsterfelijke roem, gesponnen uit de dankbaarheid en genegenheid jegens hem van het volk dat hij zo onbevreesd verdedigt. U beiden verkeert in de vreemde veronderstelling, dat *wij* ons *bekommeren* of *kunnen* bekommeren om wat mogelijk over ons gezegd of gedacht wordt. Zet die gedachte uit Uw hoofd, en bedenk dat het zelfs voor een eenvoudige fakir een eerste vereiste is, zich erin te hebben geoefend even onverschillig te blijven voor morele pijn als voor lichamelijk lijden. Er is niets dat *ONS* *persoonlijke* smart of genot kan schenken. En wat ik nu zeg, is eerder bedoeld om *ONS* te leren kennen dan *Uzelf*, wat de moeilijkste wetenschap is die er te leren valt. Dat de heer Hume – gedreven door een gevoel dat even vluchtig was als overijld en dat te wijten was aan een toenemende geprikkeldheid jegens mij, die hij ervan betichtte “hem te willen terechtwijzen” – de bedoeling had zich te wreken met een ironische en dus (volgens Europese opvatting) beledigende aanval op mij – staat evenzeer vast als het feit dat hij zijn doel miste. Hij is onkundig van het feit, of vergeet, dat wij Aziaten volkomen verstoken zijn van dat gevoel voor het belachelijke, dat het Westerse gemoed ertoe brengt een karikatuur te maken van de beste en edelste aspiraties van de mensheid – en als ik mij nog beledigd of geveleid zou kunnen voelen door de opinie van de wereld, dan zou ik het eerder als een compliment hebben ervaren dan andersom. Mijn Rajput-bloed zal mij nooit toestaan een vrouw in haar gevoelens gekwetst te zien – ook al is zij een “visionaire” en is het nu als “denkbeeldig” aangeduide kwaad slechts een van haar “fantasieën” – zonder haar in bescherming te nemen; en de heer Hume weet genoeg van onze tradities en gewoonten om zich voldoende bewust te zijn van dat overblijfsel van ridderlijke gevoelens voor onze vrouwen van ons overigens gedegeneerde ras. Daarom zeg ik, of hij nu hoopte dat de satirische bijnamen mij zouden bereiken en kwetsen, dan wel dat hij zich ervan bewust was tot een granieten zuil te spreken – het gevoel dat hem aandreef was zijn edelere en betere natuur onwaardig, daar het in het eerste geval moest

worden beschouwd als kleingeestige wraakzucht, en in het tweede – als *kin-derachtigheid*. Dan klaagt hij in zijn brief aan O. over, of veroordeelt hij (U moet mij het beperkte aantal Engelse woorden dat ik machtig ben vergeven) de “half dreigende” toon die hij in onze brieven meent te bespeuren, om met U te breken. Niets kan minder juist zijn. Wij hebben evenmin de bedoeling met hem te breken, als een orthodoxe Hindoe heeft om het huis te verlaten dat hij bezoekt, totdat men hem zegt dat zijn gezelschap niet langer gewenst is. Maar als daarop wordt gezinspeeld gaat hij weg. Dat geldt ook voor ons. De heer Hume is er bepaald trots op te herhalen dat hij er persoonlijk niet naar verlangt ons te zien, niet nieuwsgierig is ons te ontmoeten; dat onze wijsbegeerte en leringen voor *hem* niet in het minst van nut kunnen zijn, *hij* die alles heeft geleerd en weet wat er geleerd kan worden; dat hij er geen lor om geeft of wij met hem breken of niet, evenmin kan het hem iets schelen of wij met hem ingenomen zijn of niet. *Cui bono* dan? Tussen de (door hem) veronderstelde eerbied die wij van hem verwachten, en die ongemotiveerde twistzucht, die bij hem iedere dag kan degenereren in een niet geuite maar wezenlijke vijandigheid, ligt een afgrond waarin zelfs de Chohan geen tussengebiet kan ontdekken. Al kan hij er nu niet van worden beschuldigd geen rekening te houden, zoals in het verleden, met de omstandigheden en onze eigen bijzondere regels en wetten, toch haast hij zich nog altijd naar dat donkere grensgebied van de vriendschap, waar vertrouwen wordt verduisterd en donkere wolken van achterdocht en verkeerde indrukken de hele horizon bedekken. Ik ben zoals ik was; en zoals ik was en ben, zal ik wel altijd blijven – de slaaf van mijn plicht jegens de Loge en de mensheid; aan wie niet alleen werd geleerd, maar wiens wens het tevens is iedere voorkeur voor individuen ongeschikt te maken aan liefde voor het menselijk ras. Het is daarom ongegrond mij of iemand van ons te beschuldigen van zelfzucht, en van het verlangen U te beschouwen of te behandelen als “armzalige Pelings” en alleen “ezels te berijden” omdat wij geen geschikte paarden kunnen vinden. Noch de Chohan, noch K.H., noch ikzelf hebben ooit de betekenis van de heer Hume onderschat. Hij heeft de Th.Soc. en H.P.B. onschatbare diensten bewezen en is alleen in staat om van de Society een efficiënte kracht ten goede te maken. Wanneer aan de geestelijke ziel in hem de leiding wordt gelaten, is er geen zui-verder, geen beter en vriendelijker mens te vinden. Maar wanneer zijn *vijfde* beginsel zich in onbedwingbare trots verheft, zullen wij hieraan steeds het hoofd bieden en dit bestrijden. Onbewogen door zijn uitstekende wereldse raadgevingen hoe U zich met bewijzen voor ons werkelijk bestaan dient te wapenen, of hoe U het gezamenlijke werk moet aanpakken op de manier, die HEM het beste toeschijnt, zal ik onbewogen blijven tot ik tegen-

orders ontvang. Wat Uw laatste brief betreft (die van de heer Sinnett), al kleedt U Uw gedachten in nog zo aangename bewoordingen, U bent niettemin verrast, en wat de heer Sinnett aangaat, teleurgesteld dat ik geen toestemming geef voor verschijnselen, en dat ook niet een van ons één stap in Uw richting doet. Ik kan hier niets aan doen, en wat de gevolgen ook mogen zijn, mijn houding zal niet veranderen totdat mijn Broeder weer onder de levenden is teruggekeerd. U weet dat wij beiden ons land en ons ras liefhebben; dat wij de Theos.Society, mits in goede handen, als een grote potentiële kracht voor hun welzijn beschouwen; dat hij de aansluiting van de heer Hume bij het werk met vreugde heeft begroet en dat ik hieraan grote — zij het slechts gepaste — waarde heb gehecht. En daarom moet U beseffen, dat alles wat we zouden *kunnen* doen om U en hem nauwer aan ons te binden, wij van ganser harte zouden willen doen. Maar toch, als we moesten kiezen tussen ongehoorzaamheid aan de geringste order van onze Chohan wat betreft de vraag wanneer we een van U beiden mogen bezoeken, of wat wij U mogen schrijven, of hoe, of waar, en het verlies van Uw goede dunk, of zelfs een gevoel Uwerzijds van sterke animositeit en het uiteenvallen van de Society, dan zouden wij geen moment aarzelen. Men mag dit als onredelijk, zelfzuchtig, aanmatigend en belachelijk beschouwen, het als jezuïtisch veroordelen en ons van alles de schuld geven, maar wet is WET voor ons, en er is geen macht die ons een tittel of jota van onze plicht kan doen afwijken. Wij hebben U de kans gegeven alles te verkrijgen wat U wenst door Uw magnetisme te verbeteren, door U te wijzen op een hoger ideaal om na te streven, en aan de heer Hume is duidelijk gemaakt, wat hij reeds wist, hoe hij voor enige miljoenen van zijn medemensen van zeer groot nut zou kunnen zijn. Kies volgens Uw beste inzicht. U hebt Uw keuze gedaan, dat weet ik — maar de heer Hume kan nog meer dan eens van gedachten veranderen; ik blijf dezelfde wat betreft mijn groep en mijn belofte, wat hij ook mag besluiten. Evenmin hebben wij gebrek aan waardering voor de grote concessies die hij al heeft gedaan; concessies die in onze ogen des te groter zijn, daar hij minder belang gaat stellen in ons bestaan, en zijn gevoels geweld aandoet, alleen in de hoop de mensheid tot nut te zijn. Niemand in zijn plaats zou zich zo goedschiks met zijn toestand hebben verzoend als hij, of zich krachtiger hebben gehouden aan de verklaring “van de voornaamste doeleinden” op de vergadering van 21 aug.; terwijl hij “de inheemse gemeenschap aantoonde, dat de leden van de heersende klasse” eveneens de prijzenswaardige doeleinden van de T.S. willen bevorderen, wacht hij zijn tijd af, zelfs voor het verkrijgen van onze metafysische waarheden. Hij heeft al ontzaglijk veel goeds gedaan en heeft tot dusver daarvoor nog niets terugontvangen. Evenmin verwacht hij iets. Terwijl ik U in herinnering breng, dat deze brief een

antwoord is op *al* Uw brieven en op *al* Uw bezwaren en suggesties, kan ik hier nog aan toevoegen dat U gelijk hebt en dat mijn gezegende Broeder, ondanks al “Uw aardsheid” stellig werkelijke achting koestert voor U, en voor de heer Hume, bij wie ik tot mijn genoegen enige sympathie voor hem heb geconstateerd, hoewel hij niet is zoals U, en werkelijk “te trots *is* om zijn beloning in onze bescherming te zoeken.” Maar waarin U ongelijk hebt en altijd zult hebben, mijn waarde heer, is in de opvatting dat verschijnselen ooit “een krachtige motor” kunnen worden om de fundamenteën van dwaalleringen in het Westerse denken aan het wankelen te brengen. Niemand dan alleen zij, die met eigen ogen zien, zullen ooit geloven, wat U ook doet. “Overtuig ons en wij zullen de wereld overtuigen,” hebt U eens gezegd. U werd overtuigd en wat zijn de gevolgen? En ik wilde dat ik U de diepe overtuiging kon inprenten, dat wij niet willen dat de heer Hume of U aan het publiek het doorslaggevend bewijs levert dat wij werkelijk bestaan. Besef wel alstublieft, dat zolang de mensen twijfelen, er sprake blijft van nieuwsgierigheid en lust tot onderzoek, en dat onderzoek tot nadenken prikkelt, wat inspanning tot gevolg heeft; maar zodra ons geheim gemeengoed is geworden, zal niet alleen de sceptische maatschappij er geen groot voordeel van ondervinden, maar zal ook onze privacy voortdurend in gevaar worden gebracht en onophoudelijk moeten worden bewaakt ten koste van onredelijk veel energie. Heb geduld, vriend van mijn vriend. De heer Hume heeft jaren nodig gehad om genoeg vogels te doden om zijn boek te schrijven; en hij heeft ze niet bevolen hun lommerrijke schuilplaatsen te verlaten, maar moest wachten tot ze kwamen om zich door hem te laten opzetten en van een etiket te laten voorzien: zo moet ook U geduld hebben met ons. O, Sahibs, Sahibs! kon U *ons* maar catalogiseren en van een etiket voorzien en opstellen in het Britse Museum, dan zou Uw *wereld* inderdaad de absolute en verdroogde waarheid bezitten.

En zo komt alles als gewoonlijk weer bij het uitgangspunt terug. U hebt ons nagejaagd door achter Uw eigen schaduwen aan te zitten en ving slechts nu en dan een vluchtige glimp van ons op, zonder ooit dicht genoeg te naderen om te kunnen ontsnappen aan het grimmige skelet van achterdocht dat U op de hielen zit en U ook in de toekomst zal aangrijzen. Zo zal [het], vrees ik, tot het einde van het hoofdstuk gaan, omdat U niet het geduld hebt het boek tot het einde toe te lezen. Want U probeert tot de dingen van de geest door te dringen met de ogen van het vlees, het onbuigbare om te buigen naar Uw eigen grove model zoals het volgens U moet zijn, en als U bemerkt dat het niet buigen wil, is het heel goed mogelijk dat U het model breekt en – de droom voorgoed vaarwel zegt.

En nu tot besluit nog enkele woorden ter toelichting. O's *memo*, die zulke

rampzalige gevolgen had en een hoogst uniek *quiproquo* veroorzaakte, werd op de 27e geschreven. De avond van de 25e vertelde mijn geliefde Broeder mij, dat toen hij de heer Hume in het vertrek van H.P.B. had horen zeggen, dat hijzelf O. nog nooit had horen beweren, dat hij, O., ons persoonlijk had gezien, en hem hieraan had horen toevoegen dat hij, als Olcott dit tegen hem zou zeggen, genoeg vertrouwen in de man stelde om zijn woorden te geloven – hij, K.H., op de gedachte kwam mij te vragen O. te gaan vertellen dit te doen, omdat hij meende, dat de heer Hume het misschien prettig zou vinden enkele van de bijzonderheden te vernemen. De wensen van K.H. zijn – wet voor mij. En daarom ontving de heer Hume die brief van O. op een moment dat zijn twijfels reeds in hem hadden post gevat. Tegelijk met de boodschap die ik aan O. gaf, bevredigde ik zijn nieuwsgierigheid aangaande Uw Society en vertelde hem wat ik ervan dacht. O. vroeg mij toestemming deze notities aan U te zenden, en die gaf ik. Welnu, dit is het *hele* geheim. Om persoonlijke redenen vond ik het gewenst, dat U wist hoe ik over de situatie dacht, enkele uren nadat mijn geliefde Broeder uit deze wereld heenging. Toen U de brief ontving waren mijn gevoelens enigszins gewijzigd en heb ik, zoals reeds gezegd, in de memo heel wat veranderd. Daar de stijl van O. mijn lachlust opwekte, voegde ik er mijn *postscriptum* aan toe, dat uitsluitend op Olcott sloeg, maar desondanks door de heer Hume geheel op zichzelf werd toegepast!

Laten we er niet meer over praten. Ik eindig de langste brief die ik ooit in mijn leven heb geschreven; maar omdat ik het voor K.H. doe – ben ik tevreden. Hoewel de heer Hume het misschien niet gelooft, aan het “peil van de adept” wordt voldaan te ---- niet te Simla, en ik tracht eraan te beantwoorden, welk een armzalig schrijver en correspondent ik ook mag zijn.

M.

BRIEF No. 30*

Vertrouwelijk.

Mijn beste Broeder,

Misschien zou ik een week geleden wel niet hebben nagelaten deze gelegenheid aan te grijpen om U te zeggen, dat Uw brief over de heer Fern een zo volkomen onjuiste voorstelling geeft van de gezindheid en bovenal van de hou-

*Het gedeelte van de brief van A.O. Hume, aangehaald door K.H., blz. 253, is een geprecipiteerd facsimile van A.O.H.'s eigen handschrift en de cursief gedrukte passages zijn door K.H. onderstreept. —Red.

ding van M. jegens genoemde jongeman, als, gezien Uw volkomen onbekendheid met het doel dat hij beoogt, kon worden verwacht – maar verder zou ik niets hebben gezegd. Maar nu staan de zaken anders; en hoewel U “te weten bent gekomen,” dat wij “niet werkelijk het vermogen bezitten om gedachten te lezen,” zoals *werd voorgewend*, weten wij niettemin genoeg van de geesteshouding waarin mijn laatste brieven werden ontvangen, en van de ontevredenheid die werd gewekt, – om te vermoeden, zo niet te weten dat, hoe onwelkom de waarheid vaak ook is, voor mij de tijd is aangebroken om ronduit en openhartig met U te spreken. De zwakken nemen hun toevlucht tot liegen, en wij zijn sterk genoeg, zelfs met al de tekortkomingen die U zo gaarne in ons ontdekt, om de waarheid heel weinig te vrezen; evenmin is het waarschijnlijk dat wij *liegen*, alleen omdat het voor ons van belang zou zijn kennis voor te wenden van dingen waarvan wij niets weten. Misschien zou het dus voorzichtiger zijn geweest als U had opgemerkt, dat U wist dat wij niet werkelijk het vermogen bezitten om gedachten te lezen, tenzij wij ons *ten volle instellen*, en onze onverdeelde aandacht concentreren op de persoon wiens gedachten wij willen kennen – daar dat een onloochenbaar *feit* zou zijn, in plaats van een ongegronde bewering zoals die nu in Uw brief voorkomt. Hoe het ook zij, ik zie nu slechts twee wegen voor ons openliggen, zonder de geringste uitweg voor een compromis. Als het Uw wens is dat wij samenwerken, dan moeten wij dat voortaan doen op voet van volkomen wederzijds begrip. Het zal U volkomen vrij staan ons te zeggen – want U schijnt dat oprecht te menen, of liever, U hebt Uzelf ertoe gebracht te geloven – dat door de geheimzinnigheid die ons omgeeft, aan de meesten van ons een kennis wordt toegeschreven die wij in werkelijkheid *niet* bezitten; terwijl ik bijvoorbeeld evenzeer het recht zal hebben als U om U te laten weten hoe ik over U denk, waarbij U van Uw kant intussen belooft, dat U er *uiterlijk* niet om zult lachen om er *inwendig* over te wrokken (iets waaraan U, ondanks al Uw pogingen, zelden wat kunt doen) maar dat U, in geval ik mij vergis, doeltreffender bewijzen zult aanvoeren dan louter een ontkenning. Tenzij U zich door zulk een belofte bindt, is het voor elk van ons volstrekt nutteloos onze tijd te verspillen aan twistgeschrijf. Het is beter elkaar uit de verte langs astrale weg de hand te schudden, en te wachten tot U, in meerdere mate dan nu het geval is, de gave hebt verworven om het ware van het valse te onderscheiden; of dat wordt aangetoond dat wij niet meer zijn dan bedriegers (of nog erger – leugenachtige spoken); of dat tenslotte iemand van ons in de gelegenheid is om het bewijs van ons bestaan aan Uzelf of de heer Sinnett te leveren – niet langs astrale weg, want dat zou de “Geest”theorie alleen maar kunnen versterken, maar – door U persoonlijk te bezoeken.

Daar het een beslist hopeloze zaak wordt U ervan te overtuigen, dat zelfs *wij* nu en dan *wel* de gedachten van andere mensen lezen, mag ik dan misschien wel verwachten, dat U ons tenminste voldoende bekend acht met de Engelse taal om Uw zeer duidelijke brief niet helemaal verkeerd te hebben begrepen? En dat U mij gelooft als ik zeg dat ik, omdat ik hem volkomen heb begrepen, U even duidelijk antwoord, “Mijn allerbeste Broeder, U hebt het van het begin tot het einde volkomen mis!” Uw hele brief berust op een *misvatting*, op een volslagen onwetendheid omtrent “ontbrekende schakels,” want alleen die zouden U een echte sleutel tot de hele situatie hebben verschaft. Wat *kunt* U bedoelen met het volgende?

Mijn waarde Meester.

Met elkaar bent U bezig Fern totaal te bederven – dat is heel, heel erg jammer – want in zijn hart is hij werkelijk een goede kerel en hij koestert een intens verlangen naar occulte kennis – en heeft een sterke wil en een grote aanleg voor zelftucht – hij zou, daar ben ik zeker van, van nut kunnen zijn voor Uw doel; maar zijn eigendunk begint onuitstaanbaar te worden en hij is bezig een verstokt bedenker van verzinsels te worden en *dat is de schuld van U allen. Hij heeft* van het begin af aan *Morya geheel en al misleid!!* – en hij gaat maar door met tegen Sinnett te liegen om het te doen voorkomen, dat hij *Morya wist te bewegen hem geheimen toe te vertrouwen* en hem als chela aan te nemen, en nu meent hij dat hij tegen iedereen is opgewassen. . . *Morya, die volkomen in de val loopt, antwoordt . . . dit bedrog werd ongetwijfeld in Uw (ons) belang begonnen . . . enz. enz. enz.*

Ik behoef niet nog eens te herhalen wat ik al eerder heb gezegd; namelijk dat ik, voor ik Uw eerste brief over Fern ontving, nog nooit *één* moment aandacht aan hem had geschonken. Wie van *ons* – bederft dan die jongeman? Is het Morya? Welnu, het is wel heel duidelijk dat U nog minder van hem weet dan hij, volgens U, weet van wat er in U omgaat. “Hij heeft Morya geheel en al *misleid*.” Is dat zo? Tot mijn spijt moet ik bekennen dat, naar Uw Westerse maatstaven, het eerder op het omgekeerde lijkt; dat het mijn geliefde Broeder was die de heer Fern heeft “misleid” – al bedoelen wij met deze onaangename klinkende uitdrukking iets anders en gebruiken wij een ander woord. Dit laatste zal U waarschijnlijk nog “weezinwekkender” toeschijnen, daar zelfs de heer Sinnett, die in dit opzicht slechts de echo is van iedere andere Engelsman uit hogere kringen, dit als bijzonder stuitend voor de gevoelens van de doorsnee Engelsman beschouwt. Dat andere woord is – BEPROEVING; iets dat iedere chela, die niet slechts een ornament wil blijven, *nolens volens*

voor kortere of langere tijd moet ondergaan; – en juist omdat dit ongetwijfeld berust op wat U Westerlingen altijd zult zien als een systeem van *verlakerij* of misleiding – heb ik, die de Europese ideeën beter kende dan Morya, altijd geweigerd een van U beiden als – *chela's* aan te nemen of zelfs als zodanig te zien. U zoudt dus M. hebben beschuldigd van wat U ten onrechte hebt aangezien voor “misleiding” van de zijde van de heer Fern, als U slechts wat beter met onze werkwijze op de hoogte was geweest; de waarheid is echter, dat de één voor veel van wat hij nu doet volstrekt niet aansprakelijk is, en dat de ander iets ten uitvoer brengt, waarvoor hij de heer Fern van te voren eerlijk heeft gewaarschuwd; dat wat, – als U de correspondentie hebt gelezen zoals U zegt – U moet hebben vernomen uit de brief van H.P.B. die zij, in haar bezorgdheid voor M.'s gunsten – vanuit Madras aan Fern in Simla schreef, in de hoop hem daarmee af te schrikken. Een chela die een proeftijd doormaakt, mag denken en doen wat hij wil. Hij wordt gewaarschuwd en hem wordt vooraf gezegd: “U zult in verzoeking worden gebracht en door de schijn worden misleid; twee paden liggen voor U open, die beide naar het doel leiden dat U probeert te bereiken; het ene is gemakkelijk en voert U sneller naar uitvoering van opdrachten, die U misschien zult ontvangen; het andere – is moeizamer en langer; een pad bezaaid met stenen en doornen, die U onderweg meer dan eens zullen doen struikelen; en aan het einde waarvan U misschien toch nog zult merken dat U hebt gefaald, en niet in staat zult zijn de opdrachten voor een of ander speciaal werkje uit te voeren, – maar, terwijl de moeilijkheden die U op het laatstgenoemde pad hebt ondervonden, U alle op de duur als een verdienste zullen worden aangerekend, kan het eerste, het gemakkelijke pad, U slechts een kortstondige voldoening, een gemakkelijke vervulling van Uw taak schenken.” De chela is volkomen vrij, *en vaak vanuit het oogpunt van de schijn volkomen gerechtigd* – zijn Goeroe ervan te verdenken, dat hij een “bedrieger” is, om dat elegante woord te gebruiken. Sterker nog: hoe groter en oprechter zijn verontwaardiging is – zich uitend in woorden of kokend in zijn binnenste – des te geschikter en beter toegerust is hij om een *adept* te worden. Het staat hem vrij de grofste woorden en uitdrukkingen te [gebruiken] met betrekking tot de daden en opdrachten van zijn goeroe en hij zal daarvoor geen rekenschap behoeven af te leggen, mits hij de vuurproef zegevierend doorstaat; mits hij aan elke mogelijke verleiding weerstand biedt; iedere verlokking afwijst, en het bewijs levert dat niets, zelfs niet de belofte van wat hem dierbaarder is dan het leven, van die onschatbare zegen, zijn toekomstig adeptschap – in staat is hem te doen afwijken van het pad van waarheid en eerlijkheid, of hem kan dwingen een *bedrieger* te worden. Mijn waarde heer, wij zullen het wel nooit eens worden wat onze kijk op de dingen en zelfs

de betekenis van woorden betreft. U hebt ons *eens Jezuieten* genoemd; en gezien de wijze waarop U de dingen bekijkt, had U tot op zekere hoogte misschien gelijk ons zo te zien, daar er *schijnbaar* niet veel verschil bestaat tussen onze stelsels van opleiding. Maar dat geldt alleen uiterlijk. Zoals ik al eens eerder heb gezegd, *zij* weten dat wat zij leren *een leugen is*-, en *wij* weten dat wat wij doorgeven de waarheid is, de enige waarheid en niets dan de waarheid. *Zij* werken voor grotere macht en glorie (!) van *hun orde* ; wij – voor de macht en uiteindelijke glorie van de enkeling, van afzonderlijke eenheden, van de mensheid in het algemeen, en wij hebben er vrede mee, ja, zijn *gedwongen* – onze Orde en haar chefs volkomen op de achtergrond te houden. Zij werken en zwoegen en *bedriegen*, ter wille van wereldse macht in *dit leven* ; wij werken en zwoegen en laten toe dat onze chela's *tijdelijk worden bedrogen*, om hen de middelen te verschaffen voortaan nooit meer bedrogen te worden, en al het kwaad van valsheid en leugen te zien, niet alleen in dit maar ook in vele volgende levens. *Zij* – de Jezuieten offeren het innerlijk beginsel op, het Geestelijk brein van de ego, om des te beter het stoffelijke brein van de persoonlijke vergankelijke mens te voeden en te ontwikkelen, en zij offeren de hele mensheid op als een brandoffer aan hun Sociëteit – het niet te verzadigen monster, dat zich voedt met het brein en het merg van de mensheid, en een ongeneeslijk kankergezwel tot ontwikkeling brengt op ieder plekje gezond vlees dat het aanraakt. Wij – de bekritiseerde en onbegrepen Broeders – wij trachten de mensen ertoe te bewegen hun persoonlijkheid – een voorbijgaande flits – op te offeren voor het welzijn van de gehele mensheid, en derhalve voor hun eigen *onsterfelijke* Ego's, een deel van de laatstgenoemde, zoals de mensheid een fractie is van het integrale geheel dat het op zekere dag zal worden. *Zij* worden geoefend in misleiding; wij – in *het overwinnen van de misleiding*; zij doen het vuile werk zelf – op enkele van hun arme en oprechte werktuigen na – *con amore*, en voor zelfzuchtige doeleinden; wij – laten dit over aan onze dienstknechten – de *dugpa's* die ons ten dienste staan, door hen voor enige *tijd-carte blanche* te geven, en met geen ander doel dan om de hele *innerlijke* natuur van de chela te voorschijn te brengen, waarvan de meeste hoeken en gaten voor altijd in het duister verborgen zouden blijven, als er geen gelegenheid werd geboden deze stuk voor stuk te toetsen. Of de chela de prijs zal winnen of verliezen – hangt helemaal van hemzelf af. Maar U moet wel bedenken, dat onze ideeën omtrent “motieven” en “waarheidlievendheid” en “eerlijkheid” aanzienlijk verschillen van Uw ideeën in het Westen. Wij geloven beiden, dat het moreel is om de waarheid te spreken en immoreel om te liegen; maar hier houdt alle analogie op en lopen onze opvattingen aanmerkelijk uiteen. Het zou U bijvoorbeeld uiterst moeilijk vallen mij te zeggen

hoe Uw beschaafde Westerse Maatschappij, Kerk en Staat, politiek en handel, zich ooit een deugd hebben kunnen aanmatigen, die een ontwikkeld mens, een staatsman, een handelaar, of elk ander die in de wereld leeft – onmogelijk zonder enige restrictie in praktijk kan brengen? Kan iemand van de hierboven genoemde klassen – de bloem van Englands ridderschap, zijn meest trotse peers en voorname burgers, zijn deugdzaamste en meest waarheidlievende dames – kan iemand van hen, zo vraag ik U, de waarheid spreken hetzij thuis, in de maatschappij bij de uitoefening van hun openbare functies, of in de familiekring? Wat zoudt U denken van een heer of dame, die niet met minzame beleefdheid en hoffelijke taal een onwaarheid zou bedekken; die, als hij U tegenkwam, U zonder meer en kortaf zou zeggen wat hij van U, of van iemand anders denkt? En waar vindt men dat juweel van een eerlijke handelsman, of die godvrezende patriot of politicus, of Uw eenvoudige toevallige bezoeker, die niet voortdurend zijn gedachten *verborgen* houdt, en verplicht is – op straffe van voor een *bruut*, een gek te worden gehouden – opzettelijk en met een onbeschaamd gezicht te *liegen*, zodra hij wordt genoopt U te zeggen hoe hij over U denkt; tenzij hij als door een wonder zijn werkelijke gevoelens niet behoeft te verbergen? *Alles is leugen, alles valsheid*, om ons en in ons, mijn broeder; en dat is de reden waarom U zo verrast, zo niet geraakt schijnt, telkens wanneer U in aanraking komt met iemand die U botweg in Uw gezicht de waarheid zegt; en ook waarom U onmogelijk schijnt te kunnen begrijpen, hoe het mogelijk is dat iemand U *geen* kwaad hart toedraagt, ja, op enkele punten zelfs op U is gesteld en U respecteert, en U toch in het gezicht zegt wat hij eerlijk en oprecht van U denkt. Toen U kennis nam van M.'s mening over U, zoals die tot uitdrukking kwam in enkele van zijn brieven – (U moet er niet al te zeker van zijn dat ze, omdat ze in *zijn* handschrift zijn, ook door hemzelf zijn geschreven, al is natuurlijk ieder woord door hem gesanctioneerd, om een zeker doel te dienen) – zei U, dat hij er “op zijn zachtst gesproken, een eigenaardige manier op nahoudt om zich uit te drukken.” Welnu, die “manier” is eenvoudig de naakte waarheid, die hij bereid is Uzelf te schrijven, of zelfs in Uw gezicht te zeggen en te herhalen, zonder iets te verbergen of te veranderen — (tenzij hij met opzet en met dezelfde eerder genoemde bedoeling) overdreven uitdrukkingen liet gebruiken; en hij is — van allen die ik ken, juist de man die dat zonder de geringste aarzeling zou doen! En om die reden noemt U hem “een dominerende figuur, die erg kwaad wordt als hij tegenstand ontmoet,” maar U voegt eraan toe, dat U “hem daarvoor geen kwaad hart toedraagt, en hem daarom niet minder mag.” WELNU, DAT IS NIET ZO, mijn broeder, en DAT WEET U. Ik ben evenwel bereid tot op zekere hoogte met Uw definitie in te stemmen, en toe te geven en met U (en hemzelf hier naast mij), te herha-

len, dat hij een *heel dominerende figuur* is, en *soms* stellig heel erg geneigd kwaad te worden, vooral als hij tegenstand ontmoet in wat hij weet dat juist is. Zoudt U beter over hem denken, als hij zijn boosheid *verborg*; zichzelf en zijn omgeving *voorloog*, en zich zo een deugd liet toekennen die hij niet bezit? Al is het een verdienstelijke daad alle gevoelens van boosheid met wortel en tak uit te roeien, zodat we nooit meer de geringste vlaag van woede voelen opkomen, die wij allen als zondig beschouwen, dan is het volgens ons toch een nog grotere zonde *te doen alsof* ze werden uitgeroeid. Leest U alstublieft nog eens het “Elixer of Life” No. 2 (april, blz. 169, 1e kolom, paragr. 2, 3, 4, 5 en 6). En toch wordt in het denken van het Westen alles, zelfs in de godsdienst, tot een *schijnvertoning* verlaagd. Een biechtvader informeert niet bij zijn boeteling of hij boosheid *voelde*, maar of hij iemand zijn boosheid *toonde*. “Gij zult bij het liegen, stelen, doden, enz., *voorkomen betrappt te worden*” — schijnt het voornaamste gebod te zijn van de Goden van de beschaving — Maatschappij en Publieke opinie. Dat is de enige reden dat U, die daartoe behoort, nauwelijks, zo ooit, in staat zult zijn om karakters als dat van Morya te waarderen: een man, die even hard is voor zichzelf, even streng wat zijn eigen tekortkomingen betreft, als hij toegeeflijk is voor de gebreken van andere mensen, niet *met woorden*, maar in de diepste gevoelens van zijn hart; hoewel hij steeds bereid is U alles in het gezicht te zeggen wat hij van U denkt, was hij niettemin steeds een trouwer vriend van U dan ik, die vaak aarzel iemands gevoelens te kwetsen zelfs al is het de zuivere waarheid. Was M. iemand die ooit een nadere verklaring zou geven, dan zou hij U hebben kunnen zeggen: “Mijn Broeder, naar mijn mening bent U in hoge mate egoïstisch en hooghartig. In de beoordeling en bewondering van Uzelf verliest U gewoonlijk de rest van de mensheid uit het oog, en ik geloof waarlijk, dat U van mening bent dat het hele heelal voor de mens werd geschapen, en die *mens* bent – Uzelf. Kan ik geen tegenstand dulden, als ik weet dat ik gelijk heb, U kunt nog minder tegenspraak verdragen, zelfs als Uw geweten U duidelijk zegt dat U ongelijk hebt. U bent niet in staat het geringste blijk van kleinering te *vergeten* – al geef ik toe, dat U deze wel weet te *vergeven*. En omdat U oprecht gelooft door mij zo te zijn gekleineerd (*te-rechtgewezen* – zoals U het eens uitdrukte), oefent deze veronderstelde belediging tot op deze dag een stille invloed uit op al Uw gedachten, die mijn nederige persoon betreffen. En hoewel Uw groot intellect steeds zal verhinderen dat zich wraakgierige gevoelens zullen doen gelden en zo Uw betere natuur gaan overheersen, hebben zij toch een zekere invloed op Uw verstandelijke vermogens, daar U er plezier in hebt (al zult U dit tegenover Uzelf nauwelijks toegeven) – middelen te beramen om mij op een fout te betrappen, waarbij U zover gaat dat U mij in Uw verbeelding als een *dwaas*

voorstelt, een lichtgelovige domoor, die zomaar in de val loopt van iemand als – Fern! Laten we eens redelijk praten, mijn Broeder. Laten we het feit, dat ik een ingewijde, een adept ben, er helemaal buiten laten – en de positie nagaan die Uw verbeeldingskracht voor mij heeft geschapen, als twee gewone stervelingen, met een zekere dosis gezond verstand in mijn hoofd, en een grote dosis daarvan in het Uwe. Indien U genegen bent mij dat weinige toe te kennen, ben ik bereid U te bewijzen, dat het absurd is te menen dat ik in de mazen van een zo ondeugdelijk net *verstrikt* zou raken! U schrijft, dat Fern, om mij *op de proef te stellen*, wilde weten “of Morya het (zijn visioen) wilde laten publiceren – en Morya, die zomaar in de val loopt, antwoordt dat hij dat inderdaad wilde.” Nu kan men aan deze laatste bewering bezwaarlijk geloof hechten; en men behoeft slechts een middelmatig gezond verstand en intellectuele vermogens te hebben om in te zien, dat men op twee onoverkomelijke bezwaren stuit, wil men Uw zojuist genoemde opinie omtrent mij, en de mening dat ik werkelijk *in de val ben gelopen*, met elkaar in overeenstemming brengen. 1e: De inhoud en het onderwerp van het visioen. In dat visioen komen drie geheimzinnige wezens voor — de ‘goeroe’ — de ‘Machtige’ en de ‘Vader’; – laatstgenoemde is Uw nederige dienaar. Nu valt het moeilijk te geloven tenzij men mij de vermogens van een *gehallucineerd medium* toeschrijft — dat ik, wel bewust van het feit dat ik de jonge man tot dan toe nog nooit dichter dan een mijl was genaderd, en hem evenmin ooit in zijn dromen had bezocht – dat ik in de echtheid van het beschreven visioen zou geloven, of dat op zijn minst mijn achterdocht niet zou zijn gewekt door zulk een vreemde bewering.

“2e. De moeilijkheid de twee feiten met elkaar te rijmen, dat ik ‘een dominerende figuur’ ben, die heel *kwaad* wordt als *hij tegenstand ontmoet*, en dat ik kalm de ongehoorzaamheid, en de *opstandigheid* van een chela in zijn proeftijd aanvaard, die, toen hij vernam dat ‘Morya dat inderdaad wilde’ – d.w.z. zijn visioen laten publiceren – en in feite had beloofd het te herschrijven, er vervolgens nooit aan dacht aan die wens gevolg te geven, terwijl de arme sullige *goeroe* en ‘Vader’ evenmin verder aan de zaak dacht. Nu zou al het voorgaande, zelfs voor iemand met een middelmatig intellect, volkomen duidelijk zijn geweest. Daar het omgekeerde is gebeurd, en een man begaafd met ongetwijfeld grote intellectuele vermogens en een nog groter vermogen logisch te *redeneren* is gevangen in het armzaligste web van onwaarheden dat men zich maar kan denken – dringt zich onweerstaanbaar de conclusie op, en er kan geen andere worden gevormd: die man heeft, zonder zich hiervan bewust te zijn, zijn kleinzielige wraakgevoelens gelucht ten koste van zijn logica en gezond verstand. *Buss* (Zie noot blz. 224), we zullen er niet meer over praten.

Ondanks dit alles, en terwijl ik openlijk mijn afkeer uitspreek van Uw hooghartigheid en zelfzucht in veel zaken, erken en bewonder ik openhartig Uw vele andere bewonderenswaardige kwaliteiten, Uw uitstekende verdiensten en juist inzicht in alles waarbij U zelf niet rechtstreeks betrokken bent – in welk geval U net zo dominerend wordt als ik, alleen veel ongeduldiger – en ik hoop van harte dat U mij mijn bruuske – en volgens Uw westerse opvattingen over goede manieren – *ruwe* taal zult vergeven. Tevens zeg ik, net als U, dat ik niet alleen U geen kwaad hart toedraag, en U niet minder graag mag – maar dat wat ik zeg strikte realiteit is, de uitdrukking van mijn ware gevoelens, niet slechts woorden, geschreven om aan een denkbeeldig plichtsgevoel te voldoen.”

En na mij zo tot woordvoerder van Morya te hebben gemaakt, [is] het mij nu misschien vergund nog enkele woorden voor mijzelf te zeggen. Ik zal beginnen met U eraan te herinneren, dat U zich bij verschillende gelegenheden, vooral in de laatste twee maanden, herhaaldelijk als *chela* hebt aangeboden, en diens eerste plicht is zonder boosheid of haatgevoelens alles aan te horen wat de goeroe zegt. Hoe kunnen wij ooit *onderwijzen* of hoe kunt U *leren*, als we een houding moeten aannemen die ons en onze methoden volslagen vreemd is: – die van twee mannen uit de hogere kringen? Als U werkelijk een *chela* wilt zijn, d.w.z. de ontvanger van onze mysteriën, moet U zich aan onze methoden aanpassen, niet wij aan de *Uwe*. Tenzij U dit doet, heeft het voor U geen zin iets meer te verwachten dan wij onder gewone omstandigheden kunnen geven. U wilde Morya een les geven, en U zult misschien ontdekken (en dat zal *zeker* het geval zijn als M. mij mijn gang laat gaan), dat hij U één [ding] heeft geleerd, dat ons óf voor altijd tot vrienden en broeders zal maken, óf – wanneer er meer van de Westerse *gentleman* in U schuilt dan van de Oosterse *chela* en toekomstige adept, – maakt dat U vol afkeer met ons breekt en dat misschien aan de gehele wereld verkondigt. Hierop zijn wij allen voorbereid en wij proberen de crisis in de ene of andere richting te verhaasten. November nadert snel en tegen die tijd moet alles zijn beslist. De tweede vraag: denkt U niet, goede Broeder, dat de onbeschaafde, *dominerende* figuur, die U eerlijk en voor Uw eigen bestwil zegt wat hij op het hart heeft en tegelijk zorgvuldig, hoewel ongezien, Uzelf, Uw gezin en reputatie tegen mogelijk onheil beschermt – ja, broeder, zelfs zover ging dat hij dagen en nachten lang een schurk van een Islamitische bediende in het oog heeft gehouden, die erop uit was wraak op U te nemen, en tenslotte zijn boze plannen heeft verijdeld – denkt U ook niet, dat hij tienmaal het gewicht van een Brits Resident in goud waard is, een *gentleman*, die achter Uw rug Uw reputatie aan flarden scheurt, en die telkens wanneer hij U ontmoet U met een glimlach hartelijk de hand

schudt? Denkt U ook niet dat het veel edeler is te zeggen wat men denkt, en na gezegd te hebben wat zelfs U van nature als een impertinentie beschouwt – de persoon die zo werd bejegend alle soorten diensten te bewijzen, waarvan hij misschien nooit iets zal horen, of ontdekken – dan te doen wat de hoogst beschaafde kolonel of generaal Watson en vooral zijn echtgenote hebben gedaan, die, toen zij voor het eerst van hun leven de twee vreemdelingen in hun huis ontmoetten – Olcott en een inlandse rechter uit Baroda – een voorwendsel zochten om op de Society af te geven – *omdat U er lid van was!* Ik zal hier niet de *leugens* herhalen waaraan zij zich schuldig maakten, de overdrijvingen en lasterpraatjes van mevrouw Watson aan Uw adres, die werden bevestigd door haar echtgenoot – de dappere soldaat, zodat de arme Olcott, die er zo trots op is dat U tot de Society behoort, door deze onverwachte aanval zo werd getroffen en uit het veld geslagen, dat hij in zijn ontsteltenis een beroep deed op M. Als U had gehoord wat door laatstgenoemde toen over U werd gezegd, hoezeer hij Uw tegenwoordig werk en Uw geesteshouding waardeert, dan zoudt U hem graag het recht hebben gegeven om nu en dan *schijnbaar* grof tegen U te zijn. Hij verbood hem H.P.B. er meer over te zeggen dan hij al had gedaan en wat zij – als een echte vrouw – onmiddellijk aan de heer Sinnett overbracht – en zelfs zij, hoe verbolgen zij toen ook op U was, was door de U aangedane smaad en belediging diep gegriefd — en zij nam daadwerkelijk de moeite in dat verleden terug te zien, toen U, zoals mevrouw Watson zei, in hun huis gastvrijheid genoot. Dit is nu het verschil tussen de zogenaamde goedgezinden en vrienden van Westerse superieure afkomst, en de eveneens zogenaamde — kwaadgezinden van het Oosterse *inferieure* ras. Dit daargelaten, geef ik toe dat U het recht hebt boos op M. te zijn; want hij heeft iets gedaan dat, hoewel het volkomen in overeenstemming is met onze voorschriften en methoden, een Westers persoon, wanneer hij ervan weet, in hoge mate zal grieven, en als ik bijtijds op de hoogte was geweest om het tegen te gaan, zou ik het stellig hebben verhinderd. Het is ongetwijfeld heel vriendelijk van de heer Fern te zeggen, dat het zijn bedoeling was ons “te betrappen” — “natuurlijk niet om de Oude Dame aan de kaak te stellen,” want wat heeft de arme “Oude Dame” met dit alles te maken? Maar het staat hem volkomen vrij ons te *betrappen* en zelfs *aan de kaak te stellen*, niet alleen om hemzelf en U te beschermen maar ook de hele wereld, als dat hem op enigerlei wijze kan troosten bij zijn falen. En falen *zal* hij, dat staat vast, als hij op die manier doorgaat een dubbele rol te spelen. De beslissing of hij al dan niet als reguliere chela wordt aangenomen — berust bij de Chohan. M. behoeft er alleen voor te zorgen dat hij met alle mogelijke middelen wordt getoetst, beproefd en onderzocht, om zijn ware aard naar buiten te brengen. Dit is een regel, die bij ons

even onverbiddelijk is als weerzinwekkend in Uw Westerse ogen, en ik kan hiertegen niets doen, zelfs al zou ik het willen. Het is niet genoeg precies te weten wat de chela al of niet vermag te doen tijdens en onder de omstandigheden van de proefperiode. We moeten weten waartoe hij *misschien* in staat is bij andere en alle mogelijke gelegenheden. Wij hebben alle voorzorgsmaatregelen genomen. Geen van onze *Upasika* of *Yu-posah*,* noch H.P.B. of O., noch zelfs Damodar, of wie van hen dan ook, treft enige blaam. Het staat hem vrij iedere brief te laten zien die in zijn bezit is, en te onthullen wat hem te doen werd gegeven, (waarbij de keus tussen *de twee paden* aan hem werd gelaten) en *wat bij in werkelijkheid heeft gedaan*, of beter *naliet* te doen. Wanneer de tijd komt – als die ooit tot zijn ongeluk mocht komen – bezitten wij de middelen om aan te tonen hoeveel ervan waar is, en hoeveel onjuist en door hem verzonnen. Intussen heb ik een raad te geven. *Zie toe* en zeg geen woord. Hij werd, wordt en zal in de verleiding worden gebracht allerlei verkeerde dingen te doen. Zoals ik al zei, tot voor kort wist ik niets van wat er gaande was; toen ik vernam dat zelfs mijn naam indirect bij de *beproeving* werd betrokken, waarschuwde ik wie ik moest waarschuwen, en verbood uitdrukkelijk dat mijn eigen zaken hierin werden gemengd. Maar hij heeft uitstekende mogelijkheden voor helderziendheid, en is helemaal niet zo slecht als U denkt. Hij is verwaand — maar wie is dat niet? Wie van ons is volkomen vrij van dit gebrek? Hij mag zich verbeelden en zeggen wat hij wil, maar dat *U* zich zo laat meeslepen door een vooroordeel, waarvan U het bestaan niet eens bereid bent toe te geven, is wel heel erg vreemd! Dat U oprecht geloof hechtte aan de bewering, dat de heer Fern M. *misleidde* en *in de val* heeft laten lopen, is toch eigenlijk te belachelijk, terwijl zelfs O., en niet alleen de “Oude Dame”, er nooit in geloofden, omdat zij wisten dat hij op de proef moest worden gesteld, en ook wisten wat dat betekende. Enkele dagen geleden gaf M. zich de moeite om U te bewijzen, dat hij nooit was *beetgenomen*, zoals U hoopte, en dat hij bij het idee alleen al moest lachen; en Olcott zal U beslist een deugdelijk bewijs daarvan leveren, al is hij op het ogenblik in het binnenland van Ceylon, waar geen brieven, laat staan telegrammen hem kunnen bereiken. Evenmin werd deze “fraude” — als U het zo wilt noemen, ooit *in ons belang begonnen*, om de eenvoudige reden dat wij er geen belang bij hebben — maar in dat van de heer Fern en de Society, volgens de gedachtengang van H.P.B. Maar waarom zoudt U het *fraude* noemen? Hij vroeg haar om raad, hij viel haar lastig en smeekte haar en zij zei hem: — “Werk voor de zaak; probeer door vragen en onderzoek ieder mogelijk bewijs van het bestaan van de Broeders te verkrijgen. U ziet dat

*[Moet misschien zijn Upasaka, de mannelijke vorm van Upasika. – Red.]

ze dit jaar niet zullen komen, maar er zijn tal van Lama's die jaarlijks naar Simla en omstreken afdalen, en zo kunt U proberen alle bewijzen voor Uzelf en de heer Hume te vinden, enz." Is hier iets verkeerd in? Toen zij de MSS. had ontvangen die zijn visioen bevatten, vroeg zij M. ernaar; en hij, die daarin "de Machtige" en de "Vader" en wat al niet wordt genoemd, *zei haar de waarheid* en droeg haar vervolgens op de heer Fern te vragen of hij het wilde publiceren, waarbij hij haar en O. van tevoren zei dat hij *dat niet zou doen*. Wat Morya van dit visioen en andere weet, *weet hij alleen*, en zelfs ik zal mij nooit met zijn wijze van onderricht bemoeien, hoezeer deze mij persoonlijk ook mag tegenstaan. Nu U mij dit vraagt, de "Oude Dame" zal natuurlijk niets weten. Maar U moet weten, dat zij na haar bezoek aan Baroda een zelfs nog ongunstiger oordeel heeft over Fern dan U. Zij hoorde daar bepaalde dingen over hem en Brookes, en vernam nog andere van laatstgenoemde, die, zoals U weet, de Baroda *Mejnour* van Fern is. Zij is een vrouw, al is zij een *Upā-si-ka* (vrouwelijke discipel), en kan, behalve over occulte zaken, moeilijk haar mond houden. Ik geloof dat het zo voldoende is. Wat er ook is gebeurd of nog zal gebeuren, dit zal alleen Fern treffen – en niemand anders.

Ik heb van de groots opgezette theosofische *Conversazione* gehoord – en als U tegen die tijd *nog theosofen bent*, is het natuurlijk beter dat deze in Uw huis wordt gehouden. En nu zou ik U nog een paar woorden tot afscheid willen zeggen. Al ben ik mij pijnlijk bewust van Uw voornaamste en bijna enige gebrek – een gebrek dat U in Uw brief aan mij zelf hebt toegegeven, hoop ik dat U mij gelooft, mijn goede Broeder, als ik zeg dat mijn genegenheid en achting voor U in alle andere opzichten groot en zeer oprecht is. Evenmin zal ik licht vergeten, wat er ook gebeurt, dat U vele maanden lang dag aan dag, zonder enige beloning of voordeel voor Uzelf te verwachten of te verlangen, in het belang van de Society en de mensheid in het algemeen hebt gewerkt en gezwoegd, met de enige hoop het goede te doen. En ik vraag U, waarde Broeder, enkele eenvoudige opmerkingen van mij niet als "verwijten" op te vatten. Als ik met U heb gediscuteerd, dan kwam dit omdat ik daartoe genoopt werd, daar de Chohan ze (Uw *voorstellen*) als iets ongehoords beschouwde; aanspraken, waarnaar, vanuit zijn standpunt, geen moment kon worden geluisterd. Hoewel U de tegen U gerichte argumenten nu wellicht als "onverdiende verwijten" beschouwt, zult U misschien op zekere dag tot de erkenning komen, dat U inderdaad "onredelijke concessies hebt verlangd." Het feit, dat U er sterk op aandrong, dat het U – (niet iemand anders) – zo mogelijk moest worden toegestaan een of ander buitengewoon vermogen te verwerven, dat zou worden gebruikt om anderen te overtuigen, — al kan het, naar de *dode letter* opgevat, eenvoudig worden gezien "als een suggestie ter (te mijner) overweging" en betekende het "*in geen geval*"

een eis” – toch was het voor ieder die tussen de regels kon lezen, inderdaad wel een duidelijke eis. Ik heb al Uw brieven, en er is er nauwelijks een, die niet de geest ademt van een besliste eis, *een gerechtvaardigd* verzoek, d.w.z. een vragen om wat U *toekomt*, en wat in geval van afwijzing U het recht geeft U verongelijkt te voelen. Ik twijfel er niet aan, dat dat *niet* Uw bedoeling was toen U ze schreef. Maar het was Uw verborgen gedachte, en dat diepste gevoel werd steeds ontdekt door de Chohan, wiens naam U verschillende malen hebt gebruikt en die er nota van heeft genomen. Onderschat U wat U tot dusver hebt ontvangen op grond van *inconsequenties* en onvolledigheid? Ik heb U gevraagd: maak aantekeningen van de eerste, te beginnen met de *inconsequenties* – zoals U die ziet – in ons eerste betoog over het *pro* en *con* van het bestaan van God en eindigend met de veronderstelde tegenstrijdigheden met betrekking tot “ongevallen” en “zelfmoorden”. Zend ze mij dan toe en ik zal U bewijzen, dat er voor iemand die de gehele leer terdege kent, geen enkele tegenstrijdigheid bestaat. Het is vreemd om iemand die bij zijn volle verstand is, te beschuldigen dat hij op woensdag iets schreef dat hij op de daarop volgende zaterdag of zondag geheel heeft vergeten en zich vierkant tegenspreekt! Ik geloof niet dat zelfs onze H.P.B., met haar belachelijk verzwakte geheugen, zich aan zo’n algehele vergeetachtigheid zou schuldig maken. Naar Uw mening “loont het niet de moeite alleen voor tweederangs denkers te werken,” en voortgaande op dat argument, stelt U voor, óf *alles* te krijgen, óf geheel met het werk te stoppen als U niet *terstond* de beschikking kunt krijgen over “een wijsgerig stelsel dat bestand is tegen het onderzoek en de kritiek van mensen als Herbert Spencer.” Hierop is mijn antwoord dat U zondigt tegen de velen. Niet onder de Herbert Spencers en de Darwins of de John Stuart Mills vindt men de miljoenen Spiritisten, die nu intellectueel naar de kelder gaan, maar onder hen die de meerderheid van de “tweederangs denkers” vormen. Had U slechts geduld, dan zou onze *speculatieve* wijsbegeerte U alles hebben gegeven wat U ervan wilde ontvangen – “speculatief” in die zin dat het dit natuurlijk voor allen, behalve voor adepten, moet blijven. Maar heus, mijn waarde Broeder, U bent van deze deugd niet rijkelijk voorzien. Ik kan echter nog steeds niet begrijpen, waarom de situatie U zou moeten ontmoedigen.

Wat er ook gebeurt, ik hoop dat de vriendelijk bedoelde waarheden die U van ons hebt gehoord, U niet hebben gegriefd. Waarom ook? Zou de stem van Uw geweten U grieven, wanneer deze U toefluistert dat U soms op onredelijke wijze ongeduldig en helemaal niet zo lijdzaam bent als Uzelf wel graag zoudt willen? Zeker, U hebt vele maanden lang en in vele richtingen en zonder ophouden hard voor de zaak gewerkt; maar U moet niet denken dat wij, omdat *wij nooit hebben laten blijken dat wij op de hoogte waren van wat U hebt*

gedaan, of omdat wij er in onze brieven nooit aandacht aan hebben besteed, of U ervoor hebben bedankt – niet erkentelijk zijn voor wat U hebt gedaan, of dat wij dit opzettelijk of anderszins negeren, want dat is werkelijk niet zo. Want hoewel niemand dank behoort te verwachten voor de plicht die hij jegens de mensheid en de zaak van de waarheid vervult — daar hij die voor anderen werkt, slotslotte slechts voor zichzelf werkt — koester ik niettemin, mijn Broeder, gevoelens van diepe dankbaarheid jegens U voor wat U hebt gedaan. Ik ben van nature niet erg demonstratief, maar ik hoop wel U eens te bewijzen, dat ik niet een ondankbare ben, zoals U denkt. En Uzelf, al bent U in Uw brieven aan mij inderdaad lijdzaam geweest, daar U niet hebt geklaagd over wat U de tekortkomingen en inconsequenties in onze brieven noemt, U hebt die lijdzaamheid toch niet zover doorgevoerd, dat U het aan de tijd en aan verdere toelichtingen overliet uit te maken of deze tekortkomingen echt waren, of dat zij dit alleen aan de oppervlakte schenen. U hebt zich steeds tegenover Sinnett, en in het begin zelfs tegenover Fern beklagd. Als U er maar toe kon komen om slechts voor een minuut of vijf Uzelf in de positie van een *inlandse goeroe* en een Europese *chela* te denken, dan zoudt U weldra bemerken, hoe monsterachtig zulke relaties als de onze in de ogen van een inlander moeten zijn; en U zoudt niemand van gebrek aan eerbied kunnen beschuldigen. Welnu, begrijp mij alstublieft; *ik* beklag mij niet; maar alleen al het feit dat U mij in Uw brieven aanspreekt met “Meester” – maakt mij tot voorwerp van spot van al onze *Tchutuktus*, die iets van onze wederzijdse relaties weten. Ik zou nooit over dit feit hebben gesproken, ware het niet dat ik in de gelegenheid ben het te bewijzen door hierbij een brief in te sluiten van Subba Row aan mij – vol *verontschuldigen*, en ook een aan H.P.B., – even vol *oprechte waarheden* – daar zij beiden chela’s, of beter, discipelen zijn. Ik hoop dat ik geen indiscretie bega – in de Westerse zin van dit woord. Wilt U zo goed zijn ze beide aan mij terug te zenden als U ze hebt gelezen en van de inhoud kennis hebt genomen. Dit wordt U strikt vertrouwelijk toegezonden en alleen voor Uw persoonlijk onderricht. U zult daaruit zien, hoeveel U Engelsen in India nog *ongedaan* moet maken, alvorens U kunt hopen in dit land iets goed te *doen*. Inmiddels moet ik eindigen, waarbij ik U opnieuw de verzekering geef van mijn oprechte genegenheid en achting.

Uw,

K.H.

Geloof me, U bent te streng en – *onrechtvaardig* jegens Fern.

BRIEF No. 31

Op 26 maart 1881 te Londen ontvangen.

Het is uit de diepten van een onbekende vallei, temidden van de steile rot-sen en gletsjers van Terich-Mir – een dal dat nog nooit door een Europeaan werd betreden sinds de dag waarop de berg zelf uit de schoot van Moeder Aarde tevoorschijn kwam — dat Uw vriend U deze regels zendt. Want daar is het dat K.H. Uw “Hartelijke huldebetuiging” ontving en waar hij van plan is zijn “zomervakantie” door te brengen. Een brief, “uit de gebieden van eeuwige sneeuw en reinheid,” verzonden naar en ontvangen – “In de oorden van verdorvenheid”! . . . Vreemd, *n'est-ce pas?* Zou ik in die “oorden” bij U willen of liever kunnen zijn? Nee; maar ik was dat wel elders op verschillende tijden, hoewel niet in “astrale” noch in enige andere tastbare vorm, maar eenvoudig in gedachten. Dat bevredigt U niet? Wel, U kent de beperkingen waaraan ik mij in Uw geval heb te houden en U moet geduld hebben.

Uw toekomstige boek* is een juweeltje; en hoe klein en bescheiden het ook is, op zekere dag zal misschien blijken, dat het een even hoge vlucht heeft genomen, als de Mount Everest uitsteekt boven Uw bergen van Simla. Onder alle andere boeken van dien aard zal het in de wildernis van de Spiritistische literatuur ongetwijfeld de Verlosser blijken te zijn, het zoenoffer voor de zonde van de wereld van de Spiritisten. Zij zullen het eerst verwerpen – ja zelfs beschimpen; maar het zal zijn twaalf getrouwen vinden en – het zaad, dat door Uw toedoen in de bodem van bespiegeling werd geworpen, zal niet als onkruid opgroeien. Daar kunt U van op aan. U bent vaak te voorzichtig. U herinnert de lezer te dikwijls aan Uw onwetendheid; en door wat U in de grond van Uw hart kent en voelt als een axioma, een primaire *waarheid*, als een bescheiden theorie voor te stellen – brengt U hem alleen maar in verwarring in plaats van hem te helpen en – zaait U twijfel. Maar het is een pittig en goed doordacht werkje, en als kritische beoordeling van de door U persoonlijk waargenomen verschijnselen is het veel nuttiger dan het boek van de heer Wallace. Aan bronnen als deze zouden de Spiritisten hun dorst naar verschijnselen en mystieke kennis moeten lessen, in plaats van de idiote dwaasheden te moeten slikken die zij in de *Banners of Light* en andere aantreffen. De wereld – en daarmee wordt die van het individuele bestaan bedoeld – is vol van die latente betekenissen en diepe bedoelingen, die aan alle verschijnselen van het Heelal ten grondslag liggen, en alleen de Occulte Wetenschappen — d.w.z. de *rede* tot bovenzinnelijke Wijsheid verheven — kunnen de sleutel verschaffen waarmee ze voor het intellect kunnen worden ontsloten. Geloof mij, er komt

*[*The Occult World*. –Red.]

in het leven van een adept een moment, waarop de beproevingen die hij heeft doorstaan, duizendvoudig zullen worden vergoed. Om verdere kennis te verwerven, is hij niet langer aangewezen op een nauwgezet en langzaam proces van onderzoek en vergelijking van uiteenlopende zaken, maar wordt hem een ogenblikkelijk, onvoorwaardelijk inzicht verleend in iedere grondwaarheid. Daar hij dat stadium in de filosofie voorbij is, waarin wordt gesteld dat alle fundamentele waarheden aan een blinde impuls ontspringen – wat de filosofie van Uw Sensualisten of Positivisten is; en die andere klasse van denkers ver achter zich heeft gelaten – de Intellectualisten of Sceptici – die zeggen dat fundamentele waarheden alleen aan het intellect worden ontleend, en dat wij, wijzelf, er de enige scheppende oorzaken van zijn, ziet en voelt en leeft de adept in de bron zelf van alle fundamentele waarheden – de Universele Geestelijke Essentie van de Natuur, SHIVA, de Schepper, de Vernietiger en de Vernieuwer. Zoals de Spiritisten van nu de “Geest” hebben gedegradeerd, zo hebben de Hindoes de Natuur gedegradeerd door hun antropomorfistische opvattingen daarover. Alleen de Natuur kan de hoogst denkbare Geest belichamen. “Opgegaan in de absolute zelf-onbewustheid van het *fysieke Zelf*, verzonken in de diepten van het ware Zijn, dat geen zijn is, maar het eeuwige, universele Leven,” zijn hele gedaante even onbeweeglijk en rein als de eeuwig besneeuwde toppen in Kailasa, waar hij zit, verheven boven zorg, boven smart, boven zonde en aardsheid, een bedelaar, een wijze, een genezer, de Koning der Koningen, de Yogi der Yogi's, dat is de ideale Shiva van de *Yoga Shastra's*, de culminatie van *Geestelijke Wijsheid*. . . . O, gij Max Müllers en Monier Williamsen, wat hebt U met onze Wijsbegeerte gedaan!

Maar men mag nauwelijks verwachten, dat U de hierboven genoemde *phanerosis** van onze leringen kunt waarderen of zelfs maar begrijpen. Vergeef mij. Ik schrijf maar zelden brieven; en telkens als ik gedwongen ben dat wel te doen, volg ik eerder mijn eigen gedachten, dan dat ik mij strikt houd aan het onderwerp dat ik voor ogen zou moeten houden. Ik heb mij langer dan een kwart eeuw dag en nacht ingespannen om mijn plaats te behouden in de rijen van dat onzichtbare maar voortdurend actieve leger, dat werkt en zich voorbereidt op een taak, die geen andere beloning kan brengen dan het besef, dat we onze plicht doen jegens de mensheid; en toen ik U op mijn weg tegenkwam, heb ik geprobeerd – wees niet bang, – niet om U in te lijven, want dat zou onmogelijk zijn, maar eenvoudig om Uw aandacht te vestigen op, en Uw nieuwsgierigheid, zo niet Uw betere gevoelens te wekken, voor de ene en enige waarheid. Het bleek dat U trouw en oprecht bent, en U hebt Uw best gedaan. Als Uw inspanningen de wereld slechts één enkele letter van het alfabet

*[Betekent waarschijnlijk ‘het zichtbaar maken’. —Red.]

van de Waarheid zullen leren – die Waarheid die eens de hele wereld vulde — dan zal Uw beloning U niet ontgaan. Nu U kennis hebt gemaakt met de “mystici” van Parijs en Londen, wat denkt U van hen? . . .

UwK.H.

P.S. – Onze ongelukkige “Oude Dame” is ziek. Lever, nieren, hoofd, hersenen, benen, alle organen en ledematen stellen zich te weer en hebben maling aan haar pogingen ze te negeren. Een van ons zal haar moeten “*opknappen*”, zoals onze waardige heer Olcott zegt, of het zal haar slecht vergaan.

BRIEF No. 32

Ik betreur alles wat is gebeurd, maar het was te voorzien. De heer Hume heeft zijn hand in een wespennest gestoken en mag zich niet beklagen. Als mijn *bekentenis* geen verandering in Uw gevoelens heeft gebracht – ik heb mij vast voorgenomen U niet te beïnvloeden, en zal dus niet Uw kant opkijken om mij ervan te vergewissen hoe de zaken er bij U voorstaan, mijn vriend – en als U nog niet volkomen afkerig bent van ons stelsel en onze methoden; kortom als het nog steeds Uw wens is de briefwisseling voort te zetten en te leren, moet er iets worden gedaan om de onverantwoordelijke “Weldoener” in toom te houden. Ik weerhield haar ervan Hume een nog bozere brief te zenden dan zij U heeft geschreven. Ik kan haar *niet* dwingen zijn brieven aan mij of die van mij aan hem door te zenden; en daar het mij niet meer mogelijk is Fern te vertrouwen en G.K. moeilijk met enig recht kan worden opgeofferd aan een man, die een bewezen dienst, behalve een van hemzelf, beslist niet weet te waarderen, – wat kunnen wij dan nog doen? Nu we ons eenmaal met de buitenwereld zijn gaan bemoeien, hebben we niet het recht persoonlijke meningsuitingen van haar individuele leden te onderdrukken, noch hun kritiek te schuwen, hoe ongunstig die voor ons ook is – vandaar de nadrukkelijke opdracht aan H.P.B. om het artikel van de heer Hume te publiceren. Maar daar we de wereld de zaak van twee kanten willen laten zien, hebben we ook goed gevonden om het gezamenlijk protest van Deb, Subba Row, Damodar en enkele andere chela's – in de Theosophist te laten volgen op zijn kritiek op ons en ons Stelsel.

Ik gaf U slechts aanduidingen van dat waarover ik een andere keer uitvoeriger zal schrijven. Denk intussen na over de moeilijkheden die uiteraard op

onze weg liggen en laten we niet, als Uw vriendschap voor mij oprecht is, door met onze ketens te worstelen, ze knellender en zwaarder maken. Ik voor mij ben bereid de kans te lopen voor een zich tegensprekende weetniet te worden gehouden en door de heer Hume zonder enige terughouding in druk te worden bekritiseerd, mits U werkelijk profijt van ons onderricht hebt, en van tijd tot tijd Uw kennis met de wereld deelt. Maar om U onverbloemd te zeggen hoe ik erover denk, ik zal het waarschijnlijk nooit meer wagen mij met een andere Europeaan in te laten dan Uzelf. Zoals U nu ziet, kan contact met de buitenwereld slechts leed berokkenen aan hen die ons zo trouw dienen, en onze Broederschap een slechte naam bezorgen. Het is niet waarschijnlijk, dat een Aziaat zich ooit iets zal aantrekken van de egoïstische aanvallen van de heer Hume op ons (het gevolg van mijn laatste brief, en de door mij geëiste toezegging mij minder vaak en uitvoerig te schrijven dan tot dusver) maar van deze aanvallen en kritiek, die de Europese lezers als een openbaring en een bekentenis zullen aannemen, zonder ooit te vermoeden waardoor zij zijn ontstaan en door welke door en door egoïstische gevoelens zij zijn verwekt – kan worden verwacht, dat zij veel kwaad zullen stichten – en wel in een richting waarvan U tot dusver niet hebt gedroomd. Vastbesloten zulk een nuttig werktuig (nuttig in één richting natuurlijk) niet verloren te laten gaan, heeft de Chohan zich door ons laten overreden toestemming te geven voor mijn contacten met de heer Hume. Ik had hem er mijn woord op gegeven, dat hij berouw had getoond en – een ander mens was geworden. En hoe moet ik nu mijn Grote Meester ooit onder de ogen komen, die werd uitgelachen, tot voorwerp van de geestigheden van de heer Hume werd gemaakt, Ramses de Grote werd genoemd, en dergelijke onbehoorlijke opmerkingen? En in zijn brieven gebruikte hij uitdrukkingen, waarvan de grove onbeschaamdheid mij ervan weerhoudt ze te herhalen, en die mijn ziel in opstand brachten toen ik ze las; woorden zo gemeen dat zelfs de lucht die ze beroerde erdoor werd bezoedeld, en die ik U haastig toezond met de brief waarin ze zijn opgenomen, zodat ik die bladzijden niet langer in mijn huis zou hebben, dat vol is met jonge en onschuldige chela's, die ik ervoor wilde behoeden zulke uitdrukkingen ooit te horen.

En dan Uzelf, mijn vriend, die hierin meer door hem bent beïnvloed dan U weet of vermoedt – Uzelf leidt uit *onvolledigheid* maar al te licht “tegenstrijdigheid” af. Dat een feit, dat in onze wetenschap wordt aangevoerd, nieuw is of er onverklaarbaar uitziet, is nog geen voldoende reden het meteen als een tegenstrijdigheid aan te merken en om, zoals Hume in zijn artikel doet, te verkondigen dat hij in één week zou kunnen onderwijzen wat hij in achttien maanden van ons wist los te krijgen, want Uw kennis is vooralsnog zo beperkt, dat het hem moeilijk zou vallen te zeggen hoeveel wij weten of niet weten.

Maar ik heb al te lang stilgestaan bij deze irrationele, onwijsgerige en onlogische aanval op ons en ons Stelsel. Op zekere dag zullen wij de ondeugdelijkheid aantonen van de tegenwerpingen, die de heer H. verkiest te maken. Misschien dat hij in het bestuurscollege als een wijs raadslid wordt beschouwd, maar hij kan door ons moeilijk in dat licht worden gezien. Hij beschuldigt mij ervan, dat ik door zijn tussenkomst "onjuiste ideeën en feiten" aan de wereld geef; en voegt eraan toe dat hij zich graag op een afstand zou houden — met ons zou willen breken, als hij niet het verlangen koesterde de wereld van dienst te zijn! Dat zou een eenvoudige methode zijn om alle wetenschappen op te ruimen, want er is er niet één die niet wemelt van "onjuiste feiten" en fantastische theorieën. Maar terwijl de Westerse Wetenschappen de verwarring nog groter maken, verklaart onze Wetenschap alle schijnbare tegenstrijdigheden en verzoent zij de vreemdste theorieën.

Maar als U hem niet tot bezinning brengt, zal dit weldra het einde van alles betekenen — en ditmaal onherroepelijk. Ik behoef U niet de verzekering te geven van mijn welgemeende achting voor U en onze dankbaarheid voor wat U hier voor de Society — en indirect voor ons beiden — hebt [gedaan]. Wat er ook gebeurt, ik ben tot Uw dienst. Ik zou alles voor Uw vriend, kolonel Chesney, willen doen wat mogelijk is, als ik maar wist hoe. Indien de crisis wordt vermeden en de donkere wolk afdrijft — zal ik hem ter wille van U onderricht geven, voor zover mij dat mogelijk is. Maar — zal het niet te laat zijn?

Getrouw de Uwe,

K.H.

BRIEF No. 33

Brief van K.H., ontvangen door bemiddeling van M., ter inzage gegeven aan A.B.

Ik ben oprecht bezorgd dat U misschien in verwarring bent gebracht door de schijnbare tegenstrijdigheid tussen de briefjes, die U van mijn Broeder M. — en mijzelf hebt ontvangen. Weet wel, mijn vriend, dat hoewel wij in onze wereld mogen verschillen wat de methoden betreft, wij nooit met elkaar in strijd kunnen zijn wanneer het om de *beginselen van handelen* gaat, en de toepassing van de idee van de Broederschap der Mensheid in de ruimste en meest praktische zin is niet onverenigbaar met Uw droom een kern van eerlijke wetenschappelijke onderzoekers van goede naam te vormen, die in de ogen van de massa aan de T.S. organisatie gezag zou verlenen, en als schild zou dienen

tegen de verwoede en stompzinnige aanvallen van sceptici en materialisten.

Er bevinden zich — zelfs onder de Engelse beoefenaars der Wetenschap — mensen die al bereid zijn toe te geven dat onze leringen in overeenstemming zijn met de resultaten en de ontwikkelingen van hun eigen onderzoekingen, en die niet onverschillig staan tegenover de toepassing hiervan op de geestelijke noden van de mensheid in het algemeen. Het is wellicht Uw taak onder hen de zaden van de Waarheid uit te strooien en hun het pad te wijzen. Maar zoals mijn broeder U in herinnering bracht, niet een van hen, die slechts hebben geprobeerd het werk van de Society te bevorderen, hoe onvolmaakt en gebrek-kig hun aanpak en middelen ook waren, zal dit tevergeefs hebben gedaan. Binnenkort zal U een duidelijker inzicht in deze aangelegenheid worden gegeven.

Doe intussen wat U kunt om met A. Besant zodanige relaties aan te knopen, dat Uw werk in gelijke richting en in volkomen harmonie verloopt; een gemakkelijker verzoek dan sommige andere van mij, waaraan U steeds getrouw gevolg hebt gegeven. U kunt, als U dit gewenst acht, dit briefje aan haar *alleen* tonen. Voor de reis op Uw eigen doornig pad wens ik U nogmaals *moed* en *vertrouwen* toe. Dit is *niet* een antwoord op Uw brief.

Steeds getrouw de Uwe, K.H.

BRIEF No. 34

Het is werkelijk bedroevend als men zo stelselmatig verkeerd wordt begrepen, bedoelingen worden miskend en de hele opzet in gevaar wordt gebracht door dit eindeloos gejaag. Zal men dan nooit willen geloven dat wij weten wat wij doen, of ons het voordeel van de twijfel gunnen bij gebrek aan enig redelijk bewijs dat wij hebben besloten “de vooruitgang te stuiten” van de Theos. Society? De heer Hume beweert, dat hij niet zegt dat — “K.H. of een van de andere broeders *ongelijk heeft*” — maar niettemin ademt iedere regel van zijn talrijke brieven aan mij en aan H.P.B. een geest van *beklag* en grievende beschuldigingen. Ik zeg U, mijn goede vriend, dat hij *nooit* tevreden zal zijn, wat we ook doen! En daar wij niet kunnen toestaan dat de wereld, op gevaar af te verdrinken, wordt overspoeld met een leer, die voorzichtig bekend moet worden gemaakt, en bij beetjes, net als bij een te krachtig tonicum, dat zowel doden als genezen kan — zal het gevolg een terugslag zijn in zijn onverzadigbare honger en dan — wel, U kent zelf de gevolgen. Hierbij gaan twee brieven die

aan haar zijn geschreven en geadresseerd, waarbij een oog op mij is gericht. Welnu, meer kunnen we op het ogenblik niet doen. De Society zal als instelling nooit ten onder gaan, ofschoon dit met afdelingen en personen daarin wel kan gebeuren. Ik heb de laatste tijd meer gedaan om hem zijn *zin te geven* dan ik ooit voor U heb gedaan; en U kunt de situatie beoordelen aan de hand van de chaotische maar in het algemeen redelijke opmerkingen, die H.P.B. vandaag tot de heer H. richt.

Men moet ons zelf laten oordelen, en toegeven dat wij daartoe het best in staat zijn. Als de tijd daar is, zal alles worden uitgelegd en bekendgemaakt, als men ons slechts onze gang laat gaan. Anders is het beter de *Eclectic* op te geven. In de loop van de vorige week heb ik stapels van hem gekregen! Door haar tussenkomst zend ik U een paar aantekeningen. Houd *dit* vertrouwelijk.

De Uwe,
KH.

BRIEF No. 35

Brief van K.H. Ontvangen op 18 maart 1882 te Allahabad.

U hebt de bedoeling van mijn briefje van 11 maart niet helemaal begrepen, goede vriend. Ik zei dat het gemakkelijk is verschijnselen voort te brengen, als de noodzakelijke voorwaarden aanwezig zijn, maar niet dat reeds de aanwezigheid van Olcott en Mallapura in Uw woning die vermeerdering van kracht zou betekenen, die voor de proeven die U voorstelt voldoende is.

Deze waren, van Uw standpunt bezien, heel redelijk, en ik neem het U volstrekt niet kwalijk dat U erom hebt gevraagd. Ikzelf zou misschien wel willen dat U ze kreeg – voor Uw persoonlijke voldoening, niet die van het publiek, want zoals U weet moet men in deze gevallen door persoonlijke ervaring overtuigd worden. Een getuigenis uit de tweede hand heeft nog nooit iemand werkelijk bevredigd, behalve iemand die lichtgelovig (of liever niet-sceptisch) is. Geen Spiritist, zelfs al zou hij in Uw tweede druk een verslag lezen van de proeven die U mij noemde, zou de feiten ook maar één moment aan iets anders toeschrijven dan aan mediumschap; en Uw echtgenote en Uzelf zouden waarschijnlijk tot de mediamieke factoren in het algemeen worden gerekend. Stel U voor ! Nee – beid Uw tijd; U verzamelt langzaam aan het materiaal voor wat wij hier, zoals U weet, echte *dgiü** noemen, maak er het beste van. Het

*[Ware kennis, in tegenstelling tot kennis van het voorbijgaande. — Red.]

zijn niet de *stoffelijke* verschijnselen die ooit het hart van hen die niet in de "Broederschap" geloven zullen overtuigen, maar wel de verschijnselen van *intellectualiteit, filosofie* en logica, als ik het zo mag uitdrukken. Zie "Spirit Teachings" van + in de uitgave van Oxon – de meest intellectuele en ontwikkelde van alle mediums. Lees en – *heb medelijden!* Begrijpt U dan niet *waar wij* "heen willen" zoals O. het uitdrukt? Beseft U niet, dat zonder Uw uitzonderlijk goed verstand en de steun die daaraan kan worden ontleend, de Chohan allang iedere deur van communicatie tussen ons zou hebben gesloten? Ja, lees en studeer, mijn vriend; want daar ligt een taak. U scheen geërgerd, teleurgesteld bij het lezen van de woorden: "Onmogelijk: geen kracht hier, zal schrijven via Bombay." Deze acht woorden zullen mij acht dagen werk hebben gekost om er weer boven op te komen – in de toestand waarin ik op het ogenblik verkeer. Maar *U weet niet* wat ik bedoel; het is U vergeven.

U zult U niet kunnen ontveinzen, dat aan de uitwerking van Uw schema van "Graden" moeilijkheden zijn verbonden. Ik wilde dat U dit op Uw gemak zoudt ontwikkelen "naargelang de geest over U vaardig werd." Want zelfs al zoudt U er niet helemaal in slagen een schema op te stellen, dat aan de eisen van Azië en Europa zou voldoen, U zoudt misschien toch iets kunnen vinden dat voor de een of de ander goed is, en wellicht zou een ander dan voor het ontbrekende deel kunnen zorgen. De Aziaten zijn in de regel zo arm, en boeken zijn in deze tijd van degeneratie voor hen zo onbereikbaar, dat U gemakkelijk kunt begrijpen dat een geheel ander plan van intellectuele ontwikkeling – als voorbereiding tot de praktische experimenten om in zichzelf psychische vermogens tot ontplooiing te brengen – moet worden uitgedacht. Oudtijds werd in deze behoefte door de Goeroe voorzien, die de chela door de problemen van kindsheid en jeugd leidde, en hem door mondeling onderricht evenveel, zo niet meer voedsel voor mentale en psychische groei verschaftte dan door boeken. Het ontbreken van zulk een "gids, wijsgeer en vriend" (en wie verdient deze drieledige titel zo terecht?) kan niet worden ondervangen, wat U ook probeert. Alles wat U kunt doen is het intellect voorbereiden: de impuls tot "ontwikkeling van de ziel" moet door het individu worden gegeven. Dierwerf gelukkig zijn zij, die de vicieuze cirkel van moderne invloeden kunnen doorbreken en boven de nevels uitstijgen!

Om op Uw Graden terug te komen: Trekt U de scheidslijnen tussen de eerste drie of vier groepen niet te vaag? Welke maatstaf legt U aan om de mentale toestand van ieder vast te stellen? Hoe zich te hoeden voor louter "inpompen? en plagiaat? en naschrijven?" Vele handige Jezuïeten zouden met succes al Uw Graden kunnen doorlopen, zelfs tot de 6e en 7e: zoudt U hem dan in de tweede sectie toelaten? Denk aan de lessen uit het verleden en van Carter

Blake. Het is heel goed mogelijk – zoals Moorad Ali Bey heeft gezegd en Olcott U bevestigde – dat iemand die de eerste vijf stadia heeft doorlopen, in het 6e “occulte vermogens” verwerft. Ja, het kan zelfs zonder deze worden bereikt – door de methode te volgen van de Arhats, of die van de Dasturs, de Yogi’s of de Soefi’s; in elk van deze groepen van mystici bevonden zich velen die niet eens konden lezen of schrijven. Als de psychische gesteldheid ontbreekt, is er geen enkel ontwikkelingssysteem dat daarin kan voorzien. En de hoogste theoretische zowel als praktische school van deze aard, is die waarin wij verbondenen – Uw *belangstellende briefschrijvers* – werden onderwezen.

Al wat hiervoor is gezegd, heeft niet ten doel U te ontmoedigen, maar dient als stimulans. Als U een echte Angelsakser bent, zal geen moeilijkheid Uw ijver doen verflauwen; en tenzij mijn Oog verduisterd is, is dit – *au fond* – Uw karakter. Wij hebben één woord voor alle aspiranten: BEPROEF.

En nu kom ik terug op wat U in september laatstleden lachend de denkbeeldige gevaren noemde voor iemand die verschijnselen teweegbrengt, gevaren die groter worden met de belangrijkheid van de verschijnselen die aldus worden teweeggebracht, en de onmogelijkheid om ze ongedaan te maken. Denk aan de voorgestelde proef met de *Times*, die hier bezorgd zou worden. Mijn goede vriend, als de onbenullige verschijnselen (want ze zijn onbenullig vergeleken met wat mogelijk is en gedaan zou kunnen worden) die door Eglinton zijn vertoond, zo’n bittere haat verwekten, en beelden voor hem werden opgeroepen van inhechtenisneming op grond van *vals getuigenis*, wat zou dan niet het lot zijn van de arme “Oude Dame”? U bent toch maar barbaren, ondanks alle beschaving waar U zo prat op gaat.

En nu Morya. (Dit is strikt tussen ons en U mag er niet over praten, zelfs niet met mevr. Gordon). Eglinton maakte zich gereed te vertrekken en liet bij de arme mevr. Gordon de vrees bestaan dat zij bedrogen was; dat er *geen* “Broeders” waren, daar Eglinton *hun bestaan had ontkend* en dat de “Geesten” op dat punt hadden gezwegen. De vorige week begaf M. zich heimelijk onder de bonte menigte en greep de spoken bij hun keel en, – het gevolg was dat men onverwacht het werkelijke bestaan van de Broeders erkende, en voor zich de eer opeiste van een persoonlijke kennismaking met de “Doorluchtigheden”. De les, die uit het voorgaande voor U en anderen kan worden getrokken, kan in de toekomst misschien van pas komen – de gebeurtenissen moeten groeien en zich ontwikkelen.

Getrouw de Uwe,
K.H.

BRIEF No. 36

Ontvangen omstreeks januari 1882.

Mijn ongeduldige vriend – laat mij als iemand met enig gezag in Uw theosofische *mella* U machtigen gedurende korte tijd “de voorschriften te negeren.” Laat hen de formulieren invullen en ga meteen over tot inwijding van de kandidaten. Maar wat U ook doet, doe het zonder uitstel. Bedenk, dat U nu de enige bent. De heer Hume wordt volledig in beslag genomen door zijn *index* en verwacht, dat *ik* hem zal schrijven en eerst *puja* zal maken. Maar ik ben voor hem wel wat te groot om zo gemakkelijk mijn hoofd te bereiken – als hij van plan mocht zijn het met de as van berouw te bedekken. Ook zal ik mij niet [in] een zak hullen om mijn spijt te betuigen over wat ik heb gedaan. Als hij schrijft en vragen stelt, goed, dan zal ik ze beantwoorden, zo niet, – dan zal ik mijn lessen voor iemand anders bewaren. Tijd is bijzaak voor mij.

Uw brief ontvangen. Ik ken Uw problemen. Zullen mijn aandacht krijgen. Groot zal de teleurstelling zijn van K.H. als hij bij zijn terugkeer merkt dat er zo weinig vooruitgang is gemaakt. U – U bent oprecht, de anderen – stellen hun trots boven alles. En dan de Prayag theosofen – de Pundits en Babu's! Zij doen *niets* en verwachten dat wij met hen zullen corresponderen. Dwazen en arrogante lieden.

M.

BRIEF No. 37

In januari 1882 te Allahabad ontvangen.

Vertrouwelijk

Geachte Heer,

De Meester is ontwaakt en verzoekt mij te schrijven. Tot zijn grote spijt zal Hij om bepaalde redenen tot een vastgestelde periode voorbij is zich niet kunnen blootstellen aan de gedachtenstromen, die met zoveel kracht van achter de Himavat binnenkomen. Daarom is mij opgedragen de hand te zijn die zijn boodschap opschrijft. Ik moet U zeggen dat Hij “U even vriendelijk gezind is als tevoren en alle waardering heeft, zowel voor Uw goede voornemens als voor de uitvoering hiervan, voor zover dit in Uw vermogen lag. U hebt Uw genegenheid en oprechtheid bewezen door Uw ijver. De impuls die U persoonlijk hebt gegeven aan de Zaak die wij liefhebben, zal niet afgeremd worden; daarom zullen de vruchten ervan (het woord “beloning” wordt vermeden, daar het alleen wordt gebruikt voor de “goedhalzen”) niet uitblijven, wanneer

Uw balans van oorzaken en gevolgen – Uw *Karma*, wordt opgemaakt. Door onzelfzuchtig en met persoonlijke risico's voor Uw naaste te werken, hebt U op hoogst doeltreffende wijze voor Uzelf gewerkt. In één jaar tijd heeft er een grote verandering in Uw hart plaatsgevonden. De man van 1880 zou de man van 1881 nauwelijks herkennen, als zij tegenover elkaar kwamen te staan. Vergelijk hen dan, goede vriend en Broeder, om ten volle te beseffen wat de tijd heeft gedaan, of liever wat U met de tijd hebt gedaan. Doe dit door meditatie – alleen door te schouwen in de magische spiegel van de herinnering. Zo zult U niet alleen de lichtpunten en schaduwen van het Verleden zien, maar ook de mogelijke luister van de Toekomst. Op die wijze zult U te zijner tijd de Ego van eertijds in zijn naakte werkelijkheid gaan zien. En zo zult U ook *rechtstreeks* van mij horen bij de eerste geschikte gelegenheid, “want wij zijn niet ondankbaar en zelfs Nirvana kan het GOEDE niet uitwissen.”

Dit zijn, geachte heer, de woorden van de Meester, zoals ik ze met zijn hulp in Uw taal heb kunnen overbrengen. Mij werd persoonlijk toegestaan U tevens heel hartelijk te danken voor de oprechte sympathie, die U voor mij voelde toen ik door een klein ongeval, dat aan mijn vergeetachtigheid was te wijten, ziek op bed lag.

Ofschoon U misschien in moderne werken over mesmerisme hebt gelezen hoe dat, wat wij “Essentie van de Wil” noemen – en U “fluïdum” – van degene die de behandeling uitvoert op zijn sujet wordt overgebracht, beseft U wellicht nauwelijks, dat in feite iedereen, zij het onbewust, deze wet elke dag en ieder ogenblik demonstreert. Evenmin kunt U ten volle beseffen, hoe de opleiding voor het adeptschap het vermogen om deze vorm van kracht uit te zenden en te gevoelen, doet toenemen. Ik verzeker U dat ik, hoewel nog een nederige chela, Uw goede wensen op mij voelde toestromen zoals een herstellende zieke in de koude bergen de milde bries voelt die hem vanuit de vlakten beneden tegenwaait.

Ik moet U ook nog zeggen, dat U in een zekere heer Bennett uit Amerika, die binnenkort in Bombay zal arriveren, iemand zult herkennen die, ondanks zijn nationaal provincialisme, dat U zo verfoeit, en zijn te grote neiging tot ongelooft, een van onze agenten is (zonder dat hij dat zelf weet) voor de uitvoering van het plan om het Westerse denken van bijgelovige opvattingen te bevrijden. Als U kans ziet hem een juist beeld te geven van de feitelijke toestand op dit ogenblik en van de mogelijke toekomstige toestand van het Aziatische, maar meer in het bijzonder van het Indische denken, zal dit mijn Meester veel genoegen doen. Hij wenst dat ik U tevens laat weten, dat U niet zo overgevoelig moet zijn wat betreft het overnemen van het werk, dat de heer Hume ongedaan liet liggen. Deze heer verkiest slechts te doen wat strookt met

zijn persoonlijke voorliefde, zonder de geringste consideratie wat de gevoelens van anderen betreft. Ook het werk dat hij nu doet – een piramide van verspilde intellectuele energie – al zijn tegenwerpingen en argumenten, zijn nergens anders op berekend dan om zichzelf vrij te pleiten. Meester betreurt het in hem dezelfde geest van volslagen en onbewuste zelfzucht te vinden, die geen oog heeft voor het welzijn van de Zaak die hij vertegenwoordigt. Zo hij er al belang in schijnt te stellen, komt dat omdat hij tegenwerking ondervindt en zijn strijdlust ziet opgewekt. Zo had het antwoord op de brief van de heer Terry, dat hem uit Bombay werd toegezonden, in het januarinummer gepubliceerd moeten worden. Zoudt U daarvoor willen zorgen – vraagt Meester? Meester denkt dat U het even goed kunt als de heer Hume, als U het maar probeert, daar het metafysische vermogen in U alleen maar sluimert, maar zich volledig zou ontwikkelen als U het slechts door voortdurend gebruik tot volle werkzaamheid zoudt brengen. Wat onze geëerbiedigde M. betreft: hij wil dat ik U verzeker, dat het geheim van de zogenaamde Humanitaire instelling van de heer Hume zit in en berust op de toevallige aanwezigheid in dat woord van de eerste lettergreep; wat de “mensheid” betreft – daarvoor voelt hij geen sympathie.

Daar Meester U een of twee maanden niet zelf zal kunnen schrijven (hoewel U steeds van hem zult horen) – verzoekt Hij U Uw metafysische studies om zijnentwil voort te zetten; en de taak niet uit wanhoop op te geven wanneer U in de artikelen van M. Sahib onbegrijpelijke ideeën aantreft, dit te meer omdat het enige wat M. Sahib in zijn leven haat, is schrijven. Tot besluit zendt Meester U Zijn beste wensen en vraagt hij U Hem niet te vergeten, mij opdragende te ondertekenen, Uw gehoorzame dienaar,

DE “ONTERFDE”

P.S. Mocht U Hem willen schrijven, hoewel Hij niet in staat is zelf te antwoorden, dan zal Meester Uw brieven graag ontvangen; U kunt dat doen via D.K. Mavalankar.

“O.”

BRIEF No. 38

Omstreeks februari 1882 ontvangen te Allahabad.

Uw “doorluchtige” vriend had niet de bedoeling “satirisch” te zijn, welke andere uitleg men aan zijn woorden ook zou willen geven. Het was Uw “doorluchtige” vriend alleen droef te moede bij de gedachte aan de grote teleurstel-

ling, die K.H. stellig zal ondervinden als hij onder ons terugkeert. Zijn eerste terugblik op het werk dat hem zo na aan het hart ligt, zal hem zulke staaltjes tonen van wederzijdse gevoelsuitingen, als de twee die ik hierbij insluit. De onwaardige, grievende en sarcastische toon van het ene zal hem al even weinig reden tot vreugde geven als de onwaardige, dwaze en kinderachtige toon van het andere. Ik zou de kwestie niet hebben aangeroerd als U de geest, waarin mijn laatste brief werd geschreven, niet zo verkeerd had begrepen. Het is beter openhartig tegen U te zijn. De term “Hoogheid”, waarop ik in het minst geen recht heb, doet veel meer denken aan *satire* dan iets dat ik tot dusver heb gezegd. Maar daar er “aan het hemdsboord van een Bod-pa geen toenaam blijft hangen”, schenk ik er geen aandacht aan, en ik raad U aan hetzelfde te doen en geen satire te zien waar die niet is bedoeld en die slechts een openhartige manier van spreken is, en de juiste definitie van de algemene toestand van Uw gevoelens jegens de inlanders.

Uw rechtskundig adviseur weet wel beter natuurlijk. Als de betreffende alinea geen *laster* is, dan kan ik alleen maar zeggen dat een volledige herziening van Uw strafbepalingen tegen laster hoognodig is.

U zult zeker last met haar krijgen over de “vrouwelijke afdeling”. Haar minachting voor het *zwakke geslacht* – kent geen grenzen, en zij is moeilijk te overtuigen dat er uit die hoek ooit iets goeds kan komen. Ik zal nogmaals openhartig tegen U zijn. Noch ikzelf noch iemand van ons – terwijl K.H. helemaal buiten beschouwing wordt gelaten – zou erin toestemmen de stichters, laat staan de bestuurders van een *vrouwelijke* afdeling te worden – daar wij allen genoeg hebben van onze *ani's*.^{*} Maar we geven toe dat zo’n beweging heel veel goeds kan opleveren, daar de vrouwen zoveel invloed hebben op hun kinderen en de mannen thuis, en daar U al zo lang en zo veel ervaring hebt in die richting, zoudt U met hulp van de heer Hume van ontzaglijk veel nut kunnen zijn voor K.H., tot wiens “beminnelijke natuur” vrouwen, met uitzondering van zijn zuster, nooit toegang hadden en waar uitsluitend de liefde voor zijn land en de mensheid heersten. Hij weet van deze schepsels niets – U wel. Hij heeft het altijd nodig geacht vrouwen lid te laten worden – maar heeft zich nimmer met hen willen inlaten. Hier ligt een kans voor U om hem te helpen.

Aan de andere kant beweren wij meer te weten van de verborgen oorzaken van de gebeurtenissen dan U mensen van de wereld. Daarom zeg ik, dat het het belasteren en beschimpen van de stichters is, en de algemene misvattingen omtrent de doelstellingen van de Society, die haar vooruitgang verlammen — en

^{*}[Nonnen. –Red.]

niets anders. Het ontbreekt deze doeleinden niet aan duidelijkheid, als zij maar behoorlijk worden uitgelegd. De leden zouden volop werk hebben, als zij met de helft van de ijver waarmee zij nu *illusies* najagen, de werkelijkheid zochten. Het spijt mij te zien dat U de Theosofie vergelijkt met een geschilderd huis op het toneel, terwijl zij in handen van echte filantropen en theosofen zo sterk als een onneembare vesting zou kunnen worden. De situatie is deze: mensen die zich bij de Society aansluiten met het ene zelfzuchtige oogmerk macht te verwerven, en de occulte wetenschap tot hun enige of zelfs voornaamste doel maken, zouden zich evengoed niet kunnen aansluiten – zij zijn evenzeer gedoemd teleurgesteld te worden, als zij die de fout begaan hen in de mening te laten dat de Society niets anders is. Juist omdat zij teveel over “de Broeders” prediken en niet, of te weinig, over *Broederschap*, falen zij. Hoe vaak moesten wij herhalen, dat hij die zich bij de Society aansluit met het enige doel met ons in contact te komen, en zoal niet zulke vermogens te verwerven, dan toch tenminste zekerheid te krijgen omtrent de echtheid ervan en van ons objectief bestaan – bezig is een illusie na te jagen? Ik zeg daarom nogmaals. Alleen hij, die liefde voor de mensheid in zijn hart koestert, die in staat is de gedachte van een herscheppende praktische Broederschap ten volle te begrijpen, heeft het recht onze geheimen te bezitten. Hij alleen, zo iemand – zal zijn vermogens nooit misbruiken, daar er geen vrees behoeft te bestaan dat hij ze voor zelfzuchtige doeleinden zal aanwenden. Iemand, die het welzijn van de mensheid niet boven zijn eigen welzijn stelt, verdient niet onze *chela* te worden – hij verdient niet meer kennis te bezitten dan zijn naaste. Als hij naar verschijnselen hunkert, laat hij zich dan tevreden stellen met de fratsen van het spiritisme. Zo staan de zaken in feite. Er was een tijd, waarin er van zee tot zee, van de bergen en woestijnen in het noorden tot de machtige wouden en heuvels van Ceylon, slechts één geloof was, slechts één verzamel-roep klonk – om de mensheid te verlossen uit de ellende van de onwetendheid in naam van Hem, die het eerst de solidariteit van alle mensen onderwees. Hoe is dat nu? Waar is de grootheid van ons volk en van de ene Waarheid? Dit, zult U misschien zeggen, zijn prachtige visioenen, die eens werkelijkheid op aarde waren, maar die als het licht van een zomeravond zijn verdwenen. Ja; en nu staan wij temidden van een onenig volk, van een koppig, onwetend volk, dat de waarheid wil leren kennen, maar toch niet in staat is haar te vinden, omdat ieder haar slechts zoekt ten eigen bate en om persoonlijke bevrediging, zonder enige aandacht aan anderen te schenken. Zult U, of liever zullen zij dan nooit de ware betekenis en verklaring zien van die grote ontreddering en troosteloosheid, die ons land hebben getroffen en die alle landen – het Uwe in de eerste plaats — bedreigen? Het zijn *zelfzucht* en *exclusivisme* die het on-

ze hebben gedood, en het [zijn] zelfzucht en exclusivisme, die het Uwe zullen doden – dat bovendien nog enkele andere gebreken heeft, die ik niet zal noemen. De wereld heeft het licht van de ware kennis verduisterd, en *zelfzucht* verhindert haar herleving, want de hechte broederschap van allen, die onder dezelfde onveranderlijke natuurwet werden geboren, wordt door haar uitgesloten en niet erkend.

U vergist U weer. Ik mag Uw “nieuwsgierigheid” afkeuren als ik weet dat zij nergens toe dient. Ik kan niet iets als “ongepast” zien, wat niets anders is dan het vrije gebruik van het intellectuele vermogen logisch te redeneren. U ziet de dingen misschien in een verkeerd licht en dat doet U vaak. Maar U concentreert niet al het licht *in Uzelf*, zoals sommigen doen, en dat is één hogere eigenschap, die U boven andere ons bekende Europeanen bezit. Uw genegenheid voor K.H. is oprecht en warm en dat is in mijn ogen Uw verlossende factor. Waarom zoudt U dan ook maar met enige “zenuwachtigheid” naar mijn antwoord uitzien? Wat er ook gebeurt, wij beiden zullen steeds Uw vrienden blijven, daar wij *oprechtheid* niet afkeuren, ook niet wanneer ze zich voordoet in de ietwat laakbare vorm van het vertrappen van een verslagen vijand – de ongelukkige Babu.

Uw,
M.

BRIEF No. 39

Ontvangen te Allahabad, omstreeks december 1881.

Als mijn raad gewenst is en gevraagd, moet in de allereerste plaats de werkelijke en *ware* situatie worden uiteengezet. Mijn “*Arhat*” geloften zijn uitgesproken en ik kan noch wraak zoeken, noch anderen helpen wraak te nemen. Ik kan haar alleen aan contanten helpen, als ik weet dat geen *mace* hiervan, geen fractie van een *tael* aan enig onheilighoel zal worden besteed: en wraak is onheilighoel. Maar wij hebben *verweer* en zij heeft daar recht op. Verweer en *zuivering van iedere blaam* komen *haar* toe, en daarom heb ik telegrafisch een schikking voorgesteld alvorens tot het indienen van een aanklacht wordt overgegaan. Zij heeft het recht herroeping te eisen en met een proces te *dreigen*; en zij kan ook gerechtelijke stappen doen – want *hij zal* het herroepen. Daarom heb ik de nadruk gelegd op de noodzaak van een artikel, dat over geen ander onderwerp gaat dan dat van de zogenaamde “schuld”. Dat alleen al zal

voldoende zijn om de kwaadspreker af te schrikken, want het zal het publiek tonen dat hij een “lasteraar” is, en hemzelf doen zien dat hij het mis had. De fout is te wijten aan het zeer onleesbare en lelijke handschrift van Macauliffe (een calligraaf en schrijver van mijn slag), die de informatie aan de *Statesman* heeft gezonden. Dit was een gelukkige fout, want zij kan de grondslag voor het hele eerherstel worden, als U het verstandig aanpakt. Maar daar moet nu zoveel mogelijk van worden geprofiteerd – anders zult U de kans missen. Als U zich nogmaals wilt verwaardigen mijn raad op te volgen, zoek dan – daar U het eerste schot in de *Pioneer* hebt gelost – de verslagen op in de *Theosophist* en schrijf voor haar aan de hand van die gegevens en het artikel van dinsdag een behoorlijk scherpe brief, ondertekend met haar naam en die van Olcott. Hij kan eerst in de *Pioneer* worden geplaatst, of als U daar bezwaar tegen hebt, in een andere krant – maar in ieder geval moeten zij hem afdrukken in de vorm van een rondschrijven en hem naar alle bladen hier te lande zenden. Vraag daarin de *Statesman* om herroeping en dreig met een proces. Als U dat doet, beloof ik U succes.

De Oude Dame uit Odessa – de *Nadyejda* – is zeer gesteld op Uw handtekening – die van “een groot en beroemd schrijver”; zij zegt dat zij zeer ongaarne afstand deed van Uw brief aan de generaal, maar moest U wel een bewijs van haar eigen identiteit geven. Zeg haar dat ik – de “*Khosyayin*”* (zij noemde mij de *Khosyayin* van haar nicht, daar ik haar drie keer een bezoek bracht) de zaak aan U overbriefde en U de raad gaf haar te schrijven, om haar zo Uw handtekening te geven – zend haar ook door bemiddeling van H.P.B. haar portretten terug, zodra U ze aan Uw vrouw hebt laten zien, want de dame uit Odessa wil ze heel graag terug hebben, vooral het jeugdige portret. . . . Dat is ze zoals ik haar voor het eerst leerde kennen, “het liefvallige meisje.”

Ik ben momenteel vrij bezet – maar zal U een bijlage met toelichtingen geven zodra ik tijd heb – zeg over twee of drie dagen. De “Doorluchtige” zal toezien op alles wat aandacht nodig heeft. Wat zegt U van de schitterende toespraak van de heer Hume? Kunt U het voor Uw januarinummer klaarkrijgen? *Dito* Uw redactionele antwoord op het hoofdartikel in de *Spiritualist*. Ik hoop dat U mij er niet van beschuldigt U te willen *terechtwijzen* – en dat U mijn nederig verzoek ook niet in een ander licht wilt zien dan het juiste. Mijn doel is tweeledig – Uw metafysische intuïtie tot ontwikkeling te brengen en het tijdschrift te helpen door er enkele druppels zuiver literair bloed in te gieten. Uw drie artikelen zijn zonder twijfel prijzenswaardig, de punten waar het om gaat zijn goed gekozen, en voor zover ik dit kan beoordelen – erop berekend

*[Russische term voor directeur of baas. —Red.]

de aandacht te trekken van elke geleerde en metafysicus, vooral van de eerste. Naderhand zult U meer over de schepping vernemen.

Intussen moet ik mijn middagmaal scheppen — het zou U niet erg aanstaan — vrees ik.

M.

Uw jonge vriend, de Ontferde, is weer op de been. Zoudt U het werkelijk op prijs stellen dat hij U schreef? In dat geval kunt U beter in de *Pioneer* de vraag stellen of het raadzaam is met China tot overeenstemming te komen met betrekking tot het instellen van een geregelde postdienst tussen Prayag en Sjigatse.

BRIEF No. 40

Ontvangen omstreeks februari 1882.

Op Uw eerste – is weinig te antwoorden: “Kunt U iets doen om de Society vooruit te helpen?” Wilt U dat ik het ronduit zeg? Dan zeg ik Nee; noch Uzelf noch de Heer Sang-gias Zelf kunnen haar vooruit helpen – zolang niet afdoende en onbetwistbaar is bewezen, dat de twijfelachtige positie waarin de Stichters verkeren te wijten is aan duivelse opzet en stelselmatig geïntreger. Dat is de situatie zoals ik die aantrof, zulks in opdracht van de chefs. Kijk maar in de kranten – allemaal, twee of drie uitgezonderd; de “lieve oude dame” belachelijk gemaakt, zo niet nadrukkelijk belasterd, Olcott aangevallen door alle helhonden van pers en zending. Een brochure met als titel “Theosophy” werd gedrukt en door de Christenen op 23 oktober in Tinevelly verspreid, op de dag dat Olcott daar met de Boeddhistische afgevaardigden arriveerde – een brochure, die het artikel van de *Saturday Review* bevatte en nog een *gemene*, heftige aanval van een Amerikaanse krant. De *C.* en *M.* van Lahore laten bijna geen dag voorbijgaan zonder een aanval te doen, die door andere kranten wordt overgenomen, enz., enz. U hebt als Engelsen Uw eigen mening daarover – wij hebben *de onze*. Als U de schone zakdoek in Uw zak houdt en alleen de vuile aan de menigte toewerpt – wie zal hem dan oprapen? Genoeg hierover. We moeten geduld hebben en intussen doen wat wij kunnen. Naar mijn mening had Uw Rattigan, als hij niet echt een schurk is, daar één van zijn kranten een onschuldige vrouw met slijk heeft geworpen en daar nog dagelijks mee doorgaat, de eerste moeten zijn om U in overweging te geven de brieven van haar oom (aan U en aan haarzelf) te vertalen en in de *Pioneer* te

publiceren; met een korte mededeling in een hoofdartikel, dat een nog overtuigender *officieel* bewijs binnenkort van Prins D. wordt verwacht, wat de netelige kwestie van haar identiteit voor altijd uit de wereld zal helpen. Maar U weet dat het best. Die gedachte is misschien bij U opgekomen; maar zal het ooit door anderen in dit licht worden gezien?

Suby Ram – een werkelijk goed mens – maar het slachtoffer van een andere dwaling. Niet de stem van zijn goeroe – maar *zijn eigen stem*. De stem van een reine, onzelfzuchtige, ernstige ziel, die helemaal opgaat in een verkeerd gericht mysticisme, dat hem op een dwaalspoor brengt. Voeg daar nog aan toe een chronische stoornis in dat deel van de hersenen, dat met helder inzicht te maken heeft, en het geheim is al gauw opgelost: die stoornis ontstond door *geforceerde* visioenen; door *hatha* yog en langdurig ascetisme. S. Ram is het voornaamste *medium* en tegelijk de belangrijkste magnetische factor, die zijn ziekte door infectie verspreidt – zonder het zelf te weten; die met zijn visioen alle andere discipelen aansteekt. Er geldt één algemene wet voor visioenen (fysieke en mentale of geestelijke), maar er is nog een bijzondere wet die aantoonst dat alle visioenen moeten worden bepaald door de kwaliteit of de klasse van geest en ziel van een mens, en ook door het vermogen om de verschillende soorten astrale lichtgolven in bewustzijn om te zetten. Er is maar één algemene levenswet, maar er zijn talloze wetten die de myriaden vormen die worden waargenomen en geluiden die worden gehoord, kwalificeren en bepalen. Er zijn er die willens, en anderen die *onwillens* – blind zijn. Mediums behoren tot de eerste, sensitieven tot de laatste. Tenzij hij volgens de regels is ingewijd en geschoold – wat betreft geestelijk inzicht in de dingen en de onderstelde openbaringen, die door alle eeuwen heen aan de mens zijn gedaan vanaf Socrates tot aan Swedenborg en “Fern” – heeft geen enkele zelfonderwezen ziener of helderhorende ooit *volkomen* juist gezien of gehoord.

Het is niet nadelig maar wel erg leerzaam voor U als U zich bij zijn Society aansluit. Ga ermee door *tot hij van U vraagt wat U zult moeten weigeren*. Leer en studeer. U hebt gelijk: zij zeggen en verzekeren, dat *de enige* God van het Heelal in hun goeroe incarneerde, en als zo iemand bestond, zou hij zeker hoger zijn dan enige “planetariër”. Maar zij zijn afgodendienaars, mijn vriend. Hun goeroe was geen ingewijde, alleen een man van een buitengewoon zuivere levenswandel en met een bijzonder uithoudingsvermogen. Hij heeft zijn ideeën over een persoonlijke god en zelfs goden nooit willen opgeven, al werd hem meer dan eens de gelegenheid geboden. Hij werd geboren als een orthodoxe Hindoe en stierf als een door *zichzelf hervormde* Hindoe, zo iets als Keshub Chunder Sen, maar hoger, zuiverder, en zonder enige eerzucht die zijn stralende ziel zou kunnen bezoedelen. Velen van ons hebben zijn zelfmisleiding be-

treurd, maar hij was te goed om krachtig te kunnen ingrijpen. Sluit U bij hen aan en leer ervan – maar denk aan Uw heilige belofte aan K.H. Nog twee maanden en hij zal weer bij ons zijn. Ik denk erover haar naar U te laten gaan. Ik geloof dat U haar zoudt kunnen overtuigen, want ik wil in dit geval mijn gezag niet laten gelden.

M.

BRIEF No. 41

Ontvangen omstreeks februari 1882.

Ik geloof werkelijk dat ik ongeschikt ben om mijn ideeën duidelijk in Uw taal uit te drukken. Het is nooit bij mij opgekomen enig belang te hechten aan het in de *Pioneer* verschijnen van het *rondschrijven* – dat ik U had gevraagd voor hen op te stellen – evenmin heb ik ooit bedoeld te zeggen, dat het zo *moest* verschijnen. Ik had U gevraagd dit voor hen op te stellen, Uw concept naar Bombay te sturen en dit door hen te laten publiceren als een *rondschrijven*; eenmaal verschenen en op zijn ronde door India, zou het in Uw krant kunnen worden overgenomen, wat stellig ook andere kranten zouden doen. Haar brief B.G. was dwaas, kinderachtig en onnozel. Ik heb hem over het hoofd gezien. Maar U moet niet zo onder de indruk verkeren dat hij al het goede, dat van de Uwe is uitgegaan, *ongedaan* maakt. Er zijn enkele sensitieve mensen, op wier zenuwen hij zal werken, maar de overigen zullen nooit de werkelijke betekenis ervan begrijpen; ook is hij in geen enkel opzicht lasterlijk – alleen grof en dwaas. Ik zal ervoor zorgen dat zij ermee ophoudt.

Maar ik moet U erbij zeggen dat zij hevig lijdt en ik ben niet in staat haar te helpen, want het is allemaal het gevolg van oorzaken die *niet ongedaan kunnen worden gemaakt* – occultisme in de theosofie. Zij moet nu óf overwinnen óf sterven. Als de tijd daar is, zal zij naar Tibet worden teruggebracht. Geef niet de arme vrouw de schuld, maar mij. Zij is soms alleen een “schil”, en ik ben vaak zorgeloos als ik op haar moet letten. Als de *Statesman* niet bespottelijk wordt gemaakt, zal de bal door andere bladen worden opgevangen en weer naar haar worden teruggekaatst.

Wees niet neerslachtig. Heb moed, mijn goede vriend, en bedenk dat U door haar te helpen Uw eigen wet van vergelding uitwerkt, want meer dan één wrede slag die zij ontvangt, is te wijten aan de vriendschap van K.H. voor U, omdat hij haar als communicatiemiddel gebruikt. Maar – houd Moed.

Ik heb de stukken van de advocaat ingezien en gemerkt dat hij er niets voor voelt er werk van te maken. Maar voor het weinige waarvoor hij nodig is, is hij

wel geschikt. Een proces zal niets uithalen – maar wel publiciteit op het punt van eerherstel, en de kwestie van de beschuldiging – verspreiding van 10.000 exemplaren van een *rondschrijven*, dat de valsheid van de beschuldigingen aantoonst.

De Uwe tot morgen.

M.

BRIEF No. 42*

Ontvangen omstreeks februari 1882.

Ik zeg nog eens wat U niet graag van mij wilt horen, namelijk dat *er geen regelmatig* onderricht, geen regelmatige communicatie tussen ons mogelijk is, vóór de vele hindernissen op ons beider pad zijn opgeruimd, waarvan de grootste het algemene misverstand is ten aanzien van de Stichters. Uw ongeduld kan en zal U niet worden verweten. Maar als U verzuimt van Uw pas verworven voorrechten een nuttig gebruik te maken, zoudt U inderdaad onwaardig zijn, vriend. Nog drie, vier weken – en ik zal mij terugtrekken om bij U allen plaats te maken voor hem aan wie deze toekomt, en die ik slechts in zeer onvoldoende mate kon vervangen, want ik ben noch een vaardig schrijver noch een Westers geleerde. Of de Chohan U en de heer Hume beter geschikt zal vinden dan voorheen om via ons onderricht te ontvangen – is een andere vraag. Maar U dient zich er wel op voor te bereiden. Want er is nog veel dat aan het licht moet komen. Tot nu toe hebt U slechts het gloren van een nieuwe dag bespeurd – U kunt, als U het beproeft, met de hulp van K.H. de zon op volle middaghoogte zien, wanneer deze zijn meridiaan bereikt. Maar U moet ervoor werken, werken om het licht aan andere geesten door te geven door middel van de Uwe. Hóe, zult U zeggen? Van U beiden stond de heer Hume tot nu toe beslist vijandig tegenover onze raadgevingen, U – bood soms lijdelijk verzet daartegen en gaf vaak toe in weerwil van wat naar Uw mening een gezonder oordeel was – dit is mijn antwoord. De resultaten waren – zoals moest worden verwacht. Geen of heel weinig goeds werd bereikt door een soort krampachtige verdediging – de op zichzelf staande verdediging van *een vriend*, die vermoedelijk bij voorbaat een gunstig oordeel had over hen voor wie hij als kampioen was opgetreden, en die lid was van de Society. De heer Hume heeft nooit willen luisteren naar het voorstel van K.H. om in zijn huis een lezing te houden, waarbij hij de publieke opinie, zo niet geheel en al, op zijn

*Deze brief is niet ondertekend, maar is in het handschrift van M. — Red.

minst ten dele van haar vooroordeel had kunnen verlossen. U hebt het niet nodig geacht te publiceren *wie zij was* en dit onder de lezers te verspreiden. Acht U het aangenaam, dat Primrose en Rattigan bekend zullen maken wat zij ervan weten en er verslag van zullen uitbrengen? Enzovoort. *Toespelingen* zijn al voldoende voor een man met Uw intelligentie. Ik zeg U dit, omdat ik weet hoe diep en oprecht Uw gevoelens zijn die U voor K.H. koestert. Ik weet hoe slecht het U te moede zal zijn, als U merkt, wanneer hij weer bij ons is, dat de communicatie tussen U er niet beter op is geworden. En daar zal het zeker op uitlopen, als de Chohan ziet dat er geen vorderingen zijn gemaakt sinds hij *hem* toestond met U te werken. Kijk maar naar wat *Fragments* – een van de allerbeste artikelen – heeft uitgewerkt; hoe weinig effect het zal hebben, tenzij de oppositie wordt wakker geschud, discussies worden uitgelokt en de spiritisten worden gedwongen hun dwaze beweringen te verdedigen. Lees het hoofdartikel in de *Spiritualist* van 18 november, “Speculation-Spinning” – zij kan er niet op antwoorden zoals hij of U dit zou kunnen, en het gevolg zal zijn dat de kostbaarste aanwijzingen niet de geest zullen bereiken van hen, die dorsten naar waarheid, want de glans van één enkele parel verbleekt al gauw temidden van een hoop valse diamanten, als *er niet een juwelier is die wijst op de waarde ervan*. En zo kunnen we doorgaan. Wat kunnen wij doen! hoor ik K.H. al uitroepen.

Zo is het, vriend. Het pad door het aardse bestaan leidt door veel conflicten en beproevingen, maar hij die niets doet om ze te overwinnen, kan geen zege verwachten. Laat het vooruitzicht op een vollediger inleiding in onze mysteriën onder passender omstandigheden, die *uitsluitend van Uzelf* afhangen, U dan inspireren tot het geduld om te wachten op, en de volharding om te blijven streven naar de blijde vervulling van al Uw wensen, en U er geheel en al op voorbereiden deze deelachtig te worden. En daarbij moet U bedenken dat, wanneer K.H. U zal zeggen, Kom hoger tot ons – U gereed dient te zijn. Anders zal de almachtige hand van onze Chohan opnieuw tussen U en *Hem* verschijnen.

Stuur de beide portretten, die U uit Odessa zijn toegezonden terug naar H.P.B., de O.D., wanneer U ze niet meer nodig hebt. Schrijf een paar regels aan de oude *Generaalsvrouw* te Odessa – want ik weet dat zij heel graag Uw *handtekening* wil hebben. Herinner haar eraan dat U beiden tot één Society behoort en *Broeders* bent – en beloof haar dat U haar niet zult helpen.

BRIEF No. 43

Ontvangen te Allahabad, februari 1882.

Voor er nog één regel tussen ons wordt gewisseld, moeten wij het eerst eens worden, mijn impulsieve vriend. U zult mij eerst eerlijk moeten beloven dat U geen van ons beiden, noch de situatie, of iets anders dat met de “mythische Broeders”, – groot of klein – dik of dun – verband houdt, ooit zult beoordelen op grond van Uw wereldse ervaring, anders zult U nooit achter de waarheid komen. Daar U dat tot nu toe hebt gedaan, hebt U verscheidene avonden achtereen slechts de plechtige rust van mijn avondmaal verstoord, en door Uw geschrijf erover en door eraan te denken, achtervolgde mijn slangachtige handtekening mij zelfs in mijn slaap – daar ik langs sympathetische weg bemerkte dat zij aan de andere kant van de bergen aan de staart werd getrokken. Waarom bent U eigenlijk zo ongeduldig? Er ligt voor onze briefwisseling nog een heel leven voor U; al zal het, zolang de donkere wolken van de *Deva-Lok* “Eclectic” dreigend aan de horizon van de “Moeder” hangen, een onregelmatige en onzekere briefwisseling moeten zijn. Zij kan zelfs plotseling worden afgebroken door de spanning, die onze al te intellectuele vriend erin heeft gebracht. Oy-hai, Ram Ram! En dan te bedenken, dat onze zeer milde kritiek op de brochure, een kritiek die U aan Hume Sahib hebt overgebracht – laatstgenoemde ertoe zou hebben gebracht ons met één slag te doden! te vernietigen, zonder ons één ogenblik te gunnen een Padri te roepen of zelfs tijd voor berouw te hebben; merken dat wij leven en toch zo wreed van ons bestaan zijn beroofd, is wel droevig, hoewel niet geheel onverwacht. Maar het is helemaal onze eigen schuld. Hadden wij, in plaats daarvan, op tactvolle wijze een lofzang aan zijn adres gezonden, dan zouden we nu nog springlevend zijn, jarenlang in gezondheid en kracht – zo niet in wijsheid – kunnen toenemen en in hem onze Ved-Vyasa kunnen vinden om de occulte dapperheid van Krishna en Arjuna aan de troosteloze oevers van Tsam-pa te bezingen. Nu wij evenwel dood en uitgedroogd zijn, kan ik wel een paar minuten van mijn tijd gebruiken om U als een *bhut* te schrijven in het beste Engels dat ik ongebruikt in het brein van mijn vriend aantref; waar ik in de cellen van het geheugen ook de fosforescerende gedachte vind van een korte brief, door hemzelf aan de Redacteur van de Pioneer te zenden, om zijn Engelse ongeduld te sussen. De vriend van mijn vriend – K.H., heeft U niet vergeten; K.H. is niet van plan met U te breken – tenzij Hume Sahib de situatie onherstelbaar bederft. En waarom zou hij? U hebt alles gedaan wat U kon, en dat is alles wat wij ooit van iemand zullen verlangen. En nu zullen we met elkaar praten.

U moet het persoonlijke element volkomen opzij zetten, als U met de oc-

culte studie wilt voortgaan en – gedurende zekere tijd – zelfs met hem. Besef, mijn vriend, dat maatschappelijke banden op een ware adept weinig of geen invloed uitoefenen bij het vervullen van zijn plicht. Naargelang hij opklimt naar het volmaakte adeptschap, nemen de voorliefde en antipathieën van zijn vroegere zelf in kracht af: (zoals K.H. U in grote lijnen heeft uitgelegd) hij sluit de hele mensheid in zijn hart en beschouwt haar als één geheel. U bent een uitzonderingsgeval. U hebt Uzelf aan hem *opgedrongen* en de stelling bestormd door de heftigheid en intensiteit van Uw gevoelens voor hem — en nu hij het eenmaal heeft aanvaard, moet hij de gevolgen in de toekomst dragen. Toch gaat het er bij hem niet om wat de zichtbare Sinnett is – wat zijn impulsen zijn, zijn mislukkingen of zijn successen in de wereld, of zijn verminderde of onverminderde achting voor hem. Met de “zichtbare” hebben wij niets van doen. Hij is voor ons slechts een sluier, die voor profane ogen die andere *ego* verbergt, met wiens evolutie wij ons bezighouden. Doe in het uiterlijke *rupa* wat U maar wilt, denk wat U wilt; maar wanneer de gevolgen van die vrijwillige daad op het lichaam van onze correspondent zichtbaar zijn – is het onze plicht er nota van te nemen.

Wij zijn niet aangenaam noch onaangenaam getroffen dat U de vergadering in Bombay niet hebt bijgewoond. Als U *wel* was gegaan, was dit voor Uw “verdienste” beter geweest; daar U niet bent gegaan hebt U die kleinigheid gemist. Ik kon [niet] en had niet het recht U op enigerlei wijze te beïnvloeden – juist omdat U geen *chela* bent. Het was een beproeving, een heel geringe, al leek ze U belangrijk genoeg om U aan “de belangen van vrouw en kind” te doen denken. U zult er zo vele hebben; want ook al zoudt U nooit een *chela* worden, wij doen toch geen vertrouwelijke mededelingen, zelfs niet aan correspondenten en “*protégés*”, wier discretie en morele moed niet terdege op de proef zijn gesteld. U bent het slachtoffer van *maya*. U zult een lange strijd moeten voeren om de “grauwe staar” voor Uw ogen te verwijderen en de dingen te zien zoals ze zijn. Hume Sahib is een even groot *maya* voor U als wat ook. U ziet alleen zijn massa vlees en beenderen, zijn officiële persoonlijkheid, zijn intellect en invloed. Wat betekenen die, vraag ik U, voor zijn ware zelf, dat U *niet kunt* zien, wat U ook doet? Wat heeft zijn gave om te schitteren in een *Durbar* of als leider van een wetenschappelijke vereniging, te maken met zijn geschiktheid voor occult onderzoek, of met zijn betrouwbaarheid onze geheimen te bewaren? Als wij iets over ons leven en werken willen bekendmaken, staan de kolommen van de *Theosophist* dan niet voor ons open? Waarom zouden we via hem feiten laten doordruppelen, voor het publiek voorzien van een sausje, gekruid met walglijke twijfels en bijtend sarcasme, waardoor de maag van het publiek alleen maar van streek zou raken? Voor hem is niets heilig, noch bin-

nen, noch buiten het occultisme. Vogels doden en vertrouwen doden ligt in zijn aard; hij zou zijn eigen vlees en bloed even meedogenloos ten offer brengen als een zanglijster; en hij zou U en ons, K.H. en de "lieve Oude Dame" even gemakkelijk 'desiccate' (uitdrogen)* en ons allen laten doodbloeden onder zijn ontleedmes – als hij kon – als hij met een uil zou doen, om ons weg te zetten in zijn "museum", met passende etiketten aan de buitenkant, en in "Stray Feathers" voor de amateurs onze necrologie vertellen. Nee Sahib; de *uiterlijke* Hume is even verschillend van (en hoger dan) de *innerlijke* Hume, als de uiterlijke Sinnett verschillend is van (en lager dan) de ontluikende innerlijke "protégé". Begrijp dit goed, en laat de laatste de redacteur in de gaten houden, opdat deze hem op een dag geen lelijke poets bakt. Het kost ons de grootste moeite om de leerlingen bij te brengen zich nooit door de schijn te laten bedriegen.

Zoals U door Damodar en door tussenkomst van de O— (de Ontर्फde —Red.) al werd meegedeeld, heb ik U geen chela genoemd – lees Uw brief erop na om U ervan te overtuigen – ik heb alleen in scherts aan O. gevraagd of hij U van het soort achtte, waaruit chela's worden gemaakt. U zag alleen dat Bennett ongewassen handen en vuile nagels had en grove taal gebruikte, en dat hij er – in Uw ogen – over het algemeen onsmakelijk uitzag. Maar als *dat* soort dingen Uw maatstaf is voor een hoge morele instelling of voor potentiële kracht, hoeveel adepten of wonderen verrichtende *lama's* zouden dan Uw toets doorstaan? Dit is een onderdeel van Uw blindheid. Als hij op dit ogenblik zou sterven – en ik zal mij van een Christelijke uitdrukking bedienen, zodat U mij beter begrijpt – dan zouden er uit het oog van de optekenende Engel des Doods weinig hetere tranen vallen over andere zo verguisde mensen, dan de traan die Bennett als zijn deel zou ontvangen. Weinig mensen hebben geleden – en onverdiend geleden – zoals hij; en even weinigen hebben een vriendelijker, onzelfzuchtiger en waarheidlievender hart. Dat is alles; en de ongewassen Bennett staat *moreel* even ver boven de gentleman Hume als U boven Uw *Bediende* staat.

Wat H.P.B. voor U herhaalde is juist: "de inlanders zien de onbeschaafdheid van Bennett niet en K.H. is ook een inlander." Wat ik hiermee bedoelde? Wel, eenvoudig dat onze Boeddha-achtige vriend *door het vernis* heen, de nerf van het hout eronder kan zien, en in de slijmerige stinkende oester – de "kostbare parel binnenin"! B – is een eerlijk mens en oprecht van hart, en behalve dat hij een geweldig grote morele moed bezit, is hij een martelaar op de koop toe. Mensen als hij heeft onze K.H. lief – terwijl hij slechts minachting

*[Misschien werd bedoeld 'dissect' (ontleden). —Red.]

zou hebben voor een Chesterfield en een Grandison. Ik veronderstel dat de welwillende houding van de volmaakte “gentleman” K.H. jegens de onbeschaafde en ongelovige Bennett evenmin verwondering behoeft te wekken als de onderstelde welwillende houding van de “gentleman” Jezus voor de prostituee Magdalena. Er bestaat net zo goed een morele geur als een lichaamsgeur, goede vriend. Zie maar eens hoe goed K.H. Uw karakter heeft gelezen toen hij de jongeman van Lahore niet naar U toe wilde sturen om met U te spreken, zonder dat hij zich had verkleed. Het zoete vlees van de sinaasappel zit *onder* de schil – Sahib: probeer binnenin de doos naar juwelen te zoeken en vertrouw niet op die welke op het deksel liggen. Ik zeg U nogmaals: de man is een *eerlijk* mens en zeer ernstig; niet bepaald een engel — die moet U zoeken in deftige kerken, op partijtjes in aristocratische herenhuisen, theaters en clubs en andere *sanctums* van dien aard — maar aangezien engelen zich in onze kosmogonie niet ophouden, zijn wij blij met de hulp van mensen die, hoewel vuil, eerlijk en dapper zijn.

Ik zeg U dit alles zonder enige boosheid of bitterheid, zoals U ten onrechte veronderstelt. U hebt in het afgelopen jaar vorderingen gemaakt – en staat daardoor dichterbij ons – vandaar dat ik met U spreek als met een vriend, die ik nog eens tot enkele van onze denkwijzen hoop te bekeren. Uw geestdrift voor onze studie is wat zelfzuchtig getint; zelfs Uw gevoel voor K.H. is van gemengde aard: maar toch *staat U dichterbij*. Alleen vertrouwde U Hume te veel, en wantrouwde U hem te laat, en nu werkt zijn slechte Karma op U terug, tot Uw nadeel. Uw vriendschappelijke indiscreties over zaken, die door H.P.B. alleen aan U werden toevertrouwd – de oorzaak – geeft aanleiding tot zijn overhaaste publikaties – het gevolg. Dit komt voor Uw rekening, vrees ik. Wees voortaan verstandiger. Als het onze regel is karig met vertrouwelijke mededelingen te zijn, dan komt dat omdat ons van het begin af is geleerd, dat ieder mens persoonlijk verantwoordelijk is jegens de Wet der Vergelding voor ieder woord dat hij uit vrije wil spreekt. De heer Hume zou dit natuurlijk *jezuïtisme* noemen.

Probeer ook dat grote *maya* te doorbreken, waarvoor alle bestudeerders van het occultisme in de hele wereld door hun leraren steeds zijn gewaarschuwd — het hunkeren naar verschijnselen. Evenals de zucht naar drank en opium, groeit zij wanneer ze wordt bevredigd. De Spiritisten zijn er dronken van ; zij zwelgen in wonderverschijnselen. Als U zonder verschijnselen niet gelukkig kunt zijn, zult U onze wijsbegeerte nooit begrijpen. Als het U om gezonde, wijsgerige ideeën te doen is, en U daarin voldoening kunt vinden — laten we dan corresponderen. Ik vertel U een diepzinnige waarheid als ik zeg dat, indien U (evenals Uw legendarische Shloma) slechts wijsheid verlangde,

alle andere dingen U – mettertijd – zullen worden toegeworpen. Aan onze metafysische waarheden wordt geen kracht bijgezet, wanneer onze brieven uit de ruimte op Uw schoot komen vallen of onder Uw hoofdkussen belanden. Als onze wijsbegeerte verkeerd is, zal een *wonder* haar niet goedmaken. Door-dring Uw bewustzijn van deze overtuiging en laten we praten als verstandige mensen. Waarom zouden we met een duveltje-in-een-doesje spelen; zijn *wij* geen mannen met baarden?

En nu is het tijd om een punt te zetten achter mijn abominabel geschrijf en U zo van het karwei te verlossen. Ja — Uw “kosmogonie”! Wel, goede vriend, Uw kosmologie ligt — tussen de bladen van mijn *Khuddaka Patha* — (mijn familiebijbel) en ik zal mijn uiterste best doen om te proberen er een antwoord op te geven zodra ik vrij ben, want op het ogenblik heb ik dienst. Het is een levenslange taak die U hebt ondernomen, en op de een of andere manier slaagt U er steeds weer in bij die bijzonderheden te blijven stilstaan, die voor een beginner het moeilijkst blijken te zijn, in plaats van U bij de algemene zaken te houden. Wees gewaarschuwd, mijn goede Sahib. De taak is moeilijk, en denkende aan vroeger tijden toen hij graag gedichten citeerde, vraagt K.H. mij mijn brief te besluiten met het volgende aan Uw adres:

“Windt zich het pad steeds slingerend omhoog?” “Ja,
tot het einde toe.”

“En duurt de dagreis dan de volle lange dag?”

“Van d’ochtend tot de nacht, mijn vriend.”

Kennis voor de geest, evenals voedsel voor het lichaam, is bestemd om te voeden en de groei te helpen bevorderen, maar ze moet wel goed worden verteerd, en hoe grondiger en langzamer dit proces plaatsvindt, hoe beter dit is voor het lichaam zowel als de geest.

Ik heb Olcott gezien en hem gezegd wat hij onze Wijze van Simla moest vertellen. Als de O.D. hem bestormt met schriftelijke verklaringen, houd haar dan tegen – daar O. alles heeft behandeld. Ik heb geen tijd om op haar te letten, maar ik heb haar laten beloven hem nooit iets te schrijven, zonder eerst haar brief aan U te laten zien.

Namaskar.*

De Uwe M.

*[(Ik breng) hulde. -Red.]

BRIEF No. 44

Ontvangen te Allahabad, februari 1882.

Uw brief was aan mij gericht, daar U niet wist dat K.H. zich weer met U in verbinding had gesteld. Niettemin, daar hij aan mij is gericht, zal ik antwoorden: "Doe het; in ieder geval: ga door." De gevolgen zullen misschien een ramp voor het Spiritisme betekenen, al wordt de echtheid van de verschijnselen bewezen; dus de zaak van de Theosofie goeddoen. Het lijkt inderdaad wreed om toe te laten dat de arme sensitieve jongeman zich in het hol van de leeuw waagt; maar daar het aanvaarden of verwerpen van de vriendelijke uitnodiging bij het medium berust, die raad en inspiratie ontvangt van zijn machtheit en verziende "Ernest", waarom zouden anderen zich dan zorgen maken!

Daar het niet waarschijnlijk is, waarde heer, dat we nu nog vaak met elkaar zullen corresponderen – zal ik U iets zeggen dat U dient te weten, en waarmee U Uw voordeel kunt doen. Op 17 november a.s. zal de Zevenjarige proeftijd, die aan de Society bij haar oprichting werd gegeven om ons op tactvolle wijze te "prediken", zijn verstreken. Een of twee van ons hoopten, dat de wereld in intellectuele, zo niet intuïtieve zin, zover was gevorderd, dat de Occulte leer intellectueel ingang kon vinden en de stoot tot een nieuwe cyclus van occult onderzoek kon worden gegeven. Anderen – die, zoals het er nu uitziet, verstandiger waren – verschilden van oordeel, maar de toestemming om de proef te nemen werd gegeven. Daarbij werd echter bedongen, dat het experiment onafhankelijk van onze persoonlijke leiding zou worden uitgevoerd; dat er geen abnormaal ingrijpen door onszelf zou plaatsvinden. Zo vonden we, al zoekende, in Amerika de man die als leider kon dienen – een man met grote morele moed, onbaatzuchtig en met andere goede eigenschappen. Hij was op verre na niet de beste, maar (zoals de heer Hume het in H.P.B.'s geval uitdrukt) – hij was de beste die beschikbaar was. Wij brachten hem in aanraking met een vrouw met exceptionele en wonderbaarlijke begaafdheden. Gepaard aan deze had zij grote persoonlijke gebreken, maar zoals zij was, leefde er geen tweede die voor deze taak geschikt was. Wij zonden haar naar Amerika, brachten hen bij elkaar – en de proef begon. Al meteen werd haar zowel als hem duidelijk te verstaan gegeven, dat de uitslag geheel van hen afhing. En beiden boden zich aan voor de proef, voor een zekere beloning in de zeer verre toekomst, zoals – om met K.H. te spreken – soldaten, die zich vrijwillig melden voor een wanhopige onderneming. In die 6½ jaar hebben zij geworsteld tegen een overmacht, die iedereen op de vlucht zou hebben gedreven, die niet werkte met de wanhoop van iemand die zijn leven en alles wat hij van waarde acht op het spel zet voor een vertwijfelde opperste krachtsinspanning. Hun succes

heeft niet beantwoord aan de verwachtingen van hun oorspronkelijke helpers, hoe fenomenaal dit in sommige opzichten ook was. Nog enkele maanden en de proefperiode zal voorbij zijn. Als tegen die tijd de positie van de Society wat onszelf betreft – de kwestie van de “Broeders” niet voorgoed is geregeld (óf uit het programma van de Society verwijderd, óf aangenomen op onze eigen voorwaarden), dan zal dat het einde betekenen van de “Broeders” in alle vormen, kleuren, maten en graden. Wij zullen dan uit de openbaarheid verdwijnen als een nevel in de oceaan. Alleen zij, die onder alle omstandigheden hebben bewezen trouw aan zichzelf en aan de Waarheid te zijn, zullen nog in communicatie met ons mogen staan. En ook zij niet, tenzij zij zich, van de President af, met hun plechtigste erewoord verbinden om voortaan omtrent ons, de Loge [en] de Tibetaanse zaken een onschendbaar stilzwijgen te bewaren, en zelfs geen vragen van hun naaste vrienden te beantwoorden, hoewel zwijgzaamheid misschien de schijn van “humbug” zal hebben bij al wat gebeurd is. In dat geval wordt de poging opgeschort tot er een andere zevenjarige cyclus begint, wanneer, als de omstandigheden gunstiger zijn, er misschien een nieuwe poging zou kunnen worden gedaan, onder dezelfde of een andere leiding.

Mijn eigen bescheiden indruk is, dat de laatste brochure van Hume Sahib, hoe hoogst intellectueel ook, verbeterd *zou kunnen* worden, zodat zij een geweldige steun zou kunnen zijn om de zaken van de Society de noodzakelijke wending te geven. En als hij meer op zijn persoonlijke intuïties zou willen vertrouwen – die zeer krachtig zijn als hij er acht op slaat – en minder op de stem van iemand, die noch de gehele publieke opinie vertegenwoordigt – zoals U schijnt te denken – noch *zou geloven, al kreeg hij 1000 bewijzen* – dan zou de brochure kunnen worden veranderd in één van de belangrijkste werken die de moderne beweging heeft ontwikkeld.

Uw kosmologische vragen zullen aandacht krijgen wanneer ik niet langer gehinderd word door veel gewichtiger zaken. Gezondheid en voorspoed.

M.

BRIEF No. 45

Als eerste, na zijn herleving, in februari 1882 ontvangen.

Mijn Broeder – ik heb een lange reis gemaakt om de hoogste kennis te verwerven, en heb lange tijd rust genomen. Daarna moest ik bij mijn terugkeer al mijn tijd aan plichten geven, en al mijn gedachten aan het Grote Vraagstuk. Dit alles is nu voorbij: de Nieuwjaarsfeesten zijn afgelopen en ik ben weer mij

“Zelf”. Maar wat is het *Zelf*? Niets dan een tijdelijke gast, wiens zorgen alle veel weg hebben van een luchtspiegeling in de grote woestijn. . . .

Hoe dan ook – dit is het eerste vrije ogenblik dat ik heb. Ik geef het aan U, wiens innerlijk Zelf mij met de uiterlijke mens verzoent, die maar al te vaak vergeet dat diegene groot is, die het sterkst is in het oefenen van geduld. Zie om U heen, mijn vriend: zie de “drie vergiften”, die woelen in het menselijk hart – toorn, hebzucht, begoocheling, en de vijf duisterheden* – afgunst, harts-tocht, wankelmoedigheid, traagheid en ongeloof – die hen steeds beletten de waarheid te zien. Zij zullen nooit de bezoedeling van hun ijdele, boze hart kwijtraken, en evenmin het geestelijk deel van zichzelf ontwaren. Wilt U niet proberen – ter wille van het bekorten van de afstand tussen ons – om Uzelf uit het net van leven en dood los te maken, waarin zij allen gevangen zijn, en om minder – lusten en begeerten te koesteren? De jeugdige Portman peinst er ernstig over alles achter zich te laten, naar ons toe te komen en “een Tibetaanse monnik te worden”, zoals hij het uitdrukt. Zijn opvattingen vormen een merkwaardig mengsel van de twee geheel uiteenlopende kenmerken en eigenschappen van de “Monnik” of *Lama* en de levende “Lha”, of *Broeder*: maar laat het hem in elk geval proberen.

Ja – ik ben nu pas in de gelegenheid om met U te corresponderen. Laat ik daar meteen aan toevoegen, dat het moeilijker is dan voorheen om brieven met U te wisselen, hoewel mijn achting voor U merkbaar is toegenomen, in plaats van verminderd – zoals U vreesde – en zij zal niet verminderen tenzij – als gevolg van Uw eigen daden. Dat U zult proberen te voorkomen zulke belemmeringen op te werpen, weet ik wel; maar de mens is tenslotte het slachtoffer van zijn omgeving zolang hij zich in de atmosfeer van de samenleving ophoudt. Misschien willen wij graag vriendschap sluiten met hen in wie wij belangstellen, en zijn wij toch even onmachtig dat te doen als iemand die ziet dat een vriend wordt verzwolgen door de golven op een woelige zee, terwijl er geen boot in de buurt is om uit te zetten, en zijn eigen kracht wordt verlamd door een sterkere hand die hem tegenhoudt. Ja, ik zie wat U denkt. . . maar U hebt ongelijk. Geef niet de heilige man de schuld, omdat hij strikt zijn plicht jegens de mensheid vervult. Als de Chohan er niet was geweest met zijn controlerende invloed, dan zoudt U nu niet opnieuw een brief lezen van Uw trans-Himalaja vriend. De wereld van de Vlakten is vijandig aan die van de bergen, dat weet U; maar wat U niet weet is de grote schade, die door Uw eigen onbewuste indiscreties is veroorzaakt. Zal ik U een voorbeeld geven? Herinner U de boosheid die in Stainton Moses werd opgewekt door Uw al te onvoorzich-

*[‘Obscurities’ moet misschien zijn ‘obstructions’ (belemmeringen). —Red.]

tige brief, waarin U *ad libitum*, en met een vrijheid die de rampzaligste gevolgen in zich droeg, citeerde uit mijn brief aan U over hem. . . De oorzaak die toen in het leven werd geroepen, heeft nu tot gevolgen geleid: niet alleen heeft S.M. zich volledig vervreemd van de Society, waarvan sommige leden in ons geloven, maar in zijn hart is hij ook vastbesloten de Britse Afdeling volkomen te vernietigen. Er is een *psychische* Society in oprichting en het is hem gelukt daarin Wyld, Massey en anderen over te brengen. Zal ik U ook vertellen wat de toekomst is van dat nieuwe lichaam? Het zal groeien, zich ontwikkelen en uitbreiden, en tenslotte zal de Theos. Soc. van Londen erdoor worden overspoeld, en eerst haar invloed verliezen en dan – haar naam, totdat zelfs de naam Theosofie iets van het Verleden is geworden. U alleen bent het, de simpele daad van Uw snelle pen, die de *nidana* en de ten-del, de “oorzaak” en haar “gevolg” zal hebben teweeggebracht, en zo zal het werk van zeven jaar, de aanhoudende en onvermoeide inspanning van de bouwers van de Theos. Society ten onder gaan – omgebracht door de gekwetste ijdelheid van een medium.

Deze simpele daad van U graaft ongemerkt een kloof tussen ons. Het kwaad kan nog worden afgewend – laat de Society slechts in naam bestaan tot de dag waarop zij leden kan krijgen, met wie wij *de facto* kunnen werken – en door een andere neutraliserende oorzaak te scheppen, kunnen wij de situatie misschien redden. Alleen de hand van de Chohan kan haar overbruggen, maar het moet *de Uwe* zijn die de eerste steen voor het werk legt. Hoe zult U dit doen? Hoe kunt U dit doen? Denk er goed over na, als U op verdere omgang prijs stelt. Zij willen iets nieuws. Een *Ritueel* om hen te amuseren. Overleg met Subba Row, met Sankariah, de Dewan Naib van Cochin, en lees aandachtig zijn brochure, waarvan U uittreksels zult vinden in de laatste *Theosophist* (zie: “A Flash of Light upon Occult Free Masonry”. Blz. 135). Ik kan dichterbij U komen, maar U moet mij aantrekken door een gelouterd hart en een zich geleidelijk ontwikkelende wil. Evenals een kompasnaald, volgt de adept dat waardoor hij wordt aangetrokken. Is dat niet de wet van de ontlichaamde Beginselen? Waarom dan ook niet van de levenden? Zoals de maatschappelijke banden van de vleselijke mens te zwak zijn om de “Ziel” van de overledene terug te roepen, behalve daar waar een wederzijdse affiniteit bestaat, die als een kracht blijft voortbestaan in het gebied binnen het aardse gebied, zo is de stem van louter vriendschap of zelfs van geestdriftige achting te zwak om de “Lha” die een eindweegs verder is gevorderd, aan te trekken tot hem die hij achter zich heeft gelaten, tenzij er een parallel lopende ontwikkeling plaatsvindt. M. heeft juist en naar waarheid gesproken, toen hij zei dat de liefde voor de gezamenlijke mensheid zijn steeds grotere inspiratie is; en als iemand zijn

gevoelens naar zichzelf zou willen afleiden, moet hij die neiging tot versnippering door een sterkere kracht overwinnen.

Ik zeg dit alles niet, omdat U dit in wezen niet al eerder is gezegd, maar omdat ik Uw hart lees en daarin een zweem van droefheid bespeur, om niet te zeggen van teleurstelling, die daar hangt. U hebt met anderen gecorrespondeerd, maar U bent niet geheel voldaan. Om U tevreden te stellen, schrijf ik U daarom met enige moeite en vraag ik U opgewekt van gemoed te blijven. Van Uw inspanningen, verwarring en voorgevoelens wordt gelijkelijk nota genomen, goede en trouwe vriend. In het onvergankelijke LEVENSBOEK van de Meesters *hebt U ze alle neergeschreven*. Daarin zijn elke daad en gedachte van U vastgelegd; want hoewel U geen chela bent, zoals U mijn Broeder Morya hebt gezegd, zelfs geen “protégé” – zoals U dit woord verstaat – toch bent U binnen de kring van ons werk getreden, U hebt de mystieke lijn overschreden die Uw wereld scheidt van de onze, en of U nu volhardt of niet; of wij later in Uw ogen in nog meerdere mate levende, *echte* wezens zullen worden, of als zovele droombeelden – misschien een akelige nachtmerrie – uit Uw gedachten zullen verdwijnen, U bent in werkelijkheid de ONZE. Uw verborgen *Zelf* heeft zich in *ons* Akasa weerspiegeld; Uw natuur is – de Uwe, Uw essentie is – de onze. De vlam verschilt van het houtblok dat haar tijdelijk tot brandstof dient; aan het einde van Uw geboorte als verschijning – en of wij beiden elkaar van aangezicht tot aangezicht in onze grovere *rupa's* zullen ontmoeten — kunt U niet vermijden ons in het *Werkelijke Bestaan* te ontmoeten. Ja waarlijk, goede vriend, Uw *Karma* is het onze, want U hebt het iedere dag en ieder uur afgedrukt op de bladzijden van dat boek, waarin de kleinste bijzonderheden van de mensen, die binnen onze kring treden – bewaard blijven; en dat, Uw *Karma*, is Uw *enige* toekomstige persoonlijkheid, wanneer U in het hierna maals stapt. In gedachten en daden overdag, en in zielestrijd des nachts, hebt U de geschiedenis van Uw verlangens en Uw geestelijke ontwikkeling neergeschreven. Dit doet ieder die ons nadert en ernstig het verlangen koestert onze medewerker te worden; hijzelf “precipiteert” het ingeschrevene volgens precies hetzelfde proces dat wij benutten, als wij, tijdens hun verzending, binnen Uw gesloten brieven schrijven, op nog niet opengesneden bladzijden van boeken en op brochures. (Zie nogmaals de blz. 32, 35 van het door Olcott gezonden *Verslag*.) Ik zeg U dit om U persoonlijk in te lichten en het moet niet worden opgenomen in de eerstvolgende brochure van Simla. Vooral in de laatste paar maanden, wanneer Uw vermoeide brein in de verdoving van de slaap wegzonk, heeft Uw verlangende ziel dikwijls naar mij gezocht, en stuitte de stroom van Uw gedachten tegen mijn beschermende muur van Akàs, zoals kabbelende golfjes tegen een rotsachtige kust. Dat, waarmee dat “inner-

lijke Zelf" zich met ongeduld en verlangen wilde verbinden, vond bij de vleselijke mens, de meester van de wereldling, geen weerklank: de banden van het leven zijn nog zo sterk als stalen ketens. Sommige daarvan zijn inderdaad heilig, en niemand zou U willen vragen die te verbreken. Daar beneden ligt het U dierbare gebied waarop U al zo lang actief en nuttig bent. Het onze kan nooit meer zijn dan een stralende droomwereld voor de man met een zo door en door "praktische inslag"; en als Uw geval tot op zekere hoogte een uitzondering vormt, dan komt dat omdat Uw natuur diepere inspiraties kent dan die van anderen, die nog "zakelijker" zijn en in wie de bron van welbespraakt-hed in het verstand ligt, niet in het hart, dat nog nooit in aanraking kwam met het geheimzinnig stralende en zuivere hart van Tathagata.

Als U zelden van mij hoort, voel U dan nooit teleurgesteld, mijn Broeder, maar zeg – "Het is *mijn* schuld." De Natuur heeft alle delen van haar Rijk verbonden met subtiële draden van magnetische sympathie, en er is zelfs een wederzijdse relatie tussen een ster en een mens; gedachten gaan sneller dan het elektrisch fluïdum, en Uw gedachte *zal mij vinden*, indien zij met een zuivere impuls wordt geprojecteerd, zoals de mijne Uw denken zal vinden, heeft gevonden en daarop vaak haar indruk heeft achtergelaten. Wij bewegen ons wellicht in afzonderlijke cyclussen van werkzaamheid – maar niet geheel van elkaar gescheiden. Zoals het licht in de sombere vallei door de bergbewoner vanaf de toppen wordt opgemerkt, zo zal iedere heldere gedachte in Uw geest, mijn Broeder, fonkelen en de aandacht trekken van Uw verre vriend en correspondent. Als wij aldus onze natuurlijke Bondgenoten in de *Schaduw*-wereld ontdekken – Uw wereld en de onze buiten onze grenzen – en volgens onze wet moeten wij ieder van hen benaderen, ook al is er maar de geringste glans van het ware "Tathāgata" licht in hem – hoeveel gemakkelijker is het dan voor U ons aan te trekken. Begrijp dit en dan zal de toelating in de Society van personen die U zo vaak tegenstaan, U niet langer verbazen. "Zij die gezond zijn hebben geen geneesheer nodig, maar zij die ziek zijn," – is een axioma, wie deze woorden ook heeft gesproken.

En laat mij nu voorlopig afscheid van U nemen tot de volgende brief. Geef niet toe aan gevoelens van vrees voor het kwaad dat zou kunnen gebeuren wanneer de zaken niet gaan zoals zij volgens Uw wereldse wijsheid behoren te gaan; twijfel niet, want een houding van twijfel werkt verlamdend en houdt de vooruitgang tegen. Een opgewekt vertrouwen en hoop bezitten is heel iets anders dan zich overgeven aan het blinde optimisme van de dwaas: de verstandige mens vecht nooit bij voorbaat tegen ongeluk. Er hangt inderdaad een dreigende wolk boven Uw pad — zij pakt zich samen bij de heuvel van Jakko. Hij die U tot Uw vertrouweling maakte — ik gaf U de raad slechts zijn mede-

werker te worden, hem geen dingen te onthullen die U in Uw hart had moeten sluiten – staat onder een verderfelijke invloed, en kan Uw vijand worden. U doet er goed aan te proberen hem daarvan te bevrijden, want het belooft niet veel goeds, voor hem, voor U en voor de Society. Zijn grotere geest, beneveld door ijdelheid en bekoord door het zoete gefluit van een die zwakker maar sluer is, bevindt zich momenteel in de ban der betovering. U zult gemakkelijk de *boosaardige kracht* ontdekken, die achter *beiden* staat en *hen als werktuigen gebruikt* voor de uitvoering van zijn eigen snode plannen. De beoogde catastrofe kan worden afgewend door verdubbelde waakzaamheid en het versterkte vuur van een zuivere wilsinspanning van de zijde van de vrienden van de S.B.L. Werk daarom, als U nog wilt, om de slag af te wenden; want als hij neerkomt, zult U niet ongedeerd ontsnappen, hoezeer mijn Broeders zich ook inspannen. De zaak zal nooit vernietigd worden, al zal het rotsblok van Sisyphus heel wat tenen kunnen verpletteren. Nogmaals vaarwel, mijn vriend – voor lange of korte tijd, wat door U wordt beslist. De plicht roept mij.

Getrouw de Uwe K.H.

BRIEF No. 46

In 1882 te Simla ontvangen.

Ik wil U, mijn beste Sinnett Sahib, om een persoonlijke gunst vragen. Daar K.H. te zeer een *volmaakte* Yogi-Arhat is om iemand tegen te houden die, niet ontmoedigd door mislukkingen, onverschrokken blijft proberen de Tibetaanse yak bij de nek te grijpen om hem onder het juk te doen krommen, blijft er mij niets anders over dan nogmaals op het *natakashala* te verschijnen, om een eind te maken aan een voorstelling, die zelfs voor ons – goed geoefend in geduld – eentonig dreigt te worden. Ik kan geen gevolg geven aan Uw vriendelijke raad om in *mijn felste rood* aan de heer Hume te schrijven, daar het opnieuw de deur zou openen voor een eindeloze correspondentie, een eer waarvoor ik liever bedank. Maar in plaats daarvan schrijf ik aan U, en zend U een telegram met antwoord achterop, ter lezing. Wat is dat voor praat van hem? Eerbied ligt wellicht niet in zijn aard, en niemand vraagt daar ook om of geeft erom! Maar ik had wel gedacht dat zijn hoofd, waarin ruimte genoeg is voor alles, een plekje zou bevatten voor enig gezond verstand. En dit verstand had hem kunnen zeggen dat we, of zijn wat we beweren te zijn, of het niet zijn. Als in het eerste geval, hoe overdreven de beweringen over *onze vermogens* ook zijn, onze kennis en ons vermogen in de toekomst te zien toch de zijne

niet overtreffen, dan zijn wij niet meer dan *simulanten en bedriegers*, en hoe eerder hij dan met ons breekt – des te beter voor hem. Maar als we ook maar enigermate zijn wat we beweren te zijn, dan maakt hij zich wel erg belachelijk. Laat hem bedenken dat wij geen Indische Radja's zijn, die politieke *Ayahs* nodig hebben en moeten accepteren, en kindermisjes om ons aan de lijn te houden. Dat de Society werd opgericht, haar weg vervolgde en zal blijven vervolgen *met of zonder hem* – laat hij, wat dit laatste betreft, zelf kiezen.

Tot nu toe is zijn hulp, die hij ons opdringt zoals de Spaanse bedel *hidalgo's*, die met de ene hand hun zwaard trekken om de reiziger te beschermen en hem met de andere bij de keel grijpen, voor de Society niet erg voordelig [geweest], voor zover ik kan ontdekken. In ieder geval niet voor een van de oprichters, die hij verleden jaar in Simla bijna heeft gedood, en die hij nu kwelt door haar voortdurend te achtervolgen, waardoor hij haar krachten ondermijnt en haar van ergernis doet verteren.

Daarom verwacht ik, dat U hem duidelijk maakt dat alles waarvoor wij zouden moeten “danken”, zou zijn als hij zorg droeg voor zijn *Eclectic*, en de Moeder-Society haar eigen gang liet gaan. Zijn raad en hulp aan de redactrice van de *Theosophist* zijn stellig van nut voor haar geweest, en zij is hem daar zeker dankbaar voor na aftrek van het grote aandeel dat zij aan U heeft te danken. Maar staat U ons toe op te merken, dat er ergens tussen genoemde redactrice en onszelf een scheidslijn moet worden getrokken; want wij zijn bepaald niet de Tibetaanse drieling waarvoor hij ons houdt. Of wij de onwetende wilden en Oosterlingen zijn die hij van ons maakt – iedere wolf is baas in zijn eigen hol – wij staan op ons recht zelf het best te weten wat wij moeten doen, en wijzen zijn diensten eerbiedig af om als kapitein ons Theosofisch schip te besturen, zelfs op “de oceaan van het *wereldse leven*”, zoals hij het metaforisch in zijn *sloka* uitdrukt. Wij hebben hem toegestaan, onder het goede voorwendsel de situatie bij de Britse theosofen te redden, zijn vijandige gezindheid jegens ons te ventileren in het orgaan van onze eigen Society en onze portretten te schilderen met een penseel gedoopt in hoogmoed en gal – wat wil hij nog meer? Hij is, zoals ik de oude vrouw opdroeg hem terug te seinen – niet de enige bekwame stuurman in de wereld; hij probeert de Westerse branding te vermijden en wij trachten onze kano uit de buurt van Oosterse zandbanken te houden. Bedoelt hij hiermee ook nog, dat hij ons vanaf de Chohan tot [D] juala Khool en Deb wil voorschrijven wat wij wel en niet moeten doen? Ram, Ram en de heilige Naga's! moeten we ons na eeuwen van onafhankelijkheid aan vreemde invloed onderwerpen, om de marionetten van een Nawab van Simla te worden? Zijn wij in zijn verbeelding misschien schooljongens of zo, die zich aan een Peling schoolmeester en zijn stok moeten

onderwerpen. . . .

Ondanks zijn slechte humeur, verzoek ik U hem te zeggen dat U *van mij* hebt gehoord – en dat ik U heb gevraagd hem mijn *ultimatum* te laten weten: als hij niet helemaal en *voorgoed* de hele zaak eraan wil geven, zal ik niet toestaan dat hij zich met zijn wijsheid tussen onze onwetendheid en de Moeder Society stelt. Evenmin mag hij zijn boze buien luchten ten koste van iemand, die niet verantwoordelijk is voor iets van wat wij doen of zeggen – een vrouw die zo ziek is dat ik haar, evenals in 1877, opnieuw zal moeten wegvoeren — terwijl zij aan het Hoofdkwartier, waar zij nu is, zo nodig is – uit vrees dat zij helemaal zal instorten. En dat deze toestand waarin zij verkeert in de laatste tijd door hem is veroorzaakt als gevolg van haar voortdurende bezorgdheid voor de Society, en ten dele, zo niet geheel, door zijn optreden in Simla – kunt U op mijn woord geloven. De hele situatie en de toekomst van de *Eclectic* hangen af van Koothumi, als U hem niet wilt helpen. Als hij ondanks mijn advies en het duidelijke misnoegen van de Chohan zich toch belachelijk blijft maken door zichzelf op te offeren voor een man, die in één opzicht de kwade genius van de Society is – welnu, dan is dat zijn zaak, maar ik wil er niets mee te maken hebben. Ik zal steeds *Uw ware vriend* blijven, al zoudt U zich een dezer dagen tegen mij keren. Fern werd op de proef gesteld en bleek in zijn morele aard op en top een *Dugpa* te zijn. Wij zullen zien, wij zullen zien; maar er is niet veel hoop meer, ondanks zijn prachtige capaciteiten. Als ik hem op de gedachte had gebracht zijn eigen vader en moeder te bedriegen, dan zou hij dat met *hun* vaders en moeders op de koop toe hebben gedaan. Een door en door verdorven natuur – maar onverantwoordelijk. O, U Westerlingen, die zo prat gaat op Uw moraliteit! Mogen de verheven Chohans U en al de Uwen voor het naderend onheil behoeden, dat is de oprechte wens van Uw vriend.

M.

BRIEF No. 47

Op 3 maart 1882 te Allahabad ontvangen.

In antwoord op mijn protest tegen de behandeling van Europa.
(Door bemiddeling van Damodar.)

Goed, als U zegt dat ik een *ignoramus* ben wat Uw Engelse manieren betreft, dan zeg ik dat U dit bent ten aanzien van onze Tibetaanse gewoonten en dan delen wij het verschil en schudden elkaar de astrale hand over *Barnaway* en sluiten de discussie.

De oude vrouw? Natuurlijk zal zij *razend* zijn – maar wat geeft dat? Het wordt evenwel voor haar geheim gehouden. Het heeft geen zin haar nog ellendiger te maken dan zij al is. Cook is een *vuilwaterspuit*, met voortdurend werkende zuigers en hoe eerder hij ze vastschroeft – hoe beter het voor hem is. Uw laatste brief aan mij is minder een “petitie” dan een protest, mijn geachte Sahib. De toon ervan lijkt meer op die van de oorlogs-*sankh* van mijn Rajput voorouders, dan op het koeren van een vriend. En hij bevalt mij des te meer, dat verzeker ik U. Hij klinkt eerlijk en openhartig. Laten we dus praten – want hoe scherp Uw stem ook is, Uw hart is warm en tot slot zegt U dat; “Hetzij U beslist of dat wat mij juist toeschijnt gebeurt of niet” U steeds onze dienstwillige dienaar blijft, enz. Europa is een uitgestrekt gebied, maar de wereld is nog groter. De zon van de Theosofie moet voor allen schijnen, niet voor een deel. Er zit meer in deze beweging dan U tot dusver hebt vermoed, en het werk van de T.S. is verbonden met soortgelijk werk, dat in alle delen van de wereld in het verborgen gaande is. Er is in de T.S. zelfs een afdeling, geleid door een Griekse Broeder, van wie niemand in de Society iets weet, uitgezonderd de oude vrouw en Olcott; en zelfs hij weet alleen maar dat er vorderingen worden gemaakt en zo nu en dan voert hij een opdracht uit die ik hem in verband hiermee stuur. De cyclus waarover ik sprak slaat op de gehele beweging. Europa zal niet over het hoofd worden gezien, wees daar nooit bang voor; maar misschien hebt U er zelfs geen vermoeden van *hoe* het licht daar zal worden verspreid. Vraag Uw *Seraf* – K.H. om U daarover bijzonderheden te geven. U hebt het over Massey en Crookes; herinnert U zich niet dat Massey 4 jaar geleden de kans werd geboden aan het hoofd van de Engelse beweging te staan en – *bedankte*? In zijn plaats werd toen dat oude grimmige idool van de Joodse Sinaï aangeesteld – Wyld, die met zijn Christelijke bombast en fanatieke gezwets ons helemaal *buiten* de beweging *sloot*. Onze Chohan verbood ons absoluut er op enige wijze aan deel te nemen. Massey heeft het alleen aan *zichzelf* te danken, en U kunt hem dat ook zeggen. U zoudt nu langzamerhand onze werkwijze moeten kennen. Wij *adviseren* – en geven nooit *bevelen*. Maar wij oefenen *wel* invloed uit op individuele mensen. Snuffel, als U wilt, de Spiritistische literatuur eens door tot het jaar 1877.* Lees deze goed door en zie – als U kunt of U er één enkel woord in vindt over occulte wijsbegeerte of esotericisme, of iets van dat element waarvan de geestelijke stroming nu in zo ruime mate is doordrongen. Vraag en onderzoek eens of zelfs het woord “occultisme” niet zo volkomen *onbekend* was in Amerika, dat Cora van de 7 echtgenoten, de Tappan vrouw en het sprekend medium, in haar lezingen werd *geïnspireerd* te

*[Waarschijnlijk omdat in 1877 *Isis Unveiled* werd gepubliceerd. —Red.]

zeggen dat het woord *pas* was *gesmeed* door de – toen opkomende – Theosofen; dat niemand – behalve de *petroleumproducenten* – ooit van elementaire geesten en het “astrale” licht had gehoord, enzovoort, enzovoort. Vergewis U hiervan en maak een vergelijking. *Dit* was de eerste strijdkreet, en het ging er warm en heftig aan toe in de veldslag, die tot op de dag van het vertrek naar India heeft gewoed. Te verwijzen naar Edison, Crookes en Massey – zou de indruk maken van bluffen over iets dat nooit kan worden *bewezen*. En Crookes – heeft hij de wetenschap niet in ons vaarwater gebracht door zijn ontdekking van de “stralende stof”? Wat was het anders dan occult onderzoek, dat hem in de eerste plaats daarheen *leidde*? U kent K.H. en mij – buss! * weet U iets van de *hele* Broederschap en haar vertakkingen? De Oude Vrouw wordt beschuldigd van *onbetrouwbaarheid*, *on nauwkeurigheid* in haar uitspraken. “Stel geen vragen en U zult *geen leugens* horen.” *Het is haar verboden* te zeggen wat zij weet. Al slaat U haar dood, zij zal niets zeggen. Ja – zij heeft opdracht gekregen om *in geval van nood de mensen om de tuin te leiden*; en had zij meer de aard van een geboren *leugenaar* – dan zou zij misschien gelukkiger zijn en had zij nu al lang de overwinning behaald. Maar juist daar wringt de schoen, Sahib. Zij is te *waarheidlievend*, *te openhartig* en *kan niet huichelen*: en nu wordt zij daar dagelijks voor gekruisigd. Probeer niet zo haastig te zijn, geachte heer. De wereld is niet in één dag gemaakt; en de staart van de yak ontwikkelde zich evenmin in één jaar. Laat de evolutie haar natuurlijke loop nemen – opdat wij haar niet doen afwijken en monsters voortbrengen, door ons te vermeten haar te leiden. Massey heeft het erover naar India te komen — nietwaar? En stel dat hij na zijn komst hier en na te hebben gedaan wat goed is en de nodige tijd aan disciplinaire training te hebben besteed, met een boodschap zou worden teruggezonden? En stel dat Crookes en Edison en anderen meer dingen te ontdekken hebben? Daarom zeg ik, “WACHT”. Wie weet hoe de stand van zaken in november is? U zoudt kunnen denken dat die zo is, dat wij terecht onze “bedreiging” uitvoeren “de deur op slot te doen”, terwijl het er in onze ogen mogelijk heel anders uitziet. Laten wij allen ons best doen. Er zijn cyclussen van 7, 11, 21, 77, 107, 700, 11.000 en 21.000 enz.; een aantal cyclussen te zamen vormt een grotere, enzovoort. Beid Uw tijd, het *opteken-boek wordt goed bijgehouden*. Maar kijk heel goed uit; de *Dugpa's* en de *Gelukpa's* strijden niet alleen in Tibet; zie het afschuwelijk werk dat zij in Engeland onder de “Occultisten en *zieners*” verrichten! Hoor hoe de U bekende Wallace als een ware “Hiërofant” van de “linkerhand” over het huwelijk van de “ziel met de geest” preekt, en de ware definitie op zijn kop zet in zijn

*Zie noot op blz. 224.

pogingen te bewijzen dat iedere *praktiserende Hiërofant* op zijn minst *geestelijk* gehuwd moet zijn – als hij om bepaalde redenen daartoe *fysiek* niet in staat is – daar er anders groot gevaar voor Overspel tussen God en Duivel bestaat! Ik zeg U dat de Shammars er al zijn en hun verderfelijk werk staat ons overal in de weg. Beschouw dit niet als beeldspraak, maar als een wezenlijk feit, dat U op zekere dag misschien duidelijk zal worden aangetoond.

Het heeft helemaal geen zin nog iets te zeggen over de excentriciteit van Olcott en de inferioriteit van Amerika ten opzichte van Engeland; alles wat in Uw betoog van *werkelijke* waarde is, erkennen wij en wisten wij sinds lang; maar U weet niet hoeveel louter oppervlakkig vooroordeel uit Uw ogen straalt, zoals een waspitje zich weerkaatst in diep water. Pas maar op dat we op een goede dag niet op Uw idee ingaan en U op de plaats van Olcott zetten, na hem naar ons toe te hebben gehaald, iets dat al verscheidene jaren lang zijn wens is. Martelaarschap is plezierig om naar te kijken en te kritiseren, maar moeilijker om te ondergaan. Er is nog nooit een vrouw geweest die meer ten onrechte werd beschimpt dan H.B. Zie de schandelijk beledigende brieven die haar uit Engeland ter publikatie tegen haarzelf, ons en de Society werden toegezonden. U zult ze misschien onwaardig vinden. Maar de “Answers to Correspondents” in het *Supplement* werden door *mijzelf* geschreven. Maak er haar dus geen verwijt van. Ik zou graag Uw eerlijke mening daarover willen horen. Misschien denkt U wel dat zij het zelf beter had kunnen doen.

M.

BRIEF No. 48

Op 3 maart 1882 te Allahabad ontvangen.

Goede vriend, ik “weet het” – natuurlijk. En omdat ik het *weet* zonder dat U het mij hebt gezegd, zou ik, als mij was toegestaan U in enige richting te beïnvloeden – met het grootste genoegen antwoorden: “die kennis zult U op zekere dag met mij delen.” Wanneer of hoe – “is niet aan mij om te zeggen, of te weten,” daar U, ja *U alleen*, Uw lot moet weven. Misschien al gauw, of mogelijk – nooit: maar waarom dat gevoel van “wanhoop” of zelfs van twijfel? Geloof mij: mogelijk zullen wij het steile pad alsnog samen volgen. Misschien ontmoeten wij elkaar nog: maar komt het ooit zover, dan kan dit alleen bij en *op* – die “adamanten rotsen waarmee onze occulte voorschriften ons omringen” – nooit *daarbuiten*, hoe bitter wij ook mogen klagen. Nee, *nooit* kunnen wij onze verdere reis vervolgen – *als* wij dat hand in hand doen – langs die brede en drukke heerweg, die daaromheen loopt en waarop Spiri-

tisten en mystici, profeten en zieners elkaar tegenwoordig verdringen. Want waarlijk, de bonte menigte van kandidaten kan tot in eeuwigheid blijven roepen, *Sesam* open U. Dit zal nooit gebeuren zolang zij zich van die voorschriften afzijdig houdt. Tevergeefs kruipen Uw moderne zieners en hun profetessen in iedere doodlopende kloof of spleet die zij toevallig zien; en nog minder baat het, wanneer zij, eenmaal binnengedrongen, hun stem verheffen en luid roepen: "*Eureka!* Wij hebben een Openbaring van de Heer ontvangen!" — want heus, zij hebben niets van dien aard. Zij hebben alleen de vleermuizen gestoord, die minder blind zijn dan de indringers; die, als zij ze om zich heen voelen fladderen, ze dikwijls voor engelen aanzien — omdat ze ook vleugels hebben! Twijfel niet, mijn vriend: alleen vanaf de top van die "adamanten rotsen" van ons, niet aan de voet ervan, zal het ooit mogelijk zijn *de gehele* Waarheid te zien, omdat men daar de hele grenzeloze horizon kan omvatten. En al schijnen zij U misschien in de weg te staan, dan komt dat alleen omdat U er tot dusver niet in bent geslaagd het waarom en de werking van die wetten te ontdekken, of zelfs maar te vermoeden; vandaar dat zij zich zo koud, genadeloos en zelfzuchtig aan U voordoen; hoewel Uzelf daarin intuïtief de uitkomst van eeuwen van wijsheid hebt erkend. Als iemand ze niettemin gehoorzaam zou naleven, dan zou hij ze geleidelijk voor zijn verlangens kunnen doen zwichten en zouden ze hem *alles* geven wat hij ze vraagt. Maar niemand zou ze ooit ruwweg kunnen schenden zonder zelf het eerste slachtoffer van zijn overtreding te worden; ja, zelfs zodanig, dat hij de kans loopt zijn eigen, moeitevol verworven aandeel in onsterfelijkheid, *hier* en *daar*, te verliezen. Bedenk: te gespannen verwachtingen zijn niet alleen lastig, maar ook gevaarlijk. Iedere warmere en snellere harteklop verbruikt een hoeveelheid leven. Hij die wil WETEN mag niet toegeven aan hartstochten en gemoedsaandoeningen; want die "putten het aardse lichaam uit met hun eigen geheime kracht; en hij, die zijn doel wil bereiken — *moet koel zijn.*" Hij moet zelfs niet te ernstig of te hartschotelijk verlangen naar het doel dat hij wil bereiken: anders zal juist dat verlangen de mogelijkheid van de vervulling verhinderen, of op zijn best — vertragen en uitstellen. . . .

U zult in het eerstvolgende nummer twee artikelen aantreffen die U moet lezen, ik behoef U niet te zeggen waarom, daar ik dit aan Uw intuïtie overlaat. Zoals gewoonlijk is hier sprake van een indiscretie, die ik echter heb laten staan, omdat zogoed als niemand de toespeling daarin zal begrijpen — behalve U. Er staat evenwel meer dan één zo'n toespeling in; vandaar dat Uw aandacht wordt gevraagd voor het "Elixer of Life" en W. Oxley's "Philosophy of Spirit". Het eerste bevat aanduidingen en toelichtingen, die zo vaag zijn dat ze U misschien doen denken aan iemand die een ander heimelijk nadert, deze een klap

op de rug geeft en dan wegrent; daar zij ontegenzeggelijk tot de klasse van die “Fortuna’s” behoren, die iemand als een dief in de nacht in de slaap bezoeken en weer heengaan, omdat zij niemand vinden die op het gebodene ingaat — waarover U zich in Uw brief aan [mijn] Broeder beklagt. Ditmaal bent U gewaarschuwd, goede vriend, klaag dus niet meer. Artikel No. 2 is geschreven door de Ziener van Manchester – Oxley. Omdat hij geen antwoord ontving op zijn sommatie aan K.H., bekritiseert hij – tot dusver op milde wijze – de uitlatingen van die “Interne Kracht” – voor welke nieuwe titel ik mij nogal verplicht jegens hem gevoel. Bij het zien van die zachte berisping, explodeerde onze Redactrice als een donderbus. En zij was ook niet tot bedaren te brengen, totdat Djual-Khul, met wie de befaamde recensie in elkaar werd gezet – (die U, tussen twee haakjes, daar U er tevoren kennis van nam, nooit had mogen laten verschijnen) – werd gemachtigd om de Ziener, onder de veilige *nom-de-plume* van “Reviewer”, in een paar onschuldige voetnoten te antwoorden (door enkele van zijn blunders recht te zetten). Maar toch moet ik zeggen, dat van alle Engelse “profeten” van deze tijd W. Oxley *de enige* is die enig idee van de waarheid heeft; dus ook de enige die geschikt is onze beweging doeltreffend te helpen. Voortdurend gaat en verlaat de man de rechte weg en hij dwaalt er telkens van af als hij een nieuw pad meent te zien; maar als hij merkt in een *cul-de-sac* te zijn geraakt, keert hij stevast tot de juiste koers terug. Ik moet toegeven dat er hier en daar veel gezonde wijsbegeerte schuilt in wat hij schrijft; en hoewel zijn verhaal over “Busiris” met zijn antropomorfistische voorstelling lachwekkende onzin is, en zijn weergave van Sanskriet namen meestal onjuist is; en hij slechts zeer vage ideeën schijnt te hebben over wat hij de “astro-maçonnieke grondslag van de *Bhagavad Gita*” en de *Mahabharata* noemt, die hij blijkbaar aan dezelfde auteur toeschrijft – is hij toch beslist en absoluut de enige, wiens algemene opvattingen omtrent *Geest*, en de vermogens en functies daarvan na de eerste scheiding die wij de *dood* noemen, over het geheel genomen, zo niet volkomen juist zijn, dan toch in elk geval de Waarheid zeer dicht naderen. Lees het, wanneer het verschijnt; in het bijzonder Al. 3, 1e Kol., blz. 152 *et seq*; waar U ze zult vinden. Misschien zult U dan begrijpen, waarom ik, in plaats van Uw rechtstreekse vraag te beantwoorden, inga op een onderwerp dat U tot dusver volmaakt onverschillig liet. Volg bijvoorbeeld zijn definitie van de term “Engel” (die zal op regel 30 staan) en probeer zijn zo onhandig maar toch zo juist uitgedrukte gedachte te volgen en te begrijpen, en vergelijk haar dan met de Tibetaanse leer. Arme, arme Mensheid, wanneer zult ge de hele en onvervalste Waarheid ontvangen! Zie, hoe elk der “bevoorrechten” zegt: “Ik alleen heb gelijk! *Er is geen leemte . . .*” Nee; geen enkele: – niet op die ene speciale bladzij, die geopend voor hem ligt en

de enige is, die hij leest in dat eindeloze boekdeel van “Geestes-Openbaring”, *Zienerschap* genaamd. Maar waarom dit halsstarrig voorbijzien aan het belangrijke feit, dat er andere en ontelbare bladzijden zijn, zowel vóór als na die ene op zichzelf staande bladzij, die de “Zieners” tot dusver nauwelijks hebben kunnen ontcijferen? Hoe komt het dat elk van die “Zieners” zichzelf voor de Alpha en de Omega van de Waarheid houdt? Zo — wordt S.M. geleerd dat zulke “Wezens” als de *Broeders* niet bestaan, en dat de leer van herhaalde *vernietiging* en die van de Elementaire en van de *niet*-menselijke Geesten moet worden verworpen. Maitland en mevr. K. hebben hen *geopenbaard* — door Jezus en God zelf (alleen daarmee zou men + overtroeven), dat veel van de veronderstelde “Geesten” achter de mediums die zich met de bezoekers — Spiritisten — onderhouden, helemaal geen “ontlichaamde” geesten zijn, maar slechts “vlammen”, en de *reliquiae* van honden, katten en varkens, die bij hun communicatie met stervelingen worden geholpen door de geesten van “bomen”, planten en mineralen. Hoewel vager dan de menselijke, *voorzichtige* betogen van de zogenaamde +, staan deze leringen dichter bij de waarheid dan alles wat tot dusver door mediums werd uitgesproken, en ik zal U zeggen waarom. Wanneer de “Zieneres” ertoe wordt gebracht te onthullen, dat “onsterfelijkheid helemaal niet voor iedereen een vanzelfsprekende zaak is”. . . , dat “zielen verschrompelen en sterven,” daar het “hun aard is *op te branden* en te verteren”. . . enz., dan geeft zij uiting aan *werkelijke*, onbetwistbare *feiten*. En waarom? Omdat zowel Maitland als zijzelf en ook *hun kring* — *strenge vegetariërs* zijn, terwijl S.M. een vleeseter is en wijn en sterke drank gebruikt. Nooit zullen de Spiritisten mediums en Zieners vinden, die (ook maar enigszins) betrouwbaar en geloofwaardig zijn, zolang deze laatsten en hun “kring” zich verzadigen aan dierlijk bloed en de miljoenen *infusoriën* van aan gisting onderhevige vloeistoffen. Sedert mijn terugkeer was het mij *onmogelijk* om te ademen — zelfs in de atmosfeer van het *Hoofdkwartier*! M. moest tussenbeide komen en de hele huishouding ertoe brengen het vleeseten op te geven; en zij moesten allemaal gereinigd en grondig met verschillende desinfecterende middelen worden gezuiverd, voordat ik zelfs aan mijn brieven kon beginnen. En toch ben ik, zoals U misschien veronderstelt, niet half zo gevoelig voor die walgelijke emanaties als een redelijk achtenswaardige ontlichaamde *schil* zou zijn, — laat staan een echte TEGENWOORDIGHEID, al is ze slechts een “projecterende”. Over een jaar of zo, mogelijk eerder, ben ik er misschien weer tegen *gehard*. Momenteel is het mij *onmogelijk* — wat ik ook doe.

En nu, na zo’n *Inleiding*, zal ik, in plaats van te antwoorden, U een vraag stellen. U kent S. Moses, en U kent Maitland en mevr. K. persoonlijk. En U hebt over heel wat Zieners uit deze en vorige eeuwen, zoals Swedenborg,

Boehme en anderen, gehoord en gelezen. Zonder één enkele uitzondering waren zij door en door *eerlijk, oprecht*, en even intelligent als goed ontwikkeld; ja, zelfs geleerd. Elk van hen heeft of had naast deze kwaliteiten een eigen +; een “Beschermer” en *Openbaarder* – onder welk “mysterie” en welke “mystieke naam” ook – wiens taak het is – of is geweest om voor zijn geestelijke pupil – een nieuw stelsel uit te spinnen, dat alle bijzonderheden van de wereld van de Geest omvat. Zeg mij eens, mijn vriend, kent U er twee die het met elkaar eens zijn? En, terwijl de waarheid toch één is en we de kwestie van detailverschillen geheel buiten beschouwing laten – waarom zien we niet dat zij het over de belangrijkste problemen eens zijn – problemen die moeten “zijn, of niet-zijn” — en waarvoor *geen twee* oplossingen kunnen bestaan? Resumerende komt het op het volgende neer: – Alle “*Rozenkruisers*”, alle *middeleeuwse mystici*, *Swedenborg*, P.B. Randolph, Oxley, enz.,enz.: “er zijn geheime Broederschappen van *Ingewijden* in het Oosten, in het bijzonder in Tibet en Tartarije; alleen daar kan het VERLOREN WOORD (dat *geen* Woord is) worden gevonden”; en, er zijn Geesten van de Elementen, en Geest-Vlammén, die (in deze cyclus) nooit incarneren, en onsterfelijkheid *is voorwaardelijk*.

Mediums en *helderzienden* (van het type van S. Moses) [?zeggen] er zijn geen Broeders in Tibet of India, en het ‘Verloren Woord’ is uitsluitend onder de hoede van mijn ‘Beschermer’, die *het* woord kent, maar van *geen* Broeders weet. En onsterfelijkheid is voor allen en *onvoorwaardelijk*, omdat er geen andere Geesten bestaan dan de menselijke en de ontlichaamde, enz., enz.” — een stelsel, dat een radicale ontkenning van het eerder genoemde betekent en in volslagen tegenstelling daarmee is. Terwijl Oxley en mevr. H. Billing rechtstreeks contact hebben met de “Broeders”, verwerpt S.M. de gedachte alleen al. Terwijl “Busiris” een “engel” *au pluriel* is, of de Geest van een verzameling Geesten (Dhyan Chohans), is de + de ziel van een ontlichaamde Wijze *solo*. Zijn leringen zijn *gezaghebbend*, maar toch klinkt er steeds een toon van onzekerheid en aarzeling in door: “Wij kunnen nu niet zeggen”. . “Het is twijfelachtig”. . “Wij weten niet of er wordt beweerd”. . het “schijnt dat”. . “wij zijn er niet zeker van,” enz. Zo spreekt een *mens*, die over beperkte middelen beschikt om absolute kennis te verkrijgen; maar waarom zou een “Ziel in de Universele Ziel”, een “Geest-Wijze” zich van zulke voorzichtige en onzekere bewoordingen bedienen, als de waarheid hem bekend is? Waarom in antwoord op haar directe, onomwonden en uitdagende opmerking: “U wilt een objectief bewijs van de Loge? Hebt U dan + niet? en kunt U hem niet vragen of ik de waarheid spreek?” – waarom dan niet of het een of het ander te antwoorden – (als het + is die antwoordt) – en te zeggen: – “de arme meid lijdt

aan *hallucinaties*”; of, (want er kan geen ander of derde alternatief zijn *als* S.M. gelijk heeft) “zij *liegt* met opzet, met die of die bedoeling, pas *op voor haar!*” Waarom zo vaag? – Ja, inderdaad, omdat “hij (+) *weet*,” en “gezegd zij zijn naam,” – maar hij (S.M.) weet niet; want, zoals zijn “geesten”, + denkt hij – hem bij herhaling voorhouden: “U blijkt niet goed te hebben begrepen wat *wij* hebben gezegd. . .”, twistpunten winden Uw denken en gevoelens op en in plaats van een ontvankelijk medium geven ze ons er één die duister is. . . wij hebben een *passieve* geest nodig, en zonder dit kunnen wij niets doen”. . . (zie *Light* van 4 februari).

Daar *wij* geen “*passieve* geest nodig hebben” maar integendeel op zoek zijn naar de meest actieve, die, eenmaal op het goede spoor, de zaken in het juiste verband kan zien, zullen *wij* met Uw goedvinden van het onderwerp afstappen. Werk dit probleem zelf uit.

Ja; ik ben inderdaad tevreden over Uw laatste artikel, al zal het geen enkele Spiritist bevredigen. Toch staat er meer filosofie en gezonde logica in dan in een dozijn van hun meest pretentieuze publikaties. De *feiten* – komen later wel. Zo zal het nu nog onbegrijpelijke gaandeweg het vanzelfsprekende worden; en menige zin met mystieke betekenis zal nog oplichten voor het oog van Uw Ziel, als een transparant, en de duisternis van Uw geest verlichten. Zo voltrekt zich een geleidelijke vooruitgang; een jaar of twee geleden had U misschien wel een briljanter artikel, maar nooit een met meer diepte kunnen schrijven. Verwaarloos het bescheiden en bespote Tijdschrift van Uw Society dus niet, mijn goede Broeder, en stoort U niet aan het eigenaardige en pretentieuze uiterlijk ervan, noch aan de “hopen mest” die het bevat – om de goedbedoelde en Uzelf maar al te bekende opmerking nog eens te herhalen, die in Simla vaak werd gebezigd. Maar laat Uw aandacht liever uitgaan naar de enkele parels van wijsheid en *occulte waarheden*, die zo nu en dan onder die “mest” te vinden zijn. Ons eigen doen en laten is misschien even eigenaardig en even zonderling – ja, nog meer. Subba Rao heeft gelijk; hij die iets weet van de gewoonten van de *Siddha's*, zal instemmen met de zienswijzen, uiteengezet op de derde bladzij van zijn onvoltooide brief: velen van ons zouden door U, Engelse heren, ten onrechte voor *Krankzinnigen* worden gehouden. Maar hij die een zoon van Wijsheid wil worden, kan altijd onder het ruige oppervlak zien. Zo is het met het arme oude Tijdschrift. Zie zijn mystieke, opzichtige uiterlijk!, zijn talrijke tekortkomingen en literaire gebreken, zijn hele uiterlijk, dat het meest volmaakte symbool van zijn inhoud is: het voornaamste deel van zijn ondergrond is zwaar versluierd, alles is grijs en zo zwart als de nacht, waardoorheen zich grijze stippen, lijnen, woorden en zelfs – zinnen vertonen. Voor hem die werkelijk wijs is, wekken die onderbrekingen van het grijs mis-

schien de gedachte aan een zinvolle allegorie, zoals het schijnsel van de dageraad aan de Oostelijke hemel bij het eerste ochtendgloren, na een nacht van diepe duisternis; de aurora van een meer “geestelijk-intellectuele” cyclus. En wie weet hoevelen er zijn die, niet ontmoedigd door het onaantrekkelijk uiterlijk, zijn afschuwelijk ingewikkelde stijl en de vele andere gebreken van het onpopulaire *tijdschrift*, de inhoud blijven doorvliegen en op een goede dag hun volharding beloond zullen zien! Verhelderende zinnen kunnen hen vroeg of laat tegemoet stralen en een helder licht werpen op enkele oude raadselachtige problemen. Uzelf zult op een mooie ochtend, terwijl U zich met het scherpe vernuft van een goed uitgerust brein in zijn scheve kolommen verdiept, turend in wat U nu vage, ongrijpbare speculaties toeschijnen, die niet meer houvast bieden dan een nevel – Uzelf zult daarin wellicht de onverwachte oplossing vinden van een oude, onbestemde, vergeten “droom” van U, die, eenmaal *teruggeroepen*, zich als een onuitwisbaar beeld uit Uw innerlijk op Uw *uiterlijk* geheugen zal afdrukken, om daarna nooit meer te vervagen. Dit alles is mogelijk en *kan* gebeuren; want onze methoden *zijn* die van “Krankzinnigen”...

Waarom U dan “ongelukkig” en “teleurgesteld” te voelen? Mijn goede, mijn *trouwe* vriend, bedenk wel dat uitstel van verwachtingen geen afstel betekent. De “omstandigheden” kunnen zich ten goede keren – want ook wij – hebben evenals geesten *onze* omstandigheden nodig en kunnen nauwelijks werken zonder deze; en voorts kan de vage geestelijke depressie, die nu op U neerdaalt als een zware wolk over een landschap, bij de eerstvolgende gunstige bries worden weggevaagd. Bhavani Shanker is bij O. en hij is in menig opzicht sterker en gezonder dan Damodar of zelfs dan onze wederzijdse “vrouwelijke” vriend.

Nee; U zult niet van Uw studie worden afgehaald, voor U het alfabet terdege beheerst, en zo zelfstandig hebt leren lezen; en het hangt alleen van U af of U “de al te aantrekkelijke visie” voor altijd zult *vastnagelen*, die naar het U toeschijnt nu aan het vervagen is

. * hele situatie. Dat ik nog geen “Seraf” ben blijkt wel uit het feit dat ik U deze eindeloze brief schrijf. Wanneer blijkt dat U mijn bedoeling niet verkeerd hebt begrepen, kan ik misschien meer zeggen. Morya wilde dat ik U op de hoogte zou stellen van het totaal aan subtiele lichamen en hun collectief aggregaat, zowel als van het distributief aggregaat of de *scheden*, om, zoals hij zegt, U in staat te stellen het hoofd te bieden aan Uw vijanden, degenen die in de materialisatie van “individuele zielen” geloven. Ik geloof dat de tijd

*Hier ontbreekt een hele bladzijde van de oorspronkelijke brief. —Red.

daarvoor nog niet rijp is. Voor aan de wereld het verschil kan worden duidelijk gemaakt tussen het “Sutratma” (draadziel) en “Taijasa”, (het stralende of lichtgevende) moet haar eerst de aard van de grovere elementen worden geleerd. Wat ik hem verwijt is, dat hij U aan het verkeerde eind liet beginnen — het moeilijkste, tenzij men de voorbereidende stof terdege meester is. Ik heb U(w) aan hem gezonden MS. doorgezien; en meer dan eens heb ik op de onbeschreven marge de schaduw van Uw gelaat bespeurd met een ernstige en onderzoekende blik in de ogen; Uw denken had Uw beeld geprojecteerd op de plaats, waarmee U zich bezighield, en die U graag *gevuld* wilde terugontvangen — “dorstend” zoals U zegt — naar meer informatie en ophelderingen. Wel, als zijn luiheid zijn goede bedoelingen nog veel langer de baas blijft, zal ik het zelf moeten doen, al is mijn tijd beperkt. In ieder geval is het geen ondankbare taak om voor U te schrijven, daar U het beste gebruik maakt van het weinige dat U hier en daar opdoet. Als U zich erover beklagt de bedoeling van Eliphas Levi niet te kunnen begrijpen, komt dat werkelijk alleen omdat U, zoals vele andere lezers, de sleutel tot hun wijze van schrijven niet kunt vinden. Als U scherp oplet, zult U zien, dat het nooit de bedoeling van de Occultisten was dat wat zij schreven, voor ernstige en vastberaden onderzoekers verborgen te houden, maar veeleer om hun informatie veiligheidshalve in een stevige kluis op te bergen, waarvan de sleutel – de intuïtie is. De mate van ijver en geestdrift, waarmee door de onderzoeker naar de verborgen betekenis wordt gezocht, is in het algemeen de toets in hoeverre hij recht heeft op het bezit van de aldus begraven schat. En als U wijs kunt worden uit wat onder de rode inkt van M. werd verborgen – is er zeker voor U geen enkele reden om te wanhopen. Ik geloof dat het nu tijd is om afscheid te nemen, in de hoop dat U minder moeite zult hebben met het lezen van de blauwe dan de rode hiërogliefen. O. zal U binnenkort bezoeken, en U doet er goed aan van deze gelegenheid, die misschien voor beiden de laatste zal zijn, zoveel mogelijk te profiteren. Moet ik U er nog aan herinneren, dat deze brief *STRIKT vertrouwelijk* is?

De Uwe, wat er ook van moge komen,
K.H.

BRIEF No. 49

Van K.H. Ontvangen op 5 augustus 1881 te Umballa op weg naar Simla.

Pas thuis. Heb meer brieven ontvangen dan ik wil beantwoorden – de Uwe uitgezonderd. Daar ik niets bijzonders te zeggen heb, zal ik alleen Uw vragen

behandelen; een taak die misschien eenvoudig lijkt, maar het in werkelijkheid niet is, als we bedenken dat evenals de in de *Upanishad* beschreven godheid “Sokāmayata bāhuh syām prajāye yeti” — zij “graag talrijk zijn en zich vermenigvuldigen.” Hoe dan ook, de dorst naar kennis is nooit als een zonde beschouwd en U zult altijd zien dat ik prompt die vragen beantwoord — die beantwoord kunnen worden.

Ik ben zeker van mening dat, daar onze briefwisseling werd begonnen ten behoeve van de velen, zij voor de wereld in het algemeen van zeer weinig waarde zou blijken te zijn, tenzij de daarin voorkomende leringen en ideeën door U worden omgewerkt “in de vorm van een essay,” niet alleen over het occult wijsgerige standpunt ten aanzien van de schepping, maar ook van ieder ander vraagstuk. Hoe eerder U met Uw “toekomstig boek” begint, des te beter; want wie kan instaan voor onvoorziene gebeurtenissen? Onze correspondentie kan plotseling worden afgebroken, belemmerd door hen die *weten wat het beste is*. HUN geest is — zoals U weet, voor velen van ons een gesloten boek, dat door geen enkele “toverkunst” kan worden opengebroken. Er zal U evenwel te zijner tijd nieuwe “stof tot nadenken” worden gegeven; en het weinige dat mij is toegestaan uit te leggen, zal, hoop ik, misschien begrijpelijker blijken te zijn dan de *Haute Magie* van Eliphas Levi. Geen wonder dat U het duister vindt, want het was nooit bedoeld voor de oningewijde lezer. Eliphas heeft de MSS. van de Rozenkruisers bestudeerd (in Europa nu tot drie exemplaren teruggebracht). Deze geven een uiteenzetting van onze oosterse leerstellingen aan de hand van wat Rosencreuz onderwees, die ze bij zijn terugkeer uit Azië in een semi-Christelijk kled stak, dat voor zijn leerlingen als schild moest dienen tegen klerikale wraak. Men moet de sleutel ertoe bezitten en die sleutel is een wetenschap *per se*. Rosencreuz onderwees mondeling. Saint Germain tekende de goede leringen op in cijferschrift, en zijn enige MS. in cijferschrift bleef in het bezit van zijn trouwe vriend en beschermheer, de edele Duitse Vorst, in wiens woning en in wiens tegenwoordigheid hij heenging — NAAR HUIS. Mislukking, volslagen mislukking! Sprekende over “cijfers” en “getallen”, richt Eliphas zich tot hen die iets weten van de leringen van Pythagoras. Ja; enkele daarvan zijn inderdaad een samenvatting van de hele wijsbegeerte en omvatten alle leringen. Isaac Newton begreep ze goed; maar hij hield zijn kennis ter wille van zijn eigen reputatie omzichtig verborgen, wat heel onfortuinlijk is voor de schrijvers van de *Saturday Review* en hun collega's. U schijnt het te bewonderen — ik niet. Hoeveel talent het vanuit literair oogpunt ook bevat, een blad dat uiting geeft aan zulke dogmatische en weinig vooruitstrevende ideeën als ik er onlangs in aantrof, zou bij zijn confraters met ruimere opvattingen in aanzien moeten dalen. Wetenschapsmensen, zo meent het — “zijn helemaal

geen goede opmerkers" bij vertoningen van moderne magie, spiritisme en andere "dingen die een tijdje opgang maken." Dit is stellig niet zoals het hoort, voegt het eraan toe: want "*daar zij de grenzen van het natuurlijke (!!!) zo goed kennen*, zouden zij moeten beginnen met aan te nemen, dat wat zij zien of menen te zien, *niet gedaan kan worden*, en moesten zij vervolgens naar het bedrog zoeken" enz. enz. Weer dezelfde argumenten als vroeger tegen de bloedsomloop, de elektrische telegraaf, de trein en de stoomboot. *Zij kennen* "de grenzen van het natuurlijke"!! O, eeuw van eigenwaan en geestelijke verduistering! En wij worden uitgenodigd naar Londen te komen, bij die academische prullen, wier voorgangers Mesmer vervolgden en St. Germain als bedrieger brandmerkten! Voorlopig blijft alles in de natuur voor hen *nog geheim*. Van de *mens* – kennen zij slechts het skelet en de vorm; zij kunnen ternauwernood aangeven langs welke paden de onzichtbare boodschappers, die zij de "zinnen" noemen, zich bewegen op weg naar de menselijke gewaarwording; hun schoolse wetenschap is een kweekplaats van twijfels en gissingen; zij onderwijst slechts haar eigen sofisterij, steekt anderen aan met haar impotentie, haar verguizing van de waarheid, haar valse moraliteit en dogmatisme, en haar vertegenwoordigers zouden zich erop willen beroemen "*de grenzen van het natuurlijke*" te kennen. BUS* – mijn goede vriend; ik zou haast vergeten dat U tot deze generatie behoort en een bewonderaar van Uw "moderne Wetenschap" bent. Haar machtspreuken en orakelachtige uitspraken staan op één lijn met het pauselijk – *non possumus*. Ja; de *Saturday Review* heeft het ons zeker niet moeilijk gemaakt. Maar zo is het niet met de *Spiritualist*. Arm onthutst blaadje! U hebt het een geduchte slag toegebracht. Nu het op mediamiek terrein vaste grond onder de voeten verliest, voert het een strijd op leven en dood om de suprematie van het Engels adeptschap ten opzichte van de Oosterse kennis. Ik kan bijna zijn *sub rosa* kreet horen: "Als van ons Spiritisten wordt aangetoond, dat wij het bij het verkeerde eind hebben, dan geldt dit evenzeer voor U — theosofen." De grote "Adept", de formidabele J.K. is inderdaad een gevaarlijke vijand; en ik ben bang dat onze Bodhisatwa's op zekere dag tegenover zijn machtige geleerdheid hun grote onwetendheid zullen moeten erkennen. "Ware Adepten, zoals Gautama Boeddha of Jezus Christus, hulden zich niet in mysteriën, maar verschenen en spraken in het openbaar," aldus ons orakel. Als dit waar is, is het voor ons – de nederige volgelingen van eerstgenoemde — iets nieuws. Gautama wordt aangeduid als "Goddelijk Leraar" en tegelijkertijd als "*Gods* boodschapper"!! (Zie *Spt*, 8 juli, blz. 21, 2e al.) Boeddha is nu de boodschapper geworden van iemand, die Hij, Shakya K'houtchoo, de kostbare wijsheid, 2500 jaar geleden heeft onttroond, door

*Zie noot blz. 224.

de Tabernakel te ontsluiëren en de leegheid ervan aan te tonen. Ik vraag me af waar deze cockney adept zijn Boeddhisme leerde? U zoudt Uw vriend, de heer C.C. Massey eigenlijk moeten adviseren met dat Londense Juweel, die de Indische occulte kennis zo minacht "*The Lotus of the Good Law*" en "*Atma Bodha*" te bestuderen – in het licht van het Joodse Kabbalisme.

Of ik mij "erger over schandelijke berichtgeving in de kranten?" Stellig niet. Maar ik ben wel wat boos over de heiligschennende uitlatingen van J.K., dat geef ik toe. Ik was van plan de eigenwijze dwaas te antwoorden – maar ook hier was het weer "tot zover mag U gaan en niet verder." De Hobilghan, aan wie ik de passage liet zien, lachte tot de tranen hem langs de oude wangen rolden. Ik wilde dat ik dat kon. Als de "Oude Dame" het leest, zullen er in Simla wel een paar ceders worden beschadigd. Dank U zeer voor Uw vriendelijk aanbod mij de uitknipsels van de Review te geven; maar ik [heb] liever dat U ze zelf bewaart, daar deze stukjes U misschien over enkele jaren nog onverwacht te pas zullen komen.

Op Uw aanbod U plechtig te verbinden nooit iets zonder toestemming bekend te maken, kan ik momenteel niet antwoorden. Om U de waarheid te zeggen, hangt de aanvaarding noch de verwerping daarvan van mij af, daar het bepaald een ongekend iets zou zijn een buitenstaander aan onze eigen bijzondere vorm van eedaflegging of gelofte te binden, en een andere zou in de ogen van mijn Superieur geen genade vinden. Het is jammer voor ons beiden, maar één keer – of liever twee keer – gebruikte U een uitdrukking, die werd opgetekend, en nog maar drie dagen geleden, toen ik voor U om enkele voorrechten vroeg, werd mij dit in herinnering gebracht, heel onverwacht moet ik zeggen. Toen ik haar hoorde herhalen en opgetekend zag, kon ik niet anders dan zo vriendelijk mogelijk de andere wang toekeren voor nog meer onverwachte slagen van het lot, toegediend door de geëerbiedigde hand van hem die ik zo vereer. Hoe wreed de waarschuwing mij ook toescheen, zij was rechtvaardig, want U hebt deze woorden in Simla uitgesproken: "Ik ben lid van de Theosophical Society, maar geenszins een *Theosoof*," zei U. Ik schend geen vertrouwen door U dit resultaat van mijn *plaidoyer* bekend te maken, daar mij dit zelfs werd aangeraden. We moeten dus in hetzelfde langzame tempo doorgaan als tot nu toe, of – meteen ophouden en *Finis* onder onze brieven zetten. Ik hoop dat U aan het eerste de voorkeur zult geven.

Nu wij het toch over dit onderwerp hebben, zou ik graag zien dat U Uw Londense vrienden enkele heilzame waarheden inprentte, die zij maar al te geneigd zijn te vergeten, zelfs al werden ze hen keer op keer voorgehouden. De Occulte Wetenschap is *geen* wetenschap waarvan de geheimen direct, schriftelijk of mondeling, kunnen worden meegedeeld. Was dit wel zo, dan zouden de

“Broeders” niets anders behoeven te doen dan een *Handleiding* voor deze kunst te publiceren, die op school zou kunnen worden onderwezen zoals een spraakkunst. Het is een algemene misvatting, dat wij onszelf en onze vermogens graag in geheimzinnigheid hullen – dat wij onze kennis voor onszelf willen houden, en uit vrije wil – “opzettelijk en weloverwogen” – weigeren haar aan anderen mee te delen. De waarheid is dat, tenzij de neofiet de toestand heeft bereikt die nodig is voor die graad van Verlichting waarop hij recht heeft en waarvoor hij geschikt is, de meeste, *zo niet alle* Geheimen *onmededeelbaar* zijn. De ontvankelijkheid moet even groot zijn als het verlangen om onderricht te geven. De verlichting *moet van binnenuit komen*. Tot op dat ogenblik kunnen geen hocus pocus met toverformules, geen komedie met hulpmiddelen, geen metafysische voordrachten of discussies, en geen zelfopgelegde boetedoeningen haar brengen. Het zijn alle slechts middelen tot een doel, en al wat wij kunnen doen is aanwijzingen geven voor het gebruik van die middelen, waarvan proefondervindelijk en op grond van eeuwenlange ervaring is komen vast te staan, dat zij ertoe bijdragen het beoogde doel te bereiken. En dit was en is al duizenden jaren lang *geen geheim*. Vasten, meditatie, reinheid van gedachte, woord en daad; zwijgen gedurende bepaalde perioden om de natuur zelf gelegenheid te geven te spreken tot hem die van haar iets wil leren; het beheersen van de dierlijke hartstochten en aandriften; volslagen afwezigheid van zelfzuchtige bedoelingen, het gebruik van bepaalde wierook en andere dampen voor fysiologische doeleinden, zijn als middelen bekendgemaakt sedert de dagen van Plato en Jamblichus in het Westen, en sinds de veel vroegere tijden van onze Indische *Rishi's*. Hoe deze moeten worden aangewend om bij ieder individueel temperament te passen, is natuurlijk een kwestie van eigen ervaring en van het nauwlettend toezicht van zijn leermeester of *Goeroe*. Dit is in feite een onderdeel van zijn opleiding, en zijn Goeroe of inwijder kan hem hierbij slechts met zijn ervaring en wilskracht terzijde staan, maar meer kan hij niet doen *vóór de laatste en Hoogste inwijding*. Ik ben ook van mening, dat maar weinig kandidaten een idee hebben hoeveel ongerief – ja, hoeveel leed en schade voor zichzelf – genoemde inwijder zich ter wille van zijn pupil berokkent. De bijzondere fysieke, morele en intellectuele omstandigheden van neofieten zowel als Adepten, lopen sterk uiteen, zoals iedereen gemakkelijk kan begrijpen; daarom moet degene die het onderricht geeft in alle gevallen de omstandigheden aanpassen bij die van de leerling, wat een uiterste krachtsinspanning vergt, want om succes te hebben, moeten wij ons *volledig* instellen op de persoon die in opleiding is. En hoe groter de vermogens van de Adept zijn, hoe minder hij overeenstemt met de aard van de oningewijden, die dikwijls tot hem komen, vervuld van de emanaties van de buitenwereld, de

dierlijke emanaties van de zelfzuchtige en ruwe menigte, waarvoor wij zo beducht zijn — hoe langer hij van die wereld is gescheiden en hoe reiner hijzelf is geworden, des te moeilijker is deze zelfopgelegde taak. Overigens — kennis kan alleen geleidelijk worden overgedragen; en enkele van de diepste geheimen zouden U — zelfs als zij voor U, die zo goed bent voorbereid, werden geformuleerd — misschien in de oren klinken als onzinnig gestamel, ondanks alle oprechtheid van Uw huidige verzekering dat “absoluut vertrouwen misverstand uitsluit.” Dit is de werkelijke oorzaak van onze terughoudendheid. Daarom beklagen mensen zich er zo dikwijls over, en op schijnbaar redelijke gronden, dat hun geen nieuwe kennis wordt gegeven, hoewel zij er twee, drie of meer jaar voor hebben gezwoegd. Laten zij, die werkelijk willen leren, *alles opgeven* en tot ons komen, in plaats van te vragen of te verwachten dat wij naar hen zullen gaan. Maar hoe zou dat in Uw wereld en atmosfeer moeten gebeuren? “Werd ’s morgens op de 18e in treurige stemming wakker.” Is dat zo? Welnu, geduld, mijn goede broeder, geduld. Er is iets gebeurd, hoewel U zich niet bewust bent wat er voorviel; maar laat dit rusten. Alleen, wat kan ik verder nog doen? Hoe kan ik uiting geven aan begrippen waarvoor U nog geen taal hebt? De fijnere en meer ontvankelijke geesten krijgen, zoals U, meer dan anderen, en zelfs als *zij* een kleine extra dosis krijgen, gaat deze verloren door gebrek aan woorden en beelden om de ongrijpbare ideeën vast te houden. Misschien, en ongetwijfeld weet U niet waarop ik nu doel. U *zult* het eens weten — Geduld. Iemand meer kennis geven dan hij geschikt is te ontvangen, is een gevaarlijk experiment; en bovendien zijn er andere overwegingen die mij weerhouden. De plotselinge mededeling van feiten, die het alledaagse zozeer te boven gaan, is in veel gevallen noodlottig, niet alleen voor de neofiet, maar ook voor hen in zijn directe omgeving. Het is alsof we een helse machine of een geladen pistool met gespannen haan in handen geven van iemand, die zo iets nog nooit heeft gezien. Ons geval is volkomen analoog. Wij voelen dat de tijd nadert, en dat wij zullen moeten kiezen tussen de triomf van de Waarheid of de Heerschappij van Dwaling — en Angst. Wij moeten enkele uitverkorenen toegang geven tot het grote geheim, of — toelaten dat de beruchte *Shammars* de beste geesten van Europa naar het krankzinnigste en noodlottigste bijgeloof voeren — het Spiritisme; en wij hebben *inderdaad* het gevoel, dat wij een hele lading dynamiet in handen geven van hen, die wij gaarne in verzet zien tegen de Roodgekapte Broeders van de Schaduw. U bent benieuwd te weten, waar ik rondreis; meer te horen over mijn grote taak en missie? Al zou ik het U zeggen, dan zoudt U er niet veel aan hebben. Om Uw kennis en geduld op de proef te stellen, mag ik U — voor één keer antwoord geven. Ik kom nu van *Sakya-Jong*. Voor U zal de naam zonder betekenis blijven. Herhaal hem voor de

“Oude Dame” en – zie het resultaat. Maar terug naar ons onderwerp. Daar wij met de ene hand het zo noodzakelijke maar gevaarlijke wapen aan de wereld moeten geven en met de andere de Shammars op een afstand moeten houden (daar de door hen aangerichte schade al ontzaglijk groot is), hebben wij dan volgens U niet het recht om te aarzelen, te wachten en het noodzakelijk te achten voorzichtig te zijn, als nooit tevoren? Samengevat: misbruik van kennis door de leerling slaat altijd terug op de inwijder; ook geloof ik niet dat U al weet dat de Adept, door zijn geheimen met een ander te delen, overeenkomstig een onwrikbare wet, zijn eigen vooruitgang naar de Eeuwige Rust vertraagt. Misschien zal wat ik nu zeg U helpen een juister inzicht in de dingen te krijgen en onze wederzijdse positie beter te begrijpen. Talmen onderweg is niet bevorderlijk voor het snel bereiken van het doel van de reis. En het moet U duidelijk zijn, dat er voor alles en voor iedere waarheid door *iemand* een *Prijs* moet worden betaald, en in dit geval – betalen wij die. Wees niet bevreesd; ik ben bereid mijn deel te betalen, en heb dit gezegd tegen hen die mij de vraag stelden. Ik zal U niet in de steek laten; ook zal ik mij niet minder zelfopofferend betonen dan de arme, uitgeputte sterveling, die wij kennen als de “Oude Dame”. Het voorgaande moet tussen ons tweeën blijven. Ik verwacht van U dat U deze brief als strikt vertrouwelijk beschouwt, want hij is niet voor publikatie, noch voor Uw vrienden bestemd. Ik wil dat U alleen dit weet. Maar ik ben er zeker van, dat als dit alles meer algemeen bekend was onder de kandidaten voor inwijding, zij niet alleen dankbaarder en geduldiger zouden zijn, maar ook minder geneigd om boos te zijn over wat zij zien als onze terughoudendheid en aarzelingen. Weinigen bezitten Uw onderscheidingsvermogen; nog kleiner is het aantal van hen die de verkregen resultaten op hun juiste waarde weten te schatten. . . . Uw beide brieven aan S.M. zullen geen enkel resultaat hebben. Hij zal even onverzettelijk blijven en Uw moeite zal vergeefs zijn geweest. U zult een brief van hem ontvangen vol argwaan en met niet weinig onvriendelijke opmerkingen. U kunt hem er niet van overtuigen, dat + een levende Broeder is, want dat werd al geprobeerd en – mislukte; tenzij U hem werkelijk bekeert tot het populaire *exoterische* Lamaïsme, dat onze “Byang-chubs” en “Tchang-chubs” – de Broeders die van het lichaam van de ene grote Lama overgaan in dat van een andere – als *Lha’s* of *ontlichaamde* Geesten beschouwt. Herinner U wat ik in mijn laatste brief over Planeetgeesten heb gezegd. De *Tchang-chub* (een adept die, uit hoofde van zijn kennis en verlichting van ziel, is bevrijd van de vloek van ONBEWUSTE transmigratie) – kan, in plaats van alleen na de lichamelijke dood te reïncarneren, dit naar willekeur en herhaaldelijk – tijdens zijn leven doen als hij dat verkiest. Hij beschikt over het vermogen voor zichzelf nieuwe lichamen te kiezen —

hetzij op deze of op een andere planeet – terwijl hij in het bezit blijft van zijn oude vorm, die hij doorgaans voor zijn eigen doeleinden bewaart. Lees het boek van Kiu-te waarin U deze wetten zult aantreffen. Zij zou er voor U enkele alinea's uit kunnen vertalen, daar zij ze uit het hoofd kent. Haar mag U deze brief voorlezen.

Lach ik zo vaak om “de hulpeloze manier waarop U in het duister rondtast?” Zeer beslist niet. Dat zou van mij even onvriendelijk en bijna even dwaas zijn, als wanneer U een Hindoe uitlacht om zijn gebroken Engels in een district waar Uw Regering de mensen *geen* Engels *wil* leren. Vanwaar die gedachte? En vanwaar die andere een portret van mij te willen hebben? Heb er in mijn hele leven maar één laten maken; een slechte ferrotipe die in de dagen van het “Gaudeamus” door een reizende artieste werd gemaakt — (waarschijnlijk een verwante van de schonen uit de Münchener Bierkelder, die U onlangs hebt geïnterviewd) – en die ik uit haar handen moest redden. De ferrotipe is er nog, maar het beeld zelf is verdwenen: de neus is afgeschilferd en een van de ogen is weg. Heb geen andere aan te bieden. Ik durf niets te beloven, want ik breek nooit mijn woord. Maar – misschien zal ik proberen – er nog eens een voor U te krijgen.

Een aanhaling uit Tennyson? Kan het werkelijk niet zeggen. Een paar losse regels, opgepikt uit het astrale licht of uit iemands brein, die ik mij herinnerde. Ik vergeet nooit wat ik eenmaal heb gezien of gelezen. Een slechte gewoonte. En wel zodanig, dat ik vaak, zonder het zelf te weten, zinnen aan elkaar rijg van losse woorden en uitdrukkingen, die mij voor ogen komen en die misschien honderd jaar geleden werden gebruikt of honderd jaar na heden zullen worden gebruikt met betrekking tot een heel ander onderwerp. Luiheid en wezenlijk gebrek aan tijd. De “Oude Dame” noemde mij onlangs een “breinpijraat” en een plagiaris, omdat ik een hele zin van vijf regels gebruikte, die ik naar haar vaste overtuiging uit het brein van dr.Wilder moet hebben *gekaapt*, daar hij hem drie maanden later reproduceerde in zijn essay over profetische intuïtie. Heb nooit een blik geslagen in de hersencellen van de oude wijsgeer. Moet hem ergens in een noordelijke stroom hebben opgedaan – ik weet het niet. Schrijf U dit ter informatie, als iets nieuws voor U, denk ik. Zo kan een kind worden geboren, waarvan de gestalte en gelaatstrekken de grootste gelijkenis met iemand anders vertonen, die zich op duizenden mijlen afstand bevindt, geen relatie van de moeder is, en nooit door haar werd gezien, maar wiens voorbijzwevende beeltenis op haar zielegeheugen werd afgedrukt tijdens de slaap of zelfs overdag, en gereproduceerd op de gevoelige plaat van levend vlees die zij in zich draagt. Maar toch geloof ik, dat de geciteerde regels jaren geleden door Tennyson werden geschreven, en ze zijn gepubliceerd. Ik hoop

dat deze onsamenhangende overdenkingen en verklaringen kunnen worden vergeven aan iemand, die meer dan negen dagen in de stijgbeugels is geweest, zonder af te stijgen. Vanuit het Lamaklooster van Ghalarang-Tcho (waar Uw *Occult World* werd besproken en gecommentarieerd) – de Hemel betere het! zult U denken, – reed ik naar het gebied van Horpa Pa La – “de nog niet verkende landstreken van de Turki-stammen” zeggen Uw landkaarten, onbekend met het feit dat zich daar helemaal geen stammen bevinden – en vandaar –naar huis. Ja; ik ben moe en wil daarom nu eindigen.

Getrouw de Uwe,

K.H.

In oktober ben ik in Bhoetan. Ik moet U een gunst vragen: probeer vriendschap te sluiten met Ross Scott. *Ik heb hem nodig.*

BRIEF No. 50

Ontvangen augustus 1882.

Mijn beste vriend,

Ik voel mij (mentaal) vreselijk *afgemat* door deze voortdurende houding van onontkoombaar verzet, en de al even onophoudelijke aanvallen op onze burchten! In heel mijn rustig contemplatief bestaan heb ik nog nooit een meer vasthoudend en onredelijk mens ontmoet! Ik kan zo niet doorgaan en mijn leven doorbrengen met nutteloze protesten; en als U Uw vriend niet met Uw goede invloed kunt bewerken, zullen wij allen binnen niet al te lange tijd uiteen moeten gaan. Ik was bij de Chohan, toen ik de brief ontving die ik hierbij insluit, en – de Chohan was het volkomen beu en gaf aan de hele zaak de Tibetaanse naam voor “komedie”. Het is niet zo dat hij graag “goed wil doen” of “de vooruitgang van de T.S. wil bevorderen.” Geloof mij of niet – het is bij hem louter een *niet te verzadigen trots*; een heftige, intense begeerte te willen voelen en anderen te tonen, dat hij de “ene uitverkorene” is, dat hij *weet* wat alle anderen ternauwernood mogen vermoeden. Protesteer niet, want dat heeft geen zin. *Wij weten* en U niet. De Chohan hoorde onlangs het idiote maar pijnlijk oprechte geklaag van de “vrouw” en – heeft er nota van genomen. Zo is geen man die zich voorneemt een “volmaakte ziel” te worden, en hij die van een broeder Theosoof schrijft wat hij mij over Fern heeft geschreven – is geen theosoof. Laat dit *strikt vertrouwelijk* zijn en laat hem slechts weten wat hij zelf in mijn brief zal lezen. Ik wil dat U beide brieven leest voor U ze naar hem brengt, en ik verzoek U aanwezig te zijn *wanneer hij ze leest*.

Ik zal zien wat er voor kolonel Chesney kan worden gedaan, en ik geloof dat Djual Khool belangstelling voor hem heeft. Het is geloof ik voor het eerst in mijn leven, dat ik mij *werkelijk ontmoedigd* voel. Toch wil ik hem ter wille van de Society niet verliezen. Wel, ik zal *alles* doen wat ik kan, maar ik ben erg bang, dat hijzelf op zekere dag roet in het eten zal gooien.

De Uwe met oprechte genegenheid,
K.H.

BRIEF No. 51

Ontvangen op 22-8-82.

Vertrouwelijk.

Mijn goede vriend,

Bedenk dat er in het voor kolonel Chesney bestemde verschijnsel – het spijt mij voor U te zeggen — slechts één werkelijk fenomenaal element of liever – *een daad van occultisme* – was, is en zal zijn, de beeltenis van Uw nederige dienaar, de beste van de twee produkties van D. Khool. De rest van de vertoning is eigenlijk iets volkomen natuurlijks, ondanks het geheimzinnig karakter ervan, dat helemaal mijn instemming niet heeft. Maar ik heb niet het recht tegen het traditionele beleid in te gaan, hoe graag ik de uitvoering ervan in de praktijk ook zou willen voorkomen.

Bewaar dit strikt in Uw eigen vriendelijke hart, tot de dag komt waarop U verschillende personen kunt laten weten dat *U ervoor werd gewaarschuwd*. Meer durf ik niet te zeggen. De beproevingen zijn in alle opzichten zwaar en zullen stellig niet stroken met Uw Europese opvattingen over waarheidszin en oprechtheid. Maar hoezeer het mij ook tegenstaat zulke middelen te gebruiken of zelfs het gebruik ervan toe te staan met betrekking tot *mijn chela's*, toch moet ik zeggen dat het bedrog en het gebrek aan goed vertrouwen, en de *valstrikken* (!!), die bedoeld waren om de Broeders erin te laten lopen, de laatste tijd zo zijn toegenomen; en er zo weinig tijd over is vóór het tijdstip waarop over de keuze van de *chela's* zal worden beslist, dat ik wel moet geloven dat onze chefs, en in het bijzonder M., achteraf beschouwd toch nog gelijk hebben. Tegenover een vijand moet men óf gelijke óf betere wapens gebruiken. Maar laat U niet bedriegen door de schijn. Kon ik maar even openhartig zijn tegenover de heer Hume, die ik oprecht om enkele van zijn waarlijk voortreffelijke eigenschappen respecteer, en om enkele andere wel moet laken. Wanneer zal iemand van U weten en begrijpen wat wij *werkelijk* zijn, in plaats

van zich in een wereld van verdichtfels te verliezen!

Mocht kolonel Chesney over bepaalde dingen met U spreken, zeg hem dan dat hij geen vertrouwen moet stellen in de uiterlijke schijn. Hij is een gentleman en hij zou niet te kampen moeten hebben met een misleiding *die nooit voor hem was bedoeld*, maar die alleen een toets was voor hen die zich met een *onrein* hart aan ons wilden opdringen. De crisis is zeer nabij. Wie zal de overwinning behalen!

K.H.

BRIEF No. 52

Ontvangen te Simla, herfst 1882.

Er is niets “onder de oppervlakte”, mijn trouwe vriend – absoluut *niets*. Hume is alleen razend jaloers op ieder, die van onze kant enige informatie, gunsten (?), aandacht of iets van dien aard ontving of mogelijk zal ontvangen. Het woord “jaloers” is lachwekkend maar juist, tenzij we het *afgunstig* zouden noemen, wat nog erger is. Hij vindt dat hem *onrecht is gedaan*, omdat het hem niet is gelukt ons enige punt van aantrekking te worden; hij geeft zich een houding en ontsteekt in uitzinnige woede wanneer hij niemand vindt die hem bewondert; hij schrijft een Hebreeuwse passage over, die in het boek van Eliphas Levi de betekenis heeft zoals ik die weergaf, en omdat hij er niet in slaagt mij op een nieuwe tegenstrijdigheid te betrappen, want daarom nam hij de moeite ze aan te halen, maakt hij zichzelf wijs dat hij “een veel betere *Adwaiti*” is dan M. of ik ooit waren (wat gemakkelijk te bewijzen is, omdat wij nooit *Adwaiti's* zijn geweest), en schrijft aan de O.D. een beledigende brief, die tegen ons stelsel en onszelf is gericht, om zijn gevoelens te luchten.

Bent U werkelijk zo edelmoedig, dat U al niet lang geleden de hele waarheid hebt vermoed? Heb ik U niet gewaarschuwd; en is het mogelijk dat U niet hebt gemerkt, dat hij nooit zal toegeven dat *zelfs een adept* meer weet of iets beter weet dan hijzelf!; dat zijn nederigheid *vals* is; dat hij een acteur is, die voor zijn eigen voordeel een rol speelt, zonder acht te slaan op het genoegen of misnoegen van zijn gehoor, hoewel hij, als het laatste zich ook maar in de geringste mate openbaart, van houding verandert, zijn toorn op bewonderenswaardige wijze verbergt en *inwendig* raast en tiert. Telkens wanneer ik hem tegenspreek of zijn ongelijk aantoon, — of het om Tibetaanse woorden of een andere kleinigheid gaat, wordt mijn zondenregister langer, en komt hij met de een of andere nieuwe beschuldiging voor de dag. Het heeft geen zin, mijn beste broeder, om steeds opnieuw te herhalen, dat er in wat U werd ge-

geven [geen] tegenstrijdigheden zijn of kunnen zijn. Er kan sprake zijn van onnauwkeurigheid in de wijze van uitdrukken of van onvolledigheid wat bijzonderheden betreft; maar ons van domheden te betichten is werkelijk al te mal. Ik heb U verschillende keren gevraagd notities te maken en die aan mij te zenden, maar noch de heer Hume noch U hebben eraan gedacht dat te doen; en ik heb inderdaad heel weinig tijd om vroegere brieven te raadplegen, aantekeningen te vergelijken, te zien wat er in U omgaat, enz.

Ik beken, althans in één opzicht, mijn onwetendheid. Ik kan absoluut niet begrijpen waarom de door mij gebruikte uitdrukking met betrekking tot het antwoord van H.P.B. aan C.C.M. U zoveel aanstoot heeft gegeven; en waarom U bezwaar hebt tegen “het gebruik van mijn vernuft?” Als U er wellicht een andere betekenis aan geeft dan ik, praten wij langs elkaar heen – *faute de s’entendre*. Stel U even in mijn plaats, en zie dan eens of U niet al het vernuft waarover U beschikt zoudt moeten aanwenden, in een geval als dat tussen C.C.M. en H.P.B. In *werkelijkheid* is er geen tegenstrijdigheid tussen die passage in *Isis* en onze latere leer; voor iemand die nog nooit van de *zeven* beginselen heeft gehoord – waarvan in *Isis* voortdurend als een drieëenheid wordt gesproken, zonder enige nadere uitleg – is er stellig schijnbaar sprake van een behoorlijke tegenstrijdigheid. “U moet zo en zo schrijven, *er alleen dit* van zeggen, en niet meer” – werd haar onafgebroken door ons voorgehouden toen zij haar boek schreef. Het was in het prille begin van een nieuwe cyclus, in een tijd waarin door Christenen noch Spiritisten ooit werd gedacht aan, laat staan gesproken, over meer dan twee beginselen in de mens – *lichaam* en *Ziel*, die zij Geest noemden. Als U tijd had er de spiritistische literatuur van die dagen op na te slaan, zoudt U zien dat zowel bij de fenomenalisten als bij de Christenen *Ziel* en *Geest* synoniem waren. Het was H.P.B. die, in opdracht van Atrya (iemand die U niet kent), voor het eerst in de *Spiritualist* het verschil verklaarde tussen *psyche* en *nous*, *nefesh* en *ruach* – Ziel en Geest. Zij moest het hele arsenaal van bewijzen aandragen, aanhalingen van Paulus en Plato, van Plutarchus en *Jacobus* enz., voor de Spiritisten toegaven dat de theosofen gelijk hadden. Het was in die tijd dat haar opdracht werd gegeven *Isis* te schrijven – precies een jaar nadat de Society was opgericht. En daar er zoveel strijd en eindeloze polemieken over werden gevoerd en er bezwaren werden geopperd, die erop neerkwamen dat *er in de mens geen twee zielen konden bestaan* – vonden wij dat de tijd nog niet was gekomen om het publiek meer te geven dan het mogelijkerwijs kon assimileren, en voor het de “twee zielen” had verwerkt; — en zo kwam het dat de verdere onderverdeling van de drieëenheid in 7 beginselen in *Isis* onvermeld bleef. En moet zij, omdat zij onze orders opvolgde, en bij het schrijven enkele van haar feiten met opzet *verhulde*, in de

steek worden gelaten — nu wij menen dat de tijd is aangebroken om het grootste deel van de waarheid, zo niet de *hele* waarheid te geven? Zou ik, of wie van ons ook, ooit toelaten dat de Spiritisten haar als doelwit gebruiken, en lachen om de tegenstrijdigheden, die geheel en al in schijn bestonden, en alleen voortvloeiden uit hun eigen onbekendheid met de hele waarheid; een waarheid, waarnaar zij niet wilden luisteren en die zij ook nu nog niet willen aanvaarden, behalve onder protest en met het grootste voorbehoud? Stellig niet. En als ik het woord “ingenuity” (vernuft) gebruik — dat, voor zover ik weet, misschien een Amerikaanse slang uitdrukking is en vermoedelijk in het Engels een andere betekenis heeft — heb ik daarmee geen “geslepenheid” of zo iets als een “foefje” bedoeld, maar wilde ik er eenvoudig op wijzen hoe moeilijk het voor mij was de juiste betekenis te verklaren, met een eindeloze en onbeholpen passage vóór mij, waarin reïncarnatie met klem werd ontkend, zonder er één woord aan toe te voegen om te laten uitkomen, dat dit laatste slechts betrekking had op de *dierlijke* ziel, niet op de Geest, op de astrale, en niet op de Geestelijke monade.

Zoudt U mij bij de eerstvolgende gelegenheid willen uitleggen wat U bedoelt, als U het hebt over de door mij gebruikte uitdrukking en die “een ongelukkige zegswijze” noemt? Als U een vriend had gevraagd voor de *Pioneer* een koe te tekenen, en die vriend zou, met de bedoeling een koe te produceren, door geringe vaardigheid in het tekenen, in plaats daarvan een os of een buffel schetsen, en de tekening zou zo worden gepubliceerd — misschien omdat U, overstelpt door andere werkzaamheden, geen tijd had gehad de tekortkomingen ervan op te merken — zoudt U dan niet “Uw vernuft aanwenden” en Uw best doen om de lezers duidelijk te maken, dat de tekenaar echt een koe had bedoeld: en zoudt U, de onbekwaamheid van Uw vriend toegevend, tegelijk niet al het mogelijke doen om hem een onverdiende vernedering te besparen? Ja, U hebt gelijk. H. is niet fijngevoelig en geen scherp waarnemer, en ook is hij niet echt en oprecht vriendelijk van hart. Hij is iemand die in staat is zijn eigen gezin, hen die hem het dierbaarst zijn (als die er zijn, wat ik betwijfel) — aan de een of andere gril van hem ten offer te brengen; en hij zou de eerste zijn om een hecatombe van slachtoffers toe te staan als hij één druppel bloed nodig had; om aan te dringen op de wenselijkheid van een *Sutti*, als dit het enige middel was om hem warm te houden en zijn verstijfde vingers te helpen hun werk te doen, terwijl hij in die tijd ijverig aan een verhandeling zit te werken over een filantropisch onderwerp en zichzelf in gedachten van ganser harte “*Hosanna*” toezingt. Overdreven, vindt U? Dat is het niet; want U hebt geen idee van de potentiële zelfzucht die er in hem is; van het wrede, onbarmhartige egoïsme dat hij uit zijn laatste incarnatie met zich meebracht — een

zelfzucht en een egoïsme, die alleen zijn blijven sluimeren omdat de kring waarin hij verkeert, zijn maatschappelijke positie en opvoeding, hiervoor geen geschikte voedingsbodem vormden – en *wij hebben dat wel*. Kunt U geloven dat hij zijn befaamd artikel in de *Theosophist* alleen schreef om de reden die hij U opgeeft – om de *onvermijdelijke* val te helpen breken? om de situatie te redden, en om, door Davidson en C.C.M. enz. te antwoorden, de taak – later te antwoorden en tegenstrijdigheden uit het verleden te verzoenen – te vergemakkelijken? Geen sprake van. Als hij daarin H.P.B. en de schrijver van de Recensie van de “Perfect Way” meedogenloos opoffert, en te kennen geeft dat de “Broeders” *in intelligentie beneden* de “Europese opgevoede gentlemen” staan en verstoken zijn van enig juist begrip omtrent eerlijkheid, of goed en kwaad – in Europese zin – dat zij *zelfzuchtig* en koud, halsstarrig en heerszuchtig zijn – dan is dit helemaal niet omdat hij ook maar een greintje om een van U geeft, en nog het minst van al om de Society; maar eenvoudig omdat hij met het oog op eventuele gebeurtenissen, waarvoor hij veel te intelligent is om ze niet in gedachten te zien aankomen — *zichzelf wil dekken*; omdat hij de enige wil zijn, die in geval van ineenstorting ongedeerd, zo niet vlekkeloos te voorschijn komt, en zo nodig liever de “dodendans” van de Makka-beeën danst om het machteloze lichaam van de T.S. dan dat hij riskeert dat ook maar een pink van de grote “ik ben” van Simla wordt uitgelachen. Hem kennende zoals wij doen, zeggen wij dat het de heer Hume volkomen vrij staat de “ongelukkige zegswijze” zoveel keer per dag te citeren als zijn adem toelaat, als hij daarmee zijn verstoorde gevoelens enigszins kan sussen. En juist omdat Morya hem even duidelijk doorzag, als ik mijn brief hier voor mij zie, gaf hij toestemming tot wat U “verlakerij” noemt. Meer nog; want de dingen zijn zo geregeld, dat ingeval de “*Eclectic*” te gronde moet gaan, – *hij de enige zal zijn die met haar ten onder gaat* ; de enige die zal worden uitgelachen, en zo zullen zijn zelfzucht en zorgvuldig beraamde plannen vruchteloos blijken te zijn. In de mening dat hij er meer van weet dan ik, was hij zo vriendelijk en voorkomend om in het antwoord van H.P.B. aan C.C.M. zijn verklaringen aan de mijne toe te voegen – en met uitzondering van *Karma* — waarvan hij een heel redelijke uiteenzetting gaf – werd de rest door hem verknoeid. En nu ik voor het eerst weerleg wat hij in zijn artikel zegt, keert hij zich in woede tegen mij om uiting te geven aan zijn afkeer van wat hij *mijn* (niet zijn) tegenstrijdigheden noemt. Het spijt mij dat ik hem – zoals het U zal toeschijnen – openlijk moet veroordelen. Ik moet evenwel Uw aandacht vestigen op het feit, dat negen van de tien keer dat hij mij ervan beschuldigt *zijn bedoeling* geheel *verkeerd* te hebben *begrepen*, hij iets zegt dat iedereen het recht heeft als een opzettelijke leugen te beschouwen. E.Levi’s **אֵלֶּה אֲשֶׁר אֵלֶּה** (“Ik ben, die

ik ben.” —Red.) is hiervan een goed voorbeeld. Om te bewijzen, dat *ik* het spoor bijster was, moest hij een *Adwaiti* worden en zijn “morele Vorst en Heerser van het Heelal” loochenen door hem “in de laatste 20 jaar” overboord te werpen. Dit is *niet eerlijk*, mijn vriend, en ik zie geen kans er iets aan te doen. Want wie kan bewijzen — als hij zegt, dat de argumenten die in zijn brieven aan mij staan niet de uitdrukking zijn van zijn eigen persoonlijke opvattingen en meningen, maar alleen naar voren zijn gebracht om als antwoord te dienen op mogelijke tegenwerpingen van een *theïstisch* publiek — dat dit eenvoudig *bedrog* is? Tegen zulk een intellectuele acrobaat, die altijd klaar staat de “reuzenzwaai” te doen, hetzij met betrekking tot wat hij mondeling verklaart of — op papier zet, schijnen zelfs *wij* het af te leggen. Van dit laatste trekken wij ons persoonlijk heel weinig aan. Maar hij staat altijd klaar om in zijn particuliere brieven, en zelfs in druk, victorie te kraaien. Hij is bereid toe te geven *dat wij bestaan* — hij is te slim om op dit moment de kans te lopen op een gebrek aan scherpzinnigheid te worden betrapt, daar hij, door correspondenten die niets van de “Stichters” willen weten, van het *werkelijke bestaan* van onze Broederschap op de hoogte is — maar hij zal nooit bereid zijn te erkennen, dat wij vermogens of kennis bezitten, die zijn ongevraagd advies en zijn tussenkomst even belachelijk als nutteloos maken; — en hij gaat in die geest te werk.

Ik had niet het recht het “krenkende” artikel — zoals U het noemt — te stoppen, en wel om verschillende redenen. Nu wij eenmaal hebben toegestaan dat onze naam met de T.S. werd verbonden en wij aan de openbaarheid werden prijsgegeven, moeten wij daarvoor boeten (dit woord eenvoudig als beeldspraak bedoeld) — en, zoals Olcott het zou uitdrukken, “de straf voor onze grootheid” ondergaan. Wij moeten ruimte laten aan alle meningsuitingen, of die gunstig dan wel ongunstig zijn; ervaren, dat men — de ene dag — geen stuk aan ons heel laat; dat men ons “predikt” — op de volgende, ons aanbidt — op de derde; en ons door het slijk haalt — op de vierde. Reden No. 2 — de Chohan heeft het zo *beschikt*. En voor hem betekent dit nieuwe ontwikkelingen, onvoorziene resultaten, en GEVAAR, naar ik vrees. De bovenste twee namen van de handtekeningen van de 12 protesterende chela's, zijn die van vertrouwde *chela's* van de Chohan zelf. Van die kant bestaat er voor de heer Hume geen hoop meer — *consummatum est*. Hij is te ver gegaan, en ik zal nooit meer de kans krijgen zijn naam in tegenwoordigheid van onze eerbiedwaardige chef uit te spreken. Aan de andere kant heeft de *aanklacht* zijn nut gehad. De Chohan heeft opdracht gegeven de jonge Jyotirmoy — een jongen van 14, zoon van Babu Nobin Banerjee, die U kent — op te nemen als leerling in een van onze lamakloosters bij Chamto-Dong, ongeveer 100 mijl van *Shigatse*, en zijn zuster, een maagdelijke Yogini van 18 jaar, in het vrouwenklooster van

Palli. Zo zullen de Stichters te zijner tijd twee goede getuigen hebben en niet afhankelijk zijn van de grillen van de heer Hume, die ons naar verkiezing om-brengt en dan weer uit het graf doet herrijzen. Het bewijs of wij al dan niet meer weten van de mysteriën van de natuur dan Uw mannen van de Weten-schap en Uw theologen, *hangt af van U* en van hen die U uitkiest om U in deze belangrijke taak bij te staan.

Ik hoop, mijn beste vriend, dat U de moeite wilt nemen de heer Hume op de volgende feiten te wijzen: – Al had het werk dat hij voor de Society heeft gedaan, uiteindelijk uiterst belangrijk kunnen worden en uitstekende vruchten kunnen dragen, zijn beschuldigend artikel heeft de door hem verrichte arbeid goeddeels tenietgedaan. De mensen zullen hem nu meer dan ooit voor *gek* houden – Hindoese leden zullen het hem nog jaren kwalijk nemen, en onze chela's zullen in hem nooit meer iets anders kunnen zien dan een beeldenstor-mer, een hooghartige indringer, niet in staat tot enige dankbaarheid, en dus – ongeschikt om een van hen te zijn. Dit moet U als Uw *persoonlijke* opinie ge-ven – natuurlijk niet als het niet met Uw eigen standpunt overeenstemt en het geen uiting geeft aan Uw werkelijke gevoelens in dit opzicht – want ik per-soonlijk kreeg de opdracht niet met hem te breken voor de dag van de crisis is gekomen. Als hij zijn officiële positie in de Eclectic wil behouden, geef hem dan Uw steun. Zo niet, dan vraag ik U dringend zelf de functie van President op U te nemen. Maar ik laat dit allemaal aan Uw tact en onderscheidingsver-mogen over. Laat hem ook weten, dat het *Protest* van de Chela's niet ons werk is, maar het gevolg van een uitdrukkelijke opdracht, afkomstig van de Chohan. Het *Protest* werd aan het Hoofdkwartier ontvangen, twee uur voor-dat de postbode het befaamde artikel bracht, en nog diezelfde dag werden te-telegrammen van verscheidene chela's in India ontvangen. Samen met de door Djual Khool verzonden voetnoot, die aan het artikel van W. Oxley zal worden toegevoegd, zal het september nummer wel een zekere sensatie onder de mys-tici van Engeland en Amerika teweegbrengen, niet alleen onder onze Hindoes. De kwestie van de “Broeders” is nog tamelijk actueel, en kan mogelijk vrucht dragen. De vaardige pen van de heer Hume spuwt, onder het mom van mensen-liefde, de bitterste gal, want hij valt ons aan met wapens die, daar zij als wettig en rechtmatig worden voorgesteld of liever daarvoor worden aangezien, en als te worden gebruikt met de *allereerlijkste* bedoelingen – beurtelings spot en hoon opleveren. En toch heeft hij zo de schijn van een oprecht geloof in onze kennis opgehouden, dat wij naar alle waarschijnlijkheid in de herinnering zul-len blijven voortleven zoals hij ons heeft afgeschilderd en niet zoals wij in wer-kelijkheid zijn. Wat ik eens van hem heb gezegd, houd ik staande. Hij mag dan uiterlijk soms oprecht vergeven, hij kan nooit *vergeten*. Hij is wat Johnson,

naar men zegt, zo heeft bewonderd: "een goede hater."

O, mijn vriend, hoeveel hoger, hoe onmetelijk veel hoger, ondanks al Uw fouten en Uw wat te woelig verleden, staat U in onze achting dan onze "Ik ben," met al zijn grote "schitterende mentale capaciteiten," en zijn *uiterlijk* gevoelige natuur, die de innerlijke afwezigheid van enig werkelijk gevoel en medeleven verbergt!

M. heeft mij gevraagd U te zeggen dat hij zeer beslist weigert enige voorzorgsmaatregel te treffen zoals die door U wordt geopperd. Hij heeft voor H. een diepe verachting; maar mocht er enig werkelijk gevaar dreigen, dan zou hij de eerste zijn om hem te beschermen vanwege de moeite en het werk dat hij voor de T.S. heeft gedaan. Hij zegt dat hij, als H. achter zijn bespottelijke blunder komt, bereid zal zijn aan anderen het bestaan van occulte krachten te bewijzen, maar *ervoor zal zorgen* dat H. geen been heeft om op te staan. Zijn straf moet *volledig* zijn, want anders zal deze zijn uitwerking op hem mis- sen, en zal hij slechts wraak nemen op onschuldige slachtoffers. H. heeft ons aan de wereld voorgesteld als oneerlijke en leugenachtige lieden, voor hij ooit over één enkel *onloochenbaar* bewijs beschikte dat dit zo was, en zonder dat zelfs de geringste schijn van oneerlijkheid zijn aanklacht rechtvaardigde. Als H. ons morgen als moordenaars verkiest voor te stellen, zal M. pogen *een maya te verwekken*, om zijn woorden te bewijzen, en dat vervolgens vernietigen en aantonen dat hij een lasteraar is. Hij heeft, vrees ik, gelijk vanuit het standpunt van onze voorschriften en gebruiken. Ik geef toe, dat zij indruisen *tegen de Europese* opvattingen. Afgezien van het telegram, heeft M. nooit meer dan één brief aan Fern geschreven, want de vijf of zes andere brieven in zijn handschrift zijn afkomstig van de *Dugpa*, die Fern voor zijn rekening heeft genomen. Hij hoopt dat U *zijn werk niet zult bederven* en dat U steeds een trouwe en ware vriend voor hem zult blijven, zoals hij voor U zal zijn. Fern zal *nooit* een experiment als met het servet *herhalen*, om de eenvoudige reden dat hem geen brieven meer zullen worden toevertrouwd.

Ik heb een brief van kolonel Chesney ontvangen en zal deze binnen enkele dagen beantwoorden via een jonge chela die het *aan Uw zorg* zal toevertrouwen met mijn eerbiedige groeten. Schrik de jongen niet af. Hem is opgedragen alle vragen te beantwoorden, *die hij kan beantwoorden*, maar niet meer. Vanuit Simla zal hij voor zaken doorreizen naar Buddha Gaya en Bombay en zal ongeveer in november weer thuis zijn.

Met oprechte vriendschap,

de Uwe,
K.H.

BRIEF No. 53

Strikt persoonlijk en vertrouwelijk

Mijn geduldige – vriend: – Gisteren liet ik een kort briefje voor U op de post doen, dat vergezeld ging van een lange brief aan Hume – die ik door een vriend, een gelukkig en *vrij* man, ergens in Centraal P. liet aantekenen; vandaag is dit een lange brief voor Uzelf, die een hele *klaagzang* bevat, een somber relaas van een nederlaag, dat U misschien wel of niet aan het lachen zal brengen, net als mijn lijvige Broeder – maar dat maakt dat ik mij voel als de dichter, die moeilijk de slaap kon vatten,

“Want des nachts met de oogleden dicht Gaf
daaronder zijn ziel te veel licht.”

Ik hoor U al mompelen: “Wat *bedoelt* hij in ‘s hemelsnaam!” Geduld, mijn beste Engels-Indische vriend, geduld; en wanneer U hebt kennisgenomen van het schandelijk gedrag van mijn verdorven, meer dan ooit lachende Broeder, zult U gemakkelijk begrijpen, waarom ik het begin te betreuren dat ik, in plaats van in Europa van de vrucht van de Boom der Kennis van Goed en Kwaad te eten – niet in Azië ben gebleven in alle *sancta simplicitas* van mijn onwetendheid omtrent *Uw* zeden en gewoonten, want dan — zou ik nu ook grinniken!

Ik vraag mij af wat *U* zult zeggen als U het vreselijke geheim hebt gehoord! Ik wil het graag weten, om van een nachtmerrie te worden verlost. Als U mij nu voor het eerst in de schaduwrijke lanen van *Uw* Simla tegenkwam en mij de *hele* waarheid vroeg, zoudt U die van mij te horen krijgen, tot groot nadeel van mijzelf. Mijn antwoord aan U zou de wereld herinneren – als U zo wreed was het te herhalen – aan het beroemde antwoord dat Warren Hastings aan “dog Jennings” gaf, bij zijn eerste ontmoeting met de ex-gouverneur na zijn terugkeer uit India! “Mijn beste Hastings” – vroeg Jennings – “is het mogelijk dat U de grote schurk bent, waarvoor Burke U uitmaakt, en wat de hele wereld geneigd is te geloven?” – “Ik kan U verzekeren, Jennings,” was het droevige en zachtmoedige antwoord, “dat, hoewel ik soms genoodzaakt was voor de Compagnie een schurk te schijnen, ik dat nooit was voor mijzelf.” Ik ben de W.H. voor de zonden van de Broederschap. Maar ter zake.

Natuurlijk weet U – de “O.D.” heeft het U, denk ik, gezegd — dat wanneer wij *kandidaten* voor het chelaschap aannemen, deze de gelofte van geheimhouding en stilzwijgen afleggen met betrekking tot iedere opdracht die zij ontvangen. Men moet bewijzen geschikt te zijn voor het *chelaschap*, voor men kan weten of men geschikt is voor het *adeptschap*. Fern wordt aan zo’n beproeving onderworpen; en zij hebben met hun beiden de boel voor mij mooi in de

war gestuurd! Zoals U al weet uit mijn brief aan Hume, stelde ik geen belang in hem, ik wist niets van hem, behalve dan zijn opmerkelijke kwaliteiten, zijn vermogens van helderhorendheid en helderziendheid, en de nog opmerkelijker vasthoudendheid waarmee hij zijn doel nastreeft, zijn sterke wil en andere etcetera's. Al jarenlang een lichtzinnig en immoreel type – een proeflokaal zoekende Pericles, die lonkte naar iedere Aspasia van de straat, werd hij plotseling een heel ander mens, na zich bij de Theosoph. Society te hebben aangesloten, en "M" heeft zich ernstig met hem beziggehouden. Het is niet aan mij om zelfs U te zeggen, hoeveel van zijn visioenen op waarheid berusten, en hoeveel hiervan hallucinatie, of misschien zelfs – fictie is. Dat hij onze vriend Hume behoorlijk beetnam, moet wel waar zijn, daar de heer Hume mij de wonderlijkste sterke verhalen van hem vertelt. Maar het ergste van de hele zaak is het volgende. Hij wist hem zo goed *beet te nemen*, dat terwijl H. er geen woord van geloofde wanneer Fern de *waarheid* sprak, bijna elke door F. gesproken leugen door onze geachte Voorz. van de *Eclectic* – als evangelie werd aanvaard.

Nu zult U wel begrijpen, dat het mij niet mogelijk is te proberen hem (H) uit de droom te helpen, daar F. de chela van M. is, en dat ik *geen enkel recht* heb – wettelijk noch maatschappelijk, volgens *onze* code – om tussenbeide te komen. Maar van de verscheidene grieven is deze nog de geringste. Een van onze andere gebruiken is dat wij, wanneer wij met de buitenwereld corresponderen, een chela met het bezorgen van de brief of een ander bericht belasten; en tenzij het absoluut nodig is – er in het geheel niet meer aan denken. Heel vaak worden onze brieven – tenzij ze heel belangrijk of geheim zijn – door onze chela's in ons handschrift geschreven. Zo werden vorig jaar enkele van mijn brieven aan U *geprecipiteerd*, en toen aan deze aangename en gemakkelijke precipitatie een einde kwam – wel, ik behoefde slechts mijn gedachten te verzamelen, een gemakkelijke houding aan te nemen en – te denken, en mijn trouwe "Onterfde" behoefde niets anders te doen dan mijn gedachten over te schrijven, waarbij hij slechts nu en dan een fout maakte. O, mijn vriend, ik had het er gemakkelijk mee tot de dag, waarop de *Eclectic* zijn veelbewogen bestaan begon Hoe dan ook, om redenen die niet vermeld behoeven te worden, moet ik dit jaar mijn eigen werk doen – helemaal, en daardoor is het soms niet gemakkelijk en dan verlies ik mijn geduld erbij. Zoals Jean Paul Richter ergens zegt, is het pijnlijkste deel van onze lichamelijke pijn onlichamelijk of onstoffelijk, namelijk ons ongeduld en de waan dat het altijd zal voortduren. . . Toen ik mij op een dag veroorloofde te doen alsof ik in zo'n waan verkeerde, vertrouwde ik, in de onschuld van mijn argeloze ziel, de heilige zaak van mijn correspondentie toe aan die *alter ego* van mij, het slechte

en “heerszuchtige” heerschapp, Uw “Doorluchtige”, die op ongepaste wijze gebruik maakte van mijn in hem gestelde vertrouwen – en mij in de positie bracht waarin ik nu verkeer! De schelm lacht sinds gisteren, en om U de waarheid te zeggen, voel ik mij geneigd dat ook te doen. Maar de enormiteit van zijn misdaad zal U, als Engelsman, vrees ik, de schrik om het hart doen slaan. U weet dat de heer Hume, ondanks zijn fouten, voor de T.S. tot dusver *absoluut* nodig is. Ik voel mij soms erg geïrriteerd door zijn kleingeestige opvattingen en zijn wraakzucht; maar ik moet zijn zwakheden toch dulden, die hem er het ene moment toe brengen zich eraan te ergeren dat het *nog niet* – en het andere dat het al *wel* middag is. Maar onze “Doorluchtige” denkt er bepaald niet zo over. De trots en eigendunk van de heer Hume – zo redeneert hij zouden graag zien dat — zoals men bij ons zegt — de hele mensheid slechts twee gebogen knieën had, om *puja* voor hem te maken; en hij, M., denkt er niet over hem zijn zin te geven. Hij zal natuurlijk niets doen om hem schade te berokkenen of hem zelfs met opzet te plagen; integendeel, hij zal hem steeds beschermen, zoals hij dat tot nu toe heeft gedaan; maar – hij zal geen vinger uitsteken om hem uit de droom te helpen.

Waar het in wezen bij hem om gaat, komt in het kort op het volgende neer: “Hume lachte en grinnikte om *echte, ware* verschijnselen (het teweegbrengen daarvan haalde ons haast de ongenade van de Chohan op de hals) – enkel en alleen omdat de manifestaties niet door hemzelf waren aangegeven, en ook niet ter ere van hem of uitsluitend ten behoeve van hem werden voortgebracht. Laat hem nu maar blij en trots zijn op de geheimzinnige manifestaties, waarin hijzelf de hand heeft gehad. Laat hem Sinnett maar honen, diep in zijn eigen trotse hart, en het zelfs aan anderen doen voorkomen – dat zelfs hij, Sinnett, nauwelijks zo werd bevoorrecht. Niemand heeft ooit een poging gedaan tot *opzettelijk* bedrog, en het zou ook niemand worden toegestaan zoiets te proberen. Alles moest zijn natuurlijke, normale loop volgen. Fern is in handen van twee handige – ‘wachters op de drempel’ zoals Bulwer ze zou noemen – twee *dugpa’s* waarvan wij ons bedienen om ons reinigingswerk te doen en de latente ondeugden — als die er al zijn — van de kandidaten naar buiten te brengen; en Fern heeft in het algemeen getoond, dat hij een veel beter en zedelijker mens is dan van hem werd verondersteld. Fern heeft alleen gedaan wat hem werd opgedragen; en hij houdt zijn mond omdat dit zijn eerste plicht is. Wat zijn houding tegenover Hume betreft, en het feit dat hij tegenover zichzelf en anderen het air van een ziener aanneemt, omdat hij er zelf in is gaan geloven, en het alleen bepaalde bijzonderheden zijn, die werkelijk verzinselfs of, om het wat minder zacht uit te drukken, *leugentjes* kunnen worden genoemd – is er geen wezenlijk kwaad gedaan behalve voor hemzelf. Hume’s

jaloerie en trots zullen hem steeds in de weg staan, en voorkomen dat de *waarheid* evengoed ingang bij hem vindt als kleurrijk *verdichtsel*; en Sinnett is slim genoeg om heel gemakkelijk de realiteiten en dromen van Fern uit elkaar te houden. . . . Waarom zou ik, of U, of iemand anders,” zo besluit M. – “dan raad geven aan iemand, die deze beslist niet zal aanvaarden, of die, wat nog erger is, ingeval hij de zekerheid krijgt dat men toeliet dat hij zich belachelijk maakte – met nog meer zekerheid een *onverzoenlijke vijand* zal worden van de Society, de Zaak, de zwaar beproefde Stichters en iedereen. Laat hem dus volkomen met rust. . . . Hij zal het niet op prijs stellen dat men hem uit de droom helpt. Integendeel. Hij zal over het hoofd zien dat niemand anders een verwijt treft dan hemzelf; dat niemand hem ooit één woord heeft ingefluisterd, dat hem in nieuwe misvattingen verzeild deed raken; maar hij zal zich heftiger dan ooit keren tegen die *heerschappen* — de adepten — en hij zal ze in het openbaar *bedriegers*, *jezuïeten* en *huichelaars* noemen. U (ik) gaf hem één echt *pukka* verschijnsel — en dat moest hem overtuigen van de mogelijkheid van al het andere.” Zo luidt M.’s redenering, en als ik niet indirect betrokken was in dit *quiproquo* — dan zou dat ook de mijne zijn. Maar nu, vanwege de *poetsen* van die dubbelhartige aap — Fern, ben ik genoodzaakt U lastig te vallen met een vriendschappelijk advies, aangezien *onze* gewoonten niet de *Uwe* zijn — en *vice versa*.

Maar zie nu wat er is gebeurd. Hume heeft in de laatste tijd heel wat brieven van mij ontvangen; en ik hoop dat U het lot en de verschillende wederwaardigheden van drie ervan met mij wilt nagaan vanaf het moment, dat hij ze op rechtstreekse wijze begon te ontvangen. Probeer ook de situatie goed te begrijpen om U zo *mijn* positie in te denken. Daar wij in Simla drie chela’s hadden – twee reguliere en een irreguliere – de kandidaat Fern, kwam ik op het ongelukkige idee om *kracht te sparen*, om zuinig te zijn, alsof ik een “Spaarbank” had. Om de waarheid te zeggen, probeerde ik het gewantrouwde “Hoofdkwartier” zoveel als onder de gegeven omstandigheden mogelijk was, te scheiden van ieder verschijnsel dat in Simla werd teweeggebracht; en dus van de briefwisseling die tussen de heer Hume en mij plaatsvond. Tenzij H.P.B., Damodar en Deb – er helemaal *buiten werden gelaten*, kon men nooit weten wat er al dan niet zou kunnen gebeuren. De eerste brief – de brief die in de serre werd gevonden – gaf ik aan M., om hem door een van de beide reguliere chela’s in de woning van H. te doen achterlaten. Hij gaf hem aan Subba Row – want hij moest hem die dag spreken; S.R. zond hem op de gewone manier (per post) door aan Fern, met de opdracht hem óf achter te laten in de woning van de heer Hume, óf hem per post aan hem te sturen, ingeval hij vreesde dat de heer H. hem vragen zou stellen – daar Fern hem geen antwoord *kon*

geven, daartoe niet het recht had, en er dus toe zou kunnen komen een onwaarheid te zeggen. D.Kh. had al verscheidene keren geprobeerd om in Rothney Castle door te dringen, maar had hieronder iedere keer zo hevig te lijden, dat ik hem zei ermee op te houden. (Hij is bezig zich voor te bereiden op een inwijding en zou daardoor licht kunnen falen). Welnu, Fern deed hem *niet* op de post maar stuurde een vriend – zijn dugpa – om hem in het huis achter te laten en laatstgenoemde deponeerde hem omstreeks 2 uur v.m. in de serre. Dit was een *half* verschijnsel, maar H. hield het voor volledig en werd erg boos toen M. weigerde, zoals hij meende, zijn antwoord op dezelfde manier in ontvangst te nemen. Ik schreef hem toen om hem te troosten en zei hem zo duidelijk als ik kon, en zonder het vertrouwen van M. met betrekking tot Fern te schenden, dat D.K. op het ogenblik niets voor hem kon doen, en dat het een van de chela's van Morya was die de brief daar had neergelegd, enz., enz. Mij dunkt dat de wenk duidelijk genoeg was en dat er geen sprake was van *misleiding*? De tweede brief werd geloof ik op zijn tafel geworpen door Dj.Khool (de spelling van diens naam is Gjual, maar dit is niet fonetisch) en omdat het door hemzelf werd gedaan, was het een *pukka* orthodox verschijnsel, en heeft Hume geen reden tot klagen. Er werden hem verscheidene op allerlei manieren toegezonden — en hij kan van één ding zeker zijn: hoe gewoon de middelen ook waren waarmee de brieven hem bereikten, ze konden alleen op fenomenale wijze van Tibet in India komen. Maar daar schijnt hij niet bij stil te staan. En nu komen we aan de werkelijk *lelijke* kant van de zaak, iets waarvan ik M. geheel de schuld geef, omdat hij het toeliet, en waarvan ik Fern vrijpleit, *die er niets aan kon doen*.

U begrijpt natuurlijk wel dat ik U dit *strikt vertrouwelijk* schrijf, en dat ik erop reken dat U het als een *erezaak* beschouwt Fern niet te verraden, wat er ook gebeurt. Het is een feit (en ik heb de zaak met de grootste aandacht onderzocht), dat de jongen, die zich aan opzettelijk *jezuïtische* misleiding bezondigde, daartoe veeleer is gebracht door de voortdurende beledigingen van Hume, diens achterdochtige houding en moedwillige blijken van minachting tijdens de maaltijden en het werk, dan door motieven, voortvloeiende uit zijn lichtzinnige opvattingen over de moraal. Voorts zeggen de brieven van M. (de voortbrengsels van de welwillende dugpa, of eigenlijk *ex-dugpa*, wiens vroegere zonden hem nooit in staat zullen stellen volledig goed te maken wat hij heeft misdreven) heel duidelijk: – “doe dit of dat, of op zo’n manier”; zij *bren-gen* hem in *verzoeking* en geven hem het idee, dat als geen enkel menselijk wezen kwaad wordt berokkend en *het motief goed* is, iedere daad gewettigd wordt!! Ik werd in mijn jeugd ook op deze wijze beproefd en was bijna tweemaal voor de verleiding bezwiken, maar werd er door mijn oom voor be-

hoed in deze monsterachtige valstrik te lopen; en dat gebeurde ook de *Doorluchtige* – die een *pukka* orthodoxe Occultist is en zich met grote nauwgezetheid aan de oude tradities en methoden houdt; en dit zou elk van U ondergaan, indien ik erin had toegestemd U als chela's aan te nemen. Maar omdat ik van het begin af aan op de hoogte was van wat U in een brief aan H.P.B. hebt toegegeven, namelijk dat er naar de mening van de betere Europese kringen iets hoogst weerzinwekkends lag in de gedachte te worden getoetst of op de proef te worden gesteld – heb ik derhalve steeds vermeden het zo vaak herhaalde aanbod van de heer Hume om een chela te worden, aan te nemen. Dit geeft U misschien de sleutel tot de hele situatie. Maar, dit is wat er gebeurde. Fern had door bemiddeling van een chela een brief van mij ontvangen, met de opdracht ervoor te zorgen dat deze *onmiddellijk* zijn bestemming zou bereiken. Zij zouden juist gaan ontbijten, en er was geen tijd te verliezen. Fern had de brief op een tafel geworpen en had hem daar moeten laten liggen, daar er dan voor hem geen aanleiding zou zijn geweest om te *liegen*. Maar hij had zich aan H. geërgerd en verzoon een ander foefje. Hij legde de brief tussen de plooiën van het servet van de heer Hume, die het bij het ontbijt opnam en de brief per ongeluk op de grond liet vallen; naar het schijnt tot zeer grote schrik van “Moggy” en tot aangename verrassing van Hume. Maar omdat zijn oude achterdocht weer bij hem bovenkwam (een achterdocht, die hij steeds had gekoesterd sedert ik hem schreef, dat mijn eerste brief door een van M.'s chela's in de serre was gelegd, en dat *mijn* chela weinig kon doen, hoewel deze reeds eerder onzichtbaar elk deel van het huis had bezocht) – kijkt Hume Fern recht in het gezicht en vraagt hem – of *hij* het was die de brief daar had neergelegd. Ik heb nu het hele beeld van F.'s gedachtengang van dat ogenblik voor mij. Het flitst door hem heen – “dit redt mij eruit. . . want ik kan zweren dat ik hem *daar* nooit heb neergelegd” (namelijk de plek op de vloer – waar hij was gevallen) – NEE – antwoordt hij onbeschroomd. – “DAAR heb ik hem nooit neergelegd”. – voegt hij er in gedachten aan toe. Vervolgens een visioen van M. en een gevoel van intense voldoening en opluchting zich niet aan een directe leugen schuldig te hebben gemaakt. Verwarde beelden van enkele *Jezuïeten*, die hij had leren kennen, van zijn kindje – een losse gedachte aan zijn kamer en aan balken in de tuin van de heer Hume, enz. – geen gedachte aan *zelfmisleiding*! Het is dus waar, dat onze vriend slechts éénmaal werd *beetgenomen*, maar ik zou er alles voor willen geven als ik het gebeurde *ongedaan* kon maken en mijn brief door een bericht van iemand anders kon vervangen. Maar U ziet in welk een positie *ik* nu verkeer. M. heeft me gezegd, dat hij me *carte blanche* geeft U alles te zeggen wat ik wil, maar hij wil niet dat ik een woord zeg tegen Hume; en hij zou het U nooit vergeven – zegt hij, als U

zich zou plaatsen tussen de bestraffing van de trots van Hume en — het *lot*. Men kan het Fern eigenlijk niet aanrekenen, dat hij dacht dat de bijkomstigheden er niet toe doen zolang het resultaat maar is bereikt, daar hij in zo'n school is [grootgebracht, en het welzijn van de Zaak hem werkelijk ter harte gaat, terwijl de voornaamste en enige drijfveer van Hume – in feite *bona fide* Zelf-zucht, eigenwaan is. “Egoïstische filantroop” is een uitdrukking die hem ten voeten uit tekent.

En nu kolonel Chesney. Daar hij eerlijk en oprecht meende *iets* in de ge-laatsstrekken van Uw arme, nederige vriend te herkennen; een indruk, die hij hoogstwaarschijnlijk eerder ontleende aan de diepten van zijn verbeelding dan aan het werkelijke bestaan van zulk een uitdrukking, zoals U beschrijft, in het portret van Dj. Khool of M. – voelde eerstgenoemde zich bijzonder trots en vroeg mij toestemming nogmaals zo'n beeltenis voor kol. Chesney te mogen *precipiteren*. Natuurlijk werd de toestemming gegeven, hoewel ik om het idee moest lachen, en M. tegen D.K. zei dat de kol. ook zou lachen om wat hij als verwaandheid van mij zou zien. Maar D.K. *wilde* het proberen en ging toen toestemming vragen om het zelf aan kol. Chesney te mogen overhandigen; wat hem vanzelfsprekend door de Chohan werd geweigerd en waarvoor hij een berisping ontving. Maar het portret was klaar drie minuten nadat ik erin had toegestemd, en D.K. scheen er enorm trots op te zijn. Hij zegt – en hij heeft gelijk denk ik, dat dit portret het beste van de drie is. Goed, het volgde de gebruikelijke weg, *via* Djual Khool, Deb en Fern – want H.P.B. en Damodar waren toen beiden in *Poena*. M. trainde en testte Fern voor een verschijnsel – natuurlijk een *echt* verschijnsel – zodat Fern ten huize van kol. Chesney een pukka manifestatie kon geven; maar hoewel Fern bezwoer dat hij maar drie maanden voorbereiding nodig had, wist M. dat hij dit seizoen nooit klaar zou zijn – en volgens mij zal hij ook volgend jaar niet klaar zijn. Hoe dan ook, hij vertrouwde het nieuwe portret aan Fern toe, en zei hem opnieuw dat het beter was het per post te zenden, want mocht de kolonel er ooit achter komen dat Fern erbij was betrokken, dan zou hij zelfs niet geloven dat het door precipitatie was ontstaan. Maar D.K. wilde het dadelijk bezorgd hebben en, zoals hij zei, terwijl de kol. — “Meester nog *vers* in het geheugen had” — en Fern, de eigenwijze jonge dwaas, antwoordt — “Nee; voor ik iets met het ‘pakje’ doe, moet ik hem (kol. Chesney) grondiger (!!) bestuderen, ik wil ditmaal meteen de grootst mogelijke resultaten verkrijgen. Uit wat ik heb gezien van de schrijver van “The Battle of Dorking”, heb ik mij van hem nog geen voldoende duidelijk beeld kunnen vormen. . . . Vader heeft mij gezegd, dat ik zijn ‘ogen’ en ‘oren’ moest zijn – daar hij niet altijd de tijd heeft – moet ik erachter zien te komen met wat voor karakter *wij te maken hebben*.”!!

Uit vrees dat de jeugdige heer Fern het portret misschien in de plooiën van het “servet” van kol. Chesney zou leggen en een of andere “geestelijke manifestatie met zijn voet” teweeg zou brengen – heb ik U intussen vanuit *Poena* geschreven door bemiddeling van Damodar, waarbij ik U, geloof ik, een zeer algemene aanwijzing gaf, die U toen natuurlijk niet hebt begrepen, maar nu wel. Inmiddels kwam D.K. gistermorgen, en vertelde mij dat Fern nog steeds zijn portret had en dat hij vreesde, dat hij er iets mee had uitgehaald of zou uithalen. Toen heb ik onmiddellijk mijn al te onverschillige Broeder uit zijn apathie gewekt. Ik toonde hem hoe gevaarlijk de situatie was in de zorgeloze handen van een jongen, wiens zedelijkheidsgevoel nog meer was afgestompt door de “proeftijd”, tests en misleiding, die hij vrijwel als gewettigd en toelaatbaar achtte en – ik wist hem tenslotte te bewegen om in te grijpen. Er werd een telegram aan Fern gezonden in M.’s *eigen* handschrift, ditmaal, vanuit de Centrale Provincies – (Bussawal, geloof ik – waar een *chela* woont), waarin Fern werd opgedragen om het pakje dat hij voor de kolonel had, onmiddellijk *per post* naar diens adres te zenden – en Fern ontving het, zoals ik zie, gisteren in de voormiddag, onze tijd (dinsdag, 22). En wanneer U er dus van hoort, bent U van de *hele* waarheid op de hoogte.

Ik heb streng verboden mijn brieven of iets dat met mijn zaken verband houdt ooit nog aan Fern te geven. De heer H., Uzelf of wie ook in Simla kan er op mijn *erewoord* van op aan, dat Fern niets meer met *mijn* zaken te doen zal hebben. Maar mijn beste vriend, U moet mij eerlijk en om mijnentwil beloven met geen woord te reppen over wat ik U vertelde, tegen wie ook – en wel het minst van allen tegen *Hume* of Fern; tenzij Fern met zijn leugentjes *U noodzaakt* hem tot zwijgen te brengen, in welk geval U er naar U goeddunkt gebruik van mag maken, om hem te dwingen *zijn mond te houden*, maar zonder hem ooit te laten weten hoe en door wie U op de hoogte werd gesteld. Afgezien hiervan, kunt U naar goeddunken gebruik maken van de kennis. Lees mijn brief, die gisteren aangetekend uit Bussawal aan U werd gezonden – of liever mijn brief aan Hume – aandachtig en denk er goed over na voor hem aan hem door te zenden; want deze brief zal hem misschien doen opvliegen van woede en gewonde trots en hem direct de Society doen verlaten. Bewaar hem liever als een middel om later, in geval van nood, aan hem te bewijzen dat althans ik iemand ben die zelfs zijn vijanden niet door *oneerlijke* middelen voor zich wil winnen. Zo zie ik tenminste de middelen die de heer Fern maar al te graag schijnt te gebruiken. Maar laat vóór alles, beste en trouwe vriend, bij Uzelf geen misverstand bestaan omtrent de werkelijke positie van onze Grote Broederschap. Hoe duister en kronkelig de gevolgde wegen in Uw Westerse ogen ook mogen schijnen, en de wegen waarlangs onze kandidaten naar het

grote Licht worden gevoerd – U zult de eerste zijn om ze goed te keuren, wanneer U *alles* weet. Oordeel niet naar de schijn – want U zoudt daardoor mogelijk een groot onrecht begaan, en Uw eigen persoonlijke kansen om meer te leren, verbeuren. Wees slechts waakzaam en – zie toe. Als de heer Hume maar wilde wachten, zou hij meer en veel ongewoner verschijnselen krijgen om de critici tot zwijgen te brengen dan hij tot dusver heeft gehad. Wend Uw invloed bij hem aan. Bedenk, dat in november de grote crisis komt, en september zal vol gevaren zijn. Red althans onze persoonlijke relaties van de grote ondergang. Fern is het vreemdste psychologische subject dat ik ooit ben tegengekomen. De parel zit binnenin, en is werkelijk heel diep onder de onaantrekkelijke oesterschaal verborgen. Wij kunnen deze niet dadelijk openbreken; evenmin kunnen wij ons veroorloven zulke personen te verliezen. Terwijl U *zichzelf beschermt – bescherm hem tegen Hume*. Over het algemeen vertrouw ik nooit een vrouw, net zomin als een echo; beide zijn van het vrouwelijk geslacht, omdat de godin Echo – evenals de vrouw – steeds het laatste woord wil hebben. Maar met Uw echtgenote is dat anders, en ik geloof vast dat U haar het voorgaande kunt toevertrouwen – als U dat goeddunkt. Maar pas op voor de arme mevr. Gordon. Een uitstekende vrouw, maar zij zou de Dood zelf *doodpraten*. En nu houd ik op.

Steeds getrouw de Uwe,
K.H.

U moet dit niet als een compliment opvatten – maar geloof me als ik zeg, dat Uw beide *Brieven* en vooral “The Evolution of Man” gewoonweg SCHITTEREND zijn. Wees niet bang voor tegenstrijdigheden of inconsequenties.

Ik zeg opnieuw – maak er aantekeningen van en zend ze mij toe en U zult zien.*

Ik verzoek U, vriendelijke heer, de dwaze brief die U gisteren voor Hume-Sahib werd toegezonden in Uw koffer op te bergen en hem daar te laten liggen tot erom wordt gevraagd. Ik zeg U, hij zal niets anders dan *onheil* aanrichten. K.H. is veel te fijngevoelig – hij wordt in Uw Westerse Society nog een echte Miss.

De Uwe,
M.

*[Deze twee alinea's zijn nog in het handschrift van Meester K.H., alleen de laatste alinea is in het handschrift van Meester M. — Red.]

BRIEF No. 54

Ontvangen te Simla, oktober 1882.

Mijn beste vriend: – de afzetting en abdicatie van onze grote “ik ben” is voor Uw nederige dienaar een van de aangenaamste gebeurtenissen van het seizoen. *Mea culpa!* – roep ik uit, en buig gewillig mijn schuldig hoofd onder een regen van as – van de sigaren van Simla, zo U wilt – want het was mijn werk! Er is iets goeds uit voortgekomen in de vorm van uitstekend literair werk – (hoewel ik toch aan Uw stijl de voorkeur geef) – voor de Moeder-vereniging, maar hoegenaamd niets voor de onfortuinlijke “Eclectic”. Wat heeft hij daarvoor gedaan? Hij klaagt in een brief aan Shishir Koomar Gosh (van de A.B. *Patrika*), dat door *zijn* (?) Hume’s aanhoudende pogingen, *hij* “Chesney” bijna “tot de Theosofie had bekeerd,” toen de sterke anti-christelijke geest van de *Theosophist* de kolonel deed terugdeinzen. Dit is wat wij – knoeien met historische feiten kunnen noemen. Ik zend U zijn laatste brief aan mij, waaruit U zult zien, dat hij helemaal onder invloed van zijn nieuwe goeroe staat – “de goede Vedantijnse Swami”, (die hem de Adwaita-wijsbegeerte wil leren met een god erin bij wijze van verbetering) – en van de Sandaram Geest. Zijn argument is, zoals U zult zien, dat hij van de “goede oude Swami” althans *iets* zal leren, terwijl hij bij ons onmogelijk “ooit *iets* kan leren.” Ik – “heb hem nooit de verzekering gegeven, dat alle brieven niet aan het vruchtbare brein van de Oude Dame zijn ontsproten.” Zelfs nu, zo voegt hij eraan toe, nu hij de subjectieve *zekerheid* heeft gekregen, dat wij en mevr. B. verschillende entiteiten zijn – “kan ik niet zeggen wie U bent – U zou Djual Kool kunnen zijn, of een geest van de Oosterse hoogvlakte” – enz., in dezelfde trant. In bijgaande brief zegt hij – dat wij “misschien *tantrikisten* zijn” (ga eens na wat de betekenis van het gegeven compliment is) – en hij bereidt zich erop voor, ja – hij is er al helemaal op voorbereid – om zich van een extreem *Adwaitisme* opnieuw te storten in een transcendentiaal *theïsme*. Amen. Ik draag hem over aan het Leger des Heils.

Toch zou ik niet graag zien, dat hij zijn betrekkingen met de Society geheel verbreekt; ten eerste om zijn eigen intrinsieke literaire waarde, en verder – omdat U dan stellig een onvermoeibare hoewel *heimelijke* tegenstander zoudt krijgen, die zijn tijd en zijn inkt zou verbruiken om tegen de theosofie te schrijven, terwijl hij allen en iedereen in de Society aan de kaak zal stellen tegenover allen en iedereen daarbuiten, en op duizenderlei manieren onaangenaam zal worden. Zoals ik vroeger al eens zei, schijnt hij te kunnen vergeven, maar hij is precies de man die zich voor zijn eigen beeld in de spiegel wijsmaakt dat hij groot is in vergevensgezindheid, maar in werkelijkheid vergeeft hij niet

en vergeet hij evenmin. Het was voor M. en ons allen plezierig nieuws, toen wij hoorden hoe U unaniem en op rustige wijze tot Voorzitter werd gekozen, en wij allen – “meesters” en *chela's* – stemmen broederlijk en hartelijk in met Uw aanvaarding van de functie; een voldongen feit, dat ons zelfs verzoent met het droeve en vernederende bericht, dat de heer Hume uitdrukking heeft gegeven aan zijn volslagen onverschilligheid voor *chela's* en zelfs voor hun *meesters*, eraan toevoegend dat het hem weinig kon schelen met een van hen kennis te maken. Maar genoeg over hem die goed wordt getekend in de woorden van het Tibetaanse spreekwoord:

“... Als de nachtvogel: overdag een bevallige kat, in het duister een lelijke rat.”

Een goede raad – een ernstige waarschuwing van ons beiden: *vertrouw de kleine Fern niet – wees voor hem op Uw hoede*. Zijn kalme berusting en glimlach wanneer hij met U spreekt over de “milde uitbranders getemperd door mededogen,” en dat het beter is uitbranders te krijgen dan verstoten te worden – zijn allemaal *voorgewend*. Zijn brief van boete en berouw aan M. – die hij U zendt om te bewaren – is niet oprecht. Als U hem niet goed in het oog houdt, zal hij de kaarten zo voor U schudden dat zij de Society naar de ondergang kunnen voeren, want hij heeft een dure eed gezworen, dat de Society met hem zal *ondergaan* of *groeien*. Als hij volgend jaar opnieuw faalt – en wat kan zo’n onverbeterlijke kleine jezuïet en leugenaar, ondanks al zijn grote gaven, anders doen dan falen? – zal hij zijn best doen de Society met hem neer te halen – althans met betrekking tot het geloof in de “Broeders”. Probeer hem zo mogelijk te redden, mijn beste vriend; doe Uw best om hem te bekeren tot waarheid en onzelfzuchtigheid. Het is werkelijk jammer dat zulke gaven zouden verzinken in een poel van ondeugd – die hem door zijn eerste opvoeders zo sterk is ingeprent. Pas er inmiddels voor op dat hij ooit een van mijn brieven te zien krijgt.

En nu C.C. Massey en Uw brieven. Zowel antwoord als repliek zijn uitstekend. Er zal zonder twijfel moeilijk een oprechter, waarheidlievender en edeler denkend mens onder de Britse Theosofen (S. Moses *niet* uitgezonderd) te vinden zijn. Zijn enige en voornaamste fout is – *zwakheid*. Mocht hij op een dag vernemen hoezeer hij H.P.B. in gedachten onrecht heeft aangedaan – dan zou niemand zich hierdoor ellendiger voelen dan hijzelf. Maar daarover straks meer. Misschien herinnert U zich dat ik in mijn brief aan H. dienaangaande “alle regelingen verbood”, om de eenvoudige reden dat de Br. Theos. Soc. was bezweken, en feitelijk niet meer bestond. Maar als ik mij goed herinner, heb ik eraan toegevoegd – dat, als zij deze opnieuw formeerden op een solide basis met zulke leden als mevr. K. en haar secretaris – wij er geen bezwaar tegen

zouden hebben om hen door Uw bemiddeling te onderwijzen – of woorden van die strekking. Ik heb er wel bezwaar tegen gemaakt, dat men mijn brieven liet drukken en circuleren zoals die van Paulus in de bazars van Efeze – ten behoeve (of misschien tot vermaak of kritiek) van alleenstaande leden, die nauwelijks in ons bestaan geloofden. Maar ik heb geen bezwaar tegen een eventuele regeling zoals die door C.C.M. werd voorgesteld. Maar laten zij zich eerst organiseren, en er dwepers zoals Wyld – beslist buiten houden. Deze weigerde de zuster van de heer Hume, mevr. B., toe te laten, omdat zij, daar zij nog nooit een mesmeriek verschijnsel had gezien, niet in mesmerisme geloofde; en weigerde Crookes toe te laten die, zoals mij werd gezegd, door C.C.M. was aanbevolen. Ik zal nooit mijn steun en medewerking weigeren aan een groep oprechte mensen die leergierig zijn; maar als er weer mensen als de heer Hume worden toegelaten, mensen die er doorgaans plezier in hebben om in elk georganiseerd stelsel waarin zij belanden, de rol te spelen die door Typhon en Ahriman in de Egyptische en Zoroastrische stelsels werd gespeeld – dan kan men het plan beter opgeven. Ik ben zeer beducht voor het in druk verschijnen van onze wijsbegeerte zoals die door de heer Hume wordt uiteengezet. Ik heb zijn drie opstellen of hoofdstukken gelezen over God (?), kosmogonie en vage ideeën over de oorsprong der dingen in het algemeen, en moest bijna alles doorhalen. Hij maakt van ons *Agnostici!!* Wij geloven niet in God, omdat wij tot dusver *geen bewijs hebben*, enz. Dit is meer dan lachwekkend: als hij publiceert wat ik heb gelezen, zal ik H.P.B. of Djual Khool alles laten tegenspreken; daar ik niet kan toestaan dat onze heilige wijsbegeerte dermate wordt misvormd. Hij zegt dat de mensen de hele waarheid niet willen aanvaarden; dat onze wijsbegeerte *a priori* zal worden verworpen, tenzij wij ze tegemoet komen en hun de hoop geven, dat er mogelijk “in de hemel een liefhebbende Vader en schepper van alles” bestaat. Hoe minder zulke idioten in dat geval van onze leringen horen, hoe beter het voor beide partijen is. Als het hun niet te doen is om de hele waarheid en niets dan de waarheid, is dat hun zaak. Maar zij zullen nooit meemaken dat – (althans) – wij het met de publieke vooroordelen op een akkoordje gooien en eraan toegeven. Noemt U *dit* “oprecht” en – *eerlijk* “uit een Europees standpunt?” Lees zijn brief en oordeel. De waarheid is, mijn beste vriend, dat, ondanks de grote vloedgolf van mysticisme, die nu een deel van de intellectuele klasse van Europa overspoelt, de Westerse volken alsnog ternauwernood hebben geleerd dat te herkennen wat wij *wijsheid* noemen in haar verhevenste betekenis. Vooralsnog wordt alleen diegene in zijn wereld werkelijk wijs geacht, die de dingen die zich in het leven voordoen op de handigste manier regelt, zodat ze het grootst mogelijke materiële voordeel opleveren – eerbewijzen of geld. Dat diegene wijs zou zijn,

die de rijkdommen van de geest zoekt om die rijkdommen zelf en de vreugde daarvan, zonder het bijkomstig oogmerk ze voor het verkrijgen van stoffelijke voordelen aan te wenden, werd altijd ontkend, en dat zal nog lang – tot het einde van het vijfde ras – het geval zijn. Door het merendeel van Uw op goud beluste landgenoten zouden onze feiten en theorema's fantasterijen en dromen van krankzinnigen worden genoemd. Laat de *Fragments* en zelfs Uw eigen prachtige brieven, die nu in *Light* worden gepubliceerd, in handen vallen van en worden gelezen door het publiek in het algemeen – materialisten of theïsten of Christenen; en tien tegen één, dat iedere gemiddelde lezer er smalend de neus voor optrekt; en brieven en *Fragments* voorgoed zal afdoen met de opmerking – “het is misschien allemaal erg diepzinnig en geleerd, maar wat is het *nut* ervan voor het dagelijks leven?”

Maar nu schijnt de verstandhouding tussen U en C.C.M. zich te wijzigen, en begint U hem langzamerhand tot andere gedachten te brengen. Hij koestert oprecht de wens het nog eens met het Occultisme te proberen en – wil “graag overtuigd worden”; wij moeten hem niet teleurstellen. Ik kan er echter niet aan beginnen hen, of zelfs U, van *nieuwe* feiten te voorzien, voordat aan alles wat ik al gaf van het begin af een goede vorm is gegeven, (*vide* de *Essays* van de heer Hume) en systematisch aan hen is onderwezen, en door hen is geleerd en verwerkt. Ik ga nu Uw lange reeks van vragen – wetenschappelijke en psychologische – beantwoorden, en U zult dan voor een jaar of twee voldoende materiaal hebben. Natuurlijk ben ik altijd bereid nadere uitleg en dus onvermijdelijke aanvullingen te geven – maar ik weiger positief enig verder onderlicht, voor U alles wat al is gegeven, hebt begrepen en geleerd. Ook wil ik niet dat U iets uit mijn brieven laat drukken, tenzij dit eerst door U is *geredigeerd*, en in een goede vorm gezet. Ik heb geen tijd om regelmatig “opstellen” te schrijven, en heb daarvoor trouwens ook niet voldoende literair talent.

Maar wat te zeggen van C.C.M. die zo bevooroordeeld is tegen de schrijfster van *Isis* en onszelf, die een poging hebben gewaagd Eglinton in het heilige domein van de B.T.S. te brengen en + een “Broeder” te noemen? Zullen onze gezamenlijke zonden en overtredingen “uit een Europees standpunt” – geen ernstige hinderpaal vormen voor wederzijds vertrouwen; en zullen zij niet leiden tot eindeloze verdenkingen en misvattingen? Ik ben momenteel niet bereid de Britse theosofen het bewijs te leveren van ons bestaan als mensen van vlees en bloed, of dat ik niet in alle opzichten de “medeplichtige” van H.P.B. ben; want dit alles is een kwestie van tijd en – *Karma*. Maar stel dat het heel gemakkelijk is het eerste te bewijzen, dan zou het heel wat minder gemakkelijk zijn het laatste te weerleggen. Een “K.H.”, d.w.z. een sterveling die er heel gewoon uitziet en tamelijk goed op de hoogte is met de Engelse, Vedantijnse

en Boeddhistische wijsbegeerte, en ook een beetje bedreven is in populaire *goochelkunst* – is gemakkelijk te vinden en te leveren om zijn objectief bestaan boven iedere twijfel aan te tonen. Maar hoe kan positieve, morele zekerheid worden gegeven, dat degene die zich als zodanig aandient geen *pseudo* K.H. is, geen “medeplichtige” van H.P.B.? Werden St. Germain en Cagliostro, beiden hoog ontwikkelde en bekwame mannen – en vermoedelijk *Europeanen* – geen “nikkers” van mijn slag – destijds niet als bedriegers, handlangers, goochelaars en wat al niet beschouwd, zelfs nu nog door het nageslacht? Toch ben ik moreel verplicht hem gerust te stellen – door Uw vriendelijke bemiddeling – ten aanzien van de vraag of H.P.B. hem *bedriegt* en *misbruik* van hem *maakt*. Hij schijnt te denken dat hij daarvoor bewijzen heeft die absoluut *onbetwistbaar* zijn. Ik zeg dat *hij ze niet heeft*. Wat hij wel heeft gekregen, is niets anders dan het bewijs van de schurkerijen van sommigen, en van ex-theosofen zoals Hurrychund Chintamon uit Bombay, nu Manchester en elders; de man, die van de Stichters en Dayanand Rp. 4.000 stal, en die hen van het begin af (reeds in New York) heeft bedrogen en misbruikt, en die, toen hij werd ontmaskerd en uit de Society gezet, de wijk nam naar Engeland en sindsdien dorst naar wraak. En dan zo iemand als dr. Billing, de echtgenoot van die goede, eerlijke vrouw, het enige *echte* en door en door betrouwbare en *eerlijke* medium dat ik ken – mevr. M. Hollis-Billing; met wie hij om haar paar duizend pond is getrouwd, en die hij in het eerste jaar van hun huwelijk heeft geruïneerd, waarna hij in concubinaat ging leven met een ander medium; en toen H.P.B. en Olcott hem dit heftig verweten – verliet hij zijn vrouw en de Society en keerde zich vervuld van bittere haat tegen beide vrouwen; en sedertdien is hij er voortdurend op uit de geest van de Britse Theosofen en Spiritisten in het geheim te vergiftigen en hen tegen zijn vrouw en H.P.B. op te zetten. Laat C.C.M. al deze feiten samenvoegen; het mysterie doorgronden en het verband nagaan tussen zijn *zegslieden* en de twee lasteraars van de beide onschuldige vrouwen. Laat hem dit grondig en met geduld onderzoeken, voor hij geloof hecht aan bepaalde berichten – en zelfs aangevoerde *bewijzen* – opdat hij zijn Karma niet overbelast met een zonde, zwaarder dan enige andere. Deze twee mannen zullen geen middel onbeproefd laten om in hun boze opzet te slagen. Terwijl Hurrychund Chintamon in de laatste drie jaar geen gelegenheid heeft laten voorbijgaan, om iedere theosoof die hij tegenkwam, in vertrouwen te nemen, en hem zogenaamd nieuws uit Bombay in het oor te fluisteren over de dubbelhartigheid van de Stichters; en om onder de spiritisten berichten te verspreiden over de *vermeende* verschijnselen van mevr. B., door ze allemaal eenvoudig voor te stellen als “onbeschaamde trucs” – daar zij niet werkelijk een idee heeft van de Yoga-vermogens; of ook brieven van haar laat zien,

die door hem zijn ontvangen toen zij nog in Amerika was; en waarin zij hem de raad zou geven *voor te wenden* – dat hij een “Broeder” is om zo de Britse theosofen beter te misleiden; terwijl H.C. dit alles en nog veel meer doet, is Billing bezig de Londense mystici te “bewerken”. Hij doet zich aan hen voor als het *slachtoffer* van een te groot vertrouwen in een vrouw, van wie hij ontdekte dat zij een vals en bedrieglijk medium was, daarin geholpen en gesteund door H.P.B. en H.S.O.; hij beklagt zich over zijn wrede lot en zweert op *zijn erewoord* (!), dat hij haar uitsluitend heeft verlaten, omdat hem was gebleken dat zij een bedriegster was, en omdat zijn *eerlijkheid* tegen zo’n verbintenis in opstand kwam. Het is dus op grond en op gezag van mededelingen van dergelijke lieden en van te goedgelovige personen die hen helpen omdat zij in hen geloven, dat C.C.M. er geleidelijk toe kwam het weerzinwekkende en lelijke ondergeschoven kind, dat hem in de vermomming van H.P.B. werd opgedrongen, te verlooehen en te verstoten. Geloof mij – zo is het niet. Als hij U zegt, dat hem *gedocumenteerd* bewijsmateriaal werd geleverd – antwoord hem dan dat een brief in zijn eigen handschrift en met zijn eigen ondertekening, die, als hij in handen van de justitie kwam, hem binnen 24 uur op de misdadigersbank zou brengen, even gemakkelijk kan worden vervalst als enig ander document. Een man, die in staat was op een vals testament de handtekening van de erflater na te maken, en die vervolgens de hand van de reeds overleden man greep, waarin hij een pen drukte om daarmee over de al geplaatste handtekening te gaan, om de getuigen de gelegenheid te geven te zweren, dat zij de man het stuk hadden zien tekenen – zo iemand is tot erger dingen in staat dan alleen het belasteren van een impopulaire vreemdeling.

Toen H.Ch., treurende over zijn ontmaskering en dorstend naar wraak, drie jaar geleden uit Bombay aankwam, wilde C.C.M. hem noch ontvangen, noch spreken en evenmin wilde hij zijn rechtvaardiging aanhoren, omdat Dayanand – die hij destijds als zijn geestelijke leidsman erkende en aanvaardde – hem had laten weten dat hij zich niet met de dief en verrader diende in te laten. Het was toen, dat laatstgenoemde en C. Carter Blake, de jezuïet die uit de Society werd gestoten omdat hij in de *Pall Mall Gazette* zowel Swami als Hurrychund had belasterd – dikke vrienden werden. Carter Blake had meer dan twee jaar lang hemel en aarde bewogen om opnieuw tot de Society te worden toegelaten, maar H.P.B. was als een Chinese Muur tegen die wedertoelating. Beide *ex-leden* verzoenden zich, staken de hoofden bij elkaar en werkten sindsdien in de meest voorbeeldige harmonie samen. Zo ontstond geheime vijand – No. 3. De toewijding van C.C.M. stond hun in de weg – en zij togen aan het werk om het voorwerp van die toewijding – H.P.B. – te treffen door zijn vertrouwen in haar te schokken. Billing, die nooit kon hopen in die rich-

ting succes te hebben – daar C.C.M. hem maar al te goed kende omdat hij zijn geruïneerde en verlaten vrouw voor het gerecht had verdedigd – slaagde erin zijn argwaan op te wekken tegen mevr. Billing *als medium* en tegen haar vriendin H.P.B., die haar tegen hem had verdedigd en gesteund. Zo werd de grond goed voorbereid voor het zaaien van allerlei onkruid. Toen kwam – als een donderslag – de onverhoedse aanval van Swami op de Stichters, die de geadeslag voor de vriendschap van C.C.M. bleek te zijn. Daar Swami door haar aan hen was voorgesteld als een hoge chela, een ingewijde, dacht hij dat *hij dat nooit was geweest*, en dat H.P.B. in haar ijver om de zaak te dienen, hen allen had bedrogen! Na de herrie in april, hadden zijn en haar vijanden een gemakkelijke prooi aan hem. Neem *Light*; vergelijk de data en de verschillende behoedzame en bedekte aanvallen. Let op de aarzeling van C.C.M. en dan zijn plotselinge aanval op haar. Kunt U niet tussen de regels lezen, vriend?

Maar wat te zeggen van S. Moses? Wel – hij is er tenminste nooit de man naar om met opzet onwaarheden te uiten en nog veel minder om lasterpraatjes verder te vertellen. Hij althans, evenals C.C.M., is van top tot teen een gentleman, en een *eerlijk* man. Goed; en wat zegt dat? Hebt U de hartgrondige en oprechte ergernis vergeten, die hij, als Spiritist en het uitverkoren voertuig van *Imperator*, jegens ons en H.P.B. koestert? C.C.M. is onkundig van de wetten en mysteriën van het mediumschap, en hij is zijn trouwe vriend. Neem opnieuw *Light* en zie hoe in zijn *Notes By The Way* zijn ergernis merkbaar groeit en sterker wordt. Hij heeft Uw bedoeling, of liever de aanhalingen (door geen *verklaringen* gevolgd) uit een brief van mij aan Uzelf geheel verkeerd begrepen, en U op Uw beurt hebt nooit een juist begrip van de situatie gehad. Ik herhaal nu nog eens wat ik toen heb gezegd: – Er ligt een afgrond tussen de hoogste en laagste graden van Planetariërs (dit naar aanleiding van Uw vraag – Is + een Planeetgeest?) en dan mijn bewering dat – “+ een Broeder *is*.” Maar wat is een “Broeder” eigenlijk – weet U dat? Voor wat H.P.B. daar misschien uit de diepten van haar eigen bewustzijn aan heeft toegevoegd, acht ik mijzelf niet aansprakelijk; want *zij weet niets met absolute zekerheid* omtrent +, en omdat zij vaak “dromen droomt”, trekt zij daaruit haar eigen originele conclusies. *Resultaat*: S.M. beschouwt ons als *bedriegers* en *leugenaars*, tenzij we niets anders dan *een fictie* zijn; in welk geval het compliment op H.P.B. terugvalt.

Welnu, wat zijn de *feiten* en wat zijn de beschuldigingen tegen H.P.B.? C.C.M. heeft heel wat vage bedenkingen tegen haar, die met de dag duisterder en lelijker worden. Ik zal U een voorbeeld geven. Toen zij in januari 1879 bij de Billings in Londen was, vroeg C.C.M. aan H.P.B., die van onder de tafel een porseleinen pot te voorschijn had gebracht, hem ook een voorwerp te geven

dat langs fenomenale weg was geproduceerd. Het verzoek inwilligend, liet zij in de zak van zijn overjas die in de gang hing, een klein kaartjes-etui verschijnen, zoals die in Bombay worden gemaakt. Daarin werd – toen of later op de avond, een strookje papier gevonden met daarop *het facsimile* van de handtekening van Hurrychund C. Op dat moment koesterde hij geen argwaan, omdat daar geen enkele reden voor was. Maar nu ziet U dat hij gelooft – dat het, zo niet geheel een *truc*, dan toch ten dele misleiding was. Waarom? Omdat hij destijds geloofde dat H.C. *een chela* was, bijna een groot adept, in welke veronderstelling H.P.B. hem had gebracht en gelaten; en nu *weet* hij dat H.C. *nooit* een chela was – daar deze dat *zelf* ontkent; dat hij nooit bijzondere *krachten* bezat, er niets vanaf weet en er niet in gelooft; en tegen iedereen zegt, dat zelfs Dayanand nooit een *Yogi* was maar, evenals Mohammed, alleen “een eierzuchtige bedrieger” is. Kortom, even zoveel leugens, die de Stichters ten laste worden gelegd. En dan haar *brieven*, alsmede de berichten van betrouwbare getuigen omtrent haar bondgenootschap met mevr. Billing. Vandaar – dat bondgenootschap tussen haar en Eglinton. In ieder geval is bewezen dat zij een aartsintrigante is, een bedriegster en een sluw type; of dat – of anders een krankzinnige visionaire, een bezeten medium! Europese, westerse logica. Brieven? Het is heel gemakkelijk om woorden, en dus de hele betekenis van een zin in brieven te veranderen. Zo heeft de Swami brieven van haar, die hij vrij vertaalt, citeert en waarop hij commentaar geeft met het oog op het juli-*Supplement*. Doe mij nu het genoegen de “Verdediging” nog eens aandachtig door te lezen. Let op de onbeschaamde leugens van India’s “grote Hervormer”. Herinner U wat tegenover U werd toegegeven en naderhand ontkend. En als *mijn* erewoord voor U enige waarde heeft, weet dan dat D. Swami een ingewijde *Yogi* was, een zeer hoge chela in Badrinath, enige jaren geleden begaafd met grote vermogens en een kennis die hij sindsdien heeft verbeurd, en dat H.P.B. U slechts de waarheid vertelde, ook toen zij verklaarde dat H.C. een chela van hem was, die het “linkerpad” verkoos te volgen. En zie nu wat er van deze waarlijk grote man is geworden, een man die wij allen hebben gekend en op wie wij onze hoop hadden gevestigd. Daar is hij – een zedelijk wrak, te gronde gericht door zijn eierzucht, en snakkend naar adem in zijn laatste worsteling om de suprematie, waarvan *hij weet* dat wij die *niet* in zijn handen zullen laten. Welnu, als deze man – in moreel en intellectueel opzicht tienmaal groter dan Hurrychund – zo diep kan zinken, en tot zo iets laags kon vervallen, waartoe zou zijn ex-vriend en leerling, Hurrychund, dan niet in staat zijn om *zijn* wraaklust te bevredigen! De eerste heeft tenminste nog een verontschuldiging – zijn tomeloze eierzucht, die hij ten onrechte voor patriottisme houdt; zijn voormalige *alter ego* heeft geen ander excuus dan zijn begeerte om hen,

die hem ontmaskerden, kwaad te berokkenen. En om dat te bereiken, is hij bereid *alles te doen*. Maar U zult misschien vragen waarom *wij* niet tussenbeide zijn gekomen? Waarom *wij*, de natuurlijke beschermers van de Stichters, zo niet van de Society, aan deze schandelijke samenzweringen geen einde hebben gemaakt? Een pertinente vraag; maar ik betwijfel of mijn antwoord, hoe oprecht ook, wel goed zal worden begrepen. U bent volkomen onbekend met ons stelsel, en mocht ik erin slagen het U duidelijk te maken, tien tegen een, dat Uw “betere gevoelens” – de gevoelens van een Europeaan – door zulk een “stuitende” discipline zouden worden gekrenkt, zo niet erger. Feit is, dat iedere chela – (en zelfs sommige adepten) – tot de laatste en hoogste inwijding aan zijn lot wordt overgelaten en bij zichzelf te rade moet gaan. Wij moeten onze eigen strijd strijden en het bekende gezegde – “de adept wordt, hij wordt niet *gemaakt*” is letterlijk waar. Daar ieder van ons de *schepper* en voortbrenger van de *oorzaken* is, die tot deze of gene *resultaten* leiden, hebben wij slechts te oogsten wat wij hebben gezaaid. *Onze chela's worden alleen geholpen als zij geen schuld hebben aan de oorzaken die hen in moeilijkheden brengen* ; wanneer zulke oorzaken worden verwekt door vreemde invloeden van buitenaf. Het leven en de strijd om het adeptschap zouden te gemakkelijk zijn, als er achter ons allen opruimers kwamen om de *gevolgen* te verwijderen, die wij door onze eigen onbezonnenheid en aanmatiging in het leven hebben geroepen. Voor zij de wereld in mogen gaan, worden zij – de chela's – ieder van hen, met min of meer helderziende vermogens begiftigd; en, met uitzondering van dat vermogen dat, tenzij krachteloos gemaakt en bewaakt, hen er misschien toe zou kunnen brengen bepaalde geheimen die niet onthuld mogen worden, aan de openbaarheid prijs te geven – mogen zij hun vermogens volledig blijven gebruiken – welke die ook zijn: – en waarom ze dan niet te gebruiken? Zo wordt de chela, stap voor stap, en na herhaaldelijk te worden gestraft, door bittere ervaringen geleerd zijn impulsen in toom te houden en te leiden; hij raakt zijn onbezonnenheid, zijn zelfvoldaanheid kwijt en vervalt nooit in dezelfde fouten. Alles wat er nu gebeurt, is door H.P.B. zelf veroorzaakt; en aan U, mijn vriend en broeder, zal ik haar tekortkomingen onthullen, want U werd getoetst en beproefd, en U alleen hebt tot dusver niet gefaald – althans niet in één richting – die van discretie en zwijgzaamheid. Maar voor ik U haar ene grote fout onthul – (inderdaad een fout wat de rampzalige gevolgen daarvan betreft, maar toch ook een deugd) moet ik U aan iets herinneren dat U zo hartgrondig haat; namelijk, dat ieder die met ons in contact komt, ieder die de wens toont ons beter te leren kennen, zich erbij moet neerleggen door ons te worden getoetst en op de proef te worden gesteld. Daarom kon C.C.M. zijn lot evenmin ontgaan als ieder ander. Hij is in verzoeking gebracht en men

liet toe dat hij door de schijn werd misleid en een maar al te gemakkelijke prooi werd van zijn zwakheid – achterdocht en gebrek aan zelfvertrouwen. Kortom, hij werd te licht bevonden wat betreft het eerste element van succes in een kandidaat – *onwankelbaar vertrouwen*, zodra zijn overtuiging berust op en geworteld is in kennis, en niet louter op geloof in bepaalde feiten. Nu weet C.C.M. dat bepaalde verschijnselen van haar onweerlegbaar echt zijn; hij verkeert in dit opzicht in precies dezelfde positie als U en Uw echtgenote met betrekking tot de gele steen in de ring. Hoewel U meende redenen te hebben om aan te nemen dat de betreffende steen (evenals de pop) eenvoudig werd *gebracht* en niet – zoals zij beweerde – werd *gedoubleerd*, en ofschoon U in de diepten van Uw ziel afkerig was van zulk een nutteloze *misleiding* door haar – waarvoor U het steeds hield – hebt U haar om dit alles toch niet verstiten, en haar ook niet in de dagbladen aan de kaak gesteld of aangeklaagd, zoals hij deed. Kortom, zelfs toen U haar in Uw eigen hart het voordeel van de twijfel weigerde, hebt U niet getwijfeld aan het verschijnsel, maar alleen aan de nauwkeurigheid van haar verklaring; en *hoewel U het volkomen mis had*, had U ontegenzeggelijk gelijk in deze zaak zo tactvol te handelen. Dat was niet zo in zijn geval. Na gedurende een periode van drie jaar *een blind vertrouwen* in haar te hebben gehad dat vrijwel neerkwam op een gevoel van verering, wordt hij, een standvastige vriend en uitstekend *advocaat*, bij het eerste gerucht van succesvolle laster het slachtoffer van een kwaadaardig complot, en verandert zijn achting voor haar in regelrechte minachting en een *overtuiging* van haar schuld! In plaats van te handelen zoals U in zo'n geval zou hebben gedaan, namelijk er nooit met haar over te spreken, of anders haar om opheldering te vragen en de verdachte de kans te geven zich te verdedigen, en zo overeenkomstig zijn eerlijke natuur te hebben gehandeld, verkoos hij aan zijn gevoelens lucht te geven door ze te publiceren, en aan zijn wrok jegens haar en *ons* toe te geven door het indirecte middel van een aanval op haar uitspraken in *Isis*. A propos, en in de hoop dat U mij deze uitweiding wilt vergeven, hij beschouwt haar antwoord in de *Theosophist* naar het schijnt niet als – “openhartig”! Vreemde logica in de mond van zulk een scherpzinnig logicus. Had hij met de grootste nadruk in alle kranten verkondigd, dat de schrijfster of schrijvers van *Isis* niet *openhartig* zijn geweest toen zij het boek schreven; dat zij de lezer vaak opzettelijk op een dwaalspoor brachten door de noodzakelijke toelichtingen achterwege te laten en slechts gedeelten van de waarheid hebben gegeven; of had hij zelfs verklaard, zoals de heer Hume – dat het werk wemelt van “echte fouten” en opzettelijke onjuiste voorstellingen – dan zou hij volkomen vrijuit zijn gegaan, omdat hij dan – “vanuit Europees standpunt bezien” gelijk zou hebben gehad en door *ons* van harte zou zijn vergeven – nog-

maals, op grond van zijn Europese manier van oordelen – iets dat hem is aangeboren en *waaraan hij niets kan doen*. Maar een juiste en ware verklaring *niet* “openhartig” noemen is iets dat ik mij nauwelijks kan indenken, al ben ik er mij ten volle van bewust, dat zijn standpunt zelfs door U wordt gedeeld. Helaas, mijn vrienden, ik vrees ten eerste dat onze respectieve maatstaven van goed en kwaad nooit met elkaar te verenigen zullen zijn, daar voor ons *het motief* alles betekent en omdat U nooit verder ziet dan de schijn. Maar laten we terugkeren tot het voornaamste punt.

C.C.M. *weet* het dus; hij is een te intelligent, een te scherpzinnig waarnermer van de menselijke natuur om onkundig te blijven van dit allerbelangrijkste feit, namelijk dat deze vrouw *geen enkel denkbaar motief heeft* om bedrog te plegen. Er staat een zin in zijn brief, die wat vriendelijker van toon is, waaruit tamelijk duidelijk blijkt hoe goed hij de *werkelijke motieven* zou kunnen beoordelen en begrijpen, als zijn gemoed niet door vooroordeel was vergiftigd, wat misschien eerder te wijten is aan de irritatie van S. Moses dan aan de pogingen van haar bovengenoemde drie vijanden. *En passant* merkt hij op – dat het stelselmatige bedrog misschien is toe te schrijven aan haar *ijver*, die hij echter beschouwt als *valse* ijver. En wilt U nu weten in hoeverre zij schuldig is? Weet dan, dat als zij zich ooit heeft schuldig gemaakt aan echte, *opzettelijke* misleiding, tengevolge van die “ijver”, dat was wanneer zij, aanwezig bij voortgebrachte verschijnselen, voortdurend bleef ontkennen – behalve wanneer het zulke kleinigheden als klokge-lui of geklop betrof – dat zij *persoonlijk* iets met het veroorzaken hiervan te maken had. Vanuit Uw “Europees standpunt” is dit regelrechte misleiding, een grote, kolossale *leugen*; vanuit ons *Aziatisch* standpunt is dit, hoewel een onbezonnen, laakbare ijver, een onwaarachtige overdrijving, of wat een Yankee “a blazing cock-a-hoop” (een laaiend enthousiasme) zou noemen, die bedoeld was de “Broeders” te dienen – maar toch ook, als wij het motief na-gaan – een sublieme, zelfverloochenende, edele en verdienstelijke – en geen *valse* – ijver. Ja; daarin, maar ook alleen daarin, maakte zij zich onophoudelijk schuldig aan het *misleiden* van haar vrienden. Men heeft haar nooit kunnen doen inzien hoe volslagen nutteloos en gevaarlijk zulk een ijver was; en hoe zij zich vergiste in haar mening dat zij hierdoor onze glorie verhoogde, terwijl zij daarentegen, door ons zeer dikwijls verschijnselen van de kinderachtigste soort toe te schrijven, ons juist in de achting van het publiek deed dalen en daarmee de bewering van haar vijanden sanctioneerde, dat zij “slechts een medium” was! Maar het was vergeefs. Volgens onze voorschriften was het M. niet toegestaan haar zulk een handelwijze met zoveel woorden te verbieden. Er moest haar volledige en algehele vrijheid van handelen worden gelaten, de vrijheid om *oorzaken te scheppen*, die na verloop van tijd haar

gesel en haar openbare schandpaal werden. Hij kon haar hoogstens verbieden verschijnselen teweeg te brengen, en van deze uiterste maatregel heeft hij zich zo vaak hij kon bediend, tot grote ontevredenheid van haar vrienden en van theosofen. Was dit, of liever, is dit een gebrek aan intellectueel begrip bij haar? Zeker niet. Het is een psychologische kwaal, die zij bijna niet of helemaal niet in de hand heeft. Haar impulsieve aard – zoals U in Uw antwoord terecht concludeert – is steeds geneigd om haar over de grenzen van de waarheid te drijven naar de gebieden van overdrijving; maar niettemin zonder het geringste vermoeden, dat zij daardoor haar vrienden misleidt of hun groot vertrouwen in haar misbruikt. Haar stereotype gezegde: “Ik ben het *niet*; ik kan alleen niets doen alleen zij – de Broeders Ik ben slechts hun nederige en toegewijde slaaf en hun instrument,” is zonder meer *gejokt*. Zij kan verschijnselen teweegbrengen en heeft dat ook gedaan op grond van haar natuurlijke vermogens gepaard aan vele lange jaren van regelmatige oefening, en haar verschijnselen zijn soms beter, wonderbaarlijker en veel volmakter dan die van sommige hoge, ingewijde chela's, die zij overtreft in artistieke smaak en zuiver Westerse kunstopvatting – zoals bijvoorbeeld bij het ogenblikkelijk produceren van portretten: getuige – haar beeltenis van de “fakir” Tiravalla, dat in *Hints* wordt vermeld, en met mijn portret van Djual Khool wordt vergeleken. Ondanks alle superioriteit van zijn vermogens vergeleken met de hare; zijn jeugd tegenover haar ouderdom; en het niet te loochenen en belangrijke voordeel dat hij heeft, omdat hij zijn zuiver en onvermengd magnetisme nooit in direct contact met de grote onzuiverheid van Uw wereld en maatschappij heeft gebracht – toch zal hij, wat hij ook doet, nooit in staat zijn zo'n portret te maken, eenvoudig omdat het hem niet mogelijk is zich dit in zijn geest en Tibetaanse gedachten voor te stellen. Terwijl zij ons dus allerlei dwaze, vaak onbeholpen en *verdachte* verschijnselen heeft toegedicht, heeft zij ons in vele gevallen ontegenzeggelijk *geholpen*, waardoor zij ons soms wel twee derde van de gebruikte kracht bespaarde, en wanneer [wij] hiertegen protesteerden – want dikwijls is het ons niet mogelijk te beletten dat zij dit van haar kant doet – gaf zij ten antwoord dat zij de kracht niet nodig had, en dat het haar enige vreugde was ons een beetje van dienst te zijn. En zo is zij doorgegaan met zichzelf langzamerhand te doden, bereid om – ter wille van ons en onze glorie, zoals zij dacht – haar levensbloed druppel voor druppel te geven en toch tegenover getuigen onveranderlijk te ontkennen dat zij er iets mee te maken had. Zoudt U deze sublieme, zij het dwaze zelfverloochening – “oneerlijk” willen noemen? Wij niet; evenmin zullen wij het ooit in dat licht willen zien. Om tot de zaak te komen: gedreven door die gevoelens, en destijds in het vaste geloof (omdat zij daarin werd gelaten), dat Hurrychund een waardige

chela* van de Yogi Dayanand was, liet zij C.C.M. en alle aanwezigen in de waan, dat het Hurrychund was die de verschijnselen teweegbracht; en bleef toen veertien dagen doorratelen over de grote vermogens van Swami en de deugden van Hurrychund, zijn profeet. Hoe vreselijk zij werd gestraft, is iedereen in Bombay (evenals Uzelf) – zeer welbekend. Eerst – de “chela” die een verrader werd van zijn Meester en bondgenoten, en – een gewone dief; vervolgens de “grote Yogin”, de “Luther van India” die haar en H.S.O. aan zijn onverzadigbare eierzucht opofferde. Het was heel natuurlijk dat, hoewel het verraad van Hurrychund – hoe schokkend dit destijds voor C.C.M. en andere theosofen ook was – haar ongedeerd liet, want Swami, die zelf ook was bestolen, had de verdediging van de “Stichters” op zich genomen, het verraad van de “Oppeerste Chef van de Theosofen van Arya Samaj” niet in het juiste licht werd gezien; *hij* had geen vals spel gespeeld, maar alle schuld kwam neer op het hoofd van de ongelukkige en te toegewijde vrouw die, na hem hemelhoog te hebben verheven, uit zelfverdediging genoodzaakt was zijn *mala fides* en werkelijke motieven in de *Theosophist* uit de doeken te doen.

Dit is het ware verhaal en de *feiten* wat betreft haar “misleiding”, of op zijn best – “*valse ijver*”. Zonder twijfel treft haar een deel van de blaam; het valt niet tegen te spreken dat zij in het algemeen de neiging heeft te overdrijven, en als het erom gaat iemand, aan wie zij is verknocht, “in de hoogte te steken”, kent haar enthousiasme geen grenzen. Zo heeft zij van M. een Apollo van Belvédère gemaakt en de gloedvolle beschrijving van zijn lichamelijke schoonheid, heeft hem meer dan eens boos doen opvliegen en zijn pijp doen breken, waarbij hij vloekte als een echte – Christen; en zo had ikzelf het genoeg te horen hoe ik in haar welsprekende bewoordingen in een “engel van reinheid en licht” veranderde, – ontdaan van zijn vleugels. Wij moeten soms wel boos zijn, en nog vaker – om haar lachen. Maar de gevoelens die al deze lachwekkende ontboezemingen ingeven zijn te sterk, te oprecht en waarachtig om niet gerespecteerd te worden, of zelfs met onverschilligheid te worden bejegend. Ik geloof niet dat ik in mijn hele leven ooit door iets waarvan ik getuige was, zo diep werd getroffen, als door de geestdriftige opgetogenheid van het arme oude schepsel, toen zij ons onlangs in ons natuurlijk lichaam ontmoette, de een – na drie jaar, de ander – na bijna twee jaar van afwezigheid en scheiding in het vlees. Zelfs onze flegmatieke M. raakte door dit schouwspel – waarin hij de hoofdrol speelde – van zijn stuk. Hij moest zijn *kracht* gebruiken en haar in een diepe slaap dompelen, anders zou er een bloedvat bij haar zijn gesprongen, inclusief de nieren, lever en haar “interiors” (inwendige

*Dit laatste was hij stellig, hoewel nooit erg “waardig”, want hij was steeds een zelfzuchtige, intrigerende schelm, die in het geheim werd bezoldigd door wijlen Gaekwar.

delen) – om de geliefkoosde uitdrukking van onze vriend Oxley te gebruiken – bij haar dolle pogingen haar neus tegen zijn met Sikkimse modder besmeurde rijkleed plat te drukken! Wij lachten beiden; maar konden wij anders dan ontroerd zijn? Natuurlijk is zij volkomen ongeschikt voor een *echte adept*: zij heeft een te hartstochtelijke hartelijke aard en wij hebben niet het recht aan *persoonlijke* gehechtheden en gevoelens toe te geven. U zult haar nooit kennen zoals wij; en daarom – zal niemand van U ooit in staat zijn haar onpartijdig of juist te beoordelen. U kijkt naar de buitenkant van de dingen; en dat wat U “deugd” zoudt noemen, afgaande op de schijn, beoordelen wij pas – na het object tot op zijn diepste diepten te hebben gepeild, en laten de schijn doorgaans voor wat hij is. Naar Uw mening is H.P.B. voor hen, die haar in weerwil van haar persoonlijkheid graag mogen, op zijn best – een zonderlinge, vreemde vrouw, een psychologisch raadsel; impulsief, goedhartig, en toch niet vrij van de ondeugd van onwaarachtigheid. Wij, aan de andere kant, zien onder het kleed van excentriciteit en dwaasheid – een diepere wijsheid in haar *innerlijk* Zelf dan Uzelf ooit in staat zult zijn te ontdekken. In de oppervlakkige bijzonderheden van haar onopvallende gewone dagelijkse leven van hard werken en afwikkeling van zaken, ziet U niets anders dan gebrek aan praktische zin, vrouwelijke impulsiviteit en vaak absurditeit en dwaasheid; wij daarentegen komen dagelijks de edelste en verfijndste trekken van haar innerlijke natuur tegen, waarvoor een oningewijd psycholoog jaren van constante en scherpe observatie en vele uren van nauwgezet analyseren en hard werken nodig zou hebben om ze uit de diepten van dat subtielste van alle mysteriën – het menselijk denken – en één van haar meest gecompliceerde werktuigen – het denken van H.P.B. – aan het licht te brengen, om aldus haar ware *innerlijk* Zelf te leren kennen.

Het staat U vrij dit alles aan C.C.M. te zeggen. Ik heb hem nauwlettend gadeslagen en ben er vrijwel zeker van, dat wat U hem gaat zeggen veel meer uitwerking op hem zal hebben dan wat een dozijn “K.H.’s” hem persoonlijk zou kunnen vertellen. “Imperator” staat tussen ons beiden, en ik ben bang dat hij daar altijd zal blijven staan. Zijn trouw aan en vertrouwen in de beweringen van een Europese *levende* vriend kunnen nooit aan het wankelen worden gebracht door de daarmee strijdige verzekeringen van Aziaten, die in zijn ogen – zo niet louter een fictie, dan toch gewetenloze “handlangers” zijn. Maar zo mogelijk wilde ik *aan U* het grote onrecht en kwaad tonen, dat een onschuldige – in elk geval – *betrekkelijk* onschuldige vrouw door hem is aangedaan. Hoe overdreven haar geestdrift ook is, ik verzeker U op mijn woord van eer dat zij nooit een *bedriegster* is geweest; ook heeft zij nooit opzettelijk een onwaarheid gesproken, al wordt haar positie vaak onhoudbaar en moet zij

een aantal dingen verzwijgen, waartoe zij zich met haar plechtige geloften heeft verbonden. En hiermede beschouw ik de kwestie als afgedaan.

Ik ga nu opnieuw een onderwerp aansnijden, goede vriend, dat U naar ik weet in hoge mate tegen de borst stuit, want U hebt dit herhaaldelijk gezegd en geschreven. En toch, om U enkele dingen duidelijk te maken, ben ik gedwongen er met U over te spreken. U hebt dikwijls de vraag gesteld, “waarom zouden de Broeders weigeren hun aandacht te schenken aan zulke achtenswaardige, oprechte theosofen als C.C.M. en Hood, of aan zo’n waardevol *subject* als S. Moses?” Welnu, ik antwoord U nu heel duidelijk, dat wij dat wel hebben gedaan – vanaf het ogenblik dat genoemde heer in contact kwam met H.P.B. en met haar in verbinding trad. Zij werden allen op verschillende manieren op de proef gesteld en getoetst, en geen van hen voldeed aan de gestelde eisen. M. heeft speciaal aandacht geschonken aan “C.C.M.” om redenen die ik nu zal verklaren, en tot dusver met resultaten die U bekend zijn. U zult misschien zeggen, dat zo’n heimelijke manier om mensen te toetsen *niet eerlijk* is; dat wij hem hadden moeten waarschuwen, enz. Wel, al wat ik kan zeggen is, dat dit misschien zo is vanuit Europees standpunt, maar dat wij als Aziaten niet van onze regels kunnen afwijken. Het karakter van een mens, zijn ware innerlijke natuur kan nooit ten volle aan het licht worden gebracht zolang hij denkt, dat hij in het oog wordt gehouden, of naar een doel streeft. Bovendien heeft kol. O. van deze methode van ons nooit een geheim gemaakt, en alle Br. theosofen – als zij het niet reeds wisten – zouden *moeten* weten dat hun vereniging, daar wij haar sanctioneerden, een normale proeftijd moest doormaken. Wat C.C.M. aangaat – van alle theosofen was hij het die door M. met een bepaald doel werd uitgekozen, zulks op aandringen van H.P.B. en door zijn speciale belofte. – “Hij zal zich op een dag tegen U keren, *pumo!*”* zei M. haar keer op keer in antwoord op haar smeekbeden hem met Olcott als reguliere chela aan te nemen. – “Dat zal hij nooit, *nooit* doen!” riep zij ten antwoord. “C.C.M. is de beste, de edelste, enz., enz., enz.” – een reeks van lovende en bewonderende adjectieven. Twee jaar later zei ze hetzelfde van Ross Scott. “Twee van zulke standvastige en toegewijde vrienden – heb ik nog nooit gehad!” verzekerde zij haar “Baas” – die slechts in zijn baard lachte, en mij verzocht het “theosofisch” huwelijk te regelen. Welnu; de een werd drie jaar lang getoetst en beproefd, de ander gedurende drie maanden, met welke resultaten behoef ik U nauwelijks in herinnering te brengen. Niet alleen werden er GEEN verzoeken op hun beider weg gebracht, maar laatstgenoemde werd een vrouw verschaft, die ruim voldoende was voor zijn geluk,

*[Wellicht: *bu-mo*, dochter of jonge vrouw (Tib.). —Red.]

en connecties die hem op zekere dag voordeel zullen blijken op te leveren. C.C.M. moest slechts afgaan op objectieve en onverdachte verschijnselen; R. Scott kreeg bovendien bezoek van M. in astrale vorm. In het geval van de een – de wraak van drie gewetenloze mannen; in het geval van de ander – de jaloezie van een kleinzielige dwaas, die korte metten maakte met de zo geroemde vriendschap en de “O.D.” toonde wat die waard was. O, de arme, vertrouwende, goedgelovige ziel! Ontneem haar haar helderziende vermogens; blokkeer haar intuïties in een bepaalde richting – zoals M. verplicht was te doen – en wat blijft er over? Een hulpeloze *vrouw* met een gebroken hart! Neem een ander geval, dat van Fern. Zijn ontwikkeling, zoals die zich onder Uw ogen voltrok, is voor U een nuttige studie en een aanwijzing van methoden, die van nog ernstiger aard zijn en worden gebruikt om in individuele gevallen de latente morele kwaliteiten van een mens grondig te *toetsen*. Ieder mens heeft ontzaglijke mogelijkheden in zich, en het is de plicht van de adepten om de would-be chela te omringen met omstandigheden, die hem in staat zullen stellen het “pad-van-de-rechterhand” te volgen, – als hij het vermogen om dat te doen in zich heeft. Het is ons net zomin geoorloofd om de kandidaat de kans te onthouden als om hem te leiden en in het juiste spoor te brengen. Op zijn best kunnen wij hem tonen – nadat zijn proeftijd met succes is afgelopen – dat als hij dit doet, het goed zal gaan; als hij het andere doet, het fout gaat. Maar zolang hij die periode niet achter de rug heeft, laten wij hem naar beste kunnen zijn eigen strijd uitvechten; en dit moeten wij nu en dan ook doen met hogere en *ingewijde* chela's, zoals H.P.B., zodra het hun is toegestaan in de wereld te werken, wat wij allen min of meer vermijden. Sterker nog – en het is beter dat U dit meteen weet, als mijn vorige brieven aan U over Fern Uw ogen nog niet in voldoende mate hebben geopend – wij laten onze kandidaten op duizenderlei manieren *op de proef stellen*, om hun gehele innerlijke natuur te voorschijn te brengen en de kans te geven op de een of andere manier overwinnaar te blijven. Wat er met Fern is gebeurd, is met ieder ander vóór hem gebeurd, en zal met uiteenlopende resultaten iedereen overkomen die na hem komt. Wij allen werden op die wijze getoetst; en terwijl een Moorad Ali – *faalde* – ben ik geslaagd. De kroon van de overwinnaar komt uitsluitend toe aan hem, die bewijst dat hij waardig is haar te dragen; aan hem die zonder hulp van anderen *Mara* aanvalt en de demon van begeerte en aardse hartstochten overwint; en niet *wij*, maar hijzelf zet de kroon op zijn hoofd. Het waren geen lege woorden van de Tathagata, dat “hij die meester wordt over het *Zelf*, groter is dan hij die duizenden in een veldslag overwint”; een moeilijker worsteling bestaat er niet. Als het niet zo was, zou het adeptschap een goedkoop succes zijn. Verwonder U dus niet, mijn goede broeder,

en laak ons niet zo haastig als U al hebt gedaan, wanneer wij ons op een bepaalde manier gedragen jegens aspiranten, in het verleden, het heden of de toekomst. Alleen zij, die de in de verre toekomst liggende consequenties van de dingen die gebeuren kunnen overzien, verkeren in een positie een oordeel te vellen over de doelmatigheid van onze eigen handelingen, of die welke wij anderen toestaan te doen. Wat nu misschien kwade trouw lijkt, kan uiteindelijk de waarachtigste en weldadigste loyaliteit blijken te zijn. De tijd moge leren wie op het goede pad en wie trouweloos was. Iemand die vandaag trouw is gebleken, kan morgen onder een nieuwe aaneenschakeling van omstandigheden een verrader, een ondankbare, een lafaard, een zwakhoofd blijken te zijn. De rietstengel, die verder wordt gebogen dan de buigvastheid toelaat, zal in tweeën breken. Moeten wij hem beschuldigen? Nee; maar al kunnen wij hem beklagen en al *doen* wij dat ook, wij kunnen hem niet uitkiezen om deel uit te maken van die rietstengels, die zijn beproefd en sterk genoeg zijn bevonden, en derhalve geschikt om als materiaal te dienen voor de onverwoestbare tempel, die wij met zoveel zorg opbouwen.

En nu – naar andere zaken.

Wij hebben een hervorming in het hoofd, en ik reken erop dat U mij zult helpen. De hinderlijke en onverstandige manier, waarop de heer H. zich met de Moeder-Society bemoeit, en zijn sterke neiging om over alles en iedereen de baas te spelen, hebben ons tot de slotsom gebracht, dat het de moeite waard zou zijn het volgende te proberen. Maak “aan alle betrokkenen” bekend door middel van de *Theosophist*, en via circulaire's aan elke Afdeling, dat zij tot dusver te vaak en onnodig van de Moeder-vereniging leiding hebben verwacht en haar tot voorbeeld hebben genomen. Dit is geheel ondoenlijk. Afgezien van het feit, dat de Stichters er blijk van moeten geven en er ernstig naar moeten streven *alles* te zijn, voor alles en iedereen – is het hun, gezien de grote verscheidenheid van geloven, meningen en onvervulde verwachtingen, niet mogelijk allen tegelijk zo tevreden te stellen als zij zouden willen. Zij proberen onpartijdig te zijn, en nooit aan één te weigeren, wat zij misschien een ander wel hebben toegestaan. Zo hebben zij bij herhaling kritieken gepubliceerd op het Vedantisme, Boeddhisme en Hindoeïsme in al hun vertakkingen, en op de *Veda Bashya* van Swami Dayanand – hun trouwste en destijds meest gewaardeerde bondgenoot; maar, omdat al deze kritieken tegen *niet*-Christelijke geloven waren gericht, heeft niemand er ooit de geringste aandacht aan geschonken. Meer dan een jaar en nog langer, verscheen er regelmatig een advertentie in het blad, die inging tegen die van de *Veda Bashya* en die er vlak naast werd gedrukt om de Vedantijn van Benares ter wille te zijn. En nu verschijnt de heer Hume met zijn publieke afstraffing van de Stichters en probeert de recla-

me voor anti-christelijke brochures te verbieden. Daarom zou ik U willen verzoeken hiermee rekening te houden en kol. Chesney, die schijnt te denken dat de theosofie alleen het Christendom *vijandig* gezind is, op deze feiten te wijzen; zij is echter onpartijdig, en wat de persoonlijke opvattingen van de twee Stichters ook zijn, het tijdschrift van de Society heeft daarmee niets te maken en het *zal* evenzeer bereid zijn kritiek te publiceren die tegen het Lamaïsme is gericht, als die tegen het Christendom. In ieder geval, en hoe graag wij beiden ook zien dat H.P.B. Uw raad hierin steeds en dankbaar aanvaardt, was *ik* het die haar adviseerde tegen het autoritair streven van de heer Hume te “schoppen”, zoals zij zegt, en het staat U vrij hem hiervan op de hoogte te stellen. Wat zoudt U, met het oog op verbetering van de gang van zaken, ervan denken als de Afdelingen op een heel andere leest werden geschoeid? Zelfs het Christendom met zijn *goddelijke* aanspraken op een Universele Broederschap heeft duizend en een sekten, die, hoezeer ook verenigd onder die ene banier van het Kruis, elkaar in wezen toch vijandig gezind zijn, en terwijl het gezag van de Paus door de Protestanten wordt genegeerd, wordt met de besluiten van de Synoden van laatstgenoemden door de Rooms-Katholieken de spot gedreven. Natuurlijk denk ik, zelfs in het ergste geval, nooit aan een dergelijke toestand onder de theosofische groeperingen. Wat ik verlang is eenvoudig een artikel over de wenselijkheid om het huidige bestel van de Afdelingen en hun bijzondere rechten te reorganiseren. Laten ze alle, als voorheen, van de Moeder-Society hun charter ontvangen en door haar worden geïnstalleerd, en in naam van haar afhankelijk zijn. Laat tevens iedere Afdeling, voordat ze een charter ontvangt, een of ander doel kiezen om voor te werken, uiteraard een doel dat in overeenstemming is met de algemene beginselen van de T.S. – maar toch een eigen bijzonder en bepaald doel, hetzij in godsdienstige, opvoedkundige, of wijsgerige richting. Hierdoor zou meer ruimte aan de algemene werkzaamheden van de Society worden gegeven; er zou doeltreffender en nuttiger werk worden gedaan; en daar iedere Afdeling om zo te zeggen in haar *modus operandi* onafhankelijk zou zijn, zou er minder aanleiding tot klachten overblijven en *par conséquent* – tot inmenging. In elk geval hoop ik dat deze vage schets in Uw zakelijk aangelegd brein een vruchtbare bodem zal aantreffen om te ontkiemen en te gedijen; en als U inmiddels een artikel kon schrijven gebaseerd op de hierboven gegeven toelichtingen op de ware positie van de *Theosophist*, met een opsomming van al de genoemde redenen en nog vele andere, voor het december-, zo niet het novemберnummer, dan zoudt U M. en mijzelf inderdaad zeer verplichten. Het is onmogelijk en gevaarlijk om zo’n onderwerp, dat uiterst voorzichtig moet worden aangepakt – aan een van onze beide Redacteuren toe te vertrouwen. H.P.B. zou nooit zo’n mooie gelegenheid

voorbij laten gaan om de *padri* te lijf te gaan, en H.S.O. zou niet nalaten een paar extra complimenten te richten aan het adres van de Stichtster, wat zinloos zou zijn, want ik poog aan te tonen dat de Redactrice en Stichtster twee geheel verschillende en van elkaar gescheiden entiteiten zijn, hoezeer zij ook in een en dezelfde persoon zijn verenigd. Ik ben geen praktisch zakenman en voel mij derhalve volkomen onberekend voor deze taak. Wilt U mij helpen, vriend? Het zou natuurlijk beter zijn als de "proefballon" al in het nummer van november verscheen, bij wijze van antwoord op de zeer onbeleefde brief van de heer Hume, waarvan ik natuurlijk niet zal toestaan dat hij wordt gepubliceerd. Maar U zoudt hem als grondslag en basis voor Uw redactioneel antwoord kunnen gebruiken. Om op de hervorming van de Afdelingen terug te komen, deze kwestie zal natuurlijk zorgvuldig moeten worden bekeken en overwogen, voor zij definitief wordt geregeld. Er mag geen teleurstelling meer onder de leden bestaan wanneer zij zich eenmaal hebben aangesloten. Elke Afdeling moet zich een duidelijk omlijnd doel kiezen om voor te werken, en de benoeming van de Voorzitters dient met de grootste zorg te geschieden. Indien de "Eclectic" van het begin af op zo'n grondslag van duidelijke onafhankelijkheid was gebouwd, zou het haar misschien beter zijn vergaan. Solidariteit in denken en handelen binnen het ruime kader van de voornaamste en algemene beginselen van de Society moet altijd tussen de groeperingen van de Moeder-Society en haar Afdelingen blijven bestaan; maar toch moeten de laatstgenoemde de gelegenheid hebben op eigen onafhankelijke wijze al datgene te doen wat niet met deze beginselen in strijd is. Zo zou een Afdeling, bestaande uit *verdraagzame* Christenen, die met de *doeleinden* van de Society sympathiseren, neutraal kunnen blijven inzake alle andere godsdiensten, en volslagen onverschillig zijn voor en zich niet behoeven in te laten met de persoonlijke geloofsopvattingen van de "Stichters", terwijl de *Theosophist* even gaarne een plaats moet inruimen voor lofzangen op het Lam, als voor sloka's over de heiligheid van de koe. Als U deze gedachte zoudt kunnen uitwerken, dan zou ik haar aan onze eerbiedwaardige Chohan kunnen voorleggen, die – sedert hij U Voorzitter zag worden – heimelijk glimlacht, in plaats van zoals gewoonlijk zijn voorhoofd te fronsen. Was ik vorig jaar door het barbaarse optreden van de *ex-Voorzitter* niet vroeger "naar bed gestuurd" dan aanvankelijk in de bedoeling lag, dan zou ik het hebben voorgesteld. Ik heb van de "ik ben" een brief met hooghartige verwijten ontvangen, gedateerd 8 oktober. Daarin zegt hij, dat hij U op de 5e heeft laten komen en verklaart dat hij "niet bereid is zijn functie langer te blijven vervullen" en dat het zijn "grote verlangen" is, dat U zijn plaats inneemt. Hij veroordeelt "in alle opzichten het stelsel en het beleid" van onze orde. Hij vindt deze "volkomen fout". Hij besluit met

te zeggen: “Natuurlijk moet ik U vragen, de O.D. ertoe te bewegen mij niet voor te dragen als lid van de raad van de Society.” Geen angst, heb daarvoor geen angst; hij kan diep en ongestoord slapen en zichzelf in zijn droom zien als de Dalai Lama van de Theosofen. Maar ik moet hier meteen verontwaardigd en nadrukkelijk protest aantekenen tegen zijn definitie van ons “foutieve” stelsel. Omdat hij slechts enkele verdwaalde glimpen wist op te vangen van de beginselen van onze Orde, en hem geen toestemming kon worden gegeven haar geheel te onderzoeken en te *hervormen*, moeten wij allen wel zijn – waar hij ons voor houdt! Als wij zulke leringen aanhingen als hij ons toedicht; als wij ook maar in iets geleken op het beeld dat hij van ons heeft getekend; als wij ook maar een uur lang zwijgend de last van beschuldigingen zouden kunnen dragen die hij in zijn brief van *september* over ons heeft uitgestort; dan zou het werkelijk ons verdiende loon zijn als we het vertrouwen van de Theosofen verloren! Wij moesten worden weggezonden en uit de Society en de gedachten van de mensen worden verbannen als kwakzalvers en bedriegers – als wolven in schaapskleren, die met mystieke beloften het menselijk hart verleiden, voortdurend de meest despotische voornemens koesteren en erop uit zijn onze goed van vertrouwen zijnde chela's *tot slaaf te maken* en de massa af te wenden van de waarheid en de “goddelijke openbaring van de stem van de natuur” naar een leeg en “troosteloos atheïsme”; – d.w.z. een volstrekte afwijzing van het geloof in de “vriendelijke barmhartige Vader en Schepper van alles” (kwaad en ellende, moeten we veronderstellen?), die in alle eeuwigheid lui op zijn rug ligt op een bed van fonkelende meteoren en in zijn tanden peutert met een bliksemschicht. . . .

Ja, inderdaad, wij hebben genoeg van dat eeuwige getokkel op de Joodse harp van de Christelijke openbaring!

M. vindt dat het *Supplement*, zo nodig, moet worden uitgebreid, en ruimte moet bieden aan de meningsuitingen van alle Afdelingen, hoe diametraal ze ook tegenover elkaar staan. De *Theosophist* moet een eigen kleur krijgen en uniek in zijn soort worden. Wij zijn bereid het extra geld dat hiervoor nodig is, te fourneren. Ik weet dat U mijn bedoeling, hoe vaag ook omschreven, zult begrijpen. Ik geef ons plan geheel in Uw handen. *Het succes hiervan zal een tegenwicht vormen tegen de gevolgen van de cyclische crisis*. U vraagt wat U kunt doen? Niets dat beter en doeltreffender is dan het voorgestelde plan.

Ik kan niet eindigen zonder U eerst een voorval te vertellen dat, hoe lachwekkend ook, aanleiding was tot iets waarvoor ik mijn sterren dank en dat ook U genoeg zal doen. Uw brief, waarin die van C.C.M. was bijgesloten, kreeg ik op de morgen na de dag, waarop U hem aan de “kleine man” overhandigde. Ik was toen in de buurt van Phari-Jong, in de gom-pa van een vriend, en

had het erg druk met belangrijke zaken. Toen ik hoorde dat hij was aangekomen, stak ik juist het grote binnenplein van het klooster over. Omdat ik aandachtig luisterde naar de stem van Lama Töndhüb Gyatcho, had ik geen tijd om de inhoud te lezen. Toen ik dus het dikke pakket automatisch opende, wierp ik er een vluchtige blik in en stak het, naar ik dacht, in de reistas die ik over de schouder draag. Maar in werkelijkheid was het op de grond gevallen; en daar ik de envelop had opengemaakt en de inhoud eruit had gehaald, verspreidde die zich in zijn val. Er was op dat moment niemand in mijn buurt, en omdat mijn aandacht door het gesprek geheel in beslag werd genomen, was ik al bij de trap die naar de deur van de bibliotheek leidt, toen ik de stem van een jeugdige *gelong* hoorde, die vanuit een venster riep en protesteerde tegen iemand in de verte. Toen ik mij omdraaide, begreep ik in een oogwenk wat er aan de hand was; anders zou ik Uw brief nooit hebben gelezen, want ik zag een eerbiedwaardige oude geit bezig er zijn ochtendmaal mee te doen. Het dier had al een deel van C.C.M.'s brief gulzig opgegeten en maakte zich bedachtzaam gereed een hap van de Uwe te nemen, die zachter en voor zijn oude tanden gemakkelijker te kauwen was dan de taaie envelop en het papier van het epistel van Uw correspondent. Het kostte me maar een ogenblikje om te redden wat was overgebleven, ondanks de onwil en het verzet van het dier – maar er was maar bitter weinig over! Van de envelop met Uw wapen erop was bijna niets meer over, de inhoud van de brieven was onleesbaar geworden – kortom ik stond perplex bij de aanblik van de ramp. U weet nu wel *waarom* ik zo onthutst was: *Ik had niet het recht ze te restaureren*, daar de brieven van de “Eclectic” kwamen en zij aan alle kanten verband hielden met de ongelukkige “Pelings”. Wat kon ik doen om de ontbrekende stukken te vernieuwen! Ik had al besloten de Chohan nederig te vragen mij bij wijze van uitzondering in deze droeve noodzaak een voorrecht te verlenen, toen ik zijn heilig gelaat voor mij zag, waarin de ogen op ongewone wijze glinsterden, en ik hem hoorde zeggen: “Waarom de regel te breken? Ik zal het zelf doen.” Deze simpele woorden *Kam mi ts’har* – “ik zal het doen” houden voor mij een wereld van hoop in. Hij heeft de ontbrekende delen weer toegevoegd en heel netjes bovendien, zoals U ziet, en heeft zelfs een verfomfaaide, gescheurde envelop, die erg beschadigd was, in een nieuwe getransformeerd – met wapen en al. Nu weet ik wat een grote kracht er nodig is voor zo’n herstel, en dit doet mij ho pen dat de strenge regels dezer dagen iets versoepeld zullen worden. Daarom heb ik de geit hartelijk bedankt; en omdat zij niet tot het uitgebannen Pelingras behoort heb ik, om mijn erkentelijkheid te betuigen, wat er in haar bek nog aan tanden over was, versterkt en de vervallen overblijfselen stevig in hun kassen gezet, zodat zij nog vele jaren in de toekomst voedsel kan kauwen dat

harder is dan Engelse brieven.

En nu enkele woorden over de chela. Natuurlijk moet U hebben vermoed, dat waar de Meester het geringste vertoon van *tamasha* verboden was, dit ook voor de discipel gold. Waarom verwachtte U dan dat Uw brieven mij – in Uw bijzijn – *via* de Ruimte zouden worden toegezonden, of waarom “voelde U zich een beetje teleurgesteld,” toen hij dat weigerde? De kleine man is een veelbelovende kerel, die veel ouder is dan hij er uitziet, maar jong is in Europese wijsheid en manieren, zodat hij diverse onbezonnenheden heeft begaan, die mij, zoals ik U al zei, beschaamd maakten en mij een dwaas figuur deden slaan tegenover de beide barbaren. De gedachte U om geld te vragen, was het toppunt van ongerijmdheid! Elke andere Engelsman dan U zou hen nadien als twee reizende charlatans hebben beschouwd. Ik hoop dat U het geleende geld, dat ik met veel dank terugzond, inmiddels hebt ontvangen.

Nath heeft gelijk wat de fonetische uitspraak (in de volkstaal) van het woord “Kiu-te” betreft; de mensen spreken het gewoonlijk uit als *Kiu-to*, maar dat is *niet* juist; en zijn opvatting omtrent Planeetgeesten is niet juist. Hij kent het woord niet, en dacht dat U de “deva’s” bedoelde – de dienaren van de Dhyan-Chohans. Laatstgenoemden zijn de “Planetariërs” en het is natuurlijk *onlogisch* te zeggen, dat de Adepten groter zijn dan zij, daar wij er allen naar streven om *uiteindelijk* Dhyan-Chohans te worden. Toch zijn er adepten, die “groter” zijn dan de *lagere* graden van Planetariërs. Uw inzichten zijn dus *niet* met onze leringen in strijd, zoals hij U zei, maar zouden dat wel zijn als U de “deva’s” of *engelen*, “kleine goden” had bedoeld. Voor een goed en rein Ego is het occultisme zeker niet noodzakelijk om een “Engel” of Geest in of buiten *Devachan* te worden, aangezien het Engel-zijn het resultaat van Karma is. Ik geloof niet dat U zich erover zult beklagen dat mijn brief te kort is. Hij zal weldra worden gevolgd door een andere omvangrijke correspondentie, “Antwoorden op Uw vele Vragen.” H.P.B. is *opgeknapt*, zo niet geheel en al, dan toch voor enige tijd.

Met oprechte en hartelijke groeten,

de Uwe, K.H.

BRIEF No. 55*

En thans, vriend, hebt U een van Uw kleine kringlopen voltooid; U hebt geleden, gestreden en gezegevierd. In verleiding gebracht, hebt U niet gefaald,

*De envelop is in het handschrift van K.H. geadresseerd aan: “A.P. Sinnett, Esq., p/a L.C.H.” –Red.

zwak zijnde, bent U in kracht toegenomen, en de harde aard van het lot en de beproeving van iedere aspirant naar occulte kennis wordt nu ongetwijfeld beter door U begrepen. Uw vlucht uit Londen en het ontvluchten van Uzelf waren noodzakelijk; evenals Uw keus van de plaatsen waar U het best de slechte invloeden van Uw maatschappelijke “seizoen” en van Uw eigen huis kon afschudden. U zoudt niet beter hebben gehandeld door eerder naar Elberfeld te gaan; het was het beste er nu heen te gaan. Want U bent nu beter tegen de spanning van de huidige omstandigheden bestand. De atmosfeer is vol van de pestilentie van het verraad; de Society wordt met onverdiende smaad overladen, en leugens en valsheid in geschrifte zijn aangewend om haar ten val te brengen. Het klerikale Engeland en het officiële Engels-Indië hebben in het geheim de handen ineengeslagen om hun ergste verdachtmakingen zo mogelijk te doen *staven*, en de beweging onder het eerste het beste aannemelijke voorwendsel te vernietigen. Iedere schandelijke list zal in de toekomst worden gebruikt, zoals nu is gebeurd, om *ons* als haar oprichters en U als haar aanhangers in opspraak te brengen. Want de oppositie vertegenwoordigt enorme gevestigde belangen en zij hebben de enthousiaste steun van de Dugpa's – in Bhoetan en het Vaticaan!

U behoort tot de “duidelijke mikpunten”, waarop de samenzweerders het hebben gemunt. Tienmaal meer dan voorheen zal men zich inspannen U wegens Uw *lichtgelovigheid*, vooral – Uw geloof in mij – belachelijk te maken, en Uw argumenten ten gunste van de esoterische leer te weerleggen. Zij zullen wellicht nog meer dan tot dusver proberen Uw vertrouwen aan het wankelen te brengen met zogenaamde brieven die beweerd worden uit het laboratorium van H.P.B. en anderen afkomstig te zijn, of met vervalste documenten die de fraude aantonen en erkennen, en waarin een herhaling wordt beraamd. Zo is het altijd geweest. Zij die de mensheid in de eeuwen van deze cyclus hebben gadeslagen, hebben steeds gezien hoe de bijzonderheden van deze strijd op leven en dood tussen Waarheid en Dwaling zich herhalen. Enkelen van U, Theosofen, worden nu alleen getroffen in Uw “eer” of Uw portemonnee, maar zij, die in vroegere generaties het licht verspreidden, hebben hun kennis met hun leven moeten betalen.

Hebt moed, U allen, die krijgers voor de ene goddelijke Waarheid willen zijn; houdt dapper en met vertrouwen stand; spaart Uw morele kracht en verspilt die niet aan kleinigheden, maar bewaart haar voor grote gelegenheden als die van nu. Ik heb U allen in april jl. door Olcott laten waarschuwen voor wat er in Adyar zou losbarsten, en heb hem gezegd niet verbaasd te zijn als de mijn tot ontploffing wordt gebracht. Alles komt eens in orde – maar U, de grote en vooraanstaande leiders van de beweging, moeten standvastig, waakzaam en

eensgezind zijn. Wij hebben ons doel bereikt wat L.C.H. betreft. Zij is veel beter, en haar hele verdere leven zal de gunstige invloed ondergaan van de training die zij nu doormaakt. Was zij bij U gebleven, dan zou dit voor haar een onherstelbaar psychisch verlies hebben betekend. Dit is haar getoond, voor ik metterdaad inging op haar vurige smeekbede mij met de zaken van U beiden te bemoeien; zij stond klaar om naar Amerika te vluchten en als ik niet had ingegrepen, zou zij dat hebben gedaan. Erger nog; haar verstand begon snel van streek te raken en als occult instrument onbruikbaar te worden. Valse leraren begonnen haar in hun macht te krijgen, en valse openbaringen brachten haar en degenen die haar raadpleegden, op een dwaalspoor. In Uw huis, goede vriend, heeft zich een kolonie Elementaren gevestigd, en voor een sensitief iemand als zij, was dit een even gevaarlijke atmosfeer om in te leven, als een kerkhof van gestorven koortslidders dit is voor iemand die vatbaar is voor lichamelijke besmetting. U moet bij Uw terugkeer meer dan gewone voorzichtigheid betrachten door in Uw gezin geen sensitiviteit aan te moedigen en de bezoeken van bekende mediamieke sensitieve personen alleen toe te staan als dit niet anders kan. Het zou ook goed zijn nu en dan een houtvuur in de kamers aan te leggen en als ontsmettingsmiddel open potten (komforen?) met brandend hout rond te dragen. U zoudt tevens Damodar kunnen vragen U voor dat doel enige bundeltjes wierookstokjes te zenden. Dit kan helpen, maar het beste van alle middelen om onwelkome gasten van dit soort te verdrijven, is in denken en doen een rein leven te leiden. De talismans, die U werden gegeven, zullen U eveneens tot krachtige steun zijn, *als U Uw vertrouwen daarin en in ons ongeschokt bewaart.*(?)

U hebt gehoord welke stap H.P.B. heeft mogen doen. Een geduchte verantwoordelijkheid wordt op de schouders van de heer Olcott gelegd; een nog grotere op U – vanwege de *O.W.** en *Esot. Buddhism*. Want deze stap van haar houdt *rechtstreeks* verband met en is een even rechtstreeks gevolg van de verschijning van deze twee werken. Ditmaal Uw Karma, goede vriend. Ik hoop dat U mijn bedoeling goed begrijpt. Maar als U trouw blijft aan de T.S. en haar blijft steunen, kunt U op onze hulp rekenen en dat geldt voor alle anderen naar de volle maat van hun verdienste. Het oorspronkelijke beleid van de T.S. moet gehandhaafd blijven, als U niet wilt dat zij ineens stort en Uw reputatie eronder wordt bedolven. Ik heb het U lang geleden gezegd. In de komende jaren zal de Soc. geen stand kunnen houden, wanneer zij zich uitsluitend baseert op “Tibetaanse Broeders” en verschijnselen. Dit had allemaal beperkt moeten blijven tot een *innerlijke* en zeer GEHEIME kring. Er begint zich een duidelijke nei-

*[*The Occult World*. –Red.]

ging tot heldenverering te vertonen, en U, mijn vriend, bent er zelf ook niet helemaal vrij van. Ik ben mij volkomen bewust van de verandering die er de laatste tijd over U is gekomen, maar dit verandert de hoofdzaak niet. Als U met Uw occulte studies en literair werk wilt doorgaan – leer dan eerder trouw te zijn aan de Idee dan aan mijn onbeduidend zelf. Wanneer er iets moet worden gedaan, vraag U dan nooit af, voor U het doet, of ik het wil: ik wil *alles* wat in meerdere of mindere mate deze beroering gaande kan houden. Maar ik ben verre van volmaakt dus feilbaar in alles wat ik doe; al is het niet helemaal zo, als U nu meent te hebben ontdekt. Want U kent *één* K.H. – of meent er één te kennen – en U kunt er maar één kennen, hoewel er *in hem* die U kent twee afzonderlijke personages zijn die naar die naam luisteren. Het is slechts schijnbaar een raadsel en zou gemakkelijk op te lossen zijn als U wist wat een echte *Mahatma* is. U hebt aan het Kiddle-incident kunnen zien – dat wellicht voor een zeker doel tot het bittere einde op zijn beloop werd gelaten – dat zelfs een “adept”, wanneer hij in zijn lichaam werkzaam is, niet vrij is van fouten, die het gevolg zijn van menselijke zorgeloosheid. U begrijpt nu wel, dat het best mogelijk is dat hij een dwaze indruk maakt in de ogen van hen, die geen juist begrip hebben van de verschijnselen van gedachtenoverbrenging en astrale precipitaties – en dit alles eenvoudig door gebrek aan voorzichtigheid. Dit gevaar is altijd aanwezig, indien men verzuimt zich ervan te vergewissen of de woorden en zinnen die het brein doorkruisen alle van *binnenuit* komen dan wel of sommige hiervan van *buitenaf* zijn ingeprent. Het spijt mij dat ik U tegenover Uw vele vijanden en zelfs Uw vrienden in zulk een scheve positie heb gebracht. Dat was *één* van de redenen waarom ik aarzelde mijn toe stemming te geven voor het drukken van mijn vertrouwelijke brieven en dat ik enkele van die serie speciaal van het verbod uitsloot. Ik had geen tijd om de inhoud ervan te verifiëren – en heb die nog niet. Ik heb de gewoonte om vaak – *zonder* aanhalingstekens – te citeren uit de verbijsterende hoeveelheid, die ik bij wijze van spreken – met gesloten ogen vind in de talloze folianten van onze Akasische boekerijen. Soms geef ik misschien uiting aan gedachten, die jaren later het licht zullen zien; een andere keer aan wat een redenaar, een Cicero wellicht eeuwen geleden heeft uitgesproken, en weer een andere aan wat niet alleen van hedendaagse lippen kwam, maar al werd geschreven of gedrukt – zoals in het geval van Kiddle. Dit alles doe ik (omdat ik geen geoefend schrijver voor de Pers ben) zonder mij er in het minst om te bekommeren waar de zinnen en woordenreeksen vandaan zijn gekomen, zolang zij maar uit drukking geven aan en stroken met mijn eigen gedachten. Men heeft mij nu op het Europese vlak een lesje gegeven met betrekking tot het gevaar verbonden aan het corresponderen met westerse *literati*! Maar mijn “inspirator”, de

heer Kiddle, is niettemin ondankbaar, want hij heeft alleen aan mij de eervolle onderscheiding te danken dat zijn naam bekend is geworden en dat zijn uitlatingen zelfs herhaaldelijk over de lippen komen van de plechtstatige "Dons" van de Universiteit van Cambridge. Als de roem hem dierbaar is, waarom wil hij zich dan niet troosten met de gedachte, dat het geval van de "*parallele passages* Kiddle—K.H." nu evenzeer een *cause célèbre* is geworden in de afdeling van "wie is wie" – en "wie pleegde plagiaat bij wie?" als het Bacon-Shakespeare mysterie; en dat ons geval qua intensiteit van wetenschappelijk onderzoek zo niet qua *waarde*, op één lijn staat met dat van onze beide grote voorgangers.

Maar de situatie – hoe amusant ook in één opzicht – is voor de Society ernstiger; en de "*parallele passages*" moeten hun eerste plaats inruimen voor de samenzwering "Christelijke zending – Coulomb". Schenk derhalve al Uw aandacht aan dit laatste, goede vriend – *indien* U ondanks alles nog een vriend bent. U doet er geheel verkeerd aan te overwegen de komende winter niet in Londen te zijn. Maar ik zal niet bij U aandringen, als U meent niet tegen de omstandigheden te zijn opgewassen. In ieder geval, als U de "Innerlijke Kring" verlaat, moet er een andere regeling worden getroffen; er kan geen sprake van zijn dat ik correspondeer met en onderwijs geef aan beide. Of U moet in de Kring mijn woordvoerder en secretaris zijn, of ik zal iemand anders als mijn afgevaardigde moeten gebruiken, en derhalve beslist *geen tijd* hebben om met U te corresponderen. Zij hebben zich – (de meesten van hen) *op leven en dood* plechtig aan mij verbonden; – het afschrift van de gelofte is in handen van de Maha-Chohan – en ik ben aan hen gebonden.

Ik kan mijn nu en dan voorkomende instructies en brieven nu alleen met zekerheid verzenden via Damodar. Maar voor ik zelfs dat kan doen, zal de Soc. en vooral het Hfdkw. eerst de komende crisis moeten doormaken. Als U er nog prijs op stelt het occulte onderricht te hervatten, red dan eerst onze postverbinding. H.P.B. – ik zeg het nog eens, kan zonder haar volledige toestemming niet meer worden benaderd. Zij heeft reeds zoveel gedaan en moet met rust worden gelaten. Het is haar toegestaan zich terug te trekken om drie redenen (1) om de T.S. gescheiden te houden van *haar* verschijnselen, die men thans alle als bedrieglijk tracht voor te stellen; (2) om de T.S. te helpen door de voornaamste oorzaak van de haat, die er tegen deze bestaat, weg te nemen; (3) om te proberen de gezondheid van haar lichaam te herstellen, zodat het nog enige jaren langer kan worden gebruikt. En wat de bijzonderheden aangaat, daarover dient U zich nu allen te zamen te beraden: om die reden heb ik hen gevraagd U te laten komen. De hemel ziet er nu somber uit, maar vergeet niet het hoopvolle motto "*Post nubila Phoebus!*" Zegen zij U en Uw altijdgetrouwe echtgenote. K.H.

BRIEF No. 56

In januari 1883 te Allahabad ontvangen.

Nu is het mijn beurt, goede vriend, om voor een lankmoedige en vooral zeer *voorzichtige* behandeling van de heer Hume te pleiten, en ik verzoek U mij gehoor te geven. Er is een element, dat veel met zijn morele verdorvenheid te maken heeft, en dat U niet over het hoofd moet zien, een element dat zeker geen verontschuldiging is, maar dat zijn schuld enigermate verzacht. Hij wordt voortgedreven en half gek gemaakt door boze machten, die hij door zijn aangeboren morele onstuimigheid tot zichzelf heeft aangetrokken en waaraan hij onderworpen is geraakt. Dicht bij hem woont een fakir, die een verdierlijkende aura om zich heeft; de verwensingen van de heer Fern bij zijn vertrek – ik wil niet zeggen dat zij niet terecht of uitgelokt waren – hebben hun werk gedaan; en terwijl het adeptschap, dat hij zich heeft toegedicht, volstrekt denkbeeldig is, heeft hij niettemin, door de onoordeelkundige beoefening van *pranayam*, in zichzelf een zekere mate van mediumschap ontwikkeld – waarmee hij zijn leven lang besmet zal zijn. Hij heeft de deur wijd opengezet voor invloeden uit de verkeerde hoek, en is voor die uit de goede voortaan bijna ontoegankelijk. Hij moet daarom niet uitsluitend worden beoordeeld als iemand die weloverwogen en met onvermengde bedoelingen heeft gezondigd. Mijd hem, maar maak hem niet nog razender, want hij is nu meer dan gevaarlijk voor iemand die, zoals Uzelf, niet in staat is hem met zijn eigen wapens te bestrijden. Het is voldoende dat U hem kent – zoals hij is, en dus vooraf gewaarschuwd bent en voorzichtig zult zijn in de toekomst, daar hij er voorlopig in is geslaagd onze plannen in de meest hoopvolle richting te verijdel. Hij is nu in zijn periode – die weken en misschien wel maandenlang zal duren – van de meest zelfzuchtige ijdelheid en strijd lust – waarin hij in staat is de meest hopeloze dingen te doen. Bedenk U dus tweemaal, mijn goede vriend, voor U een crisis verhaast waarvan de gevolgen mogelijk zeer ernstig kunnen zijn.

Wat zijn betrekkingen met Theosofische aangelegenheden betreft, hij is in hoofdzaak Uw chela, gevangen door Uw speer en boog; maar daar U in mijn opdracht zo hebt gehandeld – neem ik de schuld op mij – *alle schuld* wel te verstaan; en ik zal niet toestaan dat Uw Karma ook maar enigszins door de huidige rampzalige gevolgen wordt besmet. Maar dit is iets van latere orde, en intussen kan hij U en de Society lelijk te pakken nemen. Het kostte U niet weinig moeite hem erin te krijgen, en nu moet U oppassen hem er niet voortijdig uit te zetten. Want U hebt uit zijn brieven gezien tot welk kwaad hij in staat is en hoe ijverig hij in de weer kan zijn om achterdocht en ontevredenheid te zaaien, om zichzelf zo tot middelpunt van de belangstelling en aanhan-

kelijkheid te maken. De T.S. is net veilig door een storm heengekomen, die door een andere ijdele en eierzuchtige ontevreden persoon – Dayanand S. – werd veroorzaakt, en als er sprake is van een gunstige afloop, komt dat omdat D.S. kort van geheugen is en *werd genoopt* alles over de door hem uitgegeven documenten te vergeten. Het is daarom verstandig te wachten en op Uw hoede te zijn en het materiaal voor de verdediging gereed te houden voor de tijd dat deze nieuwe beeldenstormer “een aanval op Uw verschansingen” zal doen – als hij dit ooit doet, wat tot nu toe niet zeker is, maar wat bijna onvermijdelijk zou zijn als hij plotseling door U zou worden aangeklaagd. Ik vraag U niet vriendschap voor hem te tonen (ja, ik zou U sterk willen aanraden hem voorlopig zelfs niet te schrijven, en wanneer op een verklaring wordt aangedrongen, vraag dan Uw goede echtgenote, *voor wie hij bang is* en die hij gedwongen is te respecteren, hem ronduit en eerlijk de waarheid te zeggen – op een manier zoals alleen vrouwen dat kunnen) – maar eenvoudig om een openlijke breuk op te schorten tot het uur heeft geslagen, dat langer uitstel onvergeeflijk zou zijn. Geen van ons mag een zaak in gevaar brengen, waarvan de bevordering een plicht is die uitgaat boven persoonlijke overwegingen.

Om mijn brief niet met dit sombere beeld te besluiten, moet ik U nog zeggen dat de kansen op succes in Madras beter zijn dan die in Calcutta. Binnen enkele dagen zult U de resultaten van het werk van Subba Row vernemen.

Wat vindt U van “Mr. Isaacs”? Zoals U zult zien (want U moet het lezen en bespreken) is het boek de Westerse echo van het Engels-Indische werk “Occult World”. De ex-redacteur van de “Indian Herald” is nog niet helemaal uitgegroeid tot het formaat van de redacteur van de *Pioneer*, maar er wordt iets in dezelfde richting gedaan. De wrede vijand van 1880–1 is in 1882 bijna in een bewonderaar veranderd. Ik heb er nogal moeite mee, dat de mensen K.H. “Lal Singh” – weerspiegeld zien in “Ram Lal” – de “algrijze” adept van de heer Marion Crawford. Was het boek een jaar geleden geschreven, dan had ik kunnen zeggen dat de schrijver zelf *gris* was, toen hij “Ram Lal” over eeuwige liefde en zaligheid in de rijken van de wereld van de Geest liet spreken. Maar na een zeker visioen, hem bezorgd door de beroemde “Ski”, in wie de heer C.C.M. niet gelooft – heeft de man het drinken geheel opgegeven. Weer een mens gered. Ik vergeef hem mijn zeer “grijze” voorkomen en zelfs Shere-Ali!

Uw toegenegen,
K.H.

BRIEF No. 57

Ontvangen 6-1-83.

Mijn beste vriend,

Ik ga een onderwerp aanroeren dat ik verscheidene maanden met opzet heb gemeden tot ik over bewijzen beschikte die zelfs in Uw ogen afdoende zouden zijn. Wij houden er – zoals U weet – niet altijd dezelfde denkwijze op na; evenmin legt dat wat *voor ons* een – FEIT – is, voor *U* enig gewicht in de schaal, tenzij het op generlei wijze ingaat tegen de Westerse methoden van beoordeling. Maar nu is voor ons de tijd gekomen te proberen te bereiken, dat U althans ons beter begrijpt dan we zelfs door enkele van de beste en ernstigste van de westerse Theosofen – zoals bijvoorbeeld C.C. Massey – tot dusver zijn begrepen. En al zou ik de laatste zijn om te verlangen dat U mij als Uw “profeet” en “inspirator” volgt, ik zou het niettemin oprecht betreuren als U er ooit toe zoudt komen mij als een “morele paradox” te zien en mij zoudt moeten houden voor iemand, die zich ten onrechte krachten aanmatigt die hij nooit bezat, of – iemand die deze misbruikt om onwaardige doeleinden te verhullen en even onwaardige personen te beschermen. De brief van de heer Massey laat U zien wat ik bedoel; wat hem een afdoend bewijs en een onbetwistbaar getuigenis toeschijnt, is dat niet voor mij – die de hele waarheid kent. Op deze laatste dag van Uw jaar 1882 staat zijn naam als derde op de lijst van hen die hebben gefaald, – iets (voeg ik er snel aan toe, uit vrees voor nieuwe misverstanden) dat hoegenaamd niets te maken heeft met de huidige regeling inzake de voorgestelde nieuwe Afdeling in Londen, maar alles met zijn persoonlijke vooruitgang. Ik betreur dat erg, maar heb niet het recht mij zo sterk door banden van persoonlijke sympathie en achting aan enig persoon of personen te binden, dat dit mijn bewegingen verlamt en ik niet in staat zal zijn de overigen tot iets groters en edelers te brengen dan hun huidige geloof. Daarom geef ik er de voorkeur aan hem in zijn tegenwoordige dwalingen te laten. De bedoeling hiervan is in het kort als volgt: de heer Massey heeft de vreemdste misvattingen en “droomt dromen” (letterlijk) – hoewel hij geen medium is zoals zijn vriend, de heer S. Moses. Met dat al is hij de edelste, reinste, kortom een van de beste mensen die ik ken, ofschoon hij nu en dan te goedgelovig is in de verkeerde richting. Maar het ontbreekt hem volkomen aan – een juiste intuïtie. Die zal hij later krijgen, wanneer H.P.B. noch Olcott er zullen zijn. Tot zolang – bedenk dit wel, en zeg hem dit; vragen wij geen trouw of erkenning (in het openbaar of vertrouwelijk), en ook willen wij niets te maken hebben met of te zeggen hebben tot de Britse Afdeling – *dan door bemiddeling van U.*

Vier Europeanen werden twaalf maanden geleden op de proef gesteld; van deze vier – bleek er slechts één, Uzelf, ons vertrouwen waardig te zijn. Dit jaar zullen het *Verenigingen* zijn, in plaats van personen, die beproefd zullen worden. Het resultaat zal van hun gezamenlijke arbeid afhangen, en de heer Massey vergist zich wanneer hij hoopt dat ik bereid ben mij aan te sluiten bij de bonte menigte van “inspirators” van mevr. K. Laten zij hun maskers van Johannes de Dopers en dergelijke Bijbelse aristocraten maar blijven dragen. Mits deze laatsten *onze leringen* onderwijzen – hoezeer ook met vreemd kaf verhaspeld – zal er al veel gewonnen zijn. C.C.M. wenst *licht* – dat kan hij krijgen – *via U*. Daar dat alles is wat hij begeert, wat doet het er dan toe of *hij* de “lichtbrenger”, die zijn toorts aan U doorgeeft, ziet – als een eerlijk of oneerlijk man, zolang het *licht* zelf er niet door wordt aangetast? Maar laat mij U waarschuwen. Een zaak die nu nog zo onbeduidend is, omdat zij slechts de onschuldige uiting van vrouwelijke ijdelheid schijnt, kan, tenzij deze meteen wordt rechtgezet, zeer kwalijke gevolgen hebben. In een brief van mevr. Kingsford aan de heer Massey, waarin zij het voorzitterschap van de Britse T.S. voorwaardelijk aanvaardt, geeft zij als haar mening – ja, noemt zij het een onloochenbaar feit – dat vóór het verschijnen van “The Perfect Way” niemand “wist wat de Oosterse school eigenlijk onder Reïncarnatie verstond”; en voegt eraan toe dat “gezien het vele dat in dat boek wordt gezegd, de adepten zich haasten hun eigen schatten toegankelijk te maken, ‘die zij tot dusver met zoveel tegenzin spaarzaam hebben uitgedeeld’ (zoals H.X. het uitdrukt).” De heer Massey zegt in zijn antwoord hierop, dat hij zich bij deze theorie volledig aansluit, en bekroont dit met een handig compliment aan de dame, dat een diplomaat niet zou misstaan. “Vermoedelijk,” zegt hij, “zijn zij (de Broeders) van mening, dat een gemeenschap waarin een boek als “The Perfect Way” kan worden voortgebracht en ingang kan vinden, gereed is voor het licht!” Welnu, laat deze gedachte post vatten en zij zal ertoe bijdragen dat de school van de zeer geachte schrijfster, die, hoewel een *vijfde-ronder*, niet vrij is van een behoorlijke dosis ijdelheid en despotisme, en dus – dweeppzucht, in een sekte wordt omgezet. Blaas deze misvatting op tot iets van ongewone betekenis; schaad daarmee haar eigen geestelijke staat door voedsel te geven aan haar sluimerend gevoel een Messias te zijn; en U hebt een hindernis opgeworpen voor de zaak van een vrij en onafhankelijk algemeen onderzoek, dat haar “Inwijders” en ook wij bevorderd willen zien. Schrijf dus de waarheid aan de heer Massey, goede vriend. Zeg hem dat U verscheidene maanden vóór het boek in kwestie verscheen, op de hoogte was van de Oosterse denkbeelden omtrent re-incarnatie – daar men U al in juli (18 maanden geleden) begon in te lichten over het verschil tussen Reïncarnatie *à la* Allan Kardec, of de persoonlijke we-

dergeboorte – en die van de Geestelijke Monade; een verschil waarop men U voor het eerst op 5 juli te Bombay heeft gewezen. En zeg hem ook, om een andere bezorgdheid bij haar weg te nemen, dat van haar kant geen trouw aan de “Broeders” wordt verwacht (zelfs niet aanvaard, *indien* aangeboden), daar wij voor het ogenblik niet van plan zijn om *met Europeanen* verder te experimenteren, en wij voor het doorgeven van onze Arhat-wijsbegeerte geen ander kanaal zullen gebruiken dan Uzelf. De voorgenomen proefneming met de heer Hume in 1882 liep op een uiterst trieste mislukking uit. Nog meer dan Uw Wren hebben wij recht op het motto, *festina lente* !

En nu verzoek ik U mij te volgen op een nog gevaarlijker terrein. Een wispelturige, onzekere, achterdochtige kandidaat aan het ene einde van de lijn; een uitgesproken *gewetenloze* (ik gebruik dit woord en blijf erbij), wraakgierige vijand aan het andere; en U zult toegeven, dat er niet veel kans op is, dat wij tussen Londen en Simla in een erg aantrekkelijk of enigszins juist licht komen te staan. Wat ons persoonlijk betreft, zal deze stand van zaken ons nauwelijks van onze nachtrust beroven; waar het de toekomstige vooruitgang van de Britse T.S. en enkele andere Theosofen betreft, zal de stroom van vijandschap die zich tussen beide plaatsen beweegt stellig van invloed zijn op allen die zich op zijn weg bevinden – op de lange duur misschien zelfs op U. Wie van U zou kunnen weigeren geloof te hechten aan de uitdrukkelijke uitspraken van twee “gentlemen”, die beiden bekend staan om hun intellectuele grootheid, en van wie althans één net zomin in staat is een onwaarheid te spreken als te vliegen? Er dreigt derhalve, ondanks het einde van de cyclus, zowel voor de Br. T.S. als voor Uzelf, een groot persoonlijk gevaar. Aan *de Society* kan nu geen schade worden berokkend; veel onheil ligt in het verschiet voor de voorgestelde Afdeling en haar aanhangers, tenzij U en de heer Massey van enkele feiten op de hoogte worden gesteld en een sleutel tot de ware situatie ontvangen. Al moet ik nu om bepaalde en zeer goede redenen C.C. Massey in zijn illusies van schuld laten met betrekking tot H.P.B. en mijn eigen morele *onbetrouwbaarheid*, de tijd is nu rijp om U de heer Hume in het ware licht te laten zien en aldus af te rekenen met één valse getuige tegen ons, terwijl ik het diep betreur, dat ik gebonden ben door de regels van onze Orde en mijn eigen eergevoel (hoe weinig dit in de ogen van een Europeaan ook waard mag zijn) om zekere feiten, die C.C.M. meteen zouden tonen welk een ernstige vergissing hij maakt, op het ogenblik niet bekend te maken. Het is misschien geen nieuws voor U, als ik zeg dat het de houding van de heer Hume was, bij de oprichting van de *Eclectic*, die onze chefs heeft bewogen de heren Fern en Hume met elkaar in aanraking te brengen. Laatstgenoemde heeft ons heftige verwijten gemaakt, toen wij weigerden – hemzelf en die aardige, knappe, spirituele en naar waar-

heid dorstende knaap – Fern, als chela's aan te nemen. Ons werd dagelijks de wet gesteld, en ook dagelijks voorgehouden, dat wij niet in staat waren onze eigen belangen te zien. En het zal geen nieuws zijn te vernemen, al zal het U misschien met afkeer vervullen en tegen de borst stuiten, dat de twee in zeer nauw contact met elkaar werden gebracht om hun wederzijdse deugden en gebreken naar buiten te brengen – zodat elk in zijn eigen ware licht zou komen te staan. Zo zijn de wetten van de Oosterse *proeftijd*. Fern was een hoogst opmerkelijk psychisch subject, van nature zeer tot het spirituele geneigd, maar door Jezuitische leermeesters bedorven, terwijl het zesde en zevende Beginsel in hem volkomen sluimerden en verlamd waren. Hoegenaamd geen idee van goed en kwaad; kortom – *onverantwoordelijk* behalve voor de directe en vrijwillige handelingen van de *dierlijke mens*. Ik zou mij niet met een dergelijk subject hebben belast, daar ik vooruit wist dat hij zeker zou falen. M. gaf zijn toestemming, omdat de chefs het wensten; en hij achtte het nuttig en goed U de morele kracht en waarde te laten zien van hem, die U als een vriend beschouwde en ook zo noemde. De heer H. is – denkt U, ofschoon het hem aan de *fijnere* en betere gevoelens van een gentleman ontbreekt, toch een gentleman op grond van zijn instincten en geboorte. Ik wil niet beweren, dat ik van de erecode van de Westerse volken volledig op de hoogte ben. Maar ik betwijfel of een man, die tijdens de afwezigheid van de eigenaar van zekere particuliere brieven, gebruik maakt van de sleutel uit de zak van een vest, dat gedurende het werk achteloos op de veranda was achtergelaten, daarmee de la van een schrijftafel opent, de particuliere brieven van die persoon leest, daaruit aantekeningen maakt en vervolgens de inhoud als wapen gebruikt om er zijn haat en wraakzucht jegens de brieveschrijver mee te bevredigen – ik betwijfel, zeg ik, of zelfs in het Westen zo iemand als het ideaal van zelfs de doorsnee gentleman zou worden beschouwd. En ik *houd vol*, dat dit en nog veel meer door de heer Hume is gedaan. Had ik U dit in augustus al gezegd, *dan zoudt U mij nooit hebben geloofd*. En ik ben nu bereid dit te bewijzen aan de hand van een door hem getekend stuk. Nadat M. hem *tweemaal* zo op dezelfde eerlijke wijze bezig had gezien, heeft mijn Broeder met opzet een zekere brief aan Fern geschreven (of liever, liet dit met opzet Damodar doen), waarbij een kopie werd ingesloten van een brief van de heer H. aan mij. De kennis van de inhoud hiervan moest, wanneer de tijd daar was, de echte instincten en de eerlijkheid van een gentleman, die zich zo hoog boven de mensheid stelt, aan het licht brengen. Hij is nu in zijn eigen netten verstrikt geraakt. Haat en de onweerstaanbare drang om in een brief aan Olcott iemand te beschimpen en te belasteren die zo onmetelijk veel hoger dan al zijn belagers staat, hebben de heer Hume tot een onvoorzichtige bekentenis gebracht. Als hij wordt betrap

en in het nauw gedreven – neemt hij zijn toevlucht tot een regelrechte en onbeschaamde LEUGEN.

Na deze inleidende *entrée en matière* en noodzakelijke uitleg, ga ik U op de hoogte stellen van zekere uittreksels uit particuliere brieven die, hoewel niet voor Uw oog bestemd, niettemin verre van “vertrouwelijk” waren, daar de heer Hume in bijna elk hiervan de geadresseerde verzoekt ze ook door andere theosofen te laten lezen. Ik hoop dat U mij dit niet zult aanrekenen als een teken van “instincten die niet van een gentleman zijn.” Wat ieder ander betreft – nu tegenwoordig iemand, die algemeen bekend staat als een “gentleman”, vaak een ellendeling is, en er achter de uiterlijke tekenen van een gentleman dikwijls de ziel van een schurk schuil gaat – mag hij mij in ieder licht plaatsen dat hij wil. Ik geef U deze uittreksels, omdat het absoluut noodzakelijk wordt U precies in te lichten omtrent de ware aard van hem, die nu zijn tijd besteedt aan het schrijven van brieven aan de Londense theosofen en kandidaten voor het lidmaatschap – met het vaste voornemen iedere mysticus in het Westen op te zetten tegen een Broederschap van “atheïsten, huichelaars en tovenaars.” Zij kunnen U helpen het juiste te doen ingeval van onvoorziene gebeurtenissen en onheil, gesticht door Uw vriend en onze begunstiger die, terwijl hij mijn Broeder, die meer dan een vriend voor mij is, aanklaagt als een dief, lafaard, leugenaar en de incarnatie van laagheid, mij beledigt met woorden van medelijdende lof, in de mening dat ik verrader genoeg ben om ze te accepteren, en gek genoeg om ze niet op hun waarde te schatten. Bedenk wel — voor zulk een *vriend* moet men op zijn hoede zijn, zoals men ook voorzorgen neemt tegen een duellist die een pantser onder zijn hemd draagt. Zijn goede daden zijn vele, zijn ondeugden veel talrijker; de eerste werden altijd voor een groot deel beheerst en bevorderd door zijn buitensporige eigenliefde en strijdlust; en al staat het nog niet vast wat tenslotte de impuls zal besturen, waarvan het resultaat zijn eerstvolgende geboorte zal zijn, toch kunnen wij met praktisch volmaakte zekerheid voorspellen, dat hij nooit een adept zal worden in *dit* of in zijn volgend leven. Zijn “Geestelijke” aspiraties kregen volop de gelegenheid zich te ontplooien. Hij werd op de proef gesteld, zoals dit met allen moet gebeuren – evenals de arme nachtvlinder, die verzengd werd in de kaars van Rodney Castle en wat daarmee samenhangt – maar de overwinnaar in de strijd om het adeptschap was steeds het *Zelf* en het Zelf alleen. Zijn hersenspinsels hebben voor hem al het beeld afgeschilderd van een nieuwe Hervormer van de Mensheid in plaats van de “Broeders”, wier onwetendheid en praktijken op het gebied van de zwarte magie hij heeft ontdekt. Die nieuwe Avatara woont niet in Almorah maar op Jakko. En zo zal de demon – Ijdelheid – die Dayanand ten val heeft gebracht, onze voormalige “vriend” ten val

brengen en hem ertoe brengen op ons en de T.S. een aanval te doen, die veel barbaarser zal zijn dan die van de Swami. De toekomst moge evenwel voor zichzelf zorgen; alleen zal ik U nu met de hierboven genoemde gegevens lastig moeten vallen. U zult nu wellicht begrijpen, waarom ik in oktober jongstleden materiaal moest verzamelen als bewijs voor zijn onbetrouwbare en geslepen aard. Niets, mijn vriend, – zelfs ogenschijnlijk absurde en laakbare handelingen – wordt door ons zonder doel gedaan.

Op 1 december schreef de Heer H. aan kolonel O. over ons: “Wat de Broeders betreft, ik voel oprechte genegenheid voor K.H. en dat zal altijd zo blijven, en wat de anderen aangaat, *ik twijfel er niet aan dat zij zeer goede mensen zijn*, die naar hun beste weten handelen. Maar wat hun stelsel betreft, daar ben ik natuurlijk vierkant tegen, . . . maar dat heeft niets te maken met de exoterische praktische doelstellingen van de T.S., waarin en ter bevordering waarvan ik met *Uw goede* Broeders op even welgemeende en blijmoedige wijze kan samenwerken als enz., enz.”

Acht dagen *daarvoor* (22 november) had hij aan P. Sreenevas Row, Rechter S.C.C. te Madras, geschreven, – “Ik vind de Broederschap een stel *slechte zelf-zuchtige* mensen, die zich als groep om niets anders bekommeren dan hun eigen geestelijke ontwikkeling (zeker, K.H. is in dit opzicht een uitzondering, *maar hij is geloof ik de enige*) en hun stelsel berust op misleiding en wordt *grotendeels bezoedeld door tovenarij* (!), daar zij zich van spoken bedienen, d.w.z. elementalen om hun verschijnselen teweeg te brengen. Wat misleiding betreft, zodra iemand een chela is geworden en zich heeft gebonden door de geloften die zij van hem eisen, *kan men geen woord meer geloven van wat hij zegt*; . . . hij zal stelselmatig liegen; wat de tovenarij aangaat, het is een feit dat tot de tijd van Sonkapa, . . . zij een stel onvervalste, verachtelijke tovenaars waren Iedere chela is een slaaf – een slaaf van de verachtelijkste soort – een slaaf in gedachte, als wel in woord en daad . . . ; onze Society . . . is uiterlijk een edel bouwwerk – maar niet op de rots der eeuwen gebouwd, maar op het drijfzand van het atheïsme, een gepleisterd graf, fraai van buiten . . . van binnen vol bedrog en de dode beenderen van een *verderfelijk, jezuïtisch stelsel* Het staat U *vrij om binnen de Society van deze brief zodanig gebruik te maken als U goeddunkt*,” enz.

Op de 9e van dezelfde maand schreef hij aan de heer Olcott over de “onmiskkenbare zelfzucht van de Broederschap, die uitsluitend is bedacht op haar geestelijke ontwikkeling.”

Op 8 september in een brief aan 12 chela's (dezelfde, waarover hij in de brief van 22 november aan Rechter Sreenevas Row – als *leugenaars* en *geboeide slaven* – sprak, na van hen een uiterst openhartig en gezamenlijk antwoord

op zijn bovengenoemde diplomatieke brief te hebben ontvangen) – zei hij, zoals U weet, dat hij “van een Europeaan niet mocht verwachten tussen de regels te lezen,” wat zijn opzet betreft in de HX-brief in de *Theosophist*; maar “een groep Brahmanen . . . de scherpzinnigste denkers in de wereld . . . geen gewone Brahmanen, maar mannen met de *hoogste en edelste opleiding*, enz.” (!!). Zij – “kunnen ervan verzekerd zijn, dat ik (hij) nooit iets zal zeggen of doen, dat niet tot voordeel strekt van de Broeders, de Society en al haar doeleinden.” . . . (Het schijnt dus dat de aantijgingen wegens tovenarij en oneerlijkheid in het “voordeel” zijn van *Aziatische* adepten). Zoals U zich misschien herinnert, voegt hij er in dezelfde brief aan toe, dat het “het doeltreffendste wapen is dat tot dusver voor de bekering van de ongelovigen in het moederland werd gesmeed,” en dat hij “natuurlijk hoopte” (door deze brief in de *Theosophist* te schrijven) “*onze goede oude dame zand in de ogen te strooien – ik kon haar niet de opzet laten weten*” enz. enz.

Met al zijn vernuft en diplomatie, schijnt hij werkelijk aan geheugenverlies te lijden. Niet alleen had hij de “goede oude dame” de opzet laten weten in een lange persoonlijke brief, die hij haar schreef enkele uren nadat het genoemde “doeltreffende wapen” voor publikatie was verzonden (een brief die zij U toezond en die U kwijtraakte tijdens het inpakken bij Uw vertrek uit Simla), maar hij had, tegen zijn gewoonte in, *op de achterzijde van genoemde “Brief* enkele woorden als toelichting geschreven. Hij wordt net als alle andere MSS. door Damodar bewaard en de aantekening luidt aldus . . . “U gelieve dit met zorg en zonder wijzigingen te drukken. Het is een prachtig antwoord op de brief van Davison en andere brieven uit het moederland.” . . . (Uittreksels uit deze brieven werden bij zijn manuscript ingesloten) . . . “Ik vrees, dat wij ons niet lang staande kunnen houden – maar *wenken* als deze zullen helpen de val te breken” enz. . . .

Na aldus zelf dit zeer doeltreffende wapen te hebben gesmeed voor de bekering van de ongelovigen in het moederland *met betrekking tot ons werkelijk bestaan*, dat hij voortaan niet meer kon ontkennen, kon hij toch moeilijk een beter tegengif vinden dan de wenken die daarin stonden, aan te vullen met volledige en duidelijk omlijnende beschuldigingen van *tovenarij*, enz.?

Toen hij door de 12 Chela's in hun gezamenlijk antwoord op zijn brief aan hen werd beschuldigd van opzettelijke vervalsing van de feiten met betrekking tot de “goede Oude Dame”, die hij, ondanks al zijn beweringen van het tegendeel, “de opzet had laten weten,” schrijft hij in een brief aan Subba Row, dat *hij dat nooit had gedaan*. Dat zijn brief aan de “Madam”, waarin hij haar het hoe en waarom verklaarde van die “Brief” van hem door “H.X.” – werd geschreven en haar werd toegezonden lang nadat genoemde Brief met aanklacht

“reeds was *gedrukt*.” Hierop antwoordde Subba Row, aan wie hij een brief had geschreven waarin hij M. op bittere wijze had beschimpt en belasterd, met een aanhaling van dezelfde woorden, die hij op de achterzijde van het manuscript had geschreven, waarmee hij hem aantoonde hoe zinloos alle verdere leugens waren. En nu mag U oordelen over zijn liefde voor Subba Row!

En nu komt het *bouquet*. In een brief van 1 december aan de heer Olcott (de eerste hierboven vermelde brief), maakt hij nadrukkelijk aanspraak op de vermogens van een adept. “Het spijt mij zeer dat ik in Bombay niet in het lichaam bij U kan zijn – maar – *indien mij dit wordt toegestaan, kan ik U daar misschien toch nog helpen . . .*” Niettemin zegt hij in het geval van Fern, dat “het een volkomen chaos is en *niemand kan zeggen wat er eigenlijk aan de hand is en wat niet*,” en in verscheidene brieven over hetzelfde thema staat steeds weer de erkenning, dat hij niet het vermogen bezat te zien wat er “gedurende de afgelopen zes maanden” gaande was. Juist het tegendeel, naar het schijnt, daar hij zichzelf in een brief aan mij tijdens die periode beschrijft als “geestelijk niet op hetzelfde peil als hij (Fern), Sinnett” en anderen. Hij durfde *tegenover mij* niet te pochen op zijn geestelijke helderziendheid; maar nu hij “voor altijd met de Tibetaanse Tovenars heeft gebroken,” hebben zijn potentiële vermogens als adept plotseling monsterachtige afmetingen aangenomen. Zij moeten vanaf zijn geboorte al wonderbaarlijk groot zijn geweest, aangezien hij Olcott (in dezelfde brief) bericht, dat “gedurende enkele maanden (in totaal zes weken), eerst een zekere mate van *Pranayam* nodig was om de concentratie te waarborgen . . . *Ik heb dat stadium achter mij en — IK BEN EEN YOGI.*”

De beschuldiging die nu tegen hem wordt ingebracht is van zo ernstige aard, dat ik U nooit zou hebben gevraagd die op grond van een simpele bewering van mij te geloven. Vandaar – deze lange brief en de volgende bewijzen, met het verzoek die met de grootste zorgvuldigheid te lezen en Uw conclusies *uitsluitend* te trekken aan de hand van die bewijzen.

In zijn brief van juli aan mij geeft hij ons de schuld van Ferns *leugenachtigheid*, zijn *voorgewende visioenen* en voorgewende van ons komende inspiraties; en in de brief aan de heer Olcott (1 december) beschuldigt hij Morya, mijn geliefde broeder, te handelen “op een uiterst oneervolle wijze,” waaraan hij toevoegt, dat hij “hem sindsdien nooit meer als een gentleman heeft beschouwd, omdat hij Damodar . . . een afschrift liet zenden aan Fern van mijn vertrouwelijk rapport over hem” Dit houdt hij voor “een eerloze inbreuk op vertrouwen,” zo *grof*, dat “*Moriar ertegenop zag (!)* om zelfs K.H. te laten weten, dat hij mijn brief aan hem had gestolen en er een verkeerd gebruik van had gemaakt. K.H. is een *gentleman*, naar ik geloof, en zou zo iets

laags ver beneden zich achten.” Zonder twijfel zou ik dat, als het buiten mijn weten was gebeurd en als het niet volstrekt noodzakelijk was geweest de heer Hume – met het oog op *duidelijk voorziene gebeurtenissen* – ertoe te brengen zich te verraden en zo de invloed en de macht van zijn wraakzuchtige natuur te neutraliseren. De brief waarvan het afschrift was gemaakt, werd *niet* als vertrouwelijk aangeduid en de woorden “Ik ben bereid Fern dit iedere dag in zijn gezicht te zeggen” – staan erin. Maar – het teugelloos geschimp en zijn waarlijk heilige verontwaardiging als *gentleman* over M.’s *verraad* worden gevolgd door een bekentenis in deze woorden;* heel verrassend zoals U zult zien: “. . . Tot op deze dag *weet* Fern *niet*, laat mij hem recht doen, *dat ik hiervan wist*” d.w.z. van de door M. gekaapte brief, die door bemiddeling van Damodar aan Fern werd gezonden. Kortom, de heer Hume kreeg toen de kans de inhoud te lezen van een aan Fern persoonlijk gerichte *aangetekende* brief, die aan zijn (de heer Hume’s) adres werd verzonden, en werd bewaard in een la van een tafel die in de woning stond. Het bewijs is volledig, daar hij het zelf levert. Hoe dan? Natuurlijk door de zichtbare inhoud met zijn natuurlijke ogen te lezen, of de astrale essentie ervan met transcendente vermogens. Als het laatste het geval is, door welke korte en geforceerde methode kwam het psychisch vermogen van deze “yogi”, die jongstleden juli “geestelijk niet op hetzelfde peil” stond als U of zelfs Fern, plotseling tot volle bloei, terwijl zelfs wij, geoefende “tovenaars”, tien tot vijftien jaar nodig hebben om dit te bereiken? Als bovendien deze brief en andere aan Fern hem in het “astrale licht” werden getoond (zoals hij beweert in zijn brief in antwoord op de vraag van kolonel O., die hierbij gaat), hoe komt het dan dat het goedgunstige genie van Almorah (met wiens hulp hij plotseling zulke geweldige vermogens verwierf) hem kon bewegen aantekeningen te maken van de inhoud, deze *woord voor woord te lezen en zich ALLEEN die brieven te herinneren*, die door Fern — *overeenkomstig definitieve orders van M.* – werden opgeborgen in zijn schrijftafel in de woning van de heer Hume? Intussen DAGEN WIJ HEM UIT één woord te herhalen uit andere en (voor hem) veel belangrijker brieven, die door mijn Broeder aan de “aspirant-chela” werden gezonden en waarin het aan laatstgenoemde werd verboden deze op Rothney Castle te bewaren, maar die hij veilig opborg in een gesloten lessenaar in zijn eigen woning? Toen deze vragen door M.’s wil in Olcott opkwamen, stelde hij op de man af de vraag aan de heer Hume. Als chela van M., die hij natuurlijk vereerde als Vader en als Leraar, stelde hij deze *Censor Elegantiarum* terecht de directe vraag, of hijzelf zich misschien had schuldig gemaakt aan de zeer “oneervolle” inbreuk op een

*Fern was in Bombay en hij vreesde de gerechtvaardigde ontkenning zelfs van een “schelm”.

gedrag *als gentleman*, waarover hij zich in het geval van Morya beklaagde. (En ten onrechte, zoals U nu ziet; want wat hij deed had mijn instemming, daar het een noodzakelijk onderdeel was van een vooraf beraamd plan om uit een ontorende situatie, die tot ontwikkeling was gekomen door boze begeerten, dwaasheden en het Karma van allerlei zwakke mensen – behalve de *ware* aard van de heer H. – uiteindelijk iets goeds te voorschijn te brengen, zoals U zult zien.)

Wij hebben geen *gentlemen* in Tibet – in elk geval nu niet, die beantwoorden aan de maatstaf van Simla – maar wel vele eerlijke en waarheidlievende mensen. Op de vraag van de heer Olcott kwam een antwoord, dat zo rook naar *opzettelijke, onverholen leugens* en belachelijke ijdelheid, en dat zo'n armzalige poging inhield om de enig mogelijke theorie, dat hij buiten medeweten van de eigenaar diens particuliere correspondentie had gelezen, weg te redeneren, dat ik Morya heb gevraagd dit aan mij te geven om het aan U te laten lezen. Ik verzoek U de brief na lezing aan mij terug te sturen via Dharbagiri Nath, die nog deze week in Madras zal zijn.

Ik heb een onaangename en weerzinwekkende taak volbracht, maar er zal veel gewonnen zijn als dit ertoe bijdraagt dat U ons beter hebt leren kennen — of Uw Europese maatstaf van goed en kwaad de schaal naar Uw mening naar de ene of de andere kant doet doorslaan. Misschien deelt U het standpunt van C.C.M. en betreurt U het, dat U zulk een "benauwende morele paradox" als ik, steeds maar weer moet aanvaarden of verwerpen. Niemand zou dit meer betreuren dan ik; maar onze *Regels* zijn verstandig gebleken en hebben bewezen op de lange duur heilzaam voor de wereld te zijn, en de wereld in het algemeen en de individuele entiteiten in het bijzonder zijn zo vreselijk slecht, dat men elk hiervan met zijn of haar eigen wapens *moet* bestrijden.

Zoals de situatie er nu voorstaat, schijnt het gewenst, hoewel wij niet graag zien dat er teveel wordt "getalmd", dat U voor enkele maanden – zeg tot juni — naar huis gaat. Maar tenzij U naar Londen gaat en met steun van C.C.M. de werkelijke situatie uitlegt en de Society *zelf* opricht, zullen de brieven van de heer Hume teveel kwaad hebben gesticht om het onheil ongedaan te maken. Zo zal door Uw tijdelijke afwezigheid een tweeledig goed doel worden bereikt: de stichting van een ware theosofische occulte Society, en het behoud van enkele veelbelovende personen, die in de toekomst werk kunnen doen en die nu in gevaar verkeren. Bovendien zal Uw afwezigheid in India geen onverdeeld euvel zijn, daar de vrienden hier te lande U zullen missen en misschien des te meer geneigd zijn om U terug te roepen: in het bijzonder als de "*Pioneer*" een andere toon gaat aanslaan. U zult het misschien prettig vinden een deel van Uw vakantie te benutten om in een of andere vorm over theosofie te schrijven.

U hebt nu een grote voorraad materiaal, en als U de kopieën zoudt weten te bemachtigen van de didactische artikelen die aan de heer Hume werden gegeven, zou dit een goede voorzorg zijn. Hij is een vruchtbaar briefschrijver en nu hij zich van alle beperkingen heeft vrijgemaakt, zal men hem scherp in het oog moeten houden. Denk aan de voorspelling van de Chohan.

Steeds oprecht de Uwe,

K.H.

BRIEF No. 58

Ontvangen te Madras, maart 1883.

Beste "Beschermeling",

Wij zullen zo vrij zijn ons op het ogenblik niet bezig te houden met de kwestie van "sterren" en *verduisteringen* – om redenen die U vanmorgen door H.P.B. heel duidelijk zijn uiteengezet. Mijn taak wordt met iedere brief gevaarlijker. Het wordt buitengewoon moeilijk U onderricht te geven en zich tegelijkertijd strikt aan het oorspronkelijke programma te houden: "tot zover zullen wij gaan en niet verder." Toch – *moeten* en *willen* wij ons eraan houden.

U hebt de bedoeling van mijn telegram geheel verkeerd begrepen. De woorden, "meer in Adyar" sloegen op de juiste verklaring van Uw visioen, en in geen geval op een belofte tot verdere psychologische experimenten, die in die richting door mijzelf zijn gedaan. Het visioen was het gevolg van een poging van D.K., die voor Uw vorderingen zeer grote belangstelling heeft. Hoewel hij erin slaagde U uit Uw lichaam te krijgen, faalde hij volkomen in zijn poging Uw innerlijke visie te openen, om redenen waarvan U destijds zelf een juist vermoeden had. Ik heb persoonlijk niet actief aan de poging deelgenomen. Vandaar mijn antwoord, "vermoedens juist – meer in Adyar." Ik verkeer momenteel in een zeer scheve positie en moet – om de mogelijkheden van de toekomst niet in gevaar te brengen – dubbel voorzichtig zijn.

De vermoedelijke datum van Uw vertrek? Wel – op of omstreeks 7 april. Als Uw ongeduld niet in overeenstemming is met mijn wens, staat het U vrij te doen wat U wilt. Maar ik zou het wel als een persoonlijke gunst beschouwen. Ik heb verschrikkelijk het land aan de apathie van mijn landgenoten in het algemeen. Meer dan ooit vertrouw ik slechts op de weinige standvastige werkers in de onfortuinlijke en ongelukkige T.S. De brief van de Onderkoning zou van het grootste nut zijn, als hij maar op oordeelkundige wijze kon worden ge-

bruikt. Maar ik zie dat ik dit soort zaken niet kan beoordelen, zoals ik nu opmaak uit de indruk, die door R. Srinivasa Rao en anderen op Uw geest is achtergebleven.

Nu het voorval van 7 februari is verklaard, kan Uw vraag met betrekking tot “vroegere beperkingen” als afgedaan worden beschouwd.

Mag ik U om nog twee persoonlijke en belangrijke gunsten vragen? Ten eerste – er altijd aan te denken, dat *alles wat ooit* mogelijk is altijd ongevraagd voor U zal worden gedaan; U hoeft dus zelf *nooit* om iets te vragen of iets voor te stellen – daar dat erop neerkomt dat mij eenvoudig de hoogst onaangename taak wordt bespaard het verzoek van een vriend te moeten afwijzen, zonder bovendien in de gelegenheid te zijn de reden hiervoor op te geven; en ten tweede – te bedenken dat, hoewel ik persoonlijk en *ter wille van U* bereid ben heel wat te doen, ik in generlei opzicht gehouden ben iets van dien aard voor de leden van de Britse T.S. te doen. Ik heb mijn woord aan U gegeven hen door Uw vriendelijke bemiddeling in onze wijsbegeerte te onderrichten, of zij dit aanvaarden of niet. Maar ik heb nooit op mij genomen iemand van hen te overtuigen van de omvang van onze vermogens of zelfs van ons persoonlijk bestaan. Hun geloof of ongeloof in het laatste is voor ons inderdaad van heel weinig belang. Willen zij ooit van onze belofte profiteren, dan moet dit alleen door middel van U en Uw eigen persoonlijke inspanning geschieden. Ook zult U mij nooit (in het vlees) kunnen zien – zelfs niet in een duidelijk visioen – tenzij U bereid bent op Uw erewoord te beloven dit feit, zolang U leeft, nooit aan iemand mee te delen (behalve wanneer U daarvoor toestemming krijgt). Dat het gevolg van zo’n belofte een nooit weg te nemen en steeds terugkerende twijfel zal zijn in de gemoederen van Uw Britse Leden – is *precies wat wij voor het ogenblik wensen*. Te veel of te weinig werd er van ons gezegd en bewezen, zoals M.A. (Oxon) terecht opmerkte. *Wij hebben de opdracht gekregen* aan het werk te gaan om de weinige sporen uit te wissen — welk nieuw beleid U te danken hebt aan de onophoudelijke *ondergrondse* intriges van onze ex-vriend, de heer Hume – (nu geheel in handen van de Broeders van de Schaduw) – en hoe meer aan ons werkelijk bestaan wordt getwijfeld – hoe beter. Wat proeven en overtuigende bewijzen betreft voor de Sadduceeën van Europa in het algemeen en van Engeland in het bijzonder – dit is iets dat uit ons toekomstig programma geheel moet worden weggelaten. Tenzij we ons eigen oordeel en onze eigen middelen mogen gebruiken – zullen de toekomstige gebeurtenissen beslist geen rustig verloop hebben. U moet daarom nooit zulke uitdrukkingen gebruiken als “om tegenover vrienden in het eigen land sterker te staan” daar zij zeker geen goed zouden doen en de *andere* “gestelde machten” – om die bespottelijke uitdrukking te bezigen – alleen maar

des te meer zouden irriteren. Het is niet altijd vleierend, goede vriend, om zelfs door hen op wie men het meest gesteld is – ter wille van *proefnemingen* – op één lijn te worden gesteld met *schillen* en mediums. Ik dacht dat U dat stadium gelukkig was ontgroeid. Laten we ons voor het ogenblik tot het gewone intellectuele aspect van onze *omgang* bepalen en ons alleen bezighouden met de wijsbegeerte en Uw toekomstige verhandeling en de rest overlaten aan de *tijd* en zijn *onvoorziene ontwikkelingen*.

Juist omdat ik de *dualistische* werking van Uw geest bij het doen van zulke verzoeken volg en bespeur, teken ik onveranderlijk,

Uw toegenegen vriend,

K.H.

BRIEF No. 59

Omstreeks juli 1883 te Londen ontvangen.

Van welke tekortkomingen mijn steeds inschikkelijke “leke-chela” mij wel moet betichten, toch schijnt hij te willen toegeven, dat ik hem een nieuwe bron van genoeg heb verschaft. Want zelfs de sombere voorspelling van Sir Charles Turner (een recente *verduistering* van hem) dat U tot het Rooms-Katholicisme zou vervallen als het onvermijdelijk gevolg van Uw geliefhebber in de Theosofie en Uw geloof in de “K.H.” *maya* – heeft het vuur van Uw propaganda in de bonte wereld van Londen niet doen verflauwen. Mocht deze ijver door de Altruïst van Rothney worden aangevoerd om er zijn bewering mee te staven, dat Uw grijze hersencellen oververzadigd zijn met *Akasa* van Sijgatse, dan zal het voor Uw gekwetste gevoelens stellig als balsem zijn te weten, dat U in wezen behulpzaam bent bij het bouwen van een brug, waarover de Britse metafysici binnen denkafstand van ons kunnen komen!

Sommige goede mensen hebben de gewoonte om vanaf de heuvels van de tijd, waar zij jaarlijks overheen trekken, een terugblik op hun levenspad te werpen. Als mijn verwachting mij derhalve niet bedriegt, moet U Uw “grootste genoeg” en “voortdurende activiteit” van nu mentaal hebben vergeleken met wat die vroeger waren, toen U zich door de straten van Uw metropolis bewoog, waar de huizen er uitzien alsof ze “met Oost-Indische inkt zijn beschilderd,” en waar een dag zonneschijn een gedenkwaardige gebeurtenis is. U hebt Uzelf aan Uzelf afgemeten en gezien dat de Theosoof moreel een “Anak” is, vergeleken met de “oude Adam” (de *beau valseur*); nietwaar? Wel, dit is misschien Uw beloning – het begin ervan: het einde zult U in Devachan verwezenlijken, wanneer U “rondzweeft” in de omringende ether, hoe nevelig

die toestand U nu ook mag toeschijnen, in plaats van in de omringende modder van het Engelse Kanaal. Alleen dan zult U “Uzelf zien door Uzelf” en de ware betekenis leren van *Atmānam ātmanā pasya*: —

“Het kennen van *zichzelf*, gelijk een stralend licht, Behoeft geen licht dat het waarneembaar maakt. . . .”

uit de grote Vedanta Filosofie.

Weer opnieuw is er een poging gedaan om iets van die dikke mist, die ik in het *Devachan* van de heer Massey aantref, te verdrijven. Het zal als bijdrage verschijnen in het augustusnummer van de *Theosophist* en ik zal de heer Massey en U daarnaar verwijzen. Het is heel goed mogelijk, dat zelfs dan de “verduistering” niet zal zijn weggenomen, en men zal misschien denken dat, wat als verklaring was bedoeld, dat in het geheel niet is; en dat een onhandig iemand, in plaats van het uurwerk op te winden, alleen wat tandjes van het raderwerk heeft afgebroken. Dat is ons ongeluk, en ik betwijfel of wij ooit *geheel* bevrijd zullen worden van deze duisterheden en zogenaamde tegenstrijdigheden; daar er geen mogelijkheid is de vragers en antwoorders bij elkaar te brengen. Maar zelfs in het ongunstigste geval moet men toegeven dat er *enige* voldoening schuilt in het feit, dat er nu een doorwaadbare plaats in deze rivier is en dat U de overspanning voor een koninklijke brug aan het bouwen bent. Het is volkomen terecht, dat U de jongste telg van Uw brein met de waten van de Hoop doopt; en dat hierdoor, binnen de grenzen van wat mogelijk is, “een nieuwe en duidelijk merkbare impuls aan de bestaande beweging zal worden gegeven.” Maar, vriend, zelfs de “groene kaas” van de schijnende maan wordt periodiek door *Rahu* als lunch genuttigd; denk dus niet, dat U volkomen boven de mogelijke wispelturigheid van het publiek staat, dat misschien Uw licht zal willen doven ter wille van de “goedkope vetkaars” van een ander. De cultuur van de hogere kringen neigt vaker naar een “lawn-tennis” filosofie dan naar die van de verbannen “adepten”, wier grootser spel werelden als ballen en de etherische ruimte als grasmat heeft. De *plat* van Uw eerste boek werd gekruid met verschijnselen om het verhemelte van de spiritisten te strelen: dit tweede is een schotel koele wijsbegeerte, en U zult in Uw “groot deel van de Londense Society”, ternauwernood genoeg wijn van de sympathie vinden om haar naar binnen te spoelen. Velen, die U nu een beetje gek vinden, zullen het boek kopen om na te gaan of er een onderzoek *De lunatico* moet worden ingesteld om te voorkomen, dat U nog meer schade aanricht; maar van al Uw lezers zullen er waarschijnlijk maar weinigen zijn die U naar onze *ashram* zullen volgen. Maar de taak van een theosoof is als die van de landman; zijn akker ploegen en zijn graankorrels zaaien zo goed als hij kan: het resultaat hangt

af van de natuur, en die is de slaaf van de Wet.

Ik zal aan de arme “leke-chela’s” geen betuigingen van leedwezen verspillen vanwege de “broze wapens waarmee zij alleen maar kunnen werken.” Het zou een treurdag voor de mensheid zijn, als er scherper en dodelijker wapens in hun onervaren handen werden gegeven! O! U zoudt het met mij eens zijn, mijn trouwe vriend, als U slechts kon zien hoe een van hen zich pas heeft beklaagd over de hartverscheurende gevolgen, teweeggebracht door de giftige wapens die hem te kwader ure met hulp van een tovenaars ter hand werden gesteld. Moreel vernietigd door zijn eigen zelfzuchtige onstuimigheid; lichamenteel uitgeteerd door ziekten, verwekt door de dierlijke genietingen, die hij zich met de hulp van een “demon” gretig verschafte; achter hem de zwarte herinnering aan verknoeiende kansen en duivelse successen; vóór hem de duistere sluier van wanhoop, – van *avitchi*, – keert deze ongelukkige zich in zijn onmachtige woede tegen onze “lichtende wetenschap” en onszelf, en slingert hij zijn vruchteloze vervloeking naar hen, die hij tevergeefs bestormde met verzoeken om meer vermogens voor het chelaschap, en die hij in de steek liet voor een necromantische “Goeroe”, die het slachtoffer nu aan zijn lot overlaat. Wees tevreden vriend met Uw “broze wapens”; al zijn ze niet zo dodelijk als de discus van Vishnu, zij kunnen heel wat hindernissen uit de weg ruimen als ze met kracht worden gehanteerd. De ongelukkige man in kwestie geeft toe dat hij schuldig was aan “leugens, woordbreuk, haatgevoelens, het in verzoeking brengen en misleiden van anderen, onrecht, laster, meened, valse voorwendsels,” enz. Het “risico” dat hij “vrijwillig nam”, maar hij voegt eraan toe, “als *zij* (wij) zowel goed en vriendelijk als wijs en machtig waren geweest, *zouden zij* (wij) *mij stellig hebben belet* een taak op mij te nemen, die ik, naar zij wisten, niet aan kon.” Kortom, van ons, die de kennis die wij bezitten volgens de enig uitvoerbare methode hebben verworven, en die niet het recht hebben een medemens te verhinderen een poging te doen (al hebben wij wel het recht iedere kandidaat te waarschuwen, en doen wij dit ook *inderdaad*), van ons wordt verwacht dat wij de straf voor een dergelijke inmenging op ons eigen hoofd laten neerkomen, of dat wij proberen ons dit te besparen door van onbevoegden adepten te maken, in weerwil van henzelf! Omdat *wij* dit niet deden, wordt hij “achtergelaten om zijn ellendig bestaan voort te slepen als een levende gifblaas, vol mentaal, moreel en fysiek bederf.” Door wanhoop gedreven is deze man van “heiden”, atheïst en vrijdenker – een Christen geworden, of liever een theïst, en “onderwerpt zich” nu nederig aan Hem (een buitenkosmische God voor wie hij zelfs een *plaats* heeft ontdekt) en aan allen, die door *Hem* met wettig gezag zijn bekleed. En wij, arme schepsels, zijn “verraders, Leugenaars, *Duivels* en al mijn (zijn) misdaden (als hierboven opgesomd)

zijn als een stralend kleed van licht vergeleken met het Hunne" – zijn hoofdletters en onderstrepingsen zijn overgenomen en ook zijn woorden! En nu, vriend, zet de gedachte uit Uw hoofd, dat ik Uw geval niet met het zijne moet vergelijken, want dat doe ik niet. Ik heb U alleen een kijkje gegeven in de hel van deze verloren ziel, om U te laten zien welk een ramp de "leke-chela" kan treffen, die een greep naar verboden vermogens doet voor zijn morele natuur zover is ontwikkeld dat hij geschikt is ze te gebruiken. U moet goed nadenken over het artikel "Chela's and Lay Chela's", dat U zult vinden in het *Supplement* van de *Theosophist* van juli.

De vermaarde heer Crookes heeft dus één voet over de drempel gezet, om de stukken van de Society te kunnen lezen? Een goede en verstandige daad, en werkelijk dapper van hem. Al eerder was hij zo stoutmoedig om een dergelijke stap te doen, en trouw genoeg aan de waarheid om zijn collega's teleur te stellen door zijn feiten bekend te maken. Toen hij zag dat zijn onschatbaar artikel in de "Secties" werd doodgezwegen en de hele "Royal Society" probeerde hem het spreken te beletten, figuurlijk, zo niet daadwerkelijk, zoals haar zustervereniging in Amerika deed met die martelaar Hare – kon hij nauwelijks vermoeden welk een perfecte wraak Karma voor hem in petto had. Hij moet weten dat zijn hoorn des overvloeds nog niet is uitgeput, en *dat de Westerse Wetenschap nog drie toestanden van stof moet ontdekken*. Maar hij moet niet wachten tot wij voldoende zijn gecondenseerd om door de stethoscoop te kunnen worden onderzocht, zoals zijn Katie deed; want wij mensen zijn onderworpen aan de wetten van moleculaire affiniteit en polaire aantrekking, waardoor die lieve verschijning niet werd gehinderd. Wij hebben geen gunstelingen en overtreden geen regels. Als de heer Crookes verder in de Arcana wil doordringen dan het voorportaal, dat de werktuigen van de moderne wetenschap al heeft blootgelegd, laat hem dat dan – *Proberen*. Hij zocht en vond de Radiometer! zocht opnieuw en vond de Stralende stof; misschien zoekt hij nog eens en vindt hij het "Kama-rupa" van de stof – haar *vijfde* toestand. Maar om het *Manas* ervan te ontdekken, zou hij zich tot strenger geheimhouding moeten verplichten dan hij geneigd schijnt te doen. U kent ons motto en U weet, dat de praktische toepassing ervan het woord "onmogelijk" uit het woordenboek van de occultist heeft geschrapt. Als hij zijn pogingen niet moe wordt, ontdekt hij misschien dat edelste van alle feiten, zijn ware ZELF. Maar hij zal in vele lagen moeten doordringen, voor hij *Het* bereikt. En laat hij, om te beginnen, zich eerst ontdoen van het *maya* dat enig levend mens aan Adepten "eisen" kan stellen. Hij kan misschien een onweerstaanbare *aantrekking* uitoefenen en dwingend hun aandacht vragen, maar die moet dan van geestelijke en niet van mentale of intellectuele aard zijn. En deze raad geldt en is bestemd

voor verscheidene Britse theosofen, en het is misschien goed dat zij dit weten. Eenmaal van de gewone invloeden van de Samenleving gescheiden, is er *niets* dat ons tot een buitenstaander aantrekt dan zijn zich ontwikkelende spiritualiteit. Hij kan een Bacon of een Aristoteles zijn wat kennis betreft, en toch zijn stroom voor ons nauwelijks voelbaar maken, zolang zijn kracht tot *Manas* is beperkt. De hoogste energie zetelt in *Buddhi*; latent – wanneer zij met *Atman* alleen is verbonden, actief en onweerstaanbaar wanneer zij wordt gestimuleerd door de *essentie* van “Manas” en wanneer niets van het bezinksel van dit laatste zich met die zuivere essentie vermengt om haar door zijn eindige geaardheid omlaag te drukken. *Manas* op zich, is van een lagere graad en van de aarde aards: en daarom zijn Uw grootste mannen slechts onbetekend in de arena, waar grootheid wordt gemeten naar de maatstaf van geestelijke ontwikkeling. Toen de oude stichters van Uw wijsgerige scholen naar het Oosten kwamen, om de traditionele kennis van onze voorgangers te verwerven, maakten zij geen aanspraken, behalve die ene, dat zij een oprechte en *onzelfzuchtige* honger naar de waarheid hadden. Als er nu zijn, die ernaar streven nieuwe scholen van wetenschap en wijsbegeerte te stichten, zullen zij op dezelfde wijze kunnen slagen — *indien de zoekers de elementen van succes in zich dragen*.

Ja; U hebt gelijk wat de Society for Psychic Research betreft: haar werk is zo dat het op de publieke opinie indruk zal maken door langs experimentele weg de elementaire stadia van de Occulte Wetenschap te demonstreren. H.S. Olcott heeft al geprobeerd elk van de Indische Afdelingen in zo'n school voor onderzoek om te zetten, maar de mogelijkheid tot een onafgebroken, onafhankelijke studie om de kennis zelf, ontbreekt en moet worden ontwikkeld. Het succes van de S.P.R. zal in die richting een grote steun zijn en wij wensen haar het beste.

Ik ga ook akkoord met Uw opvattingen inzake de keuze van de nieuwe Voorzitter van de B.T.S.*; ik was het er in feite al mee eens, geloof ik, voordat de keuze werd gedaan.

Er is geen reden waarom U *niet* zoudt “proberen mesmerieke genezingen” te verrichten, niet met behulp van Uw medaillon, maar met de kracht van Uw eigen wil. Wanneer deze laatste niet krachtig functioneert, zal een medaillon niet veel goeds doen. Het haar erin is op zichzelf slechts een “accumulator” van de energie van hem tot wie het behoorde, en kan uit zichzelf evenmin genezen als opgeslagen elektriciteit een wiel kan doen draaien, voor ze wordt vrijgemaakt en naar het doel geleid. Zet Uw wil aan het werk en U doet on-

*British Theosophical Society. — Red.

middellijk een beroep op de persoon op wiens hoofd het groeide (het haar, niet de wil) door middel van de psychische stroom, die voortdurend tussen hem en de afgesneden haarlok loopt. Voor het genezen van ziekten is het niet noodzakelijk, hoezeer ook gewenst, dat de magnetiseur een absoluut rein persoon is; in Europa en elders zijn er velen die dat niet zijn. Indien de genezing plaatsvindt met volmaakt menslievende bedoelingen, onvermengd met enige vorm van latente zelfzucht, verwekt de filantroop een stroom, die als een fijne trilling door de *zesde* toestand van de stof loopt, en merkbaar wordt voor hem wiens bijstand U inroept, tenzij hij op dat ogenblik bezig is met een taak die hem noopt alle invloeden van buitenaf te weren. Het bezit van een haarlok van een adept is natuurlijk een uitgesproken voordeel, zoals een beter getemperd zwaard dat is voor een soldaat in de krijg; maar de mate waarin de magnetiseur er werkelijk door wordt geholpen, is evenredig aan de graad van wilskracht die hij in zichzelf opwekt, en aan de graad van psychische zuiverheid van zijn motief. De talisman en zijn *Buddhi* zijn in sympathie.

Nu U zich in het centrum van de moderne Boeddhistische exegese bevindt, in persoonlijke relatie met enkele van de knappe commentatoren (van wie de heilige Deva's ons mogen verlossen!) zal ik Uw aandacht vestigen op enkele dingen, die in feite zowel een blamage zijn voor het begripsvermogen van zelfs *niet*-ingewijden, als misleidend voor het grote publiek. Hoe meer men zulke beschouwingen leest als die van de heren Rhys Davids, Lillie, enz. – hoe minder men geneigd is te geloven, dat het niet-geregenereerde Westerse denken ooit tot de kern van onze diepzinnige leringen kan doordringen. Hoe hopeloos hun geval ook moge zijn, toch zou het best de moeite waard zijn de intuïties van Uw Londense leden – tenminste van enkele van hen – op de proef te stellen, door hun via U een of twee mysteriën voor de helft uit te leggen en henzelf de keten te laten completeren. Zullen wij de heer Rhys Davids als eerste onderwerp nemen en aantonen dat hijzelf, zij het indirect, de absurde ideeën van de heer Lillie heeft versterkt, die zich verbeeldt dat hij het geloof in een persoonlijk God in het oude Boeddhisme heeft bewezen. *Buddhism* van de heer Rhys Davids is vol glanspunten van ons belangrijkste esotericisme; maar, naar het schijnt, niet alleen steeds buiten zijn bereik, maar zelfs boven zijn intellectuele begripsvermogen. Om “absurde metafysica” en haar *bedenksels* te vermijden, schept hij nodeloze moeilijkheden en stort hij zich hals over kop in een toestand van verwarring, waar niet meer uit te komen is. Hij is als de kolonisten van de Kaap, die boven op de diamantmijnen woonden zonder het te vermoeden. Ik zal alleen als voorbeeld de definitie aanhalen van “Avalokitesvara” op blz. 202 en 203. Daar zegt de schrijver iets dat voor iedere occultist een tastbare ongerijmdheid moet zijn: —

“De naam Avalokitesvara, die betekent ‘de Heer die uit de hoge neerziet’, is een zuiver metafysisch bedenkfel. Het eigenaardige gebruik van de lijdende vorm van het verleden deelwoord *avalokita* in een bedrijvende betekenis blijkt duidelijk uit de vertalingen in het Tibetaans en het Chinees.”

Door nu te zeggen dat het “de Heer die uit de hoge neerziet” betekent, of zoals hij zo vriendelijk is verder te verklaren – “de Geest van de Boeddha’s die in de kerk aanwezig is” wordt de betekenis volledig omgekeerd. Men kan evengoed zeggen “de heer Sinnett ziet neer vanuit de hoge (zijn *Fragments of Occult Truth*) op de Britse Theos. Society,” terwijl het daarentegen laatstgenoemde is, die opziet naar de heer Sinnett, of liever naar zijn *Fragments*, als de (in hun geval enig *mogelijke*) uitdrukking en culminatie van de gezochte kennis. Dit is geen zinloze vergelijking, en geeft de situatie precies weer. Kortom, *Avalokita Isvar* betekent letterlijk vertaald “de Heer die *wordt gezien*,” terwijl met “Iswara” bovendien eerder het bijvoeglijk dan het zelfstandig naamwoord wordt bedoeld, *niet* Heer, maar *heer-lijk*, zelfbestaande *heer-lijkheid*. Wanneer het op de juiste wijze wordt geïnterpreteerd, heeft het enerzijds de betekenis van “het *goddelijk Zelf* waargenomen of gezien door het *Zelf*, ” het *Atman* of het zevende beginsel ontdaan van het *maya* waardoor het zich onderscheidt van zijn Universele Bron – dat het voorwerp van waarneming wordt voor en door de *individualiteit* zetelend in *Buddhi*, het zesde beginsel, iets dat alleen in de hoogste toestand van *Samadhi* plaatsvindt. Dit wat de toepassing op de microkosmos betreft. Anderzijds betekent Avalokitesvara het zevende *Universele* Beginsel, als het voorwerp van waarneming door het Universele *Buddhi*, het “Denken” of de Intelligentie, het synthetisch aggregaat van alle Dhyān Chohans, en ook van alle andere intelligenties, hetzij groot of klein, die er ooit waren, zijn of zullen zijn. Het is ook niet de “Geest van de Boeddha’s die in de Kerk aanwezig is,” maar de Alomtegenwoordige Universele Geest in de tempel van de natuur – in het ene geval; en het zevende Beginsel — het *Atman* in de tempel – de mens – in het andere. De heer Rhys Davids had zich althans de (hem) welbekende vergelijking van de Christelijke Adept, de Kabbalistische Paulus kunnen herinneren: “Weet gij niet dat gij de tempel Gods zijt en *dat de Geest Gods in U woont*,” – en zo hebben vermeden van de naam een warboel te maken. Hoewel hij als taalkundige het gebruik van het “lijdend verleden deelwoord” vaststelde, geeft hij er blijk van bij lange na geen geïnspireerde “Panini” te zijn, daar hij de ware oorzaak over het hoofd ziet en zijn grammatica redt door veel misbaar tegen de metafysica te maken. En toch citeert hij Beals *Catena* als zijn autoriteit voor de vondst, terwijl dit boek in werkelijkheid misschien het enige in de Engelse taal is, dat in ieder geval een *bij benadering juiste* verklaring van het woord geeft op blz. 374. “*Zelf-*

geopenbaard.” – Hoe? wordt er gevraagd. “De Spraak of *Vach* werd als de Zoon of de openbaring van het *Eeuwige Zelf* beschouwd, en werd vereerd onder de naam van Avalokitesvara, de geopenbaarde God.” Dit bewijst zo duidelijk als maar mogelijk is dat Avalokitesvara zowel de ongeopenbaarde *Vader* als de geopenbaarde *Zoon* is, waarbij de laatstgenoemde voortkomt uit en identiek is aan de ander; namelijk het *Parabrahm* en *Jivātman*, het Universele en het geïndividualiseerde zevende Beginsel, – het Passieve en het Actieve, waarbij het laatste het *Woord*, de Logos, het Verbum is. Noem het zoals U wilt, maar laat deze ongelukkige misleide Christenen weten, dat de ware *Christus* van iedere Christen de *Vach*, de “mystieke Stem” is, terwijl de mens *Jeshu* slechts een sterveling was als ieder van ons, een adept, meer door zijn ingeboren reinheid en onbekendheid met het werkelijk Kwaad dan door wat hij van zijn ingewijde Rabbi’s en de (destijds) al snel degenererende Egyptische Hiërofant en priesters had geleerd. Er wordt ook een grote fout door Beal gemaakt, die zegt: “Deze naam (Avalokiteswara) nam in het Chinees de vorm aan van Kwan-Shai-yin, en de godheid die onder die naam werd aanbeden, (werd) doorgaans als een vrouwelijk wezen beschouwd.” (374) *Kwan-shai-yin* – of de universeel geopenbaarde stem is actief – *mannelijk*; en moet niet worden verward met *Kwan-yin*, of *Buddhi*, de Geestelijke Ziel (het zesde Beg.) en het voertuig van de “Heer” hiervan. *Kwan-yin* is het vrouwelijke of het gemanifesteerde *passieve* beginsel, dat zichzelf openbaart “aan ieder schepsel in het heelal, teneinde alle mensen te verlossen van de gevolgen van de zonde” – zoals Beal het weergeeft, ditmaal volkomen juist (383), terwijl *Kwan-shai-yin*, “de Zoon die identiek is aan de Vader,” de *absolute activiteit* is, en dus – daar het geen rechtstreekse relatie met de voorwerpen der zinnen heeft – *Passiviteit* is.

Een veel voorkomende *list* van Uw aanhangers van Aristoteles! Met de kopigheid van een speurhond achtervolgen zij een idee tot aan de rand van de “onoverbrugbare kloof”, en als zij in het nauw zijn gedreven, laten zij het aan de metafysici over het spoor zo mogelijk verder te volgen of laten ze het verloren gaan. Het is niet meer dan natuurlijk dat een Christelijk theoloog, een zendeling of missionaris, deze gedragslijn volgt, omdat – zoals gemakkelijk kan worden afgeleid uit het weinige dat ik zojuist meedeelde – een al te nauwkeurige weergave van onze *Avalokitesvara* en *Kwan-Shai-Yin* zeer rampzalige gevolgen zou kunnen hebben. Het zou er zonder meer op neerkomen, dat aan het Christendom de ware en onloochenbare oorsprong wordt getoond van de “ontzagwekkende en *onbegrijpelijke*” mysteriën van zijn Drieëenheid, Transsubstantiatie, Onbevleete Ontvangenis, alsmede de *herkomst* van hun ideeën omtrent de Vader, Zoon, *Spiritus* en – Moeder. Het is minder gemakkelijk om

*al piacere** wanorde te scheppen in de Boeddhistische chronologie dan in die van Chrishna en Christus. Het is hun *onmogelijk* – hoe graag zij het ook zouden willen — de geboorte van onze Heer Sangyas Boeddha na die van Christus te stellen, zoals zij dat met die van Chrishna hebben klaargespeeld. Maar dat een atheïst en materialist als de heer Rhys Davids dermate de juiste vertolking van onze dogma's omzeilt – zelfs wanneer hij ze toevallig begrijpt – wat niet dagelijks *gebeurt* – is toch wel uiterst merkwaardig! In dit geval brengt de blinde en schuldige Rhys Davids de blinde en onschuldige heer Lillie van de wal in de sloot; vanwaar de laatste de toegestoken strohalm vastgrijpt, en zich verheugt in de gedachte dat het Boeddhisme in werkelijkheid — een persoonlijk God onderwijst!!

Kent Uw B.T.S. de betekenis van de in elkaar gevlochten witte en zwarte driehoeken in het zegel van de Moedervereniging, dat zijzelf ook heeft aangenomen? Zal ik het uitleggen? De dubbele driehoek, die door de Joodse Kabbalisten als het Zegel van Salomo wordt beschouwd, is, zoals velen van U ongetwijfeld weten, de *Sri-yantra* van de archaische Arische Tempel, het “mysterie der Mysteriën”, een geometrische synthese van de gehele occulte leer. De twee verstrengelde driehoeken zijn de *Buddhangams* van de Schepping. Zij omvatten de “kwadratuur van de cirkel”, de “steen der wijzen”, de grote problemen van Leven en Dood en – het Mysterie van het Kwaad. De *chela* die dit teken uit elk van zijn aspecten kan verklaren – is *wezenlijk een adept*. Hoe komt het dan dat de enige onder U, die de ontsluiting van het mysterie zo dicht is genaderd, tevens de enige is die geen enkele van haar ideeën aan boeken heeft ontleend? Zonder het te beseffen, geeft zij – aan hem die de sleutel bezit — de eerste lettergreep van de *Onuitsprekelijke Naam*! Natuurlijk weet U dat de dubbele driehoek – de *Satkona Chakram* van Vishnu – of de zespuntige ster, de volmaakte zeven is. In alle oude Sanskriet werken – *Vedische* en *Tantrische* – ziet U dat het getal 6 vaker wordt vermeld dan 7 – omdat dit laatste getal, het middelpunt, erbij is inbegrepen, want het is de kiem van de zes en hun matrix. Het ziet er dus zo uit . . † – de punt in het midden stelt hier het zevende voor, en de cirkel, het *Mahākāsha महाकाश* – de eindeloze ruimte – het zevende *Universele* Beginsel. In één opzicht worden beide als *Avalokitesvara* beschouwd, want zij zijn respectievelijk de Macrokosmos en de microkosmos. Van de in elkaar gevlochten driehoeken – is die met de punt naar boven de verborgen Wijsheid, en die met de punt naar beneden de *geopenbaarde* Wijsheid (in de wereld van de verschijnselen). De cirkel duidt op de be-

*[Naar believen. —Red.]

†Hier staat in het origineel een ruwe schets van de verstrengelde driehoeken, binnen een cirkel. —Red.

perkende en begrenzen de hoedanigheid van het *Al*, het Universele Beginsel, dat zich vanuit elk willekeurig punt uitstrekt, zodat het alle dingen omvat, terwijl het de potentialiteit van iedere handeling in de Kosmos belichaamt. Daar het punt dus het centrum is waaromheen de cirkel wordt getrokken – zijn zij identiek en *één*, hoewel vanuit het standpunt van *Maya* en *Avidya* – (illusie en onwetendheid) – het een van de ander is gescheiden door de geopenbaarde driehoek, waarvan de 3 zijden de drie *guna's* गुण — de eindige eigenschappen voorstellen. In de symboliek is het centrale punt *Jivātma* (het 7e beginsel), en dus Avalokitesvara, het *Kwan-Shai-yin*, de geopenbaarde “Stem” (of *Logos*), het kiempunt van de gemanifesteerde activiteit; derhalve in de terminologie van de Christen Kabbalisten, “de Zoon van de Vader en Moeder”, en overeenkomstig de onze – “het Zelf gemanifesteerd in het Zelf” – *Yi-hsin*, de “ene vorm van bestaan”, het kind van *Dharmakaya* (de universeel verspreide Essentie), zowel mannelijk als vrouwelijk. Parabrahm of “Adi-Buddha”, dat door dit kiempunt naar buiten werkt als een actieve kracht, reageert vanuit de omtrek naar binnen als de Opperste maar latente Potentie. De dubbele driehoeken symboliseren het Grote Passieve en het Grote Actieve; het mannelijke en het vrouwelijke; Purusha en Prakriti. Iedere driehoek is een Drieëenheid, omdat hij een drievoudig aspect voorstelt. De witte vertegenwoordigt in zijn rechte lijnen: *Jnanam* – (Kennis); *Jnata* – (de Kenner); en *Jneyam* – (dat wat gekend wordt). De zwarte – vorm, kleur en substantie, alsmede de *scheppende, onderhoudende* en *vernietigende* krachten, en [deze] staan in wisselwerking met elkaar, enz., enz. Wel mag U bewondering hebben en nog meer zich verbazen over de geweldige helderheid van geest van die opmerkelijke zieners die, onbekend met Sanskriet of Pali, en derhalve verstoken van hun metafysische schatten, toch een groot licht heeft zien schijnen van achter de donkere heuvels van de exoterische godsdiensten. Hoe, denkt U, kwamen de schrijvers van “The Perfect Way” erachter, dat Adonai de Zoon was en niet de Vader; of dat de derde Persoon van de Christelijke Drieëenheid – vrouwelijk is? Zij hebben in dat boek inderdaad verscheidene malen de hand op de hoeksteen van het Occultisme gelegd. Maar weet deze dame – die hardnekkig in haar geschriften, zonder enige uitleg, het misleidende woord “God” blijft gebruiken – hoe dicht zij bij onze leer komt, wanneer zij zegt: – “Daar Adonai de Geest *die Leven is*, (de oneindige Cirkel van Parabrahm) als Vader heeft en het Grote Diep, die Substantie is (Prakriti in haar ongedifferentieerde toestand) als Moeder – bezit hij het vermogen van beide en hanteert hij de *tweevoudige* krachten van alle dingen.”? Wij zouden zeggen *drievoudige*, maar in de hier gegeven betekenis is het voldoende. Pythagoras had er zijn reden voor om nooit het eindige, nutteloze getal – 2 te gebruiken en het geheel te verwerpen. Het ENE kan, als

het zich openbaart, alleen 3 worden. Het ongemanifesteerde blijft als eenvoudige dualiteit, passief en verborgen. De tweevoudige monade (het 7e en 6e beginsel) moet, om zich als een *Logos*, de “Kwan-shai-yin” te openbaren, eerst een *triade* worden (7e, 6e en de helft van het 5e); om dan, terwijl zij in de boezem van het “Grote Diep” in zichzelf de *Ene Cirkel* tot zich trekt, daaruit het volmaakte Vierkant te vormen, dus “de kwadratuur van de cirkel” – het grootste van alle mysteriën, vriend – en in deze laatste het WOORD (de Onuitsprekelijke Naam) te beschrijven – anders zou de dualiteit als zodanig nooit kunnen blijven bestaan, en zou deze opnieuw in het ENE moeten worden opgenomen. Het “Diep” is *Ruimte* – zowel mannelijk als vrouwelijk. “*Purush*” (als Brahma) ademt in de Eeuwigheid; wanneer ‘hij’ *in*-ademt, verdwijnt Prakriti (als geopenbaarde Substantie) in zijn boezem; wanneer ‘hij’ *uit*-ademt verschijnt zij opnieuw als *Maya*,” aldus de Sloka. De Ene werkelijkheid is *Mulaprakriti* (ongedifferentieerde Substantie) – de “Wortelloze wortel”, de . . . Maar wij moeten eindigen, daar er anders voor Uw eigen intuïties weinig te zeggen overblijft.

Geen wonder, dat de Meetkundige van de R.S.* niet weet, dat de schijnbare dwaasheid van de poging om de kwadratuur van de cirkel te vinden, een onuitsprekelijk mysterie verbergt. Het zal moeilijk te vinden zijn onder de grondbeginselen van de beschouwingen van de heer Roden Noel over het “pneumatisch lichaam . . . van onze Heer,” en ook niet onder de *débris* van “A New Basis of Belief in Immortality” van de heer Farmer; en voor velen van deze metafysische denkers zou het hoegenaamd geen zin hebben het feit te onthullen, dat de Ongeopenbaarde Cirkel – de *Vader*, of het *Absolute* Leven – niet bestaat buiten de Driehoek en het Volmaakte Vierkant, en uitsluitend wordt geopenbaard in de *Zoon*; en dat, wanneer het proces omkeert en teruggaat tot de absolute staat van Eenheid, en het vierkant zich opnieuw tot de Cirkel uitbreidt — “de Zoon terugkeert in de boezem van de Vader.” Daar blijft hij totdat hij door zijn Moeder – het “Grote Diep” wordt teruggeroepen om zich opnieuw als een *triade* te openbaren – daar de *Zoon* zowel deel heeft aan de Essentie van de Vader, als aan die van de Moeder – de actieve Substantie, *Prakriti* in haar gedifferentieerde toestand. “Mijn Moeder – (Sophia, de gemanifesteerde Wijsheid) – nam mij” zegt Jezus in een Gnostische verhandeling; en hij vraagt zijn discipelen te blijven wachten *tot hij komt* . . . Het ware “Woord” kan alleen worden gevonden door het mysterie na te gaan van de binnenwaartse en buitenwaartse gang van het Eeuwige Leven door de toestanden die door deze drie meetkundige figuren worden voorgesteld.

*[De Royal Society. –Red.]

De kritiek van “Een bestudeerder van het Occultisme” (wiens vernuft wordt gescherpt door de berglucht van zijn woonplaats) en het antwoord van “S.T.K. . . . Chary” (*Theosophist* van juni) op een deel van Uw uiteenzettingen over ringen en cirkels, behoeft in geen enkel opzicht Uw wijsgerige kalmte te raken of te verstoren. Zoals onze *chela* van Pondichery veelbetekenend zegt, werd of wordt aan U, noch aan iemand anders aan de andere zijde van de drempel, de “volledige theorie” van de Evolutie ooit onderwezen; niemand krijgt haar tenzij hij haar zelf vindt. Als iemand haar uit de verwarde draden die hem zijn gegeven kan ontrafelen, is het in orde; en dat zou inderdaad een mooi bewijs zijn van zijn of haar geestelijk inzicht. Enkelen – zijn *haar zeer dicht genaderd*. Maar toch blijven er bij de besten onder hen nog genoeg dwalingen, – valse schijn en misvattingen; de schaduw van *Manas*, die over het veld van *Buddhi* valt – als bewijs van de eeuwige wet dat alleen de niet geketende Geest de dingen van de Geest ongesluierd zal waarnemen. Geen ongeschoold amateur zou het ooit kunnen opnemen tegen hem, die een meester is in deze tak van onderzoek; maar toch heeft de wereld weinig werkelijke Openbaarders gekend, en haar pseudo-Verlossers zijn legio; en het is een geluk als hun halve lichtglimpen niet, zoals de Islam, met de punt van het zwaard, of zoals de Christelijke Theologie temidden van brandstapels en in martelkamers aan anderen worden opgedrongen. Uw *Fragments* bevatten enkele – zij het zeer weinig – fouten, die uitsluitend zijn te wijten aan Uw beide leermeesters in Adyar, van wie de een U *niet* alles *wilde*, en de ander U *niet* alles *kon* vertellen. Verder kan men niet van fouten spreken – veeleer van onvolledige uiteenzettingen. Deze zijn ten dele toe te schrijven aan Uw eigen onvoldoende scholing in Uw laatste onderwerp – ik doel hier op de steeds dreigende *verduisteringen* – en ten dele aan de povere taalmiddelen die ons ter beschikking staan, en ook wel voor een deel aan de terughoudendheid, die ons door onze regels is opgelegd. Niettemin is, alles wel beschouwd, hun aantal gering en zijn zij van geen betekenis; en wat de fouten aangaat, die door “Een Bestudeerder, enz.” (de Marcus Aurelius van Simla) in Uw No. VII zijn opgemerkt, zal het U genoeg doen te weten, dat elk hiervan, hoe tegenstrijdig deze U nu ook mag toeschijnen, gemakkelijk met de feiten in overeenstemming kan (en zo nodig *zal*) worden gebracht. De moeilijkheid is (a) dat de werkelijke getallen en het verschil in de Ronden niet aan U kunnen worden gegeven, en (b) dat U voor de onderzoekers niet genoeg deuren openzet. Het heldere Licht van de B.T.S. en de Intelligenties die haar omringen (de belichaamde bedoel ik) kunnen U misschien helpen de gebreken te zien: in elk geval Probeer. “Niets ging ooit verloren door te proberen.” U hebt met alle beginners de neiging gemeen om uit ten dele begrepen aanwijzingen te absolute en scherpe conclusies te trekken,

en op grond hiervan te dogmatiseren, alsof het laatste woord is gesproken. U zult hierin te zijner tijd verbetering brengen. U zult ons misschien, ja zelfs meer dan waarschijnlijk, verkeerd begrijpen, want onze taal moet altijd min of meer die van parabelen en suggesties zijn, wanneer wij verboden terrein betreden; wij hebben onze eigen bijzondere wijze van uitdrukken en wat zich achter het scherm van de woorden bevindt, is nog belangrijker dan wat U leest. Maar desondanks — PROBEER. Als de heer S. Moses alleen maar kon begrijpen wat de bedoeling was van wat hem werd gezegd, en over zijn Intelligenties, dan zou hij misschien ontdekken dat alles *strikt waar* is. Daar hij een man is die innerlijk groeit, zal hij die dag misschien nog beleven en zal hij zich volkomen met “de Occultisten” hebben verzoend. Wie weet?

Inmiddels zal ik, met Uw welnemen, dit *eerste* deel besluiten.

K.H.

BRIEF No. 60

Mijn goede vriend – Shakespeare heeft terecht gezegd dat “onze twijfels verraders zijn.” Waarom moet U twijfelen en in Uw geest steeds groeiende monsters scheppen? Een beetje meer kennis van de occulte wetten zou Uw geest al lang tot rust hebben gebracht, Uw vriendelijke echtgenote enige traan en Uzelf veel verdriet hebben bespaard. Weet dan, dat zelfs de chela’s van dezelfde goeroe vaak moeten scheiden en maandenlang van elkaar verwijderd worden gehouden terwijl het ontwikkelingsproces gaande is – eenvoudig wegens de twee tegengestelde magnetische krachten die, daar zij elkaar aantrekken, de wederzijdse en GEÏNDIVIDUALISEERDE ontwikkeling in een bepaalde richting verhinderen. Daar wordt niets kwaads mee bedoeld, wat zelfs onmogelijk is. Deze onkunde heeft de laatste tijd overal ontzaglijk veel leed veroorzaakt. Wanneer zult U *onvoorwaardelijk* vertrouwen op mijn hart, zo niet op mijn wijsheid, waarvoor ik van U geen erkenning vraag? Het is uitermate pijnlijk U te zien ronddolen in een donker labirint, dat door Uw eigen twijfels is geschapen, en waarvan U bovendien eigenhandig alle uitgangen afsluit. Ik denk dat U nu wel tevreden zult zijn met het portret, dat Herr Schmiechen van mij heeft gemaakt, en even ontevreden met het in Uw bezit zijnde? Toch lijken ze alle op hun manier. Maar terwijl de andere het werk van chela’s zijn, werd het laatste geschilderd met de hand van M. op het hoofd van de kunstenaar en dikwijls op diens arm.

K.H.

Blijf alstublieft nog voor de vergadering op woensdag — indien U *meent*, de INNERLIJKE KRING *niet te moeten verlaten*. Anders — ga, maar bedenk dat mijn vriendschap U WAARSCHUWDE. Maar vermijd dan wel de gevoelens te kwetsen van hen, die zondigen door *overmaat*, niet *door gebrek* aan toewijding.

BRIEF No. 61

Aan Sinnett Sahib wordt, met mijn eerbiedige salaams – meegedeeld, dat zijn “beschermers” zozeer door officieel werk in beslag wordt genomen, dat hij zelfs geen ogenblik aandacht kan schenken aan de L.L. of de leden ervan; of om hem persoonlijk te schrijven, hetzij met de pen of door precipitatie – de moeilijkste, om niet te zeggen de kostbaarste methode van beide – althans voor onze reputaties in het Westen.

Mohini kan niet voor onbepaalde tijd of voor langere tijd in Londen blijven, daar hij elders plichten heeft te vervullen – plichten jegens zijn familie en andere jegens de Theosophical Society. Afgezien van het feit dat hij een chela, en dus geen vrij man is – in de gewone zin van het woord – moet hij voor talrijke monden in Calcutta zorgen en moet bovendien genoeg extra verdienen om de vriend terug te betalen, die hem een bedrag van £125 heeft voorgeschooten, voor de kosten van zijn huidige opdracht, ongeacht wat K.H. voor hem al of niet kan doen, iets waarop hij, zo goed als iedere andere chela, niet mag rekenen. Tevens moet U weten, dat hij tijdelijk verandering van klimaat nodig heeft. Hij heeft heel erg geleden van de koude in de hoge kamer in Uw huis, waar niet gestookt kan worden, en K.H. moest hem omgeven met een dubbel schild tegen een dodelijke kou die hem bedreigde. Bedenk dat Hindoes exotische planten zijn in Uw guur en koud land, en zij die hen nodig hebben, moeten voor hen zorgen. (Als ik Olcott, toen ik hem vorige zondag lastig viel om U deze mededeling te doen, niet opdroeg dit eraan toe te voegen, kwam dit omdat ik hem wilde sparen in Uw oordeel, omdat U jegens hem al bevooroordeeld bent en geneigd bent te geloven dat hij op eigen verantwoording sprak.)

Als U Mohini's hulp in Londen nodig hebt, de Theosofen in Parijs hebben die nog harder nodig, daar hun occulte opleiding bij de Uwe ten achter staat. Het plan is dat hij zijn tijd gelijkelijk tussen alle Europese “centra van geestelijke activiteit” verdeelt, en al is hij nu, op de 11e van deze maand, in Parijs nodig, hij zal naar Londen mogen terugkeren, wanneer de beweging op het Continent behoorlijk is begonnen. In elk geval zult U Olcott het grootste deel van de tijd hebben. Maar wees niet bang: als Henry wordt toegestaan langer in

Londen te blijven, zal hij U geen van beiden “hinderen” door af te dalen in zijn opzichtig Aziatisch huisgewaad – want hij zal niet bij U, maar bij de dames Arundale logeren – zoals hem al eerder werd opgedragen, welke opdracht ik herhaalde toen Madame Sahib de opmerking maakte, dat hij beter deed te blijven waar hij was na het vertrek van Upasika. Ook is Olcott niet erger dan vele anderen, en hoewel sommigen het misschien niet zullen toegeven, er zijn ergere ruziemakers dan hij. Ik mag niet eindigen zonder U te laten weten, dat in de affaire Kingsford het recht niet langer aan Uw zijde is. Hoewel U niet geneigd bent het toe te geven – geeft U blijk van *wrok*, Sahib, persoonlijke *wrok*. U hebt haar verslagen en nu zoudt U haar willen vernederen en straffen. Dit is *niet* rechtvaardig. U moet leren Uw bewustzijn meer van Uw uiterlijk zelf te scheiden dan U doet, als U K.H. *niet wilt verliezen*. Want hij is zeer slecht te spreken over wat er gaande is. Mijn verontschuldiging voor deze opmerkingen, maar zij zijn in Uw eigen belang. Neem het mij dus niet kwalijk.

M.

BRIEF No. 62

Ontvangen 18.7.84.

Mijn arme, blinde vriend – U bent totaal ongeschikt voor het praktisch occultisme! De wetten hiervan zijn onveranderlijk; en van een eens gegeven opdracht kan niemand terugkomen. Zij kan geen brieven aan mij doorzenden, en *de* brief had aan Mohini moeten worden gegeven. Niettemin heb ik hem gelezen; en ik heb besloten nog één poging te doen – (de laatste die mij is toegestaan) – om Uw innerlijke intuïtie te openen. Indien mijn stem, de stem van iemand die U in het menselijk beginsel van zijn wezen steeds vriendelijk gezind was, – er niet in slaagt U te bereiken, zoals dit tevoren vaak gebeurde, dan wordt onze scheiding nu en voor alle komende tijden – onvermijdelijk. Het doet mij leed voor U, wiens hart ik zo goed lees, – elk protest en elke twijfel van Uw zuiver intellectuele natuur, Uw koude Westerse verstand – ten spijt. Maar mijn eerste plicht is jegens *mijn* Meester. En laat ik U zeggen dat plicht voor ons zwaarder weegt dan enige vriendschap of zelfs liefde; daar zonder dit duurzame beginsel, dat het onvernietigbare cement is dat vele duizenden jaren lang de verspreide behoeders van de grootse geheimen van de natuur hecht bijeen heeft gehouden – onze Broederschap, ja, onze leer zelf – al lang geleden in onherkenbare atomen zou zijn uiteengevallen. Hoe groot Uw zuiver *menselijke* intellect ook is, Uw geestelijke intuïties zijn helaas zwak en vaag, omdat zij nooit tot ontwikkeling zijn gebracht. Vandaar dat, wanneer U tegenover

een schijnbare tegenstrijdigheid komt te staan, tegenover een moeilijkheid, een soort *inconsequentie* van occulte aard, die haar oorzaak vindt in onze aloude wetten en voorschriften – (waarvan U niets weet, want Uw tijd is nog niet gekomen) – dit onmiddellijk Uw twijfel wekt, Uw achterdocht steekt de kop op – en men ziet dat deze de spot drijven met Uw betere natuur, die door al deze bedrieglijke verschijnselen van uiterlijke zaken tenslotte geheel tot zwijgen wordt gebracht! U bezit niet het geloof dat nodig is om Uw Wil op te wekken Uw louter wereldse intellect te trotseren en te geringachten, en om U een beter begrip te geven van verborgen dingen en onbekende wetten. Ik zie dat het U niet mogelijk is Uw betere aspiraties – gevoed door de stroom van werkelijke toewijding aan het Maya, dat Uzelf van mij hebt gemaakt – (een gevoel in U, dat mij altijd diep heeft getroffen) – te dwingen het koude, *geestelijk blinde* verstand het hoofd te bieden; Uw hart toe te staan dat luid uit te spreken en te verkondigen, wat het tot dusver slechts mocht fluisteren: “Geduld, geduld. Een groots plan is nooit in een ommezien uitgevoerd.” U werd evenwel gezegd, dat het pad naar de Occulte Wetenschappen moeilijk is te volgen en met levensgevaar wordt gegaan; dat er bij elke nieuwe stap die naar het einddoel leidt, valkuilen en scherpe doornen zijn; dat de pelgrim die zich erop waagt, genoopt wordt eerst de duizend en één furiën het hoofd te bieden en te *overwinnen*, die zijn onwrikbare poorten en toegangen bewaken — furiën, wier namen Twijfel, Scepticisme, Smaad, Spot, Afgunst en tenslotte Verzoeking zijn — vooral de laatste; en dat hij die *erachter* wil zien, eerst deze levende muur moet vernietigen; dat hij een hart en ziel van staal moet hebben, en een ijzeren, onwankelbare vastberadenheid, en toch zachtmoedig, vriendelijk en nederig moet zijn, en iedere menselijke hartstocht, die naar het kwade leidt, uit zijn hart moet hebben gebannen. Bent U dit alles? Hebt U ooit een begin gemaakt met een scholing die U zover zou kunnen brengen? Nee; U weet dit evengoed als ik. U bent er niet voor in de wieg gelegd; en U bent ook niet in de positie – als huisvader met vrouw en kind om voor te zorgen, en die moet werken – die op enigerlei wijze geschikt is voor het leven van een asceet, zelfs niet van een – Mohini. Waarom zoudt U zich er dan over beklagen, dat U geen vermogens worden gegeven, dat zelfs *het bewijs van onze eigen vermogens* U meer en meer wordt onthouden, enz.? Het is waar, U hebt verscheidene malen voorgesteld het gebruik van vlees en sterke drank op te geven, wat ik heb afgewezen. Waarom zoudt U, nu U toch geen aangenomen *chela* kunt worden? Ik dacht dat U dit alles lang geleden had begrepen; dat U erin had berust en er vrede mee had geduldig te wachten op wat de toekomst zou brengen en tot ik persoonlijk vrij zou zijn. U weet, dat ik de enige was die poogde vast te houden aan de gedachte, dat het noodzakelijk was op zijn minst een kleine her-

vorming tot stand te brengen, een verzachting, hoe gering ook, van de buitengewone strengheid van onze voorschriften, indien wij zouden willen dat de Europese theosofen in aantal toenemen en werken voor de verlichting en het welzijn van de mensheid. Zoals U weet, is mijn poging mislukt. Alles wat ik kon bereiken was, dat ik toestemming kreeg om met enkelen in contact te treden – in de allereerste plaats met U, daar ik U had uitgekozen als exponen van onze leer, die wij hadden besloten aan de wereld te geven – tenminste tot op zekere hoogte. Daar mijn werkzaamheden mij niet toestonden mijn onder-richt regelmatig voort te zetten, besloot ik dit te hervatten wanneer mijn taak was volbracht, en ik enkele uren vrije tijd ter beschikking kreeg. Ik was aan handen en voeten gebonden toen ik die poging deed om U een eigen blad te bezorgen. Het was mij niet toegestaan in deze zaak psychische krachten te gebruiken. U kent de resultaten. Maar toch zou ik zijn geslaagd, zelfs met de beperkte middelen tot handelen die ik ter beschikking had, zonder de opwind-
 ing over het “Wetsontwerp van Ilbert”. Hebt U er ooit over nagedacht of ooit vermoed wat de ware reden van mijn falen was? Nee; want U weet niets van de *innerlijke* en uiterlijke werkingen van karma – van de “zijdelingse slagen” van deze vreselijke Wet. Maar U *weet heel goed*, dat er een tijd is geweest dat U voor ons allen van de donkere rassen de diepste minachting koesterde; en de Hindoes als een *inferieur* ras beschouwde. Meer wil ik niet zeggen. Als U enige intuïtie bezit, zult U *oorzaak* en *gevolg* nagaan en misschien beseffen *wat* de reden van de mislukking is. Wat U verder tegen had was het bevel van onze Opperste Chef — om niet in te grijpen in de *natuurlijke* groei van de L.L. en de psychische en geestelijke ontwikkeling van de leden ervan – vooral niet *in de Uwe*. U weet dat zelfs de toestemming om U nu en dan te schrijven slechts bij wijze van bijzondere gunst werd verleend na het fiasco van de *Phoenix*. Wat het vertoon van psychische en occulte krachten betreft – daarvan was en is ook nu nog absoluut geen sprake. Was U verbaasd over de *inmenging* in de twist tussen de L.L. en Kingsford? En kunt U nog steeds niet begrijpen, *waarom* wij dit zo deden? Geloof mij, dat U op een goede dag beter zult weten en zult inzien — *dat de oorzaak van dit alles* BIJ UZELF lag.

U bent ook gebelgd over de schijnbare dwaasheid om aan H.S.O. een taak toe te vertrouwen, waarvoor *U* hem, althans in Londen – zowel in maatschappelijk als in intellectueel opzicht – ongeschikt acht. Wel — U zult misschien nog eens inzien dat U het ook hier bij het verkeerde eind had, zoals in vele andere dingen. De komende resultaten zullen misschien een bittere les voor U zijn.

En nu over naar de laatste ontwikkeling, het bewijs dat U *niet* “onrechtvaardig behandeld” werd – zoals U klaagt in Uw brief – terwijl U H.S.O. zowel

als H.P.B. op zeer *wrede* wijze hebt bejegend. Uw grootste grief vindt zijn oorzaak in Uw gevoel van onzekerheid. Het is een *kwelling* — zegt U — om altijd in het ongewisse te worden gelaten, enz. U voelt zich diep gekrenkt door wat U een opvallende en toenemende “onvriendelijkheid en verandering van toon,” enzovoort, belieft te noemen. *U vergist zich van het begin tot het einde*. Er was geen sprake van “onvriendelijkheid” of verandering van gezindheid. U hebt de natuurlijke *bruuskheid* van M., wanneer hij ernstig spreekt of schrijft, eenvoudig verkeerd uitgelegd.

Wat mijn korte opmerkingen over U tegen H.P.B. betreft, die een beroep op mij deed en *in haar recht stond* — U hebt nooit aan de echte en ware reden gedacht; ik had geen tijd; ik kon nauwelijks een vluchtige gedachte aan U of de L.L. wijden. Zoals zij terecht zei, “Niemand heeft er ooit aan gedacht U van enig *opzettelijk* kwaad te beschuldigen” — hetzij jegens ons of de chela's. Wat *onopzettelijk* kwaad betreft — dat ik gelukkig nog bijtijds heb voorkomen — daarvan was zeker eenmaal sprake: *onachtzaamheid*. U hebt nooit nagedacht over het verschil tussen de constitutie van een Bengalees en die van een Engelsman, tussen het weerstandsvermogen van de een en datzelfde vermogen van de ander. Mohini werd dagenlang in een zeer koude kamer zonder verwarming gelaten. Hij heeft daarover met geen woord geklaagd, en ik moest hem tegen een ernstige ziekte beschermen, mijn tijd en aandacht aan hem geven, hem die ik zo nodig had om zekere resultaten teweeg te brengen, hem die alles voor mij had opgeofferd Vandaar de *toon* van M. waarover U zich beklaagt. Nu is U *uitgelegd* dat U niet “onrechtvaardig behandeld” werd, maar eenvoudig een opmerking moest aanhoren, die U niet mocht ontgaan, omdat de fout misschien nog eens gemaakt zou kunnen worden. Verder *ontkent* U, dat U ooit enige *wrok* jegens K. hebt gevoeld. Goed dan; noem het zoals U wilt; maar toch *was* het een gevoel dat indruiste tegen strikte rechtvaardigheid, waardoor O. een blunder maakte die nog erger was dan hij al had begaan — *maar die op zijn beloop werd gelaten* omdat hij ons doel diende, en niet veel kwaad deed behalve alleen hem — die er zo onedelmoedig voor op zijn nummer werd gezet. Beschuldigt U hem ervan dat hij Uw Society *schade*, en misschien wel “onherstelbare” schade heeft toegebracht? Welk kwaad is er dan gedaan? U vergist zich opnieuw. Het zijn Uw *zenuwen* die U woorden aan H.P.B. deden schrijven, waarvan ik — ter wille van U — zou willen dat U ze nooit had geuit. Zal ik U — althans in *één* geval — bewijzen hoe uiterst *onbillijk* U bent geweest door hen beiden ervan te verdenken, dat zij zich bij ons over U hebben *beklaagd* of ons leugens over U hebben verteld? Ik vertrouw er echter op dat U, wat ik nu ga zeggen, nooit aan een ander zult vertellen: d.w.z. wie *het was* (of had kunnen zijn, maar het niet *was*, want zij kwam

te laat) – die mij in haar onschuld over Mohini heeft *ingelicht*. Het staat U vrij op een goede dag de juistheid hiervan na te gaan, maar ik wil niet dat deze voortreffelijke vrouw zich door mijn toedoen verontrust zou voelen of het zich zou aantrekken. *Het was Mevr. Gebhard*, wie ik beloofde haar subjectief te bezoeken. Ik zag haar op een morgen de trap afkomen – toen ik bezig was Mohini *ondoordringbaar* te maken. Zij had hem horen klappertanden, toen ook hij van de bovenverdieping naar beneden kwam. Zij wist dat hij nog steeds in zijn onverwarmde kamertje zat, nadat Olcott al dagen geleden was vertrokken en men hem toen gemakkelijk de kamer ernaast had kunnen geven. Zij bleef staan om hem op te wachten en toen ik *in haar innerlijk* zag, hoorde ik haar mentaal de woorden zeggen: “Och, och . . . als zijn Meester dat eens wist! . . .” en staande op de overloop, vroeg zij hem of hij niet nog wat warme kleren wilde hebben en nog enkele vriendelijke woorden. “Zijn meester — *wist het*” en had het kwaad al verholpen; en omdat hij ook wist dat het *niet opzettelijk* was gebeurd – voelde hij toen geen “onvriendelijkheid”, want hij kent Europeanen te goed dan dat hij meer van hen zou verwachten dan zij kunnen geven. Het was ook niet het enige *stille* verwijt aan Uw adres, dat ik aantrof in het hart van Mme Gebhard, evenals in het gemoed van verscheidene andere vrienden van U: – en het is goed voor U dit te weten – waarbij U moet bedenken dat zij, evenals U, bijna alles beoordelen *naar de schijn*.

Ik wil het hierbij laten. Maar als U een nieuwe kijk op *Karma* wilt hebben, denk dan eens diep na over het voorgaande, en bedenk dat het steeds op de meest onverwachte manieren werkt. En stel U nu de vraag in hoeverre U gerechtvaardigd was om achterdocht jegens Olcott te koesteren, die van deze omstandigheden hoegenaamd niets wist, en jegens H.P.B., die in Parijs was en er nog minder van wist. Niettemin is louter achterdocht ontaard in *overtuiging* (!) en geobjectiveerd in schriftelijke verwijten en zeer onedelmoedige bewoordingen, die bovendien van a tot z nog *onverdiend* waren. Ondanks dit alles hebt U zich gisteren bij mej. A. bitter beklagd over het antwoord van H.P.B. aan U – dat – de bijzondere omstandigheden en haar eigen humeur in aanmerking genomen – verrassend *mild* van toon was, vergeleken met Uw brief aan haar. Evenmin kan ik Uw houding jegens Olcott goedkeuren – als *mijn* advies en mening worden gevraagd. Als U in zijn plaats en tevens *schuldig* was geweest, zoudt U zeker niet hebben toegelaten dat hij U beschuldigde met termen als *vervalsing, laster, leugens, onwaarheden*, en het alledwaaste, ongeschiktheid voor zijn werk. En Olcott is aan al die zonden volkomen onschuldig! Wat zijn werk betreft – men moet ons nageven dat wij beter weten. Wat wij willen *is goede resultaten* en U zult zien dat we die hebben.

Inderdaad, “achterdocht werpt omver wat vertrouwen opbouwt”! En als

er enerzijds enige reden voor U bestaat om tegen ons Bacon te citeren en te zeggen, dat “niets bij een mens meer wantrouwen wekt dan weinig te weten,” dient U daarnaast tevens te bedenken, dat onze *Kennis* en *Wetenschap* niet geheel volgens de methoden van Bacon kunnen worden nagestreefd. Het is ons niet toegestaan deze — wat er ook gebeurt — aan te bieden als een remedie tegen achterdocht, of om mensen ervan te genezen. Zij moeten deze zelf verdienen, en hij die onze waarheden niet in zijn ziel en in zichzelf vindt — heeft weinig kans op succes in het Occultisme. En achterdocht zal de situatie stellig niet verbeteren, want zij is —

“ . . . een zwaar pantser dat *meer* door haar gewicht *belemmert* dan *beschermt*.”

Met deze laatste opmerking kunnen wij, denk ik, voorgoed van deze zaak afstappen. U hebt Uzelf, Uw echtgenote en vele anderen leed berokkend — wat volkomen zinloos was en vermeden had kunnen worden, als U slechts had verhinderd de meeste oorzaken ervan zelf te scheppen. Alles wat mejuffrouw Arundale U heeft gezegd was juist en op zijn plaats. U bent bezig dat wat U zo moeizaam hebt opgebouwd zelf te gronde te richten; bovendien schijnt die vreemde gedachte, dat het ons geheel onmogelijk is met eigen ogen te zien, dat wij uitsluitend afgaan op wat wij in het hoofd van onze chela's vinden, en dat wij dus – niet de “machtige wezens” zijn zoals U ons hebt voorgesteld, U iedere dag meer te achtervolgen. Hume is op dezelfde wijze begonnen. Ik zou U graag willen helpen en U voor zijn lot behoeden, maar als U deze dodelijke invloed waaronder U verkeert, niet zelf van U afschudt, kan ik heel weinig doen.

U vraagt mij of U mejuffrouw Arundale kunt vertellen wat ik U door bemiddeling van mevr. H. liet weten. Het staat U volkomen vrij haar de situatie uit te leggen en U daardoor tegenover haar te rechtvaardigen voor Uw *schijnbare* ontrouw en rebellie jegens ons, zoals zij denkt. U kunt dit te meer doen, daar ik U via mevr. H. nooit tot iets heb verplicht; nooit met U of iemand anders contact heb gehad via haar – evenmin als mijn chela's of die van M., voor zover ik weet, behalve in Amerika, eenmaal in Parijs en nog een keer ten huize van mevr. A. Zij is een uitstekende maar geheel onontwikkelde helderziende. Als men zich niet op onvoorzichtige wijze met haar had bemoeid, en als U inderdaad de raad van de oude vrouw en Mohini had opgevolgd, zou ik intussen door bemiddeling van haar met U hebben kunnen spreken – en dat *was* ons plan. Ook dit is Uw eigen schuld, mijn goede vriend. U hebt hooghartig het recht opgeëist om Uw eigen ondeskundig oordeel te gebruiken in occulte zaken, waarvan U niets kon weten — en de occulte wetten

die U meent te kunnen trotseren en waarmee U straffeloos denkt te kunnen spelen – hebben zich tegen U gekeerd en U ernstig gewond. Alles is zoals het moet zijn. Als U alle vooropgezette ideeën liet varen en kon PROBEREN Uzelf te doordringen van de diepe waarheid, dat het intellect op zich niet almachtig is; dat het, om “bergen te kunnen verzetten,” eerst leven en licht moet ontvangen van zijn hoger beginsel — de Geest, en dan Uw blik zoudt richten op al het occulte, en geestelijk zoudt trachten het vermogen volgens de regels te ontwikkelen, dan zoudt U het mysterie spoedig doorgronden. U behoeft mevr. H. niet te zeggen dat zij nooit juist heeft gezien, want zo is het niet. Menigmaal heeft zij de dingen juist gezien – als zij alleen aan zichzelf werd overgelaten, heeft zij nooit één enkele uitspraak ongeschonden gelaten.

En nu heb ik alles gezegd. Er liggen twee wegen voor U; de ene voert langs een triest en somber pad naar kennis en waarheid – de andere . . . maar eigenlijk moet ik Uw denken niet beïnvloeden. Indien U niet van plan bent geheel met ons te breken, zou ik U willen vragen – niet alleen op de vergadering aanwezig te zijn, maar er ook te spreken – daar er anders een heel ongunstige indruk wordt gewekt. Ik verzoek U dit te doen *ter wille van mij* en ook van U.

Wat U ook doet, laat mij U alleen de raad geven *niet halverwege te blijven staan*: dat kan noodlottige gevolgen voor U hebben.

Mijn vriendschap voor U blijft zoals ze altijd was – want wij hebben ons nog nooit ondankbaar betoond voor bewezen diensten.

K.H.

BRIEF No. 63

Ontvangen te Londen, zomer van 1884.

Goede vriend –

Toen onze eerste briefwisseling begon, was er nog geen sprake van dat er iets zou worden gepubliceerd aan de hand van de antwoorden die U mogelijk zoudt ontvangen. U bleef losse vragen stellen en de antwoorden die op verschillende tijdstippen op onsamenhangende vragen werden gegeven, half en half onder protest, bij wijze van spreken, waren noodzakelijkerwijs onvolledig en vaak vanuit verschillende standpunten benaderd. Toen de publikatie van enkele hiervan voor de *Occult World* werd toegestaan, gebeurde dat in de hoop dat sommigen van Uw lezers, evenals Uzelf, in staat zouden zijn alle verschillende delen aaneen te voegen en daaruit een geraamte of een afschaduwing van ons stelsel zouden ontwikkelen dat, hoewel niet precies gelijk aan het origineel —

wat onmogelijk zou zijn – het zo dicht zou benaderen als voor een niet-ingewijde mogelijk was. Maar de resultaten bleken bijna noodlottig te zijn! Wij hadden ons aan een experiment gewaagd en het werd een jammerlijke mislukking! Wij zien nu in dat niemand, met uitzondering van hen die op zijn minst de derde inwijding hebben doorgemaakt, in staat is op een bevattelijke manier over deze onderwerpen te schrijven. Een Herbert Spencer zou er in Uw omstandigheden een warboel van hebben gemaakt. Mohini heeft het stellig niet geheel bij het rechte eind, in sommige details is hij er beslist naast, maar dat geldt ook voor U, mijn oude vriend, al zal de buitenstaander die ze leest, er niets van gewaarworden, en niemand heeft de werkelijk essentiële fouten in *Esoteric Buddhism* en *Man* opgemerkt; en dat zal waarschijnlijk ook niet gebeuren. Wij kunnen niet dieper ingaan op het onderwerp dat U al hebt aangesneden, en moeten het aan de chela's aan het Hoofdkwartier overlaten de al meegedeelde feiten tot een logisch samenhangende en systematische wijsbegeerte te verweven. De *Geheime Leer* zal veel dingen verklaren, en meer dan één in verwarring gebrachte leerling op het juiste spoor brengen.

Wanneer de wereld al het onafgewerkte en gecompliceerde materiaal kreeg voorgezet, dat in de vorm van oude brieven in Uw bezit is, waarin – dat geef ik toe – met opzet veel onduidelijk werd gelaten, dan zou dit alleen maar de bestaande verwarring nog veel groter maken. In plaats van daardoor voor Uzelf en anderen iets goeds te doen, zou het U alleen in een nog moeilijker positie brengen, de “Meesters” tot mikpunt van kritiek maken, en zo een vertragende invloed uitoefenen op de menselijke vooruitgang en de T.S. Daarom *protesteer ik* ten zeerste tegen Uw nieuwe plan. Laat het aan de *Geheime Leer* over U te wreken. Mijn brieven *moeten niet* worden gepubliceerd op de wijze die U voorstelt, maar als U daarentegen Djual K. moeite wilt besparen, zouden er afschriften van enkele hiervan moeten worden gezonden aan het Literaire Comité in Adyar – waarover Damodar U heeft geschreven – zodat dit met steun van S.T.K. Charya, Djual K., Subba Row en het Geheim Comité (waarvan H.P.B. door ons met opzet werd uitgesloten om nieuwe verdenkingen en lasterpraatjes te voorkomen) in staat zou zijn de gegevens te gebruiken voor de verwezenlijking van het doel waarvoor het Comité werd opgericht, zoals door Damodar is uiteengezet in de brief, die door hem in opdracht werd geschreven. Ik probeer noch nieuwe “Kiddle-verwikkelingen” te voorkomen, noch kritiek op mijn persoon, die inderdaad moeilijk doel kan treffen; maar ik tracht eerder Uzelf en de Society nieuwe moeilijkheden te besparen, die ditmaal van ernstige aard zouden zijn. Kortom, de brieven werden niet geschreven om uitgegeven of in het openbaar besproken te worden, maar voor persoonlijk gebruik, en M. noch ik zullen er ooit in toestemmen ze aldus te laten gebruiken.

Wat Uw eerste brief betreft, de behandeling daarvan is aan Dj.K. opgedragen. Voor het geven van advies in zulke delicate kwesties ben ik nog minder geschikt dan om aspirant-“chela’s” van het slag van “L.C.H.” tevreden te stellen. Ik ben bang dat de “arme, beste mevr. Holloway” haar witte tanden laat zien en dat men haar nu moeilijk “een charmante metgezel” zou vinden. Olcott schreef in opdracht een brief aan Finch – die de sleutel bevat tot het probleempje. Het is opnieuw hetzelfde als met Fern, Moorad Ali, Bishen Lal en andere wrakken. Waarom moeten “would-be” *chela’s* met een zo sterke persoonlijkheid zich met alle geweld binnendringen in de gevaarlijke tovercirkel van beproeving! Mijn excuus voor deze korte brief, ik heb het op het ogenblik erg druk met het aanstaande nieuwe jaar.

K.H.

BRIEF No. 64

Ontvangen te Londen, zomer 1884.

Geheel privé, met uitzondering van Mohini en F.A.

Goede vriend —

Dit is geen antwoord op Uw laatste schrijven. De aan mij geadresseerde brief, die U door bemiddeling van Mohini hebt verzonden, werd in het geheel niet door Uzelf geschreven. Hij werd in werkelijkheid geschreven door iemand, die op dat moment helemaal onder invloed stond van een schepsel van Atavāda —

“De zonde van het Zelf, dat in ‘t Heelal
Als in een spiegel haar dierb’re trekken ziet”

— en *alleen de hare* ; van wie hij ieder woord toen onvoorwaardelijk geloofde; misschien, (en dit is tot op zekere hoogte een rechtvaardiging) omdat de half verwachte tussenkomst, een waarschuwend woord van onze kant, uitbleef. Dus – geen antwoord hierop, want wij slaan liever een bladzijde om.

O, hoe lang nog zullen de mysteriën van het chelaschap zowel verstandigen en scherpzinnigen, als dwazen en lichtgelovigen overweldigen en hen van het pad der waarheid afbrengen! Hoe weinigen van de vele pelgrims, die zich zonder kaart of kompas op deze oeverloze Oceaan van het Occultisme moeten begeven, bereiken het begeerde land. Geloof mij, trouwe vriend, dat *niets* dan een volledig vertrouwen in ons, in onze goede motieven, zo niet in onze wijsheid, in onze vooruitziende blik, zo niet alwetendheid – die op deze aarde niet te vinden is — iemand kan helpen van het land van zijn dromen en fanta-

sieën over te steken naar ons land van Waarheid, het gebied van strenge realiteit en feiten. Anders zal deze oceaan inderdaad oeverloos blijken; zijn golven zullen hem niet langer over de wateren van de hoop dragen, maar zullen iedere rimpeling in twijfel en argwaan doen verkeren; en bitter zullen zij blijken te zijn voor hem, die zich op die trieste en woelige zee van het Onbekende begeeft met een bevooroordeeld gemoed!

Maar voel U desondanks niet te zeer in verlegenheid gebracht. Het uur van de beproeving is voor de helft verstreken; tracht liever het “waarom en waarom” van de situatie te begrijpen, en met groter ernst studie te maken van de wetten die onze “Occulte Wereld” besturen. Ik geef het U toe, die wetten schijnen *inderdaad* heel vaak onrechtvaardig en soms zelfs wreed. Maar dit is een gevolg van het feit, dat zij nooit waren bedoeld om onmiddellijk onrecht te herstellen, of om direct bijstand te verlenen aan hen, die op goed geluk de wetgevers trouw betuigen. Toch is het schijnbaar echte, het kortstondige en snel voorbijgaande kwaad dat zij teweegbrengen, even nodig voor de groei, de vooruitgang en de uiteindelijke grondvesting van Uw kleine Th. Society als bepaalde natuurrampen, die vaak hele volken decimeren, dit voor de mensheid zijn. Een aardbeving kan, hoe weinig de wereld dat ook begrijpt, een zegen zijn en een vloedgolf kan het behoud blijken van velen ten koste van weinigen. Het is gebleken, dat de “geschiktsten” de vernietiging van ieder oud ras overleefden, en opgingen in en zich assimileerden met het nieuwe, want de natuur is ouder dan Darwin. Zeg daarom liever bij Uzelf: “wat er ook is gebeurd, er kan geen reden “zijn tot spijt”; want het gaat er niet zozeer om dat aan de “innerlijke groep” nieuwe feiten worden onthuld, dan wel dat aan de weinige volkomen trouwe leden hiervan oude raadsels en mysteriën worden uitgelegd en verduidelijkt. Zelfs een onschuldig aanhalingsteken dat uit mijn pen vloeide, en waartegen U bezwaar hebt gemaakt, zou vol betekenis zijn voor iemand die minder verduisterd was dan U toen U Uw laatste brief schreef – die geheel was gebaseerd op de listige insinuaties van Uw pseudo-sibille. Het was absoluut noodzakelijk, dat de verborgen werking van Karma zich binnen de persoonlijke ervaringen van die weinige trouwe leden (Uzelf inbegrepen) voltrok; dat de diepere betekenis ervan op praktische wijze zou worden geïllustreerd (evenals de gevolgen) – in die eigengereide vrijwilligers en kandidaten voor chelaschap, die zich overijld begeven in de donkere schaduw van haar raderen.

Sommigen zullen tegen het voorgaande inbrengen – wat dan te zeggen van haar grote helderziendheid, haar chelaschap en het feit dat zij onder de velen door de Meesters werd uitgekozen?

Haar helderziendheid is een feit, haar uitverkiezing en chelaschap eveneens. Hoe goed in psychisch en fysiologisch opzicht ook toegerust om zulk een

uitverkiezing te rechtvaardigen, toch moet een chela, gekozen of niet, op de lange duur als chela ten onder gaan, tenzij hij geestelijke zowel als materiële onzelfzuchtigheid bezit. Zelfverheffing, ijdelheid en eigenwaan zijn, als ze aanwezig zijn in de *hogere* beginselen, ontzaglijk veel gevaarlijker dan wanneer diezelfde gebreken uitsluitend inherent zijn aan de lagere fysieke natuur van de mens. Zij zijn de branding waarin de zaak van het chelaschap in het proefstadium stellig te pletter zal slaan, tenzij de would-be discipel is uitgerust met het vlekkeloze schild van volmaakt geloof en vertrouwen in hen, die hij zoekt in berg en dal en die hem veilig naar het licht van de Kennis kunnen leiden. De wereld beweegt en leeft in de schaduw van de dodelijke oepasboom van het Kwaad; wat ervan afdruipt is echter alleen gevaarlijk voor hen en bereikt slechts diegenen, wier hogere en tussennatuur even vatbaar voor infectie zijn als hun lagere. Het giftig zaad ervan kan slechts ontkiemen in een ontvankelijke en goed toebeide bodem. Herinner U de gevallen van Fern, Moorad Ali en Bishen Lal, goede vriend, en denk aan wat U hebt geleerd. De hoeveelheid menselijke zonden en zwakheden wordt verdeeld over het hele leven van een mens, die er genoeg mee neemt een gemiddelde sterveling te blijven. In het leven van een chela wordt het als het ware verzameld en geconcentreerd in één periode – de periode van beproeving. Dat wat zich doorgaans ophoopt om pas in de volgende wedergeboorte van een gewoon mens een geschikte uitweg te vinden, wordt in de chela aangewakkerd en in het leven geroepen – in het bijzonder in de aanmatigende en zelfzuchtige kandidaat, die binnenstormt zonder zijn krachten te hebben gemeten.

“Zij die zoveel diepe valkuilen voor haar vrienden en broeders heeft gegraven, is er zelf in gevallen” — zei M. tegen H.P.B. op de avond van de wederzijdse onthullingen. Ik heb het geprobeerd, maar kon haar niet redden. Zij had het gevaarlijke pad betreden, of eigenlijk moest ik zeggen — *geforceerd*, waarbij zij een tweeledig doel beoogde:

(1) Al wat was opgebouwd, waaraan *zij* niet had meegewerkt, omver te werpen en zo het pad voor alle anderen te versperren, als het stelsel en de Society niet aan *haar* verwachtingen bleken te beantwoorden;

(2) Trouw te blijven, en haar chelaschap en natuurlijke gaven, die inderdaad heel groot zijn, alleen dan tot ontplooiing te brengen, indien aan *al* deze verwachtingen werd voldaan. Het was de intensiteit van dat besluit die het eerst mijn aandacht trok. Als zo iemand geleidelijk en met zachte hand in de goede richting was gestuurd, zou dit een onschatbare aanwinst hebben betekend. Maar er zijn personen, die, zonder ooit enig uiterlijk blijk van zelfzucht te geven, toch intens zelfzuchtig zijn in hun innerlijke geestelijke aspiraties. Zij zullen de eens door hen gekozen weg volgen met de ogen gesloten voor de belan-

gen van allen, behalve die van henzelf, en niets bemerken van wat zich buiten het smalle pad bevindt, dat is bezet door hun eigen persoonlijkheid. Zij worden zo sterk in beslag genomen door de gedachten aan hun eigen vermeende "gelijk", dat er naar hun mening nooit iets juist kan zijn buiten het bereik van hun eigen visie, die door hun zelfvoldane instelling en hun oordeel over goed en kwaad wordt vertroebeld. Helaas, zo iemand is onze nieuwe wederzijdse vriendin L.C.H. "Het goede in U is laag, het kwade een vloek," zo werd gezegd door onze Heer Boeddha van mensen als zij; want *goed* en *kwaad* "bedriegen hen die zichzelf liefhebben" en de anderen slechts in verhouding tot de genoten voordelen – ook al zijn deze voordelen van zuiver geestelijke aard. Ongeveer 18 maanden geleden door de lezing van Uw *Occult World*, tot krampachtige, hysterische nieuwsgierigheid gewekt, en later door de lezing van *Esoteric Buddhism* tot enthousiaste naijver, besloot zij, "achter de waarheid te komen," zoals zij het uitdrukte. Zij wilde òf zelf een chela worden — in de allereerste plaats *om boeken te schrijven* en zo haar "leke"-rivaal in de schaduw te stellen, òf het hele bedrog waaraan zij geen deel had aan de kaak stellen. Zij besloot naar Europa te gaan om U op te zoeken. Haar overspannen verbeelding, die ieder verdwaald spook van een masker voorzag, schiep de "Student" en maakte hem dienstbaar aan haar bedoelingen en verlangens. Zij geloofde er oprecht in. Op dat ogenblik greep ik in, omdat ik het nieuwe gevaar zag aankomen. Dharb: Nath werd er heengezonden om uit mijn naam driemaal met kracht zijn invloed bij haar aan te wenden. Haar gedachten werden gedurende zekere tijd geleid, haar helderziendheid werd dienstig gemaakt aan een doel. Hadden haar oprechte aspiraties over het intense persoonlijkheidsgevoel van haar lager zelf gezegevierd, dan zou ik de T.S. een voortreffelijke hulp en medewerkster hebben gegeven. De arme vrouw is van nature goed en deugdzaam; maar juist die reinheid is van een zo bekrompen aard, draagt zulk een *presbyteriaans* karakter, als ik dat woord mag gebruiken, dat zij niet in staat is deze in iemand anders dan alleen in haar eigen *Zelf* weerspiegeld te zien. Zij alleen is goed en rein. Alle anderen moeten en zullen gewantrouwd worden. Er werd haar een grote gunst geboden – haar eigenzinnige geest wilde haar niets doen aannemen, dat niet naar haar eigen model was gevormd.

En nu krijgt zij van mij een brief die mijn *ultimatum* en voorwaarden zal bevatten. Zij zal ze niet aannemen, maar zal zich bij velen van U bitter beklagen en daarbij nieuwe toespelingen maken en insinuaties uiten ten nadele van iemand die zij voorgaf te vereren. Bereid U voor. Er wordt haar een reddingsplank toegeschoven, maar er bestaat heel weinig hoop dat zij die zal aannemen. Ik zal het echter nogmaals proberen; maar ik heb niet het recht haar in

enigerlei richting te beïnvloeden. Als U mijn raad wilt opvolgen, laat dan iedere serieuze briefwisseling met haar achterwege tot zich een nieuwe ontwikkeling voordoet. Probeer "Man" te redden door het met Mohini door te nemen, en hierin de beweerde inspiraties en voorschriften van "Student" door te halen. Daar ook mij "een oogmerk en doel" voor de geest hebben gestaan, moest ik haar in de waan laten, dat dit nieuwe boek werd geschreven met de bedoeling om "de fouten te verbeteren" in *Esoteric Buddhism* (– *het om hals te brengen* – was de werkelijke gedachte); en pas op de avond vóór haar vertrek werd aan Upasika opdracht gegeven ervoor te zorgen, dat Mohini nauwkeurig alle aan bedenkingen onderhevige passages eruit zou schrappen. Tijdens haar verblijf in Engeland zou mevr. H. U nooit hebben toegestaan haar boek te zien vóór de definitieve publikatie. Maar ik wil de vijf maanden moeizame arbeid van Mohini niet verloren laten gaan en zal niet toestaan dat het onuitgegeven blijft.

Al blijft er veel onverklaard, het weinige dat U uit deze brief hebt kunnen opmaken, zal toch aan zijn doel beantwoorden. Het zal Uw gedachten in een nieuwe richting doen gaan, en zal weer een hoek in het domein van de psychologische *Isis* hebben ontsluit.

Indien U zich Occulte Kennis wilt eigen maken, dient U te bedenken, mijn vriend, dat een dergelijk onderricht in de stroom van het chelaschap menig onvermoed kanaal opent, waarop zelfs een "leke" chela zich moet laten meevoeren, om niet op de zandbanken te stranden; en dit wetende, moet hij er zich altijd voor hoeden louter naar de schijn te oordelen. Het ijs is opnieuw gebroken. Doe er Uw voordeel mee, als U kunt.

K.H.

BRIEF No. 65

Ontvangen te Londen, zomer 1885.

Mijn vriend:

U vraagt mij "licht te werpen" op de "nieuwe bedroevende gebeurtenis", die het gevolg is van de fantastische beschuldiging van de heer A. Gebhard? Wat dat betreft, tientallen gebeurtenissen van nog veel bedroevender aard, stuk voor stuk bedoeld om de ongelukkige vrouw die als slachtoffer werd gekozen, te verpletteren, zijn rijp en staan op het punt boven haar hoofd los te barsten en de Society evenzeer te schaden. Had ik voorts moeten bedenken, dat na mijn jammerlijk mislukte poging Uw streng logische denkers tevreden

te stellen ten aanzien van de "Billing-Massey" en "Kiddle-Light" incidenten, mijn persoonlijke opinie en verklaringen in het Westen niet erg hoog zouden worden aangeslagen? U schijnt echter evenals Whewell te denken, dat "iedere mislukking een stap is naar succes," en dat Uw vertrouwen in mij Uw vrienden ernstig ongerust moet maken?

Met Uw goedvinden heb ik de verklaring van het "bedroevende voorval" aan mevr. B. zelf overgelaten. Daar zij U evenwel niets dan de simpele waarheid heeft geschreven, is er heel weinig kans op dat zij geloof zal vinden, behalve misschien bij haar weinige naaste vrienden – als zij die nog heeft tegen de tijd dat U deze brief ontvangt.

U moet nu wel hebben begrepen, mijn vriend, dat de poging, die elke eeuw door ons wordt ondernomen om de ogen van de blinde wereld te openen — vrijwel is mislukt: in India – ten dele, in Europa – op enkele uitzonderingen na – volslagen. Er is maar één kans op redding *voor hen* die nog geloven: zich aansluiten en de storm dapper het hoofd bieden. Laat de ogen van de meest intellectueel ontwikkelden onder het publiek opengaan voor de laaghartige samenzwering tegen de theosofie die zich in kringen van missie en zending voltrekt en in één jaar tijd zult U weer vaste grond onder de voeten hebben. In India is het: "òf Christus òf de *Stichters* (!) Laten we hen stenigen!" Het is hun bijna gelukt één slachtoffer om te brengen – zij vallen nu de andere aan – Olcott. De padri zijn druk in de weer. De P.R.S. heeft hun een prachtkans geboden munt te slaan uit het optreden van hun afgezant. De heer Hodgson werd een zeer willig slachtoffer van valse getuigenissen; en het door de wetenschap *a priori* onmogelijk achten van zulke verschijnselen, heeft ertoe bijgedragen, dat de echtheid van de verschijnselen waarnaar hij een onderzoek moest instellen en waarover hij moest rapporteren, geheel en al in diskrediet werd gebracht. Hij kan als excuus aanvoeren de door hem persoonlijk ondervonden teleurstelling, waardoor hij zich in woede keerde tegen de vermeende daders van de "gigantische zwendel"; maar het is buiten twijfel dat, als de Society ineensloot, dit aan hem te wijten zal zijn. Wij kunnen hieraan nog de lofwaardige pogingen toevoegen van onze wederzijdse vriend in Simla (A.O. Hume), die evenwel nog niet heeft bedankt – en die van de heer Lane-Fox. Welke Vereniging zou in haar geheel bestand kunnen zijn tegen de uitwerking van twee tongen als die van de heren H. en L.F.! Terwijl eerstgenoemde iedere theosoof van betekenis in vertrouwen neemt, en hem verzekert dat, sinds het ontstaan van de Society, *niet één van de brieven*, die van de *Meesters* zouden zijn gekomen, *echt* was, gaat de heer L. Fox rond en verkondigt plechtig, dat hij slechts gevolg geeft aan de wensen van de Meester (M.), door de theosofen op de hoogte te stellen van alle gebreken van de T.S. en de fouten van de Stichters,

wier Karma het is het heilige vertrouwen, dat hun Goeroe's in hen hadden gesteld, *te beschamen*.

Voortaan zult U het onze chela's misschien minder kwalijk nemen, dat zij de Europeanen aan het Hfdkw. verfoeien en zeggen, dat *zij* het zijn die de Society te gronde hebben gericht.

Daarom, mijn vriend, komt er noodgedwongen een einde aan het voorgenomen occulte onderricht. Alles was geregeld en voorbereid. Het geheime Comité, dat was aangewezen om onze brieven en leringen in ontvangst te nemen en ze aan de Oosterse groep over te dragen, was gereed, toen een paar Europeanen – om redenen die ik liever niet noem – zich de bevoegdheid toekenden om het besluit van de gehele Raad te herroepen. Zij weigerden (hoewel de reden die zij opgaven een andere was) – onze instructies door tussenkomst van Subba Row en Damodar te ontvangen, welke laatste door de heren L. Fox en Hartmann wordt gehaat. Subba Row bedankte en Damodar ging naar Tibet. Moet men onze Hindoes hiervan een verwijt maken?

En nu hebben Hume en Hodgson Subba Row geprikkeld door hem te zeggen, dat hij als occultist en vriend van mevrouw B. bij het Gouvernement onder verdenking stond ook *een spion* te zijn. Het is een herhaling van de geschiedenis van de “Graaf St. Germain” en Cagliostro. Maar U, die jegens *mij* steeds trouw en oprecht bent geweest, kan ik zeggen dat de vruchten van Uw toewijding niet van de boom van de arbeid zullen mogen vallen om te rotten en tot stof te vergaan. En mag ik nu misschien enkele woorden zeggen, die wellicht nuttig kunnen blijken?

Het is een afgezaagde waarheid, dat geen van U zich ooit een juist beeld heeft gevormd van de “Meesters” of van de wetten van het Occultisme waardoor zij zich laten leiden. Zo moet ik bijvoorbeeld, omdat ik enige Westerse opvoeding heb genoten – per se worden voorgesteld als het toonbeeld van een “gentleman”, die zich bij wat hij doet strikt aan de wetten van de *etiquette* houdt, en zich in zijn omgang met Europeanen schikt naar de voorschriften van Uw wereld en hogere kringen! Niets kon onjuister zijn: het absurde beeld van een Indo-Tibetaanse asceet, die zich gedraagt als Sir C. Grandison, is onze aandacht nauwelijks waard. Niettemin heeft men mij, omdat ik er niet in slaagde aan genoemde beschrijving te beantwoorden, in effigie opgehangen, in het openbaar gebrandmerkt en vernederd, zoals mevr. B. zou zeggen. Wat een armzalige parodie! Wanneer zult U beseffen dat ik helemaal niet zo ben? Dat, als ik tot op zekere hoogte vertrouwd ben met Uw (volgens mij) eigenaardige opvattingen over wat gepast is in dit of dat opzicht, en over de verplichtingen van een *Westerse gentleman*, U in zekere mate bekend bent met de manieren en gebruiken van China en Tibet. Zoals U, niettemin, zoudt weigeren zich aan te

passen aan onze gewoonten en te leven volgens onze gebruiken – zo verkies ik onze levenswijze boven de Uwe en onze ideeën boven die van het Westen. Ik wordt beschuldigd van “*plagiaat*”. Wij in Tibet en China weten niet wat U met dat woord bedoelt. Ik weet het wel, maar misschien is dat nog geen reden voor mij om Uw literaire wetten te aanvaarden. Iedere schrijver heeft het recht om hele zinnen over te nemen uit het woordenboek van *Pai-Wouen-Yen-Fu*, het grootste ter wereld, dat vol staat met aanhalingen van elke bekende schrijver, en dat alle uitdrukkingen bevat die ooit zijn gebruikt – en ze zo te formeren dat hij er zijn gedachten mee kan uitdrukken. Dat slaat niet op het geval Kiddle, dat zich precies zo heeft afgespeeld als ik U heb verteld. Maar U kunt misschien in al mijn brieven wel twintig losse zinnen vinden, die al eerder in boeken of MSS. werden gebruikt. Wanneer U over een bepaald onderwerp schrijft, omringt U zich met naslagwerken enz.: wanneer wij ergens over schrijven en niet weten hoe het Westen erover denkt, omringen wij ons met honderden passages: over dit bijzondere onderwerp uit tientallen verschillende boeken – die staan afgedrukt op het Akasa. Is het dan zo’n wonder, dat niet alleen een chela, aan wie het werk werd toevertrouwd en die helemaal niet weet wat plagiaat betekent, nu en dan een hele al bestaande zin gebruikt, die echter op een ander – ons eigen denkbeeld – wordt toegepast, maar dat ook ikzelf dat doe? Ik heb hierover al eerder met U gesproken, en het is niet mijn schuld als Uw vrienden en vijanden met deze verklaring geen genoegen willen nemen. Als ik nog eens een oorspronkelijk essay ga schrijven om naar een prijs te dingen, zal ik mogelijk voorzichtiger zijn. Wat de zaak *Kiddle* betreft, dit is Uw eigen schuld. Waarom hebt U de *Occult World* gedrukt, voor U mij het boek zond om het door te nemen? Ik zou de passage er nooit in hebben laten staan; evenmin het “*Lal Sing*”, een dwaas bedenkfel van Djual K. voor een halve *nom de plume* en dat ik onvoorzichtig wortel heb laten schieten zonder aan de gevolgen te denken. *Wij zijn geen onfeilbare, alles vooruitziende “Mahatma’s” op elk uur van de dag*, goede vriend: niemand van U heeft geleerd dat te onthouden. En nu over het Occultisme.

Er werd van ons verwacht, dat wij de Occulte krachten op dezelfde wijze laten behandelen als hun hulsel – de fysieke krachten in de natuur. Men heeft ons onder handen genomen, omdat wij niet iedere geleerde die zich bij de T.S. aansloot, in het bezit stelden van de vruchten van het onderzoek van generaties van occultisten, die daaraan allen hun leven hadden gewijd, en dit even vaak verloren in de grote strijd om aan het hart van de Natuur zijn geheimen te ontwringen. Deden wij dat niet – dan zou het Occultisme niet kunnen worden erkend: het moet dan in de hoek blijven van magie en bijgeloof, spiritisme – in de ogen van sommigen – *bedrog* naar de mening van anderen. Wie

heeft er ooit een ogenblik aan gedacht, dat een occulte wet die wordt onthuld, niet langer occult is, maar publiek eigendom wordt, tenzij ze wordt bekend-gemaakt aan een *Occultist, die sterft voor hij het geheim verradt?*

Wat een gemopper, wat een kritiek op *Devachan* en soortgelijke onderwerpen vanwege hun onvolledigheid en vele schijnbare tegenstrijdigheden! O, blinde dwazen! Zijn zij vergeten – of hebben zij nooit geweten, dat hij die de sleutels tot de geheimen van de *Dood* in handen heeft, de sleutels van het *Leven* bezit. Dat als ieder in dit ras een *scheppende God* kon worden en zo gemakkelijk kennis kon opdoen, het 6e en 7e ras niet nodig zouden zijn? En dat wij, wij het program van het *ZIJN* verstoord, de optekeningen in het Boek des Levens verknoeid, kortom de *EEUWIGE WIL* verijdeld zouden hebben!

Mijn vriend, ik heb weinig of niets meer te zeggen. Het spijt mij zeer dat ik niet bij machte ben aan de eerlijke, oprechte aspiraties van enkele uitverkorenen van Uw groep te voldoen – althans op het ogenblik niet. Kon Uw L.L. slechts begrijpen, of zelfs maar vermoeden, dat de huidige crisis, die de T.S. op haar grondvesten doet schudden, een kwestie van ondergang of redding voor duizenden is; een kwestie van vooruitgang van het menselijk ras of van achteruitgang, van zijn roem of oneer, en voor de meerderheid van dit ras — van *te zijn of niet te zijn*, in feite van vernietiging – dan zouden velen van U wellicht een onderzoek instellen naar de wortel van het kwaad, en in plaats van U door de valse schijn en wetenschappelijke uitspraken te laten leiden, aan het werk gaan en de situatie redden door het onwaardig gedoe van Uw wereld van zending en missie aan het licht te brengen.

Aanvaard inmiddels mijn beste wensen.

K.H.

Ik geloof, dat ik er goed aan doe U nogmaals iets te zeggen, waarvan ik zou willen dat U het zich altijd herinnert. Ik zou willen dat iedere vraag even gemakkelijk kon worden beantwoord als Uw vraag over de “bedroevende gebeurtenis”. Hoe komt het, dat iedere aspirant naar het chelaschap door twijfel en lage verdenkingen schijnt te worden overvallen? Mijn vriend, in de Maçonnieke Loges van vroeger werd de neofiet onderworpen aan een reeks verschrikkelijke beproevingen van zijn standvastigheid, moed en tegenwoordigheid van geest. Door psychologische indrukken, aangevuld met mechanische hulpmiddelen en chemicaliën, werd hij in de waan gebracht dat hij in afgronden viel, door rotsblokken werd verpletterd, tussen hemel en aarde over bruggen van spinrag liep, door vuur ging, in water verdronk, en door wilde dieren werd aangevallen. Dit was een herinnering aan de Egyptische Mystериën en een daaraan ontleend programma. Daar het Westen de geheimen van het Oosten had verlo-

ren, moest het, zoals ik zeg, zijn toevlucht nemen tot kunstgrepen. Maar tegenwoordig zijn door de popularisatie van de wetenschap dergelijke onbeduidende beproevingen verouderd. De aspirant wordt nu uitsluitend in de psychologische zijde van zijn natuur aangepakt. De beproevingen die hij moet ondergaan, zijn — in Europa en India — die van Raj-yog, en hebben tot gevolg — zoals al dikwijls is verklaard — dat iedere kiem van goed en kwaad in hem in zijn temperament wordt ontwikkeld. De regel is onwrikbaar, en niet één ontkomt eraan, of hij ons alleen een brief schrijft, of in de beslotenheid van zijn eigen hart een sterk verlangen naar occulte communicatie en kennis formuleert. Evenals een regenbui een rots niet vruchtbaar kan maken, zo heeft de occulte leer geen uitwerking op een niet ontvankelijk gemoed; en evenals water de warmte van ongebluste kalk ontwikkelt, zo brengt de leer iedere onvermoede mogelijkheid, die latent in hem aanwezig is, tot heftige activiteit.

Weinig Europeanen hebben *deze beproeving* doorstaan. Achterdocht, gevolgd door een eigengekweekte overtuiging dat er bedrog in het spel is, schijnen de orde van de dag te zijn geworden. Ik zeg U dat wij, *op zeer weinig uitzonderingen na* — in Europa hebben gefaald. Voortaan zal het beleid van absolute neutraliteit van de T.S., waar het occulte leringen en verschijnselen betreft, met kracht worden doorgevoerd: alles wat wordt medegedeeld, zal door bepaalde personen aan individuele leden worden gegeven. Bijv.: als mevr. B. de nodige kracht vindt om te leven (en dit hangt geheel af van haar *wil* en de kracht daarvan) en bereid is onder leiding van haar goeroe, of zelfs van mij, ons te dienen als een amanuensis voor U (Sinnett, niet voor de groep), dan kan zij, als zij dat wil, U wekelijks of maandelijks instructies zenden. Mohini zou hetzelfde kunnen doen — maar onder de gelofte, dat noch onze namen, noch die van de afzender ooit bekend worden gemaakt; evenmin mag de T.S. voor deze leringen verantwoordelijk worden gesteld. Als de Oosterse groep blijft bestaan, zou er nog iets voor haar kunnen worden gedaan. Maar van nu af zal nooit meer worden toegestaan, dat de Society in India opnieuw in opspraak wordt gebracht door verschijnselen, die zonder onderscheid als bedrog worden bestempeld. Het goede schip is zinkende, vriend, omdat zijn kostbare lading het grote publiek is aangeboden; omdat een deel van zijn inhoud door profane handen is ontheiligd en zijn goud — als koper werd ontvangen. Voortaan, zeg ik, zal geen profaan oog zijn schatten meer zien, en zijn buitenste dekken en tuigage moeten worden gezuiverd van de onreinheden en afval, die zich daar hebben opgehoopt door de indiscretie van zijn eigen leden. Probeer het gedane kwaad te herstellen. Iedere stap die iemand in onze richting doet, dwingt ons een stap in zijn richting te doen. Maar men zal ons niet vinden door naar Ladakh te gaan, zoals de heer Lane-Fox zich verbeeldt.

Nogmaals, ontvang mijn zegen en afscheidsgroet, *indien* zij mijn laatste moeten zijn.

K.H.

BRIEF No. 66

Ontvangen in Londen, 10 oktober 1884.

Om volkomen geldige redenen, waarop ik niet in bijzonderheden behoef in te gaan, kon ik geen antwoord geven op Uw brief uit Elberfeld, noch het door tussenkomst van L.C.H. aan U doorzenden. Nu het onmogelijk is geworden gebruik te maken van het voornaamste kanaal – H.P.B., waarlangs ik U tot dusver bereikte, op grond van Uw persoonlijke en wederzijdse relaties met haar, heb ik de gewone post gebruikt. Zelfs dit eiste meer krachtverbruik van een vriend, dan U zich kunt voorstellen.

Het zou geen vriendendienst zijn de waarheid te verzwijgen, wanneer het uitspreken ervan iets goeds kan uitrichten en daarom moet ik U zeggen, dat U Uzelf nauwlettend in het oog moet houden, als U niet voorgoed een einde aan mijn brieven wilt maken. Zonder het zelf te beseffen, kweekt U een neiging aan tot dogmatisme en het onjuist beoordelen van personen en motieven. Ik weet heel goed wat Uw opvattingen zijn over wat U noemt de dwaasheid van een “goedzak”; en ik ben er mij even pijnlijk van bewust dat, daar het niemand in Uw wereld is toegestaan een ander zedenlessen te geven en U daar hoogstwaarschijnlijk afkerig van bent, deze woorden vermoedelijk tevergeefs worden geschreven. Maar ik ken ook Uw oprechte wens dat onze briefwisseling niet wordt afgebroken; en omdat ik dit weet, vestig ik Uw aandacht op dat wat daar stellig toe zou leiden.

Hoed U dus voor een geest van liefdeloosheid, want die zal als een hongerige wolf op Uw pad verschijnen en de betere eigenschappen van Uw natuur, die tot ontwikkeling zijn gekomen, verslinden. Verruim Uw sympathieën in plaats van ze te beperken; probeer U met Uw medemensen te vereenzelvigen, in plaats van Uw kring van affiniteiten te verkleinen. Wat ook de oorzaak is — hetzij fouten in Adyar of Allahabad, of mijn nalatigheid, of H.P.B.’s gebreken — er is een crisis en het is tijd Uw morele kracht zoveel mogelijk te versterken. Dit is niet het moment voor verwijten of door wraak ingegeven beschuldigingen over en weer, maar voor een vereende krachtsinspanning. Wie de zaden van de huidige storm ook heeft gezaaid, de wervelwind is sterk, de gehele Society oogst hem en hij wordt vanuit Sijgatse eerder aangewakkerd dan getemperd. U lacht om *beproevingen* – toegepast op U vindt U het woord be-

lachelijk? U vergeet dat hij, die zelfs in gedachten onze omgeving nadert, in de maalstroom van beproevingen wordt getrokken. In elk geval wankelt Uw tempel, en als U met Uw sterke schouders zijn muren niet stut, deelt U misschien het lot van Simson. Trots en “waardige minachting” zullen U in de huidige moeilijkheden niet baten. Er bestaat inderdaad zo iets – mits allegorisch opgevat – als schatten, die door trouwe gnomen en boze geesten worden bewaakt. De schat is onze occulte kennis, waar velen van U naar zoeken – U in de allereerste plaats; en misschien is het niet H.P.B. of Olcott of iemand anders individueel, die de bewakers hiervan heeft wakker gemaakt, maar bent U het zelf, meer dan zij en de Society te zamen. Boeken als de *Occult World* en *Esoteric Buddhism* gaan niet onopgemerkt aan de ogen van die trouwe bewakers voorbij, en het is beslist noodzakelijk dat zij, die deze kennis willen bezitten, *terdege* worden beproefd en getoetst. Trek daaruit de conclusie die U wilt; maar bedenk dat mijn Broeder en ik de enigen van de Broederschap zijn, wie de verspreiding (tot een zekere grens) van onze leringen ter harte gaat, en dat H.P.B. tot dusver ons enig instrument, onze meest volgzaamste tussenpersoon was. Aangenomen dat zij geheel is zoals U haar beschrijft – en ik heb U al gezegd, dat het wrakke oude lichaam soms bepaald gevaarlijk wordt – dan is dit voor U toch geen excuus voor zelfs de geringste verslapping van Uw pogingen de situatie te redden, en het werk met zoveel te meer kracht voort te zetten (en vooral onze briefwisseling te beschermen). Zie het voor wat het is, een positief voordeel voor U allen dat zij is wat ze is, daar dit U te meer moet aansporen tot daden, ondanks de moeilijkheden die zij, naar U meent, heeft geschapen. Ik zeg niet dat wij haar zouden hebben verkozen als er een mee-gaander tussenpersoon beschikbaar was geweest; maar, voor zover het Uzelf betreft is het toch een voordeel geweest, maar U hebt haar voor lange tijd, zo niet voor altijd van U vervreemd, en mij daardoor enorme moeilijkheden in de weg gelegd. Herinner U wat ik U zo’n twee jaar geleden heb gezegd, “mocht H.P.B. sterven voor wij een plaatsvervanger hebben gevonden,” dan kunnen de krachten, waarvan wij ons bij onze contacten met de buitenwereld bedienen, ons misschien nog het overbrengen van twee of drie brieven mogelijk maken, daarna zou het aflopen en zoudt U geen brieven meer van mij ontvangen. Welnu zij is praktisch dood; en U bent het zelf – vergeef mij deze ene waarheid nog – die deze ruwe, maar trouwe tussenpersoon hebt gedood, iemand die bovendien persoonlijk werkelijk aan U gehecht was. Laten wij het onderwerp laten rusten, als het U tegenstaat. Ik heb mijn best gedaan het kwaad te stuiten, maar ik heb geen macht of zeggenschap over haar, en bij mevr. H. zal ik wel niet meer kans hebben. Zij is van nature een schitterend subject, maar zo wantrouwig jegens zichzelf en anderen, zo geneigd het werkelijke voor

hallucinaties te houden en *vice versa*, dat het lang zal duren eer men haar, en eer zij zichzelf volledig onder controle heeft. Zij is verre, verre van gereed; bovendien begrijpt zij noch zichzelf noch ons. Waarlijk, *onze* wegen zijn niet *Uw* wegen, vandaar dat er maar weinig voor ons te hopen valt in het Westen.

Schrijf het voorgaande alstublieft niet toe aan enige invloed van H.P.B. Zij heeft zich zonder twijfel bitter bij haar Meester beklaagd, en komt daar rond voor uit, maar dit verandert zijn mening of beïnvloedt mijn houding jegens U niet in het minst. Niet alleen weten wij beiden, maar weet ook zij, hoe belangrijk Uw diensten voor het welzijn van de Society zijn, en geen persoonlijke grieven van haar kant mogen een strikt rechtvaardige behandeling van U in de weg staan; of mogen verhinderen dat zij die van ons ontvangt. Haar Meester en ik hebben haar opdracht gegeven zo te handelen en te spreken *als zij deed* met betrekking tot mevr. H. Wat er aan onaangenaams uit voortvloeide was te wijten aan de uitvoering van haar orders. Wij hadden mevr. H. in Amerika gevonden en brachten haar ertoe zich voor te bereiden op het schrijven van het boek, dat zij met de hulp van Mohini heeft geproduceerd. Had zij erin toegestemd nog enkele dagen in Parijs te blijven, zoals haar werd verzocht, om dan met H.P.B. naar Engeland te gaan, dan hadden de latere verwickelingen voorkomen kunnen worden. Het gevolg van haar bezoek aan U heeft zij U al eerder beschreven; en Uw wrok over wat Mohini en H.P.B. U en mevr. H. hebben gezegd, betekent eenvoudig wrok over onze *persoonlijke* wensen. U zult zelfs nu mijn woorden kwalijk nemen, wanneer ik U zeg dat U mij – onbewust weliswaar – bij haar ontwikkeling in de weg hebt gestaan. Toch zoudt U de eerste zijn geweest om daarvan te profiteren. Maar omdat U onze gewoonten en occulte methoden niet begrijpt, stond U erop de oorzaak en de reden te vernemen van alles wat er gebeurde – vooral de dingen waarop U het niet had begrepen. U hebt zelfs verlangd, dat de reden waarom U werd gevraagd naar Elberfeld te gaan, volledig aan U zou worden uitgelegd. Dat is onredelijk – vanuit occult oogpunt, goede vriend. U vertrouwt mij of U doet dat niet. En ik moet U eerlijk zeggen, dat mijn vriendschappelijke genegenheid werd geschokt toen ik Uw “ultimatum” vernam, dat als volgt kan worden samengevat: – “Of mevr. H. blijft een week of zo bij ons thuis, of ik (U) ga uit de L.L., die zich dan maar zo goed mogelijk moet zien te redden.” Het kwam vrijwel hierop neer; “Meesters” of geen Meesters, ik moet en zal de L.L. laten zien, dat alles wat zij over deze kwestie hebben gehoord onwaar was, en dat de “Meesters” nooit een daad zouden goedkeuren die mijn trots zou krenken: die moet in ieder geval worden ontzien.” Mijn vriend, hiermee begeeft U zich op gevaarlijk terrein. In onze bergen hier leggen de Dugpa's op gevaarlijke punten, op paden die vaak door onze Chela's worden gebruikt, stukjes oude

vodden en andere dingen, die gemakkelijk de aandacht van argeloze voorbijgangers trekken en die van hun slecht magnetisme zijn doortrokken. Als de reiziger erop trapt, kan hij daardoor een geweldige psychische schok krijgen waardoor hij misschien een misstap doet en in de afgrond stort eer hij zich kan herstellen. Vriend, hoed U voor Trots en Egoïsme, twee van de gevaarlijkste valstrikken voor de voeten van hem, die ernaar streeft de verheven paden van Kennis en Spiritualiteit te bestijgen. U hebt een opening in Uw pantser gemaakt voor de Dugpa's – beklag U niet, als zij die hebben ontdekt en U daar hebben gewond. Mevr. H. wilde eigenlijk niet naar Uw huis gaan, want, zoals zij U geheel naar waarheid vertelde, ik had haar gezegd dat niet te doen, om redenen die U nu zelf wel zult kennen; U had ook moeten weten, dat als wij individueel ook maar iets betekenden, en geen machteloze ledepoppen waren, wij niet door H.P.B. beïnvloed, noch onder bedreiging gedwongen konden worden iets te doen, dat tegen ons beter weten en de Karmische noodzakelijkheden zou indruisen. Het spijt mij dat U zich deze feiten niet herinnerde alvorens U uit te spreken, daar dit mijn positie nog lastiger maakt tegenover mijn chef, die het "ultimatum" natuurlijk heeft genoteerd. U ontkent ooit een verzoek te hebben gedaan om als chela te worden aangenomen: Ach! mijn vriend, met zulke gevoelens smeulend in Uw hart, zoudt U zelfs geen "leke-chela" kunnen zijn. Maar nogmaals, laten wij het onderwerp laten rusten. Woorden kunnen daden niet uitwissen, en wat gebeurd is, is gebeurd. Mijn broeder M., die meer gezag heeft dan ik, heeft zojuist de toegezegde brief aan de "Innerlijke Kring" geschreven. Uw "eer", goede vriend, is gered — tegen welke prijs — lees en U zult het zien.

U vindt bepaalde recente brieven en aantekeningen van mij — waaronder die aan de penningmeester van de L.L., niet "wijsgerig" en in mijn gebruikelijke stijl. Dat kon moeilijk anders: ik schreef slechts over dingen van ogenblikkelijk belang – evenals nu – en had geen tijd voor filosofie. Nu de L.L. en de meeste andere Westerse Afdelingen van de T.S. in een betreurenswaardige toestand verkeren, zou men misschien een beroep op de wijsbegeerte kunnen doen om zijn ongeduld te bedwingen, maar het belangrijkste wat nu nodig is, is een bruikbaar plan om de situatie het hoofd te bieden. Sommigen proberen, geheel ten onrechte, H.S.O. en H.P.B. alleen voor deze stand van zaken aansprakelijk te stellen. Die twee zijn, zeg maar, verre van volmaakt — in sommige opzichten geheel het tegenovergestelde. Maar zij hebben datgene in zich (vergeef mij deze eeuwige herhalingen, maar men blijft dit even vaak over het hoofd zien), wat wij elders te zelden hebben aangetroffen – ONZELFZUCHTIGHEID en een vurig verlangen zich voor het welzijn van anderen op te offeren; welk een "menigte van zonden" bedekt dat niet! Het is een afgezaagde

waarheid, maar toch zeg ik het, dat we alleen in tegenspoed de ware mens leren kennen. Het getuigt van waarachtige menselijkheid, wanneer iemand moedig zijn deel aanvaardt van het collectieve Karma van de groep waarmee hij werkt, en ervoor zorgt niet verbitterd te raken, en anderen zwarter afgeschilderd te zien dan zij in werkelijkheid zijn, of alle schuld te werpen op een “zwart schaap”, een daarvoor speciaal gekozen slachtoffer. Een zo waarachtig mens zullen wij steeds beschermen en, ondanks zijn tekortkomingen, helpen het goede dat hij in zich heeft, tot ontwikkeling te brengen. Zo iemand is in hoge mate *onzelfzuchtig*; hij negeert zijn persoonlijkheid ter wille van zijn zaak, en slaat geen acht op ongemakken of op smaad, die hem persoonlijk onverdiend worden aangedaan.

Ik ben klaar, mijn goede vriend, en heb er niets aan toe te voegen. U bent te intelligent om niet duidelijk de ‘fix’ (het dilemma) te zien, zoals de Amerikanen zeggen, waarin ik mij bevind, en te beseffen dat ik persoonlijk heel weinig kan doen. De huidige situatie, zoals U uit de brief van M. zal blijken, is geleidelijk door U allen, evenzeer als door de ongelukkige “Stichters” geschapen. Toch zullen wij het nog vele jaren moeilijk buiten althans één van hen kunnen stellen. U hebt het oude lichaam te wreed behandeld en het laat zich nu gelden. U zult het op dit punt nooit geheel met mij eens zijn – maar het is niettemin *een feit*. Alles wat ik persoonlijk voor U kan doen – zal ik doen, tenzij U de situatie nog erger maakt door Uw gedragslijn niet te veranderen. Iemand die voor hoger onderricht in aanmerking wenst te komen, moet in hart en nieren een *waar* theosoof zijn, niet slechts in schijn.

Ontvang inmiddels mijn povere zegen.

K.H.

BRIEF No. 67

Geschreven aan Kolonel Olcott.

U werd naar huis gestuurd, omdat U rust nodig hebt – U moet zich daarom van alle verdere genezingen onthouden, totdat U van M. bericht ontvangt. De Maha-Chohan zal laten weten wanneer U naar de Punjab moet gaan. Daar de Engelse mail morgen gaat, doet U er misschien goed aan de heer Sinnett er vriendelijk voor te waarschuwen, dat hij niet verbaasd moet zijn als zijn plannen met de krant de ene tegenslag na de andere zullen ondervinden. De toestand van India is op dit moment bijna te vergelijken met een grote massa droge stof, waarin vonken liggen te smeulen. Agitators van beide rassen deden en doen nog steeds hun best om een grote vlam te doen oplaaien. In het dwaze

fanatisme van deze tijd kan men nauwelijks voldoende geduld opbrengen om over een zaak nuchter na te denken, en het minst over een zaak als deze, die de behoudenden aanspreekt. De kapitalisten zijn eerder geneigd – zoals Holkar — om hun ropijen op te potten, dan er aandelen in maatschappijen voor te kopen. Daar – “wonderen” van de aanvang af waren uitgesloten, zoals U en de heer Sinnett weten, zie ik vertragingen, teleurstellingen, geduldproeven, maar (vooralsnog) geen mislukking. De betreuenswaardige afloop van de snelle klimpartij op de Himalaja’s van Bishenlal als would be chela, heeft op trieste wijze tot complicaties geleid. En Uw eminente correspondent in Simla heeft de dingen nog erger gemaakt. Hoewel hij er zich niet van bewust is, heeft hij de krankzinnigheid van Bishenlal helpen verhaasten en nu is hij (ditmaal bewust) op velerlei wijzen bezig plannen te smeden om ons allen tot brandoffer te maken, uit de rook waarvan het reuzenspook van de Jakko dreigend zal opdoemen. Hij heeft U al gezegd, dat Sinnett een lichtgelovige zwakhoofd is, die men bij de neus kan nemen (vergeef, mijn waarde vriend, de slechte smaak die mij dwong voor mijn “beschermeling” A.P. Sinnett een duplicaat te maken van die laatste lange brief van de heer H. aan U, die U onder in Uw aktendoos bewaart en *niet* in zijn geheel aan H.P.B. wilde laten zien). Ik heb hem keurig laten overschrijven, en voor Uw opvliegende collega heeft hij al lang een dodelijke mijn in gereedheid laten brengen. De heer Sinnett kan nu de juistheid verifiëren van mijn vroegere waarschuwing, dat hij van plan was al Uw vrienden in Londen tegen de Society op te zetten. Nu is de groep Kingsford-Maitland aan de beurt. De duivelse boosaardigheid die zijn hele brief ademt, komt regelrecht van de *Dugpa’s*, die zijn ijdelheid aanwakkeren en zijn rede verblinden. Wanneer U de brief van M. uit 1881 erop naslaat, zult U de sleutel tot vele mysteriën vinden – waaronder ook dit. Hoe intuïtief U van nature ook bent — het *chelaschap* is nog bijna een volkomen raadsel voor U, en wat mijn vriend Sinnett en de anderen betreft, zij hebben er nog ternauwernood een flauw vermoeden van. Waarom moet ik U zelfs nu nog (om Uw gedachten op het juiste spoor te brengen) herinneren aan de drie gevallen van *krankzinnigheid* binnen zeven maanden onder “leke-chela’s”, om maar niet te spreken van één van hen, die een dief werd? De heer Sinnett mag zich gelukkig prijzen, dat zijn *leke-chelaschap* slechts uit “fragmenten” bestaat en dat ik zo onveranderlijk niet ben ingegaan op zijn verlangens naar nauwere relaties als *aangenomen* chela. Er zijn weinig mensen die hun inherente capaciteiten kennen – alleen de vuurproef van het harde chelaschap brengt ze tot ontwikkeling. (Onthoud deze woorden: zij hebben een diepe betekenis.)

M. zendt U door mijn tussenkomst deze vazen bij wijze van welkom thuis.

Het is beter de heer Sinnett ronduit te zeggen, dat zijn voormalige vriend

in Simla – onder welke invloed ook – het werk van de krant onmiskenbaar heeft geschaad, niet alleen bij de Maharadja van Kasjmir maar ook bij vele anderen in India. Alles waarop hij in zijn brief aan U zinspeelt en *meer nog* heeft hij gedaan of is hij aan het voorbereiden.

Dit is “een K.H. brief” en U kunt de heer S. zeggen van —

K.H.

BRIEF No. 68

Ik heb Uw briefje maar weggenomen van waar het door haar was neergelegd, en hoewel ik van de inhoud ook op andere wijze kennis had kunnen nemen, zult U er de voorkeur aan geven dat het in mijn handen komt. – Vindt U het van weinig betekenis, dat U het afgelopen jaar slechts aan Uw “familieplichten” hebt gewijd? Wel, wat is een betere reden tot beloning, een betere training dan dagelijkse en voortdurende plichtsbetrachting? Geloof me, mijn “pupil”, de man of vrouw die zich door Karma temidden van kleine eenvoudige plichten en opofferingen en liefdevolle attenties geplaatst ziet, zal door deze trouw te volbrengen, tot hogere Plicht, Offervaardigheid en Liefde jegens de gehele Mensheid komen – bestaat er een beter pad naar de verlichting waarnaar U streeft, dan de dagelijkse overwinning van het Zelf, de volharding, zelfs wanneer een merkbare psychische vooruitgang ontbreekt, het ondergaan van tegenspoed met die kalmte en kracht, waardoor deze in geestelijke winst wordt omgezet – aangezien goed en kwaad niet kunnen worden afgemeten naar wat er op het lagere of stoffelijke gebied gebeurt.— Laat U niet ontmoedigen, wanneer de praktijk bij Uw aspiraties ten achter blijft, maar stel U er niet mee tevreden dit te *erkennen*, daar U heel goed beseft, dat U maar al te vaak neigt tot mentale en morele traagheid, eerder geneigd bent om mee te drijven met de levensstromen, dan zelf Uw eigen koers te bepalen. Uw geestelijke vooruitgang is veel groter dan U weet of kunt beseffen, en U doet er goed aan te geloven, dat zulk een ontwikkeling *op zichzelf* belangrijker is dan het besef hiervan door Uw bewustzijn op het stoffelijk gebied. Ik zal nu niet op andere onderwerpen ingaan, daar dit alleen een blijk is van mijn sympathie en erkenning van Uw streven, en een ernstige aanmoediging om bij de uiterlijke gebeurtenissen van nu een geest van kalmte en moed te bewaren, en een geest vol verwachting ten aanzien van de toekomst op *alle* gebieden — geheel de Uwe,

K.H.

BRIEF No. 69

Het doet me werkelijk genoegen, mijn “pupil”, dat U mij, zoals afgesproken, schrijft – of U wel – of niet – een bepaalde vraag hebt te stellen. Het is in Uw huidige gezondheidstoestand onmogelijk in Uw stoffelijk brein het bewustzijn van hogere gebieden terug te brengen, maar bedenk wel, dat het gevoel van magnetische verfrissing geen juiste maatstaf voor geestelijke vordering is, en U kunt zelfs grotere geestelijke vooruitgang maken terwijl Uw psychische ontwikkeling schijnt stil te staan.

Nu een antwoord op Uw vragen.

(1) In de esoterische leringen zijn “Brahma”, “Pitri”, en “Deva” loka’s, toestanden van bewustzijn, die tot de verschillende etherische hiërarchieën of klassen van Dhyani’s en Pitri’s behoren (de “scheppers” en “voorouders” van de Mensheid) en van Deva’s – waarvan sommige (in geestelijke zin) veel hoger zijn dan de mens, en sommige – behorende tot de klassen van Deva’s – ver achterliggen op de neergaande boog van de evolutie, en bestemd zijn pas in een toekomstige Manvantara het menselijk stadium te bereiken. Exoterisch gesproken vertegenwoordigen deze loka’s Nirvana, Devachan en de Astrale wereld. De woorden Devachan en Deva-loka hebben dezelfde betekenis; “*chan*” en “*loka*” betekenen beide *plaats of verblijf*. “Deva” is een woord dat in Oosterse geschriften met te weinig onderscheid wordt gebruikt, en nu en dan is het louter een camouflage.

(2) U hebt gelijk, als U bij “Werkelijke Kennis” en “Ware Oorzaak” uit de geciteerde verzen, denkt aan het hoogste gebied van geestelijke verlichting; de “grotere duisternis” waarin de volmaakte “Siddha” daardoor tenslotte opgaat, is die *Absolute Duisternis* die *Absoluut Licht* is. De Werkelijke Kennis waar van hier sprake is, is geen mentale maar een geestelijke toestand, die de volkomen eenwording van de Kenner met het Gekende impliceert.

Ik hoop dat deze korte antwoorden al het licht op deze punten werpen dat U nodig had.

Met oprechte welwillendheid,

Hoogachtend,
K.H.

BRIEF No. 70

U zult inmiddels hebben vernomen, mijn vriend, dat ik niet doof was voor het beroep dat U op mij deed, hoewel ik hieraan geen gevolg heb kunnen geven op de wijze zoals U – en ook ik – dit wel zouden hebben gewild, door

voor een ogenblik de steeds dunner wordende sluier tussen ons weg te trekken.— “Wanneer?” vraagt U mij? Ik kan slechts antwoorden “nog niet.” Uw proeftijd is nog niet ten einde, heb nog wat meer geduld. Inmiddels kent U het pad dat U moet volgen, het ligt op het ogenblik duidelijk vóór U, hoewel U mogelijk in de verre toekomst de keus te wachten staat om een gemakkelijker, zij het langere weg te volgen. Vaarwel mijn Broeder.

Met gevoelens van sympathie, steeds Uw,

K.H.

BRIEF No. 71

Zeer vriendelijke Sinnett Sahib – veel dank en salaams voor het rookappaaraat. Onze verfranste en tot peling geworden Pandit zegt mij, dat het korte dingetje moet worden “*cooloted*” — wat hij daarmee ook bedoelt — en dat zal ik dan maar gaan doen. De pijp is kort en mijn neus lang, dus zullen we het samen best kunnen vinden, hoop ik. Bedankt – veel dank.

De situatie is ernstiger dan U zich kunt indenken en wij zullen onze beste krachten en mensen nodig hebben om het onheil af te wenden. Maar als de Chohan het wil en U ons helpt, zullen wij ons er op de een of andere manier wel doorheen slaan. Er zijn wolken die zich aan Uw gezicht onttrekken, en K.H. heeft gelijk – er dreigt een storm. Kon U maar naar Bombay gaan voor de jaarlijkse herdenking, dan zoudt U K.H. en mij ten zeerste en blijvend aan U verplichten – maar dat weet Uzelf het best. Deze bijeenkomst zal of de triomf of de ondergang van de Society betekenen en een – kloof. U vergist zich ook waar het de Peling Sahib betreft – hij is als vriend en als vijand even gevaarlijk, als beide heel, heel slecht, – ik ken hem het best. Hoe dan ook, Sinnett Sahib, U hebt mij met heel veel dingen verzoend; U bent trouw en trouw zal ik zijn.

Steeds de Uwe,

M.

BRIEF No. 72

Mijn goede Broeder – de kleine Doctor en de chela Mohini zullen U het doel uitleggen van hun bezoek en van een *belangrijke conferentie*, die ik noodzakelijk acht. Mijn bedenkingen van het vorige jaar komen nu ook om de hoek kijken; U hebt een brief van mij, waarin ik uitleg *waarom* wij onze chela's

nooit *leiden* (zelfs de verst gevorderden niet); evenmin waarschuwen wij hen vooraf, daar de gevolgen, teweeggebracht door oorzaken die zij zelf hebben geschapen, de beste ervaring voor hen zijn. Houd die speciale brief in gedachten. Voordat de cyclus eindigt moeten alle misverstanden uit de weg zijn geruimd. Ik vertrouw op U en reken erop dat U ze bij de Leden van Prayag volkomen wegneemt. Zij zijn een lastig stel – vooral Adityaram, die de gehele groep beïnvloedt. Maar wat zij zeggen van gisteravond is juist. U liet zich wat teveel meeslepen door Uw enthousiasme voor het occultisme en hebt dit op zeer onvoorzichtige wijze met Universele Broederschap vermengd. Zij zullen U alles uitleggen.

De Uwe,

K.H.

BRIEF No. 73

Mijnheer Sinnett – U zult een lange brief ontvangen – die zondag in Bombay is gepost – van de Brahmaanse jongen. Koot-hoomi heeft hem een bezoek gebracht (daar hij zijn *chela* is) voor zich in “Tong-pa-ngi”* te begeven – de toestand waarin hij nu is – en liet zekere opdrachten bij hem achter. De jongen heeft het bericht een beetje verknoeid, wees daarom heel voorzichtig voor U het de heer Hume laat zien, opdat hij niet opnieuw de werkelijke bedoeling van mijn Broeder verkeerd begrijpt. Ik zal verdere onzin of onheuse gevoelens jegens hem *niet* meer dulden, maar mij direct terugtrekken.

Wij doen wat wij kunnen.

M.

BRIEF No. 74

Als U zo graag wilt weten waar ik gisteravond op het postkantoor een zin uitwiste en in plaats daarvan een andere precipiteerde, dan kan ik Uw nieuwsgierigheid bevredigen, mijnheer Sinnett, “maar dat het de *Chohan* BEKEND WAS, dat noch U, noch iemand anders zich iets aan het werkelijke doel van de Society gelegen liet liggen, en evenmin eerbied had voor de BROEDERSCHAP, maar alleen een persoonlijke genegenheid had voor een paar van de Broeders. Zo gaf U alleen om K.H. *persoonlijk* en om *verschijnselen*; de heer Hume was

*[Tibetaans. Het ‘Ledig’. –Red.]

het te doen om achter de geheimen van hun wijsbegeerte te komen en zich ervan te vergewissen dat de Tibetaanse Mahatma's – de Lha's – zo zij al buiten de verbeelding van mevr. B. bestonden – op enigerlei wijze verband hielden met *zekere adepten*, die hij in gedachten had."

Dit alles is *wat K.H. heeft gezegd*, en wat ik moest schrijven en precipiteren *in plaats van wat toen geschreven was* door de jongen in bewoordingen, die aan de heer Hume een ware stortvloed van mooie woorden zou hebben ontlokt en waarbij het woord "*onwetendheid*" op mijn Broeder zou worden toegepast. Ik zou zelfs de woestijnwind niet willen laten luisteren naar een woord, dat fluisterend zou worden uitgesproken ten nadele van hem die nu slaapt. Dit is de reden van de door mij voortgebrachte *tamasha*, en een andere reden is er niet. De Uwe,

M.

BRIEF No. 75

Het recht is aan *haar* kant. Uw beschuldigingen zijn uiterst onrechtvaardig en omdat zij van *U* komen – treffen zij mij des te pijnlijker. Indien U na deze duidelijke uitspraak in dezelfde houding blijft volharden – zal ik uitdrukking moeten geven aan mijn diepe teleurstelling over deze nieuwe mislukking van ons – en wens ik U van ganser harte meer succes bij waardiger leraren. Het ontbreekt haar stellig aan zachtmoedigheid, maar U ontbreekt het inderdaad aan – onderscheidingsvermogen.

Met leedwezen Uw,

K.H.

BRIEF No. 76*

X. . . . *Chela* training. De arme Subba Row staat "voor een dilemma" — daarom geeft hij U geen antwoord. Aan de ene kant heeft hij de ontembare H.P.B., die Morya het leven moeilijk maakt met vragen om U te *belonen*, en M. zelf, die als het hem mogelijk was, aan Uw aspiraties tegemoet zou komen; aan de andere kant staat hij voor de onneembare Chinese muur van voorschriften en de *Wet*. Geloof me, goede vriend, leer wat U kunt onder de gegeven

*Het eerste deel van deze brief is te vinden op blz. 512 aan het slot van een brief van Subba Row aan H.P.B., die op dun rijstpapier werd geschreven, terwijl het vervolg op ruw perkamentachtig papier van geheel andere aard staat. —Red.

omstandigheden – namelijk – de *wijsbegeerte* van de verschijnselen en onze leerstellingen over kosmogonie, de innerlijke mens, enz. Subba Row zal U helpen dit te leren, hoewel zijn woorden – omdat hij een ingewijde Brahmaan is en zich houdt aan de *Brahmaanse* esoterische leer – zullen verschillen van die van de “Arhat-Boeddhistische” terminologie. Maar in wezen komen zij op hetzelfde neer – in feite zijn zij *identiek*. Mijn hart wordt week, wanneer ik de oprechte, nobele brief van de heer Hume lees – vooral om wat ik tussen de regels zie. Ja; voor iemand met een standpunt als het zijne, moet onze gedragslijn wel zelfzuchtig en *wreed* schijnen. Ik wilde dat ik de Meester was! Over vijf of zes jaar hoop ik mijn eigen “leidsman” te worden, en er zal dan een en ander moeten veranderen. Maar zelfs de in boeien geslagen Caesar kan zijn ketens niet afschudden en ze doorgeven aan Hippo of Thraso, de gevangengehouden. Laat ons afwachten. Ik kan niet aan de heer Hume denken zonder dat mij telkens een allegorie uit mijn eigen land te binnen schiet: de genius van de Hoogmoed, die wacht houdt over een schat, een onuitputtelijke rijkdom van alle menselijke deugden, het goddelijk geschenk van Brahma aan de mens. De Genius is nu bij zijn schat in slaap gevallen, en één voor één gaan de deugden er heimelijk van door. . . . Zal hij wakker worden voor zij alle van hun levenslange banden zijn bevrijd? Dat is de vraag —

K.H.

DE "PHOENIX" ONDERNEMING EN DE TOESTAND VAN INDIA

BRIEF No. 77

Ontvangen te Madras, maart 1883.

Wees zo goed aan kol. Gordon mijn sympathie en gevoelens van vriendschappelijke waardering over te brengen. Hij is inderdaad een trouwe vriend en een betrouwbare bondgenoot. Zeg hem dat ik, rekening houdende met alle motieven die hij aanvoert en met zijn eigen rustige bescheidenheid, toch geloof dat hij veel goeds zal kunnen doen op zijn eigen onopvallende wijze. Een afdeling in Howrah is werkelijk nodig, en alleen hij kan de kern ervan in het leven roepen. Waarom zou hij het niet proberen? Hij geeft niets om de Dienst en is elk ogenblik bereid ervoor te bedanken. Maar dat is niet nodig zolang het duurt en het hem voor sommige inheemse leden kracht en gezag verleent die hij anders niet zou hebben. In ieder geval zal hij dan worden overgeplaatst naar Simla en zal hij volop "vrije tijd" hebben. Waarom niet van zijn mogelijkheden gebruik te maken om orde op zaken te stellen bij de *Eclectic* en *Himalayan* – natuurlijk in zijn officiële hoedanigheid, als lid van de Raad en Vice-Voorzitter van de *Eclectic*. Ik zal hem door Olcott een officieel stuk in die zin laten sturen en zelf instructies voor hem schrijven. Ik zou graag zien dat de *Engels-Indische* "Eclectic" naar Calcutta werd verplaatst en dat de krant aankondigt dat de hoofdzetel ervan, die tot nu toe in de hoofdstad was gevestigd, nu daarheen is verplaatst (al is het voorlopig maar in naam) – dat de inheemse leden van de *Eclectic* in de *Himalayan* werden ondergebracht, en dat een bericht werd opgenomen om allen die zich zouden willen aansluiten bij de Engels-Indische afdeling, mee te delen dat zij zich in Uw afwezigheid moeten wenden tot kol. W. Gordon, Waarnemend Voorzitter in Uw plaats. Sommigen worden voor diplomatie en intrige geboren: ik denk dat dit niet tot mijn terrein behoort. Met dit alles geloof ik dat deze regeling kan dienen om de rampzalige gevolgen te verhinderen van de intrige van de heer Hume en van zijn pogingen om de Society (*Eclectic*) de wereld uit te helpen, om zo aan degenen die erbij betrokken zijn te tonen, dat hij de Schepper en Instandhouder

ervan was, en dat zijn heengaan de doodsklok deed luiden. Mijn dank voor de brief van kol. G.

De 30e is even goed als elke andere dag na de 27e. Nee; een afdeling te Madras van het begin af is niet absoluut noodzakelijk. Maar het spreekt van-zelf dat, als Madras het grootste deel van de fondsen moet verschaffen, het na Calcutta ook voorrang moet hebben. Zolang het geld nog niet binnen is, heeft het geen nut data vast te stellen. Als ons blad eenmaal is opgericht, zal ik mij nooit meer met een wereldse onderneming bemoeien. Ja, ik heb inderdaad zorgen en ergernis; maar dat kon worden verwacht, en een vis die een uitstapje onderneemt op de oever van de rivier, buiten zijn eigen element, behoeft er zich niet over te beklagen als hij spit krijgt. Wij zijn nu dicht bij het einde, hoe het ook uitvalt, en als ik eenmaal in de kristalheldere golf terug-spring – zullen maar weinigen de kans krijgen mij ooit weer te zien opdagen. De mensen zijn niet altijd wat zij schijnen en ik heb veel van mijn optimisme verloren in de schermutselingen van de laatste tijd. De mensheid werd ergens de poëzie van de schepping genoemd en de vrouw de poëzie van de aarde. Als zij geen engel is, moet zij een furie zijn. In deze laatste hoedanigheid heb ik haar op mijn weg ontmoet, toen Radja's en Zemindars geheel en al bereid waren om de nodige fondsen te verschaffen. Welnu, de schermutse-ling gaat nog door en wij zullen toch nog een schitterende overwinning kun-nen behalen.

Geheel de Uwe,
K.H.

BRIEF No. 78

Mijn beste vriend, beschuldig mij niet — nadat ik er zelf mee ben begon-nen – van onverschilligheid of onachtzaamheid jegens onze kleine speculatie. De Chohan moet niet elke dag worden geraadpleegd over zulke “wereldlijke” zaken, en dat is mijn verontschuldiging voor het onvermijdelijke uitstel.

En nu heeft mijn vereerde Chef mij toegestaan U een kort verslag te geven van Zijn inzichten en gedachten omtrent de kansen en het lot van een zeker blad waarover zijn *toekomstverwachting* werd gevraagd door Uw nederige vriend en zijn dienaar. Er een zakelijke vorm aan gevend, heb ik zijn opvattin-gen als volgt genoteerd.

I. De oprichting van een nieuw blad, zoals dat is beschreven, is wenselijk en zeer wel uitvoerbaar – als het goed wordt aangepakt.

II. Het werk ervoor moet worden verricht door Uw vrienden in de wereld en iedere Hindoese theosoof, wie het welzijn van zijn land ter harte gaat, en

die niet al te bang is er energie en tijd aan te besteden. Het moet worden gemaakt door *buitenstaanders* — d.w.z. degenen die niet onherroepelijk tot onze Orde behoren; wat onszelf betreft —

III. Wij kunnen hun pogingen en de beweging in het algemeen leiden en besturen. Ofschoon gescheiden van Uw wereld van handelen, zijn wij er toch nog niet geheel van afgesneden zolang de Theosophical Society bestaat. Hoewel wij het dus niet openlijk en met medeweten van alle theosofen en betrokkenen kunnen introduceren, kunnen en *willen* wij de onderneming zoveel als doenlijk is helpen. Feitelijk zijn wij daarmee al begonnen. Bovendien is het ons toegestaan diegenen te belonen die het meest doeltreffend hebben geholpen dit grootse idee te verwezenlijken (dat op den duur het lot van een geheel volk belooft te veranderen, als het door iemand als U wordt uitgevoerd).

IV. Als aan kapitaalbezitters, in het bijzonder inheemsden, wordt voorgesteld het risico te dragen (zoals zij het waarschijnlijk zullen zien) van zo'n groot bedrag, moeten hun wel speciale aantrekkelijke punten in het vooruit zicht worden gesteld. Daarom zijn wij van mening dat U niet meer vergoeding moet vragen dan U nu ontvangt, totdat Uw inspanningen het blad tot een beslist succes hebben gemaakt — iets dat *moet* en *zal* gebeuren, als ik er iets aan kan doen. Het is daarom wenselijk dat voor een bepaalde tijd in deze zaak al les wordt vermeden wat in de ogen van de toekomstige aandeelhouders bezwaarlijk zou zijn. Kapitaal kan nu op verschillende manieren, en met weinig of geen risico zo worden belegd, dat een matige rente is gewaarborgd. Maar voor de gewone speculant is er veel risico aan verbonden om een nieuw en duur dagblad te beginnen, dat partij zal kiezen voor rechtvaardige inheemse belangen in die te vaak voorkomende gevallen van onrecht (die U onder normale omstandigheden nauwelijks kunnen worden bewezen, maar dat zal wel gebeuren) — die altijd voorkomen als een land in handen is van vreemde veroveraars. Gevallen die, wat India betreft, de neiging hebben zich te vermenigvuldigen met de geleidelijke intrede van ambtenaren van een lagere maatschappelijke afkomst, onder een vergelijkend benoemingsstelsel; en een toenemende wrijving tengevolge van een zelfzuchtige afkeer inheemsden tot het Binnenlands Bestuur toe te laten. U moet daarom Uw kapitaalbezitters het aantrekkelijke vooruitzicht geven dat U onzelfzuchtig voor hetzelfde salaris zult werken dat nu tot Uw beschikking staat — om hun speculatie meer voordeel te doen opleveren dan normaal, en alleen een aandeel in de winst te verlangen — zoals door Uzelf, met een geringe verandering, werd aangegeven — wanneer dat punt wordt bereikt. Ik ben bereid er borg voor te staan dat het spoedig zal gebeuren.

V. Mijn voorstel is daarom, in overeenstemming met de opvatting van de

Chohan, dat U aanbiedt het vastgestelde maandelijks bedrag dat U noemt te accepteren, (plus de gebruikelijke en noodzakelijke persoonlijke kosten wanneer U voor het blad een zakenreis maakt) totdat het kapitaal 8 procent zal afwerpen. Van de winst tussen 8 en 12 procent moet U een kwart ontvangen. Van alles boven 12 procent de helft.

VI. U behoort zeker de algehele leiding van het blad te hebben; met als geruststellende bepalingen dat die macht niet aan een opvolger kan worden overgedragen, zonder toestemming van een meerderheid van het kapitaal, vertegenwoordigd in de eigenaars; en dat het moet ophouden te bestaan, zodra blijkt dat het blad wordt gebruikt op een wijze die strijdig is met de belangen waarvoor het werd opgericht. Mijn eerbiedwaardige Chohan, en ook *wij*, zijn van mening dat zonder een dergelijk voorbehoud, diepgewortelde vooroordelen en argwaan de inheemse kapitaalbezitters – in het bijzonder *de radja's* – zouden doen aarzelen – niet uit vrees voor het grote risico van deze onderneming, maar omdat zij zouden twijfelen aan het succes ervan. De gehele Engels-Europese gemeenschap lijdt nu, naar de mening van de inheemsen, voor de commerciële zonden van oneerlijke firma's die eertijds het vertrouwen van de kapitalisten hebben geschonden; en er zijn verscheidene Radja's die nu in somber gepeins de ver verwijderde gedaante van Sir Ashley Eden volgen, die vertrok met één zak vol nooit vervulde beloften en de andere vol geladen met de herinnering aan verscheidene honderdduizenden ropijen die hij van zijn vrienden – de radja's – leende en nooit teruggaf. Tegelijkertijd moeten deze bepalingen zodanig worden geformuleerd dat *Uw belangen eveneens worden beschermd*. U zoudt moeten voorstellen, natuurlijk uit eigen beweging, dat de boeken en bescheiden zo nu en dan, op tijden dat dit gelegen komt, worden gecontroleerd voor het verifiëren van de uitgebrachte verslagen, daar Uw persoonlijke integriteit niet kan worden gewaarborgd voor Uw gehele personeel. Maar dit moet Uw gezag in de leiding van het blad in al de afdelingen niet verminderen.

VII. Het is beter dat het gehele kapitaal wordt volgestort voordat met het blad wordt begonnen, daar het altijd onaangenaam en lastig is om, als er in het begin met verlies wordt gewerkt, ook nog bijstortingen te moeten vragen. Maar er moet in worden voorzien dat, wat niet onmiddellijk nodig is, op interest wordt gezet; en dat een Amortisatiefonds wordt gevormd uit de inkomsten van het blad, om aan onvoorziene behoeften te kunnen voldoen. Het overtollige kapitaal, alsmede de winsten, moeten van tijd tot tijd worden verdeeld.

VIII. De gebruikelijke contracten en bewijzen van deelgenootschap kunnen bij het begin worden opgemaakt, maar in vertrouwde bewaring worden gegeven

die wederzijds aanvaardbaar is, en de aard ervan moet geheim blijven tot zich bepaalde nader omschreven omstandigheden voordoen. Dit zou blijk geven van goede trouw aan beide kanten en *vertrouwen inboezemen*.

IX. De andere punten van Uw programma schijnen geen aanleiding tot opmerkingen te geven. Daarom – nu over naar iets anders.

Twee of drie avonden geleden luisterde ik naar het volgende gesprek, of liever, de onafhankelijke meningsuiting, waarmee ik instemde, voor zover een werelds betoog gaat. Olcott sprak met verscheidene invloedrijke theosofen, die betrokken zijn bij en belangstellen in onze toekomstige journalistieke werkzaamheden. Uw collega en broeder, de goede en oprechte Norendro Babu van de *Minor* sprak verstandige woorden, die hierop neerkwamen:

"Van de verschillende vorsten die de vrienden van de heer Sinnett in India op het oog hebben, zou waarschijnlijk niet één ertoe kunnen worden gebracht om uit vaderlandslievende motieven kapitaal te verschaffen. De Nizam heeft de Berars nodig en hoopt dat Engeland voor hem even royaal zal zijn als het voor Cetewayo is. Holkar vraagt honderd procent, of zo dicht daarbij als mogelijk is. Kasjmir is bang voor de *C. en M. Gazette* en de hebzucht die al lang zijn rijke gebied heeft willen annexeren (hiertegen zal mijn conservatieve en vaderlandslievende vriend A.P.S. zeker protesteren); Benares is orthodox en zou er heel wat voor over hebben het doden van *koeien* (niet *ossen*) af te schaffen. Baroda is een jongen die zo weerspanning is als een jonge hengst, en tot nu toe geen helder begrip heeft van het leven. Met de juiste tussenpersonen en tactvolle onderhandelingen kunnen de 5 honderdduizend *misschien* (?) worden bijeengebracht, maar hoe snel valt niet te zeggen; (dat is zo, vooral voor degene die weinig of geen vertrouwen heeft in *onze* hulp).

H.P.B. zond mij sedertdien Uw brief door. In geval mijn raad wordt gevraagd zou ik adviseren – (1) Uw Aandeelhouders in onzekerheid te laten wat Uw werkelijke kansen betreft, zodat Uzelf kunt bepalen wat er moet worden gedaan om het beste resultaat op te leveren. Ik wil nu wel bekennen dat ik twee pijlen op mijn boog heb. Als het nieuwe kapitaal bijeen is gebracht, ook als dat heel snel zou gebeuren – zal het niet veel verschil maken of Uw blad in het aanstaande koude seizoen of in het volgende begint, zolang U aan het hoofd staat van de *Pioneer*. U zoudt tot november aan het roer staan en intussen zouden Uw vrienden de tijd hebben om hun moeilijke en netelige onderhandelingen te voeren, en kunnen er voorzieningen worden getroffen om U een billijk aandeel aan salaris te geven, terwijl U thuis Uw schikkingen treft, te beginnen in het koude seizoen van 1884. Aan de andere kant, als het kapitaal binnenkort zou kunnen worden verkregen, zoudt U het op interest kunnen zetten, en geen salaris innen tot U de *Pioneer* verlaat. Zonder de gang van zaken

te forceren – wat tegen onze wetten is, tenzij de Chohan het goedkeurt – is alles natuurlijk onzeker en een soort dilemma. Toch *kan* ik Uw vrienden helpen, en zij zullen dat heel gauw ontdekken zodra zij beginnen. Nee: als ik U was zou ik *niet* beloven geen andere krant op te richten; want om te beginnen weet U niet wat er nog kan gebeuren; en verder is het altijd nuttig een zwaard van Damocles te laten hangen boven zulke hoofden als van Rattigan en Walker. *Zij zijn doodsbang* — dat zeg ik U. Misschien maken zij het voor U zelfs wel aantrekkelijk en voordelig de leiding van de *Pioneer* te blijven houden, *met grotere redactionele bevoegdheden en een hoger salaris*, want dit zouden zij zich beter kunnen veroorloven dan U als concurrent te hebben met 5 honderdduizend achter U. Of zo iets raadzaam is – de tijd zal het leren. Overeenkomstig het huidig advies, houd ik nog vast aan het oorspronkelijke programma. U moet volledig en geheel alleen de baas zijn van een blad dat is gewijd aan de belangen van mijn onwetende landgenoten. Ik richt mij naar de polsslagen van de “Indo-Britse natie”. Meer – later.

Ik sluit een brief in die de kolonel – hoewel zonder zijn medeweten – zo vriendelijk was mij te lenen. Onze vriend schuimbekt van woede op de meest *on-yogi*-achtige manier, en Subba Row heeft gelijk wat zijn mening over hem betreft. Zulke brieven *en ergere* zullen door C.C.M., S.M. en anderen worden ontvangen. En dat is de man die nog onlangs zijn erewoord gaf dat hij de Society *nooit* zou schaden, wat hij over ons persoonlijk ook zou denken! Het einde van de cyclus, goede vriend – de allerlaatste pogingen. . . . Wie zal de overwinning behalen? Van de *Dugpa's*, onder wier invloed hij zich nu geheel en al heeft geplaatst, die hij op alle mogelijke manieren aantrekt of — Maar zo is het genoeg!

Oprecht de Uwe,
K.H.

BRIEF No. 79

Omdat U in Uw vorige brief “de zaak niet volledig hebt behandeld,” heb ik niet meer gezegd dan ik deed, want ik ben geen zakenman. Iemand die gewend is zaken te doen, zou ongetwijfeld het gehele plan van nog kleinere fragmenten hebben afgeleid dan U hebt gedaan. Maar nu U de zaak hebt blootgelegd, kan ik zeggen (al hecht ik slechts geringe waarde aan mijn niet-vakkundige mening) dat Uw plan redelijk en volkomen billijk schijnt. De heer Dare moet, evengoed als Uzelf, behoorlijk worden beloond voor zijn waardevolle en toegewijde diensten. Uw voorstel dat het 4-12e gedeelte van de aandelen

dat in andere handen is overgegaan, niet zal deelnemen in de winst totdat hun respectievelijke eigenaars het overblijvende 8-12e een behoorlijke kapitaalwinst hebben laten opleveren – is voor beide partijen billijk.

Of U uiteindelijk een tweemaal of viermaal zo groot blad zult uitgeven of niet, ik vind nog steeds dat, als het uitvoerbaar is, het grootste kapitaal moet worden bijeengebracht, want wanneer U volledig op alle onvoorziene gebeurtenissen bent voorbereid, kunt U weloverwogen die plannen uitvoeren die, na kalm overleg en het afwegen van alle kansen, als de beste kunnen worden aangemerkt.

En nu moet ik herhalen, voor ik mijn nieuwe betrekking van zakelijk adviseur neerleg dat, al zullen wij de onderneming van het begin tot het einde zoveel mogelijk helpen als onze regels toelaten, het initiatief door Uw vrienden *moet* worden genomen, en door Uzelf *behoort* te worden geleid en Uw instemming moet hebben, en ik zal U zeggen waarom. Al zal het allerbeste resultaat voortkomen uit het goed opzetten van een dergelijk blad, de strikte wet der rechtvaardigheid verbiedt ons ook maar iets te doen dat in de geringste mate de verdienste verkleint waarop *degene die* de droom tot een werkelijkheid maakt, recht heeft. Er zijn slechts weinig mensen die hun toekomst kennen, of weten wat het beste voor hen is. Ongetwijfeld heeft het leven op het Europese vasteland en in Engeland bekoringen die het arme, saaie India mist. Maar dit kan, aan de andere kant, voorrechten en aantrekkelijkheden bieden waarvan de gemiddelde mysticus nooit heeft gedroomd. Meer durf ik niet te zeggen; maar U hebt ongelijk, vriend, *helemaal* ongelijk er ALLEEN ter wille van *mij* in toe te stemmen hier te blijven. Ik voel mij tenminste niet zelfzuchtig genoeg om het offer te aanvaarden, had ik niet geweten wat ik weet.

Aanvaard onze *beste* dank voor de welwillendheid waarmee U voldoet aan onze wensen de jaarlijkse viering bij te wonen. De gevolgen van Uw aanwezigheid en toespraak zullen groter en beter zijn dan U zich nu kunt voorstellen. En, zoals met alle goede daden, het zal voor U zelf een ruime beloning meebrengen – hier en – hierna. Laat het U een troost zijn dat U er in positieve zin toe bijdroeg de slechte invloeden te neutraliseren die de vijanden van de Waarheid op de Society hadden geconcentreerd. Het dode punt van de wentelende kringloop is voorbij: een nieuwe begint voor de Theosophical Society — op de 17e december. Houd Uw ogen open.

Steeds Uw vriend,

K.H.

BRIEF No. 80

Daar de bolle lens waarmee M.'s "zoon" zijn indrukken ontvangt nog niet volmaakt zuiver is geslepen, geeft hij een min of meer scheve voorstelling van de zaak. M. wilde niet dat hij zou zeggen dat er enige *kans* op mislukken bestaat, maar alleen de gewone kans op *uitstel*, zoals in elke zakelijke transactie die alleen aan onze landgenoten wordt overgelaten: plus de kwaadwillige (of, zo U wilt, excentrieke) inmenging van de Swedenborg van Rothney en andere onruststokers. Voor zover ik van de toestand op de hoogte ben – en ik kan zeggen dat ik haar zo nauwkeurig in het oog houd als mij is toegestaan – liggen de kansen zo, dat het geld *inderdaad* bijeengebracht zal worden tegen eind maart; maar daar, zoals men zegt, Kans een loensende deerne is, staat het tijdstip van ontvangst nog niet in de agenda van het Lot geschreven. Veel hangt af van de omstandigheden, maar nog meer van het feit of de Yogi van Simla ons een poosje met rust laat. 3 honderdduizend ropijen zijn zo goed als verloren gegaan door een door hem geschreven brief aan een redacteur in Calcutta *met een schets van ons ware karakter (Jezüieten, tovenaars, een bedrieglijk, zelfzuchtig stel, enz.)* die deze redacteur aan een radja heeft laten zien die tot nu toe goed gezind was en bereid om aan de uitnodiging van de "Mahatma Broeders" te voldoen – van vaderlandsliefde zal in deze zaak weinig of geen sprake zijn. Ik zal U over een paar dagen *feiten* geven die U bepaalde mensen in hun ware licht zullen doen zien.

Als ik U ondertussen aanraad om geheel naar eigen oordeel te handelen wat Uw vertrek betreft, komt dat vanwege het *valse* licht waarin bijna al onze daden worden gezien door de Europeanen die echter zijdelings met ons te maken hebben. Ik wil door U zelfs niet een ogenblik *verkeerd* worden *beoordeeld*. Maar hoe vreemd en *kronkelig* onze wegen op het eerste gezicht ook mogen schijnen, ik hoop dat U Uw Europese verstand nooit zult laten beïnvloeden door Uw vriend van Rothney. Goed, binnenkort meer,

Steeds getrouw de Uwe,

K.H.

BRIEF No. 81

Ontvangen in Londen, ongeveer juli 1883.

Persoonlijk maar niet *zeer* Vertrouwelijk.

Zoals U ziet, heb ik alles wat verband houdt met het voorgenomen nieuwe blad, waarover kol. Gordon U, wat de vooruitzichten betreft, zo bemoedigend

heeft geschreven, voor het laatst bewaard en voor een afzonderlijke persoonlijke brief – in het geval U de andere aan Uw Britse "Broeders en Zusters" — wilt voorlezen. Voor ik begon te letten op het verloop van deze poging een bolwerk voor Indische belangen op te richten, wist ik nauwelijks hoe diep mijn arme volk was gezonken. Zoals iemand aan een sterfbed de tekenen van het flakkerende leven gadeslaat, en de zwakke ademtochten telt om te weten of er nog enige ruimte voor hoop is, zo hebben wij, Arische bannelingen, in onze besneeuwde plaats van afzondering, onze aandacht op deze zaak gericht. Terwijl het ons is ontzegd abnormale vermogens te gebruiken, die een inmenging zouden kunnen zijn in het *Karma* van de natie, maar wij wel met alle wettige en normale middelen hebben geprobeerd de ijver te prikkelen van hen die iets geven om onze achting, hebben wij de weken tot maanden zien groeien zonder dat het doel werd bereikt. Het succes is dichterbij dan ooit, maar toch nog twijfelachtig. De brief van Govindan Lal, en ik zal Upasika vragen U die te zenden, toont aan dat er vooruitgang is. Over enkele dagen zal er in Madras een bijeenkomst worden gehouden van inheemse kapitaalbezitters die de heer Olcott zal bijwonen en die vruchten zal kunnen afwerpen. Hij zal de Geikwar in Baroda bezoeken en Holkar in Indore, en zijn best doen – zoals hij in Behar en in Bengalen al heeft gedaan. Er is nog nooit een tijd geweest dat de hulp van een man als U voor India meer nodig was. Wij hebben dit voorzien, zoals U weet, en probeerden uit vaderlandsliefde de weg voor U te effenen voor een snelle terugkeer. Maar – helaas! erkend moet worden – dat het woord Vaderlandsliefde nu nauwelijks enige bezieling wekt in het Indische hart. De "Bakermat van Kunsten en Godsdiensten" wemelt van ongelukkige wezens, die een onzeker bestaan leiden en verontrust worden door demagogen die alles te winnen hebben met chicanes en onbeschaamdheid. Voor het merendeel wisten wij dit, maar niet één van ons, Ariërs, had de diepten gepeild van het Indische vraagstuk, zoals wij dit kortgeleden deden. Als het geoorloofd is om subjectieve zaken zinnebeeldig voor te stellen door objectieve verschijnselen, zou ik zeggen dat India voor het psychische oog bedekt schijnt door een verstikkende grijze mist – een morele meteor* — de odische uitstraling van zijn verdorven sociale toestand. Hier en daar flikkert een lichtpunt als teken van een nog enigszins geestelijke natuur, iemand die streeft en worstelt om hogere kennis te verkrijgen. Als het bakenvuur van het Arische occultisme ooit weer ontstoken wil worden, moeten deze verspreide vonken worden verenigd om er de vlam voor te vormen. En dat is de taak van de T.S., dit is het aangename deel van haar werk, waaraan wij zo graag zouden willen meewerken,

*[Zie verwijzing op blz. 175 naar meteorstof. — Red.]

als wij niet belemmerd en achteruitgezet werden door de *would-be chela's* zelf. Ik overschreed onze gebruikelijke grenzen om dit bijzondere plan van U te steunen, overtuigd van de noodzaak en het potentiële nut ervan: nu ik eraan ben begonnen, zal ik ermee doorgaan tot het resultaat bekend is. Maar met deze onaangename ervaring, de bemoeienis met een zake-lijke aangelegenheid, heb ik mij tot binnen de gloed van de vuurhaard van de wereld gewaagd. Ik heb zoveel geleden door het gedwongen en van dichtbij kennisnemen van de zedelijke en geestelijke toestand van mijn volk; en ben zo geschokt door deze diepere blik op de zelfzuchtige laagheid van de menselijke natuur (die altijd de gang van de mensheid door ons stadium van de evolutionaire kringloop begeleidt): de zekerheid dat er niets aan te doen is, is mij zo duidelijk geworden — dat ik mij voortaan van iedere herhaling van het ondragelijke experiment zal onthouden. Of Uw blad zal slagen of niet — en als het laatste het geval is, zal dit uitsluitend aan *Uzelf* te wijten zijn, aan de ongelukkige ingeving van de 17e, gepubliceerd in de *Times* — ik zal niets meer te maken hebben met de financiële kant van deze wereldse zaken; maar mij beperken tot onze voornaamste plicht kennis te verwerven en langs alle beschikbare kanalen zodanige fragmenten te verspreiden als de mensheid in het algemeen in staat is te verwerken. Ik zal mij natuurlijk interesseren voor Uw journalistieke loopbaan hier — als ik de bittere gevoelens kan overwinnen en sussen die U pas hebt opgewekt bij degenen die het meest vertrouwen in U stelden, — door die ongelukkige en ONTIJDIGE bekentenis, *hoe eerlijk die mis-schien ook was bedoeld* — en U kunt altijd rekenen op mijn daadwerkelijke sympathie; maar het genie van de heer Dare moet de leiding hebben in Uw Boekhoudafdeling, zoals het Uwe dat moet hebben in het Redactie bureau. Het grote leed dat U mij hebt berokkend, toont duidelijk aan dat ik niet begrijp wat in de politieke plichten betamelijk is en daarom nauwelijks mag hopen een wijze “geleide-geest” te zijn in zaken en *politiek*, of dat de man die ik als een echte vriend beschouw, nooit zal uitstijgen boven Engelse vooroordelen en de zondige antipathie jegens *ons ras* en onze kleur, hoe eerlijk en bereidwillig hij ook is. “Madame” zal U meer vertellen.

Ofschoon U mij niet “vraagt het opnieuw te behandelen,” wil ik toch nog een paar woorden zeggen over de moeilijkheid van de heer Massey met betrekking tot de brief van onze Broeder H—die toen in Schotland was, en die hem langs een omweg door bemiddeling van “Ski” werd gezonden. Wees rechtvaardig en barmhartig voor — een Europeaan tenminste. Als de heer Massey had “verklaard aan de Engelse spiritisten dat hij in verbinding stond met de BROEDERS door Occulte middelen” zou hij de eenvoudige waarheid hebben gesproken. Want hij had niet slechts eenmaal, maar twee keer zo’n occult con-

tact – een keer met de handschoen van zijn Vader, die hem door M. was gezonden door bemiddeling van "Ski", en opnieuw met het betreffende briefje, dat bezorgd werd door gebruik te maken van precies dezelfde tussenpersoon, hoewel zonder een gelijk verbruik van kracht. U ziet dat ook hij er weer een voorbeeld van is, hoe gemakkelijk zelfs een voortreffelijk intellect zichzelf kan bedriegen in occulte zaken, door het *maya* dat hijzelf voortbrengt. En wat het andere geval betreft – ik ben geen advocaat en spreek daarom onder voorbehoud – kan het voor de beschuldigde niet als een verzachtende omstandigheid worden aangemerkt, dat de heer Massey er zelfs tot vandaag niet zeker van is dat dr. Billing de brief van Simpson aan zijn vrouw niet onderschepte, hem bewaarde om hem tegen haar te gebruiken op een geschikt ogenblik, en dat in dit geval ook werkelijk deed? Of, zelfs als wij veronderstellen dat de brief is bezorgd bij de geadresseerde, wist wat het antwoord was – als er een werd gestuurd? Is de gedachte bij Uw oplettende vriend opgekomen, dat er juist in die tijd, een vrouwelijke – erger dan dat – een mediamieke wrok bestond, veel erger dan het *odium theologicum* tussen Simpson en Hollis-Billing, betreffende hun respectieve aanspraken op de door Ski betoonde gunsten? Dat mevr. Billing de Ski van haar "vriendin" Simpson "een *pseudo* spook" noemde; dat dr. Billing zich bij Olcott en H.P.B. bitter beklagde over het door Simpson gepleegde bedrog, die probeerde een valse *Ski* voor de echte te laten doorgaan – de oudste zowel als de meest trouwe "geleidegeest" van zijn vrouw. De ruzie kwam zelfs in de kranten. Vreemd, dat net toen haar in het openbaar door mevr. B. werd verweten dat zij voorwendde door haar *Ski* te worden geleid, mevr. S. haar zo'n delicate en gevaarlijke dienst zou hebben gevraagd! Ik zeg nogmaals — ik spreek onder voorbehoud – ik heb de beschuldiging nooit ernstig onderzocht, en weet ervan doordat ik een glimp van de toestand opving in het hoofd van Olcott bij het lezen van de brief van de heer C.C.M. Maar de wenk kan misschien van enig nut zijn. Maar dit weet ik wel en zeg ik; in het kort komt de zaak hierop neer, dat Uw vriend de onschuldige overhaast heeft verdacht en *onrechtvaardig* heeft veroordeeld en zichzelf geestelijk schade heeft gedaan. Hij heeft werkelijk niet het recht om juist H.P.B. te beschuldigen van *opzettelijk bedrog*. Ik protesteer er zeer nadrukkelijk tegen dat de vrouw zo liefdeloos wordt behandeld. Zij had niet de bedoeling om te bedriegen — tenzij het achterhouden van een feit een rechtstreeks bedrog en *leugen* is, volgens de theorie *suppressio veri, suggestio falsi* — een rechterlijke stelregel waarvan zij niets weet. Maar dan moesten wij, volgens deze theorie, allen (Broeders en Chela's) als *leugenaars* worden beschouwd. Zij had opdracht gekregen erop toe te zien dat de brief werd bezorgd; zij had in die tijd geen ander middel om dit te doen dan door bemiddeling van "Ski". Zij had

geen volmacht hem *rechtstreeks* te zenden, zoals met de handschoen werd gedaan; M. wilde haar *niet* helpen, om bepaalde redenen die hij had en wel heel gewichtige – zoals ik later heb ontdekt —; zij wist dat de heer C.C.M. Ski wantrouwde, en was zo dwaas te geloven dat de heer Massey het medium van de “geest” scheidde, zoals haar brief bewees; zij verlangde, uit zuivere en onzelfzuchtige toewijding voor hem, dat hij zou zien dat hij tenslotte door een werkelijke Broeder was opgemerkt. Daarom – probeerde zij het feit te verbergen dat Ski er de hand in had. Een uur nadat zij haar brief aan mevr. B. had gezonden om door Ski te worden bezorgd, een brief die *op die tijd werd gelezen*, niet *toevallig* gevonden, zoals is beweerd – vergat zij het bovendien helemaal, zoals zij alles vergeet. Geen enkele gedachte aan bedrog, hoe gering ook van haar kant, was ooit in haar opgekomen. Als de heer Massey haar had gevraagd hem eerlijk de waarheid te zeggen, nadat hem de brief was getoond, zou zij hem waarschijnlijk of naar een erg warme plaats hebben gewenst, en niets hebben gezegd, of eerlijk de waarheid hebben opgebiecht. Zij dacht eenvoudig dat het het beste was dat de beoogde goede uitwerking van de boodschap van de Broeder niet teniet werd gedaan, door in het gemoed van de heer C.C.M. een vijandige gezindheid op te wekken, het gevolg van zulk een ongerechtvaardigde argwaan. Wij, mijn beste heren, beoordelen de mensen altijd naar hun beweegredenen en de morele gevolgen van hun daden: voor de valse maatstaven en het vooroordeel van de wereld hebben wij geen respect.

K.H.

BRIEF No. 82

Strikt Vertrouwelijk

Het “quart d’heure de Rabelais” is aangebroken. Van Uw antwoord, toestemming of weigering — hangt de herrijzenis van de *Phoenix* af – die in een op de dood gelijkend *Samadhi*, zo niet een werkelijke dood terneer ligt. Als U in mijn woord gelooft, de Ryots* aan onze zorg overlaat, en bereid bent een enigszins *onrein* werk te doen – althans van Europees standpunt – en erin toestemt U *schijnbaar* tegen ons werk te verzetten, terwijl U in werkelijkheid onze doeleinden dient, en zo onze respectieve landen redt van een groot kwaad dat beide boven het hoofd hangt – stem dan in met het voorstel dat U vanuit India zal worden gedaan.

U kunt zich gerust in elk opzicht tegen De Bengaalse Pachtwet verzetten,

* Pachtboeren in India. —Red.

want wat U of anderen ook doen, U zult nooit in staat zijn ons werk in tegenovergestelde richting te belemmeren. Daarom, – één gewetensbezwaar minder en één *niet*-geoorloofde confidentie meer. Een raadsel, inderdaad.

En nu, goede vriend, moet ik uitleg geven. Maar U moet erop voorbereid zijn dat Uw Europese aangekweekte begrippen van *goed en kwaad* een schok zullen krijgen. Een plan de campagne van zuiver Aziatische aard wordt voor U blootgelegd; en daar ik niet één vinger mag uitsteken – wat ik ook niet zou doen in dit geval, al zou ik het kunnen – om Uw begrip of gevoelens te leiden, is het naar Uw smaak misschien *te* Jezuïtisch. Jammer voor allen! dat U zo weinig weet van occulte tegengiffen, dat U niet het verschil kunt zien tussen het Jezuïtische "tout chemin est bon qui mène à Rome", toegevoegd aan het sluwe en listige — "het doel heiligt de middelen" — en de noodzaak van de praktische toepassing van deze prachtige woorden van onze Heer en Meester: — "O gij Bhikkhu's en Arhats – weest vriendelijk jegens het ras der mensen – onze broeders! Weet allen, dat hij die zijn *ene* leven niet offert om het leven van zijn medemens te redden; en hij die aarzelt om meer op te geven dan het leven — zijn *goede naam en eer*, om de goede naam en eer van *de velen* te redden, het zonde vernietigend, onsterfelijk, alles te boven gaand Nirvana onwaardig is." Welnu, er is niets aan te doen.

Laat mij U de toestand uitleggen. Die is erg ingewikkeld; maar voor hem die, zonder enige voorafgaande training, in staat was enkele van onze leringen zo goed te verwerken dat hij *Esoteric Buddhism* kon schrijven – zullen de *innerlijke* drijfveren die wij moeten gebruiken wel begrijpelijk worden.

(1) De Hoofden van Behar bieden honderdvijftigduizend ropijen contant voor de *Phoenix*; een zelfde bedrag wanneer zij U in India terugzien, als het nieuwe blad zich verzet tegen de Bengaalse Pachtwet en U belooft hun Uw steun te geven. Als het voorstel niet door U wordt aangenomen, kunnen wij ons wel definitief voorbereiden op de verassing van onze *Phoenix* – en voor goed. Buiten deze som – Rop.150.000 – kunnen wij slechts op Rop.45.000 in aandelen rekenen – tot dusver. Maar laten de Raises* contanten storten en allen zullen volgen.

(2) Indien U weigert, zullen zij een andere redacteur zien te krijgen: al zou dit enig gevaar betekenen voor de Ryots en het Wetsontwerp, zij — de Raises — of Zemindars zouden daar niets bij verliezen, behalve wat de graad van bekwaamheid van hun redacteur betreft; maar zij hebben hoop, en zijn er zich in het geheel niet van bewust dat zij *het onderspit moeten delven* – op de lange duur. De enige en werkelijke verliezers, in het geval van weigering, zullen uit-

*[Landeigenaars. — Red.]

eindelijk – India en Uw eigen land zijn. *Dit is een profetie.*

(3) De tegenstand en de kuiperijen, die de Zemindars op touw hebben gezet tegen het Wetsontwerp, *zijn schandelijk* van aard, maar toch zeer natuurlijk. Zij die tot de kern van de dingen gaan, zien de werkelijke schuldige in Lord Cornwallis en de lange reeks van zijn opvolgers. Hoe schandelijk het misschien ook is, zoals ik zei, het is nu eenmaal zo en er is niets aan te doen, want zo is de menselijke natuur; en het is niet oneervoller hun eisen vanuit een wettelijk standpunt te steunen als Redacteur, die weet dat zij ten ondergang zijn gedoemd, dan voor een Advocaat om zijn cliënt te verdedigen – een zware misdadiger, die veroordeeld is om te worden opgehangen. Ik probeer nu te redeneren vanuit Uw Europees standpunt, uit vrees dat U niet in staat zult zijn de zaken te zien vanuit ons *Aziatisch* oogpunt, of liever, in het licht waarin wij, aan wie het is vergund toekomstige gebeurtenissen waar te nemen – ze zien.

(4) Een conservatieve Redacteur, wiens werkterrein *parallel zal* blijken te *lopen met dat van een conservatieve* Onderkoning, zal ontdekken in feite zelf niets te hebben verloren, niettegenstaande een geringe oppositie, die per slot van rekening niet lang kan duren. Het huidige Wetsontwerp toont grote gebreken wat de legale letterlijke inhoud betreft.

(5) Tengevolge van het idiote en *ontijdige* “Wetsontwerp van Ilbert”, en de nog meer idiote Rechtszaak “Saligram-Surendro” wegens belediging, drijft de opwinding de bevolking van India tot de rand van zelfvernietiging. U moet niet denken dat ik overdrijf als ik bovendien zeg: de Engelsen, en vooral de Engels-Indiërs, gaan dezelfde weg op uit tegengestelde richting. Het staat U vrij om mijn *waarschuwing* in de wind te slaan: U zult er verstandig aan doen als U dat niet doet. Om terug te keren naar ons rechtstreeks onderwerp

(6) Er zijn verscheidene Engelsen van grote verstandelijke ontwikkeling en bekwaamheid die bereid zijn de Zemindars te verdedigen – (en zich zelfs bij hen aan te sluiten) – en het Wetsontwerp te bestrijden, tegen hun eigen beginselen en gevoelens in – enkel en alleen omdat de Raises de man haten en tegenwerken, die de rest van de Hindoes voor het ogenblik zeggen te vereren, en die zij verheerlijken met al het vuur van eenvoudige, kortzichtige primitieven. De Ryots kunnen hun lot niet nog enkele maanden ontlopen, of U het aanbod aanneemt of niet. In het laatste geval is het natuurlijk afgelopen met het plan van het blad.

(7) Toch is het beter dat U weet wat de onvermijdelijke gevolgen zijn: er is een kans van één op de honderd dat – als het aanbod van de Zemindars wordt afgewezen – de *Phoenix* ooit het licht zal zien; in ieder geval niet zolang de huidige opwinding voortduurt. En wanneer het tenslotte misloopt met het plan, wat stellig gebeurt, tenzij wij de toestand meester worden, dan *zullen*

wij moeten scheiden. Om van de Chohan toestemming te krijgen de vele miljoenen armen en onderdrukten in India te verdedigen, door gebruik te maken van al onze kennis en vermogens – moest ik mij verbinden om, ingeval de Phoenix zou mislukken, mij niet meer in te laten met zulke wereldse zaken en — het Europese element voor eeuwig vaarwel te zeggen. M. en Djual Khool zouden mijn plaats moeten innemen. Mocht U aan de andere kant het aanbod aanvaarden, dan zou Uw tegenstand tegen de Pachtwet niet meer uitwerking op ons werk *voor* de Ryots hebben, dan een strootje dat een schip tegen zinken wil behoeden; terwijl, als er een andere redacteur wordt gekozen, wij geen voorwendsel zouden hebben onze invloed in hun voordeel aan te wenden. Zo is de situatie. Het is een wonderlijk mengelmoes, volgens U zonder *raison d'être*. Wij kunnen nauwelijks van U verwachten dat U op het ogenblik de toestand helder doorziet, en het is evenmin waarschijnlijk dat U het goed kunt beoordelen, gezien deze Egyptische duisternis van tegenstrijdigheden; en dat is ook niet beslist nodig als het aanbod wordt afgeslagen. Maar als Uw antwoord gunstig is, kan ik er misschien beter enkele bijzonderheden aan toevoegen. Weet dan dat, ondanks de tegenstand, en juist daardoor, U de grote nationale zweer eerder doet rijpen dan anders kon worden verwacht. Terwijl U zich dus strikt aan Uw programma en de aan de Raises gedane belofte houdt, zult U bijdragen tot de gebeurtenissen die moeten plaatsvinden om de ongelukkige bevolking te redden, die al onderdrukt wordt sinds 1793 – het jaar van de grote politieke fout van Lord Cornwallis. Tegelijkertijd kunt U enorm veel goed doen in iedere andere richting. Roep U het verleden voor de geest en dat zal U helpen onze bedoelingen duidelijker te begrijpen. Toen U Bengalen overnam van de inheemse Bestuurders, was er een aantal mannen die onder hun Regering het beroep uitoefenden van Belastinginners. Deze mannen ontvingen, zoals U weet, een percentage voor het innen van de pachten. De Oostindische Compagnie heeft nooit de geest begrepen van het tiend- en cijnsrecht onder de Muzelman Heersers; en het minst van alles het recht van de Ryots om zich te verzetten tegen een willekeurige verwisseling van de Wet van *Wuzeefa* en *Mukassimah*. Welnu, toen de Zemindars ontdekten dat de Britten hun positie niet precies begrepen, trokken zij daar voordeel uit, zoals de Engelsen voordeel hadden getrokken uit hun macht: zij beweerden Landheren te zijn. Zwak genoeg, ging U ermee akkoord en erkende U hun aanspraak, niettegenstaande de waarschuwing van de Muzelman die de werkelijke toestand begreep en niet omgekocht werd zoals de meesten van de Compagnie — U speelde in de kaart van de weinigen ten koste van de velen, met als gevolg de akten van "Levenslange Overdracht". Dit is het dat tot al het daaropvolgende kwaad in Bengalen heeft geleid. Als men ziet hoe de ongelukkige Ryots

door Uw trotse natie nog zo laat in de 19e eeuw worden bekeken, en dat zij in Uw ogen veel minder zijn dan een paard of een stuk vee, is het niet moeilijk zich voor te stellen hoe zij toen – een eeuw geleden – door Uw landgenoten werden beschouwd, toen iedere Engelsman in zijn hart een vroom Christen was en door de Bijbel werd gelast een brede scheidslijn te trekken tussen de afstammelingen van Ham en zichzelf – de erfgenamen van het uitverkoren volk. De overeenkomst, opgemaakt tussen Lord Cornwallis en de *Raises*, die bepaalde dat het “zwarte mensen vee” door de Zemindars vriendelijk en rechtvaardig moest worden behandeld, en dat zij de pachtgelden van de Ryots niet mochten verhogen, enz., was een wettelijke klucht. De Chohan was toen in India en hij was ooggetuige van het begin van de gruwelen. Niet zodra was de Overeenkomst van Levenslange Overdracht gesloten, of de *Raises* begonnen hun verplichtingen te veronachtzamen. Daar ze geen enkele nakwamen, brachten zij elk jaar verderf en honger over de rampzalige Ryots. Zij vorderden cijnsen, verkochten hun bezittingen wegens schulden, en verzonnen valse beschuldigingen tegen hen onder de naam van *Abwab*. Deze “deuren” en “openingen” brachten hen precies daar waar zij wilden en meer dan 50 jaar lang hieven zij de buitensporigste belastingen. Dat alles hebben de Zemindars gedaan en nog veel meer en zij zullen er zeker rekenschap van moeten afleggen. Er zijn dingen gedaan, te afschuwelijk om te noemen, onder de ogen van de dienaars van de Compagnie, en vaak met hun goedkeuring, maar toen verhinderde de Mouterij dit tot op zekere hoogte, doordat ze een andere vorm van Bestuur tot gevolg had. Om het grote onrecht dat was gedaan te herstellen, het nu onherstelbare goed te maken, haalde Lord Ripon het in zijn hoofd om het nieuwe Wetsontwerp in te dienen. Zijn Raadslieden (niet degenen die U kent) achtten het niet raadzaam het stelsel van de Zemindars te vernietigen, zonder zich tegelijk te verzekeren van de gunst van de meerderheid in een andere richting: vandaar het “Wetsontwerp van Ilbert” en enkele andere kleinigheden. Wij zeggen dus dat het doel van de huidige Bengaalse Pachtwet, naar het zich laat aanzien, was het onrecht van het Verleden te herstellen. Mijn vriend, U bent een bijzonder bekwaam Redacteur en een scherpzinnig en opmerkzaam politicus; en misschien is er niemand in geheel India die zich zo verdiept in het innerlijke wezen van de Engels-Indische *coups d'état*. Toch gaat U nog niet ver genoeg, en de oorspronkelijke oerlagen van de politieke grond, als de *genesis* van sommige daden van mijn Lord Ripon, waren en zijn *terra incognita* voor U, en voor zoveel andere misschien nog oudere rotten in de politiek dan U bent. Noch Lord Ripon, noch zijn Raadslieden (degenen achter de schermen) verwachtten grote resultaten tijdens zijn bewind in India. Zij zijn meer *Occultist* dan U zich kunt voorstellen. Hun liberale hervormingen zijn niet bedoeld voor

India, welks wel en wee hun volkomen onverschillig laat: zij kijken ver vooruit, naar toekomstige resultaten, en Perswetten, Wetten van Ilbert, Bengaalse Pachtwetten en de rest, zijn gericht tegen Protestants Engeland, dat zeer spoedig, *te spoedig* als Iemand of *Iets* niet tussenbeide komt, in de onzichtbare kronkelingen van de Roomse Apophis zal verstikken. Vriend en Broeder, de enige van Uw ras die ik bekijk met een warme, oprechte genegenheid, pas op! Sla mijn waarschuwing niet te lichtvaardig in de wind, want het is een plechtige waarschuwing, en slechts een wenk die mij is toegestaan te geven. Het politieke scepticisme, evenals elk ander, spot met en lacht om de opmerkingen van hen die niet tot de partijen behoren. Het ontdekt zijn fouten pas wanneer het in het slop is geraakt. Wees op Uw hoede, want het is niet zo maar een slop, maar een afgrond die men bezig is voor U klaar te maken!

Maar laten wij eens nagaan op welke gronden een eerlijk Engelsman zich tegen de Pachtwet kan verzetten. Hoe groot de ellende van de Ryots zelfs op het ogenblik ook is, hoe rechtvaardig de represailles ook die de Zemindars te wachten staan, kortom hoe menselijk en edel het doel van de Pachtwet, oppervlakkig beschouwd, ook moge zijn, toch heeft geen enkele eerlijke Regering strikt genomen, het recht willekeurig en naar verkiezing plechtige beloften en verbintenissen te verbreken. Al is gebleken dat de Raises hun deel van de Overeenkomst niet zijn nagekomen, geeft dat de andere partij nog niet het recht haar handtekening te vernietigen en de Overeenkomst inzake Levenslange Overdracht aan stukken te scheuren. De zonden van de enkelen kunnen niet aan de velen worden bezocht. Er kleven grote gebreken aan de huidige Pachtwet, evenals aan het oude Stelsel; en er is in de oude documenten geen clausule [die] bepaalt dat de Overeenkomst *nietig* wordt als de Britten dat willen. Ik wil niet ingaan op de onvolkomenheden in de betekenis volgens de dode letter in beide, maar wil mij ertoe beperken U te vertellen dat er zulke onvolkomenheden *zijn* en dat, tenzij die worden gewijzigd, U het volste recht hebt U ertegen te verzetten. Er wordt niet verwacht dat U ervoor zorgt dat het Wetsontwerp wordt ingetrokken, maar dat U eenvoudig de Zemindars steunt in het analyseren van de gebreken. En dit kunt U gerust beloven. Maar ik moet niet de schijn op mij laden U in de een of andere richting te beïnvloeden. Sommige aanspraken van de Raises zijn schandelijk, en van geen eerlijk man kan worden verwacht ze te ondersteunen; terwijl het andere niet ontbreekt aan een sterke rechtsgrondslag in hun voordeel. De Regerende macht bijvoorbeeld, heeft nog nooit en onder geen enkele omstandigheid het *Khirajee* land in bezit gehad – zelfs niet onder de wetten en het bestuur van de Muzelmannen. U hebt dus de Geest van *Khiraj* en *Ooshr* om te bewerken, om Uw belofte aan de landeigenaars in te lossen en hen een paar maanden bezig te houden tot de

dag van de “grote verpletterende nederlaag” die hun te wachten staat. Al wat van U wordt gevraagd voor het welzijn van (*Uw* zowel als) *mijn* land, is geen acht te slaan op de afzichtelijke voorgevel van het gebouw, en alleen de werkelijke aard van de toestand en de toekomstige goede gevolgen in aanmerking te nemen, in geval U zich over Uw zeer natuurlijke overgevoeligheid kunt heenzetten. Over enkele dagen ontvangt U misschien een formeel voorstel. Denk er goed over na. Laat U niet beïnvloeden door enige overweging in verband met mijn verlangens. Als U eerlijk gelooft dat het aanbod niet strookt met Uw Europese begrippen en maatstaf van waarheid en eer, weiger dan zonder enige aarzeling het aan te nemen en laat mij U een droevig maar altijd dankbaar en vriendelijk vaarwel wensen. Ik kan niet verwachten dat U de zaken van mijn eigen standpunt bekijkt. U kijkt *naar buiten*, ik *zie naar binnen*. Dit is niet de tijd voor overdreven sentimenten. De gehele toekomst van het “schitterendst (!) juweel” – o, wat een bittere satire in die naam! – in de Kroon van Engeland staat op het spel, en ik ben verplicht al mijn krachten te wijden, voor zover de Chohan mij wil toestaan, aan het helpen van mijn land in dit elfde uur van zijn ellende. Ik kan niet werken behalve met hen *die met ons willen werken*. Beschuldig mij niet, mijn vriend, want U weet niet, U *kunt niet* weten wat de omvang is van de beperkingen waaronder ik ben geplaatst. Denk niet dat ik probeer een visje uit te gooien – een lokmiddel voor U om aan te nemen wat [U] onder andere omstandigheden zoudt weigeren, want dat is niet zo. Daar ik plechtig mijn woord van eer heb gegeven aan Hem aan wie ik alles verschuldigd ben voor wat ik ben en weet, ben ik eenvoudig hulpeloos in het geval van Uw weigering en – zullen wij moeten scheiden. Als de Pachtwet niet vergezeld was gegaan van het rumoer en tumult van de Ilbert Wet en het “geding inzake belediging”, zou ik de eerste zijn geweest om U aan te raden te weigeren. Zoals de toestand nu echter is, en het mij verboden is andere dan gewone vermogens te gebruiken – ben ik onmachtig om beide te doen, en gedwongen te kiezen tussen het helpen van mijn ongelukkige moederland en onze toekomstige omgang. Het is aan U om te beslissen. En indien deze brief is voorbestemd mijn laatste te zijn, vraag ik U — ter wille van U, niet van mij — U de boodschap te herinneren die ik U en de heer Hume in Simla zond door bemiddeling van H.P.B. – “Lord Ripon is niet vrij in zijn handelen; de werkelijke Onderkoning en heerser van India is niet in Simla, maar in Rome; en het doeltreffende wapen dat de laatste gebruikt is – de biechtvader van de Onderkoning.”

Geef, alstublieft, mijn beste wensen door aan Uw echtgenote en de “Kleine”. Wees ervan verzekerd, dat niettegenstaande enkele onopvallende fouten en weglatingen, Uw *Esoteric Buddhism* de enige juiste uiteenzetting is – hoe-

wel onvolledig — van onze Occulte leringen. U hebt geen kardinale fundamentele fouten gemaakt; en wat U ook hierna nog gegeven moge worden, zal met geen enkele zin in Uw boek strijdig zijn, maar zal integendeel iedere schijnbare tegenstrijdigheid uit de weg ruimen. Hoe volslagen onjuist de theorie van de heer Hume was, wordt door de "Chela" aangetoond in de *Theosophist*. Met dit alles kunt U ervan verzekerd zijn dat M., noch ik, elkaar hebben tegengesproken in onze onderscheiden uitspraken. Hij sprak over de *binnen*, ik over de *buiten* Ronde. Er zijn vele dingen die U nog niet hebt geleerd, maar die U misschien te eniger tijd zult leren; ook zult U het proces van de *verduisteringen* nooit kunnen begrijpen voor U het wiskundige verloop van de *binnen* en de *buiten* Rondes hebt doorgrond en meer hebt geleerd over het specifieke verschil tussen de zeven. En volgens de wijsgerige gevolgtrekking van de heer Massey *hebben wij dus geen God?* Hij heeft gelijk — daar hij die naam gebruikt voor een buitenkosmische anomalie, en omdat wij, die van deze laatste niets weten, ieder mens een *God* noemen — binnen hem, in zijn eigen persoonlijke en tegelijkertijd *onpersoonlijke* Avalokiteswara. En nu — vaarwel. En als zo wordt beslist dat wij niet langer zullen corresponderen, denk dan aan mij met dezelfde oprechte sympathie, waarmee altijd aan U zal worden gedacht door

K.H.

BRIEF No. 83

Ontvangen te Londen, 8 oktober 1883.

Een tijdelijke afwezigheid voor dringende zaken maakte dat ik enkele dagen geheel onkundig was van Uw aangelegenheden, en pas vandaag had ik tijd er aandacht aan te schenken. Bij het lezen van Uw brief deed zich de situatie in zulke kleuren aan mij voor, dat ik besloot U onmiddellijk Uw vrijheid te geven en zond U dus een telegram. Dit gebeurde met het doel uit Uw denken elk gevoel van morele of andere dwang te verwijderen, en het aan U over te laten verdere voorstellen, die U zouden kunnen bereiken vanuit enig deel van India, te aanvaarden of te verwerpen, naar U goeddunkt. Als er al enige overweging zou zijn geweest anders te handelen, dan zou die geheel zijn weggevaagd door de toon van Uw brief van 16 augustus. U denkt dat de verdediging van de Bengaalse maatregel, zoals de zaken er nu voor staan, elk uitzicht op het commerciële welslagen van het voorgenomen tijdschrift teniet zou doen; "*The Phoenix*, zoals die nu is opgezet, kan onmogelijk een commercieel succes worden. En een blad dat een commerciële mislukking is, kan heel weinig politiek gewicht hebben." Ermee doorgaan zou dus, zoals U het ziet, tot gevolg

hebben dat een aantal mensen vruchteloos een grote som geld verspillen. Want “het aldus verminkte plan is zogoed als geheel beroofd van zijn grootse financiële mogelijkheden.” Ondanks dit alles bent U toch bereid om er mee door te gaan als ik dat wens, de morele verantwoordelijkheid op mij af te wentelen en “de enigszins weerzinwekkende gelofte te slikken.”

Mijn vriend, U zult niets doen van dien aard. Ondanks alles wat ik zou kunnen, en bereid ben te doen, zou de verantwoordelijkheid voor Uw rekening zijn, daar U duidelijk de keus is gelaten in mijn laatste brief aan U. Indien U dus in het vervolg nog iets te maken hebt met deze ongelukkige zaak, ligt de beoordeling daarvan en de verantwoordelijkheid geheel bij U. U hebt de Wet van Karma – (en mijn brief) – slecht begrepen, als U dacht dat ik zijn vreselijke vergelding zou durven uitlokken, door U of iemand anders te dwingen een gedragslijn te volgen met zulke gevoelens in zijn hart. Omdat ik U ken, was het gemakkelijk Uw – (ja, de gevoelens van ieder rechtschapen mens die een dergelijke toestand onder de ogen moet zien) – afkeer te voorzien voor het beoogde werk. Daarom heb ik U in mijn brief met de grootste zorg duidelijk gemaakt, dat U volkomen en absoluut vrij was in Uw keus. Ik verwijt mijzelf maar één ding, namelijk dat ik zinspeelde op het vermoedelijke gevolg van Uw weigering, – voortvloeiend uit mijn gelofte aan de Chohan om mij in het vervolg te onthouden van samenwerking met Europeanen tot toekomstige en gunstiger tijden. Dat was het dat U ertoe bracht “de weerzinwekkende gelofte te slikken,” meer dan iets wat werd gezegd. Dit komt op mijn Karma. Maar dit daargelaten, U zult, als U mijn laatste brief nagaat, opmerken dat er sterke nadruk werd gelegd op de noodzaak van onafhankelijk, onbevooroordeeld handelen van Uw kant. Ik hoopte – zelfs tegen de ontmoedigende morele toestand van mijn landgenoten in, en dwong mij bijna *te geloven*, dat het mogelijk was een blad op te richten waaraan zo duidelijk behoefte bestaat in deze grote crisis, op een grondslag die volledig bevredigend is voor U en voor allen die erbij betrokken zouden zijn. Ik had vergeten dat de *uiterlijke* schijn in Uw wereld alles is, en dat ik U er eenvoudig aan blootstelde met verachting te worden bekeken. Maar wees ervan overtuigd: was het geld bijeengebracht zoals eerst werd geprobeerd, en was er op U geen aandrang uitgeoefend om in een bepaalde richting te werken; en was U helemaal Uw eigen baas geweest inzake de te volgen gedragslijn; dan zou toch in dit uur van bittere haat, van onderlinge wrok en verachting, alleen al het feit dat U de zaak van de geminachte, en nu meer dan ooit gehate en verdrukte “nikker” verdedigde – The Phoenix hebben beroofd van zelfs maar een schijn van een “grootse financiële mogelijkheid.” Toch was ik nog nauwelijks een maand geleden zo vol vertrouwen – daar ik de nog diepe, sterke gevoelens zag die verborgen liggen in de

ziel van het volk – dat ik toeliet dat U er evenveel, en zelfs meer vertrouwen in stelde dan ik. Anderen, wier intuïtie en vermogen om vooruit te zien niet door hun superieuren waren verduisterd, dachten er anders over, en sommigen hadden mij ervan af willen brengen; maar omdat het doel het zo waard was, en de mogelijkheid werkelijk bestond, werd mij toegestaan het plan in het oog te houden en natuurlijke uiterlijke middelen te gebruiken om de verwerkelijking te helpen bevorderen. Als U onbepaalde tijd had kunnen wachten, had het oorspronkelijke programma uitgevoerd kunnen worden; maar dat is niet zo, en ik moet daarom de laatste schijn Uw vrije oordeel aan banden te willen leggen, wegnemen en U bedanken dat U zo trouw de poging hebt gesteund iets goeds voor India te doen, zelfs ten koste van Uw gevoelens en geldelijke belangen. Ik zou, afgezien van de regel van onze Orde met betrekking tot Karma, U zeer ongaarne in een positie brengen waarin ik U op geen enkele manier schadeloos zou kunnen stellen voor verlies aan maatschappelijk aanzien of voor financiële teleurstellingen. Het gaat boven mijn macht dat te doen. Ik zou U niet kunnen aanzien, als U voortdurend het gevoel zou hebben voor niet anders dan een "schurk" te worden gehouden, en "geen politieke betekenis" had "in de maatschappij in het algemeen wat karakter betreft." Zoudt U zich geheel bij ons aansluiten, dan zouden zulke overwegingen geen ogenblik gewicht in de schaal leggen. Voor allen, Chohan of chela, die verbonden werkers bij ons zijn, is de eerste en laatste overweging of wij onze naaste goed kunnen doen, onverschillig hoe eenvoudig hij ook is; en wij veroorloven ons niet zelfs maar te denken aan het gevaar van hoon, beschimping of onrechtvaardigheid voor onszelf. Wij zijn bereid dagelijks "bespuwd en gekruisigd" te worden, – en niet één keer – als dat een ander werkelijk ten goede kan komen. Maar bij U ligt het geval heel anders; U moet Uw weg gaan in de meer "praktische" wereld, en Uw aanzien daarin moet niet in gevaar worden gebracht.

Voorts moeten, behalve Uzelf, ook degenen die het kapitaal verschaffen billijk worden behandeld. Daaronder zijn rijke Zemindars, maar er zijn ook arme patriotten, die zich veel inspanning hebben getroost om met hun kleine bedragen in te tekenen, louter uit eerbied voor ons en uit liefde voor het moederland. Tenminste vijftig van hen wachten de jongste ontwikkeling van de gebeurtenissen af en gaan tot het laatste ogenblik zuinig met hun middelen om voor zij hun bedragen naar Calcutta zenden. Toegewijde Theosofen in verschillende delen van India hebben zich beziggehouden met het verkrijgen van inschrijvingen, uitgaande van de stelling dat er mogelijk winst kan worden gemaakt met het kapitaal, zoals in de circulaire van de heer Morgan is uiteengezet; het plan is warm aanbevolen door Olcott, kolonel Gordon, Norendro, en

anderen, U bekend of niet bekend: een financiële ramp voor The Phoenix zoals U die verwacht, zou de persoonlijke invloed van allen in opspraak brengen. Met zulke vooruitzichten zou bovendien Uw gewezen medewerker, de heer Dare, U niet willen helpen, zelfs al zou de heer Allen het hem toestaan. En tenslotte zoudt U, tenzij Uw persoonlijk vertrouwen in mij zo blind was dat U Uw laatste instinctieve gevoel van voorzichtigheid opzij zoudt zetten, Uw eigen zuur verdiende kapitaal niet op het spel willen zetten in een tot mislukking gedoemde onderneming, en U zoudt dat naar eer en geweten daarom ook niet iemand anders kunnen laten doen. Behalve – behalve als U werd toegestaan “de morele verantwoordelijkheid op mij af te wentelen”; kortom mij als door een wonder – als dat mogelijk was – een succes te doen forceren. Als dat was toegestaan, dan zou het blad reeds zijn opgericht, en zou zijn stem zich al hebben doen horen in het lawaai van de Indische zaken van nu.

Ik zou mijn telegram van vandaag zelfs in krachtiger bewoordingen hebben gesteld als ik, door U te zeggen de zaak op te geven, niet opnieuw de verantwoording op mij zou nemen Uw vrije wil iets in de weg te leggen. Het beste is dat U de Bengaalse partij de gelegenheid geeft hun voorwaarden definitief en beslissend te stellen, om daarna met “ja” of “nee” te antwoorden. Om U tijd en kosten te besparen, heb ik aan Olcott gevraagd Norendro Babu *hem* de voorstellen van de Landeigenaren te laten zenden, zodat hij – die Uw zienswijze en karakter kent – ogenblikkelijk kan zeggen of ze geschikt zijn om U voor te leggen of niet. En zo niet, zich onmiddellijk in verbinding te stellen met Uw rechtskundige adviseurs in Calcutta, zoals U verzocht.

Zo staan de zaken er nu voor en dat is erg slecht voor India. Het is nog te vroeg om U al meer te vertellen over de geheime invloed die dit teweeg heeft gebracht, maar misschien hoort U er later nog van. Ik mag ook niet de toekomst voorspellen, behalve in die zin, dat ik meer dan ooit Uw aandacht vestig op de donkere wolken die zich samentrekken boven de politieke hemel. U weet dat ik U lang geleden vertelde dat er veel en grote storingen van allerlei aard kunnen worden verwacht, omdat de ene cyclus ten einde liep en een andere zijn noodlottig werk begon. U ziet daarvan in de seismologische verschijnselen van de laatste tijd al enig bewijs; U zult er nog veel meer zien en wel binnenkort. En al moeten wij het mislukken van een menslievend plan betreuren, toch moet het Uw teleurstelling wat verzachten als U beseft dat men in een slechte tijd als deze moet strijden tegen zichtbare en onzichtbare invloeden van de meest vijandige soort.

En nu een prettiger bericht alvorens te eindigen. Uw besluit om mijn aanwijzingen te volgen in de Phoenix zaak, zelfs met de zekerheid voor U van maatschappelijke achteruitgang en geldelijk verlies, kreeg reeds de beloning

DE LONDENSE LOGE VAN DE THEOSOPHICAL SOCIETY

BRIEF No. 84

Vertrouwelijk

Mijn beste vriend –

De ingesloten bijlage moet door U aan de L.L.T.S. worden doorgegeven in Uw kwaliteit van Vice-President van de Moedervereniging en dus vertegenwoordiger van de President Stichter, *niet als lid van de Afdeling in Londen.*

De jongste gebeurtenissen waarin U een niet in alle opzichten aangename rol hebt gespeeld, zijn misschien voor sommigen pijnlijk en voor anderen vervelend, maar het is beter zo, dan dat de vroegere verlamdende stilte zou hebben voortgeduurd. Een aanval van koorts in het menselijk lichaam is het bewijs dat de natuur probeert de kiemen van ziekte en misschien van de dood, die het vroeger heeft opgelopen, uit te drijven. Zoals de zaken ervoor stonden, vegeteerde de Londense Afdeling slechts en bleven de enorme mogelijkheden voor de psychische evolutie in Engeland volledig onbeproefd. Blijkbaar verlangde Karma dat aan de rust een einde zou worden gemaakt door toedoen van degene die er het meest verantwoordelijk voor was – C.C. Massey, en daarom was hij het die mevr. K. in de positie bracht die ze nu inneemt. *Zij heeft haar doel niet bereikt, maar Karma is vervuld;* voortaan is voor de Londense groep, nu ze wakker is geschud, aangespoord en gewaarschuwd, de weg vrij om haar activiteiten te ontplooien. Uw eigen karma, mijn vriend, heeft U bestemd voor een nog gewichtiger rol in de Europese theosofische zaken dan U tot dusverre hebt gespeeld. Het aanstaande bezoek van Olcott zal belangrijke ontwikkelingen tot gevolg hebben, en in de uitwerking daarvan moet U helpen. Mijn wens is dat U alle reservekrachten van Uw wezen verzamelt om opgewassen te zijn tegen het gewicht en de invloed van de crisis. Hoe weinig U— psychisch – in deze geboorte ook schijnt te bereiken, bedenk wel dat Uw innerlijke groei van moment tot moment doorgaat, en dat tegen het eind van Uw leven en in Uw volgende geboorte de som van Uw verdiensten U alles zal geven waarnaar U streeft.

van zijn Karma. Dat leid ik tenminste uit de gevolgen af. Al lag *een beproeving* – (die U zo verfoeit) – *niet* in de bedoeling, U bent toch zogoed als beproefd en U hebt niet versaaagd. De beslissing van een eventueel stopzetten van de omgang tussen ons is gedeeltelijk herroepen. Het verbod met betrekking tot *andere Europeanen* is nog even streng als altijd, maar in *Uw* geval is het opgeheven. En *deze* toestemming, weet ik, heeft rechtstreeks te maken met *Uw* instemming – het grote offer van *Uw* persoonlijke gevoelens in de huidige toestand. “*Deze Peling*” bleek “*werkelijk eigenschappen*” te bezitten “*die veel goedmaken*”! Maar wees gewaarschuwd, mijn vriend, dat dit niet de laatste van *Uw* beproevingen is. Ze worden niet door mij geschapen, maar door *Uzelf* – door *Uw* strijd voor licht en waarheid tegen de donkere invloeden van de wereld. Wees voorzichtiger met wat U zegt over verboden onderwerpen. Het mysterie van de “achtste sfeer” is een zeer vertrouwelijk thema, en zelfs het algemene aspect ervan begrijpt U nog lang niet. U bent herhaaldelijk gewaarschuwd en had er niet over moeten spreken. U hebt onbedoeld een heilige zaak belachelijk gemaakt. Ik heb niets te maken met de *Antwoorden* aan de heer Myers, maar U kunt daarin misschien de bruuske invloed van M. herkennen.

K.H.

Men heeft mij aangeraden te vragen voor mij bestemde mededelingen voortaan via Damodar of Henry Olcott te verzenden. Mevrouw B.'s discretie wordt er namelijk niet beter op naarmate zij fysiologisch verzwakt.

Het is niet raadzaam H.S. Olcott tijdens zijn hele verblijf in Engeland uitsluitend Uw gast te laten zijn; zijn tijd moet worden verdeeld tussen Uzelf en andersdenkenden – als die hem voor een korte tijd zouden willen uitnodigen. Hij wordt vergezeld van Mohini, die ik als mijn chela heb gekozen en met wie ik soms rechtstreeks in verbinding sta. Behandel de jongen vriendelijk, vergeet dat hij een Bengalees is en herinner U alleen *dat hij nu mijn chela is*. Doe wat U kunt om de functie van Olcott hoog te houden; want hij vertegenwoordigt de hele Society en staat, krachtens zijn officiële positie, zo niet om andere redenen, met Upasika, in de keten van het Theosofisch werk het dichtst bij ons. *Asirvadam*.*

K.H.

Brief No. 85

Aan Een van de Vice-Presidenten of Adviserende Leden van “De Londense Loge”, Theosophical Society, van K.H.

Aan de Leden van de “Londense Loge”, Theosophical Society, – Vrienden en Tegenstanders,

Ik heb zojuist opdracht gegeven twee telegrammen te zenden aan mevr. A. Kingsford en de heer A.P. Sinnett om beiden ervan op de hoogte te stellen dat eerstgenoemde Presidente van de “Londense Loge”, Theos. Society behoort te blijven.

Dit is niet alleen de wens van een van ons beiden, die de heer Sinnett kent, of van beiden, maar het uitdrukkelijke verlangen van de *Chohan* Zelf. De verkiezing van mevr. Kingsford heeft niet te maken met persoonlijke gevoelens tussen ons en die dame, maar berust volledig op de wenselijkheid aan het hoofd van de Society, in een plaats als Londen, iemand te hebben die goed is ingesteld op de maatstaven en aspiraties van het (tot nu toe van esoterische waarheden) onkundige en daarom kwaadwillige publiek. Ook is het niet van het geringste belang of de begaafde Presidente van de “Londense Loge”, Theos. Soc. eerbiedige of oneerbiedige gevoelens koestert jegens de nederige en onbekende personen aan het hoofd van de Tibetaanse Goede Wet, – of schrijver dezes of een van zijn Broeders – maar het gaat er veeleer om of genoemde dame geschikt is voor het doel dat ons allen ter harte gaat, namelijk de verspreiding van de WAARHEID door middel van Esoterische leringen, langs welk religieus kanaal ze ook worden geleid, en het doen verdwijnen van grof materialisme, blinde vooroordelen en scepticisme. Zoals de dame terecht

*[Mijn zegen. —Red.]

heeft opgemerkt, moet het Westerse publiek begrijpen dat de Theosophical Society “een Filosofische School op oud-Hermetische grondslag” is – daar dat publiek nog nooit van de Tibetaanse heeft gehoord en er heel verkeerde opvattingen over het Esoterisch Boeddhistische Stelsel op na houdt. Daarom zijn we het tot zover eens met de opmerkingen in de brief van mevr. K. aan mevrouw B., aan wie werd gevraagd hem “aan K.H. voor te leggen”; en in dit verband zouden we onze leden van de “L.L.” eraan willen herinneren dat de *Hermetische* Filosofie universeel en onsektarisch is, terwijl de Tibetaanse School, door hen die er weinig of niets van afweten, altijd zal worden beschouwd als min of meer sektarisch gekleurd. Daar de eerste kaste noch kleur noch geloofsbelijdenis kent, kan geen enkele beminnaar van de Esoterische wijsheid enig bezwaar tegen de naam hebben, wat wel het geval zou kunnen zijn als de Society waartoe hij behoort, zou worden aangeduid met een specifieke benaming die betrekking heeft op een bepaalde godsdienst. De Hermetische Filosofie past bij ieder geloof en iedere wijsbegeerte en is met geen enkele in strijd. Ze is de eindeloze oceaan van Waarheid, het centrale punt waar elke rivier en elke stroom heenvloeit en in samenkomt – of hun oorsprong in het oosten, westen, noorden of zuiden ligt. Zoals de loop van een rivier afhankelijk is van de aard van haar stroomgebied, zo moet het kanaal voor het doorgeven van Kennis zich aanpassen aan de omringende omstandigheden. De Egyptische Hiërofant, de Chaldeeuwse Magiër, de Arhat en de Rishi, maakten in vroeger dagen dezelfde ontdekkingsreis en bereikten tenslotte hetzelfde doel, zij het langs verschillende wegen. Er bestaan zelfs op het huidige ogenblik drie centra van de Occulte Broederschap, geografisch ver van elkaar verwijderd, en *exoterisch* even ver – maar waarvan de werkelijk esoterische leringen in wezen identiek zijn, al verschilt hun terminologie; die alle hetzelfde grootse doel nastreven, maar waarvan er *ogenschijnlijk* geen twee met elkaar overeenstemmen wat de bijzonderheden van hun werkwijze betreft. Het komt dagelijks voor dat leerlingen die tot verschillende scholen van occult denken behoren naast elkaar aan de voeten van dezelfde Goeroe zitten. *Upasika* (mevr. B.) en Subba Row, hoewel leerlingen van dezelfde Meester, hebben niet dezelfde Filosofie bestudeerd – de een is Boeddhist en de ander een Adwaiti. Veel mensen geven er de voorkeur aan zich Boeddhist te noemen, niet omdat het woord is verbonden met het geestelijke stelsel dat op de gronddenkenbeelden van de filosofie van onze Heer Gautama Boeddha berust, maar vanwege het Sanskriet woord “Buddhi” – *wijsheid*, verlichting; en als een stil protest tegen het ijdele ritueel en de lege ceremoniën, die in maar al te veel gevallen de grootste rampen hebben veroorzaakt. Dat is ook de oorsprong van het Chaldeeuwse woord *Mage*.

Het is dus duidelijk dat de methoden van het Occultisme, hoewel in hoofdzaak onveranderlijk, zich toch aan gewijzigde tijden en omstandigheden moeten aanpassen. De algemene maatschappelijke toestand van Engeland – die geheel afwijkt van die in India, waar ons bestaan een zaak is van algemeen en, om zo te zeggen, aangeboren geloof onder de bevolking, en in een aantal gevallen van zeker weten – vereist een geheel ander beleid voor het aanbieden van de Occulte Wetenschappen. Het enige doel dat moet worden nagestreefd is de verbetering van de toestand van de MENS door de verspreiding van de waarheid, aangepast aan de verschillende stadia van zijn ontwikkeling en die van het land, waarin hij woont en waartoe hij behoort. De WAARHEID draagt geen naamkaartje en heeft niet te lijden van de naam waaronder ze wordt verkondigd – als het genoemde doel wordt bereikt. De constitutie van de “L. Loge, Theos. Society” geeft reden voor de verwachting dat binnenkort de juiste methode zal worden gevolgd. Het is bekend dat een magneet ophoudt een magneet te zijn als de polen ervan niet langer tegengesteld zijn. Hitte enerzijds en vorst anderzijds moeten samenkomen; en de temperatuur die daarvan het resultaat is, zal voor alle mensen heilzaam zijn. Mevr. Kingsford en de heer Sinnett zijn beiden nuttig en worden beiden door onze vereerde Chohan en Meester nodig geacht en gewaardeerd, – juist omdat ze de twee polen zijn die het hele lichaam magnetisch in evenwicht moeten houden, daar ze bij een verstandige regeling een uitstekend middenveld zullen vormen dat niet met andere middelen kan worden bereikt; de een corrigeert de ander en herstelt het evenwicht. De leiding en de goede diensten van beiden zijn voor de gestadige groei van de Theosophical Society in Engeland noodzakelijk. Maar ze kunnen niet beiden President zijn. De inzichten van mevr. Kingsford, als het om de Occulte filosofie gaat, zijn in de grond van de zaak (*minus* de details) identiek met die van de heer Sinnett; en daar ze verwantschap vertonen met de namen en symbolen waarmee Christelijke oren en ogen vertrouwd zijn, sluiten ze beter aan dan die van de heer Sinnett bij de feitelijke gerichtheid van de Engelse nationale intelligentie en de geest van conservatisme. Mevr. K. is daardoor beter geschikt om de beweging in Engeland met succes te leiden. Als onze raad en wens daarom voor de leden van de “Londense Loge” van enig belang zijn – zal zij, althans voor het komende jaar, de Presidentszetel moeten innemen. Laten de leden onder haar leiderschap vastbesloten proberen de impopulariteit te doen verdwijnen die alle esoterische leringen en alle hervormingen in het begin stellig ten deel valt, en zij *zullen* slagen. De Society zal een grote steun voor, en een grote kracht in de wereld zijn, en ook een veilig kanaal voor de stroom van menslievendheid van haar Presidente. Alleen al haar voortdurende en niet geheel vruchteloze streven voor de zaak van de anti-vivisectie en haar

krachtige verdediging van het vegetarisme zijn voldoende om haar recht te geven op de achting van onze Chohans en van alle ware Boeddhisten en Adwaiti's – en vandaar de voorkeur van onze Maha-Chohan in deze richting. Maar aan gezien de verdiensten van de heer Sinnett voor de goede zaak heel groot zijn – veel groter, tot dusverre, dan van welke Westerse Theosoof ook – is het raadzaam een nieuwe regeling te treffen.

Voor een goede bestudering en een juist begrip van onze Filosofie, en ter wille van hen die geneigd zijn esoterische kennis te zoeken uit de Noordelijke Boeddhistische Bron, en zelfs opdat dergelijke leringen niet werkelijk opgedrongen of aangeboden worden aan die Theosofen die onze inzichten misschien niet delen, lijkt het noodzakelijk dat *binnen* de “Londense Loge T.S.” een exclusieve groep wordt gevormd, onder leiding van de heer Sinnett, van die leden die onvoorwaardelijk de leringen willen volgen van de School waartoe wij van de Tibetaanse Broederschap behoren. Dat is in feite de wens van de Maha-Chohan. Onze ervaring van verleden jaar toont ruimschoots aan hoe gevaarlijk het is onze heilige leringen op zo'n roekeloze manier aan de onvoorbereide wereld voor te leggen. Wij verwachten daarom, en zijn vastbesloten er zo nodig op aan te dringen, dat onze volgelingen meer voorzichtigheid betrachten bij het uiteenzetten van onze geheime leringen. Vele daarvan, die de heer Sinnett en zijn medestudenten van tijd tot tijd van ons kunnen ontvangen, zullen derhalve voor de wereld volkomen *geheim* moeten worden gehouden – als ze willen dat wij hen in die richting helpen.

Ik behoef er nauwelijks op te wijzen dat de voorgestelde regeling is bedoeld om een harmonische groei van de “L.L.T.S.” te bevorderen. Het is een algemeen erkend feit, dat het verbazingwekkende succes van de Theosophical Society in India volledig is te danken aan haar beginsel van verstandige en van respect getuigende verdraagzaamheid voor de meningen en geloofsovertuigingen van anderen. Zelfs de President-Stichter heeft direct noch indirect het recht de vrijheid van denken van het nederigste lid aan te tasten, laat staan te proberen zijn persoonlijke mening te beïnvloeden. Alleen als deze welwillende gevoelens ontbreken, zal zelfs het geringste geschil zoekers naar dezelfde waarheid, die overigens oprecht en ernstig zijn, wapenen met de gesel van de haat tegen hun even oprechte en ernstige broeders. Misleide slachtoffers van verminkte waarheden als zij zijn, vergeten zij, of hebben zij nooit geweten, dat de harmonie van het Heelal wordt gevormd door tegenstellingen. Zo volgt in de Theos. Society, evenals in de prachtige *fuga's* van de onsterfelijke Mozart, het ene deel voortdurend op het andere, in een harmonieuze disharmonie op het pad van de Eeuwige vooruitgang, om samen te komen en zich tenslotte op de drempel van het beoogde doel op te lossen in één harmonieus geheel, de

grondtoon in de natuur सत् . *Absolute Gerechtigheid* maakt geen verschil tussen de velen en de weinigen. Daarom moeten we, terwijl we de meerderheid van de "L.L." Theosofen dankzeggen voor hun "loyaliteit" jegens ons, hun onzichtbare leraren, hen er tegelijkertijd aan herinneren dat hun Presidente, mevr. Kingsford, eveneens *loyaal* en *trouw* is – ten opzichte van dat wat zij meent dat de Waarheid is. En daar zij dus loyaal en trouw is *aan haar overtuigingen*, kan, hoe klein ook de minderheid is die nu misschien haar kant heeft gekozen, de meerderheid, die door de heer Sinnett, onze vertegenwoordiger in Londen, wordt geleid, haar niet terecht iets ten laste leggen, wat – daar zij nadrukkelijk ieder voornemen heeft ontkend om tegen de letter of de geest van Artikel VI van de *Reglementen* van de Moeder Theos. Society (die U toch vooral moet lezen) te handelen – alleen een vergriep is in de ogen van hen die te streng in hun oordeel zijn. Iedere Westerse Theosoof moet weten en bedenken, vooral diegenen die onze volgelingen willen zijn – dat in onze Broederschap alle persoonlijkheden opgaan in één gedachte – abstract recht en absolute praktische gerechtigheid voor allen. En dat wij, al zeggen we misschien niet met de Christenen, "vergeld kwaad met goed", – Confucius nazeggen "vergeld goed met goed; kwaad met – GERECHTIGHEID". Daarom hebben de Theosofen die denken als mevr. K., – zelfs al zouden ze enkelen van ons persoonlijk tot het bittere einde bestrijden, – recht op evenveel eerbied en achting (zolang ze oprecht zijn) van ons en hun medeleden met tegengestelde inzichten, als degenen die bereid zijn met de heer Sinnett uitsluitend ons speciaal onderricht te volgen. De plichtsgetrouwe naleving van deze leefregels zal altijd de hoogste belangen van alle betrokkenen ten goede komen. Voor een gelijk opgaande groei van de groepen onder mevr. K. en de heer S., is het noodzakelijk dat geen van beide zich zal bemoeien met de overtuigingen en de rechten van de ander. Ernstig wordt verwacht dat beide zich zullen en laten leiden door een oprecht en onafgebroken verlangen de filosofische onafhankelijkheid van elkaar te respecteren, en tegelijkertijd hun eenheid te bewaren als één geheel – namelijk de doeleinden van de Moeder Theos. Society in hun zuivere vorm – en die van de Londense Loge enigszins gewijzigd. Wij wensen dat de Londense Society in verdeeldheid haar harmonie zal bewaren, zoals de Indische Afdelingen, waar de vertegenwoordigers van al de verschillende scholen van het Hindoeïsme de Esoterische Wetenschappen en de Aloude Wijsheid trachten te bestuderen, zonder daarvoor noodzakelijkerwijs hun respectievelijke geloofsovertuigingen op te geven. Alle Afdelingen, vaak leden van dezelfde Afdeling – in sommige gevallen met inbegrip van Christelijke bekeerlingen – bestuderen de esoterische filosofie op hun eigen manier, maar slaan altijd broederlijk de handen ineen ter bevordering van de gemeenschappelijke doeleinden

van de Society. Om dit programma uit te voeren, is het wenselijk dat de “Londense Loge” wordt bestuurd door tenminste *veertien* Adviserende Leden – van wie de ene helft openlijk het Christelijke Esotericisme is toegedaan dat mevr. K. vertegenwoordigt, en de andere helft het Boeddhistische Esotericisme volgt, dat wordt vertegenwoordigd door de heer S.; en dat alle belangrijke zaken dienen te worden afgehandeld met een meerderheid van stemmen. Wij zijn ons goed bewust en zijn volkomen doordrongen van de moeilijkheden van zo’n regeling. Toch schijnt ze absoluut noodzakelijk om de verbroken harmonie te herstellen. De constitutie van de “Londense Loge” moet worden herzien en kan worden herzien als de leden dat maar zouden willen proberen; om op die manier meer kracht te ontwikkelen in een dergelijke vriendschappelijke scheiding dan in een gedwongen eenheid.

Tenzij derhalve mevr. Kingsford en de heer Sinnett accepteren dat zij het in details *oneens* zijn, en in volmaakte harmonie willen werken voor de hoofddoeleinden, zoals die in de *Reglementen* van de Moeder Society zijn neergelegd, kunnen wij geen aandeel hebben in de toekomstige ontwikkeling en vooruitgang van de *Londense Loge*.
K.H.

7 december 1883,
Mysore.

BRIEF No. 86

Ontvangen in januari 1884.

Goede vriend, ik houd U aan Uw woord. In een van Uw laatste brieven aan de “O.D.” zegt U bereid te zijn mijn advies op te volgen in bijna alles wat ik U zou kunnen vragen. Welnu – de tijd is gekomen om Uw bereidwilligheid te tonen. En daar ikzelf in dit speciale geval eenvoudig de wensen van mijn Chohan vervul, hoop ik dat U niet al te veel moeilijkheden zult ondervinden als U mijn lot deelt door te doen – wat ik doe. De “fascinerende” mevr. K. moet Presidente blijven – *jusqu’au nouvel ordre*. Ook kan ik, na lezing van haar excuusbrief aan H.P.B. – niet in gemoede zeggen dat ik niet aan haar kant sta in veel dat zij ter verontschuldiging aanvoert. Natuurlijk is veel daarvan – later bij haar opgekomen; maar haar vurige verlangen haar positie te behouden, biedt goede hoop voor de toekomst van de Londense Loge, vooral als U mij helpt mijn opdrachten naar *de geest* uit te voeren. Daardoor zal de Londense Theos. Soc. niet langer voor haar “*een staart*” zijn om mee te kwispelen” naar haar eigen genoegen en smaak, maar zal zijzelf een integrerend deel van die “staart”

worden – en hoe meer zij helpt die te laten kwispelen – des te beter een dergelijke activiteit voor Uw Society zal zijn. Omstandige verklaringen zouden een te lang en vervelend karwei zijn. Het is genoeg dat U weet dat haar strijd voor anti-vivisectie en haar streng vegetarisch dieet onze strenge Meester volkomen voor haar hebben gewonnen. Hij geeft minder dan wij om enige uiterlijke – of zelfs innerlijke – tekenen of gevoelens van minachting voor de “Mahatma’s”. Laat zij haar plicht doen tegenover de Society, trouw zijn aan haar beginselen, en dan zal de rest mettertijd komen. Ze is heel jong en haar persoonlijke ijdelheid en andere vrouwelijke tekortkomingen moeten worden geweten aan de heer Maitland en het Griekse koor van haar bewonderaars.

Het bijgesloten document moet, *verzegeld*, door U worden overhandigd aan een van de Adviserende Leden of Vice-Presidenten van Uw Society – de heer C.C. Massey zou, geloof ik, de meest geschikte persoon voor die taak zijn, aangezien hij oprecht de vriend is van beide betrokken partijen. De keuze wordt echter aan Uw eigen beslissing en oordeel overgelaten. Van U wordt alleen gevraagd erop aan te dringen dat het wordt voorgelezen in een algemene vergadering van zoveel mogelijk theosofen als U bijeen kunt brengen, en zodra de gelegenheid zich voordoet. Het voert in zijn vouwen en letters *een zekere occulte invloed* met zich mee die zoveel theosofen moet bereiken als mogelijk is. Wat die invloed is, kunt U misschien later opmaken uit zijn directe en indirecte gevolgen. Intussen – lees en verzegel het; en sta niemand toe de onbescheiden vraag te stellen of U van de inhoud kennis hebt genomen, want U moet Uw kennis geheim houden. Als de voorwaarde U gevaarlijk voorkomt, omdat het daardoor nodig zou kunnen zijn een feit te ontkennen – zie er dan liever van af en laat het ongelezen. Wees niet bevreesd; ik ben er om over Uw belangen te waken. In ieder geval is het programma als volgt: het stuk, dat door Uw nederige correspondent is geschreven, moet aan de Theosofen, in plechtige vergadering bijeen, worden voorgelezen en in het archief van de Society worden bewaard. Het bevat een uiteenzetting van onze inzichten over de vragen die met betrekking tot het bestuur en de grondslagen voor het werk zijn gerezen. Onze sympathie daarmee zal afhangen van de wijze waarop het programma wordt uitgevoerd dat erin is opgenomen en dat na rijp beraad is vastgesteld.

Laten we nu overgaan naar enkele van Uw filosofische vragen – (daar ik onderweg ben kan ik ze niet alle beantwoorden). Het is moeilijk erachter te komen welk verband U wilt leggen tussen de verschillende fasen van subjectiviteit in Devachan en de onderscheiden toestanden van stof. Als de veronderstelling is dat de Ego in Devachan door al deze toestanden van stof heengaat, dan zou het antwoord zijn dat het bestaan in de zevende toestand van stof

Nirvana is en geen *Devachanische* toestand. Hoewel de mensheid zich in verschillende stadia van ontwikkeling bevindt, behoort ze niettemin tot de driedimensionale toestand van stof. En er is geen reden waarom de Ego in Devachan zijn "dimensies" zou veranderen.

Dat moleculen een plaats in de oneindigheid zouden innemen is een ondenkbare stelling. De verwarring ontstaat door de Westerse neiging aan iets wat zuiver subjectief is een objectieve constructie te geven. Het boek van *Kiu-te* leert ons dat de ruimte de oneindigheid zelf is. Ze is vormloos, onveranderlijk en absoluut. Evenals het menselijke denken, dat de onuitputtelijke voortbrenger van ideeën is, heeft het Universele Denken of de Ruimte zijn ideeënvorming die op het aangewezen tijdstip wordt geobjectiveerd; maar op de ruimte zelf heeft dat geen invloed. Zelfs Uw Hamilton heeft aangetoond, dat men zich van de oneindigheid nooit een voorstelling kan maken door allerlei toevoegingen. Telkens als U spreekt over een *plaats* in de oneindigheid, ontroont U de oneindigheid en verlaagt U het absolute, onvoorwaardelijke karakter ervan.

Wat heeft het aantal incarnaties te maken met de scherpzinnigheid, knapheid, of domheid van een mens? Een sterk verlangen naar het stoffelijk bestaan kan een entiteit door een aantal incarnaties doen heengaan, die toch zijn hogere vermogens niet ontwikkelen. De Wet van Affiniteit werkt door de inherente *Karmische* impuls van de Ego en beheerst zijn toekomstige bestaan. Als we Darwins Erfelijkheidsleer voor het lichaam begrijpen, is het niet moeilijk in te zien hoe de naar geboorte verlangende Ego op het ogenblik van de wedergeboorte kan worden aangetrokken tot een lichaam, dat ter wereld komt in een gezin dat dezelfde neigingen heeft als de reïncarnerende Entiteit.

U behoeft het niet te betreuren dat mijn *voorbehoud* ook voor de heer C.C. Massey moet gelden. Als er één punt wordt rechtgezet en verklaard, zou dat er alleen toe leiden dat steeds weer andere, nog duisterder dingen in zijn achterdochtige, rusteloze geest zouden opkomen. Hij heeft iets van een misantroop, Uw vriend. Zijn denken wordt verduisterd door de diepste twijfel en zijn psychologische toestand is beklagenswaardig. Alle edeler voornemens worden verstikt en zijn Buddhische (niet Boeddhistische) evolutie wordt geremd. Pas op voor hem als hij niet – op zichzelf past! Ten prooi aan de illusies die hij zelf heeft geschapen, glijdt hij steeds verder af naar een afgrond van geestelijke ellende, en het is *mogelijk* dat hij als bescherming tegen de wereld en zichzelf, een toevlucht zoekt in de beslotenheid van een theologie die hij eens hartstochtelijk zou hebben veracht. Ieder wettig middel is beproefd om hem te redden, vooral door Olcott, wiens warme broederlijke gevoelens hem ertoe hebben gebracht een vurig beroep op zijn hart te doen – zoals U weet. Arme, arme, misleide man! Mijn brieven worden geschreven door H.P.B. en hij twij-

feit er niet aan dat ik de denkbeelden van de “bedrogen heer Kiddle” uit haar hoofd haalde! Maar laat hem voor wat hij is.

Onze vriend, Samuel Ward, betreurt het zijn vriend Ellis teleur te stellen; eigenlijk moet *ik* mij dit aantrekken en ik zal eens moeten zien, denk ik, als ik terug ben, of er niet een paar horens – de “begeerde horens”, door een of andere karavaan zijn gevonden, die door het dier op een natuurlijke manier werden afgeworpen. “Oom Sam” kan toch eigenlijk niet van mij verwachten dat ik hem op een andere manier eruit help; want U zoudt toch niet willen dat ik een geweer op de schouder neem en “Esoteric Buddhism” aan de voet van de steile, ruwe gemzenrotsen achterlaat!

Het spijt me dat U de moeite hebt genomen mij over Bradlaugh in te lichten. Ik ken hem en zijn partner goed. Er is meer dan één trek in zijn karakter waar ik achting en respect voor heb. Hij is *niet* immoreel; en er is ook niets dat door mevr. K. of zelfs door U tegen of voor hem zou kunnen worden gezegd, dat mijn mening over hem en mevr. Besant zou kunnen veranderen of zelfs beïnvloeden. Toch *is* het boek dat ze hebben uitgegeven — “*The Fruits of Philosophy*” schandelijk en *hoogst verderfelij*k in zijn uitwerking, wat en hoe loffelijk en menslievend de doeleinden ook zijn die tot de publikatie van het werk hebben geleid. Het spijt me – heel erg, mijn beste vriend, dat ik heel andere opvattingen over het genoemde onderwerp moet hebben dan U. Ik zou liever de onaangename discussie vermijden. Zoals gewoonlijk heeft H.P.B. een grote flater begaan in haar weergave van wat ze mevr. K. moest zeggen, maar over het geheel genomen was het juist. Ik heb het boek *niet gelezen* – en zal dat ook nooit doen; maar ik zie de onreine geest, de dierlijke aura ervan vóór mij, en ik zeg nogmaals, dat de adviezen die in het werk worden gegeven, in mijn ogen afschuwelijk zijn; het zijn meer de vruchten van Sodom en Gomorra dan van de Filosofie, waarvan het zelfs de naam verlaagt. Hoe eerder we het onderwerp laten rusten – hoe beter.

En nu moet ik gaan. De reis die ik moet maken is lang en vervelend en de missie bijna hopeloos. Toch zal er *iets* goeds worden gedaan.

Steeds oprecht de Uwe,

K.H.

BRIEF No. 87*

Aan de Londense Loge, Theosophical Society – Gegroet.

Aangezien de telegrammen aan mevr. Kingsford en de heer Sinnett en mijn brief uit Mysore niet geheel zijn begrepen, gaf de Maha-Chohan mij opdracht tot uitstel van de jaarlijkse verkiezing te adviseren, om zoiets als overhaasting te vermijden en tijd te winnen voor het overdenken van deze brief. Na de koele ontvangst door de leden van de L.L.T.S. op 16 december van het voorstel dat op bladzijde 29 van het gedrukte en vertrouwelijke rondschrijven van mevr. Kingsford en de heer Maitland (in de *Opmerkingen en Voorstellen* van laatstgenoemde) is opgenomen, namelijk de noodzaak een afzonderlijk lichaam of groep binnen de algemene groep van de L.L.T.S. te vormen – welk voorstel zo niet identiek in de aangegeven praktische uitwerking, dan toch in wezen gelijk is aan wat ik in mijn brief van 7 december naar voren heb gebracht – enerzijds, en bepaalde misvattingen, valse hoop en ongenoegen anderzijds – werd het uitstel *absoluut noodzakelijk geacht*.

Zoals ik in mijn vorige brief te kennen heb gegeven, ging de brandende vraag op het ogenblik van de bovenvermelde mededeling niet over het letterlijke of allegorische karakter van het laatste boek van de heer Sinnett, maar over de trouw of ontrouw van Uw Presidente en haar medewerker jegens ons, die velen van U hebben gemeend als hun esoterische Leraren te moeten kiezen. Op grond van een dergelijk standpunt, en omdat op dat tijdstip (21 oktober) geen andere klacht was ingediend, ontstond de dringende noodzaak om, in de wijze woorden van mevr. Kingsford – die slechts de echo waren van Ta-thagatha's eigen stem – de gedragslijn te blijven volgen van het loskoppelen van "het gezag van namen, in het verleden of in het heden, van abstracte beginselen." (Openingsrede van de Presidente op 21 oktober 1883). Daar het om een zaak van Rechtvaardigheid ging, legde de onbekendheid van mevr. Kingsford met ons ware karakter, onze leringen en onze positie (die ten grondslag lag aan al haar niet complimenteuzen opmerkingen in verband met de schrijver dezes en zijn collega's) zelfs niet het minste gewicht in de schaal bij haar herverkiezing. Dit, gevoegd bij haar eigen innerlijke en individuele waarde en haar liefde voor de arme dieren, en ook het feit dat ze mevrouw H.P. Blavatsky vroeg "mijn (haar) brief aan Koothoomi voor te leggen" – maakte de eerdergenoemde handelwijze tot de beste.

Nu zal de ontwikkeling van de gebeurtenissen sinds de verzending van de

*De woorden "Van Bhola Deva Sarma" zijn geschreven op de *envelop* van deze brief, die op 16 januari 1884 in Adyar op de post werd gedaan en op 7 februari 1884 in Londen werd ontvangen. Alleen het postscriptum is in het handschrift van K.H. —Red.

telegrammen in kwestie sommigen van U misschien een idee hebben gegeven van de ware redenen van een zo ongewone, om niet te zeggen willekeurige daad als het aantasten van de aan een Afdeling voorbehouden kiesrechten. De tijd neutraliseert vaak het grootste kwaad door een crisis te verhaasten. Bovendien, en nogmaals in de bewoordingen van haar redevoering, – (waarin Uw Presidente verwijst naar een persoonlijke brief van mij aan de heer Ward, die ze had gelezen en waarin ik, naar ze meent, schreef) “in kennelijke onwetendheid over de feiten, en dat is geen wonder” – kunnen we geacht worden eveneens onkundig te zijn geweest van de te publiceren gedrukte “Persoonlijke en Vertrouwelijke Brief” die op 16 december onder de leden van de L.L.T.S. heeft gecirculeerd. Ze behoeft er zich daarom nauwelijks over te verbazen dat deze “Brief” het geval sterk heeft veranderd. Altijd uitgaande van het beginsel van onpartijdige rechtvaardigheid, voelen we ons verplicht ons besluit over haar herverkiezing niet letterlijk te bekrachtigen, maar daaraan bepaalde clausules toe te voegen en het voor de Presidente en de leden voortaan onmogelijk te maken onze wederzijdse positie verkeerd te begrijpen. (De gedachte ooit een nieuwe hiërarchie te stichten voor de toekomstige onderdrukking van een door priesters beheerste wereld zij verre van ons.) Zoals het *toen* onze wens was U te kennen te geven dat iemand een actief en nuttig lid van de Society zou kunnen zijn zonder zich onze volgeling of geloofsgenoot te noemen, zo is het ook *nu*. Maar juist omdat het beginsel naar twee kanten moet werken, zijn wij van mening (ondanks onze persoonlijke wens dat ze wordt herkozen) en willen wij laten weten, dat wij niet het recht hebben de vrije wil van de leden in deze of een andere zaak te beïnvloeden. Een dergelijke inmenging zou in flagrante tegenspraak zijn met de grondregel van het esotericisme, dat de persoonlijke psychische groei gelijke tred houdt met de ontplooiing van individuele pogingen en het bewijs vormt van verworven persoonlijke verdiensten. Bovendien geven de verslagen aan ons *over de uitwerking* van het “Kingsford-Sinnett incident” op de leden, blijk van grote tegenstrijdigheden. Dit in aanmerking genomen, acht ik het onmogelijk gevolg te geven aan de vele wensen van mevr. Kingsford, zoals ze die in haar brieven aan mevrouw Blavatsky naar voren heeft gebracht. Ook al betuigen de heer Massey en de heer Ward de dame “hun volledige bijval en sympathie”, het schijnt dat het merendeel van de leden de hunne aan de heer Sinnett schenkt. Zou ik daarom ingaan op de suggestie van de heer Massey, zoals mevr. Kingsford die weergeeft in haar brief van 20 december, waarin ze als zijn mening geeft dat “een enkel woord van Mahatma K.H. ruim voldoende zou zijn de heer Sinnett te verzoenen met mijn (haar) mening over de zaak, en tussen hem en de Loge de hartelijkste verstandhouding tot stand te brengen” – dan zou ik in feite van mijzelf de soort Paus

maken, die zij ernstig afkeurt, en nog wel een onrechtvaardige en eigenmachtige. Ik zou mijzelf en de heer Sinnett dan terecht aan gegronde kritiek blootstellen, van nog ernstiger aard dan die in haar openingsrede, in de vele opmerkelijke uitspraken, waarin ze haar “wantrouwen tegenover ieder beroep op gezag” bevestigt. Iemand die net heeft gezegd: “Ik zie met pijn en bezorgdheid de toenemende neiging van de Theosophical Society in haar werk een plaats in te ruimen voor . . . overdreven verering van personen en persoonlijk gezag . . . die niet anders dan *louter slaafse heldenverering* tot gevolg heeft. . . . Er wordt bij ons veel te veel gepraat over de Adepten onze ‘MEESTERS’ en dergelijke. . . . Er wordt teveel ophef gemaakt van wat ze zeggen en doen, enz. . . .” – zou mij niet om een dergelijke inmenging moeten vragen, zelfs al was ze er zeker van dat mijn trouwe vriend, de heer Sinnett, daar geen aanstoot aan zou hebben genomen. Was ik ingegaan op de wens van deze dame haar aan te wijzen als de “Apostel van het Oosterse en Westerse Esotericisme” en zou ik proberen haar verkiezing af te dwingen, al was het maar bij *één* onwillig lid en, door gebruik te maken van de nooit verflauwende, warme gevoelens die de heer Sinnett steeds voor mij blijft koesteren, zijn toekomstige houding tegenover haar en de beweging te beïnvloeden, dan zou ik met recht verdienen gehemeld te worden als “het orakel van de Theosofen” en ingedeeld te worden bij “Jo Smith van de Heiligen der Laatste Dagen, en Thomas Lake Harris”, de transcendente vermenger van twee werelden. Ik kan niet geloven dat iemand die nog maar enkele dagen geleden beweerde dat “wij verstandig en waarlijk theosofisch handelen door geen nieuwe Pausen aan te stellen en geen nieuwe Heren en Meesters uit te roepen” – nu in haar eigen geval de bescherming zou zoeken en de hulp inroepen van een “autoriteit”, die zich slechts kan doen gelden als wordt uitgegaan van een blind prijsgeven van het eigen oordeel. En daar ik er de voorkeur aan geef de wens van mevr. Kingsford toe te schrijven aan haar onkunde omtrent de ware gevoelens van enkele van haar collega’s, die nu misschien verborgen zijn achter de beschaafde onoprechtheden van het geciviliseerde Westerse leven, – zou ik haar en anderen die in het huidige geschil geïnteresseerd zijn, willen aanbevelen de zaak door stemming te beslissen, waardoor iedereen zijn verlangens kenbaar kan maken zonder zich op een nare manier bloot te stellen aan het verwijt onhoeffelijk te zijn. Dit zou alleen betekenen, dat gebruik wordt gemaakt van het recht dat hun aan het slot van Art.3 van hun *Reglementen* wordt gegeven.

En nu nog een andere overweging. Hoe weinig wij ook geven om persoonlijke onderdanigheid aan ons, de aanvaarde leiders van de Stichters van de Moeder Theosophical Society, we kunnen in geen enkel lid, van welke Afdeling ook, ontrouw *aan de grondbeginselen vertegenwoordigd door de Moeder*

Organisatie ooit goedkeuren of dulden. De regels van de moedervereniging moeten worden nageleefd door hen die haar Afdelingen vormen; vooropgesteld natuurlijk dat ze niet verder gaan dan de drie uitgesproken doeleinden van de organisatie. De ervaring van de Moeder Society toont aan, dat het nut van een Afdeling goeddeels, zo niet volledig, afhangt van de trouw, het wijze beleid en de ijver van haar President en Secretaris; hoeveel hun collega's ook doen om hen te helpen, de ontplooiing van de doelmatige activiteiten van hun groep houdt gelijke tred met die van die functionarissen.

Tot besluit moet ik herhalen dat ik, om te voorkomen dat er stappen worden ondernomen in de zaak van de herverkiezing van mevr. Kingsford voordat alle misverstanden, als gevolg van mijn vroegere mededelingen, uit de weg zijn geruimd, heb aangeraden de jaarlijkse verkiezing van bestuurders van Uw Loge te laten rusten tot deze brief is ontvangen. Daar bovendien de President-Stichter – die onze mening kent en ons vertrouwen heeft – heel spoedig in Engeland wordt verwacht, zien we niet de noodzaak in deze zaak overhaaste stappen te nemen. Hem is een zodanig algemeen inzicht in de situatie gegeven dat hij na zijn aankomst in staat zal zijn zich onpartijdig met deze zaak en andere in te laten, als vertegenwoordiger zowel van zijn Meester als van de belangen van de Society.

(In opdracht van mijn Zeer Vereerde

Goeroe Deva Mahatma K)

भोलदेव शर्मा

Het zou verstandig zijn deze brief vóór de nieuwe verkiezingsdatum aan de leden – met inbegrip van mevr. Kingsford – voor te lezen. Ik zou willen dat U, indien mogelijk, een nieuwe “coup de théâtre” voorkomt. Hoe natuurlijk dergelijke sensationele verrassingen in de politiek ook mogen zijn, als de partijen bestaan uit enthousiaste volgelingen, die zich in partij intriges verheugen, het is heel pijnlijk ze te zien in een vereniging van mensen die voorgeven zich met de meest ernstige vragen betreffende het menselijk welzijn bezig te houden. Laten minder ontwikkelde naturen ruzie maken als ze dat willen; de verstandigen leggen hun geschillen bij in een geest van wederzijdse verdraagzaamheid.

K.H.

De Opmerkingen en Verklaringen over Esoteric Buddhism van de heer Maitland worden volledig door Subba Row en een andere nog grotere geleerde beantwoord. Volgende week zullen ze in de vorm van een brochure worden verzonden, en de heer Sinnett zal worden verzocht ze vooral onder die leden te verspreiden die door de kritiek kunnen zijn beïnvloed.

DEEL VI

SPIRITISME EN VERSCHIJNSELEN

BRIEF No. 88

Kort briefje dat in Allahabad werd ontvangen tijdens het bezoek van Olcott en Bhavani Rao.

Mijn goede vriend – het is heel gemakkelijk voor ons om bewijzen te geven door middel van verschijnselen als de vereiste omstandigheden aanwezig zijn. Het magnetisme van Olcott bijvoorbeeld is nu zes jaar van loutering sterk sympathetisch met het onze – en wordt dat fysiek en moreel steeds meer. Aangezien Damodar en Bhavani Rao van nature sympathetisch zijn, zijn hun aura's een hulp – in plaats van een belemmering of een tegenwerkende kracht bij experimenten met verschijnselen. Na enige tijd kunt U ook zo worden – dat hangt van Uzelf af. Verschijnselen forceren onder moeilijke omstandigheden van magnetische en andere aard, is even streng verboden als het voor een kassier verboden is geld uit te geven dat hem alleen maar is toevertrouwd. De heer Hume kan dit niet begrijpen en is daarom “verontwaardigd” dat de verschillende tests, die hij in het geheim voor ons heeft voorbereid, alle zijn mislukt. Ze vergden tienmaal zoveel kracht, omdat hij ze met een niet al te zuivere aura omgaf – die van wantrouwen, boosheid en voorbarige spot. Om zelfs dit weinige voor U te doen, zo ver van het Hoofdkwartier, zou onmogelijk zijn zonder het magnetisme dat O. en B.R. hebben meegebracht – en meer zou ik niet kunnen doen.

K.H.

P.S. Misschien doe ik er toch goed aan voor U de datum van vandaag op te schrijven – 11 maart 1882.

BRIEF No. 89

Ontvangen te Allahabad op 24 maart 1882.

Vertrouwelijk.

Goede vriend, ik wil met het zenden van de brief, niet opnieuw de vele opmerkingen herhalen die kunnen worden gemaakt over de verschillende bezwa-

ren die wij terecht tegen spiritistische verschijnselen en hun mediums inbrengen. We hebben onze plicht gedaan; en omdat de stem van de waarheid een kanaal gebruikte dat weinigen aanstond, werd zij vals verklaard en met haar — het Occultisme. De tijd om te redetwisten is voorbij en het uur is nabij waarop aan de wereld zal worden bewezen dat de Occulte Wetenschap, in plaats van “het reinste bijgeloof” te zijn, om de woorden van dr. R. Chambers te gebruiken — waarvoor men misschien geneigd is haar te houden, alle bijgeloof zal blijken te verklaren en te vernietigen. Om redenen die U zult begrijpen, al zult U in het begin de neiging hebben ze als *onbillijk* te beschouwen (met betrekking tot Uzelf) heb ik besloten voor eenmaal te doen wat ik tot dusverre nog nooit heb gedaan; namelijk *mijzelf in een andere vorm* en, misschien — rol te *personifiëren*. Daarom moet U Eglinton niet het plezier misgunnen *mij* persoonlijk *te zien*, met mij te praten en — door mij en door de gevolgen van mijn bezoek aan hem aan boord van “The Vega” “met stomheid te worden geslagen.” Dit zal gebeuren tussen de 21e en de 22e van deze maand en het zal, als U deze brief leest, een “visioen uit het verleden” zijn — als Olcott U de brief vandaag toestuur.

“Alle dingen zijn een mysterie; wij verklaren mysteries door mysteries” — zult U misschien zeggen. Welnu; voor U, als iemand die tevoren werd gewaar-schuwd, zal het dat niet zijn; aangezien ik om verschillende redenen — de ene aannemelijker dan de andere — U in vertrouwen neem. Een ervan is — U een gevoel van onwillekeurige afgunst (een vreemd woord, nietwaar?) te bespa-ren, als U erover hoort. Daar hij iemand zal zien, die geheel verschilt van de werkelijke K.H., hoewel het *toch K.H. zal zijn*, behoeft U niet het gevoel te heb-ben door Uw trans-Himalaja vriend tekort te zijn gedaan. Een andere reden is dat ik de arme kerel de verdenking wil besparen een bluffer te zijn; de derde en *voornaamste*, maar niet de minste, is dat de theosofie en haar aanhangers eindelijk gerehabiliteerd moeten worden. Eglinton gaat naar huis; en als hij bij zijn terugkeer *niets* van de Broeders zou afweten, zou dat voor de arme, oude H.P.B. en H.S.O. een bittere beproeving zijn. De heer Hume verweet ons niet aan Eglinton te verschijnen. Hij lachte heimelijk en tartte ons dat wel aan Fern en anderen te doen. Om redenen die hij al dan niet zal kunnen begrijpen — maar U *zeker wel* — konden of liever *wilden* wij dat niet doen zolang E. in India was. Niet minder goede redenen hadden we H.P.B. te verbie-den met hem te corresponderen, of in de *Theosophist* teveel aandacht aan hem te schenken. Maar nu hij is vertrokken, en op de 22e honderden mijlen ver op zee zal zijn; en er tegen geen van beiden een verdenking van bedrog kan worden ingebracht, is de tijd voor het *experiment* aangebroken. Hij denkt er-over *haar* op de proef te stellen — hij zal zelf worden beproefd.

Dus, mijn trouwe vriend en *helper*, houd U gereed. Daar ik Eglinton zal aanraden op zijn beurt mevr. Gordon aan te raden discretie te betrachten, en dat* de goede dame zich misschien geneigd voelt dit te ver door te drijven en het *à la lettre* te nemen, voorzie ik U bij voorbaat van een *bul* voor haar, die erop is berekend haar de mond te openen.

En nu de heer Hume. Hij *heeft* voor ons gewerkt en heeft zeker recht op onze achting – tot nu toe. Ik zou hem graag zelf hebben geschreven, als niet de aanblik van mijn vertrouwde handschrift misschien een verandering – ten kwade – in zijn gevoelens teweeg zou brengen nog voor hij de moeite neemt te lezen wat ik heb te zeggen. Wilt U zo vriendelijk zijn de delicate taak op U te nemen hem mee te delen wat ik nu aan U schrijf? Zeg hem dat er mensen zijn – *vijanden* – die maar al te graag de “oude dame” op BEDROG zouden willen betrappen, haar om zo te zeggen in de val zouden willen laten lopen, en dat ik juist om die reden heb besloten de zaak af te doen, zodat ze voor goed van de baan is. Zeg tegen hem dat ik – K.H., zijn aansporing en raad zal opvolgen en tussen de 21e en de 22e van deze maand in *propria persona* en *in actu* op zee aan Eglinton zal verschijnen; en dat, als ik erin slaag de rebel, die het bestaan van de “Broeders” ontkent, tot bezinning te brengen, mevr. Gordon en haar echtgenoot *onmiddellijk* van het feit op de hoogte zullen worden gebracht. Dat is alles. We hebben met opzet tot zijn vertrek gewacht om ons experiment uit te voeren, maar nu – ZIJN WE VAN PLAN TE HANDELEN.

Steeds de Uwe,

K.H.

Van de heer Sinnett wordt verwacht dat hij tot de 25e maart zijn mond gesloten zal houden als in de dood – over een jaar of zeventig. *Niemand*, behalve mevr. S., Uw goede echtgenote, moet ook maar één woord uit deze brief vernemen. Dit verwacht ik van Uw vriendschap, die ik nu op de proef stel. Aan de heer Hume – kunt U misschien nu schrijven, zodat de brief in de namiddag van de 24e door hem kan worden ontvangen. Uw toekomst hangt hiervan af, van Uw stilzwijgen.

K.H.

*[‘dat’ moet misschien zijn ‘daar’. —Red.]

BRIEF No. 90*

University College, Londen, W.C.
26 november '81.

Mijn beste Sinnett,

Ik had Uw brief al eerder moeten beantwoorden, maar stelde dit uit tot ik het genoeg had met mevr. Sinnett te spreken. Dit onderhoud heb ik nu gehad en zeer tot mijn voldoening. Ze is, naar U mij deed verwachten, volkomen overtuigd van de werkelijkheid van wat ze heeft gezien en gehoord. Evenmin als ik weet ze wat ze van de laatste ontwikkeling moet denken, ik bedoel met betrekking tot mijn geest-ervaringen. Ik weet werkelijk niet wat ik ervan moet zeggen. Op geen enkele manier kunnen de feiten in overeenstemming worden gebracht met de gedane bewering; en met betrekking tot Uw geloof dat 'De Broeders niet onkundig kunnen zijn. . . zich niet kunnen vergissen,' kan ik alleen maar antwoorden dat *dat ten opzichte van mij zonder enige twijfel wel het geval is.*† Dit zou echter niet meer dan een mening van mij zijn, als ik niet een aaneensluitende reeks bewijsstukken en ander materiaal bezat dat in een strikte volgorde de hele periode beslaat van het eerste ogenblik waarop Imperator verscheen, tot de dag van gisteren. Het zijn alle gedagtekende mededelingen, aantekeningen en verslagen die voor zichzelf spreken en die, wat de hoofdzaak aangaat, kunnen worden bevestigd door wat mijn vrienden weten, die met mij bij de hele zaak betrokken zijn geweest.

Toen de oude dame voor het eerst zinspeelde op een mogelijke relatie tussen de "Loge" en mij, ging ik met Imperator dadelijk op de kwestie in en kwam daarop telkens weer terug. Hier volgt één aantekening die ik overneem. 24 dec. 1876. "Ik stelde enkele vragen over een brief van H.P.B., waarin ze in antwoord op een brief van mij zegt – 'Als U er volkomen zeker van bent dat ik U niet heb begrepen, dan hebben Uw intuïtie en mediumschap U in de steek gelaten . . . Ik heb nooit gezegd dat U Imperator voor een andere geest hebt aangezien. Als men hem eenmaal kent, kan men zich niet in hem vergissen. Hij weet en zijn naam zij voor altijd gezegend. U wilt een objectief bewijs van de Loge. Hebt U Imperator niet en kunt U hem niet vragen of ik de waarheid spreek?'

*K.H. schreef zijn aantekeningen op deze brief in inkt op het origineel; ze werden hier in vette letter gedrukt. Tenzij een voetnoot het tegendeel aangeeft, duidt cursivering erop dat de passage door K.H. is onderstreept. — Red.

†Deze passage werd door S. Moses onderstreept. — Red.

Hierop kwam *een* lang en nauwkeurig antwoord. O.a. het volgende: – (I. gebruikt steeds de eerste persoon meervoud.) **Waarom?**

“We hebben U al gezegd dat Uw Amerikaanse vrienden Uw aard, noch Uw opleiding, noch Uw geestelijke ervaringen begrijpen . . . In plaats van dat Uw intuïtie U in de steek heeft gelaten, heeft ze U juist beschermd. *We zijn niet in staat te zeggen* in hoeverre (!) degenen met wie Uw correspondent in verbinding staat haar een juist oordeel over U KUNNEN geven. Voor zover wij weten is het twijfelachtig: al hebben sommigen het vermogen *als Magiër*. Maar zelfs hij begrijpt het niet. (!) **Ik zal het met nog één eerlijk medium proberen – Eglinton, als hij weg is; en zien wat ervan komt. Dat wil ik voor de Society wel doen.** Zijn werk is anders dan het onze en hij is niet bij Uw innerlijk leven betrokken. *Als er zijn die het vermogen bezitten, zijn ze niet bereid geweest dat te gebruiken. We begrijpen niet of men heeft beweerd dat wijzelf inlichtingen hebben gegeven.* Naar het **SCHIJNT** is de toespeling gemaakt zonder een rechtstreekse verklaring. We mogen misschien meteen duidelijk zeggen dat we met Uw vriendin nooit enig contact over het onderwerp hebben gehad. Ze kent ons in geen enkel opzicht en wij weten niets van deze Loge of Broederschap.”

.
(Over het feit dat ik een zich manifesterende geest voor Imperator had gehouden, werd gezegd)

“U zoudt stellig geen enkele andere geest voor ons aanzien. Dat zou onmogelijk zijn. We zijn wat we U van onszelf hebben onthuld: niemand anders; en onze naam en tegenwoordigheid kunnen door niemand anders worden aangenomen. *We waren voortdurend Uw Beschermers* en geen ander neemt onze plaats in.” **Nee; de 6e beginselen kunnen niet worden verwisseld.**

Enzovoort, volkomen duidelijk. Ik kan hier zeggen dat Imperator, toen hij mij voor het eerst bezocht, en vele malen *daarna*, verklaarde *mij gedurende mijn hele leven te hebben vergezeld, hoewel ik me van zijn tegenwoordigheid niet bewust was*, totdat hij deze kenbaar maakte – *zeer zeker NIET op de Berg Athos !?* – maar op een heel andere plaats en manier. Mijn mediumschap heeft zich geleidelijk en zonder onderbreking ontwikkeld. Er is geen LEEMTE. Het objectieve mediumschap is nu voorbij en mijn innerlijk geestelijk zintuig is ontwaakt. Gisteren nog vroeg en kreeg ik van Imper., *die voor mij duidelijk zichtbaar en hoorbaar was*,* een nauwkeurige herhaling van wat hij zo vaak heeft gezegd dat ik me ervoor schaam zijn verzekering opnieuw te vragen. Wat de verklaring ook mag zijn, *wees ervan verzekerd dat hij zonder enige twijfel niet alleen geen Broeder is, maar dat hij van dergelijke wezens in het geheel niets afweet.* (1)

*Zie de opmerkingen van K.H. vet gedrukt hierna. — Red.

Uw waarschuwing dat ik het bij het verkeerde eind heb als ik zou menen dat dit een verzonnen verhaal van de Oude Dame is, heb ik ter harte genomen, men moet allerlei theorieën in overweging nemen om zo iets te verklaren: maar ik zou haar niet jarenlang tegen elke vorm van laster hebben verdedigd als ik haar tot laag bedrog in staat achtte.

Het zal Uw kritische geest echter niet ontgaan dat een bewering als deze, tegenover een zo duidelijk en onaantastbaar getuigenis als ik afleg, op enigerlei wijze moet kunnen worden waargemaakt om ernstig te worden genomen. Helaas is het zo dat de bewering niet alleen onverenigbaar is met alle feiten; maar de aangevoerde feiten zijn juist die, en alleen die, welke door mij bekend zijn gemaakt: en de geopperde veronderstellingen zijn zo belachelijk ver van de waarheid – zoals kan worden aangetoond door bewijzen die niet alleen van mij afkomstig zijn – dat het duidelijk is dat het niet meer dan gissingen *zijn*.

Dat is een vernietigende kritiek van de negatieve kant. Welk positief bewijs wordt er nu geleverd? Geen enkel. Kunnen er bewijzen worden aangevoerd? Deze Broeder die op de Berg Athos de blik op mij liet vallen en de stijl en naam van Imperator aannam. Wat heeft hij ooit tegen mij gezegd of mij ooit verteld? Wanneer en waar verscheen hij, en welk bewijs kan hij daarvan geven? Na een zo lange omgang als hij voorgeeft, moet hij toch zeker wel enig positief bewijs kunnen leveren om de hierboven gemaakte veronderstelling te weerleggen.

Zo niet, dan zal ieder verstandig mens weten welke conclusie hij moet trekken.

Vergeef me dat ik dit onderwerp zo uitvoerig bespreek. Ik zie wel dat ik op een punt ben gekomen waar twee wegen elkaar ontmoeten: en ik vrees ernstig dat Fragments of Occult Truth duidelijk maken dat *Spiritisme* en *Occultisme* onverenigbaar zijn. Het zou mij echt spijten als U Uw tijd en energie zoudt verspillen aan iets waarvan niet kan worden aangetoond dat het op *Waarheid* berust. Vandaar mijn wens om dit tot klaarheid te brengen.

Anders zou ik er met veel minachting van af moeten stappen. Zoals U van de Oude Dame zegt, “denk eens aan de kansen die ik heb gehad om een mening te vormen.”

Hartelijke groeten,

Steeds de Uwe, w.

STANTON MOSES.

*** Dat was mevrouw Lebendorff ook voor het Russische kind-medium.**

. . . Dat zijn Jezus en Johannes de Doper voor Edward Maitland; even waarachtig en even eerlijk en oprecht als S.M.; hoewel geen van beiden de an-

der kende, en Johannes de Doper nooit van Jezus had gehoord, die een geestelijke abstractie is en geen levend mens uit die tijd. En ziet E. Maitland Hermes de eerste en tweede niet en Elia, enz.? Is tenslotte mevr. Kingsford er niet even zeker van als S.M. met betrekking tot +, dat ze *God zag* en met hem *sprak*!!; en dat ze slechts enkele avonden daarna met de Geest van een hond had gesproken en een geschreven mededeling daarvan ontving? Lees en herlees Maitlands *Soul*, enz., mijn vriend, zie blz. 180, 194, 239, 240, en 267-8-9, enz. Wie is reiner of waarheidlievender dan die vrouw of Maitland! Een mysterie, mysterie, zult U uitroepen. ONWETENDHEID, antwoorden wij: de schepping van dat, waarin we geloven en wat we *willen* zien.

(1) Een Broeder? Weet *hij* of zelfs U wat onder de naam *Broeder* wordt verstaan? Weet hij wat wij bedoelen met Dhyan Chohans of Planeetgeesten, met de ontlichaamde en belichaamde Lha?, met – maar het is en moet nog enige tijd voor U allen louter een kweiling des geestes blijven. Mijn brief is *vertrouwelijk*. U mag de argumenten gebruiken, maar niet mijn gezag of naam. Alles zal U worden verklaard, *wees daarvan verzekerd*. Een levende *Broeder* mag van veel dingen onkundig schijnen en *de facto* onkundig zijn. Maar dat een Geest, een alwetende Planetariër, zo volledig onkundig zou blijken te zijn van wat er om hem heen gebeurt: hoogst merkwaardig.

BRIEF No. 91A

Ontvangen te Allahabad, koud weer, 1882-83.

Lees de bijgesloten brief van C.C.M.; doe een beroep op Uw geheugen en vertel dan aan Sinnett de hele waarheid over de boodschap die ik U in Londen gaf in aanwezigheid van mevr. Billing en Upasika over de £ 100. Vergeet niet de omstandigheden te vermelden waaronder ik sprak. Laat H.P.B. de brief van C.C.M. niet zien, maar stuur hem met Uw opmerkingen terug naar Allahabad.

K.H.

BRIEF No. 91B

Ik heb de brieven van C.C.M. en Uzelf voor de dag gehaald en gaf de eerste aan de heer Olcott ter beantwoording. Op die manier is één helft van de “bezwarende” beschuldiging uit de weg geruimd en op natuurlijke wijze afgedaan. Arme vrouw! Terwijl ze voortdurend en geheel en al in beslag wordt genomen door één altijd levende gedachte – de ZAAK en de Society – ziet

men zelfs haar slordigheid en slechte geheugen, haar vergeetachtigheid en verstrooidheid in het licht van criminele daden. Ik heb nu zijn antwoord weer door “osmose” in mijn bezit en zal het met nog enkele woorden ter toelichting, die van mij moeten komen, terugsturen.

De conclusie van de heer Massey dat in verschillende bekende gevallen van theosofisch falen “de vooruitziende blik van de adept ontbrak”, is niet anders dan een herhaling van de oude dwaling, dat het aannemen van leden en de daden van Stichters en Chela's door ons worden gecontroleerd! Dit is al vaak ontkend en – naar ik geloof – in mijn brief uit Darjeeling voldoende aan U duidelijk gemaakt, maar ondanks alles houden tegenstanders aan hun theorie vast. Wij hebben *in het algemeen* niets te maken met *de gebeurtenissen*, en *leiden* die ook niet: maar neem nu eens de reeks namen die hij noemt en dan ziet U dat ieder een nuttige rol heeft gespeeld in het teweegbrengen van het netto resultaat. Hurrychund voerde het gezelschap naar Bombay – hoewel het van plan was naar Madras te gaan, wat in het stadium waarin de Theosofische beweging toen verkeerde, noodlottig zou zijn geweest; Wimbridge en mej. Bates gaven het gezelschap een Engels aanzien en deden van het begin af veel goeds door aanleiding te geven tot een verbitterde aanval van journalisten op de Stichters die een reactie opriep; Dayanand drukte op de beweging het stempel van Arische nationaliteit; en tenslotte heeft de heer Hume – nu al de verholen, en later misschien de openlijke vijand van de zaak – de beweging door zijn invloed grote diensten bewezen en zal haar, ondanks hemzelf, nog meer vooruit helpen door de uiteindelijke gevolgen van zijn afvalligheid. In elk van deze gevallen kreeg de individuele verrader en vijand zijn kans en zou, als zijn morele afwijking dat niet verhinderde, daaraan voor zijn persoonlijk Karma onberekenbare voordelen hebben kunnen ontnemen.

Mevr. Billing is – een medium, en daarmee is alles gezegd. Behalve dan dat zij onder de mediums de *eerlijkste*, zo niet de beste is. Heeft de heer Massey haar antwoord gezien aan mevr. Simpson, het medium uit Boston, dat de vragen – die ongetwijfeld voor de profetes en zieneres uit New England uiterst compromitterend zijn – naar voren zouden moeten worden gebracht als bewijs voor haar schuld? Waarom, kan men vragen, heeft ze niet, als ze eerlijk is, al zulke valse mediums *pro bono publico* ontmaskerd? Ze probeerde herhaaldelijk haar vrienden te waarschuwen; resultaat: “vrienden” vielen haar af en zijzelf werd aangezien voor een lasteraar, een “Judas”. Ze probeerde het in het geval van mej. Cook (junior) op een indirecte manier te doen. Vraag de heer Massey of hij zich herinnert wat in 1879 *zijn* gevoelens waren, toen hij de verschijnselen van *materialisatie* van die jonge dame onderzocht, toen hem door mevr. Billing – in bedekte termen, en door H.P.B. ronduit, werd gezegd

dat hij een stuk wit mousseline voor een “geest” aanzag. In Uw wereld van *maya* en kaleidoscopische verandering van gevoelens – is de waarheid een zelden begeerd artikel op de markt; ze heeft haar seizoenen, en maar hele korte. De vrouw heeft meer echte deugden en eerlijkheid in haar pink dan vele van de *nooit gewantrouwde* mediums bij elkaar. Van het ogenblik af dat ze zich bij de Society aansloot, is ze een trouw lid geweest, en haar kamers in New York zijn het verzamelpunt waar onze theosofen bijeenkomen. Bovendien kost haar trouw haar de achting van vele begunstigers. Ook zij kan, als ze niet nauwlettend door “Ski” in het oog wordt gehouden, een *verrader worden* – juist omdat ze een medium is, al is het niet waarschijnlijk dat zij dat zou worden – bovendien is ze in haar normale toestand niet tot een leugen of bedrog in staat.

Ik kan een gevoel van afkeer niet onderdrukken bij de gedachte in bijzonderheden te moeten treden over allerlei verschijnselen die zich kunnen hebben voorgedaan. Ze zijn het speelgoed van de beginner, en al hebben we soms aan het vurige verlangen ernaar voldaan (zoals in het geval van de heer Olcott en in mindere mate aanvankelijk ook van Uzelf, omdat we wisten dat een goede geestelijke groei er het gevolg van kon zijn), we voelen ons toch niet geroepen om bedrieglijke verschijnselen, die te wijten zijn aan een mengsel van achte-loosheid en lichtgelovigheid of blind scepticisme, al naar de omstandigheden, steeds maar weer weg te redeneren. Voor het ogenblik bieden we onze kennis aan – althans enkele gedeelten ervan – om op haar innerlijke waarde te worden aanvaard of verworpen – volkomen los van de bron waaruit ze is voortge-komen. In ruil daarvoor vragen we trouw noch loyaliteit, noch zelfs eenvoudi-ge hoffelijkheid – ja, we hebben liever dat ons niets van dien aard wordt aan-geboden, omdat we een dergelijk vriendelijk aanbod zouden moeten afslaan. We hebben het belang van de hele gemeenschap van oprechte Engelse theoso-fen op het oog en geven weinig om persoonlijke meningen of de achting van dit of dat lid. Onze vier jaar oude ervaring heeft ons voldoende duidelijk ge-maakt wat in de toekomst de *best mogelijke* relaties zijn tussen onszelf en Europeanen, en dat maakt ons nog voorzichtiger en minder kwistig met *per-soonlijke* gunsten. Ik volsta daarom met te zeggen dat “Ski” meer dan eens als bode en zelfs als spreekbuis voor velen van ons dienst heeft gedaan; en dat in het geval waar de heer Massey op doelt, de brief van een “Schotse Broeder” echt was, doch dat wij – met inbegrip van de “Schotse Broeder” – ronduit hebben geweigerd hem die op een geheimzinnige manier te bezorgen, daar, ondanks de hartstochtelijke smeebden van Upasika enkele uitzonderingen te maken voor C.C. Massey, haar “beste en dierbaarste vriend”, die zij zo on-voorwaardelijk *liefhad* en vertrouwde, dat ze zowaar aanbood nog één jaar

langer haar langdurige en treurige ballingschap te aanvaarden, en te werken ver verwijderd van haar einddoel, als we erin toestemden hem met onze tegenwoordigheid en leringen te belonen – daar ondanks dit alles, herhaal ik, het ons niet was toegestaan onze krachten zo roekeloos te verspillen. Mevrouw B. bleef derhalve niets anders over dan de brief per post te verzenden of, als ze daaraan de voorkeur gaf, daarvoor “Ski” te gebruiken – daar M. haar had verboden haar eigen occulte middelen aan te wenden. Natuurlijk kan haar niets verkeerd worden verweten – tenzij absolute en intense toewijding aan een groot Idee en aan diegenen die ze als haar beste en waarachtigste vrienden beschouwt, nu als een vergrijp wordt gezien. En ik hoop nu maar dat het niet nodig zal zijn een omstandige verklaring te geven over de beroemde kwestie van de Massey-Billing brief. Laat ik U er alleen op wijzen wat de indruk is die iemand met een tamelijk onbevooroordeelde geest krijgt die de brief van de heer Massey met de gebrekkige bewijzen daarin toevallig zou lezen. (1) *Geen handig medium*, dat erop uit is een vooraf beraamd plan om bedrog te plegen uit te voeren, zou op de dwaze gedachte komen een voorwerp (in haar geval een notulenboek), waarin het bedrieglijke “verschijnsel” zou moeten plaatsvinden, *voor de dag te halen* en dat eigenhandig *voor hem neer te leggen*. Had ze geweten dat “Ski” de brief in dat boek had gelegd, dan zijn de kansen 99 op de 100 dat ze het hem niet zelf zou hebben gebracht. Al meer dan twintig jaar heeft ze van het mediumschap haar beroep gemaakt. Was zij in één geval een bedriegster en een gewetenloze misleidster, dan moet ze dat in vele gevallen zijn geweest. Tegenover honderden vijanden en nog meer sceptici doorstond ze de zwaarste vuurproeven glansrijk en ongedeerd, terwijl ze de wonderbaarlijkste mediamieke verschijnselen teweegbracht. Haar echtgenoot is de *enige* – hij die haar te gronde richtte om haar nu te schande te maken – die haar met de bewijsstukken in de hand beschuldigt een bedriegster te zijn. H.P.B. schreef hem brieven met de heftigste verwijten en stond erop dat hij uit de Society zou worden verwijderd. Hij haat haar. Wat voor zin heeft het naar verdere motieven te zoeken? (2) De heer Massey is maar een halve profeet als hij zegt – te veronderstellen dat “U zal worden verteld dat deze dingen occulte vervalsingen waren (!)”. Nee; de boodschap op de achterkant van de brief van dr. Wyld is in haar eigen handschrift, evenals het eerste gedeelte van de brief, dat door hem is gekopieerd en nu ter wille van U geciteerd – naar zijn mening het meest *bezwarende* deel – en er steekt daarin geen kwaad voor zover ik kan zien en zoals ik al heb uitgelegd. Ze wil niet dat hij weet dat zij “Ski” gebruikte, in wie hij, naar bekend was, geen vertrouwen had, omdat de tekortkomingen en vergrijpen van verscheidene andere “Ski’s” aan de *ware* “Ski” waren toegedicht, en de heer Massey niet in staat was de een van de an-

der te onderscheiden. Op haar nonchalante, zorgeloze manier zegt ze: "Laat hem denken *wat hij wil, maar hij moet niet het vermoeden krijgen dat U dicht bij hem bent geweest* met Ski tot Uw orders." Daarop doet mevr. B., de "slimme bedriegster", gehard en "ervaren in het plegen van bedrog", precies dat *wat haar duidelijk gevraagd is niet te doen*, namelijk naar hem toegaan en hem juist dat boek overhandigen waarin Ski de brief had gelegd! Erg handig; werkelijk. (3) Hij betoogt dat "hoewel overigens denkbaar (de occulte vervalsing), de verdere inhoud van de brief toch onverenigbaar was met het vermeende doel, want daarin werd verder blijkbaar met evenveel oprechte toewijding over de T.S. en de adepten gesproken, enz., enz." Ik begrijp dat de heer Massey geen verschil maakt tussen een "occulte" en een *gewone* vervalser, waarmee hij in zijn rechtspraktijk misschien vertrouwd is geraakt. Een "occulte" vervalser, een *dugpa*, zou de brief precies in deze geest hebben *vervalst*. Hij zou nooit de fout hebben begaan zich door zijn persoonlijke wrok te laten meeslepen, wat aan zijn brief het meest slimme element zou hebben ontnomen. De T.S. zou door hem niet worden afgeschilderd als "een op bedrog berustend bouwwerk" en het is "precies de tegenovergestelde indruk" die toonaangevend *is*. Ik zeg, *is* want de helft van de brief *is* een vervalsing en een *heel occulte*. De heer Massey gelooft mij misschien wel, daar het niet het gedeelte is dat hem aangaat, dat wordt geloofchend (met uitzondering alleen van de termen "geheimzinnig" en (of een andere, nog geheimzinniger plaats) – maar "het latere gedeelte", juist dat waarvan "Billing zelf schoorvoetend toegaf" dat het "precies de tegenovergestelde indruk" gaf. "L.L." is niet iemand, levend of dood. Zeker niet "Lord Lindsay" daar H.P.B. hem niet kende en toen en daarna niet de geringste belangstelling had voor zijn "Lordschap". Dit gedeelte draagt zo duidelijk het stempel van onhandig bedrog, dat het alleen iemand kon misleiden die er al op ingesteld was in mevr. Billing en haar "Ski" bedrog te zien. Ik heb het mijne gedaan en U kunt dit aan Uw vriend, de heer Massey, laten zien. Wat zijn persoonlijke mening over mijzelf en de Broeders ook is, het kan in geen enkel opzicht van invloed zijn op de beloofde "leringen" door Uw vriendelijke tussenkomst.

De Uwe,
K.H.

23-11-82.

P.S. — Het kan gebeuren dat wij om bepaalde redenen mediums en hun spoken ongemoeid hun gang laten gaan, niet alleen als ze zich uitgeven voor de “Broeders”, maar zelfs als ze *ons handschrift namaken*. Vergeet dit niet en wees er in Londen op bedacht. Tenzij de *boodschap* of mededeling of wat ook wordt *voorafgegaan* door de drielige woorden: “Kin-t-an, Na-lan-da, Dha-ra-ni”, *weet dan, dat ik het niet ben en dat het niet van mij komt*.

K.H.

BRIEF No. 93

Ontvangen in Londen 1883-84.

Mijn goede en trouwe vriend – de hierin vervatte toelichting zou nooit zijn gegeven als ik onlangs niet had bemerkt hoe verontrust U was in Uw gesprekken met enkele vrienden – C.C.M. in het bijzonder – over het onderwerp “plagiat”. Vooral nu ik Uw laatste brief heb ontvangen, waarin U op zo kiese wijze “dit ongelukkige onbeduidende Kiddle incident” aanroert, zou het wreed zijn U de waarheid te onthouden; om ze echter aan de wereld van bevooroordeelde en kwaadwillig gestemde Spiritisten bekend te maken, zou pure dwaasheid zijn. Daarom moeten we tot een vergelijk komen: Uzelf en de heer Ward, die mijn vertrouwen heeft, moeten mij *plechtig beloven zonder mijn speciale toestemming nooit* aan iemand *de feiten te zullen meedelen* die ik verderop zal vermelden – zelfs niet aan M.A. Oxon en C.C. Massey, om redenen die ik zo meteen zal noemen en die U gemakkelijk zult begrijpen. Als iemand van hen er bij U op aan zou dringen, zoudt U eenvoudig kunnen zeggen dat het “psychologische mysterie” voor U en enkele anderen werd opgehelderd; en – INDIEN tevredengesteld, – zoudt U eraan kunnen toevoegen dat “de overeenkomstige passages” *geen plagiaat* kunnen worden genoemd, of woorden van die strekking. Ik geef U *carte blanche* om te zeggen wat U wilt – zelfs de reden waarom ik liever de werkelijke *feiten* aan het grote publiek en de meeste van de Londense Leden onthoud – alles behalve de bijzonderheden die alleen U en enkele anderen zullen kennen. Zoals U zult bemerken, verplicht ik U zelfs niet mijn reputatie te verdedigen – *tenzij* iedere twijfel bij U is weggenomen en Uzelf de toelichting goed hebt begrepen. En nu zal ik U zeggen waarom ik preferer door Uw vrienden als een “doortrapte plagiator” te worden beschouwd.

Al hebben vijanden mij herhaaldelijk een “s sofist”, een “mythe”, een “mevr. Harris” en een “lagere intelligentie” genoemd, ik wil door pseudo-vrienden toch liever niet worden gezien als een opzettelijke vervalser en een *leugenaar* – ik bedoel door hen die mij slechts ongaarne zouden accepteren, zelfs al zou ik naar hun mening hun eigen ideaal nabijkomen in plaats van het omgekeerde – zoals nu. Persoonlijk laat de zaak me natuurlijk onverschillig. Maar ter wille van *U* en van de Society wil ik nog eenmaal proberen de horizon van een van de “zwartste” wolken te zuiveren. Laten we daarom de situatie kort samenvatten en zien wat Uw Westerse wijzen ervan zeggen. “K.H.” — dat is een uitgemaakte zaak – is een *plagiator* – als het tenminste om K.H. gaat en niet om de “twee Westerse Humoristen”. In het eerste geval heeft een zogenaamde “adept”, die niet in staat was uit zijn “kleine oosterse brein” denkbeelden of woorden te ontwikkelen een Plato waardig, zich tot het grote reservoir van diepzinnige filosofie, de *Banner of Light* gewend, en daaruit de zinnen geput die het meest geschikt waren om uitdrukking te geven aan zijn tamelijk verwarde ideeën, die hij uit de geïnspireerde mond van de heer Henry Kiddle had opgevangen! In het andere geval wordt de zaak nog moeilijker te begrijpen – behalve dan op grond van de theorie van het onverantwoordelijke mediumschap van het stel Westerse grappenmakers. Hoe verbazingwekkend en onaannemelijk de theorie ook is, dat twee personen, die kans hebben gezien zonder te worden ontdekt, zich vijf jaar lang voor te doen als verschillende adepten – van wie er niet een op de ander lijkt; – dat twee personen, van wie er tenminste één het Engels tamelijk goed meester is en bij wie nauwelijks een gebrek aan originele denkbeelden kan worden vermoed, plagiaat zouden plegen ten koste van een blad als de *Banner*, dat overal bekend is en door de meeste Engels sprekende Spiritisten wordt gelezen; en dat ze bovendien hun overgenomen zinnen zouden ontleenen aan een verhandeling van een bekende nieuwe bekeerling, wiens uitspraken in het openbaar in die tijd door ieder *medium* en iedere Spiritist werden gelezen en toegejuicht; hoe onwaarschijnlijk dit alles en nog veel meer ook is, toch schijnt ieder alternatief een warmer onthaal te vinden dan de simpele waarheid. Het vonnis is uitgesproken: “K.H.”, wie hij ook is, heeft passages van de heer Kiddle gestolen. Dat niet alleen, maar, zoals “een Verbijsterd Lezer” heeft aangetoond, heeft hij ook woorden weggelaten die hem niet pasten en heeft hij de *overgenomen denkbeelden zo verdraaid*, dat ze hun oorspronkelijke strekking verloren, om ze aan zijn eigen, heel andere doeleinden dienstbaar te maken.

Wel, als ik enige behoefte voelde de zaak te verklaren, zou ik kunnen antwoorden dat er van plagiaat, dat veeleer het overnemen van *denkbeelden* is dan van woorden en zinnen, feitelijk in het geheel geen sprake was, en dat mijn

eigen aanklagers mij dus hebben vrijgesproken. Zoals Milton zegt – “een dergelijke vorm van overname als deze wordt, wanneer degene die overneemt *geen verbetering aanbrengt, als plagiaat* beschouwd.” Daar ik de “toegeëigende” denkbeelden heb *verdraaid* en, zoals nu bekend is gemaakt – deze hun oorspronkelijke strekking heb ontnomen om ze aan mijn eigen “heel andere doeleinden” dienstbaar te maken, lijkt mijn literaire *diefstal* op dergelijke gronden tenslotte toch niet zo groot? En zelfs als er geen andere verklaring zou worden gegeven, zou men hoogstens kunnen zeggen dat, door de gebrekkelijke woordenkennis van de correspondent van de heer Sinnett en zijn onervarenheid in het gebruik van de Engelse taal, hij een paar ontboezemingen van de argeloze heer Kiddle en enkele van zijn voortreffelijk gebouwde zinnen heeft bewerkt – om uitdrukking te geven aan zijn eigen tegengestelde denkbeelden. Het bovenstaande is de enige argumentatie die door mij werd verstrekt aan, en die gebruikt mocht worden in een hoofdartikel door de “be-gaafde redactrice” van de *Theosophist*, die sinds de beschuldiging haar hoofd heeft verloren. Werkelijk, de vrouw – is een grote ramp in dit vijfde ras! Maar aan U en enkele anderen, die U onder Uw meest vertrouwde theosofen kunt uitkiezen, en die U eerst op hun *erewoord* moet laten beloven de kleine onthulling voor zich te zullen houden, zal ik nu de werkelijke feiten van dit “zeer raadselachtige” psychologische mysterie uiteenzetten. De oplossing is zo eenvoudig en de omstandigheden zijn zo vermakelijk, dat ik beken erom te hebben gelachen toen er enige tijd geleden mijn aandacht op werd gevestigd. Ja, ik zou er zelfs nu nog om kunnen glimlachen, als ik niet wist hoeveel verdriet het enkele oprechte vrienden doet.

De brief in kwestie werd door mij opgesteld toen ik te paard op reis was. Hij werd mentaal gedictieerd in de richting van en “geprecipiteerd” door een jonge chela, die in deze tak van psychische scheikunde nog niet deskundig was en die hem uit de nauwelijks zichtbare afdruk moest overnemen. De helft ervan werd daardoor weggelaten en de andere helft door de “artiest” min of meer verminkt. Toen deze mij destijds vroeg of ik zijn werk wilde doorzien en corrigeren, antwoordde ik, wel wat onvoorzichtig, dat geef ik toe – “het zal wel goed zijn, mijn jongen – het is niet zo belangrijk als je een paar woorden overslaat.” Ik was door een rit van 48 uur aan één stuk lichamelijk erg vermoeid en (alweer lichamelijk) – half in slaap. Bovendien moest ik me *psychisch* bezighouden met een heel belangrijke zaak en daarom bleef er weinig van mij over dat zich aan die brief kon wijden. Het moest zo zijn, veronderstel ik. Toen ik wakker werd bemerkte ik dat hij al was verzonden, en daar ik toen niet verwachtte dat hij zou worden gepubliceerd, heb ik er verder nooit meer aan gedacht. Nu had ik de spirituele fysionomie van de heer Kiddle nooit opgeroe-

pen, had nog nooit van zijn bestaan gehoord, en kende zijn naam niet. Omdat ik – dank zij onze briefwisseling en Uw omstandigheden en vrienden in Simla – belangstelling koesterde voor de intellectuele vooruitgang van de Fenomenalisten, welke vooruitgang ik, tussen twee haakjes, in het geval van de Amerikaanse Spiritisten meer een achteruitgang vond – was ongeveer twee maanden vóór de grote jaarlijkse openluchtbijeenkomst van laatstgenoemden mijn aandacht verschillende kanten uitgegaan, onder andere naar Lake of Mount Pleasant. Enkele van de merkwaardige ideeën en uitspraken, die de algemene verwachtingen en aspiraties van de Amerikaanse Spiritisten vertegenwoordigen, bleven in mijn geheugen gegrift, en ik herinnerde mij alleen deze ideeën en afzonderlijke zinnen, geheel los van de personen van wie ze afkomstig waren of die er uiting aan gaven. Vandaar mijn volslagen onbekendheid met de spreker, die ik naar het schijnt in mijn onschuld beroofde en die nu moord en brand schreeuwt. Had ik echter mijn brief gedicteerd in de vorm waarin hij nu in druk verschijnt, dan zou het er stellig verdacht uitzien, en al was er hoege-naamd geen sprake van wat men gewoonlijk plagiaat noemt, hij zou toch, door het ontbreken van aanhalingstekens, grond tot kritiek geven. Maar ik deed niets van dien aard, zoals de oorspronkelijke afdruk die nu voor me ligt duidelijk aantoonst. En voor ik verder ga, moet ik U van deze manier van *precipitatie* enige verklaring geven. De jongste experimenten van de Psychic Research Society zullen het U veel gemakkelijker maken de grondgedachte van deze “mentale telegrafie” te begrijpen. U hebt in het *Tijdschrift* van die vereniging gezien hoe gedachtenoverbrenging in cumulatieve zin wordt beïnvloed. Het beeld van de geometrische of andere figuur dat op het actieve brein werd afgedrukt, wordt geleidelijk in het ontvangende brein van het passieve subject geprent – zoals de reeks reproducties in de illustraties laat zien. Om mentale telegrafie op een volmaakte manier en onmiddellijk te verwezenlijken zijn twee dingen nodig – een sterke concentratie bij de telegrafist en een volkomen ontvankelijke passiviteit bij het subject, de “lezer”. Bij een verstoring van een van die toestanden zal het resultaat dienovereenkomstig minder volmaakt zijn. De “lezer” ziet het beeld niet zoals het in het brein van de “telegrafist” is, maar zoals het in zijn eigen brein verschijnt. Als de gedachten van laatstgenoemde afdwalen, wordt de psychische stroom onderbroken en de communicatie ontwricht en onsamenvattend. In een geval als het mijne, moest de chela als het ware uit de stroom die ik hem zond oppikken zoveel hij kon en, zoals hierboven opgemerkt, de losse gedeelten zo goed mogelijk in elkaar passen. Ziet U niet hetzelfde bij het gewone mesmerisme – als het *maya*, dat door de beoefenaar in de verbeelding van het subject wordt geprent, nu eens krachtiger en dan weer zwakker wordt, naarmate de eerstgenoemde het be-

doelde schijnbeeld min of meer bestendig in zijn eigen verbeelding vasthoudt? En hoe vaak verwijten helderzienden de magnetiseur niet dat hij hun gedachten afleidt van het onderhavige onderwerp? En de genezer door mesmerisme zal U altijd bevestigen dat, als hij zich veroorlooft aan iets anders te denken dan aan de levensstroom die hij in zijn patiënt uitstort, hij onmiddellijk wordt gedwongen de stroom te herstellen of de behandeling te staken. Omdat mij op dat ogenblik de psychische diagnose van het gangbare Spiritistische denken, waarvan de redevoering van Lake Pleasant een markant symptoom was, levendiger voor de geest stond, bracht ik die herinnering zonder het te weten met meer kracht over dan mijn eigen opmerkingen daarover en de conclusies die ik eruit trok. De uitlatingen van het “beroorde slachtoffer” – de heer Kiddle — werden om zo te zeggen “sterk belicht” en scherper gefotografeerd (eerst in het brein van de chela en vandaar op het papier vóór hem, een *dubbel* proces dat veel moeilijker is dan gewoon “gedachtenlezen”), terwijl de rest, mijn opmerkingen daarover en argumenten – naar ik nu bemerk, op de oorspronkelijke stukjes vóór me nauwelijks zichtbaar en bijna uitgewist zijn. Geef een mesmeristisch subject een vel onbeschreven papier in handen, zeg hem dat het een bepaald hoofdstuk bevat uit een of ander boek dat U hebt gelezen, concentreer Uw gedachten op de woorden en zie dan – *mits hij zelf het hoofdstuk niet heeft gelezen*, maar dit alleen aan Uw geheugen ontleent – hoe zijn lezing Uw eigen min of meer levendige opeenvolgende herinneringen aan de taal van Uw schrijver zal weergeven. Hetzelfde geldt voor de precipitatie door de chela van de gedachte die op (of liever, *in*) het papier is overgebracht; als het ontvangen mentale beeld zwak is, moet de zichtbare reproductie ervan daarmee overeenkomen. En dit des te meer naarmate hij er meer aandacht aan schenkt. Hij zou — als hij slechts iemand met het ware mediëke temperament was — door zijn “Meester” kunnen worden gebruikt als een soort *psychische drukpers*, die lithografische of psychografische afdrucken levert van wat de drukker in gedachten had; zijn zenuwstelsel is de machine, zijn zenuwaura de drukinkt, terwijl de kleuren zijn ontleend aan de onuitputtelijke schatkamer van pigmenten, (en van al het andere) het Akasa. Maar het medium en de chela staan lijnrecht tegenover elkaar, en de laatste handelt bewust, behalve onder uitzonderlijke omstandigheden tijdens de ontwikkeling, waarbij we hier niet behoeven stil te staan.

Wel, zodra ik van de beschuldiging hoorde – de opschudding onder mijn *verdedigers* bereikte mij aan gene zijde van de eeuwige sneeuw – gaf ik opdracht de oorspronkelijke stukjes van de afdruk te onderzoeken. Met één oogopslag zag ik dat ik de enige en grootste schuldige was, terwijl de arme jongen alleen had gedaan wat hem was gezegd. Nu ik de letters en de regels – die wa-

ren weggelaten en onherkenbaar waren uitgewist voor ieder behalve voor *hem* die ze oorspronkelijk *voortbracht* – hun oorspronkelijke kleur en plaats heb teruggegeven, vind ik dat mijn brief heel anders luidt, zoals U zult bemerken. Toen ik de *Occult World* – het exemplaar dat U me toezond – opsloeg bij de geciteerde bladzijde (namelijk blz.149 in de eerste uitgave) en aandachtig las, werd ik getroffen door het grote gebrek aan overeenstemming tussen de zinnen. Een hiaat, als het ware, van denkbelden tussen deel 1 (van regel 1 tot regel 25) en deel 2 – het z.g. plagiaat gedeelte. Er schijnt tussen beide geen enkel verband te zijn; want wat heeft het besluit van onze chefs (een sceptische wereld te bewijzen dat fysieke verschijnselen evengoed als alle andere dingen tot een wet zijn terug te voeren) te maken met de ideeën van Plato, die “de wereld regeren” of met de “praktische Broederschap der Mensheid”? Ik vrees dat het alleen Uw persoonlijke vriendschap voor de schrijver is die U blind heeft gemaakt voor het gebrek aan overeenstemming en samenhang tussen de denkbelden in deze onvoldragen “precipitatie”, *zelfs tot op dit ogenblik*. Anders had het U niet kunnen ontgaan dat er op die bladzijde iets mis was; dat het verband uiterst gebrekkig was. Bovendien moet ik *schuld* bekennen aan een andere zonde: tot de dag van het gedwongen onderzoek had ik nooit naar mijn brieven in druk gekeken. Ik had alleen Uw eigen oorspronkelijke materiaal gelezen en beschouwde het als tijdverlies mijn vluchtige gedachten en invallen nog eens na te gaan. Maar nu moet ik U vragen de passages te lezen zoals ze oorspronkelijk door mij werden gedicteerd en ze te vergelijken met de *Occult World* vóór U.

Ik schrijf ze deze keer zelf over, terwijl de brief die in Uw bezit is door de chela werd geschreven. Ik verzoek U ook dit handschrift te vergelijken met dat van enkele van de *vroegere brieven* die U van mij hebt ontvangen. Denk ook aan de nadrukkelijke ontkenning van de “O.D.” in Simla, dat mijn *eerste* brief ooit *door mijzelf* was geschreven. Toen ergerde ik me over haar gebabbel en opmerkingen; maar *nu* kunnen ze hun nut hebben. Helaas! we zijn geenszins allemaal “goden”; vooral als U bedenkt dat na de goede dagen van de “impressies” en “precipitaties” – “K.H.” in een *nieuw* en *hoger* licht werd geboren, en zelfs dat is zeker niet het meest verblindende licht dat op deze aarde kan worden verworven. Het *Licht van Alwetendheid* en onfeilbare Voorzienigheid op deze aarde – dat alleen schijnt voor de hoogste CHOHAN is nog ver van mij af!

Ik sluit de *woordelijke* kopie van de herstellde fragmenten hierbij in en onderstreep de *weggelaten* zinnen met rood* om het vergelijken gemakkelijker te maken.

*Deze passages zijn cursief gedrukt. — Red.

(Bladzijde 149 – Eerste Uitgave)

. Verschijnsel waaraan men vroeger niet eens dacht, . . . zullen sluitte de geheimen van hun mysterieuze werkingen onthullen. Plato had gelijk toen hij elk element van bespiegeling, dat Socrates verwierp, weer toeliet. De problemen van het universele zijn zijn niet onbereikbaar of, eenmaal bereikt, niet waardeloos. Maar de laatste kunnen alleen worden opgelost door het beheersen van die elementen die nu aan de horizon van de profanen opdoemen. Zelfs de Spiritisten, met hun onjuiste, grotesk verwrongen ideeën en begrippen, beginnen de nieuwe situatie vaag te beseffen. Zij profeteren en hun profetieën zijn niet altijd zonder een kern van waarheid, van intuïtief vooruitzien, als het ware. Hoor hoe sommigen van hen opnieuw het oude, oude axioma verkondigen dat "Ideeën de wereld regeren"; en naarmate de menselijke geest nieuwe ideeën zal ontvangen en de oude en versletene terzijde zal leggen (zal) de wereld vooruitgaan; machtige revoluties (zullen) eruit voortkomen; instellingen (ja, en zelfs geloofsvormen en mogendheden, zouden ze eraan kunnen toevoegen) — ZULLEN bezwijken bij hun opmars, verpletterd door hun eigen inherente kracht, niet de onweerstaanbare kracht van de "nieuwe denkbeelden" van de Spiritisten! Ja, ze hebben gelijk en ongelijk. Het zal even onmogelijk zijn hun toevloed te weerstaan als de tijd daar is, als te trachten de loop van het getij te stuiten, – dat is zeker. Maar wat volgens mij de Spiritisten niet inzien, en wat hun "Geesten" niet verklaren (de laatsten weten niet meer dan wat ze in het brein van eerstgenoemden kunnen vinden) is, dat dit alles geleidelijk zal gebeuren; en dat voor het zover is, zij zowel als wijzelf een plicht te vervullen hebben, een taak voor ons hebben: en wel het zoveel mogelijk verwijderen van het afval dat onze vrome voorvaderen achterlieten. Nieuwe ideeën moeten in schone grond worden geplant, want deze ideeën raken de belangrijkste onderwerpen. Het zijn geen stoffelijke verschijnselen, of wat Spiritisme wordt genoemd, maar deze universele ideeën die we nauwkeurig moeten bestuderen: het noumenon, niet het fenomeen, daar om het LAATSTE te begrijpen we eerst het EERSTE moeten verstaan. Zij raken stellig de werkelijke plaats van de mens in het Heelal – maar alleen met betrekking tot zijn TOEKOMSTIGE en niet zijn VROEGERE geboorten. Het zijn niet de stoffelijke verschijnselen, hoe wonderlijk deze ook zijn, die de mens ooit zijn oorsprong kunnen verklaren, laat staan zijn uiteindelijke bestemming, of, zoals één van hen het uitdrukt – de relatie tussen het sterfelijke en het onsterfelijke, tussen het tijdelijke en het eeuwige, het eindige en het Oneindige, enz., enz. Zij praten heel gemakkelijk over wat zij als nieuwe denkbeelden beschouwen, "groter, algemener, verhevener, meer omvattend, en tegelijkertijd erkennen ze, in plaats van de eeuwige heerschappij van de niet-

veranderende wet, *de universele heerschappij van de wet als de uitdrukking van een goddelijke wil (!)* Terwijl ze hun vroegere geloof vergeten en het feit dat “het de Heer berouwde de Mens te hebben gemaakt,” zouden deze pseudo-filosofen en hervormers hun toehoorders willen inprenten, dat de uiting van genoemde goddelijke Wil “niet verandert en onveranderlijk is – ten aanzien waarvan er slechts een EEUWIG NU bestaat, terwijl voor stervelingen (oningewijde ?) de tijd iets is van verleden of toekomst, daar hij in verband staat met hun eindig bestaan op dit stoffelijk gebied” – waarvan ze even weinig weten als van hun geestelijke sferen — en waarvan ze iets stoffelijks hebben gemaakt, zoals onze eigen aarde, een toekomstig leven dat de ware filosoof liever zou vermijden dan zoeken. Maar ik droom met mijn ogen open. . . . In elk geval zijn dit geen speciale leringen van henzelf. De meeste van deze denkbeelden zijn stuk voor stuk ontleend aan Plato en de Alexandrijnse Filosofen. Dit is het wat wij allen bestuderen en wat velen hebben opgelost. . . . enz., enz.

Dit is een getrouwe kopie van het originele document, zoals dat nu is hersteld – de “Rosettasteen” van het Kiddle incident. En als U nu mijn uiteenzetting van het proces hebt begrepen die ik hierboven in een paar woorden heb gegeven, behoeft U mij niet te vragen hoe het mogelijk was dat, hoewel de zinnen die de chela had overgeschreven, enigszins onsamenhangend waren, het voornamelijk deze zijn die nu als plagiaat worden beschouwd, terwijl de “ontbrekende schakels” juist die bewoordingen zijn die zouden hebben aangetoond dat de passages eenvoudig *herinneringen*, zo geen aanhalingen waren – de grondtoon waaromheen mijn eigen bespiegelingen zich die morgen groepeerden. In die dagen aarzelde U nog, in het Occultisme, of de verschijnselen van de “O.D.” iets anders te zien dan een mengeling van Spiritisme en mediumschap. Voor het eerst in mijn leven had ik grote aandacht besteed aan de uitingen van de dichterlijke “media”, van de z.g. “geïnspireerde” welsprekendheid van de Engelse en Amerikaanse sprekers, en aan de kwaliteit en de beperkingen ervan. Ik werd getroffen door deze hele briljante, maar holle woordenvloed, en besepte voor het eerst ten volle de verderfelijke intellectuele strekking. M. wist alles van hen af – maar daar ik met geen van hen ooit iets te maken had gehad, boezemden ze mij weinig belangstelling in. Hun grof en onverkwikkelijk materialisme, dat onhandig schuilging achter een wazige geestelijke sluier, trok destijds mijn aandacht. Toen ik de aangehaalde zinnen dicteerde — een klein deel van de vele die ik enkele dagen lang had overpeinsd – waren het die ideeën die het meeste *reliëf* kregen, terwijl mijn eigen ingelaste opmerkingen erbuiten vielen en in de precipitatie verloren gingen. Had ik het afgedrukte *negatief* (?) nagekeken, dan zou de vijand nog een wapen uit handen zijn

geslagen. Daar ik deze plicht had verzuimd, leidde mijn Karma tot wat de mediums van de toekomst en de *Banner* misschien de "triomf van Kiddle" zullen noemen. De komende eeuwen zullen de Maatschappij verdelen op de manier van Uw moderne Baconianen en Shakespearianen in twee strijdende kampen van aanhangers, respectievelijk die van Kiddle en van Koothumi genaamd, die zullen twisten over het belangrijke literaire probleem – "wie van beiden pleegde plagiaat ten koste van de ander?" Misschien krijg ik te horen dat de Amerikaanse en Engelse spiritisten zich intussen verlustigen in het "Sinnett-K.H." *Sedan*? Mogen hun grote redenaar en kampioen en zij hun triomf in vrede en geluk vieren, want geen "adept" zal ooit zijn Himalajase schaduw over hun onschuldige geluk werpen. Ik voel mij verplicht U en enkele andere oprechte vrienden een verklaring te geven. Alle anderen laat ik het recht de heer Kiddle – wie hij ook mag zijn – als de inspirator van Uw nederige dienaar te beschouwen. Ik heb het mijne gedaan en nu kunt U op Uw beurt met deze feiten doen wat U wilt, als U ze maar niet publiceert of er zelfs met de tegenstanders over spreekt, behalve in algemene termen. U moet de redenen die ik hiervoor heb begrijpen. Men houdt niet geheel op, mijn beste vriend, een *mens* te zijn en men verliest ook niet zijn waardigheid, als men een *adept* is. In de laatste hoedanigheid blijft men ongetwijfeld in elk geval volkomen onverschillig voor de mening van de buitenwereld. De eerste trekt steeds de grens tussen een *gissing uit onwetendheid* en – *opzettelijke, persoonlijke belediging*. Men mag werkelijk van mij niet verwachten dat ik mij beroep op het eerste om steeds weer de problematische "adept" achter de slippen van de beide vermeende "humoristen" te verbergen, en als *mens* heb ik in de laatste tijd met de heren S. Moses en C.C. Massey te veel ervaring opgedaan met beledigingen als bovengenoemd, om hun nog meer gelegenheid te geven aan het woord van "K.H." te twijfelen, of hem voor een gewone gedaagde aan te zien, een soort schuldbewuste, sluwe Babu, voor een scheidsgerecht van strenge Europese juryleden en een Rechter.

Ik heb nu geen tijd om Uw laatste lange zakelijke brief volledig te beantwoorden, maar zal dat binnenkort doen. Ook antwoord ik de heer Ward niet — omdat het nutteloos is. Ik keur het ten zeerste goed, dat *hij* naar India komt, maar keur even sterk zijn idee af de heer C.C. Massey hier te brengen. Het gevolg daarvan zou zijn dat aan de zaak schade zou worden berokkend onder de Engelsen. Wantrouwen en vooroordeel zijn besmettelijk. Zijn aanwezigheid in Calcutta zou even rampzalig zijn als de aanwezigheid en de diensten van de heer Ward aan de zaak waarvoor ik leef, weldadig en vruchtdragend. Maar ik zou erop aan willen dringen dat hij enige tijd op het Hoofdkwartier doorbrengt voor hij met zijn voorgenomen liefdewerk onder de functionarissen begint.

Het is zeker hoogst vleierend van hem te horen dat mevr. K. "haar uiterste best had gedaan mij in een of meer van haar trances te ontmoeten"; en heel verdrietig dat, "hoewel ze U (mij) met al haar geestelijke kracht had aangeroepen – ze geen antwoord kon krijgen." Het is werkelijk al te erg dat deze "schone vrouw" zich de moeite moest getroosten van een vruchteloze zwerftocht door de ruimte om mijn onbetekenend persoon te vinden. Kennelijk bewegen we ons in verschillende astrale "kringen" en zij is niet het eerste voorbeeld van iemand die sceptisch wordt als het gaat om het bestaan van dingen buiten het eigen *milieu*. Er zijn, zoals U weet, "Alpen boven Alpen", en van geen twee toppen heeft men hetzelfde uitzicht! Niettemin is het, zoals ik zei, vleierend te weten dat ze mij bij mijn naam had aangeroepen, terwijl ze mij en mijn collega's een rampspoedig Waterloo bereidde. Om de waarheid te zeggen, ik wist van het eerste niets af, maar was mij van het laatste pijnlijk bewust. Maar zelfs al zou deze snode toelig nooit in haar geestelijk brein zijn opgekomen, geloof ik eerlijk gezegd niet, dat ik haar oproep ooit zou hebben kunnen beantwoorden. Zoals een Amerikaans Spiritist het zou uitdrukken – er schijnt tussen onze twee naturen maar heel weinig *affiniteit* te bestaan. Ze is voor mij te hooghartig en heerszuchtig, te zelfvoldaan; bovendien is ze te jong en "betoverend" voor een arme sterveling als ik. In ernst, mevr. Gebhard is een heel ander iemand. Zij heeft een oprecht en zuiver karakter; ze is in haar intuïties een geboren Occultist, en ik heb een paar proeven met haar genomen — hoewel dit meer het werk is van M. dan van mijzelf en het, zoals U zoudt zeggen, "oorspronkelijk niet in de bedoeling lag" dat men mij alle sibillen en sirenen van de Theosofische organisatie zou laten bezoeken. Mijn eigen voorkeuren houden mij in mijn occulte relaties met de beide seksen aan de veilige kant, al moeten zelfs dergelijke bezoeken – in mijn eigen huid – om bepaalde redenen uiterst beperkt zijn. Ik sluit een telegram in van de heer Brown aan de "O.D." Vandaag over een week zal ik in Madras zijn *en route* naar Singapore en Ceylon, en Birma. Ik zal U antwoorden door tussenkomst van een van de chela's aan het Hoofdkwartier.

De arme "O.D." in *ongenade*? Waarachtig niet! We hebben niets tegen de oude vrouw behalve dat ze er een is. Om te verhinderen dat wij worden *beledigd*, zoals zij het noemt, is ze bereid onze werkelijke adressen te noemen, wat tot een ramp zou leiden. De ware reden is dat de ongelukkige vrouw als gevolg van ons bestaan te zeer in opspraak is gebracht en te zeer is beledigd. Alles valt op haar terug en daarom is het juist dat ze in sommige dingen *bescherming* geniet.

Ja; ik zou U graag President zien worden, als dat mogelijk is. Tenzij de Chohan (die U Zijn Zegen geeft) mij toestaat op een andere manier te werk te

gaan – t.w. psychologisch, geef ik het op voor de wedergeboorte van *Phoenix* op de welwillendheid van mijn landgenoten te vertrouwen. De gevoelens tussen de beide rassen zijn nu uiterst verbitterd, en tegen alles wat de inheemsen *nu* ondernemen, zullen de Europeanen in India zich zeker tot het uiterste verzetten. Laten we de zaak een poosje laten rusten. Ik zal Uw vragen in mijn volgende brief beantwoorden. Als U tijd vindt om voor de *Theosophist* te schrijven en iemand anders, zoals de heer Myers bijvoorbeeld, tot hetzelfde kunt bewegen – zult U mij persoonlijk verplichten. U doet er verkeerd aan geen vertrouwen te hebben in de geschriften van Subba Row. Hij schrijft weliswaar *ongaarne*, maar zal nooit een onjuiste uitspraak doen. Lees zijn laatste artikel in het novembern timer. Zijn mededeling over de fouten van generaal Cunningham moet als een complete onthulling worden gezien, die tot een revolutie in de Indische archeologie zal leiden. Tien tegen één – zal ze nooit de aandacht krijgen die ze verdient. Waarom niet? Eenvoudig omdat zijn uitspraken nuchtere *feiten* behelzen, en wat U Europeanen in het algemeen verkiezen is *fictie*, zolang deze met vooropgestelde theorieën strookt en daaraan beantwoordt.

K.H.

Hoe meer ik erover denk, hoe redelijker mij Uw plan voor een Society binnen de Londense Society voorkomt. Probeer het, want er *kan* iets uit voortkomen.

BRIEF No. 94

Mijn beste vriend – Bij de vele en zware taken die het de eerbiedwaardige Chohan heeft behaagd mij op te dragen – had ik het “Kiddle incident” volkomen vergeten. U hebt mijn verklaring. Toen ik U om geheimhouding vroeg doelde ik alleen op het verzwijgen van zekere details, waartegen Uw en mijn tegenstanders, in hun onkunde over het wetenschappelijke proces, bezwaar zouden kunnen maken en die ze als een voorwendsel zouden kunnen gebruiken om met de occulte wetenschappen de draak te steken, en mij tenslotte van onhandige leugens te beschuldigen en Uzelf van lichtgelovigheid of “heldenverering”, zoals de goudgelokte nimf van de Pastorie het uitdrukt. Maar als U bereid bent de verwoede aanvallen van ontkenning en vijandige kritiek te weerstaan, gebruik dan mijn brief en verklaringen zo goed U kunt. De verschillende brieven en artikelen in de laatste nummers van de *Theosophist*, die met mijn toestemming door gen. Morgan, Subba Row en Dharani Dhar zijn gepubliceerd, kunnen mogelijk voor U de weg banen. Ik zou niet graag willen dat

“de verspreiding van de Theosofie” werd belemmerd ter wille van mij en om mijn naam voor een paar extra klappen te behoeden.

De Uwe in haast, K.H.

BRIEF No. 95*

zo’n schandelijk leven. Ik zal mijn best doen van hem een vegetariër en een geheelonthouder te maken. Als hij goede resultaten wil behalen moet hij zich *volkomen* onthouden van vlees en sterke drank, zoals zeer terecht voorgescreven door de heer Hume. Als E. in goede handen is, zal hij ontzaglijk veel goeds kunnen doen voor de T.S. in India, maar daarvoor moet hij eerst door een proces van loutering [gaan]. M. moest hem zes weken lang vóór zijn vertrek voorbereiden; anders zou het voor mij onmogelijk zijn geweest in zijn atmosfeer zelfs maar de *weerkaatsing* van mijn “dubbel” te projecteren. Ik vertelde U al, mijn goede vriend, dat wat hij zag, *niet mijzelf* was. Ik zal die weerkaatsing ook niet voor U kunnen projecteren – tenzij hij door en door is gelouterd. Zoals de zaak er nu voor staat heb ik dus niets aan te merken op de voorwaarden die de heer Hume in zijn laatste “officiële” brief stelt, maar wil ik hem van ganser harte gelukwensen. Om dezelfde reden is het mij niet mogelijk hem nu een antwoord te sturen en zijn vragen te beantwoorden. Laat hij alstublieft in de zaak E. geduld hebben. Er worden in Londen onder de spiritisten boze samenzweringen gesmeed en uitgebroed; en ik ben er helemaal niet zeker van dat E. het getij zal weerstaan dat hem dreigt te overspoelen als zij van hem niet gedaan krijgen dat hij althans gedeeltelijk zijn woorden terugneemt. Wij weken van onze gedragslijn af en het experiment met hem werd uitgevoerd op de “Vega”, alleen ter wille van enkele Engels-Indische theosofen. De heer Hume had er zijn verbazing over uitgedrukt dat zelfs de “geesten” van E. niets van ons zouden afweten, en dat, ondanks de belangen van onze zaak, wij ons zelfs niet aan hem vertoonden. Aan de andere kant hebben de spiritisten van Calcutta en mevr. Gordon met hen gezegevierd, en kolonel G. volgde. De “geliefde doden” stonden voor korte tijd van zijn verblijf in Calcutta in een geur van heiligheid, en de “Broeders” stonden in het algemeen tamelijk laag genoteerd. Velen van U dachten dat als we aan E. verschenen, dat “de situatie zou redden” en het Spiritisme zou dwingen de aanspraken van de Theosofie te erkennen. Wel, we voldeden aan Uw verlangens. M. en ik waren

*[Het begin van deze brief is te vinden op blz. 133. Zie voetnoot op blz. 133. –Red.]

vastbesloten U aan te tonen dat er geen grond bestond voor dergelijke verwachtingen. De Kwezelarij en de Blindheid van de Spiritisten, gevoed door de zelfzuchtige motieven van de beroepsmediums, grijpen om zich heen en de tegenstanders zijn nu wanhopig. We moeten de gebeurtenissen hun natuurlijke loop laten nemen en kunnen de aanstaande crisis alleen maar verhaasten door ertoe bij te dragen dat het aantal ontmaskeringen snel toeneemt. Het zou ons niets helpen als we de gebeurtenissen gingen *forceren*, omdat we daardoor alleen maar “martelaren” zouden maken en hun aanleiding zouden geven tot nieuwe dwaasheden.

Daarom vraag ik U, heb geduld. De heer Hume – als hij zich slechts aan zijn voornemens houdt — heeft een groots en nobel werk voor zich — het werk van een waar Stichter van een nieuw maatschappelijk tijdperk, van een wijsgerige en religieuze Hervorming. Het is zo ruim en zo groots opgezet dat als we, naar ik hoop, het nu tenslotte eens zullen worden, hij heel wat te doen zal hebben in de tussentijd die ik nodig heb om Eglinton op de proef te stellen en voor te bereiden. Ik zal de heer Hume binnen een paar dagen schrijven en op al zijn punten ingaan en de situatie uiteenzetten zoals ik die zie. Intussen zult U er goed aan doen hem deze brief te laten zien. Uw *Bespreking* van de *Perfect Way* is beter dan de opvatting van de schrijfster. Ik dank U, mijn vriend, voor Uw goede diensten. U begint de aandacht van de Chohan te trekken. Als U eens wist wat *dat* betekent, zoudt U niet zo precies berekenen op welke beloning U recht hebt voor bepaalde diensten van de laatste tijd.

Uw toegenegen,
K.H.

BRIEF No. 96

Ontvangen 1883 of '84?

Mijn nederige pranams, Sahib. Uw geheugen is niet best. Hebt U de overeenkomst vergeten die we in Prayag hebben gesloten en de wachtwoorden die elke echte communicatie van onze kant door middel van een भूत डाक *Bhoot-dak* of medium moeten voorafgaan? Hoezeer lijkt dat op de *seance* van de 15e december — de kaart met het kroontje, mijn brief, en alles! Sprekend — zou een Peling pundit zeggen. Ja, allereerst een vriendelijke groet van de oude vrouw aan *Lonie*, op de kaart abusievelijk gespeld als Louis, en dan aan C.C. Massey, wiens naam ze nu nooit meer uitspreekt, terwijl die groet na het avondmaal kwam – toen C.C.M. al was vertrokken. Toen mijn boodschap in een nagemaakt handschrift, terwijl ik al zo overhoop lig met dat van mijzelf;

en dan heet het dat ik mijn vermeende boodschap uit Ladakh de 16e december heb gedateerd, terwijl ik zweer dat ik in Ch-in-ki (Lhasa) was, en Uw pijp rookte. Het mooiste van alles was dat ik U vroeg, “onze komst voor te bereiden, zodra we de heer Eglinton Sahib voor ons hebben gewonnen!!!” Het was maar één zaterdag en daar Lord Dunraven heeft gefaald, waarom het niet nog eens te *proberen*? Het was een prachtige avond, die zaterdag, op Piccadilly boven de oude Sotheran, de maffe boekhandelaar. Kende het huis goed, amuseerde me en keek met Uw verlof toe. Waarom U zo te ergeren? De spoken deden het bijzonder goed en werden niet in verlegenheid gebracht door mijn aanwezigheid, waarvan W.E., noch zijn lijfwacht iets afwisten. Mijn aandacht werd getrokken toen ze het handschrift van H.P.B. namaakten. Toen legde ik mijn pijp weg en lette goed op. Teveel licht voor de schepsels uit Piccadilly Street, hoewel de emanaties van Sotheran goed hielpen. Ik zou de aandacht van Uw vriend, de heer Myers, op het psychische feit van de bedorven emanaties willen vestigen. Geven een goede oogst van Bhoot. Ja; de kamer met ramen die op Piccadilly uitzien is een goede plaats voor psychische zaken. Arme, in trance gebrachte stakker.

“Om alle misverstanden in het vervolg te voorkomen, wensen wij te verklaren, dat welke verschijnselen zich deze avond ook aan U zullen voordoen, wij daarvoor in geen enkel opzicht verantwoordelijk zijn en ze ook niet hebben teweeggebracht.” Dit is pure zelfverloochening – bescheidenheid kan het niet worden genoemd. Hij liep de kamer op en neer en ik volgde op een afstand. Hij ging naar de schrijftafel van de heer Ward en nam een velletje van zijn postpapier met monogram — en ik nam er zelf ook een — alleen maar om U te laten zien dat ik toekeek. Wat U allen betreft, U lette niet scherp op, toen hem werd ingegeven papier en envelop tussen de bladzijden van een boek te stoppen en hij dit op de tafel legde, anders zoudt U iets hebben gezien dat voor de wetenschap bijzonder interessant is. De klok slaat met een zilverachtig geluid kwart over tien en de gedaante van K.H., die te paard een heuvel afdaalt — (hij is nu in de afgelegen bossen van Cambodja) zou aan de horizon van het visioen van “Oom Sam” moeten voorbijtrekken – en verstoort het werk van de Pisacha’s. De astrale stoornis belemmert hun trage ontwikkeling. Hun bellen zijn mooi – heel mooi.

Welnu, Sahib, U moet de ongelukkige jongeman niet te hard vallen. Hij was absoluut *niet verantwoordelijk* die avond. Natuurlijk is zijn lidmaatschap van Uw L.L.T.S. gewoon dwaasheid, want een betaald en verdacht medium is geen partij voor Engelse heren. Toch is hij op zijn manier eerlijk, en hoezeer K.H. hem ook voor de gek hield met zijn kaart die aan de Gordons was geadresseerd — en die U destijds allemaal ernstig nam — hij is werkelijk eerlijk

en te beklagen. Hij is een arme epilepticus die vooral op de dagen dat hij bij U te eten is gevraagd, last heeft van toevallen. Ik ben van plan K.H. te vragen de heer Ward om een gunst te verzoeken; de arme stakker te verlossen van de twee elementaren, die zich als twee klitten aan hem hebben vastgehecht. Voor de goede "Oom Sam" is het gemakkelijk hem ergens een aanstelling te bezorgen en hem op die manier te redden uit een leven van schande dat hem te gronde richt; hij zal daarmee een verdienstelijk werk doen en een daad van Theosofische barmhartigheid verrichten. De heer Ward heeft ongelijk. W.E. heeft zich die avond niet schuldig gemaakt aan enig *bewust*, opzettelijk bedrog. Hij kreeg een vurig verlangen zich bij de L.L. aan te sluiten, en daar de wens de vader is van de daad, hebben zijn elementaren met eigen middelen mijn brief gemaakt. Had hij het zelf gedaan, dan zou hij zich hebben herinnerd dat het niet mijn handschrift was, daar hij door de Gordons daarmee vertrouwd is. Wee de spiritisten! Hun Karma is zwaar belast door de ondergang van mannen en vrouwen die ze tot het mediumschap verleiden en dan verstoten om ze als tandeloze honden te laten verhongeren. Vraag hem in elk geval naar de kaart van *Upasika*, waarop ze iets zou hebben geschreven. Het is een goed ding om te bewaren en nu en dan aan de Massey's van de L.L. te laten zien, die pure leugens geloven en bedrog vermoeden waar geen bedrog was bedoeld. Het staat U vrij mij als een "nikker" en een wilde te beschouwen, Sahib. Maar al ben ik de eerste om tot de herverkiesing van mevr. K. te adviseren — ik zou niettemin eerder de helderziendheid van W.E. vertrouwen dan die van mevr. K., of liever de *weergave* van haar visioenen. Maar dit zal spoedig ophouden. Subba Row stelt U in het gelijk. — Bezig met een antwoord aan de Australische bekeerling.

M.

BRIEF No. 97

"Gewone mensen" vormen de massa, in tegenstelling tot hen die zich onderscheiden. Uw methoden werden niet opgegeven, er werd alleen geprobeerd te wijzen op een neiging tot cyclische verandering, waartoe ook U zonder twijfel hebt bijgedragen. Bent U niet genoeg man van de wereld om de kleine tekortkomingen van jonge discipelen te kunnen verdragen? Op hun manier helpen ze mee — en goed ook. Ook in U schuilt een vermogen om van Uw kant te helpen, want de arme Society heeft behoefte aan alles wat ze kan krijgen. Het is goed dat U het werk van een nobele vrouw hebt gezien, die alles voor de zaak heeft opgegeven. Er zullen nog andere manieren en gelegenheden ko-

men dat U kunt helpen, want U bent een eerlijke getuige, en goed bekend met de feiten die door verraders zullen worden betwist.

We kunnen Karma niet veranderen, mijn “goede vriend”, anders zouden we de wolk die nu Uw pad verduistert, kunnen verdrijven. Maar we doen alles, wat in dergelijke materiële zaken mogelijk is. De duisternis kan niet voor altijd blijven. Heb hoop en vertrouwen en wij kunnen deze misschien doen verdwijnen. Er zijn niet velen over die het “oorspronkelijke programma” trouw zijn gebleven! U werd veel geleerd, en U bezit veel dat van nut is en van nut zal zijn.

M.

^xIk begreep het volkomen. Maar hoe oprecht ook, deze gevoelens zijn te zeer bedekt met een dikke korst van zelfgenoegzaamheid en egoïstische halsstarrigheid om in mij iets als sympathie op te wekken.

(1) Al eeuwenlang hebben wij in Tibet een moreel hoogstaande, zuiver voelende, eenvoudige bevolking, die de zegeningen van de beschaving niet kent en dus – door haar ondeugden niet is besmet. Eeuwenlang is Tibet de laatste plek op aarde, die niet zo volkomen verdorven was dat de vermenging van de twee atmosferen – de stoffelijke en de geestelijke – erdoor werd uitgesloten. En hij zou willen dat wij dit verwisselen voor *zijn* ideaal van beschaving en Regering! Dat is zuiver oreren voor zichzelf, een hartstochtelijk verlangen zichzelf te horen spreken en zijn denkeelden aan iedereen op te dringen.

(2) Werkelijk, de heer H. zou door een internationale Commissie van Filantropen als een Vriend van de tot de Ondergang gedoemde Mensheid moeten worden uitgezonden om onze Dalai Lama's – *wijsheid* te leren. Waarom hij niet onmiddellijk aan de slag gaat en een plan ontwerpt voor zoiets als de Ideale *Staat* van Plato met een nieuw systeem voor al wat is onder de Zon en de maan – gaat *mijn* bescheiden begrip te boven!

(3) Het is werkelijk aardig van hem dat hij zo ver wil gaan om ons te onderichten. Dat is natuurlijk louter vriendelijkheid, en niet een verlangen zich boven de rest van de mensheid te verheffen. Het is zijn laatste vondst in zijn mentale evolutie, die hopelijk niet zal omslaan in – het tegendeel.

(4) AMEN! Mijn beste vriend, U zoudt er verantwoordelijk voor moeten worden gesteld dat U hem niet op het schitterende idee bracht zijn diensten aan te bieden als Algemeen Schoolhoofd voor Tibet, Hervormer van oude bijgeloven en Redder van toekomstige generaties. Als hij dit zou lezen, zou hij natuurlijk onmiddellijk duidelijk maken dat ik redeneer als een "gedresseerde aap".

(5) Hoor de man nu toch eens bazelen over dingen waarvan hij niets weet.

^xHet kruisje en de nummers verwijzen naar Brief 99 van A.O. Hume waarop K.H. in deze brief commentaar geeft. —Red.

Geen levend mens is vrijer dan wij als we eenmaal het stadium van leerling-schap te boven zijn. In die tijd moeten we volgzaam en gehoorzaam zijn, maar nooit slaven; anders, en als we onze tijd zouden doorbrengen met argumenteren, zouden we nooit iets leren.

(6) En wie heeft er ooit aan gedacht hem als zodanig voor te dragen? Mijn beste vriend, kunt U het mij werkelijk kwalijk nemen dat ik huiverig ben voor nauwere betrekkingen met een man wiens leven schijnt te berusten op onafgebroken discussies en filippica's? Hij zegt geen *doctrinaire* te zijn, terwijl hij er een is in hart en nieren! Hij verdient alle respect en zelfs genegenheid van hen die hem goed kennen. Maar mijn hemel! in minder dan 24 uur zou hij ieder van ons, die zo onfortuinlijk was hem binnen een mijl te naderen, met lamheid slaan, alleen door het eentonig spuien van zijn eigen ideeën. Nee; duizendmaal *nee* ; mensen zoals hij worden bekwame staatslieden, redenaars en alles wat U maar wilt, maar – nooit Adepten. Van dat slag hebben we niemand onder ons. En dat is misschien de reden waarom we nooit behoefte hebben gehad aan een gekkenhuis. In minder dan drie maanden zou hij de helft van onze Tibetaanse bevolking stapelgek hebben gemaakt!

Kort geleden heb ik een brief aan U op de post gedaan in Umballa. Ik zie dat U die nog niet hebt ontvangen.

Steeds Uw toegenegen,
KOOT HOOMI

BRIEF No. 99*

Simla, 20-11-80

Beste Koot Humi,

Ik heb Sinnett Uw brief aan mij gestuurd en hij was zo vriendelijk mij de Uwe aan hem te zenden – ik wil daar enkele opmerkingen over maken, niet om te vitten, maar omdat ik graag wil, dat U mij begrijpt. Hoogstwaarschijnlijk is het zelfbedrog, maar hoe het ook zij, ik heb een diepgewortelde overtuiging, dat ik doeltreffend zou *kunnen* werken als ik maar wist hoe, en ik kan de gedachte niet verdragen dat U mij aan de kant zet omdat mijn denkbeelden verkeerd worden begrepen. En toch blijkt mij uit iedere brief die ik van U zie, dat U nog niet beseft wat ik denk en voel.^x Om dit toe te lichten ben ik zo vrij enkele aantekeningen te maken bij Uw brief aan Sinnett.

U zegt dat als Rusland er niet in slaagt Tibet te veroveren, dat aan U te

*Uit deze brief worden alleen fragmenten gegeven. De cijfers tussen haakjes hebben betrekking op de voorafgaande brief van K.H. No. 98. —Red.

danken zal zijn, en dat U daarvoor althans onze dankbaarheid verdient – ik ben het er niet mee eens in de zin waarin U het bedoelt. (1) Als ik van mening was dat Rusland Tibet of India in het algemeen zo zou regeren dat de bewoners in het algemeen gelukkiger zouden zijn dan nu onder de huidige Regeringen, zou ik dat verwelkomen en graag aan de komst ervan meewerken. Maar voor zover ik dat kan beoordelen, is het Russische Regime een corrupt despotisme, dat vijandig staat tegenover individuele vrijheid van handelen en dus tegen werkelijke vooruitgang . . . enz.

Dan nog iets over de Engels sprekende vakil. Heeft de man er zo verkeerd aan gedaan? U en de Uwen hebben hem nooit geleerd dat er in “Yog Vidya” iets zit. De enige mensen die de moeite hebben genomen hem ook maar enigszins op te voeden, hebben hem zodoende het materialisme geleerd – U hebt een afkeer van hem, maar wie draagt de schuld? . . . Ik oordeel misschien als een buitenstaander, maar het komt mij voor dat de ondoordringbare sluier van geheimhouding waarin U zich hult, de enorme moeilijkheden die U het doorgeven van Uw geestelijke kennis in de weg legt, de voornaamste oorzaken zijn van het om zich heen grijpende materialisme dat U zo diep betreurt. . . U alleen bezit de middelen om het gewone slag mensen dit soort overtuigingen bij te brengen, maar, kennelijk gebonden aan oude regels, hult U deze kennis, verre van haar ijverig te verbreiden, in een zo dicht waas van geheimzinnigheid, dat het merendeel van de mensheid uit de aard der zaak niet in haar bestaan gelooft . . . het is niet te rechtvaardigen dat de meer belangrijke facetten van Uw filosofie niet op heldere wijze aan de wereld worden gegeven en de leringen worden vergezeld van een zodanige reeks demonstraties dat ze de aandacht van alle oprechte denkers zullen trekken. Dat U aarzelt te snel grote vermogens te schenken, die zeer waarschijnlijk zullen worden misbruikt, begrijp ik volkomen – maar dat sluit geenszins uit dat de resultaten van Uw psychische onderzoeken op leerstellige wijze worden uiteengezet, vergezeld van verschijnselen die voldoende duidelijk zijn en vaak genoeg herhaald worden, om aan te tonen dat U werkelijk meer afweet van de onderwerpen waarmee U zich bezighoudt dan de Westerse Wetenschap (2) . . .

Misschien zult U tegenwerpen, “en het geval Slade dan?” maar vergeet niet dat *hij* geld aannam voor wat hij deed; ermee in zijn onderhoud voorzag. Heel anders zou de positie zijn van iemand die zich aanbood om, kennelijk met offergave van zijn eigen tijd en gemak, gratis datgene te onderrichten waarvan hij dacht dat het goed zou zijn voor de mensheid om te weten. In het begin zou iedereen ongetwijfeld zeggen dat de man gek was of een bedrieger – maar als verschijnsel na verschijnsel telkens en telkens werd herhaald, zouden ze moeten toegeven dat er iets in zat, en binnen drie jaar zouden alle vooraanstaande

denkers in elk beschaafd land zich met de zaak bezighouden, en zouden er tienduizenden ernstige belangstellenden zijn waarvan tien procent wellicht uit nuttige werkers zouden blijken te bestaan, en één op de duizend misschien de nodige eigenschappen zou ontwikkelen om tenslotte een adept te worden. Als U de inheemse bevolking wilt bewerken door middel van het Europese denken, is dat de manier om het te doen. Natuurlijk geef ik mijn mening voor een betere en ben ik onwetend wat de omstandigheden, mogelijkheden, enz. betreft, maar aan deze onwetendheid *heb ik* in ieder geval geen schuld . . . (3).

Nu kom ik tot de passage: "Is het in U opgekomen dat de verschijning van de twee Bombay publikaties, indien al niet beïnvloed, zeker niet verhinderd is door diegenen die dit hadden kunnen doen, omdat zij die opwinding nodig achtten voor een tweeledig doel, nl. als afleidingsmanoeuvre na het als een bom ingeslagen voorval met de broche, en misschien ook om de kracht van Uw persoonlijke belangstelling in het occultisme en de theosofie te beproeven? Ik zeg niet dat het zo was, ik informeer alleen of de mogelijkheid ervan ooit in U is opgekomen." Dit was natuurlijk gericht aan Sinnett, maar toch wil ik er op mijn manier antwoord op geven. In de eerste plaats zou ik zeggen, *cui bono* zoiets te verstaan te geven? U moet weten of het zo was of niet. Was het niet zo, waarom ons dan te laten speculeren over de vraag of het zo gebeurde, terwijl U weet dat het *niet* zo was. Maar als het wel zo was, dan merk ik op dat in de eerste plaats een dwaze zaak als deze geen toetssteen kan zijn voor de persoonlijke belangstelling van enig *mens* voor iets (er zijn natuurlijk heel wat mensen die alleen een soort van gedresseerde aap zijn). . . . In de tweede plaats kan ik alleen maar zeggen dat, als de Broeders de publikatie van die brieven weloverwogen toestonden, ik van mening ben dat zij, gezien vanuit mijn wereldse standpunt van een niet-ingewijde, een betreurenswaardige fout maakten ... en daar de Broeders, naar ze zelf erkennen, zich ten doel stellen dat de T.S. wordt gerespecteerd, konden ze nauwelijks een slechter middel hebben gekozen dan de publikatie van deze dwaze brieven. . . maar wanneer men mij ronduit vraagt of ik ooit heb overwogen of de Broeders met deze publikatie instemden, moet ik wel antwoorden dat, als ze dat niet deden, het geen nut heeft verder nog aandacht aan de zaak te besteden, en als ze het wel deden zij, naar het mij toeschijnt, er niet verstandig aan deden. (4)

Dan volgen Uw opmerkingen over kolonel Olcott. Die goede, oude Olcott, van wie iedereen die hem kent moet houden. Ik stem volledig in met alles wat U ten gunste van hem zegt – maar ik moet wel bezwaar maken tegen de bewoordingen waarin U hem prijst, die erop neerkomen dat hij nooit twijfelt, maar altijd gehoorzaamt. Dat is weer opnieuw de Jezuïtische manier van doen – en deze verloochening van het eigen oordeel, de ontkenning van iemands

eigen persoonlijke verantwoordelijkheid, en dit aanvaarden van de bevelen van stemmen van buitenaf als een substituut voor iemands eigen geweten, is naar mijn mening een *zonde* van ongewone grootte. . . . Zelfs voel ik me gedrongen te zeggen dat als . . . deze leer van blinde gehoorzaamheid essentieel is in Uw stelsel, ik ernstig betwijfel of het geestelijke licht dat zij mogelijk schenkt, voor de mensheid het verlies kan goedmaken van die persoonlijke vrijheid van handelen en dat gevoel van persoonlijke, individuele verantwoordelijkheid waarvan zij haar zou beroven . . . (5)

. . . Maar als het de bedoeling is dat ik ooit opdrachten zal krijgen om dit of dat te doen zonder inzicht in het hoe en waarom, en zonder een onderzoek te kunnen instellen naar de gevolgen, en ik deze onmiddellijk, blindelings en zonder erover na te denken moet uitvoeren, – dan heeft, ronduit gezegd, de zaak voor mij afgedaan – ik ben geen militair werktuig – ik ben een openlijke vijand van het militarisme – een vriend en voorstander van het industriële of coöperatieve stelsel, en ik wens mij niet aan te sluiten bij een Vereniging of een Groep die van plan is mijn recht op een eigen oordeel te beperken of te beheersen. Natuurlijk ben ik geen *doctrinaire!*,? en wens geen enkel beginsel als een stokpaardje te berijden. . . .

Om terug te keren tot Olcott – *ik* geloof niet dat zijn relatie met de voorgestelde Vereniging kwaad zou kunnen. . . .

In de eerste plaats zou *ik* geen enkel bezwaar maken tegen de supervisie van de beste oude Olcott, omdat ik weet dat het slechts in naam zou zijn, daar Sinnett en ik, zelfs als hij zou proberen daarin verandering te brengen, beiden heel goed in staat zijn hem de mond te snoeren als hij zich onnodig met de zaak zou bemoeien. Maar geen van ons beiden zou hem *als onze werkelijke leider* (6) kunnen aanvaarden, omdat we beiden weten dat we intellectueel zijn meerderen zijn. Dit is een brute manier, zoals de Fransen zouden zeggen, van uitdrukken, maar *que voulez vous?* Zonder volkomen openhartigheid komt men niet tot wederzijds begrip. . . .

Oprecht de Uwe, A.O.

HUME

BRIEF No. 100*

De nieuwe "*leider*" heeft U intussen een paar woorden te zeggen. Als U iets geeft om onze *toekomstige betrekkingen*, kunt U beter proberen Uw

*Deze mededeling is dwars door de regels van een brief van H.P.B. aan A.P.S. geschreven; de onderwerpen van de 2 brieven hebben echter geen betrekking op elkaar. —Red.

vriend en collega, de heer Hume, ertoe te bewegen af te zien van zijn krankzinnige idee naar Tibet te gaan. Denkt hij werkelijk dat, *tenzij wij dit toestaan*, hij, of een leger van Pelings in staat zal worden gesteld ons op te sporen, of met het nieuws terug te komen dat wij tenslotte maar een “hersenschim” zijn, zoals zij het noemt. Hij die zich verbeeldt dat zelfs de Britse Reg: sterk en rijk genoeg is en voldoende macht bezit om hem te helpen zijn krankzinnige plan uit te voeren, is een dwaas! Degenen van wie wij wensen dat ze ons kennen, zullen ons al aan de grens ontmoeten. Zij die, zoals hij, de Chohans tegen zich hebben ingenomen – zouden ons niet vinden, al gingen ze met een leger [naar] L’hasa. Als hij het plan uitvoert zal dat het teken zijn voor een absolute scheiding tussen Uw wereld en de onze. Zijn denkbeeld zich tot de Reg: te wenden om verlof te krijgen naar Tibet te gaan, is belachelijk. Hij zal bij iedere stap op gevaren stuiten en – zal zelfs niet de geringste berichten over ons horen of over onze verblijfplaats. Gisteravond zou er bij hem en mevr. Gordon een brief worden bezorgd. De Chohan *verbodt* het. U bent gewaarschuwd, goede vriend – handel ernaar.

K.H.

BRIEF No. 101

Ontvangen te Simla, 1881

Uw brief ontvangen. Ik geloof dat U beter kunt proberen Uw denkbeelden minder polemissch en saai te maken dan de zijne. Ik begin te geloven dat er wel iets in U zit, daar U mijn geliefde vriend en broeder zo kunt waarderen. Ik heb aandacht geschonken aan de brief van de Brahmaanse jongen, de beleedigende zin uitgewist en door een andere vervangen. U kunt hem nu aan de Maha Sahib laten zien; aan hem die zo trots is in zijn *bakbak** nederigheid en zo nederig in zijn trots. Wat verschijnselen betreft, die zult U niet krijgen – schreef ik door tussenkomst van Olcott. Gezegend is hij die onze Koothoomi kent en gezegend is hij die hem waardeert. Wat ik nu bedoel zult U eens begripen. Wat Uw A.O.H. betreft, *ik ken hem beter* dan U ooit zult doen.

M.

*[Babbelend, keuvelend. -Red.]

BRIEF No. 102

Ontvangen te Simla, 1881.

Mijn beste jonge vriend, het spijt me dat ik het wat de beide laatste punten betreft niet met U eens ben. Als hij één standje kan verdragen, zal hij veel meer kunnen doorstaan dan wat U me wilt laten veranderen. *Ou tout ou rien* — zoals mijn verfranste K.H. mij leerde zeggen. Ik vond Uw voorstel No. 1 — goed en nam het volledig over, in de hoop dat U niet zult weigeren mij op een goede dag Engelse les te geven. Ik liet “Benjamin” een stukje in de bladzijde plakken en liet hem mijn schoonschrift nabootsen, terwijl ik op mijn rug een pijp lag te roken. Omdat ik niet het recht heb K.H. te *volgen*, voel ik mij zonder mijn jongen heel eenzaam. In de hoop dat U mij mijn brief en mijn weigering niet kwalijk neemt, vertrouw ik dat U er niet tegen op zult zien de waarheid te spreken als dat nodig mocht zijn, zelfs tegenover de zoon van “een Parlements lid”. Er zijn teveel ogen op U gericht dan dat U zich *nu* kunt veroorloven fouten te maken.

M.

BRIEF No. 103

Ontvangen te Allahabad, 1880-81.

Om een plan als het onderhavige uit te voeren, moeten vele middelen worden benut, en een mislukking in enigerlei richting brengt de resultaten in gevaar, al behoeft dit het plan niet te verijdelen. We hebben verscheidene tegenslagen gehad en zullen er misschien nog meer krijgen. Maar bedenkt: *ten eerste* — dat er twee gunstige tekenen zijn — dank zij de goede Voorzienigheid; Allen is nu vriendschappelijk gezind, en een vriend van U (geloof ik) is Resident in Kasjmir. En *ten tweede*, dat voordat de Maharadja van Kasjmir — de vorst die het eerst op het programma staat — is gepolst, het voornaamste punt nog niet zal zijn aangeroerd. Hij — de eerste, zoals ik al zei, op het programma, is tot het laatst bewaard! Van anderen werd niet veel verwacht en tot dusverre heeft geen van hen die werden benaderd iets van zich laten horen. Waarom doen de *chela's* (?) niet *zoals* hun is gezegd? Als *chela's* opdrachten veronachtzamen, en *een overdreven gevoeligheid een belemmering vormt*, hoe kunnen dan zonder wonderen resultaten worden verwacht! Ik heb U getelegrafeerd de komst van Olcott af te wachten omdat het beste is dat U in Calcutta samenwerkt en probeert de zaak op gang te brengen. Eén woord van U aan de Resident zou voldoende zijn geweest — maar U bent trots, zoals Uw hele ras. Olcott zal om-

streeks de 20e in Calcutta zijn. Luister niet naar de oude vrouw – haar denken verzwakt als ze aan zichzelf wordt overgelaten. Maar M. zal zich met haar bezighouden.

De Uwe,
K.H.

BRIEF No. 104

Ontvangen oktober 1881 (?) P. p.c. brief geschreven vóór de retraite.

Mijn beste vriend: Uw briefje ontvangen. Uit wat U daarin zegt blijkt mij dat U enige vrees koestert dat ik door de opmerkingen van de heer Hume beledigd zou kunnen zijn. Wees alstublieft gerust, want dat zou ik nooit kunnen zijn. Het is niet iets in zijn opmerkingen dat mij hinderde, maar de hardnekkigheid waarmee hij vasthield aan een betoogtrant waarvan ik wist dat ze in de toekomst zal uitlopen op groot onheil. Dit *argumentum ad hominem* – hernieuwd en weer opgevat waar we vorig jaar stopten, was allerm minst geschikt om de Chohan van zijn beginselen af te brengen, of hem enkele heel begerenswaardige concessies af te dwingen. Ik vreesde de gevolgen en mijn bezorgdheid steunde op goede gronden, dat kan ik U verzekeren. Wees zo goed de heer Hume de verzekering te geven van mijn persoonlijke sympathie en waardering voor hem en doe hem mijn hartelijke groeten. Maar in de volgende drie maanden zal ik niet het genoegen hebben nog meer brieven van hem “op te pikken” of te beantwoorden. Daar nog over geen enkel punt van het oorspronkelijke programma van de Society een besluit is genomen, en ik ook niet verwacht dat dit in de eerstkomende tijd zal gebeuren, moet ik mijn voorgenomen reis naar Bhoetan opgeven en moet mijn Broeder M. mijn plaats innemen. Het is eind september en voor de eerste oktober kan er niets gebeuren dat het doorzetten van mijn reis daarheen wettigt. Mijn chefs zijn er bijzonder op gesteld dat ik aanwezig zal zijn op onze Nieuwjaarsfeesten in februari a.s., en om daarop voorbereid te zijn, moet ik de drie tussenliggende maanden benutten. Ik wil U daarom nu vaarwel zeggen, mijn goede vriend, en U hartelijk dankzeggen voor alles wat U hebt gedaan en getracht hebt voor mij te doen. In januari a.s. hoop ik U iets van mij te kunnen laten horen; en, – als er voor de Society niet opnieuw moeilijkheden ontstaan van “Uw kant” – zult U precies dezelfde instelling en gemoedstoestand bij mij terugvinden als waarin ik nu van U beiden afscheid neem. Of ik erin zal slagen mijn geliefde, maar erg halsstarrige Broeder M. tot mijn denkwijze over te halen, is iets wat ik nu nog niet kan zeggen. Ik heb het geprobeerd en zal dat nogmaals doen, maar ik vrees echt dat de heer

Hume en hij het nooit met elkaar eens zullen kunnen worden. Hij zei mij dat hij Uw brief en Uw verzoek door tussenkomst van een derde zou beantwoorden – niet mevr. B. Intussen weet ze meer dan genoeg om de heer Hume stof voor tien lezingen te verschaffen, als hij die maar zou willen houden en als hij dat feit slechts wilde erkennen in plaats van zo'n geringe [? dunk] van haar te hebben in één opzicht en zo'n volkomen verkeerd idee in enkele andere. M. beloofde mij echter haar falend geheugen op te frissen en alles wat ze bij hem heeft geleerd zo helder te doen herleven als maar wenselijk is. Mocht de regeling niet de goedkeuring van de heer Hume wegdragen, dan kan ik dat alleen oprecht betreuren, want het is het beste dat ik kan bedenken.

Ik laat bij mijn "Ontervde" orders achter om over *alles* te waken zo goed als zijn zwakke vermogens dat toelaten.

En nu moet ik eindigen. Ik heb nog maar een paar uur om mij op mijn lange, *heel* lange reis voor te bereiden. In de hoop dat we, zoals steeds, als goede vrienden uiteengaan en dat we elkaar weer als nog betere zullen ontmoeten, wil ik U nu "astraal" de hand drukken en U nogmaals de verzekering geven van mijn gevoelens van sympathie.

Als steeds de Uwe,
KH.

BRIEF No. 105

Mijn beste vriend —

Voor ik U een definitief antwoord geef op Uw zakelijke brief, wens ik onze eerwaardige Chohan te raadplegen. We hebben, zoals U zegt, 12 maanden voor ons. Op het ogenblik heb ik iets onder handen dat van groot belang is, daar het samenhangt met een reeks andere opzettelijke onwaarheden, en het wordt tijd de ware aard daarvan aan te tonen. We worden met zoveel woorden, of liever, met vijf letters "liars" (leugenaars) (*sic*) genoemd en van "grove ondankbaarheid" beschuldigd. Dat is krasse taal, en hoe bereid we ook zouden moeten zijn van de Engelsen veel goede dingen over te nemen, het is, vrees ik, niet beleefdheid die we zouden willen leren van het slag heren, waarvan de heer Hume een vertegenwoordiger is. Op zichzelf beschouwd, zult U de zaak waar ik me nu mee bezighoud misschien terecht van heel weinig betekenis achten; vergeleken met andere feiten, tenzij op grond van deugdelijke, onantastbare bewijzen, blijkt dat ze, op zijn zachtst gezegd, een verdraaiing van feiten is — dreigt ze een *oorzaak* te worden die onaangename gevolgen zal hebben en het hele plan zal vrijdelen. Blijf daarom alstublieft niet argumenteren

over de volslagen onbelangrijkheid van het weinige dat U zich herinnert, maar beantwoord alstublieft mijn vraag, als vriend en broeder, in het vertrouwen dat wij iets van de toekomst zien dat voor U verborgen blijft. Als U dat hebt gedaan, zult U gaan inzien waarom deze brief is geschreven.

H.P.B. heeft pas onenigheid gehad met Djual Khool, die volhield dat het onangename voorval *niet* in de notulen was opgenomen door Davison, terwijl zij verzekerde dat het wel zo was. Natuurlijk had hij gelijk en zij ongelijk. Maar al liet haar geheugen haar bij dit detail in de steek, het bedroog haar niet wat het feit zelf betreft. U herinnert zich natuurlijk wat er gebeurde. Vergadering van de Eclectici in de Biljartzaal. Getuigen – Uzelf, de echtparen Hume en Gordon, Davison en H.P.B. Onderwerp: S.K. Chatterji, zijn brief aan Hume waaruit minachting sprak voor de theosofie en achterdocht ten aanzien van de goede trouw van H.P.B. Toen zij de brief, die ik haar had teruggezonden, aan Hume overhandigde, zei ze dat ik door haar tussenkomst aan de Algemene Raad opdracht had gegeven de Babu uit te nodigen af te treden. Daarop riep de heer Hume heel nadrukkelijk uit: “In dat geval is Uw Koot Hoomi *geen gentleman*. De brief is persoonlijk en onder die omstandigheden zou geen gentleman er ooit aan denken te doen zoals hij wil.” Nu was de brief niet persoonlijk, daar de heer Hume hem onder de leden had laten circuleren. Destijds schonk ik aan de uitval in het geheel geen aandacht. Ook was ik er niet van op de hoogte gesteld door H.P.B., maar door D. Khool, die het zelf had gehoord en een uitstekend geheugen heeft.

Welnu, wilt U mij het genoegen doen in een paar regels te schrijven, hoe U zich het voorval herinnert? Sloegen de woorden “geen gentleman” op Uw nederige dienaar, of werden ze in het algemeen gebruikt? Ik vraag het U *als gentleman*, niet als vriend. Dit is van zeer groot belang voor de toekomst. Na Uw antwoord zal ik U de laatste ontwikkeling tonen van de onbegrensde “vindrijkheid”, waarover onze wederzijdse vriend beschikt. Wellicht zouden onder andere omstandigheden het gesnoef van de heer H. over de hoge dunk van Lord Ripon van Hume’s theosofie en de “grote ophef” die hij maakt over de literaire, financiële en andere diensten die hij ons heeft bewezen, onopgemerkt blijven, want we kennen allemaal zijn zwakheden; maar in dit geval moet daarmee worden afgerekend, zodat hem geen enkele strohalm blijft om zich aan vast te klampen, omdat zijn laatste brief aan mij (die U zult zien) – niet alleen volkomen in strijd is met alle erkende normen van goede manieren, maar ook omdat hij, als zijn eigen onjuiste voorstellingen niet werkelijk aan de kaak worden gesteld, zich er later op zal beroemen onze Broederschap ronduit van leugens te hebben beschuldigd, en dat kan geen enkel lid daarvan ooit dulden. U zult zeker de absurde tegenstelling opmerken tussen het ver-

trouwen dat hij blijkbaar heeft in zijn wonderbaarlijke krachten en zijn superioriteit, en de boosheid waarvan hij blijk geeft bij de geringste opmerking die ik over hem maak. Hij moet tot het besef worden gebracht dat, als hij werkelijk zo groot was als hij beweert, of zelfs, als hij zelf volkomen overtuigd was van zijn grootheid en de onfeilbaarheid van zijn herinneringsvermogen, hij onverschillig zou blijven voor wat zelfs de adepten zouden denken, en in ieder geval niet zulke grove beledigingen zou uiten als hij nu doet. Zijn lichtgeraaktheid is op zichzelf een bewijs van de heimelijke twijfels in zijn denken over de deugdelijkheid van de aanspraken waarop hij zo prat gaat; vandaar zijn prikkelbaarheid, die wordt opgewekt door alles wat hem in zijn eigenwaan dreigt te kwetsen.

Ik hoop dat U een rechtstreeks en duidelijk antwoord op mijn rechtstreekse en duidelijke vraag niet zult weigeren.

Steeds Uw toegenegen,
K.H.

BRIEF No. 106

Ik wil Uw brief zorgvuldig en duidelijk beantwoorden. Ik moet U daarom vragen mij nog een paar dagen uitstel te geven tot ik helemaal vrij ben. Wij moeten maatregelen treffen om ons land doeltreffend te beschermen en het geestelijke gezag van onze Priesterkoning te handhaven. Sinds de inval van Alexander en zijn Griekse legioenen hebben misschien nooit zoveel gewapende Europeanen zo dicht bij onze grenzen gestaan *als zij nu doen*. Uw correspondenten, mijn vriend, schijnen U van het belangrijkste nieuws slechts oppervlakkig op de hoogte te stellen – op zijn best: misschien omdat ze het zelf niet weten. Het doet er niet toe, op een goede dag zal het allemaal bekend zijn. Zodra ik echter enkele uren vrij heb, zal U ten dienste staan Uw vriend

K.H.

Probeer meer in de “oude dame” te geloven dan U doet. Ze raast *inderdaad* wel eens, maar ze *is* oprecht en doet voor U wat ze kan.

BRIEF No. 107

Mijn beste Ambassadeur —

Om de ongerustheid weg te nemen die ik in Uw denken bespeur en die zelfs duidelijker vormen heeft dan U hebt laten blijken, wil ik U zeggen dat ik mijn

uiterste best zal doen om onze hoogst gevoelige – en niet altijd verstandige oude vriendin te kalmeren, en haar op haar post te doen blijven. Een slechte gezondheid, als gevolg van natuurlijke oorzaken, en mentale zorgen, hebben haar in hoge mate nerveus gemaakt en haar bruikbaarheid voor ons ernstig aangetast. De afgelopen veertien dagen was ze zo goed als onbruikbaar en jachtten haar emoties door haar zenuwen als elektriciteit door een telegraafdraad. Alles was in de war. Ik stuur deze weinige regels door een vriend naar Olcott, zodat ze kunnen worden verzonden zonder dat zij het weet.

Overleg openhartig met onze vrienden in Europa en kom terug met een goed boek in Uw hand en een goed plan in Uw hoofd. Moedig de welmenende broeders in Galle aan hun opvoedingswerk voort te zetten. Een paar opbeurende woorden van U zullen hen goed doen. Telegrafeer aan Nicolas Dias, Inspecteur van Politie in Galle, dat U, lid van de Raad van de T.S., op komst bent (met vermelding van de datum en de naam van de boot), en ik zal H.P.B. hetzelfde laten doen aan *iemand anders*. Denk onderweg aan Uw ware vriend.

K.H. en ----- .

BRIEF No. 108*

De man die gisteravond door mij werd gezonden was een Chela uit Ladakh en had niets met U te maken. Wat U zojuist over “inwijding” hebt gezegd is waar. Elk Lid, dat werkelijk en oprecht berouw heeft, moet weer worden toegelaten. Zoals U ziet, ben ik *voortdurend* bij U.

BRIEF No. 109

Ik kan geen wonder verrichten, anders zou ik mij althans aan mevr. Sinnett ten volle hebben vertoond, ondanks de ‘matches’† van de Franse vrouw, en aan Uzelf, ondanks de stoffelijke en psychische omstandigheden. Besef alstublieft dat mijn rechtvaardigheidsgevoel zo sterk is dat ik U niet een genoeg wil onthouden dat ik Ramaswami en Scott wel deed. Zo U mij niet hebt gezien, komt dat eenvoudig omdat het onmogelijk was. Als U K.H. ter wille was geweest door de vergadering bij te wonen, zoudt U trouwens niets kwaads zijn overkomen, want K.H. had alles voorzien en voorbereid, en juist als U had ge-

*Dit fragment is in het handschrift van M. – Red. [Het staat achterop No. 109.—Red.]

†[Misschien: ‘machinations’ (kuiperijen, machinaties). —Red.]

probeerd trouw te zijn, ondanks een vermoedelijk persoonlijk gevaar, zou dat de omstandigheden waarin U verkeert, volkomen hebben veranderd. Laten we maar eens zien wat de toekomst in petto heeft.

M.

BRIEF No. 110

Mijn beste vriend —

Mag ik U vragen de ingesloten Rp. 50 aan Dharbagiri Nath te geven als U hem ziet? De kleine man is in moeilijkheden maar verdient een terechtwijzing; en de beste straf voor een *aangenomen* chela is de berisping te ontvangen door tussenkomst van een "leke"-chela. Op weg van Ghoom naar Bengalen verloor hij geld door onvoorzichtigheid en onnadenkendheid, en in plaats van zich rechtstreeks tot mij te richten, probeerde hij zich aan het "oog van de Meester" te onttrekken en wendde hij zich tot een proef-chela, op wie hij niet het geringste beroep kon doen hem uit de moeilijkheden te helpen. Wees daarom zo goed hem te zeggen dat Ram S. Gargya zijn telegram uit Boerdwan niet heeft ontvangen, maar dat het rechtsreeks in handen kwam van de Lama, die mij ervan op de hoogte stelde. Laat hij in de toekomst voorzichtiger zijn. U ziet nu hoe gevaarlijk het is jonge chela's zelfs maar een paar dagen uit het oog te verliezen. Het verlies van geld is niets, maar het zijn de gevolgen ervan en de verleiding die verschrikkelijk zijn. Mijn vriend, *ik vrees dat ook U opnieuw ONVOORZICHTIG bent geweest*. Ik heb een brief van kolonel Chesney – uiterst beleefd en heel diplomatiek. Een aantal van dergelijke berichten kunnen dienen als een uitstekend *koelapparaat*.

De Uwe,

K.H.

P.S. – Het doet me genoegen te zien dat U in de *Pioneer* "Een dag met mijn Indische Neven" van Atettjee Sahibjee, enz. uit *Vanity Fair* hebt overgenomen. Vorig jaar vroeg ik U aan de schrijver van die schetsen wat werk te verschaffen in de geest van de eens beroemde *Ali Baba* – maar dat werd geweigerd. U meende dat hij voor de *Pioneer* niet goed genoeg schreef. U wantrouwde een "inheemse" en nu worden zijn artikelen in *Vanity Fair* aangenomen.

Ik ben blij voor de arme Padshah. Hij is een dolleman, maar draagt het hart op de rechte plaats en is oprecht toegewijd aan de Theosofie en – *onze* Zaak.

Ik moet met U overleggen. Hume schrijft aan H.P.B. (een heel *beminnelijke* brief!). Hij stuurt haar twee gecorrigeerde kopieën van een brief van hemzelf in de *Pioneer* van de 20e met de opmerking dat de tijd is gekomen dat, als

de binnenlandse pers in het hele land deze, *zijn* leiding, slechts wil volgen en de zaak kracht wil bijzetten – materiële concessies *zullen* worden verkregen – en hij voegt eraan toe “*U zult dit natuurlijk in de Theosophist overnemen.*” Hoe kan ze dat nu doen, zonder haar tijdschrift rechtstreeks in de politiek te betrekken? Ik had buitengewoon graag gezien dat zijn brief over *Opvoeding* uit *Uw Pioneer* in de *Theosophist* was overgenomen, maar aarzelde haar te zeggen dat te doen, uit vrees dat dit aan het tijdschrift een nieuwe kleur zou geven. Sommige van zijn artikelen zijn uiterst knap geschreven.

En wat gaat U doen met betrekking tot de verjaardag van de “Eclectic” en het einde van de *cyclus*?

Ze is opgeknapt en we hebben haar dichtbij Darjeeling achtergelaten. Ze is in Sikkim niet veilig. Het verzet van de Dugpa’s is geweldig en als we niet al onze tijd besteden om haar te beschermen, zal het de “oude Dame” slecht vergaan nu ze niet in staat is voor zichzelf te zorgen. Zie maar wat de kleine man overkwam – hij zal het U vertellen. U moest haar in oktober en november maar in huis nemen.

Nog eens de Uwe,
K.H.

De kleine schelm heeft mij tegenover U beschaamd doen staan door zijn onbezonnenheid – “vanuit Europees standpunt.” Ik kan niet altijd op mijn Chela’s letten als ze op reis zijn — en hun kennis van Uw manieren en gebruiken is *nihil*! Pas vandaag hoorde ik dat hij van U Rp. 30 had geleend – via Djual Khool. Het lag niet op zijn weg en hij had *niet het recht* dat te doen; maar U moet hem vergeven, want hij heeft niet het geringste benul van het verschil tussen een Tibetaanse en een Europese chela en ging even familiaar met U om als hij met Djual Khool zou hebben gedaan. Ik stuur het geleende geld in dank aan U terug en hoop dat U ons niet allemaal voor wilden zult houden!

Zoals gewoonlijk schrijf ik U een lange brief met tussenpozen. Als die *zakelijke* brief onderweg zal zijn, zal ik U een andere sturen met antwoorden op Uw vragen.

In verband met de brief van C.C.M. is er iets lachwekkends gebeurd, wat ik in mijn volgende zal vertellen.

Geluk en voorspoed voor de “nieuwe President”, eindelijk!!

Uw steeds toegenegen,
K.H.

Vergeef de onvermijdelijke vertraging. Deze brief met inhoud kan eerst over 4 of 5 dagen in Darjeeling zijn.

BRIEF No. 111

Mijn beste vriend,

Deze brief zal bij U thuis worden bezorgd door Dharbagiri Nath, een jonge Chela van mij, en zijn broeder Chela, Chandra Cusho. Het is hun verboden om iemands huis te betreden zonder daartoe te zijn uitgenodigd. Daarom verzoek ik U onze barbaarse gewoonten te verontschuldigen en hun tevens ter wille te zijn door hen uit Uw naam een uitnodiging te sturen, hetzij nu – als U hen persoonlijk kunt ontvangen en ze niet het risico lopen bij U een vreemde te ontmoeten; of – op enig ander tijdstip in de avond of laat in de nacht.

Ik heb er niet het minste bezwaar tegen dat Uw echtgenote, mevr. S., hen beiden ziet; maar ik verzoek haar niets tegen hen te zeggen, daar onze religieuze wetten hun verbieden met een dame te spreken – hun moeders en zusters uitgezonderd – en zij hen anders in grote verlegenheid zou brengen. Ik vraag haar dit uit mijn naam en ter wille van mij te doen. Op grond van onze vriendschap vertrouw ik er ook op dat *niemand behalve U* met hen zal spreken. Zij hebben hun opdracht, waar ze niet buiten mogen gaan (1) U mijn “antwoorden op de befaamde tegenstrijdigheden” te overhandigen en (2) met de heer Fern een onderhoud te hebben. Als U voor mij een antwoord hebt, zal Dharbagiri Nath het komen halen wanneer U het klaar hebt. Ik vraag U tevens met de grootste ernst hen niet met de heer Hume lastig te vallen. Denk niet aan wat er is gebeurd vóór alles is verklaard.

Steeds de Uwe,

K.H.

P.S. – Hun is ook verboden iemand, man of vrouw, een hand te geven, d.w.z. iemand *aan te raken*; maar U kunt mijn kleine man uitnodigen met U te komen praten zoveel U maar wilt, mits U discreet bent.

BRIEF No. 112

Mijn antwoord aan kolonel Chesney als reactie op zijn brief was al geschreven en klaar om door mijn kleine man te worden verzonden, toen ik de Uwe ontving, waarin U mij aanraadt niet met hem te corresponderen. Daarom stuur ik hem ter lezing aan U toe om hem, als U dat raadzaam acht – naar zijn adres door te zenden. Het lijkt onbeleefd de ontvangst van zijn brief niet te bevestigen – of hij nu sympathie voor de beweging heeft of niet.

Maar, goede vriend, ik laat dit helemaal aan U over en verzoek U in deze zaak naar eigen goeddunken te handelen. U behoort te weten dat de jonge

Fern beslist een praatjesmaker is en erger – een *geboren* en vaak onverantwoordelijke leugenaar. In zijn laatste brief probeert hij M. beet te nemen en hem te doen geloven dat hij, Fern, een nieuwe Zaroni *en herbe* is. Hij *test* ons op alle mogelijke manieren en heeft ondanks voortdurende schermutselingen, een bepaalde en heel sterke invloed op Hume, die hij bedot met denkbeeldige “machten” die de Broeders moeten verdringen. Hij heeft hem op een slinkse manier doen geloven dat hij tot een Vereniging behoort, waarvan “de naam niet kan worden genoemd”, een Vereniging die niemand zoekt, waarvan het ene lid niet weet wie het andere is en dat ook niet zal weten voordat het ware karakter van de “Broeders” is geopenbaard, hoewel het stelsel volgens hetwelk ze werkt, ieder bedrog uitsluit, enz. enz. Aan M. schrijft hij, toe te geven dat hij hem (Hume) “niet in verzoeking had behoren te brengen.” Want door zijn kracht te overschatten was hij “onbewust de oorzaak van zijn falen”!! Deze persoon zit achter veel dingen die zijn gebeurd. Houd hem in het oog en pas op voor hem. Eén ding is echter zeker. Het is nu niet de tijd om de overtredingen van onbezonnen en maar half betrouwbare “leke-chela’s” streng te bestraffen. Nu de heer Hume de Chohan en M. van zich heeft vervreemd, blijf ik alleen over om het moeilijke werk voort te zetten. U hebt H.’s brief gelezen. Wat vindt U van die enorme schaduw van een Yogi met een plechtig uitgestoken hand en een uitdagende trotse blik, die met een minachtend gebaar ontkent de bedoeling te hebben de Society schade te berokkenen?

Laat mij Uw zucht over de arme Society herhalen en U, voor ik opnieuw in de nevelige verte tussen Simla en Phari Jong verdwijn, de verzekering geven van mijn altijd vriendschappelijke gevoelens voor U,

K.H.

De heer W. Oxley wil zich bij de Eclectic aansluiten. Ik zal haar zeggen zijn brief aan U door te sturen. Wees zo vriendelijk hem te schrijven dat hij zich niet moet ergeren aan mijn weigering. Ik weet dat hij volkomen oprecht is en evenmin tot bedrog of zelfs overdrijving in staat als U. Maar hij vertrouwt te veel op zijn proefpersonen. Laat hem voorzichtig en uiterst behoedzaam zijn; en als hij lid wordt van de Society kan ik hem misschien helpen en zelfs via U met hem corresponderen. Hij is een waardevol mens die inderdaad meer oprechte achting verdient dan enige andere *Spiritistische* mysticus die ik ken. En al heb ik hem nooit astraal benaderd of met [hem] gesproken, ik heb hem vaak in gedachten gadegeslagen. Verzuim niet hem met de eerste boot te schrijven.

K.H.

BRIEF No. 113

Vertrouwelijk.

Mijn allerbeste Vriend,

Vergeef me dat ik U met mijn eigen zaken lastig val – maar hoewel de Chohan mij heeft *genoodzaakt* te antwoorden, weet ik werkelijk niet of ik binnen de perken van Uw beleefdheidsnormen blijf of erbuiten. Ik moet U een lange brief schrijven over iets dat me verontrust en ik verzoek U mij raad te geven. Ik zit in een hoogst onaangename positie doordat ik enerzijds het risico loop een vriend te verraden en – anderzijds Uw *erecode* te schenden (de vriend bent U niet zelf). Ik hoop dat ik volledig mag vertrouwen op Uw persoonlijke vriendschap en *natuurlijk* op Uw eer.

Eer! Wat een vreemde, bijzonder vreemde opvattingen schijnt U te hebben over dat heilige goed! Wees maar niet bang, want de hele zaak is eigenlijk meer lachwekkend dan gevaarlijk. Toch schuilt er in het verlies van de heer Hume een gevaar.

Morgen zal ik uitvoeriger schrijven. Fern maakt zich een beetje belachelijk maar hij is een helderziende en lijdt ook enigszins aan hallucinaties. Maar de heer H. is te streng tegenover hem. De jongen hoopt dat, als wij mythen of *bedriegers* zijn, hij ons zal ontmaskeren. Ach, wat voor kwaad steekt er in zo'n hallucinatie? Toch *schendt* H. zijn vertrouwen en stuurt mij een ellenlange brief met de raad hoe wij uit onze moeilijkheden moeten komen! Hij wil onze weldoener zijn en ons eeuwig aan hem verplichten, omdat hij heeft voorkomen dat M. opnieuw in Ferns *val* zou lopen. Ik had zijn brief aan U willen doorzenden, maar er staat boven "persoonlijk en vertrouwelijk", en ik zou in zijn ogen geen *gentleman* zijn als hij zo'n inbreuk op het vertrouwen zou ontdekken. Toch wil ik in ieder geval dat U deze brief leest en ik laat aan U de keus de brief terug te sturen of te vernietigen. Als U niet wilt dat hij weet dat U hem hebt gelezen – plak er dan een postzegel op en gooi hem in de brievenbus. Ik geloof niet dat hij U deze keer in vertrouwen zal nemen. Maar ik kan het mis hebben. U zult spoedig meer vernemen.

Uw toegenegen,
K.H.

BRIEF No. 114

Ontvangen omstreeks februari 1882*, Allahabad.

De toegezonden brief is van een Babu, de Bengalees die U afschuw inboezemde, en ik vraag U, ter wille van K.H. — als hij komt tegenover hem het gevoel van onpasselijkheid te verbergen dat U misschien bekruipt als U hem ziet. Lees hem aandachtig. De onderstreepte regels bevatten de kern van de grootste hervorming, de meest heilzame resultaten bereikt door de Theosofische beweging. Als onze vriend uit Simla wat minder prikkelbaar was, dan had ik misschien geprobeerd hem ertoe te bewegen speciale regels en een bepaalde gelofte met voorschriften en verplichtingen voor de Zenana vrouwen van India op te stellen. Doe Uw voordeel met de suggestie en probeer of U hem daartoe kunt overhalen. Schrijf zonder uitstel aan hem in Bombay, naar Uw huis te komen en de oude vrouw daar te ontmoeten en geef hem dan over aan zijn landgenoot en Medelid, de “Prayag” Babu – de jonge dokter van Uw Society. Telegrafeer haar dan in Meeroet om te komen, *en gebruik mijn naam* – anders zal ze het niet doen. Ik heb hem al namens haar geantwoord. Wees niet verbaasd; ik heb een reden voor alles wat ik doe, zoals U misschien over enkele jaren zult begrijpen.

En waarom zoudt U zo nieuwsgierig zijn naar mijn *briefjes* aan andere mensen? Hebt U al niet moeite genoeg met het ontcijferen van mijn brieven die aan Uzelf zijn gericht?

M.

BRIEF No. 115

Ontvangen tijdens een kort bezoek aan Bombay in januari 1882.

Het was stellig de vurige wens van K.H. en mijzelf dat, nu Scott de jaarlijkse herdenking niet kon bijwonen, U dat zoudt doen – niet om deel te hebben aan de activiteiten, maar eenvoudig – om erbij tegenwoordig te zijn. Deze onfortuinlijke organisatie zal zich opnieuw presenteren zonder één enkele Europeaan van aanzien en invloed. Maar geen van ons beiden zou U – tegen Uw zin – een bepaalde gedragslijn willen opdringen. Wat ik zeg moet daarom niet worden uitgelegd als een opdracht of een dringend verzoek. Ons lijkt het goed – maar U moet Uw eigen nuchtere oordeel volgen – te meer daar zich nu misschien een crisis aftekent. Eén reden dat ik U riep, was de wens van K.H. dat U

*[Vermoedelijk november 1881. -Red.]

onder bepaalde magnetische en andere occulte invloeden zoudt worden gebracht die in de toekomst een gunstige werking op U zouden hebben.

Morgen schrijf ik meer, want ik hoop dat U ons toch een dag of twee de tijd zult geven om te zien wat er door Koothoomi voor U kan worden gedaan.

M.

BRIEF No. 116

A.P. Sinnett

Mijn beste Vriend,

Ik ben doodmoe en al dit gekrakeel beu. Wees zo goed deze brief te lezen voor U hem aan de heer Hume geeft. Zou hij als tol van dankbaarheid slechts een pond vlees opeisen, dan zou ik niets te zeggen hebben – maar een pond nutteloze woorden is werkelijk meer dan zelfs ik kan verdragen!

Steeds de Uwe,

K.H.

BRIEF No. 117

Dit is een introductie bij mijn (leke) Chela no. 1 van “leke-Chela No. 2” — Mohini Babu. De ervaringen van de laatste en wat hij heeft te zeggen, zullen de heer Sinnett interesseren. Mohini Babu is door mij met een bepaalde opdracht gestuurd met betrekking tot het naderende en heel dreigende einde van de (theosofische) cyclus — en heeft geen tijd te verliezen. Wees zo goed hem direct te ontvangen en te luisteren naar wat hij te zeggen heeft.

De Uwe,

K.H.

BRIEF No. 118

Dit is een ongepaste inmenging in een vertrouwelijke correspondentie. Zelfs geen tijd om Uw vragen te beantwoorden – zal dat morgen of overmorgen doen. Al dagenlang zie ik in de gedachten van Uw echtgenote iets van ongerustheid over “Den”. Als een kind van nature een sterk gestel heeft, zijn kinderziekten zelden gevaarlijk, zelfs als ze een beetje worden verwaarloosd; vertroetelde kinderen zijn van nature vatbaar voor besmettelijke ziekten.

Onlangs, nadat de “Ontervde”, die een oogje in het zeil hield, mij op haar attent had gemaakt, bemerkte ik, dat zij ten huize van de heer Hume bang was de kiemen van de ziekte met zich mee naar huis te nemen. Wees *in geen geval* bevreesd. Ik hoop dat U het mij niet kwalijk zult nemen dat ik U raad dat, wat ik hierbij insluit, in een zakje te naaien – een deel ervan is voldoende – en dit om de hals van het kind te hangen.

Daar ik niet in staat ben het magnetisme van mijn stoffelijk lichaam volledig naar Uw woning over te brengen, doe ik het op een na beste, door U een haarlok te zenden als een middel om mijn aura in geconcentreerde toestand over te brengen. Laat niemand die aanraken behalve mevr. Sinnett. U zult er goed aan doen de heer Fern een tijdlang niet te dicht te naderen.

De Uwe,
K.H.

Zeg aan niemand iets over dit briefje.

BRIEF No. 119

Geef de heer Sinnett mijn salams – en vraag hem te reageren op bijgesloten briefje. Hij weet wel wat ik hem over het onderwerp in een hoofdartikel wil laten schrijven. Zeg hem ook dat de tijd kort en kostbaar is en niet mag worden verspild.

K.H.

Het volgende zal wellicht later leiden tot een merkwaardige bevestiging van onze “verduisterings”-leer, die mijn vriend, – de Redacteur van de “Phoenix” zo onbegrijpelijk vindt.

Wilt U zo vriendelijk zijn er ook een artikel over te schrijven, en daarmee aan U verplichten,

Uw,
K.H.

KRANTEKNIPSEL

De opvatting van Sir John Lubbock bevestigt of steunt de conclusie waartoe enkele van de meest vooraanstaande sterrenkundigen sinds lang waren gekomen, namelijk, dat er nu in het zonnestelsel of aan het firmament veel donkere lichamen zijn – d.w.z. lichamen die nu geen of betrekkelijk weinig licht uitstralen. Hij wijst er bijvoorbeeld op dat in het geval van Procyon het bestaan van een onzichtbaar lichaam wordt aangetoond door de beweging van de zichtbare sterren. Een ander voorbeeld dat hij aanhaalt heeft betrekking op

de opmerkelijke verschijnselen die Algol vertoont, de heldere ster in het Hoofd van Medusa. Deze ster straalt twee dagen en dertien uur lang zonder te veranderen; dan slinkt ze in drie en een half uur van een ster van de tweede tot een van de vierde grootte; om daarna in nog eens drie en een half uur haar oorspronkelijke helderheid te herkrijgen. Volgens Professor Lubbock moeten deze veranderingen worden beschouwd als een aanwijzing voor het bestaan van een ondoorschijnend lichaam dat met geregelde tussenpozen een deel van het licht van Algol onderschept.

BRIEF No. 120

Aan de Heer Sinnetts "lady".

Draag het ingesloten haar in een *katoenen* band (en desgewenst in een metalen armband) een beetje lager dan Uw *linkeroksel* onder de linker-schouder. Volg de raad die U zal worden gegeven door Henry Olcott. Hij is goed en wij zullen er geen bezwaar tegen maken. Koester geen boze gevoelens, zelfs niet jegens een vijand en iemand die U onrecht heeft gedaan: want haat werkt als een antidotum en kan zelfs de invloed van *dit haar* aantasten.

K.H.

BRIEF No. 121

Ontvangen in Bombay bij terugkeer in India, juli 1881.

Mijn dank. De kleine dingen blijken heel nuttig te zijn en ik ben U er heel erkentelijk voor. U zoudt naar Simla moeten gaan. PROBEER het. Ik geef toe dat het voor mij een teer punt is dat U het doet. We moeten, zoals ik U heb gezegd, de resultaten van *het* Boek geduldig afwachten. De *leemten* zijn vervelend en een "tantaluskwelling", maar we kunnen het onvermijdelijke niet tegengaan. En daar het altijd goed is een fout te herstellen, deed ik dat al door de *Occult World* onder de aandacht van C – te brengen. Geduld, geduld.

Steeds de Uwe,

K.H.

BRIEF No. 122

Mijn goede vriend; hoewel de heer Eglinton heeft beloofd tegen het eind van juni terug te komen, kan hij dat niet – na het gevaar dat hem in Calcutta,

juist op de dag van zijn vertrek, heeft bedreigd – tenzij hij volledig tegen een herhaling van zo'n schandelijke behandeling wordt beschermd. Als de heer Hume hem graag wil hebben, laat hij hem dan bij gebrek aan iets beters voor een jaar of zo de plaats aanbieden van particulier secretaris, nu de heer Davison weg is. Als U of de heer Hume werkelijk verlangend zijn *mij te zien* – (of liever *mijn astrale Zelf*) is er voor U een kans. H.P.B. is te oud en niet passief genoeg. Bovendien heeft ze te veel diensten bewezen om ertoe te worden gedwongen. Met de heer Eglinton zou het gemakkelijk gaan, als hij bereid is. Profiteer daarom van de geboden kans; over een jaar ZAL HET TE LAAT ZIJN.

De Uwe,

KH.

Londen, 27 april

Aan de Heer A.P. Sinnett,

Redacteur Pioneer, Allahabad.

BRIEF No. 123

Wees niet ongeduldig – goede vriend, ik zal morgen antwoorden. Als U op een goede dag de moeilijkheden zult leren kennen die ik op mijn weg vind, zult U inzien hoezeer U zich nu en dan in mijn doen en laten vergist.

K.H.

BRIEF No. 124

Kunt U voor mij niet drie kiezelstenen bemachtigen? Ze moeten afkomstig zijn van de kust van de Adriatische Zee – bij voorkeur uit Venetië; en zo dicht mogelijk gevonden bij het Paleis van de Doge; (onder de Brug der Zuchten zou het beste zijn, als het slijk van eeuwen dat niet verhinderde). De stenen moeten van drie verschillende kleuren zijn, de ene rood, de andere zwart; de derde wit (of grijsachtig). Als U erin slaagt ze te vinden, houd ze dan alstublieft weg van iedere invloed en aanraking behalve van Uzelf, en verplicht daarmee als steeds Uw,

K.H.

BRIEF No. 125

Mij werd opgedragen door mijn geliefde Meester, in India en de Westerse landen bekend als Koot Hoomi Lal Singh, uit zijn naam het volgende bekend te maken, in antwoord op een zekere verklaring van de heer W. Oxley, die hij voor publicatie in de Theosophist had ingezonden. Genoemde heer beweert dat mijn Meester Koot Hoomi (a) hem driemaal “in astrale vorm” heeft bezocht; en (b) dat hij een gesprek met de heer Oxley heeft gehad waarin hij, naar wordt aangevoerd, laatstgenoemde bepaalde verklaringen zou hebben gegeven betreffende astrale lichamen in het algemeen, en het onvermogen van zijn eigen *Mayavi-rupa*, tegelijk met het lichaam “aan beide einden van de lijn” zijn bewustzijn te behouden. Daarom verklaart mijn Meester dat: – 1. Wie de heer Oxley ook mag hebben gezien en met wie hij op de aangegeven tijd ook mag hebben gesproken, het was niet met Koot Hoomi, de schrijver van de brieven die in de *Occult World* zijn gepubliceerd.

2. Hoewel mijn Meester de heer in kwestie kent, die hem eens met een eigenhandig geschreven brief vereerde, waardoor hij de gelegenheid kreeg met hem (de heer Oxley) kennis te maken en zijn intuïtieve vermogens en *westerse* geleerdheid oprecht te bewonderen – heeft hij hem toch nooit in astrale vorm of op andere wijze benaderd: Ook heeft hij met de heer Oxley nooit een onderhoud gehad en zeker niet een van dien aard, waarin het onderwerp zowel als het gezegde, de premissen en de conclusies, verkeerd waren.

3. Als gevolg van genoemde beweringen, die bij herhaling velen van onze theosofen licht in verwarring zullen brengen, heeft mijn Meester besloten de volgende resolutie bekend te maken.

Van nu af aan zal ieder medium of iedere ziener, die mocht willen beweren door mijn Meester te zijn bezocht of met hem te hebben gesproken of hem te hebben gezien – zijn bewering moeten staven door zijn of haar verklaring te doen voorafgaan door DRIE GEHEIME WOORDEN, die hij, mijn Leraar, bekend zal maken aan en onder de veilige hoede zal stellen van de heer A.O. Hume en de heer A.P. Sinnett, respectievelijk de President en Vice-President van “The Eclectic Theosophical Society” in Simla. Zolang zij constateren dat deze drie woorden niet op de juiste wijze door een medium zijn herhaald of aan een desbetreffende verklaring voorafgaan, of die mondeling of schriftelijk is, en uitgaat van hem of haar, of namens hem of haar, zal de bewering worden beschouwd als een ongegronde aanmatiging en zal er geen aandacht aan worden geschonken. Tot zijn spijt heeft mijn Leraar zich genoodzaakt gezien deze stap te doen, daar een dergelijk zelfbedrog zich de laatste tijd helaas herhaaldelijk heeft voorgedaan en snel moet worden ingetoomd.

De bovenstaande bekendmaking en uiteenzetting moeten in een voetnoot onder de gepubliceerde verklaring van de heer Oxley worden geplaatst.

In opdracht,

DJUAL-KHOOL. M. xxx.

BRIEF No. 126

P.S. Het is buitengewoon moeilijk om een regeling te treffen voor een correspondentieadres in de Punjab. Zowel B. als ikzelf hadden erg op de jonge man gerekend wiens sentimentaliteit hem naar onze mening ongeschikt maakt voor de nuttige functie van tussenpersoon. Toch zal ik blijven proberen en ik hoop U de naam te sturen van een postkantoor hetzij in de Punjab of N.W.P. waar een van onze vrienden een- of tweemaal per maand voorbijkomt.

K.H.

BRIEF No. 127*

Uittreksels uit Brieven van K.H. aan A.O.H. en A.P.S. Ontvangen door A.P.S.
op 13 augustus 1882

Een van Uw brieven begint met een aanhaling uit een van mijn eigen brieven . . . “Bedenk dat er in de mens geen blijvend beginsel is” – welke zin, naar ik zie, wordt gevolgd door een opmerking van U, “Hoe staat het met het zesde en het zevende beginsel?” Hierop antwoord ik dat Atma noch Buddhi ooit *in* de mens waren, – een klein metafysisch axioma, dat U bij Plutarchus en Anaxagoras met vrucht kunt bestuderen. Laatstgenoemde schiep zijn *nous* *αυτοκρατής* † de zelf-potente geest, het *nous*, dat alleen *noumena* onderkent, terwijl de eerste op gezag van Plato en Pythagoras leerde dat de *demonium* of dit *nous* altijd buiten het lichaam blijft; dat het zweeft en om zo te zeggen het bovenste deel van het hoofd van de mens overschaduwte, en alleen het grote publiek denkt dat het in hen is. . . . Boeddha heeft gezegd “ge moet U volkomen bevrijden van alle onbestendige dingen die Uw lichaam samenstellen opdat Uw lichaam bestendig zal worden. Het bestendige gaat nooit op in het onbestendige, hoewel beide één zijn. Alleen als alle uiterlijke verschijningsvormen zijn verdwenen, blijft dat ene levensbeginsel over, dat onafhankelijk van alle uiterlijke verschijnselen bestaat. Het is het vuur dat in het

*De uittreksels zijn in het handschrift van de heer Sinnett. —Red.

†[*Nous* *autokrates*. —Red.]

eeuwige licht brandt, wanneer de brandstof is verbruikt en de vlam is uitgedoofd; want dat vuur is noch in de vlam, noch in de brandstof, evenmin binnen een van beide, maar boven, onder en overal – (Parinirvana Sutra kuan XXXIX).

. . . U verlangt ernaar vermogens te verwerven. Ga aan het werk en probeer tot helder inzicht te komen. Dit laatste is geen gave maar een universele mogelijkheid die we allen gemeen hebben. Zoals Luke Burke het uitdrukt: “idioten en honden bezitten het, en vaak in sterkere mate dan de meest intellectuelen.” Dat komt omdat idioten noch honden hun redelijke vermogens gebruiken, maar hun natuurlijke instinctieve gewaarwordingen de vrije loop laten.

. . . U gebruikt teveel suiker in Uw voedsel. Neem fruit, brood, thee, koffie en melk en gebruik die zoveel U maar wilt, maar geen chocolade, vet, gebak en maar heel weinig suiker. De gisting die erdoor ontstaat, vooral in Uw klimaat, is heel schadelijk. De methoden die worden gebruikt om in onze chela's helderheid van inzicht te ontwikkelen, kunnen gemakkelijk door U worden gevolgd. Iedere tempel heeft een donkere kamer, waarvan de muur aan de noordkant geheel is bedekt met een plaat van gemengd metaal, voornamelijk koper, dat zeer sterk is gepolijst, met een oppervlak dat de dingen even goed kan weerkaatsen als een spiegel. De chela zit op een geïsoleerd krukje, een bankje met drie poten dat in een bak van dik glas met platte bodem staat – evenals de dienstdoende lama, en beiden vormen met de spiegelende muur een driehoek. Boven de kruin van het hoofd van de chela wordt een magneet opgehangen zonder dat deze hem raakt, met de Noordpool naar boven. De lama die de zaak op gang heeft gebracht, laat de chela, die naar de muur staart, alleen, en na de derde keer is hij niet meer nodig.

BRIEF No. 128*

Klasse P.

Indische Telegraafdienst

Lokaal No. 48

Aan	Van	
Station Adyar Madras	Station Jummoo	
Aan	Van	
Persoon Mevrouw Blavatsky	Persoon Kol. Olcott	
De	Meesters	hebben
Damodar	genomen	terugkeer
niet	beloofd	

Wij zullen hem terugsturen.

Adyar 25-11-83. Tijd 10.15.

K.H.

BRIEF No. 129

Indische Telegraafdienst.

Aan	Van
Station Adyar Madras	Station Jammoo
Aan	Van
Persoon Mevrouw Blavatsky	Persoon Kolonel Olcott

Redactrice van de Theosophist,

Damodar vertrok voor dageraad – om ongeveer acht uur brieven van hem en Koothumi op mijn tafel gevonden – Zeggen niets over al of niet terugkeren – Damodar zegt ons allen voorwaardelijk vaarwel en zegt broeder theosofen moeten allen bemoediging vinden in het besef dat hij de gezegende meesters heeft gevonden en door hen is geroepen. Jongste vorderingen van de beste jongen verbazingwekkend. Homey† vraagt mij orders af te wachten.

Madras 25-11-83. Tijd 17.30.

*[In afwijking van de Tweede Uitgave (Engels) zijn brieven 128 en 129 verwisseld om ze in tijdsorde te plaatsen. —Red.]

†[Aldus in het M.S. Vermoedelijk de fonetische weergave van een beambte van Homi. —Red.]

AANHANGSEL

BRIEF No. 130

Triplicane,

Madras, 7 mei 1882

Aan de Weledelgeb. Heer A.P. Sinnett,
Redacteur van de Pioneer, enz. enz. enz.

Geachte Heer,

In de laatste drie maanden heeft mevrouw Blavatsky mij verscheidene malen verzocht U zodanig praktisch onderricht te geven in onze occulte Wetenschap als mij is toegestaan aan iemand in Uw positie; en mij is nu door --- opgedragen U tot op zekere hoogte te helpen door een deel van de eerste sluier van het mysterie op te lichten. Ik behoef U nauwelijks te zeggen dat van de Meesters moeilijk kan worden verwacht dat ze de taak op zich nemen van persoonlijk onderricht en toezicht in het geval van beginnelingen zoals U, hoe oprecht en serieus U mag zijn in Uw geloof in hun bestaan en de realiteit van hun wetenschap, en in Uw pogingen de verborgenheden van die wetenschap te onderzoeken. Als U meer weet over hen en het bijzondere leven dat zij leiden, zult U, daar ben ik zeker van, niet geneigd zijn hun kwalijk te nemen dat ze U niet *persoonlijk* het onderricht verschaffen dat U zo graag van hen wilt ontvangen.

Ik kan U meedelen dat de nu beloofde hulp aan U zal worden gegeven mits U Uw goedkeuring hecht aan de volgende voorwaarden: —

(1) U moet mij Uw Erewoord geven dat U aan niemand, of hij tot de Theosophical Society behoort of niet, ooit de Geheimen zult openbaren die U worden meegedeeld, tenzij U vooraf mijn toestemming daarvoor ontvangt.

(2) U moet een leven leiden dat volkomen verenigbaar is met de Geest van de regels die U reeds als richtsnoer zijn gegeven.

(3) U moet Uw belofte herhalen de doeleinden van de Theosofische Associatie zoveel als in Uw vermogen ligt te bevorderen.

(4) U moet de aanwijzingen, die U tegelijk met het hierin beloofde onder-richt worden gegeven, strikt opvolgen.

Ik moet daaraan nog toevoegen, dat al wat lijkt op een weifelende geestes-

houding ten aanzien van de realiteit van de Occulte Wetenschap en de doeltreffendheid van de voorgeschreven gang van zaken, vermoedelijk zal verhinderen dat het gewenste resultaat wordt bereikt.

Als U mij een antwoord stuurt op deze brief, hoop ik dat U zo goed wilt zijn mij te laten weten of U bekend bent met het Sanskriet Alfabet en of U Sanskriet woorden *correct en duidelijk* kunt uitspreken.

Ik verblijf steeds oprecht de Uwe,

T. SUBBA ROW

BRIEF No. 131

Coconada,

26 juni 1882.

Aan de Weledelgeb. Heer A.P. Sinnett, enz. enz. enz.

Geachte Heer,

Neem mij alstublieft niet kwalijk dat ik U tot nu toe geen antwoord op Uw brief heb gezonden. De *voorwaardelijke* instemming die U verkoos te betuigen met de door mij gestelde voorwaarden, maakte het nodig de Broeders om hun mening en orders te vragen. En het spijt mij U nu te moeten meedelen dat zo iets als praktisch onderricht in het ritueel van de Occulte Wetenschap onder de door U gestelde voorwaarden onmogelijk is. Voor zover mij bekend, is geen enkele bestudeerder van de Occulte Filosofie er ooit in geslaagd zijn psychische vermogens te ontwikkelen, zonder het leven te leiden dat dergelijke bestudeerders is voorgeschreven; en het ligt niet in de macht van de leraar voor enige bestudeerder een uitzondering te maken. De regels die de oude leraren in de Occulte Wetenschap hebben vastgesteld zijn onwrikbaar; en het wordt niet aan het oordeel van een leraar overgelaten er, al naar de aard van de bestaande omstandigheden, wel of niet de hand aan te houden. Als U het onuitvoerbaar acht Uw tegenwoordige levenswijze te veranderen, zult U op praktisch onderricht moeten wachten totdat U in een positie verkeert waarin U die offers zult kunnen brengen die de Occulte Wetenschap verlangt; en voor het ogenblik moet U tevreden zijn met zodanig theoretisch onderricht, als U mogelijkerwijs kan worden gegeven.

Het is eigenlijk niet nodig U nu te zeggen of het onderricht dat U in mijn eerste brief werd beloofd onder de daarin gestelde voorwaarden, in U die vermogens zal ontwikkelen die U in staat zullen stellen de Broeders langs helderziende weg waar te nemen of met hen te spreken. Occulte oefening, op welke

manier die ook is begonnen, zal na verloop van tijd dergelijke krachten natuurlijk tot ontplooiing brengen. U hebt een zeer geringe dunk van de Occulte Wetenschap, als U zoudt veronderstellen dat de verwerving van psychische vermogens op zichzelf het hoogste en enig wenselijke resultaat van occulte oefening is. Het verwerven van vermogens om wonderen te doen alleen, kan de bestudeerder van de Occulte Wetenschap nooit onsterfelijkheid verzekeren, tenzij hij het middel heeft gevonden zijn individualiteitsbesef langzamerhand te verplaatsen van zijn vergankelijk stoffelijk lichaam naar het onvergankelijke en eeuwige *Niet-Zijnde*, dat door zijn zevende beginsel wordt vertegenwoordigd. Wil dit zien als het werkelijke doel van de Occulte Wetenschap en ga na of de regels die U werden gevraagd te gehoorzamen, al dan niet noodzakelijk zijn om deze ontzaglijke verandering teweeg te brengen.

Onder de huidige omstandigheden hebben de Broeders mij gevraagd U en de heer Hume te verzekeren, dat ik ten volle bereid zou zijn U beiden zodanig theoretisch onderricht te geven in de Wijsbegeerte van de Oude Brahmaanse godsdienst en het Esoterische Boeddhisme als mij mogelijk is.

Ik ben van plan hiervandaan op de 30e van deze maand naar Madras te vertrekken.

Ik verblijf steeds oprecht de Uwe,

T. SUBBA ROW

BRIEF No. 132*

Uittreksels die ik voor U kreeg van "Rishi M." – uit medelijden met Uw ongeduld. Zie mijn briefje.

Het zou hem ongetwijfeld heel wat ongemak bezorgen als hij verplicht was zijn levenswijze volkomen te veranderen. Uit de brieven zal U blijken dat hij erg benieuwd is van tevoren de aard van de Siddhi's of de wonderdadige krachten te kennen, die hij verwacht te zullen verkrijgen door het proces of ritueel dat ik van plan ben hem voor te schrijven.

De kracht waarmee hij in aanraking zal komen door het proces in kwestie, zal zonder twijfel wonderlijke clairvoyante vermogens ontwikkelen, zowel wat het gezicht als het geluid betreft in enkele van de hogere correlaties; en de verhevenste van deze correlaties moet volgens onze Rishi – M – de kandidaat door *de eerste drie fasen van inwijding* voeren, als hij daarvoor de geschiktheid bezit.

*Gedeelten van deze brief ontbreken. De opmerkingen in het handschrift van K.H. zijn vet gedrukt. – Red.

Maar ik ben niet bereid de heer Sinnett NU de verzekering te geven dat ik hem een van de hogere correlaties zal leren. Wat ik van plan ben hem nu te leren is de voorbereiding die aan de bestudering van dergelijke correlaties noodzakelijk moet voorafgaan

.....

 mijn voorstel in overweging.

Daar ik na mijn aankomst hier overal heb rondgezworven, heb ik mijn tweede artikel over het boek van de heer Oxley nog niet kunnen voltooien.

Maar ik zal mijn best doen dit zo spoedig mogelijk af te maken.

Voor het ogenblik verblijf ik,

Uw dienstwillige dienaar,

T. SUBBA ROW

Aan Mevrouw H.P. Blavatsky, enz. Coconada, 3 juni 1882.

Mijn beste vriend, ik raad U ten sterkste aan nu geen taak op U te nemen die Uw krachten en middelen te boven gaat; want als U zich *eenmaal hebt verbonden*, zou het breken van Uw belofte U jarenlang, zo niet voor altijd, van verdere vooruitgang uitsluiten. Van begin af aan heb ik tegen *Rishi "M."* gezegd dat zijn bedoeling goed was, maar zijn plan *dwaas*. Hoe kunt U in Uw positie dergelijk werk op U nemen? Occultisme laat niet met zich spotten. Het vraagt *alles* of niets. Ik las Uw brief aan S.R., die hij aan Morya zond en ik zie dat U geen begrip hebt van de eerste beginselen van . . . X.

(Voor het vervolg zie blz. 417)

BRIEF No. 133

Mijn beste Heer Sinnett,

Het is heel vreemd dat U zo gauw geneigd bent *Uzelf te misleiden*. Ik heb gisteravond degene gezien die ik moest zien, en daar ik de verklaring heb ontvangen die ik nodig had, ben ik nu gerustgesteld op die punten waar ik niet alleen aan twijfelde, maar die ik óók beslist met tegenzin zou aanvaarden. De woorden in de eerste regel zijn woorden die ik voor U moet herhalen als een waarschuwing, en omdat ik U tenslotte als een van mijn beste *persoonlijke* vrienden beschouw. U *hebt* Uzelf misleid en doet dat nog *steeds*, in gewone taal U houdt Uzelf *voor de gek* wat de brief betreft die ik gisteren van de Mahatma ontving. De *brief is van Hem*, of die door een chela werd geschreven of niet; en – hoe onverklaarbaar hij U ook mag schijnen, hoe tegenstrijdig en

“absurd” ook, hij geeft volledig zijn gevoelens weer en *hij blijft* bij wat hij erin heeft gezegd. Het bevreemdt mij bijzonder dat U alleen aanneemt dat iets van Hem afkomstig is als dat met Uw eigen gevoelens strookt, en dat U alles verwerpt wat in tegenspraak is met Uw eigen denkbeelden over hoe het moet zijn. Olcott heeft zich dwaas gedragen en volslagen tactloos; hij erkent dit en is bereid het tegenover alle Theosofen te erkennen en het *mea culpa* uit te spreken – en dat is meer dan waartoe enig Engelsman bereid zou zijn. Dat is misschien de reden waarom hij, met al zijn gebrek aan tact en zijn vele kuren, die terecht Uw gevoeligheden, en de hemel weet, ook de mijne! kwetsen, daar hij ingaat tegen alles wat *conventioneel* is – nog altijd bijzonder gezien is bij de Meesters, die niets geven om de bloesem van de Europese beschaving. Had ik gisteravond geweten wat ik intussen heb vernomen – nl. dat U zich verbeeldt, of liever, Uzelf dwingt zich te verbeelden, dat de brief van de Mahatma niet helemaal echt is en door een chela werd geschreven om mij een genoege te doen, of iets dergelijks, dan zou ik niet naar U toe zijn gesnelde als de enige reddingsplank. De dingen worden inderdaad duister en ondoorzichtig. Ik heb het gisteravond klaargespeeld de Psychic Research Society te bevrijden van haar nachtmerrie, Olcott; ik zal er misschien in slagen Engeland te verlossen van zijn schrikbeeld – de Theosofie. Als U – de meest toegewijde en de beste van alle Theosofen – geheel en al het slachtoffer wilt worden van Uw eigen vooroordelen, en wilt geloven in nieuwe goden uit Uw eigen fantasie die de oude onttronen – dan is ondanks alles de Theosofie te vroeg in dit land gekomen. Laat Uw L.L.T.S. blijven doorgaan zoals zij doet – ik kan daar niets aan veranderen, en wat ik bedoel zal ik U zeggen als ik U zie. Maar *ik* wil niets met de nieuwe regeling te maken hebben en – trek me er geheel uit terug, tenzij we het erover eens zijn dat we het niet langer oneens moeten zijn.

De Uwe,
H.P.B.

BRIEF No. 134

Dehra Dun. Vrijdag, de 4e.

Kwam pas gisteren aan, gisteravond laat uit Saharanpur. Het huis heel goed, maar koud, vochtig en somber. Ontving een hele stapel brieven en beantwoordde de Uwe het eerst.

Zag eindelijk M. en liet hem Uw laatste brief zien of liever die van Benemadhab waarop U een vraag hebt gekrabbeld. Op deze laatste geeft Morya antwoord. Ik schreef dit op terwijl hij dicteerde en maak er nu een kopie van.

*Ik schreef Sinnett mijn mening over de theosofen van Allahabad. (Toch niet door mijn tussenkomst?) Adityaram B. schreef een dwaze brief aan Damodar, en Benemadhab stuurt een dwaas verzoek aan de heer Sinnett. Omdat K.H. met twee mannen verkoos te corresponderen, die voor de Society van het allerhoogste belang en het grootste nut bleken te zijn, willen ze allen — of ze verstandig zijn of dom, schrander of traag, *misschien* nuttig of volslagen nutteloos, — er aanspraak op maken ook rechtstreeks met ons te corresponderen. Zeg hem (U) dat hieraan een eind moet komen. Eeuwenlang hebben we nooit met iemand gecorrespondeerd en dat is ook niet onze bedoeling. Wat heeft Benemadhab of iemand anders van de vele pretendenten gedaan om te menen daar recht op te hebben? Helemaal niets. Ze worden lid van de Society, en hoewel ze even halsstarrig blijven als ooit tevoren in hun oude geloofsovertuigingen en bijgeloven, en nog nooit hun kaste of ook maar een van hun gewoonten hebben opgegeven, verwachten ze in hun zelfzuchtig exclusivisme, dat ze ons zullen zien, zich met ons kunnen onderhouden en bij alles onze steun zullen genieten. Het zal mij aangenaam zijn als de heer Sinnett tegen iedereen die zich met soortgelijke pretenties tot hem wendt, het volgende zegt: “De ‘Broeders’ willen dat ik U allen, *inheemsen*, meedeel dat, tenzij iemand bereid is een echte theosoof te worden, d.w.z. te doen zoals D. Mavalankar deed, — de kaste en zijn oude bijgeloven volledig op te geven en zich een waar hervormer te tonen (vooral in het geval van het kinderhuwelijk), hij eenvoudig een lid van de Society zal blijven, zonder enige hoop ooit iets van ons te horen. De Society, die in dit opzicht geheel in overeenstemming met onze opdrachten handelt, *dwingt niemand een theosoof te worden van de Ite Afdeling*. Het wordt aan hemzelf en zijn eigen keuze overgelaten. Het heeft voor een lid geen zin te zeggen ‘Ik leid een zuiver leven, ik ben geheel onthouder, gebruik geen vlees en mijd de ondeugd. Mijn hele streven is gericht op het goede enz.’, terwijl hij tegelijk door zijn daden een onoverkomelijke hinderpaal opwerpt op de weg tussen hemzelf en ons. Wat hebben wij, de discipelen van de ware *Arhats*, van het esoterische Boeddhisme en van Sanggyas te maken met de *Shastra’s* en het Orthodoxe Brahmanisme? Er zijn honderd-duizenden Fakirs, Sannyasi’s en Sadhu’s die een uiterst rein leven leiden, maar die toch, omdat ze het pad der *dwalingen* bewandelen, nooit de gelegenheid hebben gehad ons te ontmoeten, te zien of zelfs maar van ons te horen. Hun voorouders hebben de volgelingen van de enige ware filosofie op aarde uit India verdreven, en nu is het niet aan laatstgenoemden naar hen toe te komen, maar aan hen om naar ons te komen, als ze ons nodig hebben. Wie van hen is

*[Van hier tot ‘*ons pad niet kruisen*’ op blz. 515 is een aanhaling van Meester M.—Red.]

bereid Boeddhist te worden, een *Nastika*, zoals zij ons noemen? Niemand. Zij die ons hebben geloofd en gevolgd, hebben hun beloning ontvangen. De heer Sinnett en Hume zijn uitzonderingen. Hun geloof is voor ons geen beletsel, want zij hebben *er geen*. Zij waren misschien door invloeden omgeven, kwade magnetische emanaties als gevolg van drank, de Maatschappij en allerlei fysieke contacten (die zelfs ontstaan als men onreine mensen een hand geeft), maar dit zijn allemaal stoffelijke en materiële belemmeringen, die wij met een beetje moeite zouden kunnen tegengaan en zelfs zonder veel schade voor onszelf uit de weg kunnen ruimen. Dat is niet zo met het magnetisme en de onzichtbare gevolgen die uit verkeerde doch oprechte geloofsovertuigingen voortkomen. Het geloof in Goden en God en ander bijgeloof trekt miljoenen vreemde invloeden, levende wezens en krachtige agentia tot hen aan, die we niet dan met meer dan gewone krachtsinspanning zouden kunnen verdrijven. Wij wensen dat niet te doen. Wij vinden het noch noodzakelijk, noch nuttig, onze tijd te verliezen met strijd te voeren tegen de onontwikkelde *Planetariërs*, die zich met welgevallen uitgeven voor goden en soms voor bekende figuren die op aarde hebben geleefd. Er zijn Dhyan-Chohans en “Chohans der Duisternis”, niet wat men *duivels* noemt, maar onvolmaakte “Intelligenties”, die evenmin als de “Dhyan Chohans” ooit op deze of op enige andere aarde of bol zijn geboren, en die nooit tot de “bouwers van het Heelal” zullen behoren, de zuivere Planetaire Intelligenties, die bij iedere *Manvantara* de leiding hebben, terwijl de Duistere Chohans tijdens de *Pralaya's* de leiding hebben. Verklaar dit aan de heer Sinnett (IK KAN HET NIET) – en zeg hem nog eens over te lezen wat ik hen heb gezegd in de enkele dingen die ik aan de heer Hume heb uiteengezet; en laat hem bedenken dat, zoals alles in dit heelal uit tegenstellingen bestaat (beter kan ik het niet weergeven), ook het licht van de Dhyan Chohans en hun zuivere intelligentie een tegenstelling vormen met de “*Ma-Mo* Chohans” – en hun vernietigende intelligentie. Dit zijn de goden die de Hindoes en Christenen en Mohammedanen en alle andere aanhangers van onverdraagzame godsdiensten en sekten vereren; en zolang *hun* invloed zich bij hun aanhangers doet gevoelen, denken we er evenmin aan ons met hen in te laten of hen tegen te werken, als we dat doen met de Roodkappen op aarde, wier slechte invloed we proberen te verzwakken, maar met wier werk wij niet het recht hebben ons te bemoeien zolang ze *ons* pad niet kruisen. (U zult dit niet begrijpen, veronderstel ik. Denk er echter goed over na, dan zult U het wel begrijpen. M. bedoelt hier dat ze niet het recht hebben en zelfs niet bij machte zijn in te gaan tegen het natuurlijke, of tegen dat werk dat door de wet van de natuur aan iedere klasse van wezens of bestaande dingen is toegewezen. De Broeders zouden bijvoorbeeld het leven kunnen *verlengen*, maar ze zouden

de dood niet kunnen *vernietigen*, zelfs niet voor zichzelf. Tot op zekere hoogte kunnen ze het kwaad verzachten en het lijden verlichten; ze zouden het kwaad niet kunnen vernietigen. Evenmin kunnen de Dhyan Chohans het werk van de Mamo Chohans verhinderen, want *hun* Wet is *duisternis, onwetendheid, vernietiging* enz., zoals die van de eerstgenoemden Licht, kennis en schepping is. De Dhyan Chohans beantwoorden aan *Buddh*, Goddelijke Wijsheid en Leven in gelukzalige kennis, en de Ma-mo's zijn de personificatie in de natuur van *Shiva*, Jehova en andere verzonnen monsters met Onwetendheid in hun gevolg).

De laatste woorden van M. die ik vertaal luiden zo: "Zeg hem (U) dus dat ik ter wille van hen die wensen te leren en informatie willen ontvangen, bereid ben de 2 of 3 vragen van Benemadhab uit de Shastra's te beantwoorden, maar ik zal met hem of iemand anders niet in correspondentie treden. Laat hij hun vragen duidelijk en helder aan (U) de heer Sinnett stellen, dan zal ik door tussenkomst van hem (U) antwoorden."

Ik stuur U de brief van mijn oom, die ik zojuist ontving. Hij zegt, (zoals uit mijn vertaling van zijn Russische brief blijkt) dat hij U hetzelfde schreef. Of U hem hebt ontvangen of niet, weet ik niet, maar ik zend U deze. Als hij identiek is met de Uwe, stuur mij de mijne dan terug. Ik veronderstel dat intussen vrijwel is bewezen dat ik inderdaad *ik* ben – en niet iemand anders; dat mijn oom, die nu adjunct (of assistent) Minister van Binnenlandse Zaken is, iemand is, die door voluit zijn handtekening te zetten, stellig kan worden vertrouwd, tenzij de C. en M. en Uw vriend Primrose iets nieuws hebben bedacht en zeggen dat wij de documenten hebben *vervalst*. Maar mijn oom zegt in zijn *officiële* brief aan mij dat Prins Dondoukoff mij een officieel document zal sturen om mijn identiteit te bewijzen, en daarom zullen we maar wachten. Zijn *andere persoonlijke* brief kan ik niet vertalen, daar zijn manier van uitdrukken verre van complimenteus is voor de heer Primrose in het bijzonder, en de Engels-Indiërs die mij beledigen en belasteren, in het algemeen. Ik zal de Prins vragen *rechtstreeks* aan Lord Ripon of Gladstone te schrijven.

De Uwe in de Liefde van Jezus,
H.P. BLAVATSKY.

Waarom voor de drommel wil de "Baas" dat ik nu naar Allahabad ga? Ik kan geen geld voor een retour uitgeven want *ik moet* over Jeypur en Baroda gaan en dat weet hij. Wat dat allemaal betekent gaat mijn verstand te boven. Hij liet me naar Lahore gaan en nu is het *Allahabad!!*

BRIEF No. 135

Mijn beste Heer Sinnett,

Uit vrees dat U mij een nieuw verraad "in de schoenen schuift", zij het mij vergund te verklaren dat ik tegen Hübbe Schleiden en Frank Gebhard nooit heb gezegd dat het bestaan van onze zeven *objectieve* planeten een allegorie is. Wat ik zei was dat de objectiviteit en actualiteit van de zevenvoudige keten niets te maken had met een *juist* begrip van de zeven ronden. Dat, behalve *ingewijden*, niemand het *mot final* van dit mysterie kende. Dat U het niet volledig kon begrijpen, noch verklaren, omdat Mahatma K.H. U wel honderdmaal heeft gezegd dat U niet de *hele* leer kon worden meegedeeld; dat U wist dat Hume hem vragen had gesteld en Hem aan een kruisverhoor had onderworpen tot hij er grijze haren van kreeg. Dat er wel honderd *schijnbare* tegenstrijdigheden zijn, juist omdat U niet de sleutel had tot de x777x en U die ook niet kon worden gegeven. Kortom, dat U de waarheid hebt gegeven, maar *lang niet* de hele waarheid, vooral niet over ronden en ringen, die op haar best slechts *allegorisch* was.

De Uwe,
H.P.B.

BRIEF No. 136

Mijn beste Heer Sinnett,

17 maart

Uw uitnodiging met verbazing gelezen.

Geen "verbazing" omdat ikzelf werd uitgenodigd, maar verbazing omdat U mij *opnieuw* uitnodigt, alsof U nog niet genoeg van me had! Want wat kan ik voor iemand in deze wereld betekenen, behalve dat ik sommigen grote ogen laat opzetten, anderen laat speculeren over mijn handigheid als bedriegster, en een kleine minderheid naar mij laat kijken met verbaasde blikken, die meestal te beurt vallen aan "monsters", die in musea of *aquaria* tentoon worden gesteld. Dit zijn de *feiten*; en die zijn mij zo duidelijk gebleken dat ik niet opnieuw mijn hoofd in de strop zal steken als ik daar wat aan kan doen. Zelfs al zou ik maar enkele dagen bij U blijven, dan zou dat voor Uzelf een bron van teleurstelling zijn en voor mij een *marteling*.

Neem deze woorden nu niet *en mauvaise part*. Ik ben gewoon eerlijk tegenover U. U bent en was, vooral mevr. Sinnett, al heel lang mijn beste vrienden hier; maar juist omdat ik U als zodanig beschouw, voel ik me genoodzaakt U eerder kort dan lang tot last te zijn; liever een weigering dan de vriendelijke

uitnodiging te aanvaarden. Bovendien – als *medium* voor de communicatie tussen Uzelf en K.H. (want ik veronderstel dat U me niet alleen uitnodigt *pour mes beaux yeux?*) ben ik nu volkomen nutteloos. Er is een grens aan uithoudingsvermogen, en ook aan de grootste zelfopoffering. Ik heb jarenlang trouw en onzelfzuchtig voor hen gewerkt, en het resultaat was dat ik mijn gezondheid ruïneerde, mijn voorvaderlijke naam ontteerde, beschimpt werd door iedere groenteman in Oxford Street en iedere vishandelaar op de markt van Hungerford die een C.S. was geworden – en tenslotte voor hen niets goeds tot stand bracht, voor de Society maar heel weinig en voor de arme Olcott of mijzelf hoegenaamd niets. Geloof me, we zijn betere vrienden als er vele honderden mijlen tussen ons liggen dan – een paar stappen. Bovendien heeft de Baas gezegd dat ons een nieuwe ontwikkeling boven het hoofd hangt. Hij en K.H. steken hun wijze hoofden bij elkaar en bereiden zich voor *aan het werk te gaan*, zoals ze mij zeggen. Er resten ons nog maar enkele maanden voor het november is, en als er dan niet geheel en al schoon schip is gemaakt en de Broederschap en het Occultisme geen nieuw leven is ingeblazen – kunnen we net zo goed allemaal gaan slapen. Voor mij persoonlijk is het van heel weinig belang of dat gebeurt of niet. Ook nadert het ogenblik snel waarop het *uur van mijn triomf* zal slaan. Dan zal ik misschien tevens kunnen bewijzen aan degenen die *bespiegelingen hielden* over mij, zowel zij die geloofden als die niet geloofden, dat niemand van hen tot op minder dan 100 mijl het gebied van de waarheid is genaderd. Ik heb op aarde een *hel* doorgemaakt, maar vóór ik haar verlaat beloof ik mezelf *een zodanige triomf* dat die de Ripons en zijn Rooms-Katholieken, en de Baly's en Bisschop Sargeant met hun Protestantse ezels – zo luid zal doen balken als hun longen kunnen verdragen. Wel, mijn beste heer Sinnett, denkt U werkelijk dat U MIJ kent? Gelooft U, omdat U — naar U meent – mijn stoffelijk omhulsel en brein hebt gepeild; dat U, al bent U een knap ontleder van de *menselijke* natuur – ooit zelfs maar tot onder de opperhuid van mijn *Werkelijke Zelf* bent doorgedrongen? U zoudt zich schromelijk vergissen, als U dat deed. Ik word door U allen als *onwaarachtig* beschouwd, omdat ik tot dusverre de wereld alleen de ware *uiterlijke* mevr. Blavatsky heb getoond. Het is alsof U zich beklaagt over de *leugenachtigheid* van een met mos en onkruid begroeide en met *modder* bedekte harde en ruwe rots omdat er van buiten op te lezen staat “ik ben *niet* met mos begroeid en met modder bedekt; Uw ogen bedriegen U want U bent niet in staat onder de korst te zien,” enz. U moet de beeldspraak begrijpen. Het is geen *grootspraak* want ik zeg niet of zich *binnenin* die onaantrekkelijke rots een vorstelijke verblijfplaats of een eenvoudige hut bevindt. Wat ik zeg is dit: U *kent mij niet*; want wat er ook *binnenin* is, het is *niet wat U denkt* dat het is; en — mij daar-

om te beoordelen als iemand die *onwaarachtig* is, is de grootste fout in de wereld en bovendien een schandelijke onrechtvaardigheid. *Ik* (het innerlijke, werkelijke “ik”) ben gekerkerd en kan mijzelf niet laten zien zoals ik ben, hoezeer ik dat ook zou willen. Waarom zou ik dan, sprekende namens mijzelf *zoals ik ben* en mijzelf voel, waarom zou ik dan verantwoordelijk worden gehouden voor de *uiterlijke* kerkerdeur en hoe *die* eruit ziet, terwijl ik haar noch heb gemaakt, noch verfraaid?

Maar dit zal allemaal voor U niet veel meer zijn dan een kwelling des geestes. “De arme oude dame is weer niet bij zinnen —”, zult U zeggen. Laat mij voorspellen dat de dag komt dat U ook K.H. ervan zult beschuldigen U te hebben *bedrogen*; alleen omdat hij *U* niet heeft verteld wat hij niemand het *recht* heeft te vertellen. Ja; U zult *zelfs tegen hem* lasteren; omdat U altijd in stilte hoopt dat hij *voor U een uitzondering* zal maken.

Waarom zo’n overdreven, schijnbaar nutteloze *tirade* als deze brief bevat? Omdat het uur nabij is; en ik, na bewezen te hebben wat ik moet bewijzen, met een buiging afscheid zal nemen van de beschaafde Westerse samenleving en – niet meer zal zijn. U kunt dan allemaal naar de Broeders fluiten. — AMEN.

Natuurlijk *was het* een grap. Nee; *U hebt geen hekel aan me*; U koestert alleen een vriendelijke, toegevende, een soort van *welwillende minachting voor H.P.B.* U hebt gelijk, *voor zover U haar kent* als degene die op het punt staat te bezwijken. Misschien zult U toch nog Uw fout ontdekken ten aanzien van de andere – de goed verborgen mens. *Deb* is nu bij me; Deb “Shortridge”, zoals we hem noemen, die er uitziet als een jongen van 12, hoewel hij over de 30 is. Een ideaal gezichtje met fijn besneden trekken, tanden als paarlen, lang haar, amandelvormige ogen en een Chinees- tartaars paars mutsje op de kruin van zijn hoofd. Hij is mijn “Reddende erfgenaam” en ik heb werk met hem te doen. Ik kan hem nu niet aan zijn lot overlaten en heb daar geen recht toe. Ik moet hem mijn werk overdragen. Hij is mijn *rechterhand* (en K.H.’s *linker*) – bij bedriegerij en *valse aanspraken*.

En nu – God zegene U. *Wees liever niet boos* over iets dat ik misschien doe of zeg; alleen als vriend, als een *echte vriend* zeg ik U dat U, zolang U Uw levenswijze niet hebt veranderd, geen *uitzonderingen* moet verwachten.

Getrouw de Uwe,
H.P.B.

Mijn hartelijke groeten aan mevr. Sinnett en een kus voor de kleine Dennie.

BRIEF No. 137

Clan Drummond: Algiers,

Zondag, de 8e.

Mijn beste Heer Sinnett,

U ziet dat ik mijn woord houd. Terwijl we gisteravond hopeloos heen en weer werden geslingerd in onze Clan wastobbe, verscheen Djual K. en vroeg uit naam van zijn Meester of ik U een briefje wilde sturen. Ik zei dat ik dat zou doen. Hij vroeg me toen wat papier klaar te leggen – wat ik niet had. Hij zei daarop dat elk papier goed was. Ik ging er toen een passagier om vragen, omdat mevr. Holloway er niet was om [het] mij te geven. En zie! Ik wou dat die passagiers die iedere dag met ons twisten over de mogelijkheid van verschijnselen, konden zien wat er zich in mijn hut aan het voeteneinde van mijn slaapplaats afspeelde! Hoe de hand van D.K., levensecht, de brief afdruckte die zijn Meester dicteerde en die in *reliëf* verscheen tussen de muur en mijn benen. Hij zei me de brief te lezen, maar ik ben er niet wijzer door. Ik begrijp heel goed dat het allemaal een beproeving was en met de beste bedoelingen werd gedaan; maar voor mij is het verduiveld moeilijk te begrijpen waarom het allemaal over mijn lankmoedige rug moet gebeuren. Ze correspondeert met Myers en de Gebhards en vele anderen. U zult eens zien wat een spetters *ik* zal krijgen als gevolg van de oorzaken die door die hele beproevingsgeschiedenis teweeg werden gebracht. Ik wou dat ik de vrouw nooit had gezien. Van zoveel trouweloosheid en bedrog had ik nooit kunnen dromen. Ik was ook een chela en heb me aan meer dan één dwaasheid schuldig gemaakt; maar ik zou er eerder aan hebben gedacht iemand lichamelijk om te brengen dan mijn vrienden moreel te vermoorden, zoals zij heeft gedaan. Had Meester niet een verklaring gegeven, dan zou ik zijn weggegaan en in het hart van mevr. Sinnett en van U een mooie herinnering aan mij hebben achtergelaten. Wij hebben aan boord mevr. (majoor) Burton uit Simla. Ze vertrok daar op de dag vóór ik aankwam en heeft er sindsdien steeds naar verlangd mij te ontmoeten. Ze wil zich bij ons aansluiten en is een alleraardigst vrouwtje. Er zijn verscheidene Brits-Indiërs en ze zijn allen vriendelijk gezind. De stoomboot is een slingerende wastobbe en de hofmeester een *booswicht*. We zijn allemaal aan het verhonteren en leven op onze eigen thee en biscuits. Stuur vooral een bericht naar Port Said, *poste restante*. Wij blijven misschien veertien dagen in Egypte. Alles hangt af van de brieven van Olcott en van het nieuws uit Adyar. Kan niet schrijven door het slingeren. Groeten aan allen.

Steeds getrouw de Uwe,

H.P. BLAVATSKY

Adyar, 17 maart.

Mijn beste Heer Sinnett,

Het spijt me heel erg dat de Mahatma mij voor deze nieuwe strijd heeft uitgekozen. Maar daar er zelfs wijsheid moet schuilen in het kiezen van een half dood mens, die net van een ziekbed van acht weken opstaat en die nauwelijks haar verstrooide gedachten kan verzamelen om te zeggen wat beter ongezegd kan blijven – gehoorzaam ik.

U kunt niet vergeten zijn wat ik U herhaaldelijk in Simla heb gezegd en wat de Meester K.H. zelf aan U schreef, nl. dat de T.S. voor alles een universele Broederschap is, niet een Vereniging voor verschijnselen en occultisme. Dit laatste moet geheim worden gehouden, enz. Ik weet dat, door mijn grote ijver voor de zaak en Uw verzekering dat de Society *nooit zou* bloeien als niet het occulte element er een plaats in kreeg, en aan het bestaan van de Meesters bekendheid werd gegeven, ik meer schuld draag dan wie ook, omdat ik hiernaar heb geluisterd. Toch moet U nu allen Karma ondergaan. Op het getuigenis van de padri en andere vijanden zijn de verschijnselen nu alle *bedrog* genoemd (door de heer Hodgson), van het verschijnsel met de “broche” af; en de Meesters worden voor het publiek gesleept en hun namen door iedere schelm in Europa ontheiligd.

De padri hebben duizenden uitgegeven voor valse en andere getuigen en het werd mij niet toegestaan te procederen, waarbij ik tenminste mijn bewijzen had kunnen aanvoeren: en nu is Hodgson, die tot nu toe heel vriendelijk scheen en bijna iedere dag naar ons toekwam, helemaal omgedraaid. Hij ging naar Bombay en bezocht Wimbridge en al mijn vijanden. Toen hij terugkwam, verzekerde hij Hume, (die hier is en ook dagelijks komt) dat naar zijn mening de verklaringen van onze bedienden en van andere getuigen zo tegenstrijdig zijn, dat hij na Bombay tot de conclusie kwam dat al onze verschijnselen *bedrog* zijn. *Amen*.

En welk nut heeft het nu te schrijven om de heer Arthur Gebhard uit de droom te helpen? Zodra het P.R.S. orakel mij tot een “bedriegster” in het groot heeft uitgeroepen en U allen tot mijn slachtoffers (zoals de heer Hume hier lachend en met de grootste onverschilligheid doet) – zal Uw L.L. Society zeker instorten. Zal zelfs *U*, die standvastig en trouw bent, deze storm kunnen weerstaan? Gelukkige Damodar! Hij ging naar het land van Gelukzaligheid, naar Tibet en moet nu ver weg zijn in de oorden van onze Meesters. Ik verwacht niet dat iemand hem nu ooit nog zal zien.

Welnu, dit is waar de vervloekte verschijnselen ons heenvoerden. Olcott

keert binnen drie dagen uit Birma terug en zal iets moois aantreffen. In het begin was Hume een en al vriendelijkheid. Toen kwamen de onthullingen. Hodgson had de *herkomst* van de broche nagegaan!!! Hem was verteld dat ik, voor ik naar Simla ging, aan Servai *precies* zo'n broche of speld had gegeven om te laten repareren, en het was *die* broche. Herinnert mevr. Sinnett zich dat ik er in die tijd over sprak dat ik een speld had gehad met parels die er veel op leek, en die ik met een andere, die ik in Simla had gekocht, aan de kinderen van mijn zuster had gezonden? Over die gelijkenis heb ik zelfs met de heer Hume gesproken. Ik vroeg aan de heer H. om zijn speld naar de juwelier te laten brengen (alleen bekend aan Servai, de compagnon van Wimbridge en mijn doodsvijand), die haar al of niet zal identificeren. Hoogstwaarschijnlijk *wel*. Waarom zou hij ook niet – voor zo'n honderd ropijen?

De heer Hume wil de Society *redden* en heeft daartoe een middel gevonden. Hij riep gisteren een vergadering van de Raad bijeen, bestaande uit Ragunath Row, Subba Row, Sreenavas Row, Hon. Subramanya Iyer en Rama Iyer. Allen leiders van Hindoes. Na Rag. Row tot Voorzitter te hebben gekozen, het gehoor bestond uit de beide Oakley's, Hartmann en de chela's – gaf hij hem een document. Daarin stelde hij voor de Society te redden (hij verbeeldt zich en hij blijft erbij, dat ze na de "onthullingen" uiteen zal vallen, hoewel nog *geen enkel* lid heeft bedankt); om kolonel Olcott, haar President voor het leven, mevr. Blavatsky, (dito) Damodar (afwezig), Bowaji, Bhavani Row, Ananda, Rama Swami enz., in totaal 16 personen, te dwingen *af te treden* daar ze allemaal *bedriegers en medeplichtigen* waren, omdat velen van hen hadden beweerd dat ze de Meesters onafhankelijk van mij *kenden*, en dat de Meesters niet bestonden. Het Hoofdkwartier moest worden verkocht en in plaats daarvan zou een nieuwe Wetenschappelijk-Filosofisch-Humanitair Theosofische vereniging moeten worden opgericht. Ik was niet op de vergadering aanwezig, ik moet mijn kamer houden. Maar na de vergadering kwamen de Raadsleden met z'n allen naar me toe. In plaats echter van het voorstel aan te nemen en te verklaren dat de verschijnselen bedrog waren, zoals zij volgens de heer Hume bij zijn weten allen hadden gedaan – wees Ragunath Row het document van de hand, en schoof het met afschuw terzijde. Ze geloofden allen in de Mahatma's – zei hij, en in de verschijnselen waarvan ze *persoonlijk* getuige waren geweest, maar ze wilden niet dat hun namen nog langer werden ontheilgd. Verschijnselen moesten voortaan worden verboden, en als ze zich toch voordeden, *moest er niet over worden gesproken*, op straffe van royement. Ze weigerden de Stichters te vragen af te treden. Ze zagen daartoe geen aanleiding. De heer Hume is een vreemde "Redder!"

Derhalve, geen verschijnselen meer, tenminste niet hier in India. Terwijl

Mas [kelyne] en Cook de hunne veel beter teweegebrengen en ervoor worden betaald, komen wij er achteraan en krijgen de klappen.

De heer Hume is nog royaler dan de Padri. Zij noemen Olcott “een lichtgelovige dwaas, maar ontegenzegglijk een eerlijk man”; en *hij* verklaart, dat aangezien Olcott zweert de Meesters te hebben gezien, hij een oneerlijk mens moet zijn, en omdat hij zijn parelspeld bij de lommerdhouder in Bombay kreeg, hij (daarom) ook een dief moet zijn, al ontkent Hume dit.

Zo is in het kort de huidige situatie. Het begon in Simla met de eerste akte en nu komt de *Proloog* die spoedig zal eindigen met mijn dood. Want hoewel ik, ondanks de dokters (die over mijn vier dagen lange doodstrijd spraken en over de onmogelijkheid van herstel) plotseling beter werd, dank zij de beschermende hand van Meester, lijd ik aan twee dodelijke ziekten, die niet zijn genezen — hart en nieren. Het eerste kan elk ogenblik breken, en de laatste kunnen binnen een paar dagen een eind aan mijn leven maken. Een volgend jaar zal ik niet beleven. Dit alles is te wijten aan vijf jaar van voortdurende angst, zorg en onderdrukte emotie. Een Gladstone kan een “bedrieger” worden genoemd en erom lachen. Ik – kan het niet, wat U ook zegt, mijnheer Sinnett.

En nu Uw eigen zaken. Voor ik mijn bemiddeling begon voor U en de heer Hume, heb ik nooit brieven aan de Meesters doorgezonden en van hen ontvangen, behalve voor mijzelf. Als U ook maar enig idee had van de moeilijkheden of de *modus operandi*, zoudt U niet graag in mijn plaats hebben willen staan. En toch heb ik nooit geweigerd. Men dacht dat het kastje de overbrenging vergemakkelijkte, en nu komen dozijnen, en vragen honderden hun brieven erin te mogen leggen. Zoals U weet en aan iedereen, behalve de heer Hodgson, die *tegenstrijdigheden* ontdekt, duidelijk is geworden, kregen allen antwoord zonder dat ik de kamer verliet, en vaak in verschillende talen. Dat is het wat de heer Hume, omdat hij niet in staat is er een verklaring voor te geven, een collectief bedrog op grote schaal noemt, want daar de Meesters volgens hem niet bestaan, en zij *nooit ook maar één van de brieven hebben geschreven die ooit zijn ontvangen* – is de logische conclusie dat de hele staf – iedereen aan het Hoofdkwartier – Damodar, Bowaji, Subba Row, allemaal, mij met z'n allen moeten hebben geholpen de brieven te schrijven en deze door de *opening* te steken. Zelfs Hodgson vindt het denkbeeld belachelijk.

En nu de “misleiding” ten koste van de heer Arthur Gebhard, waarover ik van de Mahatma hoorde en via de brief van A.G. zelf, die me werd toegezonden. Deze “fraude”, gepaard aan de onthullingen en toespelingen met betrekking tot andere, die de kattige mevr. Holloway insinueerde, moet de arme, lieve mevr. Gebhard een beeld van H.P.B. hebben gegeven van uitzonderlijke rechtschapenheid en eerlijkheid!!

Wel, mensen die aan de vooravond van hun dood staan, jokken of liegen in het algemeen niet. Ik hoop dat U van mij wilt aannemen dat ik de waarheid spreek. Ar. G. is niet de enige die mij van bedrog verdenkt en beschuldigt. Zeg daarom tegen de “vrienden” die door mijn tussenkomst misschien brieven van de Meester hebben ontvangen dat ik nooit een bedriegster ben geweest; dat ik hen nooit heb beetgenomen. Ik heb vaak het optreden van verschijnselen van brief-overbrenging vergemakkelijkt door eenvoudiger, maar niettemin occulte middelen. Alleen omdat niemand van de Theosofen, behalve de Occultisten, iets afweet van hetzij moeilijke of gemakkelijke manieren van occulte overbrenging, en ze evenmin bekend zijn met occulte wetten, is alles voor hen verdacht. Neem bijvoorbeeld de volgende illustratie als voorbeeld: overdracht door *mechanische* gedachtenoverbrenging (in tegenstelling tot de bewuste). De eerstgenoemde wordt teweeggebracht door eerst de aandacht te trekken van een chela of de Mahatma. De brief moet geopend zijn en elke regel moet over het voorhoofd worden gestreken, waarbij de adem wordt ingehouden, terwijl dat gedeelte van de brief nooit van het voorhoofd wordt afgenomen voor de bel aangeeft dat het is gelezen en er nota van is genomen. De andere methode is elke zin van de brief (bewust natuurlijk) nog altijd mechanisch op het brein af te drukken, en hem dan zinsdeel voor zinsdeel naar de andere persoon aan het andere eind van de lijn te zenden. Dit natuurlijk als de afzender U toestaat hem te lezen en gelooft dat U zo eerlijk zult zijn hem mechanisch te lezen, en alleen de *vorm* van de woorden en regels op Uw brein zult reproduceren – en niet hun betekenis. Maar in beide gevallen moet de brief geopend zijn en daarna moet hij worden verbrand met wat wij *maagdelijk vuur* noemen (niet ontstoken met lucifers, zwavel of enig ander preparaat, maar door wrijving met een harschtig, doorzichtig rond steentje, dat niet met de blote hand moet worden aangeraakt). Dit wordt gedaan voor de as die, terwijl het papier brandt, onmiddellijk onzichtbaar wordt, wat niet het geval zou zijn als het papier op een andere manier zou worden aangestoken; want dan zou ze door haar gewicht en grofheid in de omringende atmosfeer blijven in plaats van onmiddellijk naar de ontvanger te worden overgebracht. Dit dubbele proces vindt plaats tot dubbele zekerheid: want van de woorden die van het ene brein naar het andere worden overgebracht, of naar het *akasa* bij de Mahatma of chela, kunnen er enkele zijn weggelaten, hele woorden zijn weggefallen enz., en kan ook de as niet feilloos zijn overgebracht; en op die manier corrigeert het een het andere. Ik kan dat niet doen en spreek er daarom alleen over als een voorbeeld van hoe gemakkelijk iemand misleiding kan worden toegedicht. Stel dat A. een brief voor de Mahatma aan B. geeft. B. gaat naar de aangrenzende kamer en opent de brief – waarvan hij zich geen enkel woord zal herinneren als

hij een ware chela en een eerlijk mens is – seint hem over naar zijn brein door één van beide methoden, zendt de ene zin na de andere in de stroom en gaat er dan toe over de brief te verbranden; misschien – heeft hij de “maagdelijke steen” in zijn kamer vergeten. Terwijl hij de geopende brief zonder nadenken op de tafel laat liggen, verwijdt hij zich enkele minuten. In die tijd komt A., ongeduldig en waarschijnlijk achterdochtig, de kamer binnen. Hij ziet zijn brief geopend op tafel liggen. Hij zal hem of meenemen en de zaak ONTMASKEREN (!!) of hem laten liggen en dan aan B. vragen, nadat hij hem heeft verbrand, of hij zijn brief heeft verzonden. Natuurlijk zal B. hem antwoorden dat hij dat heeft gedaan. Dan komt de *ontmaskering*, met alle gevolgen die U zich kunt voorstellen, of A. zal zijn mond houden en doen zoals velen doen: B. voor altijd voor een bedrieger houden. Dit is één voorbeeld uit vele dat op werkelijkheid berust en dat mij bij wijze van waarschuwing door Meester werd gegeven.

Er staat iets grappigs in de brief van de heer A.G., iets heel grappigs, dat te denken geeft. Zo vertelt hij daarin bijvoorbeeld hoe hij mij de brief gaf en ik hem zes uur later had gezegd dat “hij weg was” en voegt eraan toe; “vier dagen later schreef de kolonel aan H.P.B. dat zijn Meester verscheen en vertelde dat K.H. had gezegd: (zie het origineel dat aan U is teruggezonden). Maar moet dan de goede “kolonel ook een bedrieger zijn,” een bondgenoot van mij, een medeplichtige? Of is het mijn Meester die hem, de heer A.G., Arthur Gebhard, mystificeert, of wat is het anders? En vervolgens: “H.P.B. is een bedriegster, al zal ik nooit ontkennen dat ze uitstekende hoedanigheden bezit.” De ‘uitstekende hoedanigheden’ van een bedriegster zijn in elk geval iets verrassends en origineels.

U wilt daarom wel tegen de heer A.R. Gebhard zeggen dat we *twee* “bedriegers” zijn – als dit al zo is; en ook dit: Mahatma K.H. heeft zijn brief ontvangen, *maar die nooit gelezen*, om de eenvoudige reden dat hem dat werd verhinderd door zijn belofte aan de Chohan nooit een brief van een theosoof te zullen lezen dan nadat hij van zijn missie naar China, waar hij toen was, was teruggekeerd. Hij verwaardigde zich nu mij dit mee te delen, naar hij zegt, ter wille van mijn rechtvaardiging. Hij had mij ten strengste verboden hem tot nader order nog meer brieven te sturen. Daar de Meester het op dringend verzoek van Arthur G. op Zich nam, om redenen die Hemzelf het best bekend zijn, stond mij niets anders te doen dan te gehoorzamen. Ik nam de brief en legde hem in een lade vol paperassen. Toen ik ernaar zocht, ontdekte ik dat hij was verdwenen, ik zag hem tenminste niet en dat zei ik tegen hem. Maar toen ik voor ik naar bed ging een envelop pakte, zag ik dat zijn brief er nog was, hoewel hij ’s morgens echt was verdwenen. Als ik het mij nu goed herinner, liet

ik mevr. Gebhard de brief van Olcott zien, waarin hij spreekt over wat Meester had gezegd. *Ik had de brief van Gebhard niet gelezen* en zal de woorden misschien hebben gehouden voor een antwoord op zijn brief. Het is een feit dat ik van de hele boodschap nu niet de flauwste herinnering heb. Eén ding weet ik wel, en mevr. Gebhard zal dat bevestigen: ze sprak met mij in Londen, voordat ik naar Parijs ging, en herhaaldelijk met Olcott, over de afschuwelijke ruzies tussen Arth. Gebhard en zijn vader. Ze had de hoop uitgesproken dat de Mahatma ter wille van haar tussenbeide zou komen, en deze woorden kunnen hierop betrekking hebben gehad en volstrekt niet op de brief. Hoe kan ik me dit herinneren? Misschien heeft Olcott het niet goed verstaan, of heb ik de zaken door elkaar gehaald. Honderd verschillende dingen kunnen zijn gebeurd. Het enige *bedrog* is dus dat ik hem onbewust een onwaarheid over de brief vertelde, toen ik zei dat die zes uur later al wegging, terwijl hij pas 's morgens werd verzonden. Hieraan verklaar ik mij "schuldig".

Maar evenals in de zaak van de "parelspeld" van Hume, gaat het hier om iets meer dan gewoon bedrog bij het tweegbrengen van verschijnselen. Als ik hierin mevr. G. en hemzelf heb beetgenomen, dan maakt mij dat direct tot een oplichtster, een ZWENDELAARSTER. Ik heb maandenlang in hun huis gastvrijheid genoten; ze hebben me gedurende mijn hele ziekte verpleegd en [mij] zelfs niet toegestaan de dokter te betalen, ze hebben me met kostbare geschenken, eerbetoen en vriendelijkheden overladen, en voor dat alles beloon ik hen met – MISLEIDING. O hemelse machten van Waarheid en Gerechtigheid! Moge het Karma van de heer Arthur Gebhard licht voor hem blijken te zijn. Ik vergeef hem ter wille van zijn moeder en vader, die ik tot mijn laatste uur zal liefhebben en respecteren. Breng deze afscheidswoord alstublieft over aan mevr. Gebhard; meer heb ik niet te zeggen.

Het is nutteloos, mijnheer Sinnett. De Theosophical Society zal hier in India altijd blijven bestaan – in Europa schijnt ze ten ondergang gedoemd, *omdat ik verdoemd ben*. Het hangt van Uw *Esoteric Buddhism* en de *Occult World* af. En als de Mahatma's mythen zijn en ik – de schrijfster van al die brieven, volgens de P.R.S. een BEDRIEGSTER en erger, hoe kan de Londen-se Loge dan voortbestaan? Ik heb U gezegd – want ik voelde dat, zoals ik altijd doe, dat dit onderzoek van de heer Hodgson fataal zal zijn. Hij is een voortreffelijke, waarheidlievende en bekwame jonge man. Maar hoe kan hij waarheid van leugen onderscheiden als hij door een dicht netwerk van samenzweringen is omgeven? Toen hij in het begin het Hoofdkwartier bezocht en de padri niet goed vat op hem konden krijgen, leek alles met hem in orde. Zijn verslagen waren gunstig. En toen kregen ze hem te pakken. Wij hebben onze mensen die ons inlichtten en die de zendelingen en missionarissen scherp in het

oog hielden. U in Engeland zult er misschien om lachen – wij doen dat niet.

We weten dat er om deze samenzweringen niet te lachen valt. De 30.000 padri in India spannen allen tegen ons samen. Het is hun laatste kaart die ze uitspelen – of *zij*, of *wij*. Er werden in Bombay in één week 72.000 ropijen opgehaald – “om het onderzoek te verrichten tegen de zogenaamde Stichters van de T.S.” Alle Rechters in het land (denk eens aan Sir C. Turner!) zijn tegen ons. Mijn naam alleen al stinkt voor sceptici en Christenen in naam, vrijdenkers en snobs van de C.S. En nu wordt de oude schone slaapster opnieuw ten tonele gevoerd. Ik ben tenslotte een RUSSISCHE SPIONNE. Gisteravond dineerden de Oakley's met Hume bij de Garstins, waar hun in alle ernst werd verteld dat de Regering mijn *gangen* nog eens zou *nagaan*; dat ze inlichtingen had verkregen (de Coulombs?) en dat ik “in het oog gehouden” moest worden. Hume lachte en de Oakley's protesteerden, maar tevergeefs. Het was “heel ernstig” in verband met het oversteken van de Kaboel in Afghanistan door de Russen of iets van dien aard.

Een oude en *stervende* vrouw, die haar kamer moet houden; wie het verbot is een paar treden naar boven te gaan omdat anders haar hart zal breken; die nooit een krant leest uit vrees daarin de gemeenste scheldwoorden aan haar adres te vinden; die brieven uit Rusland ontvangt, maar alleen van familieleden – een spionne, een gevaarlijk persoon! O Britten van India, waar is Uw grootmoedigheid?

Ondanks Hume, hun vriend Hodgson en alle bewijzen, geloven de Oakley's *niet* dat ik een bedriegster ben. Ze hebben het volste vertrouwen in de Meesters; niets, zeggen zij, zal hen aan hun bestaan doen twifelen en, afgezien [van] enkele kleine onaangenaamheden als gevolg van praatjes over persoonlijke zaken, zijn ze trouwe theosofen en, zoals ze zeggen, mijn beste vrienden. Alles goed en wel. Ik geloof, O Heer, help mij in mijn ongelooft. Hoe kan ik op zo'n ogenblik geloven dat *iemand* mijn vriend is? Alleen *hij* die weet, zoals hij weet dat hij leeft en ademhaalt, dat onze Mahatma's bestaan en dat de verschijnselen echt zijn, kan met mij sympathiseren, doet dat ook en ziet mij als een martelares. Pamfletten van Geestelijken, boeken en artikelen, die mij van top tot teen *aan de kaak stellen*, verschijnen dagelijks. “De Theosofie onthuld” – “Mevrouw Blavatsky ontmaskerd” – “De Theosofische Humbug aan het Licht Gebracht” – “Christus tegen de Mahatma's” enz. enz.: U die India goed kent, mijnheer Sinnett, denkt U dat het moeilijk is hier *valse getuigen* te krijgen? Zij hebben alles op ons voor. Zij (de vijanden) werken dag en nacht en overstelpen het land met lectuur tegen ons, terwijl wij niets doen en alleen maar ruzie maken binnen het Theos. Hoofdkwartier. Olcott wordt tenslotte voor een dwaas gehouden, door de Oakley's diep veracht (om enkele fouten,

waaraan hij werkelijk geen schuld had) en vereerd door de Hindoes. En nu, na de aankomst van Hume, ben ik aan de beurt. Terwijl mijn vrienden, de Oakley's, mij aanraden af te treden, zeggen de Hindoes dat ze allen zullen weggaan als ik dat doe. *Ik* moet aftreden omdat ik voor een "Russische spionne" wordt aangezien en daarom de Society in gevaar breng. Dat is nu *mijn* leven, terwijl ik herstellende ben en elke emotie volgens de dokter *noodlottig kan zijn*. Des te beter. Dan zal ik *de facto* aftreden. Maar men vergeet dan dat ik tot dusverre de enige schakel ben tussen de Europeanen en de Mahatma's. De Hindoes geven er niet om. Tientallen van hen zijn chela's en honderden *kennen* Hen, maar zoals in het geval van Subba Row, zullen zij liever sterven dan over hun Meesters spreken. Hume kon van Subba Row *niets* te weten komen, al weet iedereen wat hij is. Laatst op een avond ontving hij in de vergaderzaal een lange brief van mijn Meester toen Hume een voorstel deed over mijn aftreden. Ze waren het er juist over eens geworden dat er geen verschijnselen meer zouden moeten zijn en dat er nooit meer over de Mahatma's zou moeten worden gesproken; de brief was in het Telugu, zei men. Hoewel ze mij steunen en dit tot het laatst zullen blijven doen, beschuldigen ze mij ervan de Waarheid en de Meesters te hebben ontheiligd, doordat ik mijn bemiddeling had verleend bij de *Occult World* en *Esoteric Buddhism*. Rekent niet op de Hindoes, U van de L.L. Ben ik dood – dan kan de Society de Meesters wel vaarwel zeggen. Dat kan ze zelfs nu al doen – op één uitzondering na misschien – want ik heb aan mijn Hindoeise Broeders, de occultisten, mijn woord gegeven, *nooit*, behalve onder elkaar, Hun namen te noemen, en die belofte zal ik houden.

Dit zal waarschijnlijk mijn laatste brief aan U zijn, beste heer Sinnett. Ik heb er bijna een week voor nodig gehad om deze te schrijven – zo zwak ben ik; en dan, ik geloof niet dat er zich nog een gelegenheid zal voordoen. Ik kan U niet zeggen waarom: hoogstwaarschijnlijk zal het U niet spijten. U zult niet veel langer trouw kunnen blijven, U die in de wereld leeft. Myers en de P.R.S. zullen U smalend uitlachen. Hume, die in april naar Londen gaat, zal iedereen tegen de Mahatma's en mij opzetten. Er is een heel ander slag mannen en vrouwen voor nodig dan U in de L.L. hebt, met uitzondering van mej. Arundale en twee of drie anderen – om zo'n vervolging en storm te doorstaan. En dat alles omdat we de Waarheid hebben ontwijfd door haar zonder onderscheid te verkondigen – en het motto van de ware Occultist te vergeten: weten, durven en ZWIJGEN.

Vaarwel dan, beste heer Sinnett en mevr. Sinnett. Of ik binnen enkele maanden sterf, of twee of drie jaar in eenzaamheid blijf leven, ik ben zo goed als dood – nu al. Vergeet mij, en probeer *persoonlijke* communicatie met de Meester te verdienen. Dan zult U in staat zijn hem bekendheid te geven en als

U slaagt, zoals ik ben geslaagd, zult U evenals ik worden uitgejouwd en beleddigd, en zult U zien of U het kunt doorstaan. De Oakley's dringen er bij mij op aan naar mijn tante en zuster te schrijven en haar te vragen mij de tekening van de broche met parels te zenden die ik hun in 1880 stuurde. Ik weiger. Waarom zou ik? Als het verschijnsel met de broche is bewezen, zal men met een ander komen, waarvan het bedrog door valse getuigen is bewezen. Ik ben moe, moe, moe, en heb er zo genoeg van dat de Dood zelf met haar eerste uren van verschrikking te verkiezen is boven dit. Laat de hele wereld, met uitzondering van enkele vrienden en mijn Hindoese Occultisten, geloven dat ik een bedriegster ben. Ik zal het niet ontkennen – zelfs niet in hun gezicht. Zeg dat maar aan de heer Myers en anderen.

Nogmaals vaarwel. Moge Uw leven gelukkig en voorspoedig zijn en de oude dag van mevr. S. gezonder dan haar jeugd. Vergeef me de ergernis die ik U mischien heb bezorgd en – vergeet.

De Uwe tot het einde,
H.P. BLAVATSKY

BRIEF No. 139*

Woensdag

Mijn beste Heer Sinnett,

Ik vroeg U (*ikzelf*) in mijn brief aan U “*Probeer* alstublieft Uw intuïtie te gebruiken.” U bent daarin geslaagd, maar slechts ten dele. U *voelde* dat daarvan ongeveer een bladzijde aan mij was gedictéerd en niet door een *imitatie* K.H. Maar U bent er opnieuw niet in geslaagd aan te voelen in welk een zuivere geest van welwillendheid, van sympathie en waardering voor Uzelf, Hij die paar zinnen dicteerde. U hebt het aangezien voor *kritiek*. Luister nu eens. Afgezien van een vage herinnering dat ik neerschreef wat Hij dicteerde, is mij natuurlijk geen enkele regel ervan goed bijgebleven, al heb ik de brief aandachtig gelezen voor ik hem sloot. Maar waar ik een eed op kan doen is dat de Mahatma *geen schijn van kritiek* op U persoonlijk in de zin of in gedachten had toen hij dit aan mij doorgaf. Ik was bezig *mijn* brief aan U te schrijven en had ongeveer drie of vier bladzijden geschreven, toen de Gravin binnenkwam, en mij uit Uw brief die neerslachtige regels voorlas, waarin U zei dat U geneigd bent de “Hogere Machten” ervan te verdenken de Society niet langer te

*[Het lijkt erop dat deze Brief een antwoord is op de heer Sinnetts antwoord op brief 141, blz. 537. Aan het einde van die Brief wordt aan de heer Sinnett gevraagd zijn intuïtie wakker te maken (blz. 541). Aan het begin van Brief 139 verwijst H.P.B. daarnaar. — Red.]

willen laten voortbestaan, en dat het voor U nutteloos is nog verdere pogingen te doen, of iets dergelijks. Ik had nog niet de tijd mijn mond open te doen om te antwoorden en te protesteren toen ik Zijn reflectie boven de schrijftafel zag en de woorden hoorde: "Schrijf nu als U wilt." Ik luisterde niet naar de woorden die gedictieerd werden, behalve op een min of meer werktuiglijke manier, maar ik weet met hoeveel aandacht en intense belangstelling ik de "gedachte- en gevoelslichten" en aura gadesloeg, als U begrijpt wat ik bedoel. Dat wilde de Mahatma, dat ik zou doen, veronderstel ik; anders zouden Zijn gedachten en innerlijke gevoelens ondoorgrondelijk zijn gebleven. En ik zeg dat er NOOIT, zolang U Hem kent, nooit zoveel vriendelijkheid en oprechte genegenheid voor U was als deze keer en dat "kritiek" of verwijten aan U absoluut ontbraken. Wees niet ondankbaar; begrijp het niet verkeerd. Zet Uw *innerlijke* hart en gevoelens wijd open en oordeel niet door Uw wereldse en koud verstandelijke bril. Vraag het de Gravin aan wie de brief werd voorgelezen en aan wie ik vertelde wat ik nu tegen U zeg, en waarover ze zich zo verheugde voor U, want ze koestert sympathie voor U en de post die U bekleedt, en heeft evenals ik veel waardering voor alles wat U hebt gedaan. Al wat U zegt is volkomen juist en precies wat ik meende in de aura van de Mahatma te hebben waargenomen. De geel-grijsachtige strepen leidden alle naar Olcott (Londense periode, niet *nu*), Mohini, Finch (roodachtiger); en naar anderen die ik niet zal noemen. Uw levensgroot portret, of *scin-lecca*, kreeg een hele stroom van blauw, helder, zilverachtig licht – Prince's Hall, het Kingsford incident, en zelfs Holloway waren alle ver weg, ver van U vandaan in een nevel – als een onloochenbaar *bewijs* dat U er niet door een fout van U *persoonlijk* bij betrokken was, maar er onweerstaanbaar toe werd aangetrokken door het *algemene* Karma. Waar is dan de "kritiek" of het verwijt? Geen levend mens kan in deze wereld meer doen dan hij in zich heeft. U kon de vergadering in Prince's Hall niet *vermijden*, want de Society had een weg gekozen waar dat moest gebeuren. Maar U zoudt allen, U in de eerste plaats, als U zich erop had voorbereid, zoals lang tevoren had moeten gebeuren, de situatie hebben gered als ieder van U een toespraak had gehouden – zelfs voorlezen zou beter zijn geweest – die het publiek had getroffen in plaats van wat ze nu heeft te weeggebracht. Uw toespraak was de enige waartegen niets kon worden ingebracht maar, doordat U tegen Uw zin erin werd gesleept – zo koud en zo gespeend van geestdrift of zelfs ernst, dat ze de toon scheen aan te geven voor de andere. Die van Olcott was gewoon Yankee geklets van de ergste soort. Die van "Engel Mohini" was een opmerkelijk domme toespraak, Babu-achtige bloemen van retoriek enz. Maar dat behoort tot het verleden. Natuurlijk was het een mislukking; maar ondanks alle tegenwerking *had het een succes kun-*

nen zijn als ze tevoren was voorbereid. De publieke ontvangst *lag* op de weg die is *gekozen* en moest plaatsvinden, want het zou nog erger zijn geweest als ze niet had plaatsgehad. Holloway *werd* gezonden en vormde een onderdeel van het programma van beproevingen en vernietiging. Ze heeft *U* tienmaal meer kwaad berokkend dan de Society, maar dat is helemaal Uw schuld en ze danst nu de krijgssdans rond Olcott, die even goede vrienden, zo niet betere, met haar is als *U* dat was. Ze onderhouden een *wekelijkse correspondentie* die hartelijk is en maar doorgaat, en die plezierig is om te zien; zij is zijn *dierbare* vertegenwoordigster in Brooklyn, voor occulte aangelegenheden enz. Laten we daarvan afstappen. Wat de “chela’s” betreft – dat is een ernstiger zaak. Het zijn geen van beiden dwazen. Ze *voelen*, als ze het nog niet weten, dat de kloof tussen hen en de Meesters dagelijks groter wordt. Ze *voelen* dat ze aan de verkeerde *linkerkant* staan en, dit voelende, zullen ze zich wenden tot dat waartoe al dergelijke “mislukten” zich wenden. Als de Meesters hun zouden *opdragen* naar India terug te gaan, geloof ik niet dat ze dat *nu*, onder de *inspiratie* van Bowajee, zouden doen. Mohini *wordt* door hem te gronde gericht, daar kunt *U* van op aan. En mejuffrouw ---gaat eraan in hun gezelschap. *U* moet onafhankelijk van hen handelen; niet openlijk met hen breken, maar Uw eigen werk doen alsof ze niet bestaan. Luister eens, ik zou graag willen dat *U* Arthur Gebhard een ernstige brief schrijft en hem alles vertelt wat *U* over Bowajee weet. Hij onderhoudt een uitgebreide briefwisseling met de Amerikanen en palmt ze in, zoals hij dat ook met de Gebhards heeft gedaan. Ik heb hem geschreven en de Gravin deed dat ook. Maar hij zal ons niet geloven, als *U* het niet bevestigt. Intussen werd hem natuurlijk verteld dat de Gravin geheel *onder mijn psychologische invloed* staat. Franz is daar zeker van, arme man. Als *U* hem niet waarschuwt, zullen de twee “chela’s”, of één van hen, zeker naar Amerika gaan. Als *U* Leonard [mej.] ertoe zoudt kunnen brengen met klem aan te dringen op zijn vertrek naar India, bij wijze van *schikking*, zou hij geen excuus hebben om te blijven. Maar *hoe* dat te doen! Als ik de vrouw maar kon spreken, kon benaderen, dan zou ik bereid zijn mijzelf op te offeren, alles te doen om de Society te zuiveren van al deze giftige vegetatie. Maar *U kunt* onafhankelijk van hen allen *werken* – dat is zeker.

Vóór de 15e april zullen we dicht bij *U* zijn, aan de overzijde van het water. De Gravin vergezelt me en waagt het erop tot ongeveer half mei. Ik *moet* in Uw nabijheid zijn voor het geval er zich iets mocht voordoen want, met uitzondering van haar, geloof ik niet dat ik in deze wijde wereld een vriend heb, een *echte* vriend, behalve *U*zelf en mevr. Sinnett. Het “schijnbeeld”, de theosofische Mr. Hyde (Dr. Jekyll) heeft zijn best gedaan. Ik zou er in één uur een eind aan kunnen maken, als ik hen maar *onverwachts* op het lijf kon vallen.

Dat zweer ik. Maar hoe dat te doen. Als ik maar in Londen kon komen en er twee dagen onopgemerkt kon blijven, zou het kunnen. Ik zou 's morgens om 8 uur naar hen toegaan. Maar eerst moet ik U zien en erover denken. Als ik maar *gezond* was – wat ik niet ben. De “twee jaar te leven en niet meer” van de Londense dokter die de heer Gebhard liet komen en van mijn dokter in Adyar – naderen hun einde. Tenzij Meester opnieuw tussenbeide komt — Vaarwel.

U hebt niets gezegd over de trucjes van Gladstone. Geloof U er niet in? Grappig. Men heeft mij verteld dat U al tijdens de rel over het Wetsontwerp van Ilbert een brief over dat onderwerp hebt ontvangen. Wel, ik kan U aardige dingen vertellen over de Jezuïeten en hun doen en laten. Maar dat heeft natuurlijk geen zin. Maar toch, het is *wel* ernstig.

Vaarwel en schrijf in ieder geval.

Steeds getrouw de Uwe,
H.P.B.

Hartelijke groeten aan mevr. Sinnett.

BRIEF No. 140

6 jan. 1886. Würzburg.

Mijn beste Heer Sinnett,

Ik voel me gedrongen U het volgende te schrijven: Laat ik U eerst zeggen dat de lieve Gravin in allerijl naar München is vertrokken om te proberen Hübbe tegen zijn zwakheid te beschermen en te voorkomen dat de Society uiteenvalt. Ze was de hele avond in een trance, en ging haar lichaam in en uit. Ze zag Meester en voelde hem de hele avond. Ze *is* een groot helderziende. Wel, toen ik een paar bladzijden van het *Verslag* had gelezen, deden de goedkope leugens van Hume en de belachelijke gevolgtrekkingen van Hodgson me zo walgen, dat ik alles in wanhoop bijna op wilde geven. *Wat zou ik kunnen* doen of zeggen tegen bewijzen op het gewone wereldse vlak! Alles liep me tegen en ik behoefde slechts te sterven. Ik ging naar bed en ik had het meest uitzonderlijke visioen. Ik had tevergeefs een beroep gedaan op de Meesters – die niet kwamen toen ik wakker was, maar nu in mijn slaap zag ik hen beiden en was ik weer (een tafereel van jaren terug) in het huis van Mah. K.H. Ik zat in een hoek op een mat en hij liep door de kamer in zijn rijkostuum en Meester sprak tegen iemand achter de deur. “*I remind can't*” (ik herinneren kan niet) – antwoordde ik op een vraag van Hem over een overleden tante.– Hij glimlachte en zei “Wat een grappig Engels gebruikt U”. Toen schaamde ik me,

voelde me *in mijn ijdelheid* gekwetst, en de gedachte kwam in me op (let wel, in mijn *droom* of *visioen* dat een *nauwkeurige* reproductie was van wat er woord voor woord 16 jaar geleden plaatsvond) “nu ik hier ben en me *alleen maar in het Engels* uitdruk in verbale fonetische taal, kan ik het misschien beter leren spreken met Hem.” (Ter verduidelijking, tegen Meester gebruikte ik ook Engels en het was Hem om het even of dat goed of slecht was, daar hij het niet spreekt maar elk woord dat ik zeg uit mijn gedachten begrijpt; en ik ben in staat Hem te begrijpen — *hoe*, zou ik niet kunnen zeggen of verklaren, al sloeg men mij dood, *maar ik kan het*. Met D.K. sprak ik ook Engels, hij spreekt het zelfs beter dan Mah. K.H.) Toen, nog steeds in mijn droom, *drie maanden later*, zoals mij in dat visioen duidelijk werd gemaakt – stond ik voor Mah. K.H. bij het oude gebouw dat werd afgebroken en waar hij naar stond te kijken, en daar Meester niet thuis was, liet ik hem enkele zinnen zien die ik in het Senzar in de kamer van zijn zuster aan het bestuderen was, en vroeg hem mij te zeggen of ik ze goed had vertaald – en gaf hem een velletje papier waarop deze zinnen in het Engels waren geschreven. Hij las ze, corrigeerde de vertaling, las ze nog eens over en zei “Uw Engels wordt al beter – *probeer zelfs het weinige dat ik ervan weet uit mijn hoofd te halen*.” En hij legde zijn hand op mijn voorhoofd in de streek van het geheugen en drukte erop met zijn vingers (en ik voelde er zelfs dezelfde lichte pijn in als toen en dezelfde koude huivering die mij had bevangen) en sindsdien deed Hij dit dagelijks met mijn hoofd, ongeveer twee maanden lang. Dan verandert het toneel weer en ga ik weg met Meester, die mij uitgeleide doet voor mijn terugkeer naar Europa. Ik neem afscheid van zijn zuster en haar kind en van alle chela's. Ik luister naar wat de Meesters mij zeggen. En dan komen de afscheidswaarden van Mah. K.H., die me toelacht, zoals hij altijd deed, en zegt: “Als U niet veel van de Heilige Wetenschappen en het praktische Occultisme hebt geleerd – en *wie zou dat van een VROUW kunnen verwachten* – hebt U in elk geval een beetje Engels geleerd. U spreekt het nu *nog maar iets slechter* dan ik!” en hij lachte.

Het toneel verandert opnieuw. Ik ben in de 47e St. in New York, bezig met het schrijven van *Isis*, terwijl Zijn stem mij dicteert. In die droom of dat *retrospectief* visioen *herschreef* ik nogmaals de hele *Isis* en zou nu alle bladzijden en zinnen kunnen aanwijzen die Mah. K.H. – en Meester – dicteerden – in mijn slechte Engels, toen Olcott zich de haren bij bosjes uit het hoofd trok, omdat hij wanhoopte er ooit achter te zullen komen wat werd bedoeld. Ik zag mijzelf opnieuw nachten achtereen in bed – bezig met het schrijven van *Isis* in mijn droom, in New York, terwijl ik *het echt in mijn slaap opschreef* en voelde hoe zinnen van Mah. K.H. zich op mijn geheugen afdrukten. Toen ik

daarop uit dat visioen ontwaakte (nu in Würzburg) hoorde ik de stem van Mah. K.H. – “en trek nu Uw conclusies, arme blinde vrouw. Het slechte Engels en de zinsconstructie, die U *wel* kent, zelfs dat hebt U *van mij* geleerd. . . zuiver U van de blaam, die door die misleide, verwaande man (Hodgson) op U is geworpen: verklaar de waarheid aan de weinige vrienden die U zullen geloven – want het publiek zal dat nooit doen, tot de dag dat de Geheime Leer verschijnt.” Ik werd wakker, en het *was* als een bliksemflits; maar ik begreep nog altijd niet waarop het sloeg. Maar een uur later komt de brief van Hübbe Schleiden aan de Gravin, waarin hij zegt dat, als ik niet verklaar hoe het komt dat er door Hodgson zoveel overeenkomst is ontdekt en aangetoond tussen mijn gebrek-kige Engels en bepaalde uitdrukkingen, de zinsconstructie en bijzondere Gallicismen van Mah. K.H. – ik altijd beschuldigd zal worden van bedrog, vervalsing (!) en wat al niet. Natuurlijk heb ik mijn Engels van hem geleerd! Dat zal zelfs Olcott begrijpen. U weet, en ik heb het aan veel vrienden en vijanden verteld – dat mijn kinderjuffrouw, *Gouvernante* genoemd, mij een afschuwelijk Yorkshire leerde. Sinds mijn vader mij naar Engeland bracht toen ik veertien was en meende dat ik prachtig Engels sprak – en de mensen hem vroegen of hij mij in Yorkshire of Ierland had laten opvoeden – en om mijn accent en mijn manier van spreken lachten – gaf ik het Engels volledig op, en probeerde het spreken ervan zoveel mogelijk te vermijden. Van mijn veertiende jaar tot na mijn veertigste heb ik het nooit gesproken, laat staan geschreven en ik vergat het volkomen. Ik kon het lezen – wat ik – in het Engels – heel weinig deed – maar kon het niet spreken. Ik herinner me hoe moeilijk het nog in 1867 in Venetië voor me was een goed geschreven boek in het Engels te lezen. Toen ik in 1873 naar Amerika kwam kon ik het maar een klein beetje spreken en Olcott en Judge en iedereen die me toen kende kunnen dat getuigen. Ik zou willen dat de mensen een artikel konden zien dat ik eens probeerde te schrijven voor de *Banner of Light*, toen ik *sanguinary* schreef in plaats van sanguine, enz. Ik leerde om het te schrijven door *Isis*, dat is zeker, en prof. A. Wilder, die Olcott elke week kwam helpen om de hoofdstukken te rangschikken en de *Index* te schrijven, kan dat bevestigen. Toen ik ermee klaar was (en deze *Isis* is *maar* een *derde gedeelte* van wat ik schreef en vernietigde) kon ik het even goed schrijven als nu, niet slechter en niet beter. Sindsdien schijnen mijn geheugen en de vermogens ervan te zijn verdwenen. Geen wonder dus dat *mijn* Engels overeenkomst vertoont met dat van de Mahatma! Ook dat van Olcott en van mij doen dat in onze Amerikanismen die ik in de afgelopen tien jaar van hem overnam. Omdat ik alles in gedachten uit het Frans vertaal, zou ik sceptisch niet met een *k* hebben geschreven, al deed Mah. K.H. dat wel, en toen ik het met een *c* schreef hebben Olcott en Wilder

en de proeflezer het verbeterd. Nu heeft Mah. K.H. zich aan die gewoonte gehouden en is die blijven volgen, maar sinds ik naar India ging heb ik het nooit gedaan. Ik zou nooit *carbolic* hebben geschreven in plaats van “carbonic” – en ik was de eerste die de fout opmerkte toen* de brief van de Mahatma aan Hume, in Simla, waarin ze voorkomt. Het is *laag* en dom van hem het te publiceren, want als hij zegt dat dit betrekking had op een zin uit een of ander tijdschrift, dan had ik, of een chela die de brief precipiteerde, het correct geschreven woord voor ogen, en is het duidelijk een *lapsus calami* als er bij precipitatie al van enige *calami* sprake kan zijn. “Verschil in handschrift” – wat een wonder! Heeft Meester K.H. al *Zijn* brieven zelf geschreven? Hoeveel chela's die hebben geprecipiteerd en geschreven – weet de hemel alleen. Als er nu zo'n opvallend verschil bestaat tussen brieven die door dezelfde, identieke persoon *mechanisch* zijn geschreven (zoals bijvoorbeeld bij mij het geval is, die nooit een *vast* handschrift had), hoeveel te meer geldt dit dan bij *precipitatie*, wat de *fotografische* reproductie is uit iemands hoofd, en ik verwed er alles om dat geen enkele chela (als de *Meesters* het al kunnen) in staat is zijn eigen handschrift tweemaal op precies dezelfde manier te *precipiteren* – er zal altijd een verschil zijn, een duidelijk verschil, zoals ook geen enkele schilder tweemaal precies hetzelfde kan schilderen (zie Schmiechen met zijn portretten (van de Meester). Dit alles zal gemakkelijk worden begrepen door theosofen (niet allen) en degenen die over de filosofie diep hebben nagedacht en er iets van afweten. Wie, behalve enkelen, zullen alles wat ik in deze brief zeg geloven? Niemand. En toch wordt van mij een verklaring *verlangd*, en als die verschijnt (*als U haar wilt opschrijven aan de hand van de feiten die ik U kan verschaffen*), zal niemand haar geloven. Toch moet U tenminste één ding aantonen: occulte zaken, brieven, handschriften, enz. *kunnen niet* volgens de gebruikelijke maatstaf en door allerlei deskundigen worden beoordeeld. Er zijn geen *drie* oplossingen, maar *twee*. Of ik heb de Meesters en hun wijsbegeerte uitgevonden en hun brieven geschreven enz., of ik heb dat *niet gedaan*. Als ik het wel deed en de Meesters niet bestaan, dan *konden* ook hun handschriften *niet hebben bestaan*; die heb ik dan ook *uitgevonden*; en als dat zo is – hoe kan ik dan een “vervalser” worden genoemd? Het zijn *mijn* handschriften en ik heb het recht die te gebruiken als ik zo knap ben. Wat de wijsbegeerte en de leer betreft die zijn uitgevonden, dat zal de G.L. aantonen. Ik ben hier nu alleen met de Gravin als getuige. Ik heb geen boeken, er is niemand om mij te helpen. En ik zeg U dat de *Geheime Leer* 20 maal geleerder, filosofischer en beter zal zijn dan *Isis*, dat erdoor wordt *omgebracht*. Nu zijn er honderden

*[Toen (when) moet wellicht zijn 'in'. —Red.]

dingen die ik mag zeggen en *verklaren*. Die zullen aantonen wat een Russische *spion*, een vermeende *vervalser*, *plagiator* enz. kan doen. Aangetoond zal worden dat de hele Leer de *hoeksteen*, de grondslag van alle godsdiensten is, het Christendom inbegrepen en steunt op gepubliceerde *exoterische* boeken van de Hindoes, waarvan de symbolen *esoterisch* worden verklaard. Ook zal duidelijk worden gemaakt dat *Esoteric Buddhism* buitengewoon verhelderend is en dat zijn leringen mathematisch, geometrisch, logisch en wetenschappelijk juist zijn. Hodgson is heel knap, maar niet knap genoeg voor de *waarheid en die zal zegevieren*, waarna ik rustig kan sterven.

Babula heeft dus de brieven van mijn Meester geschreven! Vijf jaar later ontdekt Hume dat met de envelop van het Gemeentebestuur, die Babula had gebracht, door mij was “geknoeid”. Wat een goed geheugen moet zijn Mohammedaanse bediende hebben om zich te kunnen herinneren dat het *juist die envelop* was! En de brief van Garstin werd hem door Mohini bezorgd, 2½ uur nadat zijn brief in het kastje was gelegd en daaruit was verdwenen. Zijn *verzegelde* brief, waaraan alle voorzorg was besteed, vertoonde op de avond van de bezorging geen enkele van de sporen die nu worden beschreven, en nu, twee jaar later, nadat hij door 1000 handen is gegaan en Garstin en de deskundigen zelf hem in handen hebben gehad om te proberen erachter te komen *hoe* hij kon zijn geopend – nu keert alles zich *tegen* mij! En dan de *leugens* van Hume. Hij had gehoord dat zulk papier uit Tibet of Nepal, in de buurt van Darjeeling was te krijgen. De Meesters hadden *nooit* op *zulk* papier geschreven, zei hij, voordat ik naar Darjeeling ging. Wel ja. Ik sluit een strookje van dat papier hierbij in zodat U het kunt bekijken en dat U met Uw geheugen *zeker zult herkennen*. Het is het originele stukje, waarmee de eerste lessen van Meester aan U en aan Hume in zijn *Museum* in Simla werden gegeven. U hebt er heel vaak naar gekeken. Zend het mij als U het hebt herkend, alstublieft terug. Het is *privé en vertrouwelijk* en ik vraag U op Uw erewoord het niet uit handen te geven, aan niemand. Geen deskundige of Oriëntalist zou er iets anders op zien dan letters, die *voor mij een betekenis* hebben, en voor niemand anders. Maar wat ik wil dat U zult inzien en zich zult herinneren, is dat ik een jaar na de ruzie tussen Hume en K.H. naar Darjeeling ging en dat ik dit stukje papier in Simla had toen de eerste lessen begonnen. En door het hele *Verslag* heen dezelfde *leugens*, valse getuigenis, enz.

De Uwe – *Niet langer verslagen*.

H.P. BLAVATSKY.

17 maart 1886.

Mijn beste Heer Sinnett,

Doe alles wat U wilt. Ik ben in Uw handen. Ik kan alleen niet inzien, welk kwaad erin steekt als de advocaten te horen krijgen dat het een leugen is dat ik Mme. Metrovitch of Mme. wie ook ben, in plaats van mijzelf. Het zou hen weerhouden brieven aan mij te richten met die naam; want ze zijn stellig niet zulke dwazen dat ze niet weten dat deze *openlijke* smaad in strijd is met de wet. Ze deden het omdat Bibiche hen voor de gek heeft gehouden en deed geloven dat ik werkelijk een bigamist en een *trigamist* was. Mogelijk ontvang ik binnenkort wel een brief die aan mij is gericht onder de naam van mevr. Leadbeater of mevr. Damodar, of misschien word ik ervan beschuldigd een kind te hebben gehad bij Mohini of Bowajee. Wie zal het zeggen, tenzij er *iets* wordt weerlegd.

Maar dat zijn allemaal kleinigheden. Er zit voor mij iets buitengewoon weerzinwekkends en walgelijks in het denkbeeld namen te verzwijgen. Ik haat incognito's en naamsveranderingen. Waarom zou ik U meer last bezorgen dan U al van me ondervindt? Waarom zoudt U tijd en geld verspillen om mij te kunnen bezoeken? Doe dat niet. Ik zal de spullen vooruit sturen en met Louise rustig tweede klas reizen, terwijl we de nacht zullen doorbrengen in Bonn of in Aken (Aix la Chapelle) of ergens onderweg. Kamers in Oostende zullen in juni duur zijn, vóór die tijd niet. Bovendien kan ik ergens in de omgeving gaan. Ik weet niet wanneer ik hier zal vertrekken. Misschien op de 1e, misschien op de 15e. Ik heb tot die datum betaald.

Waarom zou mevr. Sinnett niet komen met Dennie? Wat is er tegen en waarom zou ze niet bij mij logeren, als ik goede kamers vind? Ik zou het niet prettig vinden als ze niet bij mij was, want welke zin heeft het voor haar andere kamers te betrekken? Dat betekent alleen maar ongerief voor haar en een kwelling des geestes voor mij.

Ik heb aan mijn tante en zuster geschreven en hun het adres van Redway gegeven. De brieven zullen alle aan U worden gericht en aan zijn adres verzonden, alleen voor mevrouw B: onder Uw naam. Maar ik geef er werkelijk weinig om of er brieven komen of niet: In de Russische kranten staat een lang artikel te mijner eer en glorie, waarin ik "de *martelares* van Engeland" word genoemd. Dat is een troost en geeft me het gevoel alsof ik werkelijk een "*belangrijke* Russische *Spion*" ben! Zeg eens, weet U – maar U zult het nooit willen

*[Zie Noot bij Brief 139, blz. 529. -Red.]

geloven – Wel, geloof het niet, maar op een goede dag wordt U er wel toe gedwongen, Gladstone is een *geheime Rooms-Katholieke bekeerling*. Dat is zeker. Maak ervan wat U wilt, U kunt de FEITEN niet veranderen. O, arm Engeland; dwaas en blind zijn zij die uit zijn op de vernietiging van de T.S.!

Wel, ik moet hierover nog een paar woorden zeggen. U zegt “we staan er vrijwel hopeloos voor . . . verlamd en hulpeloos. De Franse en Duitse afdelingen van de T.S. zijn praktisch dood. De Londense beweging kan alleen in een toekomstige periode nieuw leven worden ingeblazen, enz.” Ik vraag U: Hoe nu? U bent toch niet dood? De Gravin leeft. Twee of drie leden om U heen ademen nog steeds. De Society in India bloeit en kan NOOIT sterven. In Amerika wordt ze een grootse beweging. Dr. Buck, Prof. Coues, Arthur Gebhard en enkele anderen *worden geholpen* omdat ze actief zijn en blijken geven van hun diepe minachting voor alles wat wordt gezegd, gedrukt en van de daken geschreeuwd. O, probeer toch intuïtief te zijn – sluit in ’s hemelsnaam niet Uw ogen en verhinder geen *subjectieve* hulp, die er *is*, levend, ademend, waarneembaar, omdat U die *objectief niet* kunt zien. Blijkt uit alles om U heen niet dat de Society onvernietigbaar is, als we zien hoe de onstuimige golven, die door de Dugpawereld zijn opgezweept, de laatste twee jaar van alle kanten en met kracht op de T.S. hebben gebeukt ter vernietiging van – wat? alleen de *verrotte* splinters van de “Ark van de Zondvloed”. Hebben ze iemand meegesleept die de beweging werkelijk waardig was? Niemand. U vermoedt dat de “Meesters” een eind aan de beweging willen maken? Zij zien dat U niet begrijpt wat zij doen en *betreuen* dat. Treft *hun* schuld voor wat er gebeurde of *onzelf*? Als de Stichter van de Society en de Stichters of Presidenten van de Afdelingen steeds het feit in het oog hadden gehouden, dat we niet zozeer behoefte hebben aan kwantiteit maar aan kwaliteit, om de Society tot een succes te maken, dan had de helft van de rampen kunnen worden voorkomen. Er stonden twee wegen open voor de L.L. evenals voor elke andere afdeling, toen U met de gehavende brokstukken daarvan opnieuw het bloeiende, voorspoedige lichaam opbouwde dat het was; die welke leidde tot de vorming van een geheime, besloten Vereniging van studerende *praktische* occultisten; de andere tot een openbaar en deftig gezelschap. U hebt steeds aan het laatste de voorkeur gegeven. Aan U allen werd een kans gegeven met de vorming van een innerlijke groep: U *wilde niet* Uw gezag laten gelden en liet het over aan de President *in naam* — die op zijn benen stond te trillen bij ieder zacht briesje dat van binnen of van buiten kwam, haar te gronde richtte en daarop in de steek liet. Al dergelijke pogingen werden of tegengewerkt, of vertoonden, als ze slaagden, zo’n sterk element van *onwaarschijnlijkheid* dat ze een mislukking bleken te zijn. Het bleek *onmogelijk* haar te helpen en ze werd aan haar lot overgelaten. Er is

een Aziatisch spreekwoord: "U kunt de slang van wijsheid in honderd stukjes snijden; zolang haar hart, dat in haar kop zit, niet wordt geraakt, zal de slang de stukjes samenvoegen en verder leven." Maar als het hart en het hoofd overal schijnen te zijn en toch nergens, wat kan er dan worden gedaan? Toen de L.L. haar plaats onder de voor het publiek toegankelijke verenigingen had ingenomen, moest ze naar haar optreden worden beoordeeld. Het is niet voldoende het Lichaam en de Afdelingen als scholen van moraliteit, wijsheid en menslievendheid te prijzen, want ze zullen door de buitenwereld altijd worden beoordeeld naar hun *vruchten* en niet naar hun pretenties – niet naar wat ze *zeggen* maar naar wat ze *doen*. De Afdeling had altijd behoefte aan bekwame werkers; en, zoals in alle organisaties, kwam het werk neer op maar heel weinigen. Van die weinigen had er maar *één* een duidelijk doel voor ogen en streefde dat krachtig en standvastig na – UZELF. Maar Uw aangeboren terughoudendheid en het sterke element binnen het Occulte lichaam van de *wereldse* Society, en het Engelse gevoel van individualiteit en fatsoen in ieder lid, weerhielden U aan de ene kant Uw rechten te laten gelden, zoals U had behoren te doen, en brachten de overigen ertoe zich volkomen van U los te maken, en te handelen zoals hij of zij dat het beste achtte om zijn eigen verlossing te verzekeren en zijn aspiraties te verwezenlijken, "Karma uit te werken op een hoger gebied," zoals de dwaze uitdrukking luidt die nu onder hen rondgaat. U hebt *gelijk* als U zegt dat "de slagen die de beweging zijn toegebracht alle voortkwamen uit de invloeden van de afvaardigingen uit India"; U hebt *ongelijk* als U denkt dat (1) deze invloeden even rampzalig zouden zijn geweest als het Hindoese element niet was vermengd met het Europese en niet krachtig zou zijn bevorderd en tot het kwade aangezet door het vrouwelijk element in de L.L.; en (2) dat "de hogere machten de groei van de Society willen stuiten." Mohini werd gezonden, won aanvankelijk de harten en blies de L.L. nieuw leven in. Hij werd bedorven door de overdreven verering van mannen en vrouwen, door voortdurende vleierij en zijn eigen zwakheid – Uw terughoudendheid en trots maakten U passief toen U actief had moeten zijn. De eerste granaat uit de Dugpawereld kwam uit Amerika; U hebt haar verwelkomd en aan Uw eigen boezem gekoesterd, U hebt schrijfster dezes meer dan eens tot de rand der wanhoop gebracht, omdat Uw diepe, oprechte ernst, Uw toewijding aan de waarheid en de "Meesters", op dat ogenblik niet bij machte waren U de *echte* waarheid te doen onderkennen, en U bewust te doen zijn van wat ongezegd werd gelaten *omdat het niet gezegd kon worden* en daardoor alle ruimte liet voor argwaan. Dit laatste was niet ongegrond. Het Dugpa element zegevierde op zekere tijd volledig – waarom? omdat U in iemand geloofde die door de tegenstrevende krachten werd gezonden om de

Society te vernietigen, en aan wie werd toegestaan om te handelen, zoals zij en anderen deden, door de “hogere machten”, zoals U ze noemt, wier plicht het was zich in de grote beproeving afzijdig te houden behalve op het laatste ogenblik. Tot op deze dag bent U niet in staat te zeggen wat waar en wat vals was – omdat er geen afzonderlijke plaats is, los van de Society en gewijd aan het ene zuivere element daarin, liefde voor en toewijding aan de waarheid, hetzij abstract of belichaamd in de “Meesters” – een plaats waarin geen element van individualiteit of zelfzucht zou binnendringen – een werkelijk *innerlijke* groep wordt hier bedoeld. De Oosterse groep is een *paskwil* gebleken. Mejuffrouw – – – geeft meer om de chela’s (?) dan om de Meesters; ze is blind voor het feit dat zij die de Zaak, de Meesters, de Theosofie, of hoe U het wilt noemen, het meest waren toegedaan (en menen dat nog altijd te zijn) — *diegenen zijn die het meest zijn beproefd*; dat zij nu op de proef wordt gesteld, dat het haar *laatste beproeving* is en dat ze, naar het schijnt, er niet als overwinnaar uit te voorschijn zal komen. “Nu alle middelen ontbreken om rechtstreeks met hen in contact te komen kan ik slechts op tekens afgaan” – zegt U. De tekens zijn duidelijk. Het is in alle opzichten de allerhoogste beproeving. Hij die *passief* blijft, zal niets verliezen, maar *zal geen jota hebben gewonnen* als ze voorbij is. Hij zal misschien zelfs maken dat zijn Karma hem zachtjes teruggeduwt op het pad dat hij al aan het beklimmen was. Waar het U erg aan ontbreekt is het verwenste zelfvertrouwen van Olcott en – vergeef me – zijn grove, maar alles vermogende *brutaliteit*. Men behoeft geen afstand te doen van tact en beschaving om deze te bezitten. Het is een Proteus met vele *aangezichten*, die de vijand ieder van zijn gezichten of *wangen* kan toekeren en hem kan *dwingen* dekking te zoeken. Als de L.L. slechts uit zes leden bestaat – met de President als *zevende*; en deze vermetele “vieille garde” de vijand koelbloedig het hoofd biedt, hem niet laat weten met hoevelen U bent, en hem door middel van uiterlijke tekens de indruk geeft dat er sprake is van een menigte, door het aantal pamfletten, uitnodigingen en andere duidelijke materiële bewijzen dat de Society niet geschokt is, dat ze de *slagen niet heeft gevoeld* en dat ze de vijand aan haar laars lapt, zult U spoedig de strijd winnen; U zult de vijand van zijn kracht hebben beroofd voor hij de Society tot haar laatste lid heeft uitgeput. Dit kan allemaal gemakkelijk worden verwezenlijkt, en geen “catastrofale rampen” zouden haar werkelijk kunnen treffen, als haar leden voldoende intuïtie hadden om in te zien wat de “hogere machten” werkelijk willen, wat ze wel en niet kunnen verhinderen. Geestelijk onderscheidingsvermogen is het wat het hardst nodig is. “Het is niet zozeer een kwestie van het redden van wat er van de Society overblijft – als wel van *in de toekomst* opnieuw met de beweging beginnen.” Een noodlottig beleid. Als U dit blijft volgen,

zult U tegen die (*toekomstige*) tijd elke onzichtbare maar hechte band hebben verbroken die de L.L. verbindt met de *ashrams* van over de machtige bergen. NIETS KAN DE L.L. DODEN *behalve dat ene — Passiviteit*. Besef dat goed, U, die toegeeft “voor het ogenblik niet de moed te hebben lezingen en toespraken te houden.” “WERK ONDERGRONDS” – dat is het beste wat U kunt doen – maar *niet in stilte* – als U niet eigenhandig de Society en Uw eigen persoonlijke aspiraties wilt vernietigen. Niet allen in de L.L. zijn sprekers, en dat is maar gelukkig, want anders zou het een Babel zijn. Niet iedereen bezit wijsheid, maar zij die het bezitten, moeten anderen daarin laten delen. Sluit U aaneen om het werk te volbrengen. Laat Uw werk evenredig zijn aan Uw kansen en keer U niet af van deze laatste, met name die voor U zijn geschapen. “Gooi de brandende stukken hout uit elkaar, en ze zullen snel doven; hark ze bij elkaar en ze zullen gaan gloeien, vlamvatten en opvlammen met een rode gloed.” Zo zal de L.L. haar licht uitstralen als demoralisatie op een afstand wordt gehouden, als niet wordt toegestaan dat haar lichten branden en uitdoven als afzonderlijke en verspreide lichtpunten, maar door de hand van haar President worden bijeengebracht en tot volle gloed worden aangewakkerd, en als niet wordt toegestaan dat deze hand de banier laat vallen die haar is toevertrouwd. Slijk dat door mensen naar de vlam wordt geworpen hecht zich daaraan nooit vast en bezoedelt haar evenmin. Het kleeft alleen aan het marmer, aan het koude hart, waaruit de laatste vonk van het Goddelijke vuur is verdwenen. De “Meesters” en de “gestelde Machten” zouden inderdaad menig treurend, eenzaam en vermoeid mens willen roepen en naar dit schone land van de occulte, psychische *theosofie* voeren om zich daar met hen rond hun altaar te scharen. Twee zijn daar al lichamelijk aanwezig, die de overwinning hebben behaald en de vermeende “Onzichtbaren” hebben gevonden – ieder langs zijn eigen pad. Want de leringen van de “Orde” zijn als edelstenen – hoe men ze ook keert, licht, waarheid en schoonheid stralen ervan af en *zullen* de vermoeide reiziger die ze zoekt *leiden*, als hij maar niet op zijn weg blijft stilstaan om de dwaallichten van de wereld der begoocheling te volgen, en doof blijft voor de praatjes van de mensen.

Welnu, in 's hemelsnaam – probeer één enkele keer Uw intuïtie te wekken als U kunt. Ik lijd om U en zou alles willen doen om U te helpen. Maar U *belet* het mij. Vergeef mij dit en tracht de vreemde woorden van die van mijzelf te onderscheiden.

H.P.B.

Met betrekking tot de Reglementen en de Organisatie van de Society ben ik zo vrij de volgende opmerkingen te maken. De punten die ik naar voren breng lijken mij uiterst belangrijk, daar ik met veel Inheemsen heb gesproken en durf zeggen de Hindoese aard beter te kennen dan een vreemdeling.

Algemeen blijkt de indruk te overheersen dat de Society een godsdienstige sekte is. Deze indruk komt, denk ik, voort uit het feit dat men algemeen gelooft dat de gehele Society zich bezighoudt met het Occultisme. Voor zover ik het kan beoordelen is dat niet het geval. Als het wel zo is, dan zou men het best van de gehele Society een geheim genootschap kunnen maken, en haar deuren voor iedereen sluiten, behalve voor die enkelen die blijk hebben gegeven hun hele leven aan de studie van het Occultisme te willen wijden. Als het niet zo is, en ze gebaseerd is op het ruime Humanitaire beginsel van Universele Broederschap, laat dan het Occultisme, één van haar vele Takken, een volkomen geheime studie zijn. Sinds onheuglijke tijden is deze heilige kennis zorgvuldig tegen de massa beschermd, en nu sommigen van ons het grote geluk hadden met enkele van de bewaarders van deze kostbare schat in aanraking te komen, is het dan van onze kant wel juist van hun vriendelijkheid gebruik te maken en de geheimen die ze zelfs als nog heiliger beschouwen dan hun leven, tot gemeengoed te maken? De wereld is nog niet gereed over dit onderwerp de waarheid te vernemen. Door de feiten aan het onvoorbereide grote publiek mee te delen, maken wij hen, die zo vriendelijk waren ons als hun medewerkers in dienst van de mensheid te aanvaarden, tot mikpunt van spotternij. Door te veel op dit onderwerp te hameren, hebben we gemaakt dat het publiek in zekere mate afkerig van ons was. We gingen zelfs zover, zonder ons daarvan bewust te zijn, dat we het publiek deden geloven dat onze Society uitsluitend wordt geleid door de Adepten, terwijl in feite het gehele uitvoerende bestuur in handen is van de Stichters, en onze Leraren ons alleen in zeer zeldzame gevallen van uiterste noodzaak raad geven. Het publiek zag in dat het de feiten verkeerd moest hebben begrepen, aangezien van tijd tot tijd fouten in het Bestuur van de Society aan het licht traden — waarvan sommige best hadden kunnen worden vermeden als het gewone gezonde verstand was gebruikt. Daarom kwam men tot de conclusie dat

- (1) Of de Adepten bestaan in het geheel niet; of
- (2) Als ze wel bestaan, onderhouden ze met onze Society geen betrekkingen en zijn wij derhalve oneerlijke bedriegers; of
- (3) Als ze in enigerlei relatie tot de Society staan, kunnen het alleen maar

Adepten zijn van een zeer lage graad, omdat er onder hun leiding dergelijke fouten waren gemaakt.

Op enkele nobele uitzonderingen na, die volledig vertrouwen in ons hadden, kwamen onze Inheemse Leden tot één van deze drie conclusies. Het is daarom naar mijn mening noodzakelijk onmiddellijk maatregelen te treffen om deze verdenkingen weg te nemen. Daarvoor zie ik slechts één alternatief: — (1) Of de gehele Society moet zich wijden aan het occultisme, in welk geval ze even geheim moet zijn als de Loge van de Vrijmetselaars of van de Rozenkruisers, of (2) Niemand behoort iets over het occultisme te weten behalve die zeer weinigen die door hun gedrag blijk hebben gegeven van hun besluit zich aan de studie ervan te willen wijden. Daar het eerste alternatief door onze “Broeders” niet raadzaam wordt geacht en beslist is verboden, blijft het tweede over.

Een andere belangrijke aangelegenheid is die van de toelating van Leden. Tot dusverre mocht iedereen, die de wens te kennen gaf zich te willen aansluiten en die twee mensen bereid vond borg voor hem te staan, lid van de Society worden, zonder dat wij nauwkeurig onderzochten wat de motieven voor zijn toetreding waren. Dit had twee kwalijke gevolgen. De mensen dachten, of gaven voor te denken, dat wij alleen Leden toelieten om hun Entreegeld, waarvan wij leefden; en velen sloten zich aan uit louter nieuwsgierigheid, daar ze veronderstelden dat ze door het betalen van een Entreegeld van Tien Ropijen verschijnselen te zien zouden krijgen. En toen ze hierin werden teleurgesteld, keerden ze zich tegen ons, en begonnen onze ZAAK, waarvoor we hebben gewerkt en waaraan we ons met ons leven hebben verbonden, te beschimpen. De beste manier om dit euvel te verhelpen zou zijn dit slag mensen uit te sluiten. De vraag rijst natuurlijk hoe dit kan gebeuren, daar onze Reglementen zo ruim zijn dat iedereen wordt toegelaten? Maar tegelijkertijd schrijven onze Reglementen een Entreegeld voor van Tien Ropijen. Dat is te laag om zoekers uit nieuwsgierigheid te weren, die menen dat ze, tegenover de kans tevreden te worden gesteld, zich best kunnen veroorloven zo'n klein bedrag te verliezen. Het entreegeld moet daarom zodanig worden verhoogd, dat alleen diegenen lid zullen worden die het werkelijk ernst is. We hebben principiële mensen nodig met oprechte bedoelingen. Eén van deze kan meer voor ons doen dan honderden verschijnselen-jagers. Het entreegeld behoort naar mijn oordeel te worden verhoogd tot 200 of 300 Rp. Men zou kunnen aanvoeren dat we op die manier werkelijk goede mensen zouden uitsluiten, die oprecht en ernstig zijn maar niet in staat te betalen. Maar ik geloof dat het de voorkeur verdient het mogelijke verlies van één goed mens te riskeren boven de toelating van een menigte nietsnutters, van wie er één het werk van alle ande-

ren teniet kan doen. En toch kan zelfs deze mogelijkheid worden vermeden. Want evenals we nu sommigen als lid toelaten die bijzonder verdienstelijk blijken te zijn, zonder dat ze hun eigen bijdrage voldoen, zo zou hetzelfde kunnen worden gedaan onder de voorgestelde verandering.

DAMODAR K. MAVALANKAR, L.T.S.

Eerbiedig aan de heer Sinnett ter overweging aangeboden.

BRIEF No. 142 B

In rechtstreekse opdracht van Broeder Koot Hoomi eerbiedig aan de heer Sinnett ter overweging aangeboden.

DAMODAR K. MAVALANKAR.

Met uitzondering van het entreegeld – dat te hoog is – zijn zijn ideeën volkomen juist. Dat is de indruk die de inheemsen krijgen. Ik vertrouw, mijn beste vriend, dat U er enkele regels aan zult toevoegen die de Society in haar ware licht tonen. Luister naar Uw *innerlijke stem* en verplicht nogmaals Uw,

Steeds getrouwe,
K.H.

BRIEF No. 143

Wilt U dat het verschijnsel met het kussen in het blad wordt beschreven? Ik zal Uw raad gaarne opvolgen.

Steeds de Uwe,
A.P. SINNETT.

Dat zou zeker het beste zijn en ik persoonlijk zou U oprecht dankbaar zijn ter wille van onze veel verguisde vriendin. Het staat U vrij mijn voornaam te noemen als dat U enigszins kan helpen.

KOOT HOOMI LAL SING.

BRIEF No. 144

Onmogelijk: geen kracht. Zal schrijven via Bombay.

K.H.

BRIEF No. 145

Moed, geduld en *hoop*, mijn broeder.

K.H.

MARS EN MERCURIUS

In zijn nagelaten werk “The Early Days of Theosophy in Europe” heropent de heer Sinnett deze oude controverse en brengt in de loop van zijn opmerkingen veel bedekte aantijgingen in van persoonlijke aard tegen mevrouw Blavatsky, die even onjuist zijn als haar oude collega onwaardig. Na in Hoofdstuk IX blz. 92 van dat werk te hebben gezegd dat mevrouw Blavatsky in *De Geheime Leer* had verklaard dat hij een grote fout had gemaakt door het voor te stellen alsof Mars, Mercurius en de Aarde tot dezelfde planeetketen behoren, vervolgt hij op dezelfde bladzijde — : “De brief van de Meester waaruit zij (H.P.B.) beweerde een fragment te citeren was niet, zoals zij het voorstelt, een antwoord op vragen van haarzelf, maar een verdraaide weergave van een brief die oorspronkelijk aan mij was gericht.”

In werkelijkheid wordt hier naar twee verschillende brieven verwezen – uit de eerste, gericht aan de heer Sinnett, werd een aanhaling gedaan op blz. 163 Deel I van *The Secret Doctrine*; uit de tweede, gericht aan mevrouw Blavatsky, wordt geciteerd op blz. 165; de eerste is in dit werk opgenomen, maar de laatste niet.

Op blz. 94 van hetzelfde boek staat het volgende: —
 “Toen mevr. Besant door uitbreiding van haar eigen kennis tenslotte definitief had vastgesteld dat Mars en Mercurius inderdaad tot onze keten behoren en in de evolutie functioneren zoals ik oorspronkelijk had beschreven, publiceerde zij een desbetreffende verklaring in ‘Lucifer’, deel XVII, blz. 271.”

Ten behoeve van hen die niet over de delen van Lucifer beschikken, wordt de bedoelde passage hier volledig overgenomen, te zamen met een vroegere verklaring van mevr. Besant over hetzelfde onderwerp; —
Uittreksel uit Lucifer van november 1893, deel XIII, blz. 203.

Mars en de Aarde.

“De schijnbare tegenstrijdigheid tussen de lering van De Meesters zoals deze naar voren is gebracht door hun rechtstreekse boodschapper H.P. Blavatsky, en zoals ze door de heer Sinnett is begrepen, laat zich heel gemakkelijk verklaren. De oplossing draait om het woord ‘Zonnestelsel’. Als met die term het Zonnestelsel wordt bedoeld dat aan de Westerse Wetenschap bekend is, heeft de zin van de heer Sinnett geen betekenis; maar de verwijzing naar de reeks brieven, waaraan de afzonderlijke passage betreffende Mars is ontleend, laat direct de betekenis zien die aan het ‘Zonnestelsel’ in de correspondentie wordt gehecht. Ik raadpleegde natuurlijk de brieven zelf – waarvan ik kopieën bezit – om het raadsel op te lossen, en ik ontdekte dat Meester K.H. de term in een speciale en heel bepaalde betekenis gebruikte.

“Hij geeft een verklaring van drie soorten Manvantara's, Pralaya's, enz., die van het heelal, van het zonnestelsel en kleinere. Een kleine Manvantara omvat zeven Rondens, d.w.z. zeven omlopen van een Planeetketen van zeven Bollen. Tot zo'n keten behoort onze Aarde. Een Zonneperiode bestaat uit zeven van dergelijke zevenvoudige Rondens, d.w.z. negenenvoertig; zeven van zulke Planeetketens vormen een 'Zonnestelsel'; in drie van zulke ketens zijn onze Aarde, Mars en Mercurius de D Bol. Bol D van de Marsketen, Bol D van de Mercuriusketen zijn voor ons zichtbaar, omdat die ketens in de evolutie zo dicht bij de onze staan, de ene is bij de onze achter en de andere is de onze vooruit, dat hun stof een indruk op onze zintuigen maakt, terwijl de overige vier ketens in de evolutie te ver van ons af zijn om voldoende met ons gemeen te hebben om zichtbaar te zijn.

“Mars en Mercurius staan in de hele evolutie van het Zonnestelsel in een speciale relatie tot onze Aarde, al maken ze van de Aardketen geen deel uit. De andere vier Planeetketens die tot ons Zonnestelsel behoren, zijn zo ver bij ons achter of ons zo ver vooruit, dat zelfs hun Bollen D niet zichtbaar zijn.

“Andere planeten in het Zonnestelsel van de Wetenschap, zoals die in het Westen zijn gerangschikt, behoren niet tot het Zonnestelsel van de Esoterische Wijsbegeerte; en dat men dit niet heeft ingezien, is de oorzaak geweest van de verwarring. Een westers lezer legt in deze term natuurlijk zijn eigen betekenis, niet wetende dat deze in de leringen in een heel andere zin werd gebruikt. En zo zien we opnieuw dat de leringen van de Meesters logisch en consequent zijn.”

ANNIE BESANT.

Uittreksel uit Lucifer van december 1895, Deel XVII, blz. 271.

“De oude discussie over Mars en Mercurius is de laatste tijd in Theosofische kringen tot op zekere hoogte herleefd, en men heeft mij gevraagd of er op dit onderwerp nog nieuw licht is geworpen. In Lucifer, deel XIII, blz. 206 gaf ik een toelichting die, wat de documenten betreft waar ik toen over beschikte, bevredigend scheen te zijn. Toen ik de alinea schreef, stond ik op het punt naar India te vertrekken, en gedurende mijn afwezigheid bewaarde de heer Sinnett met de hem eigen edelmoedigheid het stilzwijgen; maar bij mijn terugkeer liet hij mij de originele brief zien, waarop de verklaring in Esoterisch Buddhismisme was gebaseerd, de brief die ten dele wordt aangehaald in The Secret Doctrine, deel I, blz. 187; deze brief was een van die welke in de begintijd werden ontvangen, en was niet bij die, waarvan ik kopieën bezat. Deze oorspronkelijke brief liet geen twijfel over aan de verklaring van de Meester op dit punt, want die luidde categorisch dat Mars en Mercurius deel uitmaakten

van de keten, waarvan onze aarde de vierde Bol is. Daar de Society toen in beroering was over de zaak van de heer Judge, wenste de heer Sinnett de kwestie niet op te halen alleen om zichzelf te rechtvaardigen, maar er bestaat geen reden waarom de zaak nu niet zou worden rechtgezet.

“De feiten zijn deze: de planeetketen omvat de Bollen A, B, Mars, de Aarde, Mercurius, F, en G en de grote levensgolf is deze drie en een half maal rondgegaan en heeft voor de vierde maal de Aarde bereikt; het merendeel van de mensheid ging van Mars over naar de Aarde en zal van de Aarde naar Mercurius gaan. Maar de leidende klasse van de mensheid – en hier is een feit dat enig licht werpt op de tegenstrijdige verklaringen – had geen deel aan deze algemene evolutie. Zij kwam in een veel latere periode in de evolutie rechtstreeks naar de Aarde vanuit een ander gebied en was nooit op Mars geweest. Een ander feit, dat H.P.B. kennelijk in gedachten had toen ze over deze kwestie schreef, is dat Mars ook bij een totaal andere evolutie is betrokken, waarover in het openbaar niets kan worden gezegd. Het is daarom onmogelijk over deze zaak opheldering te geven tot tevredenheid van exoterische bestudeerders, maar het is niet meer dan rechtvaardig dat in het openbaar wordt gezegd dat de verklaring van de heer Sinnett volkomen wordt bevestigd door de oorspronkelijke brief.”

Men ziet hieruit onmiddellijk dat in de eerste van de bovenstaande verklaringen, Lucifer Deel XIII, mevr. Besant de uiteenzetting in de Secret Doctrine goeddeels steunt, terwijl ze in de tweede, Deel XVII zegt, “dat de brief die gedeeltelijk op blz. 163 van de Secret Doctrine, Deel I wordt aangehaald, categorisch verklaart dat Mars en Mercurius deel uitmaken van de keten waarvan onze Aarde de vierde Bol is.”

Bedoelde brief was bij die welke de heer Sinnett heeft nagelaten en het is daarom mogelijk de feiten in het licht van het oorspronkelijke document te onderzoeken. De geciteerde passage kan men vinden op blz. 191 van dit boek in de met (23) genummerde alinea en, met alle respect voor mevr. Besant, moet erop worden gewezen dat er in die alinea of in de rest van de brief niets staat dat kan worden uitgelegd als een “categorische verklaring dat Mars en Mercurius deel uitmaken van de keten waarvan onze Aarde de 4e Bol is.”

Men heeft erop gewezen dat mevr. Blavatsky niet nauwkeurig was in haar aanhaling van de brief van de Meester, in die zin dat ze het woord “enz.” toevoegde en het woord “nog” wegliet – en er zijn mensen, die zichzelf en anderen graag zouden willen doen geloven dat dit feit voldoende is, om de hele uiteenzetting van H.P.B. over de lering betreffende de aard van de zevenvoudige planeetketens, te ontzenuwen. Het moet voor iedere onderzoeker duidelijk zijn, dat deze onjuiste aanhaling in werkelijkheid en *in het ergste geval* de

hypothese ontzenuwt, die mevr. Blavatsky naar voren bracht als een mogelijke verklaring voor de misvatting van de heer Sinnett, maar ze doet absoluut niets af aan de leer over de zevenvoudige keten met *één* stoffelijke bol, die in iedere regel van *The Secret Doctrine* besloten ligt en in feite een integrerend deel van de esoterische wijsbegeerte uitmaakt.

Zoals in deze bladzijden van de *Secret Doctrine*¹ steeds en steeds weer is vermeld en vanuit elk gezichtspunt toegelicht . . . “behoort Mars noch Mercurius tot *onze* keten. Het zijn evenals andere planeten Zevenvoudige Eenheden in de Grote schare van Ketens van ons Stelsel en zijn alle even zichtbaar als hun *hogere* Bollen onzichtbaar zijn.”² En verder “De ene Eeuwige Wet ontvouwt alles in de zich te openbaren Natuur volgens een zevenvoudig beginsel; o.a. de ontelbare kringvormige ketens van werelden die uit 7 bollen bestaan, trapsgewijs verdeeld over de 4 lagere gebieden van de Wereld van de Formatie, terwijl de 3 andere tot het Heelal van de Archetypen behoren. Van deze 7 ligt er slechts één, de *laagste en meest stoffelijke* van deze Bollen, binnen ons gebied of onze mogelijkheden van waarneming, terwijl de 6 andere erbuiten liggen en daarom onzichtbaar zijn voor het aardse oog. . . . Om duidelijker te zijn; ons wordt verteld dat elk van de planeten, waarvan er slechts zeven heilig werden genoemd, omdat ze werden bestuurd door de hoogste Regenten of Goden, . . . een zevenvoud is, evenals de keten waartoe de Aarde behoort; . . . terwijl de hogere neven-bollen van deze planeten zich op andere gebieden bevinden, geheel buiten het terrein van onze stoffelijke zintuigen. . . . Deze onzichtbare metgezellen corresponderen nauwgezet met wat we de “beginselen” in de mens noemen. De zeven bevinden zich op drie stoffelijke gebieden en één geestelijk gebied”³ . . . en verder . . . “maar vermeld kan worden dat onze satelliet slechts het grove lichaam van haar onzichtbare beginselen is. Aangezien er derhalve zeven Aarden zijn, zijn er ook zeven Manen, waarvan alleen de laatste zichtbaar is. Hetzelfde geldt voor de Zon, waarvan het zichtbare lichaam een Maya wordt genoemd, een weerspiegeling, zoals ook het lichaam van de mens dat is. De werkelijke Zon en de werkelijke Maan zijn even onzichtbaar als de werkelijke mens.”⁴ Aldus een occult axioma.

Zou het nog duidelijker kunnen worden gezegd? Nauwelijks – en toch heeft de Theosophical Society zich gedurende meer dan dertig jaar veroorloofd dit misleidende bijgeloof te verbreiden en maar liever aangenomen dat het mevrouw Blavatsky was die niet begreep waar ze over schreef. Het mysterie is tenslotte zo duidelijk als het maar zijn kan. De zevenvoudige ketens van

1) Vol. I, blz. 162-169.

2) Vol. I, blz. 164.

3) Vol. I, blz. 152.

4) Vol. I, blz. 179.

Bollen, waarover Theosofische Leerboeken zoveel zeggen, zijn *Eenheden* met zeven beginselen, die elk een stoffelijk lichaam en zes hogere of subtielere beginselen bezitten, die voor de gewone zintuigen onzichtbaar zijn, maar die *gelijktijdig* bestaan en elkaar *doordringen*.

Bestudeerders van de Astrologie althans kunnen voor zichzelf bewijzen dat de overeenkomst tussen de mens en een planeet juist is; want precies zoals de zes onzichtbare beginselen van een planeet overeenkomen met de zes onzichtbare beginselen van de mens, zo corresponderen de zeven heilige Planeten met het geheel van de zeven beginselen van onze Aarde en dus van de mens. Hoe kan daarom de theorie, die de Aardketen *drie stoffelijke* planeten toekent, juist zijn vanuit enig gezichtspunt? Ze is zonder meer belachelijk, want als ze juist was zou dat betekenen, krachtens de occulte wet van overeenkomst, dat ook de mens drie stoffelijke lichamen moet hebben, wat een dwaasheid is, en bewijst dat de gehele theorie van begin tot einde *onjuist* is.

De publicatie van deze brieven geeft de bestudeerder de gelegenheid de gehele reeks van Theosofische leringen in hun licht te onderzoeken – en biedt tevens de mogelijkheid het kritisch vermogen te gebruiken – het hoogste en scherpst onderscheidende waartoe hij in staat is. Dat vermogen is van onpersoonlijke aard; het kritiseert noch ontziet *personen* – want personen zijn daarvoor van *geen betekenis*. Maar met ideeën – met leringen heeft het alles te maken, en zo het al onvermijdelijk is dat het gebruik van dat vermogen door bestudeerders over de gehele wereld veel tegenstrijdigheden zal ont-hullen in de geaccepteerde Theosofische leringen van vandaag, het is even zeker dat een groot deel van die leringen een bevestiging zal vinden die niet weersproken kan worden.

A.T.B.